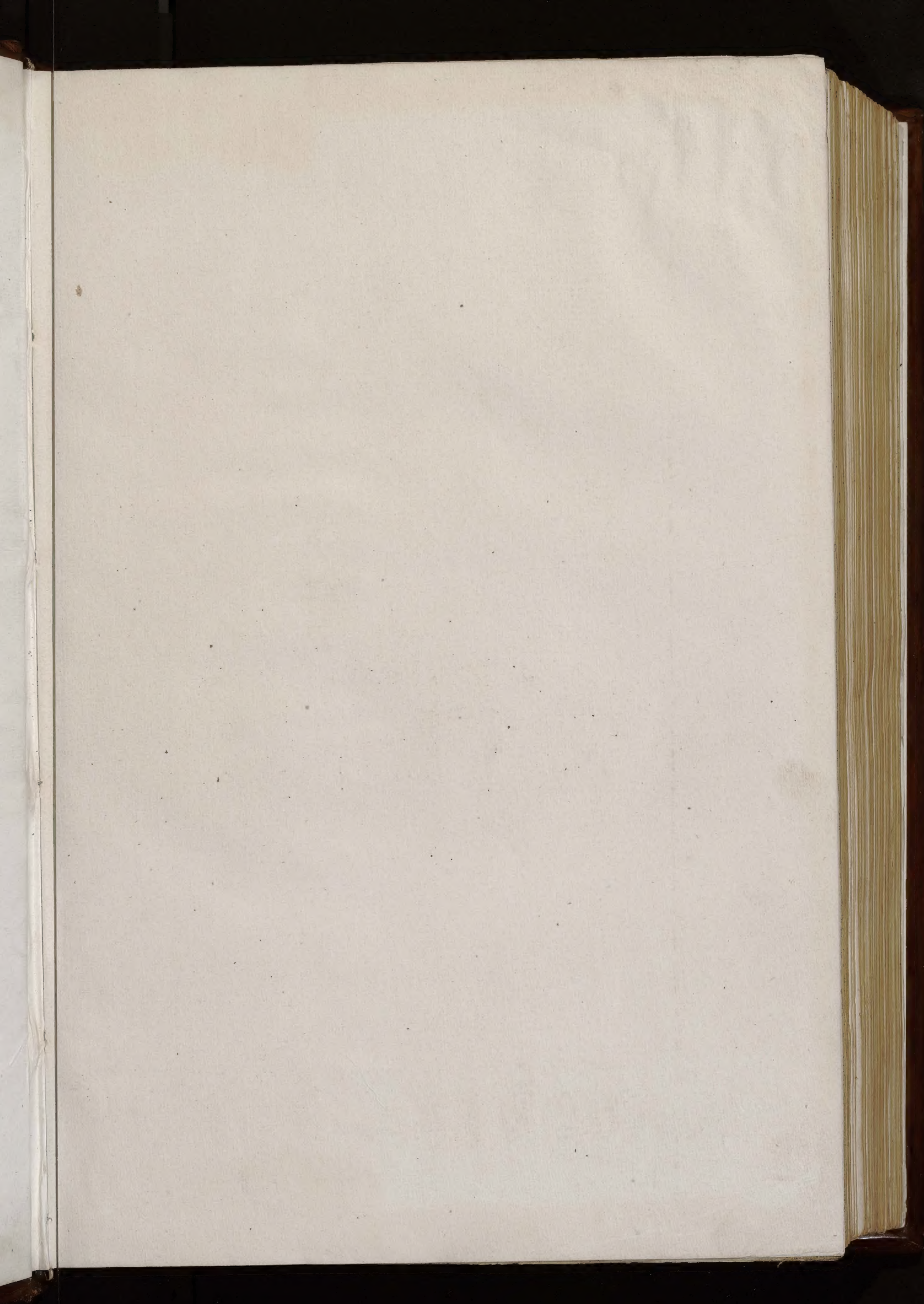

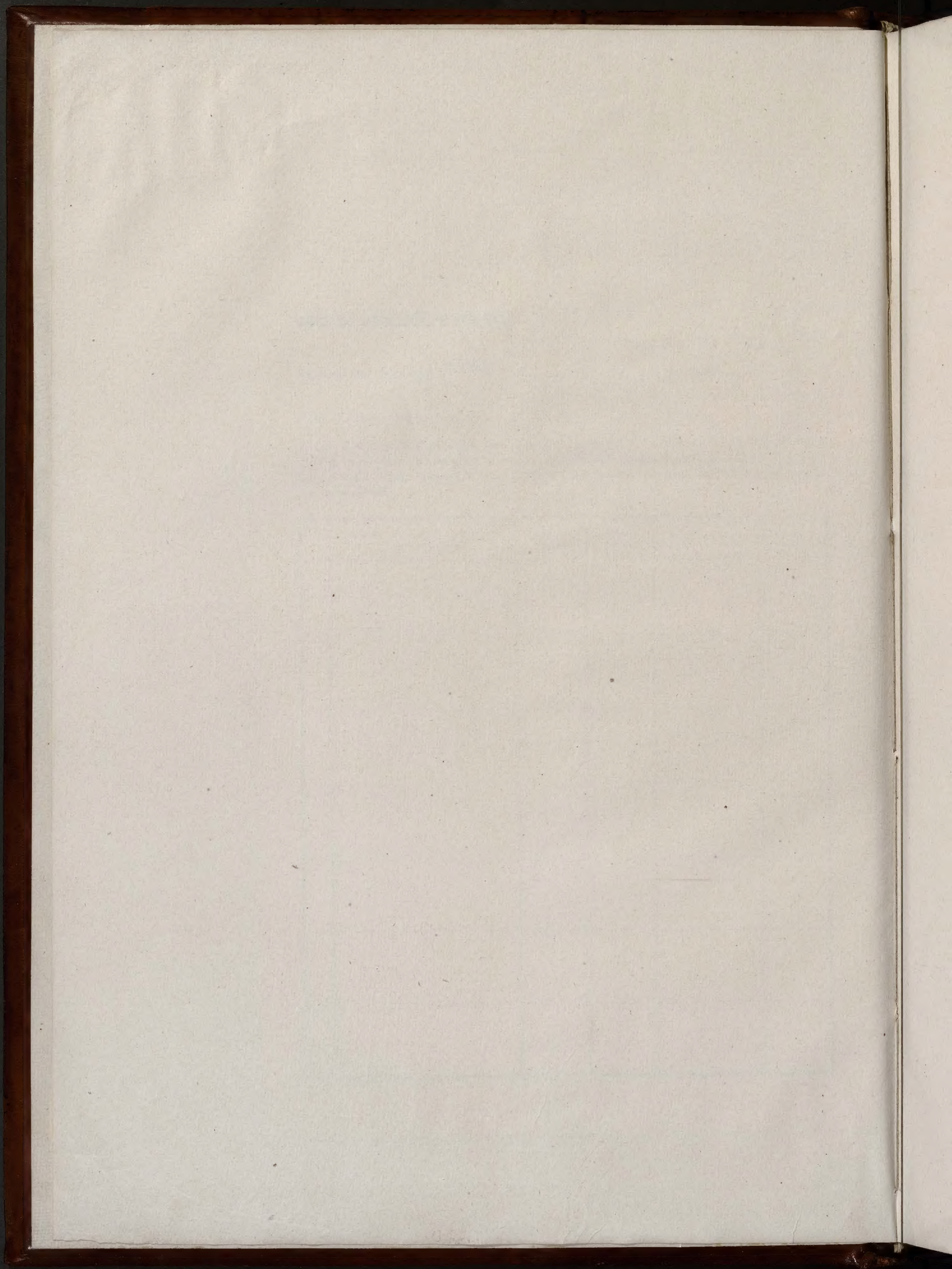

Inc 1495 -

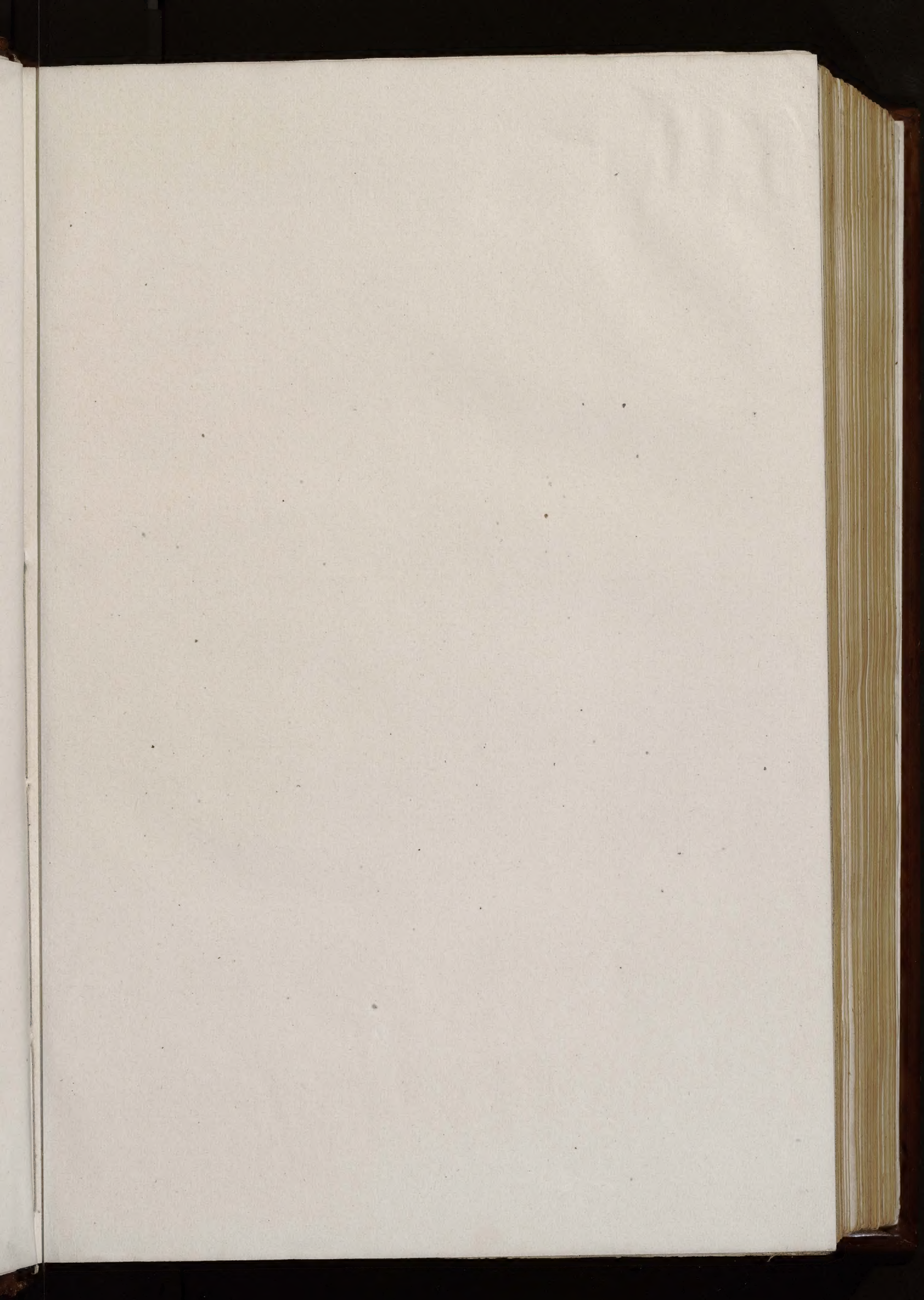

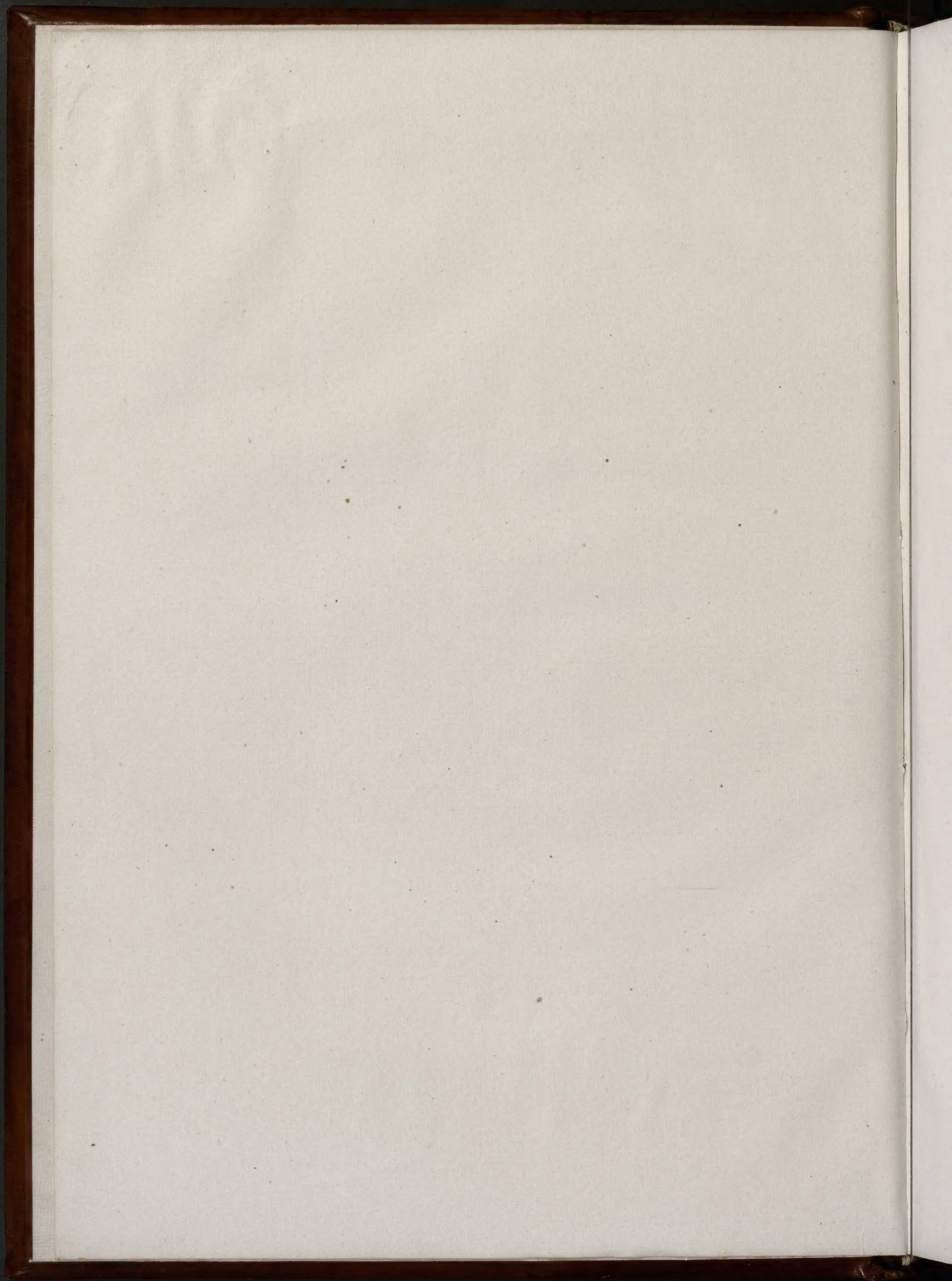

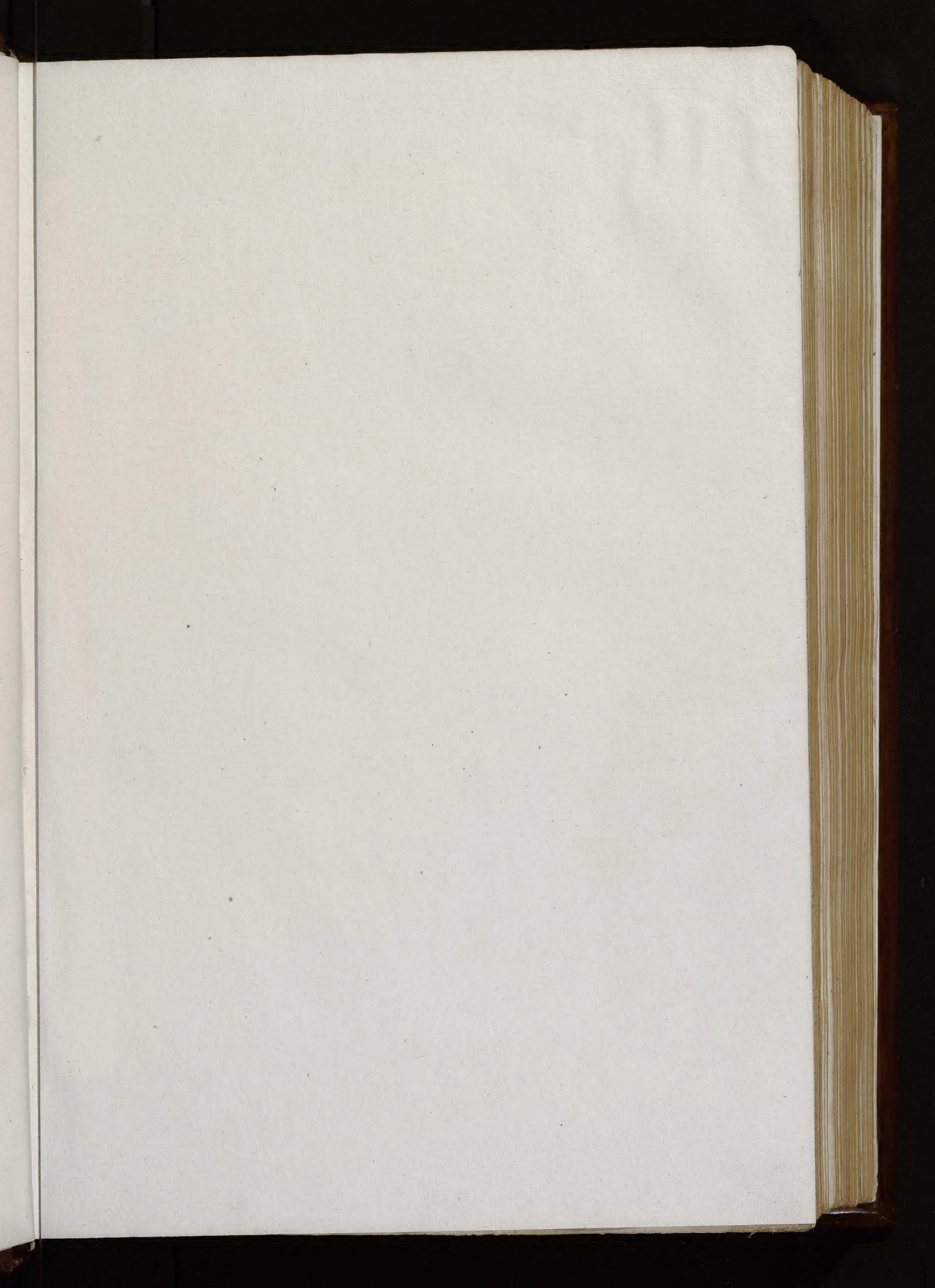

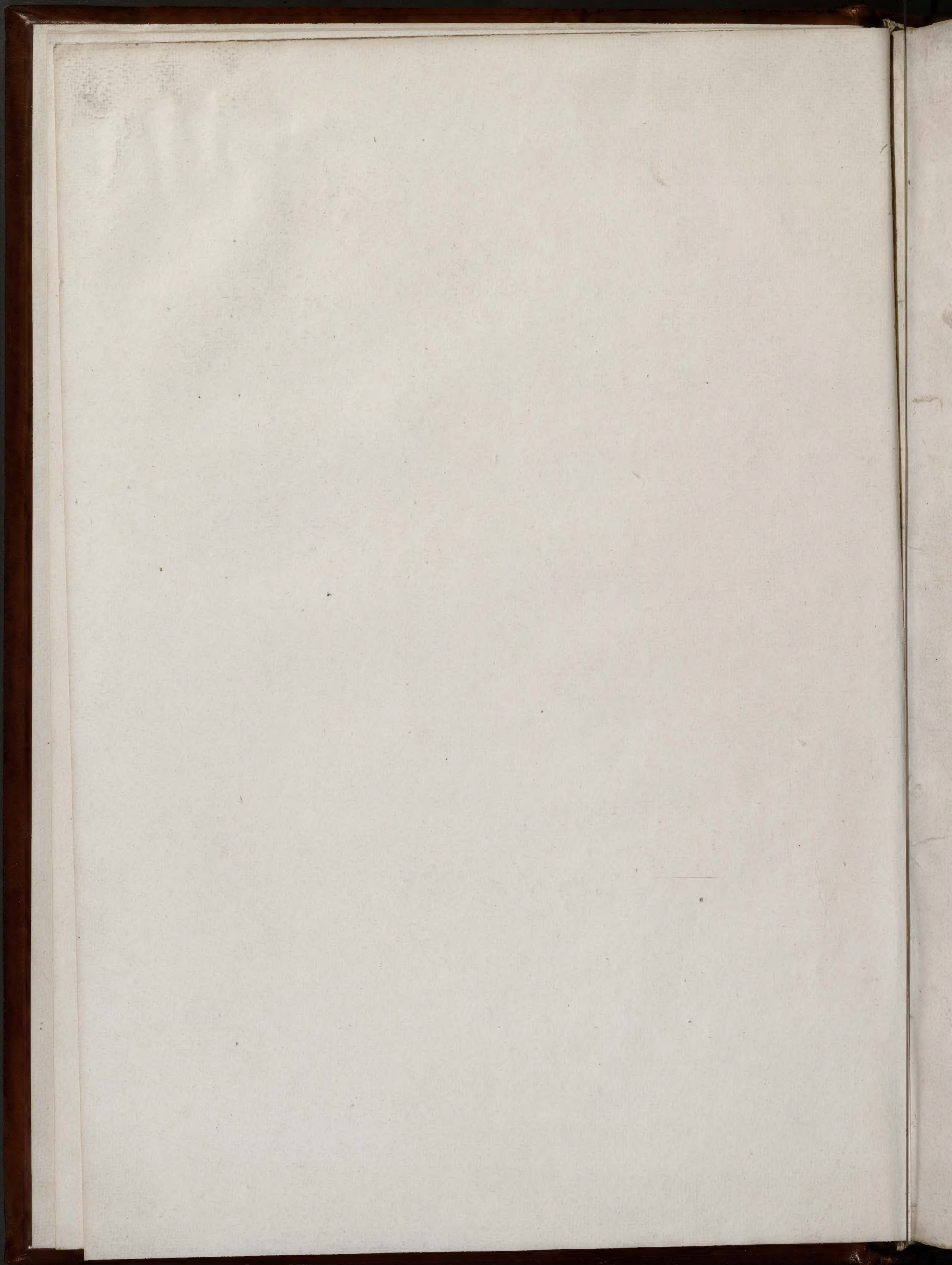

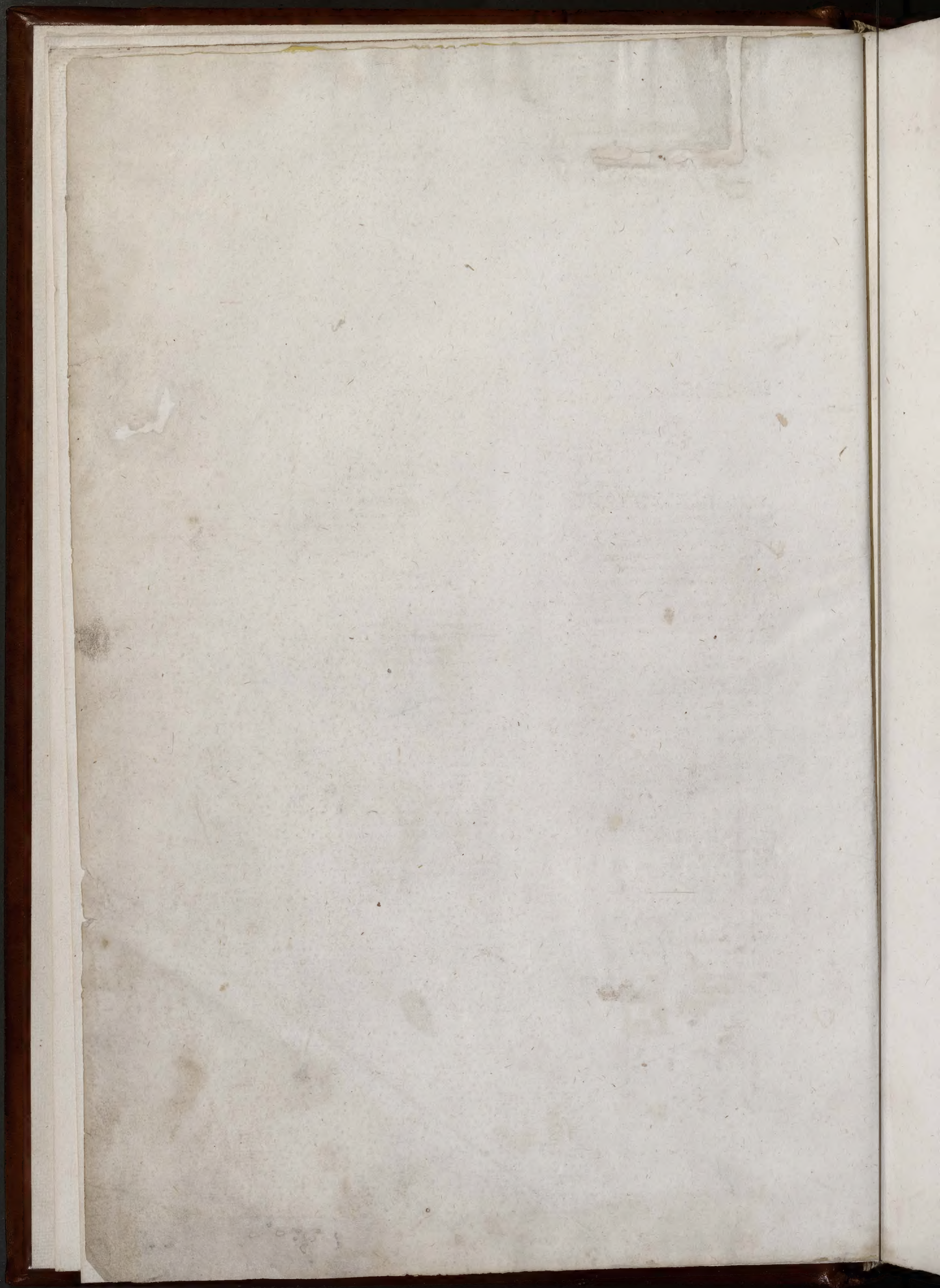

Inm. 1495

GH. 9704 IV

Ham, 11.767. IV

Xpeditus
a sermone 3°. grata salua
toris nostri. 4^m agredior
sermonē quē ē de dispōib^o
mēbroz spūalibz. quē iō di
cunt spūalia. quia sunt pnci
pia siue organa spūalis uirtutis. s. uitalis. aut ob
eis orta. siue dseruiciā ⁊ ppiq^o itriseca. quoz
plurimū ē pp cor at ppe cor. Et ista mēbra
sunt guttur. pulmo. pāniculi intrinseci. et cor.
Incipias autē a remotiori ipozz occurrente
tū pmo in ordine mēbroz fm ordinē pmo sum
ptus. s. a gutture. q̄admodū eim ibecorice. 3° dixit
Waly. mēbra animata cum suis anextis terminā
tur ad linguā. ita mēbra spūalia pncipius sumūt
a gutture. Est eis guttur pncipiū mēbroz 2^m
dictus ordinē pmo formatus ppter baculum
faciendus et sic ppter cor. pp qd baculum. fit.

Primus erit de dispōnibus gutturis.
Secundus erit de dispōnibus pulmōis. et cāne
eius et de dispōnibus paniculorū. et pectoris.
Et tertius erit de dispōnibus cordis. et apertū ei.
Et quartus erit de dispōnibus uenenorū.

Capl'm Primus de suffocatione in generali. et
egritudinibus dictis prius continētib.
Capl'm 2^m. de apostematibus mēbrorum guttu-
ris in comuni.
Capl'm 3^m. de apostematibus uue.
Capl'm 4^m. de casu iue.
Capl'm 5^m. de apostematibus duarū amigdalaz.
Capl'm 6^m. de squinātiā.
Capl'm 7^m. de cura apostematū prius gutturis
in generali.
Capl'm 8^m. de cura iפורז in spālī.
Capl'm 9^m. de ulceribus iפורז mēbrorū.
Capl'm 10^m. de hys q̄ ab extra igredunt et reti-
nētur in gutture uel insinuant et
Capl'm 11^m. d̄ sanguisugis adherētibz gutturi.

Nothomia ^{harus} ^{partuū}
capaxie q̄ sunt in ore refer
uam ad sermōis septimi tra
ctatum p̄mum in quo anotho
miaz extrinsecoruz membro

Et Melius qdes uoluit q stragulan o fiat ex
causis extrinsecis ⁊ intrinsecis. Et q extrinseca
ruz alie sunt ab extra opantes cōstrictionē bane
litus nullo^o interius ingrediētes. sicut ē cōstrictio
gutturis cū fune uel manibus aut alia re simili⁹
Alie sunt tñ res extrinsece intus tñ ingrediē
tes ⁊ intus operantes que cōstrictionē hānēlū⁹
faciunt ⁊ sunt pprie ex rebus que comeduntur.
⁊ bibunt. Et alie harū operant maliciā hānēlū⁹
cū q̄ritate sui si ē bolus panis ⁊ carnis. ⁊ alteri⁹
magnitudinē hñs p quas adheret i uia cuz tñ pōt
descēdere ad stomachū. nec cū emitti. aut adherēs
cuz mō tbe sue. f. cum aspitare uel acuitate cuspi
dis sue qua infigit sicut os. spina. lignū. ferrum
denari⁹. ⁊ similia. Aut qz ē qualitatē hñs ponti
cam stringentē ⁊ cōadunantē ptes mēbroz illo
ruz. unde cōstrigūtur ultra debitū modū nam
re. ut sicut panis opitrus. uel mīliace⁹. fructus in

4.2

maturū et similia. Aut hoc faciunt sua malicia et uenenositate. sicut proprie sunt quedam genera fungorum malorum mortiferorum. Causarū uero intrinsecarum alie sunt humores. alie sunt uentositates. alie sunt uermes ex stomacho illuc ascēdentes. Et alie sunt remotiones membrorum predictis circumstantibus de loco suo et proprie remotio spondilii colli cui mouent ad interius uersus meri. et epiglottis. Et quidā hys causis intrinsecis aneunt alias cām que est uirtutis motiue impo^a ad mouendū musculos ad attrahendū aere. uerū tñ ista 3^a cā proprius uenit stragulationi cōter sumpt. Et propter hanc cām Serapio quando diuisit suffocationē proprie sumptā i genera sua prima distincta sūm cas. non fecit de ista mentionem. Ras tñ et Aui. et alij de ipsa expresserunt. In u. n. Ras 3° cōmūctis suffocationē diuidi i tres species distinctas scdm cas principales intrinsecas. quarum una est que prouenit ab apate dictoꝝ locoꝝ et alia ē procedens ex coartatione epiglotti facta a mēbris circūstantibus ea absq; apate. et maxime a spondilibus colli intus tractis. Et 3^a ē propter impo^a huius non potens mouere la certos ad attrahendū aere. Et Aui. dixit. illa de qua nunc loquimur pfocatio ē illa que ē propter cām accētes in ipso instrō banelitus ppin quo epigloto sup. et in ipso epigloto ex apate. f. opilante attenuatoꝝ epiglottis meatu aere. aut a cooptura. f. opilante coartatoꝝ ipz meatu pueniente a mēbris circūstantib⁹. Aut ē a pigritia uirtutis a motōe instrūti attractionis aeris. Et predicta quidez nota. i. stragulatione. p. prie sumpta iportant accē. f. actionē lesam cor ruptā uel diuinitas indebitas. f. banelationē. hūm tamen sunt ab auctoribus trāsumpta ad significandū egritudinē ad quaz predictū sequit accēdens. De pfocatione quoq; apostemosa in sequētib⁹ caplis dicitur. In hoc de alijs ē dicēdum. excepta ea que a rebus in gutture retentis uel infixis puenit cui fiet inferi⁹ cas speciale. Et cāe quidez extrinsece note sunt ex dictis et sciunt per inquisitionē earum. Causa autē tractus spondilii colli ad interi⁹ gutturis. aut ē intrinseca aut extrinseca. Et extrinseca quidem sicut casus. uel percussio. uel aliud uolenter ipel lens spondiles aditru aut est apostema magnū. aut uentositates. aut spasmus. Et spasmus potest ēē de inanitione. licet raro. et de repletōne. et nō pportio natus ad materiā. Dixit Hal. 4° de interiorib⁹ q; cā spondilius a loco suo exētiūz aut ē casus. aut percussio. aut durities ex naturā in neruosis corporibus. euz spondilib⁹ et nūca immētis extendens ea. Et hec durities ex naturā ē apostema. Dixit. n. ipse 4° afforismoꝝ i comēto affo^o. Si a febre hito colluz cōuertat⁹ et. q; i loco gutturis multa nobilia mēbra sunt adunata ut nūca spondiles nerui et ligamenta. Et cū ipsoꝝ neruos et ligamenta apā attrahit necesse est q; spondiles moueant⁹ interi⁹. Et Aui. dixit Sci uisti primi 2^a q; coartatio mēbri uicini opilat meat⁹ uicini sui. Cooptura ergo. i. opilatio i^a coartatoꝝ facta propter clausiōē ex passione membro socio siue uicino qñq; accidit pp re motiōem spondilii que sunt i initio colli su. uel post initūz colli ad interiora ex causa casus uel percussiois. Aut propter apata in laceris

spondiliis et ligamentis eoz. Aut pp aliquam causā que trahit spondiles ad interiora que cā esse potest aut uentositates extendens aut spasm⁹ illoꝝ musculozum et partium neruofarum si ue fiat a siccitate siue a repletionē aut aliud nocumētoꝝ neruoꝝ sicut punctura uel aliq^a cā inducens spasmū nō pportio natus ad mās a quo hūntur spondiles ad interiora. Et spondiles qui dez qui puerunt ad iterius aut sunt pmi duo d superioribus et talis puerfio est mala ualde. Aut sunt spondiles qui sunt sub illis et nō ē sic mala. Dixit eim Hal. 4° de interiorib⁹ q; pfocatio q; fit absq; aliqua gutturis passiōe. f. absq; apostemate et absq; defectiōe hūm mēbroꝝ gutturis hanc ppo. restatur nō fieri nisi pma aut 2^a spondili. Et subdit q; ppo. ē testat hanc egritudinē sub hys spondilibus. i. in inferioribus ab eis fuisse s; nō acutā uelud cā que in 2^a spondili fit cuius cā palas ē. Ois eim ps nuce superior nobilioꝝ ē inferiorib⁹. unde qto est inferior a pma et a 2^a spondili tanto est minus acuta. Et Aui. dixit. deterior earū q; fit pp ipulsionē spondilis et maioris timoris ē illa que fit i spondili 2^a et que sunt supra ipaz. f. in pma. Dixit autēz Aui. in plurali sunt. nō pp spondiles euz nō sit nisi una s; pp plalitates cap. Et subdit dislocatio q; ē sub illa spondili. f. 2^a ē magis salua. i. minus mala. Et fortioꝝ eaz ē illa que est in spondili pma. f. de eis que sunt sub 2ª spondili q; f. ē 3ª spondilis. ipa eiz est fortioꝝ et acutioꝝ eaz que sunt in caplo uicinitatis. i. in spondilibus alijs inferioribus illi uicinis. hoc tñ dicitū quidā re ducit ad spondiles superiores pmas oium. qm ipa ē fortioꝝ et acutioꝝ eaz q; sunt in caplo uicinitatis. i. que faciunt puenire pfocatioꝝ piaz coartatoꝝ pueniens a uicinitate. imo fortasse et oiz aliaz pfocatioꝝ qñs dicit qdaz q; ali qua pfocatio pueniens ex apostemate musculoz epiglottis sit deterior ea. Dixit Serap. q; separatio spondili ad interiora nō fit omni hora sed s; plm nō nisi in infantibus ex debilitate ligamētoꝝ eoz et pp illud sunt pfidentes de sanatioe eoz. Hal. fo. 3° affo. in qmēto affo. senioribus fo facis dixit q; parichimia que est tumor eue nēs inter os et meri factus i pelicul⁹ ibi exiū bus aut in pibus musculosis situatis post has pelliculas ad quē tumores segur spondiles colli ad interiora pelli nō generat in infantibus et ut qdā dicit nec in etate dentiu plantatiua q; pri⁹ deficit hūm eoz et moriūtur q; hanc egritudinēz patiānt quare nō pplet in eis anteq; moriātur. Et hoc iō dicit esse q; mā nō figit in locis illis in infantibus pp tēneritatez carniū eoz sed labit unde nō apostemat. Dicunt tñ qdaz ymaginabile esse q; hec apostemata infantib⁹ qingāt s; a ptranscūbus hanc etatē tollit cā pdicta et tollerari possunt hec apostemata. imo magis accidit eis q; magis puectis q; magis pōt mā pe netrare in mēbra ipoz. Dixit Aui. deterior eaz que sunt pp spasmus est sicca. i. q; fit ppter spasmus de inanitione. Dixit aut. ppo. 4° affo. si a febre hito colum puerat ut uix degulire possit tumore nō exiūte infantib⁹ mortale. in cuius qmēto. dixit. Hal. forsan intendit torturā ex imia siccitate et sola. unde mortale dixit. Torturaz aut ex apostemate nō necesse est mortales ēē

uolens autē huius ponere causas pigris et de-
 cidiis huius a mouendo lacertos attractiois aeris
 dixit. Tu scis quod lacertus mouens membra motu
 attrahendi aerem ad ea et lacertus epiglottis que
 admodum dicuntur sumus infra in caplo hanc huius
 cum deficit a motu sua et operatio sua per siccita-
 tem aggregatam super hunc lacertum qui est in interiori
 parte epiglottis et que sequitur ipsum. Huius per moli-
 ficatioem aut spasmus. scilicet de repleione uel non pro-
 portionati ad maiorem aut per nocuentem aliquid ut
 solutioem et immutans eius. tunc non est possibile aliter
 ut hanc huius meatus non sit opilatus quod non
 potest lacertus ille deseruire huius motu et quare
 deficit huius ipsa ab operatio sua. Et omnes quod
 concordant expositores quod huius huius locutus fue-
 rit in singulari lacertus intellexit tamen in plu-
 rali lacertos quoniam plures sunt. sed de quibus
 lacertis intellexit non concordant omnes. Qui-
 dam enim dixerunt quod non intellexit de lacer-
 tis propriis epiglottis sed de lacertis pectoris quod
 sunt instrumēti proprii motus hanc huius. Et quod de
 his intellexit apparuit quod ipse dixit lacertus mo-
 uens membra motu attractiois aeris ad ea. scilicet talis
 non est lacertus epiglottis cuius non sit facit per
 attractionem aeris sed propter nocem ut in sequen-
 tiibus huius. dicitur ac etiam quia lesio in lacertis
 epiglottis siue sit siccitas siue moli ficatio non est
 causa prefocacionis nisi in huius meatus opilare
 eius. et tunc quidem non est causa propter defectum
 huius et pigris eius a motu sed per opilones.
 Et quod de lacerto epiglottis non intellexit apparet ma-
 nifeste ex eo quod huius dixit. scilicet se declaraturum infra
 hunc lacertum cum loquetur de motu hanc huius sed
 cum loquitur de eo declarat lacertos pectoris et
 diaphragmatis et non epiglottis. Non enim indiget
 motus aeris ad plones in epiglottis siue per canem
 aliquo dilatante lacerto sed sufficit quod solus ibi sit
 meatus apertus. quod manifeste apparet per tanto quod si
 clauso foramine epiglottis per apostema uel aliud
 fiat foramen in gula sub epiglottis aial hanc huius
 illud. Alii uero dixerunt quod huius intellexit
 de lacertis epiglottis et circumstantiis sicut ipse
 expressit in littera. Quamuis enim musculi epiglo-
 tis non sunt facti principaliter propter attrahere
 aere in inuatum sunt in attractione eius in huius
 ipsis debite situatis uia transitus aeris permanet
 apta patet introitus aeris. Unde debite uero situatis
 propter spasmus uel moli ficationem uia non debite
 ex his apta non est patet ut aer per eam transeat
 quare deficit uirtus a motu illius uie et ope-
 ratione attractionis aeris. Et sunt qui dicunt quod
 huius non uoluit quod lacertus epiglottis sit per
 attrahere aere nec per motu attractionis aeris.
 quod per quia huius dixit cum deficit a motu
 sua et pro. scilicet opone sua quasi dixerit cum deficit
 ab opone sua.

Signa comunia ^{omnibus speciebus} prefocacionis po-
 nentur inferius caplo de squinantia.

Signa autē cetera ex rotatione spondilii
 dixit Gal. 4. de interioribus quod pro.
 2. per epididymarum dixit eorum quod in prefocacione
 ceciderunt per passionem spondilii huius fuerunt acci-
 denti. Erant enim spondiles colli interni et interni quare
 quod retortio in quodam fuit minus in quodam plus. Erant
 etiam in exterioribus colli quodam loca laxata et cetera

. scilicet in loco illi spondilii retortio quibus locis tactus
 dolor est eo sentiebat et cetera quodam quod in quo
 das erat loco super. in ea. scilicet parte que dentes ap-
 pe lat eorum in parte non uelut in acuta erat. Huius ipsa
 et cetera in quodam erat rotundissima gula tumi-
 da non ex parte. plana enim erat sed tumor sub genis et
 maxillis non in sicut aqua. In nullo in istorum car-
 nes molles tumide fuerunt sed per cursum non nec
 lingua facile mouere poterat. maior enim pars et
 tumidior solito et parus foras egressa uidebat.
 cuius uene uisui appebant. Sed et inglutire nisi
 cum magna molestia minime poterat. Huius autem aliud
 huius inglutire uolentibus idem per nasum egredie-
 bat. Et huius quidem per nasum loquebantur hanc huius
 aut non erat minus altus. Et in quodam uene capi-
 tis et colli tumide erant. quodam in huius passionis
 erat maxime. Et tempora pars calida et febris non
 erat nec suffocabatur nisi cum aliud inglutiebatur.
 Et oculi non erant suffocati. Sed quibus tumor erat
 rectus et non in uno latere minime palatici effecti
 sunt. Illi et quorum tumor erat totius molles
 quare patiebant non erat in loco uel latere totius
 tatis. Et si totius spondilii fuerit absque
 apostemate ut ex libro signorum dicitur 3. huius ma-
 credo erit in colo et tensio et non poterit declina-
 re ad aliquam partem ipsius. Et limbus sit color fa-
 ciei ipsius et cetera sunt oculi et tenditur cutis
 frontis. Et pruritus in colo sentit et locis atti-
 nentibus ei. Pro. quodam in palatis signis multa
 de coibus permiscuit. Huius et per signa propria
 dixit. Adest attractio colli ad interiora et absque
 sio. scilicet et cetera ubi remouetur spondiles. tollit
 enim uisum spondilii in tactu quod inuenit ibi
 tactus deprimere siue fouea in loco spondilis
 ad interiora tractat. Et quoniam tangit in loco illo dolet.
 Et id si tactus super collum suum non delectat cum aliud
 quod ipse deglutiat. quod tunc magis dolet. dolores autem
 in deglutendo plus sentit dum sic tactus super collum
 suum quod cadunt tunc per colli et permixtus plus huius
 dislocaciones spondilii et quod sic dolorosius deglu-
 tit id non delectat eum.

Signa quoque facit per pigris huius
 et defectus eius a mouendo lacer-
 tum hanc huius sunt quoniam si pesserit illud per spas-
 mum uel moli ficationem ad sunt signa spasmus uel
 moli ficacionis dicta in suis caplo. Et si fuerint
 per debilitates huius pesserit tunc causa resolu-
 tes et debilitantes note. scilicet per 2. Et si fuerit
 illud per siccitatem dixit huius. quod signa facit a sic-
 citate membrorum spiritualium quoniam fuerit. scilicet ipsa me-
 bra exsiccata dum coicet eorum siccitas epiglotti
 uel quoniam uerit. scilicet ipsa causa exsiccatiois sunt pau-
 citas humiditatis in ore et inuaf ex aqua calida
 stans cum eo quod huius et moli ficat. Et id est esse
 pars calida ne actuali caliditate resoluat et magis
 exiccet pars aut calida illo pro calore inuaf ad
 penetrandum et penetrans magis et cito huius

Cura prefocacionis a causis
 extrinsecis non operantibus ab ista est illarum causarum amo-
 tio. Et si quidem fuit uel cum re simili facta fuerit
 suffocatio et dissolutio si ab eius ore spuma exe-
 eat dixit Gal. nulla est ei ad salutem uia. Qui
 et non sic. scilicet si exierit spuma quod est ei uia ad salutem
 uolans gargarizet oleum et aquam tepidam. Et for-
 bitiones accipiat que sunt ex pane simillaceo. Et

a clamore abstinere et uerbis multis et a pugnis
porrectione ciborum quoniam sic sanabitur. Et dixit
Haly. cum quis aque immergitur plene equo ovis
pedibus suspendere capite depresso quo ab eo aqua
creatur. Et Aui. dixit cum causa est fuerit submer
sio. scilicet in aqua tunc queritur et egrediat aqua de
inde suffumigatur cum eo quod habet fortitudines
et odores bonos sicut cum xilocal et musco donec
reuiuiscat. Et post exitum aque dixit. Haly. gar
garizationem et in fide acetum in quo coqueris piper
quoniam exopilat et frigiditates tollit. Et diebus
aliquot sorbitionem sumat que ex cicercis fit aqua
cum lacte. Et Aui. dixit. ovis ut sorbeat aliquibus
diebus sorbitiones ex farina cicercis et lac. scilicet de
coctus cum ea. Aut aqua carnis cum qua dissoluta
sunt panis et utellus oui. Lenit enim de sorbitio
nes guttur et partes pulmonis et sunt subtilis di
gestionis et multi nutrimenti. Et dixit Aui. si
stringat submersus in aqua euadere ovis ut flumet
scilicet cum reuiuiscit et hoc per motionem factam in san
guine suo apud suffocationem uehementer per quod
sanguis est redditur dispositus putrefacendi. Et
similiter ovis ut distendatur ut educantur me
mbris circa nutrimentum ne accidat eas putrefieri
Cura autem et per spondiles iterum
ut regnetur in passione loci. scilicet in ore ubi est
tumor spondilis depresso et fiat cum facilitate in pel
lendo ad posteriora. fortasse enim sic reuertitur
spondiles. Et ista passio quoniam fit cum digitis et
quadoque cum instrumeto quod est simile ferro quod
in gutture itromittitur et expellitur quod est in
guttore de spondili cum eo ad exteriora. Inuenit
enim quandoque per istud reges. Et sunt qui co
nant reducere spondiles ad locum suum cum uelociter
appositis colo super loco depressionis eorum. Et alii
qui conant hoc facere cum emplastris uehemen
ter attractionis. Amplius per plemeto reduc
tionis spondilium recurrendum est ad curam disloca
tionis eorum tractatu 3o sermonis septimi.

Capitulum 2m de Apoplexia et morbo gutturis
in comuni.

Postea morbo
partium
gutturis accidit morbo oibus
quibus aliis eueniunt morbis. scilicet
in ista membra rarissime geritur
magis que possit esse causa apople
xia in ipsis. sed ut ad multum in eis accidit apoplexia per
uiam defluxus ab aliis membris. Et hic defluxus
ut plene est per uias uenas per quas defluit sanguis
ad ipsa aut alii humores sunt cum sanguine. Et quoniam
est iste defluxus non per uiam uenarum sed est ex descen
su humorum per uiam colatorum ex capite ad ipsa non
raro pueniunt qui humoribus plene est flatus solus
et quandoque alii parti portioni colere permixti
Et remanet aliqui hic humor in membris ipsis ibidem
non apostemas et maxime cum grossus et uiscosus fue
rit. Ait. n. Aui. quod apoplexia horum locorum aliud est cum
generatio est ex flate uiscoso et aliud est cum gene
ratio est ex flate subtili. Et similis est distinctio
potest assignari aliis humoribus quoniam ex sanguine est
grossus et subtilis et similis ex utraque colera. Et
ergo apoplexia horum locorum aliud sanguineum aliud

colericum aliud flatum aliud melius Et occupabit
aliud unum aliud amig. aliud lacertos dictorum locorum
Et uocabitur occupas una apoplexia tunc. Et occupas
amig. apoplexia amig. et occupas lacertos predictos si
natura. Et fiet unum quod horum capitulum. Et per
prius b. morbi apoplexia per plenum uisum et tactum quoniam. scilicet ore
apertum et lingua circa suam radicem bene depressa inspicitur
in loca predicta aut digito tanguntur et quoniam est per prius
uisum et tactum prius exteriorum ut patebit inferius.

Et cura eis oibus coris triplici perficitur in
strumeto. Et dicta quid eorum cor
sistit in euitatione aeris frigidi et humiditatis et discopu
re capitis. nocet. n. aeris frigus passio faciens
mas que sunt in capite ad guttur fluere et iam flu
ras compungendo et igrossando. Et igitur ovis ut locum
in aere multum calidum ne dissoluendo mas faciat
fluere et attractione aeris augeat necessitatem scilicet est
gaudium aeritationis et camere in qua locum sit sic
eius cum aliquanti declinatione ad caliditatem de quo in
tellexit. Mesue cum dixit locum in aere tepato.
Et debet talis aer esse talis naturaliter uel artificialiter
locando in camera igne de carbonibus sine fumo quod
aere est calefaciendo exsiccat. cui tamen approximan
dum non est nisi a longe cum aliquanti copoptura capitis
apertum et fluctu et maxime in prius et augmento ipso
rum apertum. Et consistit in euitatione furoris et ue
ritatis solitudinis et tristitie faciendo ut ovis mo
do adheant gaudio et lenitie et salutis spei. Et
consistit in euitatione corporis motus et maxime ca
pitis et partium superiorum et gutturis et maxime
in principio et augmento ita ut abstineat a locutione
et clamore et murmure et adheant quieti et ta
curnitati precipiendo eis ne loquantur nisi
necessitate coacti. Inquit Aui. quod homini qui
habet dolorem gutturis de quocumque sit dolore
scilicet de quacumque causa sit dolor melius est sermonem su
gere quam in loquendo sit partium gutturis motus
et ex earum motione dolor et merus tractio
et sic egritudine earum et doloris augmentatio

Et consistit in euitatione multitudinis et preli
pationis somni. Ait. n. Auenzoar. Cum hec passio
plene fiat a reumate prohibe ab eis somnum. scilicet
profundum et diuturnum. Nam in somno tali auge
tur reumatismi. mensurandus est ergo somnus
eis. Dixit Mesue quod in multitudine est tunc
suffocatio quod ovis ut parum dormiat et cum dormiat
excitetur sepe et proprie cum uidetur molestari in spi
ritu. scilicet in banellu et offendi in sterendo. cum. n. dif
ficulter sterunt excitandi sunt. Quod cum dormiunt
absque molestia banellu et sterunt de difficili dor
mire permittant. Et dixit Mesue quod in nocte mo
lestior est eis somnus quam in die quod magis reu
matismi descendunt. In preservatione tamen
nocibilior est eis somnus diurnus quam nocturnus
et magis faciens multiplicari reumatismos. Et
adhuc somnus immediate post sorbitiones factas
dixit Mesue est molestior eis. quare permittendi
sunt uigilare post cibum spacio longo saltem ho
ris duabus antequam dormiant. Et consistit die
ta in euitatione omnium ciborum et potuum actu
frigidorum aut multum actu calidorum et dissolui
tius et horum non solum actu sed etiam in potentia
et ovis ciborum et potuum grossorum difficilium di
geri ac est melius nutrimentum. Et ovis eorum multum
effumantibus ac etiam ovis ciborum in modo si e
st de durioribus asperioribus et pungentibus. Inquit Sal.

super 2° epididymis et ponit a Rabi in 9^a pte
la. Libi squamatoz su. et si ois patientiuz in
partibus gutturis apostema sint farinate medici
nales ut cum transeunt per loca dolentia sit eis
loco emplⁱ. Et Rabi dixit 3° continentis nu
tricationes debent dari de pulve sine masticati
onibus ut non inferat patienti molestia. qz etia
pulses conferunt admodum emplⁱ. i. in leniendo
et maturando. Et intellexerunt non in principio
sed cum temp^o fuerit exhibitiois pulim. Et
dixit Rabi ibidez non debet accipere de uino i
potu oio qm nocuius e eis nimis. Et b^o itelligē
dus e usqz daz sit facta materiei diminutio bda.
Cum n. multa fuerit materia unū eaz dissoluit et
auget eaz uero multus diminuta fuerit sit unuz
potens in resolutione et assumptione eius. Cum
itaqz pdicti morbi et maxime squamata sint mor
bi accuratissimi. Et adhuc in deglutione cibi et po
tus dolore infestent patientes ideo in eis tenu
issima dicta utenduz e plus tamen in squamata
deinde in apostemate uue et ultimo min^o tenui in
apostemate amigd. Consideranduz tamen e i
dicando dixit Rabi ubi supra super hunc et
moduz passionis et qntates nutritionis iuxta
quod opus fuerit. qm si passio multū fuerit acu
ta et patiens fortis abstinentia cibi nimis ualet.
Et per contrariuz cōtraria iudicari debet. Si a
te ergo acuitate morbi et constantia uiratus isti
stendū e cum abstinentia ciboz. Inquit cim
Aaron non comedit aliquid usqz ad diem tertiu
n^o q accipiat d melicrato. Et p^oridū d pifana
ordet et i 7° intellū ois et d pulve ad leniēd. Et i
pperacuta signata 4° regimis acutoz dix Jpo.
Libus solū exhibe cū ex crisi fuerit et ifallacia
i. sine piculo pp crisis facta qz eaz terminet in
p^o 4° usqz buc poterit bñ tollerare sine cibo.
Et dixit in potu exhibe aquā et melicratuz
nō quidē frigidā s; calidā. Aqua cim calida nō
euaporat ad caput s; sui actuali caliditate manu
rat. Def. quoqz dixit. sint contenti in abis
coz in pn^o ydromele et aqua zuchari ydromele
i. ubi nō est febris et mā e frigida. aqua ho zu
chari ubi e febris et mā e calida. Deinde pcedāt
ad aquā ordet. Et deinde ad aquā lenituz excoz
ticatuz. extinguit eim inflationē et acuitates san
guinis. Et sint ordet ptes due et lenitū ps una.
deinde pcedāt ad ius cicris cum aqua ordet.
Et deinde ad ius cicez soluz. deinde gradatuz p
cedāt ad sorbitioes ex farina fabaz aut ex amilo
eaz melle. deinde ad ius fursuris eaz melle. Et
post hoc pueniēdus e ad uitelos ouoz et iura
puloz et siluz. Et qmēsurādus e dixit De
sue ut admistrētur pmo lenitua pueniētia deini
maturatiua et ultio resoluētia et apitua. Auic.
quoqz dixit oz ut sint cōtenti usqz ad diem 3^m
osimele aut syrupo de mele. qdē apū ubi nō sit
febris et mā frigida de melle ho cāne. i. zucha
ri ubi sit febris et mā calida. Et sit acetosus ul
nō acetosus 2^m q mā regrit de subtilatione et
incisiōe. deinde gradatio fiat ad aquā ordet cū
qbusdā medicis delectantibus. i. in ea decoctis
uel cum zucharo uel iulep zuchareo et silibus.
Et deinde ad uitelos ouoz deueniāt. Et postea
eaz facili sit deglutio fiat sorbitioes exadarios
i. sorbitioes de candarufio. Et in fine eius fiat
sorbitioes ex mairatis ut maturēt apo et leniē

gatur sicut eaz farina tritici. dei nde cum resolu
tiuis et hoc si apostema tendit in resolutionē ul
cum resolutionis. i. eaz magis exiatis ut si apa
manuz itaz aptuz fuerit. ad abstergendum et exi
canduz ut eaz farina fabaz uel cicez et sorbitioe
facta de fursure. Tūc aut. inter est elligere de p
dictis cibariis et silib^o eis magis et minus ma
tritiua sui fructu tenoz et patientis pueniēti
nez. Et magis et minus alteratia s; materie qua
litate. Et ingrossatiua subtilatiua uel incisiua s;
sbe mē modū. Et magis uel minus leniētia s;
in tensionē uel remissionē doloris et aspitare lō
ci. Et maturatiua absterfina et resolutiua fm de
terminatiōes apostematis. De cibariis quoqz
pueniēti bus cū ad potētiā masticatiōis deueni
rit est sicut dixit Rabi. sicut scribit 3° pueniēti.
Libus ex yridini bus assatis qm dictū est statiz
mitugat squamatiā.

Cura uero horū apostematuz p potionem
quinqz complet intentionib^o. Quaz
prima e ad eaz euanduz materiā facientē autem.
2^a e ad ipsam diuertendaz. 3^a ad prohibendum
fluxuz eius. 4^a ad piculariter operandum cir
ca apostema. Et 5^a est ad corrigendum accētia
Quantuz ad primā intentionē iplendaz dixit
Ba. 6° micmir. et pōit 3° pueniēti. Ad accidētia
apostemata in ore et gula in principio infistendū
e cum mutione et purgatione prout curant a^o
apostemata. Et Auic. dixit oz ut cietur i pnci^o
uniuscuiusqz istoz apostematuz materia que
facit illud cum flouia et solutione uentris suple
aut cum utraqz scdm q mā exigit. uerū qz in
hys apostematibus phibetur deglutio aut mul
tuz difficultatur si solutuz non poterit exhibe
ri in potu oz ut fiant clisteria. ante qud flōi. m
si nā fuerit sicca. premittendo cl. stre lenituz
post eam uero faciendo sequi ea que sunt accuta
plus et minus scdm dispōnez materie. Et aucto
res quidez inceperūt ab cione non expectantes
digōnez. qm in morbis non danibus inducias
ad curandum pro cione fienda non expectatur.
digestio. Si m in processu egeret iterata cione
iam habitis inducys curōnis digōnis. i. residuo
oz pcedere digestionē. Sed qz de cione i hys
apost^o late dicef i cura signacie iō hic ei apl^o
nō infisto. 2^a quoqz uctio qplet mōis oib^o
qb^o mā trahitur ad ptes oppositas et cēneas. Et
p^o quidē ad longinquas et i pcessu multū mōra
ta mā pōt mē diuersio fieri ad ppiquas. De
attractōe itaqz ad lōginquas dixit Auic. oz ut
trahat mā ad partē diuersā saltē cū uentris po
sitis supra loca longinqua oppo^o ei et liganone
cēmitatuz dolorosa. suple et fricatione. et pressio
ne eaz cum dolore facto donec bene rubeant
et embrocationib^o eaz multuz calidis et hys si
milibus. Attractio uero ad propinquas pre
missa cione. et diuersione ad longinquas. et iam
sedato fluxu fieri debet. non enim debet antea
ad partes propinquas deduci materie. non cim
dixit Alex. qm uis uentose necessarie sint ad hāc
passiones debent applicari locis ppiquis nisi
cum se remouerit supcurrēs mā. timor. n. e ne
plus attrahatur de materia ad locum qz de loco
diuertatur. quare dixit ipse sicut mabi uidetur
In hys prius deriuamus ad remota attrahēdo
qz apponamus uentosas. aut alia diuertientia lo

cio ppinquis de cursu humoris. debet ergo p^o
edonez in principio factaz approximari diuertē
tia locis longinquis oppositis ut uentose cū scari
ficatione et sine. scdm necessitates diuersi ionis
cruribus coris. et natib⁹. Deinde dixit Barō
cōueniūt uentose posue in pre occipitis. Et Ra
bi. dixit auctoritate Hali. sup primo humoz. ma
teriā fluentes ad oris sumitates. ad palatū uiaz
et duas amig⁹. ad nases attrahere procura per
medicinas mūdificationis appositas naribus.

Dixit Alii postq^o abscondit mā. i. postq^o ces
sat fluxus eius. factis edonibus. cōuenit ut dein
de uentofetur uentosa una super caput. et ponant
uentose sub mento. et sub gutture. et inter spatū
las. et in costis quomā hec oia trahunt materias
ad diuersus et minorat eas. Et de diuertētib⁹
bonis sunt cristeria. et coliria acuta. Inquit enī
filius Serap. Insiendo est cum cristeri acuto
ut trahatur materia ad inferiōra si fuerit sine fe
bre supple uel cum febre lenta facto cum pulpa
coloquintide fursure centaurea ficub⁹ baurach
et zucharo rubeo. Qd si febris fuerit inēsi
or utere cristeri leni hñe aliquid acutatis sicut
facto ex coloquintida camomilla aneto fursure
baurach oleo si famino zuc⁹ rub⁹ et sale. Si autē
cum febre fuerint acuta leni fieri debent uetres
eoz cum cassia⁹ cum qua positis sit succus en
diuie. Et Haly. dixit. si patiens non poterit
farmacuz deglutire uale ē et equū in buisimodi
passione cristeri uti forū. quo mā a supioribus
ducatur ad inferiōra. sed si aliqua febris cōmit
tatur molli et leni utere cristeri. Dixit Alii.
cristeria fortia et coliria in h sunt maximi iuna
menti. Fiat ergo inceptio administrandis criste
rius fortius ualde nisi febris phibeat. Pōnt
q^o ubi non sit febris cōueniūt cristeria acuta fa
cta ex hys que cōueniūt materie descendenti ad
guttur. Si. n. frigida fuerit tunc fiat decoctio h
p pulpe cologn. agarici salisgēme an. 3. ij. cartā
mi polipody semis urice an. 3. s. centauree fur
furis an. M. i. et in hac cocōde distemperē h
re Sal. ellectuary indi an. 3. i. oli camomili ane
tini an. 3. i. S. et sal. 3. ij. 30. h rub. 3. i. Si h
materia calida fuerit tunc fiet decoctio h. B. bit
tis malue altee uiolarie endiuie et lactuce et orōi
mundi an. M. i. Et in hac decoctione distempe
tur cassia⁹. 3. i. mell⁹ uel zuc⁹ uiolati. 3. i. S. ele
ctuary d succo ros. 3. S. et sicciat. Et si mā mixta
fuerit siāt eliste⁹ mediocria. fiat g^o deco⁹ h. B. cē
tauree floz camoile seminis aneti blitis malue
uiolarie fursuris an. M. i. agarici. 3. S. et in ea
dissoluātur cassia⁹. mell⁹. uiol⁹. et yerapigra an.
3. i. oli camomile et uiolati et zuchari rubei
an. 3. i. sal. 3. ii. Et i postremo p^o dictas edonez
et diuersiōes et maxie qñ cōueniūt alia reme
dia cōuenit administrare sup collo gutture et in
ter spatulas empla attractiua fortia facta ex ra
bificātib⁹. et uesticātib⁹ ut trahāt māz de in
teriori gutturis ad exteriora ei⁹. Et Mes. qdē
hec eadez uoluit euz iplētia itentionē diuersi
onis numerant. Erubescāt g^o medici qui nō
pmissis edonibus nec diuersiōibus ad longinq⁹
apponūt attrahentia et diuertētia māz ad ppin
qua. qñ nō solū opantia cum qualitate uari de
bet s⁹ ē q^o euz pprietate si fuerit pprietas illa
uncta calti attrahenti. Dix eim Serap. q^o nec

eus camis qñ territur et sfundit melle. et limē
guttur deforis ex eo. cōfert uiamēnz magnuz.
uerumtū hoc limēnz nō administratur nisi in
declinatōe. 3ª aut intentio pplet euz eis que
māz fluentes ingrossant. et ipingunt. et nō sinūt
eaz fluere. quēadmodū sunt pfectiōes facte de
papauere. et alia que dicta sunt sistere fluxuz ca
tarri. 4^a aut intentio cōplet cū medicis loca
libus q^o ipi applicātur apati. que diuersitatē ac
cipiūt fm tēpora i ppius apostematīs. et mē faci
entis ipm. et sue determinatōis. Et res iplētes
hanc intentionē aut iplēt eaz cum qualitate et
mō sue sbe. aut cū pprietate et qualitate simul.
Et sunt res ipē aut simplices. aut cōposite. Et
pnt apriori pdicte res multis modis inus
qdez gargarizādo. insuflando leniēdo et in ore
tenēdo. extra hō leniēdo epithimādo. fomētan
do embrocādo. et eplastrando. Ad medicas tñ
iterius aprioriādas ponēs Sal. 6° Diamir.
cāñ. dixit Farmaca fortia et que hñt aliquā uir
tutez delecteria. i. uenenosaz uel horribiles. nō cō
gruit uti eos qui curāt dispōnes que sunt i ore
nisi sit magna necessitas. timor. eiz ē ne defluat
ad stomachuz uel pulmonē. et nocumēta magna
faciat. Et Alii. dixit oz ut aspiciat in admi
nistrādo ea q^o stringunt maturāt resoluūt suple
aut apunt ut sint familiaria corpori cui apriori
matur qñz est possibile nō eim debemus apro
ximare medicinas uenenosas nec hñtes sapores
multuz extraneos qui tolerari non possint. pres
eim gutturis sunt satis nobiles et nobilibus pro
pinq⁹ uti ex illis posset psequi nocumētum eis.

Et Raf. dixit 3° cōtinentis dubitādum est
ne ex medicinis quibus curatur os aut byso
fagum manet aliquid ad pulmonēz. unde uian
dum est medicamen in quo est calcantum neqz
utendū ē in hac passiōe iusgamo uel mādragoza
et silib⁹ qñz sunt fria et repantant neqz uirid
eris qñz appeat et qñz d alij et nō sō oz ispi
cere et medicāia delectoria euitare uep et ex fa
miliarib⁹ oz eligere ea que dispōi curādi corpo
ris magis quēat et maxie dispōi mēbroz gut
turis. eoz nō enī sūt equales i oibus dispōnes
gutturis eoz i leuitate et duricie pilliculaz eius
ymo sūt ualde differētes. Et pñ dixit Alex. et
adducit ē dictum ei⁹ a Mesue. nō solū oz tpori
bus deseruire s⁹ uirtutē medicaminū s⁹ leuioza
et ibeculoza medicāia hys adhibēda sunt qui
molles et delicati sunt humidine quales sūt eun
chi et mulieres suple et pueri et qui fuerūt uiri
cādidi fortioza aut adiutoria fortiozib⁹ et duri
oribus et magis corporibus qñstuit. Et n.
quēadmodū in fortibus mēbris fortib⁹ adiuto
rys oblati pntēte nā malū opprimūt. ita in
delicatis dū fortioza nō sustinēt oppōsa nā a
malo uicta succubūt. Idē ē dicūt filagor⁹ ut
3°. ponit qñtēris. Et Alii. ē dicūt q^o i apriori
matōe medicāum et familiarib⁹ oz attēdere ad
dispōz corporis i quo debēt administrari i lenita
te et duricie corū et maxie pellicule parū guttu
ris et i hoc obseruēt ppo et etas et tps et p sue
tudo fm. n. hñc diuersitatē. dixit Alii. diuersi
ficēt medicīne ita et pforēt illud quod ē fore
i duricie et leniat i lenitate. i. i duriozib⁹ durio
ra et i leuiozibus leuioza aprioriēt duris aut
et pfectis medicāia i ore tenere durioza dentur

uoribus uero et in fluxu leniora.

Circa itaqz diuersificata 2° ipso bñus
aparis e ut i prin^o admistratur q
mam fluere phibeat et fluxu in posse reperi
ant. Vnde i admistratone boz. Gal. 13°. ierrape
tice et pot i 3° pñetis posuit can. q no debe
ant admistrari i pn^o initiare. Ali. n. si 2° frim
ga et palatu et uti fm os flegminari icepti cane
du e i hys oib⁹ i pn^o gargarisma. Et bz ueritate
i corpi⁹ repletis n pmissa euone qm si reperf
sua appropinqueris n poterit opari. Ali. n. di
xit ipe i regm recipit plenis exns corpi⁹ ipingent
ergo mam et igrossabit et reperfusiōi postea in
obediēte reddet ac et resoluōi. Si uero resol
uētia applicaueris n sufficiet mas q multa e re
soluere sz plus qz resoluat attrahet. de hys n. lo
quos. Gal. ibide dicit. Si accidit in ore et gula
apa gargarisma e in b⁹ dispoe sicut purgatio ad
apa itestinoz. hoc n. faly e et euitadu qm pro
uocat reuma. Et ait Raf dico hoc ueruz in gar
garismate in quo sunt acuitas et caliditas puoca
tue. Gargarism⁹ aut frigid⁹ phibituz e fluxus
et materie fluxe reperfusiūis magis qz sit puoca
tiūis. Et adhuc ponendo can Raf dicit. Non
e etiam cum eis puocanduz mebru ad laborē in
pñcipio cum multo gargarismate ne fiat casia
ad puocanduz materiā. Dicit Ali. gargaris
m: ita postponant si est illic repleo. et fuerint gar
garismata dolorosa timenda attrahōe. ante n.
eōneoz gargarismata et reperfusiūia et resolutia
in corpore repleto efficiūt dolorosa ppter cas
dicias. ymo dicit Ali. admistrēt gargarisma
ta post manducationē. De qualitate autem
gargarismatus admistrandoz. Dicit Gal ubi
supra premissa eōne psequenduz e cum rebz
stipticis ad confortanduz i mebru gutturis ut
non recipiant sed a se fluentes depellant mater
as. Et in ultimo passiois cu resolutiōi. f. puris
et i medietate temporis cu tepat. f. mxi ex sti
pticis et resolutiōis. sic n. dicit Gal. 6° mxi
stent in pñcipio e opus repellentiū stiptico
rum famatcoruz. ita post pñcipiū usqz ad fi
nez. f. status miseri aliquid utriusqz. f. stiptici et
dysforitici. sed tamen pphellere oz sedm prima
tempora stipti⁹. In fine uero. f. status quod dys
forat. i intermedio uero tpe equalitate bozum
eē oz. stiptico autz resolutiūis non e bonuz mi
scere in pñcipio. Et Serap. dicit sicut in
diger in initio medicinis que expellunt omne
quod curit. similiter in eo quod est post. f. in
hora augmenti. et pñcipio status. medicinis
mixtis ex duabus speciebus. f. que confortat et
repellunt et que resoluunt. Est tñ necesse ut sit
magis uincens et plus in horis augmenti medica
men stiptici. et in horis status resolutiūi. Et in
hora declinationis indiget eo quod resoluūt tñ
Etiam quia huius mebru sunt supposita rei
maturationi et pna ad recipiendū quod influit
ex modo sbe eoz et caliditatis boz locozum
et exierit. ideo dixerunt quida in augmento ual
de parum eē debet q stipticis misceat resolutiūo
rum. Et fortasse ppter hanc eam Des dicit sti
ptica in pñcipio et i augmento admistrēt
in statu autz stiptico simul et resolutiūo mēdū
est et. Et si bene cōsiderant remedia q po
nit in pñcipio et augmento oia uidentur eē re

pellētia. aut par ualē bñia resolutiūi. fm tñ re
gulz opādo aliqd ei⁹ miseri d3. et oz ut i hac mi
xuōe fiat diuersificatio fm augmenti pñcipiū
mediū et finē. De pñcipio aut augmenti in
telligens. Ali. dicit Cum abscondit attractio. i.
minoratur tractus matericum ad locum sicut
fit in pñcipio augmenti in quo tractus abscon
ditur respectu principij. tunc enim cum hoc
q mā fluit. ita est aliqua portio eius in loco cole
cta. unde nō oz tñ querere itentōez ad materiā
fluentes sz et ad eā q iaz fluxit. quare tñ dicit
Ali. oz q admisceant cum zob. moroz. qd re
pellit. mirra et crocus q resoluūt. nā mirra pñ
datur cum hūe sue stipticitatis et sue resolutio
nis. et facit crocus puenire ad pfunduz et agre
gantur ad maturatiōez et agregatiōez faciēduz.

Et dicit Ali. fiat gradatio ad maturatiūa si
ue resolutiūa. f. admistrada cum stipticis in
pcessu augmenti. Et ista gradatio tñ bñ fit qñ
medicus incipit a lenioribus. et minori pñmixtio
ne eoz cu illis paulatim pcedendo imiscendo
cum eis fortiora. et plura donec cum puenit ad
status sint equata cum illis si misceat hēas reso
lutiūa. Cum uo appropinquat status. aut iaz pue
nerit in ipa dicit Ali. tunc oz ut admistrēt
ea in qbus e sedatio mollificatio et lenificatio
sedatio qñtum ad dolozes qui eo tēpore magis
augēt. Mollificatio uo et lenificatio qñtum ad
asptates inductas ex usu stipticoz que. f. cu se
datiōe et lenificatiōe sint resolutiue equate sti
pticis. Ali. eim Desue si ad statum pcesserit
egritudo tñ medicamē stiptico simul et resolu
tiūo uenduz est. uerū qñto plus pcedit. hūis
finē status tanto resolutiūa uincant stiptica. ita
ut cu ad declinatiōez pcesserit sola resolutiūa
admistrēt. cu qbus pcedat usqz ad resolu
tiōis finē. Et scias q illd qd dicitur e de gar
garismatibus qñt est intelligenduz de modis
alijs admistratiōis medicinaruz utius in ore.
Amplius dicit q auctozes phibentes admini
stratiōez medicinarū ante eōne itellexerunt de
fortibus. qñsdaz eim lenibus uti l3 qñis dicā
ego securus fore nō uti fortibus. nec et leu. b⁹.

Et qñs auctozes coiter expfserunt admini
straduz stipticis in pn^o puris. Ali. dicit b⁹ uer
esse nisi in trib⁹ casibus. Prim⁹ e dicit Ali.
qñ dolor sit fortis in pn^o rei tñ eim e necessa
riū ut cu stipticis reperfusiūis admisceat aliqd
qd sedet dolozē et leniat. f. asptatē factā a sti
pticis aut salte phibeat fieri. Secūdu casus
qñ multiplicat effusiō materiez in pn^o. f. multū
et post euacuationez et diuersionē quare nō est
tunc excusatio quin resolutiūa cum stipticis
admisceantur i qñtate cōndēte supfluitati effu
sionis eaz ne si pura stiptica admistrēt ppi
gat mā quā pñmultitudine expellere n possēt. ymo
eā ppiendo p reperfusiōē augerēt. Et 3° ca
sus e 2° opposit⁹. f. qñ n e mā pñima i effusiōe
Qñ. n. mā que effudit e pauca ita q apa n e fō
te. et mag⁹ nec difficultū accidētū ex dolozē. et
inflamatōe quare n timef mēp tract⁹ tñ et licet
stipticis aliqua admiscere resolutiūa et rursum
scias q et i oib⁹ alijs casib⁹ cū dixerunt aucto
res de admistratiōe stipticoz i pn^o. ipsi itellexe
rūt q sint pura ab admixtiōe resolutiūoz. non
aut q sint pura oio. qñ n debēt eē spoliata ab

admixtio alie⁹ absterfiva⁹ virtute⁹ hñis. **D**i
xit Aui. qd ut scipiat cū medicis stipticis mix
tis cū eis que habet aliqd absterfivis sic mel.
Et ratio ē. qz pellicula partiū gutturis subtilis
ē. et rara. quare per eā ē i pñ⁹ intūate apatis.
aliqd ab eo refudat qd debet abstergi. Et ista
mixtio d3 ē maior et minor z^m dispōz mē. et qz
tūatē refudatōis. et z^m ē diuersitatē pñi pñci
py. In calida. n. mā mū⁹ de absterfivo mīscēdū
ē. In frīa uero āplius. Et dixerūt qdam q i
pñ⁹ intūate mū⁹ de absterfivo mīscēdū erit.
i pcessu uero āplius siue mā calida fuerit siue
frīa. Et dixerūt q facta admixtio absterfi
ut i pñ⁹ intūate semel uel bis ipsa nō sūt qmū
anda maxie i mā calida p tps pñcipy totū. qz cū
i tali initio et maxie a mā calida pax sit q resu
dat possibile ē q i una l duab⁹ admixtioib⁹ ab
sterfivū sit facta sufficiens absterfio et sit tūc ne
cessariū ut puris stipticis sicut ē i omni tpe pñ
cipy. et oī mēbro i quo nō repitū refudatō.
ut magis repitūant. Propterea subdit. Aui.
dein fiat gargarizatio cū eo i quo nō ē zū^m. uel
mel. Et itē pcedēte pñ⁹ si d mā refudat. debz
iterari absterfivū admixto fm refudatōis qz tū
tūc ponēdo de zū^m. l me. Et mel quidē dixit.
Aui. ponit ut mūdificet et nō ut qfortet. f. rep
cussione. Et scias q sicut dixit. Gal. 6°. me
mur. Medicie stiptice qñ sunt qtingūt. i. qñ si l
multe mīscēt sūt uehemētiores qz pñs et me
lioris opōnis sūt particularibus. Et mirabile
credī quā hōc fiat. Et Aui. dixit. Me
liora stiptica sūt pposita qz simplicia et hoc est
ex reb⁹ quas extrahit experimētū. sic. n. expmē
to facitū ē. et nō pōt reddi a⁹ rō. maxie cū ipse
quito cū. dixerit. q paucū medicīnā ē meli⁹
plimo eaz. quare quidā dñt illud puenire i stip
ticis a fōma specifica. Et scias q gargariza
tio cū medicīnis melior ē qz eaz īsufflatio aut i
ore retentio qz gargarizatio magis et melius i
pmit. Est enī sicut quidā modus ebriatōis
faciēs ad pfundatōz uirtutū medicīnā et ideo
gargarizatio magis ē utēdū. hñtū qz egrotās
gargarizare nō potuit. aut tūmēbit medic⁹ ex
gargarismo augmētū doloris. et mē tractū ex mo
tu et ictu gargarismatis et labore i eo. sicut ut su
pra dixit. Rasis. Et tūc pon⁹ utendū ē i suffla
tioib⁹ et retentōib⁹ medicīnā i ore cū gargari
zatioe leni. et rara. Sic. n. Gal. 6°. pñtice timēs
nocumētū gargarizatiōis pñctis fuit qtenus i
sufflatiōib⁹ i ore. absqz gargarismate. Et egdē
quidā oēm administratiōē medicā^m ab int⁹ in
ore ē repellētū pñbuerunt actu frīaz fieri. s3
uoluerūt ut sub tepiditate admistrent. Et scias
q oia repellētia ab e3 applicata pñbita sunt. ne
per ipsoz repulsiōz si qua mā i exteriorib⁹ cō
tenta foret repercutiā iter⁹ et addat i apa. et
malitiā banclādī et deglūtiēdi. aut ne mā iter⁹
i apate qtēta repellēdo trāseat ad mēbra nobi
lia. pñcipue ad pñonē et cor. et interficiat. S3
de aprominatis iter⁹ nō timet reddi⁹ mē supra
pñcipalia qñ fm pñm intūate nā et regulante re
pulsiōz mā illa recurrit ad mēbra exteriora. et
alia i circuitu uilla et disptia. Et si qd ad nobi
lia defluat illud ē parū p pñm paruitatē nō t
met de grādī lesiōe illoz. Fuerūt tñ antiquo
rū qdā purātes q stiptica appōita sup pñciput

repellerēt mām hoz apatis. Unde de opimēte il
loz dixit. Aui. Ex eis que intūat ad illud. f. ad
repellēdū mām ē ut raddat pñciput sup pñmissu
ra coronali et līniat cū succo acacie. et b⁹ i pñ⁹

Et mīrādū ē de hac cura. nō. n. uerisile uidet⁹
q uirtus stipticoz illic appōitoz pñiere possit
ad guttur cū qñtate qua possit mās i gutture qñ
tā repellere. s3 pon⁹ uidet⁹ debere nocere. mām
i cerebro et supra guttur qñtā cū pñsiōe finire
faciēdo ad locū apatis. et sic ipsā augēdo et cū
crebro sua frītate et uaporū ascēsoz exalatiōis
pñbūtiōe nocēdo. pp qd putandū ē q tēx⁹ ille
corrupt⁹ sit et ubi ē affirmatiū⁹ debet ēē negati
uus. dicens. Ex eis que nō intūat ē et c. qñs di
cant quidā q ista cura possit esse inuatiua i hñi
bus cōmissuraz craner bñ latāz cum caliditate
cerebri. et priuatiōe materie ex pñsibilis in eo.

In medicis itēz dissolutius interius admi
nistradis cāñ. seruandus est. qñ nullus uehemē
ter dissolutius in eis apponā ut staf. sagria. et
silia. Et uariari debet medicīne in ipis oib⁹
tēporib⁹ morbi z^m diuersitatē materie i apate
qñtate. Si eim materia sanguinea fuerit in pñ⁹
stiptica frigida administrari debet. ualēt eiz q
sanguis caliditate et hñiditate. Et dixit Aui.
q ex hys stipticis decens ē elligere meliora. et
talia sunt q cum stipticitate hñt i bāz subtilēz. cū
qua submergant. et penetrēt in pfundū et sic
ualeant bonā repulsiōē facere. qbus nō intūat
debet eis admisceri acetosa. q dñt eis subtilita
tes et penetratiōes. Si hō materia colerica
fuerit medicīne in pñ⁹ eligant que plus bēant
frigiditate qz stipticitate. qñ stipticitas non
qñtū siccitati colere. qd uoluit Aui. cum dixit.
Qz ut pñ^m intentionis in pñcipio. f. sit con
uersus ad infriigidandū cū eo quēd facit stipti
cum quasi dicat elligant que sunt frigida magis
qz stiptica. qñ frigida remittunt caliditate cole
re. et eam ingrossant. et repellunt. stiptica autē qz
uīs cum modo sbe eoz subtilitates colere cori
gant. et confortando mēbra cā repellāt. qñ ipsa
non est apta i loco figi sicut materia sanguinea
hñtū siccitatem colere argumētant. Qd si
materia stiptica fuerit. tunc conueniūt in pñci⁹
que sunt stiptica absqz frigiditate. ymo uile erit
si sint coniuncta aliquali caliditate ubi flā fue
rit multus grossus et cōpactū et non apuz repulsi
ōi in quo casu est necessariū ut stipticis cōiū
ctis caliditate admisceant inasua. quoz admix
tio non est necessaria si flā fuerit liquidū subile
qñ absqz hoc q incidatur repulsiōes patiunt.

Si uero materia fuerit mīca. tunc in pñci
pio o3 q stipticis pñcis admisceant ea que s3
tiliant et incidunt. Si tamen materia melancoli
ca multa fuerit oio stiptica abiciant. qñ mate
rie mīce augmētāt siccitatem et grossitētem.

Et sicut dictum ē medicīnas uariari debere
scdm materie diuersitates in pñcipio. ita etiam
pporionatē in augumento. statu et declinatio
ne diuersificari debent in stipticitate et frigidi
tate. in subtilitate. et incisione. atqz resolutione.
qd per te ipsum qñbendere potens es. et maxie
ex remedijs que in cura squanāte ponent. Ua
riari quoqz debent medicīne scdm diuersas ter
minationē apatū. Et quidē qño uariant. si termi
nēt in resolutionē itaz p3 ex pñcedētib⁹. Si

uero ipsoz teratio fuerit in suppuratione. et si
potuerint repellere in principio. ne repellere et resol
ui in augmento. sed uides quod materia cupis ef
ficiat. tunc triplex curatio surgit intentio. Qua
rum prima est ad maturandum et sanare genera
dum. 2^a ad appiendum. et erumpendum et mu
tificandum. 3^a ad consolidandum quod eruptum
et mundificatum fuerit. Que tres intentiones
implentur et cum appiatis ab intra et ab extra. Si
uero apud dictorum locorum insipiscit et induretur
tunc oportet ut molliciantur et resoluantur curatur
simul mixtis. aut micis administratis mollica
tibus prius. et resoluantur 2^a. Et iterum si ne
cessario fuerit ad mollium fiat redditus et succes
siue ad resoluam. et sic 3^a et ultra donec tota ma
sit resoluta. Medicinas autem auxiliorum p^odas
omnes intentiones implentur ad cam squamane
referuabo. Solum h^o adducens eas que cum p^ori
etate sanant gutturis passiones. Gal^o naq^{ue} 6° d^o
simplici medicina ca^o de peonia in translatione
arabica dicit. si accipiat filum lane et p^orie illi
lane que reperit in ch^ochis marinis. et tingatur
tinctura que dicitur grana. deinde inoluat illud
filum in collo uipe et stringatur donec stragule
uipa cum eo. deinde illud filum inoluat ad collum
habentis squamam. aut aliud quodcumque ap^o ex
eis que sunt in gulla. et collo. et uidebis in h^o ma
gnus mirabile istius filii. In translatione uero
ex greco dicitur. si multa filia et precipue ex his
que de marina purpura. i. de conchilio illo cuius
sanguis intingitur purpura aplicueris gule acbi
diuina. i. illius serpentis qui dicitur curus
et nostro uulgari sermone est qui dicitur sc^o
zone suffocans cum eo achidua siue curten^o. uel
scorzone. deinde aplicueris unum quodcumque fillum
gule mirabiliter p^ofert picibus. et i^o oib^{us} q^{ue} circa
gula sunt. Et adduxit h^o d^oz auis. et ait ex rebul
exp^ois q^{ue} facit sua p^orietate in apostematibus
p^ofocantibus uic. et duar^{um} amig^o. et oio cum me
broz gutturis inuamemur maximus est in sumatur
fila p^ola et p^orie tincta in sanguine murice et cu
eis stragule uipa. postea inoluat unum illoz filo
rum in circuitu colli patientis aliq^{ue} boz ap^oste
matum. istud cofert ei inuamemur mirabile. bonu
p^otransiens q^{ue}ritate eius q^{ue} tunc de suffocatoe
.f. q^{ue} assecurat ab ea. Rasis 2° 3° q^{ue}rit. s. au
etoritate acur filij dicit. Diligat coluz uipe euz
filo lani al^o lane. et ex districione ipsius p^ofocet
uipa et liget in colo patientis squamam mitigabit
passione eius statim. Et byrundo auis cofert
his apostematib^{us} f^o oem moduz administratio
nis eius. Dicit Gal^o 6° micemur Medicame
facies cum p^orietate ad squamam q^{ue}buratur pulli
byrundini addito eis sale i^o fornace et cu cinere
ad quartam p^ote eius ponat de mirra. ad curaduz
squamam difficilem insuslatuz ex eo hora post
hora i^o guttur. Et si h^o scribit 3° q^{ue}rit. In
xi^o aut de simplici medicina dicit. cuius byrudi
ni mixtus cu melle et lim^o ualeat oib^{us} inflanti
b^{us} gule. Pulis aut byrundi debet accipi pigne
et maturi. et ponere sup^{er} eos cu penis suis sal. et
sic pone i^o uase fictili et obmurare os ei^{us}. et sic
poni i^o fornace donec q^{ue}burat. et fiat ex eis cinis
de quo si accipiat a. 3. i. usq^{ue} ad duas p^ofert sed
multo magis si est ab ex^o cu ipso puluere fiat cata
plasma. Et terra quide^m in di yru^oni distipa
ta cu aqua aut oleo ros. emplata. sup^{er} collu et gu

la oem inflatioz gulle ac et mamillaz sanat euz
p^orietate sua qua et adiunat ei^{us} siccitas. Et
sterc^o quide^m infantis. i. pueri qui p^{er} tres dies pa
ne mediocriter salit et fermitat et ut dicit Ra
bi cocu i^o foculari comederit. et simul cu eo lu
pinos dulcoratos aut carnes galinaz elixataruz
et unu uerus biberit. aut aliud modice teperatu
bys in imoderata q^{ue}ritate utens ut b^o digerat
sup^{er}um. 3° die exiceet et misceat pistatu cu mel
le actico. i. siluestri. et lineat cu eo guttur. et pal
latu. aut solu cum digito applicet palato. aut de
i^o potu. p^ofert signatice mirabili inuamemur ita q^{ue}
et a. f. omia excusat. Dicit quoq^{ue} h^o dicit ab
solue de stercore hois sicco et trito mixto cum
melle. Et Gal^o q^{ue} 6°. micemur dicit q^{ue} caninu
sterc^o q^{ue} ossa procomedit canes optimi p^o oia e
t q^{ue} iuuans poteter. et nulla idelectatone iseret
ei cui adducit. debet aut accipi q^{ue} est albu q^{ue} al
bedo ei^{us} e signu q^{ue} comederit ossa. Et. Raby.
dicit q^{ue} debet accipi illud q^{ue} e durz absq^{ue} malo
odore. et debz succari et terri. Et q^{ue} d^o dixerunt
q^{ue} d^o sumi i^o dieb^{us} calcularib^{us}. i. stercus canis
et q^{ue} canes debet i^o domo dieb^{us} tribus claudi et
sol^o off^o. b^o nutrire. et 3°. die d^o eoz stercus sumi
hoc n. stercus dicit. Rabi p^ofert sum^o i^o potu.
Et Serap. dicit q^{ue} q^{ue}riti soluz et infundit me
le et linatur cum eo guttur de foris confert iua
mentuz magnuz. uerum h^o linimentuz non o^{portet} ut
administretur nisi in declinatoe. Quidam autem
miserunt cu eo cinerez orde^{is} co^obu^{is}. Lyran^o
quoq^{ue} dicit q^{ue} hoc stercus debet dari secrete in
potu ignorante infirmo. Et dicit q^{ue} ambo p^o
dicta stercora simul mixta et cum felle taurino
distempata uel ouino uel testudinis appiata gut
turi inuis et extra ualent multuz ymo et ipsa fella
cum melle diluta ad palliuz cum p^orietate ua
lent. De dictis in stercorib^{us} dicit Gal^o 6° mi
cemur humanus stercus itaq^{ue} abhoiabile semp re
cusant n^{on} eo usus fuit. Quidam uero non p^odi
cens sed late conus accipiebat non quodcumq^{ue}
sed pueris dabat p^oti^{us} de cibo panes cum lupi
nis et ita defecans habebat eum reposituz ad ca
in quibus uni uolebat. Et dicit. io. de simpli
ci medicina. Ego nich^{il} boz stercor^{um} deglutire
paterer et si semper ergo deberem. Et foras
se glosator Euillius et alij plures ad hoc dictum
Gal^o. aduertentes dixerunt q^{ue} cura cu stercorib^{us}
eis non placet. Et uermiculi q^{ue} p^ossili qui cu
tangunt rotundant si exsecant et puluis eorum
cum melle gargarizet exhibent signatice iua
mentuz magnuz. Et dicit Serap. q^{ue} flos uiol^o
a p^orietate que est in ipso q^{ue} bibi cu aqua co
fert signatice et epilepsie pueroz. Et simil^{iter}
q^{ue} cu melle subtili mixtus gargarizat. Et maxie
iuuat i^o p^ocepto p^oferes cu frigate sua ad repellē
duz. Et dicit 2° sterc^o picib^{us} auis gestatu ad collu
abiecit ab una squamam et dentuz de lore. Et
herba q^{ue} d^o a multis dicta nodela pp^{er} multitudi
nodoz quos habet in suis ramul^{is} cofimil^{iter} core
giole est in hec herba breuis quasi palmi unius
et fm plurimu est sine folijs fm o^{mn}es modu admini
stratois eius p^ofert cum p^orietate sua signatice
pp^{er} q^{ue} a multis uocata est signatice. Andromacus
si cui ponit 6° micemur stomatichuz dya yru^oni
nis ualeat signatice. B. pulloz yru^oni uisceruz
numero. xy. mell^{is}. ciatos duos succi miri p^odis
ciatos duos mirre obulos duos misce diligen

ter et exhibe de eo in potu et ad gargarizandum
et lenedus. Asclepiades ut ibidem ponit. B.
pulueris ymundi siluestri adustaz. 3. iiii. nar
di indici croci an. 3. i. cōfice cū mele et utere sic
p̄dicto. Mundinus bononiensis dixit q̄ bec
oso ualet p̄ra sgnatūz et alias guturis passiōes
Dñe ihu xpe deus noster p̄ uirtutē tui nois san
cti ihu et per orationē beati Blasii fui tui libe
rare digueris hanc famulaz tñā uel famuluz tuū.
Ab infirmitatib⁹ gule guturis et uue et alio
rum mēbroz suoz qui uis et regnas in secula
seculoz Amen et dñs dicere orator ter hanc ora
tionē et ter pater noster et faciat candelā in noie
sacri Blasii et mittat eaz et ad collū in gū postea
faciat eaz ardere in ecclesia.

Capitulus 3^m de apostematibus uue. 17.

Dixit galienus ^{secro}
^{mucir}

Carnosa quedāz p̄cula in alto
oris appz pendens cuz apit quis
plurimū os et dep̄sserit linguaz
bec cornu scola nominatur bonis morib⁹ ab an
tiquis vō grecis gargareus et colūpa. Qui vō
post eos medici oēs fere nō sic s̄z Kyonidaz no
cant. Eoz vō sunt qui unam eā noiant. Et me
lus est de hoc nullatenus facere memoriā non
eīm hanc p̄culā s̄z unaz quādaꝝ passiōes eius
nomināt unlam. Et accidunt ei egritudines cō
plexibiles calide frigide sicce et hūide. Et cōpō
nales de elongatione et casu eius et subtilitate
īp̄us et eius igrōssitudine. Et cōis solutio q̄mū
tatis eius et ulcera īp̄us. Et q̄posita ut aposte
mata. Dixit Serap. q̄m unā subtiliat et exte
nuat uocat bec egritudo cicinomis et eius intē
tio est corda ex corys. Et q̄m accidit i ea aposte
ma calidū fm diuersitate locoz uel p̄tius eius in
q̄bus accidit diuersis nominatur noibus q̄m si
apostematū tota nominat Ram⁹ et eius itentio
ē p̄pendicularis p̄ia. Et si apostematū caput ei⁹
subtile tantū uocat sacatuli et ē eius itentio uua
Et si apostematū caput uue uocat cataurus q̄m re
soluit mā eius ad reliquā uiaz. Et fortasse pue
nit cataurus ad sacatuli q̄m aggregat tota mā ad
caput uue. Et deterior est cataurus q̄m sacatuli.
Et sic appet ex dictis distinctio sp̄rum huius
apostematis fm loca. Distinctio autē eius fm
cās ē q̄m altera puenit a cā extrinseca et q̄m a
cā intrinseca. a cā extrinseca q̄d cumqz obuiauerit
capiti et colo facies fluere hūiores ad uiaz atra
bens eos ad ip̄az. Et oīs quidē hūoz pōt esse cā
huiusmodi apostematibus s̄z ut frequētius fit a
sanguine et deinde a flate a colera fit raro et ad
huc rarius a mīia. Et cognoscit apostema uue
per infus et tactus q̄m ore aperto et lingua circa
radicē fortiter depressa digito uel instrumēto
intus aspiciat. Sic eīm optime q̄p̄hendit egritu
dines uue et duaz amigdo. et maxie cuz tunc p̄ci
p̄t ego ut tussiat. Dixit n. Sal. q̄ cuz in quodā i
pediret declatio saluē et loquela et uolui uidē
gutur et ore ap̄to nō potui uidere totā uua quia
elongata erat et declinauerat deorsus tunc dum
inspicere p̄cepī ut tussiret et statim appuit caput
eius inferius cuz quadā bulla sicut q̄daz uesica
et sic ceruificatus est ap̄t me q̄d conamen ad ius

siendus eleuat eā ita ut appareat. Et scias q̄ cū
ap̄atur una aut amigdo. aut algosmar aut inflat
una et cadit et relaxat dolores nimius patitur
cum cibuz deglutit patietes et nō nisi cuz mīto
labore et dolore.

Signa quoqz uniuscuiusqz materiez su
mūtur ex eis q̄ dicēt inferius dū
signa materiez squinate ponent. Et apostēa
quidē uue licet possit terminari oibus modis
terminationuz apostematuz scdm plm tñ termina
tur altero triuz modoz. Aut n. dixit Desue re
soluitur aut suppurat aut delz et corrumpit mē
brium. Et signa haruz terminationū poterūt sum
mi ex hys que dicent in q̄gione terminationū
sgnate. S̄z oīs in curōne huius ap̄atis obser
uent dicta in cura gnāl p̄cedente q̄m ad dictā
eōnez materie et materie diuersionē. Sed tñ
dixit Sal. 14. terrapēice sicut 3° ponit q̄men
tis est ut infistes cuz solitudine ad querenduz
uias ad dispōnez p̄stina nālez. n̄ p̄stimas dix
Serap. in faciendo uolentiā sup eā cū digitis ut
non excutatur apostema et uehementia doloris p̄
sentis. Et Auic. dixit oīs ut in ea sit facilita
tis observatio. i. oīs ut obserues q̄ administres
medicinas locales cum facilitate non premendo
uel grauando. et ideo dicunt non opprimetur cū
digito. Nam digiti in non sua hora laborē affe
runt et sunt cā tractatus materiez. Sed admi
nistrent cum pēna uel alia re simili. Nec solū
obseruanduz est hoc in apostemate uue q̄m etiaz
in omnib⁹ alijs apostematib⁹ p̄tū guturis. un
dicit ypo. i. epydimus 7 po 3° q̄mētis sic. Et
ap̄a fuit in corpe gule non ē infistens cum tactu
cum digito n̄z cuz medicinis uehementē dissoluē
tibus. mirandus n. ē tact⁹ in sgante cū fuerit cū
dolore q̄m augetet doloz et augetet in p̄ssio

Differt autē inter curas necessariā ad tactus et
necessariā ad dolores. q̄m ap̄a q̄ ē absqz dolo
re ē fluxus flatus et cum dolore ē flegmon. Si
at itaqz cōo materie et diuersio eius scdm cā.
dictos et qui dicent in cura squinate et sic deue
niatur ad loca diuersificata scdm t̄p̄a huius
ap̄atis māz eius et ipsius terminationē. Dix
ergo in principio oīs ut sit medicina stipica sub
tiliatua. i. cuz subtilitate penetrās donec p̄hibe
at cum stipicitate sua descensionē materie et
cum subtilitate. i. penetratione ad p̄fund eneni
ri repellende faciat q̄ cū mā est collecti in apo
stematē. Et hoc faciunt gargarismata cuz aqua
coritidis nucis aut cū rob de moris siluestribus
Et rosa decocta cuz coritidib⁹ granatoz et gal.
simach lentibus excoctis et fructus tamarī
sci quare cuz decoctione eoz sit gargarisma.
Et gargarisma cum decoctione uel succo folio
rum rubi. in principio ē conueniēs. Et dixit
Serapio Medicamen confortans uiaz et eleuat
et colligēs eā utile et exp̄t. B. balauie p̄ces. y.
aluis tamen. pt. i. terat et cribellē et mi secant
cū aliq̄tulo cāfore et croci et admistret ita ut
ē ponat super uua dū sit sicca. Et Auic. q̄dē
i administratōe stipicoz posuit canon dicēs oīs
ut cū gargarisma sit cū stipicis ut assidue gar
garisma ex aqua simplici. s. pap. anteqz p̄perat
ad operatiōē stipicoz aperitēdo poros et lenē
do et cū p̄hibet ne usu stipicoz una idurec.
Qd si stipica eā agere fecerit durit et cor

ratōez dolorōfā tūc adminiſtra i ea mucilagineo
Medicamē bonū ad h. s. ſemis liri et ſeminis
malue et dragagati an partes equales et quaſſe
tur et ponat i aqua calida et cū eis ponat ſemē
pſily itegru et extrahat ab eis mucilago cū qua
fiat illinictio aut fiat cū ea diſtēperata i aqua ca
lida gargarifma. Et dixit Auic. q. i illa q. ma
gna ē ſed parue iſtāmatiois qualis ē q. ſit a ſan
guine ſtatico aut a ſtate ſanguini mixto. admini
ſtrent pontica. ſ. in pñ. q. cū h. q. reputat ex
ſiccāt mām. Sed i ea q. iſtāmata ē q. ſ. ē de co
lera nel ſāguine colerico quēmē ē illud qd ē ne
bemētis iſtādanōis ſicut cū aqua ſolari et ſe
minib⁹ roſ. et ſolys eaz utriq. iſt opatio for
tis et ſucc⁹ granati dulcis pſitus cū cortice ſuo
cū ſexta ſui de melle facit uileoſ⁹ et iſpiſſat⁹ ē
linimentū bonū. Et iſtud quidē quēit i ſine
pncipij et pñ. et augmenti. Et ſi h. i h. tēpore cō
uenit gargarifma et dyamoron et decoctō gala
rū in calida. Et ex eo et decoctōe maſticis nucis
cipreſſi et iburis i frigida. Et dixit Auic. loquēs
i calida. lineat⁹ exterius nō quidē i collo l. gula
ſz iteri⁹ exteri⁹ tñ ab uua. ſ. palati et partes cū
cāſtates cū eo q. h. exicationē et ſtpticitatē for
tē ſicut ē medicamē q. ſit ex galli et aluie ſame
ni et ſilb⁹. uerſū an h. ſal pmitte dū ad illa ſi
ptica ad lūmēdū cum eo partes i cū rērit ut ſi ſō
taſſis eſſet aliqua mā ſtatica i parib⁹ illis per
ſal abſtergat et facta ei⁹ abſterſiōe admittrent
ſtptica. Si autē talis mā i illis nō eſſet parib⁹
admiſtratio ſalis tunc an ſtptica eēt nociua
pp diſſolutionē quā facit. Et ppter hanc cauſaz
littera que dicit ptermittēdū ē ſal nec admi
niſtrādū niſi poſt repercūſionē ē melior. Et
de pſerētib⁹ in pñ. apatis uue ſtatici ē garga
rifma factū ex aqua plāginis et miri i qua bu
lierunt nux cipeſſi mēta calam⁹ aromatic⁹ cipe
riet maſtix. De pſerētib⁹ autē i pñ. apatis
māxi dixit Auic. ē medicamē ex galli imaturis
nucis. ſ. cipeſſi attrimento rubeo ſumach cū ſu
mit ex eis an partes equales et pars 3. ſal tor
refacti et admittrent qm repercuti cū aliquali
reſolone ſicut conuenit fieri i pñ. melancoli
coz ppter groſſitiē eoz. Aliud qd ē quēmēs in
diſpōnibus et horis. ſ. pncipij et initij augmētij
q. reputat et aliqualiſter reſoluit. s. alius iſtām
partes. ij. roſ. ptes. ij. coſti partē unā puluerizēt
et adminiſtrēt cū pēna ſic q. pueniat ad uulam.
Cū autē puenit apā ad finē augmētij et ſtatū
et ſi apā tēdit ad reſolutionē adminiſtra reſolu
tiua. ſ. cū repercūſiuis ſm cān. Propterea
dixit Serap. cum puenit ad ſtatū acuitas apā
tis. i. apā acutum calim tunc pmiſce i reb⁹ dictis
mirrā crocum et cūpum. Et fiat gargarifma cū
decoctōe eaz et liquiritie roſ. cū mele. Et que
nit decoctō folioz rubi i uino. Et quēit garga
rifma cum decoctōe yſopi et aceto. Gargarif
ma utile. s. paſſulaz iunibaz ſebēſē ordet mā
di an. 3. i. capilluene. liquiritie iſopi an. 3. ij. apy
calami aromatici an. 3. i. s. decoquāt i aqua ſuffi
ciēt et addito paucō aceto et melle roſ. fiat gar
garifma. Et ouū coctū i circuitu uule linat⁹ et d
ſup pap ſal linat⁹. Cūq. declinauerit egritudo
gar⁹ fiat ex yſopi apozimate et folioz lily cū
florib⁹ camomille et ſtictados et ſi mā fuerit frī
gida addat i reſolutiuis. Si autē quingat di

xit. Meſ. q. ex medicinis apozimate nō poſ
ſit apā reſolui ſz iſumelcat āplius et dolor inua
leſcit tunc colla mā et ſuppurat tunc pueniēdū
ē ad gradum maturatiōis. Et Auic. dixit ad
miniſtra decoctōes. ſ. maturatiuas. Dixit. Me
ſue ſicut ē decoctio dactyloz et ſicuum et uuarū
paſſaz et radicū lily et roſ. et epl⁹ fiat ex ſarzo
rū. Et qñz miſceet i eis aliquid ex pfortibus
ipſū mēbris ne cadat putrefactio et itegz ipſi⁹
et corūpaf. Sicut uerbigratia balaſtie et ra
mie et mirra et cipi roſe et ſilia qd cūq. eoz ui
derit oportere et h. ſm qualitātē mē apatis.
Quia aut i generatiōe ſaniei dolor inualeſcit oz
itendere ad ſedatiōē doloris cū eis que manu
ratiōez cōplent. Et ſi cūz hoc dolor pſuerat et
nō ſedat. Dixit Auic. Reuertēdū ē tūc ad ſolu
tiōez uētris. ſuple uel ad ſtōmā ſm q. mā exe
gerit ad locūz fluens adhuc curus fluxus ſignū
ē doloris pſuerantia. Et ſubdit Auic. q. ſi p
hoc nō plet. ſ. doloris reſolutio q. eſt ſignum
mē groſſe. tūc adminiſtra ea q. ſunt fortis reſo
lutiōis ſicut ſunt ſuccus cucumeris aſtini cen
taurea et mirrā rubēū cum mele. Et de cōue
niētibus in hoc eſt decoctio yſopi et yreos et
radicū celidonie gargarizata ſicut ē uel cum opi
mele ppoſito uel ſclitico. Et de foribus reſo
lutiuis eſt ſuccus origani gargarizat⁹. Et tūc
tur et eius reſolutio cū aplicat⁹ exterius ſup col
lo ut cū lana nō lota intincta in oleo coſtino uel
laurino uel ſilibus. Uel ſi nō plet. ſ. manu
ratiō tūc maturet cū eis que māz groſſas ſanāt.
Poſtq. aut ſuppurat⁹ fuerit apiat⁹ deinde
mundificet ſicut in apitōe et mundificatiōe ſg
nācie dicit. Et ibi et iuenies auxilia maturatiua
et cōplentiā ſuppuratiōez in ſubtili et groſſo. Et
dicit quidā q. apoſtoma uue pōt apiri ſtōmo in
pte in qua maior appet maturitas ut pñde cpe
ant et ſanguis et ſanies. Qd ſi apoſtoma plonga
tur et durat tūc nō ē ſm. ſal. aliud ita quēmēs
ſicut aſa fetida. Et dixit Raſ. 3. quēmēs. Tre
dendū eſt q. ualet ſi ſepe odorēt aut ſuſpendat⁹
in collo qm ſal. dixit q. ualet ſicut peonia. Et
Auic. dixit nō eſt aliqd quēmēs ſicut aſa fetida.
Quidā aut pburrit capita piſciuloz ſalſez
et puluerizant et puluerē aplicāt uue apoſtoma
te diurno et indurato apoſtemate. Et alij acci
piūt radicē aneti uel ſemē eius et pburrit et pul
uerēz cum digito uue aplicant. Et dicunt alij
q. puluis teſtudinis terreſtris pburrit uue aplica
tus ē utilis et cōueniēs. Si ſi apoſtoma uue
nō reſoluit nec ſuppurat nec indurat ſz in cor
ruptiōez trāſit et corūpif et mortificat una et
pendet ſubtiliata a radice eius tūc dixit Meſ.
Oz ut incidat. nō eim amplius a nā regitur. Et
Auic. dixit. Cum uua incipit ſubulari in loco
uno ut in cuſpide et ingroſſari in alio loco ut in
radice uel ecouerſo. ſ. q. incipiat ſubulari in ra
dice et ingroſſari i cuſpide neceſſe ē ut incidat.
uerſū qñz poſſibile ē oz ut expellas illud. ſ. in
ciſiōez uue a te ymo debes dimittere eaz et cūz
aliis curā facere. Facias ergo ei dixit Auic. em
plaſtrum cū ſale armoniaco et apponas illd ei cū
coſleari. Et nō oz ut incidat niſi cūz radicē ei⁹
aduenerit extenuatio qm inciſiōe eius ē timor
magnus pp mltā nocuitā q. ad ipſius inciſiōez
ſequi pñ. nō eim incidere. debemus dixit Ipo.

qua nuda rubentes. si enim fuerit una rubea di-
xit Gal. incisio eius est salax quoniam ex ipsa sequitur
apostemata magna et manatio sanguinis nimia.
Dixit Aul. ex eis est nocuentus uocis. Et ex
eis est detectio pulmonis et frigoris et caloris
et facit accidere tussim ab omni frigore et calore
et non tollerat suum et ex eis detegere stomachum
malitie et psonis a causa premitina ex uento et pl-
uere et eis similibus. Et primi eorum quibus inci-
ditur una infrigidant aere tempus. i. indicant
aere tempus esse frigidum. Et in pectoribus
primorum eorum et psonibus figuratur frigus. i. mala
et frigida mansua donec moriuntur et quoniam ac-
cidit ex incisione eius spumatur sanguinis et non
retinet. Sed huiusmodi nocumta maxime sequitur
quoniam incidit una in non sua hora nec quoniam inci-
ditur nec secundum eodem modum incisionis eius. non enim
debet incidit una dixit Gal. nec quoniam subtiliatur ad
modum minusorum. Et cum tenuis fuerit et sumi-
tas eius fuerit maior et grossior et pegdens ten-
dens ad liquiditates incidenda erit. Et Sera.
dixit. quoniam subtiliatur una et ebatur tunc os ut inci-
das eas si indiget incisione secundum uero alium modum
ab illo non os ut incidat eam penitus quoniam tunc co-
sequetur illud cui est difficultas et est super timore
magnus quoniam incidit ante hanc horam et ad minus
posset sequi eruptio sanguinis perdes. Et pau-
lus dixit. quoniam extenditur una et non potest reuer-
ti ad locum suum incidenda est oio et si longa fuerit et si
talis ut cauda muris et presuerit lingue et non fue-
rit coloris rubei nec nigri incidit poterit absque
periculo. Et incisio quidem eius quoniam sit fer-
ro et quoniam sit cum cauterio et medicinis causticis
Et dixerunt Gal. et Paulus quod melior est incisio
eius cum ferro quam cum medicinis causticis sed ipo-
nendus est cauterius postea in eodem loco. Et Aul.
quidem dixit os ut consideret in una eius subtilitatem
et detamitio et proprie inferiori parte eius et re-
sudar ex ea sicut prius tunc est melior hora ad in-
cidendum eam et incidat cum ferro uel cum medicinis
cauterizantibus. Illius enim incisio que subtili est et
longa sicut cauda muris equitans super linguam ab-
sque repleone et rubedine aut nigredine est parui ti-
moris. Et modus quidem incisionis eius est ut per
maturam linguam ad inferiora ut sit possibile accipe-
re unam cum instructo et incidat. Et quidam inci-
dunt eam cum forcibus. Mesue quoque dixit
quod melior modus est incisionis eius cum incisorio
aureo ignito postquam recipit una in uacuitate lacer-
ti instrumenti caularis ita quod medium extrema-
tis alterius canuli incisorius ipsum mittat ut per-
ueniat extremitas eius ad unam et radicem ipsam si
ne contactu aliarum partium. Et uidet innumer
Mesue quod incisio eius cauterizando sit melior
et uerius est quoniam ad hoc ut non subsequatur
fluxus sanguinis. uerum ista operatio est fallax
quoniam nec bene prebendi potest ad quam et quam prem-
ipsi cauteria perueniat. Incisio autem est cum
forcibus uel alio instrumento ad hoc apto est fallax
uerum os sicut dixit Gal. ut sequatur cauterizatio
eius ferro ut prohibeat fluxus sanguinis aut si hoc
non fuerit possibile aut incommode restringat cum
medicinis et diuersis si supfluerit. Et
Aul. quidem ad restringendum ipsum dixit. os ut po-
natur uentose super collum et ut fiat regimen cum si
una uenarum inferiorum communicatio sicut ascellarum

et si ipsum eis intendendo ad atrahendum. i. ad diuer-
sum est cum alijs diuerentibus et puenat ad localia.
Et singularia retinentia sanguine et lumina
admiranda ad illud sunt sicut attrimentum quo fit
et limimentum aut puluerizatio ipsum supra ipsam. hoc
enim retinet generatio escara in loco et per aut adm-
nistratur infrigidatio acui sicut nix et ribes et so-
larium et aqua citoniorum acetosorum. Et ex rebus exp-
tis que habent proprietatem in hoc capto et os ut adm-
strat in dispo et statim est medicamentum quod testificat
est sapiens nominat diogenem et est alben. Mesue est
succus arnoglossae cum admistrat et proprie cum troci-
scis de karabe et luto sigillato. Et os ut non
admirat aliquid ex eis calidum sicut frigidum ac-
ta. Calidum est eo quod attrahit destruit operationem me-
dicine retinentis sanguinem. Sed quoniam ipse post inci-
sionem amig. docet gargarizare ad sanguinem restri-
gendum gargarismate ex decoctione feniculi. i. duo-
rum ruborum aut lenium et foliorum mirte tepida io sci-
re os quoniam intentio est ad refrigerandum sanguinem tunc
gargarisma dicitur esse actu frigidum. Si uero in loco
est dolor fortis qui egeret sedatione aut moueret
actu frigida in loco incisionis mortificatio et dolore
tunc dicitur esse actu tepidum donec cesset dolor et mor-
tificatio deinde os redire ad actu frigidum si non
cessauerit sanguinis fluxus. De abscisione autem
uale cum medicinis causticis dixit. Raf. 3. quoniam
tis dico incidenda est uula cum assafetida et aluie ap-
positis et radicis et insistentia est cum eis quoniam incide-
tur. Et Aul. dixit. ex medicinis incidendum
ea sunt assafetida et alume tamen que sine iter-
missione ponant super radicem et quoniam incidit eam et
facit ipsam cadere. Et ex medicinis et facien-
tibus ipsam cadere cum cauterio. i. cum cauterizando
est sal cum assafetida et attrimentis. Et querit me-
dicamentum quod sic fit. B. attrimentum uirioli sal. armo-
niaci aluis et assafetide an partes equales fiant
troci. parui cum aceto silitico et applicet unum et
Et os dixit Aul. ut medicine iste super uula
annexe teneat cum instrumento ad hoc aptato hora
una. ita tamen quod non deglutiat partes saluam donec
agat in ea deinde teretur usque quo nigrescat nam si hoc
nigra cadit prius dies semel per m et os ut sit ille
qui curat declinans ad inferiora huius os aperit
ita ut currat salua et non retineat in ore ipsi.
Dixit paulus. non est incidenda cum radice ipsius a
palato sed dimittenda est radix ne noceat uocis.
Et dixit Mesue non una radice incidat quin
aliquid extremitatis eius remaneat fortasse enim
sumet aliquod officium ex eo nam. Et Aul. di-
xit non radice incidat ymo dimittat ex ea aliquid
nam si abscideris eam ex palato sanguis forsitam
abscidet oio. Et hoc tamen est non oporteat ut incidat res
parua et sit nocumta et remaneat cum dispo sua
ymo os ut incidat quoniam que addit supra naturam
Debet itaque incisor abscindere ex ea tamen quoniam
putauerit eam addidisse supra quoniam naturalem
si enim minus incidit non erit inuamentum sufficiens
tis et si plus sequent nocumta dicta. Et ultra
eam dicunt quidam non consolidabit nisi raro et
sanies ibi aggregabit putrida ad quam sequitur
quoniam feror os. Intellexerunt autem sapientes
predicti quoniam putrefactio non fuerit coacta radi-
ci et si uoluit in diemibus cum dixit quod radice
debet incidit. Dixit aut Gal. bonum est si ante inci-

stones purge corpus et postea incidatur. Et
huius dicitur. fiat preservatio et solutio ventris
nili precedente ipsa et excussione corporis a reple-
ne si fuerit in ipso ex sanguine aut alijs humoribus.
Incisio autem cum repleone corporis est tumorosa.

Lapsum quatuor de casu uue.

Uue proprie dicitur
una quae plongetur
et caderit inferius. Et eius casus quoniam
est usque ad officium meri et impedit
deglutitionem. Et quoniam extendit usque ad officium
um epiglottis et impedit non solum deglutitionem sed
etiam hanc. Prolongatur autem una et cadit
dixit Paulus ex manatione humiditatum a capite
ad uiaz unde mollescit uia et longa efficitur. Et
huius dicitur quandoque mollescit una preter ap-
pam absque apostemate ex humiditate replere sba
eius cum n. ibi ipsa humiditas relaxat sba
uue unde cadit inferius. Eius n. casus est ut ten-
dat ad inferiora ita ut non redeat ad locum suum
per se ipsam. Et casus eius quandoque cum
febre quandoque sine febre. Et materia relaxatio
uiaz quandoque est sanguinea licet raro ex ea fiat
et quoniam sba que est secundum partem. Et cum cadit una
quoniam est necessarius deglutienti comprimere digi-
tis suis. s. uiaz eleuando ipsam dum possit deglu-
tire uel comprimere bolus et deglutiat ipsum.

Et signa me sanguine sunt sensatio ca-
lidi in loco et appetitio ru-
bedinis in apertione oris cum depressione lingue. s. sice
ho signa sunt priuatio sensus caliditatis et ap-
petitus rubedinis.

Et cura huius egritudine dicitur. Aut.
al. Des. tres res prima est curatio
eius. 2. diuersio eius. Et 3. approximatio localis.
Et prima quidem applet quoniam si fuerit una uehemens
rubedinis et inflatio tunc sba cefalica.
Et si fuerit cum priuatio colere solue uentre
cum eo. quod est sicut aqua fructus et mirabola
no. Et si fuerit huius albedinis cum eo quod est sicut
yera et chotte. Et huius dicitur si fuerit in ea materia
sanguinea sba. s. ex cefalica et deinde ex uenis
quae sunt sub lingua si fuerit oportuna sba dicitur sba.
Desuey. 2. uero intentio est ipsa dicitur Des.
cum eo quod facit cadere materiam ad partes diuersas si est
cum fricatione aurium. s. et scarpellatone et uehemens
ti extensio eaz sursum attractione dolorosa et
pone uentosaz ad partes oppositas. hec enim eleuat
uiaz. Et ex eis que expta sunt ad eleuationem
uue est ut accipiat certum al. circulus siue mani-
pulus capilloz ut subundecim. s. i. quoniam sba. s. cor-
nali uel sinu pite et colligatur manibus et precipiat
infirmitas ut taceat et in quod pone pedes uos sup
humeros eius et trabe manipulus capilloz uehe-
menter usque quo cutis disloceat dislocatone aliquam
a craneo uel gingia. eleuat enim una eius illico.

Et dicitur Des. Remuameta est quod fuerit eis. s.
facta post cisiones ad diuertendum materiam ad partes
narius. Et huius dicitur diuertere materiam ad opposita sba
dicuntur aut dictum est. Et sunt qui prohibent
descensum reumatis ad partes pallati apponendo
capiti calida trahentia et exiccantia sicut cum
electo opopitre uel auree alexandrine distempato
cum modico uini uel aque uitis et aliquo oleo

calido. Aut emplastrum de baucis lauri cum pu-
legio origano calamento metaastro sanina et sili-
bus tritis et incorporatis cum melle et extensis su-
per corio uel stupis et appositis capiti sba ra-
to in anteriori parte eius. Et proprie quoniam hec
cum materia fuerit flatu. Et Desuey quod dicitur.
saz expertus est in linia super subundecim. emplum
ex succo acacie aut ex acacia cum aceto aut ex
gall. adustus cum aceto et hec in parte quoniam eleuat
eam et hoc quod coperere possit post sufficiens
cisiones non quidem diuertendo materiam ad superiora sed
excitando materiam calidam in capite locatam paratam
fluere. De ipsa autem terne rei dicitur Gal. 6.
miemir. Rebus stripticis si eas et diligenter tri-
tis licet ut applicando gargareoni ducendo cum sua
uiter uersus superiorem regionem. s. uis palatum.

Et debent hec pharmaca sicca poni in cocleari
et cum eo applicari uue a capite eius inferiori sub
leuando eaz uersus suam radicem. Et debet eligi
huiusmodi striptica calida uel frigida sba materiam re-
laxantes et debet approximi sicca. s. acta. ipsa enim
modice plus conferunt quam sicca post actum autem huius
Et ista quidem striptica in principio quidem conueni-
unt quoniam intentio est in eo ut repellat materiam et ex-
sectur locata que relaxat uiam et coaduncet et ipsa
ferat uia ipsa in sba sua sic. n. uia pendens sub
leuatur et deducitur in locum suum. Dicitur itaque
Desuey In principio incipiat cum medicis que
repellant materiam et prohibent aduentum huius
tis parte. Sicut itaque gargasima cum aceto et
aqua rosae in principio si materia fuerit calida et
uia inflammata rubens. Aut cum aqua solari et
semine rosae et folijs ipsarum aut cum aqua. s. succo
granati acetosi postquam terit cum tota sba et cum
stripticis. Et huius dicitur ex bonis est ut garga-
ritur aqua rosae cum aceto mixta aut decoctio
sumach miri rosae galathei et similibus cum aceto aut
dymorion. Et dicitur Desuey. ex succis duobus
granatorum contritorum cum tota sba sit gargasima
ma bonum. Et ex sumach cum aceto et aqua rosae
et adhuc ex dymorion factis ex moris rubi in
maturis. Et eo melius quoniam in casu huius est sba
quod sit ex moris rami proprie in maturis. Et di-
xit Desuey limatur paulatim uia ex medicamentis fa-
cto ex balauftis ex sandal et rosae et pauco capbo-
re de quibus fiat puluis subtilissimus. aut ex gal-
lis balauftis et alumine et huius puluere utendum est
cum instrumto. s. cocleari. Dicitur n. Paulus
quod uia subleuanda est cum cocleari super quo apo-
nende sunt medicinae striptice exicantiae. Et huius
cena dicitur de medicamentis bonis ad subleuandum
uiam pendentem sunt balaustrae alumen et capbo-
ra. Tange leuiter uiam cum pluribus fructibus stri-
pticis delicatius sicut cum puluere rosae sumac
balauftis post die gallaz sba alborum cum sumis
tur ex eis partes equales et fiat huius cum facilitate
quod magis fuerit possibile. Et fiat gargasima
expertum utile. s. ex succo granati miri solius uel
dulcis et acetosi simul sumpto ex granatis ip-
sis comitis cum corticibus et pulpibus eorum. Et pul-
uis iste et applicet cum cocleari paruo cum caput
ut dicit paulus dicitur esse super lineam rectam. s. balau-
stris. s. y. aluis iamentis. s. i. croci et casore an. s. i.
Si uero fuerit materia flatu gargasima fiat in parte
cum decoctione miri sumach rosae aluis assis et salis
assis in qua ponat de succo mororum uel aceto. Et

ei applicet pulvis mirri aluminis et turis Et ex eis
que expta sunt in p^o flatrice et augmēto et i statu
sanguine ē ut sumat semis ros. 3. vi. ypoquisti
dos. 3. iii. et decoquat cum melle aut cum uino qm̄ ē
utile. Et fert i prin^o flatrice gargarisma ex
succo corticis nuci cum rob. aut ex succo moroz
cum rob. aut ex syrupo acetoso cum galio. Dixit
paulus. si ad tediū fuerit uue de reb^o uehemēter
stipticis tūc iustendū ē cū amillo dragagato et
gūmi arabico. Et gargarisma fiat cū infusa oz
dei aqua fursuris et sapa uue dulcis tepida. s. do
nec rēoneat tediū iductū uue p^o stiptica. Et Se
rap. sili^o dixit eē necessariū ut admistremus se
dātia et leniētia sicut amillū et mucilago citoni
et gūmi arabici et dragagatū et sarcocola et mu
cilago psily et seīs altee et siliā. Et Auic. di
xit hoc idē de gūma arab. et sarcocola et melle
regi et ē amillū ut dixit littera extra. Senul^o aīe
exposuit. i. capill^o ueneris. Et dixit paul^o q
qm̄ i p^o mellede sūt medicīne resolūtiue cū sili
piciis. Et sili^o ē dixit Auic. ut supra dictū est.
Et uale^o in augmēto i sanguinea ros. et sumach et
mirr^o. Et i flegmatica cinamomū sumach coctū
et rose et i statu addit predictis i sanguēa flos
cāmomille et capillueneris. et i statu i flatrice ad
dūtur caper et calam^o aromatic^o. in declinatōe
aīe queniunt resolūtiua pura. Remissida tūc affe
runt i mā sanguinea. intensiora uero i flatrice.

Et cinis quidē radicū uel ramoz aut seimis
aneni multū uale^o. Et sili^o cinis radicū canū ue
teris exiccat et subleuat eā. Et d^o uilb^o i bac ho
ra ē succ^o urtice ore retentus. Et dixit dyaf. q
asa cū aqua tepida puluerizata ppellit ppēdētē
uūā et suspēdit. Et de qferētib^o sūt cinamomū
pīretū zinzī. cucube ibus et storax qm̄ ē ex eis
fuit pille et tenentur in ore. Et dixit Auic. fiat
gargarisma cū opt melle et sinapi et almu^o et in
statu quidē et declinatōe uūāda ē uue exiccatō
cū exiccatib^o extert^o colo applicatis. Et sal
quidē torefactus i petia positū ac calidū collo
applicatū multū qfert Et dixit q si coquat onū
donec idure^o et calidissimū qto plus fieri pote
rit pri^o tamē a cortice purgatū sup^o amissura cō
nali ponat aliquat^o ppreste una pēdēt subleuat.

Cum ergo stat una sic subleuata tūc ad pple^o
dū exiccatōz ei^o dixit Auic. fiat gargarisma cū
aqua salta uūdo gargarismate post gargarisma
Infantū aīe uūas dixit Auic. qm̄ eleuāt gal
le aduste cū aceto mixto et ppre^o cū linunt ex
eis eoz sincipita. Et Mesue dixit. iā experitū
ē ut linat sup^o subendeg eplastrū ex succo aca
cie et h^o in p^o aut ex acana cū aceto aut ex gall
adustis cū aceto qm̄ eleuāt ipsā. Uoc aīe faciūt
pdicta sincipiti apposita infantib^o qz pars sincip
itis et cōmissure nō ē i eis pfecte consolidata
quare pōt i eis uire^o medicīne stiptice ibi appo
site faciūt penetrare usqz ad partē i qua est ra
dix uue et exiccare eā unde qbet ad superiora.

Raf. autem 3° continentis dixit. terenda est
galla cum aceto et perma apponenda est uue plu
ries. Et similiter fiat in palato infantium quo
niām uale^o nimis.

Capitulum 5^m. de apostematibus duarum amig
dalarum.

Dixit Rafis 3° continentis ex
li^o epydimiaz Glandu
le que sunt in uaguig et locis anti
nēubis ei ex utraqz pte palati. s.
in fine denuū uelociter suscipiūt

būditates. s. ad eas ex capite maxie defluētes
et alia ē p^oibus. quare itumescunt et apantur.

Et sunt ille būditates qm̄ calide sanguine.
et qm̄ frigide flatrice. et cum apantur una eaz. ul
ambe accidit pp illud difficilis excreatio grauis
rascatio. i. pedita deglutio et banchitus p^otrictio.
Et cōspiciuntur in u^o ore aperto et lingua dep^ossa.

Et pnt ē tactu digiti repiri. Et aliqñ ē repi
tur duricies siue grossities ad tacum cū tangit
digitis aliquatū p^orimēdo sub loco ubi sunt
sicce. Et ista apostemata nostro uulgarī ydio
mate fenti uocantur.

Eura apantū amig. dixit. Mesue sunt tres
res sicut dictū ē i apate uue. Et
prima ē que cū eione ppletur sicut dictum est.

2ª uero q ē diuersitōe pplet sicut ē ibi dictū
ē. Et i hoc loco particulari loquens. Mesue
dixit. Cōple^o cū operatiōe faciēte currere nām
de una parte ad aliā. sicut cū fricatiōe brachioz
dolorose et p^orie cū ligno habente extremitatē
rotundā. Quidā h^o faciūt cū fricatiōe fōt māi
b^o asp^ois et p^osiōe dolorosa cū māib^o et digitis
facta in brachyis. Et dicunt se inuenire aliquas
durities in brachyis quas p^omendo dissolunt et
sic ab ipsis apostematib^o liberare. Et dixit
ē Mesue. fiat scarificatio in parte siluestri su
per dorso focillorū. Et fiat illud in die plurief

Et qm̄qz poim^o cauteriū in radice man^o a paz
te siluestri et ligamus et efficit opōnes bonas. s.
diuertendo et sedat dolores. Et conferit uen
tose possit in brachy et cruribus. s. sine scarifi
catiōe. Et dixit Mesue. administratio olet amig
dalarū dulciū tepidi. s. inungendo ab extra et
distillatio eius in aures que sequuntur dolorē uū
do istillatione post istillationē in boza et h^o in
mā calida. Et sili^o olet ancini et camomilini
et h^o in materia frigida qm̄ ē bec istillatio effi
cap. Et Raf. quid dixit ut 3° scribit continē
tis q lac confert apostemati calido amigō quā
do pulsant nimis et dolet qm̄ mitugat dolores.

Et Raf. ait. dico insistendū ē cum eo si opus
fuerit ad mitigandū dolores non ad dissoluen
dū eo qd in hoc loco non est opus nisi ad miti
gandū dolores. Et potest adhuc administrari oī
tpe nec ē dubitandū de p^ofocatiōe. Et u^o ad
apostema amigō et uue. Emplm factū ex faria
fabaz fenugreci et melue et hoc quēit in augmē
to. Et uale^o eplastrū de bulbis assatis sub cinē
calido tritis et mixtis cū capitibus pisciculoz
salsoz et hoc cū querit maturatio et ap^oio in q^o
ē tēpore dixit Raf. ubi supra. Cum apā mātū
rū fuerit et bec glandule plene fuerint būdita
te. s. saniosa ponēdū ē in eplastris de spuma bo
racis. aut de sale uel sulfure aut alia medicīnis
acutis dissolutis an^o paz q ē quēit in declina
tiōe si apā pcesserit in uūā resolūtiua. Dixit
Paulus amigō. nō sunt tangende cum digito. si
tū tactus fiat sit mediocri^o aut paz. Et de hoc
paulatine et mediocri tactū intellexit Rafis. 3°
q^ontētis cum dixit q curant cū tangunt digito
ex pte exteriori. Et nos ē tā uimur dix Raf.

huiusmodi tactu qm nimis ualet tactus eo q sunt moles ut spongia .tn apponendus est digito in pms de rebus stipiticiis sicut sapa salsoz et silibus uehemetis stipiticiis. In omni aut alioz me dicamini ad ministratoe localiu taz repellentiū qz resolutioz seu maturatiūz siue apituoꝝ p cedendus est sicut in cura apatuz uue diuus est. Et sicut maxie dicef in cura squantie. Dixe runt tn quida q in icfioe apatuz amigdo. nō dz tota pellacula eas qmēs auferri ne forte deqda tur generatio hāduariū salināis.

Capitulu sextus de squinantia.

Lexatē dixit q amig oēs spēs flosis

.i. apostematis circa gulam facit siue intrinseci siue extrinseci q° suffocatio opprēsserit sinancem

uocauerunt ppter quod sciendus ē q in libris auctozum reperitū ista tria noia. i. sinātia qm nantia ⁊ squinantia ⁊ quodlibet istozū noium scdm passionariūz dicitur a prefocatoe. Nam sinātia quātiūz uel squantia grece latine dicit prefocatio suffocatio iūlatio. strāgulatio. ⁊ ad baba scdm Alii. i. decolatio. Sed auctozes ista noia sinonome acceperunt qm qdaz moder nozum faciunt ea differre. ⁊ significare diuer sas species suffocationūz sicut ex dōis appebit

Et inueniū hēc noia ab auctozibz qm sumi eōū siue large. p oī pfocatoe ex quacūqz cā cō tige ex epiglotti. aut mēbris ei uicinis. Un de. 4. de iteriozibz dixit Gal. uerba. y. oñdunt nobis oēs passionē i b exstēre et hanelitui nocē tē signāti a uocari pp quādā. n. metāforā itelli gim? h nōm fuisse ipositiū. Et qm inueniū sumi stricte et ppter solū pro pfocatoe ab āpa te i dictis partibz eueniēte. Et de hac ppa affi pnone itelligi debet cū absolute pferūt. Et Gal. 4. affozismoz i ymento affozismi si a fe bre hito ⁊c. dixit q hoc āpa quida medici uo cāt cenā alij sināctiā si āpa sit i lacertis p fau ces sz si āpa sit i lacertis i gutture exētibz pbi rūchi uocāt et sic ista noia iudicāt accidēt qd ē aeris idebita et difficil attractio ad plonē cōse quēs ad āpa i dictis partibz orit. Pōt tamē signācia diffiniri sic. Squinātia ē dixit Gal. 4. de iteriozibz āpa qd nascit i colo sumēs colū p colo gula epiglotti et alijz circūiacētibz mēbris intrinseci et extrinseci qd ipedit operatoez bane lit? coartatozie ul attenuatozie oppilādo itroi tū aeris ad plmonē. Diuidit aut h āpa i spēs multis modis unomō fm causā. Aliud. n. puef a cā extrinseca et aliud ab intrinseca. Ab extri seca quidē sicut a casu. ⁊ pūstioe dictaz partiū pp que cāt i eis dolor. et trabūt materie ad ip fas q cāt in eis āpa. Et sicut cū accidit a qbus dā cibis de quoz ppteritate ē ut cū sumunt idu cāt āpa in gutture sicut. n. dixit Alii. comestio andachochē cuius tiriaca ut dixit ipse ē lactuca endiuia cū comedunt post ipsā sicut dixit fili. Mesuey. Et sicut sunt quida fūgi mali hñes p prieratē inducēdi āpa gutturis. Et quida di xerūt q cerefa dū multa comedunt hñ prieratē inducēdi ipsā. Ab intrinseca aut cā accidit pp hñozes ad dicta loca defluxos. aut i eis ⁊ge

nos apostemates ea Sic g° dixit Alii.

Cause aut b° apatis sunt sicut cause alio rā q i alijz accidāt mēbris. De cāis aut humoralibz i spālī loquētes auctozes uidēt alij ab alijz diffēre. Almanfor. aut dixit q sit ex sāguine. et q sit a flate. Et iduiffioni b° dixit Raf. q sit ex sāguinis multitudine si ne malicia i ipso. i. nō peccāte i qualitate et sit ex colera et sit ex flate. Ysaac uero et Cōstā un° dixerūt q h āpa nūqz sit ex mlie. qm iste morbz cito pualet cū sit pacutiūm. quare in plone dixerūt forte ipsum de nigra cola fieri.

Itē ē dixit Alii. ⁊ fili. Mesuey. qm āpa mlicū nō sic cito accit sz ān paz. Alex. aut dixit ipsū de mlia posse fieri. lz rari. unde dixit q si nigrū spūat ex mlie ē hñore. Et Rafis di xit ⁊ qmētis de squantia mlica dico q hēc pa° accit qm cātū fuerit i gula Et aliqñ accit āpa du rā paulatī in successu āpa is calidi aut alieri? si mliis. Alii. aut dixit q hēc āpa sit ex sāguī ne ⁊ cola rubea et flate. Et subdit quida dixe rūt q nō accit oīo ex mlia qz mlie miorat effu sio ab aliquo mēbro. i. nō subito fluit. qz nō est hñoz fluxibil? sicut alij. Et signātia sit ex subi to de fluxu hñozis ad dicta mēbra. Uerūtn dixit Alii. cēna raro sit a mlia. nō tn elōgat cuz raritate ei? qñ accidat a mlia subito aut paulatī deit suffocet subito lz. n. mlie insit q per mliū tēpus iprimat rōne sue qualitatis. pōt tn rōne sue multitudinis l? grossitiei ei? cū grauitate me atū hanelit? subito obturare. Et potest ē dixit. Alii. fieri squinantia mlica ex pmutatione ad ip sam ex āpate calido. dāto q nūqz fieret p uiam defluxus. quare non ē neganda squinātia mlica

Dicunt tn quida q hoc apostema ut plurimū sit ex sanguine colico. deinde a colera. deinde a sanguine puro. A flate aut raro sit. ⁊ rarissime a mlia. qm isti duo humores sunt difficil motul male defluētes per uenas pēcipue artas. Ex flate aut a caliditate defluente frequēter fit. Di xit de ea ypo. 4. regis acutoꝝ squinātiis. i. squi nantia sit cum ex capite reuma multuz ⁊ deglutit nosuz in hora yemali uel hñali descendit ad fal gidas. i. ad uenas occisuals que sunt ille que ad berent epiglotti que sic uocant qz icise occidūt animal. Alii. n. cum debent occidi incidunt ⁊m illas uenas. Et iste sunt ille uene que spūm am plioꝝez trabunt ⁊ amittunt pp amplitudinez carū uel ad falcidias. i. canales gutturis qui intrinse cuz aereꝝ euellūt trabūt. l. ⁊ emittūt ⁊ ibi epil?o nez inducit. i. apostema cāns op?onez. Et cum transitus spūs ⁊ sanguis ipeditur. qz non solum coangustat illos canales sed etiam sua frigidita te coagulat sanguines ⁊ spm ingrossat existētes in uas illi ppinquis. unde imobiles reddunt in eis. Et Alii. dixit flā siue grossus siue subtile non descendit nisi ex capite scdm plim. tunc. n. est possibile ut descendat flā ad lacertos supio rīs epiglottis. i. qui sunt supra epiglottis uerius coluz. ⁊ partes superiores. ⁊ h ppter grauitatē suam. i. grossitiez ⁊ terrestritatē. ⁊ pro aut puita tez penetratiōis sue ppter quas causas non est et ita possibile ut descendat ad lacertos intrise eos epiglottis. qz uic ad istos sunt arte ⁊ maxie hñficatur de flate grosso. Aliomodo diuidi ē hoc apostema scdm loca seu partes gutturis in

quibus fit. Et ista dicitur ab auctoribus quandoque re-
perit potest duplex quinquas triplex. quinquas quadruplex
et quinquas quicquidplex et quinquas sexuplex. Quod sit
duplex dixit Serapio quod hoc apostema aut acci-
dit in palato. scilicet uersus merum aut in epiglotti. Et
subdit subdiones faciendo quod apostema accidet
in lacertis dictis. scilicet palati et epiglottis. Aut acci-
dit in lacertis intrinsecis cuiusque horum scilicet
palati et epiglottis. aut in lacertis extrinsecis et
uocatur carurimata. Et quod sit in lacertis epiglo-
tis extrinsecis uocatur carurimata. Et quod sit in lacertis
palati extrinsecis uocatur farilumita. Et sic inuol-
ut apostema factus in lacertis extrinsecis est du-
plex unus quod sit in extrinsecis epiglottis. scilicet in gula
Et aliud extrinsecis palati. scilicet in colo. Quod autem
sit triplex iam apparet in eo quod inuoluit Serrap. et est
apparet secundum alium modum et est modus quem sumpsit ex
Gal. 4. de interioribus. Raby. moyses et po-
tuit ipsum in. 23. plicula dicens quod species signantie
sunt tres una que fit intus inter colli et plicula
cane. et circuitu eius cuius nihil apparet extrinsecis.
Et alia est que fit extra et non sentit eger suffoca-
tionem interius. Et 3. capituli colli actus iterius et
exterius. Et ista est dicitur eius magis propria. Et dicitur
perit quod apertius interius uocatur sinachia uel si-
natis ortus uo extrinsecis uocatur gnacia uel quina-
tis. ortus uo iterius et extrinsecis uocatur signancia
uel signantis. unde Huius intra si extra qui. sicut
tenet utriusque. Alexander. tunc dixit quod antiqui omnes
species flos. scilicet apertis circa gula facti siue extrin-
seci siue intrinseci ad quod suffocatio sequitur sin-
achia uocauerunt scilicet postea diuiserunt ipsum in quatuor
dictis. Et interioris flos musculorum gula uoca-
uerunt quoniam extrinsecis uo paraquinatez. Et
interioris flos musculorum colli uocauerunt sin-
achia extrinsecis uo paraquinatez. et sic inuoluit quatuor
esse species eius. scilicet duas interiores et duas exte-
riores. Quod est sit quadruplex species eius dixit Aui.
dicitur huius apertis secundum loca est quadruplex. aut. n.
erit apertis in lacertis extrinsecis ab epiglotti decli-
uoribus ad anteriora et inferiora. scilicet uersus pectus
ita ut sit apostema apparens et apparet eius ru-
bedo in anteriori parte eius colli aut pectoris
uel toracis. Aut erit apostema in lacertis ab eis
extrinsecis sed in illis qui sunt ad posteriora et
in lacertis meri ita ut sit apostema et rubedo ei-
us et color ipsius appentia intus in ore quod quinquas p-
uenit ad spondiles et nucam cum coitate. Aut erit
apostema in lacertis intrinsecis meri et que sit
quoniam ipsum et constringat banelium propter uici-
nitates et non apparet sensui. Aut erit in lacer-
tis intrinsecis epiglottis et in plicula uesiente
eius et non apparet sensui. Quod autem sit quicquidplex
dixit Auer. colligit 4. Species eius secundum Gal.
sunt quinquas una que fit in meatu gula que exi-
mitatez epiglottis continet. 2. que nec manifestat
nec intus in gula apparet sed tamen patiens quasi tan-
quam stragulationes patitur. Et 3. est cum gula
exterius est inflata. Et 4. quoniam intus et extra tu-
met. Et 5. est quando spondiles colli apostema-
tur ita quod spondiles interius trahunt. Et quod
sit sexuplex apparet pro tanto quod Gal. 4. de inte-
rioribus ad predictas addit aliam speciem magis
inferius subdens et dicens. Et quinquas apertur in
terioris cane. scilicet uene sub epiglotti sed non puenit
ad hoc ut suffocet. aut. n. Raby 3. quoniam uenis quod ex

apostemate canalibus pulmonis non sit subita su-
cacio quia spatiositas eius est largior. Re-
ducendo autem omnes species squinacie ad ordi-
nes est sciendum quod squinacia aut accidit in exte-
rioribus gutturis tunc. et ista est triplex una que ac-
cidit in musculis exterioribus anterioribus ex parte
gule tunc. Et 2. in musculis exterioribus coib. ex parte
colli tunc. Et 3. que accidit in musculis exteriori-
bus anterioribus et posterioribus simul. Et accidit
squinacia in musculis interioribus. et ista est duplex
una que accidit in musculis epiglottis intrinsecis
et alia in musculis intrinsecis tunc ab epiglotti ex-
trinsecis. Et que accidit in musculis epiglottis in-
trinsecis est duplex una que accidit in epiglotti p-
rie. et alia que oritur sub ea in cana plicula. Et
iste ambe due species non appent seu sui quicquid
ex ore aperto lingua prematur. Et que accidit
in musculis extrinsecis ab epiglotti. alia accidit in
orificio eximo meri. et musculis extrinsecis et circuitu
tunc cuius qui dicunt musculi faucibus et ista potest ui-
deri facilliter ore aperto et lingua depressa. Alia
accidit in musculis meri intrinsecis. et ista non ap-
paret sensui nisi quoniam magnificata coicatur uersus
orificium meri superius. tunc enim fortasse apparet
inspicienti cum ultimata depressio lingue. Et
sunt qui addunt speciem compositam ex apostemate
musculorum intrinsecorum meri et extrinsecorum
ab eo. Aut compositam ex apertis musculorum fau-
cium et meri interius et hec species secundum partes
apparebant sensui et secundum partes non. Aut
accidit squinacia in musculis interioribus et exterioribus
tunc aut in interioribus faucibus meri et exterioribus
ex parte gula dixit Aui. Jam diuidit. imo scilicet diui-
sum est. scilicet ab Hippo. 3. plicula hoc apertis quod aliud
est appens sensui cui inspicit pars interior gutturis.
Et aliud est non appens sensui. Et non appens sensui
aliud in meri aliud in epiglotti. Et utriusque horum non
inspicit dixit Aui. nisi post canem lingue cui apertio
ne oris cui fortitudine cui appensione lingue ad in-
feriora. Et in uerbis inuoluit quod apostema meri et
epiglottis. scilicet maxie meri aliquando est in pub. supio-
ribus magis. et tunc scilicet non apparet per aspectum. tamen
possibile est quod apparet post multam depressionem lin-
gue. Sed si fuerit in pub. eorum magis inferiori-
bus non comprehendet sensui quicquid linguam com-
primat. Et hic dicitur suppleri. Et aliud est in lacertis
exterioribus et aliud in interioribus. Alio quoque
modo diuidit hoc apostema secundum quod est simplex uel com-
positum et simplicitas eius et quod quinquas reducitur
ad duas eius et quinquas ad locum. Ad duas quidem quod
quinquas est simplex de uno tantum factus humor. Et
quinquas est compositus ex duobus uel pluribus factus
humoribus. Et dixit Aui. quod quinquas est hoc apertis
in gutture cum coitate repletois humoris in to-
to corpore. et quinquas non est canis repletois in toto.
immo est corpus mundum. et non suphabundat supflui-
tas nisi in membris uicinis membris gutturis. ut
capite stomacho uel pulmone. Et dixit Aui. quoniam
ad locum quod quinquas erit in lacertis epiglottis tunc aut
meri tunc. aut in altero tunc aliorum humorum dictorum
gutturis. Et quinquas dixit ipse aggregatur numerus
istorum apostematum duorum uel trium suple aut et ois
aliorum supra dictorum. uerum tamen ut dixit plurimum huius
apostematis a quouis humore fiat est cum cohore
et lacertis gutturis. quasi dicat secundum plurimum sit in
focatio ab isto apostemate et uisus coartatio aut

ruzio a mēbro uicino apato suple r ut rarius fit
 ab apate epiglottis qz ut plurimū cōuenit apari
 pres uicinas epiglotti. qz ipam epiglotti maxie
 cuz lacerat epiglottis respectu lacertoz uicinoꝝ
 sunt pui et puaz et stricaz uenaz p quas et pu
 fit defluxus. hūoz ē a capite descendēs fm plu
 rimū cadit in lacertos fauciꝝ et raro in lacertis
 epiglottis. Pōt ēt qd sgnātie redit ad spēs
 pfocatiōis generales ita qd fit aliqñ squināua
 pposita ex apate et ipulsiōe spondiliꝝ ad inte
 riora aut ex apate et defectiōe puitis ad mouē
 dum lacertos banelitus. Et aliqñ pōt hoc pponi
 apā cuz alijs morbis multis ut cuz febre. Alio
 mō et didit sgnātia penes qritatē eiꝝ qz ali d
 bz magnū ali d pui ali d mediocritatē tenēs apā
 nāqz extrinsecū āieri nō solū r qñz occupat ptes
 gule extrinsecas sꝫ magnificat adeo qñz donec
 occupet cū eis partes toracis et pectoris. Et
 si lꝫ extrinsecū enuēns posteriꝝ qñz nō solū occu
 pat quosdā de lacertis colli sꝫ qñz oēs et cū eis
 ēt qñz extēdit ad lacertos dorſi. Et similꝫ
 pōt dici de intrinsecū et qñz ē cā paruū siue tri
 secū sit siue extrinsecū q paruā lesiōe i banelitu
 pstat. Et alio modo ēt dici h apā qz aut erit
 calim. i. de hūore calido aut frigidū. i. d humore
 frigidū ut dicit 3° qñtūis et h diuisio apatis
 bñ^o penes qualitātē. Et pōt diuersificari eiꝝ
 caliditas uel frigiditas i plus uel min^o. Et di
 uersificat ēt alio mō. i. penes modū enē^o eiꝝ qñ
 aliqñ enuēit ex pmutatiōe apatis alteriꝝ mēbri
 ad ipsū qñz ē terminatio uel ēt crisis aliōz apā
 tā ut per pphome pleuresis et frenesis et quarū
 dā febris. Unde dixit Aui. q qñz accit i fe
 bris acutis qstrictis siue dicat qstrictē qz qclu
 se siue qstrictē qz sepulte et maxie i spūalibus
 sicut qstrictē cū qstrictiōe banelit^o. et qñz nō ē ter
 min^o nec sequēs alia apata. ul egritudines sed
 enuēit per uā deflux^o mē superi^o dicte. Et ite
 rū diuersificat mō a^o. i. penes modū terminatiō
 nis eiꝝ. dixit Mesue sgnātia terminat fm uimz
 terminū modoz aut. n. resoluit aut suppurat aut
 pmutat. Et alij suplent aut idurat aut corripit
 mēbrū. Aui. dixit aut interficit aut pmutat. aut
 colectionē facit. r suppurat. Quidā resolutiō
 nē eiꝝ r suppuratiōe eiꝝ uocat remotionē pmut
 ationē uero effugationē uocat sumētes h ab. y.
 s^o affozisimoz. i. affozisimo quicūqz sgnātē effu
 gūt rē. Et determinatio eiꝝ dixit Mesue. ē
 sꝫ unū duoz modoz. aut. n. delitescit subito. aut
 nō subito. Et eiꝝ quidē delitescētia aut deli
 nat i oculū corporis aut i manifestū eiꝝ. Sed
 declinās i oculū corporis r subito ē sicut rap
 t^o ppte ad plonē aut cor r interficit ea que ad
 cor subito que uero ad pulmonem non su
 bito sꝫ sicut dixit. y. i dicto affozisimo in. viij. die
 b^o quos si effugerit dixit. y. sam frūt et icolumi
 tant. Et qñz effundit ut dixit Aui. mā eiꝝ
 ad stomachū et cāt nausēā r alias egritudines in
 eo. Et dicit quidā qñz pmutat ad cerebrum
 et cāt frenesim. Qñz uero i manifestū corporis
 deriuat qñz trāsīt ad neruos et cāt spasmū uel
 paralysim uel aliā ex egritudinibus neruoz. Et
 qñz permuat ad cutē et facit in ea apata aut bo
 thoz aut ulcera. y. aut de dictis determinatiōib^o
 nō fecit mētionē nisi de ea que ē ad plonē. cū i
 dicto affozisimo dixit quicūqz sgnātē effugiunt

hys ad plonē puerit. Et h iō fecit ypo. qz
 h mod^o ē qui 2° plm enuēit deriuat aut mā eiꝝ
 ad pulmonē. aut resudādo a musculis epiglottis
 ad superficies cāne iteriorē et sic per eas labi ē in
 pulmonē. Aut transeundo p occultas porositā
 tes ipius cāne ad interiora eiusdē. unde ēt labi ē
 in pulmonē. Et est ex apatibus gutturis illud q
 terminat ad pulmonē. maxie qd fit in musculis
 intrinsecis epiglottis qñs ē factus inferius in
 meri possit ad cānaz resudare per pāniculā qñ
 nuātes iter ipz meri ad cānaz uipm in apā me
 ri effugit ad stōachū. Et apā musculoz fauciū
 pōt per meri trāsire. ad stōachū et p epiglottis
 ad pulmonē. Et scias q aliqñ apā gutturis in
 trinsecū terminat ad gulaz exteriorē et ē ista de
 terminatiō bona. Et qñz apā extrinsecū termi
 natur ad interiora et est determinatiō mala. Et
 Rursus distinguit hoc apā mō alio. i. pen^o inten
 sione et remissione accidētis et piculositatis r
 saluationē eius attendit aut hoc maxie penes
 nocumētū banelitus. penes eiꝝ ipz sumit intē
 sio et remissio suffocatiōis. Dixit Aui. magis
 incolumis pfocatio est illa cum qua banelitus
 nō fit difficilis sed in quadā paz. et in quadā
 multū i quadā mediomō. Et penes nocumētū
 banelitus diuisit sgnātiā. ypo. in tre s spēs di
 cens 3° pnosticoz q eaz prima ē sgnāua pessī
 ma que in gutture nō appz nec in ceruice. i. nec
 intus nec extra cum dolore tñ acutissimo et spū
 . i. banelitu oztonoso q in pma die. uel 2ª uel
 3ª aut 4^a ad plus occidit hanc spēs. Aui. uocat
 pfocatiū uel caninā. Dixit eim hā pfoca
 tiū et est illud in quo uidet patēs statiz suffo
 cari debere. et ē illud in quo ē necessariū ut sit
 assiduatio aptiōis oris et piccōis lingue. i. ex
 tra os nominat cāminū sic dictū qz emittit lin
 guaz extra os in canes uelut. Dixit Hilber. sic
 suffocari emittit uocē ualō subrilē sic canis pui
 facit. Et istud caninū pōt dici de trib^o spēs
 bus. i. de facto in lacerto intrinsecū epiglottis et
 de eo q accidit in duab^o spēsbus lacertū sil. i. in
 lacertis intrinsecis et extrinsecis epiglottis et illo
 qd accidit cum remotione spondil^o ad iterius
 Et hēc pfocatio canine dixit Aui. interficit iter
 pma die et quartā. qz qñz in pma qñz in 2^a. et
 qñz in 3^a. et qñz in 4^a fm plō uel minus prauit
 tatis et malicie eius. Altera spēs ē dix. ypo.
 cum in gutture apā rubet. i. appz cum rubore et
 bēt pdicta accidētia d dolore et spū oztonioso
 remissioza. Et ista uix curat et raro ipā ēt mor
 tifera est. tñ est ad occidendū pigriz. Et
 3ª est in qua ceruix et guttur rubent. i. extrin
 secus tantum apparet apostema cum rubore
 que pōnunt^o diurnior est r minus mortifera
 ymo in hac nisi tumor ad iteriora redierit oīo
 locus spēs non deerit. Et uoluit ypo. in pdi
 ctis hīs in effectu dicere quod apostema qd ē
 interior. r non apparet sensui. ē deterius omni
 bus r citius afferens mortes. quod uero ē interi
 us. r apparet sensui. ē in malicia min^o post illud
 Quod uero non ē interior sed solūz exterior si
 ne anterus siue posterius non ē mortiferū nisi
 tamō ad interiora reddeat. Et hoc ē q Raf
 3° continētis adduxit ex 5° epydimiaz. dixit. n.
 species peior in squinātia ē r citius ducēs ad
 mortes que non manifestat nec p partes iterio

res nec exteriores. sed est absq; aposteate et ru-
bedine. s. manifestis. e. tñ cum dolore uehemēti
et spū erecto. ad mortem duxit in prima die aut
4ª suple aut die intermedia inter primā et quar-
tas. et hñ si ei succurre. Si uero fuerit cum do-
lore et strictione. tñ uidetur. qñ hñatur int^o apo-
stema. mortalis etiā est ex uehementi dolore et
banelitis constrictōe. qñ hec duo. s. dolor uebe-
mens et constrictio banelitis. sunt accidentia ma-
la tñ non occidit cū uelocitate. Si uero fuerit
dispositio eius non cum uehementi dolore et con-
strictione banelitis. possibile est q; liberet et hñ
erit si passio que ē extra subito non reuertatur
ad intra. Dixit Ras ubi supra. dico q; salu-
bres sunt species squinatie que sunt sine dolore
et constrictione banelitis uehementi. et hñ inten-
dendus est siue apostema sit interius scdm puz.
siue exterius non multū magnū. Dñt quidā q;
apā continēs intus et extra ē deteri^o ceteris. Di-
xit Aron si apostema fuerit i extremitate. cana-
lis pñtis exterioris partis. s. uersus os. qñ in
epiglotti erit difficile nimis ex una parte ad de-
glutitionē. et ex altera ad banelitū. Et si fue-
rit in musculo circūferēti utrunq; s. canal et me-
ri erit aut penis et in deglutitione et in banelitu. et
sumitur etiā hec diuersitas non solum ex loco
apostematis sed etiā ex materia eius. Dixit
n. Ras ubi supra apostema squinatū si fuerit
flaticus salubre est et de leui curat. Et Gal.
dixit super 3° pñsticōz pñmento 28. Qñ accidit
in hys locis apā mole flūca erit sanitas illi^o ue-
lox facilis. Et A. dixit q; ex prefocantibus
flūca ē magis icolumis. et est sanatio uelocior et
facilior. qñ tñ plōgat 4-8 diebus. Et Gal.
in qñto supradicto. ac etiā sup 4° regis acuto-
ris. q; cāe incolumitatis flūca sunt tres pñia q;
febris in ea non ē ita acuta. quare nñ sic necitat
ad attractionē aeris sicut alie. 2ª quia i ea do-
lor non est ita fortis unde non tñ pñsternit hñ-
tes. nec tantum humoris trahitur ad locum. Et
3^a qñ scdm plūm flūca puenit in lacertis alijs a
lacertis epiglottis. Alij aut humorē maxie sāgu-
nis aut colera plus apant lacertos intrinsecos
epiglottis qñ flūca. et etiā supra patuit. Et pp
hanc causā exponit quidā dicitur Aui. s. q; plū-
mus eius ē cum uehementia lacertū gutturis. refe-
rentes hoc dicitur solus ad flūcas. Et quidā
ultra predicta dicunt q; flūca plūm accidit cū co-
bopura dicit lacertū. qñ flūca laxat et molificat
ipm. Et cum hoc etiā flūca sua uiscositate cōbope-
rit orificiū gutturis. et ē hec cā quare eis accit
rūcedo. Et dicit quidā q; flūca que ē a flūte
grosso incolumior ē q; que a subtili. qñ subtile
facilius penetrat per uias strictas qñ grossus et
sic facilius puenit ad apandū lacertos intrinse-
cos epiglottis qñ grossus. uerum tamen res non
est ut dixerunt ymo ē econuerso quoniam que
est a flegmate subtili uelocius curatur q; que a
grosso. imo dicit aliqui q; ē ueloci^o q; que ab
alijs hñoribus et maxie q; a sanguine. q; hñ est
a flūte grosso tarde curat. Et de ista itellererūt
auctores qñ dixerūt q; aliqui plōgat 40 dieb^o
Quidā aut dixerūt Referūt dicere uelocius
sanat et difficilior sicut ē refert dicere piculo-
sior est et minus piculosa. dicit eis q; que a colā
uelocius sanat. deinde q; a sanguine colico et 3°

que ē a sanguine et 4° que ē a flūte subtili et 5°
que ē de flūte grosso et uiliō q; a mīta difficultat
aut sanat mīta aut n. Ras. 3° qñmētis q; si fiat
a mīta maxie subito difficilis ē et mortalis eo
q; ē tepide digōnis. Et Aui. dixit q; hñ oēs
disposnēs ē mala. et post eas q; a flūte grosso per
qñsēs cās. Colerica tñ piculosior ē et post eas q;
a sanguine est colerico et post eas que a sanguine
pp oppositas cās eis quas assignauit Gal. de flū-
ca. Et pñdicta intelligenda ē ceteris pñbus sicut
hñigratia flūca siue subtilis sit siue grosso
perata sanguine uel colice in codē loco. difficil-
ius et tardi^o curat q; aliq; illaz. Dixit Ipo.
3° affo. in affo. Egritudines hñ et c. q; squantia
sit maxime in constitutionibus uel temporibus
plūtalibus. et sic secundū. Ipo. maxie in hñe
sit. et in autpno ueritū cūmēs in uere fm plu-
rimū ē flūca. et cūmēs in autpno fm plūm est
colica. Et Aui. dixit qñs multiplicatur sinā-
ces et eas flūca in hñ yemali. s. frigido et hñido
qñ in eo sunt maxie ex pñsticōz mēz ad pñe gule
Et dicit multiplicatur in flūcis et hñidis nā. et
maxie in hñibus cerebrā hñidū. Et maxie in
eis qui post rarefactiōz poroz ex exercitio. uel
balneo. et si hñibus. exponūt caput suū acri frigi-
do et pprie apud flūcas septentrionis.

Signa squinatie qñ sunt sig^a
generis et que
daz spūrum. Et auctores qñ octo descripserūt
fore signa generis. Et pñm ē qñstrictio baneli-
tis. cōe. n. accēs olum squinatū dicit. Se-
rap. Et qñstrictio banelit^o. de qño dixit mīte^o
q; banelit^o ē long^o ppter stricturā gutturis. pp
quā nō ualēs patiēs tñ si mul qñm. nēceste est
atrabere de aere necessitat ad attrahēdū illum
i tēpore lōgo. aut Aui. dixit q; i oī spē pfoca-
tionē ē qñstrictio banelit^o ueritū nō ē i oīb^o spe-
cieb^o eaz nñ sp. 2° signum comune dicit. Se-
rap. Est dolor in partib^o gutturis dicit. Aui.
q; i prefocatiōe flūtica. et i dura. s. mīca. nō sit
dolor fortis s; sit fortis i calida et maxie i cole-
rica mīe nāq; frigide nō sic iducūt dolorē ut ca-
lide p^o 2^a. Et dixit q; cū dolor sit uehēmēs tñc
qñs flūca collū totū. s. ceruix et gula et facies ē
qñ mē trahūt ad locū pp uehēmētā doloris. q;
fūt cāe illi^o iflauidis. pp qñ sicut ē dixit Aui.
pēdet lingua. s. ex os. nō. n. pōt pp magnitudinē
iflationis i ore pñnere s; fortis erit. et pendet.
3° signū dixerūt. Serap. et Aui. ē oris ap-
tio tener. n. os apertū ut liberi^o aerē trahat 4°
signū dicit. Serap. nō pōt deglutire aliqd unde
alio mō aut cū i deglutitiōe sēnt āgustia adē pas-
sio que dicit squinatia. Et cum puenit patiēs
dixit. Aui. ad hñ ut bibat aq; et egrediat ex na-
rib^o ei^o. qñ nō ualēs aqua ad stomachū descēdere
pp optōnē. rediēs superi^o trāsūt p colatorū ad
uias nariū et erit ex eis. Et Serap. dixit Non
possūt deglutire aliqd tñ pp mēbrū dans tñ pp
mēbrū recipiēs declaratiū ē. n. q; i bora degluti-
endi lingua ē illud mēbz q; pñert cibū et pñum
et dat ad meri pp illud ergo qñ difficultat mo-
p^o lique. pp qñstrictionē factā ab apate. sequit nñ
posse pficere pñlemētū hñ. Et tñc meri qñ ē
recipiēs cibū. et pñst. qñ coartat ab apate qñst
git caput ei^o. et nō recipit pp illud ergo oī ut nñ
possit deglutire. Et qñ studēt i deglutitiōe. ascē

dit. et igreditur i duobus foraminibus palati ad duas nares. 5^m signum est dicit Serap. Locum duobus naris quod est. quod sermo est pro lingua. et lingue eorum sit difficultas motus pro apertione. Est ergo necesse ut ascendat uox in duobus foraminibus palati ad duas nares quoniam uoluit loqui. Et Aui. dicit. Quis puenit ad plm ad hoc ut sit ei loquela illi? spem qua dicit quod ille loquitur cum naris sic dicit. A. est uero illi? est? quod ille qui loquitur cum naris? est? hinc nares oppilatas sunt i squinancia non bene paties nares oppilatas. quare ipse non loquitur ex naris? sed quod squinancia? pro grossitie lingue sue non potest quoniam libere per os loqui ideo i palato dum loquitur resonat i naris? sicut fit i hinc naris oppilatas. qui dicunt loqui cum naris? eo quod loquela resonat circa partes naris pro oppilationem pro qua reflectit aer ibi et canebat. 6^m signum dicit Aui. est exitus amborum oculorum propter coarctationes factas in uenis et artibus gutturis et colli. unde expellitur sanguis ad superiora faciens egredi oculos uersus exteriora. 7^m signum dicit Serap. et ius supra tacitum est egressio lingue. Et Aui. dicit Accidit hinc in ea que est uehemens quod contingit. aut propter coarctationes intus in ore unde extra emittit aut ut liberi? aer igreditur et lingua eius debilitate motus eius propter nocuentius coactus lacertis lingue. In ea autem que non est uehemens. lingua non egreditur ymo quoniam retrahitur et rotundatur. quod repletur humiditate et spasmat. 8^m signum est sumptum a pulsu de quo dicit Gal. 8^m pulsus. Pulsus signantur eorum in principio est rarus et parvus et postea fit in fine frequens. Et similiter dicit in libro introductorio pulsus Aui. uero dicit quod pulsus in principio est frequens diuersus. deinde fit prius et rarus. Propter sedare contrarietatem dicit genti quod Gal. locutus fuit de principio fortis prefocacionis nam in ea pulsus est prius. et rarus propter debilitatem spiritus et paucitatem necessitatis sed i fine addita maiori debilitate fit spiritus. Et hoc locutus fuit absolute de prefocacione. Propter quod notat Gentil. quod prefocacio ex apate potest cognosci sibi ipsi sano et necessario pulsus in principio et processu est frequens diuersus propter necessitates et ipotentiam uirtutis ad dilatandum. Et hinc inuit Gal. 7^m terrapentice ca. 10. Et potest compari sibi ipsi in diuersis temporibus morbi et sic in principio est frequens diuersus i medio tunc est frequentior et prius et magis additur necessitas et uirtutis debilitas. Et hinc medius tempus uocauit Gal. finem. sed tunc in ultimo fine in quo paties ad mortem declinat fit pulsus prius et rarus propter extinctionem caloris naturalis. Auer. quoque 4^m colligit dicit quod pulsus in hinc apate est undosus quod hoc apate in membro est musculofo. Ulterius auctores posuerunt duo signa quibus squinancia apostemosa distinguitur ab alijs duabus speciebus primis Ait. n. Raf. 3^m continentis ex libro signorum propter apostemate canalium pulmonis. qui canalis est canalium epiglottis et meri commouet patiens ad uomitum. Et cum medicus apperuerit os et imposuerit digitum. sentiet illa membrum eius dura. tensa nimis. De primo signo dicit Aui. quod patiens quasi desiderat uomere et hoc ideo quia contrahunt partes meri ad superius et anterieus contractis pubis epiglottis unde stat

circumtrahit meri quasi sicut circumtrahit i uomitu ac etiam quod propter dolorem angustias et calorem prius huius apatis. eliquare merum in uicinis membris trahunt ab eis illic et fluunt ad merum et os sto maci et inducunt nausae. Et dicit de 2^m signo omne apostemosa. i. omne apate. f. squinancia coactat in hinc quod sentitur aut cum uisu medici aut cum tactu. f. medici aut ipsius infirmi et est ut sentiant membrum meri dura et apata extensa. Squinancia. n. quoniam uisu non percipitur nec est tactu medici ut que est i intrinsecis musculis ut supra dictum est. hinc in firmus percipit membrum sua illa dura. et tensa. Et sicut quidam dicunt. diligens medicus quoniam uisus interioris patiens aliquando non percipiat ea dura et extensa percipit tunc tensionem eorum digitis tangendo diligenter et continuare partes extrinsecas que representent sibi tensiones non sensatam in aliquo cum tangit eos.

Signa autem distinguuntur prefocaciones facta ab apate squinancia a facta ab apate pulmonis uel aliarum prius pectoris sumuntur ex Ipo. 3^m pronostico. Et potest 3^m signum sic. Sinacia. i. prefocacio accidit dupliciter. f. aut subito aut ante par. Et quod accidit subito erit ex impedimento instrumentorum illato in epigloto. Si hoc ante par erit ex impedimento instrumentorum hancitibus positum sub epigloto. Gal. naque 4^m affo. in quoniam affo. si a febre habito et dicit quod de intentione Ipo. est quod fit ab apate carne uel pulmonis. uel panielorum pectoris non fit subito. sed paulatim procedit addendo usque ad statum et tunc prefocare uidetur.

Et dicit Aui. quod facta ab apate pulmonis et prius pectoris non prefocatur subito. quod in ea non fit subito phibet transitus aeris eo quod uicem pulmonis sunt multe et late nec prius in apate eius subito costringit et restrictione suffocatus. Et adhuc multo minus in apatibus aliarum prius pectoris. Sed facta ab apate faucium maxie intrinsecorum musculorum epiglottis subito potest hancitibus phiberi quia uia una est et arcta.

Et signa distinguuntur apate prius epiglottis ab apate prius meri sunt dicit Raf. 3^m quoniam si apate fuerit in meri. phibitio deglutitionis erit uehementior costringit hancitibus et euerio si fuerit in epigloto. Et iterum dicit si acciderit apate in gula. f. in parte meri deglutitio restringet et inde seculi erit dolor et propter quoniam patiens non fuerit erectus et inde est quod patiens declinat ad erectioes. Et Aui. dicit quoniam deglutire est possibile hancitibus autem est phibitio. f. multum refectum impeditionis deglutitionis tunc apate est in epigloto. Et sic est? f. quod delectare sit possibile absque multa difficultate. deglutire hoc sit difficile ualde aut impossibile tunc apate est in meri. Aliquando tunc dicit Aui. magnificat apate epiglotalis adeo donec phibeat deglutitionem. f. oio sicut est quoniam tunc magnificat meriale donec phibeat hancitibus sed tunc non costringit. i. non phibet hancitibus aliquod apatum meri nisi quod est in summo eius. quod hoc est sub hoc non phibet hancitibus quoniam eius costringat et difficile redat quoniam non puenit ad hoc ut comprimat canalem et orificium eius. f. epiglotti sic ut non igreditur aer oio. Et quidam suplent et est phibitio in apate epiglottis ad impedimentum deglutitionis.

Et signa distinguuntur apostema lacertorum meri intrinsecorum ab apate

lactoz extrinsecor eius sunt q̄ cuꝝ hanelitus
nō ē .phibitus sꝫ deglutio ē .phibita et āpa non
manifestat sensui aut pax manifestat q̄uis lin
gua iserius adberet uehemēter cum p̄siōe ne
hemēti tunc dixit Aui. āpa ē in lacerus meri
intrinsecis. āpa q̄d ē in extrinsecia appz sensui
cum lingua tenet dep̄ssa. Et cuꝝ hoc q̄d uideē
dixit Aui. nō stringit hanelitus nisi cuꝝ ē deglu
tio .i. in actu deglutiois qz tunc ascendit guttur
et p̄mit ab illo apostemate.

Et signa lotis intrinsecor ab āpate ex
trinsecor eius sunt dixit Aui. qm̄ illud q̄d est
in intrinsecis et ē illud q̄d ē malū q̄d nō sanat. .f.
nisi raro nō appz sensui aliqd ex eo nec iterius
nec exterius sꝫ ē p̄fūdus q̄d aū ē factus in lacer
tis epiglottis extrinsecis uersus gulaz et toracē
sꝫ nō uideat interius cuꝝ aspicit. tñ extertus uer
sus gulaz et toracē manifestat sensui maxie ta
ctui qm̄ digitis pōt p̄phendi licz aliqñ tñ uisu.
Et quidā p̄pando inter hoc et āpa extrinsecus
lactoz meri dñt q̄ b° ē mioris malicie q̄ illd

Signa materiez Signa sanguinei dixit
Aui. signa sanguinis nō sūt ru
bedo lingue faciei et oculoruz. .f. cuꝝ plenitudine
ipoz. Et ait Raf. s° cōtinētis. Si in signātia
fuerint uene timpoz iflate significat b° ē ex ul
timitate repletis. Et dixit Aaron q̄ qñ āpa
ē sanguineū paties putat se habere in ore sapore
uini. Aui. aū dixit Due iuentioes .f. saporis
sanguinis qui ē sapor dulcis et hoc qñ sanguis
nō ē corruptus aut saporis sumit saporū uini. .f.
eius q̄d ē dulce et corruptus qui sapor appet qñ
sanguis ē corruptus. Et dixit Aui. dolor est
uehemēs. .f. cum extensione multa quā efficit san
guis multitudo. Et p̄strictio eim hanelitus erit
uehemēs pp̄ fortes opilationē quā efficit āpati
magnitudo. Et quidā dicit Pulsus ē magn⁹
ueloz plenus et fortis et dicta p̄cessit sanguis
multiplicatus. Colerice uero signa dixit Aui.
sunt iftāntio et caliditas intrinseca inflamans
et tristitia uehemens qm̄ pp̄ iftāntiōne quā
p̄cipit paties i loco putat se deteri⁹ habere. und
tristat Et sitis uehemēs propter caliditatē ex
siccat. Et dolor ē mordicatus qui tñ fm̄ Ra
fis i diuisionib⁹ ē minor dolore sāguineo. Et si
milt. dixit A. pp̄ q̄d scire oz. q̄ dolor extēsi⁹
ē quātū ad quātū loci maior ē i sāguinea q̄
i colerica sꝫ dolor mordicatus. p̄ginitus i san
guinea min⁹ ē ita q̄ dolor itēsiue i colerica ma
ior ē q̄ i sāguinea. Et dixit Aui. de signis
sunt amaritudo siccitas oris et uigilie ita q̄ alii
sūt cū furiōsitate. Et dixit Aui. nō p̄sequit
āpa colerici i p̄strigēdo hanelitū p̄strictiōne eue
niēte i sanguineo. n. n. colerici sic p̄strigē bane
litū et p̄focat sicut sāguineū qz cola subul ē. et
tēdit tō magis sāguine ut cū hoc fm̄ plm̄ non ē
tante q̄uitatis quare min⁹ opilat. Quidā aū
dicit q̄ nō sequit p̄strictiōne. i. fistolē i haneli
tu et pulsu tñ quātū sāguineū qz nō ē i co tanta
necessitas emittēdi fumos capiosos quanta ē in
sanguinea. Et dixit. qñz significat squinātiāz
colicā color lingue. et b i itrisceca i qua lingua cū
trina et significat ipm̄ acuitas et adustio loci
āpati. et. n. i loco ipso p̄cipit quasi aliqd acutū
mordicatus. Et quidā dicit q̄ i eo pulsus ē

ueloz et fortis nō tñ plen⁹ et p̄cessit cā dicta co
lere multiplicata. Et ypo. quādē 4° regis
acutoz posuit signa colice epiglotal itriscece et
ait q̄ inde sequit ortomia. .f. difficultas hanelit⁹
cū qua paties cogit stare erect⁹. Et accidit siccī
tas mltia a caliditate et siccitate bui⁹ reumatis.

Et q̄ ispicit. .f. mēbra iter os et fauces yfo
fia. .f. subtilia appent. Itaz cum dep̄siōe lingue
mēbra illa nō appent tumefacta. posteriorce tñ
in collo cordas tendit. naz replet et remanēt
ac si eēnt tetanate et uox aparage. .f. qua appet qz
uox format in epigloto et ipm̄ est lesum. Et
spūs puns trahit. .f. puns ē q̄d de aere inspirat.
imo antispās spūs spūla et uiolenta fit. Nam
trahit aer spūle cū uiolentia et ista mā sua acre
die et acuitate aln ē tracheā artariā ulcerat.

Signa flatice ut ponitur eodē 4° regi
minis acutoz sunt lingua liuida
rotunda recuruata l° nō pōt curuari pp̄ uenas q̄
sunt sub lingua et que sunt plurime. et cū replen
tur p̄dicta mā adberet lingue rare et spongiōse
pp̄ siccitatē qz siccā est saltez qñz ad eius ra
dices cartilaginosas et dictas mās fiteas uolen
ter lingue nutunt unde ingrossat qua pp̄ de lara
fit rotunda et de bñ colorata liuida. uel de moli
dura et de bene curuabili incuruabil. Aui.
aū dixit q̄ signa flatice pp̄ flā corruptus factum
salus sunt falsedo ut sapor baurachius cum ca
liditate et uiscositate qm̄ hoc est flā corruptū
et putrefactū. Sꝫ facta a flate nō falso sꝫ pōt
insipido et aquoso signa sunt albedo corporis
ligue et albedo faciei et putas sitis et paucitas
infantiois et qñz p̄sternit lingua cum mofifica
tiōe qz mofificat et nō mouet ac si esset palitica
ta et qñz cū hac mofificatiōe p̄sternit et extra
egredit. Et raro accidit cum ea āpa in glandul.
.f. q̄ in mā calida sepe accidit et hoc iō ē qz mā
flāca nō est cā attractiōis mēp cū nō sit inflata
nec uehemētez dolores faciat. Qñz eis est in ea
dolor puns et qñz est locus punus dolore et si
sunt cuꝝ ea febres. .f. puride nisi flā illud putre
scat. Et plongaē dixit Aui. spaciū eius usqz
ad. 40. dies nō tñ semp. imo qñz minus et qñz
et plus. De nā eim hāoris flāci est ut tarde re
soluat. Dixit Raf. s° trinentis q̄ flāca non
bēt sitim in inflamatiōe et ideo cum solitū
dine potest patiens deglutire eo q̄ mollis est
Et A. dixit qñ uñt cibo hñs ip̄sa ē possibit ei
deglutio qm̄ deglutit nō penetrat sup rez durā
tenā sꝫ sup molitē. Et iō qñ conat deglutire
meli⁹ pōt deglutire q̄ habēs calidā qz dura ē et
tenā. et maxie sanguinea ac ē qz nō sic refugit.
nā i flatice deglutiedo qz dolor in ea ē remiss⁹.
dixit Aaron q̄ flatica multiplicat salua.

Signa melacolicce sunt dixit fili⁹. Me
lū fortissimū in ore. Aui. aū dixit q̄ de signis
ei⁹ sūt sapor acetositaris. et pōt citatus. .f. sensat⁹
i ore. Illi enī duo saporēs sūt saporēs mltice
Et dixit Aui. Et durities. .f. sensata ad tactuz
et hoc āpa accidit paulatiz. Quidā exponit. i. za
ro. uel paulatiz qz tarde affligit licet durer mul
tū uel paulatiz qz cū tardiori dfluxu. pp̄ sui gros
sitiē. Et quidā dicit cū aspicit i ore apparet co
loris uiridis. uel fuscū. Qd si āpa fuerit per
uā querfiois āpati calidū signa sūt q̄ dicit sūt

appetit post apā calidā q̄ p̄cessit.

Signa tēporum squinātie dixit Aulc. i capitulo curationis squinātie multotiens scit̄ eūz eo hora p̄focatiōis ex p̄nci^o et augmēto et adhuc status et declinatio ē ex di spolitione deglutitiōis suple. et di spōe banelitus

Augmentat̄. n. f. in augmento difficultas. f. banelitus aut casus eius et declinatio. i. defectio uel diminutio ipsius deglutitiōis. Et ista ead̄ accidentia eūz amplius augētur sunt signa stat^o et eūz diminiuntur sunt signa declinatiōis. nisi me ri et loca faucibus sunt ulcerata. tunc. n. q̄uis apā declinet. possit difficultas et diminutio deglutitiōis aucta et intensā fore.

Signa p̄mutatiōis sunt dixit Aulc. ut uideat̄ in apate detumescit et re solutio. i. apatis remotio absq̄ apitione ad exte riora. f. p̄ter hoc q̄ apā cōuertat̄ de interiori bus ad exteriora. uel p̄ter hoc q̄ apā apiat̄ ut apper̄at fales ad exteriora emitti eūz molli fi catione. i. post molli ficationē apatis p̄cedentes apitiones et corruptionē sanici exteri^o. Hoc at̄ ē signū p̄mutatiōis gnāle. Sed si uis scire ad quas partes p̄mutatio debet fieri dixit Aulc. o3 ut consideret̄ puls^o. nāz si sit undos^o magn^o p̄mutat̄ ad p̄p̄tias. p̄p̄tē si sit cum co tussia.

Sal. aut̄ s^o afforissimoz in p̄mento affo^o su p̄ap̄ositi. Quēdāq̄ squinātes. et. Dixit q̄ sig^o p̄mutatiōis signātie ad p̄lones est puls^o dur^o ine qualis. Et putatur q̄ iste textus Sal. sit cor ruptus qm̄ pulsus p̄p̄licoz est moll^o. Quidā saluātes tex^o dicunt Sal. absolute fuisse locutū quoniam in omni apostemate cuiuscumq̄ mēbri puls^o hēt aliquatē duritiē p̄ intensiōē tñ ab apate in arteria tñ in apate mēbri moll^o pulsus ē minus durus q̄ in apate mēbri duri et p̄pter paucitatem sue duriciē uocat̄ moll^o nō qd̄ absolu te s3 in cōp̄tōe ad pulsū apatis duri. Si hō cum p̄dicto p̄mutatiōis generali signo pulsus fuerit sp̄asmolus tunc ipā p̄mutat̄ ad sp̄asmū. Qd̄ si eūz p̄dicto signo accidit dolor in stōacho et sequit̄ nausea tñ iāz p̄mutat̄ ad stōachū. Si hō debilitat̄ puls^o uat̄ et mutat̄ et fit rar^o et cō mouet tremorē cordis et resoluit̄ calor innatus et accidit sineopis tñ mā ē effusa ad p̄es cōdis aut̄ suppuratiōis dixit Aulc. Qm̄

Signa iūctū leuitas pauca quasi incho ans quā q̄z p̄cipit medicus ad tactū uel cum esset apā in palato et q̄z p̄cipit eāz infirmus ut cum p̄cipit tensiōē loci ap̄osi remittit et aliqua liter lūrit̄ tñ illud est signū q̄ colligit̄ in cupū et maxie cum transitiōe quarte diei. Significa tur eim p̄ hoc q̄ mā nō est apta resolōni s3 hēt duritiē et grossitiē suple tu dolor tñ augetur Cum aut̄ maturatio facta fuerit leuitas et moll^o cies augeret̄ feruor mitigat̄ et dolor remittit̄.

Signa dantia spes et significatiā salutē dixit Raf. 3° q̄mētis dico si sit at p̄mutatiō mēi ad partē exteriorē ē bonū si gnū et cris eius ē bona. Ait. n. y. 7° afforissimoz rñ. a signātie habito tumor et rubō i pectore. f. ex teriorib^o et aut̄ gule uel coli supuentēs bonum qz foras quertit̄ egritudo. Unde Auer. 4° colliget̄ dixit. Ex signa bona ē ut apostema i locis exteriorib^o manifestet̄ aut p̄ tumorē l^o alt ud signū aut per dolor ē ad tactū. Et Aulc. di

xit si p̄mutat̄ ad exteriora p̄ derivatiōē mē ad partes ut ponit̄ 3° pronosticoz tñ multotiens appiunt oculos suos et sanāt̄. p̄focati. n. stat̄ ocu lis subclausis mēst̄. Lū ergo p̄ derivatiōē mē ad exteriora sensuū se aleniatos ap̄iunt oculos suos cōgaudentes. Pro declaratiōe tñ bui^o subdit. A. q̄ q̄z accidit squinātia q̄ facit appa rere rubedinē i parte pectoris et collo ut gene res herisipila. Et h̄ pōt̄ r̄igere fm̄ duos mo dos uno p̄ redditiōē siue retractiōē mē. i. p̄ tractū multe mē ad interiora. que ē tāta q̄ redun dat̄ ē ad exteriora ita q̄ apā optinz̄ itus et c3 et hoc ē malūz. Aut̄ p̄ cōiōē mēi ab interiori bus ad exteriora et ista ē illa cū qua est spes et aleniat̄ cum ea banelitus. Qm̄ eim alterat̄ bane litus eoz dixit Aulc. et incipiunt anellare baneli tu breui ubi prius anelabant̄ banelitu longo in di spōne uehemētie p̄focatiōis. tñ iāz remouet̄ eā p̄parans banelitus longūz et redeunt̄ mēbra ad di spōnez nāles. tñ eim tam spatur sic dixit Ipo. i. epidimys ut 3° ponit̄ q̄mētis. Et iō Uis ticus ait q̄ banelitus breuis est signū laudabile in signātia. Et dixit Aulc. Qm̄ accidit apā in la tere opposito sp̄at̄ eūz eo resolō aliqua et nō in tellexit absolute latus oppositum s3 p̄ latus op positūz itellexit q̄ transferat̄ ad exteriora et ad loca maioris securitatis. Et notat̄ dixit sp̄a tur qz. f. r̄ungere posset q̄ mā traheret̄ ad locū et multa q̄ itus et extra aparet̄ et p̄ alias ē cō tingentias q̄ plures euenire potētes.

Signa aut̄ mala et moztēs minātia sunt signa cōtraria p̄dictis. Aut̄ eim Raf. ubi supra Dico si p̄mutat̄ rubedo a pte ex teriori ad interiorē significat̄ mās p̄cedentē ad pte3 gule et epiglottis et inde est malūz signū ex eo eim coangustat̄ banelitus Aulc. dixit p̄foca tio mala festinat ad p̄biendūz banelitus. Et qm̄ resupinat̄ patiens eāz p̄b. hēt̄ banelitus oīno. Et qm̄ nō resupinat̄ banelitus sit difficulter et patēs frequēter extendit̄ colū ingentiādo ad banelandūz et reuoluit̄ eūz inclinatiōē. i. inquieta tur et angustiat̄ et p̄ debilitates nō potest stare erectus unde inclinat̄ et inclinat̄ nō pōt̄ stare et iō angustiat̄ erigit̄ et sic reuoluit̄ et nō quie scit̄. Repitur alia littera q̄ dicit̄. Et resoluit̄ cū inclinatiōe qz qm̄ inclinat̄ et non stat̄ cum collo extenso subleuato debilitat̄ et p̄ hoc diligit̄ ex pansiōez et extensiōez. mēbroz suoz. f. totius corporis erectiōē capitis subleuatiōez brachio rum expansiōez et dilatiōez qz alr̄ manere nō pōt̄. Dixit Alman. Brauitas signātie et eius leuitas fm̄ q̄ritates angustie. f. maxie banelitus deglutitiōis et loqule cōp̄bendi pōt̄. De graui tate et leuitate banelitus patuit̄. Deglutendi aut̄ oīmōda difficultas ē signū pessimū et maxie cum resilit̄ cibū et potus ad nare3 significat̄. n. constrictiōē nimiaz. Ablatio enim uoci3 in squinācia signum est pessimū Et si fuerit cum p̄mixtiōe rationis est mortale. Aliquan do tamen auferit̄ i eis uox tñ ratio remanet̄ ico luis et tñ manib^o et motu mēbroz indicat̄ que uolūt̄ petere uel respōdere assequi l^o fugere et nō ē signū tñ sic malū. Et de signis malis ē pul sus diuersus uerūm qz pulsus diuersitas nō p uenit̄ ex p̄p̄tate squinātie s3 ex passiōe cord. i. fuerit absq̄ alijs signis malis nō ē multū ue b. z.

renda. Et ex his est urina subtilis aquosa cue
nies post grossa. si q. n. rapti mei ad superiora
et sic ad loca apata. Dixit Alkindus. si lingua ni
gra facta fuerit et rosida prefocabit patiens. qm
si q. repletionem multam et ideo facta est mioris lanu
dinis qm augmentat i longitudine. A. aut dicit
q. grossitudo lingue et ipsi denigratio sunt ex si
gnis malis q. ex ipsius grossitie significat ma
multa que ei coicant et ex nigredine significatur
fortis adustio. Qm aut dixit Avicenna. cu prefocato
ribus malis febris est multa tunc mors festinat qm
febris facit patientem idigere hanc in magno que
habere non potest per restrictionem. Et dixit. y. 2. affo
rismo. Strangulatoz et dissolutoz nondum mor
tuoz. apate magno debilitato non referunt quibus
cuq. spuma fuerit circa os. i. squinaticoz apate
magno debilitatoz pp prefocatoes magna qm
si sunt adhuc motui non refert. i. non refert aliq
ad sanitatem q. non curat nec enadit aliq. eoz q
buscuq. spuma fuerit circa os. Et Galenus qui
dem in comento dixit q. affozismus iste vificat
ut in pluribus et maxime in viro calide ptonis
calidi cordis iuncione et in constitutoib. pub. et
regionibus calidis et precipue si febricitas fue
rit. Et pro clara verificatione affo. scire. oz q.
ut dixit Galenus in comento spuma in pfocatis aliq.
accidit cu. feruor. aer nequit exire ppter nim
am constrictionem. tunc. n. angustia. pulmo cum
maiori angustia et eximit pulmo aliquas parte
nalis humiditatis ipsius cu. dicto aere et eleuat
in spumam et cum spuma ab hac causa accidit. nul
la est spes euasione. Unde Serapion. aut unde ille
de quo despaunt est ille in cuius ore spuma appz
loquens de predicta. Et Avicenna dixit. qm puen
constrictio hanc et necessitas exire vaporis
fumosus supple et attrahendi aere frigidum ad
hoc ut educat urus que efficit hanc hanc hanc
res. s. pulmons proprie substantias dissolutas
ex multo incendio ad exteriora. s. ozis in hanc
tu et apparet spuma. s. in illa humiditate diuersa
ab ill. fumis uel aere et in spumaz conuersa tunc
non est spes in ipso nec oz ut curet sed sol. e. pno
sticis relinquendus. Et aliquando accidit spu
ma in suffocatis non ex humiditate substantia
plonis sed ex alia humiditate extranea flaua
uel saluati exire in ore uel ad os pulsa et diuisa
a fumis ill. uel aere et tunc non ex toto tollitur
spes sed debet curari et maxime si fuerit in ma
frigida. Et distinguit inter dictas duas spu
mas ex h. q. facta ex dissolutioe humiditatis sub
stantie ptonis attinet aliquati cirtumtati seu
rubedini clare et ampulosa minutissime multa
et est scdm plm cu. priuatione sensus et motus.
Facta aut ex humiditate extranea est alba et
absq. multa ampulatione. quia ad multa ei. am
pulatione requirit uehemens motus qui non est
in tali prefocato et ut plm. e. absq. priuatione se
sus et motus. Et scdm hanc considerationem
dixit Avicenna. Qm q. prefocans spumat. et de
de sanatur et illud erit cu. illic fuerit fortitudo
nirritus et appetitus et nutrimentum. Nam cum
prefocatus spumas fortis fuerit in utali p. pul
sum cognoscenda. ac etia in alali cognoscenda
per sensus et uoluntariis motu. et fuerit desozas
cibus et laudabilibus cibis. et in hora debita. et fue
rit in eo nutrimentum. i. bonitas digos in stoma

co epate et mēbris cognoscenda per sua signa. et
scias q. illa spuma non fuerit ex substantia bu
miditate plonis et per consequens non est despe
ratus. Et conuerso suple si non fuerit fortis
uirritus nec appetitus nec nutrimentum tunc illa
spuma est mala facta ex humiditate substantia
plonis et est desparus. Unde subdit Avicenna. cu.
autem facies eius sit uiridis et denigrata sim. oc
ulorum eius tunc ipse morietur. Et si q. mior
ram pulsus et frigiditas exima. Et si sciedu. e. q.
suffocatio cum spuma deterior est scdm plurimu
ea q. est sine spuma et fm plurimu q. in ultimata
suffocatio in qua nullus fumus uapor pot. exire
et aer nullatenus introire non caur spia. Dixit
Raf. 3. q. uenens. ex lib. mortis uelocis. Quib.
accidit squantia et mutat exterior pars coli eius
ex q. ritate rubedis eius et alba fit et sudor asce
laris eius fuerit frigidus mors sequit ipso die
aut die crastina. Et Avicenna dixit q. si quis pfo
catoes pati et alterat color postremi colli et
rubedie sua p. uera. i. a colore uiuido que habet
repor sanitatis ad albedinem. i. l. duritates uel vi
ditates et sudat inguina eius et ascelle sudore fri
gido tunc ipse morietur in uno die. duoz q. in die
pmo aut sequenti. Nam dicta pmutatio coloris
fit aut pp extinctioes caloris inat aut ppter apa
prauit et intense caliditatis que ad se trahit cali
ditates prius colli. Et sudor frigidus dicto lo
coris fit q. uapores retenti q. non potuerunt educi
p hanc a corde pellunt ad ascellas et ab epe
ad inguina. Et q. calor iaz extinguat id i. exitu
gelant in sudore frigidus quare exire coarta
tioe intrinseca et caloris inat diminutio multa.
mors cito aduenit. Dicitur quida signa mortalia
sqnantie sunt pstrictio hanc intrinseca cum
orefione aut spuma circa os. ipedimtu grande
deglutitioni cu. reditu potus ad nates uox subtilis
canilina cu. mugitu et quasi si narib. loquatur.
Emissio lingue. Color lundus aut niger in fa
cie lingua et labijs. et oculis frequens iquendo
in po. iacendi resupine. Colli contractio fibris
supuacientis p. tina. Sincopis. frigiditas exi
matus et collectio uuloruz. Et dixerunt q. exi
tus ab ore in principi. m. t. flatis uel banose salu
ue est signus malus. infine uero bonus. Dixit
Avicenna. ois squinaticus qui morietur spumat i. pri
mis et maxime vificat h. de apostemate magno
quod obtinet interiora gutturis et exteriora qm
ex multa materia spasmant. loca colli et pectoris
Quidam tñ dicunt h. uerū eē in omni squanāta
de qua contingit mori qm in tali prefocatioe ce
rebuz multuz leditur quare q. bitur in se ipso et
ad ipsius q. ctionez sequitur q. cito mēbrozuz ner
uozuz et sic spasmus. Et dixit. A. q. accidē
tia pfocatiōis in febribus sunt mala ualde si
cut etiam dixit. Galenus in comento affo. Si a febre
habito collum et. qm in febricitantib. e. necessi
tas hanc multa et prefocatio impedit ab eo
et maxime cu. prefocatio est fortis. tunc. n. dixit
Avicenna. fit hanc attractiuus. s. ueloz et frequē
in qua fit iuuamentuz motione hanc q. uis
.n. in omni hanc pulmo moueatur in h. tamē
maxie mouet scdm oēs sui partē. Nam pp ista
mationē ac icēdu qd cōrigēti i pfocatioe fortē
fit necēuz mītoeā mouē pect. cu. plmōe ue.
et frequēter. Et tñ ad hoc ut iste hanc fiat

dixit Aui. qd uirtus adiunet. si enim multum est defecta non posset facere hanelitus uelocē. Et oz ut nō sit in hanelitibus eoz inflamatio. i. qd sit necessarius multū peccat eleuare qz tūc fieret hanelitus magnus et satifficeret necessitatē pp magnitudinē. Alia littera hēt inflatio quasi dicat nō sit inflatio in epiglotti tanta qd aer nō posset ingredi et egredi. Hāz si sic esset nō posset fieri dictus hanelitus attractiū s3 iaz moriret. Dixit Aui. qm accidit i die crisi pfoctio est timore suz et pntosus. timorofus quidē. i. facies umē tū p. et qd pntet idacat quare accidit in die crisi pfoctio sine apate et tūc est signū crisi future uel per uomitū uel per fluxus sanguis nariz. et in decisi dictus est. pntosus autē qd est cum apate crisi. i. euz apatibus pfoctiōis ē pntosus pculdubio. significat eim qd nā nō regulat hōres unde tendunt ad mēbra nobilia. Lūz g^o iaz uirtus sit ex morbo defecta pterito absqz dubio mors sequet. Et hīc notandum est qd in febrib^{us} qmz accidit crisi p apostemata post aures et tūc si in illis apostematib^{us} sequit accidens pfoctiōis et cōstrictiōis hanelitus ita ut accidat hanelitus multigofus qd sit cū ozel mone tunc talis crisi fm plurimū ē ad mortē et raro enenit in ea salus. Et Aui. qd pfoctiō in febribus acutis pstrictis siue conclusis qmz portendit uariolas et hoc qm in eis sit pfoctio pp mās multas ebullientes in spūalib^{us}. Et silt dolor gutturis pndit in dieis febribus uariolas qm nō sit pfoctio. i. qm nō sit dolor ex apate pfoctiōis suple s3 sit ex ebullitione mēp circa ptes oris. Aui ex uaporibus surgēbus ex ebullitiōe qd sit in sanguie circa generationes uariolaz. Et scias qd Hal. 4° de interiorib^{us} dixit uidi quēdā qui diu iussens panca et misco sa screauit s3 postea euz iussi lapidē quasi gran dinē eiecit. monstrās eum michi et post aliquot dies aliūz screauit. unde arbitrans suz mās quā pus eiebat in lapidem quertū uñ cepi et dare medicinam asmaticorum. Cumqz eam cepisset de lapidibus cepit minus eicere et interpolato longiori tempore. hec tū passio in ultimū sue uite mīne recessit. Aui autē quaz lapidez screaret constrictionē hanelitus maximā patiebat. A. quoz dixit. Scias qd qmz lingue accit dolor p feuerans anno uno aut duobus in gutture eius et sūt petrosā supfluitatē i pūb^{us} gutturis qz ex q^o tato tpe pfeuerat n pūit ex mā sili s3 grol sa multū qd ex calore agēte petrificat ibi. Ecnit quoz dixit qd uidit lapidē generatū sub lingua ad qūtatē fabē. Et qd uidit mulierē qd stetit pfo cata que tandē expuit quoddā frustū i quānta te ossis dactili solidū congloba^m fere ut lapis et uixit. Ego autē uidi serlanduz de ciconia qui ex puit frustra plura carnis dure et stabat cum magna pfoctiōe anteqz expueret inter que frustra fuit unū ad qūtatē mediocris nucis et regenera bant i eo interpolatiōe quasi unū anni et tādē mortuus ē ex hac pfoctiōe.

Cura ei^o oportet i cura squinatie ab ipo pñ^o oēs apponere sollicitudinē. ē. n. egritudo^o pacuta. ymo et frequēter p pacuta nul las exhibēs medico curatiōis iducias n3 expec tās horā curatiōis electā. Et. y. quidē 4° re gis acutoz squinatie pessime nō posuit curam.

nolēs medicā prudentem ut i ea solis pnoctis habeat uti. Et curā quidē ei^o que curari de bet qm ad dietā eadē ē cū ea que posita ē supra i cura apatū gutturis generali.

Cura itētiōib^{us}. Quaz prima una ē sub tractio cāe. 2^a ē phibitio ei^o qd fluit. 3^a ē diuersio ei^o qd fluxit. Et 4^a ē itentio parti cularitatis. i. approximationis medicaminū loca lū. Et 5^a ē correctio accidētū. Ad quas in tentiōes iplendas medic^o nō debet negligēs eē Ait. n. Hal. super 2° epidimiaz sicut ponit a rabi i 9^a particula. Cū apā squinantiū ē magnū nō sit medic^o qmz tū medicinis que iteri^o fiūt s3 fiant et empta exteri^o et ifusiōes aque calide et balnea. Et ppea dixit. Mesue qd primā rē pplet eūones facte cū festinatōe suple et silt ad pplendū subsequēter alias oz medicum festina re. Inuenio quoz subtracōis cāe pprie cō pletur p euacuationē de qua dixit. Alexander qd an oia i sinatōis flōmā adhibere necessarius ē. Et hal. 6° prance ait. Equū ē i huiusmodi medela ad cefalice accelerare flōmā et multum eūbere sanguinē si in rē etas tēpusqz pmāserit.

Et sic uidetur by ambo uelle flōmā i omni squinātia dberē fieri. Mesue uero dixit eanē ē qd si accidat a plenitudine solū sanguinis pnci piū nostrū erit a flōmā. Si uero cū multitudie sāguinis ē multū plet cōlera pponim^o eūones eūbentē colerā a sanguie et hī si oz cū reitatio ne et flōmā facim^o sequi post illud. Et sic. Me sue nō uidet uelle i omni squinātia pncipiū fiedū eē a flōmā. Alman. quoz modificās dicta de flōmā ait. cū in facie et oculis rubedo fue rit et repletio qz ista indicāt sanguis repletione i pñ^o cephalice flōmē quasi dicat si nō fuerit rubedo et repleō nō fiat flōmā i pñ^o. Et Aui. dixit i calida squinātia oz ut icipiat a flōmā quasi dicat i frigida aut nō. Dicit cōiter ex ponētes nullū dubiū fore qd i squinātia sāguinea cōpetit flōmā et nō solū i sāguinea pura s3 et i a i nō pura in qua sanguis alijs ē pmi^o hōzib^{us} cū pdominatiōe ipsi^o supra illos qūtatia uel ēt talī pmi^o qd alij humores possint euz seq i eūone per flōmā qmz fm qūtatē ipsi sāgu ni pdominēt. Et s3 hac intētiōē R. af. 3° cō tinētis redarguit Iudeū phibentē in colica et flātica flōmā fieri. Et dicit et i oī squinā tia cū plenitudine sāguinis i toto qūis ipsa sit ex alijs hōzib^{us} a flōmā eē icipiendū ut phibe atur sanguis i toto cōpore dominās trahi ad lo cū apatis ymo ēt si absqz repleōne sanguis i to to fuerit ei^o repletio in aliquo mēbro cōicanti gutturi qm a flōmā educēte ab illo mēbro est incipiendū ymoplus i squinātia magis a quocū qz hōre a flōmā eē icipiendū regere eā apatis magnitudine. Et notat qd i squinātia ita ē qd impedimētū deglutitiōis impedit sūptionē far maci solutū hinc est qd ut plurimum a datione solutū prohibemur et i omni squinātia cogimur a flōia incitū eūonis facere. Et adhoc aduer tentes. Alexander et hal absolute pcesserūt flōmā am in pñ^o. n. tū uoluerūt qd si aliqū qtingat qd tū p rap ē squinātia ab alijs hōzib^{us} dictis mōis sanguini inpmixtis fieri qd flōmā fiat in pñ^o ymo ubi possibile foret solutūz exiberi d3 ab b.3.

eo ichoari sicut dixit Mesue. Et debz exponi dictu. Mesue cu dixit. si aut cu plenitudine sanguinis et multiplicet colera. i. uictoria multa su pra ipsa ita q ex sanguinis eione timere ipsi ebullitio tunc pponim? eionem celere et. Et si h's can pot et dz afferri alyz h'ozib? a sanguie. Alexander aut et bal h' relinquere nota ex can ubi? et scias q auctoz quida aduerteres q sq naria si fit ab aliquo h'ore sine sanguine magis fit a flate q ab alyz. et min? a cola id expresse rnt q i colerica fl'omia fiat. Et to et Aulc. dixit absolute i sgnaria calida pprehensens sanguineas et colicaz. no aut expresserunt q i fl'ica fl'o? n fiat sz q ut frequen? i fl'ica no debeat couenire ymo in fl'ica que est illa que prouenit dixit Aulc. in fine algasmati. s. circa partes colatoru et amigdo et ulz circa fauces a flate oio a sanguine sepato descendenti a capite ad loca il la et apostemant ea non couenit fl'icia in prin? ymo dixit Aulc. cum sit fl'icia ante declinatione egritudinis descendit ad locum pfocatus. s. mltuz de fleumate qd addet in apa. et poterit ee ca suffocationis. Hic tamen iuenit alia littera que dicit ante decollatione. i. in principio pici piante. et anteq manifestent acenita pfocatiois. Si n. in ipso prin? principiante talis sgnantie fl'omia fiat. cum erit q multuz de fleumate descendat et sequetur pfocatio ymo etia nec conuenit fl'omia in principio fl'ice cum aliquali sa guntis pmtione. ymo nec etia in processu si tederet in uiaz resolutionis. Et quidam dicunt q nec etia in principio colice pure. n. cu parua admixtione sanguinis. nisi ut dicit apostema fl'omiaz expet p sui magnitudine. sed postq tale apostema fl'icum uel collicus non tenderet in uiaz resolutionis sed in uiaz suppuratiois. cum appuerit maturato conuies erit fieda fl'icia si si gna indicantia de ea affuerint et non fuerit qd eam phibeat. De hac. n. loquens Aulc. dixit q scdm xitar si dispo tollerat expulsiões fl'ice idest eius dimissioes. ita q non fiat in princi? usq ad maturacione. tunc illud est melius ut ad huc remaneat uirtus in corpore. et cedat enacuatio ipsius materie facientis egritudines supple et non sanguis qui non est diuans i ipsa materia per cuius eionez caderet uirtus et remaneret. Uel ut dicunt aly et cadat esio. i. non possit fieri ppter fl'oram qua fecisti in principio quam non debebas facere sed debebas eare illa mas cu fatmana. et non fecisti. unde ipsa remanet enacuat. Uel ut dicit aly cadat esio materie egritudinis et non fiat per fl'oram usq ad maturato nez. tunc. n. tpe maturacionis stantib? indicantibus et nullo phibente fiat fl'icia. nam tunc fl'icia cum fuerit expediens erat materiaz egritudinis quas non euasit in principio quia non fuisset ei obediens. Et dnt quida q intellexit de materia coificta qm affirmant ipsi q ma sanata pot comode eari in fl'icia uenaru ppinquaz qd m aly negant. Et dnt et bene q ista fl'icia non ratione materie sanate sed ratione sanguinis cotē et in uenis ppinquif apostemati. De hac fl'o? dixit. A. 4. cap? de fl'icia. Cum aut in eas. s. sgnantias ceciderit deas in eozuz principio fl'icia penitus dimittat sed cum matura apparuerit et egritudo principij statu pcederet. si opportunū

erit q mutatio fiat et non fuerit qd phibeat tunc fiat fl'icia. Et notant quida q p tēp? maturacionis possumus intelligere duo tempora. unuz ē q per tempus maturacionis Aulc. intellexit finem augmenti et tempus status quo ad acciden tia i q? ma ebullit fōriter et saniet. et i h' tpe pte ee oppositas fl'ice q i pntiss pphibita quia ex doloribus foribus et sentate accidentiū sanguinis saltē q ē in uenis ppinquif ebullit et cor rāpit et possit trahi in multa gūitate ad locum apatis et suffocare ut ergo nō accidat hec fl'o? ppetit licet ante hoc nō ppetisset. Et saltē cō penit in hoc tēpore ut apa nō magnificatus cit? maturet citius eripatur et min? uetus relinquat quoz oppositum foret si nō fieret ista fl'omia. Aliud tēpus ē maturatiōis eius iaz mā ē matura et apa molle fit et cessant accidentia quedā siue apa sit eruptus siue nō. qz eis possibile est q in hoc tēpore sit facta multa ifectio sanguis in uenis apati uicinis quēmes erit fl'o? et sanguis ille ifectus cūetur ne sui ifectiōe ad ptes apatis fluens sit cā corruptiōis eius. sic ergo dixit Raf. 3. quēmes. Iaz multi mortui sunt inde. Et maxie ppetit ista fl'omia si ptermissa fuerit fl'omia fienda tēpore sentatis accideniū. Et sic appet qd in dictis duob? tēporib? siue duob? cābus fl'omia pōt ee expediens in declinatiōe morbi per qm similit casus si sanguis apati ppin qu? supcaleficeret aut ificeret. Et scias q et in sgnatia sanguinea aliq nō est necessaria fl'omia ut euz euenerit in corpore macro et mēbris gutturis coicantib? nō repletis qd pōt ptingere saltez pp eas extrinsecas. qm ut dicit aliq et pp intrinsecas licet raro. Unde dixit Raf. 3. quēmes uidi sgnatiaz accidere uehemētez in corpore nō repleto nec nimie carnis. Et expedit ut hic patiens ponat in camera frigida i ultimi tate frigoris ut nō fiat dissolutio aliqua de corpore ei? et nō sitiat nec exuriant nimis. Et nulla ei fiat mutatio ut inde secū remaneat sanguis et ipm heat ad nutritiōes in diebus in quib? nō poterit nutritiōes accipere qm si fuerit potēs et in loco frigido morā traxerit possibile est q ueniat ad. xx. dies et si cibum nō accipiat. Et si mutatio facta fuerit intensa et cibuz postea accipere nō poterit post tres dies oio moriet. Uñ uide q si sgnatia fuerit in corpibus debilibus sic fiat q nulla fiat dissolutio in ipso corpore. s. nō bilis et cōfortet derelinquēdo nutritiōes et insistenduz est ad dissoluēduz apa. Et Aulc. dixit euz sgnantia est nō cōitate replonuz in corpore toto. imo est supfluitas in pte gutturis tū cuius signū est q nō sentit in gutture extēsiō. s. angere qz nō fluunt ad locuz mae. tūc iste ptran sit ut nō fiat fl'omia nec dz fieri. Et dnt notā ter dixit Aulc. nō sentit ibi extēsiō ut p h? idicet q apa nō sit uehemēter mag? ut supra dictuz est ppeteret ei fl'omia et si nō ē factū per uia deflu x? sz p uia ggestiōis qm raro hec mēbra gge rāt mām pp morbi. n. magnitudinē pcepit Bal. libro terrapēice et et Aulc. p 4. fieri fl'omia Sz illud qd i dicta squinaria ē fiedū dixit. Aulc. Est ut ei? fiat elongatio idest elōget pati ens eā ab additiōe carū resolutionis. i. a cāis resolutionib? ut a mora i acre calido et ab apozimitate eāz resolutionis faciētiū ē necessariā cibato

ne plurima. i. restauracione prima per nutrimenta
Et cum illo quod in tali casu debet prohiberi nutri-
mentum ut sit corpus et utens sanguine ipsi pro-
prio et hoc quod factum est idigens prohibitione nutrimenti. Et
sic queritur sanguis a parte apertis et fiet eis obe-
dientia. Et debet ovis esse resoluens facientes
esse necessaria cibariis exhibitione uitari. Et
si sit de uitari flouia ipsa non facit tollerari
prohibitione nutrimenti. ergo si facta fuerit non tol-
lerabit prohibitione nutrimenti. Et non erit excusa-
tio a cibariis. Et si cibatio est labor et proprie cum non
deglutit. In pectus autem talis squinatie et post
quam natura usque fuerit sanguine proprio pro nutrimen-
to de medicis procedere cum resolutis aut cum ma-
turatis. Et ovis in flouia ubi necessaria fuerit
reseruare et quietate et quietate et discretia. Et
Rafis quidem in expositione libri huius a. 3. 3.
quintus dixit si corpus fuerit potens absque febre
in passione squinatie minutio de fieri donec pueri-
atur ad sincopim. Alii autem fecerunt ovis auctores
flouia in squinata diuiserunt in flouias multas.
Dixit. n. Alexander quod non subito uel semel fiat.
Et paulus dixit euacuare quoniam non sit. i. non
una uice. Et bal. dixit eam 2. et 3. in morbi quod
tate et in quod utrum tulerit. non autem semel sanguine
exhas sed paulatim quoniam passiois huius dominus diffi-
cile habet transgitionem et si sit illi sanguis ex
trahatur quoniam necessario u. re. et debilitabit et
dissoluet et fortasse non poterit restaurari uiri.
Et sit. et. Serap. dixit et subdit quod ciones in
quibus euacuatur pax et postea pax plus attrahunt
superfluitates ex membris infirmis. Et itez paulus
dixit quod flouia non fiat magna in una uice quoniam obli-
uita uirtute ex cione multa simul facta et fluit
ma multa in parte que patit. Et Raf. 3. quin-
tus et sit. Serap. in ibidem ponit dixerunt nuchis
flouie multiplicari debere. Et dixerunt quod extra-
bunt de sanguine. 3. p. qualibet hora usque ad tres
dies. quoniam huius cura dissipabit nebulositer sup-
fluitates huius neque pmitteat huius esse defectam
indiget. n. cessione sanguinis multi et impossibi-
le est in uno momento fieri absque sincopi. et ne pa-
tiant inde suffocationem. eo quod sunt debiles ex
fectu nutritionis. Aut. quocumque dixit. non extra-
batur sanguis primus subito et proprie cum uir-
tus inceptum iam debilitari. i. siue illa debilitas p-
uenit ex egritudine siue ex imutatione siue ex
alia quacumque causa naturali. uel non naturali. ymo
dixit ipse priatur flouia et sumant decem et decem
in omni hora usque ad dies 3. cum separationibus. i.
iterationibus contingit in pporione quod si equi-
ter distet hora ab hora uel tempus a tempore. Et qui-
dam exponit in omni hora. i. in quavis flouia fa-
cere siue semel in die siue bis. siue pluries flouia
re uoluerit. Et alii dicunt in omni hora. i. diei
equinoctialis reducti ad 12. d. horas. Et dicunt
quod. A. noluit quod duodecies in die fiet minutio et
in omni uice minuant. 3. p. et sic in die. 120. 3. que
sunt. 7. p. et sic qualibet die trinus dierum. Aut.
aut non explicauit de pondere. sed dixit decem
et decem. i. in una die decem. et decem in alia. Et
melius fecit quod qui explicauerunt de pondere dice-
res. 3. p. Et hoc fecit. A. propter diuersitatem
corporum et temporum anni. et regionum. et consuetudi-
num. et aliorum particularium indicantium de quietate
flouie. Et subdit. A. ovis ut declinetur cum sepa-

ratione uersus conseruationem virtutis et expulsionem
sincopis. quasi dixit quod sepatio siue prius flouie
fiat taliter et in tanto tempore et in tanta quanta-
te quod uirtus conseruetur. et sincopis non sequatur
Nam dixit ipse. cum sincopis accidit et et cadit
uirtus eius non poterit pectus mouere. et sic auge-
bitur hanc difficultas. Et non potest subueni-
ri casui virtutis in eis et proprie cum minor est cibum
aut necessario. aut uoluntarie. Et ideo conside-
rata debilitate virtutis secundum plus et minus debet
differenciari prius flouie. ita ut ab aliquo pos-
sumus trahere sanguinem omni hora. ab aliquo
semel in die. aut bis aut ter in die. Et ab aliquo. 3.
. n. in uice ab aliquo. una aut plures. Quocumque
. n. de se squinatie indices de copiosa flouia. in
debilibus auctores prius sunt eas propter causas su-
pra ab eis assignatas. ymo adhuc flouia prius sal-
tez ad aliquas uices. ut duas uel tres et in forti-
bus melior reperit. quoniam Raf. ut supra in forti-
bus intelligens dixerit. quod fiat una die donec p-
ueniat sincopis. Et. A. dixit. si autem debilitari non
inceperit uirtus super se sit fortis tunc oportet
ut sine cessatione sanguis trahatur donec ap-
pareat sincopis. De qua autem uena flouia fieri de-
bet attendendum est. Raf. namque ut eodem pontis con-
tinetur aut si squinata fuerit in muliere cum ab-
scissa fuerint menstrua minutio fiat de saphena.

Et similiter in ea que facta sit ut successio
strictionis sanguis emoroydarum. Et. A. dixit
quoniam ovis ut intendat in re flouie res alia que est ma-
gis integra. quod quocumque est diuersus sanguinis retentus et
proprie consueti expelli ex mensuris. et emoroy-
dibus. causa in prefocacionibus. Et in huiusmodi
oportet ut fiat flouia in latere trahente ad partem
a qua cadit retentio. sic necessaria est in dictis ca-
sibus flouia saphene. quia per eam trahitur materia
a partibus superioribus ad matricem. uel emoroy-
das. et ab inde ad inferiora. Et quocumque est nece-
saria saphene iteratio flouie quocumque dixit. A.
quoniam egreditur sanguis plurimus. i. per ipsas flouias
am saphenarum aut per menstrua uel emoroydas
puocata uel puocatas per ipsas quocumque sedant ac-
cidentia statim ymo semper sedant si natus fuerit
ma multus fixa in loco. aut saltez minuant. et si
materia fixa iam fuerit. Et similiter est intelligendum
si causa prefocacionis fuerit restrictio alte-
rius fluxus uentris a sanguine consueti aut san-
guis narum tunc necessaria erit flouia basilice et
quocumque est istius iteratio. Et scias quod uena ad
flobotomadam debet eligi secundum quietates reploris
in toto. stante. n. in toto replone multa incipit
est a flouia uenarum longinquarum et saphenarum. Et
ex parte adhuc minor replone a flouia basilice et adhuc
minori a mediana ut plurimum est ut non sit necessaria
flouia dictarum uenarum. Et ideo auctores pro
maiori parte solum de flouia cephalice expresserunt

Dixit Rufus nisi fiat minutio in squinata
ut quia non possit fieri propter aliquas causas
apponenda est uentosa tribus et in pulpis cruri-
um uel eorum et extrahendum est multum sanguis. quoniam di-
spabit passio incontinens. Et Raf. ait dico
expedit quod fiat ista cura pluries quod si opus fue-
rit reiteranda euentosa de uno die in alium. Lo-
uenit et iste uentose cum scarificatione profunda.
Et Aut. dixit necessarie sunt uentose cruris su-
ple et in similibus locis quoniam sunt reserues ualde
b. 4.

Quidā hō loco scarificatiōis apponit sangui
fugas crurib⁹ et alijs locis quēuētib⁹. Et
facta uniuersali sangui cōione p̄dicta ad cōiones
sangui p̄ticulārē deueniend⁹ erit. Aut cū
Sal. in sinātia oꝝ prius flōmare uenas que sunt
in manu suple et alias fm mod⁹ dicit⁹. et deū
fiat cō uenaz que sunt sub lingua. Qñ aut
d⁹ fieri ista p̄ticulārē cō dicit Haly. q̄ cum
medicamib⁹ fuerit usus. s. cōueniētib⁹ in pñ
Augumēto et statim et apā nō dissoluit s⁹ differ
tur cū tēpus et patēs dolores sentit. tūc duas
uenas que sunt sub lingua minue. et sic postea me
dicamib⁹ uere dissoluetib⁹. Aut. hō dicit
nō postponat flōmā uenarum que sunt sub lin
gua. imo oꝝ ut incipiat saltem die eodem. imo
saltem in dispōne separatiōis p̄dicte. i. post dispō
ne separatiōis p̄dicte. i. a flō^a uli quasi dixerit.
postq̄ fecisti flōmā ulē et separasti te ab ea. tūc
nō postponas flōmā uenaz lingue. uel post dis
positiōes separatiōis p̄dicte p̄ticulārē flōne sic di
ctū ē supra tūc nō postponas et. Et in summa
sic fiet flōmā copiosa semel in fortē et rebuſto
siue p̄tia i debili postq̄ sangui uli sufficiēter
cūatus fuerit fm Hui. deueniēd⁹ ē ad flōmā
uenaz lingue. Et sic qdē Alexander facta ē
māe uli flōmā. de sero flōmāuit uenas sub lin
gua. Alia. inuit q̄ cordiaz iter Haly. et alios
et ait. Ex hys que male sgnantē q̄serit ē ut ex
uenis q̄ sunt sub lingua minutio fiat quasi dicat
In nō mala et que dat inducias nō fiat nisi qñ
reliqua remediā nō uulerint sicut dicit Haly.
Et Serap. idem inueniens ait si facta flōmā
uli dolor affuerit nūm⁹ debet duc uene que sunt
sub lingua minut i po die. et in crastino sunt ite
rande quasi dicat si nō affuerit dolor nō flō
māur ille. Et scias q̄ aliqui post ulē flōmā
remānet uene que sunt in capite replere et in tali
cā ante flōmā de lingue uenis debet capitis
uene flobothomari. Et pmo que ē in fronte
si illa apparuerit repleta. Et deinde uene labio
rum. Et ad hoc aduertēs dicit Hui. Qñ ē neces
saria flōmā algudegi. i. labioꝝ et maxie q̄ re
plete appent et tandē suple uenaz lingue. flōmā
eīm eaz d⁹ postpōnt ad flōmā aliaz q̄ sunt ma
gis ap̄ati uicine et iō magis de p̄pino cūant.
Et dicit Hui. nō solus flōmā uenaz lingue est
necessaria. imo qñ ē necessaria scarpellatio lin
gue ip̄ius. Et scias q̄ aliqui loco flōmie p̄
cularis. imo ē qñ post ip̄az ut uoluit. Hui. ap
plicamus sanguiſugas barbe. s. mento uel sub eo
Oꝝ ergo ut ad flōmā faciend⁹ medicus sit
diligens et bñ q̄sideret ut nō erret in ea. Luz
eīm male fit aut q̄ fiat copiosa ubi non d⁹ tal
fieri uel sit postposita ubi debebat premiū uel
fiat simul ubi d⁹ p̄iri. Aut p̄mittatur p̄ticulārē
uli uel qñq̄ alr sit male ap̄oxiata sit cā euen
tus maloz accidēt⁹ et augumētū p̄ceptū.
Propterea bñ dicit Hui. d⁹ sgnātia p̄seue
rat in augumēto et nō ē necessari⁹ nō fiat flō^a
ultima. imo sufficit illud qd dicit⁹. s. q̄ fiat p̄
ta s⁹ q̄scitōes q̄ dicte sunt supra. Et p̄p̄e
rea Def. dicit q̄ in flōmā sunt q̄dictiōes ob
seruande quinq̄. p̄ma si fuerit sanguinea calida
colerica multa an oia adhibenda ē flōmā et p̄
prie ex cefalica. 2^a q̄ si contrabatur dñus san
guinis qui retinetur et consueuit fluere. et est

patēs de illi qui q̄suerūt cadere i squinātiā
tūc flōmā fiat ex latere quod dolorē sequit si
aut expressē hō nō accidat melior ē flōmā ex la
tere opposito. 3^a ē q̄ si dominū ē i sanguine
et fm totū tūc nō ē cōueniens flōmare ex utra
q̄ cefalica cū uicissitudine et nedū ex cefalica
sed ex basilica ē et saffena si uirtus tollerat.

4^a ē ut qualiscūq̄ fiat nō fiat extractio san
guinis simul subito sed cū iteratiōe renouante.
ut saluet uirtus. Et 5^a ē ut post flōmā cefa
lice flōment eadē die uene q̄ sunt sub lingua nec tar
det illd s⁹ flōmet eod uelpe marie tūc ē festinā
dū cū plenitudo i eis apperuerit. Dicit. Serap.
si p̄nt deglutire aliqd eēm⁹ eos desuper. s. dādo
medicinā dissoluentā uētris. Et ista cō d⁹ et
pōt fieri ante flōmā et post fm exigentiā mē.

Unde dicit Mesue. si colerā cū sanguine dñi
nari q̄tingerit ante flōmā et post eā solueda est
cū reb⁹ colerā educētib⁹ leuiter et iteratio ei⁹ fi
at. Et sit solutius pluris alteratiōis q̄ cō
nis. Et h si qd uirt⁹ tollerat. Soluat aut cū aq^a
solari et fructu. s. solubiliū ut cassiē. tamarin
doꝝ p̄mnoz et si lūm. Et ponam. Et q̄ritatem cō
nis dicit. Serap. fm q̄ritatē uirtutis et etatis et
Hui. dicit ut flōmo usus fueris nāz solue cū ca
stasi. et terentabin. Juuibus p̄muis sebesten et
mol. et h i mā colica. Si aut dñum sanguis
fuerit cū exuberātia flans dicit. Mesue p^o flō
mā. soluat cū cochy et cū yera. et si libus. Et
tūa iterest dicit. Mesue. mēsurare medicinā ue
re i omib⁹ que dicit⁹. Et dicit. clisteria et
colliria debilia si febris adest et fortia si nō ad
est febris. s. in mā colica et i slica clisteria et co
lliria fortia sūt iuuamētū sublimis. Et dicit. H.
Ex eis que sūt uehemētis iuuamētis ē admini
stratiōis sēptio clisteriōū fortia ualde nisi fe
bris p̄hibeat. tūc. n. oꝝ ut sis q̄tens cristerib⁹ le
uib⁹. Et tu quidē scire potes fortia et leuia ex
eis que dicta sunt in hys que p̄terierūt. 2^am
aut rē p̄lent dicit Mesue administratiōes medi
cinaz de. Jacur. i. de papauere et aliaz medicina
rum fluxū materiē cataraliū sistenti⁹. et imp̄in
giantiū. i. igrossantiū subtilē. s. materiā et acūā
et subulantiū grossā sicut in cura catarri dicit
m. Et res 3^a que ē diuersio mē ad opposita
et extranea p̄lect sicut de ea in cura generali di
ctū ē supra. De 4^a. aut re que ē administratiō
particulariū et localiū operationū dicit Mesue
q̄ ipsa diuidit fm tēpora morbi. Et cū hoc
oꝝ notare q̄ ē in quolz tēpore morbi insurgit
diuersitas administratiōis particulariū remedi
orum fm diuersitatē mē apā faciētis. De ad
ministratiōe particulariū fm tēpora morbi satis
dictū ē in cura generali ap̄ati gutturis. Et i
h ē loco dicit. Mesue p̄cedat in pñ. uerūtamē
particularitas ista administratiōis suspecta est
in pñ egritudinis qm fortasse reumatizat mā i
loco suple cū replōne corporis tot⁹ aut circum
stantiū mēbroꝝ et nō poterit p ea repelli s⁹ ma
gis p̄culcabit mā tunc ergo q̄petunt cum iā cō
nes p̄cesserunt. Et in horis quidē augmenti
suplētum ē resolutiua miscēda sunt cū stiputis
uextū sit magis uincēs medicamē stipitici p̄bi
bitiū agitantiōis et discursiōis reumatis et alie
ratiū ipsi. Et si ad statum p̄cesserit egritudo
tunc medicamē stipitico simul et resolutiūmo

utrum est mixtis. Et in mixtione suple tam in augmento q̄ in statu stuporū euz resolutiōis gradatim pcedēdum ē ita cum uenerit egritudo ad finē status tunc resolutiōis intū uincat stiptica ut cum declinatio lēperit solis resolutiōis sit utrum. Et exēplificās Mesue de rferenti b^o in pñ^o pcessu fm diuersitatē mēz qd ē alij fecerunt auctores. Et dixit. si qd mā sāguēa sit ic ipi edum ē ab administratiōe gargarismatū. s. frigidorū et siccorū sive stipticorū. sicut pprie est aqua rosata cū aceto. b. n. res q̄mūtor ē i omni spetie et. s. squamāe sāguineae. Aut cum aqua i fusiōis sumach aut ribes aut cū succo corticum mūchū uiri dū cum aqua sumach. aut cū succo granatorū acetosorū et dulciū tritorū cū tota eoz sba suple aut cū succo mūzor solū sūz cum tota sba tritorū. Aut dixit Mesue cum succo solatri cū seie rof. qd ē ad hoc mirabile. Et sūz cū succo citioniorū uel forbar. s. imaturoz et zaur. s. nespiloz et albelach al' aldela. s. dactiloz imaturoz et sūz i mirtilloz et berberoz. Et q̄z ad mīscēt cū istis balaustie et galle et semē rof. et alūm i similia ut acatia ypoquistidos et uigo rat cū hys operatio illoz. Et dixit suci sic ei agreste cū p̄dictis iunamūm ē sublime. Et similiter suci sumach sicca et similia. Et Serap. dixit cū aqua solatri et nīrge pastoris et aqua decoctiōis lentis excoctatōz et rof. et radiciis ligri. et balaustie. Et Aliman. dixit. euz aqua granatorū mixta cum carnositate sua. s. extracto ex granato cōmiso cum pulpa sua interiori et hoc fit qz matorēz acq̄r stipticitatē uel cum succo mali matiant acetosi. Aut euz rob. moroz celsi. s. imaturoz. Et post hoc uel pter hoc cum aqua rosata i q^a sumach ifusus fuerit. Et Haly. dixit euz aqua plantagis et rof. et granatū mūz Aut cū aqua plantaginis uel rof. in qua sumach fricueris aut lencula aque coctas. Aut cū aqua psily. s. mucilagine euz aqua rof. Et ex medicinis ppositis quētiētibus dixit Mesue ē dya moron pfectum ex moris siluestrib^o. s. rubi aut ex moris rāni. s. rubi cāis qd ē iunāu^o. Et ex insufflantiōibus quētiētibus in b^o dixit Mesue sunt alumen pprie et balaustie et cortex sumach et succus agreste et oleus onfantinū et similia. Et ut supra patuit p Aut. in cura generali stiptica que in hac mā repellunt debēt hēre sbaz subtilez cum qua submergit et penetrat qd nō inuēns debēt eis admisceri acetosa q̄ dēt eis subtilitates et penetrantiōes de qbus est syrupus acetosus simplex et succus granatorū acetosorū et acetositas citri et ipm aceniz soluz. qm̄ uiz ad egritudines palati. Et in ore teneant pille que sic fiunt R. rof. sumach ypoqsti. acatie granorū granatorū cortiandri pparati añ ptes equales cōficiant cum syrupo rof. in quo infusum fuerit modicū dragaganti et fiane siles lupinis et teneant in ore una post aliaz. Dixit Haly puluerēz hāc gargareoni isufila refrigeratiū. R. rof. amidi semis portulace spody zuchari taberzed balaustiaz añ tere subtiliter et insuffla et hoc in principio faciens. Dixit Hal. Ego in pñ^o misceo de sumach et unis acerbis et balaustia et similib^o cum sapa celloz. Si aut mā colerica fuerit dixit Mesue. rferit in pñ^o hec que dixi facta infriigidantia magis euz eo qd ē pprie sicut

succus solatri et rof. et sandal. et cāfora et mucilagine psily et silibus. Addatur g^o ad predicta succus oleorū frigidorū. Et quēti gargarisma factuz cum Zulep uiolato nenufarino uel cucurbitino et silibus cum aqua plantagis. Et gargarisma qdēz factū ex medula cassie. dissoluta in succo cortiandri hūdi uel plantaginis addita mucilagine psily uel semis citoniorū opt^m est cōferens in prin^o. Et de uilibus est gargarisma factuz ex succo lactuce colare solo. quēti eim cum p̄lone sua et ē cum pprietate sua euz aqua. dicit cōuenit in prin^o ois sgnantie. Et oēs medicine que sistant fluxum mē calide quētiunt in hoc nō soluz gargarizate uel ore retente s; bibite si fuerit possibil' deglutio eaz. Dixit Mesue. quedā ex hys nō soluz gargarizata s; ē bibita sunt iunamūm sublimis uehemētie pprie cum aqua sumach. Et sūz lac qd mulgetur ex semie papaueris cum aqua rosata dixit Hazon. R. semis papaueris albi rotulos duos cū aqua mellis. r. rotulorū. infundatur papauer in ip̄ per noctem unam. deinde coquatur donec redeat aqua ad rotulos duos. deinde collentur et ponantur in ea de acatia et sumach et balaustie et paruz de zucharo et coquatur donec fiat admodūz syrupi et detur ex eo qm̄ p̄hibet reumata discurrena nimis in calida. Et dixit Mesue. ex istis est succus solatri depuratus bibit^o mane et sero scdm̄ mensuras duarū testarum oui aut triū. Et sūz mucilago psily cum coriandro et grano uno et medio canfore. Si uero materia flatuca fuerit dixit Mesue gargarizanduz ē in principio cum aqua rof et aceto. s. in principio principiāte Dixit Aliman. in principio fiat gargarisma cū syrupo acetoso. in processu uero principij fiat cum rob nucuz et diamoron. Dixit Mesue confortatis cum eo quod est sicut galla et alūm et acatia. Et cōuenit gargarisma ex succo acetoso uel oximele cum decoctione masticiis. Et si materia mīca fuerit. fiat gargarisma in prin^o cum oximelle confortato euz baurach et alūmie In augmento aut si materia quidez fuerit colerica sanguinea uel mixta licet auctores nō dixerint inter ea que conueniūt tñ distinguendū ē eomodo qui dicitur ē i principio. s. q̄ in colerica i frigidario p̄ualeat infriigidatiō in sanguinea. Et in hec per te elliges. In principio augm^o apostematis calidi gargarizet dya moron euz decoctione caricarū et corticū granatorū aut succus une acerbe mixtus cum uino aut melle. Et lac nuper mulerū in quo dissoluta sit medula cassie. ē gargarisma bonuz. Et Mesue cōcessit mel rof. uel mel cum decoctione aliquorū ex si p̄cis supradictis ut mel rof cum succo solatri uel mel cum cassie. Et dixit lac quidem ex hys est que conferunt in hac hora lenit et doloze sedat. Et q̄z administrat cū medula cassie fistule et confert gargarizatus et bibitus et pprie cum pauco zucharo et croco. Et oz q̄ administratur lac calidum et pprie cum mulgetur. Et sit lac pprie caprinum aut asininū. Aut. quoqz dixit. lac est ex medicinis sublimibus in principio et statu suple et in augmento p̄p̄ea q̄ repellit. et lenit et sedat doloze. Et ex hoc inuit de quo statu itelligat qz non de statu quo ad digestiōē mē cū tñ nō quētiat lac s; de statu b. s.

quo ad accidenia. conuenit eim tñc sedando dolo
re. de prin^o aut intellexerit quo ad dispōnes mē
cum eaz repētiat q̄uis tñ debil^{is} sit repēssiois
et pax p̄teret cū rep̄ requireret repulsiō for
tis. de augmento aut̄ intelligi potest et quo ad
dispositiōes materie et quo ad accidenia quo
māz repelit et lenit. Et quidam dicunt q̄
lac ad gargarizandum debet esse extinctum cuz
ferro cadente post p̄m aut debet eē iextictus

Et i mā quidē frigida dixit Mesue puenit
rob nūcū. et rob celsoz facta fortia cū p̄ietro.
mirra aut croco aut cū aqua mell^{is}. et oximelle et
decoctioe yfopi aut cū decoctioe calamēti dacti
loz caricaz et passulaz mixta cū oximelle et pro
prie i mēica. In statu uero ubi mā pcedat resol
uēdo p̄fert i calida gargarisma cū decoctioe ca
ricaz i qua dissoluta fuit medulla castie. Aut
cū decoctioe passulaz sebesten dactiloz liquiri. et
ordei cū diamozon. Aut fiat gargarisma cuz
aqua feniculi et sirupo acetoso. Et in frigida
mā fiat gargarisma cū decoctioe dactiloz cari
caz passulaz yfopi et oximelle qm̄ iuuat ualde.

Aliud ualde utile. B. yfopi calamēti dactilo
rum passulaz liqritie siliquaz scabiose herbe
ne squinātie añ p. c. decoquātur i aqua mixta cū
equali parte sūi de uino albo et in fine addatur
modicum aceti colet et gargarizet. Et dix. Bar.
6° mēmit mirra croc^o et sapa celsoz sunt uehe
mētis medicamētis i hoc qm̄ mirra subūgitur
cū subtilitate sua in apate et crocus inducit stirpi
citātē et sapa celsoz inducit in mā dissolūtiōē.

Et sapa ipsa et crocus hñt se maturare. i. leni
re apā. Dixit. Mesue si ultimā hora status
maxime quo ad materiā utendū ē tñc medicamē
ne nō maturatio s̄ agregante in se lenificatiōz
sū et resolūtiōē sicut ē decoctio ficū aut passu
laz cū baurach. Et ex lenificatiōe p̄prie in
mā calida sūt lac p̄prie et decoctio ficū et pas
sulaz et mucilago psily in cala et seīs citioniorū
et seīs liri et fenugreci et altee et decoctio dacti
loz et coagulū uue et aqua fursuris. Et liquiri.
et rob et silia. Ex resoluēdo uero miscen
dis cū p̄dictis dix. Mesue sūt almuri et baurach
et mirra et croc^o et sal armoniacū et p̄ietro et az
mel et sinapis et assafetida et rafan^o et stercora
supradicta et silia. Et istamet resoluēdo n̄se
dicta et eis silia ualēt i declinatōe i mā frigida.
Et uis decoctio yfopi sū et etiam eius et cari
caz. Et utendū ē ēt ēplastris dixit. Mesue.
quib^o emplet extrinsec^o. Et ēplastrū quidē ex
folys mori p̄tritis et cū oleo camomille mixtis
ē utile. Et fel qdē capre decoctū i uino et mixtū
cum melle croco et pipe illinitur et emplastratū
p̄fert in oibus uicys fauciuz. Et ualeat garga
risma ex decoctioe fenugreci passulaz et mēta
in qua pax de assa fetida distempet. Et Ali.
dixit q̄ in flica antiqua p̄fert assa fetida et cina
momū. Dixit Paulus B. pip et p̄ietro et
terre subtiliter et insuffla in gūlas qm̄ liquefa
cit totū apā. Et Alman. dixit q̄ in sgnantia
mala epithimet colū ex mele anacardino donec
uesice generētur in eo tñc fiat gargarisma ex si
napi. Et gutturi fiat insufflano ex pulvere facto
ex sinapi sale armoniaco p̄ietro assa pipe et mē
tastro. Et ex eo ēt cuz ydromele fiat gargarisma
Et ex p̄ferētib^o in mēica dixit Ali. et me

dicamē de barmel gargarizatus et liniuz interi^o
et exteri^o. Et eis resolutū forte In declinatio
ne p̄o apatis calidi fiat gargarisma cū decoctio
ne passulaz sebesten fenugre. yfopi et capilloz
ueneris cū decoctioe feniculi melilori floz camo
mile et fursuris in qua ponatur mel et sapa. Si
aut mā nō tenderet in resolūtiōē s̄ capuz fecerit
tñc o3 ut in maturatiōe eius studiū ponat cuz me
dicis ab intra et ab extra appropiatis. Et mā
qdez calida ē illa que in maturatiōē transit. fiat
ergo gargarisma maturatiuz ex decoctioe altee
sems liri fenugreci liqritie seminis malue cum
melle. Dixit Ali. fiat gargarisma cuz deco
ctioe ficū pauco fermēto mixto. aut castie.
in ea fricata aut cū decoctioe passulaz et pauco
rob. Bar^a bonū in maturatiōe mē colice mixte
sanguini. B. passulaz sebesten seminis malue seīs
altee liquiri. uol. et ordeī mūdi añ et decoq̄ in
aqua et addito sirupo de liqri. fiat gargarisma.

Emplm̄ fiat exteri^o ex radicib^o malue altee
et lili decoctis i aqua postea pistatis et incorpa
tis cum axungia porci recentis et butiro. Ali^o
B. semis liri et fenugreci añ. 3. i. semis altee et
malue et floz camomile et melilori añ. M. i. bu
liant in aqua cuz oleo de lilio et camomila usqz
ad spissitudinē. hec eim maturat et reliqas mē
calide in declinatōe resoluūt. Ali^o fiat empl^o
ex altea brācaurina et malua decoctis et incoz
patis cum axungia recēt. Aliud qd maturat
et attrahit ēt māz ad exteriōza B. caricaz nume
ro. xx. et coque in aqua deinde tere donec fiant
sicut electuariū et sic pistatis repone i decoctioe
spoz et itez decoque cuz farina fenugreci et me
dula fermēti. hoc eim ēt p̄fert ad apendūz apā
matur et maturadū māz frigidū. i. pā tñ raro sub
purat nisi admixtiōē materie calide habuerit et
tñc cepe sub cineribus decocte contrite et cum
modico mellis mixte eam molunt et maturant
et dissoluūt. Et similiter faciūt radices porro
rum. Dixerunt Mesue et Ali. et alij q̄ cuz ad
maturatiōē pueniūt fuerit studendūz ē in aper
tione eius. Dixit Ali. cuz gargarismate q̄ p̄un
git inter apertionez et lenificatiōē. i. quod cum
hoc q̄ sit apertitiū apatis sit ēt lenificatiūz.

Et hoc ut parūz dolores inferat apertitiūz
uel ut dolores p̄eceptos mitigs sicut est garga
rismus ex quibzdas medicinis acutis in lacte
positis. Et de medicinis h facienub^o q̄ sunt
t̄pate et a quibus est incipiendū. Dixit Ali. est
decoctio ficū cum fenugreco et dactil^o. Et de
de fiat gradatio ad illud qd est fortius sicut est
aqua mell^{is} in qua decocte sunt ficus et calamētū
et sanfucus et alumen et menta et sinibrium et ra
dix lili et similia cōiunctis et sepe ratz. Et hys
ē similia dixit Mesue et numerauit plures me
dicinas corripentes. Et dix. Ali. q̄ in uerita
te status post absterfionez integrā mē resudan
tis et maturatiōez completā et apitiōē cuz p̄e
dictis medicinis ad erumpendū quia aliqñ me
dicine ipse maturatiue cuz fortiter absterfius
mixte erumpunt apostema. Et Raf quidem
dixit q̄ galbanū et pip liquefacta misceant et in
ducant. cum. n. supponuntur optime maturant et
rumpunt. Et galbanū etiaz solūz calefactus sup
positus rumpit. Et fermentū cuz suco cepe
Et gargarismus cum ficibus siccis et fermēto

Et similis facit cum stercore cais albi pulue
rizato et misso in lacte caprarum uel ouino. Et
de erumpentibus ab extra est emplastrum de fer
mento sale et oleo. Aut ex ymundibus combu
stis scorparum cum assungia porcina uetusta. Dixit
Constantinus quod concule siue lumacie et pprie
que in arboribus inueniuntur trite et collo applicate
maturant et rumpunt. Et quidam dicunt quod debet
in oleo bulire et sic ex eis emplum fieri. Dixit
Mesue. si non sufficiunt medicine simplices si
at recursum ad compositas de quibus est compositio
diaradinis. Iohannis Serap. unamenti subli
mis ad dolores gutturi et pfocaciones ad igna
tiaz. Pantis apy ameos floruz squinati lily
celestis cinamomi amomi aristo. longe aliis ia
ment harnel mirre cassie liquiri. croci an. aur. y
troscorum croco magnetis semis ros an. 3. iij.
costi cineris ymundinuz recentius an. 3. spice
amili an. aur. i. gallaruz aur. i. S. confice cum mele
collato. Aut Mesue. confert hoc medicamen in
sine squinantie et aliorum apary gutturi et etia
proprie cum indiget aptione. Et est in h fortius
omni medicase. Et sumant ex eo qritas gale
et dissoluatur cum aqua melis aut ordeis aut succo
uel aqua ros aut aqua lenius et liquit. et gargari
setur euz eo et liniat cum eo exterius in gutture
pluries in die. Et dixit Mesue. si euz hys medi
cimis non apit apiatum cum ferro sicut inferius
dicet. Haly. ad eruptiones huius apatis utitur
rebus multis stipticis. Aut n. cum maturatus i
tellexerit apostema. et erupto morat gargareos
medicamina insuffla repimētia sepius et qritua
ri ut galā balauisti. cortice granati. alumi tamenū
et similia qm hoc apatis facient eruptionē. pef
n. eius adunabunt fortiter in tū ut sepe. Et
dixit quod pbant h in alio apostemate maturo qd
non apiebatur et cum his apperuit ipm. Dixit
Haly. erupto apate. cum sanies fuerit egressa buri
pcepe gargarizare uacuinū cum aqua cala et oleo
uiolato quo. f. usqz ulcus abluat et purget a sa
nie. f. cum medicis abstergentibus nā pdictus me
dicamen nō ē ad abstergendus sed ad sedandum
dolores apatis In quo ē cau. ualet gargarisma
cum uicell. onoz crudis pmissis in aqua et amig
dolino oleo et mastice amulo et dragaganto et
sorbeat sorbitōes factas ex aqua fursuris cum pe
nidys et amigdo. de oleo et denū uicelli onoz
cocti cum dragaganto et amulo. Mitigato do
lore deueniēdus est ad absterfionē ulceris dixit
Aui. post stat. f. in opando cum eis que sunt sicut
baurach et nitrū et assafetida et mirra et pip et
castor. et sterus yridinū et sterus adib et silia
et fiat ex eis gargarismus cum rob. mororum.
Istas tū medicas Mesue exēplificauit ad apie
dus. Aui. aut uidet eis ut ad splendus absterfio
nez ulceris et eius exsiccatōes. Et certe medicie
in utraqz intentiōe conueniūt si fiat ex eis gar
garismus siue insufflatio. Et dixit Aui. q i suf
flatio sal armoniaci ē facies gescere. f. ab admi
stratiōe aliaz medicaz qz ipz solus ē sufficiens
nec indiget alijs. Et Aui. quidē et aliq nō expse
runt de medicis solidatiuis huius ulceris. Et
qz 2^m plurimū nā p se hanc solidatiōem opat.
Et qz dereliquerūt eas notas ex solidatiuis
ulcera oris. Si ho apa idurari misus fuerit tē
euz molificatiuis et resoluētibz insistentus ē

dixit Aui. qñ uides quod nō maturat suple nec re
soluit sed uides duricies. f. mē que indurat. oz ut
administret in medicis eius caules qz uuant cū
nitrositate sua. Quidam tamen dicunt quod per
duritiem hic Aui. intellexit difficultatem
maturationis et caules etiam in maturando
iuuat. Et Gal. quidē 6° mēmit posuit cū ter
minat ad idurationē canonē dicēs. Quā scilicet
cū qd relinquitur stomis nequaqz oz misceri dya
foretico stipticū. si pueniat fuerit corp⁹ su
ple si uero nō pueniat fuerit licet ad stipticum
miscere. Et sic. A. fecit cū ponēs curā i aug
mēto dixit. si uides mām deuenire ad duritiem
tūc mīce cū moris aliquod ex baurach. Quā
tā rem que dirigit ad correctiōem accidētū sic
qplere dōes. Lū. n. dolor fortis fuerit uix posse
sedādu erit oī tēpore ita quod ē in pñ cū anodi
nis que resoluūt sine attractiōe et maxie approxi
matis ab extra. unde dixit Aui. circundet colū
luna et pprie lana yfopi. i. nō lota et spāliter ifu
sa i oleo comuni et camomilino. ipsa enī ē leniti
ua et sedatiua doloris resoluēdo sine attractiōe
et per h phibet ne multe mē ut doloris trahant
ad locū. Et de queniētibz i mā cala ē unctio
facta ex dyaltea et oleo uiolaz mucilagine fenu
greci phily cataplasmata. Inunctio bona uul

B. buiri sine sale asugie galine et anatis re
cētium olei de lilio mucilaginis altec et femigze
ci et scis citonior an partes equales. Et si
uis qfice cū eis emplm simul addēdo de furia or
dei et scis lini. In frigida aut mā queniē inū
ctio ex mucilage fenugreci et scis lini an. 3. S.
buiri sine sale et dyaltee an. 3. i. olei amig. d.
3. 4. Et si uis potes cū eis et fermēto et cari
cis coctus et qritis qponere emplm. Et alii
i forti dolore ē necessariū administrare aliqua
narconca domestica unde ait. Mesue administret
tur medicamina dolore forte sedantiā sicut dya
cur. pprie et sirupus de papauere. Dixit. Se
rap. si exasperat palatū. aut accit i eo caliditas
et inflāmatiō tūc fac i eo gargarisma cum lacte rup
mulso calido cum oleo ros. Et fit et sine oleo ro
sato et ē cōueniēs. Et cōueniūt oīa lenientia
frigida. Cum aut difficil sit deglutio et patiens
indiget nutritione dixit Iudeus tangende sunt
spaulē eius nehementer. ut large fiant me trāsi
tus et descendat aqua. i. potus uel aqua. f. caris
que multuz conuenit in hac hora suple et etiaz di
ficultas hanelitus. Unde. A. dixit Quis con
fert i decollatione deglutiōis et hanelit⁹ qpres
sio spaularū cū fortitudine. i. dolorosa ualde su
ple et alia que diuertūt materias ad exteriora.

Et dixit. A. cū sinco. accit ex toto. f. pp ma
teriā plurimā suffocātem et timentur ne complea
tur suffocatio icipiat a cristeribz fortibz. Et
flobotometur uena sub lingua et uena frontis
Et appendant uentose sup colo et sub mēto euz
incisiōe et sine suple et fiat alia que exigunt in
squantia mala de qua loquēs. ypo. 4° regimis
acutoz dixit. Quia cito aduenit suffocatio nisi
cito auxiliē faciēdo stomis de brachys et ue
nis sub lingua. Et farmachus ē attractis et edu
ctiuis illius mē. Et gargarismi calidis et reso
lutiuis illius mē. et appōne ceroti. f. attractiui
ad exteriora. f. ad colū et caput capite pri⁹ raso
ut. f. phibeat descensus mē ad apa et trahatur

ad diuersū uersus exteriora. Et latis. s. infusis
in oleis resolutis circūuoluendo colus et gulā
aut fomētando euz spongy infusis. s. in decocti
omb⁹ resolutis et expressis. Et Alman. dix
Ex hys que male signāue pferūt est ut ex uenis
que sunt sub ligna fiat minutio et uetose absqz
scarificatione in colo ponatur. Et Azon. dix
signāua uehemēs indiget appōne uetose sup co
lo et flōmia uenaz lingue et effusōe aque calide
super collū et gullaz. Et Aui. dixit Cum dif
ficilis sit deglutio ponatur uetose sup colū apud
spondiles scdaz euz succiōe. s. cum uetosis per
foratū q postea ore p orificiū earū sugunt. Aut
cū uetosis cū igne ut dilate^r meatus meri pan
latis et sic deglutiet id qd sorbet ex cibis. Et cū
illud ppleuerit. s. quia deglutierit cibum deglu
tienduz remoneatur uetose. s. ut p eas nō attra
bant mē ad locuz. qzuis. ignite cadant p se ipas
. s. qz. Et dixit Aui. Non est malū si scarpe
lent. et egrediat^r sāguis illuc. et ex alachadabani
. i. locis post aures. Et maxie scarpellano dz
fieri circa ptes exteriores illas ubi appet tract⁹
m⁹ p uetosas sicut euz appet in loco appōis
eaz rubedo declinās ad nigredinē. Et dixit
Aui. nō est malū intrōmittere. s. per os aliqd qd
mundificet ex alcheraz qd est instrumentū qd
intrōmittit^r ad abstergenduz ptes gutturis. hoc
tū magis secure fieri pōt in signāta flūca et in
omni alia in qua mulus flatis eliquatū a capite
descendit ad guttur. In alqs aut fiat euz timore
et hoc ē qz flūca mā cedit introductiōi instru
mentū. Et sup hoc instrumentū dixit Aui. cotam
sit inuolutus cum abstergit eum eo. Moderni
aut uenit pscizol^r uel mollectis ad abstergendū
coto posito in eis. Et dixit Aui. euz difficil^r
fit banclitus qn intrōmittit^r in guttur canula fa
cta de auro uel argento aut alio fili qz iunat ad
inspiranduz hoc tamē adiutorium nō est in usu.

Et subdit filz qn fortior fit banclitus qstrit
eio nō ē excusatio qn uetose ponatur sup colo.

De cura autem per chirurgiū in
instrumentis dix
Mesne. si nō aptatur cum medicis recurrenduz
ē ad aptationē eius cum ferro. Et sunt ex hoibus
scindentes huiusmōi apata cum unguib⁹ postqz
miserint digitos in guttur et hy sunt qui habent
digitos longos et ungues longas et fortes. Dix
Aui. euz manratio adest et est appens iaz intus
uel extra et elongat^r tēpus et nō distrūpit. s. per
se nec euz medicis nō ē mala administratio ferri
. s. euz quo aptat. Potissimū aut remediū ē
fractio apatis. qzocumqz rumpat mō. Rumpit^r
aut aliqn intrōmittēdo instrumentū lignēz bene
poliūz aut ossēz uel corneūz aut ferreūz. Et
filius Mesney dixit. si apā gule uidet^r pforādū.
pforanduz est digito aut ferro. Et aliqn in uehe
menti suffocatiōe nō expectat ad pforanduz ma
turatio. s. qz et cū dz fieri apatio. Qzocumqz
tū et quacūqz hora fiat fienda ē cum ingenio et
cautela. Quidā eim iaz clauē in os suūz mē
tens usqz ad gullaz apā fregit et euasit a morte.
Dixit Raf. 3° qnētis. dico uidi Andrusius me
dicū graui cura uti ad signantiaz qua nō est uen
dum nisi euz moze fuerit indicata. Et circa
hoc sic dz fieri qz dz scindit pāniculus qui est
inter anulū et anuluz cāne pulmonis ad usum ba

nelitus et possibile ē qz inde liberat^r panēs. Et
eadz fixura suatur postqz cā pbiuens banclitus
fuerit mitigata et reuerfa fuerit dispō ad nām
suā. Et in huius cura caput patientis extēdi dz
retorsuz et capiat^r cutis et extendat^r et scindat^r
Et dz hec scissura fieri in inferiori pie epiglottis
Et facta scissura dz una pō cutis euz filo ibi po
sito extendi sursuz et alia cum alio filo extendi
deorsuz donec appuerit canale pulmonis. Deū nō
scindenduz ē inter duos anulus cartilaginis ei⁹
i medio pāniculo ut loch^r hēat sutor. Cura aut
huius dixit Mes. difficilis est apud me et Pan
lus dixit qz urāda ē. Hāc tū curā posuit Baly.
et Auezoar nō pbiuit illā. imo dixit se fecisse
eaz in capra quādā. Albu. aut dixit. Non uidi ali
quē i terra nostra q in signantia fecerit subcanatū
onē sine secūdoz eo q sunt ierpti sōmidolosi
timētes piculuz et infamiaz. Et fortasse pp
dictas cās hec cura apō modernos nō ē i usu. A.
quoqz posuit eā et dixit. chqz sinātes uehemēto
res frūt et nō ualēt medicare et credit^r qd pūto
sit futura illud i quo sperat^r euasio ē scissio cā
ne. Et illud ē cū scissio de ligamētōz q sunt iter
duos anulos cāne pter qd aliqd accipiat d carti
lagine. ita ut per illud anelut deinde suat^r cū ex
pletū fuerit regimē apatis et medicet^r et sanabi
tur Et modū quidē curatiōis ei⁹ ē ut redatur ca
put ad posteriora et teneat^r et sumat^r et scindat^r.

Et qz i ipsa rect^r est ut sumat^r cutis cū unci
no et clōget^r et deinde discoboperiat^r cāna et sci
dat^r qd ē inter duos anulos cāne corā scissura cu
tis deide suat^r. s. cōpleta cura squinātie et pon
tur super ipsā puluis citrin⁹. Et oz quidē ut
duplicet^r duo labia fixure cutis solū pter qz cō
iungat^r cartilago et pāniculi i aliquo qm i eis p
se nā solidationē operat^r. Et hoc ē iudiciū b⁹
fixure dixit. J. qzuis nō cadat ad hāc tentiōez
. s. sp nā si extimatur qz i illis ei⁹de ligamentis
sit apā et nocumētū qz cōicatu fuerit eis nō oz
ut administret^r incisiū. Dixit. Scutis qz lēz
hec cura terribilis uideat^r i aspectu uulgi. ad qd
miltū facit diuuetudo faciēdi eā. tū credit^r qz me
lius sit eā facere i casu ultimi periculi pācen
do nō eē aliā utā salutis nisi hāc. banclat. n. pan
ens per illā scissurā et nō suffocat et iterim po
terit fieri squināne cura. Elofator recitat de
quodā florentino squināico qui suffocabat q
pencilus cū gladio i parib⁹ gutturis cū pforatō
ne cāne tandē liberatus fuit. Dixit. Rafis.
qz Bal. dixit qz si inuenta fuerit amigdo. extra
cta dum os aperit^r qz suspendi debet hō et icidi
dz ad rotunditatē ad modū quarte partis ei⁹ et
postqz sanguis ei⁹ ab ea nimis inclinato capi
te ne sanguis igrediat^r gulā. lanādū ē os aqua et
aceto. Et adherēdū ē ei de uittulo et atramē
to rabco. s. ut sanguis qstringat^r deide curanda
ē cura alioz ulcerū ozis.

Capit⁹ 7° de cura apatus ptiū gutturis i gnālī.

De et partib⁹ ei⁹ circōstātib⁹
accidūt ulcera queadmodū
accidūt alijs parib⁹ ozis et ex ei⁹de
eāis. Et nō percipiūt nisi cū aspiciūt i ipsas par
tes. Et filz curat^r cura illoz. Dixit. Bal.
4° de ingenio sanitatis. et pōit 3° qnētis sic

curat cum gargarismate ex aqua mell' et silib' qz cū abstergētib' n̄ nimie abstergiōis ut modis ficeat ulc'. Et cū mūdificatū fuerit ad p̄solidādū utēdum ē de reb' stipitēis et mucilaginosi. i. glutinosi faciētib' adberē stipucas loco ulcerato. Et dixit Hal' 9° de simplici medicina q' biscoctū. i. mēcia sanat et cicatrizat uulnera et ulcera accidētia i gargarione et parēb' faucium. Et q' lap' frigidus uisus et postea ablutus ap̄xiatus solus uel mixtus cum mele sanat uulnus post inciōēz uue.

Capitulum octauū de cura tporoz in spentiali.

Esque in guttu

re siue i meri retinet qnz absqz infixiōe retineat et qnz cus infixiōe. Et que absqz infixiōe retinent in meri sunt res sz plurimū cōstibiles magnitudine hñes pp quā degluti nō pñt quare ipediūt deglutiōez et cōstringunt et uiaz transi' aeris et accide ex eis le fio ut hanelando et spuendo. Et sunt sicut bolus magnus panis uel carnis grossaz solidaz uel nux aut castanea uel ali' ex fructibus acerbis aut ossa eoz uel lapis denarius cristallus uel aliud hys si le ex eis q' aliqñ oz i ponitur. Et mihi sel' qdez qtingit q' fame licus quesiui comedere unum pomum non per fecte maturū et ipm in os ponēs dētib' diuisi medietates sine offe extrahēs tñc reliqua medietas sil' cum offe p̄fame quasi uolenter attracta transiunt imasticata ad meri in quo retenta premagnitudine in totis obturauit uiaz meri et cāne q' nec degluti reas poteraz nec loqui et uix poteram hanelare ita q' putari suffocari. hoc aut id hic scripsi ut sit ad cautellam alijs famelicis ne ori suo cibuz soliduz et imasticatuz afferat. Que ho ipi gutturi uel meri infigunt sunt sicut unc' uel hamus spina ossis frustū uel lapis uel lignū uel aliud ex hys silib'us. Et noticia qdē hāz rerum qnz hētur relatione infirmi uel astanum. et qnz hētur per sensum uisus cum dep̄ssa iuxta posse lingua ius ispicit sub radys solis uel alterius magni lumis et maxie sic p̄prehēdit si fuerit retenta in supiorib' meri. Et aliqñ hētur p̄ sensum tactus qñ digitus intromissus pōt usqz ad illaz rez puenire ad quā sic inquirēda elligendus ē homo manū hñs subulē et artaz et digitos longos. Et qnz hētur dixit Aui. mediāte pēna intromissa donec pueniat usqz ad locuz in quo infixa est. Aut cōprehēdit eaz curuitas carzara. i. mediāte aliquo instrumēto ut acu rectoria dupla que. f. sit de plumbo uel alia re plicabili aut alio cōsimili instrumēto. Et in qualibet re retenta in loco dīcto accidit ut n̄ possit degluti ri res cibalis. Et si quidem fuerit res loco infixa sentiet dolor in loco infixiōis eius. Et cognoscat locus infixiōis per locuz doloris Et accit lesio i hanelādo qnz p̄focatiua. Unde Aristoteles. 35. p̄bleumati p̄bleumate 9° ait pp qd est quod altero exñte meatus p̄ quē cibi et pot' p̄trāsūt ab eo p̄ quē p̄trāsūt aer si maior rez quāritatē cibi alñ deglutiemus. i. bolum magnū oppillatē p̄focatur. i. accidit ut suffocemur confestiz. sic. n. i. qdā uisū sūt mortui qui sepr

ti i monumentis alñ reuiscunt. Et reddens. Aristot. eaz dixit nō fore incōueniēs hoc si qnz cibuz uel potus cadat in meatus hanelitus dūmō nō stet in eo sz p̄festiz expellat nō suffocari patientez. sz incōueniēs et piculosus ē si decidēs in meatus cibi tantaz op̄lonez inferat q' suffocatio suscipiat. Qd qdē contingere pōt qz hys meatus licet sint distincti sunt tñ affines. et cōtiguū. unde cibuz uel alia res grossa transiēs p̄ meri aliqñ tñ oppillare pōt tracheaz arteriā cōprimēdo eaz in pte in qua ē peliculosa et nō antilosa q' puabit hanelitus et suffocabit paties.

Cura est ut si qd retinet infixum uel nō infixum possit uideri uel tangi ut digito extrahat uel aliquo instrumēto ut unco uel picicazolis uel alio sil'i. Si aut uideri nō poterit nec tangi tñc si fuerit bol' magn' aut res alia nō fixa oz ut incipiat dixit Aui. et p̄mat colluz et qd est inter utraqz spatulas adhibendo p̄uiscōes post p̄uiscōes sup collo euz pugillo uel re sil'i. Idēz ē dixerunt Hal' et Mes' et alij. Et si hoc n̄ sufficit dixit Aui. inueit uomitu puocādo ipm ut simul cū uomitu expellat. uerūm dixit ipē q' existit timor. f. in puocatiōe uomitus. Et hoc ēē qñ res retenta cēt sic firma et sic oppillāz q' nō possit educi p uomitū Si eim tunc puocaretur uomitus fieret additio ad op̄lone per rez q' in uomitu moueretur sursum ad rez oppillātes unde posset inducere suffocatiōez. Uel ē qnz timor dicit quidā. f. uomitus puocari qñ res illa est ita magna q' mltum coartaret meatus aeris quare dñt tñc isti n̄ puocari uomitū. sz tñ in hoc p̄sidera. Qd si fixa res fuerit dixit Mesue. post cibaria grossa ad ministra gargarismata ex mucilagimbus et deglutiōes ex eis aut ex rob aut ex nasturtio diu ifuso et quassato i rob deñ fiat uomit' aut fiat uomit' p' administrādoez rez uiscosaz comestaru sine masticatione plurima. Et Aui. dixit. oz ut administrēt forbendo et paulatine transglutendo res uiscose et cum eis iusceatur infixuz et sic iusceatur descendat cum eis ad stomachū. Et habet hec cura utilitates proprie qñ res non cēt nisi adberens aut multuz superficialiter et paruz i fixa. Et si hoc modo non remouet et non descendat. tunc oz ut excitent super infirmū singltus aut uomitus. Et quidam addunt aut tussit aut risus. Et uomitus fiat quidez pēna uel digitis intromissis aut cum medicinis ebibitis. Et de expertis ē ut bibat omni die. 3. i. nasturtij cōtriti cum aqua calida et euomat. illud. n. expellit quod retinetur. et melius ē dixit Aui. ut euomatur post cibuz suuz. Singltus uero tussis et ris' ppter uehementez motuz suuz pñt esse cāiectiōnis recentis uel transpositionis eius. Dixit Hal'. aquaz gargarizet in qua ficus sicca decoxeris euz modico rob uini. Et A. dixit q' fit gargarisma cum rob uue cū quo ficus sicca decoxeris. Consta. aut dixit euz decoctione ficuū et modico fermento tunc illud quod retinet mouetur a loco suo dixit Hal'. in suis secretis dglutiat frustuz carnis homine peliculose non supflue cocte. prius tñ cum fillo forit et longo ligatur. Consta. aut dixit frustuz carnis asse et omuz cum fillo surfuz subito trahatur quia adhebit sibi spina uel aliud infixuz. Et idē opa

cur frustis spongie marie sili' deglutitū et tractū
Et sili' ficus sicca pinguis parū masticata. Et
sili' buxella magna parū masticata. Et. A.
dixit. Quāq; ligatur cū filo forti. s. aliquid dglu-
tibile et ingredit. s. deglutendo illud deglutibile
liga^m. deinde exhibetur trabendo per fillū. efficit
egreditur ut transglutit qd retentū erat. Qd
si infixus uel retentus fuerit aliquid ferreus ut
uncus. uel acus. tē dixit Serap. magnes ē bon⁹
s. ori⁹ impositus. Et qñ deponitur res retē-
ta uel infixa sicut dixit Mesue imittendo per
os infirmū ex ligno uel cornu leui curuatur hñs
h fiat cum facilitate. Ego autē exptus sum
q de melioribus rebus est candella cerea. equal⁹
grossitiei ubiq; et sili' lōgitudinis sufficientis. et i
aqua calida teneatur donec sufficienter fiat plē-
cabilis. et in gulla leuiter ponatur usq; ad locum
rei retente. qñ aut res ei adhaerebit. et exhibetur
cum ea aut cum ipsa ad fundus stomachi dpone-
tur. Dixit. A. Quāq; exteri⁹ apponit empl⁹
gutturis. s. et collo in quo sunt maturatio et apus
subit ut appiatur locus et egrediat spina. Et
h fieri cōt quando spina in tñ cēt infixa q cu
spis eius ueniret uersus cutez et ibi faceret apa
ad quod intendendus ē cum maturatiōe. prius.
deinde cum aptiōe et extratiōe spine. suple et
postea cum sequēti debita ulce⁹ curōne. Et
de emplastris ad illud conferētib⁹ est qd sit ex
farina ordei cum oleo et aqua. Et ex iuuanti-
bus ē qd sit ex farina seminis lini et mucilage
eius medula cassiei. oleo amigdō et butiro. Lō
stanti. quidē dixit q stercus gatte recēs. et tritūz
solus fauicib⁹ illinūz extrahit gutturi infixa.

Capitū. iij^m. de sanguisuci adhaerētib⁹ gutturi

Anguisucē aliqñ ad
berent na-
ribus iterius aliqñ ori aliqñ fau-
ebus aliqñ meri. Et aliqñ descē-
dunt ad stomachū et adhaerēt ei

Dixit Aui. Quāq; ptingit q sint qdaz aque hñ
tes sanguisugas puas oculatū quaz oculatio dī
ficile facit cauere ab eis quare deglutimur a bi-
benitibus. suple aut iterant nates aut in pub⁹ ori⁹
uel fauciū retinētur. ipse eim qñs pendēt in ma-
nifesto gutturi. et qñs suspēdunt i antriori pte
meri. et qñs pueniūt ad stomachū. Et q adhe-
ret gutturi et in antriori pte meri aut ori uel na-
ribus si nō ē multus pua aspiciētib⁹ manifesta-
tur. Quāq; tñ dixit Aui. est ua pua ut aspiciēs nō
uideat statiz suspēsiōne eius s; cū ptransit sup
illud boza in qua curat et fugit ex sanguie qñ
tatez magniz crescit corpus eius et tñc uidetur
q; appet eius qñtitas. Dixit Bal. 4° de inte-
rioribus. Qz ad cognoscendū de sanguisuga in
terrogare patiētez de pteritis. nā dixit ipe uidē
semel quēdaz sanissimū in corpore et eius san-
guinē uomisse unde interrogauit euz qualiter in p-
teritis diebus dietaret tñc ille quādaz inquit no-
cte bibi aquā ex quodā lacu mibi latā q turbida
fuit. qd audiens quesiuit si in eodez lacu sangui-
suge nascerent tunc ipse taliter manifestās data
sibi medicina sanus factus est. Aliter nero
sili' modo expuens narrauit mibi se quodaz tem-
pore in quodaz lacu cum quibusdaz sibi equal⁹

bns luxisse tunc requisitus eius narib⁹ in carū
foramibus caudas sanguisuge asperit. Et dixit
Bal. ibidem sanguis aliqñ cū emutōe aut resca-
tione egreditur. sic multis diebus continuō
absq; dolore et grauitate capis in eo nec antea
in eo exite. nec aliqñ pūsiōne ex eā l' obuia-
tōez patiēte hñc tñc qz pquire dictas nates
et foramē q sunt iter nates et os qz aliqñ h⁹ cō-
tingit pp sanguisugas et i pīs locis anexā. Hā si
sanguisuga i prima die apparēs morās 2ª die no-
tificat patēter. Sili' dixit. Bal. ea ad stomachū
adueniēte per uomitū sit sanguis egressio sanguis
tñ ab hys locis exiens est subtilis et ruginofus
et sili' si a labore fuerit. Dixit. A. accidit ei i
quo suspēditur sanguisuga i gutture suple mēi i
stomaco angustia et iquicudo. Et h ē qz sentit i
loco puncturā et ignorat causā cū in alijs locis
sentiat se sanū unde tristat et iquicatur. Et
accidit spurū sanguinis pp puncturā sanguisuge.
Cū ergo dixit. A. uidet hominē sanū spuentē sā
guinē qñtine uel qñz tunc qñsidera dispositionē
gutturis ei⁹ qz fortasse i ipso ē sanguisuga. Di-
xit bal. si yfido ore aperto uidet cū forficib⁹
suple uel alio istrumēto educat. Et. A. dixit.
Que uisu pprehendit curat acceptiōe ei⁹ et ab-
latiōe ei⁹ cū istrumēto. Et mod⁹ operationis
ei⁹ ē qz os ut sit ille qui deglutit sanguisugas
i sole et aperiat os suū ut radi⁹ solis cadat sup
ipsū et premat lingua ei⁹ ad insertora cū cūmate
istrumēti cirugici q ē sicut colear. i. sicut spa-
tula cū qua accipit medicina de pisside et cū pale-
ta molleat. Et cū apparer sanguisuga ponat in
strumēti i radice coli ei⁹ ut nō icidat. Sed
si fuerit ppe guttur dixit. A. curat qñz curatiōe
gargarismati et uaporū. Et dyas. quidē dixit
q acētū calidū bibitiū extrahit eā de meri. Et il-
linitum a quacūq; corporis parte illā remouet.

Et qñs gargarizatiū excludit sanguisuga. Et
medula citri decocta i aceto et cōcta i bona qñ
nate illā extrahit. Et quidā dicūt q folia fi-
cus masticata et deglutita sanguisugas adhaerētes
educūt. Et dixit dyas. q aleū comestū sufficit
de quo dicūt quidā q debz eē crudū et dz come-
di cū aceto acerrimo. Et dixit dyas. q succus
folioz ebuli excludit eā. Et dixit. Et addi-
xit hoc. A. q gargarismati folioz salicis iest p-
prietas i extrahēdo ipsā. Et ex gargarismo
bonis ē dixit. A. q sit cū aceto aut sinapi et du-
plo ei⁹ ex baurach aut cū sinapi et nigella aut cū
aceto i quo decocta. sūt alea et sceba et lupini et
siles medicine amare acure l' false qñ stimulant
sanguisuga ad exitū. Dixit Bal. q sale trito
pluerizato i loco ubi adhaesit statim dicit. Et
h idē operat cinis puluerizatus. Et dixit q
armoniacū tritū cū succo rure transglutitū extra-
hit eā. Acetū et sal gargarizatiū eā a loco de-
ponit. Et sili' fumigū receptū ex piscib⁹ frixis
aut ex nigella cū hys. n. exhibit exteri⁹ aut iferi⁹
uadit ad stomachū. Dixit. A. Quāq; ē et h igent
um ut exeat exteri⁹ et ē ut patiēs submergat se
i aqua calida aut moret i acre calido et i stussa
et pprie post innatiā que assūpsit. Et si tunc
postq; stent i calore illo nō sit liberat⁹ idest inen-
ter aquā frigidā ifrigidatā i ore suo assumere
dz hora post horā donec dscēdat sanguisuga que
i ipso ē suspēsa fugiet a calore et dclinas ad par

re frigoris. Et subdit. Si necessarium fuerit ut expectet sup illud calorem usq; quo timeat sin copim. e. n. regimē ualde bonū i extrahēdo ipsā

Et multociēs quidē suffic i ea ut sit xentus comestioe aleoz et mora i sole tenēdo os apuz corā aqua ifrigidata. Quidā dicūt patēs ois ab aqua abstineat balneū itret i moret i eo do nec multū sitiat i tūc frigidissimā aquā aliq; diu ore teneat. curret. n. ad os sūguis fuga aquā fridā querēs. Et quidā suspēdūt ad colū patientis uas uireū aqua frigidissima plēnū xcutiendo eā i uase hora post hora. i. frequēter renouando aquā qm si sic sit frequēter sūguis fuga mouet su p^o ad aquā illā fridā fundatē et exit in eā. dixit Rul. Si fuerit stās i stomacho aut i p^odo cura tur uomitu aut solutiōe uētris cū eis que educūt uermes. Quidā dicūt i stoāco et itestinis nō pōt sūguis fuga diu uiuere pp fōrē calorem nū estu at. si tamē ei adheferit accidētia uermis dabit.

Et ex quēmētib⁹ ē h^o medicamē. B. lupinoz abrotāi sceba absinthij nigelle costi nasturtij mē tasteri añ partes equales et sumāt ex eo cū aceto

Ad uomitū aut puocādū dixit. A. Libet pa tiēs aleis cepis i porris et colamēto flumiali hu mido. i. recēti aut sinapi qdūto i oleo calido po stea euomat si facilis fuerit ei uomit⁹. si aut nō fu erit ei facilis tūc denē res salite acute. Dixit Rul. si fuerit sūguis fuga ppe nass curet⁹ euz ca purpurgus ut cū aceto i nigella i suco cucurētis asinini aut ellⁱ i similibus. Lūq; accit ut ab scidat sūguis fuga a loco i quo suspēsa erat. tūc di xit. A. sibi caueat ille i quo fuit a clamore et lo quela. s. ut nō supfluat fluxu sanguis ex mouit il laz partū uel cū accidit ut abscondat colū a san guis fuga remaneat caput ei⁹ i fixū. pñt. n. hui⁹ aia lia uiuere tūc caueat a clamore et loquela i mo tu dicaz partū ne sit cā deflux⁹ materierū ad locū i a pāntōis ei⁹ cū possit caput illi⁹ sanguis fu ge adh⁹ sugere suple s; faciat iterato remedia su pradicta. Qd si supfluat post cassū sūguis fuga flu x⁹ sanguis restringat sicut iferi⁹ i cura fluxus sanguis ab ore dicitur.

Explicit tractat⁹ prim⁹ d⁹ dispositiōib⁹ gutturis sermonis quart⁹.

Incipit tractat⁹ 2⁹ eiusdē qui ē de dispositiōi b⁹ pulmonis i canne eius.

Tractatus secundus
de dispositiōib⁹ pulmōis i can ne ei⁹ qmēs cap⁹ uigiti septē.

Capl'm. Primū de anothomia epiglottis et canne pulmonis.

Capl'm. 2^m. de anothomia pulmōis.

Capl'm. 3^m. d⁹ anotho⁹ pāntūloz pectoris iterioz.

Capl'm. 4^m. de noticiā cōp⁹onuz pulmōis.

Capl'm. 5^m. de egritudinib⁹ eueniētibus in pul mone et canna eius.

Capl'm. 6^m. de nocētib⁹ et pferētib⁹ pulmōni.

Capl'm. 7^m. de uil⁹ curatiōe priuz pectoris.

Capl'm. 8^m. de hanelitu in uniuersali.

Capl'm. 9^m. de speciebus hanelitus in uil⁹.

Capl'm. 10^m. de speciebus cognoscendis haneli tus sanoz.

Capl'm. 11^m. de pmutatiōibus que accidunt inter quasdā spēs hanelitus.

Capl'm. 12^m. de spēbus hanelitus mali et si qdā eaz possint repiri in sano.

Capl'm. 13^m. de spēbus hanelitus mali reptis ma xie in pūcularibus egritudinibus.

Capl'm. 14^m. de uarietate q⁹ accidit hanelitui f; res nāles et nō nāles.

Capl'm. 15^m. de asmate hō et nō uero.

Capl'm. 16^m. de uoce in uniuersali.

Capl'm. 17^m. de nocumētis uocis.

Capl'm. 18^m. de spūto sanguis in uil⁹.

Capl'm. 19^m. de pseruatiōe a spūto sanguinis et cura eius.

Capl'm. 20^m. de tussi.

Capl'm. 21^m. de dolore pectoris et lateris.

Capl'm. 22^m. de apostematibus interioz in gene rali et pēpue de apatibus mēbroz hanelitus.

Capl'm. 23^m. de piplemonia.

Capl'm. 24^m. de pleuresi.

Capl'm. 25^m. de epimate mēbroz.

Capl'm. 26^m. de uulneribus spūalib⁹.

Capl'm. 27^m. de ulceribus pectoris et mēbroz ei⁹ et pūsi.

Capl'm. Primū de anothomia epiglottis et can ne pulmonis.

Anothomia partium
pectoris
extrinsecorū sufficiēter posita ē
in sermone. 7° tractatu primo h
abit mēbroz pectoris intrinseco

ru⁹ anothomia ponenda est preter anothomiam cordis que referuabit ad tractatū 4^m hui⁹ ser monis. Alioz aut mēbroz pectoris intrin secorū quedaz cordi deseruunt ppatōie. i. sunt dyaf⁹ pulmo trachea artaria i epiglottis. h. n. p pant ei in opōne hanelit⁹. Et quedam in dicta operatione deseruunt ei delatoie sicut arteria uenāl. Et quedaz eozū sunt disponētia ad ha neliū sicut dyaf⁹ i ipm i alij pāntūli pectoris sunt ipsum defendētia. Nec. n. oia mēbra conti nentur in uentre medio qui est inter fauces i dyaf⁹ quod seperat predicta mēbra a mēbris nu trimenti que sunt in uentre iferiori. Epiglo tis itaq; siue epiglottis a h^o lariga uocat⁹. dix 7° de utilitate particulariuz. lariga uocat⁹ pūcu la q⁹ copulat faringe tracheā artariā que emunēt appet scdm collum. i. anterius. i. gulaz i tangētibus dura est i recurrit transglutētib⁹. Et h^o primū i principalissimū uoci⁹ organū. Ista. n. cartillago quedaz est. i. composita ex plurib⁹ ut appetit i pncipiat uocēq; pperat faringe scdm ac tam. i. uoces scdm ipsaz adaugei palatuz qdez uelut campana quēd pācent i gargareton uelē quodam pūssiozū. Et uocat⁹ dixit h^o lariga blanchy caput qm blanchy caput ē trachee arterie que blanchiuz uocatur. Dixit. Rul. colliget primo. ppatum est instrū unuz in loco i quo est uox uersus orificiūz cāne pulmonis qd est notatuz epiglottis. i. arabice angena. Et. A dixit epiglottis ē instrū ad complēd uocē i re tinend i pām i ut retineat hanelit⁹ siue aer. Et

ipsa quid est composita ex tribus cartilaginibus
 et octo musculis et nervis ad ipsos cunctis
 uno coboperculo sine coboptorio. De cartilagi-
 bus dixit Gal. in libro de uoce quod est compo-
 sita ex tribus cartilaginibus inaequalibus et dissi-
 bus et una est anterior et maior et alie due sunt
 posterius quarum una supponit alteri quarum su-
 perior est minor et habet minor incurvas quarum
 due sunt inter primas et secundas cartilagine. et duo
 capita prime cartilagine intrant in secundas. et sunt
 alie due iuncture inter secundam et tertiam. Huc autem
 dixit. compositum est ex tribus cartilaginibus co-
 positione pulchra et conueniente ad eam uocis ita ut
 sit fabricata et edificata ex istis tribus cartilagi-
 nibus zapogna una uel fistula sit zapogne. Huius
 autem dixit quod est disa in tres cartilagine. scilicet lingam fi-
 stula cimbalez et sine noie. De musculis uero
 licet dictum sit in sermone 7° tamen quoniam huius pertinet
 dixit Gal. in libro de uoce quod sunt 8. et 6. ex istis
 8. oio necessary sunt ad huius uox fiat duo autem alij
 non oio in oibus alij reperiuntur quoniam opatio
 est dum epiglottis claudet completa clausura. Ex
 illis autem 6. duo sunt in ipso canali epiglotti. Alios
 uero 4. duo sunt a lateribus uel ab anteriori et 2°
 posterius duo quoque musculi qui intrant in canali
 epiglottis attrahunt iuncturas que est inter 2^{am}
 et 3^{am} cartilagine et apiunt illam. Duo autem musculi
 qui sunt a lateribus attrahendo istas iuncturas
 ad latera apperunt eam. et duo musculi qui sunt
 superius attrahunt eadem iunctura retro. De ner-
 uis autem dixit Gal. ibidem ex duobus nervis. 6°. pa-
 ris nervorum cerebri rascantur duo parui nervi
 ex parte pectoris qui reuertuntur ascendentes ad co-
 lum ex duobus lateribus trachee arterie quousque
 pueniunt ad epiglottis 4°. uterque continetur eorum. 4.
 musculi epiglottis. Et reuersio eorum ex inferiori
 fuit ut continuarentur cum musculis ab inferiori. Et
 non possunt creator hos uernos ex mucha quousque
 sit inferior et propinquior his musculis sed fuit
 eorum origo ex cere ut instrumenta uocis sint co-
 tinua cum eo qui regit uoces. scilicet cum cogitatioe
 que est in cerebro. Et propter predictos duos ner-
 uos dixit Gal. alij 6. nervi conuariant eorum mus-
 culi epiglottis quoniam duo descendunt de sursum
 et rascantur in 7°. pari nervorum cerebri. cum
 istud par appropinquat collo et submergat per
 omnes musculos qui sunt extra cartilaginez seu-
 tiferas. Et duo nervi ex dictis 6. descendunt ex
 transuerso et intrant in musculos epiglottis. et sunt alij
 nervi descendentes qui occurrunt duobus nervis ascen-
 dentibus de pectore. Dixit Auer. quod in coacuitate
 dicte zapogne est corpus siue lingue fistule. Et
 in dictis locis sunt strata multa que. scilicet creator mi-
 rabili ordinavit de quibus dixit Aui. quod in interio-
 ri parte epiglottis est unum corpus siue lingue fistu-
 le. Aliis propter uociferationes creata est res que noia-
 lingua fistule. Et est orificium canis supius. Et per
 declarando formam huius orificij dixit quod hec lin-
 gua est stricta apud canem extremitate deinde dil-
 latur apud epiglottis quare incipit ab apertitudine
 pueniens ad strictiorem. deinde ad spatium amplum
 Ita quod hoc foramen est strictum. Et est illud super quod
 fit clausura tempore deglutitionis. habet enim supius et
 inferius latitudinem sicut in fistula. Et assignans
 Aui. eas strictiorem dicti orificij dixit ut uox reti-
 neatur quod nisi retineretur non posset modulatio fieri

in continuatio uocis. Et est huius lingue fistule pie-
 tas ut coniungatur et constringatur et dilatetur.
 Est enim constringibilis et dilatabilis ut per
 illud fiat percussio uocis. Et dixit Aui. quod cum
 hoc et cum eo quod opponitur ex pallato ei et est
 simile additio qua claudit os fistule quo com-
 plet uox nam palatus est sicut per lata tube. Et
 dixit Gal. ubi supra. Cobopertorium epiglottis cum
 homo uociferatur aut hanciat hanciat apertur et
 ampliat multum. Locus autem hanciat retinet et aliquid
 comedit perfecte clauditur adeo quod nihil transire
 potest neque ab interiori parte ad exteriori neque ab ex-
 teriori ad interiori. Causa autem huius clausure
 est ista ipsa cobopertorium epiglottis. Est enim nervo
 sa lenis mollis ut sit et frans et apta motui. Dixit
 Aui. Quoniam autem orificium. scilicet epiglottis est situm ante
 orificium meri ideo deglutio facit necessarium ut
 cobopertorium canis pulmonis supius ut non ingrediat
 in eas cibis transiens super eam cum ipsa sit ante meri
 id fit cobopertorium eius cum supposito cartilagine
 frantius super meatum. scilicet super orificium supius canem
 Et 13. Aui. locum sit in pluri. scilicet cartilagine tamen dicitur
 intelligi in singulari quod si est nisi una sit sine lin-
 gue qua. Gal. 7°. dicitur in litate periculosa quoniam epiglo-
 talis noia. Et sit subdit ea que noia non habet nom-
 inum que est una de tribus cartilaginibus epiglottis si facit
 ad cooperaturam dicti orificij canis uel ut dicitur alij
 simpliciter cartilago non habet nomen cobopertorium et d-
 glutio ab ipsa cartilagine epiglottalis. Et ex
 huius sequitur dixit. A. quod cum sit deglutio et uomitus
 egestes cobopertura predicta propter dictam causam quod fiat
 deglutio et uomitus cum sit hanciat non est possibile
 quod non puenit simul fieri nam hanciat expigit aperit
 tio orificij canis i deglutio autem et uomitus egestur
 cobopertura ei. Et ex huius patet quare est quod cum sit tra-
 situs cibi aut potus ad merum si hanciat aut loquitur
 sequitur tussis quod hoc est quoniam in risu et loquela ape-
 rit dictum orificium propter cuius apertione tunc aliquid
 ex cibo uel potu transit in ipsum et expedit quod non
 moueat tussis ad expellendum illud. Dixit Gal.
 eodem libro de uoce uocis et orationis. loquela
 posita sunt tria membra. scilicet lingua epiglottis et trachea
 arteria. Et unicuique eorum est possum quoddam instru-
 tum glandulare ad hoc ut temperat ipsum puenientem hu-
 miditate ad ipsum. lingua. n. habet duas glandulas a
 quibus sunt due uene i quibus currit salua ad linguam
 et totum os. In epiglotti autem generatur humor flic-
 uiscosus ad huius hanciat illa membra siue instru-
 ta. Sed ex duabus glandulis que sunt in colo et ex co-
 pore quod est i epiglotti non pueniunt uene i quibus cur-
 rat humor sicut puenit ex duabus glandulis lingue scilicet
 ille que sunt in collo sunt minora spogica ex quibus
 ptransit humor ille qui currit ex sursum deorsum si ne-
 huius indigeat eis aut sunt necessarie uene i quibus
 curat. Et dixit. Possum i epigloto duos dentes
 et duo foramina ptransientia ad illos dentes ad co-
 cludendum cobopertorium orificij epiglottis et sunt
 ibi duo musculi continentes radicem tertie cartilagi-
 nis. Trachea quoque arteria dicta canis primo
 nis est membrum organicum propositum ex pluribus et similibus
 cartilaginosis et panticulosis cuius figura est obli-
 qua rotunda cuius caput superius terminatur ad epi-
 glottis et ei inferius terminatur est diuisa i duas p-
 tes ad plones. De cartilaginibus ei dixit Gal.
 7° de utilitate particulaz nam cartilagine ad co-
 strutionem trachee arterie prepano sicut totum il-

lud certitudinaliter circuli pifaria sic q^d ab ex
trasit q^d q^d ex^o q^d tangim⁹ et ab itra sit q^d cau⁹

Et sic ei⁹ circuli cartilaginosi alicubi integri
et alicubi non integri sicut dixit. A. Integri .n. sūt
i parub⁹ i quib⁹ non tūgit meri et non integri ubi
tangit ipsū. Ait. n. Hal. ibidē partē q^d tūg⁹
subiacētē dēbat tūgere stomachū. i. meri hāc nō
cartilaginosā fecit totā s³ defectū i aliquo circu
lo s³ has partes et sūt uelut. L. circuloz singuli
unde ut puto. c. formes nominant eos quidaz.
dixit. A. que ex eis obuiāt meatui cibi facie sūt
diminute et p⁹pinque semicirculo et opposita est
eaz absctio. i. defectio illi⁹ circuli ad meri et
cōtangit de eo corp⁹ pāniculosus nō cartilaginō
sū ymo sba ei⁹ cartilaginosā posita ē ad atero
ra. Et dixit Hal. Hāc q^d ex^o illos circulos si
ue anulos seu cartilaginez fortib⁹ colligatōib⁹
mēbranosis. Et. A. dixit pponunt idest colli
gant et constituunt cartilaginez ligamētis que
pāniculos tegūt. Et dixit. Hal. q^d hys colli
gantōib⁹ cartilaginosū et ipsis circularib⁹ carti
laginib⁹ alia quidē ab intra sūt exēderūt tūca
diligētē circūes et supergēs oīa depēsa et cō
stricta rectos hñs anulos fm lōgitudinē et ē p⁹
tina et que totū os submergit et illud q^d stoacūz
.i. meri et totū uentrē ab int⁹. Et ab extra p⁹re
bēdit tracheā arteriā q^d dā mēbranum. Et.
Ait. dixit p⁹prehēdit oīa illa pānicul⁹ leuif
siccitatē et duritiā declinās aliquātūlū et sūt ex
teri⁹ q^d dā indumentum et amictuz trachee arte
rie toti⁹. Et sit ei⁹ ē obtinēl oē q^d ē iter lari
gā et p⁹onē in colli lōgitudie. Et cūz ē p⁹ran
siens clauē dixit. Hal. in toracis spaciōsitate
puenit et diuidit ibi fm b et ubiq⁹ pulmonū fer
tur cum uasis que a corde. i. arteriā uenālī et ue
na arteriālī in oēs pulmonis lobos distributa.

Et. A. dixit q^d utraq⁹ sectio cāne diuidit in
sectiōes curretes i pulmōe uicinātes ramis ue
naz pulsantū et quetaz. Et dixit. Hal. s³ d
iteriorib⁹ q^d diuisiones canaliū pulmonis maio
res sūt nā sunt artiozes extremitatib⁹ uenarum
et arteriaz. Et. A. dixit puenit eaz p⁹itio. i.
uenaz et arteriaz ad orificia ualde strictiora q^d
sunt orificia eoz que sūtantur eis et currunt cūz
ipsis. i. ramoz cāne pulmonis. i. n. exēit a ma
iori trāco. Est enī cāna pulmonis maior et latior
quā arteriā uenālī et arteriā uenālī latior ē q^d ue
na arteriālī. Et dixit Hal. nō desistit. i. dīo
cāne a nā q^d desup neq⁹ p⁹mutat s³ aliqd ad ullā
germinationē eius s³ fruauit nā cartilaginosaz et
sūt oēs cartilaginez. c. formes mēbra nōsā col
ligatiōibus p⁹tente usq⁹ ad ultio lobos uisceris
.i. pulmōis custodiūt. Et dixit Hal. ibidē
hoc uas solū in pulmōe certitudinal⁹. Est sine
sanguie q^d nā se h³ s³ nāz. q^d nō aliqua erup
tio uel anastozio uel corozio uas fm pulmōē
fit. tūc effunditur sanguis aliud ad hāc arteriaz
.i. tracheaz et tūc molestat spm in banelitum cō
prehēdens uias eius. i. oppillando et ita iaz tūf
sit al⁹ et recurrit sanguis ille p⁹ faringaz ad os.

Et dixit Hal. fuit creata trachea artaria car
tilaginosa q^d cartilagine oīo eget uocis organū
et ipā trachea artaria p⁹riū est uocis organum
s³ q^d in spīrāte et expīrāte efflantez uociferā
te al⁹ eget et in oībus actibus trachea artaria
fieri longior et breuior et strictior et latior ideo

ronabil⁹ nō ex una cartilagine facta ē cum neq⁹
dystolazi. n. systolāi posset mēbranofaz sba sū
psū ut ad p⁹dictos actus ducere p⁹mp⁹. Dya
stolatio .cim in ispiratiōibus toto torace q^d tūz
ē mēbranofaz istius trachee arterie distenditur
faciliter in p⁹ibus q^d que replēt. c. formes car
tilaginez ad amplū. in eis hō q^d ipas cartilaginez
copulant in longuz. Secūduz expiratiōis hō
laxant et duplicātur et q^dcurrūt ad se ita ut p⁹ce
dat cartilaginez tūgere se inuicē. Ac ē in aīalī
mozuo maifeste appet. Et dixit i lib⁹ d⁹ uoce
si fuisset facta ex una cartilagine cōtinua nō pos
set fieri fluctuatio aliqua p⁹te eius sed facta ex
pluribus cartilaginibus quas p⁹tinuat. una tela
gracilis et sic mouet et fluctuat i p⁹uissioe aeris
q^d aer occurrit. Et subdu Et q^d trachea arteria
facta fuit ē ad banelitūz iō posita fuerit baneli
tūi tela ligans cartilaginez. Dixit Ait. cāne
creatio facta ē ex cartilagine q^d ē corpus duruz
p⁹ tres cās. prima ē ut iueniat in ea appio. i.
p⁹ q^d sit trāitus aeris ne leuitas si esset carnosā
et nō cartilaginosā dura faceret eaz idigere coho
ptura. ne. i. cōcideret p⁹ leuitatē carnez et scq⁹
ret inde coboptura et clausura uite et sic spedi
mētuz transitus aeris. 2^a cā ē ut sit durities
tutamē ipi defendens ab occurrētib⁹ cūz sit si
tus eius ad aīrora. Et 3^a est ut sit durities
eius cā ut pueniat uox aut adiuet ad eaz. Cum
eim uox fiat in ea et uox fiat ex p⁹uissioe aeris
ad corpus durū iō oportuit i p⁹az esse duraz. Et
dixit ui. n. est ex una cartilagine s³ ex plurib⁹
ligatis cum pānicul⁹ p⁹ duas cās. p⁹ est ut sit
ei extensio p⁹ois et p⁹unctio. i. abrenatio et cō
tractio apud respiratiōes extensibilis. i. apud at
tractiōes aeris et cōtractibil⁹ apud expulsiōes
eius. 2^a cā est ut si accidat alicui extremitatū
eius nocumentuz et inde debeat ex causis occur
rentibus deforis aut abintus non dilaretur no
cumentuz n³ ex p⁹anda ad alias partes n³ coāgu
stetur. i. constingat cāna et retrahat in se i par
tibus in quibus dolor aut nocumentuz cōcaret
potest abt elongari et contrahi per ligamenta q^d
sunt inter unaz cartilaginez et alias sicut apparz
in cāna charobi siue garobi. Et dixit Ait. c.
facta est rotunda ut sit magis icolumis et securi
or a nocumentis. Et p⁹pterea dixit Ait. col
liget 2° q^d castelanī faciunt turres rotundas. Et
dixit al⁹ eodez 7° de utilitate picularum Hāc
trachee arterie pōnez rōabilez faciens rotūdita
tez cartilaginz ab extra posuit ligationes. qui
uero que residuuz earuz tēpūt ad p⁹plementū p⁹
forme ab intra ubicunq⁹ tangere debebat arte
ria ipm stomachuz. i. meri ligationez copulatue
cartilaginez supponēs. unde est hīf que extozsū
occurrunt approximare debebat cartilaginē p⁹a
ponēs ne n³ stomachus meri aduro illaruz p⁹ima
n³ p⁹mp⁹te arteria ledatur. sicut si moliores eius
p⁹iclas approximass⁹ extozsū. Et nō solū h³ bonū
expositione p⁹dicta cartilaginz opat est s³ et
maius quid aliud ad repentinās. i. strangulatiōes
cibozuz et potuuz. Si. n. circularis singla carti
laginuz ess⁹ facta cum eo quod p⁹primeret stoma
cuz mittens in eum gibbositatez angustationem
quandā non paruaz p⁹beret i maiorī corpe trans
glutōnū. nunc uero in hys tempozib⁹ tunica tra
chee que ibi est ab hys que transglutunt⁹ pulla

et ad ampliacionē carilaginis cōuersa toti circū
o stomachi concedit ut famētur trāsitiu cūbi. tē
aut gibbositas carilla^m incidens distanty stoma
ci multas itaqz partes ampliudinis eius claudēt
Et in hoc strictez clauderet cibo utaz. S3 si
si mul quod respirare et transglutire esset possi
bile necdūz quid aliud bonū parūz ex butulmōi
rōne suscipimus sed etiam lederemus inq̄tum
stomaci gibositas ampliudinez trachee funda
retur. nec tamen porro respiratiōis stricctio fa
cto. nunc aut qm̄ z^m aliud tempus est respiratiō
mo actus et scdm̄ aliquod tempus tranguktionis
ut cōcomitantē adūncez eozūz spaciōsitatibus
trachea et meri ut in quo tēpoze plia per alteru
tros porros feratur ppria mā et ppter hoc totū
dum etiam quodlz organicozūz fuit ut p̄ima p
mīnaz partes transeat materia et ad uix politatē
eozūz utrunqz p̄parat fuit. Dixit Aui. non mī
nūf de ipsa cāna pulmōis. s. in circulis eius ubi
tangit meri nisi ut non cōprimat buccellā transe
ntes per meri sed cadat et ampliūm locūz re
liq̄t ipi s3 p̄trāseat buccella a facie et cū extēdi ē
mēi ad āplūm cāne i trāsitu buccelle. et sit q̄cū
tas. s. cāne adūmāz mēi cū icipit extēdi et dila
tari ad ipsā cānā et p̄trāseat. s. mēi ad ipsā cānā nō
sūt adūnaret si eēnt ibi circuli p̄pleti qz nō possz
tūc meri extēdi i q̄cūtatē cāne. Et p̄prie
facta ē dimīnūtiō circuloz ubi tāgūt mēi ne in d
glutiōe q̄stgāt deglutio banelūm. s. q̄stgātē ma
la qua p̄tinaret cāna et in hac p̄ressiōe deleteret
q̄d accideret si circuli eēnt p̄pleti i illa parte cū
accideret siml deglutioē fieri et banelūm. Nā
licz nō fiat ista p̄ressiō i parte epiglotali ubi sūt
circuli p̄pleti qz surūz ascēdit i uia deglutiois fi
ent tūc i parte inferiori cāne qz nō ē possibile in
deglutioē totā cānā ascēdere surūz. In quāto
aut dīcūt circuli cāne ex parte mēi dīx. Auer.
p^o collz Anulū cāne sūt i p̄pleti eo qz i p̄tes ter
cie quātitate anuloz ipsoz extremitates sūt q̄st
gātū eis pellēcula una tendēs p̄ uia rectā et hō
ac si ymaginatus fuisset i corde suo fistulā unā
cū cāne tertia pars ipi sit scissa i lōgitudine
et partes due itegre remaneāt. Et 3^a pars sit
icisa i lōgitudine et partes due itegre remaneāt
Et 3^a sit icisa i lōgitudine sua sit q̄stgātē glutine
cū curuata una cū ābabul extremitatib⁹ linea re
ctā sine perpēdiculari. Et sic itelliges cānā pul
monis per uia quēmētē et rectā. Et dixit Gal.
copulatio ē tunica stomachi. i. mēi et que trachee
arterie tunice enīm hoc i stomacho in strangulōe
coperiri uidetur secundo uero tracheam ar
teriam ab ozus cartilagine uigere et ipsā super
euellere cū laringā ad faringā trāsglutire aīali
Et dīx. A. Epiglōtis ē coartata cū cāna cōstri
cta cū mēi cū i mēi appetit deglutire ut deglut
at ad inferiōra p̄ attractionē buccelle cobopit epi
glotis et eleuat surūz et coartat coboptura sua
rū cartilaginis quātūdā cū alijs quare extēdunt
pāniculi et lacerti. Cūqz cib⁹ p̄trāsīt meatū
mēi sup̄ orificiū epiglōtis et cāne adberēt pala
to superi⁹ quare nō ē possibile ut ingrediat illud
orificiū aliqd ex eo q̄d p̄prehensū ē apud mēi
quare p̄trāsēunt ipsi cibi et potus ita qz nō ca
dit ad cānā aliqd nisi i quibūsdā hōis i q̄b⁹
festinat deglutio anteq̄ p̄pleat mor⁹ iste. Aut ac
cidit cibo mor⁹ pp mēi q̄tracū quare tūc nō re

ensat nō laborare i expulsiōe ei⁹ cū mīssi donec
expellat. Cur aut cartilagine trachee iungi
melt⁹ fuit hac tunica dīxit. Gal. ibidē. Et qm̄ a
capite debebat q̄dā ad ipsam ex capite fuere
plerūqz serū flatis nō benigni et i trāsglutioē i
dē ibi q̄dā frequēter ponit. Et q̄d cibarys i
ispiratiōib⁹ aeris multociēs attrahi qualitates
acres uel ligni l⁹ cineris uel carbonū l⁹ aliscūis
alteri⁹ farmacose utritūz participās. Et fm̄ cri
ses euacuari semē q̄z male morigeratā et corro
sionē uel aliquēz aliū humozē aut colere nigre
uel flatis salis putrescētū itus a quib⁹ oib⁹ ne
cessariū erat radi morderi et ulcerari cartilagi
nē. Qm̄ aut i sanabiles sūt oīo aut difficile sana
biles cartilaginis passiōes tunica aut substrata
cartilaginis⁹ trachee facile sanabilissima ē que
cūqz i ipsa sit passio defisit facilliter mīsi aliq̄
pp aliq̄nā magnā putredinē cōrosa finalz aliq̄
pari ei⁹ mudā ostenderit cartilagīnē. hoc. n. ad sa
nādū nō ē facile et nō pp tunica sed qm̄ ad carti
laginē terminata ē passio. Cur aut subulis et
depressa facta fuerit ipsa tunica dīxit. Gal. et mo
derata sicca ē qm̄ signoz esset cū eo qz nō inua
ret p̄prehēdere nō modicū dī aplitudine trachee
arterie totū si aut fuisset rara nō excluderet apro
ximatiōē fluentū humozē ad subiectā cartilagi
nē et ipsa ēt facillz p̄fusa blācōfā eperaret uocē
et pp h⁹ eā sicca moderate eē ēt meli⁹. melius
enī sonat sicca p̄fusa sicut et que finalz sūt sic
ca deter⁹ sonora sunt moderati aeris. In p
ardēb⁹ enī febrib⁹ oib⁹ fortiter siccatū eis q̄
fm̄ faringā et tracheā arteriam uocatas ab ypo.
glandosas uoces al⁹ clangosas fieri quēnt. ita
aut et i aīalib⁹ quecūqz lōgū sufficit ēter bñt col
lū et siccas cartilagine uelut grues clāgētes uo
lāt i uocēā fluctib⁹. siccum. n. organū itū ē malū
uocū. In catarris aut et corrigis blācōfā sit uox
multitudie hōiditatis q̄ oīa p̄ciens creator no
ster subtrāsaz cartilagibus tunica moderate sic
cas opatus est uitans alterutū excessūz. Aui.
quoz de hac tunica dīxit qz cū duritici pāniculū
tegetis cānaz interius fuit urresistat solūz catar
ris et spūis mal⁹ et fumoso uapozū redēunt ex
eorde. Et 2^a cā fuit ut nō mollicet ex p̄cul
sione uocis. i. nō ē moll⁹ pp uocē qz oz ut p̄culsiō
fiat ad rez duraz. pāniculū aut exterior cāne est
magis grossus et plus carnosus et extēdit cūz
ea usqz ad diuisiōez eius i duas p̄tes. Et dīx
ibidēz Gal. qz carent sanguie trachee arterie. s.
diuisiōes eius facit in pulmōe decēs est ad eas
extrinsecis p̄tibus implantate sint uene. Et loca
ta ē trachea arteria dicte. s. diuisiōes siue ramū
eius in pulmone in medio arterie uenalis et ue
ne arterialis ap̄opinquans utriqz. Et arteria
quidē quoniam utilitatem⁹ respiratiōis prebet
trachea arteria cordi per illam uenit aut quia
nutriti indigeret per eam uel ab ea. Cur aut
a retro trachee arterie est uena arterialis et ab ā
te arteria uenāl⁹ est qm̄ longius producere a cor
de arteriaz predictaz ibeciles et subules bñcem
tunicaz non erat tuuz et ideo eam oziaz a corde
moz ad pulmōez produxit. uenaz aut arteriales
fortiores exūtez longius retro adduxit. Et dī
dīx qz cā ramificatiōis cū uenis qen⁹ fuit ut ab
eis acciperent nutrimentūz sed cūz arterijs fuit
ut arterie ab ill⁹ ramis acciperēt aīez. Et dī

ut ibidem Gal' mirabile est opus nō in h. fecit. n. formas arteriarum. i. ramorum arterie uenale tam parua ut sit perua acri et non sunt perua spui et sanguini. Et in libro de iunamento haneli' q' ista foramina sunt subtilissima que recipiunt aerē solum. non aut sanguinē. fitq' per ea inspiratio aeris ad sinistru ventres cordis. sanguis autē qui est in sinistro ventre cordis non potest per ea effluere ppter coruz angustias. et h. nisi contingat qñq' terminos uenarū dilata ri ex multo spū spmāq' exeuntes ex eis trahere secum sanguines Et ideo sanguis sic exiens est spumofus ppter multuz spm sibi admixtus. De hoc dixit Aul. q' cā constrictionis orificiorū fuit ut mēsuratur in eis respiratio arteriarū uenientuz ad cor et non penetrat in eis. i. ex eis ad cor. f. aer idebite non purgatus et non alteratus ex orificijs carne ad orificia arteriarū sed transeat subtil' et purgatus. nam si transiret non purgatus faceret pro uentre spm sanguinis. si. n. esset orificia eorum ita lata q' aer non subtilatus et non purgat' posset intrare libere tunc in exitu aeris calefacti et fūi capinosi sūt cū eo exiret sanguis in corpus cāne et eiteret in spūto. Et dixit gal' eodem libro de iunamento haneliū. Miror super eo quod dixit Aul. se uidisse porcos in pulmone p quos fit aeris inspiratio et expiratio cū sint in pceptibiles sui puritate et maxie cū ppter frigiditatem obstruant huiusmodi porci i mortuo animal. Dixit Aul. 2° colligit iunamentuz carne pulmonis est ppter inspirationē et expirationē et cum h. habet iunamentū uocis. uocis. n. iunamentū est tñ ppter bene eē non ppter necessitatem eo q' uox non est necessaria i nostro esse. Et dixit pro maiori parte fecit nā hoc q' fecit cū uno mēbro iunamēta duo aut tria qñ oportet eē hoc sicut uidemus in naribus q' sunt ordinate ad odoranduz. et ad hoc ut sint ppter mundificationes supfluitatus cerebri. Et in una parte sensibili seruit uirtuti et in altera expulsiue. Dñt quidam q' cum pueniunt ad etatem pubertatis trachea arteria nāl' magnificat propter quam causā nāl'iter tunc uox ingrossatur.

Ca^m 2^m de anatho^a pulmonis.

Ulnus est mēbrū spmāticuz. dicitur uenulabū cordis. Et est officiale ppositum. dixit Aul. Ex partibus quāq' una est cāna ramū cāne

et. 2ª est ramū arterie uenalis et 3^a. ē ramū uene arterialis et 4^a est caro moll' rara aerea creata ex tenuitate sanguis et subtiliori pte eius et est cōiungens iter dictos ramos. De ramis cāne usq' dicitur ē in pcedenti caplo. hic aut dicēdum est q' isti ramī nō fuerūt total' duri s'z aliquā tuluz molles ut possint motui total' obedire. Et terminantur usq' ad ultimā superficiē pulmōis et pāniculuz eius. De ramis vō artarie uenalis dicēdū ē q' arteria uenalis dicta arteria q' pulsans et uenalis q' ē unius tunice sic uena nō pulsans ē sic in oib' ramis suis q' oēs pulsan et oēs sunt unius tunice. An aut ista artaria cū moueat motu. dilatio et restrictio pulsado pportatur motui cordis an motui pulmōis dī

uersi diuersa pulerūt. Gal'. quidē de iunamētis 7° dixit q' uene pulsantes que sunt in pulmone dilatantur in hora dilatationis pulmonis et contrahunt in hora contractionis eius qd dictum plusq' comētor super illo. Calidioris igitur ut ad propriū motū cordis hoc dixi ē ē uer' q' qñ arteria uenalis expanditur d' aer cordi duci figat' qñ expanditur pulmo expanditur arteria uenale tūc qñ expādit pulmo subito et riuuo ducere aer ad cor et eē ut sic pulsus et hanelius operatio una q' eē negant Gal'. ubi supra. Et iō dixi plusq' mētor q' h. arteria uenale dilatatur cū dilatatio cordis et cū ei' restrictio restringit mō restrictio aliaz. Et ratio ei' ē q' si dilata retur cū cor restringit more aliaz tūc nō ducere tur p eā aliquid cordi q' i restrictio cordis clauditur orificiū hui' arterie uenale alteri aut arterie puta adorti aperitur. Et adhuc si qñ cor dilatat ducit aer cordi per illā et ex illa et i ea nō ē aer nisi cū ipsa dilatat o'z necessario q' ipsa dilatat qñ cor dilatat. Et p hoc dixi ipse q' ista arteria fuit unius tunice tñ ut dilatatio cū cor de obediret et facili' et copiosi' subintraret ipsa aer et etiaz exiret simul cum aere fumofitas expulsa per ipsam ad pulmonem. Quidam autē cū alijs dixerunt q' ista arteria pulsat cor di consil' alijs que dilatantur qñ cor restringitur et ecomerso. Et h. habet uirtutes salte qm ē principiu eius a corde et quousq' repleat eo quod cor expellit in ipsas cum restringit. Expellit aut in ipsas sanguinē et spm et aerez calefactuz et fumuz capinosus. Et similiter salte p dicto spatio cum cor dilatur attrahit ab ea aliud quo attracto ipsa cūatur et restringitur. In alijs locis que non sunt ppinqua cordi potest dilatari et restringi non consil' cordi sicut et alie arterie pnt. Et sic dicunt fuisse de mente gal'. in uerbo superius allegato. Et soluētes ad rōes plusq' comētoris dixerūt ad pma cū dixit. Si dilataretur cum cor restringit tunc per eas nō duceretur aer cordi negant. Et ad probationem euz dicitur orificiuz istius arterie restringitur euz cor restringitur. et orificiū alterius apertur dicunt q' non sic restringitur quin per eas pertransiant que pertransire debent. Et ideo q' natura super orificio istius arterie non fecit nisi duo coboptoria ubi super quodl' alioz uasoruz oritoruz a corde fecit tria coboptoria. qd fecit nā ne in constrictione cordis transeat mltū de sanguine. Ista quoq' arteria ppter multum debere continere de aere modicuz sanguinē continet respectu aliaruz. Et cum dicit q' cū cor dilatat ducit aer ad ipm per ipsas et ex ipsa arteria. concedunt. Et euz dicitur aer non est in illa nisi cum dilatur. Dñt q' ymo est i ista de aere ante dilatationes licet nō tñ qñq' cum dilatur et in fine dilatationis. Cum. n. dilatat ē i ea d' aere p' q' p dilatatoz illā recipiat et q' postea p restrictioz expellat. Et dñt ulter' q' cū ista arteria dilatat ipsa simul attrahit a pulmōe et a corde nec ipediūt se hy duo momo q' hec arteria est multū lata et magne capacitatis ita q' aerez attractuz a pulmōe et aerez calefactum et spm et sanguinē a corde attractuz libere capere pōt et tenere. Et aerez uilez euz inutil' in ea mixtus sepat nā pcepto dei gloriosi et excelsi. et

sic et sepat spūz ab aere calefacto et fumis capi
nolis. mte eiz seqstratiōes que icutabiles sunt
in corpe nostro sunt. Et dicit Gal. insup allega
to vbo voluisse mouz istius arterie pporuona
ri cordi et et pulmōi. s. in aliqñ mouet et exten
dit eiz extensioe pulmōis et etiam cōstringit
cū cōstrictioe eius sicut et cor facit. Et dicit q
aer mouet ad cor isto mō. Nam dilatato pectore
dilatāt pulmo et cāna eius. Et cāna dilatata aer
exterior ore receptus in ipaz igredit et transit
in ramos eius ubiqz in pulmone sitos. et per
porositates coruz transit in porositates carnis
pulmōis. in qbus ut Gal. dixit in quadaz digōne
ppat et subliat ut supra patuit p Ali. et sic p
patus transit p porositates dicte arterie in con
cavitates eius et p eas trāsīt ad cor. Ip̄m et cor
cū qstringit n̄ immediate expellit ad pulmōes. qd
expellit s. ad arterias uenales. Et dixerunt per
porositates istius arterie. tūc aer calefactus et
fum? capinosus ad porositates carnis pulmōis.
ex qb? p porositates ramoz cāne pulmōis itrat
in eos et ex eis trāsīt in cānaz et ex ea puenit ad
os et expirat. Ex hys appet q supra dictū
ē. f. q cū cor cōstringit n̄ necesse ē dilatarī arteri
am ipsā saltē per tñ spaciū. quātū occupat illud
qd ad ipsā expellit a corde. nec est necessarium
dicunt ip̄m tunc pulmōē dilatarī. saltē dilatat
one que ē ispiratio. qd ē qz ipsa dilatata arteria
uenali cū ipsa attrahat aerē a pulmone sicut a co
de. p̄s tunc potius deberet qstringi ut expellat
leam. Et dicunt etiā q quātūcūqz ista arte
ria attrahat i dilatatiōe sua a pulmone n̄ ē ip̄z
cor aut qstringit cor et ipsa arteria expelleret
i qstringitiōe sua i p̄os. nō p̄pterea. fieret baneli
tus. f. mor? dilatati? et qstringiti? pulmōis. qd
ē qz pulmo ē magnus et spōgiōsus. un̄ multum
q̄inet de aere et q̄inere pōt ultra illū totū aere
a corde expulsi ad ipsū. Maxime cū tota quāt
tas que i unica attractiōe attrahit. et que i unica
expulsiōe expellit respectu q̄tūtatū p̄ois et spa
tiositatis ei? ē qd modicū vald. ita q p̄ipius at
tractionē uel per ipsius expulsiōē nō deberet
pulmo totus dilatarī l? qstringi dilatatiōe et con
strictiōe que sūt mor? baneli?. Et si mouet. illū
esset quid īsensibile de quo hīc nō itēdit. nec ē
illud cētū r̄tūte pectoris dilatāns ipsū sicut fit
mor? baneli?. Unde scias dicit hy. q pulmo cō
tinet de aere pzo plurib? et plurib? pulsibus cor
dis pp q a motu pōt quiescere pulsare corde.
Nec dicit necesse ē totū aerē qui attrahit ab ex
a pulmone ire ad cor atēqz si stole expellat ad ex
qz cū p̄o qualibet uice plus attrahat q̄ sit ne
cessariū p unica uice sibi et cordi et p̄o expellat
q̄ sit illud q i unica uice expellit a corde n̄ ē
locus i pulmone p aere attrahēdo. Et multū de
aere attracto a p̄oe expellit ad extra i expira
re. q nō iuit ad cor. et tñ totus aer attrahit? refri
gerat cor et euēiat calidū ei?. Refrigeratur
enim cor dupliciter uno modo per partes aeris
qui transit ad ipsū. Alio? qz pars aeris qui nō
uadit ad cor tunc alterando et refrigerando pul
monez et aere eius alterat et refrigerat cor qd
facere non posset nisi aer qui remanet in p̄one
renouaretur. Ex dictis patet q potest pulmo
dilatarī. eiz cor dilatarī et cōstringi cum cor
cōstringitur. Et quidaz addunt modū 3m. et ē

iste q pars aeris attracti per officia ramoz
cane terminata ad paniculus pulmonis p poro
sitates eius transit ad pectus. et refrigerat ip̄m
quo refrigerato refrigerat et cor. De ramis
aut uene arteriali dicte uene quia non pulsant. et
arterial? qz habet duas tunicas ut arteria. quas
habuit ppter tunicas sanguis subtilis uapozosi
quez portat a corde ad pulmōes nutritiōis. satis
dictū ē ut supra. De cāna autē p̄ois dicit Ali.
q inuamentus eius est ut epilat rimas et cōligat
ramos predictos et sic cōiungit eos. sūt. n. nece
sarius ut ramī predicti habere ut aliquid sup qd
sustēterent et non penderet in ipso et tale fuit ca
ro predicta scdm q Ali. dixit. f. n̄ ē mollis et
rarius. cuius rarietas est ut recuficer attractionē
aeris. non est cū ut penderet aer in cāna tantū
imo. qnqz euadit ad corpus. i. carnē pulmōis ex
illo aere ymo totus aer debens transire ad cor.
et multo plus penetrat ad carnez p̄ois. nam alz
n̄ pōt penetrare i ramos arterie p̄dicte et trāsire
ad cor. non. n. occurrunt ora ramoz. cāne cum
oris ramaz arterie ut per ea possit aer transire
ad cor. Et in h̄ dicit Ali. ē tñ apertio i m̄
t̄plicatione. f. aeris qm̄ quando ē multiplicatus
in ramis cane euadit ab eis et aperit et dilatat
poros carnis et ingreditur illos. Et signū
butus est appertio in multiplicatiōe idest inu
mescentia carnis pulmōis. Nam cum repletur
caro eius mediato aere intumescit corpus pul
mōis nō tñ semp in carne eius in tñ multiplica
tur aer q semp intumescat. Qd aut intume
scat caro pulmōis ex aere i eo q̄tento demonstrat
insufflatio p cānaz aliquid aialis morui qm̄ tñ
pulmo eius acceptus inuenit tumidus et replet?
pp dictaz cām igitur oportuit cānaz pulmōis ēē
raraz spongiōsas. Quidā aut dñt qz cū Ali.
dixit. Et in hoc est app̄it cū multitudie uoluit
ponere aliud inuamētū rarietatis carnis p̄dicte.
Et est qz est spongiōsa rara pōt multiplicari
f. extendi et dilatarī. f. dilatatiōe pectoris. et
ē multū qstringi in pectoris qstringitiōe. et hoc
est q subdit Ali. cū dixit. Et ut adiuuet in con
strictiōe ad expulsiōē adiuuat raritas in cōstri
ctiōe eius cū. f. qstringit pectus ut expellat fu
mos et aere calefactus. Et pp hoc. f. pp suaz ra
ritatez apitur et dilatat pulmo cū insufflatione
f. cū insufflat in ip̄m. Et caro quidē pulmo
nis p̄cessu augmāstice etatis q̄tinuo fit porosior
qm̄ ut dictū ē pulmo in sui qstringitiōe nunq̄ to
tum expellit aere attractū sed multe eius p̄tes
remanēt in eius anfractibus et porositatibus q
extendendo q̄tinuo adiuuant ad porificandū et
aptandū ip̄az. Et qz caro ip̄a ut dictū ē supra
trachea ex subtiliori sanguie sili nutrit. Dicit
eim Gal. 4. de utilitate p̄icula? q pulmo nutrit
tur. f. q̄tūz ad suaz carnez sanguie digesto p̄fca
digōne rubeo clario sili nē sp̄s. Et prio collz.
dixit Ali. c. uadit ad pulmōē a corde sanguis sub
tilis uapozosus p̄pinquus digōni ad p̄ficiendū
se. f. in digestiōe eo q cor nutrit pulmonem
et quia stat prope ip̄m prestat ei calorem dige
stiuū et suauem. Et 6. de inuamētis dixit. Gal.
solus pulmo nutrit sanguine arteriali misso a
corde ad ip̄z per arteriā uenale non intelligens
p h̄ q pulmo nutrit solo sanguine arteriali. Nā
dixit Ali. colligit et. Ali. noluit q oīa nutrit

ut sanguine uenali et arteriali. sicut et per arterias
est sicut formator et perfectio respectu uenali. Et sub
dit. Ruer. hoc idem uoluit. Gal. et maxie membra
superiora et sic est ueritas. Uoluit igitur. Gal.
in uerbis predictis quod nullum membrum ita nutritur
nec sic copiose sanguine arteriali sicut placentia. quia ip
sum est leuius membrum. Et ideo nutritur leuissimo
sanguine et talis est sanguis arterialis. Et ut.
Gal. dixit 6° de utilitate particularis retributio
ne quando ea que est ex corpore nutrimento ui
detur cor prebere pulmone. Et hoc cabus presta
re et pro spiritu aere quem ab illo recipit. Egebat
n. pulmo nutrimento sed non erat melius. mox ex co
cana uena ad ipsum puenire sanguinem quous ipsa
ueniat intra eum. et contingat cum quoniam oportebat nam
alia uasus preparare formas nutrimenti ipsum in nullo
coctum uene sitante et opifari habere membrorum
qualia non habet uena uena. Et habet a nullo habere po
tuit nisi a corde nihil. n. per que nec sic contingat
nam sed per omnia sapienter fecit in pulmone sicut in
in alia particula in omnibus animalibus. pmutant. n. tui
cas uasus arteriosus faciens uenam. et uenosam faci
ens arteriam. In alia enim omnibus particulis gros
sities tunicarum est equalis. uene autem et arteria huius
modi non equalis quia melius fuit pulmone habere
uenosam arteriam et arteriosam uenam. Et caro
quidem pulmone est rubra naturaliter. accidentalis uero
postea fit alba uel declinat ad albedinem proprie in
pulmonibus animalium quorum integra et perfecta est creatio
Et rubedo quidem est insequi modum coloris
et ex quo creata est et ex quo nutritur. Dixit.
A. tertius 2° ca. de generatione ebriationis quod pul
mo in abortiuus est satis rubens eo quod in matris non
respirat ebriationes et non solum in abortiuus sed et in
nouiter genitus sed in processu albet. Et habet dixit
Aui. per duas causas una est per aeris deminutionem
supra illud quo nutritur pulmo et aeris in suis po
rositatibus inclusio. Et 2^a est per ipsius frigiditatem
non ipsius pulmone quia ipse naturaliter est plethoricus
calide. sed ipsius. quod descendit ad ipsum ex capite.

Est eis dixit Gal. in libro de formatione paupissimum
pulmo suscipit reuma. Et cum habet ibecilles tres
hentes et corpus lapsum. quare flata ad ipsum de
scendentia trahit ipsum ad albedinem et facit ipsum
sequere accidentales complexiones frigidam uero et humi
tes eius debiles seu ibecilles reddunt. s. attractio
nas retentiuas et expulsiuas ut dixit. 13°. continetur
Dicitur quidam quod in porositatibus pulmone co
mune sanguis stans sub forma sanguinis et est in
uena et arteria eius et ramis cap. et in capitibus
eorum carni quare immerit. Nec mirandum est dicit
ipsi sanguine nutritur pulmone inueniri extra
uenas. quous dicunt auctores solas humiditates se
cundas inueniri extra uenas. sanguines autem extra
uenas effusus sanari. quoniam hoc dictus est uerum de
membris uere carnosissimis. non habentibus carnes
quous ut habet pulmo. fuit autem quicquid tales san
guine qui modicum distat ab essentia pulmone po
nere in porositatibus eius ipsum secundas humiditates
per fragilitatem carnis eius. Et predictus sanguis
et est illos continet in capitibus uenarum quare in sba
eius immerit. sed sanguis pulmone qui est egre
ditur a corpore uenire a sba placentia sed sanguis autem
qui est in ramis magnis. sed sanguis uene pulmone
et est ex a corpore dicit uenire a uena pulmone
Et ita sanguis sba eius quod sanguis uene ipsius est

spissus eo quod est transmutatus in sba eius que
est spissa spongiosa et os quod sileet ei. Et spisso
sitate eius adiunat aer interclusus in sba pul
monis qui sibi miscet et aer multus facit ad spu
mificationem. et adiunat et ad hoc multitudo coele
stis sanguinis pmitte. nutritur eis pulmo sanguine cole
ricissimo cum sit radicaliter multus calidus et
sicus. Quidam dicunt non nutritur pulmo sangui
ne colerico. sed quia et sitatur ratione subtilitatis et
coloris et spissitatis. 10 dicit nutritur sanguine
colerico. Et dicit supradicti. Differt san
guis pulmone a sanguine uene eius. quoniam sanguis
uene est spumofus solum superficialiter et non
profunde ita quod sola pars eminentis est spumosa sicut
est spuma in uino nouiter hausto. Sed sanguis placentia
est spumofus et in profundo ita ut sit spuma totius co
municata sanguini et non sit in eo distinctio partium
spumofarum a non spumofis cum undique sit spu
mofus per ipsum esse magis propinquum nutrimenti plu
moni quod sanguis uene est. Et n. magis dignis et
dispositus ut ueniat in substantiam placentia que est to
ta spumosa. et 10 os quod sit totus spumofus. Et
dixit. Gal. in 5° de utilitate hanc. Caro placentia
est infestibilis. non uenit ad ipsam aliquis neruus pre
bens ei sensum. sed in ea uenit panis cul ad quem uenit
neruus ex parte neruorum qui descendit ad stomachum
dans ei sensum et in hoc pulmo dicitur sentire dicitur
autem pulmo uentilabrum cordis. Dixit. n. Gal.
5°. de utilitate particularum. natura non per fatigas
mox cordi attrahere facit aerem sed in medio abo
posuit pulmonem seu quodam propinquum spiritus ex ac
tibus uocis et respiratoris simul potes famulari.
Si n. ex faringa cor attractionem faceret. et rur
sus ad illam mitteret aerem. eundem necesse esset fieri
ritum respiratoris pulsus cordis. Et in hoc in
multis et magnis noceri aliter non ad bene uiuere so
la sed et ad ipsam uiuere facientur hoc. n. non pos
set uocare. Si ita se haberet res non parum esset bene
uiuendi impedimentum. Et ita hoc. n. non posse mergi
in aqua timore suffocationis uel non posse ire sine
expiratore per puluerem uel fumum uel aliquam aliam
aeris farmacosam qualitatem ex putrefactionibus aliis
bus animalium uel aliis putrefactionibus in quibus uitam
ipsa lederet et quod cito uitam ipsam corrumpet. Et
quoniam non ex faringa nec extorsum mox sed ex placentia
et cum placentia attractionem spiritus cor et rursum emissio
nem facit possibile nobis factum est multociens plu
rimum uti uoce. Multociens autem et absque expira
tione omni facit esse et in nullo impediri corpore. Si
autem per faringam et extorsum extraheret et rursum
ad ipsam extra effunderet spiritum alterum duorum necesse
esset nobis pati. uel in temporaneo expirare aerem
prauum uel non ideo inspirantibus suffocari. et festum.
per hoc ergo nam cor solum non respiratorum fecit
organum sed extorsum ei appositum pulmonem et tho
racem spiritum simul preponens illi et uocem aliter effice
re debet. Circumiacet ergo extorsus dixit
Gal. in libro de utilitate respiratoris pulmo codi
adistat uetose in tempore quo animal respirat assimu
las pulmonem perforare uetose et in derentis re
spiratoris tempus perforare et mudi que continet Et
quod admodum perforata uetosa extinguit non potest ea
que inus flammam per foramen expirans. contracta
uero mox extinguit prefocans. Eodem modo pulmo
restricte qualis est que in derentione respiratoris
extinguit caliditatem cordis. perforatur uero qual

ē qui h̄z detētiōē trāspiratiōis saluat i nā calidi-
tatē. Et ex dictis dicit. Patet q̄ h̄ntel mag^m
pulmonē q̄ i ipso multū quincē de aere p̄nt dū-
tus i aqua stare submersi r ecōuerso. Et pul-
mo quidē dixit Bal' diuidit̄ in duas partes r
alterutra partū dixit ipse s^o de utilitate p̄tēla-
rū ad alia duo diuidit̄ qm̄ in utraq; parte pul-
monis duo sunt lobi. Et inuēse parus par-
tes cuiusq; p̄dictorū uasorū. s. canne arterie
uenal' r uene arterial' diuidunt̄ multū formiter
ad quatuor lobos pulmonis. Et adest quinnus lo-
bus in dextra parte ex̄ns uelut subramēus con-
cane uene. duobus aut̄ ex̄ns lobus pulmonis
scōz ut rang; partes thoracis al' supiores partes
toracis que supra frenes. r alter inferiorē spaci-
ositates cōprehendit. Et quinn' p̄nus al' positus
ē scōm dextraz qui est triangulus grā concane
ut ne factus esset. Et dixit Bal' q̄ cā dēōnis
eius est ut diastolef r sistolef faciat̄ simul r uix
passibil' sit scōm totūz in scus. Si n. continuo
factus esset scōm oēs passus fortassis utiq; dbe-
ret. s. aliquas partes eius scōm uehemētes respi-
rationes repente simul oīs toracis replere co-
acta spaciōsitates ut ergo r in strictis eius par-
tibus subintrer facilliter que in lobos incisio fa-
cta ē magis ydonea. Et Aui. 2° colliget dix-
non fuerunt ordinate partes pulmonis duplices
nisi ppter h̄ q̄ si superuēit uni parti mala dispō-
altera stare in iunamento loco ei' sicut accidit
in uulneribus que lamāt camerā pectoris q̄ stat
p̄ pulmonis que est in parte pectoris nō uulne-
rata loco iunamenti banclitus. Qm̄ aut̄ uulnerāt
ambe tunc incontinēt moritur patiens. Dixit
Aui. Pulmo est q̄ns duas dionez quarūz ma tē-
dit ad dextraz r alia ad sinistras r seccio similis
duos habet ramos r dexter habet tres. Et h̄
dicunt quidā q̄ due simbriz que ad dextram r
due que ad sinistras ordinate sunt in cordis cū-
tationes. tertia uero que ad dextrā r ē maior s̄
briarū eius est uere quiescens ordinata potius
in uene magne sustentaculū r stramentūz. Et
dixit Aui. q̄ p̄tor pulmonis in duas partes iō
fuit ut non cesser banclitus ppter. nocumenta ad-
ueniētia uni earūz. Et dixit q̄ oīs ramus ei'
s. utraq; pars dīctarū duarū p̄tūz ppter can-
des cām ramificatur etiam in duos ramos. Et
h̄y quatuor rami sunt multūz aeri operantes p
banclitū. Et pulmo habet etiaz quinnus remū s̄z
non sic aerēz nec sic facientes pro banclitū. s̄z
ē iste ram' uelut culcitra uene magne dēfendēs cā
a nocumento mēbroz durorū ibi ex̄ns unde di-
xit Aui. gntus aut̄ ramus qui ē in latere dextro
ē lectus subtractus uene que noīatur q̄caua et
nō est eius iunamētūz in banclitū pl'm. Qua-
re aut̄ pars dextra habuit plures ramos q̄z sin-
stra et sic est maior ea. dixit Aui. fuit q̄z cor ē
magis declinē ad sinistram p̄tes et sic addit p̄e
sinistra q̄b occupat spaciū eius q̄ additio est de-
clinatio cordis ad illaz nō ē g^o bonū ut pulmōi
sit additō i latere sinistro ex̄ns subtracta uenif
q̄z itaz recedit necessitas illius additōis. Et h̄c
inuenit̄ alia littera q̄ dicit. Nō est g^o bonū ut sit
pulmoni in latere dextro additio. s. ex̄ declinatio
ne cordis ad illud suple qm̄ illc ē additio ex̄ns
substrata uenis. s. gntus ramus dictus et sic itaz
cecidit necessitas huius additōis. i. declinatiois

cordis ad dextraz ut repleat uacuitates ibi quia
inde repleta est dicto q̄nto ramo. Dixit Bal'.
s^o. de utilitate p̄tēlarū taxatio q̄dā ē hec uise?
s. pulmo sic ē epar uasorū multorū molli carne
sicut in capsula apūz aliqua it̄media regiōe re-
pletus. Et sicut epar suis lobis p̄prehēdit uētrē
ita pulmo et cor. Et dixit Bal' q̄ caro p̄onis
aere uidet̄ et spū plena euident̄ ad digōnē aeris
oīdens q̄ sit p̄structa sicut illa que ep̄s ad illā
cibi. Et Aui. dixit pulmo ē plurimorū meatūz
s. est habēs plurimos ramos p̄dictos. Et p̄-
dictis p̄nt appere iunamēta pulmōis que facit i
attractiōē aeris et eius digōne et p̄p̄atiōē et re-
tentionē pluris aeris q̄ indiget cor in pulsui
uno ut sit aīali cum submergit̄ in aqua. aut qm̄
emittit uoces longam r̄tinuaz ipedientes ipm̄ ab
acceptiōē aeris aut cūz abborret eius attractiōz
p̄p̄ dispōnes et cās diuerentes ipz ab hoc ut fe-
toze uel alio sit in pulmōe aer p̄p̄atus que assu-
mat cor cū quo aere tēpato tēpēt caliditas cor-
dis. Et ut in expulsiōē aeris calefacti expella-
eūz eo fumositas et supfluitas adusta ac ēr alie
supfluitates i ipō et i pectore colecte r ut p̄beat
māz uoci et sua molliē cor leniat et defendat
ipm̄ suis locis quib' cor p̄prehēdit et cohopit.

Et Bal'. quidē 9°. de iunamētis uoluit q̄ ex
aere digō et p̄p̄ato generef spūs uitalis i corde
et ēr alis in cerebro. Et hoc ēr q̄firmant s^o
de utilitate p̄tēlarū cū dixit spūs s̄o. i. aer qui
a tracheis arterijs ex̄toris aut̄rabit̄ in carne
q̄des pulmonis primaz elaboratiōez accipit post
hanc autem et in corde et arterijs et maxime
i eis que fm̄ rectiformē plicaturā. i. que sūt i re-
te mirabili fm̄ demū postremā et finalissimā
i cerebri uentricul' ubi itaq; al'is certitudinal'z
sit spūs. Hanc ēr siniam posuit bal'. theorice
3° caplo de assignatiōē pulmōis. Aui. aut̄ 2°
colliget caplo de. Instrumētūz banclit' dixit op-
positū cū ait. Si iunamētūz banclit' ē ut dicunt
medici. s. ut det nutrimentūz uirum iūtrinece. s. spi-
ritui ex aere qui recipit̄ reformatiōē de spū tāū
q̄tū deperdit̄ hoc fl'm ē q̄z ipossibile ē p̄positū
nutriti ex simplici qm̄ iā sic inuenit̄ aīal sim-
plex ex uno solo elemēto. Aui. aut̄ dixit q̄ ex
iunamētis aeris p̄p̄atū ē ut restauret spm̄ cūz
sua s̄ba que ē magis uincēs i p̄plone ei' q̄z. s.
cū parte ei' magna subtili cū p̄plone quodāmodō
frigida respectu nostri caloris misceet̄ cū sāguī-
ne arteriali et tēperat ipm̄ et facit ipm̄ apū ut
uertat̄ i spūritū r sic restaurat ipm̄ p̄ter h̄ q̄
aer solus uertat̄ siue trāsmutet̄ a sua s̄ba r fiat
spūs sicut estimat̄ quidā. s. Bal'. ubi supra. Itaz
dixit. A. sicut nō sola aqua nutrit̄ mēbrū ita su-
ple n̄ sol' aer nutrit̄ spūritū. sed unū quodq; eorū
s. aeris et aque ē pars nutrimentūz et hoc iquātū
sūt partes mixtorū nutrimentūz aut ē faciēs pene-
trare nutrimentūz lubricitate r s̄bulitate simplicita
aut cū sumunt̄ pura non nutriunt. s. n. nutrirent
tūc dixit. A. aqua ēr ad nutrimentūz corporis et
aer ad nutrimentūz spūs sed unūq; duorū. s. nutri-
mentūz corporis et nutrimentūz spūs ē corpus p̄posi-
tū nō simplex ergo aqua et aer pure sumpta nō
nutriunt. Dixerunt quidā. Bā^m. nō uoluisse q̄
aer purus uertatur i spūritū s̄z ipse mixt' cū ua-
pore sanguis p̄stunt unū corp' q̄d uertat̄ in
spūritū. Et alij dixerunt q̄ nutrire sumit̄ du-

pliciter uno modo uere repenendo parte deperditā
 et sic spiritus non nutrit ex aere tū quia spiritus non ē
 aiatu. et tū quia aer ille ē corpus tendens ad mul-
 tas simplicitate. Alio modo in proprie propter ferēna-
 ne l uul. tate in spiritus generandō et sic aer nutrit
 s p m quia sanguinē in corde et eius uapores tēpat
 ut spūs ex eo amplius generaret. Dixit Gal.
 q Erasistratus putauit pīre eos qui sunt in cu-
 ronis ualibus et eos qui sunt in neuter latis
 domibus calce. Et ex quorūdam carbonū edore
 sicut dicit quidā carbonū cerri cum in loco in-
 euentato et clauso quis retinet eos accensē et
 alio talibus ppter nō posse spūs in corpore qū
 neri pre subtilitate. Sed melius ē dicere q sunt
 cibarioz quorūdam et panū et olez et filius fami-
 lias nobis ē qualitas. Et quorūdam ut cantaridū
 et leporis marini et filius extranea nobis ē qua-
 litas. Ita et q filius existimare aeris esse aliquas
 qualitate nobis familiares et aīcoz spūs ita et ali-
 quas extranea et corruptinā spūs. Ali. Collis
 z dicit q necesse ē subtiliter pscrutari uirū mo-
 tus qui est inspiratio et expiratio aeris sequat
 motus pectoris nec p se hēat aliquē motum ut
 sit motus pectoris in hanc latus unū qūmū sem-
 per cū motu pōnis et sit eius actoz. Gal. rāqz
 dixit q pulmo nullū hēat pprūz motū in se et
 q motus eius sequit motus pectoris et q motus
 pectoris qui nāles sequit motus sit p rez muscu-
 losaz magnas que dicit dyaphragma et qd magis
 pprūz res in iuuamēto istius motus ē. hec opō
 qz nos uidemus q in qūmū qū pectus dilatat
 pulmo replet aere sic uidem in foliis fabro-
 ruz. Et testificat hoc q cū uulnus factū est ibi
 et intrat aer pectus. tūc cessat motus pulmōis et
 morit al. s. pōtē eē q cessano motus pulmōis
 qū uulnēratus ē pectus ē ppea q infrigidat pul-
 mo. pātera dixit Gal. in lib de uilitate respira-
 tiōis ac ēt hoc de iteriorib. Et subdit Ali.
 q tēpore Ali. nō cognoscebat aliqd iuuamētu
 dyaphragmatis nisi pp sepanonē spūaliū a nutri-
 tiuis ad hoc ne acciderent tēpore digestiōis ex
 calore aliqd eis. s. spūalib. Et si dicit Ali. risto.
 iponi hoc ad defectū. qz illud qd apbēdit per
 uīaz anothomie ē si ē illd qd apbēdit a nā motu
 um circuloz nec illa plena erat et cōpleta tēpore
 Ali. Et si tēpore Gal. erat ars anothomie qpleta
 tū Dixit Gal. Non est impossibile uenire post me
 qui inueniat in hac anothomia qd per me nō est
 inuentū. Et ppter ea dixit Ali. in maiori pre-
 reruz de quibus opinantur boies q Gal. qd dicit
 Ali. non est uere qdictio s. sunt additōes et cō-
 pletū quia nūbil deperit Ali. de eo q dixit de
 iuuamento dyaphragmatis et motu neruoz fm
 q dixit in tractatibus nālūbus de esse sensus et
 motus iuuamento cordis. et cerebri et filz ē hic
 sic dicendū. Et non est dōm q illud qd dixit
 gal in rebus pūcularib. qd dicit nālūbus. Ali. Et
 modo dicimus. dixit Ali. q illud qd diximus
 ex sīna galēni q motus pulmōis sequit motū
 pectoris indiget speculatione qz gal nō significat
 h nisi eo q uidet q cessante motu pectoris ces-
 sat motus pulmōis et tūc non mouet et sic mo-
 ritur animal. Et dico q non est hoc sic absolute
 dicendū q motus pectoris sit principal cā mo-
 tus pulmōis qz possibile est q quodlibet istoz
 .s. pulmo et pectus habeat motū a se hunc sed

habet unaz pprietatē qplōis cōstructionis p quā
 nullus eozū sine altero mouetur et q cum cessat
 motus unius cessat motus alterius et non est qd
 libet eozū causa motus alterius. Et si nos po-
 neremus q qū nō moueret pmo h modo cessa-
 ret motus pectoris sicut gal dixit ecōuerso esse
 mus arbitrari per hoc scdm euz q pulmo est il-
 lud quod mouet pectus dicendo q si non moue-
 retur non moueret pectus. Ecce hic uidet q p
 didēt gal i oppositione sua qz non est impossibi-
 le ēē motus pectoris et pulmōis ut moueat sū
 sit in globo uno q si unū non mouet non moue-
 atur aliud qz qz unū sit motor alteri scdm mo-
 duz qui dicitur ē. Item est possibile supueni-
 re pectori malas qplōez per icaionē nerui qui
 ei aduenit et q i malicia non penetret ad pōne
 per illaz colligantiaz quia una rerum ex qua eg-
 unt mēbra est colligantia. Et gal. h concedit. et
 per hanc eandē nīaz debemus dicere q motus
 pectoris adiuuat motus pulmōis et maxie quan-
 do indiget spūi hanc latus. Et melior uia quā
 elligere possumus in fine nostre pponis est ista
 q mēbra quod leditur quando cessat inspiratio
 et expiratio est cor sicut manu festū est. Et si cor
 illud ē qd recipit istaz lesionez ppter hanc cessa-
 tiōez. et non lesionez solū. sed etiaz morte. qd
 necessitate est illud mēbrū in quo est prin. ipū
 istius iuuamenti. et motus pulmōis scdm gal
 est uiolentus uel per uiolentiaz quā mouent cor-
 pora artificialia. Et nobis est dicendū q istud
 principūz motūis est in ipso per uīaz que est in
 corpiūbus nālūbus et adhuc q qpleur iste motus
 est ppter duos motus. nāles et uoluntariū q
 melius q possumus dicere ex hys est ut si ē sint
 duo primi mobiles sic q musculus sit primus in
 motu uoluntario et cor et pmo sint primi in mo-
 tu naturali. Et gal tenuit in h uīaz quā tenu-
 it in alijs suis regulis q iste motus sit uolunta-
 rius. et putat q non sit uoluntarius nisi per ner-
 um et non apparet per anothomiam q neruus
 ueniat ad pulmōez per quē possit sentire sed
 maxime per quem possit moueri. Et potest
 ēē q nostra principia non essent sufficientia iue-
 niendo ad ueritates pūz barū inquisitionis. sed
 tamen quemēa est ut loquamur d hys scdōz apri-
 indinez huius temporis. qz non est impossibile
 ut cadant hec uerba per quē possumus certifica-
 re de ueritate harū rerum tpe futuro cum ad
 spū spūm non habeam. Dnt quidam q rō
 potissima quā Ali. adducit est q si pulmo non
 haberet motūz pprūz tūc motus eius nō es-
 set natural sed uiolentus quia moueret motū pe-
 ctoris uel nōt quia talis est motus uiolentus
 sed ratio ei hoc non ualet qm sic ē potest i mo-
 ribus nostri corporis sicut in motibus supioz
 Uidemus. n. q septem spere mouent motū octa-
 ue spere et tamen motus earū non est uiolentus
 sed natural et ordinatus. Oppositio autem
 Galēni est uera et eius ratio quonīaz si pulmo
 hēet motūz uoluntariū hēet musculos quibz fie-
 ret mō pulmo nō hz musculos. Ac ēt si haberet
 pulmo motūz pprūz tūc tpe moueret pectore nō
 potente moueri pp uulnus uel aliā cāz qd est q
 expientiaz. Dnt q pulmo separat alia calida a
 nō calidis siue multaz calida a pauc calidis Cole-
 riciora eīz est sanguinē hūia indiguerūt in eue

tatōe calitate eoz pulmone. Et cū in supra dī
ctuz est in cūctatōe. Et sanguis et nō indiguerit
eo. Unde 6°. de utilitate pticulaz dixit Gal.
q̄ in q̄cūctate toracis p̄ficus solus cor q̄niet.
Et p̄ hoc inuocale ē dē ipoz genus. Dixit. n.
Rabī auctoritate Gal. 16°. de utilitate pticulaz
q̄ pulmo ē istrumētū spūs et nocis. et dē al' q̄ nō
attrahit aere p̄ os et nares caret pulmōe et ca
ret cellula dextra ex cellul' cordis ad locū p̄mo
nis creata. Et 22. in libello de ispiratiōe et
expiratiōe dixit q̄ aīalia nō hñtia pulmenē ut
p̄fices hñt loco eius branchas quib' attrahunt
aere ut refrigerēt calorez cordis eoz. Que
cunqz aut' respirāt aīalia. dixit Gal. oibus hys
sp̄lebit pulmo toracis spaciōsitatez uocat' siml'
et respiratiūz organuz factus. Et Aristo. 2°.
de aīalib' dixit Omne aīal respirās hñt pulmo
nez et cānaz et stōchuz. aīalia eīm que hñclāt
nere p̄ cānaz pulmōis hñclant. quedā eīz. hñne
lant solūmō p̄ brāchaz ut aquanica. Al' aut' ann
losum per telā sui dyasfragmatis hñclat hoc ē
p̄ poros suaz r̄gaz que sunt occulte et p̄ hoc
mirabil' sonat habendo qñ uolant p̄ aerē. uenit
eīm spūs subtilis p̄ banulos suos ad pietes. Et
p̄ illuz moduz ē sentit odores. Et i talibus odo
ratus in corde pficitur.

La^m. 3^m de anotho^a paniculoz pectoris iterioz

dyasfragma dixit

Aristoteles 3°. de p̄tibus aīalium
uocat' dyascoma. uocat' ē ibi fre
non siue metafrenon. Et frenon
ē uocat' ab .ypo. in affo. Et a Gal. 2°. tegni in
cordis crastibus. Et 6°. de iterioribus dixit.
Antiqui iteriozē pectoris terminū frenon appel
labant qd latine dicit mens. Et hoc nomen ei
dederunt uel qz aīa qd in eo exīstū mentū no
cumentuz infert aut p̄ aliaz intentiōē. uerūm a
tēpore Platonis ceperūt ip̄s dyasfragma uocare
plm' tñ uocabat ipm mens sicut antiq. Inuen
dit tñcūz inuamētuz esse unde dyasfragma ē dī
ctuz qz. f. est dictum diuidens mēbra neruosa a
p̄e aīme q̄ est in corde et a p̄e desidery qd est
i cpe. postremo tñ medici uli sūt b' noīe. f. dya
fragma q̄ ē dīfio. Et alij uocabāt b' eporisima
.i. inferior dīo uel dyapozisima ut 22. p. de isto
r̄ho. Et Amc. sepe uocat ipm uelamē. Et dīx
uelamē dictum ē dyaf^a qz dyasfrozar et dīstīn
guit sp̄alia a nutritiūz nam dyaf^a qz dīstīfio
frangēs l' dīu. dēs. Et aut' dīaf^a mēbrū offici
ale p̄positum ex duob' p̄aniculis iter quos fm
partē eius ē caro laceratosa itermedia. Et quidā
dicunt q̄ est mēbrum paniculare quia maior
pars ipsius est paniculus. Et quidam dicunt
q̄ est membrum carnosum et ē lacerus qz ab
hac parte puenit mot' eius. Et p̄aniculū quidēz
eius sunt p̄positi ex neruis et ligamētis. Et de
scendit a sexto pari neruoz cerebri neru' direc
te et perpendicularis ad mediū ipsius dyasfreg
matis prestans ei sensū et motū qui postea rami
ficat' et diffondit per totū dyaf^a. Et uenit etiā
a 4°. et 5°. pari neruoz nuce duo alij nerui ad
dyaf^a faciētes supradicto neruo auxiliā. Dī
xit. Gal. 13°. de utilitate particulaz. Lacerus q

uocat' dyaf^a caput ei' ē mediū ipsi' et ē loc' ner
ueus dyasfragmatis ubi p̄iungunt partes ipsius
nerui et extremitates ipsi' dyafragmatis sūt si
nes circūdātes rotunditatē ei'. Dixit Alu. ne
lamē ē ex tribus tunicis quaz media i ueritate
ē corda. i. a quaz media qz laceratosa ē ori' cor
da qua p̄plef' ei' operatio. f. mouere pulmonez
fm. n. istā tunicā aplicat' pulmōm ab eo mouen'
sicut ē alij musculi fm cordā aplicant' mēbris
mouēdis ab eis. Et sit' quidē dyasfragmatis
ē anteri' supra stomaci ori'ficuz qd a uulgo dī
cit' furcula et adheret cū iteriozī ossiū toracis
dēn' ali quātu' et q̄tūne tendit ad dozū adhe
rēdo costis iter p̄imā et secundā de costis dīmī
nūis que sūt octaua et nona i cū p̄cedo numerare
a costis magnis descēdēdo ad costas iteriores.
adheret. n. extremitas eius iter dictas duas co
stas dīmī sui sū reflectit q̄tūne adherēdo donec
ascēderit usqz ad costā superiorē dictaz duarū
et itē ab ea sepeat et rēdit ad mediā q̄cūctatē
pectoris donec q̄tūnef' sibi iūctē. Et alligat'
dyaf^a ibi cū mediastino et a retro alligatur spine
et ē totus sit' eius circa mediū corporis totius
stās i latitudine. Et dyaf^a quidē reflectit i sua
q̄tūctatiōe cum spina et costis usqz ad teritiā
costā et plus. Et p̄ hanc causā mādauerunt
auctores chirurgici uolenti bus ori'ficū facere i
inferiori parte pectoris super dīaf^a p̄p samem
uel aliā causam ut illud faciant iter teritiā co
stā et quartā uel iter quartā et q̄ntā q̄ melius ē
aliter sanics i replicatiōe illa reuenerē et non
posset libere mundificari. Et itēz posset i ope
ratione cadere error q̄ perueniret perforatio
ad dyaf^a et ledēt ips. Dixit. Al. q̄ tunica dya
fragmatis q̄ ē sup. f. s. s. pectus ē sicut funda
mētum et basis paniculis pectoris. f. ei qui cū
cundat ipm qui ē pleura et ē ei' qui diuidit pe
ctus i duas q̄cūctates fm longū et ē mediastinū
Et tunica ei' que ē iterius uerius nutritiua est
sicut ille paniculus syphach qz sicut illa ē basis
paniculis pectoris ita ista ē basis paniculis sy
fach. f. sibi et ori' ab eo. Et ut dicit' quidā a su
perioze p̄aniculo dyasfragmatis ori' capsula cō
dis et p̄aniculus tegēs arterias. Gal. aut' ibe
orice 3° uidetur dicere op^m. dixit. n. q̄ superior
paniculus dyasfragmatis ori' a pleura et iteriō
a syface. uerūtamē opio Aluic. uidet' magis q̄ so
nās ueritatē. Ex dictis apparēt inuamēta dya
fragmatis. qm ipm ē diuidens uetrem iteriozē
a uentre medio. Et dixit. Gal. i 2° motū lacer
toz ut ponit a. Rabī. dyaf^a solū operat' igressū
et egressū aeris. i. respiratiōē. nam cum dyaf^a
operatiōe laceri sui q̄tractiua uel coadunatiua
retrahitur igredit' spiritū. i. aer. Et cū operatō
ne ipsius extēsiua extēdit' et egredit' spiritus
Et cū retrahit lacerus uetris tñ aut lacerus
qui ē intra costas tñ egreditur spiritū. m. olētā
tñ dixit ipse. i. respiratiōē uiolētā et fortē ope
ratur lacerus qui ē infra costas. et lacer' qui
a colo uenit ad pectus p̄ sparulas. Et enī dya
fragma infirmat' aut aliter impedit' a suo motu
tunc uiuat a dictis laceris et dicunt quidā q̄
ē uiuatur a solib' nariūm. Dixit Gal. et. Al.
q̄ in dyasfragmate sunt duo foramina quoz ma
ius ē transitus mēi et arterie magne et min' est
transit' uene que uocat' alabari. i. uene magne

ascēdētis ab epe ad cor et ē uehemētis suspen
siois cū ea et incarnationis. Et Gal. quidē i li
bro de uiamētis hanelur querit utrum motus
dyafragmatis sit uolūtari? si n. ē uolūtari? qua
re ergo sit i dormiēte. dixit. n. s. de interiorib?
q. operatio omniū la certoz tēpore sōpni gescit
sz operatio lacerti mouētis pect? pmanet i statu
suo. Et si nō ē uolūtari? qūo pōt uolūtariē dū
neri. Hā et quidā legunt rādū q. tūmisse ipsum
donec mortui sunt. Et respōdēs dixit. Dico
motum dyafragmatis eē fieriq. uolūtariū p
neruos nichilomin? etiā fieri pp cām aliam nā
cū calor q. tūm effluat a corde necessariū ē aerē
q. tūmē iroducere ad cor qui iflat pulmonē et p
hoc iflat etiā dyafragma p eo q. pulmone infla
to necesse ē capacitātē dyafragmatis augeri. i.
nō solū inflatiōe pulmonis inflati dyafragma i
flat et extēdit ymo etiā q. aer. i. p. i. r. a. t. r. a. t. i. t.
p. l. o. n. e. ad cor et i. n. ad uenas dyafragmatis pce
dētis a corde. et nō solū has. sz et uenas remoti
ores a corde ut in forzi conatu est uidere. ymo
etiā uenas pelliūz cerebz i ab eadez cā contigit
inflari ut apparet in habentibus fractū craniūz
si haneliūz contineant. Dixit auctor ano. q.
cum motus dilatati? i circulo a medio scipiat
puncto et terminet in extremitatib? extra et mo
tus constrictiūz scipiat ab extremitatib? et ter
minetur in medio necesse fuit ut motus dyafra
gmatis quoddam circulare principiūz foret in
medio ipsius ad quod directe puenit neruus a
cerebro ut supra dictum est. De motu autem
haneliūz amplius infra dices cūz sermo fiet d
haneliūz. De pleura dixit Gal. 2. ibozice
opimētūz costis super iuolūtūz. i. pleura pān
culus est tenuis telle arancariūz sitis eēs pecto
ris costas ab interiorib? uestiens oīaz conelu
dens que pectoris cōtinent q. uenitate mēbra cu
ius utilitas est cobogire et defendere ea ne for
te ossiūz pectoris ledant obuiatione ppter durī
ties eozūz. De mediastino dicit gal. 6. de unī
tate pīculariūz q. i medio totius toracis mēbra
mēbranis robustissimis phibet. i. diuidit sedz
longitudinēz eius laus desuper inferi? et iplan
tant a parte inferiori. a retro quidē ad spōdiles
dorsi. ab ante uero ad mediūz os quidē scdm pe
ctus. cūz sitis est inferius enīformis notata
cartilago que est scdm os uentris. Et scias q. i.
duo mēbrana constitutūz unus pāniculūz uocatum
mediastinūz. Et Gal. dixit q. a pāniculo opie
te costas duo oriūnt opimenta pectus p mediū
diuidentia. bec. n. opimenta pectus seperant me
dia per longūz a loco obuiatōis furculaz usq.
ad sub pectorale quod est cartilaginis principī
que enīz sitēz gerit. Cōsolidat q. ab auctozib?
duobus modis hys locis oībusq. medys ossiūz
pectoris paritibus. A posterioribus uero con
solidantur pectoris spondilīb? et ascēdūt a loco
in quo pectorali continuant paulatī usq. quo ad
cor pueniant ibiq. sit maior eozūz separtio abin
uices. Concludunt. n. cor et ipm cor et cobogitur
pānicul. i. capsula. In medio horūz duoz opī
torūz sunt. deinde conuertunt et ad spōdiles dor
si cōtinuant ac super meri. Et hys continuanē
firmi sūnt locis. Et sic fiunt due pectoris cōca
uitates. De mediastino dixit Aui. q. in uitate
iste pāniculus est duo panniculi quozūz unūz ita

dixit gal. pīma et maxime ē duos uētres opīri
toracis ut si aliquādo magna plaga facta in alte
ra parte pectoris perierit respiratiōis opus.
quod scdm illam ptē reliqu? uēter saluat? saltē
medietatez actus custodiat. Et ppter hoc scīuo
cale et semi respirans in magnis uulncrib? que
interius proueniunt in altera parte toracis mox
fit aīal. Imuocale aīal et totaliter i. n. r. e. s. p. i. r. a. n. s.
si ambo uentres pforant. Et subdit gal. Est in
super et h. mēbrani ad aliā utilitates que ē ut co
hopimentozūz sit et cogulationūz ex eis omib?
intrinsicis organicis toracis utile. Et. n. arte
rias que ibi sunt et uenas et neruos et yfophagi
et ipm pulmonez totum colligant ipsi toraci toti
et tegunt ista mēbra circūcūsa uene quoq. que
scdm totum sunt toracē maxime potunt comodo
itate ex mēbranoz implantatione et circum in
plantatione et maxie uena concaua. et Gal. et. A.
conuuliter dixerunt.

Capitū 4. de noticiā cōplōis pulmōis.

Uānis a multis multa su
mānt signa signi
ficāta sup pulmōē magis ppa
tū et magis ydonea ut Aui. i. dixit
sunt haneliūz uox. iussu spūū et
pulsus. Signa tēpati pulmōis dixit Aui. 4.
collz. sunt haneliūz tēperatus magnitudie et
puitate suple et in alijs differentijs eius et nō le
di ab aere frigido nec calido. Et uox tēpata in
ter fortēz et debiles. Et dicit ē sine mīsi et sine
spūo et est potēs in fīone longo. De signis
aut cōplōis pīonis calide dixit Gal. 2. Regnī
est sitis Et Aui. dix. Accidit ei plurimū sitis. et
b. q. caliditas pulmōis ex uicinitate sua ad sto
machūz exsiccat hūiditates rozidas oris eius
unde cātū sitis q. magis mitigaet et extinguit p
inspirationēz aeris frigidi q. per potūz aque fri
gide sicut dicit in fīone. s. caplo de sui. 2. si
gnū dixit ē q. inspirant āplius. i. attrahūt plus
de aere. i. q. tēpatis. i. cū aeris attractio ut
pauit. fiat pīncipalīz pp cūētare caliditatē cordis
fit tū fatio pp tēperare et caliditatez pīonis et
mēbroz pectoris ut supra iaz dictūz est ac et q.
aer attractus nō imēdiatē uadat ad cor sz ad pul
monē in quo aliquālī alterat ne frigidus pue
niat ad cor tēperat aer i pīone calido ne nimis
alteraret ad caliditatē ultra id q. requit p re
frigeratiōē cordis tēpati maxie si nō esset mltz
potens cum sui multa q. tūitate resistere calidi
tati pulmōis quare attrahit pulmo mltz de aere
cum ē calidus et nō solūz multūz sz ut dicit qui
daz q. et uelocius attrahit ut in pauciori tēpore
nimis alteret aer i eo. Et subdit Gal. q. pulmo
calidus effluat lōgus. i. in āpliori tēpore expi
rat aerē attractū cū fumū capinō cū mlt? sit q.
diut? durat i eo expiratiō Et. A. ubi supra dī
xit. Erit haneliūz magnū. i. i. spirādo multū aerē
Et qūz dupliciter effluat. i. erit expiratiō ita
magna q. apparet q. hō effluat. 3. signū dī
xit. Gal. sentiunt circa pectus cauma et icendū
et nō 2. ypocon. quēadmodū hū qui calidum
hnt uentrē sentiunt quia pulmo situat ē in tora
ce et circūdat ab eo et nō ab ypocondrys. Et.

Aut. dixit accidit et plurimū inflādo. 4^m si
gnum ē dixit Gal. hy bibētes nō statim quiescūt
sed a siti sicut faciunt sitiētes pp caliditatem sto
maci et hoc qz nō statim perueniunt potus ad alte
randū pulmonē ad stōm aut statim puenit. Et
frigidus pot⁹ dixit Gal. si sit caliditatem corp⁹
magis qz multū calidus cui⁹ p⁹rimū ē in sū sto
maci. Remittit aut magna sitis stomaci ex po
tu multū calido qz ex frigido. Dixerunt aut
Gal. super 2° regimīs acutoz. Et. A. 13^a. 3. q
sq⁹ frida bibita i stōaco calido et sicco fz nāz
inflāmur et querit in colerā et in uaporem ca
lidum et sicch epiceatiū qualis ē colera cuius
epiceatiōe augmētum efficiunt i siti. Et sic ex
cto⁹ sitis addit in siti. Et cā hūis ē fortitudo
accidētis ppter p⁹ritatē quare i tali stomaco
per accidēs ex potu aque frigide itensior calidi
tas cāur. Sed aqua calida nō querit in colerā
nec incēdit caliditātē in stomaco et cū hoc hūec
tat et humectādo remittit sitis. 5^m qñ sitis
ē ppter caliditātē pulmonis nō remittit a potu
calido qz hūis humectet qz nō remouet cām exsic
cantē calidā. f. pulmonis fz oz ut pot⁹ sit frigid⁹
ut alteret istā et nō os stomaci. Et ut dixit Gal.
ut frigerat et sicut siti eoz frigid⁹ aer ispiratus
qui tñ nihil allēuat sitiētes pp caliditātē stōa
ci. f. quid modicū ualde. Et cā ē qz aer frigid⁹
d⁹ imēdiate peruenit ad caliditātē pulmōis et re
mittit eā et sic cām exsiccatā uñ a siti eoz ge
scūt. ad stomacū aut nō peruenit nisi mediate et
ualde remisse quare nō remittit caliditātē eius
nec ei⁹ sitim sicut. Dixit. A. Accidētia sitis
ei⁹ sedat aer frigid⁹ absqz potu multos. et inuit
i hoc qz alii requirūt cū eo potus ut qñ sit cum
caliditate pulmonis forer et caliditas stomaci.
Aut qñ calor stomaco a pulmone cōicat⁹ forer
mult⁹ aut factus fix⁹ aut mansu⁹. In hys. n. ca
si b⁹ nō sicut sitim eoz frigid⁹ absqz potu. 5^m
signū ē amplitudo pectoris dixit. A. 3. 10^a. cō
plexionē calidā pulmonis significat aplatio pe
cto⁹is. ad caliditātē. n. pulmōis sequit⁹ ipsi⁹ ma
gnitudo et ad ipsi⁹ magnitudinē sequit⁹ magnitudi
do pectoris i quo locat⁹. Et hēt hoc signū ueri
tatē nisi magnitudo pectoris sequit⁹ magnitudi
nē cordis et ei⁹ caliditātē aut nisi sequit⁹ magni
tudinē cerebri nuce et spōditū. Sextū signū
dixit. A. ē qñ habēs caliditātē pulmonis habet
uocē forte. Et. A. dixit duplat⁹ uox et operatio
ei⁹. f. efficit uox magna et multū etinuata pp mē
ti aeris expiratiōē. uel fortasse Aut. retulit
operatiōē pulmonis nō solū ad uocē sed et ad
omnes operationes ei⁹ que sunt quinqz ut pate
bit infra capitulo de uoce. Septimū signū di
xit. A. ledit⁹ ab aere calido et nō a frigido. Aut.
uero dixit pax nocet⁹ ab aere frigido fz plimuz
a calido. 8^m signū dixit. A. accidit ei alii tu
sis q pot⁹ ē sicca ut cū caliditas mult⁹ exsiccaret
et pot⁹ ē humida cū caliditas traheret mās ad
pulmonē. Cōplōnis aut nālis frigide pulmōis
signa sunt dixit Gal. in tegni qz a frigida inspi
ratiōe sensibilibz ledunt ut dixit maxia est hec si
gnificatio in pulmōe frigiditatis. Et quēadmodū
frigidū inspirantes sentiūt manifestaz lesiones
et infrigidatiōes ita calidū. f. inspiratus est ei⁹
amicus. Cū cū ista sit imoderata discriasia le
dit a siti et inuā a p⁹rio moderato usu. Dixit

Aut. Nocet⁹ ab oi frigido 2^m signū dixit Gal.
qz stāticās supfluitates loquēs et cū uisū expu
unt. In eis cū flice supfluitates per uiaz indi
gestiōis generātur et multiplicātur uapores et
multi ex nutritiōis ad pulmonē ascendētes nō
resoluti pp frigiditātē et debilitātē ei⁹ i aqueas
stāticās supfluitates querūtur. plures et flice
supfluitates a cerebro ad pulmonē descēdunt et
remanēt i ipō nō resolute que oēs supfluitates
pulmōez ledentes irritant ipz. ut cū uisū mouea
tur ad expellendū eaz que et nascēt interduz
cum aere attracto et in expiratiōe cum locutiōe
emittunt⁹ Aut. aut dixit significat multitudie ge
neratiōis stāticās in ipō et pp ipas supfluitates
aduenit eis asma et tussis. 3^m signū dixit Aut.
significat ipas puitas pectoris puitas hanelitus
et puitas uocis. paucū cū inspirāt aerez et pau
cum expirant. Et significat ipas dixit Aut. acui
tas amboz. f. hanelitus et uocis. hanelitus cū
est acutus subit⁹ pax attrahens de aere et nō mē
tus durans in suo motu. Et subdit multotiēs du
plicat⁹ eius hanelitus qz sicut dixit Gal. 5° affo.
in p⁹mēto affo. in acutus passiōibus luctuosa sus
piria malum hanelitus intersectus pp gemina
tiōē motus pōt fieri ad debilitātē hūis et in
duratiōe pectoris quā debilitates pectoris indu
ratiōe pōt facere frigiditātē cōplōnis et maxie
que ē accidentalis et p⁹ternāz. Et pp hoc dñt
qdā nō est hoc signū p⁹lōnis frie nālis qz talis
hanelitus ut supra patuit est signū calide p⁹lō
nis nālis. Quare restat qz sit signū p⁹lōnis fri
gide accēdētis aut fortasse naturalis multū lapsē
Dixit Gal. et ponit 9° cōmētiōis. si fuerit ma
la p⁹lō in p⁹lōne absqz mē ex inqualitate ipi⁹
accidit tussis. si aut fuerit euz equalitate nō accit
nisi malus hanelitus. tñ dixit Aut. signa sunt cō
traria eis que sunt p⁹lōnis calide. De signis
aut humidis primus est dixit Gal. in tegni humi
ditas pulmonis obscurā operatur et raucaz uocē
Et Aut. dixit. significat eā raucedo uocis eo
qz sit aeris percussio in res humidaz leues. Et
dixit qz est defectus ab eleuatione uocis non p
pter debilitates corporis suple sed ppter multā
molietez partuuz. non. n. p cam potest fieri pcul
sio foris in humidaz percussus quare non pōt
uox in altus eleuari sic qz appareat sonora. 2^m
signū est dixit Gal. incurrent eis supfluitates
magne. Multū. n. expuunt et magis ipsi acute
loqui uolentibz quia euz acute loqui uolunt for
tiori motu mo⁹ aer unde uehementius mouet hūi
ditates. bene ergo dixit Aut. qz significat eā mē
tudo supfluitatuuz. f. que spūunt. 3^m signū dixit
Aut. significat ipas stricciō et p⁹ptie cū ista cō
plexio fuerit cum materia quia sonus iste qui an
datur in stricciōe in hanelitu dormientiū cāur ex
reflexione uiditatis intra cānam p⁹lōnis cum
exit aer illam frangēs. Et maxie fit dixit Aut.
si nullus fuerit decliue ad supiora. f. uersus cpl
gloti. tunc. n. magis sentiūt sonus eius. De
signis aut cōplōnis sicce p⁹lōnis dixit Gal. in
tegni sicciōres pulmones sine supfluitate sunt
ut puta a flate. paucos. n. excreant supfluitates
qz siccitate consumunt⁹. Dixit Aut. siccam si
gnificat paucitas supfluitatuuz. Et Auer. dixit
cognoscit ex paucitate spūit. 2^m signū ē dixit
Gal. qz pulmo siccus ē cum claritate uocis. Et

Aui dixit asperitas adest uocis et similitudo cum
uoce grui. hanc uocem quidam uocant acutaz. sonus
n. acutus fit ex percussione aeris in res siccam
modo isti habent canas siccas que sequuntur ad si-
cam et plones plonis. 3^m signus dixit Auic.
quod est illic distina propter uehementiaz spiritus
dimis pulmonis a sicco ademptante et cohabitante
te ipsius propter quod cam non est pulmo huius obediens
dilatationi et constrictioni huius tunc eueniret in supflui-
tate siccitatis. Quod si propter naturam pulmonis
fuerit composita cognoscitur ex compositioe sig-
norum simplicius illas respondentibus. Compositio
autem trachee arterie signa sumunt potissime ex
uoce et patebit infra ca. 5° uoce. Compositio autem panis
et pectoris. s. diaphragmatis plene et media
stini signa sunt potius periclitata. propter eorum siccitatem
et multas periculas interinsecas. Dixit Gal. in regni
non leues crases siue cogniciones. Insequitur tunc
dicitur quidam istorum propter cordis et plonis dixit
Aui. quod unaqueque istarum dicitur propter quod est
pulmonis naturalis et quod est et accidentalis. Et cohabitans
ambo in signis predictis ubi gratia in calida siue
ipsa sit naturalis siue accidentalis erit ibi sitis et ha-
nelitus magnus et hoc nisi illa signa sint de illis.
que non possunt euenire nisi a natura quoniam tale si-
gnum semper signum propter naturam et nunquam accide-
ntales sicut est magnitudo pectoris guttas eius et
hys signis que nunquam possunt sequi ad propter naturam ac-
cidentales. non enim possunt ex tempore acquiri nec in
tempore permutari. Hinc tunc predicta propter naturam. s. na-
lis et accidentalis differentiaz abinuerunt dixit
Aui. in duobus unum est quod quod est naturalis signum
eius est stans cum sit nalis et a principis generati-
onis acquisitus. Si si 9° est accidentalis et signus
eius non est stans quod est ex tempore acquisitus quare
potest permutari. 2^m est quod signa propter naturam nalis. oia
poteunt dici secundum nalis et uocari nalia a principis gene-
rationis uenientia. Sed signa accidental' dicuntur
aduentione non ex principis generationis. Quia tunc
pulmo uicina cordi ideo signa dispositionis cordis
in significando super pulmonem sunt fortia. Et isto
modo per pulsus significat super dispositionem pulmonis.
Unde dixit Aui. Pulsus est magis significati-
uus eius quod sequitur ramos nervorum pulmonis et ue-
narum et arteriarum eius. uene enim et arterie propter
quodammodo similitudinem aliquam ab auctoribus uocantur
nerui. sic enim Isaac. de urinis ramos uenarum
epatis uocant neros. Si tussis est magis signi-
ficatiua eius quod sequitur canas et carne pulmonis.
Scias tunc quod aliquando in passionibus pulmonis pulsus
potest esse bonus et hanelitus malus et equeus pul-
sus potest esse malus et hanelitus bonus. De quo
exemplum posuit Gal. 4° de interioribus in fine de
medico qui habebat pulsus malus et hanelitus non
malus eo quod malitia eius erat in uenis et arteriis
pulmonis et non in carne neque in cana eius. Quia
autem predicta propter naturam plures sunt males ad hoc co-
gnoscendum dixit Auic. quod sensibili grauitas est si-
gnificatiua propter quod magna est in paniculis et lacertis. Et
significat per tussim locus eius. Cum enim non sput-
etur nisi cum tussi leui tunc magna est propter quod supra
canne et ei quod sequitur ipsum sed cum non sputetur nisi
cum tussi plurima tunc magna est profunda longinquum
in qua cum retinetur in pulmone dixit Aui. in
capitulo de pleuresi quod accidit sicut ebullitio id est
accidit sonus sicut si aliquid ebullit. Et hoc pro

pter commixtiones aeris cum materia in pulmone
reicta qui sonus est sicut sterrenus sed non sic foris
qui a ga^o uocat accegit. de quo sputo sonante locu-
tus fuit ypo. 3° pronosticorum cum dixit si coherens
sonuerit. Ista enim magna quod est apostemas et di-
cuntur signa eius infra cum tractabit de apostemibus propter naturam
Et quod non est apostemas et hoc secundum plurimum
Et quocumque fuerit ad eam sequitur impedimentum in
operationibus pulmonis et canne eius in respiratione
uocis tussi et sibilu. Et magna replens autem est flatus
et secundum plures autem est melius aut colera. Et signa flatus
sunt difficultas respirandi in plenis tussis et
raucedo. Et grauius magis in nocte quam de die et
in yeme plus quam in alijs temporibus et post cibum
plus quam ante cibum et sputum habundans. diuersum tunc
secundum flatus diuersitate. Nam si flatus fuerit naturale
sputum erit aquosum tenue album insipidum et facile
spumabile. Et si fuerit dulce erit sputum album di-
gestum et sennit dulcedo in ore cum sputum et facit
educit et si fuerit acetosum erit sputum tenue id est
gestum liquidum et sapor eius in ore sennit et est me-
diocrius educationis. Et si fuerit salu erit cum cali-
ditate et sibi et faldine in ore et in sibi subtile
mediocrius educationis. Et si fuerit grossum mucila-
ginosum sputum erit uiscosum grossum difficult' educ-
tionis. Signa autem melius me sunt difficultas
respirationis et tussis difficultas erit relectio eius
Et par est quod educit et est liquidum acre et frigiditas
circa toracem sennit emergens a profundo et ha-
nelitus frigidus et color toracis in multis liquidus
aut fuscus in uenis magis affligit in horis melius et
in autumno et in yeme. Et secundum plures accit sensus
bus. Et signa colice sunt difficultas respiratio
tussis et raucedo siccitas et sitis que magis ale-
uiat frigiditas acre quam potius pectus percipit tactu
calidum. Et caliditas emergit ex profundo et ha-
nelitus est inflamatus et sputum in colia naturali est ru-
beum claz tenue et si fuerit citrina erit citrinus
tenue et si fuerit uiridina erit grossum. Et si
fuerit adusta erit citrinum uel uiride. et in oibus
specibus eius est amarum plerumque color pectoris de-
clinat ad citrinum et est facilis educationis propter quod in
uitellina et grauitas in magna colica est modica. In
melius uero est aptior sed in flegmatica est adhuc ma-
ior propter sui multitudinem magis affligit in die et in
horis colicis et in estate. Et secundum plures reperitur
in inuembus et adulescentibus. In grauitate autem
pulmonis et fistulis canne eius non colligit sanguis
nisi prederet ex aperture uenarum et tunc cognosce-
tur per sputum uerum in uenis et arteriis eius aliquando
multiplicat et significat per ruborem faciei et re-
plens uenarum et alia signa significatiua dominium
sanitatis in pectore. Dixit Aui. colligit 4° propter
pulmonis est a propter naturam eius eo quod temperata habet
necessitate propter naturam temperata inter magnitudinem et
paruitatem et amplitudinem et stricctatem uia face-
re quoniam quod est calida erunt uiae late et latitudo pe-
ctoris significat super latitudinem propter naturam. Et forti-
tudo uocis significat super latitudinem uiarum. Et
largitas uia signum caliditatem pectoris et pulmonis
et ca. quod fortitudo uocis necessario signum caliditatem
Si 7° facta significat striccturam uia necessario
et debilitatem et maxime si et adiungat siccitas.
Et uelocitas hanelitus significat paruitatem pulmo-
nis et striccturam suam uia nisi propter naturam cordis sit in
ca. Peccat uero sputum significat malam co-

p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e. Et p[ro]p[ri]e dicit q[uod] p[ri]m[us] talis d[icitu]r deue
uerit ad ulceratione[m] et cicat[ri]c[em]. De signis uero di
sp[er]s[is] egre p[ro]p[ri]e dicit Gal[enus] in tegni q[uod] ip[s]a su
nunt p[ri]mo ex d[ist]in[ct]is. i. ex sp[eci]eb[us] malicie baneli
tus ex mutatio[n]e facta i[n] pulm[on]e et trachea arteria
Et sumunt[ur] ex tuss[is] n[isi] n[isi] sit ex lesio[n]e pulmo
nis et sumunt[ur] ex dolorib[us] que accidunt i[n] partib[us]
pectoris et ip[s]i signifi[ca]nt uaria s[ecundu]m uarias dolo
ris differ[en]tias et sumunt[ur] ex spu[rit]is que et signi
ficat s[ecundu]m suas differ[en]tias. Et sumunt[ur] ex lesione
uocis et de hys oib[us] inferi[us] dicit[ur] in p[ro]p[ri]e
capitulis. Dicit[ur] A. q[ui]s i[n] nocum[en]tis m[em]broz
pectoris associant[ur] signa m[em]broz longinquor[um]
sicut uertigo i[n] ap[er]tibus uelaminis. Et rubedo
faciei i[n] ap[er]te pulm[on]is. Dicit[ur] aut[em] aliq[ui] q[uod] ista
accidentia n[on] sunt appropriata s[ed] possunt adesse
et non adesse.

Cap[itu]l[um] 5^m. de egritudinib[us] eueni[en]tibus i[n] pulmo
ne et cana eius.

Ixit Aut[em] cena. pulm[on]i q[ui]q[ue]
accidunt ap[er]ta app[ro]p[ri]a
ta m[em]bris consi[st]ib[us]. Et accidunt
ei egritudines officiales et p[ro]p[ri]e
op[er]ones i[n] uenis suis et parib[us]

cane ipsius et p[ro]p[ri]e i[n] uenis grossiorib[us] et i[n]
ramis grossiorib[us] cane. Ip[s]i. n. p[ro]p[ri]e s[im]ilitudi
nez possunt uocari uene. Et sunt grossiores r[ati]o
uenarum et frequentius oppilant[ur] q[uam] rami uene et
arterie. Et quidaz dicunt i[n] ramis grossiorib[us]
i. tam cane q[uam] i[n] uenis et arterie su[nt] accidit op[er]o
nes nobiles lesiones i[n] op[er]atione baneli[us] faci
entes. Ad. n. intellexit q[uod] i[n] ramis grossiorib[us]
p[ro]p[ri]e et frequent[er] accidant op[er]ones resp[ec]tu
minoru[m]. parui. n. rami de se sunt apti magis et
frequentius oppilari q[uam] magni. Et subdit. A.
accidit oppilatio p[ro]p[ri]e i[n] raritate cordis ei[us]
i. i[n] carne sua spongiosa. Et q[ui]q[ue] accit op
pilaciones i[n] pulmone p[ro]p[ter] causas earu[m] i[n] ipo
et tamen augentur usq[ue] pueniunt ad clausura[m] si
ue cobopura[m] idest ad perfectaz clausuras et sus
focaciones uel q[ui]q[ue] sunt op[er]ones i[n]tra ipsum
i. corpus pulm[on]is usq[ue] quo pueniunt ad cobo
pturas. i. ad opilandu[m] m[em]bru[m] uicinu[m]. i. ramos
cane et uenaru[m]. Scias h[oc] q[uod] cobopura ab. A.
reperitur sumpta tripliciter uno p[ro]p[ri]o nocum[en]to
comunicato alicui m[em]bro op[er]imendo ip[s]u[m] ut. 3.
9° c^o de prefocacione. 2° modo p[ro]p[ri]o nocumen
to eius opp[re]ssione p[re]cepto i[n] sopno siue ex som
pno ut. 3. p[ri]m[us] cap[itu]lo de subeib[us]. Et 3° modo p[ro]p[ri]o
fecta oppilacione siue clausura ut hic. Et a
postemata et oppilaciones dicit Auer. 4° coll[ec]t[ur]
sunt egritudines manifestiores ex eis que fiunt
i[n] pectore. Et accit pulm[on]i dicit Aui. egrit
tudines communes. i. solo q[ui]nuitatis s[ecundu]m elus cu
ius e[st] potest causa opp[re]ssio cum multum auge[re]
suple. Et accidunt pulm[on]i egritudines malitie
q[ui]p[ro]p[ri]e simp[li]es et composite. Dicit Aui. ubi
supra. Pulm[on]i multe egritudines fiunt quaru[m]
quedaz sunt co[n]s[ec]u[et]e et quedaz p[ro]p[ri]e. Et co[n]s[ec]u[et]e s[un]t
ap[er]ta op[er]ones solo q[ui]nuitatis. p[ro]p[ri]e uero sunt
sicut tuss[is] et egritudo que dicit[ur] orthomia. i. dif
ficultas banelinis. Et accidunt ei dolores. h[oc]
t[em]p[or]e dicit Gal[enus] 4° de interiorib[us] dico pulmone[m]
nullo tempore habere dolores fortes ymo ut dicit

quidā nullus p[re]ter dolores aggrauatiss[imos] non. n.
ut supra dicit[ur] ē habet pulmo s[ecundu]m nisi p[er] panice[m]
uelantes ipsu[m] et suspendentes uel alligantes ip[su]m
Et iō subdit gal[enus] granitate[m] et ext[er]i[us] ones p[er]
dico i[n] eo euenire. Et ueniunt usq[ue] ad radices co
staru[m] uel offiuz dorfi q[uod] pellicule circundates
p[ri]monē sunt i[n] hys alligate et suspense. Dicit
Aui. q[ui]m multiplicat egritudines pulm[on]is i[n]
hyeme et aut[um]no p[ro]p[ter] multitudinē catarroru[m].
ip[s]i. n. multiplicat i[n] hyeme p[ro]p[ter] frigiditatem et hu
miditatem suaz et i[n] aut[um]no maxime p[ro]p[ter] mediu[m] tē
pus q[uod] sua frigiditate mouet mās que remanet
runt ex estate uersus intus. Et p[ro]p[ri]e dicit A.
i[n] aut[um]no plumoso post estate[m] sicca[m] septemrio
nales sicut dicit 3° affo. in affo^o. Et uero estas
sicca et borealis fuerit et. h[oc] tamen. y. dicit q[uod]
multiplicat i[n] hyeme post dicit[ur] aut[um]nu[m]. A.
aut[em] dicit i[n] ip[s]o aut[um]no. P[ro]p[ter] q[uod] ne tāt
q[uod] si humiditas i[n] aut[um]no sit non expectat[ur] ad
hyemes s[ed] accit i[n] eo. Si uero non sit m[ul]ta tūc
accideret i[n] hyeme sequente. Dicit Aui. m[ul]to
t[em]p[or]e perducunt egritudines pulm[on]is et s[im]il[ite]r
diaphragmatis ad egritudines epatis sicut p[er]du
cunt uehemētia frigiditatis et caliditatis pulmo
nis et diaphragmatis ad ydropē pulmo materia
mediate corde cōicat multu[m] epati et diaphragmati
immediate tangit ipsum.

Cap[itu]l[um] 6^m. de nocentib[us] et q[ui]ferētib[us] pulm[on]i.

Ixit Ipo. 5° affo. frigida ue
lut nix aut crystallus uel
glacies ut sunt aer multu[m] frigid[us]
et aqua multu[m] frigida et eis pot[est]
infrigidatus sup[er] niuez sunt pecto

ri inimici. Et Aui. dicit 3. iō. capitulo de ap[er]ta
nibus pulm[on]is Aer frigidus nociu[m] est pulmo
ni nisi lesis a calido uehemēti. Maxie aut[em] fr[ig]
gidu[m] et actuale et potēuale nocet pectorib[us] sensu
et pectorib[us] excarnatis pauca carnis. et pectorib[us]
qualescentib[us] siue appropiet ab intra siue ab ex
tra eo q[uod] frigidu[m] intensu[m] appropinatu[m] p[er]it i[n]
pectore malaz q[ui]p[ro]p[ri]e frigidaz. q[uod] iaz indurā
tur et decurtat i[n]trinsēce pectoris p[re]s ita ut
sine lesio[n]e et dolore dilatari cum necesse fuerit
nō possint. Tuz aut[em] Aui. p. 2° c^o de aqua dicit
q[uod] aqua frigida q[ui]fortat pulmōez intellexit d[icitu]r pul
mone calido aut[em] ē sicco. Et nocet pulmōi et pe
ctori aer grossus paludosus nebulosus et uento
sus. Et sum[us]. i. puluis. Et sp[eci]aliter puluis a fru
mento qui surgit cū eribaf. Aer eto quētu[m]
clarus quēnit pulmōi et calidus dūmodo i[n] cal[or]
ditate nō multu[m] excedat. Et nocet pulmōi furor
siue ira fortis et sollicitudo multa et tristitia siē
animi iocunditas ei quēnit. Et nocet ei o[mn]e exer
citiu[m] laboriosu[m] siue uox multu[m] exaltata et mul
tu[m] q[ui]nuita et uolēter emissā et maxie facta p[ro]
repletionē cibi aut hūor. Q[ui]m ip[s]a q[ui]mouet hūo
res sicut ei quēnit exercitiu[m] moderatū a[n] cibū
et uox mediocris et moderata sermocinatio. i.
lectio uel p[re]dicatio. Et post cibum paulatina et
mitis decambulatio. Et ei repleto q[ui]fert fricatio
ante cibū facta i[n] extremitatib[us] et p[ro]p[ri]e i[n]fe
rioribus. nō repleto aut[em] fricatio mediocris fa
cta i[n] toto torace et dorso. Et balneus et quēnit
ei cū nō affuerit repletio aut si affuerit sit suffi

eteter miorata. Et nocet ei sompnus et uigilia imoderate facta. Et sompnus diurnus. i. maxie factus supra repletioez et illico post cibuz et maxie capite d'p'sso. Et nocet ei oia acuta salsa amara pontica stiprica et acetosa maxie et si sunt illa acetosa daleibus q'uncta ydeoz et oximel et syrpus acetosus pectori obstant. i. pulmōi sicut dixit Rāf. 4.º q'ueniēs. Pulcia aut ei ilipida et ei q'ueniūt. Et nocent oēs cibi grossi et uiscosi nutrimentū difficilis digōis et tarde a stōacho descendentes sicut hya oppositi ei cōueniūt. Et nocet ei imoderata repletio cibi et pot' grauās et extēdēns stōacuz qm̄ ex eo q'primūt dyasfragma ad cuius q'pressionē sequitur lesio in pulmōe.

Ois autē supflua inancio nocet ei et maxie supfluens coytus. Ex grāis aut q'ueniētib' sunt panis simillacens bñ frumētā et coctus a corticib' duris mūd' recēs n̄ tñ calid'. Et p'isina triticea et ē ordeacea cōueniūt ei panis de farina tota aut furfuraceus. Et p'isina ē facta de succo furfuris cū egeret pulmo mundificatōe. Ad ledunt autē ipm̄ pise neq' faseoli n̄ cicere et p'cipue aque cicep' p'cipue qñ decoquunt i eadez aqua in qua p'infusa fuerit. Et de carnib' q'ueniunt carnes bonaz aut domesticaz et silue strū p'eter degētes i aquis et stāgnis a quibus n̄ exceptuātur anates et anseres et maxie ipsaz ale q'ueniunt pulmōi. Ex carnib' quadrupedū caro castrati et animalis agni. Caro bēdi et la ctātis utuli et caro caprioli iuueis et caro ericij. Et dicit quidā q' caro uulpis ē ei uebementis utilitatis et p'cipue pulmōi et et etiam pulmōi et epar ericij. Et hy duo pulmōes nō solū q'ueniunt ei inq'uatū pulmōes sunt s̄ et cū tota sba et amiscant. Et q'ueniunt uteli onoz forbiles ut salte nō idurati. Et lac recēter mulsū et p'prie butir' recens et coctū et crudum. Et caseus etiā recens sine sale et recocta et pisces parui petri bonarum aquarum. Et anguille leniunt pulmōem et recentes et salite per infusione eaz i aqua ab ipsis sale extracto. Et de fructib' q'ueniunt amigdale dulces mūdare et amare et cū necessaria fuerit pulmōis mundificatio. Et pince et fistici et passule dulces et carice p'gues et dactili. Et uue ē bene mature et maxie postq' apense fuerint per aliquot dies. Et sic et recentes bene mature et a cortice munde et ligua aut et sebesten et iunbe. De quibus dixit. Rāf. in. 22.º. particula q' ipse spālitate quā hñt sunt bone egritudinib' pulmōis et pectori et mēi et uesice. Et ex fructib' sunt xilocaraca sic ea anelane affate et mundate cū zucaro comeste et medula granor' coti lupini dulcorati et zucaram et granata dulcia. Et de semib' sunt semē lini silaminū fenugrecū semina quatuor frigida a cortice mundata. anisū semen feniculi. Et de herbis sūt q'uenientia buglosa domestica et siluestris caulis lactuca eruca spinaria blitis.

Et de radicib' sūt napi et rape rafanida et aleum coctum et porz modice sumptū et q'ueniūt ei māna et mel oleū dulce et aq' plantalis. Et de q'aditis q'ueniunt 31.º rof' acorus q'dius citrū q'dium et penidie. Que autē currūt cursu medicine. Autē distingit i tres ordines et p'cipue q' q'ueniunt in mundificatōe pulmōis i pmo ordine ponēs leuiorez ex eis. Et i 2.º aliq'ntulum

fortiores. Et in 3.º magis fortēs. Ex simplicib' autē quas posuit in primo gradu alia declinant ad caliditatez et alia ad frigiditatez. Et illa que declinat ad caliditatez sunt dixit Rāf. farina fabarū aqua mell' semen lini assūm. assatur autē ut remoueatur ab eo ipsi' inflatio. amigō. i. dulces. Et uinū dulce. i. p'm. n. si ē dixit Rāf. 3.º. regimīs acutorū q'mento 4.º uebementer apit opitōnes p'lonis sicut uebementer gnāt opitōes epīs et splenis. Et pñt addi capill' ueneris. et sticados. Que autē declinat ad frigiditatez dixit Rāf. sūt semen cucumeris et batbenche. i. melonis et cucurbite suple et citruli. Et posset addi semen alchebengi et radix liquiritie. Et de butiro dixit Rāf. q' in administratione est plus maturatio q' mundi ficatio. tñ si deglutiat cū melle et amigō. sit eius mundificatio maior et maturatio minor.

In 2.º aut ordine posuit Rāf. gluten albotū et amigō amaras et oximel squilicū et fenugre cūz et olibanū et dactilos beron. i. maturos l' d' illa contrata. Et pñt addi feniculus et anelane comeste cū melle acorus et armoiac' et amomū et semen alice et cinamomū et semē cartami uinū dulce cūz melle. Et gallozū decrepitorū uis et stozaz calamita. Et in 3.º ordine posuit Rāf. ciminiū et piper et ozobū et radice lily. i. celestis et castōz cum melle et squillaz affataz et q'triaz et confectā cūz melle et centaureā maiorez et nigelā et uermes qui sub urceis inueniunt cūz deficiant super testaz positaz super prunas aut in furno donec albescant et comiscant cūz melle. Et ex eis ē emula qñ ponitur in medicinis. et aqua ei' i. succus uel aqua decoctionis uel subtilimatōis. i. radice eius est multi inuamētū. Et uinū decoctionis eius sil' et sileleos ē uebementer inuatiū et p'cipue crudū. Et p' illud. illud qd non est elisatū nisi elisatura una. Et hyz pñt addi zingī. et maxime cōditū et grana iuniperi et semē sinapis et p'assius hāce yfopus sicca thūm et tin bza nardus semen urtica nasturtiū calamitū et similia. Et dixit Rāf. crocus confortat instrū banelitus et facile facit sputū ualde. Et possunt p'edictē medicine app'oximari abintus ac etiā ab extra supra toracez. Et pñt ex p'edictis medicinis simplicib' fieri multe medicine q'posi te. ex compositis. tñ Rāf. multas descripsit fm tres ordines supradictos. multas. n. narrauit q non reperiunt in suo autū. salte sub ill' noib'. Ego aut adduxi eas hic p'pter longitudinem et quia multe medicine mundi ficatue p'lonis ife rius describent et maxie in ca' de asmate. Que dam ēi medicine pulmōi q'ueniunt per uirtutes alias a mūdificatōe que ēi satis ex d'bis patebūt. Supradicti etiā pulmōes pulmōi et pectori ut ibi dictūz fuit q'ueniūt cūz p'prietate et maxie qñ lauāt cūz uino uel aqua decoctiois. rez facientiz ad intentionē quas habet medic' et po stea exsicant et puluerizant et miscēt in loboc et electuāz q'uenientib'. Et dicit q' stercus h'miz sirici q'uenit pulmōi cūz p'prietate. Et q' cicer taz in uia cibi q' medicine sumptūz utilem habet p'prietatez in conferendo pulmōi.

Lapl'm. 7.º. de uniuersali curatōe p'pū pectoris.

Generalis cura egritudi

nus p[ro]p[ri]e et
et pectoris q[ui]sistit in debita admi
strat[i]o[n]e trius medicinali[um] instru
ment[orum]. s. diete potio[n]is et ci[ur]gie

q[ui]s t[ame]n sufficit sola dieta et q[ui]s requir[et] et cu[m] ea
potio. Et in quib[us]dā i[st]is paucis necessaria ē ēti
cirugia. Et cura quidē p[re]servatiua q[ui]sistit in cus
tatiōe nocentiū et approp[ri]at[i]o[n]e iuniorū que di
cta sunt in cap[itu]lo p[re]cedēti. Et in cura q[ui]dē cura
tiua o[mn]i[um] ut regimē tā in dieta q[uam] in potio[n]e uariet[ur]
uariat[i]o[n]e egritudinū et cap[itu]l[ar]i. In frigidis nā
q[ui]s egritudinib[us] et cāis o[mn]i[um] ut regimē fiat ad ca
lidu[m] et ecōuerso in calidis. Et sicut q[ui]sistit in sic
cis et hūidis. Exemplū in dieta posuit Auic. et
dixit. Q[ui]s exercit[ur] p[ri]mo cu[m] eo q[uod] est sicut ele
uatio uocis. s. uociferando uel cantando. Alia
t[ame]n littera dicit extenuatio uocis q[ui] est uiolenter
uelle facere unaz uocē subtilez extenuatā et sic
est hancilinus elusiu[us] q[ui]m ex hoc exercitio
subtiliatur sup[er]fluitates eius sup[er]le et q[ui]s o[mn]i[um] fieri
getez ab exercitijs p[re]dictis et custodi re patientē
in quiete et abstinentia talis uocis et talis hancil[us].
Et p[ri]nt p[re]dicta exercitijs p[er]petere taz in cura p[re]
servatiua q[ui] curatiua. Sicut quoq[ue] et in p[re]seruā
do et curādo p[er] p[ri]mū exēplū in potio[n]e. Si eim
egritudo et cā eius fuerit frigida calida debet
et approp[ri]ari auxilia et ecōuerso frigida in cala
egritudie et cā calida. Preterea taz in alterāda
mā in pectoralibus p[re]tenta q[ui] et in cūanda aucto
res q[ui]busdā posuerūt cāz. Et p[ri]mo i alteratiu[m]
dixit Auic. i administrat[i]o[n]e medicinar[um] eius. s. pul
monis et pectoris est forma p[ro]p[ri]a. o[mn]i[um] eim ut
admixtrent pille. s. tenende sub lingua et electua
ria in pluribus. s. dispo[n]ib[us] pectoris q[ui] pille
bichie appellat[ur] et cap[itu]l[ar]i nō est rotunda
s[ed] lata et p[ro]p[ri]a ut ē fōma lupioz. Et q[ui]dā electua
ria dūc[ur]t eē reducta sub forma loboch q[uod] signi
ficat lambens nā dūc[ur]t esse mollia apta ut labi po
sint. talis eim medicinar[um] forma q[ui] paulatim dis
soluitur et transglutitur facit ut aliqua cap[itu]l[ar]i p[er]
p[re]tes canne transeat ad pulmonē et maxie si p[er]
longet[ur] tēpus in ore cap[itu]l[ar]i in p[er]transcundo p[er] meri
q[ui] maxie p[er]trahunt q[ui] sumēs eas statim rari ul
dormit resupinus capite et dorso nō multu[m] ele
uato. tūc eim tardius et morosius descendit per
meri. tūc et canna magis et melius obuiat meri
unde medicina magis i[st]iprimis in cānaz et sic ma
gis et cu[m] pluri hūit puenit ad pulmonē. In lō
ga et retentiōe medicie in ore uapores aliqui ab
ea resoluti per uiaz epiglotti. Et dixit 302. xi.
theysir. Medicie sic retente et dissolute et paula
tine incedentes per meri iunant p[er] modu[m] trapel
laudis sicut trapellat aqua a uas. nouis terreis
cum iplent ea. Et maxie sequit[ur] hoc iunamētūz
q[ui] sepe sepius reterant. Dixit Auic. Ita sit
apta medicia tua in ore tenēda q[uod] dissolua et in
cedēs per meri paulatine et lento iessu hūceter
. s. cu[m] mō hūceterat[i]o[n]is et eliquat[i]o[n]is sue sbe qua
litterat[i]o[n]is alteret lacertos oēs qui sequuntur pul
monē et cānaz eius et p[er] l. uel lacertos. s. epiglo
tis et et alias p[re]tes que sunt sub canna et cānaz
eius. Sciendū ē q[uod] uia p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a puenit me
dicinas ad pulmonē ē per cānaz eius cum qua
coicat meri et ori q[ui]s redēant iteru[m] per uiaz
epi et uenaz uex bec uia longa ē et cum m[ul]tis

medys quare nō p[er] per cā medicia puenit ad
ipm nisi cu[m] hūit refracta et multu[m] debili. Et
dixit Auic. x. ca[pi]t[ulu]m. tractatu p[ri]mo q[uod] medicie pul
monis que sunt facie ex medicinis spisse sube et
solide diffil et tardi motus sicut ille que sunt fa
cie ex corallo. s. albo et rubeo et margaritis et
lapide emathitis et silibus d[icitur] in cap[itu]l[ar]i traurat[i]o[n]e
ad ultimū pueniri et cum hoc adiutorio def eis
auxiliū ad pueniēdu[m] ad p[re]tes longinquā. Et hoc
mandatu[m] ēt suari d[icitur] sine hēant in ore teneri ut
lambendo descendant sine hēant ad stōachū de
scendere et per uiaz uenaz reddere ita ut terant[ur]
sicut alchobol. Sic eis subiles et euaporabiles
melius acri intranti p[er]miscetur et cu[m] eo ad pul
monē pueniūt et melius p[er] poros meri et cāne pe
netrat et citius per uenas transcit et sic cu[m] uia r
tute foriori pueniūt ad pulmonē. Et mē quidē
alterande et digerēde in pulmōe et p[er]bus pecto
ris aliq[ui]s sunt grosse nō potētes penetrare n[on]
incedere. Et aliq[ui]s uiscose adberētes difficilis
digerētes et sequestrat[i]o[n]is. Et aliq[ui]s sunt subiles
fluide que ibibunt et effugiunt in expiratiōe ae
rez exētes cedente ei uiaq[ue] quare expelli nō
possunt. Et o[mn]i[um] ut grosse subtiliatur et uiscose in
cidant et subiles igrossent. Et in materijs q[ui]dē
grossis aliq[ui]s que in pulmōe retinētur fixe. q[ui]
a Hal. uocant mē sicce difficilis educationis in
quaz alteratiōe o[mn]i[um] effugere o[mn]i[um] rez exsiccat[ur] et
o[mn]i[um] ut medicie subtiliatur mixtis cu[m] maturan
tib[us] et lenitib[us] ut subtiliet mā simul et hūc
temur. Et Auic. uisus ē loqui de istis materijs et
dixit q[uod] q[ui]s ē difficile spuerē eas eo q[uod] nō adbe
ret eis uenofitas eradicās. uex p[ri]mū i stud d[icitur]
quāuis possit uerificari de materijs ita siccis
ut in pulmone sint redacte quas nō p[er] aer colli
gere ut educat eas. tūc q[ui] iste mē ut d[icitur] quidāz
aut nō sūt repetibiles i pulmone aut raro ualde
p[ro]p[ri]a putādū ē q[uod] littera sit corrupta. et ubi dicit
siccas d[icitur] dicere sitas que sūt subiles fluide q[ui]
nō possunt colligi ab aere sed diuidunt supra ip
sū et partunt de quib[us] fuit locus. B. 6. de acci
denti et morbo. Sed i materijs uere grossis
maxime et multis. ponēs. Auic. ca[pi]t[ulu]m dixit nō pue
nias ad ultimū i exsiccat[i]o[n]e sicut ad p[re]s[er]uatiōem
cap[itu]l[ar]i alii p[re]cedit suffumigatio cū sulfure aut auri
pigmēto et alijs medicinis fortiter exsiccat[i]o[n]is
Ista t[ame]n p[re]cessio nō sit nisi mā ente multū paucis
cata q[ui]m in mā grossa multa illa curatio ē mala
q[ui] resoluēdo subtile pducit ad maiorē igrossat[i]o[n]e
nē et indurat et terrefactat eas et sit h[oc] cā ad
longitudinē morbi et alii ad mortē ymo in tali
mā grossa multa dixit ipse sis occupatus i leni
ficat[i]o[n]e et mollificat[i]o[n]e duritiei et grossitiei ei[us]
et sis cū h[oc] ē occupatus in incisiōe et subtiliatio
ne fm grossitiei et uiscositatē ei[us] et sis occupa
tus cū resolut[i]o[n]e mēi. uex p[ri]mū sit incisiō maior
duaz rez. s. lenificat[i]o[n]is et mollificat[i]o[n]is et inci
siōis et subtiliatiōis. Et alij dūc[ur]t duaz rez. s. in
cisiōis et subtiliatiōis. sed p[ri]mū expō est melior
maior dico q[uod] intentio resolut[i]o[n]is ad h[oc] ut nō ad
dat in iduratiōe et dixit. Auic. admistra i oib[us]
illis medicis aquā mellis q[ui] facit sua dulcedie
penetrare eas eo q[uod] atrahat uelociter sua dulce
dine et ille atrahit cū ea et cū h[oc] ē ipsa iunat eas
omnes cū sit lenitiua et absterfina. In cūone
aut mē p[re]tentaz i pectore ē sciendū q[uod] ipse p[ri]nt
educit f[er] omnia fluxu uēris et uomitu fluxu urine

La^m 8^m de banelitu-in uli.

ungularis est illud quod educit qz apud eos sūt
 educationes aeris tñ qñqz hanelit^r est hoc to
 tum. f. attractio ⁊ eductio aeris ⁊ hoc apud me
 dicos alios a predictis ⁊ ueros. Et sic si fuerit
 ariqui medici ⁊ cordes de significatōe hui^r nois
 hanelit^r sic ēt nec fuerūt ⁊ cordes d^r significatōe
 pl^rus. Itaz pulsus apud cōfates ē mot^r dilatati
 unus sed apud medicos est motus dilatati^r ⁊ cō
 stricti^rus sūt. Dixit Hal. in libro de utilita
 te hanelitus ⁊ in libro etiā de diffina hanelit^r ē
 motus compositus ex inspiratiōe aeris ⁊ expi
 ratione inter quos motus due cadūt quietes me
 die quia euz inspiratiō ⁊ expiratio fuit motus
 contrarij nec ideo scōm Alz. inter eos cadūt qe
 tes medie. Dixit Aui. hanelit^r complet^r duo
 bus modis uel motib^r inter quos sunt due mo
 re. i. quietes scōm qz res se habet in pulsu. Itaz
 sicut pulsus pponit^r ex motibus ⁊ quietib^r tñ nō
 notificat nisi per motus tanqz per partes magis
 principales ⁊ magis notā apud sēsū. Et sicut pul
 sus est motus composit^r. i. complet^r p dyastole
 ⁊ sistolez. non. n. pulsus pprie componit^r ex dya
 stole ⁊ sistole tanqz ex motibus suis picularib^r
 sūt exētib^r. actual^r ymo exire dyastole non ē
 sistoles ⁊ econuerso. Ita ⁊ hanelit^r pponit^r
 ex motibus ⁊ quietibus non notificat nisi per
 motus tanqz per partes principaliores ⁊ notiores
 Et sicut pulsus ita ⁊ hanelitus ē compositus ex
 duobus motibus non actual^r exētib^r s3 succe
 dēt uno alteri. Et sicut re uera puls^r hēt duos
 motus prios pdictos ⁊ unā tñ quietē mediā in
 ter eos ita ⁊ hanelitus inter motus dilatatiōis
 ⁊ cōstrictiōis habet una quietē. Et ex istis duo
 bus motibus ⁊ dicta quiete cadente iter eos cō
 pletur pulsus unus ⁊ hanelitus unus. sequēs at
 quies non est de h^r pulsu sine hanelitu sed medi
 at inter ipm ⁊ pulsus seu hanelitū sequētes. Di
 xit. n. *Rasis. 3°. pñtēns capto d^r hanelitu. hane
 litus ppleur ex tribus partibus. f. extēsiōe
 ⁊ quiete que est postea ex coadunatiōe ⁊ restrictiō
 ne qm hanelitus unus uidetur ppleri ex tribus
 partibus hys. Cum aut dixerunt auctores qz pl^r
 sus ⁊ hanelitus componit^r ex duab^r quietibus ⁊
 duobus motibus h^r fecerūt ad maiorē de ipso de
 clarationē. Et sicut in motu dilatatiōis pulsus
 arteria circulariter mouet^r ⁊ non solū scōm una
 partes a medio. f. ymaginato non potest ei uere
 designari scōm omnes partes suas uersus circū
 ferentiaz ⁊ in cōstrictiōe circulariter mouet^r s3
 omnes partes suas uersus medium. Ita ⁊ istru
 menta hanelitus que dilatantur ⁊ cōstringuntur
 faciunt. Et in alijs etiā qz pluribus similem
 habent ut appet ispicienti tractat^r d^r pulsu scriptū
 i sermone 2° ubi d^r pñsticatiōe tractat^r. Ma
 xime tñ dixit haly. sup 2° regni mot^r hanelitus
 et pulsus cōicant in fine nā uterqz eoz ē i fines
 euētiōnis cordis ordinat^r nō tñ i omnibus si
 bi pportionant^r ut i fine hui^r capitiuli apparebit
 et maxime i cā effectiua utriusqz. h3. n. uterqz ip
 soz quatuor. f. efficientē formale materiale ⁊ fi
 nale. Et ut uideat^r de cā efficiente hanelit^r ⁊
 pulsus scādū ē qz colliget. Alz. querit cui uir
 tuti aīc hanelit^r attribui debeat. et dixit qz. Hal.
 dicit. f. i libro de motib^r liquidis qz d3 attribui
 ⁊ tñ motus uolūtariē. Et ostēdit hoc qz a nostra
 uoluntate est ut banelemus et nō banelemus. Et*

stat vnti sicut mor⁹ pulsus et pot⁹ qonari dictu⁹
Bal. duob⁹ qonib⁹. Nam tu uides qz banelamus
qn dormim⁹ ergo no est uoluntarius qz opatio
uoluntaria no fit nisi cognitioe et uoluntate qz n^o
opant in sompno. Alia qd e qz nos uidem⁹
qz motus banelitus silat motu pulsus. ita ypo.
ponit ipm plures loco pulsus in tepore in quo
no egrotant mebra banelitus. Et dix sic ypo. qz
banelitus densit⁹ p⁹lonez cordis sicut et pul
sus excepto qz no sit egritudo in mebris baneli
tus. Et dix Alu. Ali sequet⁹ uol⁹ qz sit co
positus ex duabus vntibus. s. uoluntaria et no
uoluntaria. hoc est aiali et nali. Et hoc repit⁹
in motu mebroz plurimu sicut in motu palpebra
ruz oculi et in motu deglutit⁹ qz manifestu e. qz
abe vntes iste sunt p⁹lone in deglutit⁹. Et id
qn debilitant iste vntes cadit defectus in ope
transglutitendi sicut cadit qn cadit vntes appeti
tus. Et subdit Alu. Vbi uide⁹ qz opatio po
strema sit ueracior hoc est illud qz ista opatio
illis sit p⁹posita. Et possibile esset dicere qz for
tior e opinio illius qui dicit eaz esse nales. s. qz
eius qz dicit eaz esse uoluntarias qz plures hanc
litus quos facit tepore sanitatis et egritudis
sunt sine intellectu qz ponitur ad densitandum
p⁹lonez cordis. Et et suspicia puenit absqz
itentiode. Et et qn magna necessitas incub⁹it ba
nelandi desistere non possumus sicut accidit in
tussi et silibus. Et na no iuenit hanc vntes uo
luntarias nisi p⁹ necessitates supuenietes qz no
suffici⁹ vntes nalis ad exigentias cordis. Et
pbatio q⁹ pbat. Bal. qz sit uoluntaria. cu p⁹uato
istaz vntes qn incidit neru⁹ qui e instrumentu⁹
motus uoluntarij cessat motus uoluntarij g⁹ e
in neruo. Et silogismus e flus et corruptus
i figura qz qn tenet unu p⁹dicatu⁹ rei qz data e a
silogismo n^o d⁹ suprenoueri p⁹dicatu⁹ ab alia re
a qua remouet⁹ est subiectus. Et p⁹ p⁹dicta no
tant qz fm Bal. motus est triplex quidaz uolun
tarius simpliciter et de itentiode prima. Et alius
nalis simpliciter et de itentiode prima et prim⁹
de istis motib⁹ e ille qui sequit apenit⁹ p⁹sequ⁹
te ad deliberatione et p⁹lonez cui obedit uirt⁹ mo
tius ex⁹ i musculus siue neruis mediate spiri
tu cerebri. et z⁹ e qui simplr sit absqz aliq⁹ d⁹
ctaz p⁹ditionis sicut e mot⁹ stomaci et silium q
mot⁹ lz fiat et fieri posset sentit⁹ pcedente.
illa tn s⁹latio nec ille mot⁹ e appetitu in sequete
deliberatione et p⁹lonez. et z⁹ motus e medius
inter p⁹dictos qui nec e simplr uoluntari⁹ et de i
tentiode p⁹ nec e simplr nalis et de itentiode p⁹
sed fm quid e uoluntari⁹ et de itentiode z⁹ et z⁹
quid e nalis et de itentiode z⁹. et hoc qz partici
pes et utriusqz dicitaz uirtut⁹ fm quid ut pot⁹ fi
eri fm imperiu uoluntaris nec tn simplr sed fm
iperiu uoluntaris pot⁹ cohiberi. Et dicit hy
qz denotat⁹ isti terty modi motus lz. Bal. e mo
tus banelit⁹. et qz banelitus pl⁹ attinet motu uo
luntario qz nali cum possit ei⁹ naturalitas p⁹muta
ri p uoluntatem manifeste. pot⁹ n. quis banelare
fortiter et frequenter aut oposit⁹. s. obiliter et ra
ro. ymo pot⁹ e quis tepore cohibere banelitum
Quida uero sequetes Alu. dicut qz ipse uo
luit ubi supra qz mor⁹ e duplex. s. uoluntari⁹ et na
lis. Et e dare motu p⁹positu ex hys duob⁹ qz pot⁹
utrigere dupliciter. s. l⁹ qz mot⁹ sit composit⁹ sic

qz ad ipm faciendu pcurrit duo mobilia quozuz
un⁹ moueat motu uoluntario et aliud motu nali
ul⁹ qz un⁹ mobile ut un⁹ mebrum moueat motu
utroruqz l⁹ utroqz. Et h⁹ l⁹ i diuersis teporibus
ut qz al⁹ moueat uoluntarie et al⁹ naltier ul⁹ al⁹
simul i eode tepore ut qn simul p⁹cidet uirt⁹ uo
luntaria cum uirtute naltier mouete. Et hy di
cit cu Alu. qz motus banelit⁹ p⁹l⁹ attinet motu
naturali qz uoluntario. Ego autem. puto qz
opinio Bal sit clarior et magis tenenda et Alu.
p⁹ qz dicit qz banelitus currit cursu puls⁹ ait. dif
fert tam⁹ a puls⁹ qz mor⁹ banelit⁹ e uoluntari⁹ et
pot⁹ alterari a uoluntate a cursu nali puls⁹ uero
e motus nalis purus qui no pot⁹ mutari cu uolu
tate. Et p⁹pterea i boie sano bn disposito et nul
latenus alterato ut experientia demost⁹rat pulsus
et banelit⁹ i nullo p⁹portionari. Et cu h⁹ e in bo
mine no bene disposito no e necessari⁹ pulsus et
banelit⁹ adinuic⁹ p⁹portionari i magnitudine et
paruitate in uelocitate et tarditate et alijs sicut
declarat. Bal. in libro de utilitate pulsus. s. qz i
boie qui de cibo sumpsit plusqz sustineat p⁹lone
sit magn⁹ et banelitus paruus. Et h⁹ accidit dix
Bal. pp cib⁹ stoach⁹ supflue replete un⁹ replet⁹
stoac⁹ p⁹mit dyaf⁹. Et qz i deo cau banelit⁹
ficus fuit pu⁹ ficus fuit cu h⁹ uelox et freques
ut recupenset magnitudini. Banelit⁹ n. uelox
et frequens e equalis magno et raro. Et sil⁹ co
tingit in boie egro habente apostema et dolores
in pectore ex causa calida cuius pulsus sit ma
gnus et banelit⁹ paruus et freques. Dixit Bal
in libro de diffina in quo banelit⁹ differat a pul
su uidet mibi ita uere mox ab ipsa sba rei ma
xima quidaz differenzas uitaliuz actuz ab aia
li actu. bonuz. n. s. aialius gnationis electio d⁹na
tuz habet. Et pot⁹ al⁹ etiaz si utilitas poscat et v
tus robusta fuerit et organozuz singlm ad actuz
ydoneuz detinere et p⁹hibere ea a motu. Et si q
dez detinere et multo magis tarde mouere l⁹ cito
uel minus uel amplius eleuare ul⁹ ampl⁹ aut mi
nus tpus facile erit ei in uitalib⁹ at actib⁹ n^o sic
se habet sed quando utilitas poscet uirtute robu
sta et organis ydoneis ex⁹itibus ad motum neqz
tarduz possibile e fieri actuz. In pulsibus. n. q
scdm fl⁹emantes p⁹culas euidentissime uidetur
p⁹pter motuz arteriaruz que sunt i eis dolor for
tis fiens p⁹pterea qz non e in nobis motuz mio
rez facere magnitudin⁹ uel tardior⁹ uelocitate.
In nullo. n. mot⁹ miozaf magnitudie aut ueloci
tate. Et nimiru siquidez erit in nobis minores
aut tardior⁹ operari ipz nihil p⁹mpu⁹ facerem⁹
debentes ex hoc mitigare dolore retardare aut
et minus operari n^o est possibile in arterijs. Non
n. est in nobis motio earuz neqz ut desistere fa
ciamus euz euz sit n^o ut tardior⁹ ex uelociori l⁹
ex maiori minores sed necesse est asentire ei qz
presens siue uelox siue magnus siue qualitercu
qz uolenta fuerit. Si uero dixit Bal. tozaz
flegmonizat mouebit tardi⁹ et minus mlt⁹o dec⁹
te dilatabitur. Sed si h⁹ fecerit indigenter respi
rabit. Si quoqz h⁹ z⁹ et z⁹ fecit que est scdm mo
tuz utriusqz idig⁹ia una quide digna ratione
aliquando suaz fiens prope suffocationez ducet
ait ut ergo non fiat h⁹ spissiores efficit acus no
quiesces tn qzuz quando scdm nam se habeat.
Et in h⁹ totaz respirationez necessariuz est fieri

pnaz et tardaz et spissaz et plus miores decen-
tardiores. Non. n. est ita fortis dolor toraci p-
pter velocitates motus sicut ppter magnitudinē
dyastol. velocitas. n. licet sedz actū dolorosa sit
tū eo qd breui tpe opatur totus motus min⁹ con-
tristat toracē. cito. n. ad quod festinat puenit. fe-
stinat aut ad quietez et hanc quaz citissime fortis
desiderat cōsolat ipsa dolorē qui ex flāuce con-
solante. Magnitudo aut dyastolis oīo praua
est et ppter uolentiaz motus et eo qd cōprimū
simul et tendit que flegminat. Et oīfariā dōle-
re facit toracē. et ppter plus minuit de mag⁹
tudine qd de uelocitate. Qñ uero fuerit passio
dō picularuz que scdm toracē n. aut ea que sūt
utilitatis ppositie manēre uidelicet ea que i cor-
de caliditate in terminis que sunt scdm nāz cui
dens motus toracis tardior sit. Inguu uero
aliqua i corde sicut uelocitas qdaz exsolui ē. pp-
cās quaz dixim⁹ et dīnuū sufficēter magnitudo
sz p ea spissitudo gignit ppter utilitatis pparōez

Est ergo sciēdū qd auctores intellexerūt qd ha-
nelit⁹ et pulsus pportione hz differētiās eis d-
bitas et quētiētes ad iūcē et sūz abinūcē pmuta-
tāz pmutatōe facta i cās qdēis ipsoz qd sunt
uirt⁹ instrumentū et necessitas de quib⁹ apuit suf-
ficiēter ubi supra i tractatu de pulsu i eis. n. cōi-
cāt ambo et h. alyz cās n. pmutatis. Possūt. n.
hanelit⁹ et pulsus ualē abinūcē differre rōe istuz
mētoz pp diuersas cās posse accidere uni et nō
alteri et sūz rōe uirtutis pnt abinūcē dīspoz-
tionari et maxie pp motū hanelit⁹ cē ut iā dictū
ē uoluntari subiectū qūis ē nē. motum autē pul-
sus soli nē rōe autē necessitatis ac ē rōe uirtu-
tis uitalis et nālīs hy motus oīo cōicāt. Et iō
fm necessitatē ac ē uirtutē uitalē et nālem alyz
cās nō pmutatis uniformiter et fiunt et pmutāt

Et fm hunc modū Sal. et Aui. pportōez fa-
cientes inter dictos duos motus dixerūt motus
hanelitus dīstingui i mālīs in decē genera sūta
deceez generib⁹ pulsus i nālīs. sicut eīm in pulsu
ē magnus et puus et breuis et longus et sic de
alys. sūz et in hanelitu est et magnus et puus et
longus et curtus et sic de alys. uerūt hanelitū
īnest una differētia qd nō īnest pulsu. Et est qd
hanelitus alijs facilis et alijs difficilis. Et ē
pportionatur. qm sū oībus pdictis spēb⁹ pul-
sus sunt cāe et significatiōes fm res suas et ē
īnīunt spēbus hanelitus. Ac ē qd sicut in pulsu
ē diuersitas fm pportiones sexus etates et accide-
tia corpea et aīalia et hyz sūta sūz et i hanelitu
Et sicut unaqz res de pdictis hēt cāz in pulsu
et euz hoc significatiōez ita qd sūz et in hanelitu.

Dictū g⁹ qd in hōie disposito dispōne pportio-
nali ipi cordi et n. alteratis hanelitu et pulsu pp
dispōnes īnīnsecas uel extrīnsecas accidentales
aduētiētes mēbris p que hnt uariari pulsus et
hanelitus ipi adinūcē pportionatur in motu et
quiete in differētijs essentialib⁹ eoz rō est qd
fiunt ad eundez fines. Et eadez diuersitas eoz
in dictis suis differētijs maxie dependet aduer-
sitate finis. Sed in corpore disposito nō dī-
pōne pportionali ipi cordi siue i nā ipi cōpōnali
siue in pportionali nālī uel accidentali possibīle ē
hanelitus et pulsus in ipoz differētijs essentiali-
bus nō pportionari. De nā pportionali p3 2° Ze-
gnī ubi dixit Sal. qd si torax maior fuerit frigi-

ditate cordis fm qūitates nō minores tū sed et
tardiores declarat hanelitus. s. respectu pulsus.

Et de nā pportionali nālī p3 in hntibus pulsum
lateris dextrī diuersus a pulsu lateris sinistri.
Et de pportionali accidentali p3 in pleuresi. Et
possibile iterū ē dicūt ipos nō pportionari pp
uarietates dispōmz acqūisītas a rebus nō nālī-
bus ut p3 de repleto multo cibo in qb⁹ ut supra
patuit hanelitus ē tardus et puus et pulsus ma-
gnus. Apparet g⁹ ex pdictis qūo et in quib⁹ ha-
nelitus currit cursu pulsus nō quidē in qūitate
ipoz motū et quietuz qūa uel discreta abso-
lute. in qūitate eīm qūa sēp motus hanelitus
ē maior motu pulsus. Et in qūitate discreta
est euerfo nā sēp mot⁹ pulsus sunt plures moti-
bus hanelitus. imo corde et artarijs plures dīa-
scularis hanelitus qūz qūcit. Et qd dicit⁹ qd
significatiō hanelitus est pportionalis signifi-
catiō pulsus dixit Aui. qd hanelit⁹ ē fortis signi-
ficatiō et nimiz euz sit opatio mēbroz pncipa-
liuz et nobiliuz. Et currit dixit Aui. cursu pul-
su in iudicio. Et hoc hz ueritates dixit ipē possē
tu obseruas qūctudinē in eo sicut ē necesse ubi
ut obseruas rez nālēz qūctaz in pulsu. quasi di-
cat qd o3 te obseruare rē nālēz qūctaz in hane-
lute ad iudicādū per ipm sicut in obseruas illō
in pulsu. o3 ergo ut pparez hanelitū i hōie hane-
litū suo nālī et qūcto si ē tu pparas pulsus pul-
sus nālī et qūcto qm sicut quorūdā hōiuz sano-
rūz sunt puls⁹ diuersi et mali ita ē sunt quorūdā
hōiuz sanoz hanelitus diuersi et mali. Si ē
ergo tu uis iudicare p pulsum o3 te scire qualis
erat pulsus eius in sanitate sua ita cum iudicare
uis p hanelitū obserua qualis fuit hanelit⁹ et
in sanitate sua ut scias p hoc qūz dīstāt a nālī
et notāt qd in dispōne sanītatis pulsus magis ne-
cessarius est qd hanelitus qm in dispōne sanita-
tis pōt aliqñ homo stare sine hanelitu cum uult
sz nō sine pulsu saltez arteriaz īnīnsecaz et ma-
xie arteria uenalis. Et qd ita sit p3 pmo de fe-
tu dūz ē in matrice qui nō euentat motu hanelit⁹
imo pulsus solūmō in quo tēpore n. uirt⁹ nā arte-
ria uenali nīst pp nutrimentū tū et nō p euentā-
tiōe caliditatis cordis. 2° eo qd cor pōt euentā-
ri motu pulsus absqz motu hanelitus et nō ecō-
uerfo. Et hoc p3 qd stante motu hanelitus nīst
fozet motus pulsus arterie uenālī mīttētis i cor-
nunqz cor euentaret et tū possibile est sine mo-
tu hanelitus quocūqz per pulsus cor euentari ut
p3 in qūctibus hanelitus et in submers⁹ in aqua

Sz in dispōne egritudinali qūz magis neces-
sarius ē hanelitus et qūz pulsus fm diuersitates
dispōnis corpeis et cāe egritudinis In applia
aut magis necessarius ē hanelitus qd in ea totuz
corpus īnfrigidat extrīnsecis ultia īfrigidatōe
ita qd artarie extrīnsece nō egent euentatōe nībil
attrahit tūc cor p porositates extrīnsecas sine
motu tū arteriaz īnīnsecaz nō pōt ullo tēpore
manere saltez artarie uenalis ut iam dictū est.

In suffocatiōe aut matricis n. phibet pulsus
in extrīnsecis et tū phibet hanelitus cōpresso
dyafragmate sic qd moueri nō pōt. Dixerūt qd
daz in hanelitu dilatatiōez pcedere qūctiōez qd
assignāt signo sumpto ab submers⁹ in aqua qui
exuētes pmo querūt attractiōez aeris. Et rō ē
nam constrictio non est nisi ad expellendum qd

primo fuit attracti. Quidā hō alij dixerūt
oppositum. s. constrictionem precedere dilata
tionez. et huj. p. supponūt q. i p. n. generatōis cor
generet cum spiritu debite tēperato aut saltē q.
grauas ponat i corde partē aeris l' uapozis tem
perati. Hoc p. supposito dicit q. primū ad qd
quertē cor erit i eo distēperatū pp fumos ca
pinosos qm cor tūc ē i tali dispōne i quali ē cū
ē diastolatū sed a diastolato cē quertū ad dispōs
necessitatē. ad sistolē ergo primū motus cordis ē
sistoles. Et sicut ē i pulsu q. s. h. erit i hanelitu.

Dixit. Auer. 3. Colligit Debes scire q. tēp
motus hanelitus q. sit pp inspirationem aeris i
hanelitu nālī breuē ē tēpore motū quē facit pp
expirare. Et rō ē pōt q. m. cū illud qd expi
rat ē maius eo qd ispirat. cū expirēt totus
aer attract' et cū eo enā uapor fumosus. De
cundū aut. hanelitū nō ē ita. Nam ut apparebit
ipse noluit q. pars aeris attracti quertat i spiri
tū cuius quantitas ē tanta q. recōpensat quanta
ti illius uapozis qui expellit. Et sic fm. hanelitū
licet motus expiratiōis nō appareat minor mo
tu ispiratiōis nō ē tū maior qm pars aeris trā
sumpta i spm satis equalis ē uapori capinoso.

Ex dictis li quide apparet que sit pncipalis
cā effectiua hanelit'. Cā autē et effectiua in
strumētalis dixit Auer. colligit 2. Instrumēta
hanelit' sunt dyasfragma pulmo trachea arteria
epiglōtis et uula. Et quidā addit pectus siue mu
sculos pectoris et os et nares. De musculis pec
toris apparet per. hanelitū. io. de utilitate parti
cularū. Et de ore manifestū ē de naribus autē di
xit. Auer. primo de aialib' icōnemēs ē ut sit
hanelitus nisi per nares et hanelit' q. sit obstru
ctis narib' ē frigid' et sit pter naturā pp dire
ctā cē uia oris ad stomachū cū uapozatō misce
tur hanelitū. Uia autē per nares ē ad pulmonez
et ad cerebrū que nō emittit talē uaporē. Et
Sal. dixit. io. d. utilitate particularū. Nares sūt
propriū instrumētum primi ordinis spūs os ue
ro liberato aialī ab impedimentis et molestatiōi
bus suis nō ē ex ipsius ordinis spūs instrumen
tis. Supradicta tū hanelitus instrumēta non
equaliter operāt i factiōe et sed quedā pncipa
lius et quedā minus pncipal' et qd pncipal'
us discordat auctores ab inuicē. Auer. enī uisū fu
it q. pulmo sit pncipale instrumētū uisū aut. re
spirat quēcūq. aialitū hnt pulmonē. et n. dix. que
cūq. hnt dyasfr. de quo Sal. ut apparebit uolu
it cē pncipalius. Et itē dixit. Auer. 2. de
parib' aialib' q. d. fin. piscis respirat et tū n.
hnt dyasfr. Et de partibus pulmonis uisū ē. Auer.
q. arteria uenāl diuisa i plone sit p. instrumētū
hanelit'. cū. n. dilatat statū sit ispiratō et cū q. stri
git sit expiratō. Sal. aut uisū ē q. dyasfr. sit p.
cipal' instrumētū hanelit' uisū i libelo d. inuam
tis hanelitus dix. oz. scire so. dyasfr. cē pncipale
instrū respiratiōis. pulmonē autē fistul' plenū re
cipere multi indinē aeris inspirari i fistul'. et ob
h. receptaculus spūs appellari. Cuz. n. subintrat
aer inflatur pulmo et rursus paulatim detumescit
acre paulatim transmissio ad cor ad nutrimentū
caloris qui ē i corde. Et dixit Auer. q. pisces q.
habent branchias loco pulmōis attrahūt iterius
aquas ad refrigerandū uitalet calozes cordis eo
ruz. Ego autē dico dixit Sal. calozē uitalet nu

trimento indigere non at refrigeratōe. s. sola. nu
trimento at ignis nullaten' ē aqua sed aer. Sit
autē in predictis piscibus porzi branchiarū ad
cor adeo subiles q. non capiunt nisi aerez solū
per quos transit aer qui ē aque mixtus. Et sub
dit Sal. dixit at Auer. aerez non ē itra aquā sua
dens hoc ex eo q. cum aer sit leuior aqua super
natat ei. non aut misceat. Et in hoc ē sibi ipsi cō
trarius. cum alibi dixit glaciem fieri ex aqua p
expressione aeris qui ē in eo. uerum pisces ha
bentes plonē habēt plus calozis q. ceteri ut de
limus foca camis et silces. Et q. caloz mltus q. ē
in eis mltō idiget aere ad sui nutrimentū in d. ē
q. spirant extra aquas. Et uoluit Sal. q. dyasfr.
sit illud instrumētū a quo incohat motus hane
litus. unde in lib' d. anotho' dixit q. motū dya
sfragmatis mouet pect' et motū pectoris mouet
plmo. Et uoluit gal' i libro de cāis respiratio
nis q. exire hōie in dispōne sanitatis nulla alia
cā incitante illū ad aeris attractionē ita q. in
spiratio sit mere nālīs et non coacta. soli' motū
dyasfragmatis perficitur hanelit'. ita q. ab ipso
dyasfragmate mouet pectus et pulmo nulla frute
in eis exire ad ipsoz motū operante q. idēz uo
luit 4. de interiorib'. Et uidetur hoc expiētia
inuenisse qm experientia apparz q. hōie quicūcū
te et bene disposito nullus fit mot' nisi circa lo
ca dyasfragmatis. Et h. idem uoluit Auer. 3. io.
Si autē cēt aliqua necessitas in homine cohibens
ad attractionē aeris sicut aliqua egritudo calū
da aut exercitiū seu aliq. aliud tale. tunc mot'
dyasfragmatis inuatur a motu lacertoz pectoris
Et dixit gal' insup pulmo nullus habet motū p.
prius ad hanelitū causandū sed mouetur motū
pectoris ut supra pauit. Et q. dyasfrag' sit
pprius instrū hanelitus et nō pulmo p. ex hoc
quia dyasfragmate patiente. hanelit' non pōt. fie
ri magnus ppter coitantes magnas quā hnt dyasfr.
ad cerebrū per quēz cerebrūz sibi compatiens
non generat spiritū alēz motūū sufficienter nō
sufficienter trāsmittit de ipso sibi et lacertis pe
ctoris. propter cuius insufficiētiā non pōt. fie
ri hanelitus magn' ymo sit paruus. Sed pul
mone uehementer patiente hanelitus potest fi
eri magnus ut patet in p. p. l. de materia calida
Et puto opinionē Sal. fore uerā cūz hoc q.
et dicit pmo nō habet s. m. q. nec hnt appetitū
eo q. appetitus ē inclinatio quedā ad formā ap
bensā per sensū. Nō hnt itaq. appetitum non hnt
motū locale manifestū eo q. hic motus iseguit
apetitū tanquā suā causā. Qui iseguit opi
monē. Auer. dicit q. pulmo ē pncipal' instrū
tū hanelitus p. tanto q. pulmo i se icludit plures
cās faciētes ad hanelitū et uirtuosiores. Nā in
eo icludit cā mālīs hanelit'. s. m. i qua que est
ipse pulmo mobilis existens ipse enī ē subiectū
huius motus. Et materia cum qua que est
aer qui maxie ad pulmonez puenit. i. ad dyasfr.
Et icluditur i eo cā formalis hanelitus que ē d.
bita q. p. dictaz partū hanelitus que magis at
tribuit pulmoni q. dyasfragmati. Et icluditur i
eo et cā finalis hanelitus que ē enētatio cordis
et ē instrumētū hanelitus mō iter oia instru
mēta eius pulmo ē calidior. Et p. ex dictis q.
ē hanelitus cā formalis et que mālīs quāuis de
aere qui positus ē cā eius materialis cū qua qui

dā dicitur qd ē motus cā finalis. De cā autē fina
 li hanelitus dicitur Ap. 12. de aialibus. omne ba
 nelas peripua hz cām haneladi cordis. f. euenta
 nouē frigidō itante aere et calido exēre. Et
 dicitur i libro d respiratiōe. idigēt respiratiōe que
 cūq; plurimi forita sūt caliditate et maxime q
 ex eis maiora sūt et hñtia sanguinē. quecūq; n.
 sanguinē hñt. habēt pulmonē cā respiradi ut re
 frigeret calidā per aerē attractū qd qz calidū ē
 ampliori eget refrigeratiōe. Et Gal. dicit in
 libro de utilitate respiratiōis utilitas respiratio
 nis nō qd cūq; est. i. nō est modica s; magna ualde
 ex eo qd nisi breuissimo tēpore possumus subsi
 stere. ea pēunte quo et manifestus est qd ad nullū
 eoz qui fm ptez actus s; ad uitaz pūum quēad
 modū itaq; qd cūq; ad ambuladūz facta sunt hys
 priuatis ad ābulandūz nocemus. Et qd cūq; ad
 uidendūz sunt utilia. hys ablati non uidemus.
 Ita et qd cūq; ad uiuere sunt necessaria. hys pūa
 ti morimur. Et dicitur Est respiratio custodia in
 nate caliditatis. et cūm gratia eius fit. Cūstodia
 autē in nate caliditas per flabellatiōez. i. frigidū
 aeris attractiōez mēsurate. et p expiratiōez. i.
 fumositatis expulsiōez. nisi cūm fuerit maxius
 qd utilitate egeret ibi decēs est tūci utilitatem
 ipaz. Et maior flāma maior aere et minor mi
 noze eget. Et dicitur Gal. Quāuis in frigidata
 sint ea qd fm cor et pulmonē tñ euz qui extoz sum
 est aere affectant et indigent p inspiratiōez at
 trahere. attñ attrahunt tūc paucūz et per multūz
 tēpus attrahūt nō multūz. Magne eiz et frequē
 ter nō ptingit flabellari breuez caliditates. s; ex
 necessitate magnitudinē caliditatis magnitudo
 et frequētia respiratiōis segtur. Et custodia q
 dez ut dicitur ē per utrāq; ptez hanelitus fit. i. p
 inspiratiōez et expiratiōez. bec eiz. i. inspiratio
 ifrigidat et flabellat bec n. i. expiratio qd estuo
 sum est effundit. Et dicitur sexto de utilitate
 pūculaz. necessitas respiratiōis pp cor fuit. qm
 tpm idiget fba aeris et plurimū a caliditate fer
 uescēte refrigerari appetit. Refrigerat autē ipm
 inspiratio pbinde qualitatis fride. Et expira
 tio frequētis in eo et quasi pūstū et lignosū al
 caliginosū effusione. Et Aui. dicit in mēno ha
 nelitus ē ut ipseat pulmonē aere frigido donec
 pparet ppatōe cordis et non cesset cor sumere
 aerez frigidūz et reddat ipi uapozē fumosūz ad
 hoc ut accidat illi aeri due res quaz una est cō
 uersio spūs a sua frigiditate euz. i. a calefactiōe
 eius qd ei uicināt et eius qd et administret nā
 aer pmutat a sua frigiditate qd tēperat calozem
 cordis qz calefit a mēbris que tangit et quibz
 uicināt et a uapozibus fumoz calidis qd ei pmi
 scēt. Et 2^a res est quersio ipi a sua claritate
 unde efficiat turbidus qz misceat uapoz fumosus
 turbans ipm. Scire cūm debes qd in genera
 tiōe spūs in sinistro uentriculo cordis aliqd sup
 fluū remanet qd uocat fumus uapozosus siue
 uapoz fumosus qd tāq; supflūū debet expelli ab
 extra eoz. Et ppeca misceat cū aere attracto ad
 cor. et cū et permisceat calefacit ipsū et turbat ip
 sū. Mere autē frigidō calido et turbido remoue
 tur ab eo intētō que sit quētiēs ad hūc extēdat
 pulsus. i. cordis quia. i. nō pōt plus extēdē si
 ne pdurare cū illo aere quare necessaria fit ei
 educio et ei expulsiō et ipm pmutatio. Post

dictā utilitatē. Gal. in libro de disina attribuit
 hanelitui aliā utilitatē. Et dicit utilitas respira
 tiōis maxima et pncipalissima ē custodia inate
 caliditatis et ē iā et et aialis spūs murino. dico
 enī dicit. S. Calidum inale nutrimento idigere n
 refrigeratiōe. f. sola. Nutrimentū autē ipsi? nulla
 tenuis ē aqua sed aer. Et ut dicit. S. uoluit prem
 aeris attracti subtiliorē et clariorē i spiritū cō
 uerti. De hys iuuamētis hanelitus dicit. Auer.
 2° colliget. Medici dicunt sicut. S. qd hanelit? ē
 pp duo iuuamēta unū ē ad uenitādū calozē natu
 ralē cordis per attractionē aeris frigidū et ex
 pulsionē uapozis qui resoluūt a caloze naturali
 qui ē corpus fumosū qd nō ē quētiēs ei. Et p
 certo istud iuuamētū ē uep et necessariū in aiali
 bus sāguineis calidis. In illis autē que nō sūt
 calida n; sāguinea nō ē necessaria ista operatio s;
 sufficit ei motus arteriaz qui puenit a corde et
 hunc i eis reputo sicut hanelitū. Aliud autē iua
 mētūz qd dicunt eē ut det nutrimentū uicini iūi
 sece ex aere qui recipit restaurādo d spiritū tñ
 quantū resoluūt. Et hoc est uep qd impossibi
 le ē ppositum mutari ex simplici si ita esset itaz
 immentet ppositas alias. eē simplex ex uno solo
 ellectuario. Ex dictis notat nibil ad uite aia
 lis pseruationē eē magis necessariū qd hanelit?
 bene dispositus et ordinat. Nā sine cibo et po
 tu pōt existerē. al sine attractione aut aeris non
 pōt al per unum momētum i bona dispositiōe s;
 sistere sed cum hanelitus corrumpitur animal
 morit ur.

Caplm nonūz de speciebus hanelit? in ult.

Alienus in libro de cāis
 respiratiōis ac
 euz 4° de interioribz inuit hāc
 de respiratiōe diuisione. f. qd ei?
 quedas est natural? et quedā ē mo

lenta siue i naturalis. Et Aui. et candē inuit
 uolens qd hanelitus aliū ē naturalis et aliū in
 naturalis. Et declarans gal respiratiōez na
 turalem dicit qd est illa. cuius inspiratio fit so
 lo dyaphragmate et eius expiratio fit per muscu
 los qui sunt sedm epigastium. i. uentrez qui sunt
 ad retinendū pectus dilatatus. Et Aui. dicit qd
 motus hanelitus equalis naturalis uacui a nocu
 mento complet motu dyaphragmatis n; requirit
 motūz alioz mēbroz. Inspiratiō autē uolenta
 siue inaturalis dicit gal nō fit solo dyaphragmate
 sed iuuatur muscul? pectoris supioribz dilatatis
 Et expiratiō inaturalis fit etiā a musculis co
 staruz quozuz operatio est constrictio. Itaq; ho
 mo temperatus et bñ disposit? et fortasse ē m
 ti parūz tñ lapsi. et sani. non egent ad inspiradi
 nisi solo motu dyaphragmatis. Et ad expiradi
 motu musculoz constrictioz qui sunt locati in
 fine pectoris ubi est dyaf? circa stomacum. Et
 sic motus hanelitus in eis solum apparet i ipo
 loco. In hoīe autē lapso multūz aut non sano i
 quo indigetur sicut dicit Aui. additiōe fortitu
 dinis motus ad hanelitūz ppter illd qd nō igre
 ditur nisi cum labore. i. in quo oportet ut labo
 retur in attrahendo aere. et in quo indigetur ut
 confortet hanelitus ad extrahendūz insufflatiōe

.i. ad expellendū aere cum esulatione tunc cōi
cat uelamini adiutorii lacertorū pectoris oīum
ita q̄ etiaq̄ supremorū eius aut salteq̄ quorūda
inferiorū eius tū. Et dixit Aui. q̄ ē necesse
ut fecerit litteras in banelitū aut ut cōmouet in eo
locutio non est excusatio quin administratio sit
lacertorū lingue. Et quandoq̄ est necesse etiaq̄
administrare lacertorum labiorum. Baneli
tus naturalis non diuiditur in discretas. In
naturalis uero ut dixit Gal. diuisa dicit. Et ē
diuisa nocumentū pulmonis. i. respiratiōis q̄
nocumentū in aliqua uel aliquibus uel omnibus
existit partibus respiratiōis supradictis. Qp̄
tebit. n. dixit Gal. aliquā uel aliquos l' oīs dīq̄re
uel corūp̄i ad diuisiōē gñātiōē. agū l' delictū erit
i' ispiratiōē uel in expiratiōē l' quiete media in
ter ispiratiōē et expiratiōē. n' i' quiete medi
at iter expiratiōē et ispiratiōē. Et que unū tū
dicta partū p̄prehēdit simplex diuisa dicit q̄
uero plures uel oēs p̄posita ubi nō tū eius fm
motus ē p̄posita fm uero quietes simplex mani
festum ē. n. qm̄ motiōib' plures icomoderatio
nes existunt quib' nō solum bene sunt i' sola
quāitate tēporis existēte. Et banelit' quidē
innālis diuidit in eum q̄ possit euenire in sa
nis et egris ē tū magis attinēs sanis et i' eis plu
ries reperit. Et i' eum q̄ possit euenire i' sa
nis attinet magis egris et in eis frequēius re
pitur. Et horū uterq̄ diuidit in plures spēs.
Prīm' nāq̄ qui attinet magis sanis diuidit in
magis et minus in ueloces et tardus et frequētes
et rax et longus et breues et in altus et in p̄fun
dus siue eleuatus et dep̄sum et fortes et debiles
faciles et difficiles et calidus et frigidus et plēus
et uacius et in nō feridum et feridus et durus et
molles et equales et inequales. Et in oībus di
ctis discretis dat mediū p̄terq̄ inter equales
et inequales. Et hoc uoluit Aui. Gal. aut in lib'
de discretis pulsūz uoluit q̄ inter equales et
inequales det mediū pp̄ qd̄ aduertendū ē q̄ iter
banelitus absolute equales et inter banelitus fz
qd̄ uel aliquo mōt' inequales nō interuenit mediū
ut uoluit Aui. et p̄ b' discurredo per oēs spēs
banelitus inequales. Sz̄ inter banelitus equalē
absolute et equalē absolute interuenit mediū ut
dixit. Gal. q̄ mediū est banelitus qui nō ē abso
lute equalis nec absolute equalis sz̄ est equal' fz
qd̄ et equalis fm qd̄. Predicta itaq̄ spēs
banelitus mali ut plures in sanis reperte sunt
quīs ē in egris repiri possunt. Banelitus uero
mali ut plures in egris repiri possunt. Banelitus uero
interdū repiri possunt spēs multifarias uariari
possunt. q̄busdā tū ex eis noīa sunt iposita. Et
sunt dixit Aui. Banelitus intercisus et baneli
tus p̄patus et banelitus duplus et banelitus sub
focatus et banelitus uolentus et banelitus hñs
iterpōnes sicut in aplia et sūibus egritudibus
Et sumitur p̄dicte banelitus, discretie. aut
ab ipō banelitu in q̄tuz banelitus ē Aut a q̄bus
daz āneris instans banelit'. Et q̄ sumitur ab
ipō banelitu p̄p̄ sunt hy. Et p̄ria sumit a q̄tū
tate dyastol' instrumentorū banelitus et ista diuisi
dī fz dilataciōē in tres dimēsiōēs q̄ sunt lōgitu
do latitudo et p̄funditas. Et p̄z ex unaquaq̄
dicta dilatiōis tres resultāt spēs banelit' sim
plices. fm eīm longitudinē resultat longus acu
tus siue breuis et medius inter eos. Et fm latit

tudinē resultat latus et strictus et medius inter
eos. Et fm p̄funditates resultat altus siue ele
uatus et dep̄ctus siue p̄fundus et medius iter
eos. Et 2^a banelitus spēs sumit a tēpore mo
tus et diuidit in ueloces tardus et medius. Et
3^a spēs sumit a tēpore gēis et diuidit i' spissus
seu frequētes et rax et medius. Et 4^a spe
ties eius diuiditur in fortem debilem et medius
siue ut dicit quidā. i. facile difficile et medius q̄
uis facilitatē banelitus quidā reducit ad uelocē
et difficultatē et ad tarditatē. Et 5^a spēs sū
tur a p̄positiōe duorū motuum et duarū quietū et
diuidit in banelitū equū et non equū. et me^m.
Et 6^a spēs sumitur penes concordiam et dis
cordiaz siue similitudinē et dissimilitudinē supradic
tarū differentiaz abiuices et diuidit i' equales
et inequales siue diuersus. Et 7^a est sumpta ab
ordinatiōe et inordinatiōe que eūz re uera sit
spēs banelitus equalis non p̄prie debet poni
species distincta. Ex āneris at in istis baneli
tus sumitur spēs tres. Et prima ē sumpta a qua
litate ipsozū instrumentorū. Et diuidit in bane
litū calidus et frigidus et medius. Et 2^a ē sūpta
a dispoē ipsozū instrumentorū in duricie et molli
cie et diuiditur in durus molē et me^m ad quos ē
quidāz reducunt faciles et difficiles et medius. Et
3^a ē sumpta a contē in ipis instis banelitus et
diuidit in plēus uacū et me^m. Et plenitudo in
eis esse potest rei corrupte et non corrupte. Et
scdm̄ hoc diuiditur in banelitus feridus et non fe
ridus. Et p̄dicte sunt banelitus species simpli
ces inter quas que inter ipsozū instrumentorū tenet
mediū ē melior p̄ter eas que ē inter fortes et
debiles. Et ex p̄dictis spēsibus banelit' sim
plicibus possunt cōponēdo eas adiuices uarie
species composite resultare. quibus tū non sunt
noīa iposita p̄ter eas que uocantur banelitus ma
gnus et parvus et medius. Cause at oīs p̄di
ctarū spēsūz banelitus mali taz ut p̄licet reperti
p̄sant q̄ ut p̄licet reperti in egris gñāles ponit
tur ab auctoribus tres. Dixit. n. Gal. 4° de i
terioribus et feridū a Raby in 6^a p̄tula suo
rūz afforismozū sic. causa mali spūs ē altera baz
trūz causarū uidelicet in rebus defectio. instru
mentozū spūs cōstrictio et calor dīans sup̄ cor
et plēus sup̄le aut frigiditatis. Et dixit ipositi
bile esse banelitus cā instrōp̄ eius pati mī paria
tur alterum eorum per se aut per colligantiaz
Dixit. Aui. q̄ nocumenta facientia euenire ba
nelitus nāles aut sunt in mēbris banelitus et p̄
cipys eorū aut sunt in mēbris uicinis. sunt ergo
ista nocumenta in eis aut p̄p̄teratē aut coitātē
Ea aut in quibus ut in sūiecto p̄p̄quo reci
piunt motus banelitus et a quibus imediate fit
et a quibus imediate pōt fieri lesio in motu ba
nelitus. unde potest fieri banelitus inālis si ē di
xit. A. sunt Epiglōtis plmo et lacertū pectoris et
ipm̄ pectus. fit. n. q̄q̄ in ipso pectore nocument
tus ut cum est debile aut paruus et inde in bane
litū accidit nocumentū. Mēbra uero que di
ctorū mēbrozū p̄incipia sunt cerebrū et nica
qm̄ ipsa sunt origo uelaminis. Hascit. n. plm̄ e^o
.i. uelaminis scilicet neruozū eius unde hēt mo
tus ad banelitus faciēdū a. 4° pari neruozū nu
ce et p̄tinant et ramū quinti et sexti partis ueni
entis ad ipm̄ sicut dixit Gal. 4°. de interiorib'

in libello de uoce. Et uenit et ad uelamen ali
qui rami ex 6° pari nervorum cerebri ut patuit
in sermone precedenti anno^o nervorum. Ex q^o
patet q^o cerebrum sit principium uelaminis ex quo
est principium nate et etiam 6° paris nervorum or
torum ab ipso. et sic ex uocamento aduenienti cere
bro uel nate uel nervis predictis possit accidere
lesio in hanelitu. Membra autem coequantia predicti
intra hanelitus cum uicinitate siue sius colligā
te siue societatis quorum uocamenti pōt cadere
lesio in hanelitu sunt stomachus epas matris ite
stima splen renes et uescica. Accidit autem predicto
rum membrorum unus ex quibus pōt accidere uocu
mentum in hanelitu aut sunt egritudines sicut ma
la complexio mala ppositio solis unitatis et apo
stema. Aut sunt accidentia ut dolores in eis. Et
scias q^o q^oq^o due q^oq^o omnes tres de pōtis tri
bus cāis gñalib^o uocamentorum hanelit^o p^ogūtur
Et ista uocamenta sunt dixit Auer. 3° coll. 3.

ex genere augmenti et diminutionis. Et necessa
rius est ut augmentum et diminutio sint in quatuor
rebus pponētib^o hanelitus. scilicet in duob^o motib^o
et duab^o getibus. Et dixit q^o de motibus aliq^o
fortificat ipsoz unus et non est necesse ut alius
fortificet. Et pōt tres cāe necessarie sunt et
pōt tres hanelitus ingrediētes q^o siue ipis
hanelitus eē nō pōt. Et dicitur cāe essentielles
q^o per diffinitionē exprīmūt essentia hanelitus.
sunt eīm cāe cōiuncte hanelit^o que iō possent uo
cari ipis cāe cōiuncte. Sunt autem et alie cāe
hanelitus nō q^ode necessarie nō essentielles neq^o
pōt. nō eīm ingrediētur in cōstitutiōes haneli
tus. Et hāz q^oq^o sunt inseparabiles sic dicit q^o a
corpore separari nō possunt quin uariet hanelit^o
et ipaz pmutatiōe indiciuz hanelitus pmutat.
Et sunt sicut 9° pōt etas sexus et pmutatio nā
agita. Et alie sunt separabiles que mutāt hane
lituz absolute. Et sunt oēs ille que nō necessario
s^o pōt nōt^o pōt applicari corpibus sicut
sunt balnea fricatiōes cursus exercitia fortia
getes multe et silia. Sequēdo autem de pōcula
ribus cāis pōculariū spēs hanelit^o auctores
iceperūt a cāis spēs hanelitus ppositae ex spēs
simplicib^o hanelitus q^o maxie repūnt in sanis
que spēs ē magnitudo et pūtas. Et ego iūequar
eos diffiniendo pū uiaq^oq^o cārum composi
taz et simplicius.

Capitulum 10°. de speciebus cognoscendis hane
lituz sanorum.

Hanelitus magnus dixit
Auer. ē ille q^o

recipit aerē ualde plurimū supra
equales. i. supra euz qui est uois
tempati. Et est ille cum quo dila

tantur membra hanelitus in partibus omnibus
supbandanter propter magnitudinem eius q^o
attrahitur. Distrabunt enī oīa mēbra haneli
tus fm oēm dimēstionē. i. longū. latū et pūfundū
multā supra distractiōē que sit i hanelitu equa
li. Et sit sit i parte extractiōis aeris. nā i ea ex
pellit ualde plurimū aeris supra equalē. Et cō
stringēt mēbra hanelit^o i omnib^o partib^o supra
babundanter pp magnitudinē ei^o q^o expellitur.
Cāe aut hanelit^o magni dixit. Gal. i libro de

diffinitio 3° ad hanelitū magnū ut enoce^o utilitas
ad op^o et q^o famule^o ei nīre^o robusta et q^o pmpri
tudo existat organi. Et Auer. dixit cāe hanelit^o
magni sunt ille eedē tres cāe que sūt pulsus ma
gni. i. uirtutis fortitudo instrumentoz obediētia
et necessitas aucta sit. ergo requisito sanitas
uirtutis et sanitas instrumentoz et necessitas mul
tū adueta. Et pro maiori declaratiōe. 4°
de interiorib^o dixit hanelit^o magn^o duplex ē. ali
quādo. n. sit fm quātitatē dilatatōis pectoris ali
q^o fm multitudinē aeris cū hanelitu intrantis.
Qui nō hnt apā nō aliquā grossitiē absq^o natu
ra. nō aliquā angustia in instrumentis spēs. et mal^o
hanelitus i pacis febrib^o eis pūngat q^otitatē
aeris fm q^otitatē dilatatōis pectoris hēbit. 3°
quib^o i hanelit^o instrumentis grossities siue angu
stia extra naturā sui incēssio calore exiterit pec
tus maxime dilatabit s^o attractio aeris nō solus
ē dilatatōe pectoris minor s^o ē q^otitate soliti ae
ris ē minor. Scias tū q^o hanelit^o hnt alterā
tū dictaz duaz pōtū nō ē uere magn^o sed
uere magn^o ē qui hz ambas pōctas pōctiōes
simul. i. q^o sit magnitudo ei^o pperata cū q^otitate
aeris recepti et extracti. ita ut sit multitudo p^o
ma. Et 2° q^o moueant oēs lacerti pectoris et
qui sequunt eos ut lacerti uentris et spatularuz
nā p^omus aer nō attrahit nec expellit nisi motu
omniū dictoz lacertoz. Quāuis tū dixit. 2°.
motus omniū dictoz lacertoz requirāt ad hane
litū magnum nō tū puerit. i. nō sequit q^o ubi sit
motus ipsoz omniū lacertoz i bi sit hanelit^o ma
gnus. i. uere ymo nō ē hanelit^o magnus uere nī
si q^o ad ipis mouent oēs lacerti motu qui ē ul
tim^o i dilatatōe et pōtūone operando i aere
plurimo ita ut p^omus attrahat et p^oim^o expel
lat. Et dixit. Auer. q^o i hanelitu magno q^oz tū
dilatat et pōtūngunt lacerti pōcti q^o q^oz cōse
quūt ex uehēntia motus eoz ad attrahēdū aerē
ut fiat motus dilatatō i exteriorib^o apparenter
usq^o ad furculas. i. superiorē et inferiorē. Et po
steri^o usq^o ad os duaz spatulaz et i laterib^o us
q^o ad magnā partē carnis spanule. Et q^oz iuuā
tur utriq^oz naribus ymo iuuantur eis utriq^o
in pluribus dispositionibus. Nam in hanelitu
magno dilatat partiētes foles narib^o credētes se
dein iuuari ad attrahēdū aerē p^oim. Et sic ex di
ctis. 2°. Auer. p^o q^o hanelit^o magnus hz gradus
quoz unus ē i ultimo magn^o quo aer i nūtio plu
raritatis eius attrahit et expellit cū motu lacer
toz pectoris et uicinātiū. et hīc est uere magnus
Et alius ē i quo nō ultime attrahit et expellitur
aer qui sit motu oīum lacertoz pectoris tantū.

Ponēs autē. Gal. cāis quib^o oz mouere oēs
lacertos pectoris ac cū eis ē lacertos uicinātiū
4° de interiorib^o dixit si quidē quādā uideris
oēs lacertos pectoris mouere et teneritatem co
staz et spatulas suris leuare dicas hūc unū triuz
pculdubio hēre. i. aut defectionē uirtutis aut an
gustia uie aeris intrinsec^o et exnūis aut nimius
calorē in corde et pulmone. Et q^oz duo de p
dictis iueniunt et q^oz oīa tria s^o raro. Et sic
tetigit ei^o cāis. in libro autē d^o diffinita addidit 4°
cām. i. negligētiā uirtutis et ibi de hac cā exem
plū posuit. Hīc. n. sūt cāe quare i hanelitu oīa p
dicta mēbra mouēt siue ad ipsoz motū sequat^o
hanelit^o magnus siue nō s^o parvus uel equalis.
Et Auer. sit dixit istas cāes quatuor fore et

p^a e. pp magna necessitate que e pp inflammatione caliditatis i parib⁹ cordis r pulmonis unde la borat cu oibus mbris ut illa flama enereur.

Secunda ca e debilitas lacertoz moueri. nm p hancitū quare nō pōt p unūz hancitū ppter uū fur q oēs alij sibi a focienē. Et ista debilitas lacertoz e. aut pp egritudine eis appropriatā aut per cōitatē. Et que e pp cōitatem aut e p cōitate principioz. s. cordis cū debilitat. ut i fine erit ce uel pūsis r i collectiōe mē i parib⁹ pectoris debilitans uirtutes cordis suple aut cerebri qñ eius debilitati cōicant lacerti pectoris. Aut e pp cōitatē ad alia mbra ex spāsmo aut malitia p^olo nis aut apate aut dolore aut unitatis solone. Et qñz pp cōitatē ad rōacuz pp quā accit lacer to pbiuitio a dilataōe sicut cā e in rōaco reple tio ex cibis l'pōib⁹ aut uērositate pertrāscuntē terminū i multitudine sui uū coartat loca dyasfrag matis et sepat inter uelamē et dilataōnē. i. n p mittit uelamē dilatari quare nō dilatat ipm solū cum soluz nō possit sufficienter dilatari s3 uiuat se cum alioz motu. 3^a est p^ostricō meamū et uiax aut epiglōtis aut ramoz cāne aut ramoruz artarie uenat aut carnis rare pulmōis. Luz cūm iplent hōib⁹ et accidit eis oppillatio aut apā sic accidit in asmaticis cūcū et pūplicitis q cūz nō pnt libere recipe aerez conant cū motu quo possint mouere pectus credentes plus de aere recipe qñ in hac credulitate maneāt decepti qz uia opilata e s3 ex hoc conatu alij uiuētur cūz ipem aeris intrantis aliqñ meatum dilatantis.

4^a cā eius e negligētia vntus et occupatio eius in alio siue hoc sit cūz necessitate hanelan di siue cūz paucitate necessitatis nā sic distracta ad aliud ita ut plongeī spaciū inter duos hanelitus unde fit necessitas hanelitus magni restan rantis illud qd accidit ex negligētia et occupa tiōe uirtutis. Et negligētia quidez cūz neces sitate est sicut pulsus. i. hanelitus hñs pūpūctio nez rōnis cūz nō h3 uehemētez cordis frigidita tez qñ sic patuit in fāde pcedēt de signis fre nesis hic freneticus ipedit ab hanelādo pp ob liuionē aut occupatiōez. Et decide uisat ab ipo et oz cū facere hanelitus magnū uel frequentez.

Et ex sūma hui⁹ necessitatis. i. ex hac neces si tate assumptis accidit i frenetico magnitudo ha nclitus qñ multiplicātur in ipo uapores fumosi pculdubio et ipa negligi hanelitus a uoluntate extractiōe aeris et pōt negligere ipm usqzquo multiplicat cūz ipo necessitas et nō pōt amplius sine hanelim tollerare quare egredit tūc necessa rio hanelitus magnus ut multi fumi educātur.

Negligētia hō cum paucitate necessitatis est sicut pulsus. i. hanelitus in eo cūz p^olo cordis nō est cūz illo calore qui fuit in frenetico supra dicto s3 e infra illuz Et sic nō cūz necessitate s3 cūz paucitate necessitatis quare expedit. i. post ponit hanelitus ad hōrā necessitatis. Et tūc re staurat cū magnitudine hanelitus illud qd defi cit cūz expulsiōe et postpōne hanelitus. Et sūz pōt hoc accidere in nō alienatis ut cum recipez homo hanelitus attrahēdo aerez sic quēnit p^olo nt cordis quare expellit. i. postponit hanelitus ad hōrā necessitatis ut supra. Dixit Gal. sup 6° epidimiaz. et ponit a Rabi. in 7^a. pūcula Defectus spūs fit in distracōne rōnis qz eger

oblitus opōnis suaz nescit qñ eam det. Gal. 4° de iteriorib⁹ circa finē inuit q aliq^a mū qñ neri possit in uenis et arterijs p^onis et nō cābi tur ex ea hanelitus malus. Et hoc erit cum erit adherēs parietū illaz nō ipedēs libez transi tus per ipas unde Gal. respōdēs medico Abch raron dixit ei op^olo uenaz p^onis sub uenis cō prebēdens ēt arterias nō ē cā oztonie. Sūz r alij auctores uoluerūt. nā licz uene p^onis et p^oci pue arterie sint loca p que habet. transire aer n tū ita q pp eius transiūz attractiōez. s. et expul siōne organa hanelit⁹ hēant moueri motu hanc litus imo neqz motu tussis.

Signa aut dictaz cāuz que sunt haneli tus magni sunt dixit Aui. qñ si cā eius uenit necessitas et uirtus fuerit fortis erit hanelitus plurimus in introitu ipius et ex insufflatiōe eius qz multus aer attrahet et mult⁹ expellit. Dixit eim Gal. 4° de iteriorib⁹ Lū multus calor fuerit coadunatus in istrumentis sps in suo hanelitu oēs lacertos pectoris cōmo uet uelociter sepe et fortiter. Luz calor ipē absqz defectiōe vntus affuerit. Sed si vntus fuerit debilis tūc hanelitus nō cēt plurimus cūz intro itu multi aeris et eius expulsiōe qz nō pōt tū dilatare q multus aer irarret. Et dixit Gal. ibidez ad recte significādus per hanelitus uiso tali hanelitu pulsus oz inquiri Hāz pulsu magni tudo caloris oñdi f deinde pferuat exiūz hane litus an sit mult⁹ ipetuosus et subito in una suf flatōe. Et 3° pect⁹ i gram⁹ in ei⁹. s. teneritate quā si uiderim⁹ itēsiūz p certo firmabim⁹ itēsiōez calozē. Et etiaz alia significatio. dixit Gal. Rubor. s. in facie r oculis r incensio. s. in calūte r siccitas r asperitas in linguis i infirmo si gnificet aduistiōe pūri manifestāte. Et Aui. dixit erit tactus hanelitus inflāmatu calidus r magnā significans caliditatē. Et erunt signa ca lozis reperta in facie r pectore r oculis r lingua in colore suo r asperitate sua r reliquis signis capitis. Et signū angustiatōis meamū hane litus sunt dixit Gal. i. malo hanelitu ppter āgu stiaz instrōiūz sps totum pectus ad magnū spati um dilatat. cuius dilataō ueloz est r spūsa. Et exiūz aeris fit sine insufflatiōe. Et Aui. dix si non fuerint signa inflāmatiōis r uirtus nō fue rit debilis. Et cum h uides q non ē ei possib⁹ dilataōe integra tunc. s. erunt motus oīuz mbro ruz pectoris cā constrictiōis in re. i. in parte una uel alia instrōz hanelitus Et subdit Aui. qz si cā op^olonis p^onis fuit ex humozib⁹ hū dis ut flate uel sanie cum dictis signis erit soni tus eius qui sterit qz humiditas illa diuisa ab aere sonat. r e necessitas excreationis qz necēti tur ad expuendū. Et est additio sig^a supra si gnus constrictiōis totale. i. est additio signi dicti. s. stritōis r necētatīs spuendi supra signis cō strictiōis totale qz materia addita poterit opil lationez comple. s. dixit Aui. si illud non fuerit. s. q constrictio non sit ppter mās dictas opilā tes. nam tunc erit causa magis iobediens hac qz. s. ppter ap^oliaz p^ouā. uel cum nō fuerit illud. s. stritōz r necessitas expiratiōis tunc erit cau sa magis iobediens hac quia. s. erit pētoz op^olo ex apate non maturo ut 4° de interioribus dixit gal q si sola defectio uirtutis in causa fuerit di

git gal eo des 4. ipsa uadit ad tria genera lacer
torum eos mouens qz non potest tm unus genus
eorum fortiter mouere. Nam si solus dyas^a uelu
et solita erat i salute sufficenter mouens n forer
nece laceris qui intra costas r supiorib⁹ motu
dare sed quia defecta e mouet oes laceros mo
dica motione in hora sepi summa n3 multu rara
tutis naq defecto non facit ueloces motu neq
spissas r hoc cum sit absq icessuo calore n3 pe
ctus longius dilatat. Et aer sine insufflatioe ouis
r narius simplr egredit. Nares etiaz ipsaz pul
pas ipsis aerez attrahentibus constringi r dila
tari uidebis quod est magnus signu in defectioe
uirtutis. Et dixit. Gal. cu aliq uideris oes
partes pectoris mouere et aer sepe et rinue
p nares minue trahere tuc iquire sui pectoris
dilatatione que exit modica et dilatati que e ex
acutissima febre no sumat. N3 eoz qui magnus
hnt hanelitum pp angustiaru uiarum spiritus.
Et inquire narium extremitates que folia ape
lantur nam uidebis ipsa folia rstringi et conu
gi et plicata fieri. Et sedit. S. q. sic defecto oiaz
laceror pectoris cobibz infirmu oes partes pe
ctoris dilatare snt ex particulari eoz defectioe
pauculariter pect⁹ dilatare cobibet. Auic.
quoq snt dicta tria sig^a posuit p^m e q oia me
bra laborat ut moueant r tm no mouent nec ap
parer moueri motu notabili n3 de quo sit curan
du n3 extendunt dilatatioe itegra sicut accidit ei
qui conat illud qd no e sibi possibile. bo c. n. cu
no sit pp inflamatioe n3 pp rstrictione meatuuz
e signu debilitatis uirtutis a mouedo. 2^m si
gnu e qz hic bo nnt hanelitu uizu supra abas
nares ut attrahat multu aeru h tm signu no e ita a
propasati defectioi uirtutis. quin et cu alys cais
qbus oia pectoris mebra mouent possit repe
riri. pot. n. reperiri i forti inflamatioe. laborant
eni homines et bruta tuc ut cu nariu⁹ trahat ae
re. Et snt pot reperiri in rstrictione meatuuz p
pterea dixit. Auic. ut supra q iunantur i qz nari
b⁹ in plurib⁹ dispositibus. Hoc tm signu pl⁹
apropasat malo hanelitu ex defectioe uirtutis la
certor pp qz oes motus ta pectoris qz partiu
adiacentiu sunt debiles et no apparetes. Et sic
no apparet mot⁹ insufflatiois uin motus folioru
nariu uidet magis manifest⁹. S3 i hanelitu i
quo oia mebra mouent facto a calore forti sunt
multi motus magni r apparetes et io i eo nariu
motus no sic notat. Et snt i tali hanelitu facto
a rstrictione uiaz et si insufflatio no sit sicut i il
lis qui hnt calore forte e tam manifest⁹ motus
partiu pectoris. Et et i eo et no e sic notat⁹ mo
tus manifestu. Virtus isuper debilis no pot in
pulsioe forti mouere aeru ut ueniat ad os ymo d
biliter motus aer uenit ad partes colatoru r exit
per nares. Et facili⁹ e et debili uirtuti trabe
re per nares si no sit opilate qz p os. Et pprie
qz foramina nariu sunt ad haneladu et no os ut
S. dixit. n. de utilitate particulaz et i libro de
distia iquit. Qn toaz i becilius decere mouet
secundu ispiratioes quib⁹ coadiuuat spm hane
lasi coattraheres aliqualiter aeru i pm extrinse
cu fm motu fm que et per os attrahere qd elige
tes colligim⁹ labia. 3^m signu dixit. Auic. e qz
no e apud redditu aeris ad exteriora. f. instiole
et insufflatio qz no pot debilis uirtus fortiter co

39
primere nec subito que requirunt ad insufflatio
na. Et ponet signa. Gal. eode 4. de interiori
b⁹ hanelitus mali i quo oia pectoris mebra mo
uent dixit. Qd si calor fortis et istrumetoz an
gustia iungant sicut rigit i p⁹lia maximus
hanelit⁹ et uelocissim⁹ et sepi sum⁹ no sufficit eis
3log erecti sedere desiderat. Na in i hac sessio
ne sessunt tot⁹ pectoris dilatatione facili orez
fore eo q ipsis lacetib⁹ pars pectoris supra ali
am parte incidit. Et ptes temeritatis pectoris
dorsi ossib⁹ rigit qz cu ossa dorsi eo sedente
erecto dilateur pectus ascedit n3 ps supra alie
na rculatur. Et dixit. Gal. q idu hanelit⁹ co
tingit eis qui spatia pulmonis plenu hnt catar
ro a capite descende uel ma a uicinis fluere. dif
fert tm ab illis eo q no sit cu insufflatioe us cali
dus aer ab eo egredit. Et snt quib⁹ iter pec
tus et pulmonu nimia sanies adunat totu pectus
eleuat sed tm insufflatione no hnt n3 ab eis calid⁹
egredit aer nisi cu acuta febris rsequit. neq hy
uelociter suffocatur qz eoz uirtus defecta est.
In illis aut quibus ma i pulmone incidit aut q
sunt p⁹lia aut ortofosi pp materia pulmonu iui
scata uirtuo custudita e. Et si i quoda repo
re apa ad maturadu tardas habuerit pectus ulu
me dilatabit n3 aeru multum semel attrahere ua
lentes sepe eum sibi alenore sine insufflatione
conant quib⁹ tam nimis calore habentibus i
sufflatione debunt. item squinati hntes hoc pa
tiuntur sed tm angustia spm⁹al⁹ boz no e in coa
uitate ad qua aer cu hanelitu ducit sed i uis q
bus aer penetrat. Illi uero quib⁹ uinera et
apa aut nimia ma in rcauitate pectoris aut i pul
mone extiterit guttur et canales pulmonis i sua
qualitate absq opilatioe debunt. Sed tm angust
ia hnt in rcauitate in qua aer inspirado ducit
rseques e pectus et maxie et nimius dilatare e
paz aeris adduci unde cobibent ueloces et spsi
sum habere hanelitus. Et dixit. Gal. q hane
litus pcedens a uirtute debili dictus e mal⁹ neq
in eo deterior e qui ppter nimias caloris uisio
nez existit. Et peior est qui propter calore sep
augmentat in magnitudine uelocitate spissitudie
qz aer cum hanelitu in eo exiens sit cuz insufflati
one caloris ebullientis. Et dixit qn pdiete
tres cae contingunt sit. eger cito moriet⁹ duab⁹
uero simul exstibus difficilr sanabit⁹ Si autez
una solus r ppras habuerit differentias eger
aliquando sanabit⁹ r aliquando morietur.

Anelitus

parul. dispositio dixit Auic.
ecotrario dispositioni magni p
pter paruitates eius qd attrahit
r snt eius qd extrapellit. Et
remouens quadas errores dixit extatur a qui
busdas q hanelitus paruus e ille qui complemt
motu uelamis solius. Et Raf 3° continetis
imposuit hoc ypo⁹. 3°. epydimiari uel Sako in
expone eius. Dixit. n. i magnitudine hanelit⁹ pec
tus mo⁹ in toto sed in paruo n mouetur nisi dya
fragma solimodo. 4° tm de interiorib⁹. Gal
dixit oppo⁹. propter hoc dixit Auic. hoc extia⁹
non est ueru absolute q declarat per tres rones

Et prima rō ē qz qñqz motu uelamē solius hanelitus factus qñqz est parvus et qñqz ē equalis ita qz itaqz parvus qñ equalis pōt compleri motu solius uelamē. De paruo apparz in hoc caplo. Et de equali apparuit supra de hanelitu equali naturali. 2ª rāō est quia hanelitus paru⁹ qñ qz fit cum oīa pectoris mēbra mouent. ergo itē non fit solo motu uelamē. Quia patet qñ cū oīa mēbra pectoris sunt debilia oīa mouent ad paruum hanelituz faciem. non n. sufficit solū uelamē cuius est debile ad hanelituz qui ē necessarius sed oportet ut iuuetur ab alijs et qñqz necessari⁹ sit non tamen est equalis qz potest esse infra equalē. s. paruum. Cuius n. uirtus uelamē non sufficit attrahere tñ de aere qñqz est necessari⁹ in hanelitu paruo tunc iuuari requirit motu alioz mēbroruz quare sequitur qz hanelitus paruus non fit absolute solius uelamē motu. 3^a rō ē qz si foret illud ueruz sequeret qz hanelitus factus ab oībus mēbris pectoris esset absolute magn⁹. Et Aui. h. remouendo dixit qz aliqñ non ē sufficiētia in attractione et eductione aeris que fit motis oībus pectoris mēbris silis et que aln fit moto solo uelamē qñ ē icolumē sanū et forte ergo hanelitus factus oīb⁹ pectoris mēbris motis non est magnus suple sed erit paruus quia ē infra illuz qui fit moto solo uelamē et ille ē equalis ergo iste erit paruus. Et declarans Aui. qz dixerat ait qz neqz unus mēbruz pectoris neqz etiam adiutus ab alijs ē sufficiētia ad dilatationē integrā nō illius qñqz ut pueniat ide dilatatio equalis qualis. s. puenit solo uelamē sano et forti moto. Et istud erit ppter debilitatem uirtutis illoruz mēbroruz aut ppter cōstructionē meatuz pulmonis ppter quaz licet mēbra sint forma non potest pulmo recipere equalē qñqz aeris. Et cognitio cap⁹ hanelit⁹ pui dixit Aui. est p cognitioē cap⁹ magni dictay s. semitaz oppōnis. Itaqz tñ p hoc uoluit qz oēs cāe opposite cāis magni regant ad paruum pulsus. Ita qz sicut ad pulsus magnū requir⁹ mot⁹ oīuz pui pectoris et respiratio plurimi aeris ita due cāe hys oppositē regantur ad hanelitū pui s. sufficit ad pui destructio alterius duay cap⁹ magni. Erit ergo pui qñ pau⁹ aer respirat et qñqz oēs ptes pectoris mouentur. Et loquēs d cāis hanelitus pui in spālī dixit duas fore cās quay una ē dolor q auget apud motus hanelitus quare cessat uirtus a motu. Dixit eim Qñqz minoraē hanelit⁹ cā doloris qñqz sepat dolor iter mēbra hanelitus et inter motus eoz. nō eim pmitit dolor ea opari qd necesse ē. 2^a cā est opitio siue qñqz uia hanelitus pbiēbēs introitū multi aeris. dixit eim qz qñqz minoraē hanelitus ppter qñqz cōstructionē. Est qz ē 3^a cā pui hanelitus debilis huius s. hanc tāqz notā Aui. dimisit. Et si gna quidē causarum hanelitus parui opositariū causis magni non sunt scdm opinionē illay. Paruum hō hanelituz cā doloris significat inuentio doloris qui auget ex motu magno hanelit⁹. Et qz hñs dolores si tollat aliqñ dolores ē qñqz auget in motu dolor et ex pectore sup ipz possib⁹ est ei ut magnificet qñqz hanelitus. Et qz qñqz cū hoc hanelitu puo accidit iter separiōes hanelitus eius. s. iter plures hanelitus puos hanelitus aliqz magnus licet nō tollerēt dolores uo

luntarie. Et hoc pp dictas cās una est qz adducit ad magnitudines faciendus et ad tolleranduz dolorē uelit nolūt necessitas ita addita ut dolore postposito faciat hanelituz magnū. 2^a cā est negligētia doloris siue fuerit uolūtaria ita qz eligat paties pp necessitates quaz cognoscit negligere dolores et tollerare ipm siue nō fuerit uoluntaria s. nā distracta ad alia aliqñ nō recordat⁹ doloris. Et signū facti a qñqz cōstructionē meatuz est ecōuersio illius totius. s. qz nō inuenit⁹ dolor nō pōt aliquo tēpore hanelituz facere magnus iter quos stante opulatiōe. Et loquitur de opulatiōe ad quā nō sequit⁹ dolor. Et sciendus est qz aliqñ ad puitatē hanelitus qñqz ambe iste cāe. s. dolor et opitio ut i apate spūaliuz. Dixit Aui. Qñ pulsui. i. hanelitui puo associat⁹ raritas ita qz sit pui et rarus significat mortificationē nō qz significat ifrigidatiōē mortificationē pp quā pauco aere eget et raro. Sed qñ associat⁹ ei frequētia significat dolores in pibus pectoris et q sequitur ipm eo qz dolor nō pmitit dilatare ptes pectoris ut tantus attrahat aer qui satisfaciāt necessitati quare restaurat huius p frequētiā. Et hoc significat⁹ ueruz utplm. nam ēt ex alia cā pōt hanelit⁹ fieri pu⁹ et frequēs sic pp necessitatē additaz et iobediētiā istrumtoz.

Anelitus longus dixit Aui.

est ille in quo plonget⁹ spaciū motus aeris in attractione ipius et eius redditū ad extra ut possit uirtus

opari in aere pūmo. Et iō plonget⁹ dilatanduz ac ēt qñqz cōstructionē. Et dixit. qñ dolor uel qñqz cōstructionē meatuz pbiēbēt fieri hanelituz magnū aut ueloces et tūc fit hanelitus longus. ponit eiz in plemēto eius. s. magni et ueloci⁹ ut cōsequatur qd attractus ē de aere p longitudinē spaciū qñqz tates magni et ueloci⁹. i. qz attraheret in hanelitu magno aut ueloci⁹. Et hanelitus breuis est diuersus a longo qz breue ē spaciū attractiōis et expulsiōis aeris. Et qñ breui associat⁹ frequētia ē cā eius dolor in istrumētis hanelitus et q sequitur ipa. Quo aut⁹ dolor in istrumētis hanelitus sit cā hanelitus longi et ē breuis est qñ sicut colligit⁹ a hā. in lib⁹ d diuina uarietas in hanelitu pp dolores est fm electionē uel uolūtates paciētis elligēti⁹ motus sui pectoris s. qz credit ab eo minus dolere. Qui ergo dolet puius est qz facit qz cessat ab hanelitu magno et facit puum et uelocem ut uelocitate restauret qñ pectus plus dolet cū motiōe magna qz cū ueloci⁹. Et si nō pōt uelocē facere obstāt dolore i choat parui. i. quo si inuenit⁹ dolorē comod⁹ tollerabile facit ipm longū ut cum lōgitudine restauret magnū uel uelocē. Si aut⁹ inuenit⁹ dolorē difficulter tollerabile tūc stat qz incipit mouere ad hanelādum definit a motu et querit quietē qz inuenit⁹ quietē quietantē et qsolantē eū a dolore. facit ergo motū breuē sed restaurat cū frequētiā qz cogit ad hanelandū. S. qñ associat⁹ breui raritas significat mortificationē caloris innati maiorez. s. et minorez fm gradus puritatis et raritatis. Multa enī breuitas et raritas mul

ca infrigidatione et caloris inani extinctione si
gnificat et minor minorē.

Anelitus uelox dixit.

b Quicquid est ille in quo est motus in spatio breui ex eo secutione necessitatis non sicut breuis et paruum qui si non fuerit cōsecutione necessitatis. Ad. n. cē i breui absolute esse uelox. Sed quoniam tempus in motu est breue pro necessitate agentis in mouendo. Ad. n. hanelitus uelox est hanelitus paruus in quo. f. pauca respiratur aer quia dilatio et restrictio ad paruū spaciū pōt fieri cū pignitia motoris et sic cum tarditate. Ad. ergo hanelitus est uelocē et cō paruū in spatio et paruum in tempore sed est festinare in motu cogente necessitate. Et sic hanelitus uelox uel fit in breuiori tempore quā tardus super eodē spatio equali uel fit in tempore equali tempore hanelitus tardus super maiori spatio. De cāis autē uelocis hanelitus dixit. Gal. in libro de diffinita quoniam propter perantē utilitatē omnis uelox mori fit et est uirtutē ei ministrari potentē. i. robustā et et organorum nullo. Operante. Eodē. n. quoniam caput eget uelocitas quo et magnitudo. Dicitur in libro de pulsibus quoniam quātingit alii utilitatē sufficiēter perantē quāuis uirtus debilior moderato fuerit motum fieri uelocē. Et. Auic. colligit 3°. dixit uelocitas est propter fortē uelocitatē hanelā dī sed non est necessarium penitus ut sit uelocitas cum sanitate uirtutis et bona dispositiōe instrumentorum. quod est quod uirtus inuariat se cum uelocitate quoniam deficit fortitudo id est magnitudo et forte facit hoc ut restaret per hoc quod deficit a fortitudine. i. magnitudine. Et propter accidit hoc cū uirtus est fortis et instrumenta non sunt quoniam. Dicit. A. cā eius est uehementia necessitatis cum non prosequitur in ipso sufficiētia magnitudinis. i. ex magnitudine quāuis oz. tunc. n. oz quod fiat uelox. Ad. prosequitur autē ex magnitudine quāuis et necesse est dupliciter aut quoniam est necessitas ita magna quod est supra illud quod magnitudo ad ipsū quod. f. si non prohibet sufficere aut quoniam magnitudo separat et non pōt fieri que sepe ratio magnitudinis aut est propter cām in instrumento aut propter cām in uirtute. Et signa hanelitus uelocis nota sunt. Ad. in eo est aut necessitas multum magna aut iobediētia instrumenti aut uirtutis debilitas. Et dixit. Gal. de hanelitu tardus quod perantia carum. i. paruitas et tarditas non oīo quoniam idigēt cāis omnib⁹ simul. Sed una quod ex eis oz ad eē oīo. plures autē non est necessitas si n. utilitas multū exsoluat. exsoluit mori magnitudinis et uelocitatis et dyastolē quāuis robur habeat ipsa uirtus. ociosum. n. habebit id quoniam non eget alia eo operādi uel si magis quod dem fuerit utilitas exsoluat aut robur aliquantū uirtutis uel si adsit quidē hic nocumētum non accideret organis quodcūque enim horū fuerit prohibebitur uelocitas respiratiōis. Et Auic. dixit hanelitus tardus huius est uelocē. Et cāe eius sunt huius cāis illius quod. f. sunt aut diminuta necessitas aut quod satisfiat necessitati per magnitudinē solā. Et subdit. Quoniam tardat pro dolore quare necesse est ut mēbrum hanelitus moueatur

cum facilitate et spaciōsitate et tarde ut non au
geatur dolor.

Diffinitio et raritas anni

f Item in hanelitu. hanelitus. n. frequens dixit. Auic. est ille huius quoniam et illum qui est ante ipsum abscuit tempus est. n. quies illa parua. De cāis eius dixit Aristo. in de morte infirmitatum quoniam faciunt pulmonē durū aut nascēto aut supfluitatibus aut caliditatis equalis excessus in febricitantibus spiritum spiritus faciunt propter non posse plonē tales spiritum longe emittere et tandem quoniam non pōt amplius mouere moriunt expirantia. Dixit Gal. in libro de diffinita. si uirtus ad multum debilitatis deuenit nequaquā cito moueri poterit sed tunc spiritus magis pro ueloci fieri actū. omnis aut spiritus uirtutis a eius u^a est causa. f. eius quod est uelud utilitas eorum minoratio. i. quando acutus sunt minus quod secundum quod utilitas exquirunt tunc spiritus sanatur. Coguntur. n. tunc illa perante non quod scire plim. Auic. aut 3° colligit dixit thorax. i. frequentia sit propter multas necessitates hanelandi Sed non est necessarium ut sit cā raritate uirtutis et bona dispositiōe instrumentorum quoniam non pro maiori parte facit huius quia eius ipsa inuariat quoniam pedit fortitudinē neque id est magnitudinē. Et accidit etiam quod inuariat in hoc quoniam perdidit uelocitatē propter penuriā huius. Dixit Auic. causa eius est duplex una uehementia necessitatis cum est tanta quod non sufficit ei magnitudo et uelocitas quoniam ipsa est maior quod sit illud quod propebentus est ad ipsā necessitatē cū magnitudine et uelocitate. 2^a cā est quia quoniam uirtutis sit magna non tamen est tāta ut predicta sed minor ea tamen non potest ei satisfieri per magnitudines aut uelocitatem quoniam et si minor est ea prohibet tū ex dolore aut apate aut costrictiōe propter mās plimas aut coarctatione aut effusione puris in spatio pectoris aut propter aliquā aliam causam costrictiōis. tunc. n. oz ut fiat frequens ut frequentia recōpēntur necessitati quod non pōt facere magnitudo et uelocitas. Et hanelitus quidē frequens sicut testat. y. facit sequi non cumēntus propter explicationes plonis et destructiōne instrumenti hanelitus in eis que sequuntur ipsū naz hanelitus frequens in spaciū spaciū unde leditur instrumenti hanelitus et que sequuntur ipsum et hanelitus reditur difficilis. Dixit ypo. primo pronoti eorum spiritus si frequens sit dolor et suspēsiōne significat in huius que sunt sub dyastagmate. Et Gal. dixit in comento quod hanelitus frequens fortasse significat dolorem et fortasse significat inflamationem in membris que sunt in pectore sed hanelitus doloris est paruus et frequens et apud inflamationē est magnus et frequens. Sed hanelitus rarus frequentis huius existit. Est. n. ille inter quos et illud qui est ante ipsum prolongat tempus. nam quies illa magna est. Et cā eius est opposita cāe frequentis. et sit significatio ipsius contingit aut quoniam magnitudinē uelocitatē et spiritus situdines adiuices cōiungi. Et sit earum oppositas dispositiōes quibus dixit. Gal. in libro de diffinita. Quibus cūatur alio spiritus et propterea idigēt

remutricatione eius non mag^m solum sed et uelo
ces et spissus inspirant. Quibus uero nihil est
h^uas hys spem inspiratiois. Si uero utraqz
eodur. f. caliditatis augmentum et spiritus q^u
p^uo hy maximam o^uz et uelocissimam et spississimam
inspiratioem habent et maxime si uehementia⁹ utrum
qz augmentet sicut et minoratio ababus f^ois par
uissime et tardissime inspirationes fiunt et accit
qd^e q^uz ut differat inspiratiois mot⁹ a motu ex
spiratiois uel e⁹ i suis dr^uis. Dixit. A^uic.
Q^uz diuersificat in q^ustione. f. tantum et q^uz
in dilata^oe. f. t^um ex pte magnitudinis et paruitatis
ita q^u q^uz est dilatatio maior et q^uz e⁹ q^ustio
maior. Et si⁹ est in alijs hanc^uis differetis.
Unde de ueloci hanc^uis dixit. Q^uz est uelo
citas suple uel tarditas in uno duoz motuum. f.
dilatatiois et co^ostrictionis plusqz in alio ita q^u
p^ot e⁹ dyastoles uelocior s^ustole et ec^ouersio. Et
si⁹ p^ot esse maior et ec^ouersio. Dixit. A^uic. in
libro. de di^uina. Cu^m uero imoderatio lignamose
h^uo⁹ q^ustiois ead^ez exspiratiois di^uinas opa
bit eis q^u inspiratioe dicte sunt. ueloces e⁹z er^ut
et magne et spisse multa hac supfluitate coacer
uata. p^ue aut⁹ tarde et rare fm q^ustas dispones.
Mouebus aut⁹ respiratiois adinuices p^uat. s.
f. inspiratiois ad exspiratioem sicut in pulsib⁹
dyastoles ad s^ustole. sp^us qued^a er^ut ribimio⁹
z^um totas respiratioes. Coniungit eim q^uz inspira
tio fieri magnam exspiratioem aut paruam. A^uic. e⁹
Ita quoqz inspiratioes quide⁹ ueloc^e exspiratio
nes h^uo tardas aut ec^ouersio. Dixit. A^uic. Mo
tus qui e⁹ fm quilibet qualitate. i. parte uel diffe
rentia mot⁹ et⁹ que maior e⁹ bz necessitates equa
ritatis. i. temperamenti caliditatis cordis cu^m introi
tu et dilata^oe ex parte magnitudinis et paruitatis
fortasse est dilatatio. Et q^u dixit fortasse dedit
intelligere q^u fortasse est q^ustio illa pars que
indiget equitate cu^m exitu et expulsi^oe. Qu^uest
qz eim eaz est magna necessaria est motus qui
tenet ea magnam addit⁹. Itaqz si e⁹ necessitas ex
pulsiois uaporis fumosi plurima ppter multitu
dine q^ustas eius aut qualitates acuitatis eius
erit q^ustio elusatiois. Et si est necessitas ex
tinguendi calores inflamati plima erit dilatatio
magna. Et dixit. A^uic. ubi supra iuentis sim
plicibus differetis sp^us noⁿ erit difficile iuenire
p^upositas ex illis. Cum eim magna q^udas sit inspi
ratio si⁹ et qued^a uelox et q^ustas eis. f. parua
et tard^a necesse est uniuersas fieri quatuor q^ubi
natioes p^upositas circa inspiratione. f. magnam si⁹
et tardas. Et magnas simul et ueloces et paruas
et ueloces. Et paruas et tardas. Ita aut⁹ et fm
exspiratioe ead^ez quatuor p^ungatioes necessa
rias est exister^e. In quietibus aut⁹ noⁿ p^ungit
p^upositas sp^us di^uis fieri. noⁿ e⁹z eis due p^uones
insunt sic et motibus s^z una sola s^z sp^usitudin^e
et raritate existens Itaqz tardior et minor ea
que s^z n^uz inspiratio. uelocior aut⁹ et maior exspi
ratio diminuta esse dicemus eis q^u ita dispositi
sunt n^uz caliditates additas h^uo fumosas. In^u
piratio h^uo magna et uelox exspiratio h^uo parua
et tarda addita esse que fm n^uz caliditates nullas
h^uo esse fumosas supfluitates. Et dixit inspira
tio quoqz pua et tarda ifrigidatioes indicat na
lis caliditatis qualiterqz se beat exspiratio.
Et si exspiratio s^z illud disposita fuerit. f. tarda

et pua de caliditate p^uernaz iudicabit hoc id^ez
f. sp^us ifrigidatioes. S^z si magna et uelox
fuerit habundat⁹ significabit caliditate p^uernaz
qualiterqz se beat inspiratio. Q^ud si fm illud
inspiratio disposita fuerit de caliditate p^uernaz
iudicabit id^ez. Et dixit. A^uic. magnitudo cum
sp^usitudine existens utilitatis p^uortioes signi
ficat. Si h^uo cu^m raritate desipientiaz ostendit.
Primitas uero cu^m sp^usitudine p^uuncta dolor^e
significat. Cu^m raritate uero caliditatis esolutio
nes. Sp^us h^uo si⁹ et uelox multa ad sp^usitudi
ne transi^oe facta pauca h^uo ad uelocitate doloris
simul et utilitatis e⁹ augmentata. Si uero e⁹ ad
uelocitates plus et ad frequentiam minus utilita
tes solus imen^uas e⁹ significat. uer^um concurrir
huc p^ungationi necessario magnitudo sicut per
uitas aliquando. Sp^us uero et tarda coniu
gatio habundante sp^usitudine dolor^em ostendit
tantum uero egredines ab eo q^u secundus q^u n^uz
quantum et fm tarditate composita dispositiois
erit cognitio. Et eim et diminutam caliditatem
et dolor^e aliquam partem caliditatis significat ita aut⁹ et si
habundat plus sp^usitudine tarditas erit cognitio
dispositiois que n^uz e⁹ dicta sed min⁹ dolore ost^e
dit eos qui sic se habet magis uero minoratam
e⁹ caliditate. Dixit. A^uic. cu^m docuit si⁹re ex au
g^umeto parue dilatatiois et magne q^ustiois q^u
q^u p^ungit homini ut noⁿ sit attractiois magne ae
ris ymo parue et sit magne extractiois hanc^uis
tunc illud e⁹ significatio q^u caliditas inata e⁹ dimi
nuta. Et caliditas extranea intras. i. f^uens et de
pendens ab humore e⁹ addita. Et h^u u^u e⁹ q^u ipa
extranea caliditas e⁹ fm mensura caliditatis ina
te ita q^u et ipsa sit diminuta. Et dixit. A^uic.
ne ita est q^u ab humore a quo illa extranea cal
ditas dependet multi eleuant uapores mali per
actionem ipsius caliditatis. i. ipsu^m humore unde
fit magna necessitas extractiois eoz. Ad aut⁹ re
quirunt fortis ifrigidatio. cu^m caliditas sit dimi
nuta. Ergo q^ustio erit magna et dilatatio par
ua ut p^uz in febribus putridis malignis i quibus
ad tactu noⁿ apparet caliditas fortis. in febrib⁹
aut⁹ effluens et cibis noⁿ sic foret ymo in eis
dilatatio semp^u e⁹ maior q^ustioe quauis i eis ca
lidas sit diminuta. Dixit. A^uic. ubi supra. Qui
cumqz motuum respiratiois necesse est et ea que an
ipm quiete egredi facit ab eo q^u fm natura. du
plici igit⁹ existente i motib⁹ nouem^uto duplex
erit et in quietib⁹ defectus. Et eni utilitatis sem
per diuturnas facit quietes. habundantia uero
breues. itaqz cu^m diximus spissam et magnam fieri re
spiratioe a multitudine caliditatis uerus e⁹ ser
mo. habundantia. n. caliditatis que fm naturam
inspiratioe facientes magnam breuem mox prece
dent⁹ ipsa quiete breuem ostendit. Eius h^uo
caliditatis que preter naturam et fumose sicut ex
spiratioe magnam ita et quiete que e⁹ ate ea bre
ue operant. ita et si minorant⁹ que utilitatis cali
ditate minorata i nata quidem caliditate nocita
parua inspiratioe fiente quies longa pcedit. ea
uero que preter naturam percune parua quide⁹ ex
spiratio longa uero que ante ea quies sit. multo
e⁹ ens. n. que preter naturam caliditas aucta e⁹ q^u ne
ro fm nam diminuta. quecumqz. n. utilitas motu
pperat precedere quiete tardare n^u subiuget. Et
si⁹ dixit. A^uic.

Anelitus ^{uclens. i. for}

^{us dixit. An.}
b. ^{ē ille ex cuius magnitudine uirtus}
^{laborat illic. i. in faciendo magni}
^{tudine superflua coarctatio. i. p}

pter superflua necessitate coarctantem uirtutes
ad uitroia. i. plurimi aeris et ad elufflandu cum
exita plurimi aeris quare fit qd hic banclitus ē
cum magnitudine fortis. Banclitus nāq nē
magnus nō pōt eē quin sit fortis saltē principa
liter. uera. n. magnitudo ē differētia multū mani
festans uirtutis fortitudinē que conat̄ toto pos
se pp̄ superflua necessitate i. attrahedo et expel
lēdo. dicunt quidā fortis banclitus ē qui forti
ter tactu resistit sicut et pulsus. Et signa ba
nelitus nota sunt ex notitia carum eius. i. ex in
strumētū obedientia et necessitate mīta et uirtu
tis fortitudine per motū uehementē et respira
tionē plurimi aeris. Qd si cū fortitudine fu
erit et uelox ad hoc maior ostendit fortitudo.
Et si cū hys ē frequēs erit fortitudo ultima.

Et debilis banclitus est in omnibus predi
ctis forti oppositus.

Anelitus ^{sublimis. i. al}

^{ius dixit. A.}
ē banclitus magni spēs. non tamē
dr̄ pprie eius spēs sed ē quedam
fortitudo. i. magnitudo. i. secūda

magis dimensiones tū et scdm altitudinē. Et secū
dus hunc modū banclitus longus et banclit⁹ la
tus possūt ēi dici banclitus magni spēs. Ba
nelitus tū alius potest dici sic etiam ex alio mo
do. i. ex hoc qd partes superiores pectoris mo
ueant̄ in eo. i. magno motu. inferiores aut nō sic
de quo dixit An. qd necessarius ē in eo mot⁹ su
ptorius lacertorū pectoris et non puenit necitas
. i. que addit̄ ad mouendū uelamen et inferiores
lacertos pectoris. Et iste quidē banclit⁹ ac
cidit in febribus pestilentialib⁹ in quib⁹. i. incē
dius ē in corde et partibus supioribus pectoris
in inferioribus aut eius et circa epar non repit̄
caliditas addita notabil. Et in istis febrib⁹ ap
paret urina bona naturalis. Et signa ei⁹ sunt
nota per uisus et ēi p tactū capitis i. partib⁹ cor
dis et supioribus et tepiditas in partib⁹ epatis
et inferioribus. Et banclit⁹ pfund⁹ siue op
tus est predicto in omnibus oppositus.

Anelitus ^{frigid⁹ sic di}

^{ci ē qd frigid⁹}
sensit a tactu qū eius exspiratio
puenit ad manū uel facie altantis
Et significat dixit An. morali

cartonez hūitis et extinctionē caloris inati. et cō
uersiōez capitis et cōdis ad friditātē. Et h signi
ficabit scdm diuersitatē gduz frigiditatis ipi⁹

Et est dixit An. deterius signū i. egritudib⁹
acutis et proprie quando ē cū eo raritas qm̄ tūc
complet significatio eius super resolutionē ca

loris inati. Dixit Raf. 3. cōtinētis banclitus
frās si fuerit malum significat eo qd est ex ca
litate exite in corde extincta aut ex passione
cordis ppria. Et ex primo pnosticoz dixit si
exitus per os et nafres uerit frigidus signūz ma
lum erit.

Anelitus ^{feridus est in}

^{trans in tecto}
re oris qd est de suo capto. hūm
tū separatur et discernit a reliquis
spēbus fectoris oris qm̄ in illi

qūz cūctat̄ fector. i. sentit et pcepit in dispōne q
nō est banclitus scz cūz nō banclat̄ suple. scz bane
litus feridus pcepit cū banclat̄. Dixit Raf.
3. qūctens. banclitus feridus significat hūores
putrefactos eē in instrumētis banclitus si cū ei⁹
nō fuerit in ore. Et An. dix. significat hūo
res putrefactos in mēbris banclit⁹ aut cāna aut
pulmōe cum in eis putrefit hūor aut mā alia nō
hūoralis sicut cum putrefit pars membralis
carne uel pulmōis.

Ontingit ^{pmutatioez}

^{fieri i. dicitis}
spēbus banclit⁹. i. magni uelocis
et spissi et hri op̄ eoz. i. pui tardē
et rari de una spē. i. in aliis ex p

mutatioez facta in cāis eoz tribus supradictis. i.
necessitate obedientia instrumētū et hūm. Et
est silis ista pmutatio in banclitu. dixit Gal. in
libro. de diffinī et qd sit in pulsu ita qd si ē i pulsu
ita et in banclitu. si nāqz additur caliditas
parum alijs causis respirationis in perma
tatis manētib⁹ iuuenes qd maior erit banclitus
manifeste scz uelocior. maxie aut facta caliditate
uelocissima fiet respiratio etiam et spissa p̄m
ea aucta. Prio ergo aucta necessitate magni
ficat banclitus et si plus addat̄ magnitudinē ad
deē uelocitas et fiet magn⁹ et uelox. Et si adhuc
plus addat̄ addet̄ illis spissitudo. et fiet magn⁹
uelox et spissus et hoc claz est in corpore sano.
maxie sano simplr. In corporibus ei⁹ sanis nō
deductis p caliditates additaz extra latitudines
sanitatis. manifesta est talis pmutatio. qz in eis
cū addita dicta caliditate saluat̄ hūitis robur et
instrumētū obedientia. ita qd i eis p additamē
tū caliditatis arguere. Banclitus est frequēs
ergo ē uelox. et est uelox ergo est magnus. Sed
nō i ecōuerso arguere. pōt ei⁹ esse banclit⁹ ma
gnus et nō uelox et uelox et nō spissus. In corpe
aut ego egritudie calida nō ē sic claz d dicta p
mutatio. qz nō saluat̄ in eis hūitis robur et in
strumētū obedientia nisi fortasse i ualde paucis
sic i qbusdā efficiētiis i qbus saluatur p̄dicte cāe
et si nō oio respectu sui sanī saltēz parū minuit̄
ita qd poterit necessitate assumēs hūitis et ide for
tius agens in banclitu facere processum supradi
ctum. Quare aut primus gradus caliditatis
addite supra equalem facit in banclitu magni
tudinem est quia natura sēper facit cum potest
illud quo magis consequit̄ finē suū. finis autēz
d. z.

hanelitus ē ut supra. trahere aerē sufficientē ad euentationes capitis cordis. Uadēte at caliditate ad augmentū per nullū modū mouendi hanelitus instrumenta habebit uirtus maiorē aeris copias q̄ p magnitudinē toto dilatato pectore. Qd si tñ fuerit caliditas augmentū q̄ copias aeris per magnitudinē attracti non sufficiat tñc q̄m pōt conatur q̄ calitas euentē cuius ut nō lōgo tempore moueat illi calitatis incendiu. ue locitat ergo motū et complet ip̄s in tpe suo. qd si adhuc non sufficiat. abbreviat ip̄s quietis et frequentat motus. Si at incipit caliditas minui et fiat redditus ab additione sua uerū equitatem. tunc p̄t q̄ de cāis dñis minui ē frequentia et post eam uelocitas et ul^o magnitudo. Ita q̄ illud qd ultimo additur prius remouetur deinde illud quod aduenit ante ultimū et tandem remouet q̄ prius aduenit. Dixit quoqz Sal. ubi supra. similiter si minorata fuerit que scōs nām calitas. ita q̄ deficiat ab equali cāis alijs hanelitus ipmutatis manētib⁹ adhuc paruū. tardus et rarus necesse ē fieri inspirationē. Sed tamē paruū minore facta caliditate que scōm naturam minores. s. quia paruū necessarius ē fieri inspirationē. multus aut minorata tardiorē. plūm uero minorata rariorē. Robusta. n. uirtute exīte nō contingit multo minore fieri dyastoles sed si ex soluatū sufficienter necessitas plūm quiescē cōpetit et sic fiet multus rarus non tamen ppter moueri amissariā tarde robusta hūte ita q̄ nō erit ita tarda sicut erit rarus. Et sic ex parte reisse calitatis ab equali que appellari pōt fritas sūt etiam tres gradus. primus ē quo adueniente hanelitus fit paruus. Secundus ē quo fit tardus. Et 3° fit rarus. Ita q̄ rarus sūt calitates remissas siue frigiditates magis distare ab equalitate q̄ tardus et tardus q̄ paruus. Et q̄ dictus hanelitus fm dictos gradus pcedat mō dicto apparet p tanto q̄ p quācūqz unā rōnez hūsimus unū p̄patur ad medium unū p rōnez ppositas hūsimus aliud ad idēz mediu cōpatur sed p̄m gradus caliditatis supra equales facit hanelitus magnū et ē p̄m q̄ facit g^o per oppositū p̄m gradus remisse caliditatis siue frigiditatis adueniēs equali p̄m facit hanelitū pūz. Benilis aut uoluit q̄ primus gradus remisse caliditatis p̄m inducat raritatem. deinde tarditatem et ultio pūitatem. et hoc ptingit ei pp incorreccū textūz quē sumpsit a Sal. in lib^o de diuina ubi supra q̄ textus uere facit ut scriptus ē supra. Notant tñ qdaz et bñ q̄ fortis hūus nō ita facit in hanelitu magnitudinē ppter necessitatem additam quin cum ea etiam faciat aliquam uelocitatem et frequentiam. Nec facit uelocitatem quin etiaz cū ea aliquā faciat frequentiam. uerū uelocitas ista et frequentia respectu illius magnitudinis est parua ualde. sicut ē et frequentia illi respectu illius uelocitatis. Et q̄ hūz et dicunt i oppositis differētijs. Et notat q̄ cū incipit diminui caliditas ab equali. alijs cāis hanelit⁹ ipmutatis stāribus. primū qd sperdit ē magnitudo et fit hanelitus paru⁹. qd si plus deperdit de caliditate deperdit uelocitas et fit tard⁹. erit tñ tarditas ei⁹ maior. paruitate. Et si adhuc plus de ea deperdit. deperdit frequentia et fit rarus ita tñ q̄ raritas erit maior tarditate ipsius et sic raritas

plus distabit ab equali quā tarditas. et tarditas quā paruitas. uirtus. n. cōfortis ē et cū obediētia instrumentoz paz diminit de magnitudine ppter diminutā necessitatē. et post eā min⁹ minuit de uelocitate et ultimo plus minuit de frequentia. Et hoc uoluit. Auic. cū dixit. Qñ deficiat redditus i intentionib⁹ trib⁹. item dōs appellās gradus p̄dictos addite ul^o diminute caliditatis. in trib⁹ ergo intentionib⁹. s. in trib⁹ gradibus diminute caliditatis. ita q̄ stat i illo ultimo ad qd peruenit ē. et nō redditus. retro. tñc inuenit raritas plus. s. q̄ differentia hanelitus. que ē magis addita ē raritas. et postea paruitas al⁹. deñ magnitudo sicut ē min⁹ diminuta. qd aduenit paruitas. ita. s. q̄ egressio ab equali ad paruū ē minor q̄ ad tardū. et ad ambo simul minor q̄ ad rariū. Qñ uero dixit. Auic. minuit desiderū. s. uirtus motu uolūtarie q̄ desiderose mouet pect⁹ ad attrahendū aerē. debilitat q̄ tñc minuit desiderū eius a mouendo et dilatando pectus. tñc p̄m qd acquiritur ē paruitas in hanelitu. q̄ debilitas uirtus nō pōt facere magnitudinē. Et fiet hanelitus paru⁹ uelox et frequēs et si adhuc pect⁹ debilitabit. faciet acquiri tarditatem. nō potēs uelociter instrumenta mouere. et fiet hanelitus pūus et tardus sed tamē frequēs. Et si adhuc plus debilitetur addeat in omnib⁹ tribus dictis differētijs. et fiet magis paru⁹ et magis tard⁹ et magis frequēs. Hā frequētia stante necessitate nō pōt tolli ab hanelitu nec a pulsū ut paruū in sermōe 2° de pulsū formicante. Et si hūz dixit. Auic. Est si diminuit phibitio. i. si instrumenta deficiant ab obediētia sua. et phibeat uirtutē a mouēdo. p̄m. n. q̄ tunc acquirit ē paruitas q̄ nō pōt uirtus quāuis fortis dilatare instrumentū iobediēs ut faciat magnitudinē quare fit pulsus stante necessitate paru⁹. sed et uelox et frequēs. Qd si instrumentū magis inobediēs fiat. nō poterit uirtus uelociter mouere ip̄m quare fiet hanelit⁹ paru⁹ et tardus. s. frequēs nō poterit tolli quoqz stante necessitate. Si autē tollat necessitas et uirtus perueniat ad ultimū debilitatis aut instrumentū ad ultimū iobediētie. tñc fiet hanelitus paru⁹ tardus et rarus. Quādo aut nō stat. s. ultimo diminute caliditatis aut debilitatis uirtutis. aut iobediētie instrumenti et fit redditus uersus equalē a diminuta caliditate. tñc p̄m q̄ acquirit ē frequentia remota raritate et post eam acquirit uelocitas remota tarditate et ul^o remouet paruitas et fit equalis.

Peries hanelitus mali q̄ ut p̄m i egrijs q̄ dam tamē aliquādo et si raro i sanis p̄pōsite oēs sunt et q̄ p̄tme quedā hnt noia ip̄pōsite et quedā nōse carent. Dixit. Auic. i capitulo sermonis ul^o de malitia hanelitus que ē alio mō dicitur cor⁹ hanelit⁹ q̄ malitia hanelit⁹ cōicat dispōnibus egrediētib⁹ aut nā i hanelitu que nō secunē accidētia sana. i. sanitua ymo accidētia egra. i. egrotatua. q̄ uel sunt cū actuali egritudine l^o cū dispositiōe p̄p̄nqua ad egritudinē ut i sanitate lapsā multis uel neutralitate decidēte. Ille

que hñt nomē impositū sunt hanelit⁹ motu⁹ dif-
ficilis qñctus dupl⁹ intrinsec⁹ et preparatus.

Et hanelitus quidē motu⁹ i. mouens pul-
monez ut dixit Aui. in rubrica dicit⁹ ē hanelit⁹
cōcussiuus siue tremulus i oibus filiis pului tre-
mulo in causis et signis et significans. Et qñs
Aui. i. de causis puluis tremulion ex pñt dē de
bilitate uirtutis dedit tñ cā intelligi. Quidāz
uero alij iseqñtes d. etā rubricāz Aui. dicunt q
hanelitus motu⁹ ē ille in quo homo pcepit ac-
si intra i pulmone sit mot⁹ quēz pñpiat. Et ē si
milis ei de quo scripsit Gal. 4° de interiorib⁹
caplo 4° qui defectionē sui dyaphragmati⁹ parē-
ter sciebat. Et inēit h una litera que dicit
Hanelitus motu⁹ ex naribus. i. mouēs pñonē
qñ in hoc hanelitu dilatant nares multuz. Et
quidāz dicunt qñ in hoc hanelitu mouent⁹ pectus
et nares. Et cāe hanelit⁹ motu⁹ i sit dñbitas
uirtutis mouentis clibanū pectoris tali aguarōe
qñ pulmo non motus apparet dñō suo qñ mouea-
tur. Et cāe eius sunt constructio uehementē
prefocatura et collēones apostemose i mōris ha-
nelitus et subita effusio materierū i mēbra spū⁹
sicut aliqñ i catarris coningit. Iste. n. cāe p-
pter multāz et subitāz pñbitiōnē respiratiōis
pñt ēē cā agitatiōis in pulmone per multos ua-
pores calefactos conclusos i eo qui euz cōcūdit
et agitant. Et quā sit a predictis causis que nō
possunt reperiri in sanis hinc est qñ hanelit⁹ mo-
tu⁹ reperitur spū in egris. Dixit. A. qñ hane-
lit⁹ motu⁹ siqñt aliqñā dictarūz causāz. i. aut
debilitatē uirtutis aut cōstrictionē uehementem
prefocaturā in decollatiōe. i. i squamā aut ma-
terierū collectiōnē aut humoris effusione. Hane-
litus aut cōstrictionis dixit Aui. ē ut non inuē-
at aer in quo excitatio sit cum hanelitu meatum
in parte sui motus nisi stricūz in quo non pene-
trat nisi paulatiz. Causas aut cōstrictionis ha-
nelitus Aui. posuit forte 6 quatuor prima ē apā
in illis meatibus ut in epiglōtī cāna aut ramis
eius aut ramis arterie uenalis aut ē in ipsa cā-
na pulmonis. Et de hys apāibus illud quod
ē duruz uehementē opilat meatuz. 2^a cā ē hu-
mores pñmi aut grossi aut uiscosi aut aquosi in
pñoe aggregati meatuz opilantes pñter qñ apā
faciant in eo. 3ª causa est cohōptura accidēs
pulmoni uel meatui ex coartatiōe uicina ex apo-
stematē in epate stomacho uel splene i pñter hñō
res effusos in spatio uentris pñter ydropisim
aut pñter alia sicut sit ex apertione apāuz i pre-
terioris uentris non pñmittēb⁹ dillatatiōē si-
eri uelamē. 4ª causa ē spissitudo siue inspi-
satio facta a siccitate aut stipticitate aut frigore
adueniente pulmoni aut uelamē aut neruis et la-
certis pectoris. Ista tamen causa melius addu-
ceret ad hanelituz difficiles qñ ad cōstrictiā cā-
nibil sit in meatu qñ claudat et opilet ipz. 5^a
cā ē pñ nāpores mltos intrinsec⁹ aggregatos in
meatu hanelitus cōstringentes ipm. 6^a cā est
qñctio pectoris nāliter sicut fuit i puero quē
curauit Gal. ut 5° scribit de regimē sanitatis
i fine aut qñctio accidentaliter adueniēs pecto-
ri de foris ut ligatura et si libus ut nō iueniant
mēbra dilatantiā hanelitū ubi expandatur. Et
subdit Aui. qñz sit qñctio hanelitus cā crisis.
Et est signū eius qñ declinat mē ad supora. Et

qñz sit eius qñctio et difficultas ex apāibus
intrinsecis pñmatis ad pñes capitis et indicat
apā post aures si res fuerit magis incolumis
aut in cerebro si fuerit praua. Dixit Gal. 4°
de interiorib⁹ plurimi ifirmi stricūz sentunt
uñ uelociter et sepe hanelare cōhibētur et eoz
pectora longius dilatant sñ mō mltuz aurabūt
aeris qñtatez qñ dūz sine febre qñtingit segur
in pulmone ēē aut uulnera aut māz uiscosāz gros-
sāz et multāz aut alias multas mās aut sanēz eaz
circūdantes. Qñ si aliqñ hñus hanelitus bz et
paulatiz augmētāz oz te arbitrarī apā i pulmōe
eius ortuz esse et nūduz maturuz et nullāz uoces
stertēdo emittit. Qñ si uox stertendo sonuerit
significat aut malā māz aut uiscosāz aut grossāz
in pulmōe adeo uiscosāz qñ difficile dissoluitur

Istez hñusmōi hanelitu subito uenēte et ifir-
mo angustia aut stricūz in uis sentiente scies
māz ad pñonē aut capite aut a uicis mēbris ue-
nire et in canalib⁹ eius clausāz esse. Qñ si ali-
quis in pñerito pleuresiz habuerit et post decli-
nauēz fortitudis febris grauitatez in interiori-
bus costāz. i. in extremitate pectoris senserit et
quasi aliqd de latere in latus mutari seu uerit
subito munere cognouerit significat mltāz sanē
in qñbus ē rugituz possibile ē aliqñ audiri. Et
hec significatio firmet si eger in pñerito nō ex-
puit qñuz pleuresi necessariū fuerit et fuit et
foris. Sed mā aquosa aut flica subito sine
febre descēdente ad qñuitatez pectoris ab ifir-
mis mlt grossuz sreat et in initio pāz et euz ma-
gna tussi. cā hō maturata grossius et multum et
euz pua tussi. sreat et cū qui sit euz magna tussi
est aut sit pp grossam et uiscosam māz aut pp
ipius subtilitatez eiusqz liquorē. qñlibz eiz sub-
tile euz p uenositatē in tussi exñtes surtuz eleua-
bit i pō se diuidente per aliā uiaz iferius redu-
cet. sñ et grossuz et uiscosuz difficile ē ascēdere
qñ nō pōt a corpore cui cōiunctū ē facile separi
neqz pauca debilitāz uenositatē pōt eleuari. Sz
oz euz multa fortiz tussi sñ et uenositatē ex-
tra educi. Facilis g^o ascēsus illius ē rei que
neqz est multuz liquida et aquosa neqz multum
grossa et uiscosa maxie si hñus fortis est qñ si
pectus nostrā nō qñtingat minime pōt aliqñ
fortiter tussire. Et si fortiter nō tussiat minime
mā grossa et uiscosa sursum eleuat. Et dixit
Gal. si hanelituz maluz euz angustia et grauitate
exñtē febris subseq⁹ acuta sñt passio pñonis
i. sanguineuz apā. Qñ si itollerabili incensio
fuerit et angustia et grauitas pua exstiterit i pul-
mone crispila monstret. Et qñ dimissus uirāqz
extremitatez bñ poteris passiōē pulmōis itelli-
gere an herisipila fñon an herisipile pñncat. Et
dixit Gal. ibides in generali. Et ponit 3° qñne-
tis. Angustia hanelitus significat tres passiōes
i. aut caliduz apā sanguineū aut stricūz me-
tuz hanelitus aut dñbitatē hñus spūalis. Et
Aui. qñz posuit signa dñarum pñdictarū trium
cāz et pñio apāis qñstringens. Et dixit. Sig^a
apāuz sgnāte taz dicta sunt supra in suo caplo.
Et signū apāis in pñone ē dolor grauis et alia
qñ dñ caplo de pñpmonia. Et exñtis in uela-
mie dolor ē pungituz intrinsecis sensatus fortis
et uehemēs et alia qñ dñtur caplo de pleuresi.
Et si est in uelamē uel lacertis extrinsecis sen-
d. 3.

clatur dolor pinguissimus extrinsecus magis sensa-
tus est in debiliore intrinseco quia locus iste non est sensu
bilis sicut ille. Et si est in cartilaginibus plonis
est dolor in quo est contractio hanelitus. Et
dixit. Auic. Quis perducit aqua dictam parum ad tu-
sum. s. humidam. sp. enim est cum eo tussis sed non est
sp. humida. Et si fuerit aqua calidam sit cum eo fe-
bris. Et 2° ponens. Auic. signa buonis in apo-
stematis meatu stringentis dixit. si buones sunt
in cana eadem sputum ex ipsis et desiderium inueni-
di et inuenit ea cum manatu rei cum aliquantula
tussi et cum strictione. s. et inuenit quia in strictione di-
uidit manum unde melius et magis educit et sic melius
us hanelat. Et si buones sunt in pulmone erit
dispositio sibilis et que dicta est nisi quia tussis incipit a
loco magis profundo et non est strictione nisi secundum qua-
ritatem et quod manet ex eo quod sputum. Et si buo-
nes sunt in spatium pectoris tunc iam permutat ex late-
re ad latus non quia transeat de uno ad aliud quia non
possit prohibere mediastino sicut manum in uno late-
re sentit agitata modo uersus unam partem modo uersus
alteram cum alteratione facendi. i. cum permutatione si-
tus facendi. Deinde egrediantur cum sputo. s. bu-
mores illi in spatium pectoris quoniam sed in non est
in ipso cum strictione hanelitus. i. dato quod ha-
nelitus sit strictionis tussis de qua sit curandum
quia non est tussis nisi quando manum applicatur canulif pul-
monis stimulas ad tussendum. Et dixit quod si
gna hanelitus prefocantur. i. apertis magni intri-
seci siue est per materiam multam non apostemantem
tunc prefocant sunt quod strictione siue prefocatio illa
sit uehementius apert respirationes. Dixit enim
Auic. quod omnis malitia hanelitus aut difficultas aut
strictione eius adueniens per materiam addit apert
respiratione quia quoniam homo facit supinus ut su-
pra dictum est ex. Galieno. 4°. de interioribus
partes pectoris concidunt una super alias
unde magis difficultas uel stringit hanelitus.
Et alenat cum super uentre facit aliquas quia par-
tes pectoris minus stant preesse s. dilatare ma-
gis. Neque quia partes pectoris sunt dilatare in isto
sunt sit sibilos difficultas quia in illa dilatare est li-
bertas magis mouendi quia membra omnia non se se gra-
uat in illa. Et simpliciter non sic nocent strigendo
membra interiora. Et per hanc causam dixit Ruf.
quod in hanelitu prefocatio intrinseco et a causa intri-
seca ut multa manum prohibet hanelitus apert respiratione
non omnia quia manum ille multo coartantes in respiratione
meatum membrorum magis coartant. Et Auic. quod
dem non dixit de situ quia sequitur quod predicti hane-
litus in situ super altero latere medio modo se ha-
beat quia in eo membra pectoris medio modo se ha-
bent. Et dixit. Auic. Hanelitus qui dicitur co-
strictus qui sit per quancumque causam strictione pro-
cedat. Et hanelitus huius asma qui est unum de ha-
nelitibus est parius strictus et frequens. Et per stri-
ctus potuit et intelligere uelociter quia os ut succura-
tur hanelitum qui sit cum strictione ex parte uelo-
citatis et frequenter in plurimo rei. non tamen semper
quia cum esset ultimus casus uirtutis et resolutio
caloris inati et adueniens proximus extinctioni fie-
ret rarus. Quidam tamen dicunt quod per hanelitum stric-
tum intellexit breue qui in tempore est strictus. Et
quidam dicunt quod intellexit uere strictus. Et hoc est
si causa sit secundum locum stringens. Gal. tamen in libro de
diffinita dixit. i. obstructio siue subiectionibus

nel prepressionibus nel oio angustationibus organo-
rum spiritus sine dolore extrinsecus paruus et uelox
et spiritus fiet spiritus. paruus quidem propter an-
gustationem. spiritus uero quoniam ea que sunt unitatis
et plenitudo et per eadem causam et uelox fit. De haneli-
tu autem diuerso dixit. Gal. in libro de diffinita re-
spiratio equalis erit sicut et pulsus qui in actua-
tione et qui s. eadem modum sit aut sibilus erit aut or-
dinata aut inordinata. Et quocumque sunt diffe-
rentie pulsus in equalitatem eorum qui secundum unum motum
et eorum qui secundum plures existunt tot sunt et respira-
tionum. Sed equalitas que secundum unum motum inter
positas est locata est. Et per eorum quod si aliquis in-
cipiens inspirare cito atrahat aerem finiens uero
tarde aut eorum quod ex tardo per ad uelocem transeat fi-
nem nequaquam tardum aut uelocem simpliciter hanc
dicemus esse in respiratione sed positam aliquam. s.
eius partem hanc uelocem aliquam uero tardam. Et
eodem modo expiratione si eodem modo alteret tra-
scendens motu aut ex tarditate ad uelocitatem
aut e conuerso compositam causam esse dicemus ex
habentibus quare aduicem particulis. Sicut
autem et quoniam quies aliqua sciderit et iteridit alique
motus ut in spiratione uel expiratione positam et eam
dicemus tunc eas que diuisa est quocumque fuerit
Et dixit Gal. unde fuerunt raro tamen non altera-
tamen sed ambe particule totius respirations in eodem
habe sic habentes. Et sit maxime hanc quoniam humorum
multitudo accumulatur in tracheis arterijs suffocat
habet ex pleureti pneumonia aut pleura non expur-
gata siue emphysema in illo extrinseco. Et propter in-
becillitatem et uirtutis equalitas sit pulsus utique
quoniam nequit faciliter dyastolare sit arterias. stant
in. et quiescunt sicut senes secundum uirtutem. Sicut et in
respirationibus equalitas aliquam sit secundum unum
actus qui uocatur sistematica accensio propter inbe-
cilitatem uirtutis. Et de causis in equalitatis
dixit Gal. est defectio organorum tam facientium
motus quam musculorum seu receptiuorum ut trachee
arterie. Et causa extrinseca in trachea arteria. angustia
quidem erit sed derelinquere quidem motus qui
in musculis occidit sunt sicut spasmus et palmus et
tectigatiões et tremores. huiusmodi inest passionibus
ut delinquentes sunt motus musculorum. sicut in.
ambulatio in equalis sit eis qui in cruribus mu-
sculis tremantibus aut uulsi. i. spasmati et tra-
ctis uel palms patiebantur. Sic et respiratio fiet
in equalis per mouentes toracem musculos nocitos
sicut dicitur est quare in equalitatem quoniam s. actus
et quoniam secundum multos sequenter existunt aut angustatio
trachearum arteriarum aut musculorum toracis delinquent
motus aut inbecillitas efficientis tamen tamen causa fit.
Et dolor quidem organorum aut uicinatus causa in
equalitatis respirationis existit sicut in pulsu dolo-
rum dicitur est. Et dixit Gal. in corruptione me-
diocri tamen generatio est in equalitatem eius et in
ordinationis dicitur est aut in libro de differentiis
pulsus quod pacilitas quod est quoniam equalitas est
que non secundum periodos ordo. Et quod ea quod quoniam
puitate corrupta equalitas est ea hanc secundum periodos
inordinatio. Auic. hanc non nominat hanelitum
diuersum inter species malitie hanelitus fortasse quia
non solus in egris s. in sanis stringere possit et dedit
ipsum intelligi. Et dixit quod sit cum causa quod sunt
diuersitatis pulsus quod ut suo loco patuit sunt me-
reptionales siue humorales siue cibales quoniam

supra nām. Et pugna nature et egritudinis et acci-
dentia aie et pprie excogitatio d aliquo multū
facit hancitūz diuersūz ut dicit Gal in libro de
diffinē. Et dixit Aui. q diuersitas in hancitū
tu aut ē ordinata aut iordinata. Et ordinatio ei
et iordinatio ēz potētia ut ipotentia sit virtus.

Hancitūz aut duplex dicit Aui. est ex spēs
diuersis. Et hic hancitūz 4. affo. ab ipo. uoca-
tur spūs offendēs. Et ē dixit Aui. Hancitūz in
quo ppter dilatatio aut pstricō duobus motū
b. et inter ambos est mora sic ē hancitūz pueri
q plorat. Dicit q hancitūz duplex ēz hancitūz
litus geminatus ēz ēz bispulsans afflatus pulsant
malet sup incendie siue flāme ignis euz geminat
et sic accidit hōi euz odorat aliqd placibile qui
geminat tractū. Est aut filis hancitūz plorā-
tis pueri. euz euz hancitūz ē uere duplex quia
geminat motum suspitose. Dicit aut hancitūz du-
plus pueri pcedit hancitūz interitus ppter negli-
gentiaz quas habuit de hancitūz quare postea co-
git duplicare motū. Et Aui. sub hancitūz du-
plo comprehendit hancitūz iteritūz sine interse-
ctus quous qdā dicat q hancitūz interitus est
genus ad duplū et ad hūz iteritūz. Lūz eim
expectat in hancitūz quies et uenit motus tunc
ille ēz hancitūz duplex. Cū vō expectat motus
et uenit quies sicut in aplia tūc est iteritūz qui
habet secūdos. i. interitūz cum magna quiete

Dicunt alij euz Aui. dixit q inter duos motū
ē mora tunc ut ista mora ē parua que pprie ē
quedāz interruptio motus et tunc ē hancitūz du-
plus que ē quedā complicatio hancitūz et est in
eo lesio in inspirando et expirando aut illa mo-
ra ē longa ita q cum expectat motus non uenit
sed uenit quies et iste pprie dicitur hancitūz in-
terfectus et ē multum filis pulsui interfectio sit
ppressio qm dilatatur. i. qm sit dyastoles sit inter-
ctio qz. i. sit compressio et sistoles. Et sit muta-
ti o qm constringit qz etiaz in sistole qm sit p-
mutatio. Dixit Raf. 3. qmētis ex 6. affo. i.
mox Hancitūz in quo pcepti extitit pectoris
per duplicē imissione aeris que imissio similis
sit imissioni sicutis infantis. Aut ut dicunt filii
ei que interdus appz in filocapitis aut erit ex d-
bilitate musculi pectoris que sit ex defectu uir-
tutis aut ex siccitate instrōz hancitūz. Et for-
te erit ex utraqz cā et forte erit ex dispōe prima
dispōm spāmi in instris pectoris qm uirius de-
bilis eo q ē ipotens extendere pectus ad motū
necessarius ad imissionez unā quietē inde faciē
pmissione oēs pficiat actū suū. Et si hūz hancitūz
litus fuerit cū febre non erit nisi ex duritiē in-
strumentoz hancitūz aut ex dñio siccitatis. Et
hoc malus ē in egritudinibz acutis. Aui. autē
dixit q cause hancitūz dupli sunt aut caliditas
multa que non iuuat eo quod attrahitur. i. unico
motu ymo eius extensio facit necessitate i addi-
tione attractōis ut sufficienter tunc. Et ideo q
non potest uirtus euz uno motu complere conat
cum duobus. hic etiā reperi ē alia litera que di-
cit ymo eius extensio. i. ut caliditatis extensio aut
eius remissio seu ifrigidatio fiat ad necessitatez
i additione motus ad motū ut quod non potest
cum uno complere compleat euz duobus. Et ut
de hoc ex in cāis pulsus bispulsantis seu in-
terctis. Aut causa eius ē debilitas virtutis in i

strumento hancitūz noto. i. dyaphragmate et pecto-
re faciens necessitatez quietis. Et debilitas qui
dez uirtutis potest facere istū malūz hancitūz du-
pliciter uno qm icobat motūz et non potest illūz
continuarē sed statim deficit. et statim ēz ipz resu-
mit et sic causat hancitūz duplex. Alio qz deficit
in faciendo unā torā dyastolē uel unā torāz sisto-
lem. Et sic causat hancitūz interitus per qui-
etes ubi motus expectabat et hic hancitūz etiam
ēz cadens in medio. Aut causa eius dixit A.
ē malitia complōis deiciens virtutē. Et ista est
picularis debilitas. Et p hoc differt a debilita-
te dicta in precedente causa q ē debilitas a qua
cunqz causa sit uirtus debilitata. et ista mala cō-
pressio ut pīm ē aut deficit aut indurās instrū-
per siccitate aut caliditate aut frigiditate quare
inobediēte instrūto non potest continere mo-
tum tamen statim post complet pīm. Aut cā ei
est dolor in instris hancitūz aut uicinis eius qz
nā inchoat motūz s. territa p dolore nō ptiat. sta-
ti tū postea ppter pīm. Aut cā ei ē āpa i eis
aut uicinis ipz. Aut cā ei ē egritudo effici-
alis aut aliqua oplo i ipis instrūtoz et sicut ē
multitudo spāmi pteriti a quo remāserit lesio
i dictis instrūtoz aut spāmi futuri qz pueni-
unt accidētia in eis aut spāmi presentis. Et
spāmus pīs aut futurus pīm ē de sanitate cue-
nietis ut pīm i febriz acutis multi scēdy i spūa
lib. et adiacētibz eis cū ppter icēdy partes pe-
ctoris exsicant nā cū lacertū pectoris exsicca-
ti icipiunt tendi et spāmari aut cum tenduntur
et spāmatur pectore nō potēte cōueniēter dila-
tari et pstringi. catur quedā duplicatio i hancitūz
Et distinguit ab alijs per duritiē et siccitatem
ad tactū sēlatam et per duritiē pulsus. Dixit
raf ubi supra 4. affo. i. mox hancitūz icus si
fuerit i nūstide et emissione aeris et imissio ae-
ris facta fuerit bispulsus aut i similitudie hu-
ius significat spāmi futuri. qz hoc erit ex spā-
mo accidēte musculis quibz sit hancitūz. Et si
dispō fuerit crescens spāmi futuri i toto corpo-
re manifeste significat. Et Aui. dixit hancitūz
acutus dupl. i. febriz acutis ē signū malū
siue sit febriz cum āpate siue sine eo. Dixit
ypo. 4. affo. i. mox in febriz spūs offendens
malū. spāmi. n. significat nō itelligēs p spūitūz
offendēte quācunqz lesionē hancitūz sed cā q
ē i ispirādo et expirādo i qdā duplicatio ha-
ncitūz qui dicit hancitūz dupl. Et ipse di-
xit i 6. in acutis passiōibus cū febre. i. pūctis
luctuosa suspitā malū. i. cū alta uoce pquestua
pposita. Et ē unus de modis spūs offendēis di-
ctus luctuosus qz filat hancitūz lugentis. Et
offensio quidā hūz sēsus pōt dupliciter ē uno
mō q hancitūz fiat diminutior cū suspitio et uo-
ce luctuosa qd accit ppter doloris i mēbris ha-
ncitūz uehemētiā. 2. mō pōt ē ut fiat iter-
ceptio spūs sicut i plorantibz pueris ppter uir-
tutis ipotentiam pectus ad hancitūz pplendum
monētis ex qua ratiōe hancitūz duplex ut supra
Et dixit. Raf. in qmētō dicti affo. i. i acutis
passiōibus et qd ē i alijs per unā signū qz signū
gnificat aut nimā siccitate aut uirtutis debilita-
tē aut lacertoz pectoris spāmm qui ut dicunt
pīm ē de inanitione calore febrili nimis exsic-
cante ipsoz i significat quedā ex dictis aut oia
d. 4.

modis sicut appet in pñficiis in quibus aer attrahit per occultos poros euascescit ut ad temperandus cordis caliditate non sufficiat. Et quia a multa et subita opulente pororum extrinsecorum sic appet in submersis in aqua in quibus poris opulatis banclitus intus claudit. Et quia ab aere corrupto et pestilenti a frigidis spiritibus quo tam vitalis re fugiens in interiora corporis ibi se includit et opprimat ut membra regere non possit in seipso deficientes. Et quia ex magna pectoris infirmitate sicut patet in leprosis. Et quia ex canaliis pñonis opulente ut in asmaticeis. Et quia ex pororum apertione nimia quibus calor exhalat nalis sicut patet in longas trabebus moras in balneo multum calido aut sub estivo sole.

Et quia ex magna aeris frigiditate nervos et la certos pectoris stringente uñ attraccio aeris impedit ut patet in itinerantibus per loca niuosa et frigida. Et quia ex particulari opulente facta in uena que portat sanguines ab epa ad cor unde non ita sit sanguis ad cor sufficiens ad generationem spiritus vitalis quare calor cordis uehementer incendit et habetur pñmat. Imo et suffocatur banclitus. Et quia ex corruptioe humorum in uenis cordis ut in cansonizantibus. Et quia ex multa gutturis costrictioe ut in sganantia et suspensio notat. Et auctores quidem pñmiserunt multa signa scribenda multarum carum malitie banclitus eo quod facilius intelligi possunt per ea que posita sunt ab eis.

Capitulum 14^m. de uarietate que accidit banclitum et res nales et non nales.

Dixit Gal. in libro de diffinitione manifestum est ex predictis quod tempore finis scilicet dolor circa aliquid quorum respiratorum organorum fines prius et tardus et spiritus opabitur spiritum. Et si non cum infirmitate fuerit dolor prius et tardus sit spiritus spissior in eo qui per dolorem fuerit solus et ita et in aliquo uelociores. Et non solus propter dolorem respiratorum sed etiam propter dolorem uicinantium et contiguorum sicut stomachi epistomae et intestini colon. Et propter dolorem omnium aliarum particularum quocumque mouentur in respiratione pulsi parum sit et spissus et a ut uelut andeamus enutrire paruam et spissam spiritum existeret doloris omnium aliarum particularum quocumque manent in respiratione. Dixit autem Auic. banclitus patientis dolorem in partibus pectoris declinat ad paruitatem et breuitatem dicunt ut plim nam ut supra patuit quia declinat ad longitudo. Et quia debilitat finem quod dolor deicit uirtutem. Et quia est difficilis. Et quia tardat quia non infirmitas et sit frequens. Et sit paruitas et ipsi breuitas plusque eius tarditas quam ducet ipsum ad retentionem. I. prohibitionem magnitudinis et paruitatem dilatationis est plusque ducet ipsum ad facilitatem. Et ut noceant cum magnitudine dilatationis est uehemens quod ut noceatur cum uelocitate. Nam infirmitas cordis et calefactio non excusat a uelocitate quantum ledat ea quare plus dimittit magnitudinem quam uelocitatem. Et Gal. dixit ubi supra. omnia hec. I. omnes differentie banclitus quas dixerat in huiusmodi doloribus in partibus pectoris sunt eis anxiatiue maxime quidem magnitudo postea uelocitas uerum spissitudo instabilis est eis que debet finem

plim tempus moueri quam per paucum. Et de magnitudine quidem aufertur et multum uelocitate minus et de ipsitudine nihil sed addit et aliquid supra id quod finem naturam inopia que ex paruitate est corrigedo. Cum tamen non sufficit frequentia cogunt facere uelocem sicut et cum sufficit calori uelocitas cogunt facere magnam quantum ledant magnitudine quia ea magis distrahunt pectus et magis dolentes partes mouent et percutiunt. Banclitus uero empiricorum dixit Gal. in libro de diffinitione paruam bene respirationem quod non circumfusus est prius ea que sit circa dilatationem paruam. Dixit Auic. Banclitus eorum est difficilis. Et quia propter difficultatem laborant in dilatatione pectoris totius. I. cum caliditate extranea quam habet expuere et cum sufflatione quia non multum trahunt de aere et multos uapores expuere cum sufflatione remittunt. Et non est casus extranea scilicet aliquando cum illa sanie in qua adiuncta uirtute non est multum distrahunt et tunc non est sufflatio quia non tamen trahunt de aere quam habet egritudine. I. empiria iam uirtutis est in debilitate intelligens de empiria expulsi aut apertioe. Sed uirtus in habentibus peripneumonia aut asma est remanens. Et in his uerbis inuit. Auic. quod empiricus est magis debilis quam peripneumonicus aut asmaticus. Et empiricus cum caliditate cogit facere banclitum magnam uelocem et frequentem sed non propter caliditatem naturalem in puritate forte qua propter non potest dilatare multum nec uelocitate sicut prius peripneumonicus et asmaticus quorum uirtutes sunt fortes. Et in sequentia dixit. Ratio 3^a quatenus eo quod patientes sunt agere banclitum in eo quod longum sit spatium infirmitatis aeris et emissio nis et inde eorum banclitus sit in ipse logo. Si uero post hoc banclitus fiat in breui spatio significat largitatem in ipsius transitu. Dixit Auic. banclitus habentium decollationem et suffocationem et quod ambabus sunt sita. I. aliqua alia de speciebus squinatie est cum dilatatione magna. I. propter bene. I. est magna quia omnes musculi pectoris et totum ipsum pectus mouent sed non est magna quia multum trahatur aer. Et est cum uelocitate et frequentia cogunt enim uelocitate et frequentare ut reciperent paucum aerem quia multum non potest trahere in una uice. cogunt autem propter necessitatem apertam et submersionem mori quam magna facit submergendo calidum. Et non est ex sufflatione propter paucum aerem quam trahunt quem non est emittere cum sufflatione necessariis. Dixit. Ratio 3^a quatenus sumarie banclitus peritius disponi banclitum propter aliquam egritudinem significat sanitatem. Amplius inquit multis egritudinibus dicit de proprio banclitum illis quod decet et in libris particularibus. Et descriptores quidem quantum uis multorum actuum obliuiscantur et non faciat eos aut faciant aliqui sed minus aut plus decet. Respirationis tamen unitas eo quod nisi implet periculum propter inquit sit et anxiatus huius excitat eos ad actum et non permittit negligere diu sed et recuperat mori totum quod ex tempore gentis prius. Et ita non raro solus sit et magnus sit et tanto maior decet quod et raro. Et sic ratio demonstrat raritatem et magnitudinem desipientium querit respirationes. Dixit Auic. 2^a colligitur banclitus est moris quibus in prima fronte apparet paruam banclitum in multis egritudinibus sit in suffocatione matricis et sitibus. Et sic inuit quod banclitus quia aufertur penitus

sz fm cōez appentiaz. Unde 4.º de iteriorib⁹
dixit Gal. est passio q̄ ē hanelitus ablatio sui⁹
destructio cū ifirmus nullus uideat hanelitus ha
bere q̄ sz cursū nē iordabile uideat aīal haneli
tu p certo nō exīte habere uītas. Cū autē pa
lā inueniamus aīalā i canernis inclusa pecc⁹ mul
latenus mouere dīas intēiones oz iūligere
aut n. hanelitus ita parui sumus ē q̄ sensu q̄pre
bendi nō pōt aut tūc tēporis hanelitus ip̄sis aut
malib⁹ nō ē necessari⁹ sz sufficit eis q̄ per to
tum corp⁹ ingredi ē et egrediē. nā et si hanelit⁹
a corde ip̄sū deueniat et ip̄se q̄ sit p̄pect⁹ si
at cū adiutorio cerebri. passioib⁹ in ablationē ha
nelit⁹ gnātib⁹ totū corp⁹ palas uidem⁹ molesta
ri sicut sit in ap̄ia tremore ep̄lēsia ⁊ q̄glatōe

Alien⁹

in libro de utilitate respiratōis

dixit. infantes quide⁹ plus ⁊ fre
quenti⁹. pubescētes nero min⁹ ⁊

rari⁹ respirant p̄pter quod quī
augentur pl̄m habēt inat⁹ calozē quod si nutri
tur alis sp̄s per respiratōnē ēi p̄pter h̄ respi
rant ampli⁹ ⁊ perfecti⁹ infantes. Adhuc autē
qm̄ nutrimento ampli⁹ ut quo augeant⁹ idigēt
Si h̄o qd ⁊ liniginosus ē effūdiē i expiratōni
bus p̄pter hoc euā ⁊ respirabūt pl̄m ⁊ frequen
tissime. ubi n. est nutrimenti actio ampli⁹ ibi
est ⁊ superfluitas ampli⁹. Unde Aulc. dixit
puerī indigent educatione sup̄fluitatē hūofarū ne
cessitate uebementi qm̄ digō in eis est pl̄ma ⁊
magis assidua. Et non est in eis uebēmēs ualō
i. non ē fortis qm̄ puerī nō sunt completi i cor
poribus suis ⁊ sic in q̄titate pectoris nec i uir
tutibus suis. s. motis ⁊ maxie pectoris quare ne
cessari⁹ est ut cadant in hanelitibus eoz frequē
tias ⁊ uelocitas uebēmēs cū magnitudine aliq̄
non exīte cum illa uebementia quia nō ē magn⁹
sicut uelox ⁊ frequens. Iuuenum uero dixit
Aulc. hanelitus sunt maiores sed sunt minores
uelocitatis ⁊ frequentie qz necessitas consequē
in eis cū magnitudine ⁊ sic est magn⁹ ⁊ uelox
⁊ frequens sed est plus magn⁹ q̄ uelox ⁊ fre
quens eo quod sunt completi in cordib⁹ eoz ⁊
uirtutibus ip̄sorum moti⁹. Et dixit gal. senib⁹
h̄o frigiditate eoz respiratio minor siml⁹ ⁊ ra
rior sit. Et Aulc. dixit. Senus hanelit⁹ sunt
minores in intentiōibus additionis l̄ itētionis
⁊ in differentis que sunt p̄pter intensiōē ca
loris ut in magnitudine uelocitate ⁊ frequentia
quaz hanelitus iuuenū sed non sunt in paruitate
hanelitus decrepitorū. eoz n. hanelitus sunt
minores ⁊ sunt uebementi⁹ rari p̄pter illud q̄
tibi non oculat de diminutione caloris eoz innati

Dixit gal. 11.º. pulsus ⁊ ponitur a Rabi in
3.º p̄cula sic corpus uiroz oīz purū ⁊ mūdum
a sup̄fluitatibus. et rebus ip̄m ip̄ellentib⁹ inspi
rat ⁊ respirat sp̄u bono. Corpus uero mulie
ris. loca cuius uenarū stricta sunt ⁊ ip̄edita a p̄
guedinē carne tenera ⁊ sup̄fluitantib⁹ fiantis a
quo nihil euaporat per cutez ip̄ius strictitate ⁊
dēp̄sitate h̄riuz. Dixit Gal. in libro de diuisia
sicut in etatibus ita et boz. i. aī. tēporibus et
regionib⁹ et q̄nētis nos aeris q̄stitutiōibus in
spiratōe p̄portionaliter pulsibus se h̄nt in cali

dis qdē ad magnitudinē uelocitatē ⁊ sp̄situdinē
querse in frigidis h̄o ad h̄ria. Sic autē et in
adnētionib⁹ ē in currendo et lectando et qualiter
cūqz se v̄luter agēdo magn⁹ et ueloces et sp̄sū
respirant. q̄scētes autē p̄uiz tardaz et rarū qm̄
in intensis motionibus augeatur caliditas consu
miturqz aīal sp̄s. quiescētibus h̄o ⁊ immobilē
manētibus caliditas repocet sp̄s ēi nō omnis
ut modicū totalē q̄sumit. Et dixit balneoz ēi
magnā et uelocē et sp̄sū opatur respiratōez q̄
calida frigida h̄o nō. Et Aulc. dixit hanelitus bal
neati in calida aqua magnificat⁹ p̄pter caliditatē
additaz et p̄pter lentitatē instrumētū sitqz uelox
et sp̄sū p̄pter necessitates sz balneati in frida
res est cōtrario. Et dixit Aulc. hanelitus ci
bati repleti cibo et potu declinat ad parui
tates qm̄ uelamen ē coartatus a motu dilatatiōis
et qm̄ minorat hanelitus nō est excusano a uelo
citate et frequentia si h̄us est sufficienter fortis
aut a frequentia sola si h̄us ē debilitata. Et h̄uic
silis est hanelitus p̄gnantū et patientū ydopi
sim cūz pueniūt ad coartandū dyaphragma. Et
Gal. dixit p̄uiz qdē et frequēter respirāt qui
comederūt et biberūt angustatōe dyaphragmatis
ita autē et p̄gnātes. Dixit Gal. 4.º de iteriorib⁹
actiōes oīz lacertoz q̄scunt in sompno soli autē
lacertū pectus mouēt i sua qualitate. Et dico cāz
hanelitus in sompno et si ceteri nō moueantur in
sompno eādē esse q̄ sit in ap̄ia et silibus pa
sionib⁹ et unius rōnis esse. Et dixit in libro
de diuisia in sompnis aut ualde oz attendere mē
te et qdē sit. habūdāt eis in magnitudine et uelo
citate motus expiratōis ab inspiratiōe qm̄ ci
boz et hūoz oīz elaboratiōis et digōnes dor
miētib⁹ maxie sunt pluri mā gº decēs ē coacer
uari fumosaz sup̄fluitates. Et dixit Aulc. dor
mientis cum h̄us ē fortis hanelitus magnifica
tur et sit rarus p̄ causas dictā in caplo pulsus
dormiētis et est et q̄ strictiō maior et uelocior
q̄ ip̄ius dilatatio qm̄ digō in sompno ē pl̄ma
Et Aulc. dixit 3.º coll. 3.º. Motus expiratōis in
hora sompni ē longior motu inspiratiōis p̄ in
digenitaz quā h̄z ut expellat corpus fumosum.

Rasis h̄o 3.º q̄nētis. dixit. emissio hanelit⁹
dormiētis maior sit maxie post acceptiōnē cibi
qz tūc h̄us inuenit māz unde se augmentat. Et
calor in sompno nō ē acutus sicut i uigilia tōqz
sit rarus et nō est multus uelox. Et scias q̄ hane
litus in sompno sit magis angustiose q̄ in uigi
lia qz in sompno nō excludunt ex corpore uapo
res sicut in uigilia. Aulc. quoqz 35.º. p̄blem
matiz. 12.º. quiescit p̄ quid respiramus. Et sol
uens dixit cāz esse qm̄ sicut h̄uiz inspiat et
a calido dissoluit in uentositatē ita silz et p̄por
tionat h̄ic sp̄s uērosus dissoluit in ignem seu
fumū inflatus et subtilizatus q̄ calidus estate nē
relatiōe maxie cum sp̄s ap̄ior quertit in ignē
tūc nāqz p̄ extēsiōnē quā facit soluta quūitate
et subita alteratiōe inducra dolorē inducit in pe
ctore et tumorem siue extēsiōnem in cōcauita
tibus pectoris. Et ideo ne talia contingant
expellimus aere⁹ ignitum et sp̄m cum hanelitu
denno uero cū hui⁹ sp̄s exuerit cū hanelitu re
sident porē ⁊ subsident ita q̄ eis ifrigidatis eo
rū ifrigidatiōe dolores fiunt ⁊ tō dīnceps attza
humus spiritū. i. aerē hanelando ua ut itez sp̄rit

in affluente eleuante poros. i. quantitates et extēde
te ac rēcitante preclamoze rēgit spiritū igne et
sic itē debent ut antea efferimus eum extra.

Et sic demceps de uno attrahim⁹ et ita dem
ceps rēcitante succelline operamus usq; in finē ui
te. Et quēstuit in pbleumate. 7° pp quid hōi
nes ex ore respirant calidū et frigidū flant nāq;
frigidū alatur calidū. Et hoc qd possibile ē cum
nō sint rētraria. Qd s gno demōstrauit. Hā si qd
apropinquat ori illud in qd hancelat puta mentū
prope os calefacit ipm qz per pap mouet aere;
Sed ille qui perflat mouet aerē nō coadunare et
nō multuz una uice sed pap cū fiat coangustabis
labijs atq; protensis. Per oppositum uero qui
paulatine hancelat multū cōmouet spiritus calidū
uaporosi deducēdo ipsū in aerē exteriorē ore di
latato i quē calm suscipit qd ore pducitur et iō
apparet calidū. Sed efflans ore dēplato modi
cū mouet aerē et modicus ē qd educit spiritū na
porosos extra unde nō apparet calidū sed potius
frigidum ad qd adimat qz de longe et celeriter
educitur et e⁹ hancelando palamine et de ppe

Et quēstuit 16° ppter qd si uehementer et
coadunare hōies respirauerunt aerē extra minū
do ipotētes sunt itēz sibi expirare uehemiter
et coadunare. Et sibi i potētes magis sunt aliud
3° et ulterius facere quod pbatur qz ipotens ē
hō duos actus adeo ualidos facere qsimiles Et
soluens dixit causā eē qz expiratio est quedam
depulsio aeris capinosi ut foras egrediat s; in
spiratio ē ipsius aeris intus collectio et agrega
tio i loco qd ē possibile fieri usq; ad aliquid. f.
quousq; aia uixerit quare permutari seu uicis
necesse sit utriq; fieri cū impossibile sit qsequen
ter una uice bis inspirare aut expirare cū uir⁹
expiratiois et inspirationis sint finita uigore
fm dilatationē et rētrictionē musculoz pectoris
cū adiutorio ē eoz qui sunt i uentre deficit et
i expiratioe tandē mā emittenda et i inspiratioe
deficit ipsi⁹ suscipiendi receptio. Et quēstuit
in pbleumate nono pp quid altero exīte mea
tus per quē cibi et potus pēfēnt ab eo per quē
pertrāsūt aer si maiorē cibi quantitatē deglutire
mus ita. f. ut opulent utriusq; meatum perfoce
mur. i. accidit ut subfocemur qfēnt taliter qz ali
qui sic sepulti. f. in monumentis uisi sūt reuiuiscere.
Et soluens dixit cām eē qz omnino nō ē in
ueniens qnz qz cibuz et potus tm coincidat in
meatus hunc hancelat? dūmodo nō stet s; expella
tur sed incōueniens ē et periculōsū si cū hoc cām
adhuc optionem tantā inducat ex qua suffocatio
sūbsequitur qd merito pōt rētingere nāz hy mea
tus s; sunt distincti sunt tm affines et rētrigū unde
cibuz et qd grossum ē trāsiens per meri opilat
tracheā ipsā pprimēdo adeo ut qnz eius oppila
tiōe pūuēt hancelat? et suffocatio sequat. Et
quēstuit in uno pp quid longe respirare attrahē
tū qd intro spiritū. i. in inspirādo rētrahit uēter
inferior. f. et cū hoc minozari uidet. respirāb⁹
uero. f. i expiratioe uenter uidet repleti et itū
mescere cū tm rōabili? uideat debere euēire qz
i. qz i inspiratioe uēter inuemescat et i expiratioe
rētrahatur. Et soluens dixit cāz eē qz cū expi
rantur foras rētrahūt lacerti pectoris pp euacua
tionē eius ita ut spirit⁹ remanēs quis conat de
orsum tendere unde uēter inflat et inuemescat cū

aut attrahit de foris spirit⁹ replet pectus sic ut
uersus ips⁹ uēter rētrahit sibi tumore sibi rētri
buens qd fit musculis uētris laborantib⁹ tunc in
diaphragmatis sustentatione.

Ca^m. 15^m. de asmate uero et non uero.

Asma ut patuit nocumentū
qdā existit p^ois. i.
respirationis. Et inuenit supra du
pliciter uno⁹ general⁹ pro omni
malitia hancelat? sicut fecit. Gal.

i libro de diffinia in quo de omni malitia hancelat
tus determinauit. Aliomodo specialiter p spālī
malitia hancelat. Cecidit tm discordia iter doc
tores pro qua spālī malitia supponat. Et liber
tus. n. uoluit qz malitia hancelat? pueniēs ex hu
miditatibus rētrahens in instrumentis hancelat? ex
stēs in ispirando et expirando simul sit diffinia.

Alij autē dicunt qz malitia hancelat? cū diffi
cultate et inordinatiōe et sine sonitu pcepto i pe
ctore et euz uoce rauca subuli sit diffinia. Hordo
mus quoq; dixit qz diffinia est difficultas hancelat
tus sine sonitu. Asma quoq; tripliciter
supius reperitur uno mō general⁹ pro omni ma
litia hancelat? et sumi ē a. Rasi. 4°. qz nētis Et
ut sic ē idē qz diffinia generaliter supia. 2° mō
general⁹ pro hancelat? frequēti et laborioso qua
lis ē qui cūenit currēti et laborati. 3° mō sumi ē
specialiter pro speciali malitia hancelat? pueniē
te ab humorib⁹ grossis et uiscosis ex pūb⁹ i pul
mone i pedicētib⁹ libez ingressū aeris p canales
p^ois. Et isto modo supius dicit asma uer⁹ pū
mis uero duob⁹ modis sumptū nō dicit uerum
asma. unde eodē 4° qz nētis dixit. Rasi. asmati
cū fore ueraciter cū qz i pūb⁹ canal⁹ p^ois hēt
hūiditatem mltas uiscosas pūbētes ex uiscosita
te eaz ne attrahat aeris qz utas opōmna. Se
rapio quoq; et baly. isto⁹ sumpserūt asma. Alij.
uero sumpserūt ipm qnz gnāl⁹ et qnz spāl⁹ et p
cipue in curōne eius. Gal⁹ quoq; 7° mitemur ut
ponitur a Rasi et 2° pūcula dixit cōstrictionē
spūs que accit alicui sicut est que accidit ei qui
constrictus ē sibiliter cōstrictionē forū ut appa
ret in p^ocatis medici de cōsuetudine noiant al
ma et status erectū. qm status pectoris hui⁹ egri
tudinis differētia ē rectus. Et huius egritudis
cā ē cōstrictio accidens pectori ex apare quod
ē i mēbris pectoris aut ex hūoribus uiscosis
fluxis inter pectus et pulmonē. aut ex humorib⁹
grossis et uiscosis fluxis in partes cāne pulmo
nis. Et lib. 10 dixit. malicia hancelat? tā i inspi
rando qz in expirando ppter siccitatē additam
uel humorē sicut pectori dñantes noiantur asma.

Hord⁹ autē dixit qz asma ē difficultas hancelat?
euz sonitu. auditur. n. in pectoribus asmaticorū
Dñt quidā sicut gatorū hancelat⁹. Et asma quib⁹
a quibusdā pūuitas uocatur. Papias autē dixit
qz pūuitas ē passio que ex habundantia flatis
fit in pectore. Ortomia quoq; dicunt quidāz
ē malitia hancelat? in inspirōne et expirōne sibi cō
tingens in qua homo cogitur stare erectus. orto
mia. n. spūs rectitudinis dicit. p^ocatū. n. iacen
tes non potentes expirare. Et dicunt qz ē asma
non sinens iacere sed cogens erectū stare et uocā
tur huius patientes opistotoici. Gal⁹ uero super

4.º regis acutorum qmento. xi. inuit q qñ diffi-
cultas ē in inspirōne multa et i expiratoe pauca
aut nulla respectu inspirōis talis sic patēs di-
citur hanelosus. Qñ uero passio est e^o i expi-
ratioe multa et i spiratioe pauca aut nulla talis
sic patēs dicit i spiratioe multa et i expiratioe pauca
aut nulla talis. Qñ uero difficultas i utraqz ē equalis dicit or-
tomiosus. Et alij dicunt qñ difficultas ē mul-
ta i atrabēdo aerem dicitur tēc sanfugū qz esu-
cāt aerē sicut sāgu fūga sanguinē. Et qñ ē diffi-
cultas magna in expiratoe uocat ortomia. Et
dicunt hanelitū preparatū ēē asma difficile. Et
distingui quidē asma et ortomia ppter causā
pulmonis propriā. sine apate cū qua patēs nō
iuenit excusationē ab hanelitu frequēti. sicut ē
hanelitus quo laborat pfoat. et festinat. Sic
n. pfoatatus a squinātia et sicut festinat in uti-
nere a quo ppter dixerūt Serap. et Paul. nomē
asmatia sumit frequēter hanelat et cū labore ac-
si multo tēpore pcurrit ita frequēter et cū la-
boze hanelat asmatic. Et ut ex dictis supi
apparet. oīs asmaticus hz hanelitus frequēter hz
nō oīs hz hanelitus uelocē. imo nō nisi bñs uir-
tutes fortes ad uelocitandū que defacto taz for-
tis in paucis asmaticis repitū. iōqz de hanelitū
uelocitate auctores in asmatia declaratoe nō ex-
presserūt. Et asma quidē uerū ē imediata et p-
pria passio pulmonis ut p3 ex diffinitione eius
supra posita. Asma hō nō uerū pōt esse passio
alterius mēbrī qz pulmonis ppta et imediata.
pulmonis tñ per cōitates ut appet p diffinitōes
asmatia nō uerū que clare haberi pōt ex narra-
tis. De cāis aut asmatia distit et ortomia qz
uis satis appet ex dictis in b^o capto et pcedē-
tibus et taz asmatia uerū qz nō ē. Particul. r^o
tñ dīx Gal. 7.º mēmī egritudo q noīatur angu-
stia spūs ē egritudo que generat ex hñoribus
grosīs et uiscōis in canna pulmonis inuiscatis.
Et dīxit 4.º de interiorib^o et ponit a Rasi.
4.º qñētis. sic. accidit ex discursu reumatis ad
pectus ex capite aut ex locis attinentib^o ei. Et
fit eo q canales pulmonis plene sunt hñoribus.
Aut eo q secus pulmones fuit putrefactus. i. sa-
nies exiens ex apate nō pmitteus ipm extēdi
aut ex sanguie. i. qui effusus ē ad cōcūitates pe-
toris qgelato uel nō cōgelato. Et Serap.
dīxit q fit eo q ex humore grosso adberet cane
pulmonis. Dīxit Aut. Qd qñz fit pp cām in
ipō pulmōe exñtez et i eis que in ipō sunt et in
ipō qñuātū ut in arterijs et ramis pūis et su-
ctōibz eaz. i. ramis pūis cāne qui terminātū
ad supficiē pulmonis qui dicit suctores mēp q
sunt in qcūitate pectoris ut patuit in anatō-
pulmonis aut in ipā cāna pulmonis aut in raritate
i. carne rara ipius pulmonis et locis uacuis. i. in
spacio uacuo pectoris. Et hoc pp inuiscationes
hñorū grossoz. Ita q ppta cā asmatia est mā
grosia uiscosa qñta in aliqua dictaz pūis pul-
monis. Et iste mē uiscose grosse qñz sunt effuse
ad ipm ex capite et ppta in regōib^o meridū
ualib^o in qbus multiplicātū hñiditates catarrā

les in caputib^o incolarū suoz. Et qñz sunt expul-
se ad pulmōe ex alijs mēbris et hoc siue p uā
defluxus mēp ab eis ad pulmōes siue per erup-
tōes apatis in eis cuius sanies peruenit ad pul-
monē. Et qñz est cā generatiōis dictaz sup
fluitatus in ipomet pulmōe frigiditas qñtis
sue. unde ē debilis digōis sui nutritiō quare
multiplicat in ipō i qualibz digōe hñiditas fm
oēm porus et sic multiplicat paulatī qui modus
adunationis habet fieri per modū cōgestionis
Et qñz fit dīxit Aut. ppter humore nō exñtē
i pulmōe ymo in stomaco in quo exierit qz est
efusus ad ipm ex capite aut epate aut qz ē gnāt^o
in ipso nam tunc stomachus cōprimat dyas^o et
dyas^o cōprimat pulmōe. Et epat ē qñ ifri-
gidatur aut ingrossat qñz. adiunat ad faciēdū
asma. Et humores predicti dīxit Aut. qñz no-
cent sua qualitate modo sbe qz grossitie i uisco-
sitate et qñz nocent cū sua qñtitate et multitudine.
Dīxit Tabri. Et ponit 4.º qñētis exēat
aliqñ asma ex coagulatione sanguis i canali pul-
monis ex causa alicuius speciei spūi sanguinis
Dīx Baro ē quedā species asmatia que fit
ex uentositate iclusa i pectore. Et qñz ex cā
asmatia naturalis ex principijs gnātōis aut po-
stea ex tpe acquisita sicut patuit ex Gal. 4.º de
interioribus. Et Tabri dīxit. si pectus fuerit
strictū et pulmo paruus patiens erit integre as-
maticus. Dīxit Raf. 4.º qñētis. fit quedam
spēs angustie hanelitus sibi asmatia ex spāsmo
musculi pectoris et oblatione eius. iterū. uerū
si spāsmus fuerit i musculo extēdente pectus i
missio hanelitus duplex erit et ecōuerso qz si fit
i musculo constringente effūto hanelitū duplex ē
Et dīxit Baro qñz fit ex obilitate muscu-
loz hanelitus. Dicunt quidā ex omni humore re-
plente uasa pulmonis posse fieri asma qñ uasa
illo humore repleta cōprimūt pulmonis cōcū-
tates. Et posse etiā fieri ex pūibus et diuersis
humoribus mixtis. Et pro maiori declaratoe
causarū asmatia recurrendū ē ad ea q dicta sūt
in singlis spēbus malitie hanelitū. ipse. n. cause
insunt pulmōi aut ppta aut per cōitates. Et
ppta sunt aut mala ppleto sola que qñz ē si
ca licet raro aut cum mā et mā illa aut ē simplex
aut composita. Et ē replens canales aut ramos
arterie uenarū aut etiā uene arterialē aut ē poro-
sitate carnis pulmonis. Et mā in pulmōe col-
lecta aut est in eo congesta per uā idigōis sui
ppta nutritiō aut est aliunde ad ipz effusa ex
capite in reumatismis aut ex paribus oris et pa-
lati. Aut per uiaz derivatiōis et pmutatiōis mē-
rū ex alijs mēbris ad pulmōe. Et mā pze-
dicta ē opilans meatū per quez transit aer in re-
spiratiōe apostemando uel non apostemando
que quidez si occupauerit ptes pulmonis intrise-
cas tunc cadet pccm i expiratoe et si in intrise-
cas in inspirōe phibendo ipius bonaz dilata-
tionez. Et si utraqz partes simul occupauerit
pccatus erit in utraqz. Et qñz est causa asma-
tis uerū mā uapozosa siue uenosa replēs ptonē
Dīxit cim costa. sanguis qñ calefit generat plu-
res uapores ex qbus qñstringūt mēbra haneli-
tus sua qñtitate licz ledant ea ē cum mala quali-
tate et acuitate sua. Que aut insunt ptonē cāe
asmatia p cōitates sunt sic apā in epigloto aut in

meri quo pprimiſ cāna pſonis aut apā in dya
fragmate plicura uel mediſtino quo nō pōt pul
mo libere dilatari aut ſames ul' ſanguis uel alia
mā catarralis aggregata in ꝓcavitare pectoris p
hibēs pulmōne a decēte dilatandē. Et qñz ē
cā eius nocumētū in lacertis pectoris mouēt
bus ex apāte uel dolore in ſpāſmo uel molliſica
tiōe aut nocumētū in ſpondilibus doſſi. Et
qñz ē cā aſmatis leſio in ſtōacho cpe ſplene ul'
ieſtunis in apātib' gſſificieb' et dolorib' eoz.
Et qñz cōicant illis malaz qualitates p modum
alteratiōis pſis poſt pſez. Et qñz ē cōicatio ma
triciſ ut i ſuffocandē eius. Et qñz ē pꝓ nocu
mētū pueniēs ad mēbra hanelitus a neruis
nuca et cerebro. Et qñz ſunt cā aſmatis res
extrinſece ex caſu pēſſiōe uel obuiatiōe uel in
tēſa aeris friditate aut caliditate aut ei' malicia
peſtilentiali uel putrida ſicut in cauernis et pu
teris diu clauſis et foueis in quib' funditur me
talla. Et ſicut cōſlatio argenti uini et opō cum
eo et ſic uenenuz apꝓxiatus iſtus uel extra. Et
ſicut acceptio ciboz potū uel medicinar ſapo
rez hñtūz ponticūz ſtipitiūz uel acetofūz. Et ſic
multi cibi uel potus ſumpti ultra decena ſtoma
chūz extendētes. Et qñz ē cā aſmatis ex pꝓci
pys generatiōis. Dixit Aui. Qñz ſit pꝓ puita
tez pectoris quare nō ꝓſequit ipz neceſſitas in
hanelitu qz nō pōt pulmo extendi ad tñ ſpaciūz
ut attrahat d' aere qñtate ſufficiētes neceſſitati
Et ſit iſtud nocumētū nāle in hanelitu ſic acci
dit in cibo ex puitate ſtōaci. Et ſcias qꝓ fm
dine rſitate pꝓciat cāz in qñtate et qualitate
et ſitu puenit diuerſitas in hanelitu in ſpēbus
eius et intensiōe et remiſſiōe malicie eius.

Signorum

Aſmatis qdā ſunt ſig^a
generis. Et qdā ſunt
ſigna ſpēruz Et ſigna qdem generis ſunt nō ad
ſenſū. Et ē poſſunt haberi per relatiōem. Di
cit Aui. Qñz aliqz aſſidue panē tuſſiz et pīde
aerē attrahit quēadmodū poſt curſūz ſit. Et cā
iacer ſupinus ē, ei deterius et cuſ ſeder uel ſtat
erecet' eſt ei melius ſuple aſma panē rē.

Signa

ſpēs pꝓ ſunt inter ſe abinicez
differentes et nota ſunt ex dictis in ſpēbus hane
litus ſupra aſſignatis. Et alia ſunt ſigna cāruz
eaz de quib' dixit Aui. ſi fuerit cā aſmatis hūo
res aut hūiditates in cāna pulmōis erit illi con
ſtrictio in pꝓcio hanelitus. i. ſtatiz cū inchoat
aſma uel in pꝓn' quo ad locū in quo ſit hanelitus
.i. circa pꝓn' pectoris ſupiora et ē cuſ excitatiōe
.i. cuſ uoluntate excitandi et beſitandē al' excita
tiōe .i. cuſ labore in hoc. Et eſt qñtatiōe bec
cuſ retentiōe mē ſtantis. ſ. qz ſemp appet qꝓ mā
retineat. qñ cū excreant excitant uel expirant
al' expulit poſtqꝓ credunt totum expulſiſſe qd
opilat adhuc remanet mā que opilat pꝓ ipi' mē
tundinē gſſificiē et uifcoſitates. Et pꝓdurat b'
quonſqꝓ poſſim' ad declinatiōes pueniat. Cuſ
aſt declinare ſcipit nō remanet ſic mā ſtans poſt
expulſiōes. Et adeſt qñtatiō. ſ. ſenſata in pectore
pꝓ māz in eo retentaz. Et ē cuſ ſputo ex loco p
pꝓquo qz appet qꝓ ex pꝓpꝓq' ueniat. Quidā
tñ de pꝓdictis duobus uſtis ſignis unū faciētes
dicūt erit granitas. i. difficultas ſpuendi qñis
ſputū a pꝓpꝓquo ueniat. Sz ſi hūozes pꝓdicti

dixit Aui. in uenis fuerint duriſ dicūt quidā
.i. in arterijs et ramis eaz pſenerabit diuerſitas
pulfus tremuloſi pꝓ uirtutis agrauatiōez que nō
ſolūz eſt tremula ſz qñz adducit a tremorez cor
dis cōfirmatūz pꝓpter cōitatez iſtius arterie ad
cor. imo et qñz uerſificat. Quia tñ Gal. 6° de
utilitate pꝓculaz dixit arterias pulmōis lenes
iō quidā uolunt itelligere p uenas duras uenas
nō pulſantes pulmōis. Et pōt ē uerſificari.
Hāz ſz ut ſupradictūz ē per Gal. mā retentam
iſtis uenis nō faciat de ſe hanelitūz malūz tñ pōt
diuerſitates tremuloſaz pulſus facere pꝓpter cōi
tatez magnaz quā hz ad cor. Et pꝓdictus hanelit'
diuerſus tremulus ē cuſ frequētia multa niſi qñ
eget apꝓpꝓquāt mori. tñ cū ſit rarus. Et
Gal. qdes in qñtēto pulſūz d' pulſu ortomofoz
dixit qꝓ pulſus eoz ē diuerſus tremulus multūz
frequēs. Et Aui. dixit qꝓ pulſus habentium
aſma pluri mū eſt tremuloſus non quia pluri mū
ſequatur tremorem cordis ſicut pꝓdictus hane
litus ſed quia qñ uirtus ē fortis tunc pꝓpter ne
ceſſitates fortiter concutit arteriā. unde tremul'
ſit. Et eſt hic pulſus i quocūqꝓ aſmate foris in
quo uirtus fortis eſt. Dixit Bozō ſi ē pꝓpter
replōnē uenarūz pulmōis hanelit' ē tremulus
et cā mala ualde. Sed ſi mā dixit Aui. fue
rit extra ſpaciūz. ſ. pulmōis. ſ. fuerit in ſpacio
uacuo pectoris uel ut dicit alia littera hic repta
negatiua ſi nō fuerit mā extra ſpaciūz. ſ. pectoris
ſed in eo quocūqꝓ modo ſit n' erit tuſis. Quā
uis n. in aſmate maxie uero occurat ut i pulmo
ne ſit res ſenſibil' ledens opationes eius et in
non uero ut coicet ei nocumētū ex alijs mēbris
et per hoc debeat uirtus expulſiua pulmōis pꝓe
pio nocumēto moueri ad rez expellendū ledē
tes que expulſio ſit cum motu tuſis. tñ ex expiē
tia clare uidemus non in omni aſmate cucire tu
ſiz ſicut nec omne nocumētū cuenēs palmōt cā
re aſma ut ſic ſupra dictū ē appuit p Gal. cū mā
connet in uenis pulmōis nō coicās nocumen
tūz cānulis ipſius et ſicut ē non oē nocumētum
cuenēs cordi aut artarijs pſonis cā aſma non
coicatur canna' pulmōis. Et h' erit qñtatiō
mā ſue alia res ledens exiſtit in aliquib' parti
bus pulmōis non ſpēdēdo liberū tranſitūz ae
ris tunc n. non cauſabit aſma neqꝓ etiam cābit
tuſim aliqua mā potens cāre aſma niſi illa ſit
mordicatura ſtimulans per mordicationē tūc
ad expellendū. Et hoc ſenſit Aui. cum in cā
de tuſi dixit. Si materia fuerit effuſa a ſupiori
bus tunc duz ipſa pmanet diſcurrēs ſup canna
ſicut diſcurrut aliquid ſuper parietē tunc pꝓm n'
cōmouet tuſiz ymo non niſi effundat in ſpaciūz
cāne aut niſi mordeat. Et multo ē magis non
cauſabit tuſis i aſmate facto a coitate aliorum
mēbrozū niſi nocumētū eoz coicet pſoni ſimi
liter ledens ipm fm aliquā partē maxie ipſi' p'
mōis. ydeoqꝓ ſepe uidem' iſup calefactis febri
entibus et tūerantib' et al' laborantib' aſma et
maliciā cā hanelit' et tñ nullam habere tuſim.

Apparet itaqꝓ ex dictis qꝓ i aliquib' ſpēb'
malicie hanelitus pōt cuenire tuſis. et in aliqb'
non. Multi tñ auctoz in de ſignis aſmatis nul
lā fecerunt de tuſi mentionē. Dixit Aui. ſi
hūozes fuerint in pulmone ex catarro deſcēden
tes in ipm cauſantes aſma tunc illud erit ſubito

Et si non ex cataro tunc accidet asma paulatim
qz paulatim m̃a coaceruat in ipso. Factus ho
ex coitate principioz cerebri. s. t. nuce declarat
lesio exis in eis que cognoscat ex hys que dca
sunt in fime precedenti i ppius eoz tractati
bus t caplis. Et factu coitate uicinoz. s. nutriti
uoz s̃gt addi. pp excitacione mē ipoz t que in
eis ē t p^o repletōz cibale l' hūoralē accitē eis.

Et factus ppter eruptionē saniet subito ad
mēbra hanelu^o decurrentis s̃gt qz pcesserūt s̃gt
spatis t colicois in aliq^o mēbroz ex quo pōt sa
nies ad mēbra hanelitus fluere t qz pcesserūt si
gna eruptōis que dicētur caplo de pleuresi. Et
factum a siccitate dixit alexander. signifi cat an
gustia spūs absqz rancitate uocis. Et Raf di
xit 4° qz mēbris cognoscat p macredine corporis
t soliditates. i. aspitates ipsius p regimen aīs
quod fuit explicatum. Et Alii dixit s̃gt
ipm sitis t priuatio spūi omio. ueritū spūitur
cum recipitur abim^o qz humectat t cū ab extra
aproximatur iungendo. Et gilbertus dixit
cognoscat tūsi siccā t corporis macilētia colū
gracilitate siti t gutturis et ligue asperitate et
angustia spūitus nūc i inspirādo nūc i expirā
do nūc i utroqz. et sonitū facit qz aer pp guttu
ris siccitate t asperitate difficulter trāsīt. Sa
ctū uero ex hūiditate dixit. Alexander cognosci
tur qz uox t sonus sunt cū rancitate et ē cū mul
ta spūi emissionē et globosa t siti pauca. Et
factu ex frigiditate dixit. Raf. 4° qz mēbris qz p
ut uidit a. Raf. 4° de iterforib^o de passionibus
plonis asma si paulatine i pncipio acciderit do
nec grane fiat ex frigiditate erit accitē i pul
mone et i paucis diebus pulmo replet hūiditate
que passio solet fieri in decrepitis multociens.

Et Alii dixit si sit pp frigus qz plonis p^o
nis sicut in decrepitis accit tunc ipm paulatim
incipiet et cōfirmabitur qz frigiditas qz plonal
ē cā qz paulatine superfluitates congerant i ipz
et fm hanc uia tale asma gradati angmētādo p
cedit. Ex frigiditate aut adueniēte dforis asma
accidit subito t gaudet paties i attractiōe aeris
calidi sicut paties ipz caliditate gaudet i attraci
one aeris frigidi. Factu a uenositate dixit
Alii. significat leuitas partiū pectoris cū qstri
ctione que diuersificatur fm acceptiōe ei^o qd
inflatiū ē t eius qd nō ē inflatiū. Suple t si
mūz ex acceptiōe ei^o qd carminat t resoluit uē
tositate et acceptiōe ei^o qd nō ē tale et pecc^o di
stentum apparet. Et factus a uaporib^o fumo
sis significat leuitas et distensio pectoris et fe
bris euaporatiōe faciēs. Et factu ex debilita
te uirtutis mouētis musculos pectoris dixit.
Baron significat inpotētia hanelādi nisi prius
extendat pectus. Et dixit. Raf. ubi supra non ē
cū eo rubedo sed angustia hanelitus sola. Et
factu ex paruitate pectoris signa sunt nota et ap
parēt uisui. Et fac tū a cāis primitiuis s̃gt
ipse cāe que preterierunt. Dixit. Alii. qz pro
hibitio hanelitus adueniēs cū ascēsus sit ē pro
pterea qz stomacus qz pmit uelamē et uelamen
qz pmit plonē. Si astmatico superueniat sin
copis pessimū ē dixit. Rafis. 4° qz mēbris ex li
bro epydime si i mēbris inferiorib^o oziū apa
inde soluit asma trāsmutata m̃a eius ad inferio
ra. Et dixit febris sanat asma. s. pueniēs ex

frigiditate pura uel cū m̃a frigida alterando di
gerēdo et m̃am resolūdo. Et dixit uariētes
curat asma pp trāsportatiōe mē ad crura. dicēte
quidā qz multiplicat posimus astmatis iterficet
marime uirtute debili exite. Asma lz possit ac
cidere nouiter genit^o rarissime tū in eis reperit
prius. n. moriūt qz ipm icurrant. Dixit. De
sue. Asma multicitibus nō sepe accit et itellexit
nō solum i qparatiōe ad decrepitos s̃z ad uiros
absolue qd ē pp qetē hūoz ipsaz. Dixit. A.
asma ē ex egritudinib^o longis cū hoc tū ē hīs
porisimos acutos. i. breues fm silicēz spasmū et
epile. Paroxysmus astmatis duplex ē un^o co
munis qz nēs multos porisimos pūculares qui
in ipso eueniūt et iste ē longus durans aliqñ p
annū t plus et minus de quo intellexit. Desue
cuz dixit si porisim^o usqz ad. 40°. n. declinauerit
Alius ē porisimus particularis qui alñ plicis i
porisimo comuni et nē multociēs aduenit t iste
si ē cum magna malitia hanelitus nō pōt ē lon
gus sed oz necessario qz sit breuis et qz finit ci
to ad salutē uel ad mortē qz natura nō pōt mali
ciā magnaz diu tollerare et fm qz patiens mole
stat i ipso porisimo ita iudicat medic^o de salute
uel morte. Alii tū qz molestia nō ē multū ma
gna s̃z transit ad. 20. dies et alñ ultra eos put p
experiētiā alñ uidi. Et uidi lucē nicolā de
podio qui omni septimana semel i die ueneris
molestabat uehemēter. et durabat molestia ei^o p
totū diē t alñ exēbat ad diē sabbati t tñ liba
tus fuit perfecte. Et asma quidē i omni citate
accidens difficilis ē cūronis. ipm tñ tūsi
dixit. Rafis ubi supra ex uerbo. Salient super.
2° afforismoz si accidat decrepitis non de leui
curant qñ bui^o passiones difficile digerunt in
iuuēntē sed maxime i decrepitis. Et Alii. di
xit cum asma accidit decrepitis nō foris tā sana
tur ñz maturatur qz ē pp ñritutū ipsōz defectiō
nē et nō maturant i eis pp quasi qz nūā reuma
tizatiōe. qz n. sanabit in decrepitis cuz i iune
ribus sit difficilis sanatiōis fm plm. Ampli
us i decrepitis multiplicat resupinatio qui situs
maxime nociū est astmaticis t phibet a bōa di
gōe. Inquit. y. 2°. afforismoz branci t corice
in ualde senibus nō maturant. maxime tñ asma
antiquatuz aut nō curat aut cū difficultate maxi
ma. Et asma quidē pcedens a dislocatiōe spō
diliū uersus itra uix aut nunquā curat. Si lz
pp cattarz pueniēs in hūibus caput nāliter de
bile. Et scias qz asma dixit. Alii. multociēs
permutat ad piploiaz.

Curatio astmatis uariat^o uariatōe suaz
cāz. Et uariat fm qz ipm est
uep uel nō uep. Et cura uerū curat et qplet
dieta potiōe et cirugia. Uitare itaqz debēt uiri
astmatici frigiduz aerez grossum uel nebulosuz.
Et trahere morā in locis aquosis et secus flūia
paluds t stagna. Et uitare loca citra qz fōnter p
flant uenti maxie auster et borreas Et stratus
suos nō ponāt in curris et locis ieuētatis et hūi
dis nō ambulent discalcia et capita nō discoj
ant frigori artes fugiant fassidōs metalloz et iō
flatiōis argenti uini. Sed loca habitatiōis eligāt
sibi in aere subtili clazo ad caliditatem declinū
sine puluere et fumo nō clauso sed tñ quieto et
pectus plurico ante cibandēz cū pānis subtilib^o

sive lembus calidis calefaciant moderate. Et
uitare debent tristitias solitudine et furorem.
Ira tñ tempata non nocet sed potius confert. et
pcurat gaudere et letari p posse. Dixit Serrap.
pio. utant exercicio tempato. Et debet exerci-
m in principio fieri cum tarditate incipiendo motus
an parus qm ut dicit. 4.º qñetis uelox pñci-
exercitij excitat asma. i. fine ast. dix. Serrap. d3
fieri cum uelocitate non tñ debet produci ad la-
psitates uel anxietates et estuacione. Et Aui.
dixit. exercitiu bonu in hoc est ut graduato fiat
ex tarditate ad uelocitate ut non faciat accidere
festinatio in exercitando pfocacione mouendo
māz laboriose et fiat tale exercitiu an abacione
qm post abacione expedit ut sint comen exerci-
tio pauco cum deambulatione miti. Et utant post
purgacione uel nomituz exercicio pñculari me-
bris banclitus pñcio. Dixit Rāf 4.º qñen-
tis. dico scdm q expert? suz q eleuatio uocis
longe in legendo inuabilior e alijs medicis ad
destruendū māz asmatis et tussis multie hum. dita-
tis eo q inde multuz exiit sputuz. Et Aui. dix.
ex regimie bono in hoc est administratio uocis
cum eleuatione graduatiz ad fortitudinē et longitu-
dinē pcedendo. Caput quoqz mane quolibz die
diu leniat i loco calido pectinē uel fricet. Di-
xit quoqz Serrap. conferat eis fricationē q sice
sunt que fiunt manibus calidis uel pñno aspero
et cōuenit eis fricatio cū pumice et nit. Et frice-
mus eos cum hys uehementer cum quiescant a la-
bore exercitij et ueniat ad abluacionē. i. balneatio-
nē. Fricatione aut que fit cum oleo non utant
multū. sed cum qñitate que sufficiat ad lenitatem
.i. asperitatis iducte a fricatione fori. Et fiat hec
fricationes super pectore et dorso qñtis ad māz
diuertendus ad longinquā. cōueniat eis itez fri-
cationes non leniter facite super extremitatibus
Et Aui. dixit. ex regimine inuatiuo est ut ad
ministrēt fricatio pectoris et que sequunt ipsū
cum manib? uel cum mandili aspero et proprie si
fuerit ill? banclit? pñationis itez fricatio equal
siccā absqz unguento ut nō opilet poros nisi ac-
cidat lapsitudo. tunc. n. oportz ut mistret unguē-
tuz ut remoueat lapsitudinē a fricatione iductaz
Et n. querit p fricationē poroz aptio et mē re-
soso aut diuētio n d3 administrari iūctō Et si alñ
iueniat q dēat fieri iunctio cum oleo tñ illa scā
subseq d3 absterisio illius cū pñtis ut non rema-
neat in poris oleū phibēs opilādo eos mē reso-
lutōez. Et dixit Aui. Opz ut administrēs in
qbusdaz horis abortanū et nitrū et fiat cum eis
fricatio. Et iste bore forent qñ taz eēt intentio
ad resoluenduz fortiter et exsiccandū. Dixit
quoqz Serrap. nō est utendum balneo maxie in
yeme neqz ulz rebus hūctariis et si calefaciāt.
Et Aui. dixit ex rebus quas oz cos uitare e
balneuz qñtis possunt et pprie post cibuz. Et in
tellexerūt de balneo dulcis aque nā balneū aque
tremaz post edones et uomit? eis est inuatiuu.
Dixit Rābi. balneuz in postimo nocet. tēpo-
re aut interpolatōis quēnt si recte fuerit ordina-
tuz. Et dixit. fricatio ē pectoris nō quēnt in
hora postimū. Et quidā ē tēpore postimū
oēm uetant fomentatiōez et epubimatiōez supra
mēbra fieri banclit? Dixit Serrap. sompno
debēt ui breui qm ex longo sompno accidit an-

gustia in sanis et multo magis si fuerit infirmi-
sz uti debēt eo successiue. Dix Rābi. sompn?
uehemēter nocet in hac egritudine et maxie in
hora postimū et multo magis in hora comesti-
onis. i. post comestione statiz. Et iō diminuēda
est ipus qñtis qñcumqz possibile fuerit. Et
si nō fuerit possibile in toto dormiat paruz post
tres uel quatuor horas post cibuz et dormiat ali-
quātuus sedens ex oi latere appodiatuz. Et
Aui. dixit sompnus plurim? et pprie sompnus
dicit et sompnus post cibuz. i. imediate uel post
pñuz spatuz factus ē res nocibilior eis nisi in-
terueniat iter cibuz et sompnū spaciuz uehemēs
Aui. lapsitudo aut caliditas ex uigilia sicut qbus
daz accidit sanis qui si post cibuz ad pñuz spa-
tiuz nō dormiūt lapsant et inflāmant. Et dicit
qdaz. nō dimittant in sompno pfundari sed sepe
excitent et post excitatiōez expurgent bñ coz
guttura et euigilent ad tēpus et postea iteruz dor-
miant. Et dicit qñen in estate die dormire pñt
spacio paruo dormire. Et quicumqz asmanci
dormiāt dormiant capite bñ eleuato et coho pto
in loco clauso et a uentis securo Uitare debent
panē ordeaccū et de spelta et panē de frumēto n
bene fermētato neqz bene cocto et panē de seib?
minutis Et oia genera pulis et crustaz et adi-
patoz. et frixellaz et oia ulz genera de pasta.
Et dixit Serrap. nocet eis comedere legu-
mina grossa et inflāua qm cā coz fit angustia
banclitus. Et Aui. dixit oz ut uitent oē granū
in quo est inflatio ita q etiam rizum uitandum
est. Et uitentur carnes grosse et uiscose et
quecumqz difficilis sunt digestiōis et lac et
caseus. Et quecumqz ex lacte fiunt et oua frixa et
maxime cocta donec dura fiant. et quecumqz ex
uiscerib? quadrupedū decoquāt. Et quecumqz
multa unctuositate cōdiūt. Et ulz dixit Alm. a
cibis grossis acetosis et stipticis abstineant.
Qui aut quēnt eis ex cibis dixit. Serrap. ē
panis coctus. i. et fermētatus et modici bñs sal-
a corticib? mūdus sup quē puluerizatū ē amfuz
aut nigela aut cūminū. Et Aui. dixit sit coz
panis coctus decēter bñs semina ut cūminū ani-
suz et sitia et sit ex massa fermētata. Et quidaz
pcedit panē decoctum i uino dulci in quo decoc-
te sint carice et passule et nucleis pñcapz postqz i
ipso uino decocte fuerint radices lily mglua al-
tea et brācaursina decoctiōe fori et ab eis fue-
rit colatū et quidā pcedunt frixellas factas de
sūtibus urticaz et uiscelis ouoz cū pinguedie
pauca. multū. n. pinguis cauēda sūt eis. Et ui-
tent carnes aialuz antiquoz et carnes humidās
sicut agnoz et porcoz et carnes auiū degentiuz
i aquis et stagnis et oia interiōza quadrupedum
et oua dura lac caseuz et quecumqz ex lacte fiant
et fugiant a piscibus magnis et maxime sūpis
ex paludib? et stagnis. Dixit. Serrap. Ex car-
nibus quib? uti debēt sunt carnes lepoz et cer-
uoz. i. tuncū et gazellaz p gazela? pomē caprio-
lus. Et caro quoqz uulpis et pño eius sūt in na-
turs suis qñrarū hūc egritudine et silz pulmo-
ericy. Et Aui. dixit. abi coz sint ex adipi-
pib? leporis et cerui et gazelle et pprie uulpis cū
quibus cōdiātur alia cibaria et precipue pulmo-
nes uulpis quēnt. pulmo. n. eius ē medicamē-
tuus egritudinis cū exsiccatuz et datur ex eo i

potu. 3. y. Et silz pulmo ericij capestris et pfer
eis caro edina. Et quida qcedunt carnes castra
ti pecorini iuuenis ex lactatis uirtute sed no in te
pore porisim. Ex omnibus dictis carib⁹ eli
gant macre ut dixit. Rasis 4°. q^o t^o m^o et no so
lu ex quadrupedi⁹ eligunt macre. sed et ex ani
bus unde. Serap. Eligat omne q non e p^ongue
ex ambus et quaz pastus no e in paludib⁹ et ca
necis sz sunt sumpte ex ambus degentib⁹ i agris
et pratis et nemoribus. Dixit. Einc. sicut starne
pdices suple et coturnices fastini et galli et tur
di et turures et colubi magis siluestres. et pipio
nes ia escas uolado sibi acquirere. et passerco.
alande et quecuqz alie auicule bone. Et qui
da laudant carnes bubonis et precipue cu bibi
t^o eis. Et quida sumit capone emiserat et im
plet ipm medicis ad asma uex pferentib⁹ et deco
quunt in. 20. libris aque donec redeat ad. 15. vi. et
q^o dunt cu sale et exhibent eis illud ad bibendu

Et preparant predictas carnes asse et no fri
xe n3 elisse et si aliquado elissent decoquunt cu
eis herbe calide subtilianne et incisue et q^o d^o
tur cum spibus que sic sunt. R. pipis. 3. 5. cy
namomi carui an. 3. y. zinz. 3. iij. macis. 3. y. co
riandri sic. 3. 6. croci. 3. y. et coduntur pdicte
carnes cum sapore facto ex lacte amig^o et succo
limonuz ul arancionuz zu gar. cynamo^o et zinz.

Et mustarda facta cuz sapa per interualla co
fert eis et salsamentu silz factu cuz meta yfopo
salina et pipella cuz succo limonuz. Dixit Se
rapio. conferat eis ex piscibus qui sunt petrini

Et An. dixit. pisces petrim flumiales et siles
eis etiaz ex marinis. paruz in ex piscibus est co
medenduz et cum eligunt decoquant in uino bo
no cum aromatis calidis et herbis calidis et
concedunt pisces saliti ex multo tpe. Et qcedu
tur utelli ouoz sorbiles. deuenit silz oia tolera
frigida et humida q^ouis quidaz bles concedat

Ex oleribus aut pueniendibus dixit Serapio
sunt nasturtiu rasanus origanuz calamentu ter
restre et montanu synapis yfopus menta et blut
Et concedunt fenicul⁹ petrosili⁹ serpil⁹ boza
go et spargus et si simbrui sume laudat et cetrū
galli silz maxime quando ex folijs eius cotritū
fiunt crispelle cuz utellis ouoz et pinguedie edi
uel caprioli et farina orde et comedunt. U
tent agrumia. quidaz in concedunt allea cocta et
boluz porri sumpti cuz melle in principio mfe

Utent cepas caules melongias et oel ulz fru
ctus humidos p^ocipue in bozarios sicut cerefa
mora pruna plica uuas ficus recetes et similes
nec non et fructus acerbos ponticos et stripticos
sicut sunt citonia para sorba et siles bys. Co
cedunt aut ex fructib⁹ carice dactili passule em
cleate dulces p^once pistachia et sebesten et aucla
ne assate amigdale dulces et amare. Amare tamē
sunt meliores et in principijs miscet eas quidaz
cu dulcibus ut assuefactio ad accipiedu amaras
tū facili⁹ fiat. Auces at phibent qm caput
nimius replent. p^once in prius debent i aqua ca
lida lauati et exsiccati et postea cum zucchero co
medi. Et utent fungos et tubera Sal. quoz
ut 4° ponit q^o t^o m^o dixit. Prisanā accipe pos
sunt facta ex pane similaceo cu butiro et mele l^o
offaz cum iure unctioso. Et quida antiq facit
unt cum carib⁹ cop blites aut cicera. Cofert

.n. brodiuz et ceruz p^ocipue qm infusa i aqua cuz
eadez aqua decoquuntur. Et quida decoqui cum
carib⁹ faciunt uronos fenicli recetis. Et lau
dant cibariū factu de iure carib⁹ bonaz cu pas
sulis infus i aceto uini per duas horas et postea
expresis in pondere. 3. y. et amig^o dimondatis et
pistans et postea sil decoctis in ipso iure. Et q
daz laudant prisanaz facta ex residua fursuris
uel orde farine conditaz cuz lacte amig^o l^o cum
butiro recent. Abstineat a uinis nigris gros
ponticis uel accetosus et a pauciferis. Dix
Sal in libro de attenuate dicta. Pigrus uinu sil
dulce et austez inutile e eis que sedm toracem et
p^olones passiomib⁹ cronici et hys ad huc magis
quecuqz pontica sunt euidenter. Et uinu nouum
turbiduz nocet eis. Sed sit dixit Serapio illud
q^o bibi uinu antiquu odoriferu. Et An. uina
sunt subtilia odorifera antiqua. Et sunt ad comi
scendu cu uino al^o cibo i q^o tate pauca et parip
lifata vmo si possibile foret meli⁹ esset cu cibo
non bibere. Inquit Mesue oz ut expectent
super cibuz du. deinde bibant paruz uinu p^o ho
ram. Et de ponibus eorum dixit Serapio e
aqua mellis et maxime i peroxi smo particulari
loco uini. Et sirupus melleus si no fuerit febris
uel suchareus si febris affuerit aromaticus p^o
et minus fm diuersitate mē et disponsis febris et
temporū ani et alioz p^oculariū tenedo p^o h3 locū
uini in castib⁹ in qbus uinu phibet. L^ouenit
aut aliqn uinu sumptuz ante cibatione ad expur
gandas de pulmone mas de quo dixit Sal. ubi
supra qcumqz fm toracē et pulmone sine febre
sunt passioes cronice. iuuant a uinis medie q^o
stentie dulcib⁹ et lucidis et maxie q^ocuqz p spua
purgant. indiget eim no incidi soluz neqz cale
fieri q^o deit bñ expm sz et moderate hñctari.
qm que ultra decens sunt sicca et uiscosa spua
uisses excitant uehemētes uolentia exitus et pi
culuz inferat lesiois uas. f. ruptare alicui⁹ uene
quo circa grossa uinoz et dulcia eo q^o mansuaz
hnt bñditates pp grossities qm sil cum subtilia
tib⁹ farmaciis afferit benigna ipis passioibus
existit. Et dixit 7° m^o m^o uini subtilis siue
et subtiliatis potatio multa esse dz hys qbus ob
structa sunt brachia uiscos et grossis hñoribus
H3 q^o absterget humi. hñores farmacia mouet
necessario uisses. Lū aut n expm q^o absterget
tur facili⁹ pp eius grossities. indigent bñditate
amplioze ut referat sursum facili⁹. Et R. af
4° q^o t^o m^o dixit. uinu tenue facit ad hñus pas
sione si in potu accipit in mltā q^o tate. Mō. n.
dz pauce eē q^o tatis sic al^o potus qz no pueni
ret ad pulmone nisi cu q^o tate debili. L^ouenit aut
iste potus maxie post cñones et bene dimiuita
mā ut no agiter eas sz subtiliet et p secatuz edu
cat. dixit eim An. Qm fuerit uoluntas ut multi
plicet maturatio et iuuamentuz ad screant acci
piat ex uinis subtilibus ualde al^o. i. et mltuz sub
tilibus pp grossities mē uel ualde. i. in magna q^o
tate. Et dixit q^o ex uinis dulcib⁹ admixtis
cu aliquo subtiliatuo e iuuamentuz pp illud
q^o in eis est de absterfioe et lenificatioe et cale
factioe equali Subtiliatua aut uino admiscēda
sunt sic cynamomū semē fenicli calamentuz sifim
briuz zenzi. gariofi. et silia. Et possit bñuismōi
in aqua buliri et cu ea limfari uinum ipm An

sumatur aque distillate sic yfopi. saluie calametti
et siluiz. Et si adesset febris sine sic capilloz
ueneris. aut ungule gaballine et siluiz. Et aq^a
gdez pulmonarie qñ decoquit cum cymino et bi
bitur sic aut cum urino subtili ē manifesti iuna
menti. Non mltiplicet diuersa cibaria neqz
diuersa uina s; sunt qñtū unico solo. Et si sumat
ex cibo nisi qñtates puz ad substantiāduz fru
tez. Siqz dixit Aui. in cibus eoz gradatio
silis ei q̄ dicta ē in exercitio ut. s. sicut in exer
cicio fit gradatio de puo ad magnā ita fiat et in
cibo incipiendo a qñtate pua et gradanz de die
in diez pcedendo ad maiores fm q̄ hūus exigit
et egritudo declinat. Et Serap. dixit Qd
qd bibit patiens asma oz ut sit pauce qñtatis.
Et oz ne bibant successiōe cibi s; expectet post
comestione mltuz deinde addant in potu aliud
post aliud nō tota. Et sumarie pap. accipiat d
uino neqz sumat rez frigidaz neqz sup cibū. ma
xime subitō s; omni posse euitandū est q̄ si non
possit sumidus est an pap. Et Aui. dixit qñ
tas uini sit pua et qñto mā est amplior tanto qñ
tas uini d; esse minor q̄ maxie est in pñ. Et oz
ut elongent inter cibuz et potuz. Et qñ potus est
dandus nō faciet ex aq^a. i. potu quocūqz subito
nec in una uice. Et sumarie auctores uolunt
q̄ si possibile ē cibus sumat absqz potu et pot^{us}
differt quousqz cibus fuerit digestus Qd si nō
fuerit possibile pp hanelius frequentaz et mu
sculoz pectoris labores exccat et sitierit disse
rant qñtuz possint et tūc bibant parū ante pap.
Et si cibus melius pñt ad plures uices dando
pap in uice ut nō repleat. si dachus et repletus
qñtū dyafragma et augmētuz faciat in asma
te. Dixit Serap. Qñ excitati sunt suple aut
fricant tūc comedat nō tam prius q̄ aperant ce
nāqz minozare debent. Ante quoqz et in fine
cibariōis hui^{us} utant tragea. s. zizi. 3. iij. cubeba
rū galange cardamomi añ. 3. i. yreos origani ma
cis añ. 3. 5. gari. 3. i. anisi feiculi ameos añ. 3. 9.
cynamomi. 3. i. 5. et si tolerat ciminū ponat ex
eo. 3. i. 5. zucari quātū sufficit. Dixit. Serap.
necesse ē ut soliciū sumus etiā d natura. i. uēne
ut curat i cōsione fm qñtudinē suā. Et in hora
post horā resoluat supfluitates. s. qualcūqz pau
latz. soluēdus ē enī in uēter eoz quolibet die ad
selanduz semel aut bis et pp istud precipienduz
eis quatenus utant cibus lenitate facientib^{us} et
pprie sine galloz antiquoz suple aut gallinaruz
antiqūqz qñ ipm lenificat absqz nocumēto. Et
Aui. dixit ius galloz qñ fert eis. Et quidā i uētre
galli ponit de cartamo et polli p. aniso maratro
et ciminio et decoquit cum eis et bibat de iure il
lo quātūtatē magnā sufficiēt et si stiptici nā fu
erint omni die i prandio uti possunt brodio gal
letoz iuuenū cū zucaro rubeo. Et dixit. Se
rapio utant uolubili et sicla cum cartamo decoc
tis bibēdo decoctionē illoz et utant capparib^{us}
cū sale. s. qñtis. nō cū aceto. Et ualer brodiū
mercurialis et cartami. mercurialis tñ sola ebullit
tūc ferneat suprum cū zucaro rubeo. Aut utant
carticis pinguib^{us} cū zinzī. aut cartamo mixtis
aut utant medula castie qñfecta cū zinzī. et cart
amo et zucaro rubeo. Aut tragea que sic fit. s.
liquiri. rase zizi. anisi turbī electi añ. 3. iij. yre
os. 3. iij. gari. 3. i. croci. 3. 5. zucari. 3. ij. pistentur

ola et sumat ex eis coclear unum. Sed dixit.
Serap. oz ut ista ante alios capiat cibos per ho
rā. s. mediā aut circa hoc. coyū autē demtēt aut
plm minuat. Tu autē sapiēter regere debes
patientē p supradicta oia uel saltē pñ ex eis ap
proximādo ea i potismo cōi fm q̄ interpolat et
s; q̄ particulariter affligit paroxysmaliter pati
entem.

Cura per portionē. aut attendit i potismo
cōi siue i piodo tēpore itepollatio
nis aut i potismo siue potismo particularib^{us}
qñ egritudo exacerbat. Et prima que pprie
pseruato dicit quatuor qñtates intētiōib^{us}. prima
enī materia equat. 2ª equat cū. 3^a ad opposi
tū ducit. et 4ª reliquias mē foriter exccēdo
qñsumit. 2ª uero que pprie ē curatio predi
ctis ē quatuor implet intētiōib^{us} et addit 5^a
que ē accidētum correctio. An tñ executiones
dictaz intētiōis attendendi sunt casus quidam
ab auctoribus positi. Dixit. n. Gal. sicut 4°
ponit qñtēs et scribit. Almatio q̄ fit ex hūo
re grosso i canali pñonis sistēte cura fit p me
dicinas attenuauas sup. et inci suas. iste tñ me
dicine dixit Gal. nō hnt potētiā calefacere. i.
nō calefaciūt cū potētiā et itēsiōe caloris qñ
hnt ingrossare hūmōrē et difficilē reddere spu
tū et ideo miscēde sunt cū eis que hnt hūctare
siue sint cibi siue medicine. Res. n. grossa uisco
sa nō de leui pōt emitti surfo nisi ei fuerit addi
ta humiditas per quā de leui possit ipsi^{us} emissio
fieri. Et Aui. dixit. Medici sine sūt subtiliati
ue absqz calefactiōe uehemētē pducētes ad exsic
cationē mē et subtiliatiōē ipsi^{us}. i. per resolutio
nē subtilis remanētē grosso uel ut subtiliādo ex
siccat et igrossat eā. Et pprie dixit nō sis cō
tentus subtiliatiōe et incisiōe pura. i. cū medici
nis foriter incisiuis et subtiliatiuis sicut sūt su
cus squille semē urtice et silia qñ qñ adducit
labor hui^{us} medicaminis. i. sequēs ad hoc medi
camē et iobediētia mē ad uulēra pñonis nā per
bas medicinas exsiccata mā et agitata fit mor
dicatua ulceratua. S; in digerēdo mās grossā
et uiscosā oz ut hūmectatio ei^{us} et maturatio asue
scar. i. paulatine fiat et qñtue ut molli ficata spet
resolutioni ac ēt euacuatiōi. oz. n. dixit ipse ut
perueniat ad finiendū. i. resoluēdum et educēdū
mās grossas uiscosas et qñsumendum eas cū faci
liate et equalitate et nō cum forti motiōe quātū
possibile fuerit. Dixit quoqz. Gal. de simpli
ci medicina. Mediciue prouocātes urinā noci
ue sunt ad reiciēdum hūmōrē exstēm i pectore
qñ eo q̄ sunt calefactiue sunt et exsiccatiue. Et
huius passiōis cura d; fieri cū medicinis diui
siuis que nō hnt calefacere manifeste ne nimis
desiccet ymo uicēdum ē eis cum pñana et poti
bus hūmectatis. Et Alexan. dixit Res pūo
catiue nimis hnt sunt hnt in pectore hūmōres
grossuz indigentes purgatiōe qñ emētunt subri
le et dimittūt grossuz in pectore ppter ea utendū
ē in huius cura medicis hūidis et subtilib^{us}. Et
Aui. dixit Non sis qñtens diureticis. s. puris
qñ oia q̄ puocāt nocēt hūic egritudini in qñtū
puocāt ppter ea extrahūt subtile ex hūiditate et
relinquūt grossum. Et pñt ē assignari alie
rōnes quātū una est q̄ mā qñtēta in pectore cō
ueniētus cūatur p spūū. Et si p aliam regiōē

haberetur etiam melius efferent per fluxum uentris
q̄ per urinam qm̄ per ipm̄ melius efferatur tota
mā. s. p̄ subtilis et grossa q̄ per urinam i qua
efferatur p̄ subtilis magis. 2^a dō est qz plures re
piunt medicine et fortiores educētes materias
a pectore efferentes per fluxū uentris q̄ que efferant
per urinam. Dicit notanter dicit Aui. qz me
dicine puocatiue nocēt inq̄tus puocant per me
dicinas puocatiuas hñtes aspectum ad pectus
cum fortiori hñte q̄ sit hñtus puocatiōis eaz
sicut prassius et yfopus et silia que lz puocent
sunt tñ potētiōes in subtiliando et diuendendo
mās in pectore q̄ sit ipaz puocatio et iō q̄cedū
tur. Et silia p̄p̄ quāsdā alias que sunt puoca
tiue mēp̄ in epe q̄centaz quaz tñ uirtus nō pue
niet ad puocandū mās pectoris. Et insuper
quāsdāz medicinas q̄ exhibite singulares uel q̄
exhibite in magna dosi puocarēt a pectore et tñ
pmixte eaz alijs uel dare in minori dosi illud n̄
facerēt. Et dicit Gal. ut eodem 4° ponit q̄ti
nētis. medicine stiprice ultimare sunt contrarie
huius passioni. Et iō bene q̄ponit medicina qm̄ n̄
miscet in ea de rebus stipricis. Et dicit itē
uitande sunt medicine que totalit̄ hñt infiridare
qm̄ hñt q̄gelare et ingrossare et eaz difficultate
facere solones. Dicit Aui. nō a posuerūt anti
qui in medicinis asmaticis narcotica opuz ius
quiamuz uel mandragoram quia licet exsiccent
ingrossant tñ mās. sunt etiāz fortes exsiccatie et
tales prohibite sunt in cān p̄cedētibz. Exciptē
dō tñ dicit nisi per appōnē narcoticorū intentio
fuerit prohibitio catari qm̄ multiplicat. tñc ē
quia sicut catarus utimur eis sicut p̄līs sto
ratiis et de cinoglosa et silibus. Imo dicit A.
Neqz spiliū posuerunt in eis qd̄ ē minus frigi
dus q̄ illa n̄ ponere deberem? nisi qz uult deus
gloriosus et excelsus ppter p̄prietatē quā dōit
p̄lito ut cōueniat in asmate h. Sicut patuit i f
mone p̄cedenti in uerbis cān curōnis. In nulla
cura standus est cū una medicina. In hac passio
ne tamen maxime concordari sunt non cē stādū
cum una medicina q̄uis sit utilis sed cē p̄mutā
dus de una ad alias ei tñ similes in uirtute. Et d̄
inde ex illa ad alias et sic ultra donec cura p̄ple
atur. Dicit Paulus. mutatio debet fieri d̄ una
medicia ad aliā ne tediosa fiat nē aliqua ipsaz.
debet tñ dari de eis que inuabilioz iuenit. Et
Serapio dicit uere permutatione medicinarū
et non p̄sumas super medicinā unā. Et 4°
q̄nētis dicit Rasī. dignus est ut fiat p̄mutatō
in cura huius passionis duplici rōne. una ē si nā
confluuerit medicine licet medicina sit inuabilis
eaz recipit in nutrimentis. 2^a est qm̄ medicine di
uerse sunt in gradu et fortasse aliqua pars ipsaz
erit inuabilior altera. Non est aut̄ relinquenda
cura dicit Rasī. si statim medicine non fuerint
inuabiles huius passioni sed mutatio debet fieri
de una medicina ad alias iuxta prouisionē medi
ci. sic. n. opor̄ebit oīo ut inueniatur medicina in
uatiua ei silia et Aui. dicit. Dicit Gal. sup 2°
epidemiarū ut ponit 4° q̄nētis. si in pulmone
fuerit humor et opus erit ut emittat tussis nimis
ualet ei. Et ideo excitatio eius debet fieri iux
ta qz opus fuerit. Im̄ si sicut in eo supra patuit
attenuandus ē humor ut facilius habeat p̄tussā
qm̄ si tussē fuerit nimis prouocata et humor fue

rit solidus et grossus. dubitandus ē ne tussis ap
percat et corrumpat uenas. Dicit Aui. cum tu
senus grossus ē in epe habentis asma oz ut p̄mi
sceas in medicinis pectoris aliquas epicas sub
tiliatiuas illius grossitici sicut eupatorium et absi
thius. Et ex eis que cōiungunt inter duas res si
mul uehemēter ē rubeantur et aristotē qm̄ sub
tiliant mās in pectore et epate et cū hoc ab epate
prouocando materiā per urinā educunt. Tu dō
in administratione medicinarū cōiugentiū duas
res predictas debes considerare cām grossitici
ei epatis. Et si quidē fuerit causa eius debili
tas ipsius utere eupat^o et absinthio. Et si fuerit
mā non multus grossa nec multus uiscosa utere
capilo ueneris. Ipse. n. etiam aggregat iter duas
res predictas. Et si mā fuerit multus grossa et
uiscosa utere rubea rictor et aristotē. Dicit A.
si ille qui curat ab asmate est puer qui lactat oz
ut p̄misseat cum medicis lac matris uel nutritis
sue ut melius recipiat illas. oz ē ut misceant cū
lacte matris uel nutritis. s. faciendo ut ipse sumat
eas et rectificet per eas lac matris uel nutritis
ut disponat ut itiuamētiū p̄stet in asmate. puero
tñ dicit Aui. dētur medicine sufficiēter equales
qz nō tollerāt fortiores de quibus equalibus est
fenicul^o hñdus. i. recēs cum lacte sumptus. s. su
cus eius. Medicinarū autē primā intentio
nez implentium tam in p̄seruatione q̄ in cura
tione. Alię sunt singulares et simplices. Et
alię sunt composite. Et de singularibus plures
dicte sunt in regimie per dietas. Dicit Johan
nitus qz asferant q̄fortat instrumenta banclitus
et faciles banclitū facit nimis. Et dicit Aui.
scias qz crocus est ex suma medicinarū q̄ferentiū
malitiebancitū et difficultatē ipsius p̄pterea
qz q̄fortat instrumentū banclitus et facile ipm̄ fac
Et Gal. sic 4° ponit q̄nētis Enula si q̄pona
tur cū medicis emittentibus hñores ex pectore
faciet mirabilē ad asma. Et si sumatur oī mane
duo boli enule cum caricis cōferūt. Et sunt qui
dicūt qz crocus et enula ualent in asmate eaz pro
prietate. Dixerūt Gal. et dyas. qz naturatus
ponit in medicis pectoris qm̄ incidunt humores
grossos sicut sinapis et coctus in pulso emittit
hñores grossos ex pectore. Et ex eis q̄ inuāt
ad maturandōes dicit Aui. ē ins galli decēpit
qd̄ sicut in dieta appuit etiam mouet uentrem
Dicit dyas. scolopendria magis facit ad asma q̄
alię medicine et capill^o uene expellūt hñores gros
sos ex pectore. Dicit Gal. 10. de simplici me
dicina et ē dyas. qz pulmo uulpis exsiccat et bi
bitus sanat asma qz aut̄ exsiccat sine sole et sunt
qui p̄us q̄ exsiccat ipm̄ lauant uinis aquis uel
decoctionibus conuenientibus ad asma. Et
dosis eius. 3. ii. est. Dicit dyas. qz folia urtica
cocta in aqua ordei et accepta expellunt humo
res grossos ex pectore. Semen quoqz eius
sumptum cum melle cessare facit banclitum ma
lum et porrum imperiale expellit humores ex pec
tore debet autē sumi ex co bolus unus aut duo
ad plus cū melle in p̄ncipio mense. Et vitiū coc
tum mirabilē facit ad expuendū hñorē de pecto
re et p̄one si opus fuerit ad maturandū passio
nē et qm̄ solum accipi magis maturat. qm̄ uero
accipit cū melle et amigō. min^o maturat s3 magis
facit ad expuendū. Et Gal. dicit qz semē lini

mixtum cum melle emittit superfluitates grossas
ex pectore. Et Rasis dixit 4° quinquies: ad ipe
dimens banelitus demit i potu de oleo balsami
3.1. cum 3.ii. aque caricaz et aristol. rotunda cum
sumit ex ea 3.1. qfert asmati. gentiana filia chsu
muntur ex ea 3.ii. cum uino aut cum sorbili demit
aut istante periculo. Et dixit. Rasis. si uo
lueris moderate purgare pectus et pulmonem da
patientem de pipere cum mastice ad masticandum.

Et tabri dixit piper pastum uel semine sinapis
tritum pmitum cum caricis pinguib⁹ sumptum
de sero dissoluit humores grossos et aperit opti
lanos pulmonis et uiaz banelitus. Et dixit ta
bri. ad ista grossa et fetida dandum e de scolope
dia ad potandū qm attenuat ipm et emittit mi
rabiliter. Et rabi dix. qm biberit hns asma
3.1. scolopendrium cum sirupo de ficibus educit
multū flegma et putredinē et e mirabile. Et di
xit. Rabi nostro tepore diuulgatū e et experiē
tia qfirmatū hoc q debet sumi per iterualla. mū
dificat. n. pulmonē et maturat et aluiat banelitū
et aufert tussim. Et e q debet accipi fursur
farine frumenti et infundi nocte una i aqua calē
da deinde d3 exprimi et colari et colature ei⁹ de
bet adiungi de zucaro et oleo amigd. d. et dcoq
donec fiat sicut uileb. et si iungant ei amig. a. et
de bene tritis erit ualde bonū et bibat tepidus
et pōt iungi liquir. infusione cum fursure. Et
dixit baly. si pincas supferis cum melle pderit
et grana leniūti sumpta psumt et si galbani sum
pteris 3.1. et in aqua teras in qua ficuum coxe
ris ambaz 3.1. cum oleo amig. d. et bibant trib⁹
diebus manfestissime pderunt. S3 hys uere
post corporis euacuationē. Consta. aut in pa
tegni dixit. Galbani 3.1. in aqua ifusuz donec al
bescat cum oleo amig. d. tribue. 4° quinquies medi
cina bona ad asma teratur carice cum sinapi et
pille ex eis facit ad modū auelane sumantur.

Dixit. Serap. ex medicinis oi die sumendis
e ex aristol. rotunda quantitas 3.3. cum aqua uel
secamabā et qtrita etia cum zuta humida di solu
ta cum aqua. Et quēit ē. Radix alfecere et ace
tū i quo infusus fuerit semē uruce cum sorbent.

Et pul⁹ baccarum lauri cum aqua. Et de comuib⁹
e squilla et loboc ei⁹ et acetū ipm et oxymel eius
et horobā spūere facit multū. et de quēit enibus
e scabiosa et succus bibitus. 4° d iteriorib⁹
quinties oppoponach e iuuatū ualde si nō acci
piē assidue qd e qz nocet neruis. Et de que
ntēib⁹ sunt alca domestica et siluestria et radix
serpētarie et si seleos et mirra cum dat ex ea 3.1.
cum aqua mellē. Et betonica cum sumit ex ea.
3.1. et berba fragorū cum pipere albo et pulegiū
et saturegia et tibi⁹ et ualeriana. Et terbēna
sup⁹ sola uel cum melle aut cum sorbili aut cū pi
sana ordet uel sanich fursuris et oēs resine al
be qferunt maxime alkitran et d. i. serapint sū
pius cum succo rute mundificat pectus fortiter
et extrahit huōres crudos. Et armoniacum
cum melle aut succo pilana. Et matricaria si
ne flore bibita in dicti asmatici restituit sanita
ti. Et quēit radix asari et caro uulpis exticata
sumpta cum uino et aspalitū cum castoreo sumptum
reductū in forma pillaz cum uino quēit asmati
et tussū antiquē. Dixit. Esculapiades et pōtur
7° mēit ouisti. i. uermes qui sub ydria inuēi

unt pone in uase figuli et frige super carbonēs
et postq fuerint albi tere et sume cum melle coele
ar unū et ligne uel lambe ante cibū. Dix. Bal.
meminit omstaz tāq subtiliatūā et dyasoreticā
in rtutē habentū. Item dixit. Rasis 4° quinen
tis de hys uermib⁹ et uocauit eos fabazoli. Et
Bunc dixit. Calx sanguisugaz. i. dictoz uermiū
qm addurunt et albecāt et fit ex eis cinis et mi
sct cum melle et sumit ex eo omni die colear
unū. Et quēit cū ppteritē stercus uermiū
sirci et dicit q lepiscul⁹ extract⁹ de uētre ma
tris aut supus illico postq natus fuerit ponat
in ulla clausa cum pasta uel argilia in furno posita
donec qburat deinde pistet et dent ex eo 3.iii.
asmatitis maiorib⁹ cum trissera magna pueris
aut et infantib⁹ cum lacte remediū optimū eis ē.

Dixit Mundinus q crispelle facit de sumi
tanibus urucay uel de berba dicta planadella cum
utellis ouoz multuz facit ad asma. Et qdam
dicūt rob. citonoz sumptuz cum zucaro pibz
malū banelitū fieri. In ponendo aut medicinas
qpositas ad asma qferētes uerū incipiaz a debi
liorib⁹ dixit Rabi. B. liquir. trite et criblate
3.1. amigd. amaraz cōusaz donec sint pasta et
pendiaz qusaz. postea tñ eis et liqui. an. 3.ii. po
stea totuz hoc dissoluat i succo feniculi et ponat
sup lentuz ignē donec fiant sic loch. ē. n. cōueni
ens omni tepore. Et dixit. fiat loch de peni
dys cum succo de limonib⁹ et oleo amigd. dul⁹ et
capilo uen⁹ fen⁹ et decoquatur ad formā loboch
Et in hys addere potes de pulmone uulpis. Si
rupus digestiuus a quo incipiendus e qm mā est
multa. B. radiaz ungule cabelline capilloz uen⁹
lingue ceruue folioz centrigalli tuozonū fen⁹
recētis radie cūsci ligri. seio malue an. M. i. d
coquant in aqua sufficienti et collent et cum zu
fiat syr⁹ dof ē. 3.ii. ch cala. Ali⁹. B. fen⁹ ridis
M. i. caricaz pinguiuz. p. numero capill⁹ ueneris
3.ii. coquant et in cocione manib⁹ fricentur et
collent et sirupent cum zu⁹. Alius bonus. B.
capilloz ueneris 3.ii. corticis radie feniculi
3.ii. liquir. maluaū sci radie an. 3.ii. radie li
ly comularuz et corticis citri an. aur. i. passularuz
emcleatuz. 3.3. buliant et expressa colentur et fi
at syrupus cum zucaro uel melle et e Rabi. pre
dicti. n. syrupi non sunt agitatiū mē sed paulatī
eā digerūt et disponūt et possūt et exhiberi egro
exnte cū febre non multū ualida. Syrup⁹ ali
us fortior predictis qui non debet dari cum fe
bre nisi ualde lēta fuerit. B. liquiritie capil⁹ ue
neris ungule caballie cētrū galli an. 3.iii. yfopi
fici 3.ii. sticados. zinz. cētauree mioris an. aur. i.
caricarū pinguiū sex numero passularū 3.ii. bu
liant et colent et fiat sirupus cum melle. Alius
fortior predicto. B. timbre yreos prassū rubee
tinctoz. an. 3.1. carpobal. xilobal⁹ nardi an. 3.3.
passularuz et caricaz an. 3.3. capil⁹ uene. liquir.
an. 3.ii. mēastri radie camomille et centauree
mioris an. 3.ii. coquantur et expriment et syrupē
tur cum secamabiz. subtiliat. n. humore grossus et
mūdificat et reumatuz phibet fluxus. Alius
B. prassū capill⁹ uene. ungule caballine an. M. i.
passularuz yreos seio urice liquiritie yfopi. an.
3.1. et caricaz et uinbas et sebesten an. p. numero
fiat decoctio et syrupet cum melle. Syrup⁹ ali
us apitius plonis et faciēs expuere mās gro

fas que sunt in eo. *B.* radice emile yreos an. *z.* i. de capill' uen'. recentiu yfopi an. *z.* i. orde. *z.* i. y. liquiri. passulaz caricaz an. *z.* i. *S.* bombacis semis altee fenugreci *z.* scis leuistici an. *z.* i. bu liant *z.* fiat syrupus aut fiat ex eis loboc *z.* si ma eei multuz grossa *z.* difficut addant. *z.* i. y. hozobf Alius. *B.* thumi strados origani calamiti yfo pi prassiy capill' uen'. an. *z.* i. *S.* dactiloz caricarū sebekten iuiub. ruz an. numero. 6. passularū. *z.* i. seminis amfi fen' aneos leuistici fileris an. *z.* i. y. radicū. v. an. *z.* i. y. yreos seminis urticae aristo logie bulonie an. *z.* i. *S.* liquiritine. *z.* i. seminis liniet fenugreci an. *z.* i. buliant et exprimant *z.* colent et fiat syrupus cu melle et zucchero cum pauco aceto squ. liti co. Dixit Alina. caricaz. *z.* i. *S.* dactiloz maiorē būditatez būnuz. i. bene pinguiuz et semis apy et feniculi et capill' uene. ligri. yfopi et prassiy an. *z.* i. coquant in tribus li bris aque donec redeant ad libraz. i. colent et o hac decoctioe tribus dieb' in potu tribuat cum pondere duoz aur in uice bñus electuary. *B.* succi liquiri. capill' ueneris. yfopi an. *z.* i. carda momi pipis amigd. am. aristolo. ro. seminis urticae an. *z.* i. y. melle d. spumati qd sufficit. Dix Serap. da i potu decoctioez prassiy yreos ligri. camedreos folij indi albaste et calamēti campe stris cum oleo de amigd ama. Et dixit *B.* si fami. *z.* i. yfopi. *z.* i. y. n. natury. *z.* i. y. teratur et pficiant cu penidiay. *z.* i. y. et sumat Uel. *B.* pulmōis uulp' sicci. *z.* i. y. colamenti mōtani. *z.* i. y. semis apy et feniculi an. *z.* i. y. amomi et pipis an. *z.* i. y. semis iulgamī. *z.* i. y. here et pfice cum lacte almecereon et da ex eo in bora sompnū. ul *B.* pñeas magis recētes sup quas sit multuz o gumī et decoq' cuz prassio recenti qd sit medie qūitatis pñearuz et colent et in colatura misce mel mūdū et decoq' donec inspisseet et ad mīstra. mundificat eim qd est in pectore mundificatioe mirabili. Dixit Sal. et scribit 4° pñentis. *B.* mell' rotulū unū et decoq' donec inspisseet et tūc supmitte pipis et mirre an. *z.* i. y. admodū auellane qualibz die. Loboc ad asma bonuz *B.* ligri. yfopi cinamomi an. *z.* i. y. sebekten et iu iubas an. y. numero. passulaz caricaz dactiloz an. *z.* i. y. fenugreci. *z.* i. y. capill' uene. *M.* i. amfi fe niculi yreos calamēti semis lini an. *z.* i. y. decoq' in rotulis. i. y. aque donec deuēniat ad. i. y. et co lentur et in colatura penidiay rotulū. i. y. et deco quantur ad spissitudinē mell'. et tūc sup imitantē pñeaz et amigdo. dul. mundatay ligri. dragagā et gumī arab. amidi an. *z.* i. y. yreos. *z.* i. y. aristol. ro. et semis urticae cardamomi et yfopi an. *z.* i. y. storacis calamēti. *z.* i. y. pulmōis uulp' sicci. *z.* i. y. et bene icorpenf. do. *z.* i. y. mane. et uespere sequē ti tribue i potu aq' yfopi scabiose *z.* capillozue. simul mīxtay. Iunari et pōt mē in pectore con tente digō et ipius apertio et instrumentoz ha nelitis lenificatio et ipoz admodū facilitatō cū rebus pectori ab extra apoziatis. fricet itaqz toray et pectus totum ante cibum per horam cū oleis de keiri et de yreos dyaltea et laurino si mul mīxtis et bene calefactis et supponatur la na succada calefacta. Aut cum unguento qd sic fit. *B.* dactiloz et caricaz pigulū an. *z.* i. y. radice altee *z.* malue an. *z.* i. y. coquassent et bu liant i aqua *z.* colent *z.* coquassent itez bene in

colatura aut ponat de semine lini *z.* extrahatur ab eo mucilago et cū eo misceat resine terbenū ne et stercozis colubini an. *z.* i. et cū reb' bñ cō tuis pficiant *z.* fiat emplm qd calefactū pecto ri superponat. Aut fricet *z.* inungat pectus *z.* cuz yfopi humide ceroto qd sic fit. *B.* yfopi humid. *z.* i. y. cere citrine. *z.* i. y. olei keireini yriū *z.* lau rini *z.* rutacei an. *z.* i. y. medule ceruine ul' eruris uituli adipis anatis *z.* galine an. *z.* i. y. sigie tere bentine an. *z.* i. y. mucilaginis fenugreci et scis li ni et altee an. *z.* i. y. mirre *z.* bdely subtiliter pul uerizatoz et ifusoz i dictis mucilagimb' donec dissoluant an. *z.* i. y. demū cum alyz omib' mī sceant *z.* decoquant ad formā unguenti. Aut cū ungueto qd sic fit buliant in succo prassiy et yfopi *z.* feniculi olei. keirini būnuz sine sale ole um de amigdal. d. *z.* i. y. amariz *z.* pinguedo anatis et galline deinde colent et addat eis de yfopo humida *z.* cera *z.* cōficiat unguētū. Dixit. Se rapio. unge pectus cū oleo de lilio *z.* laurino et cera pauca aut cum alyz oleis boni et delectabi lis odoris *z.* c.

De intētiōe ad euacuationē dī
 rit. Rabi scias q
 euacuati o per mirab. nō ppeit i hac cura suple
 nē p alia ppeffua. Dixit paulus. asma cū ere
 cto banelitu curat p purgationē pñuā *z.* uōituz
 Et Auicena dixit si sciueris qd nocumētum
 eius accidat pp multitudinē aliquoz humorum
 tunc euacuabis corpus pculdubio cū solutio. f.
 educente humorē replentē. Et i hoc qd dicit
 pp multitudinē inuit qd si materia existēs in pe
 ctore sit tanta qd nō possit educi per spatum tūc
 necessaria ē purgatio. si autē ē tanta qd possit ex
 pui nō ē fēda purgatio cū solutio. neqz fieri
 dz mī mā prius ente digesta et preparata ut nō
 cadat i ipsa agitatiō p solutiō. Similius i tēpo
 re porismi nō debet uomit' aut uētris solutio p
 uocari cū aliquo fortiter soluēte nisi tā incipiat
 delinare. Teneri tñ debet uēter bñ lubricus
 i portismo. dixit. n. Aut. qd assiduatiō leni ficatio
 nis uētris ē ex regimine bono in hoc. Et de
 quētiēb' ē ins gali dēcrepiti decocti cū medīa car
 tami *z.* uolubili *z.* sicla. Et naly terebēntina mū
 da clara ad quātitatē auellane sumpta sic aut cum
 succo uolubil' mīozis Dix. Sal. et po. 4° pñē
 tis. *B.* medule cartami. *z.* i. y. salis. *z.* i. y. medule fi
 euz. *z.* i. y. terantur omnia simul donec perfecte
 uniantur et sumatur *z.* superbibatur aqua cali
 da. Dixit. Serap. Raf. 4° pñentis et eniam
 Aut. qd si per uis galli supascripiti *z.* alia uenter
 non soluitur tunc probiciatur i aqua ordeī ali
 quid euforby. Et Aut. dixit decoquat in eo ue
 hementer *z.* exhibeat qm apud predictos aucto
 res ē maximi iuuamēti in hac egritudine. Tem
 poribus aut interpolatiōis fiat cū cū forib'
 māz ex pectore educitibus scōz humorē peccā
 tem. Dixit Paulus. uomitus iuuabilior est af
 maticis. f. qz fluxus uentris. tñ fluxus uentris
 precedere debet uomitus. qm si precesserit secu
 rius *z.* cōueniēti' administrat uomitus qm tūc
 non diuertunt per uomitus māe ad partes supi
 ores pectoris. Et debet regulariter omni an
 no curari uere *z.* atūpno. Et ultra has purgati
 ones dixit Serapio oz ut eietur quē iuadit hēc
 egritudo in omni mēse bis aut ter cuz pillulis

que sic fiunt ⁊ sunt pilule de agarico quas et lau-
dauerunt Mes⁹ ⁊ Alii. Et Paul⁹ sic descripsit
eos. ℞. agar. 3. ij. radich illy albi prassij añ. 3. i.
turbis. 3. y. yerepigire. 3. 4. colloquintide serco
colle. añ. 3. ij. terant ⁊ conficiant cū uino cocco
subtile. aut cum eis que sic fiunt ℞. mastice aga-
rici añ. 3. ij. yreos prassij añ. 3. i. turbis. 3. y. yere-
pigire. 3. iij. colloquintid sercocolle. 3. ij. mirre. 3. i.
conficiant cū triplicato. Alii. ℞. gēuane yso-
pi agarici añ. 3. i. turbis. 3. iij. succi prassij succi
sticados añ. 3. 5. mastice. 3. ii. ꝑficiantur cū mele

ffica et ē secūrus absqz timore. s. qñ est decēter
rectificatus et mā p̄pata ē Rectius tñ ē ut in ra
fano figantur radices elebori albi et dimittātur
sic die ac nocte deinde extrahātur ab ipo et co
medatur rafanus Dix Paul⁹. si p̄tues hēbit
debile pectus oīo uitandus ē uomitus sicut in
habēte debile stomachū uitāde sunt medicine so
lunue ⁊ in hoc casu fiat euacuatio per cristeria
De qua dixit. Serap. si nō obedit infirmus ī
acceptioē medicinarū soluturius administra cri
stere acutū sicut faciū ex centaurea et cucumere
asfinino et euforbio et qñlibus sicut ē qd̄ sit ex
decoctōe agari. cartami polipo. epibimi et tur
bit cū pauco euforbio aut coloquintide qñ ista
decoquūtur in decoctōe centauree calamēti rute
anisi feniculi et apy. Dix tñ rabi q cristeria
acuta nō sunt p̄ponēda leuib⁹. imo leniā p̄mitti
deberē si ē nec ē solutina foris sunt p̄mittēda le
uius nisi de qñlo p̄tissimū medici Et dix
q. Gal. p̄bibuit senibus cristeria foris et acuta

De intentione ^{añr ad finicndum}
^{et cōsumendū ma}
 teriā in pectore locataz et educenduz materie re
 liquias per sreatuz medicinas banc intentionē
 iplentuz appoximare auctores multi pbiberūt
 in principio ymo non nisi in processu corpore
 prius mūdificato et paucificata materiā. Qui
 daz añr coruz nisi sunt ab eis incipere eo qd sup
 posuerunt cāñ gnāles aut forte ideo fecerunt pu
 rantes aut comprehendentes materiā paucaz fo
 re et p paucitate ei⁹ per siccitua et exsiccata pos
 se totaliter consumi et finiri. Sreatie n̄ me
 dicine debent pcedere exsiccataz. exsiccatie. n.
 fornter non sunt sreatiue ymo pot⁹ exsicādo
 cessare faciūt ideoqz bene usqz ad ultimū refuā
 de sunt. Inuit añr Mesue auctoritate filij sacha
 rie qd sine facta cūone sine n̄ cuz per fortia srea
 tiua aut exsiccatiua appoximata tu non inueni⁹ i
 tme^m tuuz sequi. ex hoc signuz habes qd mā mul

ta ē adhuc et indigetur effione eius. Sunt autē
medicīne scretiue uarie i plus et min⁹. quedaz
enī debiles sūt et scretare faciunt soluz uias clar
gendo sicut dragaganus et penidie et quedā ma
teriā soluz leuatur diuidēdo et incidēdo sicut ca
pill uen. et fenicul⁹. Et qdā sunt fortiores pēi
cis que simul elargādo et leuiter diuidēdo sere
are faciunt sicut pinee et loboc eaz et sicut ungu
la cabalina Et qdaz elargādo et fortiter diuidē
do sic decoctio yfopi aut enule l' prassij cū melle
l' secaniabim et sicut triplicatum et armoniacus
Et quedā sunt fortissime sicut semē urtice et si
milia que fortiter incidunt et subtiliāt et sic mās
diuidūt ualde grossas et uiscosas sicut ē decoctio
calamēti pulegy abrotani rute yfopi nasturtij et
prassij sumpta cū melle. Sz qz supra itēdo
prima posita fuerunt scretiua debilia et fortia
et mediocra et simpliciā et pposita ex quib⁹ po
tes eligere fortia et fortissima et ad istā itentio
nē iplendā adducere iō hic de hys ampli⁹ extē
do. Medicīne autē excreatīe pntē appropina
ri ab intus et ab extra. Et que appropinātur ab
intus alie sunt decoctiōes alie pilule et alie fumi
gatiōes que recipiunt p os et nares. Ex deco
ctiōibus ē que. B. folioz yfopi satuegie prassij
leuistici floz yreos herbe ferētes flores mltos
a quib⁹ cū ore sugunt extrahūt quasi mellis dul
cedo radicū enule abrotani prassij ibimi anī deco
quātur aut i alēbico ponātur sublimētur et def
ex hac mane et sero. subtiliat. n. materiā grossaz
resoluit et psumit iuuas ē ad scretandū. Pillu
le ex 4⁹ qnētis. B. sulfuris folioz rute mirre
abfinib⁹ aristol. ro. nigelle et sinap. anī fiat pil
lule sicut cicer quarum una detur mane et alte
ra sero. Et pilule facit ex sandaraca et resina
sumpta curant asma hūiduz et uoces obuses sua
epicatione. De fumigis at quedaz sunt i for
ma sicca et quedaz humida. Et sicca quides ponūt
tur super pūnas et recipiūt fumus eoz per os
et nares donec bene impleat pectus et caput ea.

Dixit enī Rasis 4⁹ continēns anetozitate
galieni q omni possibilitate patiens debet ad se
trahere fumigis Et patientia mirabilis sustine
re toto studio suo fumigis faciēdo p ebdoma
das et plus et minus scdm exigentiā Fumigis
kyrami. B. samine. 3. i. butiri et mel anī. 3. iiij. cō
fice et potest sumi sicut electuariū et potest fumi
gari. Serapio autē posuit fūguis ex arseni
co et sulfure mixtis cum sepo. Et posuit ali
ud ad spūtuū santei ex storace humida et herba
alimbat al' belchalinbat et puto q sit resina et ar
senico ru. galbano et mastice sūt mixtis. Et fu
mus castorei optime desicat. Dya. dixit q fu
mus sulfuris facit ad asma et si sumat in ouo le
uiter emittit sanem que fit in pectore. In
quit Raby. B. costi et storacis liquide et arseni
ci rubei et gūmi albotin et galbani et mastice anī
pres equales misceant et pbiciant ex eis super
carbones et recipiant fumus per os et nares ut
impleat eo caput et pectus qm iuuat manifeste.
Et Mesue etiam posuit fumigis magne utilita
tis. Dixit Aui. q oppoponacū ē magis iuuat
uiz in hac egritudine nisi qz est ex eis quozum
maxima malitia timeatur in neruis. Arsenicus p
eo i hoc casu sumit auripigmētū. Et licet supra
mēbz ab extra positis et ligatis sit ulceratiū

et corruptiū mēbz in intus in fumigio cū alijs
rebus permixtū recep⁹ non ē lesuū. De fu
migis aut humidis dixit Bal 6⁹ d. simplici me
dicina q fumigant ex folijs farfarelle que dici
tur ungula cabalina est ualde mirabil'. Et qui
dam faciunt decoqui eā sic humidaz in aqua do
nec aqua tota deficiat. deinde recipiūt fumigis
eius. Et quidā loco folioz ponūt radices eius
et decoquūt sūt. et in hoc fumigio radices inuēt
ego iuuamentū notū. Quidā aut folia explicāt
et ex eis ponunt super pūnas et fumigis recipiūt

Et scias q de medicis cōsuenub⁹ mās in pe
ctore sunt medicīne opiate bene fermetare sicut
tiriaca metridatus aurea alexadrina filoniā et si
milia cū sumant p cūones decētes. Et ul⁹ ha
ruz p iteruala tpe interpolatiōis ē quēdā et ual
ualde. De epicanibus ab extra appropinā
dixit Baly. post fricatōes aspm roze sup eoz
corpus aqua salsa. Et oē illud q hūiditas fūmāt
et pori apant. De intentiōe ad accidentia di
xit R. 4⁹ qnētis. si huc passiōi supuenit p
focatio accipiendū ē de borace. 3. iij. et 3. i. si
nap cū 3. y aque mellis et bene erit et Et Aui.
de hoc locutus fuit. Et dixit si sunt cum febre
cura grauior erit et tūc fiat dieta subtilis et alia
cura sūt iuxta modū caliditatis febris Dix
paulus. si fuerit cū caliditate febrili scilz nō in
tensa deur decoctio lactis idest lac decoctus cū
mēastro Et si fuerit ifans decoquat lac matris
cum mēastro uel cum succo feniculi et tribuat

Dixit Rabi. si fuerit febris nō accipiāt pre
dictas medicīnas calidas sz fiat eis inlep ex cap
lo ueneris et ligritie et lingua bouis feniculo re
centi semie enduite et citruli et febrile et iuuibis
et uiol'. Et si febris fuerit debil' addant pre
dictis passule enucleate et carice Tēpore aut po
xismi fiat assidue diuersiōes supradicte Et fiat
ab ipso pncipio cristere mediocre inter acutum
et lenē et reitteret fm necessitatem. gargarizet
frequēter aquā decoctiōis caricaz calamēti se
besten passuli capilluene. et ligri. et cū ea cone
tur ad spūendū. Sit mī melita et actu calida de
qua in modicū quasi lambendo deglutire pōt et
post ipas gargarizatiōes ponat in ore eius qm
ē auclana de mixtura facta ex loboc de pino dya
penidion dyaitis et dyadragaganto et si rupe de
ligri. De q syrupo pōt sumē mane et anī cenā
p horas dya cū pēi decoctiōe. 3. ii. Et iungat
pl'ries i die pect⁹ et cū ceroto yfopi suprapoito
et supponat ei lana nō lota. Possit et uiz p
uocari in eo uotus in pñ⁹ porismi post cristere
supradictus cū decoctiōe rafani et oxymelle aut
cū suco radicū q comedūtur Qd si porism⁹
plongat. B. de elio Alman. suprascripto qm
uenit cū decoctiōe supradicta aut cū eo que ab
eo describit. Et eo magis ifestante sumat loboc
de scla cū decoctiōe supradicta.

Curatio 7o asmatif ueri p cirugiaz dz
fieri postq alia nō puerint
istumēta de qua dixit Bordo. ultimū remediū
qm de curatiōe eius fumus despan est q fiat cau
terius in medio pectoris et qdaz faciūt plura et
tenēt ea diu apta. Ista tñ cauterizatio n dz fieri
tēpore porismi sz interpolatiōis ipius.

Ura asmatis nō ē

siue re
liquap spēs malicie banelius fz
alias cās dīx. Bal. 7. mīemr. si
asma pueniat ex apate pulmonis.

qz istud apā utplm ē frigidus. cura eius aliqd
bz cōe cū cura asmanis ueri et aliqd bz ppruz.
Et cōe est destruere et qsumere habūdantiā hōi
ditatis que ipā generat. ppruz aut eis ē ut ea q
grosfioz et uiscosoz bzōz p subtiliāta et exsic
cantia. Qd si apā fuerit ex alijs bzōibz cure
tur sicut illi regunt. Dixit eim Aui. si cā as
manis fuerit apā in meatibz cura ea sicut dicunt
est in suo capto. Qd si asma pueniat ex catar
ro descendēte ad pulmōes tūc cura est duc res
una ē mās fluēte sūtere et phibere a fluxu. Et
alia est tā fluxaz educere. Et pma dīz pcedere se
cū dā lz interm z. non sit totāl derelinquēda.
Impletur aut pma cū eis que dicta sunt i cura
catarrhi et z. iplē cum eis q dicta sunt supra si
catarrus fuerit grosfius et uiscosus. In iplē
do autē primā pūculariter dīx. Bal. 9. de sim
plici medicā bolusar. reumatis a capite ad
toraces magnifice cōuenit. Et iō difficulter pp
tales cās spirātibus ualde pfert bib. 1. cū uno
subuli limphato modice si fuerit sine febre ul
euzlentia febre. Et dicit qui nō iuuat hac me
dicina nulla alia medicā iuuabit. Et Aui.
dīx. qz lūuz ar. est mirabile in phibendo catar
rum fluētes i pū sūstendo. Et dīc dyacur. i. dya
codion et pūz et qforatus pfert ualde in mūdī
ficatiōe capitis. Pōt tū dūerfimode qfora
ri aliqñ ad magis sūstendū catarruz aliqñ igrōf
fando aliqñ ad subtiliādūz uel mūdificandū uel
dissoluēdū mās capitis. Et Rabi. pposuit cū dā
mulieri medicām qforatā cerebrū phibēs reu
ma et mūdificās pulmōē uile tēpore iterpola
tōis et ēt pōfīlm q sic fit. B. de capill. uene.
ad libituz et de quoqz eos p se et decoctos expme
et cola. Et in colatura iterū pone d capill. uene.
ad libituz et expme et cola et repone seorsuz. Et
sūz fac de ligri. qūsa et mūdā q decoquat ex
primā et colet et iterū coquat donec ueniat ad
modū mell. Tūc B. de colatura capill. uene. ptes
.ii. et de colatura ligri. ptes unā et succo femculi
recentis partē unam et rob. uuarum partes. ii.
et pūfice iūcē oīa et super lento igne bulire fac
remouēdo spūaz continue et decoquat ad formā
loboc et ulet cum febre et sine febre. Et pul
mo uulpiā sumptus in pou cum bolo. ar. aut re
ductus in formā loboc cūz penidys. Dīx. A.
si fuerit cā eius humiditas subtilis liquida flui
da admistra q tperet sbam eius cū ingrossatione
Et dīx. q cōuēt malicie baneli? būdi. f. ex
būditate frigida sicariāt uel sacrauat ex aq.
albedorigi būdi. i. recētis aut ex aqua rure. Qd
si cā eius fuerit humiditas equalis. f. sbe q tam
opilat sua multitudine admistra quod abstergit
sicut sunt grana pini et passule. Dixit Rabi.
si mā grosfā fuerit et fuerit sine febre tūc. B. se
minis uruce. 3. ii. granoz pini infusoz et lorozā
et seminis lini assī an. 3. i. yrcos aristo. ro. enule
spice seīs citonioruz uel caricaz rubeeunctoz
pūssy an. 3. 5. scolopendrie sileos an. 3. x. cro
ci. 3. ii. mirre. 3. ii. terēda terant et cribellentur
et medule optime cōterant et conficiant cū syru

po supradicto. Dixit Aui. admistret ablutio
capitis omni septiana bis cūz sapone et baurach
Et uatur sternutatoruz ut diuertat et ēt ps ehe
tur mē. Et gargarizet cū rob de moris ut sūstet
fluxū. Et hoc quidem et dyacodion multum na
lent influxu acuto. Et ualeat i eo alkekengi et pl
mentuz de lentibus in quo decocta fuit plātago

Dixit Raby. si mā descendēs acuta remanē
rit in pectore cuius spūuz phibeatur propter
eius subtilitatem unī eger i pūstione tunc. B.
gumi arab. dragganti et terantur et pficiant cū
siropo pūcto sup lenius ignē et de isto lambat
panēs in pūis deinde. B. semē papaueris et zu
charū et amiduz et trita pficiantur cū mucilagine
semis citonior et lambat i pū. Et potes si uis
addere pūctis d zucchero uiolato. Dīx. Bal.
sup z. regimil acutoz et scribit 4. qmētis sic
Purgatio pulmōis fit per iussim. Qia aut equa
lia et subtilia fluūt circūcirca aerē egrediētem
cū tūsi et discurrūt ad fūriā partē partis ex qua
idē trāsit aer qm aer egrediēs cū tūsi statū de
beret trāspirare secū ipsos bzōres nisi forent
subtiles. Unde manifestū ē q ille humor igrōf
sari dīz modo tali quo possit trāportari cū tūsi
egrediēte nō tū igrōfset ita q adheret fundo
canal pūonis nō attenuari debet ad modū aque
subtilis que spergit ad asperfiōē uenī. f. opō
ter tēperari itē subtilitātē et grositudinē cōue
niūt. autē i bzōre grosfo quecūqz dīccāt. Qd si
malicia baneli? fuerit a caliditate domināte pū
m cū caliditate totū corpus uel sine ea uel ēt
pp caliditatē cordis oz q admistretur ab intus
et ab extra q ifrigidat medicie. Jō dīx. Rabi.
4. qmētis curādā ē cū zucaro uiolato et spu
ma. i. mucilagine psily et aque ordet et illinat
pectus cū oleo uiolaz et cera alba. Et Aui.
dīx. si iuenat inflamatio et admistret emplā
et cerota ifrigidāta i plus et minus fm graduz
iflamationis. Et potet qdū de uolis cū aqua
ordet. Dixit. Aaron. si fuerit ex caliditate un
gēdum ē cum unguēto ifrigidatiuo et leniuo si
cut ex oleo uiol. mucilagine porulace et psily et
silib. Qd si fuerit ex dūio bzōris calidi ad
mīnistra digerētia i pū deinde cūa cum eo qd
quērit et si fuerit dūium i sanguine admīnistra
flobotomā. At rasis 4. qmētis dico q ex
uerbis galī que dīx. q uena pulsuā pulmōis
bz radiceati i sinistro uētriculo cordis accipit
q angustia baneli? f. pueniēs ex multitudine
sanguis i corde l arterijs et ul ēt ex mltitudine
uaporis pueniēs a corde curat p fūmā factā
in parte sinistra qm a parte sinistra oriūt uene
pulsue et ab eis cor refrigerium accip ex aere
Unde cum i ipsa parte lenis. i. paucus fuerit tā
guis uel equalis spaciōsum hēbit locū et inde re
frigerium erit multū et quērit bec cura i oplo
ne ramoz arterie uenat. Et Aui. dīx. i fac
ta pp uapores dominātes i corde et i humoribz
exūbus i arterijs surgētes quērit fūomia. Et
melior ē illa que fit in latere sinistro. Et dīx
Aui. si fuerint uapores ueniētes a locis alqz l
a toto si cut in februbz putridis uaporosis. fūo
ma basilicā et admīnistra cūones cum aqua calci
accepta cū opimelle. Et admīnistra fricaciōes ma
nū et pedū et diuerse eos ad locum alim.

Qd si fuerit ex humoribz calidis mixtis cūz
e. 4.

frigidis qđ ut plurimū 7tingit iunāt medicie fri-
gide mixte cum calidis sicut sūt hy troc. uiles.
R. rof. 3. vi. radie. lily. 3. xiii. berbero. 3. si. lacce
ari stol. mastice succi eupatory succi absitby spi-
ce anisi. feniculi. añ. 3. ii. y. seminis cucumeris cu-
cubite melonis 7 citruli gumi arab. dragagati
et succi ligri. añ. 3. i. Et oz ut admistret cūatio
cū eo qđ educit humores calidos. s. apredominio
digone tñ premiffa et si fuerit pp frigiditatem
domināte pulmonē 7 uenit sic calefaciēna bibita
et illinita. Dixit. Raf. ubi supra. curet cū la-
cte 7 panco melle et iungat pectus cum oleo na-
sturcino 7 camomillino et sumat de decoctōe fe-
nugreci et passulaz i aqua pluuiali tepida. Et
Aui. dixit decoctio fenugreci cū passulis 7 ue-
nit eis. Eligi tñ debet calida fm gradum frigidit-
atis. Dixit. Raf. Cura fiat p calefactionē ni-
miā pectoris. s. si frigiditas intēsa fuerit ita qđ si
necesse fuerit fiat cum emplō sinap. et fumigys
calidis. Et si fuerit pp dominū frigiditatis in
corde curet cum cordialibus calidis dyanusco
dymargariton 7 silibus. Et si fuerit ex sic-
citate 7 fert potus lactis asinini 7 caprini 7 succi
frigidi et būdi 7 oleū de amig. d. et epithimata
humectātia cere^m tenera. i. tenez faci^a et mobile
pectus sicut factū ex mucilagine seīs citonioruz
et oleo uiolaz. Dixit. Aui. fugiant calefaciē-
tia cum po^a et resoluētia et exiccātia. Qui
uero ex eis fuerint pusci aut debiles aut extē-
nuati formidēt cūones et medicinas fortes. Et
administra penidias cū lacte et alia bñectantia.
Et in sūma curetur cura pusis et egritudine sic
eaz. Et si fuerit ex caliditate 7 siccitate nō cu-
ret p puocantia spūmz dixit Tabri sed def in
potu de lacte asinino uel caprino successine per
ebdomadas tres. Sirup⁹ eis uni l⁹ ungule
caballine capilloz uene. et ozda ligri. et uiolaz
añ. iii. semis lini. 7 i. zuchari qđ sufficit ifun-
dantur in aqua gumi arab. et dragaganti radix
ligri. et flores uiolaz maluz 7 ipa aqua cū ipis
rebus infusis ponit in alembico et sublimet de
inde assidue bñat. Sumat unū granatuz dul-
ce et diuidat i quatuor ptes et phiciat sup gna-
tulusqz ptes de zucharo albo puluerizato et re-
claudat deinde in petia inoluat madida et ponat
sub cinere calido per septaz hore unus de
inde extrahat et accipiatur grana eius in papst
de et ponantur ex eis in ore et labant. Eoz eim
succus pectus lenit mirabilz uocem rectificat et
tussis 7 fert cū pcesserit nocumēus boz ex cali-
ditate sola aut cū siccitate. Et si malitia bane-
litus fuerit pp uentositatē dixit Aui. intentio ē
due res. una ē resolutio uētositatis cū facilitate
qđ fit cū subtrahis notis ex uaporatōibus et
alijs. Et ex iunātibus ē camomilla anetuz sansu-
cus et silia cum decoquuntur in aqua et uaporā-
tur cū ea pectus et ambo latera. Et 2ª res
est aptio opilōnis ut iueniat qđ ex ea est inobe-
diens ad dissoluēduz meatuz ad excludū. Et ex
puenitibus ē iunatio cū oleo nardino laurino
et rutaceo. Et ex eis que sumuntur ē potus faze-
nec 7 homozusie qđ sūt electuaria dñscripta i. 5°
añ. et hys silia sicut dyacimū dyaspmatio et
hys silia. Et ualet in uētositate extēsiua lixiuisi
factuz de cinere quercus bibitus cum aqua mel-
lis. Et si fuerit ex coagulatione sanguis in pecto-

re dixit Tabri ē danduz patēti de rebz liqfa-
ciēbus sanguinez que sunt attenuatē et uitade
sunt res stiprice dūz emittat sanguis ille. Et
si fuerit ppter debilitatē musculoruz pectoris
tūc dixit Baron iungat oleo yrino calido Dixit
Aui. si fuerit asma siue malitia hanelit⁹ cā neruū
s. obilitati a motiōe pectoris administrabis ea
que 7fortāt spūs in ipō et uiuificāt ipz sic sunt
olea bene redolentia ab extra et ab intus 7fortā-
tia cerebz et neruos. Et dixit Aui. qđ oēs me-
dicie 7fortatē et opantes cūz pprietate puenit
cūz cā ē neruosa. s. qđ ē impotētia neruoz mouē-
tiū pectus siue qđ fluit mā ad pectus per uias
neruoz. Qđ si fuerit pp debilitatē adueniētes
neruis aut nocumēus i eis opoziebit ut curet cū
eo qđ 7fortat spūs qui est in neruis ex oleis ca-
lidis odori feris sicut de narcisco et de lilio et
oleū facuz cūz spēbus ut nardini et oleū de cro-
co. Et crocus ipē ē ultim⁹ in uiamēto ei⁹. Cō-
ferūt aut pācta qđ debilitas neruoz est a 7pō-
ne frigida sic est fm plurimū. Si tñ foret a
7pōne calida puenit olea ifrigidātia boni odo-
ris. Et si debilitas ipoz aduenit pp pūssio-
nez adueniētes ipis l⁹ ipoz origini cura dicef
in fmōe 7° de cōtorfiōe neruoz. Si hō fuerit
malitia hanelitus ex cōitate stomachi 7forta et
rege stōachuz cūz eo qđ dicef in fmōe sequēti in
loco suo. Et si fuerit ex cōitate epīs splenis
iustinoz uel matricis rege illa mēbra sicut in p-
prys caplis de coz dispōn. bus dici f. Et si
fuerit pp apā cerebri uel spāsmuz uel alienatio-
nez curet cura illoz. Et si si fuerit ppter do-
lores alicuius mēbri cōicānis mēbris spūali bus
cura dolorē illuz. Et scias qđ in cura cuius
cūqz malitie hanelitus intēdendus est ad cāz ei⁹
remouendo eam opponendo illi cum eo qđ est
ei cōueniēs. Electuaria confortās instrumēta
hanelitus puenit. i. asmate uero 7 qđ plurimū
ex spēbus malitie hanelitus. R. pulmonis uulp-
ficci. 3. 6. cineris porcelleonis plōnis ericq añ. 3.
iiij. stercoz uernū furci cinamōi electi añ. 3.
y. feniculi seīs centz galli capilloz uenū yfopi
calamentū añ. 3. i. 5. croci. 3. i. mell⁹ qmz sufficit
uel zuch. mel asit uel zu^m dissoluat in sūco fen^l in
quo decoctē sint passule enucleate liquit. 7 pince-
monde 7 conusse 7 fiat forma loch. Et est cōue-
niēs in pōxismo 7 interpolatiōe.

De est sonus ^{ad ore}
latus nālitz⁹ instris format⁹. Et
scōz Aui 2° de aia. 87°. 7 70°. cō-
mētis uox ē duplex una que dici-
tur loquela siue sermo. Et alia est uox nō loque-
la nō sermo sicut ē uox stertentis aut tussientis
Et est uox causata a percussione aeris ab ali ex
spirati ad solida corpora uocalia. Ex qua percussio-
ne fit sonus in aere qui potest pēpi aud. tu nō
pcedente deliberatiōe cogitatiōe siue consilio
Uox aut que est loquella ē sonus nō quicūqz
sed puenit ex cogitatiōe 7 deliberatiōe.
Dixit Bal 4° de interiōib⁹ uox 7 loquella
non sunt idem. uox. n. ē actio uocalis i instrumēto
ruz 7 loquella locutiōuz ut apparebit. Et di-

fit in libro de uoce. uox uoluntaria que e loque
la nobilissima actio e. fit. n. ex nobilissimo motu
nie. f. ex motu cogitatiois et deliberatiois. Et so
lus in hoie reperit. Est. n. propriu hois loqui. Et
est loquella ut quida dicunt uocis per lingua de
articulatio ab aia p mota ad expellendu sue men
tis concep. Sunt. n. uoces earu que sunt in
aia passionu uoce uoluntarie pcedentes. Dix
solinus. nascentius uox prima uagit. e. leticia. n.
signis sibus differtur in. 4o. dies. unu solus no
uimus eadez hora risisse qua erat nat. f. 30. oct
ste. Socrate mox opumaru artius peritissimuz
Ac claudius auus eius eo q nūq riserit congela
tus cognominabatur. Uocis sicut et alioz cau
se quatuor sunt. f. malis formalis efficiens et fi
nalis. Et malis quide est aer. dixit. n. Hal. in
libro de uoce. pueniens a pnone aer et transiens
per tracheas arterias pcutit carilagine arte
rie qm uenit aer a locis amplis ad loca stricta
transcundo sonitus causat. Cum. n. una dixit
Hal. in libro de iuuamto hanelius supponatur
trachee arterie ita ut respira p angustam fiat.
Spiritus per angustū exies qm colliditur uue si
bi opposite facit sonū qm aut spiritus libez hēt
exitus fit respiratio sine sono. Et dixit 6o
utilitate particulaz. q. sidera prudentia nē. q. n.
melius erat hōi uocē habere. idigebat aut uocis
generatio aere quātinūqz debebat alz ociosus
expirari hāc materia fecit uocis. Lā aut for
malis uocis e talis uel talis dearticulatio aeris
facta ab una retinēte aerem sicut digitus fistula
tis retinet cū in fistula. Dixit. n. Hal. i libro d
uocē. cūz hanelit. occurrerit epiglottis ipsi exiū
equali in aplitudine fit uox. Bā cū pcuterit illd
fit illud q fit in fistula apud esufflationē. Lā
aut efficiens uocis e duplex. una pncipalis et est
uirtus alia mouēs mām uocis. f. aerē uerū epi
glottū. que quide uirtus si fecerit hunc motū cūz
cogitatione et deliberatiōe uocē loquellā cābit
sin autē uocē tantum. Alia autē e efficiens i
strumētalis et e mēbra quibz mediātibz uox si
ue loquella formāz et i quibz aer dearticulāz mo
tu ei que mēbra possūt dici cā subiectiua uocis
qz i eis fit uox et loquella. Differūt aut instru
mēta localia a locutiuis. Dixit. n. Hal. 4o de ite
rioribz uox e actio uocaliū instrumētōz et loque
la locutiūoz. Et dixit 7o memir. Lū dico oz
gana uocalia arteriā. f. tracheā audiatia et larin
gam et faringā. de quibus dixit. Hal. 4o de inte
rioribus. Instrumētūz uocis si breuiter diffinia
tur nō est aliud qz totū guttur. Quod si diuide
re uelis sic facies sunt tres cartilagine que sūt
in gutture. lacern cartilagine mouētes que sūt
i gutture cum neruo a cerebro descendēte cum
illo corpore qd lingue si lāt fistule qd e i ocau
tate gutturi qd mēbra digni e ceteris ut sit in
strumētum uocis maxime loquelle. Et dixit
in libro de uoce. eoboperculū epiglottis est loc
strictus et e in medio prime cartilaginis in quo
loco ppe fit uox et cetera instrumēta facta ad uo
cē seruunt hūc instrumēto sicut ille que sūt an
teuul usqz ad originē lingue uue facta sūt ad uo
cē magnificādam nō ad acuendūz. Et dixit
Hal. cūz creator uoluit ponere in nobis instru
mētūz uocis pus posuit aliqd quo aer sit i nobis
uelociter et e pecus deinde posuit cursūz aeris

ex ipso ex uia ampla ad canales strictus ut aer p
stricturas canal uelocius moueret et curreret. ue
locitas aut facit ipm formozes q cum pcuterit
cartilagine tūc fiet uox. percutit et tracheas arte
rias et uia et superi palati et locū cursus aeris
per nares f. ex hoc nō fit simplex uox f. quasi
uox ut steritio et ategis. Uox aut nō fit nisi cū
pcutit primūz epiglottum. Et iterū dixit. Si in
strumēta uocis aperiant tunc exi aer multus
subito et est hanelius. Si uero constringant tē
f hanelit exi aliqd audibile quod diuersificat
z diuersitate instrumēti quod claudis ado qd fit
percussio. Si ergo epiglottis fuerit illud qd p
cutit claudatur tunc ille hanelit. et erit uox uera
Si uero fuerit cāna. erit quid inter hanelitum
et uocem. et est rancedo si non moueris epiglottū
et dimiseris eaz ociosas. Si uero dimiseris cā
naz ociosas et moueris epiglottū tunc erit uox si
ne rancedine. Et dixit 4o de interioribus. uo
cis instrū est guttur. f. epiglottis et lacern quibz
mouetur et nerui in ipsis lacernis uirtutē a cere
deferentes. Sed loquēle nobil. instrū e lin
gua quaz pulpenarius et dentes et labia coadiu
uant. Et dixit in libro de uoce. Ab hoc ut uox
fiat necesse est ut duo modi musculoz qui mo
uent epiglottis sint fortes. f. equ. lūter ita qz in b
neuter pcedat alterū in actiōe. Et intelligo hos
musculos illos quibus aperi et claudis. Et
sunt erecti et in recundine cōnuant ex iferidi
parie et non superius et mouēt supiozes extremi
tatem. Et habent duos neruos ppios unus in
dextra p rie epiglottis et alterū in sinistra qui
mouēt tertiā cartilagine. quozūz cursus e ab in
feriori ad superi. Dixit. Ali. Uocis factor
e lacernus qui e apud epiglottū. Et ut dicit litte
ra extra posuit singulare p plurali qz sunt mul
ti musculi qui sunt apud epiglottis ut supra i ano
thomia ipsoz aparuit. Et e hic lacernus factor
uocis cūz mensuratione apertiois et expulsiōe
aeris egrediens et pcutiōe ei. cū mēfuratiōe
quidez qz ut dixit Hal. 7o de utilitate picularū
Istis masculis mēsurat apertio cāne fistule et
expulsiō aeris et percussio ipsius. scdm enim q
bomo indiget parti re uocē a uoce aut exaltare
aut breuare aut modulare aut aliter uocē forma
re sic dilatant et constringūt epiglottū. Et sub
dit Ali. q uocis instrū e etiaz epiglottis et cor
pus si lē lingue si lē. Et hoc est instrū primū
in ueritate. f. immediatū. Reliqua uero instru
mēta sunt mittentia et adiuuātia que sunt reliq
cartilagine epiglottis nūz palatūz et reliqz cir
cūstantia mēbra. lingua tū et labia dentes et pa
latūz potius concurrunt ad dearticulatiōē uocis
Dixit porfir. Hālia instrumēta quibus uox
formatur sunt labia dentes lingua palatū guttur
et pulmo. horūz aut instrumētōz quedā pbcnt loq
le formā et horū unus e motor et percussor aeris
et est musculi epiglottis. Et aliud est motūz siue
pcutiū siue id ad qd pcutit aer motū et e epiglo
tis siue tres eius cartilagine. Et qdā sunt dāna
māz et sunt dyfz et lacern pectoris. mittēs. n.
māz uocis. f. aere dixit Ali. e uelamē et lacern
pectoris. afferūt adiuuamē aeris uelamē qz iunat
in copia tractus aeris et in copia expulsiōis ei
quē aere uelamē mandat apud epiglottis ut q aer
iundat apud epiglottis qz quasi cū qbusdā undos

impulsiōe mouet uersus epiglottis. Mōtisq; aer
intra cartilagine epiglottis sonū facit per percus
siōe quā fac in ipas et in pte maxie supiori
eaz ubi ē lingua fistule in quo loco est res terfa
polita dempla grauitatē hīs in quā cū aer mor
pcutit fit reuerberatio ēt pcutio aeris qui ue
niēs ad ptes extrifecas oris cāt loquelā. Et ex
bac pcutiōe accidit ut audiat hō uoces suaz. Et
scias q nō pōt hō facere sūt uoces et banelituz.

Cā aut finalis uocis q loquela .i. ē expūsiō
cōceptus mētis cum fiat cum diliberatōe et mo
ueant instrumēta uocalia et locutiua mādato uir
tutis cogitatuē. Hic aut finis non est uocis q
ē loquela cū fiat soluz a hūite nālī expulsiua q
pcepto nocūto mouet ad expulsiōē rei ledētis
Bal. 4. de interiorib et ponit a Rabi. in 3. p
ticula p maiori declaratiōe p dīctoz dīx q qnq;
sunt actiōes ad uoces pūtiēs quaz una sequit
altā recta successiōe. Et priā eaz ē exū aeris
per spū. i. cūz banelitu. Et hanc opat lacertus
pectoris .f. dyaf. 2. ē emissio aeris sine ictu
et sonitu et hanc opat lacertus qui ē iter costas.

3. ē emissio aeris cum ictu et sonitu. Et hanc
opat lacertus cāne pulmonis .f. gule. 4. est
uox et hanc opatur guttur .f. epiglottis et lacertus
eius. Et 5. et ultima ē uerbus .f. loquela uel
sermo et hoc plect per linguā. lingua eim uocē ua
riat et diuidit et fit p hoc iuu mētuz i loquēdo
linguaz aut adiūuant altā instrumēta foramina na
riū et labia dentes palatum et supmūz uue. Et
haz actionū tal ē ordo q cūz pma eaz lesa exti
terit alie quatuor cāe eius necessario pacienf.
Qd si pma soluz fuerit que ē banelitus insufla
tio sit corrupta necessario relique tres actiōes
post eaz existētes corrūpenf. Et si insuflatio
q cum ictu sit amputet uox et loquella amputa
būtur sic uoce patiēte necessario loquela pariet
S3 nō est sic eōuerso naz si ultia pariat nō est
necesse ceteras pmas pati. sermo eim ex uoce ē
uox aut est ei quasi mā. Patet itaq; ex dictis
tria requiri ad uoces causandaz .f. agens pnci
pale qd ē hūus cogitatu uel nālīs ut supra. Et
cogitatuū impat motiue uoluntarie ut moueat
aerēz in instrumētis uocalib et locutiuis debi
te claudendo et apiendo ptes epiglottales fm exi
gentiaz formatiōis uocū diuersaz debiteq; aerē
deinēdo. nā uox nō fit nisi cūz quādā aeris de
tentiōe ut uoluit Bal. in libro. de uoce. 2. est
supradicta entia instrumētalia. Et 3. est aer qui
inquātuz pcutit pōt dici agens et inqūz mouet
dicit cā mālis subiectiua uocis. Dīx Auer.
in titulo suo de uoce. uox diuersificat in aīalib
fm gūe et acutuz et magnū et pū. Et forte uox
bona et uox mala. Et forte cā diuersitatū buif.
uocū in spēbus diuersis ē diuersitas nē spēbus
p quā diuersitates hō loquitur equus imit bos mu
git et alius uidet et sic de alijs. Et dīx Az.
io. pblemātū. 34. homo plures uoces et magis
differētes emittit. Et subdit Auer. Cā diuersita
tis uocuz in una spē est diuersitas etatū et diuer
sitas infirmitatū. Differētie aut uocuz dīx
Az. 5. de generatiōe aīaluz sex sunt q surgunt
in triplici frictiōe in uoce repta inter quas oēs
datur medium. Et prima est q uocis alia est
magna alia parua et alia media siue equalis.

Et 2. ē alia leuis alia aspera et alia inter bas

equalis. Et 3. ē uocis alia grāuis et alia acu
ta et alia iter bas media. Et iste dīctio sex dīr
dīctio uocis essentialis. Sunt autē et alie uocif
dīctio accidentales ex aliquo accēte uoci supueni
ente pueniēs et fortasse sunt reducibiles i pre
dictas sex. Et sunt uox grossa subtilis et media
uox clara sonora obscura muta et media longa
breuis et media uox tremula et firma et media in
ter eas. Uox magna est que multuz mouet ad
omēz dīctaz pōtis tracheā arteriā ppter maiore
esuflatiōē multi aeris ppter quod ad cā faciē
duz requirit trachee arterie amplitudo. Uox
aut parua ē illa in qua paruz mouet trachea ar
teria ppter paruz esuflatiōē pauci aeris ad
quā faciendū nō ē necessaria trachee arterie
strictiō. De causis magne uocis dīxit Az
i i. pblemātū. 3. ubi querēs ppter quid ma
gne uoces sunt omēs calide scdm naturā. Dīx
cām ēē quia necesse ē tales multuz aerēz et frigiduz
in se habere. omē. n. caliduz scdm naturam
aerēz attrahit ad se. sed tñ magis calidū plus de
aere attrahit ut melius refrigeretur. hic aut aer
multus attractus interius super calefit et supale
factus multus excluditur. Magna autem uox fit
in mouendo magnū. i. multuz aerēz et sic uidetur
uelle calitates naturales ēē causas magne uocis.
gal. aut 2. Regū dīx q magnū uocū nō fit ex ca
litate sic nō pūtas ei fit ex frigate. S3 magnū
uocis fit ex āplatiōe trachee arterie et ex esufla
tiōe ampliori. i. multi aeris emissiōe. Et pūtas
uocis psequit hūia. f. trachee arterie stricturaz
et pauci aeris expulsiōē dicunt imēdiaz cām
magnitudinis uocis esse multum aerē per tra
cheā arteriā cūz uehemētē esuflatiōē ad quā ne
cessario requirit trachee arterie āplatiō ut sit
multi aeris capax. trachee. n. amplitudo nō ē p
se imēdiaz cā uocis magne qz quātuncūq; ipsa
ēēt āpla pōt uox parua fieri pp parū esuflatiō
nē paucuz aerē mouentes. caliditas aut nālīs mī
ta ē imēdiaz cā eius. Et per oppositūz erunt
cāe paruitatis uocis et ideo nō semp nec pncipa
liter sed fm accēz et mediate magnitudo uocis
psequit caliditatem et paruitas frigiditatem i quā
tuz. f. āplatiō trachee arterie psequit calidita
tē inquātū caliditas ē cā elargatiōis mīaz et in
quātū caliditas ē cā attractiōis multi aeris et sic
magne esuflatiōis. Et inquātū frigiditas ē cā
structure trachee arterie et attractiōis pauci ae
ris et sic pauce esuflatiōis et isto modo ex uoce
magna et parua pōt aliquid de nālī significatiōe
significari et i hūius significatiōe uocis magne
super caliditate pponis pōt error cadere si uo
luntas ptra operet. Nā hīs cor et pulmonē ca
lida. pōt uoluntarie attrahere paucuz aeris et cūz
parua esuflatiōe illuz expellere. Scias q calidi
tas naturalis facit ad magnā uocē pp ambas su
pradictas rōnes. Sed caliditas pter naturā nō
facit ad magnā uocē nisi per parū cām tātuz. f.
necessitudo ad attractiōē multi aeris et hoc ē
nō facit nisi cū uirtus fortis fuerit. āplitudinē. n.
trachee facere nō pōt cūz hoc sit sibi nālē. frigiditas
aut ad parū uocē operat per oppositūm
ppter ambas. f. cās oppositas cū ē nālīs. Cū
uero ē accidentālis ponēdo necessitatē attractiōis
pauci aeris et quodāmodō ēt pstringēdo uā respe
ctui ei qd fuerat operat ad parū uocē. Dīx

Gal. in libro de uoce. si epiglottis ampliat plus
oz minus uelocitas motus aeris et sic diminui-
tur fortitudo uocis et fm diminutione uelocitatis
et debilitates percussiois min⁹ resistent cartilla-
gines aeri. Ad huc ampliant nisi cu non extendit
sed remanet laxate et sic uox parua et cu strin-
git epiglottis plusq³ oz tunc aer qui exit ab epi-
glotti est pauc⁹ et erit percussio minor. quia pp uox
erit parua. uox n. non pot crescere nisi crescatur il-
la duo quib⁹ uox fit aer. s. et percussio cremen-
to proportionabili. quodlibet eni crescit cremen-
to illius ex quo stat in sba. Uox quoq³ lenis
e que demulcet auditus delectatione faciens in-
eo et hoc q³ leniter et equaliter seu uniformiter
mouet ipsu. Et uox aspera e huc opposita. co-
tristat. n. auditu q³ non leniter ymo disformiter
mouet ipm. Dixit. Gal. 2° tegni. uox lenis seg-
tur lenitate trachee arterie et uox aspera ei⁹ co-
sequit asperitate. et lenitas quide⁹ sequit⁹ re-
perantia p⁹lonis trachee arterie. Et hac de ca
hntes p⁹plexione temperata hnt uoce magna lenem
et magis delectabile. Et dixit q³ asperitas co-
sequit⁹ siccitate ipsius tra. bee et sic significat
p⁹lonem ipsius. Et q³ asperitas uocis significet
siccitate trachee dixit. Gal. apparet q³ asperitas
e quedam inequalitas fm durum corp⁹. Modo tra-
chea operat⁹ dura ipsi⁹ simpli⁹ paru⁹ siccitas
et ea equaliter operat⁹ disperse humiditatis idi-
genia. siccitas eni corrugando iducit diuersitate
in paru⁹ trachee et sic asperitate i uoce. Et
notat⁹ locutus fuit Gal. indefinite ut non p⁹re-
bideret quis q³ asperitas uocis a sola siccitate
fiat cum possit fieri et ab alijs quibusq³ cais
exasperantibus un⁹ q³ fit uox aspera a frigidi-
tate. s. adsp⁹ante et corrugare et fit cu tensione
lamenti pectoris et ex dispo⁹ne q³ e sicut spasm⁹.
iudicat eis hec cae soliditate siue duritie gnu-
ris et pectoris Et iducit eas cas exiccates sic
coy⁹ et uigilie et inducit asperitate uocis scissio
ime q³ partes eius scisse sunt inequales cu⁹ sunt
soliditate. Sit et asperitas q³ a caliditate et corru-
gate et q³ ab humiditate cu⁹ ma⁹ cu⁹ humiditate ad
trachea descendentes et in ea remanentes fieret ea
inequalis percussiois aeris in ipsa. Comu-
niter n. uox aspa e ex inequalitate trachee a qua
cunq³ ea eius inequalitas p⁹tingat siue a siccita-
te siue ab humiditate inequaliter per tracheam
disperfa. Sed Gal. solu de siccitate explica-
uit taq³ de ca frequenter eueniente et maxime i
dispo⁹ne sanitatis et fortasse q³ e ca siccitas aspi-
rantis per se. Alie aut cae de per accis. trachea
eni cum sit mēbra cartilaginosa frigida et sic
ea lz beat quada⁹ partes musculosas uenientes
amulos ei⁹ inuicē unū cu⁹ alio a qualibz ca exicca-
te uenit i siccitate superflua qua sequit⁹ exaspa-
tio uocis. dicit⁹ quida⁹ q³ asperitas uocis e que
da species rauedinis. uox acuta e illa que cito
et i breui tēpore mouet auditu et i o aliq³ dicit⁹
uox uelox q³ fit eo q³ aer qui e ma⁹ uocis ueloci-
ter et i breui tēpore mouet. Et uox grauis
e conuerso bz que tarde et in longo tēpore mouet
auditus. Et i o aliq³ dicit⁹ uox tarda q³ fit q³
aer qui e materia uocis tarde et in longo tēpore
non uelociter mouet. Aristo. 2° de generatōe
animalium uoluit q³ ea acuta uocis non sit strictura
trachee. nec amplitudo eius sit uocis grauis q³

si sic foret tunc nullus posset simul uoce acutam
et magnā n⁹ acutā et parua ut clare sequitur ex p⁹
dictis. Ex p⁹entia aut nota e q³ tam acuta q³ gra-
uis potest eē et magna et parua. Acq³ et dixit
Ar⁹ multus aer motus absolute e ca uocis gra-
uis et paucis uocis acute q³ dixit ipse tunc ois uox
magna esset grauis et ois parua eē acuta. Sz
bene in eo q³ aer e multus uel paucus in cōp⁹atio-
ne ad uirtutē mouentē i p⁹m. quēadmodū. n. dixit
ipse. si quid mouet excedit mouentis uirtutes
necesse e tarde moueri quod fertur. si autē ex-
cedat cito ferri patientes ppter mouentis uir-
tutes. Sic igit p se causa et immediata acuta uo-
cis fortis et subitus motus aeris a uirtute mo-
uente cu fortitudine. Et per oppo⁹ ca grauis uo-
cis e debilis et tardus motus eius uirtute non
mouente cum fortitudine. Et ideo dixit Ar⁹
q³ si uirtus motus per p⁹ationē ad aerem mo-
uendū tunc subito et forti motu illuz mouē pōt
et in tali casu si trachea est magna et āpla et aer
motus sit multus erit uox magna sit et acuta. Et
per oppo⁹ si uirtus fuerit debilis et aer motus
paucus uox sit parua sit et grauis. Et Auic.
in fine de uoce dixit. ca uocis grosse est q³ mo-
tus fuerit tardus et causa acuta est motus uelox.
Et causa motus tardi est q³ uirtus non inuat h⁹
tates uenientis siue mouentis et e conuerso. Et p-
pter hoc potest facere uoces diuersas in acuta-
te et grauitate q³ potest exire. bere de uoce ali q³
tm q³ erit illud a uirtute motus uicūz et ali q³
uincens. Al⁹ ergo q³ uirtus eius est uincens
aerē ab ea motus erit uox eius acuta q³ motus
aeris in instrumēto uocis erit uelox et precipue
q³ instrumenta uocis erunt angusta q³ mor⁹ ae-
ris tunc erit uelocior et hoc est manifestu ex ff
stul. Gal⁹ uero in libro de uoce dixit. cu⁹ cāna
p⁹lois e stricta uox erit acuta. Et cu⁹ erit āpla erit
gruis et si erit curta erit addēs i acuitate et si lōga
in grauitate. Et humiditas epiglottis facit uocis
grauitatem. siccitas uero acuitatē. Dixit. n. Ra-
sis 3°. p⁹incens ex libro de accis et morbo q³
que ex siccitate itensa uox sit acuta sicut est uox
aui⁹ hntis colluz lōguz. s. gruis. Dnt in p⁹ib⁹
sic eē q³ q³ multus aer tardius mouet q³ multū
resistit uirtuti. paucus uero uelocius q³ modicu⁹
resistit. ideo uox grauis ex motu multi aeris fit
ex motu uero pauci acuta. Et q³ q³ per cāna stri-
ctuz modicus aer melius et uelocius mouetur q³
multus ideo cu⁹ naturali strictura cāne ut pluri-
mū stat uox acuta. Et dnt. ad has d⁹as acuitatē
et grauitatē uocis reducuntur uox subtilis et
grossa sonora et obtusa sup. turbata et tenebrosa
Hac hec differētie sunt sibi inuicē ualde p⁹ui-
que et modicu⁹ ab inuicē differūt. Dixit Gal.
in Tegni 2° q³ si e uox magna et qua non signifi-
cat immediate sup caliditate uel frigiditate cāne
ita nec acuta et grauis sz mediate sic ut pōt pa-
tere ex dictis. Et dixit q³ acuta nā uox ime-
diata significat stricturā cāne et grauis eius la-
titudinē. Ad dixit ipse acuta natura uox sine an-
gustia gurguris neq³ grauis sine illius latitudie
fieri pōt. Et intellexit utplm sicut ex supiorib⁹
p⁹z. Et q³ angustia e naturalis frigiditatis filia
et latitudo caliditatis hinc est q³ acuta uox signi-
ficat frigiditatem et gruis caliditatem utplm. s. sic

Dicitur quod uox subtilis est uox puri acuta de qua dixit Aulic. qd ipsa e contraria conuulsare et conturbatas hie uocat grossum. Et cause eius cotrari sunt cause grossie et sunt ex uigilia et lassitudine et sompno proprie post cibum scilicet ia digestum et de stomaco ia descensum qd sit factus stotaco tanto qm tunc explicat. Et id. Raf. 3o pntetis ubi. Aulic. hic dixit ex somno p et bdi dixit ex isopntetie. Uel ex ex somno p cibum sumptu cu multiplicando mas per uiam suffocationis esset ca debilitas uirtutis ut accidit ex exercitio et chombus Et sunt uerba. Raf. 3o. pntetis ubi dixit qd accit de uigilando et isopntetie et qis ex organizatione. post comestione tn ca bui uocis uehemens e debilitas et qis accidit ex fluxu uentris. Et uox grossa e uox grauis simul et magna et qis accidit dixit Aulic. ex causis nime reptonis stomaci facientis fastidium molificantis et dilatantis meatum. scilicet. Et qis ex multitudine nociferationis. Et qis accit ei qui studet et clausulare plima et fistulis et buccinis pprie pp qd accit ei ex incisioe banetulis. i. diuisione et interseccioni et retentioe qd in pulmone quare dilatat meatu. Uox coturbata uel tenebrosa dixit Aulic. e que silat uoci plubi qm fricat unu cu alio. Et eius ca e bdi ditas grossa ualde. Et. Raf. dixit tertio pntetis. fit uox ut uox plubi qm pulsatio obscura nimis fit et accit qis ex incisione uno eo qd patetis burus inde patiunt penes diuisione l ex tentione uocis murmur magnu et turbationes te diosam spm. nec possut longa comestione face re eo qd restringit gutturu ipsoz. Uox tremula qis fit a molificacoe que e minor ea que facit obsessione uocis. e tn maior ea que facit raucedine. Et qis fit a debilitate uirtutis pp qua lacerna gutturis i motu possunt tremere. Dixit Raf 3o continetis. Uox pura ante comestiones egreditur. Sed postq in potu accipit uirtus aut cibuz aliquoz humiduz minuitur puritas eius et declinat ad obscuritates. Sed si nimis accipit potuz declinat ad raucedines. Uox. n. obscura pcedit raucedines uocis. Et utraq accidit decrepitis nimis ex humiditate multa accidentalit in eis Qui uero decrepitosus gubernari poterit absq generatione supfluitatis mltie uoce babebit puritatem Dixit Aulic. qm pulmo replec bnditate et cana no e munda n e possibie hoi hene uoce altaz n3 claram qm istud est cu claritate plonia

Reliquorum autem aialium omnis immensitas acutioris uocis sunt perfectius. supposita in hac ppatoe aliorum paritate qua non supposita posset cadere error in ea. Immensitas .n. calidaz regione in habitatione ut plin crunt acutioris uocis pfectus i habitantibus regionez frigidaz. Et de causa que rens Az. i. i^a problematu. 4. ait ppter qd puterit uociferant acut^r pfectis r. Iuuenib^r. Et soluens dixit. Meatus aeris est magis angustius et aer in eis attrahit^r paucius. Et ipoy calor nalis est multus unde et uis fortis. Fortis autem paucius aerez p angustiaz uiaz uelocius mouet. mor^r autem aeris uelox est ca uocis acut^r. Et ppter si les caz est q mulieres acutiores uocem hnt in copatioe ad uiros. Et pp hanc caz et debiles et qualescetes uoces hnt acut^r. modicus est ual de aer que mouet et modicu dilatant canas et modicus aer cito fert. Unde Ainc. dixit. scias q qualescetes et debiles et religiosi si les cum debilitate sua et si e sunt illi. qui sunt magne abstinentie et seruny pp debilitate uocis suaz sunt quasi deficientes ab opone in aere plurimu qz si pluri mu aerez mouere quare angustia eoz epiglons ita ut acut^r eoz uox. Et qn aligs hoz debilis nnt ut dilaret epiglont ut gnet uox et^r. i. ut faciat uoces gues no audit oio qz non pot multaz aerez ad uoces gues regisui mouere nisi ualde tarde unde no fit pussio sonora et no audit. .f. fere aut no audit ita ut itelligat p eam expressio pceptus meus. Angustia et qstrin git epiglons debilitoz religiosoz qz exsiccat pp quietez eius in ipis. no cum exercent mebra uocis sz ita e q oia mebra cum no exercent exsicantur ut dicit Gal. de iteriorib^r pmo et sup 6ª affo. qmeco ultio. Et ppter supra

dicat eandem eam plorantes uocē hñt acutā. Lm^o
cāz reddens Ep. supradicta pñcula pñcūmate
.d. cāz fore qz plorātes paucū mouēt spz. i. aerē
cum loquūtur ppter debilitatē uirtutis ipōrū.
Et quia paucus ē fortiter ipm emittūt unde ue
lociter extra fert. Et ex hoc uox acuta causat.
Et q uelociter extra ferat. dñx Aristo. appz
qz in eis pp tristitias infrigidātes et inspissantē
cām reddit tēsa et solida et per qñs angusta.
S3 qd pñcū a corpe tēso et angusto uelocit
sime fert et ecōuerso sicut corda arcus ondit
tēsa et nō tēsa. Unde 5° de generatiōe aia
liuz dñx Aristo. ē acuta respectu uocis uacca
ruz qz hñt cāmz nerueā tēsa ualde. Et appz
ex dictis quare ridētes et gaudētes hñt modo
se hñt plorātibz. gñter eim uoci ferat. Et cāz
assignās Aristo. ut supra pñcūmate .d. qz sunt
fortes et multuz spz extramittētes qui qdēz dī
solūt et spergūt per totū extēdēdo le et relaxā
do. nō eim colligit in uno loco sicut i plorātibz
s3 mouēt ipm supficialz. s. dispersus circa supf
cies organoz uocis et nō collim in uno loco. s.
in medio ipoz org. uox dicte unde in gaudētibz
mouet adherendo supficiet organoz. Mōdo q
sic mouet tarde mouetur. Et postea assignauit
Aristo. aliaz cāz dicēs tō fore qz ridētes emit
tunt spm caliduz plorātes et tristes frigidū.
suffocat eim calidū coruz circa pectus qñz ab
exterioribus ad ipm uñ quasi extinguit et spz
infrigidat. Mōdo ita ē q qui calidū emittūt mī
tum aerē mouēt et sic tarde unde et uox gñs
fit et q frigiduz emittūt paucuz aerē mouēt uñ
uelocius fert et acuta uox fit. Et declarauit
hoc Ep. a sili et dixit ita sili ē cōtingere in fi
stulis et buccinis sonātibz qñ sonātes instru
mēta pñcū spm si calidi fuerit sicut sunt hñtes
pectora ampla ex quibus multus ut uapozosus
emittit spz tardius fistulāt pp qd 5° de genera
tiōe aialuz dñx caudiori f pñ uñtes et talem
emittētes quales q pfecte etatis sunt gñs fista
lant. Et p oppo^m opposit. i. Et pōt ē apparere
ex pñcū quare senes et quare cunuchi et mu
lieres acutius loquūtur. hñt eis dixit Ep. in pñ
cula de sompno et uigilia sicut pñt a Rabi. in
5° uoces obiles et subiles pp sui gutturis stric
tates. Iuuenū uo uoces graues sunt. sunt eim
fortes et calidi multuz aerē mouētes et sic tar
de uox pp siccitatē ipoz uoces eoz sonore sunt
et pure. Senuz quoqz uoces lz in pñtōe ad
uoces iuuenū sunt acute sunt tñ respectu illorum
grosse. Et pōt appere ex dictis ppter qd est qd
nō generātes. i. nō spermatizātes ut pueri et mu
lieres et itaz senes et cunuchi acute loquūtur sp
matizātes autē gñter d qd qñt Arz ubi supra
pñcūmate. 16°. Et solūes ad pñā pñ dix q si ē
linea. i. res subtilis habet unā dimensiōē tñ. s.
longitudinē et res grossa habet duas scilicet lon
gitudinē et latitudinē et res magna hñt tres. s. lon
gitudinem latitudinē et pñfunditatē. Et facili^o ē
ē mouere unuz aliquid scdm unā dimensiōē qz
scdm plures et facilius est mouere unū qz plura
ita et in uoce qz uox subtilis unā habet dimen
siōē et ideo facilius eā proferūt qz grossam et
magis ita debilis spz et paucū aerē mouet et
scdm unā tñ dimensiōē. s. subtilē unde et uox
que ab ipso erit. erit subtilis. et per qñs acuta.

entius oppo^m ē i spermatizātibz Et coyus quidē
qui fit in principio ut circa. 14^m. annū igrossat
uoces in uiris et mulieribus ut. d. Ep. 7° d ysto
rys alius c^o pñmo pollutiōē pati ex inequali
tate carne eius. hoc tñ accidit magis i masculis
qz in feminis. Et. n. coyus exsiccat et exacuat
calorē et pñterea cum puer incipit coyre imuta
tur uox eius et fit grossa et aspera. Si tamē coy
tus supfluat et qz desiccat et qz debilitat uocē s3
utilit et acuit. Et uox quidē in hyeme grauior
fit qz in alijs tñpibus. Et reddens cām Ep.
supradicta pñcula pñcūmate. 18. d. unā cām fo
re ex parte aeris et ē qz aer in hyeme grossior
est ppter frigiditatem inspissantē ipm tam extē
secus circūdantes nos qz interius inspiratū q
grossior existens grauius mouet. qñs. n. frigi
ditas nālis cōmēsurata organo uocis causat uo
cem acutāz sicut et caliditas grauez ut supra. tñ
frigiditas exterior mēsa cōdensando aerē cau
sat eam grauez pñhibendo aerē uelociter moue
ri. Et ad. uat ad hoc multitudine reumatism. p in
hyeme plus descendēt ad instrumēta uocis. Se
cūda cā ē. d. Ep. qz in hyeme sopnolētiōes su
mus et dormi^o pluri tñp. Et sompno aut sum^o
grauiores et pigriores ad mentis unde et pigrius
etiam per instrumēta uocis mouebatur. Et ex hoc
uox grauior fiet. dicūt tñ hoc habere vitates in
regiōibus multū frigidis maxie. Uox insup ex
exercitiō. forū grauior fit cum cāz redēs Ep.
ut supra pñcūmate. 34. dñx qz hñs q exercitāt
.s. exercitiō forū nō in mētē debilitantē uñte
imo cūz pñtāna eius remanēt calidū sursum
mouēt quēadmoduz in uercedātibz in qbus
ppter reuerētiaz calidū mouēt uersus faciez In
dictis itaqz exercitiātibz caliduz sursum motuz
di solūt hñditates dictoz locoz i uapozes spz
fos ex qbus accidit aerē per spz emissus igros
sari qui igrossatus tarde mouetur unde et uox
gñs. Qui timēt et loquūtur acute. Et reddēs
cāz Aristo. in dicto nñc pñcūmate dixit cāz ēē
qz in timētibz i frigidat locus q ē iuxta cor eoz
qz calor eoz tendit deorsū quare remanēt instru
mēta uocalia debilita unde modicū aerē mouent
qui modicus existēs mouēt uelociter cui^o uelo
ci motu uox acuta reddit. Ex pñtibz quoqz
et uominibz boies grauitet loquūt^o cuius cāz in
18°. pñcūmate dicte particule. Aristo. reddens
dixit hoc ēē qz ex dictis aggregatur hñditas i
gutturē opilās ipm unde non nisi tarde per ipz
pōt transire aer. potius enim et maxime uaporo
sus et supernatās et uomitus mouēdo bñm dita
tes uersus guttur et frigidū etiā et frigus extē
secum pñprimendo facitū aggregari in gutture bñ
miditatem prohibentes uelocet motum aeris p
apla unde uox grauis efficiat. Ex spiritu o pñ
ne prouenire per arterias ad os instrumēta uo
cum et loquela uaria allidendo et mouēdo uarie
littere pferunt et silabe. de mō formatiōis lit
teraz me nō itromio.

Ex ledit inspicite aut
eni auferitur.
Aut diminuit. Aut corrūpit et
permutat. q permutatio ē aut ad
raucedinē. aut asperitatē aut acut

tate aut gravitate aut tremore. aut ad aliquam aliam speciem alterationis uocis. Unde dixit. Et omne nocumentum in uoce aut est ablatio ut cum uox cessat penitus et uocatur inuocalitas. Aut est diminutio ut quando cum difficultate fit. Aut est corruptio siue pmutatio ad uocem innatalem. Et differunt predicta nocumenta secundum fortitudinem et obliuionem causarum facientium ea. De causis nocumentorum uocis. Galenus satis ordinate locutus fuit. 4. n. de interioribus sicut 3. ponitur quinque dicitur. Vox deficit ex nocumento nervi de quo precedit musculus epiglottis et precipue musculus nobilior ad uocem qui mouetur ex nervo reuersiuo sursum qui est ex sexto parui cerebri. Aut deficit ex reumate descendente ad gulam et epiglottis aut ex emissionem uocis uehementis aut ex aperta caliditate in instrumentis uocis aut in incisione musculi put est in dispositione angustie banelius. Aut palis instrumentorum banelius aut inulnere in pectore. Et 1. 7. meminit put ibidem ponit dicitur. defectio uocis fit aut ex supfluitate descendens ex capite ad pectoris membra et ibi tenens moram longam aut ex fractura nervorum in capacitate pectoris aut ex ulcere pulmonis aut emissionem uehementis uocis. Et iterum dicitur. uox deficit aut ex impedimento ex parte in epiglottis aut in musculis qui mouent ipsum aut in pulmone et canali eius aut ex nocumento existente in cerebro. aut in nervo reuertente sursum aut in nervo primo arterie ex quo nascitur nervus qui reuertitur sursum aut ex impedimento musculi sicut in squinania aut ex nocumento uule qui incidit de radice aut ex causa superioris palati si fuerit humiditatis uehementis sicut accit in reumatibus. Infusio. n. nimia humiditatis accit in nuce quoniam gutturi et epiglotti nocina est epiglotti uoci uehementer. Et oia aperta in ysofago et locis circumstantibus canem plonis et epiglotti uoci sunt uoci uehementer et reumata descendente ex caliditate nocina sunt uoci uehementer. Et accit maxime ex fistione aut mala apto ne nervi reuersiu. dicitur. n. primo de interioribus quod quidam patiens eo quod curabat in gula tempore yemali passus est in frigidatione in gula in nervo sursum reuertenti et exinde uox eius deficit uox appositus ipsi nervo rebus calefactis quibus calefactus est uox redit ad pristina dispositionem. Et multociens hic nervus in curande scrofularum exitium in gula incidit intus et inde deficit uox in totum et quoniam in parte et inde deficit uox in parte. Iohannes dicitur. Rasis. Non incidunt ipsum circuei ex ignorantia quoniam quoniam inciduntur hi duo nervi reuersiu ferro uel aliqua acuta medicina deficit inde uox. Et dicitur. Galenus. in libro de uoce. si nervi qui sunt inter costas acciderit lesio prope spondiles destrueret uox et banelius. Et hoc idem accidit si ossa costarum scindantur aut nuda secundum latitudinem iter sine colli et uicinis spondilibus qui recipiunt ex opposito pectus si aut nuda infra initium huius loci scindantur nec banelius ideo nec uox priuabit sed priuabitur de utroque tamen secundum nomen spondilibus que apponunt pectori. Et sicut ex incisione costarum. Et dicitur in libro de interioribus primo si nervi qui sursum reuersi dicuntur uel nervi qui sunt in latere iumentum huius arteriarum et alii huius dicitur uox amitti. Et lacerti gutturi perdit quod solitum est de spiritu animali

ad eos uenire. Preterea aliqui animal uocem amittit propter incisionem lacertorum pectus mouentium. Et sicut foramina pectoris sunt causa amputationis uocem sic et incisionem canalium pulmonis eo quod materiam non mittunt et sic uocem amittunt. Et dicitur 4. eiusdem. lacertis guttur apertum et cōstringentibus motus non habentibus uox oīno aufertur quod si dure quoquomodo moueantur aut motus eorum utilitatem aut tremulus fiet nocumentum uocis sicut una quaque horum spiritum. Et sicut si motus eorum fit cum spasmo aut titillatione. Et aliqui uox a suo acumine et magnitudine lacerto gule exten dere guttur nequēte impeditur. pellicule est guttur et gullam circundantes si materie infundantur humiditates uoci nocebunt. Et dicitur in libro de uoce. uox duos terminos habet in acuitate et gravitate quos si accesserit destruetur uox. Nam si osificum coherere epiglottis post stricuras quas habet in acuitate uocis amplius constringatur abscondetur uox sicut si amplius exten datur et amplius per amplificationem qua uox fit in ultimitate grauitatis. Et si musculi qui claudunt epiglottis destruantur destruetur tunc uox siue illi qui ipsius aperit de struant siue si non addunt in diuinitate in destructione uocis. Et dicitur primo de interioribus. ligamentum colli. lesum uoces amittit. Et iterum dicitur. qui dicitur cecidit de alto et in cū dorsi terras tetigit et in 3. die paratissima uoces habuit. et in 4. die amputata est oīo. Eiusdem banelius remansit non defectus. Et causa huius fuit quia medula spondilium que sub collo est molificata fuit et cum hac uerget lacerti qui sunt inter costas. uerū pmanet motio pectoris cum dyagrafrate. et sex lacertis superioribus qui sunt in pectore quod nervus ad hos non uenit de medula spondilis que est in collo. Nervus uero qui uenit ad lacertos qui sunt inter costas passus est et in ista flatu per hos causata est. Et dicitur 4. eiusdem. aperta quod fit in partibus gutturis squinania dicitur uoci nocet. Et sicut dico fieri ex omni grossitie preter naturam si in uia instrumentorum spiritus extiterit uel si instrumenta ab eis ab exteriori compressa fuerint sicut si meri tunc fiat et pelliculas canal per motus eorum anulis cōiunctas conculcauerit grauant in uoce. Et similis si spondiles colli in anteriorē partē moueantur et sicut nocent ei magna uulnera in pectore. Et cuiusque lateris mollicia primitus faciunt banelius ad sui medullam duci. Et uox mera efficitur. Et dicitur uox leditur in apertis et stupor et eptia et cōgelatōe propter passiones uoluntarie motus. Et ligamentum lingue si imoderatus est uoci nocet. Et trauit et mat et si miles in sermone et ratios. nocumentum habent in quadam parte instrumentorum loquere. Si hi qui bus foramina naris canem aut alio nascentis opilantur. Et quibus aliquid ex dentibus anterioribus ceciderit et quibus labia sunt parua. Dicitur Rasis primo continetur. Quedam uicina mea parie batur defectu uocis oīo propter soda et non poterat loqui. Et factis aspersioibus. s. congruentibus supra caput fuit liberata. Hinc aut predictas lesiones causas in ordine deducens dicitur. qualiscumque fuerit lesio in uoce eueniens ipsa accidit aut ex causis efficiētibus. s. ex lacertis epiglottis et ipso epiglotti. Aut ex membris mutantibus materiam uocis. s. aere sicut ex dyagrafrate aut lacertis

no pectoris. Et non causant predictae materie
lesione i uoce nisi ppter malitiam pphonis pure
aut cum ma. Et ppter ex catarro uel ppter ma
laz coplexione uel solutione comutatis aut in
cissione. Aut ppter apa aut dolores aut pculsio
ne uel casus. Et dixit Aui. lesio uocis e aut p
pprietate aut per coitate. Per proprietate autem
tunc est quia nocumentum e in ipsa eade. s. causa
efficiente ut epiglotti lingua eius et lacertio ipi.
Que autem est per coitate autem est per coitate puci
pi et hoc uel propinquat ut nerui uel neruorum qui
dilatanur i. descendunt a sexto pari neruorum
cerebri ex quibus sunt nerui dicti reuersui
qui ueniunt ad dictos lacertos uel principia
eorum uel principia longum. s. cerebri. Aut. est euz
coitate membri uicini qd est aut ex membri nutri
menti aut ex membri banclitio. Aut cup coitate
membra continetis ambo membra q sunt ueris et
pectoris. Aut membri pmuti cu ambobus qd est
ex spondilibus spine et uoca. Aut ex palato. s. et
uua et amig. et alio circustantiis cum incidit
uua aut amig. Hanc hanc incisione cum uo
ces emittit sentit quasi quoniam fortis facien
tes esse necessariam rascatores. Et hoc quia nihil
sit ibi excreabile et nihil excreet in rascatione
q in uociferatione pmuti sit in gubus palati
pp debilitate prius ex carentia uocis aut amig. in
cise unde incitat ad excreandum. Et qnz et e
ibi aliquid excreabile qd excreat in rascatoe qn
ma aliqua pp debilitate in rascatoe descendit ad
palatum. Et qnz dixit Aui. opilant guttura
eorum apud oes uociferatores. Et hoc est qn multe
me traheretur uel descenderent ad locum q non
inuenirent uiaz et amig. in quibus recipiunt de
scendunt in guttur et opilat ipm. Deinde Aui.
declarans dictas diuisiones pmo declarat 3^{am} q
est ex pte cap euz qbus sit lesio in uoce de ca co
phonis. Et dixit q uox ledit pp uehemetia et ca
liditatis pulmois aut frigiditatis eius aut humi
ditatis ipius. Et humiditas erit aut pp cursum
sani ad ipm ex apertibus aut pp decursus cat
tari ad ipm aut pp uehemetiam siccitatis eius.
Caliditas euz molificat uoces et frigas acut eas
et minorat ipas. Et siccitas exaspant ipas et fac
eas silez uocib? grunz. Et humiditas facit ea rau
cas. Et plenitudo facit eas planas equans eas qz
facit uoces lenes. Et declarans 2^{am} diuisione q
se tenet ex pte nocumetorum male pponit apant et
solitois pmutatis et alioz inuestigat cas eoz. Et
pmo ex pte membrorum nutritiu aeris et dixit qn for
ti sunt nocumeta pda in membris nutritiis et a
ducentibus aeris de quibus. s. sunt nerui reuersui
uel et melius de quibus scilicet sunt lacerti costarum
Et si quidem intellexerit de neruis reuersiuis tunc
exempla que. Aui. posuit que sunt ex supra addu
cta per. 3^{am}. sunt ad ppositum. si uero de lacertis
costarum tunc dicta ex non sunt ad declarandum me
bra lesa s3 quomodo lesiois destruit uox et non oz
ut destruantur loquela eo q locutio qnz ipiet cu
banclitio equali et tunc posuit dicta duo exempla su
pra supra ex pmo de iterioribus quoz unum fuit d
discoboperiura nerui reuersui et aliud de scissi
one ei. Aui. de dicto. A. quo dixit q destrui
tur alii uox et non destruit inde loquela dubitat
Et ca duby e. qz post q galien? posuit quicq ac
tiones ad uoce facientes scriptas supra dixit q
si prima ledat oes alie sequentes ipsa ledunt et

sic de alijs usqz ad ultimam sed non querit. s. q
ultima lesa precedentes ledant et sic usqz ad pri
ma. Aui. autem hic dixit q ledit uox que e ac
tio pcedens loquela et non ledit loquela que est
sequens ad uoce cui? oppositum esse debz fin ga^m
et sic et declarat experientia de multis qui non po
tuerunt loqui et non poterant uociferare pp quam
eam quida extenuauerunt textus hunc. A. fore cor
ruptum et q debeat dicere destruit loquela et non
destruit uox. Sentilis autem dixit q alii saluari
poterunt iste. s. ut per uoce intellexerit uocifera
tione et per locutione qualibet uoce dearticula
ta significauit. modo multociens qtingit. q bo
non pot uociferare uoce sonora qz requirit mul
ti aerem et fortiter motu et in pot loqui taliter
q significat sua intentione. Et hoc uoluit. Aui.
dicere cu dixit locutio perficit banclitio equali
i. aere non multo respectu ei? quo indiget uoci
feratio et forsan q multus uerificat hoc apud
Aui. qm sarraceni formant locutiones multas in
gula ubi forte non egēt ita multo aere qto egent
ad uociferatione. Et declarans. Aui. cas no
cumetorum uocis ex parte membrorum efficientium
noces dixit. Cum lesio e in lacerto dilatante sit
uox rauca et qn e i lacerto motu dilatante sit
uox prefocauia ymo qnz sit prefocatio et qn e
i lacerto mouere ea et qstringere. e uox effuslaria
ua. Dixit Sentilis. q per lacertu dilatantem
possumus intelligere lacertos costarum uocales in
allatode aeris quoz nocumentum nocet uoci ut su
pra patuit per Galien. si. n. non afferat aer cum
allatione et mundatione que requirit uox fin
distinca quas Aui. hic uocauit rauca. Uel
per lacertum dilatantes possumus intelligere lacer
tos utrimicos. s. quando euenit ab eis dilatatio
et expulsio euz humiditate unde fit repercussio
ad rem mollem aeris et sic fit uox rauca. Et
qn est lesio in lacerto dilatante epiglottis qz. s.
non dilaret tunc uidetur quod uox pfocet exclu
so aere. Et qn e in lacerto mouere constriigente
quia. s. non constringat tunc fit uox effuslaria qz
erit aer multus a loco lato non constricto quasi
quoda ipem effuset aer. Supra in Aui. dixit
q qn sit lesio in lacertis constrigentibus sit
uox rauca. hic autem dixit q sit effuslaria qz n e
icouenies ptes uocis drist si? qstigi i una uoce
Et dixit Aui. qn erit. s. lacertis epiglottis con
stringentis destruit operatio destruit uox quia
nulla sit ibi coartatio ppter quas sunt pculsio et
uox quare tunc potest homo solus effuslare non
autem uoce formare. Et dixit Aui. qn accit in ipo
s. lacerto constriigente molificatio non integra
s. minor qz ut palatu faciat et dispo eius si lio
e tremori uox tremu suple sed si palatuz facit
uox destruitur. Hal uero 7°. memit. Dispo iuo
calitatis et bractus hogenca sunt. drist in magui
tudine cause. Nam cum uehemetius et difficili?
solubili pfindunt humiditate uocalia organa iuo
calitas fit cum uero moderate pfindunt bractus
fit. Et fortasse Hal per bractus hic intelligit no
cis tremore. Et subdit Aui. qn non puenit
humiditas ad hoc ut molificet lacertos. i. nec in
tegre nec non integre tunc raucescit uox. Na hu
miditas si solus molificat superficie ad qua fit p
culsio et non impedit motu lacertorum tunc non fit
rauca. si autem pfindit molificat et impedit motu

lacertorum. parius tñ tunc fit uox tremula et si ad
huc plus molli fiat et lacertorum motus impedit
ut tollat eorum operatio tunc destruit operatio

Quidam reducant eas nocumetorum instrumentorum
nocis ad primitivas aures et uicinas. Et per mi
tue quidē cāe sunt licet ac multae frigiditatis
caliditatis uel siccitatis et plurius et uentus
Et sicut fumus et puluis pueniens ad epiglottis
Et sicut ligatura stricta in gula facta. et pot⁹ aq
multae frigiditatis. et cibi et potus acuti salis ace
rosi et pontici. Et uigilia supflua et sompn⁹ et su
pflus in ieiunio factus maxime. Et exercituum
superfluum clamor multus et uociferatio maxima
uerecondia repletio cibi uel potus multa et mul
ta etiam abstinentia et coynis et esio quelibet super
fluens. Et percussio ebriatio uel casus. Et uul
nus magnus illatus pectori aut carni pulmonis

Dixit Bal⁹ primo de interiorib⁹. quidā medi
cus curans puerum de scrofalis in collo igno
rante cum ungulis neruum incidit reuerfi
uum. Unde puer uocem perdidit. Alter etiam
puer curatus a scrofalis cum ferro medietate
uocis amisit qz incisio fuit in uno latere qd fuit
mirabile apud oēs qz canalib⁹ guttatis p⁹lonis
sanis exiitibus et sine macula uox media ablata
fuit. Cāe autē aures aut sunt p⁹rie mēbris pe
toris aut sunt cōicate eis. Et q sunt p⁹rie aut
q⁹lonales pure aut cūz mā sunt. Et sic oēs hūo
res cūz sunt equales in organo uocis sunt cā uo
cis equalis ita cūz excedat aut minuitur unus
uel plures sunt cā uocis inequalis et lese. Aut sūt
q⁹lonales sic hūis strictura uel latitudo canalū
p⁹lonis nimia. Aut nimia longitudo uel breuitas
cāne. Aut sunt cōdes sicut ulcera in ipis. Aut sunt
q⁹posue sic ē apata in eis uel in uicinis oris. Aut
sunt accidentia sicut dolores in ipis. Et cāe
cōicantes aut sunt sic ē repletio apato ingrossa
tio aut extensio in mēbris nutritiis. Aut sunt
passiones cerebri nuce uel neruorū sic ledit uox
pp catarrhos sic ē in apia palati spalmo tremore
uel stupore et ep⁹ta. Et sic egressio spondit a
loco suo ad interiora. Et ex eis est debilitas
hūis motus uoluntarie ex lege etate castratio
ne uel spūs aialis pauperie uel pauca et si
miles alie. Dixit Solinus. ytalici lupos hēt qd
cū ceteris sitē nō sit bō quē prius uiderit con
cessit et anticipat optauit uocē licet clamādi
uoces hēt nō hēt uocis ministeriū. Cāe hō
q⁹uente sunt p⁹dite uel aliqua seu aliq⁹ ex eis
cū i instrumentis uocalib⁹ in uente fuerint. Aucto
res in spālū mētionē fecerūt de cāis ranced. mē
uocis. rancedo mē uocis iūctū sumpta dupliciter
uno mō large a Mesue et Alii. p oī uoce q⁹usa
siue p omni asperitate siue inequalitate uocis a
quacūq⁹ uoce p⁹ingat. Dix Bal⁹. i. l^o d uoce lo
quēs d q⁹busdā cāis rancedis large sūpte. Rau
cedo fit aut ex pte spissitudinis gule aut ex pte hūi
ditatis i instrumentis uocis. Et ipse qdē nomē rau
catus hūc large sūpsit. Et ne credēt quis q
ipse sūpsit eas stricte. Rasis 3° q⁹uēns dixit
non est cogitādū quod. Bal⁹. uoluerit q⁹ rancitas
.f. stricte sūpta fiat ex inordinatione et spissitudine
musculi ex eo q⁹ aparet q⁹ bona uox fit ex spissi
tudine instrumenti. Rancitas hō. f. stricte et p⁹pe
sūpta fit ex buiditate s3 i p⁹pe sumpta bñ potest
fieri ex soliditate musculi. Dix Bal⁹. i. codē

libro. Cūz cor⁹ nō sonoz p⁹ntit hancitū fit uox
nō sonora s3 rauca. Canna autē est nō sonora i ra
dice qz est carnosā hūda epiglottis aut ē sono
ra in radice et acute uocis cum sit cartilaginosa
sicca resistens acri. Et iō qñ hūdit accidit rau
cedo unde uox ante potus et cibuz est clara po
stea aut minus clara. Qd si potus fuerit pluiq⁹
oz uox fit rauca. Et iō cum hūditas inursetea
uenerit ad epiglottis facit in ea inequalitatem eleuā
do unaz ptes sup alteraz et remouet ab ea solidi
tates nāles mollicates et fit uox aspa et inequa
lis. Et dixit Bal⁹. 7° mēm⁹. eis qui clamāt
forziter plurimū malignat uox et fit rauca. Et
fit eis sūtia passio ei q⁹ sit multo cōs mani b⁹ et
pedibus lūb. dorso et musculis cum laborāt plu
rimū quē qdēz labores flegmofuz uocāt in ar
teria nāqz mēbranā siue tunica que est ab intra
aspa facta ab aere qui in magnis uociferatiōi
bus ferē extra p⁹ssa ad flegmofuz puenit dis
pōnez. Et multo magis si cūz uocis magnitudine
aut acuitate aduenierit. In lariga. n. cū hūis mōi
p⁹ssit. dē et musculorū eius q⁹ hūc maiores opat
dispōnez. Et p⁹pterea doctores q⁹ alta uoce legūt
et qui fati gāt se in legēdo et uociferādo frequē
ter incurrūt rancedinē qñ rōne l. bonis iurrūt
dolorē et rāne doloris mā hūda aquosa flui
da cūrit ad epiglottis et cānas et ipius nāles de
struit soliditates ad quā cūz nō fiat p⁹ssio sono
ra uox sequit rauca. Ideoqz dixit Alii. qñz
rancedit uox pp instrumenti uociferandi dilata
tiōez uociferādo uel elusillando sicut tubicine so
cūt quare accidit p illā dilatatōez lassitudo sic
et accidit alijs mēbris fatigatis aut apatis ex
decurfu mēris ad locuz. Aut accida intensio. i.
expansio pp mām defluxam non apostemantes
s3 extēdētē et sic lassitudo ista poterit esse apo
stemosa et extēsiua. Et dixit Alii. deterior est
ea. f. uociferatio magna q⁹ ē post cibum facta qz
p⁹mpit⁹ trahit mās. Et rancedit dixit Alii.
uox pp multitudinē clamoris et attractionē hūo
rostantis cā ei⁹ ad tuicaz cobo p⁹ietez guttur et epi
glottis. Et dixit Bal⁹. ubi supra. brācola fit uox
pp frigidū aeris inspirationē. Et Alii. dixit qñ
q⁹ rancedit uox pp frigus difficile et subdit. Et
qñz pp calores supflūs cū eo q⁹ ostēdit ex p⁹ple
xioē. i. cū effectū q⁹ dereliquitur ab ipa mala p⁹ple
xione calida uel frigida. Et qñz sunt cā rauce
ditis uigilia et qñz sunt ei cā cibi aspi. Et dix
it Bal⁹. i. libro de uoce ylla cor⁹ q⁹ sunt sicca
in sūma sunt clarioris uocis q⁹ i⁹ q⁹ sunt hūda
et ideo magis accidit rancedo senibus pp nim
as superfluitates que generant in eis. Dixit
Alii. cū fuerit estas septētrionalis sicca et autū
pn⁹ meridionalis plurius tunc rancedo multū
plicabitur aut i ipso autūpno qñ humiditas ei⁹
fuerit multa ualde. aut si nō tā multa fuerit i ye
me sequēt. Dixit. Rasis 3° q⁹uēns. si senes
possem se seruare a catarro essēt uoces eoz acu
tiores pp siccitatē p⁹lonis ipsoz et sic meliora
rent in uoce et c.

Signa lesioni uocis Sig⁹ generis hēn
tur per sensū auditis et per rela
tionē istū et astantū. Signa autē specierū
fm cās sūt cāe tpe siue fuerit ex parte mēbroz
mittētū siue efficiētū et siue sint sū mā siue cū
mā. Et siue sint i ipso mēbro p⁹ptietatē siue

per cōtātē hñtur supra siue hñt pñt ex dictis
i precedentibus et maxime in de signis spērū si
ue cārū malitūe banclitū. et alī haberi pñt ex
hñs que dicent in sequētibz de reliquis dispō
nibus pulmonis et pectoris. Et notie cārū
extrinsecarū hñtur per relationē uel īqu. sūo
nē de ipsis factā. Signa autē eius que uisibilia
occurrunt et illa que ē ab hñditate iunt q̄ ut plu
rimū uox ē rauca mltū cū gressu et cū habun
dātia hñditatū p̄prie īspidatū in ore et cū
habundantia saluē mltē et cognoscitū matērie
faciētes p̄prie signis. Facite autē a siccitate
signa sunt dixit Aui. ut non sit cum raucedine
magis ymo pua et cū acuitate Et claritate quadā
que erit cū aspitate et dolore. Et facite p̄prie de
fecū spūz signa sunt macredo corporis et de
bilitas eius et p̄cesserunt egritudines uel alie cāe
exicētes et debilitātes corpus. Dixit Bal.
sup 6. epydimiaz et ponit 3. q̄nētis. Ranci
tas accidēs decrepitis dicitur ē ad sanādū qm
cura augeat in eis et plōgat nocumētū quod acci
dit ex nouo flate fluente in eis. Et Aui. dixit
Raucedo q̄ accidit decrepitis nō sanat et hoc
ē p̄prie cataractū īpōz. imo nec in al. q̄ etate
accidēs ex catarro sanat nisi prius curā catar
rus. Et nocumētū quidē uocis euenientia p̄prie
lesiones nuce uel neru. p̄ uel dislocatōes spon
ditis ad interiora qm illa lesio accidit p̄prie p̄u
sione l. cārū uox aut nūq̄ curat. Et q̄ dū p̄cūe
rat et antiquat fortasse nō sanat ē p̄prie ānūz uox.
Curatio autē eius que curabit ē triplex p̄ficat
instrumento ita tñ dixit Aui. q̄ ille qui sentit ini
tūz abscessū in u. cis incipiat ad curandū anq̄
fortis fiat et magnificet abscessū eius. Et die
ta quidē in facta ab humiditate consistit in cū
tatione aeris frigidi humidū pluuiosū et nebulo
sū et flauis austrinū et more dormitiōis in locis
humidis et antris. Sed eligant aerē calidū et
siccū nātū entē tales uel artificiali factū. et
toracē totūz p̄prie ca lefactū aut non lota lana
calefacta cohoptūz teneat. Urat mltūz cogi
tatiōes animi tristitia et curas sup̄fluas. modera
te irascantur et letentur. p̄prie gaudeant. Quie
tez longas dentent exercitē per loca pōt. pla
na. Et sit eius exercitū ante cibū longū et for
titudine. tñ moderatūz ne lapsus faciat corp. p̄
cibūz uox mltē ambulet. Expediat uolētibz
habere uocē clārā dixit. Aaron cūtare cū sione
uehemētis uocis. Fricationes aut balnea eis
sicca p̄ueniūt. Sūpnos uītēt diurnos et lōgos et
de nocte nec ī mediate post cenā dormiant s̄z ex
pectēt ad mīn. duap̄ horaz spacio. dormiāt capi
te et torace bene cohopto. Vigilie autē cōue
niunt dūmō nō mltū corpus lasauerint. Deni
tent oīa cibaria humectāna. oīa quoq̄ que diffi
cilis digōis existunt. Dixit Iudcus. q̄ cāra
re uoluerit pura uoce nitare d̄z accida acuta et
salua. tñ si acciderit humiditas nimia in gutture
accipere potest acuta. Dixit Aaron. uient ci
baria uehemētis caliditatis actuali Aui. Ras. di
co et uehemētis frīat. Aui. oportet ut ille
cuius uox raucescit. s. a quicūq̄z cā alienet a se
omne acetosus salūz asquz l. aulez. s. poncum
et stipitūz et calidū acutū. s. actuale et potētio
nale nisi uelit per hoc. s. calida acuta curam et
incisionē. i. curā raucedis q̄ sit p̄ incisionē cāne

maxie cui mā fuerit multus uiscosa. tñ cū acu
ta p̄ueniūt illaz māz incidendo subulādo et re
soluendo. uerū nō debēt administrari sola s̄z le
uificātibz p̄mixta ne nimis exaspauerit uocalia
instrumenta. P̄prie itaq̄ uant furturū et sal
modicū hñt bñ fermētato et cocto a cortice bus
duris mudo et pane biscotto. Et caribus auiz
oīz p̄ter earūz que in aquis deg. int. Et qua
drupedūz hedi uiale castrati caprioli ericy et le
poris et iuuenis uulpis et cerui. Et hñs uantur
assis potius q̄ elissis. Ras. tñ 3. q̄nētis
et sit Aui. inter cibos corūz numerauerūt p̄dō
et extrema aializ et p̄prie uaccarūz. Et fortasse
conferunt cūz p̄prie q̄z aliter uident potius
nocere debere. Si tñ conferunt cūz p̄prie d̄
berent p̄ferre in omni spē malitūe uocis. Et
de fructibus uant carticis pinguibz dactil. dul
cibus p̄neis pistachys auelanis assis amigō. a.
et melle. Et de herbis yfopo r̄bio saturegia
secha roze marino maiorana salua et urtica et si
milibus. Et r̄spele. n. facite de sūmitatibus uruce
pistate cū oīs cōueniāt. Dixit Ras. i. 22. q̄
titula auctoritate zoar. s. in p̄bmo q̄ comedē
rafanos. i. radices qui comedūt uel caules r̄dō
uel raucedinē uocis. Et potest fieri cibariū ex
eis uel altero corūz et possunt decoqui cum. l. yz
cibariis. Et de conferentibus est r̄dix enule
Et de sp̄b. cum cibariis suis et ē sine ciba
riis utātur zenz. cinamomo garioso. cubebis et
croco. Et de saporibz mustarda s̄ca cū sapa
dixit Aui. sūmāt alijs tēporibz p̄neis uel pistā
chia cūz zacharata. Et uina deunt bruschā et
pauca fera et utātur uinis anq̄z bñ clari et abis
pōt. q̄z rubens aliq̄z uis aqua līfatis pluuiā.
Repletiōne deuent cibūz et potūz. Aui. n. q̄
sit eoz apertū comedere et bibere debēt. In
quit Iudcus. Iuuenis purgat et mēdificat uocē
Dietā aut malicie uocis a siccitate p̄ueniēto p̄
dicte est opposita. Eligāt ergo sibi aerē tēp
atūz in actiuis humidū uel hūctatūz. letent et ga
udeāt. quiete longa utātur et aliq̄z exercitio an
te cibū. uigilias fugiāt longas. dormiāt ī loco tē
perato et balneāt ī aquis dulcibz. Libis utā
tur humectātibz et leniētibz s̄c sunt uicelli. ouo
rūz tremēs et carnes bone et iura eaz et lac et bu
tiz recēs sine sale. Et ins galine uel caponis fac
tus cū sidabeget. i. cūz rebz hūctantibz. Aut d̄z
tus cum amido et pemidys. Et sūmarie oēs cibi
humectantū et in q̄bus nulla sit p̄ctio. et s̄libz
utāt pōtibz. Fugiat quascūq̄z cūones et abstine
nā. nō tñ ī uice comedāt plusq̄z digere bñ possit
Ingt Ras. 3. q̄nētis. p̄curādū ē de huius passio
ne cum uenerit ex re calida cūz aqua calida et le
niūde et absterfione. Et uicēnt ex cā frigida
cū tūre calido uel leificatiōe et absterfione. Et
p̄uēntes lesiōne uocis p̄prie clamores nimiz et uo
ciferatiōz. curādū sunt sic p̄uēntes ex re calida
et sicca Et sic p̄uēntes ex forti exercitio. Dix
Ras. 3. q̄nētis. s̄c iuuatū est balneūz. s. dul
cis aque ī mēbris exercitiōibz qm p̄uēnt labo
rem et cū lenitiōibus leniūis appositis eis ita
et in hñs. Et Aui. dixit. p̄uenit eis balneum
s̄c p̄uenit reliquis sp̄ebz lassitudis. Et ualent
eis cibaria lenitiua et yglutinaria. Dixit Aui.
forbeant ex medula tritici et kisch ordet et oleo
amigō. d. et ozobo. Lōfert quoq̄z eis amidūz et

lac et lac amigd. d. decoctus et olei sissami et pe-
midie et dragagani et utelli unoꝝ sine sale. Et
ius ex attriplicibus et maluis. Et alie sorbi-
tiones note et hys siles. Qd si fuerit malicia
uocis ex apate dixit Aui. quoniam ei ut alleuet
uinu et aborreat ipm penitus qz qmouet mas
et ppric in pncipio et donec sic alleuet. Si in
fuerit ex apate calido. s. exite in declinatione bi-
bat uinu dulce. s. aut panicez aut bene linsauz.
Et sumarie regendus e paties ipius regimine
apatis sicut iserius suo loco dicit. Et si fue-
rit uocis malicia ex catarro dietet dieta catarrhi
dicta in fmo pcedeti. Amplius in caplo de
asmate positi sunt moi dietationis q pnt reducti
ad hoc caplz. Preseruatio abt a cau in lesioes
uocis fit cu rebz roborantibz instrumeta uocalia
Et eis defuncta coicantia. Et cu qseruanti le-
nitare organoz uocis Dixit. Bal. 6. m. emir.
utatur uolentes qseruare uoces suas toto ano eis
q p lac et amidu et qdruz et oua et tri qponuntur
Et teneat sub lingua ea q per uinu coctu et gum
arabici dragagani et ligri. qficiuntur. Na lerisi
et phibet aspitare et digerit si qd remanet i pul-
ctis ipis flegmofu et dyasozat et cito curat. Sz
oz euz qui sub lingua posit dictu farmacu ut paula-
tis eo dissoluto recipiat lariga qd defluit ad ipaz
Et dixit ibidem et ponitur a rabi in 10. Ex
rebz utilibz instrumtis uocis e balnearo i balneo
cu aqua dulci. Et q uolunt uoces suas exaltare
utant introitu balnei et balneari de in eo plima.
Et comedat cibaria no pungitiua lenitiua. humi-
ditas. n. interioꝝ sit ca lesiois uocis et raucedini-
nis ut dictu e supra. humiditas tam exterior in
quatu mudi fiat et abstergit lenit et applanat or-
gana uocis et sic facit ut aer in ea debite allida-
tur queniens indicat. Propterea subdu. Ba.
q cois ma anripitaz uocalibus organis e per
balnea dulcia aquaz. Bal. marina antez et sulfu-
rea et aluminosa. et utriolosa. et asplalosa pro
eo q siccant fortiter ydonea no sunt. Et de
qfortatibus pdicta instrumeta sunt dixit. Aui.
B. utelli omi elissati et sissami excocti et la-
ctis boni an coctear unu misceantur et sumatur
cu aqua in potu in tribus uicibz. Et oz ut sorbe-
atur qd decoquitur i tertioꝝ parte granatu mel-
lissima. i. sine granis uel paucis granis dulcis
qualia sunt que apud nos fraci gena uocant di-
co decocti sepulti i cinere calido et assumpti ab
eo cum lenit et eradicat qd in eo superius e. s.
cortex et rada et qd i ipso e cu sparula et effida et
i ipsu. parum aque zucari et bibat. Rasis aut
3. qnietis posuit mel loco zucari et d. ipm ua-
lere in ca huida ac et in aspitare pulmoris et no-
cis. Quid aut sic qficiunt pdictus medicame-
B. unu granatu dulce et diuide ipz in quatuor
ptes et in medio cuiuslibz eaz pone de zucaro
albo solido puluerizato postea clande gnatu uni-
endo dictas partes eius iunicez et sic unitu pone
sub cineribus calidis et dimitte donec calefiat i-
terius eius. postea extrabe accipe grana eius cu
cocteari et in ore ponat et lambat succus eoz. m-
rabiliter. n. uocem clarificat et pect lenit et iussi
confert. Semen caul contritu et in ore retentus
confortat uocalia organa. declaraf hoc in mru-
la et phlomena. que illo uescunt. Et semen
sinapis comestuz multu lenit instrumenta uocis.

Et alleu domesticu et siluestre et crudu coctus
quus domesticu et coctu sit meli guttur lenit et
uocem clarificat. Et siluestre cu coriandro supus
etia suspiria tollit. dixit Aui. ex cōseruantibus
lenitatem organozum uocis sunt fabe et grana
pini et passule et ficus et gumi arab. et fenugreci
et semē lini et dactili et radix lily et amig. et pro-
prie amare et cana zucari et sebesten et sirup de
mele et r. b. i. sapa. Et de qferenti b. e caro galli-
nap anatum et oua sorbilia. Et dicit q cinis
yrudinū cu malsa supus cōfert ualde. Et asa-
tas dulcis q ferida cu aqua mellis bibita statim
uocem clarificat et raucedinem tollit etiam anti-
quam.

Curatio per portionē uarietate recipit
a diuersitate caruz nocumēto
rū uocis et a diuersitate morū lesionis ei. Secun-
dū uarietate causarū quidē qm que e a mala co-
plone pura solū alterantibz et maiā illā dīscrasī
am corrigentibz sanatio fit. Et si quidē i cā
fuerit mala q calida dixit. A. medicie quemen-
tes facite simplices sunt semina cucurbitu cucu-
meris suple melonis et citruli et amilū et draga-
ganū et gumi arab. et mucilago psily uileb. s. ui-
olate et succus liquiri. Utelli queqz ouozuz
sunt ex quentibz manifestis ad hoc ut eis
cōponant. alie medicie et sily lac mulctū recen-
ter. Et de qpositis sunt zucaram uolap dya-
dragagāum dyapapauer et silya Et de qferenti-
bus est uileb de aqua cucurbitu et de aqua melo-
nis indi aut de portulaca cum cādīs et pēndys
Pulule optime tenēde sub lingua. B. seminu
melonis cucurbitu portulace et citomoz et succi
liquiri. amidi gumi arab. dragagāni et pēndiaz
an qfice cu uileb uicel. mucilagine psily et succo
malu. Bile silyes. B. quatuor seminu frigidozū
mundaroz seminis lactuce et portulace succi liq-
ri. papaueris albi cādī et pēndiarū et pinearum
et passul. emul an confice cu mucilagine psily et
citomozuz et dragaganū infusozuz in aqua dulci
et expressozuz per pannū. Et si fuerit a mala
qplone frigida pura medicie calide singularef
conuenientes dixit Aui. sunt mirra et asfa ferida
et galbanū et piper et olibanū et giuren albotin et
calamentuz et gumi et pini et storax calamita et
acetuz squilicū et radix opposonacis. Et feni-
culuz melle dactil et sicibus et succus porri cum
psilana. Et buti rā salitū et sapa et yreos et fabe
cum melle et decocto caricaz. et carice ipse cum
pipere uel zingī. in eis posito calefacte ad prunaf
donec sudent. Et uinu dulce cu decoctione ficu-
uz et piperis bibitum et gargarizatus. Et ualent
electuaria pectoralia cala sicut dyacalamū dya-
ysop et silya. Et cōueniēti aq yscpi scabiose et
prassū qm sumūf cu puluere cubebaz et mele Et
facellent spūalia cu cimio pulegio et clamento
puluerizatis et i sacculo reclus. Et iungant cu
oleis et unguētis calidis. Dixit in Ba. 7. m-
emir. Semen curatūf nō per olea et cerota abce-
tra inuncta fit sicut in alius mēbris paritibz
flegmofa dispōez qm arteria bz cartilaginea
que sūt post cures q phibent transitum ad sub-
iacēte curē ymūis olcoꝝ mollitōꝝ. Et si fue-
rit a mala qplone sicca pura uianē hūectānbz re-
cipiāt i bora dormiēdi ex oleo uiolato recēti et
dulci coctear unū cu zucaro tabāzed. Et qferi

mucillago pſilli cū aq^a zuchari pſima Et i ore
 teneat ſem̄ cſtonoz aut pſily aut dragagāi Et
 ſungat pectus añ et retro cū oleo amigdo. dul.
 uiol. et buuro recenti ſine ſale. Quod ſi fue
 rit a mala ppleſione et mā illa fuerit apoſtemās
 tūc curāda erit cura apoſtematis illi⁹ ſicut i ſub
 ſequenti⁹ dicet capillis nā apate curato reſol
 ueur i deſt remouebit nocuū uocis. Dixit
 tñ Hal. 7° micur. manifeſtū eſt q^d ceſſantibus
 ſtomb⁹ ſm̄ aricriā et laringā buiditas reliquit
 multa que nō ſunt clarā oſendere uoces quare oz
 trā ſire ad cibaria q^d per mel pponit Et et fer
 culuz ex fabis et pſiſinā. ſ. ordeacez et caules z
 porrū bñ coctū et alia ſilīa deſiccāia et abſter
 gētia buiditatē illā a uocalibus mēbris. Si
 aut mā nō ſuerit apoſtemās tūc cura eius eſt qua
 tuor res. prima eſt digeſtio. 2ª eſt ipſi⁹ cūo. 3^a
 ipſi⁹ diuerſio et quarta ē ad alterādū z remouē
 dū aſperitatē i iſtrumentis uocalibus derelictā
 Et primaz quidē rem pſent medicīne dige
 rētes būorē peccantē de quib⁹ ſatis dictū eſt i
 cura aſmatis. Atq^{ue} qz bec mā ut plurimū ē friā
 et ſi qdēz fuerit ligda aut pauce uſcoſiſſimū. dige
 rat cūz ſirupo liquiri. aut cūz ſirupo qui ſic ſit
 Recipe paſſul⁹ enuel⁹ ſebelſten caricaz añ. 3. i.
 capill⁹ uen. folioz ſarfare yſopi calamēti pule
 gy. añ. 20. i. ſeis ſeneculi. et apy. 3. i. liquiri. 3.
 ii. decoquant⁹ in aqua ſufficiēti que poſtea cola
 ta ſyrupet cū zuchari. 3. ii. Si uero mā fuerit
 groſſa uſcoſa tūc digerāt cū ſirupo de yſopo
 uel de praſio uel cum opimele ſquico et ſilib⁹
 d qb⁹ ē ſirup⁹ q ſic ſit Recipe. radicū ſeneculi
 petro. 7. apy 7. radicū enule añ. 3. y. calamēti yſo
 pi yreos ligri. praſiy añ. 20. i. ſemis cruce ſina
 pis et ſemis radicū qui comedūtur añ. 3. ii. ſe
 mis amiſi ſeneculi ſaline maiorane dēdrolibant
 añ. 20. 5. paſſul⁹ ſebelſten añ. 3. 5. caricazum
 dactiloꝝ añ numero. iiii. decoquant⁹ ut ſupra ſq
 ſirupus fiat cūz melle et acetofē cūz aceto ſq
 litico et pōt aromatizari z ē tūc melior. Mā
 digeſta purget. Et ſi quidē mā non fuerit mul
 tuz groſſa fiat cūo cūz agar⁹ i decoctione caria
 mi z reruz pectoraliū. Lartamul. n. mundiſi cat
 pectus z uoces clarificat. Aut fiat cūo cūz pillis
 de agartico. Si uero mā groſſioꝝ fuerit cūet
 cū yera magna ſalienti z electuario dyſſimcon
 cum decoctione yſopi uel cū pillul⁹ de colloquū
 da z ſilib⁹. Et ſi neceſſariuz fuerit iterare di
 geſtionez z cūonez fiat interiz cūaz diuertendo
 māz modis quibus dictū ē in aſmate. Inter
 cūonem quoq^{ue} z cūonem cōueniunt electuaria
 z loboc de quib⁹ plura poſita ſunt ab auctorib⁹
 Et de cōueniētib⁹ eſt q^d ſic ſit. 3. 3. 3. 3. ca
 ricarū pinguiuz paſſul⁹ enuel⁹ pinearuz z ſilico
 ruz mundatoꝝ añ. 3. y. cōterant⁹ donec bñ mi
 ſceant poſtea cūz modico melle ſup cinere caſo
 modicū ſerueant. ſemp tñ cōtinue agitando z de
 eo frequēter utant⁹. Qd ſi mā multuz uſcoſa
 fuerit utant⁹ loboc q^d ſic ſit. 3. piperis ſemis
 ſinap⁹ calamēti cymini tozrefaci cynamōi z pt
 retrī añ. confice cūz melle. Poſſunt etiā tene
 ri pillē ſub lingua deglutiendo quod ab eis diſ
 ſoluit. In mā uero multuz uſcoſa. 3. ſuci li
 quiri. dragaganti yſopi yreos añ cōfice cūz mu
 culagine ſenugreci uel ſeis lini uel altee. Alie
 in materia uſcoſa multuz. Dixit Raf 3° q^d tūc

tis ad mundiſicandū rancedinez uocis ex humi
 ditate. ſ. uſcoſa. 3. ſinap⁹ aſſi. 3. ii. piperis. 3. y.
 terat⁹ z diſtēpent cū melle z q^d ſic ſit ide pillē z
 teneant ſub lingua. Aut. aut dix⁹ ſumāt ſinap⁹
 aſſi. 3. ii. piperis. 3. i. mirre. 3. vi. ſtoracis calatē
 z galbani añ. 3. ii. y. z ſiāt ex eis pillē z teneat ſb
 lingua. Eūata aut mā dix⁹. Aut. ſi fuerit ex būi
 ditate i lacerto ppinquo epiglotti aut in ipſo epi
 glotti q^d humiditas pueat ad finē i molificatiōe
 z nō ſit illic dolor eo q^d mā nō eſt aſano. tūc ſi
 illic ē turbatio z grauitas. i. uox turbata gra
 uis oportebit ut ſumant⁹ ſic⁹ ſicee z calamēti z
 decoquant⁹ deū miſceant cū gūmi arab. q^d tūc
 cū decoctioē ſua ſic mel z trāglutiat. Et que
 rit eis electuarius de caulib⁹ Et maſticatio ra
 moꝝ canliū humidoꝝ. i. recētū Et ſorbino aq^a
 . i. ſucci ul⁹ decoctiois eoꝝ paulatiz. Et et ipſi
 caules comelti. Tercio aut q^d tūc ſic ſcribi
 tur excoꝛient⁹ rami caul⁹ z maſticetur z ſugat⁹
 ſuccus eorum quoniam nimis ualer. Et coque
 dus eſt ſucc⁹ caulū cū mele z accipiet⁹ qm̄ ſtati
 medet. Aut Raf dico conſuandū ē hoc me
 dicamen pones te q^d ſi de eo dederis z nō fuerit
 iuuantiū addēdū ē ana paruz de aſſa ſetida. Et
 dixit Raf ſi poſſius fuerit añ parum de aſſa
 rano z mirra cum melle z ſapa multa nimis ualē
 in principio curatiōis. In fine aut ualent reſ d
 ſicanue ſicut ē loch ſactū ex uernice z melle. i. p³
 . n. uoces clarificat z aſperitates remouet humi
 ditates deſiccando. Dixit Aut. ſumatur. 3. i. 3.
 conditūz cūz lacte z terratur donec fiat ſicut me
 dula z pbiatur ſuper ipſz q^d tūc fuerit medicat⁹
 eius de pipere longo cōrito ultie z 4^a. ipſius
 de croco z q^d tūc ē tonz de amido. z conterant⁹
 cum zucharo tabarzed reſoluto et pparato aut cūz
 melle puro et ſumāt. Qd ſi fuerit ex būiditate
 . ſ. groſſa et uſcoſa tūc dixit Aut. nō erit excuſa
 tio quin neceſſaria ſint incīſiua. ſ. ſortioꝝ et cū
 pauciorib⁹ lentitūis et glutinatis mixta. qm̄ oīa
 incīſiua pferūt ei. ſ. mē nimis uſcoſe. Eūganē
 igit⁹ incīſiua ſortia ex pdictis. Si ym̄ x cum re
 ſina pponat⁹ et ſiant inde pillē et teneāt⁹ ſub
 lingua et deglutiāt⁹ ex eis uoces obuſas clari fi
 cat et aſma ſanant. Et ſtoꝝ. ſicca ualer ſola et
 mixta cūz pdictis catarris et ſiſtul⁹. p³ m̄ elz būi
 ditas uoces ledens eſt catarroſa. Lūre⁹ g^o tūc
 cura catarrī qui ſi fuerit fluidus deī būi cum
 papauer et eius 20b. et electuarius ipſius qz in
 ſpiſſat et ſic ſiſtit euz. In uſcoſo aut frequē
 ter teneat i ore cubebas et maſticet eas et deglu
 tict eas cūz ſalua. Et ſumat de ſero. 3. i. pul
 ueris oliuam mirre et maſticis. Et in ore ſub
 lingua teneat pillas que pbiēt deſcēſum catar
 ri que 3. thuris maſticis ſtoracis calamēti liq
 ritie paſſul⁹ enucle. dragaganti et gūmi arabici
 añ. cōficiant⁹ cum aqua melis et quidaz addunt
 pdictis ambzā z ſunt utiles. Sumiget⁹ caput
 cū nigella z ſacelet cū mulio z ſale tōrefaci Et
 ſiāt reliq⁹ dicta i cura catarrī. Qd ſi nocuū
 tuꝝ uocis pceſſerit p³ uociferatiōē z clamorē
 aut ex fumo aut puluere ſemētibus utendū ē ci
 bis et medicis. Dixit Hal. 7° micur. in labo
 ribus q^d in cantilenis qm̄ in faringe muſcul⁹ ſūt
 in principio pferunt ſuaſiſſima cibaria et farina
 ta In pncipio g^o et anteq^{ue} locus apoſtemet⁹ inſi
 ſtendūz eſt cum lacte tri et amido poſtea cūz bu

uero cocto liquirit. et sapa. 3° cum melle et fabis
pulc et ozdei farina et amigdo. a. et decoctioe
ficu. **Haz** dixit ibides **Sal.** Postq. q. n. m. i.
sunt fiones paz de absterfius e addenduz de n.
q. sequer plus deinde aliud fortius illo ut pau
lanz q. possit admoda absterfius ueniat. f. debite

Et fm eundē moduz rursus ad hoc ad dyaso
reticissimus et absterfissimus et deinde ad uche
mētissimus et hoc q. aliqua scitronica dispō in
uocalibus pmanet exgans. Ante g^o q. fiones
moderata fiant a uino abstinere oz. q. n. mode
ratoria facta fuerint uinū dulce bibere licet. 3°
q. n. m. i. sapa dulcis uine ualeat multū ad apa ex
stēs intus i epigloto eo q. q. glunat lenit abster
git et murgat. tñ decoctio ficuū uehemētiōr est
ad dissoluendum et abstergendum. Et quēti
in ore tenere pillulas factas ex amido dragagā
to succo liquirit. et gum arab. et postea factas ex
croco gum arab. et dragagāto et similibus. Aut
que sunt ex uino dulci dragagāto et gum ara
bico sapa et succo liquirit. eo q. lenit asperitatem
et marnat qd residuū fuerit de apate dādo eis
sanitatē pfectā. Et oz ut sup eis dormiat patēs
corpore resupino super occipitū eus dimisso
musculo epiglōtis ad descendendum per eum
parū q. ex illis dissoluat pillulas. Dixit quo
q. **Raf.** ibidē. patēs rancedinē ex emissioe ne
demēt uocis q. n. liberaf sola hora comedēdo
de radicib⁹ ch melle et. **Aut.** **Raf.** dico q. radi
ces condite faciunt ad hoc nimis. unde utendum
est eis anq. supueniat apostēa. Qd si a causis
puenerit pntiūis alijs fiat curatio euz oppōne
et scdm q. ipsa causa requirit. Qd si coitate
altroz mēbroz acciderit oz ut ad illa itendat
cum remotione nocumētōz ipsoz euz eis que
in p. p. p. dicunt capitū. Dix **Sal.** 5° meir.
clara habere uoces absq. usu farmaco. imozda
citer absterfiozū ipossibile est. habent aut qd
huius. farmacia. In remissioz. n. gradu sunt fer
culuz sine farmacu quod fit per fabas et pisanā
f. ozdeacez et semen lini torrefactū. Et hys ab
sterfioz sunt resina et terbenina libadum mel
dispumatū et amigdo. d. a. a. Et adhuc fortioza sūt
horobi farina et semen ozobi. et radix yreos.
oibus tñ hys uina molliā et dulciā sunt ydonea
et multuz coctuz. f. sapa et ficu siccuz decoctō
Et subdit de primo ordine absterfiozū sūt ē
dragaganuz gum arab. sanua stella anullum for
bitio que per condruz et tagruz bene cocta et lac
et tri et oua forbilia. Et hys quas oēs greci no
minēt strobilos. Antiquus aut ab actas uoca
bant cont. i. pinee. Et sisami etiā sunt de hoc ge
nere. Et de compositis in 4° gradu ē loboc
factū de stozace liquida terbenina et melle. Et
fortius eo ē optimel squilincū euz mltā aqua za
charata confractū gargariatus et bibitus etc.

Curatio s. o. nocumētōz uocis uariata
scdm uarietatē modoz ipsoz
nocumētōz est qm dñs uocis conturbare
f. grosse dixit **Raf.** 3° continens ambulare
debet in auroza huius. pauens in locis altis et
montanis restringendo banelituz ad se. et cum in
balneo fuerit sicco fricand⁹ erit uehemētiōr cum
pāis lineis. Et dixit **Sal.** in suo de sempro
et uigilia. qui indigent calafacione corpore nul
la; habent aliāz medicinā meliozē n. cibum q.

exercitationē uocis et eius exaltationē. q. calefa
cit corpus et incitat calozē naturalez et calefacit
corpora frigida et desicat coruz mēbra humida
et subdit **Raf.** ibides. danduz ē eis de nutrica
tiōibus attenuatis ut rebns salinis et uino ueteri
et aceto potenti ssimo et pipere. Dixit **Aut.** cō
fert eis exercitiū et luctam et continere banelitū
et fricatio sicca euz pāno lineo et ingressio bal
nei et administratio medicinarū subtiliantium si
cut sunt pisces salu et uinū scilicet aniq^m. Et
dixit **Raf.** ubi supra. Qñ uox grossa accidit ex
fictioe uine instenduz est sapa uine dulcis et mel
le simul mixtis equaliter et coctis et dispuma
tis. Et fiat gargarisma cum ipis tēpatis cum
aqua calida Et dandum est et in pon de ipis.

Et dixit **Ysa** confectio q. uentusior fuerit
tanto melior erit et efficacior ad dolores oris et
ad fatigationez et purificandez eius. Et hoc
ides totuz dixit **Aut.** Qd si uox aspa fuerit pre
būditate. Medule cerefoz mēdare optime pi
stent et in uino albo optio ifundatur deinde si
bibant. Ad idē ē q. tra uisuz ueterē auclane
torrefacte donec mundetur pistent et euz multa
recipiant. Sz patētes aspitates pp siccitatē
nō debēt exaltare uoces nec exccātes attractio
nes facere. Dixit **Aut.** Cura est abstinentia a
rebus p. dictis. f. incisuis et dimissio cāulene
et euz delectatioe et ut recipiat lenificatiā p. dā
et ficus humidas et siccas. Et passile cum infū
dunt in oleo amig. d. sumpte sunt maximi tūna
menti. Qd si uox breuis fuerit dixit **Aut.** u.
cura eius est ut gradez in plongandē banelitū
ita ut affuescat pprehensione banelitū. Et pro
pterea gradez in exercitiō cōfendēdo in celli
bus et in gradib⁹ scilicet et cursu faciēte neces
sitatez banelitū ut gradez ad plonganduz ipz.
Et si p. plonget morā in balneo calido et in oi
qd adducit banelitū et festinat ipm. Et q. n. eat
banelitū suū et exercitē et balneet. Et post ex
tuz a balneo oz ut bibat uinū. nā uinū magis nu
triuū est spūs. Et si p. post cibuz. f. in fine mē
se bibat uinuz. Et stet p. m. euz banelitū uno. Et
quēti ei sompn⁹. Si uox subtilis fuerit
cura est dixit **Raf.** 3° q. n. m. i. ut egatione et
balneo i mane et in alio tēpore quiete Et uti
nutricatiōibus tēpatis ita tñ q. non uat cibo
ultra moduz nec utat coyru neqz cibarys siccis
qm quertē ad p. tiaz dispōnez. Et **Aut.** di
xit. cura est ut dimittat uoces et adherat exerci
tio equali faciēte tenez corpus et cibus tēpatis
et introitu balnei oi mane. Et fugiat stiptica et
desiccantia et coyru. Uocis aut tremule curatio
nez respicientes cās. f. mām molificatē auctozes
nō posuerunt sz p. supposuerunt faciēdaz euz di
gestioe euacuatiōe et diuersioe euz eis que con
ueniūt. Sz curatiōez direperunt ad accidēs. f.
ad tremorē uocis phibēdo ipm. Dix **Raf.**
3° q. n. m. i. Inuēgēdū ē patientib⁹ tremorē uo
cis q. nō emittat uiolentā uocē. n. eamēt n. sub
lime emittant eloqz n. multuz loquātū de n. f.
ad tēpus iungendū ē eis ut cātēt anteqz dormi
ant iacendo in cubili ipsoz appposito p. co
b. p. portorio suo supra pectus eius tabella de plū
bo facta iuxta possibilitatē eorū. f. magna l. par
ua aut magis graui uel minus gram deinde ifoz
mēt se ad cātanduz dū tabella appposita fuēt suo

pectoru. Et hinc dicitur precipit patienti eā
ut nō clamet et nō eleuet uocem suā spatio mēf.
et minoret locutionē suā quātum pōt et risus et
motum et saltū et ascensionē et descensionē et irā
et dimittat quātum pōt extensionē manū et bre
uiter omne exercitiū fatigās musculos uocales
deinde resup. nē et stans supinus labore ut lo
quā et hanc locutionē faciat cū iam grauauerit
pectus suū fm quātū tatem q̄ tollerēt i p̄m grana
men et patiatur cum eo qd ē sicut plumbū redu
citur in frustra quedā et positum super pectus.

Et cā huius ē qz ex hac aggrauatione fit fixio
lacceti tremētis unde nō tremūt. Et recitant de
quodā cui tremebat caput qui portabat loricas
ut figeret in motu et cōferbat et qz figebatur
eius caput et nō tremebat sic. Et dixit. Rāf.
dandum ē i nutricandōe ipsoz de rebus q̄ forā
tribus i p̄m organū ut de pedibz et musculis et da
ctilis i furnatis et citonys et similibz nā dū q̄ for
tabunt nō tremebunt. Et itez dixit iungen
dū ē eis ut dimittat eloquiū per mēse aut paz
loquātur deinde cantare debet iacens i cubili ut
supra cantilenas aquitantes et assecutatas et
deinde p̄monēdi sunt paz an paz ad p̄m donec
reueratur ad prestina dispositionē et suā cōsue
tudinē. Ad uocalitatē aut scilicet loquellē amissio
nē dixerūt q̄ p̄legit cū aceto tepido i potu sup
tum loquelā subito amissā restituit statū. Et
dixerūt fac pulles de farina siligis cum aceto
decoctiois rure quasi liquidas et aperit os egro
u et da ei ad sorbendū qm ē effectus mirabilis
i recuperatōe uocis amisse. Et gumi edē distē
peratū cum mele et positum sup linguā statim lo
qui facit. Et uinū bulitum cū radice buglose
i ore retētū loquelā reddit. Et pillule ab. Hui.
descripte. s. cān. tractatu 2. i ore retente ad b.
sunt mirabiles. Et ad suffocationē uocis pp
māteriā ad spūalia deficiētes qm timet de
ip̄fecta locutione tyriacā cū uino da et statim re
cupabit uoces. Dixit Hui. uarices cū appent
sunt plurimū cāz pueniētū uoci. Et sunt maxie
eā restitutiōis uocis pp distractōis materiē ad
inferiora.

Emathois sue

emathois sue emathois passi o
est exitus uel fluxus sanguis ex
ore unde emathois dicitur san

guinē ex ore spuens uel reitans. Et dicitur ab ema
qd ē sanguis et roys qd ē fluxus. i. sanguis flu
xus. Diuersificat aut emathois in spēs fm
loca a quibz sanguis fluit de quibus dixit Hal.
4. de interioribz. et ponit. 4. q̄tinēns sic San
guis ex ore exiens aut ē ex ysofago aut de ore
stōaci uel ex fundo ei. Aut de gula Hui. de ca
nali pulmōis aut de pulmōe aut de capite. Ex
ore exiens aut est ex gingiuis aut lingua aut de
ptibus palati. Et exiens ex gula aut ē ex uua
aut amigdo. aut ex musculis epiglott. Et exi
ens ex stōacho. qm egreditur ex ip̄o. et qm ad
uenit ei ex ep̄e uel ex corpore toto. Et exiēs
ex capite exiēs d colatorio palati. Et qm exi ex
capite per uiaz nariū. Et qm ē in nariis transit
p foramiā q̄ sunt ab eis ad os deū spūit p os
Et hūc modū tetigit Hui. in fine capli de spūit

cū sanguis dicitur. Et multotiens ē sanguis q̄ spūi
tur ex nariibus currens ad pulmōes ex capite.

De exeunte ex pectore Hal. 5. de igitio san
tatis mouit dubiū qm hic sanguis diuidat p
canales p̄onis et extra emittat. Et p̄cut ip
se dixit 4. de interioribz. Quidā dixerūt q̄ ille
sanguis nullo potest uenire ad canales p̄onis
s. intus in eis. Contra quos Hal. arguit sic. si sū
guis exiens per spūit cūz uisū et fereat cū dolo
re emittit ipe exi ex pectore et nō ex p̄one qm
p̄mo non sentit. Quidā aut alij dixerunt q̄
sanguis ex pectore exiens puenit ad pulmōes
hoc modo. i. q̄ ingredit ramos arterie adorti
qui pueniūt ad costas et ex illis transit ad maro
res. Et ex illis ad arteriā ascendente ad furculā
et ex ea ad cor. Et ex corde transit ad pulmōē
et canales eius. Et ex eis ad canā pulmōis. Et
p̄ hoc ore spūitur. Et iste modus non ē aproba
tus. Hal. uero post hos posuit modū uerū. Et
ē q̄ ille sanguis ingredit pulmōes per poros
pānculi regētis ip̄s. Et hoc declarauit sic. Qm
si in fracturis ossiū in quibus sanguis colligit
sub cute. sanguis ille potest exire per poros cutis
multo magis sanguis descendens ad mediū pe
ctoris potest transire per poros pānculi p̄ois
in s̄bam pulmōis et usqz int̄ in canales eius.
S. ita ē g. et. maior nō est p̄ tanto q̄ sanguis
exiens p poros cutis in ip̄is fracturis ossiū ē
grossior sanguis descendente ad mediū pectoris.
Et cutis ē est dep̄ssior pānculo pulmōis. Et
sic apparet n̄ fore necessariū sanguinē exiēs i
mediū trāsire p ramos arterie mō supra ab illis
posito. Declarat et qdā modū traditū a Hal.
uerū fore p hoc q̄ cūz illius ē ab extrinseco ali
quod uuln̄ penetrās i q̄cūitatē pectoris si ali
iūciat p ip̄s liquor aliq̄ i mediū pectoris tūc si
ex illo li quore portio aliqua intus remāserit illi
co cūz uisū spūit qd nō fieret si nō transiret ad
pulmōē et canales eius mō dicto. Et hic est
modus quo ēt saies et alie hūiditates i q̄cūitate
q̄tē pectoris exspūit. Dicit q̄ sanguis sa
nies et hūiditates in q̄cūitate pectoris al. p̄mo
nis q̄tē itrat p pānculū pulmōis magis t̄p̄e
q̄strictiois pectoris q̄ t̄p̄e dilatiois ei. Rā
t̄p̄e q̄strictiois pect̄ ex p̄uit et quasi quadā ma
nu ipellit sanguinē et hūiditates q̄ fortiter ipul
se facit i p̄monē igreditur. Et dū qdā n̄
ē necessariū sanguinē et hūiditates secundum
totalitatem transire in s̄bam pulmōis et ex ea in
canales eius ymo maior pars earū per poros
pānculi transeunt in ip̄os canales per ora
ip̄soz que terminant ad ip̄m ut supra patuit in
anorthomia pulmōis. Si t̄n aliqua portio trāsire
ad s̄bam pulmōis illa postea ad canales trāsire
et nō ingredit uenas et arterias i pulmōe circa
canales deseminatos qz pori et orificia ip̄erū
strictiora sunt et minora orificijs canaliū. Aut
eīm Rāf. 4. q̄tinētis. et Hal. 5. de utilitate p̄ti
culaz. uenē pulsue que sunt in pulmōe ad p̄es
canaliū pulmōis hūc mear p quos penetrat sp̄s
i. aer nō sanguis dum corp̄ fuerit in dispōne
nālī. De dictis sp̄ibus spūit sanguinis dixit
Derrap. sanguis qui ascendit ad os aliū ascen
dit ex p̄ibus uentris et stōachi aliū ex instru
menti banellitis et aliū est qui descēdit ex p̄i
bus capitis et palato. S. it̄ aut et Hui. oēs
p̄dictos modos spūit sanguis posuit.

Ascendens uero a mēbris spūalibus cum tussi
exit et si de canali pulmonis . exit cum tussicula
et si de loco uue et gule cum screatu . Ex ore ue
ro cum spūo. Et. Auit. dixit . sanguis qñz
egreditur spuēdo et ex pñb^o oris . et qñz rascan
do et ex parib^o gutturis et aliñ cum uebemen
tiori rascandō et ex paribus canne . Et qñz no
mēdo et ex paribus meri uel oris stomaci uel
ex ipso stomaco et epate . Et qñz egreditur tussie
do et ex paribus pectoris et pulmonis . Et
qñ aliquñ pp sanguinem descēdentes a capite ad
partes uue et gule puenit tussis ut scias distigūe
re inter has tussis et modos fluxus dixit Gal.
ubi supra testatur nos uidisse qñ augmentata su
bito sanguis de capite descēdit maxime i tme
rioribus uue circa gulā fuit egressio eius cñ tu
si . sanguine . n . ad guttur incidēte tussis fit . unde
uisa hac passioē oz ut ualde perquiramus ne ar
bitremur eundē sanguinē ab istrumētis spirit^o
salire . naz sanguinē multū subito ex istrumē
tis spiritus exire malū timorofus et periculosus
ē pulmonē . n . magnā tunc bēre passionē signifi
cat . nā nō ē uerū mile paruus uenas tñc tēporis
crepari et rumpi et quāuis sit possibile multum
sanguinē subito pp rosūrā exire tñ indifferen
ter . Si . n . uiderem^o sanguinē raro et modice
cum tussi exire . detñ multus et subito exierit et
nō fuerit ex casu uel alijs causis pñtūis tunc
arbitramur sanguinē illum fuisse pp rosūrā pul
monis et aliter nō . Sanguinē autē de capite dscē
dētē antecēdēt capitis pōderofitas . et rubedo
in facie . et exit cum rascandō . s . si nō descēdit i
guttur qñ tunc exit cum tussi ut dictum ē . et tunc
aleuat grauitas capitis et rubedo faciei rece
dit Dixit Gal . sanguis ex capite . fluente oēs sen
sus prius sunt debiliores et maxie in hoīs no
curius et frigido tēpore . Et Bozdo . dixit ē
cum dolore capitis et pñeuit exire sanguis ex
naribus et nō nō exit . Qñ si fluxus sanguis
p nares sanguis descēderit i os dixit Auit . cogno
sci qñ ē euz pñeuit fluxus sanguis nariū et
eius cuēti . Et ē euz aleuatōe capitis post eius
grauitatez . Et adderunt signa flux^o sanguis na
riū sicut rubedo faciei et oculoz et splendor co
raz oculi et non est in sanguine spūa et fit subito .

Dixit Serap . discerni i iter spēs spūi san
guis per sensus doloris et locū eius et per dispō
nez ascēsiōis i prius sanguis . Naz sanguis qñ ascē
dit ex stōacho et pñbus uēris nō ē alcēsiō eius
nisi euz uouit et est cū dolore loci i prius a quo
ascēdit . Et ille qñ ascēdit ex istrumētis bāclit^o
nō ē nisi cū tussi et cū dolore ipoz istrumētōz .

Signa ex euntis ex ore nota sunt ex di
ctis aut etiaz per uisuz aspiciēdo
in os incrius .

Signa ex euntis ex cāna pulmōis sūt qñ
ipse est paucus qñ cāna est mēbz
exanguis . Auit . n . Gal . 4 . de interiorib^o . in cā
nali pñonis nō ē aliqua uena ex qñ sanguis egre
diat habens qñtatez . et senat in loco dolor qui
dam paruus . habet . n . cāna pñonis aliqualez sen
tum et sanguis ex ea exiens aliqñ ē spūosus p
admixonēz aeris cum eo . et egreditur ut iā dēm
ē cum rascandō fortiore et tussi parua . Cum . n .
tussis ē parua ē eius exiens a paribus pñquis
sicut qñ ē magna ē a paribus remouis . Et

quāto longior ē dixit . Auit . tanto expūit cum
tussi uebementiore qñ quāto magis uenit a longi
quo tanto cum maiori difficultate spūit et sic cñ
tussi magna laboriosa . Dixit . Aitind^o . sāguis
ex canali pulmonis egreditur per rascandō et
tussim parua sed dñz ē spūosus et leuis dolor
inpectorē .

Signa ex euntis ex pñor . s . a substāa et
sunt dixit Gal . 4 . de interiorib^o
sanguis si spūosus fuerit certū signū est qñ a pñe
ne uenit . Dixit . n . y . 5 . afforismoz qñ qñ san
guinē spūosū expūunt hys a pñone educio fit .

Dixit . Raf . 4 . pñenū . sanguis exiens ex
pñone nō ē i omnibus dispositiōib^o spūosus
ymo nisi exierit de substāa pñonis . s . de carne
ipñi solūmodo qñ nō ē cñ i spūos^o de uenis pul
monis . Idem dixerūt sapio et bali . Et . Auit . di
xit qñ est spūosus qñ talis ē sba pñoris . Auit
et . i . subdit . nō solū sāguis exiens a pñone ē spu
mos^o s . et qñz pñenū et pñonici expūit spu
mosus cū ē i pñonib^o eoqñ caliditas ignea spūi
ficās . Et qñz euz exit spūosus de cāna pñoris
ut supra Et sic aliquālis discordia uidet cē iter
auctores et i dictis . Auit . Quāpp notat qñ san
guis exiens spūos^o nō ē pñoniz signū qñ a pñone
ueniat . Naz oīs sanguis ab ore exiens pñt spūi
spūos^o cū possit habē cāz spūi . canoīs . s . calozē
ebullitōez faciet et sāguis motū et acut pñ rōz
que sunt cause facientes euenire spūaz i liquoz
bus aptis spūificari ut patet 2 . pñonicoz pñmē
to 4 . Sed tñ sanguis exiens ex pulmone nece
sario est spūosus qñ sanguis ille ē scdm dispō
nez i bē pulmonis in qua sanguis diditur i mini
mis amfractibus spongiose i bē eius . S . sā
guis exiens ab alijs paribus non est necessario
spūosus quia cause spūificatiōis nō semper
occurunt illic . Nam causa que est caloz igne^o
non semp ymo nō frequenter cōcurrit . Causa ē
que ē admixtio aeris et si semp concurrat nō tñ
i pñ facit spūmaz quia requirit ad hoc qñ pñ aeris
admixonē fiat spūma in sanguine qñ sanguis sit
grossus et uiscosus non diuilibilis ab aere sibi
admixto . Ut frequētius tñ cōtingit esse spūo
sus quia ut pñm cōcurrit saltem ista causa qñ est
admixtio aeris . qñ aut pauco spatio associat sā
guini aer tunc cōtinget^o ē ipm cē spūosum
uel non cē sicut qñ exit a canna pulmonis et ma
xie a parte ipñi lata qñ demōstrat modus lo
quendi quando de ipso dixit qñqñ exit spūosus
a cāna pulmonis . Et sic iste ut pñm non ē spūo
sus . Sanguis autē ueniēs a pectore qñ lōgo spa
tio associatur sibi aer . ut frequētius ē spūo
sus et raro ē qñ non habeat aliquā spūmā . Et iō
de eo Auit . d . est cum spūositate quadā et spūa
Ex eo maxime qñ sanguis a pectore exiens non
potest spūi qñ transeat p sba spongiosaz pulmo
nis et qñ in eius amfractibus diuidat ut ille qui
exit a pulmone . Distinguit tñ spūositat pñ
nis ab alijs primo ex forma eius qñ spūma i sā
guine pñonis est minuta pñfunda in tota sba san
guis ut quasi totū uidet quedā spūma . 2 .
ex parte coloris quia tendit ad quādam albedi
nez sicut dixit Serapio . Et causa est quia san
guis substāie pñonis iā recedit a for^a sanguis
et nadi uerū sōmā . scdāz bñditatū qñ sunt albe
Et ēt decliare facit ipz ad albedinē pñfunda

Spūosus
pulmonis ab
alijs mēbz

admixtio aeris eius. Sanguis vero ab alijs
ueniens mēbris non est sic spumofus p̄funde ⁊
minute q̄ nō sic p̄cludit aer i ip̄o sicut i sangui-
ne s̄be p̄loms q̄uis. n. sanguis p̄tū pectoris trā-
seat per āfractuatiōē substantie pulmonis nō tñ
i ea tāto t̄p̄e morat̄ ut possit aer sibi cōmisceri
sic illi ac ē q̄ ut supra patuit. et Bal. ē dīx. 5.
de interioribus nō trāsit totus sanguis ex pe-
ctore exiens per s̄bas carnosā pulmōis sed por-
tio eius fortasse maior igreditur i foramina si-
ue orificia canalū eius. 2^m signū sanguis
exiens a suba pulmōis ē dīx. Antic. q̄ sit ab
scissus. i. nō q̄tinuus uel ē paucus uel q̄ ē non
paulatū ueniat et paulatū s̄ subito q̄ p̄p̄inqu.
Et sic uoluit. Bal. 4. de interioribus et ē pos-
tum 4. q̄tinētis sic. si spūmū p̄ intermissionem
paucā in uice post uicē eius tūssi emiserit aliqua
partē sāguinis de tñ spūxit cum tūssi multum sā-
guinē significatio hēt q̄ erit ex corrosione pul-
monis. i. s̄be eius. Distinguit̄ ē a sanguine ue-
niēte a uenis i p̄tus pulmōis. q̄ in exēuntē a s̄ba
nō est dolor. in isto autē sentit̄ dolor p̄tus. Et q̄
ueniēs a s̄ba minoris q̄tinētis uenietē a uenis.
Dicit̄ cīm Paulus. si spūmū sanguis fuerit a cor-
rosiōe uene alicuius sanguis erit sup̄bubidans
nimis. Dicit̄ Serap. Exiens a uenis est cla-
rus subtilis et calidus. est ei⁹ colericus quo pul-
mo nutriturus est. Dicit̄ Auic. sanguis uena-
rum s̄ltior est sanguini uero. Et dicit̄ Bō ē spu-
mosus. i. necessario. p̄tū tñ esse spūosus nō tñ ē
tūc spūosus tñ q̄tūz ueniens a carne eius. Et
est dīx. Auic. rari⁹. i. rari⁹ eniēs q̄ nō sic
frequenter incurrit̄ homo in fluxum sanguinis
carnis licet multa teneant contrarium. Et ideo
exponunt̄ est rari⁹ idest per longiora interval-
la. rediens post q̄ consolidat̄ uena licet men-
dose p̄tū t̄p̄e stat i illa q̄solū dīcōe p̄ glutinosi-
tatem eaz q̄ suba p̄loms. Dicit̄ tñ q̄ cū ac-
cidit̄ spūmū sanguis a uena mīn⁹ t̄p̄us iterponet̄
iter unū spūmū ⁊ aliū q̄ q̄n a carne ei⁹ uenit ⁊ b̄
p̄p̄ bubidant̄ sanguis i uenis. Et quidā expo-
nunt̄ rari⁹. i. lapsior. i. magis fluxibilis q̄m ue-
niēs a carne nō sic fluidus s̄ magis q̄stans ⁊ p̄
se manēs. Auic. tñ uidetur dicere oppositū Di-
xit. n. q̄ est uehemētioris sp̄ssitudinis q̄ ille qui
ē a carne pulmōis q̄ subtilior p̄ sanguis ē illa
que trāsit i carne pro nutrimento ei⁹. Et illi dicit̄
q̄ quāuis sit subtilior ē tñ firmioris s̄be et mī-
nus fluid⁹. Et dicit̄ quāuis ueniens a uenis sit
grossior ueniēte a carne nō tñ ē in grossitudine
eius qui uenit a pectore. Notat̄ quoq̄ q̄ ra-
ro ē uenire i sāguinē exēuntē de s̄ba pulmōis
de facto purū sine admixtiōe sanguis exēuntis
a uena ymo fortasse nūq̄ recipit̄ nisi. 2^m. modum
extinctionis nec ē ei⁹ licet ista quersa cit⁹ sit in
fco rep̄. bilis. i. q̄ possit exire i exeat a uena p̄-
monis p̄ter q̄ exeat a s̄ba eius. q̄n igit̄ sanguis
exit a uena s̄it ⁊ a carne una p̄ ei⁹ ē rubea flui-
da nō sic spūosa ⁊ ē illa pars q̄ uenit a uena ⁊ ē
ista p̄s amplior altera Et ē ibi p̄s altera minor
quasi q̄dā frustra spumosa sup̄ficietē? albio
ra ⁊ magis constantia ⁊ est p̄s illa q̄ uenit a car-
ne eius.

Designis autem spūmū sangui-
nis p̄cedētis
ex pectore dīx. Bal. 4. de interioribus. Et alī

quis i aliqua pte corpis doluerit ⁊ sanguinē nō
mīlūz n̄z rubcū tūssiēs cūcerit s̄z nigrescit ⁊ nō
dol⁹ i modū sanguifuge manuerit p̄ certo scias
pectus ifirmari p̄ncipal⁹. Et Alexander dīx.
si pect⁹ doluerit ⁊ sanguis nō fuerit rubeus n̄z
spūosus n̄z multus ex pectore erit. Auic. uero
octo signa posuit eius primū est nigredo colo-
ris eius. i. i q̄patōe ad sanguinē p̄loms. Et hoc
ideo q̄ est grossior ⁊ terrestrior ⁊ min⁹ h̄ns de
colore eius nālī. q̄ in longiore uia plus p̄didit
de eo. unde n̄ reddit̄ in colore pulcer sicut ille.

2^m signū ē grossitudo eius et maxie respectu
sanguis pulmōis. 3^m. coagulatio ei⁹. Egredit̄. n.
coagulatus. et appet quasi sit una sanguifuga.
Dīx. ei⁹ Baly. 9. theorice. q̄ ē s̄ltis yrundini in
rubedine obscura. hāc autē coagulatiōēz acquiri
post q̄ puenit ad uias amplas pulmōis et canal-
ip̄us et sic coagulatus exp̄p̄uit̄. Dicit̄ Auic. Qui
rit sanguis iste dispōnes ut coagulet̄ in spūo
q̄d est inter pectus et pulmōē. Possibile tñ est
ut exp̄p̄uit̄ nō coagulatus. Et hoc ē q̄n a ma-
gna rupturā uene pectoris exiens ip̄tuose non
traheret morā in q̄cauitate pectoris. sed subito
transiens p̄ pulmōē statim spūeret̄. 4^m signū
est q̄d dicit̄ est q̄ est cum spūositate quadā et
sp̄a. 5^m est q̄ est ei⁹ dolore i pectore. Et co-
gnoscat̄ locus eius exiens p̄ locū doloris. Et p̄
istud signū maxie distinguit̄ a sanguine pulmōis
in quo sicut dicit̄ est nō est dolor. 6^m signū
ē additio eius in sompno. i. post sompnus. Et b̄
ideo q̄ in sompno banclitus difficilior fit q̄ in
uigilia p̄p̄ maiores labores lacertoz banclitus.
laborat̄. n. in sompno plus q̄ in uigilia nālī. 7^m
signū est q̄ exire eius spūmū paulatū nō exuberā-
ter et hoc p̄p̄ panctitates sanguis et difficultates
ingressus eius in pulmōē. 8^m signū est q̄ ei⁹
exitus est cum tūssi uehemētē donec spūat̄ et b̄
p̄p̄ longitudinē uic et grossitēz t̄p̄us sanguis.
uerūtū maxie uissis laboriosa fit q̄n a dyasfrag-
mate p̄cedit. Et dicit̄ Auic. Q̄n patiens dor-
mit sup̄ latus in quo est egritudo addit̄ screantio
eius. q̄ tūc plus dolet et dolor incitat ad esere-
tiōēz. Et tūc ē pulmō magis cōp̄rūm̄ sup̄ san-
guine exēte in uacuitate pectoris unde plus de
eo ibibitur in pulmōē.

Signa quoq̄ sp̄p̄ spūi sanguis s̄pta
rūz a modo eruptiōis uene dīxit
Serap. Ille qui fit ex multitudie sanguis signi-
ficat̄ ex replōne ⁊ etate ⁊ nā ⁊ regione ⁊ reliq̄s
dispōibus calidis ⁊ humidis ⁊ ex ascensiōe ei⁹
subito ⁊ multitudine ipsius. Et ex eo q̄ usus est
infirmus an̄ h̄ regimie calido ⁊ hūido. Et ex sa-
citate egressiōis eius ⁊ tollerantia infirmū ⁊
delectatiōe eius absq̄ dolore qui sequat̄ ei⁹ n̄z
febris. Dicit̄ Bal. 4. de interiorib⁹ fracturā
uenarū sup̄le siue fixuraz. possum⁹ itelligere
si reiectio sanguinis tūc multa fit ⁊ subito ⁊ ma-
xime p̄cedēte cā aliqua s̄biliti. i. p̄mitina sicut ē
cā? alii loci aut cōcūlatiō duozū corporū sicut
in palestra ⁊ exercitiūz cūz ligno uel lapide uel
alia d̄ causis extrinsecis. unde dīxit Alexander.
si fuerit ex percussione aut humore graui aut fri-
gore uehemētē ex rupturā uene erit si cūz habū-
dantia fluxerit. Et Auic. dīxit. signa facti ex i-
cissione uenarū siue fixura siue fractura sunt ex
aberrantia sanguis p̄pter quā uena rumpit̄. unō

signū san exi-
simul a uena
⁊ a carne.

apparēt signa dñi sanguis in corpore aut pce
serunt cause extrinsece facientes eueire rupturā
uene. De signis factis ab acuitate sanguis et ne
ne corrosione dixit Serapio cognoscit ex regi
mine qđ pcessit in rebus calidis et ex eate et
si libus ei. Et ex supfluitate caloris capitis nā
lis et ex subtilitate eius. Et Aui. dixit. signa
sunt antecessio cāz corrosiōis et ex acceptione
reap acuitatē et descensio catarrhi acuit. Et ulz dī
ei pōt iuentio mē corrosiue in pibus pectoris
uel pulmonis. Et est cum eo febris pp maliciāz
illius mē. Et dixit Serapio. significat ex hoc
qđ nō sit ascēso sanguis subito neqz multi s; in
tēpore longo aliquid post aliqd. Et Aui. dī
xit. spiritum incipit paulatim. Et est pax qđ spū
in principio sicut paulatim et parua incipit cor
rosio et sic corrosio auget ita et spū augmētā
do pcedit ita qđ aln sunt subito et ex eo res ma
gna spū cū corrosio fuerit aucta multū l' pue
nerit ad uenas magnas. Et si corrosio fuerit a sa
nie aucta dixit. Serapio cognoscit ex pcessio
ne ulceris qđ ulc' accidit aut ex catarro acuto
aut ex apate qđ reludat sanē i pect' at i uelamē
ligās. Et Aui. dixit. sequit' spū sanie. s. aut ui
rulentie qm corrosio pduc ad sanationē ppter
maliciā materie. Dixit Hal' 4° de interiori
bus. hū qui ppter rosūrā sanguēz et cist' multo
ciens partē pulmonis emiserunt. s. l'z et anulo
p'lonis et partes arterie et uene uel corporis p'lonis
Et Aui. dixit. Qñz pducat ad emulsiōē cor
n'cis. qz qñz aliquis coctex i modū escare spū
aut partis pulmōis. Et est ideo color sangui
nis ex corrosiōe fluēns mal' ppter admixtiōē
ill' materie corrosiue cum sanguē unde nō red
dunt bene colorant. et maxie qñ qñtas expēs
sanguis est parua. Et qñqz est spiritum dixit
Aui. s. ite aque carnis. qñ. s. a parte corrosa resu
dat materia aliqua aquosa que simul cū sanguē
mixta reddit colorē eius si uere ruberū sed sic ē
color aque carnis q' lauat' recentē occisa cū san
guine suo. Et dixit Serapio. ē in eo aliquid
ex dolore qui sequit' corrosiōē. Dixit Aui. dī
cōpendij libro 5°. cum uena quasi cū sudore san
guinez emittit et sanguis est tenuissim'. tunc ill'd
ex raritate est pellicule uene. Dixit Aui. cēna.
signa facti spū sanguis ab apuone uenaz sum
tur a repletionē. Ad sunt. n. signa repletionis. mā
n. sanguinea existēs multa p' scindere seu fran
gere uenā. et tūc qđ exiit est multū ut supra dictū
ē. Et p' apire et dilatare orificia uenaz et non ē
tātē qñtatis ymo qđ egredit' ē min' eo qđ egre
dit' i pncipio icutiōis. Est tñ p' co qđ egredit'
i corrosione i p'ib' hōis ymo oī bora nisi cūz
puenerit corrosio ad res magnā. Et nō ē dixit
Aui. i b' fluxu dolor i icutiōe hō et corrosiōē
altq' tristis sentatio p' repiri. Et dix. post
ips et pp ips iuenit' reges et suauitas et alenat'
infirmus expulsa materia grauātē naturā. De
facto aut a resudatione sanguinis per poros ue
narū dixit Aui. signa sunt paruitas eius quod
egreditur. Et si fuerit resudatio ex apostemate.
essent signa apostematis pleuretis uel p'plome
qñis hoc plus contingat i p'plonia. Spū
quoqz sanguinis pueniens a causis primariis
potest cognosci p' pūiaz carūz uel alium' i plaz

Et indicio patiens uel astantis. Cum medicus
diligēter inquisierit. Et ego sup hie numerans
eas ut bona inquisitio de eis possit fieri et sunt
percussio casus obuiatio. et fortis pressura sine
q'strictio cūz euenerit mēbris spūalibus aut uel
nis eis. Et si l'z uulnus penetrans et uociferans
fortis. Et uocis acuitas et exaltatio sine grada
tiōe. Ripa et furor. Et ppterrea dixit Aui. M
tipicat in maniacis et eis qui irascunt et rizon
tur et furib' ex oi re. Et oīs motus laboriosus
et fortis sicut lucuatio ludus cūz fustibus lapi
dibus uel ferris. Et elenatio et delatio ponde
ris qñis. s. supra uirum lenāns uel ferens.

Et dixit Raf. 4° qñiens. accidit ex dormi
tiōe nō sup stratis sed sup terrā uel lapides ul'
ligna solida aut alias res duras. Et sit dix
Aui. ex timore aut angustia aciente sanguinez.

Et ex eis ē multa balneatio in aqua dulci uñ
mollificat' sba uenaz et relapsat' sic qđ nō qñēt
sanguinē. Et multa ē balneatio in aqua icterica
ticiis calid' ut sulfureis qz calefaciūt et acuit san
guinē. Et sit ex rebus icterice frigiditatis extrin
secus pectori apuatiis. Unde Jpo. 5° affo.
frigida sicut nix et glacies et alie siles res frigid
de nimis apuatiare mēbris hancitū aut ui
cuis faciūt scindi uenas qñis aliqñ dicte res
frigide ab extra apuatiare sint cā sanationis.

Dixit Aui. qđ ppanōes qñietes uel et meli'
strabentes mās ad uenas sunt pp frigus q'strin
gens eas. i. inspissans eas faciēs dilataciōez eaz
difficiles quare nō obediūt hūm laborā in eo
cum dilatan de imo cum coartatiōe. i. q'strictiōe

Dixit Hal'. sup 2° epydimaz et ponitur 4°
qñiens. lesio uenaz pectoris et pulmōis facta
a frigore uehemēti accidit hūi siccat' q'plonez
et corpus macilentū et durū. Et accidit ē de
leui hūibus corpora mollia lenia et hūda. Et
de cāis ē est intensa caliditas aeris uel rep ap
proximatāz ab extra aut mltā siccitas aut mltā
hūiditas relasans. Et de cāis est assumptio ue
neni corrosiui uel hūis pprietates inducendi
spūz sanguis. Et ex eis est assumptio mēz
hūis in ruitē apiendi orificia uenaz aut medi
cinaz acuitatē solutiūz. uel nō solutiūz. Et si
milit' ciboz acutoz maxie cūz asiduatur usus
eorūz. Et ex eis ē aln sanguisuga q' intrauit
per os et adhesit gutturi uel alteri uicino mem
bro et hys similia. De signis autem sangui
nis retenti et in pectore congelati dixit Rafis.
4° cōtinētis. Dico qđ si quis passus sit motio
nem sanguinis. deinde cōuersus fuerit in curi
nitatē coloris epaticaz et sinecopiz et paruitatem
pulsi et caliditatē corporis et lapsationē habuēt
notūz sit qđ sanguis congelat' ē in pectore aut i
pulmone. Impossibile tñ est qđ sanguis sit cōge
latus in pulmōe qm cum sanguis puenit ad ipsū
puocat tussis. Unde anqz congelat' expellitur.
De libro mortis festine et scribi ē 4° qñiens.
si patiens expuerit sanguinē. non per temp' len
gum oio expuet sanēz. Et statz qđ priuabit' bu
uismōi spūz illico mors sequitur. Dixit Aui.
kindus. uidi patientē spūere per os post spūz
sanguinis lapides paruos per tussis uehementē
et inde alenatus fuit a tussis sed tñ ille tadē mor
tu' ē per tussis. Dixit 4° affo. oīs sanguis qua
liscungz fluens per superius ē malus. Et inuelle

De signis uel uel
sanguinis et qñ
lati in pectore

xit proprie de fluente a parte instrumtorum bonelli
tus. Ipse. n. e. malus sedz plimū. Dixit. n. Aue.
non orie sputus sanguinis e timorosus ymo illd
e timorosus quod habet duo signa secus. primū
e q non retineat. f. nec per naturā nec p auxilia
adhibita. Cum. n. non cessat sed continuat. sūt
magnas fore uenaz punitatis solonē. Hic autē
reperit una littera affirmatiua dicē. qui reuine
tur. 7 potest uerificari de fluxu magno sanguis
qui a principio statz reuineret. qm tunc retine
retur interius sanguis extra uenā fluxus ad quē
sequerent accēa terroris. prima tñ littera e me
lior. 2^m signus e q sit febris. f. putrida euz co. e.
n. absentia febris dixit Bal. 5° affo. in comento
affo. qui cūq sanguine uouunt 7 e. signum sputi
maioris securitatis qm febris putrida sūt mās
malā 7 corruptā 7 cū mala qualitate acuta quare
uulnus faciet transire in ulc. Sputus quoq
sanguinis ex apone orificioz uenaz aut ex ip
soz poroz dilatandē pueniēs securi. e ceteris
sicut deterius e accēis ex earuz corrosiōe. ipsuz
.n. uix aut nūq curat. pcedens aut ex incisione
tenet quasi mediū inter predicta. Sputū q
ex instrumtis pcedens bonelli. qm sit ma
gis timorosus alijs. tñ de eo dix. R. ubi supra
non e extimandus ita graue eē qd difficile sit ad
curaz cum sputus sanguis accidit cum iussi qm
passio potest esse ex apone uenaruz. f. dilatauo
ne orificioz aut poroz ipsarū qm qm tale
sputus sit multuz. non tñ est timorosus multum
ymo euz stupit facile curat. Et iam curat. e
bomo solo fuco plantaginis. Habet itaq dixit
R. huius spui spēs successus salubres magis
q relique species accēis euz iussit. Et dix
Constantin. quedaz spēs spui sanguis e ex ne
bementi repletiōe que. f. perducit ad apertionez
orificioz uenaruz Et hec e iuuabil 7 nō nocua
eo q supfluitatē ipsaz expellit nā. naz patēs de
bet uitare replonez qm si multa fuerit replō ut
eaz nā expellere non ualeat subito morietur eo
q replebunt uentriculi cordis 7 cessabit puls
eius. Omne enim sputus sanguis quod subito 7
repente accidit si uadit ad cor subito interficit
Et si restringitur subito suffocat. Et si non
restringitur interficit per nimiam euacuatiōez
Bal. quoqz 4° de iteriorib. 7 pans inter fluxū
sanguis exiens ex pectore et exiens a plone
dixit. Si sanguis est ex pulmōe ulcera insecun
tur et difficil est eoz cura aut incurabilia sunt.
S; si fuerit d pectore curabil est pa. qm lesio
nes uenaz ex ruptura curatur de leui. Et si diu
turne fuerint oī nō pueniūt ad casuz cui nō sit
uul cura. Et Aui. Dixit q exiens ex pectore
nō est tanti timoris qm e exiens a pulmone. Et
rō est qz qui est ex pectore sanat uelociter non
intelligēdo absolute s; in 7 panōe ad exiens ex
pulmōe. Et Bal. quidē 5° de ingenio sanita
tis. et sūt et Aui. assignat quatuor cās pp quas
uulnus pectoris uelocius sanat. Prima e qz
pectus est mēbruz solide et debite carnositatis
nō spongiosus s; pulmō. Unde nō ibibunt mē
male pbibentes uulneris 7 solidatiōez s; in pul
mone. 2^a e qz pectus nō hz uenas et arterias
ita magnas ut pulmō. 3^a est. qz sanguis fluēs
ex pectore magis cadit in spatiofitatē pectoris
q exiens ex pulmōe. 4^a est qz pectus nō est

sic expositus nocumētis catarrorū s; pulmō. Et
pp oppositas cās uulnus in pōne nō uelociter
sanat qz ut dixit Mesue. mē i corpore pōnis
spongioso ibibunt et cōcluduntur in eo vapores
mali qui ad malitias addūt. Et est euz hys plo
nis caro putrescibil et est exposita nocumētis
catarrorū. Et est pulmō in cōmūo motu qd
aut debet uniri et 7 solidari oī q sit in gete i mo
tu tñ coicat et pect. licz nō sic moueat ut pulmō
Et subdu Aui. q est uulnus pectoris nō sa
net s; fiat ulcus adhuc non hz uulnus pectoris
malitiaz ulceris pulmōis qz nō tantaz. Nam ulc
pulmōis illico q e sanosus illico e deductū ad
pusis s; ulcus pectoris pōt diu stare anteq de
ducat ad pusim 7 pōt q patēs sit pificus. imo
ulc pectoris qm ē sublimet ut fiat fistulosus
qm oculat. qm apparet et sic rediēs oī boza
i. de tēpore ad ipus. Et euz occultat patēs est
sine accidētibus malis et appet quasi sanus sed
qm pōnis ulcus aliq oculat ut euz facit cru
stas nō tñ stat tanto tēpore qn appet et redeat
sicut ulcus pectoris. Hec stat et patēs eo tem
pore sine malis accidētibus et nō appet si e sa
nus sicut patēs ulcus pectoris. Et dix Aui.
cum sputum sanguinis e ex pulmone cōmūtatur
ipsum duo timores. f. superfluitates ipsius flu
xus 7 hoc maxime qm esset ex uenis fractis in
ipō 7 timor uulneris ne fiat ulcus. qm tamen
fluxus pcedit a sba pōnis tunc magis timetur
de ulcere q de fluxus supfluitate. maxime si
fluxus fuerit plimū. Nam fluxus sanguinis
plimū fm plimū sit ex uulnere. uulnus aut patē
est ut sanet et sic fiat ulcus. Pōt ē isto mō
uuln. pectoris fieri ulcus qm ei succedit sputus
saniet Aui. 7 po. 5° affo. in sanguis sputo saniet
sputus 7 in saniet sputo pus. Et Aui. dixit
q qm succedit ad sputus sanguis sputum saniet
timetur q sit hoc fm acc. cōdēs. f. sputus saniet
ex ulcerat quod cōuersum est uulnus ule acci
dēs pūz. Inuenitur aut hic littera que dicit
qm succedit sputo sanguis recēti sputū sanguis
7 e. quod est qz euz aliq sit rerēto sanguis et
post ipre reueritū significat q nō fuit facta
uera cōsolidatio pme fracture 7 per cōsequens
qd uulnus sit puerus ad ulcus. Et dato q nō
dum spuerit sanies tñ illud uulnus non remāsit
simplex sed facium est ulcus. Quare autē non
fuerit facta primo uera cōsolidatio potuit eē
aliqua complexionis malitia in loco relicta
uel aliqua etiam ipsius sanguis malitia. Et
7 pans Aui. inter spēs fluxū sanguis a cās pmi
tuis dixit Ois q a frigiditate aeris cōsequitur
sputus sanguis in pmo die sanat quia cito sed
alioruz diuertificatur dispōneo.

Reseruatō

exposi
to sanguis ne eis supueniat adim
plet dicta 7 portione. Et dicta q
dem uitaz reuificat. Et e ut deul
get aerez caliduz 7 morā sub sole uel ad ignem 7
fumus 7 pulueres 7 aerez etiā intense frigiduz 7
flatū sepiētionis 7 austri. Sed morā i aere

tempore uel ad aliquale frigiditates declini ſit
Fugiantq; iras et furores et letetur et gaudeat.
Fugiant omne exercitiū forte et maxie facili
i mēbris ſuperiōib⁹ ſic uociferationē et clamo
res et locutionē plurimā et nocie aut hanelitus
exaltandōz aut hanelitus retēiōē et deuitē fri
care mēbra hanelitus et ca calefacere cum aliq
bus exterius actu calido aporxiatis. Et in aq
dulcibus balneandōz multas et in termaticis qz
cumq; et ſit ſtuſas et balneuz ſiccū. Sz geſcat
maxie poſt cibum. añ cibandōz exercitari pūt
leniter in et mitte. Vigilas fugiāt longas ſz
dormiant ſufficienter et ſtent capite erecto et
ſiue ſedeant ſiue erigantur. Omnes cibos
et potus calefacientes uel actu multum calidos
fugiant et maxime ſi apertiui ſint qua ppter
cibos non comedant acutos neq; amaroſ n3 ſal
ſos neq; ēt pīm ponticos aut acetoſos ppter il
lud qd pectus conſtringunt i tuſſiz incitant. Et
fugiant omnes cibos potuſq; multe dulcedinis
ppter illud quod cōuerunt in coleras et ſangui
neſ ſic accuſt. Et deuitent cibos potuſq; multi
nūtrimenti ſanguinis multi generatiuos. Sed
utant cibis paruz dulcib⁹ aut inſipidiſ ſtipici
tatez quādāz hññb. Digeſt. n. Alim. Libaria
coruz ſucuz uae acerbe aut ſumach admixtū ba
beat aut alia ex ſtipiciis. Sz ſint cibi coz ſtipiti
et glutinatiui frigidi ut ſeruozē ſanguis extigu
ant quare utant ex granis panc ſimulaceo tri ami
do riſo ſimula. kitch ordei ſub excoctatis et
lentibus ſit qm ingroſſati ſanguinez et reſtrin
gant. Et panis coz n̄ babeat ſal n3 mltū frumētū
Et carmb⁹ uſat uuluis agnuiſ pōciſ et edimſ
et maxie extreitauib⁹ coz ipoz uētrib⁹ epanb⁹
et pñomb⁹ et cerebelliſ. Et de carmbus capſis
leporiniſ et capſioliſ. Et carmb⁹ puloz pō
ciſ coturnici et faxianoruz et turturuz et pauoni
ſ nolare incipientiuz turturoz alandarū et alariuz
auiculariuz bonaz. Et ex fruib⁹ utant citreuz
pirie pomis ponticis neſpiliſ ſorbz granatis da
ctil⁹ imaturiſ prunelliſ agreſtib⁹ caſtanciſ ſpā
granis miri et moris rubi. Et hbis porula
ca plantagine coriſiola anagaliſ et ſilibiſ. Et
conferunt piſceſ petriui angule et cancri. Et cō
fert lac decoctus per illud quod in eo eſt de glu
tinatione. Et lac uacini per illud quod in eo ē
de ſtipicitate qm ab eo bñ rū fuerit extractū et
caſeus recens ſaltius et antiquus nocius ē p
illud qd ē in eo de apnone. Et cōueniūt oua ſor
bilia et pſeup accepta de ſua gatiua ſumpta cru
da. Et de ſaporibus cum rebus ſuis pñ ui
agreſta et boriboliſ et ſumachia et ribeſia et rōs
ma. Et dicunt qd gluten piſcium acceptiuz deco
ctus in priſana tri uel amido uel ſiliā queit i p
ſeruandē et curandē. Et ſit pulo d farina fru
menti mādifiſima ſuſcepti decocta in uino ſtipico
uel aceto uel ſuco plantaginiſ aut ci lacte. Et
de potib⁹ utanda ſunt uina ſubtilia acuta ātiq⁹
et multe ēt dulcedinis. Et utendū eſt uinis rubeiſ
ponticis aut ſtipiciis. Et aqua plūmal⁹ queit ciſ
ad luſfada uina et cibaria decoquēda. Utent
replendēz ciboruz et potuiuz. Utent et abſtinen
tiā et famē et coyuz et ſumarie omſ cib⁹ et por⁹
ſtipici⁹ uel glutinati⁹ et conſolidati⁹ cū in fri
gatione eiſ queſiſſe. et oz ut cuſtodiant ab om
nib⁹ que dicta ſunt ſupza in .ſ. cauſaruz. Et

ratio

7th April
San Luis

сан мундирца^о.
 * гонимого
 аспирин.

diffuso san
ad extrema

lipidano

*Quia sputi
sanguis.*

rosorum uisum torrefactorum sumptus cum aqua plu-
uiali et flos lambrosce et filii sumptus. Et sub
dit Aui. Perueni ad phibendum apia. Nam hoc in-
tentio non solum haberi in phibitione maxie. sed
et in toto processu cure ita quod est restrictio sanguis

Sit aut phibitio apiana cum subulandoe re-
gimie et diuersione ad ritariu et infrigidandoe
pectoris. Et pueni ad rectu secundum regimie sic
dictus est supra in phibitione. In curandoe aut sputi
sanguis dicit Raf. 4. quoniam studius hndum
est in cura sputi sanguis quoniam suspecta est passio
et mortalis si tardata fuerit eius cura. Et ideo
auctor ppendit dicit in 5. eiusdem pre oibus su-
beo quibus uena rumpitur in phibitione ut prius quod
tumesat et sanies colligat eas solidare studeat.
Nam si negligentiaz inde habuerit et sanies colli-
gere cepit sciat eum nunquam aut eum magna difficul-
tate posse sanari. sanies enim non mundificat nisi cum
tussis. Et tussis. uulnus auget et phibet ne solidari
ualeat et est etiam alteri uulnere. Et d. d. et quod
dicit alia species sanguis de phibitione fluens. quod quidem
est paucus neque est calidus neque rubicundus. cum
causatio uenarum est. Cum cura difficilis est et dif-
ficilior supradicta est sit paucus. passio enim dif-
ficilior fractura solidatur. Et dicit uulnus dya-
fragmati in sua carnositate solidari. in sua ho-
pote carnositate impossibile est solidari. Dicit Raf.
5. collis. Quia in suo tempore uulnus ad sanies
potest deuenire. non studere debemus in remouendo
causam quoniam possumus et modis oibus quibus pos-
sumus. Et dicit extra foribus lacerationibus
uenarum quod in mediis interioribus sunt sunt ille qui in
pectore et fortiores eis sunt qui in uenis pulmonis
eo quod aliqui dixerunt quod non solidant. Et Raf.
dicit quod in principio eum suo sanguine solidatur sed
quod ad sanem deducitur perfecte non sanatur sed cum
bono regimine si inueni per phibitionem eorum uita

Et dicit. sunt aliqui qui ex hac infirmitate non
moriuntur. Et hoc dico per duas causas. quod est phari-
pote per dicta Raf. quoniam hoc manifeste non dicit sed
multi ex modernis hoc testificantes fuerunt. Et
Aui. dicit quod uidit mulieres que uixit. xx. annis
post lacerationem uenarum pulmonis. sed ipsa comede-
bat semper zucharus. 208. cum pane facio cum co-
riando. Et ego assero ei qui dixerit istud co-
quod filii Auezoar mihi filii retulerunt. in pluribus
homibus hoc uiderunt. Et Raf. quidem 5.
de ingenio sanitatis et Aui. dixerunt quod factus
ex corrosione est prae cure et difficilis. et est sic
illud de quo despatur. Non enim sanatur nec conso-
lidatur nisi eum remotioe malicie phibitionis. Et il-
lud non fit nisi in spatio in cuius filii ule aut i-
durat aut putrefit. Cura itaque sputi sanguis
dicta phibitione et potione Et dicta quod sanis filia
est ei qua sit phibitione. Dicit Aui. tepent co-
rus aera ne sit aer frigidus phibitione magis ad pul-
monez non sit nimis calidus agitas. Dicit phib-
lagorius Aueni fumus puluis et tristitia. Et ui-
tent et furore suspensiones et timores ampuet sed
cum spe bona letent et gaudeant. Et dicit Raf.
super 2. humora et ponit 4. quoniam. Panetel
sputi sanguis. non oportet inspicere in rebus ru-
bels quoniam attrahit sanguinem ad superficiem corporis
ex affiguratione et assimilatione coloris ei. Dicit
Raf. dico quod hoc sit reducendo sanguinem ad me-
moriam animi. Expertus est. n. et iuuentus quod color

rubens uisus apparet in sputo sanguis auget
illud. Ideoque recipit patienti ut non aspiciat in
sanguine dum exiit. Dicit Aui. custodiant in-
tueri res rubreas licet iuuent alia littera quod dicit
res plimas et est bona. Dicit Serapio. papi-
mus ut uiam tranquillitate ut non exspirent nebe-
menter non clament. Et Baly. dicit. patientes
oio non clamare iube et a uerbosus abstineat co-
pia non banelu. emitat magnos. Et Alex. dicit
ut. utat taciturnitate ut uoce aliquam non emitat
uel saltu in loquendo non laboret. Dicit uicet
fricationes et balnea quocumque. Dicit Rafis
9. quoniam. si reiectio sanguis ex plenitudine fiat
dormiat patientis spiritus erectus ne partes pectoris an-
teriores eum alijs flectent nec confricent ne ideo
confortet uisus quoniam uisus plis nocua est eis et plis
quod alia res quoniam uisus inducit apostema et phibet
ne consolidatio fiat. Et Serapio facit eum ia-
cere taliter quod caput recipiat alius. si sit caput
eius phibet pariter ad supiora ita ut non cadat
partes pectoris super se adiuices et confricent quod
accidat motus uisus et phibet ad consolidationem
ulceris. Et Aui. dicit. sunt eorum sompni super
latus. si sanum ut non calefiat pars uulnerata h-
ti Aui. non precepit absolute. sed quoniam eger uult s-
clinare ad aliud latus. nam melius est ut recit. sicut
ideo sicut secundum formam que est sicut phibet ut non
cadant partes pectoris alie super alias. Et uicet
uigilias plurimas. Dicit auctor copedy. nulla
res nocibilior est in fluxu sanguis quam dolor et in-
clinatio membri. Libos et potus uicet calefacien-
tes et apientes. acutos. amaros. saluos. et multum
dulces ac multum sanguis generantur. Et dicit
Alexan. si passio fuerit ex uulneris corrosione
uel ruptura non sunt accipienda res in quibus sit aceto-
sitas nisi solus aceti. Dicit Aui. Def in potu
aceti cum aqua mixtus. Raf. aut 4. quoniam
tis aut dico dandus est in potu ante prandium de aceto
tempore eum aqua per tres uices per spatium trium
horarum aut duarum. Et oportet acetum temperari cum
aqua multa aut succo citoniorum. Dicit Aui.
Quoniam est ex eis quoniam uisus ut in potu sumat acetum
mixtus cum aqua. Ipsi enim phibet sanguis cur-
sum et mundificat partes pectoris et pulmonis ex
sanguine si retinet in ipso quod non congelat. Dicit
in Alexan. quod in corrosione acetum non debet dari.

Silagorius aut dicit quod in egrediente de pul-
mone non est uedus aceto oio per interiora sed per
exteriora sic. Lulus auctoritate dicit quod aucto-
res precedenti acetum intellexerunt in egrediente
ex pectore. Et alii dicunt quod est in egrediente ex
pulmone potest dari dummodo non adsit tussis aut nisi
ipsa timeatur. Et debet dari cum aqua frigida.

Et dicit Alexan. non debet patientis de cibario
aliquo suple uel potu actu calido sumere sed ad
frigiditatem declinante. Et Aui. dicit oportet
ut sint cibi eorum actu frigidi ut quietent san-
guinem et non agitent actuali caliditate. Et
dicit. uitare debet apium et aloes et caseus uetus
et uisus. Et sumit aqua calidaz. Sed cibis
eorum sit i quo est glutinatio aut iuscatio et tenaci-
tas quodam et stipticitas et ppric sit i eo igrassano
sanguis. Et de humis. cibis sunt frumina depl-
lans cum aqua multa coctus aut coctus cum extremis
tribus animalium. Et pars azim? aut par habes
fermentum et tri et amidus et risu. Et caro edina uel

porcina et maxie eoz capita. extremitates ipoz
ueres et cerebella et intella ouoz. Dicit Alexā.
ut debet lacte et caseo recenti qm̄ nō est aliqd
inabilis ipo. Et cognoui quēdaz qāno itegzo
comedit soluz de lacte euz pane. Et sū de lacte
loco mīni accepit in. potu et qualut pfecte. Et
hui. dicit Laseus recēs nō salius ualde inuat
eos. Et Aaron. dicit lac coctus ualet nimis
ad spūz sanguinis eo qd gluat et adberet.
Raf tū 4° qūētis dicit. Hō est dandus de
lacte patiēt spūz sanguis dām fuerit maciē
tus qm̄ lac auget sanguinē nimis et inde spūz
ei⁹ multiplicat eo qd replet uenas sanguie. Et iō
hui. dicit lac uaccinū de quo butir⁹ ē extractus
qm̄ plonat egritudo ē iuuatū⁹ ppter frigidit
tates et stipticitatē suā. Et lac consuetū. s. capri^m
uel consuetū. i. de quo non est extractū butir⁹
cōuenit ppter gluatōnē et inuiscatōnē suam.
Dicunt. confert qm̄ plonat egritudo qz tunc
indiget pluri nutritiōe ppter uirtutem. Et
dicunt. lac compent in principio pfecte coagula
tus sed debet exhiberi in parua qūitate ut nō au
geat sanguines. Iude⁹ lac acidum ualet et lac
in quo extinctus est ferrum. Et dicit Rafis
Et non ē dandus de lacte iussit⁹ cūcūbus
humiditates dum in stomacho cibi b. be⁹ fastidi
us eo qd implet pectus et pulmōnē humiditibus.
Dicit Raf. pedes cocti ualet ad omēs spūz
sanguis spēm. Dicit hui. Pisces aradadas
i. perrini sunt uehementis inuiscatōis eis. Et ma
xime cocti insipidē. Et cancri ualent et angule
Et dicit hui. qm̄ cibant carnibus eligantur ex
eis ille que sunt pau⁹ i sanguis sicut in u. carnes
columbarū agrestis. uirtutis et perdicū decocte
in ponticis et stipticis. Et haly dicit. si nō ob
stet febris cibua sit illi pulli tranquillini plices
cū sumabcyā. aut. bēsi rema aut. u. rbensta aut cū
coriandro sicco uel uiridi et panis simile mīde
Et sorbitio ex amido et papauere euz p uero u
caro. Dicit Raf 4° cōmētis i facto ex icō
tinentia uenarū si non fuerit febris deur in po
m de aqua extinctiōis ferri igniti. Et si aq⁹ fu
erit pluual erit melior. Dicit hui. 5° collig
get. Mirabilis auzoar mibi iudicant qd aq⁹
debet eē in qua ferra sunt multōnēs exuncta ita
qz per hoc a sua qūitate decreseat. Et comedat
de carne alande uel iururis et de carne cuniculi
na et perdicis et de quilibet carne bñe p. u. um
sanguinē. Alexander aut dicit da de aqua oz
dei et melochia et siliabus et hoc ubi febris adē
set. Et de fructib⁹ uiridib⁹ dicit hui. sunt ci
tonis et poma stiptica et iunbe humide. i. recen
tes et grana mirri et pilocaracta. Et qd buuis. cur
su procedunt ut pumella sorba nespilla corua et
moza rubi. Et subdit. qm̄ fit ex eis ut nānē
in 2^a mensa quidaz ex luto sigl⁹ et armēo et pau
ca camphora. Utent replōnē omēs. Dicit E
rapio sit cibua in qūitate dimīnue ualde et i q⁹
litate stiptic⁹ uiscos⁹ et fac qd sit i eo aliquid sti
pticū et aliquid uiscosū qm̄ non ptransit ut sit
res stiptica uiscosa. Dicit hui. 5° colliget
qz hoc maxime necessarium est. s. cibi dimīnuitio
et sufficit aqua ozdei cum nucleis assis grana
granatop i pādio aut pulis assis ozdei. Et i sero
3. u. panis cū testiculis gallop. Dicit Raf. 4°
qūētis. i. corrosione uitandus ē cib⁹ p quatuor

dies. si uiri⁹ a fuerit. sin. aut d. dū ē d pane loto
euz aqua frigida. Et hui. dicit. si idigueris
itentiōe qfortatiōis qforta. s. an 4^m dies. quasi
dicat subtilia regimē quousqz idigueris qforta
tiōe. et tūc cibi boni sunt cibū. Et dicit cū
retinet sanguis et puenit ad 4^m dies. s. p⁹ eius
retētōz oz ut nutrit et qfortet quare utat cibū
pluri nutritiōe. s. p⁹ ab eis q sunt sicut pās
iussus i aqua deū pueniat ad pulces de frumto
et ad extremitates quadrupedū et cerebela. Di
xit Raf. 25°. qūētis uir qdā screas sanguines
euz iussu et fuerat hic postius longo tpe comedi
una die passeres frīcos cum oleo et screauit ro
tulos tres sanguis Et ego dubitā de hoc et sa
nans ē qm̄ sibi remāserit paz iussu. Et pce
pi ipz semper cibari piscibus cessauit iussu et
screatio sanguis.

Cura quoz per potōez unā inqz flu
xus est bz generales iūctiōes que ē
ipius fluxus retētiō qm̄ uariat pūo uarietate
mēbroz a qbus fluit. 2° uarietate cārum eius
et 3° uarietate modoz egressiōis eius ex uena.
Et implet fm quatuor intentiōes. quap pma
est ad incarnādus et qsolidandus uulnus celeri
ter ab ipo pū. et pūpue si fuerit fluxus ex pul
mone. Ne ut est dictū fiat uulnus incurabile aut
difficillime cure. Et 2^a est ad trahēdū. sangui
nem ad loca opōita et diuersa. Et 3ª est
ad ingrossandus sanguinē et imobilitandus i pū
ne currat. Et 4ª est accidētū correctio. Et
coagulati sanguis si fuerit discoagulati et edo
ctio. Et incarnatio quidē et uulneris cōsolidatō
qm̄ pfecte pficiat et qm̄ pfici nō pōt. pf. cū aut
euz rebus stipticis aliqua uiscositate bñibus.
Dicit eim Raf. de simplici medicia spūz
sanguis curat per res stipticas et glutinatas.
Et hui. dicit Medicinis incarnatiōis et cō
solidatiōis stipticis. miscetur qm̄ medicie glu
tinatiue. Ideoqz res amare qz diuine sunt. sunt
qrie eis suple et acute et false. Et hui. dicit
5° collig. fluxus sanguis ex pūbus intrinsecis
nō bz uiaz ut retineat nisi medicis stipticis et
cibis grossis. Et hui. dicit. glutinatio in hac
cura est melius quo occupari oz. Et qm̄ repit cū
glutinatiōe mīdificatio. est ultimū eius qd que
rit. et hoc qm̄ uulnus fuerit factū saniosum. Di
xit Raf. 5° mīemir. per retētiōez eius cura est.
Et eius que fit anestrasi. i. apūōe orificiōrū
uaf. est in claudendo qd dilatatū est. Et eius q
pp scissuraz est in glutinādo. Et eius que est pp
corrosiōnē sit remi tēdo uel renutricādo ea que
corrosasunt. Et tringit aut qd anestrasi
est a stipticis. collosam aut qd scissus est ab eis
debet ab hys qcumqz eis admiscetur et ppenū
tur siccāna absqz mordicatiōe. renutricātur aut
corrosas ab eucimis cibarys et incarnatiōis for
macis. Et subdit qz farmaci pūctas intentiōes
iplentib⁹ pmiscēt aliqua ex calidīs et subtiliā
tibz que cū qruissima sunt pūctas trib⁹ dispō
nibus. s. anastrasi corrosiōi et scissioni pmiscen
tur eis per anadosim. i. distributiōez ipoz. Ea
aut q stipticant et que sunt uiscosa reclandētia
sunt uias suas. Indigent ergo frute que ppet
eris uias. Et hui. dicit Medicinis incarna
tiōis et qsolidatiōis stipticis qm̄ miscetur me
dicine cordis et medicie pectoris et calide sic

apiu et ameos et anisuz et spica et silia licz sine
apitue et subtilitue. Et hec pnt eis imisce
ri in tribus catibus. unus e qñ ulemus pmisce
re cum medicis spui sanguis narconica. Nam
tñc ad reprimenduz malitiam narcoticorum mi
scemus subtilitiam calida ut sint illoruz bezoar
2º casus est qñ queretur sanguis coagulatu
dissoluto et aliqualiseductio. Et 3º e qñ qñ
tur ipaz mediciaz ad locu delatio. Cuz. n. n.º qñ
dimº qñ ille medicine possint ad locu puenire pp
ipaz grossitue uel adheretia uel uiaz logitudinē
aut angustiaz tñc pmiscemº eis apitua subtilia
tina ut sint delatoz cap donec pueniat ad locum
solidandum. Et Rasis dixit 4º puenit
Medicine subtilitatis puenit sicut i sine. i. ultie
huius passioni cu apte nate sunt ad pmiscendu cu
stipitibus ut pducant eas ad locu in quo est passio
qm res frigide et uiscose ipeditur meatº. Qñ
aut ex pibus qñ stomachus aut nēres aut aliud
intestinoz sit sanguis ductio nō est opº mixtione
talium farmacopz. Et subdit et Gal. hys. i. stōa
cho uenit et intestinis qñstima est genus farma
copz sz ipa eadez miscetur hys que pueniūt cmo
ptoycis caroden inferētia sompni. Et uilia siē
tia hys qui molestant a tussi. sicut eim ppter
frigiditates sanguinē qui fert ad pūcties pūca
laz. Et Alii. dix. qñz miscetur eis narconica qñ
fluxus et agitatōne sicut et acuitate remittit.

Et Rabi in 9º pūcula suoz affo. recitat su
pradicta qñ Gal. sic Medicine ad spui sanguis
cessationē sunt ppositie de medicis hñibus ali
quaz uiscositates et medicinis stipitibus. Et fina
liter ista medicina est generalis ad cessationem
spui sanguinis. Sz cum spui sanguinis p
uenit a pectore pulmone cāna eius aut gutture i
miscemº tunc medicinis istis medicas calidas
subtiles. Et si sunt ualde cōtrarie hñe egritudinē
qñ ducunt illas medicinas stipitibus et facit eas
currere et puenire ad locu necessariu. Sed cum
spui sanguinis puenit a meri stomacho uēre i
intestinis non est necessaria talis mixtio medici
naruz. Et mīscemº qñqñ euz medicinis ad spu
tus sanguinis et ad tussis forte angustiosas medi
cine dormitariue ut faciāt dormire sompno Ru
poroso qñ magnus iunamituz est eis qñ sui frigi
ditate phibent fluxus sanguis et faciunt ipm cel
sare. Et phibent etiaz coriza a loco a quo acci
dit egritudo. Dixit Alii. mīscemº eis narcoti
ca ppter duas res. una ē sedatio sanguis et eius
quietatio uel subtilitatis phibitio et alia ē dor
mitio et remotio motus. Sicut aut medicine su
pradictas intētiōes iplētes alie simplices et alie
compositie. Et stipitice quidez sunt simplices
alumen iamenur combustus ypoquistidos balau
stia psidia galla sumach rosa acacia cappule glan
dinz et cortex quercus corallº cornu cerui ustum
de quo dix. Raf. 4º qñntis. qñqñ extimauerūt
qñ cornu ceruinu ustuz laudabil sit ceteris corni
bus neqñ nisi lotu sit post ustronē eius nō curat
spui sanguinis et sedemgi et plantago qñ gapa
storia de qua dixit Alex. qñ ualer ad oēs spui
sanguinis. Et si nō sit euz acuitate. Et sandaraca
cum eim sumit ex ea. 3. cum suco plantaginis
oēs fluxus sanguis sicut. Et coriandru torrefa
ctus. euz eim ex eo puluerizato subtiliter sumit
3. uis. euz suco plantaginis qñfert multuz. Et

Stipitice

lapis ematibitis. debet autē subtilissime teri et
euz sumit ex eo. 3. i. cum suco uel aqua sublima
tiōis berbene aut euz uino decoctōis millefolij
decocti usqz ad medietatez qñsumptōis uini us
multu. Et quidā pmiscēt cu eo mūmiaz. et mure
stringit. ymo mūmia sola restringit statim. Et
marbifera ē desiccata plº qñ ematibitis. Et
magra cu euo forbili sumpta et mirus. usus. n.
fructus eius ualer in pseruatiōe et curatiōe.

Dixit Alii. sumat de granis miri et d semie
plantaginis. 3. u. euz suco plantaginis aut cum suco
2of qñ est ultimū. Et flos rubi et mox eius
imaturus siccatu et puluerizatus euz sumit in cā
calida cum aqua frigida uel alia re pueniēt ad
hoc. Et in cā frigida cum uino stipitico est uiti
mūz remediū spuētibº sanguinē Et ualer pul
uis sorbox uel nespiloz uel cornoz imaturoz et
torrefactoruz uel ustoz. Et silz mediº cortex
castanee uel glandinis. Et puluis granorum
granatoruz accetozoz torrefactoruz bibitº cu aqº
plumali. Et mala granata p mediu diuisa in
aqua pluuali per triduz ponant ad madesacien
duz. Nam illa aqua potu data salutaris potº ē
oibus fluxibus sanguis et aliozuz et fluxuz uen
tris mirro modo sōstinet. Et flos arboris cito
ny euz uino limphato sumptº. Et spediuz et la
rabe et coaguluz leporis uel edi sumptuz cu aqº
rof aut aqua albedozegī ut dixit Alii. Et ualer
pprie in eo quod ē ex pectore et sanguis draco
nis et fucus burse pastoris ē optimus. Dixit
Ruffus fucus ozumi si deur in potu statiz cedit
spui sanguis. Dixit Raf. si accipiant. 3. y. se
minis porri cu. 3. y. sumach cessabit spui sangui
nis diuturnus. Et Alex. dixit fucus porri ni
mis ualer euz aceto sumptus et ualer etiaz cu pul
tibus coctus. Et succº mēre euz aceto bibitº. Et
fucus foliozuz oliue. et fucus celidome bibitº et
to restringit spui sanguis et uomitus sanguis et succus
corrigiole. Et ciminu subtiliter puluerizatus
bibitus cum lacte asine tepido restringit spui
sanguis de uena fracta. Et ren assatu. et simi
liter mirob assatu. et squinā. 3. i. cu aqua ozdei
et fucus flozuz uel foliozuz salicis. Et puluis
factus de flozibº mīcis et flozibº cucurbitē sum
ptus cum sorbili ualer in omni fluxu sanguinis

Et dens equinº. i. uisgamus ex suco eius euz
sucharo fit syrupus et bibitur puenit fluxu san
guinis undecūqz fluat. et sanat fluxu annuº. Et
puluis factus ex granatis accetoz uel mizis po
sitis in olla noua bene obturata posita in furno
in quo sit ignis optime medet cunctis fluxibus

Medicine aut glutinatie mīscēde cu stipitibus
sunt sicut oli banu et mastix. et gūmī plici sumpti
mirre pficit et oculis opiones apu et pulmōis
et pectoris ulcera expurgat. et silz comenit gumī
amigº. Et quidā decoquit euz croco i uisculis
et quidam exhibent cum terra sigillata. De qua
dixit Raf. 4º cōtinētis. nō ē aliqua res que cel
sare facit fluxus sanguis statiz si ē lutz sigillatu
euz puruz datur. Et lutz armenus confitº unde
4º cōtinētis dixit. semp debet eē i manibº pati
ētis de luto armeno et sigillº tpatis et dempsatis
cu gū arab et dragagato et aliqº pre capboze ad
faciendº saporē d eo. et ex istis sūt ipa gū arab.
et dragaganuz. Et porulaca dixit Alii. qñ
porulaca masticata et degluta nāliter facit sta

Glutinatice

rim ad fluxus sanguis. Et comenit coctio eius
teru lucus eius est fortior. Et Alii. dixit.
ex rebus expens in abscondendo reiectionem
sanguis est portulace mastiatio et deglutio aque
i. succi ei. qñs eiz stanz retinet. Raf. ahi di
xit. dico uenduz est portulaca. si cu spuro fuerit
caliditas uehemēs et sitis qñ ē in ultimare ad
infrigidanduz et humectandū cū stipticitate. Et
ex eis sunt citruli dixit Asclapiades. citrulos do
mesticos icide ad minuta et pñce sup eos aquā
fontis et decoque usqz ad tertias ptez et expri
me. Et in expressiōe pone terre samie. 3. i. 5. et
da ad bibēdum. Sucus ē citruloz retentus
in ore ad sugēdū ex eo an. pap. mirabilz ualet
Et Rafis dixit. dico ponat euz eo de gāmis
arabico et mucilagine psily. in succo eis citruloz
ē uiscositas mirabil. Et ipa mucilago psily
et mucilago semis citonioz conueniūt et maxie
qñ di soluiūt in eis dragagantuz. Et ex eis ē
et ipa terra samie siue terra stelle p qua qdā po
nūt gipsum. Et ex hys est semen alice et malue
qñ ponitur cum medicis stipticis et storax et
calamita. Et ex eis est radix 7solide maioris
fm omnē moduz administratōis eius. Et ex eis
est tri et amilū et cortex uris et semē plantagis
et hys silia. Dixit Jsaach. Amigdale amare
date euz amilo et menta fluxus sanguis euz oi ce
leritate coartant. Et Dyas. hoc idē dixit de dul
cibus. Et steruus apri l' porci sumptuz sicch
cū aqua ul' uino potēter refriguit. Dix. Terrap.
Damus illas medicas si nō fuerit febris neqz
apostema cum aliquo syrupo pontico faciente
stipticitatez. Si autē fuerit illic febris aut fle
gmon dam^{us} eas euz decoctiōe quarfidas medici
narū stipticaz sicut sunt citonia et zaur et sorba
et silia. Et Alii. dixit Oz ut denē medicie con
strictiue spuri sanguis euz uino stiptico ut pene
trēt qz in qñz uinū tuat ad penetratōēz lz nō
tū qñz uinū subtile. Et hoc nisi sit ibi febris
aut opa qñ tūc dimittat uinū et sumat cum alio
succo quēciēte. Dixit quoqz Haly. Medica
mina da pontica et rephentia simul et lementia
ne forte q reprimūt hancituz ledant organ. cū
mēbra bec plana sint et leua nāl. Et Forz.
dixit. Medicinis stipticis et glutinatis de
bet medicus miscere lenitua ut sunt passille
candi penidie liquiritie et succus eius inube
et ydromel aquancum. Ex medicinis itaqz
simplicibus supascriptis et alijs similibus pñ
confici medicie multe composite. De quib^{us} est
medicamen beruz. 3. dragagantū et gumi arab^{is} et
sanguis draconis boli ar. rof. amidi spody emari
tis seia papaueris albi seia plantaginis mēmie
acatie ypoquistidos añ. 3. y. penidiaruz. 3. iy. sy
rupi rof. qñ sufficit. Et alñ addit suc^{us} liquir.
dosis qñ castanea cū aqua plātagis aut portu
lace aut rosata in teiunio. Aliud. 3. spody
rof. boli ar. ematibis añ. 3. x. coralli carabe mar
garitay añ. 3. y. seia papaueris nigri seia rof.
et plātaginis et portulace et baulastie añ. 3. iiii.
puluerizētur et da cū aqua plūiali. dof. aur. i. et
ualet. n. in corrosione et qñ ē acuitas in sanguie
Dixit Sal^{us} mēmir. medicamen andromari
3. acatie. 3. iy. rof. baulastie añ. 3. y. gumi arab^{is}
3. y. dragaganti. 3. y. da euz aqua plūiali. Di
xit itaqz Sal^{us}. Medicamen ē qñ rose baulastia

et accatie habent stipticitatez et gumi arab^{is} et dra
gagantuz sunt uiscosa et colloza et glutinaria. sed
non est possibile ut hoc farmacu usqz ad plonē
et toracē p se pueniat qñ sunt uiscosa et stiptica
Et maxime euz mel non addiderit Andromacul
sed aquaz plūialem dederit stipticam et ipsam
uirtutē habentes suple. qz opozet hui^{us} farmaco
aliqua misce deducencia ipm ad passiois locū
Quidaz laudāt syrupuz facuz ex decoctiōe capi
tuz rof. boli ar. et reupōici. Medicamen De
rapio de quo sumendū est apud sompnū. 3. aca
tie baulastie rof. rub ypoquistidos copulaz glan
diuz et corticū turris añ. terrant et cribellentur
dof. 3. iy. cū aqua sumach. Aliud expuz i erupti
one et corrosione uene. 3. spody rof. rub luti ar
meni sigil^{iter} sedengi añ. 3. io. coraloz carabe mar
garitaruz non pforataruz añ. 3. y. gumi arab^{is} dra
gaganti añ. 3. y. papaueris nigri semis portulace
seis malue seia rof. rub seia plantagis cornu cē
ui usti añ. 3. y. y. acatie ypoquistidos succi liquir.
añ. 3. y. amilū torrefacti. 3. y. dof. 3. iy. cū aq^{ua} plu
uiali. Syrupus optim^{us} ad oēm homozofagi
am undecūqz fiat. 3. ypoquistidos cōmolec bo
liar. acatie coraloz alboz et rub et mēmie psidie
galle mēre baulastie gū arab. dragaganti si mēiri
corziogole seia arnoglose sumach radieis penta
filon sanguis draconis. 3. i. decoquant in aqua
plūiali usqz ad 3^{am} et collent et additis libris
1. iy. zuchari fiat syrupus. detur euz aqua plātagi
nis aut cū aqua furciū stipticoruz. Dix. Al.
5° colliget. mibi melius uidetur omnibus alijs
zucharum rosarum cum aqua in qua decocte
sūt glandes et nuces cipressi equaliter et cauda
cabalina et mirabil. Medicamen uile ualde
in omni homozofagia. 3. caude equine cōsolid
maioris mēre melisse cētinodie plantaginis rof
rub. coriandri uridis berbene mēlefolij portula
ce ozimu burse pastoris folioz rubi et rapui fo
lioiz quercus flozuz uel folioz citony folioz
olue agrimonie celdonie. añ. 3. i. nucis cipe
si cimini ameos et anisi seminis fenicali et apy
torrefactoruz et squināti et spice añ. 3. y. seminis
plantaginis acetose et portulace granoz miru se
minis citonioruz et psily seminis porzi sumach
copularum glandium psidie baulastie grano
zum granatorum acetosorum cypiscatorum flo
zum salicis flozum nucis flozum cucurbitē añ.
3. 5. papaueris albi et nigri seminis usquia
mi a'bi añ. 3. vi. succi liquiritie ypoquistidos ac
catie sanguis draconis añ. 3. iy. corticū radieis ca
stancaruz. 3. y. boli ar. et sigil^{iter} sādaloz oīuz carab
reupontia añ. 3. ii. 5. seia coriandri ppati. 3. y. ii.
sorbaz nespiloz cornaruz et inubaz. oīuz ima
turoz et exiccatoz añ. 3. iii. 5. pruneloz imaturo
ruz exiccatoz et fructus cinosbatōis añ. 3. i. deco
quant oīa in aqua plūiali in qua extinctus fue
rit calibis ignitus mētorēs sufficiēter. qu. usqz
due terne deficiant. in ipa tñ prius infuse fuerit
pñdicte res uel maior pars eaz per biduū. deiñ
colent et ad qñlibet lib eius. ponat lib. 5. de syru
po mirino et. 3. ii. 5. syrupo de papauere et cla
rifice et sirupet et acetosec cum aceto citonio
rū et pōt aromaticari cū cinamomo mace garro
fi. olidano et mastice dof. 3. ii. aut plus cū aq^{ua}
plantaginis et aqua miri. Et qñs sunt me
dicine opiate composite de qbus est medicamen

in eruptione
et corrosione
u. uene.

Alman. B. thuris sanguis draconis an. 3. iii.
carabe. 3. v. ematibus terre sigilate. an. 3. i. alu
minis. i. iust. 3. ii. balaufti. 3. iii. opy. 3. ii. raud.
torrefacti. 3. ii. fiat ex eis troisca. 7. Ex quib
cotidie unus eoz in potu sumat. cuz suco ozimi
maioris aut potius. Et si egritudo fiat uebemens
alius circa noctes dandus est eis. Troc. iuen
tionis Judei. B. carabe balauftie rof acacie ra
mic ypoquisti. gumi arab. dragaganti semis pa
paueris sanguis drac. et opy an. ptes quatuor. es
pficiant cum aqua urge pastoris et dens cum
aqua ozdei. Dixit Conciliator Medicamen
ad spuius sanguis expium. B. acacie balauftie
nucis cipressi gallay ypoquidos gnoz ruc sil
uctris caude equine corrigiole mirri lapidis
ematibus sandarace carabe capilorum rub. san
guinis draconis gumi arab. dragaganti simile
amidi terre sigilate luti ar. luti stelle aluminis sci
fi an. 3. 5. stercoz asini leporis 7 capre sicco
ruz spongie cobuste enclaustri scriptoz centau
ree minoris coru cerui usti spody capitū rof
rub siluestriū ericy ruber reubar. costi an. 3. iij
seminis papaueris albi lacuce portul plantagif
tusquiam al. an. 3. i. cortici mandragore opy ca
stor. costi. cassiel. an. 3. ij. croci capbre an. 3. i
cōficiant in massa cuz suco portulace 7 plāragis
deinde informetur troci. ponderis du. ram. 3. 7
dimittant post duos mēses aut tres. dof corum
ē unus. Electuariū eiusdē quod sanguinē et
uentres sistit 7 tussis dolores palat tempnō idu
cendo. B. nardi storacis cala. cina. turis an. 3.
io. xilobal. suci ligri. an. 3. i. armoniaci cassi
danci assari an. 3. ij. galbani mirre costi pipif
albi an. 3. 5. secis balsami aut loco ei? secis ter
bentine sblimate. 3. iij. succi foliozū madragore
3. 3. 5. opy 3. 5. mell. qd sufficit. Electuariū
stephanois opm ad oēs sanguis fluxū 7 eos q
cibz n retinet 7 ad lateris dolozē. B. absinthi
danci anisi an. 3. iij. storacis mirre croci opy an
3. iij. cinamōi castorei an. 3. ij. mell. q suffic 7
detur mane 7 uespere i modū auelane cū decoti
one plantaginif tepida. Secunda aut intentio
que ē ad diuertendū sanguinē in b sicut in alijs
iplei diuersiōibus. Dixit Aaron. an. 3. iij. spui
sit intensus ligent nrie 7 calefiant pedes 7 uole
ipforuz pprie cū panis calidis. Dixit Auer.
fricent coruz extremitates 7 ligent incipiendo
a superioribz ad inferiora. Et Alman dix
Brachioz 7 coxaruz superiores partes sunt ligā
d 7 inferiores sunt fricande. Debent et sāgui
nis diuersiōes oibus alijs modis fieri. Dix
Auer. flosa trahit sanguinē ad partes uacuā a p
te unde fluit. Et sic diuertit ad partē d qua fit
flosia. ut ergo cici? trahat sanguis ad partes
fienda est flosia de eadē parte. Dixit ergo. A.
si a regmie cibi. i. post regimē c. bi ordinatū su
curatur ad flosiādū basilicā pns in qua estima
tur q sit solo qmunitas. Dix. n. Aaron. pul
dēdū ē i sputo sāguis ex q^a pte erit dolor dens
fiat minutio. Qd si dolor fuerit i toto pectore
minutio fiat inuierfaliter ab ābab⁹ maib⁹. Et
Baly. dixit quod flobotomanda est basilica.
Et Alexander dixit q in sputo sanguinis de
plentitudine flobotomā fiat de uena mediana ue
ruz flosia ptiēda ē ad plures uices. Dixit. n.
Bal. 5. de ingenio sanitatis q minutio facta in

sputo sanguis per plures uices an. pap. iuuat in
mis. Et Alexan. dixit Extrahendus est san
guis an. pap. an. pap. p mltas uices qm melius ē
Et Bal. iuuat ubi supra flosiaz esse ultimū re
mediū. Et auctor qpendij Minutio fiat per
pauci sanguis per multas uices. nā in flosiādo
et maxie in hoc cāu semp qsideranda est flosia
pseruatio. B. n. Bal. ut 4° scribit qmētus
q si patiens spuius sanguis purget purgatiōe
uebementi. i. edone multa oino moriet. Et p
pterea dixit Auer. fac flosiaz subtile. i. stricaz
ne egrediat multuz de spū 7 ut egrediat potius
sanguis subtilis qz grossus qz nō est sic apus
fluere sicut subtilis. Uel flosiaz subtilez. i.
quā in uice. ut accipiat sanguis in expulsiōi
bus. i. flosiaz pluribz inter quas sint tres hore
suple aut plures uel pauciores sz tenore qmētus
Si tñ plenitudo foret. in toto magna flosia
posset fieri ex pte opposita prius et us in hoc
multuz flosia sapbenay. i. pā eim dixit Alexā.
uuabil est multuz. Et quis flosia reddat
sanguinē fluxibile nō tñ dixit Bordo. est dimi
tenda qm facit euz fluxibilez ad ptes de qua fit
flosia et pbiēt i pē fluere ad pte de qua pri
egrediebāt. Si tñ p aliquā cās flosia fieri
nō posset. puocetur fluxus 7 fuerit qui restricti
fuerunt uel fiat sanguis minutio. cuz sanguis uis
et scarificatiōibus pfundis uel puocet sanguis
p nates emozoydas ut mēstrua. B. n. Ipo.
5°. affo. mulieribus sanguinē spuentibus si mē
strua puenerim buuif. spuius mitigabit. Et
Bal. dixit. discendū ē a nā quia attrahere possū
mus sanguines p mutationes de una pte ad aliā
pte flosiaz. Facta flosia 7 diuertione dixit
Raf. 4°. qmētus. puideus est qm si corp⁹ nō
fuerit purgatū purget 7 de humore qdomināte
ei. si ergo euz sanguine fuerit uisus humor domi
nans ipe purgādus ē medicina qducere illū que
nō fiat ex acutis farmacia neqz ex apientibus
ora uenay fm plm. tñ in isto cāu qdnatur cole
ra quare cūanda est euz māna cassia tamarindis
et zucharo uiol. Et qdā exhibēt mirabolānos
citrinos cum oleo amigdo. dedulcoratos. 3^a
ast intentio generalis que est ad inspissandū 7
imobilitandū sanguinē ne fluat iplet cum medi
cis frigidis remittēbus caliditatē et feruorez
eius. Et cū eis maxie q ipm grossus et uiscosus
reddunt quare eligant frigida grossiū et uisco
sitatez bñna. Ipsi aut nō inuētis misceant frigi
da euz uiscosis ingrossantibus. Et aliqñ in fer
uore sanguis intenso necessaria sunt narcotica
de qbus ē syrupus de papauere cuz aqua uiol.
cucurbite uel nenufaris. Et 4°. qmētus. di
xit Raf. def. de semie usqam. i. albi. 3. i. 4^a
euz aqua et melle. i. cāne. B. n. Jobanici. opm
pprie bz cōgelare sanguinē liquefactū et ingro
sare ipm quare dixit Raf. dico q ualet ad oēs
i. fluxus sanguis de interioribus. unde. B. opy
3. i. sextam gūmi arab. et balaufti. an. 3. 5. fiat
troc unus et detur ad fluxus sanguis de pte
suple nō totus sz qmētus qgruit. Et si fuerit ex pe
ctore addit eis de cinamomo. 3. unus 3^a. B. 3. u
chari 20f. ueteris sirupi mirri sirupi de papa
uere an. ptes duas dyamicōis dyadragagau an.
ptes unā misceant et incorporent cum puluere
coraloz sanguis draconis ematibz et terre

figill. et fiat inde ad tenendum in ore et lambendum.
220. tenedi sub lingua. R. dragagani gummi
arab. semis porulace torrefacie an. 3. S. boli
ar. antere lapidis ematibus terre sigill. carabe
coraloz ru. an. 3. i. q. ficiatur cum mucilagine psi
ly et semis citonior et aqua portul. Limatur
tous torax cu ungueto qd tussis mitigat sangui
nem infri gdat et pectus lenit. R. olei mirri et
ros. et de amigdo. d. an. 3. i. S. succi citonior. 3.
S. cere albe. 3. iii. semis ros. gummi arabici boli
armeni luti sigill. an. 3. S. Dixit Serrap. Os
ut emplastrum pectora spuentum sanguinem
ex instrumentis banelu. cum frigidis pb. bēbus
sicut cum emplastris q. fuit de caribus. i. pulpis
granatoz faria iuri coral albasce faulch ordet
balaustys bolo ar. tera samie pulvere molēdini
folys rani mirri citonior pīroz et siliz. Et
ponam sup pect. et res infri dāres cū spongiis
i fule i aceto et aqua ros. frigida et aliquo oīoz
stipticoz sicut citonior mirri et similiz. Qd
si spūtz sanguinis fuerit a pōne dixit. An. os
ut patenti dent medicine icarnatie sicce ut bolū
ar et ematū et similia cum succo arnoglose. Et
si fuerit a pectore dixit. Ralis. 4. q. nūcū. op.
est medicinas subiles admiscere cum alijs ut
educant illas ad locū longinquū. i. plus q. ab
alijs puenit mēbris. Et est mūscēdus in buul.
medicinis de narcoticis ut inde fiat manus iuna
mentus cessante iussu p ea et ut ingrossent sangui
nez per frigiditatē eoz. Et inde cōplez totum
ppositum in q. pōne hāz rerum. Et in hoc ponit
sime ualēt exīrīfec. apozīata. Dixit. A. curat
cum emplis et cū medicinis ineri. sumēdis in q.
bus ē sba subtilis et has debemus admiscē cum
stipticis glutinatis ut iam dicmz ē. Dixit. Alie
pander. debent fieri ex rebus stipticis cōmixtis
cū oleo mirri aceto et uino stiptico et silibus
Emplm. R. af. 4. continēns. R. aloes mirre
eburis acatie sanguis draconis sief memube et
terrāz et cōponant cū succo mirri. An. fiat em
plm d. p. dia trita cum aceto. Dixit. An. albedo
rogi in seipso cōiūgit inter duas res cum estima
tur q. cū spūtz sanguis est ruptus. Et de uili
bus ē emplm factus de folys lambuzze cū acce
to. Et dixit. R. af. dico emplm bonū qd appo
situz pectori facit cessare fluxuz sanguinis et sto
maco uomitus et ueniri sanguis fluxū qm cōfor
tat et q. stringit. R. olbam balaustie acatie memi
the alijs scilicet semis iusquamini cornicū mandra
gore mirre aloes zaffrani ramich et folioz ros.
an. terant et conficiant cum aceto uini tprato cū
aqua et apponant. Dixit. An. apponant emplm
de farina ordet et ozobi et acatia cū albuie oui.
Et in estate ungat pectus cum oleo de citoniz et
in hyeme cum nardino. Qd si fuerit ex garga
reone et gutture dixit. R. alz cephalicas floma et
aquas gargarizet porulace uel sumach et spume
in qua terraz liquefeceris cīprina. i. samia et bo
luz ar. Et si fuerit ex meri. uel stom. co dixit
R. af. floma medianā. Et paucini da trocē d. ka
rabe uel de balaustys cū aqua arnoglose uel ros.
in qua sumach infuderis uel fricaueris. Et
stomacho hoc aplica emplm. R. sandal. al. ros.
aub an. 3. i. succi acane an. 3. ii. ramich. 3. ii. recte
et cum aqua tpra ros. et aceto uini medico. Am
plius de butus spūto plenarie dicitur in fūone

sequit de nomtu sanguis. Et si fuerit descē
sus eius a capite ad palatuz dixit Serrap. pone
mus sup caput et iter duo supcilia res frigidaf
stipticas qz ipe abscondunt et fluxū sanguis na
ruz. An. R. af. 4. q. nūcū. in sanguie fluēte
de capite flomet cephalica. Et gargarisma fiat
cum stipticis. Et emplastruz ponat sup caput in
frigidatū. An. tū R. af. dico. q. siderādū ē in b
qm caput indiget calefieri. Et danduz ē de reb
suprefactius ut dormiat. Et si fuerit ex palato
cura fit p gargarisma p res stipticas et.
De cura spūtz sanguis uariata ēz cās
Et si qdē fuerit ex catarro
acuto. the aut res pī catarrū ipm aut sāguis spu
tū Et q. quidez respicit catarruz. aut ipz diuerit
aut cām eius rectificat aut ipm inspissat et pbi
bet a fluxu aut qd ex eo i pectore collectū fuerit
educit. Et Bal. quidez s. de ingenio sanantis
posuit curaz facti ex catarro acuto rectitudo cu
raz quas fecit cū daz nobili mulieri romane. Et
ipse quidē non flomauit eam 143 quatuor dieb
ppier catarruz non comederat nisi pūsimū qd
uide debilitata erat utritus ad tolerandū flotam
qua propter Bal. cū alijs diueritibz pcessit. p
cepit ergo ut cristetizaret. Et An. rectitudo
hanc curaz dixit cristetizant cā cū cristetū acu
to ppter dimissionē flōie. unde dixit. admistret
cristetū acutus ad atrahendū mās a partibz capi
tis si non fecerit flōiaz ppter phibitionē factā
i. ppter cās pbiuentes eaz quali dicat. si fuisset
facta non fecisset Bal. cristetū acutus. p. eaz statū
sed interposuisset ips cōueniēs. fecissetq. iterū
non acua. Dixit in Serrapio spūtibz sangui
nez ppter catarruz expedit ut flōment dū pma
net catarrus acutus. An. aut dixit. si non est
catarrus acutus pungitū ualde collect. i. pur
a sanguine separat sup. i. admixtus et fleboibo
meur dō statz a principio sup. sed si non ē san
guis admixtus non flomet qz nō educeret hu
mor ille i. magis flureret. Et sic intellexit Se
rapio. et fortasse etiā ppter hāc cām Bal. flōm
az in illa muliere dimiserat suspicās ne mā illa
acuta catarralis tpe quatuor diebus fuerit sic
a sanguine separata q. nō ēē educibil. p flētū. Et
fecit eam flomari al. fricari. i. man. et pedes
i. circa extrema cū calido medicamē et q. liga
rent. Dixit. An. q. ista diuersio ualet i quocū
qz catarro. s. de dixit. R. aliduef ligano extremi
tatz eius incipiendo a supioribz descēdēdo ad
inferiora et fricent cum ungueto uel oleo calido si
cut est oleū cucumeris asini. Et fecit Bal. illaz
mitti in balneū. d. xii. An. ppter medicamen. i.
qz balneū est medicamen illi cōueniens. Et qz
diuerit et ascendētes ex corpe fumositates re
solut. uel forte dixit ppter medicamen. i. ppter
unguentuz quo iuncto erat ut abstergeret p bal
neū. Lūg. balneū experit dixit Bal. caput ei co
bopiat tpratis rebz ne cerebrū pateret ab aere
frigido subintrante porros per balneū rarifica
tos. Et habens Bal. intentionē ad mās in capite
locataz ut resolveret et attraheret p qm fluras
capitis pcepit ut raderetur caput eius ut medi ci
na apponenda magis cū adhereret et sic forit
et p fundius imprimeret. Et enim abrasio cap
itis dixit Bal. necessaria ad apponenda medi ca
mē. i. rubificantiā et maxie in mulieribz quā

sunt aptiores ad catarri. Et capite abraso sup
posuit Hal. de stercore siluestri colubaru et p
cepit ut moraret ibi quasi horis tribus. Nam
in tanto tepore sua caliditate potuit exicasse
ad cures capitis diuerisse mas illa in capite lo
catas. Et abstulit moraret fortasse nimis ca
lesceret. Et maxie qz catarri acutus est. Et
pcepit Hal. ne caput aliquo oleo iungeret. Et
Aui. dixit. Non ungat caput oio oleo sisamino
neqz sibi silibus sup. et mltio magis alijs oleis
frigidis vel hmidis. ne forte humectaret caput
aut no opilaret capitis cutis et retineret inte
rius ma uapozosa. Et uolens Hal. mas catar
rales fluent et paraz fluere a fluxu phibere in
grossando eas et claudendo mas transitus eius
dedit ei in hora dormiendi tyriacam nouaz qua
tuor mestuz. Ma talis tyriaca sompnus inducit et
mas fluentes ingrossat et desiccant. Et fluxu p
hibito Hal. pcessit in cura euz eis q cas punctiones
respicit. s. p. puri sanguis. Et dixit. cuqz catarri
cessaret mendi q pulmo debebat mndificari qz
lesa erant in ea uox et hancius. designabat q
pulmo ma repletus erat quomodam ceciderat
ex capite. Custodiuit in ea anteqz pulmo cet
mundificatus in quiete et silenio. fecit in fricari
totuz corpus eius pter caput p. puri. manus et
pedes et ligari eos. Et si dedit ei illo die mndifi
catus pulmo qz ex antegressu mulier debilita
ta erat. Et uespere dedit ei itez de tyriaca noua
qz tates fabe. s. i. qua desit qm mas iaz diminuta
erat. Et ea accepta. dormiuit suauiter. Post
hoc sequenti die dedit illi multaz mellis cocti qz
tates ad mndificanduz et abstergendu pulmonē
Et pcepit ut getez et sompnus fuaret. Et in 4.
die diluculo dedit ei tyriacas uenustas cum mltio
melle. Et hoc io ut mndificaret plo a matrys
in eo pientis et ad apienduz et reliquias resol
uenduz et pforanduz mēbra. Mel eim deducit
medicias ad pulmōez et abstergit et mndificat
Et post opōnez dicte tyriace apposuit supra
caput eius medicamen p. dictuz de stercore colū
bax ad qsumptioez et diuersione residue mē in
capite locate. Et ad hac et itentionē mlti eas in
balneo. 5. a. die cepit pulmonē eius fortius
mndificare postea ch quodā lteruallo sup caput
eius posuit cerotū factū euz affecit qm exicca
tū est. Emplastra in et cerota supradicta et
alia si lūa nō debent supra caput administrari ut
mā in eo colecta inde resoluat nisi post iplēdoez
altaz itentionū et maxie euz nō suffecerint. Et
io Hal. usqz ad ultimū distulit aponeze affecilo
rum cerotuz. Dixit Aui. euz nō ualent ea que
diximus nō est excusatio cure catarri et reten
tionis eius cum eis que sunt sicut abrasio capi
tis et administratio emplī facto ex stercore co
lubino et remoueat hz necessitates. Et sicut iaz
dictuz ē in cura catarri. qz ponit supra caput
causticu et qz ē euz ferro sit canterius ignito.
Plures eim curauit dixit Alexan. de hac pa
sione euz canterio iustino posito supra caput. Et
inde cessauit reuma et tussis. Tibani aut illā
dominaz. Hal. usqz ad pfectaz mīnorationez mē
eibus subtilibz p. p. p. sana ordei et pauco pa
ne et in potu dedit aquā ordei. Et postea euz uo
luit ingrossare et phibere descēsus. et baur eaz
fructibus stipicis. Ma aut qsumpta rexit eaz

regimine qualescētuz et eoz qui exierunt egritu
dinē euz motu ambulatiōis et equitatiōis suauis
et fricatiōibus abstīnēdo eas a balneo ne ei no
ceret hoc tepore calefactiōe et agitatiōe sua dā
do ei cibos boni sanguis generatiuos in qma
te pauca et sic euasit nec habuit necessitates bi
bendi lac. Dixit Aui. p. dictuz regimē ē bonū
hmtū in itentionē que ē ad ingrossanduz et sedā
dum fluxuz dixit ipe. Qz ut studiū ipendat in
infrigidando caput qm possibile est s. nō ipē
datur plurimū studiū in humectando ipm qm
humectatio fluidā reddēs mas facit spaz magis
fluere. Et ad hanc itentionē in dicta dixit.
sit cibus eoz coctus cum aliquo ponticoz fm
semitas forbitiōis. Et sit cibus pauca qz tates
ne multiplicet sanguis et agitet. apur in debilita
tes cibe pane infuso in aceto ch aqua mixto fri
gida. Alexan. ut recitat Raf. 4. qmētis mta
perant dictam curā. Hal. et dixit si fuerit cā
reumatis acuti studenduz ē ut apiet mala pple
rio capitis et ad frigiditates et hmiditates pace
tuz oleuz 2of. et aquaz frigidaz qm p hanc curā
coriza calida mitigabit et deficiet reuma acuti
unde oī studio utendum ē epibimatus et em
plastris et ipōmbus in nares euz rebz frigidis
Et gargarismate cum decoctiōe caricaz solari
et sempitue et de hys apponēdum est capiti ch
oleo. Et dixit Alexan. Dīzor de Hal. qm ut
ē h. huius. opionez donec nocuit parietū un iuna
re credidit. Rastis uero ibidez dixit Dico q eoz
expertus sum de hoc. s. regimine. Hal. et apie pa
tuz inueni. Et dico qz scidatanduz ē in cura sup
ori. s. Alex. qm fallit. qz si caput infrigidat ad
imutanduz p. p. eoz. unde fluūt reumata et clau
dunt in eo. Sed si calefit cessant reumata et oio
non fluūt ad pectus. Et dixit Raf. Hal. qdē
cōtrari? ē oio hūc opioni. s. Alex. ita q apo
suit capiti de medicinis cōburentibz et dedit in
potu de tyriaca et omozusia. que oio augent in
corrosione et aduistiōe sic dixit Alex. 3. Ra
sis dixit. Dico q peccauit in hoc. s. Alex. simit
qm huius. medicinis phibent corrosiōez eo q
deficiant uehementer. Sed in medicinis quas dix
i. Alex. ualere ad ulcus p. p. s. s. de ulcere
pectoris non peccant. Qm magis deficiant q
alie medicinis et non explicat nō inducit tussis sed
sanant ulcera que sunt in canali p. p. s. Et iō
non ē aliquid iuuabili? ad deficationē horuz lo
coruz eis. Et ideo non est dicenduz q Hal. in
medicinis que deficcant ulcera i pulmone. qm hu
iusmōi medicinis non puenit ad illā uiruntē q
deficare sic possint dūz phibcant a corrosiōe si
cut faciunt ille. Qd si catarri non fuerit acu
tus. tunc ē necessaris educiō eius soluēdo uen
trem. Dixit Aui. cum coctus. Et facta esione si
fuerit necessaria ploia. fiat. deinde adbereat me
dicine rubificātes capiti. Dnt ante appōnē ru
bificantiū pōt caput confortari supponēdo calī
da stipica. Auer. 5. collz dixit. Si causa ue
ne fracie fuerit reuma qd illuc cucurerit et qmo
uerit tussim et ppter hoc nena sit aperta. aut pro
pter cataruz acutuz qui sbam corrodit p. p. s.
tunc p. p. s. farmacia ē admiscenda. Et suppoē
capiti res exiccatinas. Et si cā reumatis fuerit
fr. gida supponemus capiti puluerē gariosi. pi
pis et pulegy. Et si c. uia fuerit remisse frigidā

sufficit pulvis macis et muscu. et cortice poma-
rus cirtinorū et oia que hnt uirtutē calefaciendi
modicu cum modica siccitate. Intentio aut que
ē ad fluxus sanguis ipse sicut dictus ē incarnā-
do et consolidando cū troc. de carabe et silibus

Semul ad spumz sanguis ex catarro euz cor-
poris extenuatione. R. cancroz fluminalū lotoz
3. i. lingue arctis buglose melisse urge pastozis
an. 20. S. passul. cruct. liquir. an. 3. i. iunbas d
cez seio malue. 3. i. fiat decoctio usq. ad consum-
ptionem duarum prium et accipiant ex ea. 3. 6.
et syrupi de papauere et zuchari albi et sape an.
3. 6. decoquat ad spissitudinē deide addat pine-
aruz. 3. i. amigō. d. seio citonioruz passul. draga-
gantū et gumī arab. an. 3. i. dosis coctear unū ma-
ne et sero.

Cura facti ex caliditate et acuitate sanguis
ē dixit Serapio eio pua sanguinis
facta in principio egritudinis. Et post illud ad
mitistram quod infrigidat et humectat. sic aq.
ordei et cucurbita infrigidata et aqua psily. et me-
dula cucumeris et silia. Semul ad spumz sangui-
nis ex subtilitate et acuitate eius. R. bozagis
endiue arnoglose an. 20. i. capilloz ueneris re-
centū. 20. S. liquir. ordei mudi an. 3. i. iunbas
30. prima 20. papaueris albi. 3. i. sandal. al. et ru-
seis endiue an. 3. i. fiat iuleb cum zucharo albo
et sumatur euz aq. endiue. Fiat mixtura ex dya-
papauere diadraganto et dyapemidion euz cozal
et margaritis. Et cura facti ex frigiditate et
ris constingente posuit Gal. 5. de ingeo sani-
tatis sub ex. cuiusdam adolescentis et d. Quidam
iunens bñs iussis ppter frigiditates in spualib.
mēbris cūenētez fereant sanguinē i mensa me-
dy rotuli quē mox minui de uena sanguiez dua-
bus apotētib. extrahens. et in 2. die manus et
pedes fricari cepi et ligari. Et uespere prime
diei dedi medicinā uocatā dyaspeti. i. et d. seib.
stipicis et narcoticis. Et in 2. die post flosaz
sup totūz pectus ei. posui cerotū d. affodit. A.
dix de gumī rutte agrestis. uespere aut illud ab-
stuli ne corpus nimis calefaceret. hoc. n. diuer-
nit ad interiorib. ad exteriora. et malaz pphonē
frigidas alterat. Et 3. die idem cerotūz apotūz
spacio quasi triū bozaruz deū introissi cū i bal-
neuz. Et postea dedi dyaspmacon. i. medicamē-
de seibus calidis ad remouendū frigiditē a mem-
bris pectoris. Postea dedi de tyriaca antiq.
ad mundificanduz et consumēdū. si qua mā i pul-
mone remanet et instrumēta banelit. cōfortādūz
Et restat ad iplendūz predictā curaz ut denē in-
carnatiua et consolidāia uulnus ex hys que di-
cta sunt supra. Et regendus ē regimine quo
recta fuit mulier supius adducta. Dixit Ras
4. cōtinēns. addendū ē i indurūz ut calefiat
uulnibus et dandūz ē eis de rebus calis cum sti-
pticis sicut dyapipeon cum trocisco de carabe.

Idaly. uero dixit. si spumz sanguis ex causa
frigoris fuerit non est necessaria flomia. sed q.
temperati sunt caloris sicut ibus spica et similia

Et Serapio similiter dixit. Non ē necesse ut
flometur et non est necesse ut curentur nisi cum
rebus temperatis in calefactione sua sicut sunt spī-
ca cinamomuz mirra costus coriaces thuris et
bedeguard et crocus. Et decoctio radicum altee
et centauree grosse et rancē et mastix et silia. Et

si est spumz sanguinis in principio sue seceptio-
nis cōuenit ei aqua mente euz medicis stipicis
sicut bolo terra sigil. carabe. Et si b. banē cum
aqua pluuiati ē melius. Et pceptū etiā ut bibant
ipsaz solaz qñ infundunt in eaz medicis stipi-
co. loco eius ponitur aqua ros.

Cura aut puenientis ab hūiditate molifi-
cāte et relaxante poros et exsiccā-
nenaz dixit Aui. Est ut administres illd in quo
est exsiccatio et calefactio et stipicitas sicut est
flos squanti et radix eius et mastix et ciminiuz
torrefactus et calamēuz montanū et calcadis et
castor. et crocus et albedoregi et alberdū qd ē
gnuz laxatiuz. Et qñz admiscēt pdcis stipi-
ca equalia ut castanea.

Et cura facti a siccitate dixit Aui. euz
est in principio. Administra hūi-
ditates notas ex lacub. et oleis et succis et alijs
hūctantib. Et hoc post regimē cōe diuersiū
ad frictates pūis. Et qñ in tali regimine diuer-
sino cadit flomia. Ideo subdit q. flomia et alia
diuerrentia debēt esse minora et debiliora eis
que cōueniūt in alijs. Dixit aut notanter in
pñ. qñ si pcessisset. non ppteret flomia neqz
aliud regimen diuersiū. Et in facto a cāis p-
minuis dixit Serap. si est ex casu saltu aut uo-
ciferatiōe et silibus nō est flomia neganda pp
distractiōez mē a membro leso et postea damus
medicinas stipicas. Dixit Idaly. Da troc. kara-
be tere cū pce ypogsti. amili gumī arabici cum
portul. aqua aut sumach et silibus. Et locum
emplastriza pcutuz silibus medicinis. Dixit
Id. 7. colliget. in pñ. d. flomari uena epatis
si multa fuerit repletio et si nō fuerit multa bāsi-
lica. et sanguis duabus uicibus extrahat. Et tē-
pore flomie brachia et testiculi ligent et a nissi
abstineat qñ pōt. Et Aui. dixit. fiat eio et
diuersio et cura fiat cū iufuf. qd sic fit. R. reub.
x. ptes lacte et lati armeni an. ptes. 5. dof. 3. i. S.
euz aliquo robuz stipico. De cura spumz san-
guinis uariata fm uarietatē modoz exius eius
Si ergo fuerit ex incisione fixura uel ruptura
pueniente a sanguis multitudine. Cura est fm
tres itentōesiquaz una minuit repletōez et pau-
cificat sanguinē p qua iplenda dixit Aui. Qz
ut nō cibetur eger qñz possibile ē ymo ieiunet
tribus diebus i quo tēpore sufficiat sibi oī die
cibus paucus ex aliquo uiscoso. qñ tñ nō appz
casus hūis expellat et fugiat a comestōe qñz
plus possibile fuerit usqz ad 4. dies. Et si
timeat casus hūis necessario cibeat eo ex quo
generat humor equalis aut declinū ad frigus.
Et qñz possibile est ut nō comedat qd ē forte
i. acutuz uel forte. i. multū sanguis generatiuz
ut forte. i. difficilis digōis faciat. imo sit qñen-
tus aqua ordeī et pprie decocta cum lentibus ul
iunibis aut citonyis. Et pane infuso in aqua frī-
gida aut in aliquo acetoso. sive sit sulciuz sive nō
Et sulciuz acetosuz est facuz cum decoctio est
in aceto aut post decoctiōez est posituz in infu-
siōe in multo aceto sicut cōiter fit sulsiu. Et si
sulciuz est qñ super cibo aliquo ponit medicū
de aceto pter q. decoquat aut infundat in eo.
Et iplet cum flomia. Dixit Serap. In pñ.
flomamus basilicaz uilares et extrahimus de
sanguine prio die bis et in 2. bis. si constat h.

et que illi si sunt ut etas tep^o anni et alia particula
ria. deinde etiam humorum incrementum. Et similiter
dixit Rasis 4° continetur primo fiat minutio.

Et subdit Aui. si non sufficit hoc. s. dicta sibi
tilia predicta sup. et si oia in principio sed addi
tur in sanguine tunc fiat si oia se iterato. 2^a
sanguine ad loca longinqua diuertit modis se
oibus supradictis. Et tertia incarnat et conso
lidat euz hys que supra dicta sunt simplicibus et
compositis. Dixit Rasis ubi supra. loco dolenti
supponat spongia infusa in aceto et aqua tepida
et si fluat cum habundantia nimia supponat empl^o
de acacia psidia galli euz aceto de citony et uio
stiptico. et si accipiat de bolo et ematibite ualz ni
mis. Et de uulibus in hoc casu et ut accipiat
de terra adusta que cadit de furno qua quida
fuligines furni uocant et subtiliter terat et p sin
dones eribeatur et cum succo plantaginis aut cum
succo mirri no misceat ut fiat sicut loboc de quo
sepe ponat in ore et lambedo transglutiat. Qd
si incisio uel scissio uene euenerit cum acuitatis
sanguinis diuertat et mundificet cum colere edu
ctio et rectificet cum admistrando isfrantiu et ha
meatuu supradictor ab ius et ab extra aplica
toz deinde et solidet locus cum stipticis glutinati
uis faciend^o adberere sil^o pres solutas et icarna
ti et solidari.

Et cura facti ab apertione orificior^u ue
nary et ipaz continetur dixit Rasis
4°. quatenus fit per res stipticas decoctas in aqua in
qua extictus fuerit fery et lapides calefacti. Et
cum minutione et paucitate cibi. Et os ut sit ite
tua ad getanduz et igrossanduz sanguine. Et et
sanguis et diuertat moie supradictis. Et p^o mi
nutione et diuersione dixit Aui. Medicie quas
os appiare sunt stiptice potice cum glutinatioe. Et
sunt glutinatie icarnatiue euz stipticitate sicut
balauft. psidia sumach succus ramoz utis gla
des folia rubi carabe acacia licia succus uirge
pastoris lachaba suc^o agreste et ypoastridos.
Et de uulib^o et puluis facti de radicibus burse
pastoris. Et quandoq^{ue} et fortant iste et que
ex eis sicut cum aluine. Bal. aloie et absinthio.
Et qnz decoquuntur iste medicie in aqua puris. Et
qnz in gbasdaz succis et bibis eaz decoctio. Et
qnz sunt ex eis medicie apposite et empla et.

Et in facio ex resudatioe dixit Aui. sicut ex
apate. curatur apa. s. in p^o cum repulsionis et
etione. Sz post repulsionem no curet cum stipticis
qm^o b^o attrahit nocumtu magnu et pingedo maz
ingrossando et retinendo. Sz curet euz maturatis
intelligendo per maturatiua debite resolutiua
cum quadam apode et mollificatione. Nam talis
medicia resolut si possibit est resolutio. et si n^o
maturat. Facti aut a corrosioe. Bal. s^o d ingenio
santatis. Et Aui. et hic dixerunt q cura e pra
ua. et difficil. sic q ad eo raro fit euasio. Sz fm
plurimu transcut in pnsiz. uex dixit Aui. qnz
appetit in eo ut no dimittat corrosio augm^oari
aut et firmari. Et plet hoc sz tres intentioes
prima est etio me corrosiue q grossa est hns sub
tile admixtus. Dixit Alexan. No est si eda mi
nutio. et si fuerit cum habundantia sanguis. Et
et melius nisi fuerit cum habundantia sanguis.
Et cum Serrap. Ymar in pncipio extractio
sanguis de basilica si non phibet ab illa aliqd.

Et uide qd dictus e de stomia in cau supra.
Deinde dixit Serrap. e lenificatio nature. Et
solum^o eos cum medicamie facto ex aqua pruno
ruz teremabin uol. cassia. iunubis et sebesten.
Et si aduuar etus solumus eos cum iulep et
penidys. Et uenit cristere leue. Et Aui.
dixit. plet ista intentio expellendo hnozes acu
tus. Et qnz solutioe educit colera et grossus sil
euz pills de agarico et silibus. Secunda inte
tio est ad getanduz sanguine et sedanduz acuta
tem eius ut no ultra augumetur corrosio. De
qua dixit Alexan. Non est ut eduz stipticis. s. in
p^o sz narconcis et mitigatiuis ad getanduz ma
licias corrosiois. Dixit Serrap. Damus eis
aquam ordei in qua decocti sint caneri. Et si egri
tudo e acuta ualde decoq^{ue} ordeu euz aqua cucur
bite loco aque. Dixit Rasis. 4° quatenus. po
nimus in medicis euz de opio. Dixit Aui.
Ingenia ut sedes tussim et eius comotioes cum
medicinis de semibus. s. frigidis qd est scriptu
cap^o de tussi. 3^a intentio e ad carnis regene
ratioes. incarnatione et consolidatioes inqum
posibile fuerit. Dixit Rasis. curat per res genera
tes carnes in loco corrosio. Et ipa generat per
cibos bdi chimi et medicas carnis generatias
Dixit Serrap. ingeniemus ut generet caro in
loco qui corrosus est et ut orificiu glutinet ex
medicis exiccatis pter q mordicet. et ex me
dicis in quib^o e glutinatio q sunt sicut e terra si
gill. et luyz nominatus stella qd apozat de ciut
tate semis qm^o misceat cum medicis stipticis. De
hac intentione dixit Aui. ad sumuz appetit o^o exi
cantiu. mundificationu et inuiscatu et solidati
onuz. Et qnz misceatur res iste plentes 3^{am}.
intentioes cum plenibus 2^{am}. sicut cum miscemus
succu plantaginis cum terra sigill. aut aqua poz
tulace cum carabe et bolo ar. et addit cum eis
de opio. Et auctores qdaz in corrosione ma
xime solliciti fuerit de sedando descensu catar
ri acuti et de sedando tussiz. dixit Bal. et pont
4° quatenus. Medicie stupefacientiu seminum
ualent ad tussiz grau^o uehemetes accidentez ex
spato sanguis et gbus reumata descendent ad pe
ctus mala. Dixit Serrap. si e tussis uehemis
que et solidatioes uulneris phibet sedamus eaz
euz gum arabico et dragaganto et silibus. Et
Bely. dixit papaueris da troc^o et unubarum sy
rupuz cum aqua arnoglose et silibus. Et dixit
Si tussis acciderit contineat hac subsequi et in
aquam qua biberint terra phiciat cipca et arme
na et spodiuz. Dixit Rasis. 4° quatenus. Dico
si affuerit caliditas et sitis uehemis cum spato
sanguis. Sz seminu citruli cucumeris uel melo
nis longi cucurbitue portulac papaueris et usqa
mi et opy an ptez quem etez et da in potu cum se
mine apy et anisi ad deducenduz ad locuz medi
cinas illas. In libro de eubimia et cacoci
ma postq^{ue} Bal. dixit de effectibus puenien bus
a lacte caseato in stocho mirabilius est qd de
tribato sanguie si in uulnere profundo patiat ali
quis qd tale uel in uentre uel in aliq^o itestinoz
fluxerit. Expoluitur. n. et infrigidatur et puo
rum pulsiuz sunt. et maloz pulsiuz ac et putre
dimo uicinanz sanaz pnculaz. pp qua aut cas
oiaz familiarissimas hnoz nostror. euz infrigi
datus fuerit ita magnaz passionu ca fit. Inqstioe

nō pua est dignus. Euidens autē est et ex hoc co-
gnoscere quā magnā uis beat pua pua hūc pua qua
litas. Alii Ralis. 4° quēntis. si successu spu-
ti sanguis fuerit angustia banclitus uel uenietis
cum iteritēde et sudore frigido nōū it q lan-
guis in pectore qgelatus est. Cuz itaqz cōge-
latus est nō d3 fieri cura cum stipucia s3 cū aue-
narius ut cum syrupo aceroso et silibus dum
attenuet sanguis et per uisum cietatur. Dixit
Alexan. dandus ē in potu de aceto cum aqua ca-
lida qm lauat loca dolentia et mundificat sangui-
nes qgelatus. Et Alii dixit Perueni ad un-
dificandus pectus a sanguine congelato dando in
p^o potus acutus mixtus euz aqua nifi uis. ad
sit. s. foras quia ite oz ut cōcat acutus. Et
dixit qm sanat sanguine qgelatus medietas. s. i.
dyacurcume cū aliquāto de aqua porzi et coele-
ario oxymelis. Alii. colliget 4° aut Bal. pce-
pit dari acutus aqua mixtu si medicus uiderit q
i p^one sanguis sit coagulatus. Et hec medicina
est q^oaria uiamēto cause et accidētū pp qd ace-
to iest p naturā ut moueat uisū et uisū prauū
ē accidētū et hic tiendū Et aceti uulnē nocet cū
sit pūguū et sanguine subitū et apit et fluere
facit et preterea aceti dimitit dū erit iuple et alijs
medicis coagulati sanguis dissoluitur is. s. dūz
Cōsiderādus itē est qd sit melius an acetum
an alie medicine. Aliqua scabiose bibua cōue-
nit. Et tyriaca antiqua euz sumit ex ea. s. i. s.
cum decoctiōe liquiri et capill. uene. sanguines
congelatus in pectore dissoluit et spure facit.
Dicit q cor uulnē et p^orie pulli eius in
pele ligatus et portatus sanguine uisūqz fluēti-
lū sit. Et q ap^o accepta uia et lūico ligata
si fronti alligēt sanguine narius sū sit. Et si sup-
torace sanguine fluētiē ex pectore uel pulmōe.
Et si sup pectine mēstrua fluētiā sū sit. Et si sū
in alijs lū sit sanguinis fluxibus. Et si sūme
būssōe unū cū nulla lēsiō fiat et in uale ficili
nono pone et bene cobopi uas et ibi dimitte do-
nec mortat deinde suspende ipm ut exiceet sine
sole uento uel igne et sicū include in capsula ar-
genti uel eris nā collo suspēsa cōz sanguis flu-
xus sū sit. Notat quidā q spūz sanguis pōt
aliq^o per uiaz crisiū euenire et q tūc nō inferit
tūoz. Et Ral. 4° quēntis dixit se uidisse in
quadā muliere. Et ideo dixit Alii. q multonē
a. aliq^o spūz sanguis pōt esse cā sanitatis apā-
tis in epate uel in splene ut q^o per ipm fuerit
crisis illius ap. stēmatis.

Uis dixit Fūc. est
est et dicit
lū spiritus in trachea arteria. Et
ē duplex una uoluntaria et alia nō
uoluntaria. Et uoluntaria ē illa

in qua sit motus instrumentum banclitus a
hūc aiali motina pcedente deliberatōe. Et de
bac nō est hic fmo. Non uoluntaria uero est
motus dicitur instrumentum per quē natura in ē
dit expellere supflua et nocua. Dixit eiz. Alii.
u. is est ex motibus qbus expellit nā nocuū
a mēbroz aliquo et hoc mēbrū ē pulmō et que
ei cōiungunt trachea arteria et cōcūtiā in dya-

fragma et pectus. Et quidā dicit possumus.
et intelligere p cōcūtiā mēbra nutritia pūse
stomach. qm. n. sūm cā uisū p uā cōmunitati
et qmunitati mē. Et motus uisū est motus
localis. Cū aut uisū sit operatio aliqualis
tūc dē ē discordia iter auctores et iter cōro-
tes. Alii. n. ut ex dicitur apparet i uerbis suis
p dicitur uidet. ipz attr. buere hūm nā expulsiue
Et motus pū esse ista qm iste motus est ad ex-
pellendū nocua. nocuū aut expulsiōe opā ē
hūm expulsiua nāis. n. motus uoluntarie. Et
et q^o ut inuit Ral. 5° de accidēt et morbo uisū
est motus coact^o facit. absqz cogitātōe et cōti-
beratōe qui nō pōt attribui mē hūm nā expul-
siue. Ral. 5° 4° quēntis uoluit q^o in mot^o
factus a hūm motus uoluntarie. Dixit eim q
q^o spūz est digestus in pulmōe et nō expellitur
defectus ē hūm aialis et nō nō uoluntarie mo-
tiue mouētis pectus et dyafragma et nō ē ex de-
fectu hūm nāis. ipa eim fecerat circa spūz
totus qd debebat. s. digōez. Et sic nō uoluit
Ralis. q aliq^o hūm nāis pcurrat ad hūc motū
nō uoluntaria. Et potuit Ral. m. ueri ex
hoc q pulmō cū attribuit motus uisū nō bēt
de se motus nec p se mouet dilatatōe et q^otrictiōe
s3 mouet motu pectoris et dyafragmatis quare
p se sūmo nō q^otrictiū in expellat rez i eo sibi
exicet nocuū nec dilatat p se ut acroz att abāt
sibi ad expellendū illud auxiliantez sed motus
eius est pp musculos pectoris et p dyafragma
qui dēleru hūm nō uoluntarie nō nāis.
Et uer. quoz coll. 3° dixit uisū est motus
hūm expulsiue in pulmōe p expulsiōez rep-
que ledunt instrumenta banclitus cū cere qui
egredīt secus et pp ad motus pectoris. Et
pp hoc patet q hūm uoluntaria bēt aliqūā in-
uolūtiōez in hac re qm nā ipa uolentiā iferat.
Et Constan. dixit uisū est motus nāis uir-
tuti aiali uincit fmo cursū nature circa mētra
mētra spūs opantis ad expellendū supflua et sibi
nocua. Et Alii. pmi 2° dixit q uisū est
motus ppositus ex nā et uolūtario. Et mo-
tus dicit quidā fmo quē causat uisū est qm cū
aliq^o nocuū occurrit cāne uel pulmōi uel alteri
ē instrumentū banclitus. hūm sensitiua senciē
do illius nōcūmēuz suscitāt hūmēz nālez expul-
siuas ut expellat. Et q^o nō pōt per se ipaz nocū-
mēz expellere hūm regitua iperat hūm motue
uolūtaria ut illaz aduuet quare mouet muscu-
los pectoris et dyafragma uolēter ad quoz
motum mouetur pulmō et uolēter motu dila-
tatiōe et cōstrictiōe. Et sic eo moto qd lede-
bat expellitur. Et sic apparet q ex parte mo-
di puenit hūm mot^o ipē ē naturalis s3 i q^ou
pūrit ad ipm motus musculoz dicitur quibus
qpletur uisū dicit. mot^o hūm aialis. Dixit
Bal. creator sublimis posuit i animal mot^o q^o
euidat a nocuūmēuz sūc posuit motū sternutatiōis
et uisū. et sternutatiōz posuit qdēz i eo ut p ipaz
expellat a se illud qd puenit i nari^o et ex reb^o
ipediētib^o q^o pūcat sternutatiōz Et uisū
posuit ut p eam expellat illud qd est i arundine
p^olens. Dixit Alii. uisū est pectori sicut
sternutatio cerebro Et est uisū p^ope sēpta acci-
dēt. scz actio lesa nō ablata nec cōmūta s3 corru-
pta infirmitas Et pterea Galienus de accidēt 5°

ipaz malo motu suppositi ucy large sapa tras
fertur ad significanduz morbu ad que ipa seqt
Dixit Aristo. 10^a pbleumatu pmo Quibusda
aialibus inest tussis ut hoi. gbusda aut no ut bo
ui. Cuius cam assignas dixit hoc id esse qz in
pluribus aialibus supfluitas q esset ca tussis co
uertit in aliud. no cim pcurrit interius in pect^o
sz transit exterius z ibi quertit in pilos uel co
nua et filia. In boie aut no e sic. no eiz extra fer
tur ut in aliud quertat sz interius penta pcur
rit in pectus ubi tussis generat. Et insup di
xit Aristo. ho plurimu cerebrū respectu sui cor
pis et bz plurima hūiditatez in eo. et est frigidū
et hūidū. mō tussis sit defluēte hūiditate ad pres
pectoris. Et aduemat ad hoc natura hōis. quasi
3^a ca recta et calidi oris spūs pp qd multi sumi
in eo eleuatur ad caput et ibi iueniētes cerebrū
frigidus cōdempant et in aquea quertunt nāz.
q sicut plauia ad pres distilat pectoris et ledēs
tussim qmouet. In equis tñ bobus et pecudi
bus accidit quidā motus silis tussis qm ppter nō
ē tussis cū nūbil p ipm ex supfluitantib^o expellat
tussis dixit Gal. de simplici medi
cina ē una cōis omni tussis. Et ē q
uia p quā transit aer ē pter equalitatez suā nū
rales. Motus cūm pūocans tussis accidit tñ cū
uenit in cānaz pulmōis diuersitas egrediens a
cursu nature. Et illud ē qm de pueritudine acris
ē tēpare ptransire hanc cānaz semp. Et incessus
ē i ea unda leni. Et hoc ē subdit Gal. sz duos
modos et unus ē ut pāniculus regens cānaz pul
mōis exiceet et exaspēt. Et alius ē ut cadat in
ea aliqd corpus cuius trāsitus ē in ea pter equa
litatez. siue hūidum sit in fba sua hoc corpus ut
unū. siue si cūz ut panis. Et n. casus cuius si
milis nō ē puerius cāne nec aeri cōmisceri. Et
qz nō asueuit de eius ppteritate est ut ledat aīal
dato q nō ledat mordicanōe uel alia qualitate.
Cum ergo cadit in ea aliqd aliqua horaz abster
si de sua intrinseca accidit et in ut ueniat in arū
dine motus tremoris et motus agitatiūis quare
fit cā ut puocet boies ad tussim.

Causarū uero spaliuz tussis alie sunt
pmitine. alie aīalē z alie con
iuncte. De pmitinis dixit Auic. sunt oēs ille
q sunt de numero eaz q ponūt mēbra pectoris
lesa i cōplexione sua aut foratis eoz. i. q pōne
aut que ipoz mouēt unitatē et iste res extrisece
remouētes pectoris mēbra ab ipsoz pplone na
turali aut sunt ifrigidātia. dixit. n. y. s^o. affozis
moz q actu multū frigidā ut aqua frigidā. aer
frigidus. emplā et alia frigidā extrisecus pecto
ri applicata sunt qmouentia tussis. Aut sunt
calefaciētes ea superflue. aut sunt exsiccatēs su
perflue et exasperatēs ipa sicut ē fum^o aut pul
uis aut sapor cibi acetosus aut pōticus aut acut^o

Dixit. Serap. acetū facit accidere tussis abf
qz medio. Que aut ledant ea i q pōne ipsoz
dixit Auic. Et rex exirenea cadit in meatu
banelitus que nō recipit difficultatē banelit^o. i.
que nō recipit aerem banelitus facta ab illa re
opilatione in eo sicut accidit tussis ppter casus
alicuius rei ex cibo uel potu in illo meatu pp ne
gligentia aut occupationē i sermone. Et ledētia
ipsoz unitatē sunt sicut casus percussio obuia
no et alia ipsoz continuitatē iohentia incidēde

pforando uel pūndēdo. De cāis aut aīalibus
dixit Auic. Cāe tussis cōtinue. i. cōiuncte corpi
sunt sicut ea que accidūt ex cāis corpeis calefa
ciētibz qplonez aut ifrigidātib^o aut siccātib^o
aut humectātib^o siue mā uel cum mā sanguinea
aut colerica aut flatica subtili fluida aut grossa
aut mlica. mlica tñ raro ē cā tussis. Et ista mā
qūz qgerit in dictis mēbris et qūz effundit ab
alys ad ipa. Que si fuerit effusa a supiorib^o ut
a cerebro tūc dixit Auic. dūz ipa pmanet discut
rens sup cānaz sicut discutrit aliqd sup parietē
nō excitat plurimū tussis. Cum aut effundit
in spatio canne qmouet tussis. Et silz cum mor
dicat ē si discutrit sup parietes. Et silz cōmo
uet tussis cum sit mānuā in pulmōe et uult nā ex
pellere ipaz. Et qūz fluit ad ipa ex stōacho
aut epate aut aliqbz mēbris pectoris q ipellūt
eaz. Et qūz deriuat illuc cōitate corpi totius
sicut accidit in febribz et ppter in febre adu
stua aut febre unius diei laboriosa aut pestile
ntia. et qūz siue febre ut in cacētia. Et ipsa
materia qūz apostemans. et qūz non. sed est
cāns opillarōez i mēbris ipia Et qūz ē soluēs
cōiūnitatēz ipoz ut cū est mordicanā ulceratā

Plurimū tñ dixit pā. nō accidit nisi hūiditate
q currit ad pect^o aut a supiorib^o aut ab iferio
rib^o Et qūz dixit. A. ē cā tussis lap generatus i
canali plonis ut dixit Gal. 4°. de interioribus
Et Alexā. dixit. exponā q uidit z mirat^o suz
Expūit uir quidā lapidem asperuz dūz nō lenēz
resistētes tactui ut cadens i terra sonituz faceret
qui diu molestā sustinuerat dūz expulit illū. Et
lap fuit ex uisoso humore generatus. Et nō p^o
multos dies ut pūfici solent ita defunctus est.

Et Paulus dixit q uidit lapides exire cum
spūto sanguis. Et Auic. dixit. qūz egredit^o cūz
tussis res petrosa silis ciceri. Et cā ei^o est hūoz
grossus in quē agens caliditas i lapidez quertit.
erat aut silis ciceri in qūitate qz nō pōt esse ma
gne qūtitatis in cānulis pulmōis cum nō sint ipa
cūsitatis magne. Qd si fieret magnus nō possz
ex illis egredi. Et Azaranius capto de tussis di
xit. Qūz fit tussis ex aīalibus generatis in cāna
pulmōis et locis uicinis q aīalia minora sunt mu
steliomb^o et trāsferunt^o d loco siue originis. Et
resultat tussis ex illoz motu. qū vō qelcūt in lo
co uno qelcūt et tussis. Dixit Gal. sup 4° regi
minis acutoz et pont^o a Rabi in 9^a pūcula sic
Malaz qplonez inequalēz lacertoz pectoris se
quit qūz modica tussis. ipa cūm pplexio inequa
lis est cā tussis qz mordicat lacertuz et ipe mor
dicatus mouet cū desiderio ad expulsiōē eius
q d ledit ipm. Ex dictis p3 q tussis alia est p
pprietatez mēbroz pectoris et alia ē p cōitatez
ad alia mēbra siue illa mēbra sint mutēna māz
siue qprimentia dyasfragma. Dixit Serap.
Qūz fit tussis absqz mā currēte ad pectus imo
fit ex flōne in gibbositate epīs suple. uel in sto
macho aut splene. Et ex omni magna replentiōe
stomaci qū ipellit et qprimit dyasfragma quo
qpresto coartat pulmo et qstrigit. Et qū ambo
coartant accidit tussis. Et tussis insup alia ē
sicca alia est hūida. Et sicca est in qua nō emit
tinur sputuz. Et hūida d3 p opposituz. Et non d3
tussis sicca ut extimauerit quidā qz fiat siue mā
imo pōt fieri cū mā qūis ē siue ea. Et tussis

qdes sicce cā est aut pūatio materise in mēbris ha
nclitus sicut ē illa que accidit pp malitiaz pple
xionis ualde frigide uel sicce singularis. sine
materia. Et que fit pp apostemata epīs et pres
suspensarior epans quib⁹ colligant dyastagma.
Et in qbusdaz hōis fit pp apata splenis. f. qñ
sunt magna ualde. suple et qñz fit pp apa hōaci
einsqz repletiōe ex hōisib⁹ uērositate potu ul ei
do. Et qñz fit pp mē inepitūdiez ul i obediē
tiā ad expulsiōē. dix Sal. f. pp hōis grossine
r uiscositatez quare a mēbris amoueri n pnt pp
multā adberētiā. Aut fit pp humoz ibilitatē r
spoz ibubōez r fluiditatē qua qñs moueant
r separētur a mēbro r subleuētur sursum reuer
tuntur dissi r descēdunt inferius. Et qñz fit
dixit Aui. in pñ aduentus apatū calidez in pu
bus pectoris usqz quo maturētur. Et qñz fit cū
apostemate duro tussis sicca ualde. Et qñz fit
pp sanie replentēz spātū pectoris que nō expel
liur nisi cum tussi. f. difficili. Et iō qñz frequē
ter tussit et mīl expuit. Et qñz fit p hūis de
bilitates. qñs eiz ibi sit materia de se obediēs
si tñ hūis expulsiua nō fuerit potens expellere
aut affuerit debilitas expulsiōis. f. pp hūis uo
luntarie mouētes pectus tussis erit sicca in qua
nihil expuit. Aut qd parum ualde. Aut hoc erit
pp banelitus. f. debilitatē. Hāz cum banelitus ē
debilis nō pōt fieri ipemotus motus quo expe
latur mā. uel pp banelitus. f. frequētiā ex qua
materia addit in spūo ut nō facilius educat ut
oparebit capto de pleuresi et de epimate ista.

Tussis hō bāde cāe oppositū sunt pñcis.

Et iterū tussis alia ē maligna et alia nō mali
gna s; secura. Et tussis quidē maligne cā dixit
Sal. sup 6. cpydimiaz et scribit a Rabi. in 6.
pūcula sic. Et aut flux⁹ fluēs a capite aut ule⁹
aut apa in aliquo mēbroz pectoris aut lantes
qñstria in pectore. Et tussis secura cā ē aut
mala 9. instrumētoz pectoris aut grossities gut
turis uel cāne pulmōis. Et rursus tussis alia
est que raro aduenit r alia q frequēter et ista dō
habere pñdos. Et iterū. alia est recēs et alia ē
antiqua cronica. Et tussis quidē i suo pñdo aut
multuz frequētat motuz aut inter motū et motū
mltū iterpollat. Et q est frequēs dixit Aui.
plm pducit ad spūū sanguis. Dixit Ipo. 3.
affo. si uo estas sicca. f. secior sicca fm nāz et
bozealis. f. frigida uel minus calida q ea que
est temperata in sua nā. Aut pñtus hō fuerit plu
uiofus austrius qz mltū sit pluuiosus et calid⁹
multiplicabit in yeme tusses. Et Aui. dixit. cū
estas ē septētrional⁹ pap pluuiosa. et aut pñtus
ē meridionalis et pluuiosus multiplicat tussis
in yeme. Et dixit q multiplicat in yeme r he
yemali et qñz multiplicat ē in uere estiuali. Et
multiplicat cū flatu septētriois. Et accidit tussis
de nocte pluriēs qz de die. Et qz nox frigidior
ē et por magis clausi et mā minus euaporat et
cuz hys de nocte patēs ea magis memorať.

Signa generis haberi possunt per sen
sum et hñtur per relatiōez. Et
signa facte a cāis pñtūis et qbus cāis ex eis
ēi haberi possunt ex narratiōe ifirmi et astantiū
et lūetiōe euz ingitiōe. De signis aut cāis
qñuicraz dixit Serrap. Qñ sentis banelitus est
possibile ubi significare sup unāquāqz ipenēz

tussis et ē fm hunc moduz qñ si accidit ex mali
tia pñtūis pñte si quidē calida fuerit sentit
bñs eaz istāmatiōez uehemētez in instrumentis.
banelitus. Et accidit in facie rubedo quā seguit
uehemēs sūis. et desiderat extingitiōē. f. sūis r
iuuatur uento siue alteratiōe aeris frigidi. Et
qd ipuit est dechue ad coleras in colore et sapo
re suo. Dixit Alexan. eminēte et sentiunt ca
lores sufficientes et respirātes et desiderius bñt
frigidi aeris et iuuatur magis qñ aeris trebunt
frigidus qñ qñ frigidaz bibūt aquā et uetus cox
calidi appetit et caput simit. Et Aui. addidit
pñcis signis magnitudinē pulsus. Et signa
plexiōis frigide dixit Serrap. sunt q facies
est plūbea et nō sentit illū caliditas neqz sūis
et nocēt eis res frigide et cōferunt calide. Et
Alexan. dixit. Solidi sunt ul uultu et capnūta
te et neqz sūis bñt neqz saluz expuit. et ledunt
a frigidis sicut a calefactib⁹ iuuatur. Et ace
tositates magis q amaritudinē sentiūt. Et pce
sit aeris frigiditas et balneuz in nō sua hōis et
dieta frigida. Et Aui. dixit. Digna eius sunt
additio eius ex frigore et plūbeitas faciei r pul
tas sūis. Et signa sicce dixit Aui. sunt augu
mentuz eius euz motu et fame et leuitas ipi cū
sunt qes et repleti et apur potuz et balneuz hu
mectantiū. Et dixit. euz nō fuerit spūus nec
subtile nec grossus ut q quali nō sit salua tunc
egritudo ē aspitās pectoris. f. pñcēs a sicca
te exaspante illud rē.

Signa eim pñcis pñte est q oīo
non sit spūus. Tabil eim dixit
Alexan. ex sola distempantia expuit qd uideat.
spūus eim dixit Aui. ē signū eius q est euz mā.

Et Serrap. dixit. mala 7. mālū cognoscat
ex multitudie eius qd egredit euz tussis et ex eo
qd sentit de grauitate. Et genus mē dixit A.
significat genus ei⁹ q spūi. Et si fuerit mē bu
uide. erit multitudo steruōis et pñte in somp
no et post sompnū qz mē ille hōide in sompno
qñstingunt. Et in nocte magis molestāt maxie si
frigide fuerint. Dixit Alexan. mālū si accesserit
tuf. qz seire si supcurrat reumatica mā. Et
si sic os seire an ex capite an ex alijs mēbris.
Qd si de capite fluat necesse ē ut in anullaz aut
tracheaz artenas irritatiōē quāda; moueat cū
sonitu in faucibus exiit. Qd si ampli⁹ in pul
monez fluat difficultas oriť in inspirando. Et
tūc iterduz sequit febris et lingua aspa et mala
f. poma maxillaz sūt rubea et grauitas sentiť
in pectore. Et post hec si nihil dignum expuat
uox respirās. Et necesse est ex hys oib⁹ signis
suspiciari inflatiōē in pulmōe factaz esse. a. apa

Serrap. dixit. materias descēdentes ex capite
cognosco p sonituz et mordicatōez q accidit in
nula et canna pulmōis. Dixit Aui. qñs est. si
frigore catarrus et hoc qñ frigus iuenit caput
materia repletuz et exprimit ipaz uel qñ debilitat
cerebrū unde agregant materie in ipō p uia
indgōis. Et tūc sentiť descēdere qdāz ad pe
ctus et sentiť extensio eius in gutture qz pp ca
tarruz pñs gutturis extēdunt qz replētur eo.
Et iō ēi sentiť in illis pñtus grauitas uel forta
se ēi sentiť grauitas in capite cū attractiōe mate
rie ad nasus s; in per nasum nō egredit mā
imo pñciť illud qd descēdit ad nasus euz rāsa

tione qz transit ad ptes colatory id qd transire
ad nasus dz et egredi p ipm. Et inde extensio
in eis que secantur frontes. Et videtur opilatōes
in paribus et in reliqs expurgatory cerebri.
Et in def qz nō expuat in pñ rascariōis pp ma
teriaz esse crudaz difficiles educiōi. Sz deinde
expuit qd daz flancū aut declinās ad curritatē
et videtatez. Est maxie citrinitas qñ materiē ad
uenit putredō. Et qñz dixit Aui. est cum ea fe
bris qz qñz ē effimera pueniēs ab oploe et dep
sitate facta a frigore. Et qñz est putrida qñ. f.
putredo supueniret materie pp oploe. et adsunt
oia aliā signa dicta in caplo de catarro. Et si
gna facte ab apostematibz et si libz sic a botroz
et pustul sunt eadez. dixit Aui. cum signis pleu
restis et pñleumonte. Et facte ex inflone. i. uē
tositate sunt signa inflatiōis. i. uētositatis et do
lor. f. pp uentositates et siccitas. f. tussis qz non
est ibi mā spuibil' uel facta ex inflatiōe. f. nutri
tiuo ex apate uel alia re inflante et tūc adsunt
signa huius mēbz inflati et dolor. f. in loco apā
tis et inflatiōis et siccitas. f. tussis qz mā nō cō
tinet in spūalibus. Posset itē ex qñz tussis esse
hūida et hoc qñ ad spūalia aliqua mā ex nutri
tiuis effz descendēs aut qñ ptingeret iueneri ali
quā mās in pulmone. Et facte ab ulceribus
sunt signa ulcezz inferius in suo caplo dicenda.
Et qz accidit post spūz sanguis aut pp catar
rum mordica aut post spūz sanguis aut apā.

Et per cōitatez ad stomachū cognoscit' euz eo
qd dicit' de significatiōibus dispōnuz stomachi
et euz additiōe tussis qz addit' dispositio in stō
cho faciēs ēē necessariā tussis siue sit replō siue
uacuitas. i. siue illa dispō stomachi sit de illis qz
excitant tussis apud repletiōē siue de illis que
excitant apud uacuitatem a cibis. pñm in huius.
tussis excitat' apud repletiōē et cū sit digō cibi.

Et facta a cōitate cōis cognoscit' p signa apo
stematiz cōis qz si erit calidū erit cū eo febris
et si nō ē calidū non erit excussio a grauitate.

Et subdit. A. qñsidera ēē alias significatiōes. f.
dictaz egritudinū stōachi et cōis uel significa
tiōes alioz mēbroz euz quoz cōitate pōt fieri
tussis ut scias si ab illis pcedat. Dixit Hal.
4.º de interioribz et ponit a Rabi. in 6.º pñcula.
tussis ex mala pñone equali uel inequali in pul
mone qñ est calida pax pñus pondus spūs inu
tat. Et cū est calida mltū generat desiderū atra
ctiōis aeris frigidi et potius frigidi. Et euz p
longat' generat febrez. Et euz mala pñlo i pā est
pax frigida generat desiderū attractiōis aeris
calidi et potius calidi. Et euz est frigida multuz
repletiōē generat in pulmōe. Et dixit sup. 6.º.
epydumiaz ut ibi dē ponit. Tussis secuta i febrī
bus cū est pñus fortis calefacit ptes pectoris et
pulmōis et augumētaz potētiāz febris et fortius
dinē suā. Et cū ē debilis et per longa intervala
monet mēbra ad attractiōē hūiditatis subtil' tē
perate qñtatis qz sitiz diminit et calozē febris.

Et Aui. dixit Qñz accidit febricitābus tuf
Et nisi sedet tussis redibit febris ad initium.
Et est hoc sūe ei qd dixit. 4.º. prima de dolore
capitis in caplo de cura putridaz in generali.
sicut eim dolor capitis qñz facit redire febrez
ita et tussis. Et dixit. tussis eueniēs qualescēt
bus ex febre pōt significare redditiū febris qz

pōt significare reliqas materiez fore in pñone
et qz ē cū debilitatis et malitie digōis. Et cū
remet' spūz et febricitat' bō. tñc iāz putrescit
mā et facit cadere in febrez putridaz uel cibicaz.

Et tussis supueniēs ydropicis pp ydropē mala
ē et molesta. Et tussis multa et diu durās pñu
cit ad rupturaz uene in pectore et spūz sanguis
et famei et pusiz. Et tussis reumatica mala est
Et facta diurna ē pessima. Omnis tussis cū mlt'
tis conatibus cum aqua rubet' facies et oculi et
tandē modicū est qd expellit' ad rupturā pñu
cit uene. Et si cum hoc acciderit patiēt' febris acu
ta est pessima qz si nil expellit' debili' exiit hūre
est mortāl' et suffocatiua. Dixit Hal. sup. prio
epydumiaz. Euz acutus assidue a capite fluen
tibus ad pectus tussis accidit cum rancitate. Et
si diurna fiat huius. passio nō mitigabit' tussis
sz inde fiet putris. Tussis aut eueniēs euz mo
dico conatu sine labore et fatigatiōe euz multa et
ueloci spūz educiōe ad quā sequitur alemanō nō
ē molesta sz salubris significās fortitudinē uir
tutis et obediētiaz materie ad exiūz unde mun
dificabit' pectus a materiis in ipō pñentis. Et
dixit Hal. et ponit a Rabi in 24.º Quidā uir tu
sicens subito expuit famei subtilē et die quolibz
expuebat de hūore illo. et pñtea die ultimo ex
puit putredinē et post mēsurā aliquā expuit mo
dicū sanguis. et postea corpus eius cepit eliqua
ri debilitata uirtute corporis sui mortuus est.

Et dixit Hal. de interioribz. ego uidi quēdā
tussientes et emittentes pñe pulmōis qui putrefa
ctus erat. Et uidi quēdā alii qui longo tēpore
tussiens expuit modicū pñtea expuit sile glan
tibz pñis et nō cessant sic expuere donec uixit

Cura tussis

dicta pñentia et potione
Et ueniat' i uitaqz pro
uarietate capz eius Et dicta in uita est uertere to
regimē in sex rebus nō naturalibz in qñrarium
sue cause. Sugendus itaqz est in oibz spēbz
eius aer grossus tñbi dus nebulosus et fiat' uē
torum importunus Et eligendus est aer clarus
purus et quietus. Et dixit Hal. super primo
bñozuz et ponitur a Rabi in 24.º. particula. tu
tis et similia et cessant cum homo eam tolerat
et abstinet se ab ea et maxime si parus et debilis
fuerit. Et uidentur accidētia anime que uirtu
tem prosterunt ymo et ad habereant gaudio
et leticie iuxta posse. Uidentur exercicia fortia.
et longa ēē quies et adbereat exercitio tēparato

Et similiter sompnū uident' prolixum et uigi
lias prolixas. sompnus tamen moderatus plus
inuat quaz uigilia etiā moderata Et peccatum
minus cōmitti in sompno prolixiori qz in uigiliis
prolixis. Et cibi fugiantur difficil' digōis
et mali chimi generantur Sed eligantur cibi fa
ciles digōis in qualitate oppositi qualitati cau
se tussis quozum quāntas minoratur. nisi ppter
eam inaniētem tussis euenit Duplitatez co
tidie expurgent'. Et sumarie o3 tam in pñerua
tiōe qz in curatiōe ut supradicte cāe tussis eueni
tur querēdo regimen in qñrariis eaz. Dixit
eim Serrap. tussis ex pñone siue mā nos cura
mus euz rebz qñs pñoni illi. Eligat' itaqz in
facta a mala pñone frigida aer calid' nāt' et ar
tificiāl'. Et uita moderata quēnt eis. Et qñne
re hanculū uolēter et stricura colli et circumli

gatio cū tobals calefactis. Exercite plus et
fricetur tons torax cum pānis si nō fuerit ibi
materiaqua exñte diuertat al' digerat materia
illa donec educatur Et iuglet spacio lōgo post ci
bum Et si nō adest febris uatur carib' bona
rum anium et frumentalibus uiscell' cum fenu
greco et buriro uel cum melle conditis Et pisa
na frumentacea in uino decocta multum uals Et
si addatur ci buriro et mel aspitares pectoris
remouet. Et ualet puls de fuffure et aqua ci
cerum. Et si materia fuerit ibi uiscosa cōfert
panis de spelta Et tri cum mele et penidys con
fert. Et de cibis secunde mense sunt dactili et
carice et fistici et pince et canna mell' et passul'
et sebesten Et anelaneassate donec mōdenur a
cortice postea trite et sumpte cū mulsu uel ydro
mele antique tussu subueniunt Et comestio caica
rum cum amido. et nucib' similiter tussu cōfert
antique Et nux cū testa sua in igne posita donec
fere tota testa comburatur deū acceptus nucle
us et mundanis sepe sumptus a tussu liberat pa
tientem. Si uero tussis a mala fuerit p'one
ca'ida eligat aerem ad frūz declinamē clarum et
flatu eucumatum boreali letetur et gaudeat acbe
reat sompno et quieti Et confert ei balneū dul
cis aque. Dixit sap. confert eis sorbitio ex
fabis et ordeo et papauere albo et olio amido
.d. Et fabe q'fracte et dissolue in decoctione cuz
oleo amido .d. et oleo cucurbit. Et sorbitio q'
fit ex arriplicib' et crisolocāna et malus cum
oleo amig. d. Et dixit Serrap. sorbitio facta
ex tri donec resoluatur materie que remaserūt
nō est diminiui iuuamēti. Et si nō ē febris. ab
soluimus ē sorbere uelluz omi qm caliditas in
eo ē pua et tūc ipm resolut. Et Alii. dixit Libi
eoz sint ex olerib' frigidis et medullis. f. frigi
dis sic cucurbit. cucumeris melonis et citrull'
cuz oleo amig. d. p'isana ordeacea et alie sorbi
tiones fride. Et si res sit uehemēs tūc ualet aqua
ordei decocta cuz cācris fluminalibus ablutis cū
aqua cineris abiectis extremitatibus. Et cib'
factus ex mica panis decocta cū aqua zuchari et
oleo amig. d. q'fert. Et ualet amigdalatū. Dixit
q' ualet bolus iamentū coctus cuz oleo amig. d.
addito succo dulciuz granatoruz. Et si l'z sauib cu
curbite et spinachia et lupulus decoctus cum
oleo amig. d. Et comestio casei sine sale cito tol
lit tussis difficilis a cā calida Et sicut in facta a
p'one frigida quent potus uini odoriferi pa
rūp limphati et aq' mell' ita in i'ua quent pot'
frigidus ex syrupo uial. et iulep. et aqua zuchari
qm abstergit et subleuat et hoc quent qm calidi
tas nō est magna. Et si l'z suc' cāne melis abster
gendo mundificat pectus. Et aqua ordei dixit
Alii. est bona ad agreganduz spuiuz et facilitan
duz qz abstergit et q'fortat vtutes ut dixit Raf.
4° q'ntūis. Si uero tussis fuerit a mala cō
plexione sicca dixit Alii. potest patienti dare ci
bos qui leniant et applanēt ut amigda. et miol.
q'ditas cum amigdal. dulcib' et oleo aut polenta
ex seminis citonior spuma cuz penidys et dicto
oleo. Et polentaz ex ordeī farina et amilo cum
zucharo penidys et oleo p'dicto. Et oua sorbeāt
sorbilia et pinguedinē lactis recērez. i. buri et cū
zucharo. Et Alii. dixit. si nō fuerit febris. f.
purida quentior rep' est eis lac asini uiz capri

mus. uel alioz. cum aliquo regimie dicto in cura
erbice. Et sorbeāt sorbitiōes humectantias et ad
ministrēt aqua ordeī et b'uectatio pedum sup. cū
oleis. f. humectantia. Dixit Almā. aqua quā
bibunt iulep habeat admixtū.

Potio ho in generali tres hēt itentiones
quaz una fuit ad cām tussis. Et
2^a ad ipaz tussis. Et 3ª corrigit accidētia. Et q'
aspicit cāz aliqñ alterat tū ut in facta a mala cō
plexione frigida pura. Et aliqñ alterat digerit ebat
et diuertit ut in tussu materiali. Et aliqñ respicit
membra cōcantia et mās mittentia ea corrigēdo
et rectificādo et materie fluxus phibendo. Et
p'ma q'dez intentio p'let per ea que opponitur
male p'ploni tussim faciēti. Et si quidem faciēs
eaz fuerit mala p'plexio frigida siue fuerit a cā
p'mitia siue corporali dixit Alii. si lenis ē puen
tione. i. qz sit pauca et remissa et ex cā extrinse
ca frigida rectificat eaz p'prehētio banellus. i.
retentio qm calefacit p'onez cū facilitate in mo
mēto. i. in quo tēpere et cito. Et si ē necessaria
cura fortior ad hoc aut ad aliū p'plonis frigide
.i. ad tussis pueniētes ab alia cā frigida tunc ex
cura eius est ut teneat anelana sub lingua faciaz
ex mirra uel storace calamita cū melle. Et ex
quentibus sunt electuaria calida et iunctiōes
sup torace ex oleo yriuo et alijs calidis. Et
ho faciēs tussis fuerit mala p'plexio calida cura
est cū exinguēt us eaz notis ab intus et ab ex
tra ap'p'riatis Dixit Alii. B. medule semiruz
cucurbit. cucumeris citruli et citonioruz p'sily
et porulace an. 3. iii. amidi dragaganti et g'fmi
arab. obulos. iiii. spody amigdo. an. 3. ii. penidys
rum. 3. i. q'fice pilulas tenēdas sub lingua cum
sp'ia semis citonior aut p'sily. Alie sit' tenē
de sub lingua. B. semini coius frigidioruz succi
liquiri. an. 3. ii. cāphore. 3. i. dragaganti g'fmi ara
bici an. 3. i. infornētuz cū syrupo uiol. Et pōt ex
p'dictis fieri lobac qd lambendo sumendus est.

Et pōt ad p'dictas pillulas addi de zucharo
cand. uel penidys usqz ad delectatōez tēnētum
eas. Et si fuerit mala p'plo sicca faciēs tussim.
dixit Almā. curat p' mureb. uiol. i. per zuchari
uiol. iulep. uel syrupo eaz. uiaf. dydragaganto
cuz amig. d. Sumat oī sero coctear unū d' pulue
re floz uel folioz cucurbit. bñ exiccatoz. Et
sumat buri recēs sine sale cū amig. dulcibus.

Electuaria quentior. B. semini cucurbit. cu
cumeris citruli et melōis dragaganti ligri g'fmi
arab. papaueris albi amig. d. terant optie et q'fi
cianf cuz zucharo albo solido. Et ualet terrenia
bim sumptus. Et decoctio floz malue cuz zucha
ro. Et anug. d. optie trite et cuz iulep uiol. i. mo
duz electuaria cōditi. Et quentū pillule tenēde
sub lingua humectātes. Et ubi est aspitas. dix
Alii. cura sit p' electuaria mollia. i. mollificātia
et humectātia q' lambunt. Et electuaria resump
tiua et restauratiua b'fidiatuz. Et iungat torax
cum oleo de cucurbita de uiol. de amig. d. Alie
cuz unguento resumptiuo qd sic fit B. mucilla
ginis aliee et semis malue buri recēs sine sale
assungie galline et porci recētuz et medule cer
ui et utrius recentuz an. p'ie. i. succi liquiri. candi
dragaganti et g'fmi arabici infuso in aqua an.
ptis unius quartā cere albe qd sufficit. Et inun
gatur gula et pectus totum et collum et dorsum.

Sepe masticeet frustuz liquiri. mundē aut se
mē citomoz et salinā deglutiat. Qd si mala q^o
poina fuerit. ē cura pposita esse dz. Medulla
gnoz coti sumpta multū ualeat ad iussiz de cā frī
gida et sicca qz calefacit et lenificat. Dixit
Haly. si ex frigido sit et sico. sicut yeme et cum
flar septētrion sepe qungit. uti oz sorbitione ex
aqua fursuris cū melle et oleo amig. d. Et garga
rizer cassiamfistu. cū aqua feniculi rē.

Cura Ho iussis mālīs pplet p cūones mē
illius. Et si gdez fuerit sanguinea dī
xit Scrrap. si uocat necessitas stomamus ba
silicā suple uel nigrā. Et de sanguie trabať fm
tenozes vntis. Et si alius fuerit bñoz dige
ratur et ehetur cū eo qd quēit. Si itaqz fue
rit colera subit. digerat cū syrupo uiol. uel de
uiubis uel nenufarino cū aqua ordeī decoctōis
uiubaz et sebesten liquiri. et semini frigidop.
Uel cū syrupo qui sic fit. p. uiubaz sebesten
ordeī mundi an. 3. i. semis lactuce portulace et
papaueris al. an. 3. 5. seminum edium munda
torum. 3. i. radiciis ungule cabaline. 3. ii. deco
quāt et collent et cū zucchero albo fiat sirup. pōt
ē fieri loboc ex dictis reb. Dixit Aui. elec
taria eoz q labēdo sumētur sint ex mucilage
psily et granorum citomoz amido gumī arabico
et simili. Et qñz ponitur cū eis narcotica.
Et dix. si mā fuerit subtilis matura eaz cū dyacur
cuma et electuario l' sirupo de papauere et alijs q
ispi sēt mās Et mucilago quidā psily calidaz et
magnā iussiz cito sanat. Et Aui. quidez cāñ
ponēs i digestionē mē collice dixit. Res calide
sublitiue subuliāt mās et subulata nō spuit. qz
ibibit quare fugiēde sunt et non apprimēde. Et
digesta mā ipa purget cū māna et cassia et uiol
qñtius tamaridīs et reub Et qñz ponit cū eis de
electuario de succo rosaz et dat cū aqua capillo
rum uene. ungule cabaline. Et si quide mā frī
gida grossa et uiscosa fuerit. cura similis ē cure
asmatūs. a simili mā et 3z calidē itēones impl. ē
Mā itaqz digerat et ppetur ut faciliť educat.
dixit Aui. cū eis q resoluūt eaz et abstergūt. na
tū ut n calefacias nisi cū equalitate ymo stude
i hoc ut lenias et icidas et lubricus facias. dz. n.
leniendo et diuidēdo dictā mās redi ipa lubrica
qz sic pata faciliť educiť per farmacūz solutiūz
et iterū p spūuz. Et de digestiōis bonis est si
rupus de ligri. Et syrupo qui sic fit. p. passul.
sebesten caricaz pingui an. 3. i. dactiloz 4.
numero radici feniculi apy et ungule cabaline.
an. 3. i. 5. capillorū nene. yfopi calamētū liquiri.
an. 3. ii. cardamomi al. cordumēti semis apy et
feniculi et cymini an. 3. ii. decoquātur in aqua sa
ficienti et colent et syrūpē cū melle et azoma
tizet cū optio cinamomo et modico croci. Cum
materia digeriť qsequēter deť absterfuiū eius.
dixit Aui. syrūpus yfopi nō ē quēmēs eis nisi
cū qñtī absterfio aggregati grossi. i. digesti. nam
ille ē absterfor bonus. Et ex eis que sunt ma
gis pprīa in mūdificando ē terbenina cum me
le aut semē croci ortent cum mele aut cipi cum
equali mēfura de mele. Et Almā. dixit. ex
bibe trociscos. bos. R. seīs fenicli et apy et su. i.
ligri. capill. nene. et dactil. an. 3. fice troc. cū mu
cilagine semis lini. Ellice aquā p sublimatōez
a folijs leuistici yfopi prassij enule et trifoli se

rentis flores a gbus cū sugunt cōcipiť in oze
dulcedo quasi mell et cū eis ē a florib. yreos
et exhibe eaz hñibus bñozes flauos grossos
in spūalibus. attenuat eim eos et faciliť i pōz
spūuz Aui. p. rutā et berdomēaz et cum melle
misce et exhibe in forma loboc. Dixit Dyaf.
Resinā pini cū ficibus et liquiri. succo decoque
in aqua et decoctionē potui tribue. maturāt eiz
et spūuz faciliť. Et quēit ēt uinū decoctōis
eius ymo ēt et uinū posuiz in uegete lutata dēa
resina. Et quēit decoctio yfopi et caricaz.
Et ualeat cinamomūz solū et mixtūz cū cardamo
mo et croco aut mixtū cū melle. p. semis urticae
et nigēle an. 3. ii. qñdant et buliāt in aqua mel
lis donec medietas sit qsumpta colent et in co
latura ponat succi tirsopz caulūz et succi radicū q
comedūtur et succi feniculi pri. depuratoz et cū
zucharo fiat sirupus. Et ualeat sumere grana
tria mirre electe cūz sorbili aut armoniaci cum
sorbili. Electuariūz quēmēs asmatūs et iussien
tibus ex frigore empicis et a materia frigida in
pectore et pulmōe coartatis spūere nō ualēb.
R. dragaganti. 3. iii. et in aqua dimitte triduo
q sit liber. una et. 5. deñ. p. hanc aquaz et cum
sufficienti melle ad spissitudinē decoque postea
ab igne remoue et has spēs supmitte bene agitā
do et icorpendo. p. yfopi. 3. x. cynamomi electi
3. iiii. zenz. 3. ii. liquiri. et succi eius an. 3. i. et
grana. xy. dof. qñz castanea. Et de uil. b. est
aqua ordeī in qua radix q comedī decocta fue
rit n' qz ad dissolutiōez b. bita aut semē eius qd
est forius. Et loboc de melle cum pige albo ul
longo et succo liquiri. Et filz semē nasturtij cūz
melle qfecuz. Et pūec cum sapa sumpt. Et
decoctio yfopi et rute et caricaz cū uino dulci
uel sapa. Si ho materia flatica ligda fuerit
q sui liquiditate nō pōt educi fiat hoc loboc. p.
semis lini torrefacti ul fenugreci pte quā uolue
ris et cōfice cū mele utat cinamomo. et electua
rio eius frequēter. Et nux cypressi sumpta cum
melle. Et quidē ois iussis bñida curat cūz cri
catius mixtus cū absterfuiis. Tussī aut diffi
cili et antique ualeat syrūpus porri cū lacte mulie
bri bibitus. Et loboc factūz cum puluere radicū
dragontee. Et ipa ēt radix assa uel elissa come
sta sanat bñozales tumores toracis et cū sumit ut
bz nō reuerfuri. bñozes ēt ipm frigidūz optie
resoluit et cōsumit. Sufumigib. ualēs ad an
tiqūz iussiz et spūis difficile et feridū. p. aristo.
mirre storacis et galbani an. 3. fice magdaleonez
cū butiro uaccino. et cū eis positis supra prunas
recipiat fumus p os et nares. Qd si mā flatica
mediocri sbe fuerit in digōne et quēit syru
pus qui sic fit. p. radici apy feniculi petrosi. et
urtice an. 3. i. seminis feniculi et sileris mon
tani et canabis. an. 3. 5. passillarum sebesten
an. 3. vi. caricaz dactiloz an. 3. 5. capilli nene.
pulmonarie et trifoli ferētis flores melleos an.
3. 5. decoquāt et fiat sirup. cūz melle et zuche
ro. Qd si mā mixta fuerit deť et sirup. q sic
fit p. uiubaz sebesten passula. ordeī mundi se
minū comuniū frigidop. et semis papaueris an.
3. i. uiolaz capille uen yfopi calamētū an. 3. i.
radici enule feniculi apy et urticae an. 3. i. 5. carf
eaz et dactilo. an. 3. ii. numero seminis feniculi. 3. ii.

decoquantur et fiat syrupus cum zucchero. Digesta
ma fiat eius cō et insup diuersio sicut supra in
cura asmatia a fili mā dictū est. Ad tussis aut
sicca et feruēt humectantia intus et extra apoxia
ta et eas in qua nūb. l. spūit sanat frequēs recep
tio ad faciē et os et nares sumi qui surgit ex ra
diabus ungule cabaline cū in frustra pua scidū
tur et ponitur sup regulas ualde calidas. Dix
Alu. stiprica ualde stringunt meatum spūit. et
iō munda sunt cūz necessaria ē spūit. Cum tū
esset finita mā. ad fortandūz pulmonē relaxatū
possem? uel eis maxie mixtus cū pulmōe uulpis
Et ex eis melius est semē mirri. Tussis aut
facie per cōitates frigides fuerit cā apā tū in mē
bris spūalibus iplet cura ipoz dicēda in sequē
tibus. Et si lē facta a sanie uel ulceribus in ipō
roz mōbris curat cura empimatis et uel ex pecto
ris et pusis. Et facta pp egritudines mirrituo
rum curat cura eoz in sequēti dicēda smone.

Si hō fuerit pp catarruz ad ptes pectoris
descēdētis curat cura catarrū. Et si quidē cali
dus fuerit recipiat ad caput et faciē os et nares
sumi aque decoctōis 20f. sandal? camomille et
liquiri. cū pauca campbora et hoc donec sudet
fortiter et yerec? mulis uicibus. Et teneat
in ore de pilis supra positis et sepe masticec fru
struz ligri. abrafe. Utat pnsana ordeī cocta
in aqua decoctōis iurubaruz sebesten et semis
papaueris. Depe teneat i ore gr. m. amidi. Et
utatur sepe electuario qd sic fit. B. papaueris
albi 3. x. dragaganti gūmī arab. an. 3. iiii. semis
cucurbite et citrulorū an. 3. iiii. trita diligētē cū
penidys i aq. 20f. dissolutis misceatur fiat gar
garisma cū dyacodion dissoluto in aqua pl. nra
gimis uel 20f. Et in omni mā fluida siue calida
fuerit siue frigida ad ipaz inspissandā et eius p
hibendū descēdētis fiat gargarisma cū stipricis
in quibus tū non remaneat sapor acetosus nec
stipricus ut nō amplius incitent ad tussendum.

Et si quidē mā frigida fuerit. tūc pueniēs ē
ut euz dyacodion misceatur mirra et crocus. In
catarro eim frigido puenit yfopi decoctio et ac
ceprio caricarū euz amig. d. uel pistachys Et bu
tiruz euz zucchero uel euz mellis aqua sumptuz.

Dyaburū ualens tussis reumatice et cōstrieti
oni pectoris et pleuresi nō uere. B. mel. dispu
mati et butiri an. 3. iiii. cymini amfi an. 3. 5. lig
ritie. 3. i. piciatū in forma loboc. Electua
riuz dyapente pferens asmatias et tussēnub?
et ad oēs cās pectoris et pulmōis maxie. ex mā
flica liquida descēdēte. B. storacis calamite
dragraganti mirre galbani usqamī albi cymini
torrefacti an. 2fice euz melle uel zucchero. Su
mū recipiat ad faciē os et nares ex aqua deco
ctōis iburis masticeis laudani uel ex piciatis
et ambra uel gallia muscata seu alipta muscata
fiat magdalon de quo posito super primas re
cipiat fumus ut dictū est. Qd si pdicta non
pulerint et tussis nō deficit s3 tūc de fractu
ra uene. Alu. dixit fiat administratio emplī de
ficibus atracini sicut est illud in quo pomē si
napis uel aliud si lē sup caput. Alu. radatur
caput et inungat cum melle et puluere sinapis l
garioti supaspgeat deinde toto capite supponat
emplm qd regat totū caput in modū infule fa
ciuz ex fimo columbino mirra storace calamita

maftice cera et caricis etc.

Cura autem respiciēs tussis ipaz i
plec p sedātia. et sedā
tia ipaz sunt. aut lenētia pectus et pulmōes aut
sunt sensus obtūdētia et mās igrossantia et susten
tia a motu aut sunt finētia aut psumētia mām
ipaz. Et de lenitūis ydez ab intus sumēdis
et ore tenēdis et extrinsec? aplicādis sanis dictū
ē supius i hac cura a quacūqz cōplexione pura
ut māli pūgat Et similiter de stupefactiōis euz
stupefactio qritur q debent esse pūmte cū tyria
calib? calis corrigentib? ea si ē sunt pillē stora
cine note q sedāt tussis antiquā nociuā. Dix
Alman. si tussis antiqua nociuā fuerit adeo ut
egrit in nocte nō dormire pmitat pillē storacie
dande sunt que recipiūt mirre et storacis et opq
an ptes equales. Pillē alie utiles in catarro
et tussis molesta et ad dolorē fortes in quacūqz
pte corporis fuerit B. croci. cassie lignee stora
cis calamite yfopi castorei et opq an ptes equa
les pficiant cū syrupo de papauere. dof. a gra
nis. x. usqz ad xx. Et de exiccātibz mās in
pectore et pulmōe collectā supra in cura asmatias
sanis ē et dictūz. Et de pferētibz ē sulfūz us
qz qd ignis nō tetigerit sumptū cū sorbū. Bā
dixit Serap. Putredies flaticas a pectore ex
purgat et educit saniez ex pectore. uerū plus
opatur mixtus cū melle. Et ualec loboc de ra
dice briōnie cum melle. nā mās difficilis eradi
candiōis per spūa depellit. Et carice cum pipe.
Et puluis olibani cū rubea 120f. mixtus. Et
Aristologia 20. fm oēm modū admastrandi et
optie opatur ita q et suffumigata. Qūz et ex
pedit uenire ad fumigia sicut in asmatias cura di
cūz ē. Et de pueniētibz ē uinuz suffumigantuz et
colofonia et sandaraca. Dixit Mesue admini
strāda sunt medicamīa exiccantia p admini stra
tiōes mundi ficantuz cōiuz et ppriorū cū iteratōi
bus pcedētibz pueniētib? Dixit Alu. qūz
qz factis cūomb? sufficiētibz cū hūiditas fa
ciēs tussis ē pueniēs ad qritatē. s. cā puā q spa
tur q illa exiccantia fiment et psumēt eaz tūc ad
ministra suffumigatiōes euz arsenico rubeo euz
stercore leporis farina ordeī et coriātibz fisti
corū pfectis cū intellis onorū et factis in 120f.
quorū unusqz sit 3. i. et exiccatis ad soles. Et
fiat fumigatio cū eis trib? uicib?. Et ut inuit
Mes. pdicta maxie pueniūt cum mā est frigida
grossa ut pueniāt ea mundi ficandōes pdicta. Bā
si mā grossa cruda ēēt multa. pdicta exiccantia
magis igrossarēt eā et essent cā pfocatiōis. Et
tū esset aliqua materia cruda nō grossa s3 fluida
ualde faciēs tussis tūc qūis multa esset pssent
tū pdicta exiccantia administrari et pēpue debi
liora ex eis et maxie si ex multitudine eius t me
ret suffocatio. Et iō sunt qui expēdūt pdictum
x. b. Alu. Et cū hūiditas puenit ad qritatē. s.
magnā ex qua tūc premittitudine suffocatio
intelligētes de pdicta materia fluida. Dixit
Bal. sup 2? epydimiarū et pomē a Robi in 5.
Et scias q tussis diuturna cessat aliqn pp apā
qd generat in testicul et colligātia que ē inter
instrumēta pectoris et mēbra generatiōis. Et
auctores in spāli mentionē fecerūt de tussis infan
tūz et puerorū. dixit Alu. Sorbitiōes sufficiāt
eis. s. sicut que sumi ex amig. d. uel cū penidys

uel que sunt cum aqua. carnis uel cum carnis? quia
sunt uel cum decoctione sebesten passul uel carica
rum etc. Et in lactibus decoquantur cum lacte
nutritis aut cum succo feniculi si indiges fortiori
et debet decoqui donec ueniat ad essentiam mellis
et paulatim exhiberi. Quod est ex lacte amido. d.
cum penidys decocto et zucchero electuario uile
lactibus. et quod iniungit cum eo medicum de lacte
papaueris albi et de lacte nutritis. Et quod de
coquantur pinee munde et rite cum succo feniculi cum
quo postea colato cum bona expressione ponat de
zucharo et penidys et est uile. Quod si in eis ma
teria a capite distillet ad pectus ponat super comi
suras capitis emplastrum factum de ibure et mastice.

Putrix quoque regenda est regimine quoniam
ut supra dictum est. Et ut autem et medicine quodam
uolentes in tussi cum proprietate. unde lapilli iuuent in
uentre pullos et yundinam dextro brachio suspensi
preseruant a tussi et coriza. Et dixit kiranus quod
lingua agle posita in pano lineo et collo suspensa
distinuat sanat et tussim. Et dixit Haly. quod si
anseris cum uino bibitis tussim mitigat. Et asini
pulmo uel pulvis eius exsiccat et pulverizat
et bibitis tussim medetur. Dixit Hyas. quod si corui
in lana collectus et in tali pedibus infans
obuoluit tussim medetur et est expius uerissimus. Et
Raf. dixit quod si pes corui suspensus ad collum in
sanis est inuanius. Et lapis spongie suspensus
ad collum inuanius multum. De intentione autem ad acci
dentia pauca locuti sunt auctores. Atque si fuerit
tussis cum sputo sanguinis. radicem maioris. Quod
de sub cineribus calidis decoque et cum mele mi
sce incisas uel bene tritas et exhibe sequente po
tu aque calide in qua eadem radix decocta fuerit.

Et quoniam tussis cum sputo sanguinis ac et cum
fluxu uentris hoc loboc. R. iulep. 20f. et syrapi
muntur et penidys an. 3. ii. gummi arab. ass. 3. i.
al. 3. i. amili ass. 3. ii. spody boliar. et mirri an.
3. i. 5. Quod si autem et recipiat ex eo autem omnes cibum
quod est castanea.

Dolor lateris ac et aliarum partium
um pectoris est mala
sensatio in dictis membris precepta
per causas generales et particulares quod
sunt causa doloris de quibus ad plenum

dictum est in fine precedentis tractatus primo de do
lore in generali. Et hic quidem dolor diuidi potest
in genera et species quemadmodum in dicto fine di
ctum est. Et sunt signa generis et signa specierum
tacta sunt ex eis que dicta sunt ibidem in eodem
capitulo. Et cura generalis ibidem est non est de par
ticulari autem cura si quidem fuerit ab appare et uul
nere cura in sequentibus capitulis dicetur. Si uero
fuerit a causis finitibus uel antecedentibus et com
munitis factis premissis uerbis de causis et diuersio
ne cura in particulari hic dicetur. Nam si quidem fue
rit a causa et percussione et sitib? offert ut bibat cum
uino rubeo munitur et rite. cum croci danichi. Et
rebus. propter assum cum uino rubeo sumptum ualde
quoniam. Et ualeat pulvis berbonice cum uino rubeo
sumptus. Et decoctio foliorum talibarbasti in
aqua quoniam bibita. Dixerunt. curi ualeat ad p
erustionem factam in latere cassia si stula cum oleo

amig. dulcius et succo endiuie bibita. Et que
muntur ea que dicuntur quoniam in causa et percussione p
uonem in stomacho uel alijs membris nutritiuis.

Si uero fuerit a causa corporali calida et maxi
me in dolore lateris pinguino multa dicuntur in
capitulo de pleuresi. hic autem sciendum est quod dicta co
ueniunt frigida et maxime ex olis frigidis si
atroplicibus lactuca spinachys. Et ualeat sanich
de cucurbita et decoctio siue ius mes. i. robilia
rum. Et bibat syrupus mol. uel nenufarinus
cum decoctione iunubarum et ligri. Et aqua ordei
cocta cum papauere albo. Et iungatur cum oleo
mol. et de amig. d. cum medulla cerui luteuli mix
tis loc? dolens. Aut fomentum cum filizo l' sp
gia infusa in aqua decoctionis malue bis malue. mol
et capilluene. Et supponat ex ipsis herbis deco
ctis et spiritibus epistaxis aut et mixtis cum farina ordei

Quod si causa doloris fuerit causa corporalis frigida et
beur ex cibis calidis Et potius est in uino anti
quum infans cum aqua decoctionis yscopi. Dixe
runt dyas. et Haly. quod cum sit p. caul. mixtus cum
4. p. pte sui de lingua porci uentris sine sale dya
foris efficit et dolere nimis sedat emplastrum. Et
est de uilib? et expius i. oib? dolor. b? a frigido
quoniam. Et 4. quoniam scribitur ex libro
eius morborum relato ad Haly. quod si caules quibus
fuerit et cum eorum mix? fuerit cum adipe asinano
ad emplendum latus dolens uelociter mitigabit
dolor in se. Et quidam dixerunt quod epistaxis facit de
folijs brassice cum assungia uentris dolore et uen
tu sumus tollit. Et ualeat emplastrum factum ex pluce
prassii et calamiti mixto cum melle. Et fortius
est emplastrum factum ex galbano sapino et opoponaco
rasina mirra et bdellio. Et ualeat oleum yrinum
uel keyrinum uel sambacinum in quo dissolutus fue
rit opoponacu loco inunctus dolendi. Et de que
membris ab intra est decoctio acori semen cala
menti et metastri et caricarum quoniam colata dat cum
oxyuele. Aut. R. camedreos saluie berbonice et
semitis bauice an. pte. i. semis croci orientis
pres. ii. et decoquantur in aqua si frigiditas est re
missa et si intensio in uino aut et in uino solum
et sumat ipsa decoctio postquam colata fuerit. Et co
uenit comestio alleo? coctiorum et comestio pusa
ne cum pipere et amigdal. amaris. Et de ualde co
uenientibus est geman. 3. i. bibita cum aqua mel.

Et berbonice. 3. ii. cum 17. al. xxii. gnis pipis
cum trib? ciatis uini uentris sumptis ubi frigi
ditas intensio ualde fuerit. Et ubi non fuerit sic
intensio tunc quoniam. 3. i. 5. pulueris berbonice so
lus cum duobus ciatis aque tepide. Et si
ualeat flos antbos al. flos sil. cum semie. Dix
Haly. quod Errapinum infusus in aqua semigreci
uel in aqua melis bibitum conuenit multum. Et
dicunt potest sumi cum torbili uel cum pusana

Et si sumatur cum decoctione enule et rite
fortius opatur Et eodem ualeat mirra sumpta
et opoponacu etia Et ualeat radix quod comedit in
aqu? melis decocta. Quod si dolor fuerit a uen
tositate grossa in pectore inclusa et extrinsecus quod sit
pleuresi dixerunt quod calefactis folijs et maxime
p uaporatō factis cum milio et sale solis uel ad
ditis eis semine feniculi et cumino uel uaporetur
cum pane ordeaceo in furno decocto qui dux bene
est calid? apertus debet per medium et superpositus pul
uis cumini et similitudinis loco superponi dolens

Et rafa ferida
memoratis g
u. domes exel. m
cu 135 memolita
ad mus uel ab
que in gradu cal
affuerit. Dolo
memes curat
precedenti sermo

est in emone
illa 7 uenit a
dantibus et qu
cane corporalis
gglatōis me
alpe ita et in
itruiseca oēs
ex rinfeca.
in membris in
cecebra coad
in neruosis
bus et matri
tre duram
capsula cordis
in membris de
ipm et alia
rari panielu
tur apata
lutione aut p
aut per indu
per uia cor

Et signa
dentis sermo
pra in b? fi
signa alioz
sequenti in
plenis. Ben
sum grana
dolor cum ea
apa qdes su
uamio seq
bris non sic
tis a corde
bris ipm
cari in di
bris max
tucuz aut n
febris se

Cura
obseruane
mutu illi
cientē au
ppinqua
riendū ē
ois aer g
bris inter
pato sul
et solati

Et asa fetida bibita ualde pferi i resolutione uentositatis grosse in pectore ex qua dolor fit u. hemēs excludere facies. Et pferunt oia que cu iqs uentositatē grossāz carmināt et resoluunt ab inuis uel ab extra apoziatā. Eligant in que in gradu caliditatis remissa sunt si febris affuerit. Dolor uero in musculis excretionib⁹ eueniēs curat cura uniuersali doloris posita in pcedenti sermone.

Postemata mēbris

cis oia et modis oibus euenire pnt que ⁊ quib⁹ exteriorib⁹ accidunt de qbus sufficiēter dictum

est in sermone ⁊ tractatu de apatibus. Itaqz si ē illa ueniāt a cāis pmitinis et corporibus anice denibus et pmitinis ita et intrinseca. Et si ē cāe corporales in extrinsecis apā cānt aut per uia ggelatiōis mē in mēbro aut p uiaz defluxus ab alijs ita et in intrinsecis causant. Et recipiūt intrinseca oēs diuisiones in spēs quēadmoduz et extrinseca. Et intrinseca apata aut accidūt in mēbris intrinsecis que sunt carnosā puta in cecēbro corde pulmōe cpe splene et renib⁹. Aut in neruosis si ē stōacho intestinis maxie gracilib⁹ bus et matrice. Aut in pānicularibus si ē pūma tre duramatre dyaphragmate mediastino pleura capsula cordis et uesica. Et hōz alia eueniūt in mēbris dēmpse cutis siue pāniculi uelantur ipm et alia in mēbris lapse et subtilis cutis siue rari pāniculi ipm mēbrū regēis. Et terminātur apata intrinseca sicut extrinseca aut per resolutionē aut per suppuratiōē aut per pmutatiōē aut per induratiōē grossi subuli reseluto aut per uia corrosiōis mēbris.

Et signa quidē apatus cerebri et pāni culoz cuius tradita sunt in pcedenti sermone. Et que sunt apatus gutturis supra in b⁹ fmoē plene posita sunt. Que aut sunt signa alioz in sequētib⁹ in b⁹ fmoē et in fmoē sequēti in singulis de ipis capitis tradit ad plenius. Generalia aut signa intrinsecorū apatus sunt grauitas sensata in mēbro in quo ē apā et dolor cū ea si mēbrum ipm fuerit sensibile. Et apā qdēz si fuerit in mēbris nobilib⁹ aut cordi uicinis sequet febris q̄tinua. Si hō in mēbris nō sic nobilib⁹ s⁹ magis uilib⁹ aut remoto us a corde licet q̄tinua sequi possit. utp̄m in febris ipm sequēs erit interpolata imo aliqui pōt cāri in dictis mēbris apā ad qd nulla sequet febris maxie in ipius pñ et picipue si fuerit flāneus aut mīleus. Et apostema ē induratus raro febris sequitur.

Cura aut eozū duplici p̄ficiat instrumēto s. dieta et potio. Et in dieta qdēz obseruanduz ē ut si quidē in cā fuerit aliqd p̄m mīuū illud abiciat p̄hibendo si p̄ oēs cām effi cientē augentes aut p̄feruātes apā siue fuerit cā p̄pina siue remota. Et sūmarie totus regimē p̄tendū ē in oppositū sue cāe. Sugenduz est ois aer grossus nebulosus uentosus et quācūqz hōis incensaz qualitates. Et fugienda sunt despatio suspitio timor ira furor tristitia angustia et sollicitudo. Et tā sompnus q̄ uigilia imode

rate uisētur. Et ois motus imoderat⁹ ingetu do et frequēs reuolutio et multiloguz uitari debent. imo et ois motus mēbris apati. Ip̄m eim in quā ere fuandū est. mīentqz fricatio et uento satio sup ipō et in p̄pino et. Et dixit Gal. 5. terrap. inflatiōes in interiorib⁹ patientib⁹ qñ balneāt oz cauere frigidū solū ⁊ aquā frigidā. affluētū cū frigidū hōies et ē calefacti di ficile trāspirabiles fieri diu morāntur in eo. Et in hys hōis inuit uitari debere apoziatōēz actu fridoy sup mēbro apato maxie si inuense frigida fuerint. Tibi quoqz et pot⁹ mali cbi mī generatiui et mīli ē q̄uis boni p̄hibendi sunt. imo oz ut regimē subiliet uita in hōis tenozes. In singulis aut iterioz apatus capitis cura p̄ dietā ponet apoziatōis. illuc g⁹ recurrē duz est. Et potio quidē aut respicit ipm apā aut respicit nām patientis p̄tule. Et dixit Auic. coll. 7. q̄ medicatio apatus i mēbris in terioribus eueniēt. Alia ē in q̄tuz sunt in tali bus mēbris alia ē i q̄tuz sunt apata. Et p̄pterea in declinatiōis tēpore medicare. i. resolutione que tunc ip̄s quēiūt ab aliquo stupicante nō denū dent. Et in principio. i. medicā q̄ quēiūt repe lentes materiā nō denūdant ab obsterfuis. In tuncnōibus eim p̄iunctis apatibus. i. intentio nibus sumptis ab apatibus in q̄tuz sunt apata et intentiōibus sumptis a mēbris in qbus sunt ipā apata maxia cadit p̄tūio et maxie si apata fuerint in mēbris p̄ncipalibus suple et nobilib⁹.

De hys aut apatibus intentiōib⁹ plenarie dictū ē ubi supra in tractatu de apatibus. In ip̄len do aut intentiōēz ab apate sumptaz que ip̄let p puliuz et trāsmisū. natura patiētis p̄tule diuer sitates ponit. Et eim dixit Gal. 13. terrap. minus in stōacho et epate stupicānt⁹ uenduz qñ hec qñz expellūt hōies ad pulmōē et cor. Et nō per stupicannā s⁹ per cibaria custodienduz est robur toracis. Non eim in eo sic in epate et uē tre tenuissime dietamus eo q̄ in epate et uentre cibuz digeri ē et piculuz ē in eis hōibus flōies. i. apā nō bene digeri cibū et sic augeri apā. ad toraces aut in puenit eoz q̄ sunt digesta q̄tuz sufficiēs ē ip̄i soli que nutrit p̄tule. Multū itaqz magis in pulmōe flōiē hōie dimittenda sunt stupica adeo q̄ euz calafictio. i. resolutionis anodinis miscēduz ē aliqui d actioz et eoz que manifeste calefaciūt pp ipm toracē. trahi eim ad extra magis q̄ ipellē quēiūt. Et dixit Gal. 11. terrap. de usu stupicoy. nec in colon nec in aliq̄ intestinoz neqz in muscul⁹ que sunt s⁹ p̄cordia neqz in matrice neqz in uesica patiēte. Cū nūqz i fluit qd adhuc n̄z mīuūdo supfluitatū fm tom corp⁹ existit miscē oz aliqd stupicūz s⁹ i epate ⁊ uentre sic qz i hys exsoluere totū robur p̄tulo si simū est. renes hō ⁊ torax in medio p̄dictoy sunt qz nō sunt sicut uenter ⁊ epat s⁹ ab hys de fi cū. In hys n. exsoluere robur p̄tulo ē s⁹ nō sicut in illis p̄terqz si aliqui expurgare oporteat p̄tūuz in torace ⁊ pulmone. S⁹ renes ⁊ torax suphabitant intestinis ⁊ matrice. Dixit Auic. ubi supra. debet scire q̄ i cūone apatus mēbroz p̄ncipalū. i. nobilib⁹. necesse sunt due effices. i. flōmia ⁊ farmacia. Et p̄pterea q̄ apata non sunt unius hōis s⁹ in ill⁹ agregātur malicia q̄tū tatis cā malicia qualitatis tunc in ehoie due res

super humores dñantes pñdende sunt. Et Ra
sis testificatus ē q̄ medici sui tps faciebāt ple
toris solus minutionē & moriebant. Et flos
quidē pcedere debet farmacia de quo dixit
ypo. 4°. regimē acutorū flegmātia ypo. 3°. f3
epar & splenez non spūz. i. uapozū uel uetofita
te assumptōe idēst nō apostemate uetoso frenon
intēfiones. i. sic q̄ per tale apostema pprimatur
et uideat tēdi dyasfragma accessiōe spirituum
idēst sic q̄ per ipm āpā spiritus inflametur & in
cedatur uel ut dicit alia littera spūz icēfionis
idēst sic q̄ spiritus uideatur incēdi & itersecti
ēst orotoma sicca & dolore i ypocondrio i quo est
āpā tales egritudines. i. talia āpā nō possunt
solui n3 curari. si quidē prius. i. a pñcipio et ē
prius tēptauerit farmacare. i. farmach solutiū
dare exsoluēdo eħans sed flosmā. talium yemoi
ēst. i. pñcipale ē in curatione eoz a quo. i. incl
piendum ē. Et post flosmā cristeribus insi
stendum est nisi fortis & magna fuerit egritudo
adeo q̄ in ea cristeria nō sufficerēt. nā si sic for
tis & magna fuerit nō cristeribus sed farmacia i
diger infalacia. i. sine falacia. Deinde. Y. red
didit cām quare in āpābus duris i pñcipio n3
d3 dari. medicina solutiua. f. exsoluēs & est q̄ q
conatur facere de pñto in āpate. nūl auferēt
q̄ pa. ē cruda & materia idigēsta. nō obediens
attractioni medicine. quāq̄ medicina sana mem
bra egritudinē resistētia colligat & debilitat. et
corpus totū inde reddatur debile cui postea egrit
tudo dñatur. Et tūc egritudo reddeat icurabilis
Et sic corpus illud isanabit se habebit. Ue
rificaat autē hoc dicit ypo. si āpñcipio fuerit san
guicū. aut de alio hūore sanguini mixto qd unaa
cū sanguie possit i flosia educi. S3 si sit ex alio
hūore sanguini n3 mixto nec apto p flosia educi
farmaciū solutiū eradiciūz ēt dari. ph. bef. p
cāz assignat3 ab ypo. S3 farmach minoratiū
educēs d3 mā āncedēt & ppe pata fluere ad locū
āpatis. dari p̄t & debet i pñcipio talūz āpatis
Et in hoc uisus fuit Sal. in ymēto. affo. In acu
tis passiōibus & hoc ēt sensu. Zuer. coll3. 7°. de
cura āpatis iterioz in generali. Et ipe ēt
met. y. sensu tū ad minorandūz materiā āpatis
lateris cōcessit eleboz et fellibūz. Et hoc
ēst exp̄sse sensu. Zui. pmi. 4°. de cura āpatis in
generali cum dixit. occulto āpatis materiā mī
noranda est flosmā et farmacia. flosmā q̄dē in
materia sanguinea et sanguini mixta solone vō
uentris per farmaciā in nō mixta sanguini. Et
ēst. 3. pma in caplo. Et materia cūare uoluerim
d. xit. unaquq3 materia cūatur fm q̄ ipa requi
rit. eħanna cim debet fm materiā fieri cūando
p flosmā uel p farmaciā. Et hōnes tñ per far
maciā in pñcipio āpatis rarissime cōcedūz
nisi in apostematib3 factis per uiaz cōgestiōis.
quia in factis per uiam defluxus perrarum
est aliūz humore a sanguine ad aliquod mēbrūz
āpandūz fluere magis intrinsecū. sed cūz sangui
ne fluit & ei pmisset pmiptiōe qua reddi apt
educi per flosiaz. Propter hāc ergo cāz & q̄
āpata congesta raro repertūz ypo. i. uerbis
pdictis & ali3 ēt auctores in pñcipio āpatis in
trinsecorūz iusserunt fieri flosiaz & phibuerunt
farmaciā eaz. f. que exsoluendo eħat. lenitiuā. n.
p. sse pñmitti flosie. omnes concesserūt ut pau

it in sermone 2° tractam de uli curatōe morboz
Dixit insuper Zuer. ubi supra. Eħo que sit
per flosiam in āpābus aliāz mēbrūz intrinseci
debet recipi a coligātia mēbrūz & a loco suo. Eħo
q̄ qñ non poterit fieri eħo a mēbro leso. tñ de
bet fieri per mēbrūz ei cōicans & magis ppiq̄
Et sunt de uno ad aliud meatus recti aut rectu
dini ppinqui sicut in mēbris inferiorib3 flosia
basilice & in āpātib3 capitis & pectoris flosia ce
phalica. Et flosia mediane oibus ualet mēbris
Sed si indiget in āpate epatis flosia basil
ce dextre suple aut sinistre. dīp. Zv. q̄sideratio
cadit q̄ Sal. dixit in libro de ingenio sanitatis
q̄ in āpate epis dextera flosmet & in āpate sple
nis sinistra. Et in sermōibus suis alibi q̄rū po
sunt. f. in tertio Regni et i libro de flosmā. Et
tu scis q̄ in āpatis eħone due res attēdunt una
est cāo mēbroz cūz ipō cōicantiū. Et alia ē ut
fiat declinatio hūorūz ad ptez q̄rū sicut facit nā
qñ crenat āpā epis per fluxūz sanguis ex nare
dextro eo q̄ ista eħo q̄ntet appōnez et cōicatio
nez f3 in flosmā basilice in āpābus epis nō ē
nisi una intentio. f. que ē cōicantiū eħo. p̄pterea
q̄ ē in dimēsiōe corporis q̄ f3 latitudinē existit
Epar ergo cū sit in una extremitate dimēsiōis
latitudinis necesse ē ut flosmā fiat p aliā ptez. f.
per basilicā sinistri lateris. q̄ in ea q̄ntet cōi
catio et oppō. Et qñ nos itendimus facere
eħones q̄ntet3 cōicantiōē et oppōnez tūc unā
tūz ē p̄tūq3 trahere māz. q̄ qñ unā itendim3
solūz. g. cūz fuerit necesse totū corpus eħare p̄
hūm. necessitatez necesse ē ambas habere intē
tiōes f3 qñ nobis sufficit unū solū mēbrū eħare
tūc nobis una sola sufficit intentio. Ideo in ma
iori pte qñ in talibus locis fuerit āpā et una3 so
las intentiōē habuerimus faciemus attractiōez
remouētē sine eħone ut tñ fieri poterit qñ mē
brū eħone indiget et nō totū corpus. Et p̄t ali
qñ ēē ut pma intentio sit sufficiens in aliq̄ loco
et tñ fiat solūz in tēpore status āpatis. sicut mī
nutus ex uento lingue in signantia frigida. Hāz
si possemus mēbrum p̄p̄riū flosmare uel eħare
quētiēs esset eo q̄ nō sit itendūz mē cursus.
Dixit Sal. al. itrap. uel eħonūz apte flosmā
interioz sunt quia uis intestinoz apta est cōoni
flosmā uentris itestinoz mēscante & sine epis
Remb3 hō & uelice & gibbo epis & uene q̄cane
& arterie magne & oib3 q̄ i lūbis nā apta ē por3
qui adiacet urinis p̄eni uero & toraci nā apta
ē q̄ per tracheā arteriā & fauces. Cerebro uero
ea que p palatūz & nares. Et dixit q̄ i flosmā
bus uentris & ali3 que per anūz excernere de
bent bona fluxibilitas sit a melicrato & a ciba
rys quecūq3 icuier monere uēre hñt & a farma
cis que tñ moderate uentri p̄uocare hñt. Et ut
tare oportet acroza exacuētia flosnes. unde me
licranz hñtibus flosnes in uentre eħe uel splene
non cōpetit. colā. n. mox efficiat & flosnes auget
uiscerūz predictozū. In illis aut quib3 nā est
per urīnā diuretica q̄ntes ad eaz sup habūdan
tiaz illorūz flosmā. Dichichys uero. i. uisitis
medicinis utendūz ē in eis que scdm toraces &
plones per uisūz eħant. In hys aut que scdm
cerebrūz & miringas uentris eis que eħant supflu
itates per palatūz & nares. Usus ēt resoluē
tūz cathaplasmatūz non debet in uiscerū āpātib3

denudatus a stipiticos mixtione eē. ut confuet
fructu robur. Dixit o m corū uariat in plus 7
minus scdm principatus 7 opationū ipsoz opoz
tunitates. Et ē dicit Hol. ii. terapēce noci
uus eozus usus ante corporis cōonez. sed magis
si circundano nos aer calidus fuerit ut fundant
materie sufficienter. i. habundanter 7 multe ad
locus illarūz appōne. Dixit Alim. sunt catba
plasmata compoluta hūia utritem confortandi
stipitandi apēdi. reuolendi 7 pponant ex sbyl
calasticis subtilibz amaris 7 stipitandibz. Et si
uis euz eis plus reprimere 7 confortare sicut in
augmto fit. fac in eis dñari apocristica stipitā
tia. Si uero plus incidere subtiliare 7 expurga
re. sicut fit in processu stauis fac in eis dñari
amara. Si uero plus resoluerē fac subtilē dñā
ri in compōne cathaplasmanis. Nam qñ illud qd
influit ad mēbzūz apatūz fuit plus 7 in becalioz
fuerit pucula ut est in principio augemus stipi
ca. qñ uero totūz corpus uacūz fuerit. 7 nō lan
guida pucula 7 nō amplius influit ut i statu bre
uissimūz fit qd stipitatur 7 multūz facit calasticūz
Et dixit scdm omīs pūctas scilicet iteriozes
scdm quas purit humor. i. in apate qd ē sūbo
7 quale sequens ut inuenias dīspōnez eozūz scdūz
qd fuerit fortissimūz. qd pūmū 7 quale. qd scdūz
7 quale qd 3^m ut primo curas adaptes. Has qñz
quidēz calor dñatur scdm patientē pūctūz. Et
qñz tumor ppter multitudinē qui ē aliqui pro
pter grossitēz durūz. Et sic tria sunt sūbo
i. calor tumor 7 durities. Si itaqz calor dñabi
tur tēptā^m euaporare qui elicitur per ea que re
pidūz hñt calorē sicut ē lūi semen 7 camoilla mī
scendo cum eis farina ordet uel fabarūz. Et cū
h multociēs imiscem⁹ aquā 7 qñz acētūz ut in
splene. Sed si calor non fuerit multus. tumor tñ
fuerit magnus euaporandūz audacter sine aqua
miscendo pūctus fenugrecū. Si uero schrosis
fuerit ppter grossitēz uel uiscositatē acētūz cū
amaris farmacis est miscendum 7 proprie in
splene. Et enim splen quia grossum uclut
humorem ab epate a tali egrotat qz multum. Et
ppter ea apta sunt ei farmaca que per oximel 7
absinth et capare sunt. Et dixit iterū si fe
bris parua sit. et flegmon nō calidū et tenuum
laborās ferre possit augeat uaporatūz 7 minua
tur stipitūz. Nō cūm hūc flegmonēz possibile ē inua
re cū stipitūz euz neqz influit aliqd aliud eo qd
firmet hūoz in eo qd partē mēbro p medicias
stipiticas. Dixit Auer. coll. 7. Scias unūz
qd ppter eū mēbris apostematūz euz subtilēz
hūibz. qd in eoz pñ sanies ab eis refudat pe
nitus. Et ppter ea quemēs ē in pñ in suis me
dicamimbz adhibere absterfua ut mundificēt
meatus. Et si i sanie i pā fuerit grossitēz miscē
de sunt res incisue. Et talia mēbra sunt pulmo
et pectus et epar et stōachus. Et ppter ea necessa
riūz ut ista absterfua ab omni mordicatioē sint
remota. Et istē res sunt sic aqua ordet et pulis
furfuris 7 dūte cū amigdalis amaris semē melo
nis et elissatio attritūz cū oxizachara i apate
epīs ppter erit et scariole loco attritūz pñt
poni. Et dixit in apantibus pectoris 7 pulmo
nis res in quibz acetum ponit sunt fugiende ut
multūz nociue. Et res que eis quemētēs exiūt
sunt capill. uene. liquiri. syrup⁹ uol. et ē semē

na melonis in hoc cā sunt oportuna. Et dixit
Auer. scias qd necesse ē in qñz esse pōt ut uitel
ne istoz mēbroz apatoz ad sanem deducas et
maxie apā pulmois eo qd si pductis ad sanem cu
rationē pfectaz nō habebit. sz aut indurabit aut
eget perdei. Dixit Auer. 4. 3^a. Dubelleib in
trinfecē oz ut regant cū cōone 7 ppter euz colā
i. humor exiens in urina et egōne significat qd
sanguis totus ē malus. qñ inde vificat exstima
tio medici qd sanguis ē bonus pter illud qd ad
apā expellit. Et post cōonē oz tūc ut mature
tur. i. resoluat euz medicis equalibus sic est ut
num tenue cum bibitur paulatim. Et subdit et
illud cui intēctio ē in maturatiōe exstissima al
cui intēctūz ē euz maturatiōe exstissime illud
i. de apantibus deduces ad exstūz. tale aut qd
indiget exstissima maturatiōe ē apā d mā gro
sa et uiscosa difficilis maturatiōis cui nō suffic
administratio uini subtilis sz eget medicis for
tis maturatiōis cū qualitatibz rebus et reginis
ad maturatiōē talis materie que sunt subtiliatō
et incisio. Et iste medicie dixit Auer. sunt
substantie exiccate sicut cinamomū et mirra
et reliqz siles. et sequēter cū pota uini subtilis
qd ē ad albedinē declue. Et de medicis cō
positis sunt tyriacha meridatū omorasia. et cō
silia. Dixit Auer. pñ 4ª apata intrinseca si apta
fuerint danda sunt ea que ea lauat sic aqua mell⁹
et aqua zuchari. Et postea sunt ea qd maturāt euz
siccat. Et postea in fine rei nō adhibeant nisi
desiccantia. Et dixit Medicis exiccatibus et
stipitūz qd mēbris intrinsecis adhibent ulcera
tis miscēde sunt medicie mundificatōes sic mel
qz in ulceribz interioribz semp multiplicat hūiditatē
que indiget absterfioē et nō solū absterfioē sz
et educatiōē. Et sunt et in eis miscēde medicie
que sunt ppter mēbro ulcerato. sicut miscēda
sunt diuretica cū ulcera sunt in istrumētis urine
qz illaz hūiditatez euz urina educit. et medicias
ulcerū curatiuas ad locūz efferūt ulceratūz 7c.

Eripleumonia dī

quidā a plantatiōe dī. i. pōne qz
in ipso fit. ppter ea dixit cōcilia
tor eam uocari pulmonariā. Alij
dicunt deci ē a pīr qd est ignis 7 plemō qd est
pulmo quasi ignis pulmōis. Inquit. n. S. era.
pīpōnia non est nisi flegmon pōnis. flegmon
aut ē apostema calidū. Et Paul⁹ sūz dixit qd
ē apostema calū pulmōis. Et Auer. dixit qd ē
apā calū in pulmone. Est at calū qñz per
se quia factūz ab humore naturalī calido ut san
guine uel colera. Et qñz ē calū per accē. i.
factū ab hūore naturalī frigidō ut flate l mītia
qui tñ calefit ex cohartatiōe unde arripit ieuē
tatus a calore extraneo 7 pūrefit. Et flancū est
illud quod sepe accidit ab humore calido rari⁹
7 rarissime a mīlico. Dixit Sarap. scdm pñm
non fit nisi successiōe catarroz antiquoz aut sq
nātiarūz aut pleures aut egritudinis alteri⁹ sūl
istis. Et fū h qñ expellit materia de egritudinē
bus istis ad pulmōē 7 diones eius quinqz 7 re
manet in eis coartata in dionibus pōnis oibus

aut in quibusdam eorum unde corrumpit et putrefit
Et fortasse colligitur hec materia in pulmone
ipso absque egritudine alia sed in maiori par
te dicitur Paulus ex gutti succulentibus a capite de
scendentibus aut causa squamane aut causa asmatice
aut causa sula. i. pleuresi aut causa alia morbis. Et
forte hic morbus incipit de seipso in raro. Et
hoc dicitur Alii secundum duos modos. quia quibus incipi
endo. i. non precedente alia egritudine vel non pre
cedente humore aliunde ad pleuresi sed de supflui
tate nutrimenti ipsi pleuresi in eo paulatim con
gesta. Et quibus dicitur Desue fit sequendo. s.
euentus catarrhi aut alterius humoris a toto vel
aliquo seu aliquibus membris ad pulmonem. Aut
sequendo profocandus. i. squamas resolutas ad
pulmonem aut pleuresi ad ipsum conuersas. Et
ois humor potest facere pleuronomas sequentes. na
quilibet humor potest ad pulmonem defluere. Sed
pleuronomas incipiente non efficit nisi supfluitas co
lerica. Dicitur Desue in pulmone consideramus
nutrimentum eius et quibus adhuc pleuronomia colica
e uerior. Et consideramus supfluitatem nutrimenti
eius et sic quia est fletica pleuronomia flegmatica e uerior
Sic dicitur Desue. Creditur Galieno dicens quod ue
ra pleuronomia fit ex flegmate. sicut ex superfluo
cui accidit corrosio. Alii. n. Gal. 4. de inter
ioribus in parte 4. conueniens sic. apud pulmonem
pro maiori parte est fletica quoniam pulmo ex ea rari
tatis eius non potest concipere nisi magis grossas
quam magis subtilis non adheret ei sed soluit et fluit
ab eo de leui. Nota hic quod Conciliator non bene in
telligens Desue reprehendit eum de eo quod dicitur quod
considerando supfluitatem nutrimenti pleuronomas. ipsa
est fletica. quia ymo e dicitur conciliator colerica. quia
nutrimentum pleuronomas est sanguis colicus. cui et in
pleuronomas auerari debet. Sed Desue in prima
consideratione quare fecit de nutrimento pulmonis ex
presse uoluit quod eius nutrimentum sit sanguis cole
ricus. et quod ex eius supfluitate fit pleuronomia colica
Sed in 2. consideratione eum dicitur. consideramus
supfluitatem nutrimenti eius non intellexit de parti
cia supfluitate. quia ita de ea dixerat. sed de supflui
tate nutrimenti. i. que aduenit ei supra nutrimentum
suum ab extra et in 1. ut patuit per Gal. e fletica. Alii.
aut 4. colligitur dicitur hoc apud fletum pleuronomas
quod e quod colere ipsum in eo propter sui molitatem non e
potest et est propter multas humiditates ad ipsum transmissas
Et neque apud fletum nisi raro in eo proficit. Dicitur
Alii. pleuronomia fit ab ois humoribus. uel pleuronomas
fit a fletate quoniam in membris spongiosis raro non quoniam
humor subtilis sicut pleuronomas pleuresi est colicus
et conuerso illius quoniam membris in quo fit pleuresi est
punctuosus spissus striculus in quod raro penetrat
nisi humor subtilis. Et ibidem. Alii. Quibus fit pleuronomia
a sanguine et quibus fit ex genere colere rubee l3
minus quod a sanguine. Et dicitur inferi. Et quibus fit
a malia sed rarius. Quibus dicitur adhuc rarius
faciat malia pleuresi quod pleuronomia. Ex di
ctis patet quod frequenter fit a flegmate. deinde a san
guine 3. a colera. et ultimo a malia fit minus fre
quenter. Gilbertus in motus huius Galieni. su
propositus. i. quod humor subtilis non adheret pulmo
ni propter pleuronomam malicam colice in frequen
tiori eius causa. Dixerunt quidam. pleuronomia
fletica e deterior. moti ex affo. y. in morbis min
ac. non fletica est oppo. pulmonis in duabus qualita

tibus. Ac et quia flegma sui quantitate multa et ui
scositate est difficilis digonem et resolutionis.
Alii. autem dicitur quod colerica e interficiens fin plu
rimum cum sua uiscositate ad cor et acuitate sui.
Et quia parum uiuat eo quod bibi. et eo quod loco em
plastrum supponit. Illud enim quod bibi cum debeat
esse frigidum equum caliditatem illius colere. non p
uenit ad ipsum seruamus in uentre infundat. ois
sue. in eo quod et equale opponat. Et eim fortiter
calefit et inflamat a flama illius collere et ipsius
apatis. Et huius illud quod loco emplastrum supponit
tur. non pducit ad ipsam infundationem equale ei
propter eandem causam. quare l3 colera fit similis ple
xioni pulmonis et nutrimento eius unde deberet
esse minus mala est in deterior. propter dicitur alii
quas causas. dicitur. flegmatica et melancolica non sic
e maligna nec sic interficiens quia licet eaz magis sit
propinqua cordi non tamen eaz illa acuitate et inflama
tione. uiuant autem plus ex ebullitis et emplastris
quia auxilia eaz debet esse calida et ideo efficaciora
ad locum pueniunt. Et fletica est est similis acci
dentali pleuronomas pulmonis propter quod eaz dicitur ipsa
fore minus maligna quod melancolica flegmatica
tamen et melancolica longior e quod colerica. ultimo tamen
dicitur sanguinea minus maligna ceteris fore.
Et pleuronomia quod e licet cetera apata quibus
remouet cum resolutione. Et quibus sanatur et conuertit
tur ad empima. Et quibus induratur. Et quibus ad exi
turas. Et quibus pmutatur ad karabitus et e malus.
Inquit. po. 5. affo. In pleuronomia frenes
malis. i. frenes uera. Et e uel pleuronomia rema
nente. Et huius quia significat pleuronomam fore d
ma colerica quod ut dicitur. e deterior alia. Si tamen
pmutatur pleuronomia ad cerebrum ea non rema
nente. fortasse non esset hoc malus. Ista tamen pmuta
tio raro ualde euenibilis e. Si autem pleuromo
ne supueniret pmutatur a uaporibus eleuatis a
pulmone ascendentibus ad cerebrum licet sit mala.
non tamen sicut uera frenesis. Et quibus pmutatur dicitur
Alii. ad pleuresi. quia potest pulmo in exeresi sua
condicare magis pleure. uel hoc raro contingit quia ma
pleuronomie quod uel plurimum. sicut omnis est flegma
tica est non e apta ibi in pleura saltem per illius
modum. Et et quia pleuronomia si eleuatur et salubris
magis eius non autem resolutur autem per spumam expellit.
Si hoc e magna et mortalis quia non possit supra
re potius aut prius suffocatur quod possit care pleu
resis. Et propter dicta raritas contingens dicitur.
Gal. in 2. metro affo. In pleuresi de pleuronomia ma
lus pleuresis non consequi. ad pleuronomam. Et
quibus dicitur Alii. facit pleuronomam succedere flu
poris sic dicitur in pleuresi. Et e plurimum eorum quod
succedit ei. Et terminatio quod pleuronomie
ad exituras quibus possit fieri ad oia emunctoria
et plus quod pleuresis tamen plus terminatur ad emuncto
ria cerebri et cordis et quod pleuresis licet pl3 ad
emunctoria cerebri quod cordis quia uel a pleone ad
caput sunt late. Ab eo autem ad subscelas difficit.
est expulsio nisi eaz rursus e foris. Expulsio tamen
eius eaz fit ad subscellas melior e quod que fit ad
post aures quia significat maiorem fortitudinem et ru
tis. Terminatur autem predicto modo minus quod
pleuronomie propter grossitatem me pleuronomie que
pleuronomie est fletica non bene apta recipere digonem. Mate
ria autem pleuresis est subtilis apta digoni et reso
lutioni. Quibus tamen pleuronomia terminatur. b3 ad

exitura erit cā pipleumōia febris sic dixit ypo.
ut 4° ponit. q̄nēns dispō pipleumonicoz in
q̄bus currūt carbunculi erit cū febre inseparabilē
Et Rasis ibidez dixit Dico q̄ si separabilis ad
esset febris cōtābescens būores. Et inde longa
fieret mora. q̄m si mutigata esset febris et do
lor ex quiete morbi nō esset opus nē ad expellē
duz mās cūz carbūculū s̄z foret durabilis resolo.
et nō erit cum ipā pipleumonia uria multe q̄ti
tatis. neq̄ multe ypostaf. q̄m si hoc fuerit. signi
ficatio dat sup digōnē materie sufficientē. Nec
esset opus nature de carbunculis extrahēdis n̄z
spūus d̄z esse digestus q̄m si fuerit ut opus est.
nō esset opus nature ad extrahēduz carbūculos
Et colera simplex n̄z cōdominari digōm q̄m
eo q̄ huius accidētia sunt crisis. nō pcedit ex
eis cū carbūculis s̄z per solōnē uēris et huius.
un̄ si h̄ oīa accidētia sunt significāia ad salutē
et accidētes fuerit carbunculi natura tūc studuit
ad extrahēduz ipos subito eo q̄ nō erat morib⁹
in ultia quiete. Et expulsio eius nō d̄z esse cru
delis neq̄z ē ita ut sit in d̄fectu ut nō ipediāt ex
pulsio eius oīo. s̄z dispō eius d̄z esse oīo medio
cris ut expulsio ē fiat mediocris. Qd̄ si in pre
isferiori fuerit. et descēdat usq̄ ad loca que sunt
sub ypostadrys nun⁹ maluz. Et dixit ypo. q̄
egressio carbūculoz signi ficit supfluitatē ita tū
q̄ cura ipius carbūculi fiat in uelociori tēpore
H̄z nūi fiat sic et in urina grossa nō fuerit ypo
stasis laudabil⁹ ipse carbūcul⁹ lēz deliberet pas
siones illaz. suspectus ē ne ledat mēbruz in quo
acciderit. Et factus ē melior oībus carbūculis
qui egredit⁹ postq̄ mutatus fuerit spūus. et uria
eius quia egredit⁹ post digōnez et cit mioris no
eumū in loco in quo accidens fuerit eo q̄ mino
ris malicie ē passio cū mā digesta fuerit q̄ ubi
fuerit indigesta. Qd̄ si impediti fuerit carbū
culi et spūus non fuerit emissus. postea sicut de
cer et febris fuerit contra maluz signuz dabunt.
Qm̄ dubiū ē ne alteret mēs partē et mors se
quaf. q̄m subfundatio boz carbūculoz signi
ficat in huiusmōi dispōne q̄ reuersi sunt būores
ad pfunditates corporis et manifestabit q̄ re
uersi sunt ad pulmonē. Et si supfundatio eoruz
nō fieret ad locum iam mundificaretur febris.
Et hoc esset post mundificatiōez spūi sed hoc
nō apelatur subfundatio sed solō et emendatio.

Et Rasis. Dico si būores ipi reuersi fuerint
ad plōnē itēz passio erit uehemētior ex debili
tate pulmōis Dixit. ypo. 5°. affo. Quicunq̄
squintates effugiunt et ad pulmonē eis queruntur
in. 5. diebus peunt suple uel ante. ut plm̄ in 5°.
q̄ pīplōia est morbus p̄cūus terminaturus in
5. uel ante. Et si materia sit cūz debilitate uirtu
tis acquisita ipze squintāte cito iterficat. Et pos
set fieri similis affo⁹ de pīplōia sequēte ad p̄e
sim. quicunq̄ p̄lesiz effugerint et ad pulmonē eis
cōuernt in. 5. diebus peunt. Et Alii. dixit q̄
interficat usq̄ ad. 5. dies q̄ in 5° uel ante. Et n̄
interficat bec pīplōia tam cito rōe sue materie
maxime cum sit flīca sed rōne debilitatis acqui
site ex primo morbo squintāia uel p̄lesi. Et ex
uicinitate ipsius ad cor. Et subdit ypo. q̄ si pre
dicios quinq̄ dies effugerint empiri sunt. Et
Alii. dixit facit cadere in putis eo q̄ mā illa fa
ciat cupi et sanabit. Et sic fiet ulcerat⁹ pulmo

et sic putis. ypo. h̄ empima p̄ sanatiōe scripsit
Et hoc quidez accit. q̄z uirtus iaz debilitata nō
sufficit resoluerē mās eius. sed aut subcōbit aut
illaz saniat. Et potest ēē q̄ ista sanatio fiat post
illos dies. 5. et potest ēē ante fieri q̄z de se ip
sa mā non sit sic cito sanabit eo q̄ mā istius pi
ploie q̄m sunt materia squintāte t̄ p̄lesi steterat
tam conclusa et cōculcata. et inde acquiescerat tā
multa dispōnez ad sanatiōnē quare nunc ad pul
monē conuersa et in ipso calido existēte ēē cōcul
cata cito recipit sanationē. Dicunt uerifica
tur dictū ypo. et Alii. fere in oībus. fortasse qui
d̄z et pauci euadunt h̄yos. s̄. quoz h̄yos nō fuerit
m̄lū obilitata et mā pauca et n̄ m̄lū malignata.

Signa generis. que sunt sig^a conuina
sunt ab auctorib⁹ polita. 16. quo
rum primum ē febris. Dixit Gal. 4°. de iterio
ribus necessario est cūz ea febris acuta. Et
Errap. d. p̄ febris acuta uirēsua. Et Pau
lus dixit febris acuta si līs aduistiōi. Et Alii.
dixit febris acuta. Et hoc iō q̄z hoc apā ē ca
luduz ut supra et ē p̄pinq̄ cordi. 2^m signum est
banelius q̄stictio multa dixit Gal. ubi supra.
b̄z banelius q̄stictiōnē cū angustia multa sp̄as
ut ut arburet infirmus suffocari. Et Alii.
dixit Est q̄stictio baneli⁹ uehemēs sic suffo
cacio accidēs anhelanti p̄ apā qd̄ q̄stictiō uas
sp̄us. p̄ quā cāz dixit Gal. q̄ coactus erigē
ut erectus aut sedēs stet ea positiōe que uocat⁹
ortomia. Et Alii. dixit Non tollerat infirm⁹
ut dormiat nisi sup colluz suuz. s̄. resupine quia
sup latius p̄foeat. 3^m signū ē dixit Gal. sentit
banelius caliduz et maxie si fuerit berisipila.
Et getez b̄z in emissiōe banelius magni et atra
etiōe aeris frigidi. Et Alii. dixit caliditas
erit in ipō. s̄. banelius uehemēs ut in ipō. s̄. pecto
re et in istumētis baneli⁹. Et erit ipe baneli⁹
altus uelox p̄ magnitudinē febris et nocumētū
eius. 4^m signū dixit Gal. sentit dolorē incē
pere a pfunditate pectoris pueniētes ad p̄es to
raxis et ossis ipinal. q̄z p̄aniculus tegens pulmo
nez ligatus ē cūz illis p̄ibus. Et sentunt graui
tatē in pfunditate pectoris et pōderositas m̄lta
erit. Errap. aut dixit grauitas sentit i loco
et reliquo corpore q̄z totus corpus inde reddit⁹
grauius. Alii. aut dixit Ametior p̄ pectoris
dolor. s̄. plus. Et subdit Gal. nō est dolor cūz
punctiōe q̄z nō est punguius eo q̄ pulmo non
h̄z sensuz. De hoc dolore dixit Alii. collz.
4°. dolor in hoc mēbro signū nō est q̄z hoc mē
brū inensibile ē s̄z dolor est dolor grauius
sensatus p̄ p̄aniculū suspendentes pulmonē. Et
fortasse est extensius sensatus per p̄aniculū ue
lantez euz. Unde dixit Gal. sentit tensio in
pectore. Et s̄z dixit Errap. Dixit Alii. Est
grauius p̄ multitudinē materie in mēbro non
sensibilis t̄be. Et extensio in toto pectore sentit⁹
tur qui dolor tensus ex pectore crex pfundo ad
p̄es toraxis et dorsum est. Et q̄z sentit inter
ambas spatulas. Et dixit dolor q̄z sentit cō
tinuus. Et q̄z sentit soluz apud uisiz et p̄cipit
in an̄riorib⁹ pectoris. 5^m signū dixit Alii.
Q̄z sentit pulsatio iter ambas spatulas et q̄z
sentit pulsatio sub spatula et furcula et maillis
cōicauōe facta ad arterias dēz p̄u. 6^m sig^m
d. d. Alii. q̄z sine fercant et q̄z cū fercant
h

qui pōt ēē diuerforū colorū. Dixit Almaf
Tūsis adest et quod cum expulsiōe emittit est
spumofus. Et tūsis scdm plm ē siccā in princi
pio. Arbil. n. scire pnt. Et si aliquid sciretur
est quid parum. De quo non sequitur alenatio
sed postea in processu multiplicat sciret. Et
Paulus dixit. hnt tūsis uehementē siccā. et for
te erit cum ea spūz alim? buiditatis et inde al
lenatur patiens sed non erit uera alenatio.
7^m. signū dixit Aui. lingua piploici rubescit pū
deinde nigrescit. et lingua eius ita q̄ adheret
manus ei qñ tangit eā cūz grossitudine i p^o lin
gue. quod contingit ppter uiscositatē mē. 8^m
signū dixit Bal. hnt facie inflatā et grossā. Et
Paulus dixit. erit repletio in facie. Et Sera
pio dixit inflatio erit in facie dūz exuberantes
sunt uene eius. Dixit Aue. coicat ei. f. lingue
. f. de qua dixerat patiens in extensione et reple
tione faciei totius quia. f. apparet tota facies ple
na et tensa sicut eūa apparet lingua. Et ibid. A.
et ingrossatur collū. 9^m signū dixit Bal. est
rubedo pōm maxillaz. ip̄sa. n. significat aposte
ma pulmonis. Dixit Serapio adest rubedo
in duobus pōm maxillaz ex excitatōe uaporis
calidi sanguis a pulmone. Et Almaf. dixit
q̄ in maxillā ita uehementis sit rubedo q̄ tincte ui
deant. Et Paulus dixit. ē ascēsus et inflāma
tio uaporis nūm sursum sicut ē ex igne. Et est
cum rubedine maxillarū. Et non rubent di
xit Serapio ex alijs mēbris faciei nisi sole ma
xille q̄ caro earū est caro recipiens excitatōes
uelociter. Dixit Aui. apparet i uerisq̄ maxillā
rubedo et inflatio aliter et melius inflāmano p
pter illud quod ascendit ad eas ex uapore pro
pter carnositatē et raritatem ipsaz. non. n. sūt ma
xille sicut frons in cute sua. q̄ in cute frontis nō
est copia carnis rare. unde possit repleri uapori
bus unde non apparet inflatio siue inflāmano et
rubedo sicut in maxillā in quibus qñq̄ uehementis
sit rubedo ut afflatur tincto. Et dixit Aue.
Qñq̄ senti ē ascēsus uaporis. quasi sit ignis i
sto suspensus et p̄pue in colica. Et apparet inflā
mano uehementis. Et hoc ideo q̄ aer in piploia
uehementē inflāmur. eo q̄ nō possit libere ienē
tari. unde inflāmat? gnatur spūs. qui cūz uapori
bus ē inflāmans ueniens ad faciem eaz et infla
mat et rubescit. 10^m signū dixit Paulus est
cum inflatione supiorū palpebrarū oclorū et de
clinatōe eaz ad inferius. Et uene oclorū essent
plene et p̄nuli earū uentrosi et inflati. Dix
Aue. ē inflatio oculorū et grauatur motus corū
et repletio uenarū ipsorū et grauitas palpebra
rū. Et causa eorū ē et uapor. Et apparet i cor
nea silitudo apationis et in pupilla silitudo ext
tus. Et hoc ideo q̄ ppter multos uapores ascē
dentes ad eos calidos rubescunt oculi et uidēt
habere quasi obitū. Et isti multi uapores i
pellunt oculos et corneā uersū exteri? ita ut acu
atur oculus cūz ipinguatōe et uentositate. 11^m
signū dixit Bal. 5° affo. in q̄mto affo. quicunq̄
squantes effugiunt et. q̄ in hac pmutatōe p
ploico apparet pulsus durus equalis et iordina
tus. Et qñq̄ ē cadens in medio ut ipse dixit in
comēto pulsus capto de pulsu piploico. Et
dixit ibidez oīz harū diuersitātū pulsus causa
ē agraua? nāe sub mē. 4° aut de ierionibus

dicit q̄ sunt hntes pulsus undosus. Et Auer.
4° colliget dixit. Ex pulsus necessario ē talis
qualis apatū calidus excepto q̄ in eo undosi
tas est manifesta ppter molitiē mēbrū. Et A.
dixit. pulsus ē undosus lenis q̄ mē ē in mēbro
leni et humida scilicet flica uel sanguinea. Et
dixit undosus est diuers? p̄cul dubio in dilatat
ione sua. Et qñq̄ ē istud scdū dilatatōes p^o mas
Et qñq̄ accidit in dilatatōibus plibus uici flui
do. i. ut uicis se consequat ita q̄ qñq̄ accidit ei
cadens in medio. Et hoc erit scdm unū quēq̄
modū pulsus cadentis in medio qui sunt duo ut
patet a Galieno in q̄mento pulsuum in comēto
supradicto. Et uterq̄ eorū duorū modorū ma
gis accidit i piploia q̄ i litargia q̄uis litargia
sit etiam apā accēs in cerebro mēbro molli ex
steme. Et p̄ sedare hanc discordiā dixerūt
quidā. q̄ in piplemomia flica et sanguinea q̄
sunt de mē buda humectate et leniēte subaz ar
terie pulsus ē molli. Et q̄ p̄dicte piplemomie
sunt q̄ utplm enuent. ideo mlti auctores absolute
dixerūt q̄ pulsus piplemomie ē molli undosus.
In piplemomia ho colica et mltica p̄p ext
cationē et induratiōes quā efficiūt in instrumēt
bancitus et pulsus. inducūt p̄pulsus dūz et maxie
si multe fuerint ita ut extensaz faciat arteriaz.
Alij aut dixerūt q̄ nō catur pulsus molli ab
solute in piplemomia i tūc potissime qñ steterit
mā in pulmōe tēpore longo et remoluerit ex h
arteriaz. An in hac remoluitōe et in p̄n morbi
pulsus ē durus. Et alij dicit q̄ nō sit i piplem
omia pulsus penitus molli s̄ dicit molli respe
ctu pulsus reperi in apatibus alijs uiscerib. Cūz
g^o dixit Bal. q̄ sit pulsus natura durus exponit
. i. duruer et difficulter a nā pcedēs trāsata mā
ad pulmōe et p̄p cor. Non tñ ē tanta durities
et difficultas nature i pulsando qñ faciat pulsus
magis. Et hoc dicit uoluit Bal. in 4° comēto
pulsus q̄mto. 12°. Et sunt qui dixerūt lute
raz Bal. supradductā fore corruptā. Cūz istud
ex mā trāsata ad pulmōe et p̄p cor pulsus
i nequalis et inordinatus p̄ uehementēz nē pu
gnas i morbi et morbi contra naturā. 5° aut
dynamidior scribit. Pulsus piplemomici ual
dus est et spissus. Et Aui. dixit fm plm est
magnus p̄ uehementēz necessitates et instrumēt
lenitates nisi debilitet hūis ualde. iōq̄ si dedu
cere hūis ad debilitatem calidum naturale p
multitudine materie suffocaret. Et sic ad piculū
deduxerit sit pulsus ut eodē 5°. dynamidior d̄
rardus et ueluti nō apparet fornicās et tandem
deducendo ad syncopes sit cū tarditate rarus et
finaliter seq̄ret mors. 12^m. signū dixit Hilb.
urina reddit ruffa uel subruffa districte lunda
nsq̄ ad mediā regionē sine manus appōne. Hā
q̄uis rōe mē flice piplemomie et rōe pulmōis
qui ē uelut receptaculū mlti flatus urina debeat
esse in colore remissa. cū rōne inflatiōis et ebu
litiōis ex apate in spūalibus pueniētūz in mē
bris nutritiū urina tingit. Et ē in sba inferi?
tennis. Supius aut magis tendit ad spissitudinē et
ē spumosa. 13^m signū ē dixit Paulus cūz loqui
uoluerit piplemomie uelocitatē loquit ex mal
tia bancitus. 14^m signū est q̄ qñq̄ aduenit
in piplemomia subeb. dixit Aui. p̄p mltitudine
uaporis budi et hoc in flica et sanguinea. In

flica tñ plus. 15^m signū est dixit Aul. q qñz
ē cū ea frigus exremutatu sup reuocatōez calo
ris ad locū apostematū. Et 16^m signū dixit
Serrap. bestatio in intellectu et tremor adest
et mētis alienatio.

Signa spūz Signa sanguine dixit
Sal. et ponit 4° qñnētis. 1. si
spūto mixtus fuerit sanguis nō multus et i colo
re rubens significat q sanguine ē. Spūz
qz esse rubens aut subrubens. 13 rubedo maxillaz
esse d3 maxia. Et malicia oīz accidentūz remi
sior. Et aderūt alia signa domini sanguinis et
febris et inflāmatio. et uenoz appitio maior.
In colica tñ inflāmatio erit maior. Et screatus
in colica declinūs erit ad subrubedine uel rufte
dinē aut citrinatē. Et ponderositas et haneli
tus constrictio in colerica minoratur. Dixit
Rafis. 4° qñnētis. si cū signis apatis pulmōis
fuerit inflatio inporabil et mēs minor quia. 1.
fuerit cum alienatione apostema crispila erit

Dixit Aul. si constrictio haneli⁹ et grauitas
sensibil in pectore minus q in flica et alys erit
sed inflāmatio erit in ultimo uehemens. Et erūt
alia accidentia dñy colere In flica ho graui
tas erit maior et si l3 haneli⁹ constrictio et infla
tio faciei et palpebrarū maior et sompni mltitu
do et color i maxill⁹ ē mioris tincture Et i alys
partibus faciei erit albus. Ait Rabi in 6^a p
tacula. color albus pusie⁹ significat pulmonem
apatus apate non intenso. Et Raf dixit 4°
qñnētis. Si inflāmatio fuerit an parus cum fe
bre mitigata et ponderositas nimia fuerit apā
flaucus erit. Et erunt alia signa dñy flatus. Et
erit. 1. screatus albus spumolus. In mlica ue
ro screatus erit fuscus niger uel fidiō. et graui
tas et constrictio minor q in flica nō ppter na
turaz humoris. sed qz de humore mlico nō ma
gna qñtas i pulmone agregat. erit tñ maior q
in colica. febris erit remisa. Et aderunt alia si
gna dñy hāozis mlici. Quidā cōparāt febrē
in piploia accitēz ad eaz que accidit in pñuū.
Et dicunt q ad piploiaz scdm plm cōtingentēz
que est flica non sequi sic intensa febris sicut
ad pñes scdm plm cōtingēz que ē colerica. Sz
ad piploiaz non scdm plm qñgentēz sequitur
febris intensior qz ad ipsaz que scdm plm qñ
git mlica excepta. Et etiaz intensior qz ad pleu
resis non scdm plurimū qñgentē qz ista piplo
ma est de mā calida et ille sunt de frigida. Et
plus dicunt q ad piplemoniā non scdm pluri
m cōtingentēz potest sequi febris intensior qz ad
pleuresis ueraz qz qñis ambe sint de mā calida
in piplemonia tñ ē magis ppinqua cordi. Et
sunt qui compant piplemoniā et pleuresis ad sq
nantiaz in febre. Et dicunt q de per se in sgna
tia febris est remissior qz in illis ppter maiore
eius distantia a corde. per accis tñ possit in sg
nantia sequi febris intensior ut cum ad ipsaz cō
strictio maior hanelitus sequere. Paulus tamē
dixit iuxta qñtates accidentūz erit caliditas apā
tis. Dixit ypo. in pñosticis. et scribitur sic a
Rabi. 4° qñnētis. si spūto mixt⁹ fuerit sāguis
non colicus. sed in colore rubens in principio
piplemōie. significat q salubris erit. Si uero fu
erit tali modo p⁹ ebdomadā aut plures tua spēs
sit in ea minor. Et Raf dixit in qmēto q b⁹

spūz significat apā in pulmone fore sanguineū
qz maturat. 1. resoluitur post 4^m diē aut p⁹ 5^m
Si tñ in huius passione apparuerit dictus spūz
post 5^m. significat q est difficil⁹ maturatōis. qz
si tardauerit maturare erit hoc aut ex salata pa
cientis aut medici aut ex defectu uirtutis. Et iō
eius dispositio mala erit. Dixit Auerrois 4°
colliget. Ex signis laudabilibus in apate pul
mōis ē spūz albus et equale. et qz facile egre
dit et suauiter. sic signū inlaudabile ē sic spūz
in quo dominū aliam⁹ hāoz manifestat. Sed
de spūto iserius dicet. Tussis aut dixit Auer.
nō ē signū nisi cāe efficientis. Dixit ypo. 5°
affo. et scribit a Rabi. 4° qñnētis. Si accidat
piplemonia ex pleuresi malū erit eo qz b⁹ erit
ex hāoze nimis crudeli. Et iaz dicunt est de hoc
supra. Quinto dinandio p dñ. urina appens
nigra cū uariis nebulis et urina indigesta an cri
sis mortē significat. Dixit Paulus. Qñz mū
dificatio sit per uisū aut per urinā aut egōnez
et curatur ut nō pueniāt ad pusis. Sz si mundi
ficatio nō fuerit facta uelociter. ad pusis pueniēt
qm ide pulmo ulcerat ex ei⁹ sanie. Et Aul.
dixit. qñ declinat mā piplemonie ad uesciaz et
egredit in urina facit sanitatē necessario. Dix
Balen⁹ et ponit 4° qñnētis. sic Decrepiti ex
putrefactōe accideē i pulmōe et seniores i ma
iori parte moriuntur. Iuuenes ho in minori pte
seniores ho ex debili etate eorū sunt minoris
salutis. Sz iuuenes sūt maioris salutis ex uebe
mentia hūitūz ipoz qñ egritudies pectoris et
pulmōis p liberatōe indigēt mundificatōe p
spūz et hoc fit p hūitēz potētez. Et tñ in oib⁹
putredinib⁹ alys iuuenes in maiori pte moriū
tur. seniores aut non eo q in iuuenibus febres
sunt potentiores ex uehemēti caliditate ipoz.
Et si l3 dolores ex uehemēti sensibilitate. Et appz
hoc in putredinib⁹ auris. Distinctio aut iter
piplemoniā et pleuresis est dixit. Balon qz in
piplemoniā ē angustia spūs nimia quasi esset in
focato. neqz hanelitus fieri poterit nisi cū ma
gna molestia. Et spūz erit flaticus et dolor in
pectore. 13. in pleuresi erit hanelitus magnus et
spūz diuersus in colore iuxta modū mē et do
lor erit in latere. Ait Raf. 4° qñnētis. Dico
in piplemoniā erit pulsus leuis undosus cū ru
bedine maxillaz. Et in pleuresi erit pulsus dur⁹
qdēfatus et spissus neqz erit i maxill⁹ rubedo

Dixit Sal. et ponit ubi supra. 4° qñnētis.
Cōicant hec ambo apata in difficultate haneli⁹
misi mutatiōe spūz et febre. Sz diuersitas fit
iter ea quia in pleuresi dolor fit in latere. Et in
piplemonia ex pectore. Et in pleuresi dolor
erit pungitū⁹. Et in piplemonia ponderosus
solidus. Et in pleuresi pulsus fit solid⁹ serinus
Et in piplemonia leuis undosus.

Signa qñ pmutatōis pleuresis dixit Aul.
Qñ pmutat licz raro ad pleure
sis alenat qñctio haneli⁹ et adueniet pñctio
1. dolor pungitūz et spūta eoz sunt tūc fm co
lores siles coloribus pleuresis plurimū tamen
eorum est flegmaticus.

Et signa permutationis
eius ad cūpima. 1. ad supuratiōez pñima sunt si
guo pñes que terminat ad cūpima. Et sunt ut
h z

dolor non minuat n3 febris et ut non uideat de
minutus in ipso de quo sit curandus aut utina
grossa hñte sedimen aut egone. Qd si uideris
egru cu3 dictis signis icolumē fore tūc ipa puer
tū ad epima 4^m aut ad exiura accñtes supi⁹ aut
inferius scdm signa dicenda in pleureti. Et si
illic non fuerit uirtus incolumitas tunc tunc
mores. Et subdit Aui. Qñ sit salu3 su3 dul
ce. i. salina dulcis pura. tunc iam sit empima qñ
significat mñe accumulatiōe ad cupus. Et si
mudificat. i. terminat per resolones piploia in
quatuor dieb⁹ ē bonū. Et si nō tūc plongat tem
pus. Et cū plongat tēpus tūc piplemoma fac
incurrere egriū inflatiōe pēdus pp dilitates
digestiue uel nutritiue et pprie in extremis.
Dixit Paulus. cum apta fuerit nascitura qñ
eiciat sanies et qñ res sñs fecit. Dixit Aui.
Qñ accidit apā dux in plōne. et significat ipuz
qñstricuo banelitus cū hoc qñm augmētiat cū
diebus. i. qñ in longo tēpore sit istud apā durū.
et iō in longo tēpore pcedit addendo in malitiā
banelitus. et est cū grauitate et cū paucitate spū
et cū uehemēti siccitate tūssis pp grossities mē
que nō pōt educi. sed est cū frequētia eius. Et
qñz aleuat. i. tūssis in quibūdā horis et est cū
paucitate caloris in pectore qñ mā est frigida.
Alia littera bēt cū pūitate coloris qñ ē cū fūse
dine qñ mā ē mīca siue fiat icapiēdo siue sequē
do. Et hic color fuscus uocat pūus. i. remissus
a colore dyaffano. Et dixit Aui. Qñz accidit
in pulmōe apā molle. Et signa ei⁹ sunt qñstricuo
banelit⁹ cū salina plurima et bñditates i pectore
abiqz caliditate. repti eim pēdus ad tactus leue
et calidū nō tñ multū excedentē ultra caliditatē
naturales. Et in facie nō est rubedo imo plibet
tas uel tenebrositas ut dicit littera extra. Et
Qñz accidit dixit A. i. pulmōe boiboz. i. apā
pua calida et qñ sunt calida pua signa co3 sunt
signa apātis calidi s3 remissa. dixit g^o Aui. sunt
ut sentiat grauitas et inflammatiō banelit⁹ et ei⁹
qñstricuo cū uelocitate et frequētia. Et hic sunt
remissa respectu apātis calidi et caliditas senti
tur in pectore. i. remissa et inflammatiō abiqz fe
bre cōi. Et littera extra dicit Abiqz febre sin
copali et terribili qñ nō est intēsa sic in apāte
calido magno. Et qñz agregat dixit Aui. in pul
mone aquositas. Et signi ficat ipaz qñmōi late
ris in latus. Et febris leuis qñ aquositas illa in
pulmōe calefit. et ex ea multi eleuantur uapores
calidi et lenes qbus calefiūt et leniūtur mēbra.
Et de signis est apā extremis cū ipē inflama
tur et malitia banelitus. Et spūus subtilis aquo
sus qd. i. est multū. Et dispō que est sicut dispō
ydropsici. Dixit Ypo. in regimine morbez ut
dixit Kasis. 4° qñnēus. signū nascitur i canali
pulmōis ē febris debilis cū pulsatiōe in medio
dori. et prurit in corpe et rancitate uocis. Et
ē cū odore in ore ad modū odoris piscis. Et
Aui. dixit qñ signū eius sunt febris debilis re
missa. Et pulsatiōes et dolores sentiūt in medio
dori canna eim nō est sic pulmo in hoc qñ non
sentit qñ ymo senti per pāniculū regenti eaz in
quo adunat materia apātis et in quo sit ulcera
tio uerū dolor eius est dolor leuis. Et accidit cū
hoc prurit in corpe pp uapores dispersos ad
totū corpus. Alia littera bēt accidit prurit in

qñfractōe. i. nariū et foraminib⁹ co3 pp pñqui
tates co3 ad cānas. Et rancido uocis. Et spūus
paucis qñ mēbrū est dux in quo nō pōt colligi
mīta materia spūabilis. Et dixit qñ si ulceratur
erit odor oris eius fetid⁹. Dixit Haly. 6° pra
tice. In cura pleuresis et piploie ad iūcē qdaz
ē si multitudo. Ideo qñ auctores curā gñālē utiqz
in uno capto posuerūt. Et plures co3 de cura p
ticulari piploie pauca scripserūt qñnti eis que
dixerūt in pñculari cura pleuresis. qñnti aliqua
lis sit dria inter unā curam et aliā ut apparebit.
Enāntis itaqz cura co3 de dicta pñcē et poti
one. Et in uno quoqz illorū duorū istūmōp. cu
ra uarietate recipi fm qñsideratiōes sūmptas.
Quaz prima ē qñsideratiō mōi sbe mñe faciēti
apā in subtilitate eius et grossitie uel uiscositate
aut mediocritate inter pñdicta. Et 2ª est qñsi
deratiō in qualitatib⁹ primis ipñ⁹ mñe. i. calidi
tate frigidityte siccitate uel buidityte. 3^a ē cō
sideratiō modorū terminatiōis horū apātū i re
solutiōe uel supuratiōe uel al⁹. 4ª est cōsideratiō
in temporib⁹ ipñ⁹ apātū an sint i pñm⁹ augmē
to statu uel declōne. 5ª est cōsideratiō accide
tiū eis supueniētiū penes intensiōē et reissiō
nē ipñ⁹. 6^a ē cōsideratiō in egriūdinib⁹
que alñ eis complānt. Et 7^a ē cōsideratiō
vitiū et alie pñculariū ut etas temporū anni
et reliquorū. Sciat tñ medic⁹ ante oīa qñ i cura
tione bozū apātū inducie sibi non dant ad op
andus sed festine auxiliari non desinat. Dicta
itaqz in ordinatione existit mēsure rex sex non
nāluz. Utetqz buisimō patiēs aerē frigidū
omni tpe ac etas excedentes mūmū in calidita
te. Et uetozus nebulosus et plumosus fumosus et
puluerulentū. Et aerē ē lūosus multi splen
doris solarys radys illustratū. Sed elligat aerē
camere siue ab omni fetore mūdus ab omni imū
dicia uelilatus quicū et obscurū. Et sit in came
ra ignis siue fumo faciēti in hyeme aerē decli
mare ad quādam caliditatem si apā frigidus fuerit
Et si fuerit calū ad tēpānciā. In estate uero in
apāte calido declinet aer ad tepiditatem. In calō
uero ad frigiditatem quādam. plus tñ in colico qñ
in sangineo. Et uicem furorē iram curas tri
sticiū et cōmē malas spem. Sed orientur mēte
cum spe salutis letantes et gaudentes. A oīū
et surrectiōe de lecto deuitēt. Et dixit Haly.
sup 6° epydymarū ut 4° scribit qñmēti uiuare
debent uoces magnas et oēs res eaz potētia pe
ctus exrendentes. Stent ergo queti sine mur
mure et clamore et non loquāt nisi necessitatis
gratia. Et tunc ē uoce suā et submissa. Alñ
tñ dixit Aui. necessaria ē cōmōio quedā parua
sicut ē morio infantis eaz cūna. ut dixit Forō. i.
littera extra. Et accubant in loco non uacillanti
cobopti scdm temporū qualitatem capite elenato
sub figura in qua a dolore minus molestet. Di
cunt aut qñ in pñcē pñcipio et cū mā ē in fluxu
et eaz accidentia icardūtur. meli⁹ ē tacere sup
latus oppositū qñ non sic tunc fluūt ad apā ma
terie. Et si l3 eaz tam digerit materia. Et iam
ē intentio ad eūonē magis qñ tunc tacendo sup
latus oppositū mā colecta. in pleura pāmplius
grauat et extendit eaz quare pñus rarificat et in
plus de mā resudat ad extra unde minuit cole
ctio tunc eaz magis grauat sub se positi pñcē

quo ideo expulsiva virtus magis excitatur unde
magis expellit refudatā māz. Quā uero mare
ria iam tota uel quasi fluxa ē qđ ē qñ ē in statu
Et est ipus ut augeat in mā digestio et ipius ex
pulsio. tunc melius ut iaceat super latere apatis
ut magis qñeat calor in loco et sic mā magis et
melius digerat et melius expulsi. Dixit enim
Aui. ex eis que multiplicat spūū ē iacere super
latus infirmū. Et i pīpīoia dixit Aui. locus
iacendi super parē spuēdi. s. causa ē resupina
declinans ad illas partes. s. in qua ē cōpā. qñ tates
aūt et horā sompni et uigiliarum debet meditari
sapiēs med. c. fm oportunitatē. Ad recte at de
tādū p cibū et potū et p iūitōes et replenē dixit
Gal. 2.º regis acutoz sup. s. cū qđ ē morib⁹ et.
nō ē possibile tibi tñ ut qñderes an egritudo sit
pleuresis an pīpleumonia. imo os ut qñderes cū
illo qualis est di spō eius in dolorib⁹ accidenti
bus in ea et in febrīb⁹ et i eo qđ spūū in screa
tu qđ ē qñ in quibsdā pleuresis spōbus sunt fe
bres fortes et dolor uehemētor et in qñsdā
febris et dolor lenior. Et sūt in supfluitate q
spūū sunt diuersitates. Dixit itaqz Gal. sup pmo
regimīs acutoz uitare debēt nutritiōē grossā. i.
multi nutritiōē qñ licet hūit plus qñfortent apa
tū augent. Uitare eis debēt. Dixit ipse super 6.
epidemiāz sicut ponit 4.º qñnēas. nutritiōē
ex quib⁹ sit corporis replō mīta et maxie que
grossa sunt et uiscosa et difficilia digeri qñ spu
tus ingrossant et ab expulsiōe impediunt. Et
uident oīa inflatiua dixit Alexan. qñ inflatio
uentris nocua ē nimis. Jōqz aqua ordeī dī ē
pfecte decocta ne inflent. Et Aui. dixit. Qz
ut pībeas inflatiōē. i. uentositatē multiplicari
in uentre. qñ eius inflatio est ualde nocua. Et
uitare debēt acuta cibaria et acetosa pomica stip
tica et salia dicit Gal. et Aui. uinū tñ et acetosa
nō omni tēpore pībent ut patet p. dūca aūt
stiptica et salia et acuta omni tēpore pībentur
qñ sunt facultates spuēdi impediēda. Aui. tñ dīc
cibi eoꝝ sint lentes iū acetositate. i. an aceto de
cocte et silia Gal. uero sup pmo regimīs acuto
ruz qñmēto. 19.º nō multū qñcedit cal. Et me dīmi
nō utat cō in hac cura. Et si aliqñ qñcedi habe
rent tūc solū in mā multum acuta et subuli et
cum aceto decocte qñ acetuz frangi stipu curatē
ipaz. Et uident ēi qñqz cibaria qñmēz supu
ratiōēz faciēdi sūnt bñtia. Et nō solū cibaria iū
et quecūqz medicinalia supuratiōē auxilia pībeā
qñ eis auctores supuratiōē in bñtia. curatiōē
uant nō tñ ut maturēt hoc faciūt s. ut moli ficā
do resoluant. Et a pñ qñdes boꝝ apatuz uitand⁹
est oīs cibus et maxie usqz ad 4.º et usqz ad 5.º
diez uel tandū qñdū pīus tolerare poterit sine
cibo. Et aūt cibus pīus requirit. tūc cibi eoꝝ
sunt mere cibales. Qđ si sint mediciales. tē tant
ex eis in quib⁹ cū lenitiōe est abstīctio et mun
dificatio ut faciliū et uelocitē spūū. Dixit
eīm Aui. Qz ut sit tua magnifica intentio ad b.
ut spūus facile sit. Et hoc intellige itaqz cūz cibus
qñ cū medicinis. Et de cibus cibilib⁹ magis
dixit Aui. est aqua ordeī et aqua tritici. i. cada
tulū qđ fm sap. ē ordeū excoctū. Et aqua
decoctiōis maluarū et blitarū aut molochoya. dñt
qđaz. i. moluarū magnarū uel. i. atriplicis. Dixit
Rabi. in 20.º. pūcula. bñtis est uultu pectori et

pulmoni et atriplex est uult⁹ apatibus lateris et
oibus apatibus ex colera factis. Et subdit
Aui. et cucurbita et aqua fabarū et kesines. i. pa
sule enucl. cū nō fuerit caliditas supflua. passule
tñ qñferūt pīrie in extremis. i. in declinatiōe qz
abstīcti gunt tūc et faciliū spūus et cūz hoc nutri
unt pī nutritiōē eo qđ eger in pīrie. s. aūt decli
natiōēz. Et dixit Aui. de cibus medicinalib⁹
magis qñ leniūt in gradu pmo cum mīdificatiōe
sunt sicut aqua iunubarū et uolaz et papaueris et
radix lily et medula citruli et cucumeris et alia
ut aqua melonis indi et semē endiuie et sebesten
Et qñ dixit Aui. ponitur in eis mucilago
psily semis citomoz et gūmī arab. et dragagān
et semē papaueris. Supradicti tñ cibi oēs cō
ueniūt i dīctis apatib⁹ de mā colica et mā acuta
pīrie radice lily qñ nō dīz epō nisi cū op⁹ fuerit
ad spūendū. Et de hys que sūt qñueniūt est
panis lotus ter in aqua calida. Et pilana ordea
cea non colata. et amigdalatū dulce. et pisces squa
mosi petri. Si aūt apata sūt d mā frigida
conferunt ex oleribus sicla et buglosa. et pilana
ordeacea in decoctiōe passul⁹ et sebesten. Et pī
sana fursuracea et panis fermēt⁹ decoct⁹ i aq.
Et ius ciceruz et caulūz et liliūz. et non utantur
cib⁹ pluris nutritiōē nisi uirtus sit debilis. In d
bilitate. n. uirtus dens uirtell⁹ eoꝝ sorbilis in
aqua decoctoz. et aqua pulle parue alterate cum
lactucis uel buglosis uel carnes putruz aut culaz
et alande aut pulloz pīcūz. Dixit Gal. 2.º de
interiorib⁹. in quo est defectus uirtutis dand⁹
est de nutrimento plus sed ante parū. ante parū
de rebus non impediētib⁹ ad spūendū. Et si q
dem in principio stare possunt sine cibo melius
ē. et maxie si cognouerit qñ morbus cite sit ter
minatiōis. Et si non potest sine cibo stare sit tē
contentus aqua ordeī colata. Qđ si tarde fuerit
morbus terminatiōis tunc ab ipso principio pōt
ut cibo leui ut aqua ordeī non colata. Et oleri
bus frigidis ex atriplicib⁹ bluis spinachys bu
glosa lactuca scariola et silibus. Et si mā cēt
statica detur ius fenicli et buglose et sicla et cau
lū condituz cūz oleo oliuērū aut emigēd. Et
si fuerit mīca detur puls de tritico qñfractio et
decocto cū oleis lenificātib⁹ ut de amigō dulci
bus et sisamio. Et Aui. dixit. lac recens mul
tiuz et proprie asinū ē iuuatū eis. Et in statu
accētiūz et cūz appropinquat crisi nō itaqz adest.
iteruz sicut ē dieta ita ut si tollerare pōt sit cō
tentus aqua ordeī et alijs potibus dicend. Et
quidāz concedūt poma dulcia decocta in furno
et pūna bene matura. Et in afflictōe quidem
doloris et accidenti mōlestatōe sūt pībeantur
cibus nisi uirtus ipm exigerit. Dixit Rabi. s.
in 4.º. noli dare far ordeī ipse status egritu
dimis ne forte impediāt crisi. Et 2.º de iteri
oribus uitandū ē nutritiōē in ipse crisi. qñ ei
nocuentuz in isto ipse uehementis iudicat. Et
penit⁹ cibus denegand⁹ ē hñb⁹ uentri qñstipam
Aui. Rabi 4.º qñnēas ego dico qñ non ep. abuit
far ordeī si dāuz fuerit si in uentre patiēt⁹ fue
rit aliqua sba cibi detenta p longā morā ante qz
soluat hui⁹ sba. opus. n. erit ut pariat lat⁹ lesum
nocumētuz ex cā opīonū accidentiū in intestinis
ex ipsa sba sicca i eis detenta. qñ uentositas p
acceptiōē ipsi⁹ farris nō pēncrat ad inferiōra
b. 3

sed eius humiditate stercoreis detenta deducit ad locum leuiz. unde opus est ut dolor fiat uehemē-
tior. Et si mitigatus fuerit ante parum opus ē
ut cōuertat. et si in p̄terito mitigat⁹ fuerit omio
opus est ut quertat uehemēter. Et sūmarie
notus sit qd si inceperit febris cū dolore i latere
si temp⁹ acceptōis cū fuerit p̄pinqū et solutō
uentris non affuerit nulla datur ei p̄fana dum
ad inferiora uentris non descenderit cib⁹.

Et ait Rasis. Dico et dū non mitigat ipse
dolor et facta fuerit mutatio aut purgatio. Sed
si qua sba stercoreis detenta fuerit i iustis et
non descenderit et in p̄terito supra eas acceptum
fuerit cibarius cristere fiat si patiens fuerit i
uenis et potens. aut fiat suppositoziū si patiens
fuerit adolescens dum ipsa sba in toto egrediat⁹.

Et dixit Paul⁹. utant dicto regie subtili usq
ad declonē manifestā. Et adhuc cū manifesta
erit declinatio uiter frigida et grossa. Et A.
dixit et post declinatiōē manifestā aliena regi-
men igrossat usq et administra subtiliat. Dixit
n. Gal. super primo regimē acutoruz ut scrip-
sit Rasis 4. q̄nētis. Quidāz medicus cuidam
patientē p̄fēz eo ex̄ite i declōne p̄fecta sue pas-
sionis ita qd nulla alia cura idigebat. nisi ad spu-
enduz illos humores solimodo qui digesti erāt
et dedit de leniculis confectis cum aceto ad nu-
trimentuz. Et inde cessauit spūz ob ipedimētū
illius nutrimenti. Et fuit causa ad mortē in 2.
nocte. Sed in declōne et etiā post aliqd dies
utatur mica panis et ouis sorbilibus et caribus
paruaruz pullaruz per diem aut fastianorum aut
lactantis edī ul lactantis caprioli. Dixit Gal.
2. de simplici medicina. Et scribitur a Rabi.
in 24. p̄cula sic. butrum cum melle mixtum
mirabiliter est uile dñis apostematū in pe-
ctore et pulmōe ad spūta excreanda. Et cū hoc
digōez pcurat. butri tñ uelitas cū solū sorbe-
tur in pcurada digōne est minor s̄ in spūis ex-
creandis est maior. 4. ab̄ q̄nētis sic scribi-
tur Butir coctuz comestuz absqz alia p̄mixtōe
facit ad maturanduz pleuresis et p̄pleumoniā et
spūz ipoz. S̄ si mixtus fuerit cum melle et
amigō. a. plus ualens erit ad spuenduz et minus
maturādū. Ait Rasis. ad estimo qd ip̄e dixit de
butiro recēti nō decocto. Dixerūt eim si mi-
tigata fuerit febris ante paz danduz ē p̄fēcis
in cibo de pane cum butiro nō decocto et zucha-
ro lapidoso albo qm̄ facit uelocē maturandēz
et spūz. Et Rabi. dixit ubi supra. lac cum
mele mixtū ē uile h̄ioribus existentibus in pe-
ctore et pulmōe. Dixit Rabi. 4. q̄nētis. pona-
tur qd quidā h̄is corpus qdēmpius soliduz et po-
tens. et uenas largas h̄is. et potētē b̄at h̄ites
ad portanduz indigentiaz famis passus est pleu-
resim in tēpore nō uehementis frigoris. et os
stōaci eius fuerit potens. et cū hoc usus fuerit
ante hoc cibarys m̄it nutrimentū. Et sit al⁹ h̄is
corpus rap. et humectuz et uenas subtiles. et de-
biles h̄ites ad portanduz indigentiaz famis et os
stōaci debile et ante hoc usus fuerit cibarys n̄
multi nutrimentū et passus sit pleuresis in tēpore
calido. Dico qd si p̄mo nulluz nutrimentuz fue-
rit datus paucis qz fuerit potus usqz ad diē. 5.
si spes data fuerit qd nō tardauerit huius mor-
bus ultra. Et 2. datus fuerit nutrimentuz a p̄mo

die cūz farre ordeī. Cura erit digna et ambo sa-
lubres erūt. S̄ si mutata fuerit huius cura abo-
moritur p̄m⁹ qd̄z ante 5. diez strāgulabit ne-
lociter. Et alius solutiōē h̄uit et defectiōez
cordis patiet. Et maxie si p̄m⁹ fuerit in etate
senectutis et alius in etate adolescentie qm̄ tūc
mora uelocius sequit⁹ eos. Dixit Ypo. p̄mo
regimē acutoruz. Et qm̄ plus ē spūz s̄ q̄nētē
refectiōis que qz plus adhibendū est. Et idēz di-
xit Gal. i q̄mēto. Et Rasis. 4. q̄nētis dixit
Iuxta q̄nētē multitudis spūi multa fiat q̄for-
tatio panētis post cibū eo qd cūz multo spūto du-
bitanduz ē p̄culuz. unde tūc uirtus indiget con-
fortatiōe p̄ nutritiōē ut expellere ualeat totā
supfluitatē. Dixit Aue. mensura nutrimentuz
et nō multiplices imo subtiles s̄ qd necessarius
fecerit multitudo acutatis egritudis et p̄uianis
cā prauitatis spūis et accidentiuz eius. Nam si
egritudo fuerit queta leuis cibabiz cum aqua
ordei excocti ualde decocti ut sit p̄fana gro-
sa. Ipa nanqz spūez facit et ē incūsua cōforta-
tiua. Et si uolueris dulcorare ip̄as fac cū zucha-
ro aut melle. S̄ si egritudo fuerit inquieta
sis q̄ntus aqua ordeī. f. ualde subtili usqz quo
declaret tibi dispō et p̄prie fm̄ spūi. nā qm̄ m̄
tiplicat spūis securus es de multitudie mē. Et
scis necessarius esse uirtutē. f. fortē ut sufficiat
ad spuenduz multaz m̄az. Nutrias ergo cū aqua
ordei excocti et cōforta uirtutē. Et si mi-
nuel spūz qz. f. nō spūi m̄a uel modicū spūi
de ea subtilia regimē et sis q̄ntus aqua ordeī
et syrupis q̄m potes et.

De potu autem istoz patien-
tuz scias qd au-
ctores multos potus eis iuenerunt. Quorū un⁹
est aqua. ipsa. n. infrigidat nutrit et abstergit et
mundificat et stomacuz adiunat. Et ultra ea que
de ipsa dicta sunt in tracatu de dieta febricitan-
tium sermone scdo et que dicta sunt hic. Gal.
2. regis acutoruz sup. f. bos itaqz post solenē
et laudauit opatiōē aque ordeī post admistra-
tiones solutū. Et hoc ad lauanduz. Et ē lauda-
uit eaz post separationē ab eo. i. finita opōne solu-
tū et facta ablutōe ei⁹. Et hoc ut sit loco cibi
qd si sumatur eo adhuc opante abscondit opatiō-
nē. Et d̄ ea dixit Gal. caue pleurectico p̄pina-
re aquā ordeī ante corporis purgatiōē cūz s̄lo-
mo uel catarrico et maxime si nā fuerit inclusa
Et n. prius dederis ordeī aquā non transmuta-
tur a stomaco et in intestinis sed calefit et ex ea
uapores ascendunt acuti ad pectoris p̄tes et pas-
sio angetur. Sed cum patientis corpus enacua-
ueris tunc aquam ordeī dabis. Et si nondum
patiens exspuit. añ aquaz ordeī. hora una. 3. da-
duas syrupi uiol. et post aquam suscipe ordeī.

Secundus potus ē ydromel siue aqua mell⁹
de qua dictum est in sermone 2. ubi supra.
Qd̄ tñ de ea hic dicit est dixit Serap. potus aq̄
mellis sedat dolorē et abstergit ualē et nutrit cor-
pus qm̄ non grauāt ip̄m cibū. Et Aue. dicit
Aqua mell⁹ ē magis ultima in humectādo. f. spu-
tū et facilitando ipsuz. minus tñ confortat h̄u-
tē q̄ aqua ordeī. Est uir aqua mellis duplex
f. aquosa et non aquosa. Et aquosa confici t̄ po-
nēdo ad quālibet libraz aque fontis. 3. i. mellis
Non aquosa uero recipit ad libzā aque. mellis

3. n. q. Et aquosa quidez competit qm mā ē me
diocri non multuz grossa nec multuz viscosa. ē
.n. debilis inacidis. Et potest dari loco cibi in
principio egritudinis brevis. parum .n. nutrit.
Non aquosa uero competit in mā grossa visco
sa. fortius .n. incidit. Et pōt dari loco cibi i pī
cipio horuz apostematū qm plonget ips eorum.
utraqz tñ uitari debet in febre intensa et liquefa
ctiua. Aut qm eēt dñuz colere in stomacho l' tpe
uel eēt āpa in intrinuis aut sitis intensa aut uen
tris fluxus. Et in oibus dictis casibus cauenda
est non aquosa nigra. Qd si ex potu ei? accidēt
sitis. pbi de dixit Serapio ab ea et loco ei? da
syrupū uiol' aut uileb. Et qñqz sit aqua mell'
euz melle cāne. s. zucharo et pēci pue solido. Et
si l' sit aquosa et non aquosa et ē mioris icidōis
qz aqua mellis. sed non ē tante calefactōis. nec
sic inducens situz nec sic opilans nutritia. Et in
sima ē potus delicatioruz. Dixit ypo. 2. regis
acutoz ydromel sanat spūuz uiscosuz. Et Hal.
exposuit. i. dimittit ipm in dispōne sue uiscositat
is. Et dicit iuscare. qz non incidit uiscositates
eius. humayn aut dixit qz ipse intellexit de ydro
melle pauce qm iustōis. De aqua mell' dixit
Aliu. meli? abstergetiuz mūdificatiū ē aq? me
lis. si non est āpa aut opilatio. qz aqua mell' sua
dulcedine ē ipsoz opulatia. dicunt intellexit de
ea que ē pauce aque et mūti mell'. Et iō subdit
qz si in eis fuerit apostema uel opilatio tunc oī
ut administrēt ea que est cū multa aqua. mixtio
tamen in hoc casu uileb et aque zuchari magis
ea quērit. 3. aut potus ē oxymel de quo dix
ypo. primo regis acutoz. Et qui plēci sunt o
portibus oxymel danduz ē. de eo tñ dicit ē fmōe
2. ubi supra. Et ipm quidez confici ē aut mulie
acetositaris aut modice aut mediocris. De
quo dixit Aliu. qz pot? oxymel facit ex melle aq
et pauco aceto ē agregans duas intensiōes extē
ctiōis scilicet et mūdificatiōis. Et d' ipso ox
melle loquēs Hal. 3. regis acutoz qmēto. 28.
29. et 30. dixit qz oxymel multum acetosus. est
medicina fortis. et iō sua operatio non ē media
sed aut multuz confert. aut multuz nocet. si enim
inuenit? hūmē fortis qmouēdo multaz materiā
quā hūmē fortis pōt educere iust multuz apien
do subtiliādo incidēdo et qmouendo. Si hō in
uenit? hūmē debile ipotenē educere dictā ma
teriā quaz qmouet tñ nocet multū qz materia
p ipuz mota et nō expulsa remanēs ifrigidat uir
tute acēt et iusticat pp baneli? frequētiā qz ba
neli? frequētiā inducit oxymel mltē acetosi
tatis. et sic est ut esse pōt cā suffocatiōis. Et
Aliu. dixit qz si ē multū acetosus tñ ipuz aut fac
mltuz spūere ut cū uiri? fuēt fortis et mā dige
sta aut ifrigidat et inuiscat ualde ut cum uirtus
fuerit debilis et mā indigesta. Et qz ifrigidat
et inuiscat sit adeo maligna donec illud qd inci
dit indigeat fortē hūmē ad hoc ut expellat. De
illo hō qd tēperatā hz acetositarē pōt secure da
ri. succurrit eim hūmē. malitie et ē pbi dēs dul
cedinis supradictuz nocumētuz et nocumentuz
sitis et ebullitōez colere rubee et ipi? generatōez
Et pōt fieri oxymel ex melle canne qz cōiter
hē syrupus acetosus simplex. Dicit oxymel
mulie acetositaris nō qperit nisi hūmē sit fortis
et mā multuz grossa et egritudo breuis termina

tiōis. Elōget aut hūmē debili exite et mā gro
sa pap. Si aut mā est grossa et hūmē debilis dē
exhiberi oxymel pauce acetositaris. Et in mare
ria grossa et uirtute forti sit multe acetositaris
sz deī in pua qzitate euz multa qm iustē aque.

Et dñt qz in omni egritudine exenica in qua
quērit oxymel acetositaris multe dē ipm pcedē
illud qd ē pauce acetositaris et post ipm illd qd
erit acetositaris multe. Et dicit nullū ox
mel p se competit in egritudinib? pectoris. si pectus
fuerit strictuz aut si adit fortis tussis. Si aut
tussis sit pua et spūalia sint salua. et āpa tñ pōt
d. ri et maxie in declinatiōe. et pēciue cū deco
ctiōe liquit. et ordet. Et sint oxymell' coclearia
duo uel tria. Et decoctiōis coclearia .xy. Non
aut deī oxymel nisi necessitate cogente qz sūmo
ope cauenduz est ne in morbis spūaliuz moueat
tussis. Et acetosa illaz puocat. 4. potus est
iulep simplex qui sit ex aqua fontis et zucharo
albo solido. Et pōt loco aque fontis poni aqua
uolūt. aut ungule cabaline aut capilli uene. uel
alterius rei quēritis dispōni et mēbris baneli
tis. Iulep de ungula cabalina sic sit. fm glo
satorē ungule cabaline capill' uene. ordet et ligrt.
an. 2. i. decoquāt in aqua fontis et colent et
addito sirupo zucharo albo solido ut melle uel
utroqz fiat syrupus. 5. potus ē ius pulle aut
pulli pēciuz euz decoqutur in aqua usqz ad offiū
sepanōez. Et exhibet macruz ipi? omni abiecta
pinguedine. lenit instrumēta banelitis spūuz fa
ciliter et hūmē qzertat. 6. potus est uinū pau
ciferū aquosuz quale est qd nascit in montanis
nullaz ferēs aque mixtōez. hic cū potus subri
liat et nutrit et quērit debilibus et hys qui non
pnt aut nolunt stare sine uino. maxie aut quērit
cum febris remissa fuerit limphatuz cum aqua
uel aqua ordet. Et dicunt loco huius potus
posse aquarelluz cum bene clarificatum fieri.

Et septimus potus est uinum dulce de quo
dixit Aliu. uinū dulce in ap. stēant? pectoris ē
meli? uinū. Et proprie illud qd est albu. Mā ipz
ē magis adiuuans ad spūenduz. hūmē non opoz
ter ut bibatur in plēci et pēciōia nisi post matu
rationē. i. manifestā resolūtiōe que ē i declōne
morbi. qz .n. ipuz uinū sit calefactōis et faci
ens situz ipis uirūqz iam subuenit. s. p. cibos
et potus frigidos ut per alios potus supradictos
uel per multaz aque mixtōne cum eo. Et sūt
uerba Hal. 3. regis acutoz super. 5. potus dul
cis et. Et non oī dixit Aliu. ut in potu sumat
illud uinū dulce i. le cuius epar aut splen ē infir
muz. s. āpate l' opone aut ē mala calida qplexio
ne. Dixit Rastis 4. quēritis de experimentis
hospitat. Non ē danduz pleuretico de uino i po
tu duz dolor pungens et inflāmatiō nō fuerit mi
tigata. Et maxime in dolore pungente. Nam euz
ipse dolor condominās fuerit non ē danduz de
uino in potu oīo. Et dixit Aliu. uinū. dulce i
hys āpau bus ē conferens. Uinū aquosuz qz ipz
ē confortans uirtutē plusqz aqua. Et in ipso est
ineissio subtiliaria. Et 8. pot? ē uinū granato
ruz dulciuz cum multa aqua mixtuz. Et ē in eo le
nificatio et aliqualis subtiliatio. Et ē cib? quērit
ens in principio huius egritudinis dum breuis
fuerit. Cum aut dixit Alexander qz succus gra
natorū uitandus est qm ē nociuus pectori intel

lexit de succo muretorum et acetosorum. Nullus tamen ex
eis uel potibus actu frigidum regulariter concedere
datur et maxime yeme. Dixit ypo. primo regimio
acutorum. De potibus optimel yemis tempore calidus
dandus est. estate aere frigidus. exponitur. i. tepi
dum. Coacte autem aliqui pced. et in estate frigidus.

Dixit Gal. sup. p. dicto vbo. ypo. secumabin.
infrigidatus non lumat in potu infirmi in estate
nisi ut non faciat eos estuare sicque noceat. quare
et ut adiuuet quod possibile est adiutorium super frigus
illius. Dixit Aui. aqua que eis in potu pcedit
tur sit in yeme actu calida sicut aqua zucchari et
aqua mellis. Et in estate sit aqua temperata. Et in
terdictis eis aqua frigida dixit eim. Rasis 4.
quoniam. Non sit quod aqua frigida in humis. pas
sione mala est. Quod autem coacte aliqui pcedat po
tus actu frigidus et aqua frigida p. q. Rasis
ubi supra dixit. si sitis fuerit uehemens et non fue
rit mitigata p. potus syrupi acetosi temperati cum
aqua dandus est de aqua frigida in potu. Non tamen
in multa quantitate et subito. sed de ex ea pars pars
Et inde non erit lesio. s. notabilis quoniam calcit
antequam pueniat ad ap. Aui. autem dixit. si sitis
uehemens fiat de in potu pars de aqua frigida
Et est iste textus corruptus. et ubi dicitur tuis. d. d.
dicere sitis ut appet in dicto textu. Rasis a quo
Aui. accepit. Quidam tamen dicit quod dictus textus
Aui. pot saluari si tuis illa uehemens pueniret
a forti incendio. et multo cauate. dandus tamen est
de ea in minori quantitate iuxta posse. nam frigida
aqua plorat tepis maturatiois apatis cum sua
frigiditate. Dicitur quidam non est dubitandum dare
in potu aqua frigida cum syrupo acetoso duabus
de causis. una est quod quantitas eius que datur est pauca quoniam
exhibet cum syrupo acetoso. quod est eo quia quantitas
sitis mitigat ubi ex ea sola non sufficit mitigare
sitis quantitas magna. 2. causa est quod syrupus ace
tosus adaptat et recitificat aqua frigida sua diu
sione et attenuatioe et maxime si ante decoctas fue
rit. tunc eis non moratur in stomacho sed cito penetrat.

Alma. tamen de oximele multe acetositas dixit.
Oportet ut bibat tepidus. aut cum aqua calida
mixtus et bibat paulatim. Et dicunt. d. dari
tepidus. ne sua frigiditate ingrosset et gelando. cum
aqua ut frangat acetositas eius multa. paulatim
i. gradatim incipiendo a minori quantitate et qualis
teptantur expiando qualis erit effectus eius.

Dicitur item quidam quod aqua frigida si coacte da
tur d. dari p. mixta cum iulep uiol. Aqua autem ca
lida actu quoniam. Dixit eim. Alexan. dandus est
pleuretico in potu de aqua calida ante parum
in cibis p. uatis quoniam inde mitigabit sitis. Et
Rasis. ubi supra dixit. dico quod humis. cura cum aqua
calida soluit viscositatem sputi et leue facit sputum
et maturat. i. mollificat ipsum. Et Aui. dixit.
in potu de aqua ad caliditatem declinans sorbendo
continue quoniam fert ei ualde. Dicitur si aqua que
exhibet ad sorbendum calida fuerit. aqua ordeis
aut decoctiois rex ad hanc dispones quoniam erit
inuuior. Dixit Rasis 4. quoniam. si sputum
fuerit grossum neque pauens inde indigeat pur
gatione neque minuendo neque cristeri nutriendum
est cum farre ordeis. quoniam hoc ypo pcepit fieri di
cens si dederis ei de farre ordeis iuxta quod opus
fuerit eius sputum unde fiet leue et mitigabit pa
sio et uelox fiet crisis eius. Et licet collecta sit

sanies in minori tamen quantitate erit per huius. cura
quod per alia. quoniam far ordeis humectat et diuidit hu
mores indigentes ut spuant sic quod si leui spuitur
et cum hoc et fortat viuet. Sed si patiens indi
guerit cura p. dicta minuitur et purgatioe uel cri
steri non est nutriendus cum aqua faris ordeis cum
illa cura facta fuerit. humis d. suspicio fuerit
an illa cura fieri debeat an non nutriendus est
eger cum farre ordeis. Et d. ut omni die fiat
supplutatus p. me et secide digonis mundis cano
quoniam iuxta quod opus fuerit et tuis p. m. t.
Et quod quantitas cibi quoniam minuat et addat si ne
cesse fuerit discreta dando partem in uice. s. septi
et maxime si accidens fortificata fuerit ex aliquo
ca. Dixit eim. ypo. primo regimio acutorum.
si sumpto oximele uel alio potu dolor uiguerit
i. augumentatus fuerit et eius accidentia uidentur
esse ameda. s. de densa et tussis et sibilis expedit
ut humis. quantitas tuis de quod neque grossa sit neque
multa. Generalis autem cura dietarum apatus per
potiones digerit et diuertit et accidentibus sub
uenit. Eo tamen alia est conditio sicut quod sit p. stomas uel
ueritis solutioe uel per urinas. Et quedam est p.
pria que sit p. sputum et p. extractum ex pie cum
resoluentibus aplicatis. Que eiones quoniam imple
antur dicet in cura pleuretis. s. i. caplo sequent.

Leuretis dicitur

p a pleura quod est costa. quod si costa
et circa costas accidit. Sicut eis
dicitur 4. quoniam auctoritate

Salient locus in quo accidit pleuris est quidam pa
niculus que induit costam. qui etiam pleura uoca
tur quoniam hec egritudo non solus extensa sit ad
pleura. uerum et ad mediastinum. et dyas. ymo etiam
et ad paniculus tegentes costas exteri. Et secundum
quosdam et ad lacertos qui sunt supra costas. et
intra eas. Appellatur autem pleuresis a Galieno
5. afforismorum in cometo affo. Quibusdamque tu
mores in uulneribus apparent. et dolor lateris
acutus. Et ab Aui. d. b. b. b. quod est nomen
p. s. d. n. a. b. p. s. quod latine est pectus et
sen quod est apostema. Rasis autem dixit uocari
sensen. et errauit in patuit in sermone procedenti
caplo de frenesi. A Serapione autem dicitur ol
furiculus siue cordicus. siue affasatus. uex dixit
Serap. quoniam h. a. p. est in lacertis que sunt inter co
stas noiatur hec egritudo colliricis. Et quoniam est in
dyasfragmate ab Hal. mania dyasfragmati uoca
tur. 4. autem continetur uocatur fusa. Et ab A.
fufata. Est autem pleuris ap. cal. siue p. essentia
am. siue per accens uelaminis siue paniculorum inte
riorum in jeltano pectoris extenit siue pecto
ris lacertorum. Serapio autem dixit. pleuris est
f. on uelaminis ligantis uiscera. quod echopertit co
stas de intus. Et Hal. dixit quod est apostema ca
lidus quod sub inuoluci pectus. opeximento aci
dit. sed cum in pectoris fuerit lacertis d. dolor
lateris. Et Costantinus dixit quod est apostema ca
lidus in pellicula costarum. et in lacertis qui intra
eas sunt. Et Aui. dixit. non est pleuresis nisi
apostema calidus in partibus pectoris. et h. aut i
lacertis intus insecis. s. dyasfragmatis aut i uelaie

cohopiente pectus. s. ab intus uel ab extra aut in uelamie distinguere. s. dyaphragmate uel mediastino. aut in lacerto appende extrinsecus. cu coitate curis ut i poiro supra ecstas extrinsecus aut abiz coitate curis ut in lacerto posito inter ecstas.

Dicunt autē quidā q in uelamib⁹ intrinsecis a costis remonis raro causat apostema. In ppi quis aut eis ut per sepe qz in eis aliqua humoro sitas cum uenis reperit. Et qd accidit in exte rioribus scdm plm accidit in lacertis qui sunt supra dyaphragma qz uis aliqui raro accidit in lacertis qui sunt sub dyaphragmate supra costas mendosus que sunt sub dyaphragmate. et i eis ple sis uocatur. Et plesis quidē qnqz accidit in partibus pleure superiorib⁹ uel rursus furculaz supi ores. Et qnqz in partibus eius inferiorib⁹ uel furculaz inferiorē. Pleuresis bifaria diuidit in spēs. uno scdm mās cāz cōiuncta ipis. Alio modo scdm loca in quibus fit. Et utroqz modo dixit Mesue q alia est uera. et alia est non uera siue ut dixit Alii quedaz ē pura. et quedam non pura. Et uera siue pura scdm mās ē illa cui⁹ materia ē cōiuncta calida. et non uera siue nō pu ra est illa cuius mā est essential⁹ frigida. licz sit accidentat⁹ calida. Uera siue pura scdm locū est illa que accidit in pānicul⁹ siue lacertis interio ribus positis in pectoris clibano distinguētib⁹ inter uelamen distinguēs magnū et costas. et pro prie secus extremitates costarū. aut in ipso ue lamine distinguente. s. inter spālia et nutritua idest dyaphragmate et proprie ubi ipm cōiūgit costis. Propter qd dicunt quidā q pleures. hoc modo uera siue pura scdm locū ē illa que fit in tenetate costarū siue supra dyaphragma si ue sō eo. et siue sit a dextris siue a sinistris. Et nō uera siue non pura scdm locū ē illa que accidit in pānicul⁹. et lacertis extrinsecis siue sit inter costas. siue super eis uersus cūtes. Dixit Ba ron. Plesis dicit uera qn apostema fit intra muscu lus induentes costas inter. Et Paul⁹ dixit. Si apostema fit in musculo induens costas exte rius. dicitur pleures non uera. Ex dictis pz q pleuresis extrinseca aliqñ pōt dici. et ē unomo do uera. alio modo non uera. Uera qñ ē ex mā essentialiter calida. non uera ppter locum. Et si militer intrinseca aliqñ potest dici uera ppter locum et non uera ppter mās. ut qñ est de mate ria cōiuncta frigida. Et extrinseca aliqñ potest dici utroqz modo non uera. Et intrinseca simili ter utroqz modo uera esse potest. Sunt autē qui distinguunt pleuresis in tres spentes uerissi mā uerā et non uerā. Et dicunt uerissima ē apa essential⁹ calidū accidēs in dyaphragmate. Et ha ē idē apa cui⁹ cadit in pleura. uel mediastino. Et nō uera est apa accidens in extrinsecis. Et hanc diuisiōez sumit penes icnsiōez accidentū et eo ruz remissiōez et cōiunctatē uel incoiunctatē ei⁹ Uera pleuresis ut inuit Alii. i p^o capto uide tur esse duplex una facil⁹. et alia difficil⁹. Et faci lis nō dicitur sic a facilitate accidentū. qz imo bz ac cidentia uehemētiōza qz illa q dicitur difficil⁹. s. dicitur sic. qz mā eaz faciēs ē facilis resoluōis ut mā subtilis colica. Et difficilis sūl non dicitur a di ficultate accidentū s. a mā faciente eaz que ē di ficilis resoluōis ut mā grossa flatuca et mltica. Et sanguinea mā iter pāctas mediū tenet.

Causarum pleuresis

Alia aña. Et alia quincta De primis di x^o Rasis. 4° quinctis. Qñz accidit pleuresis de potu aque nimie. et de frigi dis locis. Et de potu uini nō lufati et assiduita te eius. Et Alii. dixit Qñz facit eā accidere multatudo potus aque frigide et stringentis mās Et frigida ē additū in aere quēadmodū ē facit ipaz cūenire caliditas uehemēs. s. aeris et pot⁹ uini puri mouentis hūores quos ebullire facit.

Et multatōis est cā pleuresis et ppleumonie assumptio ciboz grossi nutrimenti ingrossantis nutrimentū si ē alcanabit quare expellit ad ptes mamille et lateris. Et ut dñt. Qñz ē cā eius mo tus plurimus. et maxie mēbroz spāliū. et pti pne cū facit sūiz intensēz sic qui fit postqz bibi tur uinū purū multū. aut aqua frigida multa.

Et qñz est cā eius casus. uel percussio. uel ob mario ppter cū euenire in pibus pectoris. pz q faciūt illic mās currere. Inquit Rasis Accidit quoqz ex uomitu et maxie si factus fue rit post inebriatōez uini. uel ex multo fastidio multi cibi in stomacho.

de causa

Alit ante dixit Alii. Qñz fac cadere in pleuresim repletio hūorū. qñ accidit in pte capitis. s. et postea de scendit ad pectus. Aut qñ accidit repletio in pti bus pectoris et uenis uicinis eis. Et sūl pōt ē cā eius repletio in toto. uel cpe uel in altero mē broz pectori cōiunctū.

de causa

Alit cōiuncta dixerūt Alexan. et Haly. et ē Alii. pleuresim posse fieri ex oi hūore. s. sanguine colera flatu et mltia. Dixit Uianicus. pleuresis nascitur ex putore sanguis aliqñ d sanguie colerico. ali quando de sanguine grosso mltico. Et aliqñ de hūido flitico. Et aliqñ de oibus sūl al⁹ qui busdā

Et Rasis dixit in diuisiōib⁹ q fit ex sangui ne colico. et colera. et ex sanguie adusto nigro. et ex sanguine in quo dñatur ffa. ysaac alit in li bro febri⁹ dixit plesis fieri ex sanguie nullā mē tionē faciens de alijs humozib⁹. q ideo fecit. qz solus determinauit de plesi sequit sinecā febze

Dixit Haly⁹ de interiorib⁹ apa pleure i ma iori pte erit colicū. eo q ex diuicie eius non cō cipit nisi hūmore tenuē. Alii. alit dixit mate ria plesis dicte ēe scdm locū ē aut sāguis colic⁹ aut colā pura. Et Serapio dixit utp⁹ n acci dit nisi ex sanguine colico. et mā calida. s. cōiuncta luter. qz uelamen ligans non recipit nisi materiā calidā. qz n. stringitur et dilatat mltū. s. ex motu ueniūt ad ipm iste materie uehemēter Et haly dixit flitū. et mlticū per parū sunt in optime to sub uoluent eo q grossa sint. Et optimentūz tenue n. n recipit nisi subtilez materiāz. sanguis autem et colera subtilez sunt. Et sic sanguineuz et colericum ut plurimūz sunt in eo. Dixit in eo. Dixit Alii. Materia huius. apans fin plurimū est colera et sanguis coleric⁹. qñ in mē bris tunicosis nō penetrat nisi humor coleric⁹ deinde sanguis pur⁹. Et qñz fit sepe ex sanguie adusto. Et qñz fit ex sanguie putrido. sed nō sic sepe. Et qñz fit s. raro ex melacolia putrefacta inflāmata. Nō uere alit pleuresis fm mās mā eius est aut sūa putrefactū et inflāmatur. et hoc est raro ut mltia putrefacta et inflāmata. et hoc

rarius. Dicitur pleuresis facta a mltis fm plm
fit a mltis facta p adustioez sanguis uel colere.
Et qnz fit pleuresis ex flate falso. Et qnz ex
flate aquoso fluio lz raro. Qd aut dix ysaach
f. q uapor ascendens sursum si iuenit sue pene
transit obstaculoz reuertit iferi ad loca uicina
cordi. et ibi generat apata. non intellexit de ua
pore pprie sumpto put. f. est exalatio sicca uel
put est exalatio puz sicca in sbaz aereaz tras
mutata. Hic ex tali uapore no generat apa in di
cuis locis. Sz per uapores intellexit sumu buoz
subtilitatz manet in sub specie buozis. qz de
tali bene pot carit apa. Et si lz intelligedus est de
omni apate qd diceret factus ex uapore eleuato
ad caput uel aliud mebru. Dicitur ples non fit
ex uentositate qz quado uentositas peruenit ad
mebra spualia maior pars eius transit in uacu
tate pectoris. et si qua portio transit in panicu
los parua e non ualens eos apare. maxime cum
motu pectoris et in caloris loci cito resoluatur
Et dicitur plesis nūq uel raro ualde fit per
uitaz congectionis materie. Et si aliqui fieret. tē
esset apostema mlticuz. qz mebru pāniculare fri
gidus ē et sicci. et nutritur nutritio frigido gro
so mltico. cui sua supfluitas attestari debet. In
quit Ruffus. hec passio in maiori parte accidit
in sinistro latere. et raro accidit i dextro. Ysa
ac similiter dixit et Rasis 4. cōueniūs. Et rō
est qz pars dextra calidior ē et fortior sinistra.
unde fortius resistit et qd ad ipsaz deluit foris
resoluit et consumit. Et insup eueniēs in sinis
tra deterior dextra ppter uicinitatem ad cor. et
que in superiori bus pectoris maxie. qz tunc ma
teria comprimit cor. et ipm ab euēatione bona
phibet et sic de facili potest inducere suffocatio
nē. que ho i inferioribz pectoris patb. Huius sple
nē accidit ē minus mala. Que tñ fit i dextra tar
dius sanatur. Nam qz dextra pars calidior
sit caliditate naturali. non tñ accidentalī. ymo ē
post apostemationē non ē eius naturalis calitas
amplior ea que in sinistra. Adhuc aut nā ma
gis sollicita ē de curatione plesis sinistre qz dex
tre. ppter nobilitatez cordis. qz cum apostema
sinistra dirrigit illuc nā plus de spū et calore ad
corrigenduz et resoluenduz. quare sinistra citius
dissoluit. facit ē ad tarditatez resoluōis plesis
dextre. maior mae multitudo que in ipso colligi
tur ppter maiore ipsius caliditatez p amplius at
trahentez. Et dixit Ruffus. Non solet acciō
re mulieribz maxime si stabolia. i. ipsaruz men
strua faciunt. Et ysaac dixit. rarissime accit mu
lieribus sepe autē uirif. Et Aui. dixit. plesis
minozat in mulieribz que menstruant. qm ppo
nes eaz declinat ad bñditatez absqz colera. di
cunt q mulieribz menstruis carenibz pp fortitu
dinē caloris nālis sicut pprie sunt in ragines.
aut carenibus eis pp sanguis paucitatez raro ac
cidit pleuresis. carenibus aut eis pp opitones
frequētius incurrūt eaz. Et dixit Aui. Qñ
pleuresis accidit pgnātibz ē pntiosa Dixit
Ipo. 3. affo. in affo. ultra ho bāc etatez et. q in
pauis semibus accidit pleuresis sepius qz i iuue
nibus. qz uis eim plus de colera generet in iuue
tute qz in senectute. plures tñ pleses generantur
in senectute qz in iuuentute. qz hī iuuenū fortior
est ad resistendū. Et cuqz hoc in pms sensibz sa

tis de colera generat. Et adhuc in eis satis est
de ea ex iuuentute reseruauz. Et ex hoc maxie
hī ficat affo. in pñ senectutis imo fm quosdaz
in residuo senectutis. Et in decrepita raro gene
rat plesis pp sanguis gressuū. et cole paucitatez
et duritiē paniculor. Sz dñt maxie generat in
adolescētia. qz sanguis i eis ē sibilis et mlti et ad
buc subz paniculorū in eis satis ē tenera. bilis
penetrari. Dix tamē Aaron q pleuresi mino
ratur in decrepitis. sz tamē magis ierificat eos
qz iuuenes. eo q negligentes sunt ad mundi ficiā
dum per spūm ex debili uirtute eorum. Et
Aui. similiter dixit. si accidit eis interficit pro
pter debilitatem uirtutis eoz in spūendo et mū
dificando. Dixit Rasis 4. cōueniūs. cum se
la uita fuerit leuis naturaliter. raro patitur apa
dyasfragma aut alios morbos. Et zoar di
xit in probemio theysit. Dixit mibi pater meus
q bñtes eozp solubile nō ualde pleuretici sūt.
Dixit Ipo. 6. affo. Accidit rucmātes. f. frequē
ter et pure. nō pmitte acuitati et a cā intrinseca
nō a cā in cibo uel potu nō ualde pleurenti sūt
i. nō frequēter sz raro ut dixit Aui. Et Rasis
4. qñtēus adducēs dicitur affo. aut in bñtibz
oxiremiā nō accidit pleuresis. qm oxiremiā ac
cidit bñtibz qplonez frigidaz siccaz. Et pleu
resis est apa pāniculū induci costis qui ex dem
plitate eius nō pot qz pē bñtoz siccū mli raro
Ex cuius dicto pz q intellexit de pleuresi ha
fm mās. Dicit Aui. qñ tñ pñt eā incurrere qz
pōt quis esse frigidū stomachi et inde oxiremiā
pati. Et esse calidi epis et pūis pectoris. unde
poterit in eo generari colera apta pleuresi care
Dixit Rasis. ibidē Dico hic manifestat q co
lerici apti sunt ad huius passionē. Et hinc ali
qui dicūt q si flici aliquid incurrūt eaz. nō est in
eis hec passio itensa magna. Et dixit Ruffus.
p maiori pte accidit in autūpno. et yeme et in mi
nori pte in estate. Et magis accidit ex uēto bor
zeali assiduo. et minus ex meridionali. Ysaac
aut dixit. pleuresis yeme et uere maxie generat.
Et Aui. dixit q plurimū pleuresis accidit autū
pno. et yeme et maxie post uer yemale. Et multi
plicat in uere yemali. et effus latitōe septētrionis
pp multitudinē supfluitatū et pp coartatoez eaz
et expressioez et catarrhos. Dixit Ipo. 3. affo.
yeme ho pleurentes et pipleumonie et. Et iste
pleuresis possunt esse uere. et tñ maxie in pñ
yemis ex mē colerica reseruata usqz ad istud
tepus. sz fm plurimū sunt nō uere et maxie pce
su yemis ex mē flica i fine autūpni multiplicata
et ipa yeme. Et subdit Aui. Multiplicatur
flatu septētrionali dolores latez et costaz et p
prie successe meridici. i. qñ succedit septen
trion post flatus meridionali nenti. Et in estate
et cū sufflat merides minozant. f. pleuresis. et
pñti dolores quia non fit expressio mēz iunc.
Et subdit. cum estas fuerit austrina pluuiosa. et
similiter autūpnus. multiplicat pleuresis in fine
eius in bñtibz coleraz supflua. Dñt qdā frequē
ti mltiplicat i yeme pp replōnē iteioz mebro
rū ex sanguie. et alio bñtibz factaz. et ppter
ipsoz mebroz caliditatez et icōueniētiē euapora
tione. Et post yemē frequētius fit i uere. qz tñ
beneficio teporis multiplicatur bñtoz. qui nō
iuuenies adhuc libez exiū poris. adhuc nō

sufficienter aperti. sūt cā appāb. Et tñ in ue
re multiplicatur plus p̄fēsis p̄fēca p̄p multitudine
ne flans. et expressionē ei⁹. et lesionē mēbroz
spūalium a frigore. Et dicitur. multiplicatur i
autūpno plusq; in estate. non qz i eo sit plus de
colera q; in estate. sed qz i eo sauis ē ad huc et
reſeruat in estate que in autūpno constringit et
phibetur a reſolone et maxie in fine autūpni. Et
ſubdit Aui. q p̄fēsis ſcōm formā aliā ab hac q
dicta est minoratur in aerib⁹ et regionib⁹. et uē
tis meridionalib⁹. Pleureſis uera ſcōm mām
ē morbus acutus nūq; .14. diem tranſcēdēs q;
cum ē de ſe et in ſui cā conſiderata. Dixit eim
ypo. 5. afforſi morbi loquens de dicta p̄fēsi uera
et facili. quicūq; pleureſi facit in .14. dieb⁹ ſu
ple uel ante non purgant. i. non ſanant. et curant
per reſolone mām tunc nō amplius per reſolone
curant. ſed in empima. i. collectionē mām et eius
ſupurationē tranſeūt. Et fortaſſe pōt expōt trā
ſeunt. i. tranſeunt ſunt. Nam non ſtatim poſt .14.
dies ſanata ē materia. et facia ē erupio ei⁹ et ef
fuſio ſaniet ad medium pectoris. ſed poſtea mā
colligitur. ſaniet. et āpa rumpit et ſaniet in pe
toris cōcūitate diſfundit. et ſic facit erupio
ma. Dixit Serapio. qz crīſis p̄fēsis uere. i. q
reſolone ē in .14. die. aut ad plus in .20. pculdu
bio cū ſpūo aut inſenſibilit. Et Aui. dixit
q non cum ſpūo mādificat ſup aut non reſolui
tur inſenſibilit. uſq; ad .14. diē. tunc iā fecit cole
ctionē. qz terminatur ē per ſanationē materie
Rō est. qz p̄fēsis uera ē morbus acutus q̄tina⁹
moleſtus qui non tranſit. .14. diez. ſi mā eius fu
erit ſufficienter ſubtilis. Et ſi nō fuerit ſic ſub
tilis. tunc ad plus non tranſit 20. ut dixit Se
rapio. Et uerificat iſte terminus ſz p̄m. In
ali quib⁹. n. poſſet plonari et breuiari ſcōm
diuerſitates p̄pōnū. etatuz t̄puz et aliorū p̄pula
riſ. ut patuit in Axiō de quo dixit ypo. 3. epy
dmiarū qui ſunt uere p̄fēciūz d quo recitat ga
lienus p̄ affo. in cōmēto affo. p̄p̄mōz et conſi
ſtentia. et. cuius crīſis fuit in .34. et tñ fuit
terminata ad ſanationē. Cauſa at huius plon
gatiōis poſuit eē in uirtutis debilitas. aut pleure
multa dempſitas. aut uiauz et porozuz artitas.
aut alia ex cauſis que faciūt ad morbi longitudi
nez. Et dicunt quidaz q p̄fēsis uera facili
et non ſeuu regulari obſeruatō regie terminatur
in .14. aut ante ipm. ita q terminus lōgior erra
dicatiōis eius ē dies .14. Si hō erratuz fuerit
i regulari regimie tñ poterit extēdi ultra .14.
Et ſic uoluit Gal. p̄mo de crīſi. Et intellexe
runt p̄dicti auctores de cauſa. i. de terminatione
facta per reſolonez. pleureſis eim qualiſcūq; ſit
dixit Deſue aut reſoluit aut ſuppurat aut p̄mu
tat ſuple aut indurat. ſz Deſue tacuit de indu
ratiōe. qz raro p̄ungit qm mā eius eſt ſubtilis
q nō de facili ad induratiōez ducit. Aui. aut
tenigit de ea et dixit Aui reſoluit aut idurat aut
colectionē facit. Suple aut p̄mutat. ſic eim ter
minat quodcūq; apoſtema. ueruz dixit ipſe idu
ratio ē ex eis que minoratur ſuple et p̄mutatiō
poſt eaz. ſed aut reſoluit. aut colectionē facit in
duratione diſpōnuz. i. fm plurimū. Et eas q
āpata dupliciter reſoluiunt. uno mō. reſolue et
q ſit per quereſionē mē facientis āpa in uapozē.
q iſenſibilit a corpore euapozat p̄ poroz exiēs.

Et cōſcat iſte modus āpantib⁹ oib⁹ iſtrinfecis
et extrinfecis. ſiue i pox mā ſit colecā i cupū. ſiue
nō. Et ſi ſic ſiue ſit ſanata ſiue nō. Et de hō mō
reſolonez p̄prie intelligūt auctores. cū abſolute
de reſolone loquuntur. 2. mō reſoluitur reſolone
ne i p̄prie dicta q duplex ē una que ſit per quā
daz reſolūtiōez mē mundū collectie in cupū. Et
iſte modus cōſcare nō pōt āpantib⁹ que ſunt in
cute. uel carne n̄ ueſita pānculo. ſz ſoluz cōſcare
mēbris pāncularib⁹ aut pānculis indutis. ſic
ſunt mēbra iſtrinfeca et āpata oculi et p̄tūz
oris cū eis. Reſoluit eim mā a dictis mēbris p
poroz pānculi tenuis. aut rare texture. uel laxa
te et rarificati. Et de hoc mō loquēs Aui.
de pleureſi dixit. cū ipa reſoluit 2. p̄m recipit
pulmo illud qd reſoluit. i. reſoluit ab ea. et exic
cat ipm et extra in ſcreatiōe educit illud. Alia re
ſolūtiō i p̄prie ē illa que ſit per mutatiōez mē de
loco ad locū ſiue fiat p tranſmiſſum a nā. ſiue
per pulſuz aut tractuz ab arte ſiue fiat mobilita
te materie. Et iſte mod⁹ pōt p̄petere oib⁹ āpa
ntib⁹ iſtrinfecis et extrinfecis. De quo modo lo
quēs Aui. dixit Qñz reſoluit ad partē alioz. i.
p̄mutat ad aliud mēbrū. Et oib⁹ iſtis modis
ſificat terminatio ſupradicta pleureſis in .14.
diebus uel ante. Per ſuppuratiōez aut termina
tur pleureſis. qm materia eius colligit in cupū.
et maturat et ſaniet et erūpit. Et hoc qñz ante
maturatiōez. et eſt illudabil erupio et qñz mā
p̄fecte digeſta. et eſt tñ laudabil. Et māz que in
eruptiōe egredit Aui. dixit qñz recipit pulmo. et
extra educit in ſcream. Et qñz recipit cauz uena
p̄caua et egredit per urinā. Et qñz effundit ad
meantz ſectis. et egredit cum ſolone uētris. Et
qñz cadit ſaniet ad mēbra uacua et glandoſa et
loca emſictoria. ſicut ſunt duo inguina et magalē
.i. fauces et poſt ābas aures. et facit euenire āpa
in eis. Et multonēs expellitur iſta materia ad
cerebrū et ad mēbra alia et cāt in eis apoſtema.
Dicit q mā collecta in cupum pōt magis ad
alia p̄mutari et cāt in illis āpa. Et ſanata etiā
illud pōt. ſi hōi alicui in ſuo trāſitu p̄miſceſ.
Saniet aut impmixta nūq; aut raro ualde cāt
āpa in mēbro ad qd p̄mutat ita q perraz iuen
tuz eſt āpa inchoaſſe a mā ſanata. Et eſt mā
erūpens ad loca uacua pectoris qñz tanta. q n̄
poteaz p̄lo recipere p̄mutatiōez illi. Et qñz pōt
p alia aut ad alia loco trāſmutari l mādari. et tē
dix Aui. p̄focat p̄monē ſua mltitudie. et p̄foca
do meatuz banclius. interficit qñq; ipſa mate
ria erupit. et ſi non ſit mā ſaniet. i. licet nūduz
ſit ſanata et matura. ſiue ſit ſanata et matura et
ſiue ſit ſpūuz ſiue ſaniet ſiue non. Ipſa non eſt
tanta q ſua multitudine p̄focet. ſed uirtutes
ſunt p̄ſtrate quare d̄ficiūt a ſpūo et etiā a p̄mu
tando ipſaz ad alia loca. et tñ ē timor ſuffocatio
nis. Et p̄pter hoc oz ut q̄forēz v̄tus in hac
boza. ut ſit fortis ad faciendum conſtrictionēz
uehementēz ad miſſiz ſpūi ut per conſtrictionē
ſitret mā in p̄monē et expuat. Hoc nāq; ipu
tuz ē operatio que debetur duabus v̄tutib⁹. qua
ruz una eſt nālis. i. maturatiua et expulſiua. Et
altera ē uoluntaria. Et qñ iſte due uirtutes non
conforant. poſſibile ē ut d̄ficiāt a mundificā
do. Diunt p uirtutē nālez expulſiuz. poſſunt
intellexiſſe illā que d̄latat pecius et conſtringit

.f. inq̄tuz sine cognitōe agit. Et hec eadē dicē
voluntaria inq̄tuz agit euz cognitōe ad ip̄uz vo
luntatis. Et p̄dicit intellexisse virtutē mouentem
pulmonē soluz. que scdm̄ Auer. ē nālis. aut fru
tez expulsuā naturālē pp̄uā unicuiqz mēbro p
quā mēbra suas sup̄fluitates expellūt. Tu ar
scire debes d̄xit Auer. q̄ difficultas sp̄endi n̄
ē nisi ex virtute que ē debilis. aut ex instrumēto
cum ē leuius cā sui ipsius. aut uicini sui. Aut est
ex m̄a. cum ipsa ē subtil̄ ibibita. aut ē grossa ul
uiscosa. Scias tñ q̄ non semp̄ necessariū est
plēsiz deueniētes ad collectionē erūpi. qz q̄qz
potest m̄a sanata transpirari et resolui ut d̄xit
Hā. 13. terrapēlice. Et Rasis. 13. q̄nētis. Et
hoc eēt qñ materia eēt parca non multuz grossa
nec uiscosa. utpl̄m̄ tñ est q̄ m̄a collecta erūpi ē
Et eius erupcio d̄xit Auer. qñz accidit an̄ eru
ptionē siue maturationē. eo q̄ nā expellit materi
as nocentē sua multitudine. uel acuitate. Aut pp̄
q̄p̄ionis et etatis caliditatem. aut temporis siue
regionis. Aut pp̄ter receptionē facientē erupci
onē ex ebullitione ante horā. aut ex motu egrī ma
xime casu. aut missi uehementi. aut uociferatione
Notant q̄ p̄cessus plēsiz ad resolutionē p̄ spu
itū et p̄cessus eius ad collectionē in cupum d̄rūt.
maxie primo quo ad partes situs materie quia
materia que resoluit iacet quasi sparsa p̄ poros
et in eis sicut adaptant ita resudat et expuit
Sed m̄a que collectionē facit ut in cupuz laniat
lacerat et scindit manifeste inuis q̄nūtates mē
bri. in loco ubi sibi materia locus capit. Et si di
ceretur qñ potest in p̄niculo tā subtili materia
sibi locum facere et cupū dicenduz q̄ pōt in me
dio eius sibi aliquā dilatacionē facere. Et sunt
qui dicunt hanc dilatacionem facit uersus car
nes costaruz. Et d̄rūt 2. in modo temporum
eius quia in plēsiz que resoluit digestio materie
non concurrat cum difficultate accidentiū. sed si
ent incipit digeri et expui. ita incipit breuiari et
in dolore et in alijs accidentibz remitti nisi cū
eēt additio fluxus materierū ad locum. Sed in
plēsiz que terminat ad collectionem sicut incipit
digō et collectio. ita incipit accidentiū difficulta
et intensio. q̄l̄z ei q̄ fuit in febribus continuis
siue apostemate. Et si dicatur in plēsiz que resol
uitur qñ materia eius digerit. qz cum materia
digerit non fiunt accidentia eius difficultia. dicē
duz q̄ causa est qz cum digeritur non digeritur
cum forti ebullitione n̄ cum difficultate multa et
accumulacōe eius in p̄fundo. Dicit Auer. qñz
accidit q̄ pmutat plēsiz ad p̄pleumoniā ita ut
recipiat pulmo materiā. p̄fatis. deinde non ē bo
nuz sp̄itus eius. i. non expuit eger bene illā ma
teriaz uel si quid expuit non ē sp̄itus bonuz. qz
non potest in mūdicando m̄as illaz malaz. reti
nemur itaqz in plēne et apostemate ip̄m. Peri
pleumoniā tamen dicit ipse raro pmutat ad pleu
resiz. sed res est e7. .f. q̄ sepe ut plures pmuta
tur plēsiz ad p̄pleoiz. Et ratio ē qz si plēsiz sa
nata. necessario illa sanies habet transire per pl̄
monē. que potest ibi reueneri et apostemare ip̄m
qd̄ non ē eod̄uerso. Uic iterū per quas expe
litur m̄a plēsiz ad pulmonē sunt latiores q̄ eod̄
uerso. ad quod ēt adiuuat. qz nā non sic resistit
putans posse materiā expellere per sp̄itū ac te
ruz. qz materia plēsiz subtilis ē potens penetra

re in pulmonē. Materia aut p̄pleoie grossa ē nō
ualens in s̄bam paniculatē durā et solidā p̄trāsi
re. Et uerificat scdm̄ hoc de plēsiz et p̄pleumonia
ueris. qz de non ueris al̄n pōt eē oppo. Et d̄
xit Auer. qñz ē ut pmutet plēsiz ad p̄sim. quā
doqz mediante perip̄leumonia ad quam primo
permutatur et quandoqz non mediante ea. ym
mo quia materia aut sanies egressa a pleuresi
ulcerat s̄bam pulmōis acuitate et malitia sua. Et
qñz accidit ut pmutet ad sp̄asmū et cūzes ita ut
expellat materia ad neruos cōiunctos mēbro
in quo est ap̄a. Hāz hoc mēbrū ē neruosuz. Et
qñz succedit pleuresi et p̄pleumoniē quasi stu
por in postremis ad interius parietis et in do
mestico brachij eius et usqz ad p̄tes cordis et
usqz ad extrema digitorum. Et qñz p̄trāsīt m̄a
usqz ad p̄tes cordis. et accidit tremor cordis
que sequit. s̄ncopis. sup̄. et uip̄m̄ mors. Et
qñz p̄trāsīt materia ad lauis cerebri in dispōe
resolūis. i. p̄mutacōis in tēpore in quo ē ap̄a
resolui ante collectionē. et in dispōe collectionis
ē. Et qñz pmutat m̄a ad mēbra appētia. i.
exteriora et magis extrema. et fuit eis erupcio.
Et hec pmutatio qñz est in s̄bam neruoz et cor
daz. ymo ēt ossiuz. Et qñz declinat materia ad
mēbra inferiora crura et pedes faciens in eis
exiuras que deinde ap̄iunt et fuit fistule Et
est hoc ex cāis euasidōis. Et nō sunt fistule mali
gne nociue. Non eim̄ hic sumit fistula pro ha
fistula. s̄z pro ulcere. sanioso. Et si declinat ma
teria ad iuncturas et fuit fistule. euadit ifirmus.
s̄z tñ qñz antiquat mēbruz. .f. cum illa dispōe
uel egritudine. Et pp̄ter cum non est illic eio
altera cū stercore aut urina grossa plurimū sedi
minis aut p̄spūz plurime maturationis. Hāz si
fuerit aliqd̄ horū erit solubrius. nā per hoc si
gnificat paucitas materie illas facientis exiuras
Et pp̄terea possibilis est rectificatio eius. .f.
exiure fistulose euz maturatione. materia eiz pau
ca est eo q̄ per aliam eūatur uiaz. Pleuresis
aut nō uera fm̄ materiā tñ d̄xit Serap. Non
resoluit per sp̄itus sup̄le neqz insensibilz in di
cus diebz. s̄z puenit ad sp̄itus sanies. .f. fm̄ pl̄m̄.
aliquē tñ tardatur ip̄ius resolutō p̄ter q̄ sanies.
Pleuresiz hō que saniant d̄xit Ipo. 2. pro
nosticoz q̄daz in. 20. quedā i. 40. et q̄daz in. 60.
rupturaz differūt. sup̄le et q̄dā in medio dictoz
tēporū et intra ip̄a tēpora. Ex quo eim̄ materia
transiit in sanies signū est q̄ ip̄a fuit grossa. nō
facile sanabil̄ utpl̄m̄. Et tō qz eius sanatio tar
datur q̄ tarditas breuiat et plōgat 2. dispōe
materie ad saniationē et 2. et eius acuitatez uel
breuitatez. Dicit Auer. qñz erūpit uirus in 5.
s̄z in pluribus ē in 20. et 40. et 60. Et Hā.
dicit in q̄mēto p̄dicti uerbi Ipo. q̄ ad nominādū
diez eruptiōis apposituz d̄z s̄m̄ p̄ncipiū a die
collectionis materie in cupum. Cum aut erupcia
plēsiz puenit sanies ad pectoris uacuitates et ēpi
ci fuit pacientes tūc d̄ix Ipo. 5. affo. Et n̄ pur
gat in 40 diebz. sup̄le et interiz n̄ moriunt i p̄i
sum transiunt. Et Serapio habet amissū sic
scriptū. Illi in quoruz pectoribz colligit sanies
ex pleuresi si sp̄iunt in 40 diebus illaz saniem
sup̄le aut paruz post a die qua accidit eis sp̄itū
sanies. Nam iste terminus 40 dieruz sumitur a
die rupture in qua incipit apparere sp̄itū sanies

tunc quiescent ab eis. s. r. sani fiunt. s. si nō ter-
dunt ad. p. l. s. d. i. t. h. u. c. q. n. non mōdificatur
turus post 40 dies. tunc iam cadit in p. l. o. i. a. m.
p. l. s. i. s. i. s. i. c. u. t. e. x. p. l. o. i. a. c. a. d. u. n. t. i. n. p. l. s. i. s. Et for-
tasse. A. u. t. a. c. c. e. p. i. t. p. l. o. i. a. z. l. a. r. g. e. p. q. u. a. d. a. z. d. i. s.
pōne s. i. l. i. p. l. e. u. r. e. m. o. n. i. e. H. a. z. r. e. p. l. e. t. p. u. l. m. o. a. s. a. t. e.
i. l. l. a. e. t. a. c. c. i. d. u. n. t. e. i. s. i. c. u. t. a. c. c. i. d. e. n. t. i. a. p. l. e. u. r. e. m. o. n. i. e.

Terminus aut. 40. d. i. c. e. z. nō assignat. est epi-
mau qz est morbus chronicus. aut saltē a sui p. n-
cipio acutus. p. u. e. r. s. i. u. s. c. u. i. u. s. t. e. r. m. i. n. u. s. e. s. t. 40.
diebus. infra aut. ipm tēpus. q. u. i. u. s. i. p. a. s. a. n. i. c. e. s. i. n.
loco retineat. calido. nō est in necessarius ipaz
multū exacu. ut corrosiua fortiter fiat maxie si
sanies laudabilis fuerit aut saltem talis cui nā
posset pesse. Si a p. n. ruptur sanies fuerit
illaudabilis et corrupta et insupabilis a nā in
fra dictū tēpus posset in t. m. exacu. q. u. i. n. f. r. a. 40.
dies poterit pulmonē corrodē et ulcerare et sic
facere p. l. s. i. s. u. t. d. i. x. i. t. H. a. l. i. n. p. m. e. n. t. o. d. i. c. t. i. a. s. s. o.
Nec obstat q. u. i. d. a. d. i. c. i. t. s. a. n. i. e. i. l. l. a. n. o. n. d. e. b. e. z. e.
exacu. p. p. t. e. r. e. a. q. i. d. i. c. t. o. t. e. p. o. z. e. i. p. a. g. r. o. s. s. i. o. z. r. e. d.
d. i. t. s. u. b. a. l. i. r. e. s. o. l. u. t. o. q. u. i. s. i. c. i. n. g. r. o. s. s. i. l. a. t. a. p. o. t. r. e. d.
d. i. e. t. r. e. d. d. i. t. a. c. u. t. i. o. z. e. x. a. c. t. i. o. n. e. c. a. l. o. z. i. s. n. a. l. i. s. e. t. e. t.
p. r. e. r. n. a. l. i. s. i. n. e. a. p. u. n. u. a. p. r. e. s. e. t. i. g. n. e. e. i. p. i. s. a. n. i. c. i.
i. c. a. l. i. d. o. l. o. c. o. q. u. i. c. e. n. t. e. s. e. d. u. c. i. t. a. d. u. l. t. i. o. z. e. g. r. o. s. s. i.
maxie in dicto spacio. Qd aut. igrōssata possit
acutior fieri actōe caloris declarat c. a. r. p. r. o.
p. r. e. r. u. a. r. i. e. t. a. t. e. s. i. g. n. o. z. d. i. u. c. i. a. z. s. p. e. r. u. s. p. l. e. u. r. e. l. i. s.
H. u. c. t. o. z. e. s. nō p. o. s. u. e. r. u. n. t. s. i. g. n. a. g. e. n. e. r. i. s. d. o. l. o. z. t. a. m.
lateris in omni eius s. p. e. r. e. p. i. t. u. r. s. i. c. u. e. r. i. t. u. a.
s. u. e. nō h. a. Nō eim accidit a. p. a. i. n. m. e. b. r. o. i. n. s. i. l.
b. i. l. i. a. b. s. q. z. d. o. l. o. z. e. i. q. u. o. t. i. q. z. t. a. l. i. m. e. b. r. o. a. p. a. s. u. e.
r. i. t. D. i. x. i. t. e. i. m. R. a. s. i. o. 4. c. o. n. t. i. n. e. n. s. e. x. v. b. o.
H. a. l. i. o. b. c. a. m. a. p. a. n. i. s. a. c. c. i. d. i. t. d. o. l. o. z. h. i. c. i. n. d. o. l. o. z.
s. c. d. m. u. a. r. i. a. s. s. p. e. c. i. e. s. p. l. e. u. r. e. l. i. s. u. a. r. i. u. s. e. x. a. c. t. u. t. u. t.
s. t. a. t. i. m. d. i. c. e. t. u. r.

Signa itaqz pleurelis v. e. d. i. s. t. i. n. g. u. e. r. e.
a nō vera s. m. m. a. z. e. t. s. m. l. o. c. u. z. s. m.
H. a. l. i. 4. d. e. i. n. t. e. r. i. o. r. i. b. s. s. u. n. t. q. u. a. t. u. o. z. s. d. o. l. o. z. l. a. t. e.
r. i. s. i. n. q. u. o. s. e. n. t. i. t. e. x. t. e. n. s. i. o. e. t. p. u. n. c. t. o. q. u. e. a. c. c. i. d. i. t.
p. p. m. a. l. a. p. l. o. n. e. z. q. u. i. n. u. a. n. t. i. s. s. o. l. o. n. e. f. a. c. i. a. a. m. a.
q. u. e. i. a. m. e. x. i. u. i. t. o. z. i. f. i. c. i. a. u. e. n. a. r. u. m. i. p. o. z. o. s. i. t. a. t. e. s.
m. e. m. b. r. i. i. n. g. r. e. s. s. a. 2. m. e. s. t. f. e. b. r. i. s. i. n. s. e. p. a. r. a. b. i. l. i. s.
p. u. e. n. i. e. n. s. a. m. a. t. e. r. i. a. a. p. o. s. t. e. m. a. n. t. e. p. u. t. r. i. d. a. i. l. o. c. o.
c. o. r. d. i. u. i. c. i. n. o. 3. m. e. s. t. d. i. f. f. i. c. u. l. t. a. s. h. a. n. e. l. u. s. e. n. e.
i. n. e. s. p. p. t. e. r. p. r. e. s. s. i. o. n. e. p. u. l. m. o. i. s. a. b. a. p. a. t. e. p. l. e. u. r. e.
4. m. e. s. t. i. n. s. i. s. c. o. c. o. m. u. n. i. t. a. s. p. p. t. e. r. m. a. z. q. u. e. e. x.
a. p. a. t. e. r. e. s. u. d. a. n. s. q. u. a. s. u. c. i. p. i. t. p. u. l. m. o. E. t. i. c. e. n. t. e. e.
e. u. z. S. e. r. a. p. i. o. d. i. c. e. n. s. u. e. r. a. z. p. l. e. i. s. q. u. a. t. u. o. z. s. e. c. d.
u. r. a. c. c. i. d. e. n. t. i. a. s. s. t. r. i. c. t. i. o. h. a. n. e. l. u. s. z. i. n. s. i. s. z. d. o. l. o. z.
p. u. n. c. t. u. s. z. f. e. d. i. s. a. c. u. t. a. A. u. t. s. o. l. u. m.
t. r. i. a. d. e. p. d. i. c. t. i. s. p. o. s. u. i. t. d. i. x. i. t. n. c. u. a. l. i. q. u. i. s. s. u. b. c. o.
l. i. s. s. u. i. s. d. o. l. o. z. e. s. e. n. t. i. t. p. u. n. c. t. u. s. z. p. p. u. e. q. u. a. n.
d. o. i. n. s. i. s. p. a. n. i. s. i. c. a. z. z. f. e. b. r. e. z. s. u. p. p. l. e. u. r. e. l. i. s. p. a. n. i. s.
5. u. e. r. o. d. e. i. n. t. e. r. i. o. r. i. b. s. H. a. l. i. p. o. s. u. i. t. a. c. c. i. d. e. n. t. i. a.
p. l. e. i. s. u. e. r. e. i. n. s. e. p. a. r. a. b. i. l. i. a. f. o. z. e. s. q. u. i. p. d. i. c. t. i. s. a. d. d. i.
d. i. t. i. n. u. s. p. u. l. s. u. z. s. a. u. n. n. e. z. d. u. r. t. u. e. t. z. p. u. e. e. x. t. e. n. s. i. o.
n. i. q. u. i. d. i. c. i. t. s. e. r. i. n. u. s. E. t. p. o. n. i. t. u. r. s. i. c. a. R. a. b. i.
i. n. 6. p. u. c. u. l. a. a. c. c. i. d. e. n. t. i. a. z. c. o. m. i. t. a. t. i. a. a. p. a. l. a. t. e. r. i. s.
q. u. e. n. o. n. d. e. s. e. r. u. n. t. i. p. m. s. u. n. t. q. u. i. n. q. z. s. f. e. b. r. i. s. a. c. u.
t. a. d. o. l. o. z. p. u. g. i. t. i. u. s. i. n. l. a. t. e. r. e. s. p. u. s. p. a. u. s. z. s. p. i. s. s. i.
p. u. l. s. u. s. d. i. c. t. u. s. s. e. r. r. a. z. i. n. s. i. s. D. e. d. o. l. o. z. e. d. i. x. i. t.
R. a. s. i. o. 4. c. o. n. t. i. n. e. n. s. i. s. s. i. d. o. l. o. z. l. a. t. e. r. i. s. z. p. e. c. t. o. r. i. s.
n. o. n. f. u. e. r. i. t. i. n. p. l. e. i. s. u. e. r. a. c. u. z. i. n. s. i. n. o. n. e. r. i. t. e. x. a. p. o.
s. t. e. m. a. t. e. n. e. q. z. e. x. a. l. i. q. u. o. c. a. r. b. u. c. u. l. o. q. u. i. s. i. a. p. o. s. t. e. a.
f. a. c. t. u. s. f. u. e. r. i. t. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. e. r. i. t. a. l. i. q. u. a. r. e. s. u. d. a. t. i. o. E. t.

resudatio excitat tussis. D. i. x. H. a. l. i. 4. d. e. i. n. t. e. r. i. o.
r. i. b. u. s. c. u. a. c. c. i. d. i. t. d. o. l. o. z. i. p. u. b. c. o. s. t. a. r. u. z. l. a. t. e. a. p. e.
i. n. q. u. a. t. u. o. z. d. i. u. d. i. t. s. p. e. c. i. e. s. u. n. a. e. i. n. q. u. a. a. p. o. s. t. e. a.
f. i. t. i. n. p. a. n. i. c. u. l. o. i. n. d. u. c. t. o. c. o. s. t. i. s. a. b. i. n. u. s. z. d. i. p. l. e.
s. i. s. 2. a. i. n. q. u. a. a. p. o. s. t. e. m. a. f. i. t. i. n. m. u. s. c. u. l. o. i. n. t. e. r. i.
o. z. i. q. u. i. e. x. t. e. n. d. i. t. p. e. c. t. u. s. z. c. u. i. u. s. d. o. l. o. z. s. e. n. t. i. t. a. p. o.
i. m. i. s. s. i. o. n. e. h. a. n. e. l. u. s. 3. a. e. i. n. m. u. s. c. u. l. o. e. x. t. e. r. i. o. z. i.
q. u. i. r. e. s. t. r. i. n. g. i. t. p. e. c. t. u. s. z. c. u. i. u. s. d. o. l. o. z. s. e. n. t. i. t. a. p. e. i. s.
s. i. o. n. e. h. a. n. e. l. u. s. E. t. 4. a. f. i. t. i. n. c. u. t. e. z. m. u. s. c. u. l. o.
m. a. n. i. f. e. s. t. o. c. u. i. u. s. d. o. l. o. z. s. e. n. t. i. t. p. t. a. c. u. z. D. o. l. o. z.
a. u. t. p. r. i. m. e. s. p. e. i. f. i. t. c. u. m. p. u. n. c. t. i. o. n. e. z. e. x. t. e. n. s. i. o. n. e. i. l. p. a.
e. i. o. s. i. t. a. t. e. m. u. l. t. a. e. o. g. l. o. c. u. s. q. u. o. f. i. t. a. p. a. e. p. a. n. i. c. u.
l. u. s. z. d. o. l. o. z. e. s. a. c. c. i. d. e. n. t. i. e. s. i. p. a. n. i. c. u. l. i. s. s. i. b. i. l. i. b. u. s.
c. u. z. d. i. c. t. a. d. i. s. p. o. n. e. e. x. i. t. D. i. x. i. t. S. e. r. a. p. i. o. s. i. e. s. t.
c. u. m. d. o. l. o. z. e. p. u. n. c. t. u. o. o. r. d. i. n. a. t. o. t. u. n. c. p. l. e. i. s. e. s. t.
u. e. r. a. q. u. i. u. e. l. a. m. e. n. e. n. e. r. u. o. s. u. z. i. n. n. a. s. u. a. s. e. n. t. i. e. n. s.
e. x. q. u. o. e. p. u. n. c. t. i. o. z. d. o. l. o. z. E. t. d. o. l. o. z. p. u. n. c. t. u. u. s.
i. n. h. o. c. u. e. l. a. m. i. e. e. i. l. l. e. q. u. i. e. x. t. e. n. d. i. t. a. c. e. n. t. r. o. s. c. d. m.
r. o. t. u. n. d. i. t. a. t. e. a. d. t. e. r. m. i. n. u. z. z. c. e. n. t. r. u. c. u. i. u. s. e. s. i. x. u. z. l. o.
c. a. u. z. D. i. x. i. t. A. u. t. s. i. d. o. l. o. z. a. l. i. q. u. i. n. o. n. e. m. a. n. i. f. e.
s. t. u. s. c. o. t. i. n. u. u. s. y. m. o. n. o. n. a. p. p. a. r. e. t. m. i. s. a. p. u. t. h. a. n. e. l.
i. n. s. i. a. p. u. d. a. t. t. r. a. c. t. i. o. n. e. a. c. r. i. s. m. a. g. n. a. s. u. p. l. e. z. q. u. i. z.
e. m. a. n. i. f. e. s. t. u. s. z. i. n. u. u. s. e. t. h. i. c. d. o. l. o. z. e. p. u. n. c. t. u. u. s.
e. t. c. a. u. s. a. p. u. n. c. t. i. o. i. s. e. m. a. t. e. r. i. a. h. u. m. o. r. a. l. i. s. e. x. t. e. n.
d. e. n. s. p. a. n. i. c. u. l. u. s. s. c. d. m. l. a. t. u. m. c. u. m. n. i. p. s. a. m. a. t. e. r. i. a.
n. o. n. e. x. t. e. n. d. i. t. p. a. n. i. c. u. l. u. s. s. c. d. m. l. o. n. g. u. z. s. e. d. q. u. e. r. i. t.
e. x. t. u. i. l. a. t. o. e. i. t. e. d. o. l. o. z. i. l. l. e. o. z. e. e. p. u. g. u. u. s. H. a. e.
d. o. l. o. z. i. p. r. e. p. a. n. i. c. u. l. i. q. i. i. p. a. c. t. a. E. t. u. t. p. l. m. c. a. u. s. a. t.
a. m. a. t. e. r. i. a. a. c. u. t. a. m. o. r. d. i. c. a. t. i. a. h. i. n. t. e. f. o. r. t. i. t. u. d. i. n. e. i. n.
p. e. n. e. t. r. a. t. i. o. n. e. p. e. r. p. a. n. i. c. u. l. u. s. A. m. a. t. e. r. i. a. i. n. n. o. n.
a. c. u. t. a. p. o. t. e. t. a. c. c. i. d. e. r. e. t. a. l. i. s. d. o. l. o. z. nō q. u. i. d. e. f. o. r. t. i.
t. u. d. i. n. e. p. e. n. e. t. r. a. t. i. o. n. i. s. i. n. p. a. n. i. c. u. l. u. s. s. z. s. u. a. c. o. r. p. u. l. e.
t. i. a. m. e. d. i. u. z. e. x. t. e. n. d. e. n. d. o. p. a. n. i. c. u. l. i. E. t. q. u. i. z. e. s. t.
c. u. z. p. u. n. c. t. u. r. a. t. e. n. s. i. o. q. u. i. t. e. n. i. t. o. d. i. x. i. t. A. u. t. q. u. i. z. e. s. t.
p. i. u. r. u. m. i. n. p. l. a. r. i. m. a. i. t. a. g. e. x. t. e. n. d. e. t. t. u. n. c. d. o. l. o. z. a. d.
p. r. e. s. m. u. l. t. a. s. E. t. p. o. t. p. u. e. n. i. r. e. t. e. n. s. i. o. i. s. t. a. a. u. t. a. m. l.
t. u. d. i. n. e. m. e. a. p. a. n. i. s. a. u. t. q. z. c. u. i. i. p. a. m. a. t. e. r. i. a. z. i. u. n.
g. i. t. u. e. n. t. o. s. i. t. a. t. e. e. x. t. e. n. d. e. n. s. H. u. c. t. o. z. e. s. a. u. t. nō m. l.
i. u. z. e. x. p. r. e. s. s. e. r. u. n. t. d. e. i. s. t. o. d. o. l. o. z. e. e. x. t. e. n. s. i. u. o. a. u. t. q. z.
nō p. e. s. z. p. e. r. a. c. c. i. d. e. s. z. s. e. q. u. i. t. p. l. e. u. r. e. l. i. s. a. u. t. q. z.
g. r. a. u. i. u. s. a. f. f. l. i. g. i. t. i. n. u. n. o. q. z. i. n. a. l. i. o. e. t. nō i. u. e. n. i. u. r.
u. n. i. f. o. r. m. i. t. e. r. i. n. o. i. b. u. s. s. i. c. d. o. l. o. z. p. u. n. c. t. u. u. s. E. t.
q. z. p. l. e. i. s. e. x. t. e. n. d. i. t. a. s. u. b. y. p. o. u. i. q. z. a. d. f. u. r. c. u. l. a. z.
s. u. p. i. o. r. e. m. i. d. e. o. d. o. l. o. z. i. n. p. l. e. u. r. e. l. i. s. q. u. i. z. s. e. n. t. i. t. i. n.
i. p. a. f. u. r. c. u. l. a. u. t. c. u. z. a. p. a. f. u. e. r. i. t. i. n. s. u. p. i. o. r. i. b. u. s. e. t. c. o.
m. u. n. i. c. a. t. i. t. u. c. c. u. a. d. i. u. o. r. i. o. e. t. m. a. m. i. l. l. a. E. t. q. u. i. z. s. e. n.
t. i. u. r. i. n. f. e. r. i. t. c. i. r. c. a. d. y. a. f. r. a. g. m. a. c. u. f. u. e. r. i. t. i. n. i. f. e. r. i. o.
r. i. b. u. s. p. l. e. u. r. e. e. t. c. o. i. c. a. t. i. t. u. c. d. y. a. f. r. a. g. m. a. e. t. l. o. c. i. s. q.
s. u. n. t. s. u. b. y. p. o. c. u. d. r. y. s. s. u. p. l. e. e. t. q. u. i. z. t. e. n. t. i. t. i. n. p. u. b.
i. n. t. e. r. i. l. l. a. s. m. e. d. y. s. E. t. d. i. x. i. t. H. a. l. i. p. l. e. u. r. e. l. i. c. i.
s. e. n. t. i. u. n. t. p. o. n. d. e. r. o. s. i. t. a. t. e. i. n. p. e. c. t. o. z. e. e. t. d. o. l. o. z. e. z. p. n. m.
h. a. b. e. n. t. e. z. d. e. f. u. n. d. o. p. e. c. t. o. z. i. s. e. t. s. i. n. e. a. d. p. r. e. z. t. o. z. a.
c. i. s. e. t. o. s. s. i. s. s. p. i. n. a. l. i. s. E. t. s. c. i. a. s. q. m. a. i. o. z. s. e. n. t. i. t.
d. o. l. o. z. i. n. p. l. e. u. r. e. l. i. c. u. z. i. a. c. e. t. i. n. f. i. r. m. u. s. s. u. p. r. a. p. r. e. m.
s. a. n. a. z. q. z. q. u. i. i. a. c. e. t. s. u. p. r. a. e. g. r. a. q. z. m. a. i. o. z. s. i. t. d. i. s. t. e. n.
s. i. o. e. t. z. i. n. u. n. t. a. t. i. s. s. o. l. o. i. a. c. e. d. o. s. u. p. r. a. p. r. e. s. a. n. a. z. q. z.
s. u. p. r. a. e. g. r. a. e. o. g. t. u. n. c. a. p. a. p. e. n. d. e. t. i. n. p. e. n. d. e. d. o. d. e.
s. c. e. n. d. i. t. p. p. p. o. n. d. e. t. e. t. i. n. d. e. s. c. e. d. e. d. o. z. i. n. u. n. t. a. t. i. s. s. o.
l. u. n. o. a. u. g. e. t. e. t. i. n. d. e. d. o. l. o. z. a. u. g. e. t. D. e. f. e. b. r. e. a. u. t.
d. i. x. i. t. R. a. s. i. o. 4. z. i. n. n. e. n. s. i. s. E. r. i. t. f. e. b. r. i. s. u. e. b. e. m. e. s.
q. u. i. p. a. n. i. c. u. l. u. s. i. d. u. c. t. u. s. c. o. s. t. i. s. c. o. n. t. i. n. u. a. t. c. u. m. c. a. p.
s. u. l. a. c. o. r. d. i. s. e. t. s. i. c. p. r. i. m. u. s. e. s. t. c. o. r. d. i. E. t. H. a. l. i.
d. i. x. i. t. 3. d. e. c. r. i. s. i. A. c. c. i. d. i. t. e. x. c. a. l. i. d. i. t. a. t. e. a. p. a. n. i. s. i. n.
f. l. a. m. a. t. i. o. c. o. r. d. i. s. e. o. g. p. a. n. i. c. u. l. u. s. e. p. r. i. m. u. s. c. o. r.
d. i. E. t. e. x. i. f. l. a. m. a. t. i. o. n. e. c. o. r. d. i. s. n. e. c. e. s. s. a. r. i. o. s. e. q. u. i. t. f. e.
b. r. i. s. D. i. x. i. t. A. u. t. f. e. b. r. i. s. e. s. t. i. n. s. e. p. a. r. a. b. i. l. i. s. E. t.

cum Gal. dixit de angustia q. stetit pluribus diebus absq. febre. tunc in ipso diebus angustia i. p. n. p. a. ciebat pleuresis uera q. i. a. z. resoluta erat a materia subtile et remanerat grossius n. ebulliens. Et febris erat p. p. o. i. d. a. l. s. Et q. n. z. p. p. o. s. i. t. a. c. u. i. n. t. e. r. p. o. l. a. t. a. e. i. u. s. d. e. m. m. o. d. i. Et interpolata ista dixit Gal. 3. de casu p. maiori pte erit tertiana. Aliter ratio aut banelit. erit ad putredinem et frequenter. Et putredinem q. d. e. z. erit p. a. t. t. r. a. c. t. i. o. n. e. m. p. u. c. i. a. e. r. i. s. q. u. i. q. n. o. s. u. f. f. i. c. i. t. a. d. e. u. e. n. t. i. a. d. e. z. a. d. e. s. t. f. r. e. q. u. e. n. t. i. a. u. t. p. e. a. z. r. e. c. o. p. e. s. c. e. t. p. u. t. a. u. t. Et mutatio q. d. z. banelit. accidit dicit R. a. b. 4. q. u. i. n. e. n. t. i. s. q. z. pleura e. p. s. i. s. t. r. u. m. t. o. z. banelit. De tussis aut dicit. A. y. p. a. n. a. c. c. i. d. i. t. n. i. s. q. z. p. l. e. m. o. l. e. d. i. t. e. x. u. i. c. i. t. a. t. e. Et q. z. r. e. s. u. d. a. t. a. d. i. p. s. u. m. i. l. l. u. d. q. d. r. e. s. u. d. a. t. e. x. m. a. a. p. a. n. s. q. u. a. r. e. i. d. i. g. e. t. s. p. u. t. o. e. i. u. s. Dicit R. a. b. 4. q. u. i. n. e. n. t. i. s. c. u. z. p. a. n. i. c. u. l. u. s. p. l. e. u. r. e. p. p. i. n. q. u. i. t. p. u. l. m. o. n. i. et pulmo dispositus sit per illud q. c. o. t. i. n. e. t. d. e. f. r. a. g. i. l. i. t. a. t. e. r. l. a. r. g. i. t. a. t. e. r. r. a. r. i. t. a. t. e. r. p. a. s. s. i. b. i. l. i. t. a. t. e. q. u. a. i. n. e. o. c. o. n. c. i. p. i. t. d. e. f. a. c. i. l. i. r. u. e. l. o. c. i. t. e. r. o. m. n. i. s. b. u. m. i. d. i. t. a. s. o. p. u. s. e. s. t. u. t. i. d. e. m. p. u. l. m. o. c. o. n. c. i. p. i. a. t. a. l. i. q. u. a. z. p. a. r. t. e. z. b. u. m. i. d. i. t. a. t. i. s. e. x. t. r. i. u. s. i. e. o. d. e. p. a. n. i. c. u. l. o. r. i. n. d. e. a. c. c. i. d. a. t. e. i. p. a. Tussis m. q. n. z. i. n. p. r. i. n. c. i. p. i. o. e. s. i. c. c. a. Et hoc erit q. n. e. x. m. a. t. e. r. i. a. q. u. a. n. t. i. s. n. o. n. r. e. s. u. d. a. t. a. l. i. q. u. i. d. Et significat sic dicit Serapio grossius humoris nocetis et uisco sitate eius. q. n. z. i. n. p. r. i. n. c. i. p. i. o. e. s. t. t. u. s. s. i. s. c. u. s. p. u. t. o. r. i. l. l. u. d. l. a. u. d. a. b. i. l. e. u. a. l. d. e. s. i. g. n. s. o. b. e. d. i. e. n. t. i. a. m. a. t. e. r. i. e. Dicit Gal. 5. de interioribus. Si non uisum si firmum possibile e. p. l. e. s. i. z. h. a. b. e. r. e. s. i. m. a. p. o. s. t. e. m. a. n. o. d. u. z. m. a. t. u. r. e. s. t. e. t. m. a. t. e. r. i. a. c. l. a. u. s. a. e. t. d. i. u. e. r. s. i. u. a. u. t. n. i. b. i. l. m. a. t. u. r. a. t. i. o. n. e. m. i. t. a. t. d. i. x. i. t. R. u. f. f. u. s. i. n. u. e. r. e. p. l. e. s. i. s. a. c. c. i. d. i. t. t. u. s. s. i. s. s. i. c. c. a. p. r. i. n. c. i. p. i. o. Et q. n. z. l. i. c. e. t. r. a. r. o. a. c. c. i. d. i. t. i. n. p. r. i. n. c. i. p. i. o. t. u. s. s. i. s. b. u. m. i. d. a. Dicit R. a. b. 4. c. o. n. t. i. n. e. n. t. i. s. Dico q. n. a. p. o. s. t. e. m. a. f. u. e. r. i. t. c. u. m. t. u. s. s. i. l. i. c. e. t. c. u. m. p. a. u. c. a. t. u. s. s. i. r. n. o. n. c. u. m. m. u. l. t. a. u. o. e. n. t. i. a. u. e. r. u. m. a. m. e. r. i. t. c. u. m. a. n. g. u. s. t. i. a. b. a. n. e. l. i. t. u. s. r. f. e. b. r. e. t. u. c. a. p. a. e. r. i. t. i. p. l. e. u. r. a. Et tussis quide. b. u. m. i. d. a. a. l. i. q. u. i. e. r. i. t. c. u. m. m. i. l. i. s. s. e. r. e. a. t. i. b. u. s. r. a. l. i. q. u. i. c. u. z. p. a. u. c. i. s. De pulsu aut serio dictus e. s. u. f. f. i. c. i. e. t. e. r. i. n. t. r. o. c. t. a. t. u. d. e. p. u. l. s. i. b. s. s. e. r. m. o. n. e. z. Dicit R. u. f. f. u. s. f. e. b. r. i. s. c. o. t. i. n. u. a. u. e. b. e. m. e. n. t. i. o. r. e. r. i. t. i. n. n. o. c. t. e. r. a. n. g. u. s. t. i. a. b. a. n. e. l. i. t. u. s. s. i. l. i. t. Et s. p. i. a. c. e. b. i. t. s. u. p. e. r. l. a. u. s. d. o. l. e. n. s. Et b. m. o. s. t. r. a. r. e. n. p. o. t. e. r. i. t. s. i. n. e. a. n. g. u. s. t. i. a. d. o. l. o. r. i. s. A. u. t. a. u. t. a. d. d. i. t. a. d. p. r. e. d. i. c. t. a. q. u. i. n. q. s. i. g. n. a. u. e. r. e. p. l. e. s. i. s. s. i. g. n. u. m. 6. Et e. q. c. u. m. p. l. e. s. i. u. e. r. a. p. p. r. i. e. n. o. n. e. p. u. l. s. a. t. i. o. q. u. i. m. e. b. r. u. i. n. q. u. o. e. p. r. i. u. a. t. u. s. e. m. u. l. t. i. t. u. d. i. n. e. a. r. t. e. r. i. a. r. u. z. s. u. p. e. r. a. u. t. m. a. g. n. i. t. u. d. i. n. e. a. l. i. c. u. i. u. s. e. a. z. q. u. a. r. u. p. r. i. n. t. i. a. c. a. t. u. r. p. u. l. s. a. n. o. s. i. u. e. d. o. l. o. r. p. u. l. s. a. n. o. Dicit e. i. m. G. a. l. 2. d. e. i. n. t. e. r. i. o. r. i. b. u. s. e. t. p. o. n. i. t. 4. q. u. i. n. e. n. t. i. s. s. i. c. c. u. m. a. p. a. r. e. c. a. l. i. d. o. a. c. c. i. d. e. n. t. i. i. n. p. l. e. u. r. a. s. i. n. s. e. n. t. i. t. p. u. l. s. a. t. i. o. e. o. q. u. i. n. p. a. n. i. c. u. l. o. i. n. d. u. c. t. o. c. o. s. t. i. s. n. a. t. t. i. n. e. t. a. l. i. c. u. i. p. t. i. p. q. u. a. i. n. f. e. s. t. e. t. a. d. p. u. l. s. a. n. d. u. q. z. n. o. e. s. t. c. u. z. m. u. l. t. i. s. u. e. n. i. s. p. u. l. s. u. i. s. i. n. e. a. a. u. t. q. u. e. e. s. t. i. n. c. a. r. n. o. s. a. p. t. e. d. y. a. f. r. a. g. m. a. n. t. i. f. o. r. t. i. s. s. e. a. l. i. q. a. r. e. g. i. e. t. u. r. p. u. l. s. a. t. i. o. De pulsu aut pleureici dicit Serapio. significat tibi sup. pleuresis uera pulsus arteriaz. q. z. si est firmus durus significat q. a. p. a. e. s. t. i. n. u. e. l. a. m. i. n. e. p. u. l. s. u. s. e. n. i. m. s. i. t. d. u. r. u. s. a. u. t. s. i. c. c. i. t. a. t. e. a. u. t. e. x. t. e. n. s. i. o. n. e. a. u. t. f. r. i. g. i. d. i. t. a. t. e. s. i. z. i. n. p. l. e. u. r. e. s. i. t. i. n. f. i. t. d. u. r. u. s. e. x. t. e. n. s. i. o. n. e. q. d. e. q. z. c. o. r. p. o. r. a. n. e. r. u. o. s. a. q. n. d. o. l. e. n. t. e. x. a. p. a. r. e. e. x. t. e. n. d. u. n. t. t. e. n. s. i. o. n. e. e. g. r. e. d. i. e. n. t. e. a. b. e. q. u. a. l. i. t. a. t. e. S. i. l. i. u. e. l. a. m. e. n. l. i. g. a. n. s. q. u. i. e. s. t. n. e. r. u. o. i. u. z. m. o. u. e. t. m. o. t. u. b. u. s. m. u. l. t. i. s. p. e. r. n. e. r. u. o. s. q. u. i. s. u. n. t. i. n. e. o. Et q. n. m. o. u. e. t. e. x. t. e. n. d. i. t. e. r. g. o. e. x. t. e. n. d. i. t. u. r.

arterie qm omne eaz est in eo et exius eaz est in eo. Dicit R. a. b. 4. q. u. i. n. e. n. t. i. s. Pulsus patientius pleuresis est durus cum extensioe. eo q. passio e. i. n. m. e. b. r. o. n. e. r. u. o. s. o. s. i. z. t. i. n. f. i. t. f. r. a. n. e. n. s. e. o. q. p. a. s. s. i. o. e. s. t. a. p. a. Et sit uelox et spissus eo q. cu. ea est febris uehemens. Dicit Gal. 5. de interioribus q. z. passio est a. p. a. c. u. i. u. s. p. a. r. s. e. s. t. m. a. t. u. r. a. e. t. p. a. r. s. i. m. a. t. u. r. a. i. d. e. o. f. a. c. i. e. s. u. t. p. r. e. s. a. r. t. e. r. i. e. d. i. u. e. r. s. e. i. n. p. u. l. s. u. 5. d. y. n. a. m. i. d. i. o. z. s. c. r. i. b. i. t. Pulsus pleuriticus est spissus que passio cum grauior facta fuerit pulsus co. spissus et sit uelox et ualidus et uelut fluctuans et tangentiis digitis uelut urgens al. urens senu. 5. aut pulsu dicit Gal. 5. t. u. n. q. u. i. d. i. p. a. r. i. e. t. e. s. h. a. b. e. r. e. p. u. l. s. u. s. d. u. r. u. s. e. t. p. u. u. z. s. i. c. p. l. e. u. r. e. n. t. i. c. u. s. Dicit A. u. i. c. p. u. l. s. u. s. e. s. t. f. r. i. n. d. u. r. c. u. d. i. u. e. r. s. i. t. a. t. e. Et e. i. m. p. u. l. s. u. s. f. r. i. n. d. u. r. u. s. d. i. u. e. r. s. u. s. c. u. i. u. s. d. i. u. e. r. s. i. t. a. s. a. n. g. u. m. e. n. t. a. t. e. r. e. g. r. e. d. i. t. u. r. a. b. o. r. d. i. e. a. p. u. t. s. t. a. t. u. s. q. z. s. i. t. t. u. c. i. n. o. r. d. i. n. a. t. i. o. i. n. t. e. l. l. i. g. e. n. s. d. e. s. t. a. t. u. q. u. o. a. d. a. c. c. i. d. e. n. t. i. a. n. o. q. u. o. a. d. d. i. g. o. n. e. m. a. t. e. r. i. e. Et hoc p. p. h. u. i. s. d. e. b. i. l. i. t. a. t. e. z. e. t. m. a. t. e. r. i. e. m. u. l. t. i. t. u. d. i. n. e. Et dicit A. u. i. c. t. u. z. p. l. e. u. r. e. s. i. s. s. i. t. u. e. b. e. m. e. n. t. i. o. r. u. e. b. e. m. e. n. t. i. o. r. a. f. i. u. n. t. a. c. c. i. d. e. n. t. i. a. s. u. p. r. a. d. i. c. t. a. c. u. z. e. a. Et exiccat lingua eius et exasp. t. u. z. e. r. g. o. a. u. g. m. e. n. t. a. t. a. c. c. i. d. i. t. r. u. b. e. d. o. i. n. f. a. c. i. e. e. t. o. c. u. l. i. s. Et inquietudo uehemens. Et p. m. i. x. t. i. o. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. s. e. t. l. u. d. o. r. i. t. e. r. s. e. c. t. u. s. Et banelitus cor. r. u. p. t. u. s. Et q. n. z. a. c. c. i. d. i. t. e. x. u. e. b. e. m. e. n. t. i. a. f. e. b. r. i. s. f. r. e. q. u. e. n. t. i. a. b. a. n. e. l. i. t. u. s. Et ex frequetia banelitus u. i. s. c. o. s. i. t. a. s. s. p. u. t. i. i. g. r. o. s. s. i. c. i. e. s. e. t. u. i. s. c. o. s. i. t. a. n. s. p. u. a. n. o. s. p. u. n. z. e. i. m. e. x. i. c. c. a. t. c. a. b. a. n. e. l. i. t. u. s. f. r. e. q. u. e. n. t. i. s. Et q. n. z. a. c. c. i. d. i. t. e. x. u. i. s. c. o. s. i. t. a. t. e. s. p. u. t. i. u. e. b. e. m. e. n. t. i. a. l. a. b. o. r. i. s. i. b. a. n. e. l. a. n. d. o. e. t. a. d. d. i. t. i. o. i. n. f. l. a. m. m. a. t. i. o. n. i. s. Et ex additioe inflamatois frequentia banelit. Et ex frequetia banelit. u. i. s. c. o. s. i. t. a. s. s. p. u. t. i. Et n. o. c. e. s. s. a. n. t. a. m. b. e. s. i. u. i. s. c. o. s. i. t. a. t. e. s. s. p. u. t. i. r. f. r. e. q. u. e. n. t. i. a. b. a. n. e. l. i. t. u. s. a. d. u. n. a. r. e. s. e. e. t. s. u. p. e. r. m. a. l. i. c. i. a. D. i. s. t. i. n. g. u. i. t. a. u. t. e. a. q. u. i. f. i. t. d. y. a. f. r. a. g. m. a. t. e. a. b. e. a. q. u. i. f. i. t. i. a. l. i. y. s. p. a. n. i. c. u. l. i. s. q. z. i. n. f. a. c. t. a. i. d. y. a. f. r. a. g. m. a. t. e. d. i. x. i. t. G. a. l. 5. d. e. i. n. t. e. r. i. o. r. i. b. u. s. e. t. p. o. n. i. t. u. r. a. R. a. b. 6. p. u. c. l. a. R. e. t. r. a. c. t. i. o. p. p. o. c. e. d. i. t. o. z. s. u. r. s. u. s. e. s. p. e. c. i. a. l. e. s. i. g. n. u. z. a. p. a. t. i. s. d. y. a. f. r. a. g. m. a. t. i. s. q. u. i. s. t. a. t. i. s. a. p. p. a. r. e. t. i. n. e. i. p. r. i. c. i. p. i. o. Et dicit. s. i. t. p. u. l. s. u. s. i. n. e. o. a. l. i. q. u. i. n. e. q. u. a. l. i. s. s. p. i. s. s. u. s. p. u. u. s. r. a. l. i. q. u. i. n. e. q. u. a. l. i. s. u. e. l. o. x. Et a. l. i. q. u. i. n. e. q. u. a. l. i. s. s. p. i. s. s. u. s. t. r. e. m. u. l. o. s. i. l. i. s. Et dicit 5. d. e. i. n. t. e. r. i. o. r. i. b. u. s. D. i. c. o. d. y. a. f. p. r. i. u. s. q. u. i. m. e. n. s. i. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. e. m. u. r. e. t. b. a. n. e. l. i. t. u. s. s. p. i. s. s. u. s. r. p. u. u. m. h. a. b. e. t. f. a. c. i. e. r. e. C. u. z. a. l. i. e. n. a. t. i. o. f. i. r. m. a. p. f. e. c. t. a. q. u. i. f. u. e. r. i. t. d. i. u. e. r. s. u. r. i. o. r. d. i. n. a. t. u. z. f. a. c. i. t. b. a. n. e. l. i. t. u. s. Et a. l. i. e. n. a. t. i. o. q. u. i. d. e. z. q. u. e. e. p. p. r. i. e. r. d. y. a. f. r. a. g. m. a. i. n. c. u. n. a. e. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. i. q. u. e. e. i. n. f. r. e. n. e. s. i. s. i. u. e. r. a. q. u. o. d. n. o. n. e. s. t. s. i. c. d. e. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. e. p. e. r. c. o. l. l. i. g. a. n. t. i. a. z. a. l. i. o. r. u. z. m. e. b. r. o. z. u. e. l. t. o. n. i. s. i. e. i. f. e. b. r. i. b. u. s. H. a. m. c. u. z. p. a. s. s. i. o. i. n. a. l. i. y. s. m. e. b. r. i. s. e. x. i. t. e. r. i. t. n. o. p. m. a. n. e. t. a. l. i. e. n. a. t. i. o. s. i. u. e. p. a. s. s. i. o. i. d. y. a. f. r. a. g. m. a. t. e. s. i. c. H. a. m. p. p. r. i. e. r. p. a. s. s. i. o. n. e. d. y. a. f. r. a. g. m. a. t. i. s. p. m. a. n. e. b. i. t. r. i. m. o. r. a. t. s. i. l. i. t. e. i. q. u. e. e. s. t. e. x. f. r. e. n. e. s. i. s. Et 5. p. u. l. s. u. z. d. i. x. i. t. a. l. i. e. n. a. t. i. o. m. e. n. t. i. s. m. a. g. i. s. a. c. c. i. d. i. t. e. x. a. p. o. s. t. e. m. a. t. e. d. y. a. f. r. a. g. m. a. t. i. s. q. u. i. p. l. e. u. r. e. q. z. n. e. r. u. i. c. o. t. i. n. u. a. s. c. u. z. e. o. m. a. g. i. s. p. p. r. i. e. e. a. d. c. e. r. e. b. r. u. z. De p. r. e. d. i. c. t. i. s. R. a. b. d. i. x. i. t. 4. c. o. n. t. i. n. e. n. t. i. s. D. i. s. t. i. n. c. t. i. o. a. p. a. n. s. d. y. a. f. r. a. g. m. a. n. s. f. i. t. p. e. r. a. t. t. r. a. c. t. i. o. n. e. m. i. r. a. c. h. a. d. p. a. r. t. e. z. s. u. p. e. r. i. o. r. e. z. r. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. e. m. e. n. t. i. s. r. u. e. b. e. m. e. n. t. i. o. r. a. a. c. c. i. d. e. n. t. i. a. r. u. e. b. e. m. e. n. t. i. o. r. e. d. o. l. o. r. e. c. u. e. x. t. e. n. d. i. t. u. r. p. e. c. t. u. s. e. x. c. i. t. a. t. o. d. o. l. o. r. e. i. n. i. p. s. a. p. a. r. t. e. n. u. d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. e. p. o. t. e. r. i. t. f. i. e. r. i. m. a. n. i. f. e. s. t. e. i. n. t. e. r. b. o. c. a. p. a. r. a. p. a. p. l. e. u. r. e. D. i. x. i. t. A. u. i. c. p. e. r. m. i. x. t. u. o. r. o. m. i. s. i. i. s. t. a. m. a. i. o. r. e. s. t. i. q. u. i. n. a. l. i. a. p. l. e. s. i. r. a. c. i. u. s. e. u. c. i. e. n. s.

Et hoc dicit
est inter do
lectus oia
in uelamine
mediastin
race qz for
lis ossibus
tia suprac
r reliqua
partē tota
carnosus
sunt inter
stinguendu
apostoma
ar a. p. e. i. n.
duerficat
panculi fu
pānculuz
pānculuz
q. n. e. n. t. i. s.
ur furcul
supior. r.
fures par
magi app
dolor in
ab eo mag
plesti uela
in ea que
natiue cu
lunt. 4. p.
nosus se
e uelocue
bus eo q
brub. m
biop ner
ex p. e. a.
um uela
p. e. i. a. r.
um pleu
denu. E
beret im
q. n. e. n. t. i. s.
effer in p
tariue iu
stino. qz
nosia iu
r plus q
Et p. p. p.
polipom
purefian
i. in acu
Si
stas ex
dicit R.
toz q. n.
ur dicit
digo n
p. p. r. e. d. e.
in Bar.
ier col
collas
in ea e
stut in
extendi
sic in u

Signa aut pleuresie nō uere sū locum
ut qñ est in pānticulo tegente co
stas exterius et in lacertis extrinsecus sunt. sūm
dixit Rasis 4. qñtenus. q in ea est dolor ma
ior q̄ in uera sū locū. Et intellexit quoad tactū
ut dixit Serrap. Qñ tu tangis mēbris dolorōsū
dixit nō sentit infirmus dolorē. s. qñ tactus
p̄p̄hēdit locū. ap̄us eim p̄p̄hendit tactus. dix
it Bar. 5. de iteriorib⁹ q̄ ap̄a q̄ est in lacertis
iter costas exīnbus est magis dolens q̄ q̄ sup
costas ep̄sistit. Dixit Bui. Dolor et nocumētū
in ea ē ad terminū. s. tollerabilez qz nō intenuū
sicut in uera. uel ad terminū. s. sū ap̄atus qz nō
extendit ad p̄sēs uicinas maxie usqz ad fureulā
si ē in uera. Dixit Serrap. si extensio. s. doloris

Dixit. **Ralis. 4.** ^o **quæritur.** Cum apate calido musculi dixi est inter costas et pullatio ledens et dolens eo q^d extensio uernaruz pulliuaruz ipm i festat ad pullandū. Et ait dico q^d pullatio i hoc loco significat q^d apa determinat ad partes exte riorē et non ē plenē cū. f. ueruz. . Et Aui. dixit i non uera est pullatio ppier arterias lacertozū. Et dixit. Si dolor pullianu^m sentit cū attractiōe aeris. tunc apa ē i lacertio dilatante. Et si sentit in reditu in extractiōe aeris tunc ē in lacertio cō stringente. Ideo dixit **Gal. 5.** ^o de interioribus cū homo sentit euz aspirantū dolorē post costas non festinat^r nec arbitratū euz p^letis parti. s^z oportet ut inuestigemus pri^o an euz iussit aliquid secretus emi fieri. q^d si screamus diuersi coloris fuerit dicemus euz plenē euz eē. Aliud. n. sig^m dixit Serapio ē q^d in non uera non ascendit in spūto aliquid penitus. . Et Aui. dixit. euz non uera non ē spūtu. f. mæ apatus. Et hoc habet ueritates quando apa ē in musculis extrinsecis positis supra costas. qñ ai eēt i musculi iter co stas magis in pfundiorib^z tunc aliqñ rumpitur apa ad interius. r. pot apparere cū scream. Ait .n. **Gal. 5.** ^o de interiorib^z. In apate lacertozū i ter costas exētiū necessariū putredo sūit ab eo ad interiora donec pueniat ad pelliculas qñ bus coste euz hys lacertis sunt coboperte. sicut p^lm uidemus interiores lacertos qui sunt inter costas pari euz hys pellicul^{is} imple cum puenit putredo ad has pelliculas per porozos earum re sudabit aut corrodēt eas et deuesiet ad concūta tes pectoris et sic apparebit in spūto. Aliud sig^m ē dixit Serapio. Si pulsus ē equalis non uehe mētū duriciet. tunc significat q^d apa ē in lacer tis inter costas. Dixit **Gal. 5.** ^o de interiorib^z. pulsus equalis ē. tñ cū apa fuerit in lacertis mi nores extēsiōne et duriciē ostendit q^d p pellicu lis. f. extrinsecis. Et Aui. dixit. Pul^l qñz ē leuis. Et hoc erit q^d do apa solus erit in lacer tis absq^{ue} pānculo extrinsecō. qñ uero eēt i isto pānculo et maxime absq^{ue} lacertis et carnosis p^l tibus tunc non eēt leuis. sed antīneret al^l durici ei. Aliud signū ē dixit Aui. Ad pure qñz cōi cat euz. et apparet uisus. Et cōpissio. f. manu facta super locū compēdēndē hūc moduz p^let^l ymo non est difficile compēdēdere ea p^l sūz ta cius et qñz ē uisus. Dixit. n. **Gal. 5.** ^o de inte

rioribus quicquid passio dolorosa fit in lacerta
super costas exterius positis. siue sit ppter apa
siue fracturā siue uulnus. possibile ē ut a medi
co tactualr pphendatur. passionē uero lacertoz
inter costas positozū maxie eozū qui sunt erga
cōcavitates pectoris. sunt. n. duplices hy lacer
ti. non potest medicus cū manu tangē r icōprehē
sibilis ē p tactū. Aliud signū ē dixit Auice.
Quāq; ē cum ea febris. Et hoc pōt ēē dupliciter
aut qz hoc apostema ēē magnus ualde aut nō p
pter hoc apostema sed ppter apostema in locis
alijs aut cām aliā facientes febrē. Amp ad p
dicta dixit Gal. primo de interiorib. aliqui fit
dolor i costa cū febre in quo etiā hancur spiss
ē r paruos. uerū in hoc dolore nihil creat r est
similis plesi que ē sine creatu. sed tū dria boz
facilis ē. Nam dolor hic sine tussi ē. Et pulsus
non habet tantaz extensionē r duritiē. n. febris
ē acuta. r hancitus ē malus ē. Itē panēica ma
nu exterius apposita. f. cūz compōsiōe sentiūt do
lores neq; ē cum creatu nisi mā festināter ad i
teriora transiēs cū creatib. expellat. Rabi ho
predicta uerba galien sic scripsit in. 13ª pucula
enarratiōē ap. uis lacerni costarū febris sequi
tur r spūs spissus r paruos. et huius. egritudo
ē filis apau lateris qd caret spūo. Et dria
inter istas egritudines ē ista. qm dñs hui⁹ egrit
tudinis non habet in. 13^a r in pulsu eius non est
diurcies r febris nō est acuta ut est febris apa
tis lateris. Et malitia hancur in hac egritudine
ē minor qm in apate lateris. Et aliqui horū duz
pūmū supra locum egrūz sēfunt dolores. Et
Rasis dixit 4° continēns. plesi uera ē mino
ris doloris apud tactū r maioris doloris ap
hancituz cūz diurcie pulsus. sed apa musculi ē mi
noris angustie hancituz r tussis r duritiei puli
ita q non inueniē dur⁹ oio. Et Au. dixit. aln
ē cum hoc apostemate spūus samosus aut aliqd
aliud de signis plesi uere sicut pulsus frinus
r hancituz spissus. r tū non est ibi plesi uera.
Aln tamen erit quis empiricus ex diurno
catarro sanato i pectore r expūct samosus ab
sq; plesi. Et silz pōt quis habere pulsū durū
aut hancitūz frequētes ex alia causa q; ex plesi
uera qui ppter ex uno uel duob⁹ de signis ple
sis uere non ē iudicanduz ibi ēē plesi uera y^o
non ē iudicanduz eam ēē nisi adsunt supradicta
oia eius signa iseperabilia.

Signa specierum plesi di
stinctarum
scdm mām. Dixit Au. res ex quibus signifi
catur causa efficiens plesi sunt quatuor. f. spu
tus. dolor. febris. r poxismus eius. De spūo
dixit gal. 5° de interiorib. erugo que fluit i cō
cavitatē pectoris descēdēs cū tussibus r creati
bus expulsa ostendit qualitates mae apa in pleu
ra facientis. Nam si colicū ē erit citrinū aut ruf
fuz. Et si mlticūz erit nigrū aut plābinūz. Et si
flaticūz erit albus r spumofuz. Et si sanguineū
erit rubeuz sanguinolentū. Et dixit ut 4° po
nitur qmētis. si declinat ad rubedinē. f. clarā su
perfluitas ē calida. f. de colera naturali. Et si ad
sbecitritates imensaz colere. f. naturali pmi xia
ē humiditas ignea multa. Et si ad sbecitritates
tenues mixta ē colere simplicē. i. naturali buied
tas in qūitate maiori. Si uero declinauerit ad

rubedines ultra qualitates rubedinis tunc maior
pars illius humiditatis erit sanguinea r minor
colica. Dixit Serapio. significat sup humore
nocentes ex colle eius qd ascendit in spūo qz si
ē rubeus ē sanguineus. Et si ē rubeus clarus ē
colericus. Et si si ē citrinus. Et si ē albus ha
bens spumā ē flit⁹ r si ē declinans ad nigredinē
ē mltic⁹. Et. A. dix. Spūus nāq; cū ē rubeū si
git sanguinē r cū ē ad citritatē declinē si git co
lerā. Et flauū est illd qd ē coloratū colore me
inter citrinū et rubeū significat q est pmi xitū ex
colore et flate. Et qm est ad albedines declinē
et nō est maturū. i. albū r nō ē pp maturitates. f.
pp flā significat flā. Et qm ē tendēs ad nigredi
nes uel plābicitates nō est pp rucitraz alterius
rei exterioris tingenus ad illū colorez si ē pp tu
muz et filia significat mltiaz. De dolore aut
dixit Aazon. Maior dolor erit in colerica sed
maioris more erit i filia. Et Au. dixit. d. ol. r
in filia et mltica fm plm ē descendens et ad lūi
tates tendēs. Et in colerica et sanguinea est ascē
dens inflamatus. i. acut⁹. De febre dix Gal.
12°. pulsū. et ponit 4°. qmētis sic. Et plesi
fuerit colerica ascendet ex ea uapor calid⁹ igni
tus et inde alteratio mētis erit. Sz si apa fue
rit flaticūz febris magis lenta erit et tepida et
ex ea ascendet uapor būdus nubilofuz. et inde
erit insompietas aut grauis dormitio cū ocul
apris. Et ait Rasis ibidē. Dico q apais de
colera rubea qdñans hōtur significatō ex uebe
mētis febre et ignita. urina et siccitate in corpore
et diuersitate loqle. Et Au. dixit. febris iuz
fuerit fortis est ex materis calidis. Et si non
fuerit uebemēs erit ex materis declināb⁹ ad
frigus. Et quātm qz fuerit. f. grad⁹ remi siois
febris sic erit declinatio materie ad frig⁹. De
poxismo febris dixit Au. q per poxismos ac
cipit significatio bona. Nam si fuerint terciani
erunt ex colera. Et si contidant ex flate. Et si
quartani ex mltia. Et si fuerint modi febris unū
formes erūt ex sanguie. uerū plurimū poxismi
pleuresis sunt ternari. qz ut pauci pleuresis ut
plurimū fit a colera uel a sanguine cui colera est
admixta. Dicit in colerica ē citrina urina et
tennis et pulsus ē durior uelocior et frequētor
Et dolor ē acutior et magis pūgitiuus r aderit
suis et amaritudo oris. Et patiens fm plm est
colericus in nā et inuenit usus laborib⁹ et regi
mine multiplicare colerā. in sanguinea ho urina
erit rubea spissa. pulsus uero plenus. spūus sub
rubeū. dolor pūgitiuus cum quadaz leuitate.
Et patiens fm plurimū erit sanguine⁹. adolescēs
usus regimie multiplicatio sanguis. Et in filia
urina est in colore remissa. in sba spissa. et puli⁹
diuersus inordinatus cūz remissa punctura. cūz
multitudine saluē et sompni grauitate. Et scdm
plurimū patiens erit senex. aut puer iordinati
regiminis et octosi. Et in mltica urina est re
missa f. tenuis. et pulsus durus diuersus. et do
lor nō grauius cum qua punctura. Et panēs
scdm plurimū est mlticus in nā senex extenuat⁹
et usus regimie multi plicante melanconiaz.

Signa Signa pncipy. 3^a diuersifica
tur scdm diuersitates ptiuz pncipy. f. pncipy et
ei finis. Et cūz incipit spūus purū in et crudus

tunc ē in fine principij i quo las aliquid refudat ab apate. Dixit Gal' primo de crisi. Luz non expuit eger aliquid oio. sed tussit sicca tussis. illud ē compar urine que ē in fine elongationis a digestionē. sup' ē principij principij huius morbi. Cum uero pmutatur dispositio ab illo q' nihil expuit oio ad hoc ut expuat sed illud qd expuit est subtile indigestus oio. tunc hec pmutatio ē oculta debilis ualde. sup' ē finis principij. Et non consumit' hec hora nisi cu' incipit spuerem paruas digestas. s. icoplete. tunc n. incipit augmentū. Dixit Rasis 4° cōmentis ex vbo galieni. nō necessario electio aliquid humoris debet fieri in principio. Sed si humor manans de apostemate ad pulmonē mult' fuerit et gross' eicietur cu' tussis. Si uero fuerit pauc' et subtil' opus ē ut excitat tussis uerā. spiritus non faciet anteq' coadunet et maturet et auget multitudinē et grossitē. Luz eiz apā est in mēbro dno qd pūnet in se totus hūores in principio nō fit spiritus s' fit qn' lenit et lapsat' donec inde fiat fluētia ad pulmonē. tūc eim. s. tussis erit maior et incipit spiritus inde fieri. Dixit Auic. cu' nō est spiritus aut est spiritus subtile aut illud qd nominat' salina. tūc est in pñ.

Augumentus uero est dixit Gal'. ubi supra cum incipit eger spuerem paruas digestas. s. icomplete deinde statim post illud non cessat usq' ad horam status augmenti est qd expuit in multitudine et facilitate. Dixit Rasis 4° cōmentis. Luz spiritus fuerit mltus et grossus tūc est in uia maturandi et in augmento. Et Auic. dixit cum augmentant' accidentia et augmentant' spiritus et incipit remoueri a subtilitate et additur in ipsitudine et facilitate. et incipit remoueri a rubedine ad albedinē. Est mā est declinatio ad citrinitatem ē pporional' rubedini. i. ē pporional' sic de rubedine dictus ē. s. q' incipit declinare ad albedinē. Et hoc erit qn' citrinitas incipit remitti. tūc eiz significat aliq' digestio et tūc ē in augmento. Hosafior dixit. q' principij et augmentus et status ac ē principij de elonis quoad accidentia in plenest coincidunt cū principio uniuersali quoad dispoñez mae. In telligēs de plenest a qua mā refudat et pñt' d' oibus apant' iteriori b' a quib' mā apostemas refudat. Hāz in hys sic mā incipit ehar' ita accidentia incipiūt remitti. Sic g' pñt' q' tūc ē in plenest principij cū incipit spuerem res subtilez saluales i qua ē oculta et nō manifesta digestio. Sz ante apitōez huius. spiritus est principij augmentus et status accidentus. Pleureticus eiz anq' expuat aliqd uehemētissime dolet tussit tussis ualde sicca. multusq' coangustat' hanelitus. Sz cu' incipit spuerem incipit alenari a dictis accidēb' ergo ante spiritus pcessit pñm augmenti et estat' accidentis. Et incipit eoz declinatio appente spiritus. Et ex hoc infert. q' declinatio accidentus in plenest pñctia ē longa ualde. Extendi eim a principio appetitōis spiritus donec finiat' totus morbus ita q' coincidit cu' augmento statim et declinatione quo ad dispoñez materie. Et b' dixit habere vitates p se q' per accidens in augmento quo ad dispoñez materie possent augeri accidentia ut in cau in quo mā esset multa. qua agitata in augmento pueniret tussis multa cū uehemē

ti pūssioe pectoris aut qn' in augmento pp aliq' cām materie fluxus ad pñctiā augetet. Ita q' p spiritus adueniēs in augmento minor sequeretur alenatio aggrauatioe sequēte ad augmentus fluxus materie. Sepe eiz occurrit q' in augmento spiritus sit de aliqua pte materie incipiente digeri et aptuari cōm. Aut nō sequitur ex illo tāta alenatio q' ita erit accidētū aggrauatio et additio in dolore et febre et malitia hanelitus et tussis. Aut ut dicūt quidā. pōt illud euenire dato q' materia nō aliter agitare' neq' per āplius in flueret pñctiā et hoc q' in mā pūne plus agi' in putredine et pōt tūc additio in putredine plus facere in additioe accidētū q' faciat aliquis tūc per spiritus cōm in remissioe ipoz. Et sic dñt intellexit Auic. cu' dixit ut supra in augmento augeri accidentia. Non aut' sic esset in statu pp multas euacuationez materie que in ipso sit respectu augmenti.

Status aut tūc est dixit Gal' ubi supra cum expuit aliqd pfirmare digestionis pñm. Et nō est ei in spūendo ipsum labor uel impedimentum. tunc enim est ei hora status huius egritudinis. Dixit Rasis 4° cōmentis. cu' spiritus fuerit maturus et multus absq' dolore uel labore tunc erit maturatio pñctia et ē tempore terminandi. i. status. Et Auic. dixit Cum eger expuit spiritus facile et maturus et est pñm et dolor est leuis. tunc est status et hora cū tus maturitatis integre et tunc ē remissio accidentus. Non n. potest stare status accidentus cum statu digōis materie. Hāz n. facta est mae digō uniuersalis et eho multa de ea. Et declinatio dixit Gal'. cu' uides illud qd spūitur scdm hāc dispositionē digōis et facilitatē exi' neq' q' uital' eius qd ehar' minorat' ab eo qd fluit et nō remanet aliqd d' dolore. Et Rasis dixit. Qn' dimittit fuerit q' uital' spiritus et iuxta grossitē ei' facilis eius emissio absq' residuo doloris iam completa ē terminatio morbi et deuenit ad declinatōem

Et Auic. dixit. cum spiritus incipit minui cū tūstantia illa digesta et cum illa facilitate et cū pñctiā uone doloris et dinuōe accidētū tunc ita declinat. Et cum retinetur spiritus q' s. n. ampl' spūitur post remotionē accidētū. oio tunc ita completur declinatio. Et habent pñctia uitalitatem de pñctiā non seruante māz ad unicā expulsiōnem q' uis reseruari raro accidit in ea. In non finit' at plus ehar' de mā in augmento q' in pñctiā et plus in statu q' in augmento. Et hoc q' q' to plus procedit digō in mā tāto materia bilior reditur expulsiōni. et sic plus de ea emittit'. Sed in declione sensibilib' dimittit' eio sed digō i materia semp manet. Et per hanc pmanētiā digōis distinguūt declinatio ab aliquo tempore pcedentis in quo ppter aliquod accēs dinuēt q' uital' eionis spiritus in quo tunc non erit declinatio.

Dicunt signa pleuretis pfirmate materie fluxe sunt q' dolor ascendit usq' ad brachij et cubitus et totum musculuz interiorē et ad omnes ptes q' sunt a latere usq' ad brachij. Dixit Rasis 4° cōmentis. Gal' dixit q' duz panēns non spūit et tussis sicca fuerit. ligatur q' apostema nūduz maturatur Et ē gradus primus. sed si electio fuerit aliquid humoris. nō subtilis tunc dicit' grad' scdm

et siquid q' maturatio non est minor q' in pmo gradu. Et q' spumiz fuerit grossius q' fuerat si significatur q' maturatio incipit et est gradus 3°. Et q' puenit ad grossitudinē pfectaz signat q' completa ē maturatio et ē 4° gradus. Plesis uidetur puenire cum apate epis et cum apate splenis mag^o. et cū frenesi. et cū pīplumōia. De puenientia eius cum apate epis dixit Aui. Plesis q'q' sīlatur apati epis. Hā suspēoria epī cum extendunt ppter apostema ei^o puenit illud ad uelamen et paniculū quibus alligat et sentit in eo dolor quare putatur q' sit plesis. ergo o^z ut inter ea distinguat. Dixit Rasis 4° q'ntē tis. q'q' dolor accidens in costis retro fit ex cā flonis epis q' cum extense et attracte fuerint corde cum quibus in aliquo corpore epar suspē ditur cum costis ad partes antrōz uel inferiōz ex eo accidit q' pueniat dolor ad paniculū indu ctus costis. Et ex hoc putat q' sit plesis. Uex dolor in plesi siue sit paucus siue multus ē d ber pungens et sentit eius punctio magis ap banelius. Et q' epar est pauca sensibilitatis. iō sī cum angustia banelit^o et febre dolor fuerit in co stis nimis uehemens passio ē plesis q' in apate epis dolor non debet ēē nimis uehemens. Tā gendus ē aut super latus dextruz qd si non iuen tus fuerit durus. possibile ē q' epar apostemetur in parte gibbosa aut in lima eius in loco quā co boperiūt coste retro. pceptiendus ē ergo tūc egro ut banelituz faciat magnuz iuxta posse. deinde i terrogandus ē si senserit ponderositatē suspen saz in mēbris superioribus aut i loco i quo mē bra ipsa attinent eidem epati q' si felerit penes banelituz magnā ponderositatē significat super flones epatis. Si uero dolorē. s. cū punctiōe sig nificatur super plesim hoc idem dixit Serapio.

Et Aui. dixit i flone epatis dolor ē agrua tiu^o non pungiūus. Et non comprehendit flon b tatus cū dolore. s. q' ē in lima. q' q' cēt i gibo comprehendet ipm. Scias tū q' dolor in co stis non coicat omni apati epatis q' ut appare bit in anathōia eius. epar non ē cum costis q'ū ctuz in oibus. Sed tū in oibus sīlatur plesi p tussis et febre et banelit^o constrictionē. Sit. n. dixit Rasis ubi supra apā epis cū angustia ba neliū. eo q' apo stema epis infestat dyafragma et ipm constringit et inde excitat pauca tussis s' distinguatur inter ea. q' angustia banelit^o i plesi ē uehementior et augeri debet i dimidio diei aut in die donec transgrediatur ad dispōnem primā manifesto transgressu et multo. Sed in flone epa tis in dispōne primā stabili durare debet angu stia banelituz. et si augens fuerit quia paruz au getur. Et Aui. dixit. constricō banelit^o ē si milis in botis. quasi. n. uniformiter pmanet nec ab omni nonitate pmutatur sicut in plesi et non ē uehemens nalde sicut in plesi. Et dixit cū apostema ē in concavo et non potest pprehēdi p tactus. significat ipm banelit^o iobediētia ppter graues suspensaz. et fit cum tussis. sed distinguatur dixit Rasis ubi supra q' in plesi tussis ē uebe mentior et uelociter fit. et post eā sequitur spūb. tussis autem ppria floni epatis dixit Bal^o s^o de interioribus ē cum tussiculis paruis et raris in ter raritatem quaruz et quietē percipit patiens i tempore longo et sicce tussicule sunt. Et Ra

Rasis dixit Dico tussicule pleuresia duriores sunt et grossiores et uehementiores spissitudinis.

Dixit Aui. tussis in apate epatis ē absq' spu to. hoc tū nō est pprie signus distinctus q' ut supra dictus ē in pncipio pleuresis aliqū ē iuf sicca. Et sīlā in apate epis tussis pōt esse būda nō pp ipm apā s' pp alias cās. D. stinguat ē iter pdicta apata p alia signa. dixit Aui. q' pul sus in apate epis est undosus. In pleuresi vō ē durus serinus. Et dixit Serap. Luz exten ditur tēpus egritudis accidit i flone epis q' co lor lingue mutat et color ēt reliq' corpis. per hoc eim dixit Bal^o si plongata fuerit egritudo mani festa erit distinctio eo q' sequit flones epis nī gredo lingue et mutatio coloris totius corpis. pleuresis aut sequit spūb. Et Aui. dixit in apate epatis. facies est quersa ad citrinitates ma laz. In pleuresi vō nō fit facies illius citrinita tis. Et in apate epis citrinitatē lingua. Et q'q' post citrinitatē denigrat. Et dixit Bal^o ut 4° scribit continētis. In pleuresi et in apate epis furcula trahit inferius. s' in pleuresi per pan niculum iuductum costis et in apate epatis per uenā pcanaz. Dixit Rabi ubi supra in flone epis urina est grossa et declinās ad urinā ydro picoz. Et Aui. dixit in eo est urina grossa ydroptica. i. siliis urina ydropicoz et hoc maxi me. q' apā est in gibbo epis. s' in pleuresi urina est bone sbe. Et color eius est opimus maxie in pncipio et durz nō ē nocumētus coicatus epati. Cū eis coicatur epī nocumētū malignat urina. q' aut apā est in pcano epis nō sic malignat. s' tūc est egestio epatica siliis loture carnis recētis cum sanguie suo pp debilitatez digestiue epis.

De puenientia aut pleuresis cū splene dixit Bal^o in epidymus. Et scribit 4° q'ntentis. accidit ex magnitudine splenis et apate eius magno ni mis dolor tendens usq' ad furculā et cubitū. Et ideo p'siderādus est in hoc ut cura digna fiat. s. ne forte putes fore pleuresis et cures ipm cura pleuresis. sed o^z ut distinguas inter ipā p tactū in ypochondrio sinistro et p signa siliis būs que dī stinguūt inter pleuresis et apā epatis. Et de puenientia inter pleuresis et carabitus cui aliqū asilatur pp alienatiōez et uehementiaz accidentiū eius. s. pmi xtiōis intellectus frequēte banelit^o tremoris et sincopis et angustie et rixe multe et uehementie sitis et alteratiōis coloris faciei ad colores diuersos et uehementie febris et uomit^o colere. Dixit Aui. scias q' causa in hys acci dentib^o ē costas pectoris cū mēbris pncipali b^o et uicinitas eius ad ipā quare o^z ut distinguat inter birsen et sirsen. Et differentia est ista q' pmi xtiō intellectus accidit in sirsen in pms deinde uehementia sunt in ipo accidentia reliq^o. Et est banelitus in eo sanior quia nō sic ledit in eo instrumētus banelitus sicut in birsen. Et postponit in sirsen corruptio banelitus a pmi xtiōe intellectus. cuius oppositū est in birsen. nā corruptio banelitus antecedit pmi xtiōez itellect^o. Et sunt in sirsen accidentia eius ppria sicut est rubedo oculo^z et alia dicta suo caplo. In bir sen vō postponit pmi xtiō intellectus et aliqū nō est nisi iuxta mortē. imo ē ratio eius incolumis. uerū in ipo pcedit alteratio banelitus et ei^o ma lūa. Et in pncipio tensio i mirach ad supiora

ac si trahat ad apā. Et est dolor pungitius. Et
pulsus in firsē ē magn⁹ declinās ad raritatem.
Et i bir sen ē pu⁹ declinās ad frequentia ut succur
rat puitat. Dix. A. dria iter plesi⁹ ⁊ aposte
ma epatis ex una pte ⁊ piploiaz ex alia parte ē
qm̄ in piploia pulsus ē undos⁹ ⁊ ppter hoc di
fert a plesi in quo ē serinus sed non ab apostea
te lepatia in quo etiam est undos⁹. uex i piploia
ē magis undosus q̄ in illo qz pulmo. licet accū
taliter est molior epate ⁊ ppinquior cordi ⁊ ar
terio brachioz. Et dolor in piploia ē grana
tius. ⁊ per hoc etiā differt a plesi sed nō ab apo
stemate epatis in quo ē etiā granatus ⁊ plus q̄
in piploia. in hys in qbus epar alligatū ē costis
Et stricture hanelit⁹ in piploia ē uehemens
⁊ per hoc differt ab illis ambobus in quib⁹ nō
ē ita uehemens. Et ē hanelit⁹ calefact⁹ ⁊ per hoc
etiā differt ab illis ambobus in quib⁹ non ē ha
nelitus sic calidus. Adsum etiā alia signa si
bi propria dicta supra suo capitulo.

Signa bona in plesi dixit Rasis
4. continētis. Sig^a
bona sunt patientia passiois. qm̄ eger non mole
ste fert cā. ⁊ in lesio hanelit⁹. priuatio doloris.
facilis sputi emissio. equalitas caliditatis. in to
to. lenitas ⁊ priuatio sitis cum urina egōne sudo
re. sompno laudabilib⁹. Et dixit A. pelani oia
huius. bona signa que ppria sunt instris haneli
tus ⁊ coia oibus alijs morbis acutis. Et ait. no
tum sit q̄ uirtus potens maximus signus dat ad
liberationē patientis qm̄ minus ē oibus alijs re
bus. unde foris studio ⁊ diligentia consideran
duz ē in ea. Dixit galien⁹ super 2. humorū ut
scribitur 4. q̄nētis sic. in oibus passionibus
pectoris ⁊ pulmonis ac costarū bonū ē q̄ spu
tus fiat facile ⁊ uelox. Ait Rasis. per uelox itelle
xit in principio passionis. Et si sputū fiat uelox
i maiori parte erit facile. Dixit ypo. facilitas
sputi sūt super securitatē totius malitie passio
nis. ⁊ uelocitas ipsius p̄noscitur q̄ uelox erit
morbus. i. breuis. Et si fuerit in fine. i. tarde ap
parens passio erit longa. Et si apparuerit aliqd
sputum maturum ante interpolatōnez 2. signi
ficatio dat q̄ passio erit breuis ⁊ salubris q̄ si
sputus si le fuerit sputo sane. p̄sone significatio
dat sup̄ ultimaz sanitatē instrumētōz hanelitus

Et Rasis ait dico q̄ iuxta antecessus signoz
maturacionis erit breuis tēporis passio. Et iux
ta potentia eius. eius salus. Et erit si le ei q̄
ypostasis alba effusa in urina significat. Et
dixit Rasis. sup̄ primo epydimitaz ut ibidez scrip
sit Rasis. debilior pleuresis est cū qua nō erit
sputus. Ait Rasis dico hoc erit uerum. si fuerit
ex pauca passioe. et non ex p̄bibiōe sputi. Et
cognosce si cū ea nō fuerit dolor neqz accide
tia habentia q̄ritatē. Sz si accidētia ei⁹ fuerint
maxia et sputū nō fuerit ex p̄uatiōe maturitatis
erit et nō ex debilitate passiois et paucitate ipsi⁹

Et dixit Rasis p. de crisi. sit significatio sup̄
pauca q̄ritates hūoris pp̄ maturitatem sputi q̄ ⁊
le fuerit nigrū mixtū in crī cū sputo maturo. ⁊
per facile emissionē sputi per tussis faciles et de
liberatiōez hanelitus et paucitatem doloris et mi
norē incompletatē. Et dixit codez prio de
crisi. fortasse in p̄n⁹ passiois stante hūore pauco.
sputus erit multus eo q̄ sputū in toto. Et signifi

catio hec erit laudabilis nimis. Et subdit Si
anteq̄ incipiat sputū aliqua grauis fuerit mole
stia et per sputū mitigata fuerit boni significa
tio inde hētur maxie si de leui sputū emittitur
cuz pauentis sustinētia et lenitate corporis et mor⁹
ipsius. Dixit Rasis. ⁊ scribit 4. q̄nētis. som
pnus facit sup̄ latus doloris in pleuresi signi
ficat paucitatem passiois in q̄ritate et malicia et
per hūm ecouerso. Dixit Rasis. 4. q̄nētis. si
accidit pleurectia nascitur sup̄ corpus aut in
inferiorib⁹ locis remotis et huius. nascitur fece
runt sunt fistule et curant. i. pleurectia. Ait
Rasis. dico q̄ sunt de fluentia saniei in p̄ncipio
pectoris spatio. Et b. idē dixit de p̄pleumonia
sanatur aut qm̄ crisis erit p̄ ea. De p̄dictis di
xit Ait. significat salutē egi sputū facile et ue
lox maturū. Et pulsus qui non est uehementis
duritiei et serenitatis et paucitas doloris et reli
qua signa. i. tussis febris et hanelitus q̄ritatio
i. sunt remissa uel moderata. Et icolumitas sc̄m
pni et hanelitus et receptio cure. i. p̄ceptio inua
menti ex medicinis ap̄oriatas. Et eger tollerat
illud qd̄ patit. quia nō m̄ltum angustiat ab egi
tudine. Et est equalitas caloris in corpore toto
cuz equalitate. i. nō cuz nimio excessu et puritas si
tis et tristitie. Et similis sudor et urina et egō
sunt fm̄ dispōnez laudabiles. Et scias q̄ qm̄
pleuresis non est eo spuro. tunc est aut debilis
ualde aut fraudulēta mala. Hāz aut nō ē cum ea
multitudo materie cum qua sit curādum aut est
maligna iobediēs ad spūeduz. Et dixit Ait.
digestio urine est signum bonū in pleuresi sicut
urine malicia ē in ea signus malus ualde. Dix
Ysaac in libro urinaz. hoc ē generale in oibus
morbis remotis a uys urine q̄ bonitas urie licz
sit bona absolute tñ eius malicia est pessima. qz
cuz est mala significat uehemētiaz passiois tantā
q̄ coicatur lesio magna epati. Bordo. urina
laudabilis ē bonū signū sz nō certus signū ad sa
lutem qz ex alijs pōt eger p̄clitari. Et dixit
Ait. apicio fluxus sanguis nariū ē de signis bo
nis ultimis in pleuresi. Et hoc qm̄ accidit in die
creuico cum signis alijs laudabilib⁹ crisis. Sz
dixit ipe. fluxus sanguis nariū nō p̄petit in p̄
pleumonia sic in pleuresi pp̄ diuersitatē duarū
materiez dictoz ap̄atū. qz mā pleuresis fm̄ plu
rimū est sanguis aut mā mixta sanguini. uñ eius
mā est apta educi per nares. Sz mā p̄pleumonia
ut p̄m ē f̄tra. nō apta educi fluxū sanguis nariū
Et est alia cā. qm̄ attractio pulmonis. i. materie
p̄tente in pulmone ad p̄tes nariū est longinqz
q̄ sit uclamitis et p̄nicali pectoris et lacertoz
eius. Et itellexit de longinqz nō fm̄ situm sed
2. societate. qz uena pu. mōis uenit a corde sed
uena uenit ad costas cuius rami transcūt usqz
ad dyaphragma ramificat a uenis ascendētib⁹ p
colū a qbus ē ramificat uene nariū. Verificat
ait dicūz Ait. maxie de mediastino et pleura
plus q̄ de dyaphragmate. Et p̄cipue qm̄ apā est in
illoz parte superiori. Inquit Ruffus. spu
tum lene carens fetore sūt apā maturum fore
Signa autē mala in plesi sunt dixit Ra
sis 4. q̄nētis sequēdo ypo. q̄
patientis transmutat se in bonore passiois. Et q̄
hanelitus sit magnus ⁊ spissus cum dolore affi
duo. Et itellexit dixit Rasis de punctiōe q̄

ē in latere. Et subdit ypo. et q̄ patiens exspuat
cuz labore et q̄ sicut uehemēter et q̄ febrilis ca
lidas sit diuersa ita q̄ uēter et latera sint nimis
calida. et q̄ frons manus et pedes sint frīa cum
urina egōe sudore et sompno per omia mal' et cul
pabilib'. Et sputum diuersum a sputo sane per
sone siq̄ q̄ instrumēta hanelit' patunt' iuxta q̄
tatez diuersitatis eius. Et sputū hūi sputo nā
li significat q̄ non ē maturū et q̄ instrumēta sunt
in ultima debilitate. Et si super hoc fuerit aliq̄
malicia significat mortē sequi. Et priuatio spu
ti oīo cum tussī sicca si latet urine aquee. Et
Rasis. dico q̄ ultra accēta signa sup magnitu
dinez passionis in pleuresi et malicia eius sunt
hec. uehemēs febris et quilitate. nimis uehemēs
difficultas hanelitus. dolor cum uehemēti mole
stia et comprehensioe. de furecul' usq̄ ad costas re
trofus. aliter deorsus. uehemens sitis et inflama
tio et multitudo caliditatis in uentre et frigiditas
in extremitatib'. Et uehemens dolor sup som
pnus super parē lesas et assiduitas tussis sic p
longum tps. Et sputus apparens in colore cl' pa
bili. et sputi difficultas. alienatio mentis. et in sō
pnietas. Et gal' dixit primo de crisi. isompi
etas. molestia. debilitas hūis. defectio appetit'
difficultas hanelit'. et eius debilitatio. oīa h' cum
magno studio q̄sideranda sunt. Febris. n. et isō
pnietas. sitis uehemens et alienatio mentis. dōi
litas uirtutis. defectio appetit'. difficultas hane
litus et sputus malus. male significatōes sūt. Et
eoz hia sunt bone. Et dixit sic dixit Rabi i
6^a p̄cula. sig^m siq̄s magnitudinē p̄fessis et ei'
malicia ē augmentatio uiscositatis sputi et pro
hibitiō egressus eius uiscositare et tenacitate ei'
in mēbris egriis. Et dixit ut scribit 4° con
tinentia iuxta malitiā mae iudicanda ē malitia
ap̄tus generati ex ea Unde et prio de crisi dixit
R. Dalia hūoris ap̄a facientis et eius q̄titas di
cunt significatōes male et cōtrariū ecōuerso.
Et cognosci t' malitia hūoris per colores sputi
sz eius q̄titas nō cognosci t' p̄ q̄titate sputi. for
tasse eim in p̄n^o passionis sputus nō erit multus
q̄tita hūor sit nullus nec aliq̄ in p̄cessu pp uis
cositatez eius. Et dixit Hal. potētia acciden
tiuz p̄dictoz significat sup potentiaz morbi. Et
eoz debilitas supra eius debilitatē. Non eim dī
xit tpe est equalis p̄dictio pleuresis in potētia
accidentū. nū in quadā ē febris uehemēs nimis
et in quadaz est p̄fectio uehemens. minor febris.
Et in quadā ē tussis uehemēs nimis Dixit Razon
Signa mala in pleuresi sunt defectio cordis. et
tullatio eius diuersio lingue isompietas. et
alienatio intellectus. Dixit Alman. Si a p̄ncipio
passiōis qd̄ excreat nigeritū aut citrinū ualb
appet et sic p̄manerit et febris nō geuerit nec
calor usq̄ ad diē 5^m. timorofus. Et si cū hoc to
to aeris attractio nō alenat. in pectore fiunt orē
mon aut in maxillis rubedo et in oculis labor.
morti ē p̄pinquus. Dixit Hal. 4° de uictris
ribus. Ex ea q̄ est sine screatu. aut cito moriunt'
aut difficulter sanātur. si nō fuerit pp pancita
tez humoris. et dolor aliq̄ ascendit in būs usq̄
ad fureculas. Et aliq̄ descendit usq̄ ad ypocon
dria. Et si quidē sudor molest' fuerit et alie
natio intellectus et defectus appetitus. et uebe
mens sitis. maxia erit passio. sz in isompietas

et alienatio mentis accidere solēt in fine passio
nis. Ad p̄uuluz m̄ iudicanduz signū sufficiēs est
si sputū fuerit maturū. Et debilitas hūis cuz
priuatione maturitatis sufficiēs signum est ad
iudicandum p̄culum. Dixit Jude. si in dyasfrag
mate fuerit apostema cum uehemēti difficul
tate hanelitus et interiectione nimia. et post hoc
sequens fuerit alienatio. patiens morietur in
4°. Qd̄ si labia extremitas nariū declinācia fu
erint ad uiriditatem. et urina in p̄ncipio passiōis
declinans fuerit ad uehemētes rubedines paciēs
morietur in 6° aut 5°. Qd̄ si defectio cordis
in p̄fessis assidue accidens fuerit. patiens morie
tur. Qd̄ si m̄a non poterit in screatu expelli
aut cū expelli incipit subito retinet' remanēte i
pectore grauedine mortale. etiaz dato q̄ m̄a sit
digesta. et n. suffocat. D. A. malus ē ut sint ac
cidentia eius et significatōes ipsius uehemētia
et fortia. et ut sputus sit retentus. aut tardus aut nō
digestus. aut rubes pure. aut plūbeus aut nigrus aut
cuius additur uiscositas et difficultas et cōstri
ctio. Et qd̄ ē 2^m hūis eoz que dicta sunt i bo
nis signis. Et ex signis malis ē caliditas ue
hemens. et p̄prie q̄n est cuz frigiditate i extremi
tatibus. Et dolor tendens ad posteriora. Et ei'
aditio q̄n eger dormit sup laus egrū ut dicit lit
tera Girardi extra qz significat multa m̄a que i
tali situ p̄cipitat' super laus egruz. Et de si
gno quidē sumpto ab urina dixit Rabi. Ex signis
malis ē urina feculenta icqualis. et sanguinea si
gnificans ebullitiōē in sanguine. cuius feruore
significat inflammationē q̄mūfuratuz cerebri et
amfractū eius. Scribit aut 5° dinamidi oz.
urina tenuis et saniosa si in initio hūis egruz
dinis euenierit et per plūmos dies p̄manerit.
frenesiz futurā significat. maxie si eis tussis sic
ca. et isompietas affuerit. quibus si sanguis na
rius aut plurius sudor affuerit solonem egrū
dinis siq̄. Et urina tenuis habens uelut limuz li
uidus. indigōne aut mortē nōcat. Dixit gorō.
urina mala et indigesta uel cū alijs p̄dictionibus
malis. ē ceruus signus ad mortē. q̄n. n. digō defi
cit in radice bene deficit in ramis. Et urina ni
mis tenuis et nimis grossa. lūda uiridis et nigra
mortē significat. De egōe at dixit Rabi. ma
licia egōnis et feor eius et uehemētia citrima
tis ipsius est signus malus in p̄fessis. Et gorō.
dixit q̄ egō frequens et liquida mala ē. Dixit
ypo. regimīs acutoruz liemeris p̄dyaria curat
apostema lateris. 6° affozis moruz uidetur dice
re oppo^m cuz dixit Rabi. p̄fessis de habito l' p̄p̄lo
ma dyaria supuenēs malus suple aut etiaz lien
teria uel fluxus chilos. Hanc aut q̄trouersiā
soluit Rasis 4° q̄tinetis ubi adducens p̄cedem
affo^m dixit. Si in p̄fessis uel p̄p̄lonia fuerit solō
uentris malus erit signus. q̄n significat super
mortalitatem caloris naturalis. Et alibi eodē
4° dixit. si in p̄fessis uel p̄p̄lonia post diuina
passionē absq̄ causa cibi uel alterius rei accide
rit uentris solutio. necessario ad maluz termina
tur. q̄n inde significat q̄ stomach' ē debilis ex
longo morbo uel epar et ideo attrahit ad se chilū
Et si in p̄ncipio passiōis fuerit uentris solutio
inuiabilis erit. et maxie si fuerit p̄ maturandē
Dixit et Med. d. flux' uētris aut accit eis in p̄n^o
moueri aut in p̄cessu. Et accidens in p̄ncipio ē

fm unū duorū modorū. Aut eīz ē pp multitudine materię cui p̄existit nā regulās eaz. Cuius regulātiōis signū ē qz sequit̄ ad ip̄as hanelitus factitatio et lenescencia febris. et tūc ē significatio bona. aut ē pp exuberantias mē p̄ter q̄ regulat̄ a nā. et tūc est sicut regurgitās ⁊ ē significatio mala et pprie cū nō sicut p̄ ip̄m difficultas hanelitus tristitia et febris inflamatio. tūc cū fortasse sup̄ueniet ei mors in 4.º uel ante. Et fluxus ē uētris sup̄ueniēs in p̄cessu pleuretis est fm alterū duorū modorū. aut eim expellit mā ad epar et m̄cera et sic egredit̄ in fluxu uētris et sequit̄ ad ip̄m icolumitas aut accidit ad debilitatē ep̄is et p̄stratiōes digestiue et cōtinentiue ei⁹ et sequit̄ ad ip̄m p̄nitiōitas in fine eius. Aut. aut magis obscure loquutus fuit in hac materia. Et ait. cū accidit pleuretico diuersitas. i. fluxus uētris ut dicit littera extra significat q̄ epar iā debilitatus ē et ē malū ualde. Nam diuersitas. i. fluxus uētris eueniēs post p̄n. et non remouet̄ cū eo difficultas hanelitus et tristitia fortasse interficit in 4.º. i. die flux⁹ uel ante ip̄m. Diuersitas hō i p̄n pleuretis est signū bonū. imo est res iuuans. Quidā aut̄ exponit̄ textū. Aut. sic. Lūz accidit pleuretico in fine eius. i. pleuretico hñti pleuresis magnā et finalis in malicia. et angustia fluxus uētris. significat q̄ epar iā debilitatus est. Et ideo ē malū ualde qz est cūo simibomati. S3 fluxus uētris adueniēs in p̄n fuit. i. in pleureti pua. et debili sicut est morbus in prin⁹ p̄us et debilis ē laudabil⁹ p̄ uā signū qz significat dominū nature sup̄ ap̄a. eius mās eūans. Et ē bonus p̄ uā cāe qz diminit uel eradicat cāz ap̄atis antecedentē. Et hāc expōnē accipit̄ ex v̄bis Galienī. in memento supradicti affo. Et quidā alij dicūt q̄ dyaria in p̄n sui spontanea siue artificiali pōt cōpetere eūando et diuertēdo mās ac ēt in fine. quia nā pōt p̄ uias occultas eūare p̄ intestina mās illoz ap̄atus sicut eūat aliqñ mās saniofas in pectore ⁊ tentas per urinā. Quare dicūt q̄ sola illa dyaria liēteria uel fluxus chilofus in fine eueniēs est mala que sup̄uenit sup̄ato ab illis ap̄andus pp eoz uehemētā ⁊ patiente iaz eis epe uel Romacho uel utroqz. Est. n. mala p̄ uias signū qz significat uehemētā morbi iā coicanti mēbris nutritiuis. et ē mala per uias cāe qz nō eūatur per illaz mā morbi. et debilitat̄ p̄inde v̄tus. Sūt et alij qui dicūt qd dyaria in p̄n est res iuuans. et signum bonū significās q̄ nā est potens in eūando mās educendo peccantes. q̄uis eim mā in p̄n sit cruda tñ mā mouet̄ stimulata ad expulsiōez eius ad qd dicūt sequi magnū iuuamentū. maxie tñ p̄hibetur p̄ illud ap̄atis augmētuz. sed q̄ eueniēs in p̄cessu et circa finē fm p̄m est maluz qz 2.º. p̄m ē q̄ nō eūatur materia ap̄atis. Et maxie accidit patiētibz p̄ibus nutritiuis p̄cipue epe uel ip̄is ap̄atis. Qd si euenit fluxus uētris malitia nutritiuz tñ adhuc ē malus s3 nō q̄tū ad p̄dictas. In aliquo tñ cāu pōt esse bonus. ut cū materia ap̄atis pauca fuerit et fuerit ei nā bñ dñata. Unde Gal. in predicto affo. s. in q̄mēto dixit q̄ dyaria in pleureti pua pōt ēē ad salutē. Si aut̄ esset ex mā multa cui nō bene dñata fuerit nā. tūc ē mala. cū i tali cāu mā mala circa eoz transeat et p̄ ptes nobiles et nō p̄ debitas re

gionē sue expulsiōi patas. Et ideo. ypo. notanter dixit. a pleuresi uel p̄pleumonia habito ut p̄ hoc significaret magnitudinē hōz ap̄atus. De signo sumpto a pulsu dixit Gal. i. de pulsu magno ficut 4.º. scribit̄ q̄tūtiōis. Si sp̄ssitudo itensa ualde fuerit in pulsu pleurentici. significabit q̄ passio declinabit ad pulmonē. aut p̄nositat̄ futuraz sincopiz. Et si sp̄ssitudo fuerit modica significat subeth futuruz uel lesionē in neruis. Et dixit Rasis. ibidez. pulsus excitatus significat uehemētaz passiois ei⁹ ⁊ r̄tus ⁊ r̄tus. De signo sumpto a rigore dixit Gal. ut eodē 4.º ponitur q̄tūtiōis Rigor i p̄lesi et p̄p̄loia mortali ē. Et Alii. dixit. tremor. i. ut qui daz dicunt sicut ebullitionis uel ut dicunt alij. i. mor⁹ tremul⁹ ⁊ sp̄as molus qui in p̄lesi ē sub torace. i. i fine toracis circa costas ubi terminatur dyaf⁹ qui accit̄ ex no cumento pprio dyasfragmati coicato ei ex ap̄ate ple nel mediastini multonēs significat cōmixtiōnē rōnis cū coitate uelais. Et subdit q̄ mor⁹ eius. i. p̄lesi i huius. egritudine. s. in q̄ sennē tremor predict⁹ scdm p̄m ē motus ascendens. s. ad caput. Et ideo dixit multonēs signū q̄mixtiōnē rōnis. Aliqñ tñ nō significat illud ⁊ nō ē ascendens ut cū declinat materia ad fluxu uētris. Qui dam aut̄ exponit̄. motus eius. i. materie in p̄lesi scdm p̄m ē ascendens. s. ad superiora. Et p̄ superiora egreditur. s. p̄ uomitus. non tñ semp. qz alñ declinat ad fluxu uētris. Et ut sic iste fmo est ser cōtinu⁹ ei quē dixerat de fluxu uētris. Dixit ypo. 5.º affo. In pleurentide p̄p̄loia malū. Et Alii. dixit. ⁊ qñq̄ interficit. Et ē maluz per uā signū quia significat q̄ mā ē tanta qd sufficit facere utrunqz ap̄a simul. ⁊ uerificat̄ de p̄lesi ⁊ de non uera q̄uis de uera magis. Et pp dictā ēt rōnem. in p̄p̄loia p̄lesi malū. q̄uis deterior sit p̄p̄loiaz sup̄uenire p̄lesi sicut deteri⁹ ē mās colicā coicari a pleura p̄moni quā mās flitcam coicari a pulmōe pleure. Ad qd ēt facit maior pp̄inquitas pulmōis ad eoz q̄ pleure. Malum ē ēt p̄p̄loiaz cum p̄lesi incipere. Et insuper maluz per uias cause quia est causa p̄stractionis uirinis ⁊ sic q̄ p̄lesi sit minus curabil⁹. Et Galienus quidē dixit in comēto q̄ est maluz p̄lesi remanēte. Et Alii. dixit in capitulo de p̄p̄loia q̄ ē maluz ēt p̄lesi recedente. Et ratio ē qz p̄lesi scdm p̄m ē de mā colica que si p̄mutat̄ ad pulmonē facit p̄p̄loiaz colicā que deterior ē aliaruz. qz timentur ab ea inflamari nimuz eoz p̄pter pp̄inquitates eius. Et timent pulmonē eoz rodi p̄pter colere acuitates. deterior tñ ē p̄p̄loia sequi p̄lesim. remanentem q̄ recedentem nisi praua fuerit ualde materia que transmutata est ad pulmonē. ⁊ ualde pauca illa que remansit in pleura. tunc. n. fortasse ista cōiunctio min⁹ mala erit q̄ si fieret p̄mutatio male mae colice a pleura ad pulmonē p̄lesi recedente. Dixit ypo. in p̄nositis. ⁊ ponit̄ 4.º q̄tūtiōis a Rabi sic. si dolor p̄lesi non fuerit alenatus p̄ calefactionē et sputum non fuerit emissus de leui. sed augens fuerit in uiscositate. ac etiaz ipse dolor solutus non fuerit per lenificationē uētris. aut p̄ mutationem sicut opus fuerit. et patienti in dicta dispositione exiit data fuerit aqua ozdei mori sequetur de leui. quia cum dolor p̄lesi dixit gal soluitur aut per calefactionē aut p̄ minutionem

aut per uentris lenificationē. tunc si sic solutus
nō fuerit significat pfectā ultimāte malitie pte
tis. Et tō si accipit de farre ordeī pti q̄ dolor
mitigat? sic moriet cito patiens. Et dixit ga
licus. si in buis. dispōne accipit de farre ordeī
patiens moriet in 5° aut ante ul' post. Et in par
te alterabi mens et in parte strangulabi ex ue
bementi uiscositate sputi. Et si hic dolor fuerit
i extremitate malicie in rescet locus patiens qm̄
moritur sicut uirescit locus percussus. eo q̄ san
guis fluens ad ipm locū dum patiens morit uir
rescit et mortificat. Et dixit ypo. predicta ac
cidentia nō essent solūm ex usu farri ordeī fco
et dato non in tempore congruo ei sed magis erit
ex usu alicui? ubi uel potius alicui? rei minoris
iuramenti q̄ farri ordeī. Dixit ypo. i. 2° p
nosticoz. sternutatio cu3 reumate cori3a. s. uel
catarro in omni egritudine pulmōis et costē ma
lus est. siue. n. precesserit siue cum ea inchoaue
rit qz ut dixit gal' in cōmento mouēdo materias
a capite ad pectus et mouendo fornet ipm pe
ctus ē causa additiōis apatis et doloris. Dixit. Al.
Ex signis malis est ut pfundit exire pcedē
tes a plesi et dilectat absqz sedatiōe febris. et nō
sit sputū bonū. Hāz illud significat mortē pro
pter illud quod est cum eo pculdubio de reddi
tione mae ad pfundū. Et dixit. exire iste cu3
oculant et pfundant significat nocumētum et
multiplicant iste pfundatiōes exiuraturū quan
do materia reddit ad pulmōē. Dicunt. Quā
do apostema fuerit subito absqz cā cognita pas
sio pmutabit ad pulmōē. Et moriet ante 5^m
uel postea. In libro de morte ueloci. Si acci
dens fuerit cu3 piploia et plesi et oib? apatibus
pectoris congelatio cu3 frigore signū ē ad mor
tes. Et si quis exspuerit sanguinē cū durabilita
te deinde factus ē in putredinē et cessauerit su
bito moriet et subito. Et qui exspuit cū dolo
re lateris sanguinē et sanus non fuerit in. 14° q̄
gregabi ē i ptone et putredo. et moriet pnsic^o
specierum terminatiōis plesis.

Signa

resolutiōis sanis calare habent
ex predictis.

Signa

aut suppuratiōis future sunt dix
ypo. 2° pnosticoz. Qis dolor

ptū pectoris inuiscosoz supueniēte sputo uel
uentris solone uel fitomo adhibito uel qualibet
ppetenti mediā si nō fuerit diminutus. pus ibi
futurū esse nunciat. Et Gal. dixit in qmēto
uep esse si nō sit doloris malitia ex re alia. pter
hoc q̄ quertat ad pus. Hāz dixit Gal. Iste egrit
tudines sunt medie inter illas que pfumitur cū
facilitate et uelocitate et inter illas qbus nō est
sanatio. Et dixit Aul. qm̄ si sputū patiens spu
tūz laudabile ueloz et nō mūdificat in. 14° dieb?
tūc pmutat iaz ad collectionē. i. signū facit q̄ p
mutabit ad collectiōē. nō qz tūc in oib? incipiat
collectio quia potest retardari ulterius supra
dyafragma et oculatum fuerit. in parīs tamen
pleuresib? fm materiā est q̄ tunc iaz incipit uel
paz post. Inquit ypo. 4° affo. qclqz pleure
tici facti nō purgāt in. 14° dieb? by i empima
transeunt. i. qcuqz pleuresis uerā fm locum et
materiā nō curatur p resolones isensibiles uel
sputūz aut p pmutatiōes in. 14° dieb? quia in hoc

tēpore pfueuit talis pleuresis terminari. in empi
ma. i. saniet colectiōez transeut. que tñ postea
transitura erit in uep empima. Inquit Gal.
et ponit 4° qmēus sic. si quasi i nobilitati pre
pectoris pleuretici cu3 pxiuitate cordis fuerit
dolor cum magna difficultate hanelitus et uebe
menti febre et insomniatate et defectu appetit?
et angustia alteratiua. Et ad positiōēz oīuz acci
dentūz dictoz maloz sputūz nō fuerit nigrum
neqz colerich ruffuz simplr. s. in pn^o fuerit aut
rubeū. aut citrinū aut spumozuz. trāsmutatio si
gnificatiōū boz post modicū tēpus erit ad ma
turiōēz et bene erit Unde incōgruūz erit q̄ in
buis. dispōne ex uebementia boz accideūz ulla
suspicio hēatur. sed sciendū ē oīa hec acciden
tia facta esse ex cā colectiōis saniet i apate. ypo.
eīm dixit. circa generatiōēz saniet in apate in ul
timo erūt dolores et febres. S. statūz qm̄ patēs
incipit spūere sputūz maturūz oīa ipa accidentia
mūganē qm̄ maturatio sputi significat sup uelo
ces crism et firmitates sanitatis. unde potentia
maturandi sputi in buis. passione predominat
oībus alijs accidentib? malis. Et Aul. dixit.
qm̄ apparent signa timorasa qz. s. adduntur acci
dentia quibus significat saniet generatio et pro
cessus in collectionē. et tu iam testificatus es si
gnificatiōēz laudabilē. s. qz iaz uidisti signa bōz
in sputo et alijs tūc nihil timeas qz ceruz euenit?
est cā colectiōis et pp cām aliāz.

Scire enim tebes

que debz
terminari ad collectionē bonā et laudabilē pcedit
ante collectionē sputūz nō quidē laudabile sicut
in ea que termināda erit per resolutionē sed lau
dabile respectu eius que termināda est ad colle
ctionēz malas aut ad mortē. Et significat in ci
um collectionis in asfensioē. i. cū asfensioē. qz
s. in principio et augmento ei. Dixit Aul.
uebementia doloris prius. s. exfius uel prius. i.
prius qz additio doloris ē prius signū prius
pū colectiōis et difficultas hanelit? et constructiō
eius et duplicitas ipsi? apud dilatiōē. fit. n. tē
hanelit? dupl? cu3 prauitate et uebēntia febris
Et asperitas lingue ppte cū siccitate tussis qz
non exspuit et calus appetit. Et pmutatio rōnis
et uigilie et grauitas que in illo loco sentiūt. Et
in sūma omnia accidentia facta inuiscosiora q̄ oīa
tunc intendunt qz materia ebullit tunc et feruet
et mouet ad faciendū cupus. unde continuitates
mēbz soluit. Lūqz dixit Gal. 4° de incrio
bus. hanelit? fuit hanelit? asmatic? extendens pe
ctus uebementier cu3 breuitate et spissitudine et
mitigata sit potentia febris. et i musculi radi
ce fuerit tactus ponderosus tunc stat iudiciū q̄
putredo facta sit in pleuresi. Et Aul. dixit.
qm̄ collectionē fecit et p. i. cōpletur collectio quā
escit febris et dolor sicut dixit ypo. in affo. Di
xit gal' primo de crisi. Sic ē in apatibus que sa
nant sicut ē in febris putridis. Sed in febrī
bus putridis iam stanz completa digōne cessant
accidentia. et hoc est in fine stanz. ita sūz i apo
stematibus que sanant. Dicūt. cum sit pple
mentūz digōnis circa principūz stanz et i stanz
tunc sunt accidentia difficilia. Nam tunc non ē
completa digō. sed natura laborat in complēdo
illā ut Gal. dixit in qmēto affo. ubi ergo fm

acumen. 77. Et ideo quicquid digō est completa in statu intelligitur i fine status uel intelligitur q digō tendit ad completum. Et cum ē in uia ut compleat accidentia sunt difficilia. et hoc est in statu. Cum uero ē perfecta tunc accidentia solent nari et est finis status. De ruptura aut post saniet collectionē sciēdū ē. q quā sit a nā. et uia q nā ab arte per apprimationē rep erupitōez facientius. Et cum sit a natura Ipo dixit 2° pronosticoz q apātū pū pectoris qdā in. 28. die qdā in. 40. quedā in 60. rupturā differūt. eoz. f. quoz rupturā nō festinat in 5° die a die collectionis. Dixit Gal. in qmēto butul. diuersifica tur tēpus rupture eoz dupliciter. f. 2° mēbra infirma et 2° hūores dñantes in apate qm qdā qz ex mēbris est calidius et lenius eius saniofitas sit uelocius. Et qdāqz est frigidius et durius eius saniofitas sit tardius. Et qd accidit ex hūoribus calidiorib⁹ eius saniofitas sit uelocius. et qd sit ab hūoribus frigidioribus sit tardius. Quā ergo ē apā ex humore calido. et in mēbro calido rōpūtur in. 20°. qz cito digerit et materia et pūctū in saniet. 3° qm materia est calida et est in mēbro frigido. uel qm est mēbra frigida i mēbro calido. rumpit in. 40. qz tardius digeritur illa materia et tardius saniet. Et qm materia est frigida et in mēbro frigido rōpūtur i 60. qz adhuc tardius digeritur illa materia et tardius saniet. Dixit Gal. secūtur dictas differētiās alie differentie extrinsecus. Et sunt ille que sumūtur ex etate. et ex natura. i. pphone et ex regione et hora pñti et ex hora dñpōis aeris et uirtute infirmi. humores. n. calidi in oib⁹ sunt uelocius saniofitatis. Et fridi tardioris Et ad recte iudiciū d rupturā subdit Ipo. o3 te diez pñcipū nō ignorare et in qua die corpus p^m calere aut frigere cepit. Aut per ifirmū cognoscere qm et. qm cepit in eodem loco dolere et pñctiōes sentire. bec eim sunt pma collectionis iudicia. Et ex b⁹ erat pputada ubi incia bñc qz erupitōez expectab i pñda tēpora. Et alia translatio dicit. o3 ut pñderes qm est in pectore iceptio saniofitatis. et pputes illd ab ipso die quo febricitant infirmus aut aduenit ei rigor. Et si eximat qz inuenit dolores et facta ē in loco eius grauitas. Iste eim sunt res ex eis que sunt in iceptione saniofitatis. Ab hac ergo die o3 te numerare et expectare rupturā in horis supradictis. Dixit Gal. in qmēto dicti hūi q in hora saniofitatis apātus q fuit in mēbris nobilibus accidit rigor et sequit illum febris. Et euenit quidē rigoris accidit ex acuitate saniet generate i mēbris ipis qm mordicat et cor rodit ea. Cum ergo dixit Ipo. a pñio die quo febricitabit. nō uoluit per illuz. pñm diez egritudinis s3 diē in quo accidit febris ei cū rigore. f. in quo febris facta est ualidior q fuerit. Et in firmo in illa hora grauitas accidit qm ille hūor diuisus in ptes pmas multas qm disgiit in mēbro apostemoso cōuertit ad saniet aggregatur in loco uno ex locis uacuis pñinquis mēbro apostemoso. o3 ergo te expectare rupturā i. 20. 40. uel 60. ab hora in qua accidit ista tria accidentia. f. grauitas. rigor et febris uehemens. plus finit multus. Dixit Aut. rupturā hūis apātis saniofi in die 5°. ē ex eis que numerant

in raro. ymo pñm eius ē post illud usqz ad. 20^m 40^m. 60^m. Aut. qtopius fuerint accidentia collectionis intensiora tanto erupitō uelocior erit. et cōuerso et pñie febris qz ipsa plus indicat de acuitate mae et eius remissioe. Et De fue dixit qñtūqz accidentia collectionis fuerit uehemētia tñ stat⁹ erit uicimior et erupitō uelocior Et qñto e3tio accidentia leuioza et pigroza fuerint tanto status et erupitō remotior. Accidētia aut butul. significantia sunt febris et dolor. bec. n. aut uehemētia aut remissa citaz et tardā erupitōez declarant. Dixit Aut. cu3 rumpit collectionis accidit tremor diuers⁹. i. habens diuersitates in motu suo i mēbris. uel diuers⁹. f. ab eo qui consueuit fieri in pñcipijs pñm moruz febris. qz in pñcipijs pñm moruz tremor cōcatur toti corpori. sed in erupitōe apātus pñie tremor mēbris apātus et circūadiacētia ei. Dixit R. affas. ex infusione saniet in pectus accidit rigoz uehemens. ita q inde congelant dentes. Et dixit Aut. dilatai pulsus cu3 diuersitate sui. dilatai. i. apparet latior. ut dixit galien⁹ i cōmēto pulsū de pulsu empicoz. unde inuit q rupto apate a pulsu cessat eleuatio in altus. qua cessante appaz latior uel dilatai. i. cessat tētio et molestat arteria et pulsus remouet a sui diuicie. Et cadit dixit Aut. uirtus et debilitat. hancit. Et qñqz accidit febris uehemens pñiea q materia mordicat mēbra et mordicat apā. i. mēbrum apātus. Et dixit. apātus cadit apud rupturam pñm. Et sequit ad rupturā iussis. Et post apparem sig⁹ empimatis dicenda suo capto. Cum pñsis non resoluit paulatim n3 supurat tñc terminatio eius erit per crisis. Et galien⁹ dixit super 2° humorū et pñm 4° pñm. i. terminatio in hūis. morbis erit per spūm in tempore sue maturatiōis. Et erit crisis ad bonū uel ad malū. Et erit uelox aut tarda scdm q mā cito uel tarde bñ aut male disponet. Dixit gal. ut pñm 4° pñm. si spūm fuerit uelox. breue erit pñm. Et si tardus longus. unde in libro epydimaruz scriptus est de illo qui nō habuit spūm usqz ad 8^m diez neqz elegerat quidqz p tussis sed habuerat tussis siccas. et passio ei⁹ nō habuit crisis usqz ad. 34^m. diez licet in pleuresi in maiori pñe crisis uentura sit i 14°. die Et si ultra usqz ad 20^m Et si spūm apparuerit maturū in die 3° aut 4° impossibile erit ut morbus transeat diez. 5^m. Et sūmarie ex necessitate plonatio tēporū hūis morbi erit iuxta maturatiōez apātis. Quia res in cu3 dicit si in pleuresi euenerit spūm maturus in 3°. uel 4° eger liberabit in 5°. nō intel ligunt q tñc pfecte sanet s3 intelligūt q tñc tñm euabitur de materia q declinatio statz post manifesta sequet. De cābus pleuresis in pñcu lari dixit Aut. Cu3 spūm in pñmo die aliqd subtile nō maturū tñc spāt ut maturet i 40. et defēdat crisis in. 5. qz cum expuit a pñma die aliquid qñis subtile et nō maturū. tñ. significat q materia incipit aliquatū remoueri a cruditate et sic occulta incipiat digestio quare uerisilz dici pōt q in 4° die digestio erit multus manifesta uel pñta. Et quia 4° 5^m manifestat hūisile est q in 5° euenerit crisis. Dicit Moxie bonū ē q expuat panēs a pñmo die si qñtudinē habuerit euandū p spūm. et pñpue erit bonus si ad

ale sputus sequit̃ altematio. et si vrus fortis fuerit. Si aut̃ nō erit et fluctuatio istius ebionis aut nō sequit̃ altematio tūc est signū multitudinis mē. Qd si nō maturat̃ usqz ad 4^m mō dicto aut nō fuit sputus a pmo die suple sed erit in 2° 3° uel 4° dixit Aui. tūc crisis erit in .xi^o. aut in 14°. Cum eim a pmo die. apper sputus subtile et nō apparet cum hoc in 4° digestio mō dicto. si gnificat qz grossior est et ineptior ad recipiēdū digōnes. unde tardabit̃ eius crisis sicut tardabit̃ tur digestio. unde si erit eius digestio in 5° die erit eius crisis in .xi^o. Et si digestio erit i .xi^o crisis erit in 14°. Et eodē mō potes iudicare si sputus ichoacet in 2° uel 3° uel 4°. fm eim qz citius inchoat et citius cōplet̃ digestio et citius erit crisis. ita ut aliqñ possit accidere crisis in 9°. Qd si non expuit usqz ad 4^m. deinde expuit. f. post 4^m uel usqz ad 5^m et i sputo erit maturitas aliqua. tūc dixit Aui. res est media. f. iter crisi s̃z dicat̃ que euenit in .xi^o. uel 14°. et crisis longiores eueniet̃ post 20^m. quia. f. fiet in 15° uel 20°. Itaz euz post 4^m incipit sputus cum digestioe aliqua spatur qz plebit̃ in .xi^o uel 14°. Et si in .xi^o erit crisis in 15°. Et si in 14° erit in 20°. Et subdit Aui. qz si cū sputo apparen te post 4^m. nō est maturatio aliqua nec pua tunc egritudo plonget̃. f. nō est cū fiducia qz ex quo icipit sputus. spem dat. licz nō sit maturū. Et p prie euz sunt illie signa bone vritus et appetitus et etates et reliqua. Qd si nō spuit ad 5^m aut spuit sputus mūdus absqz maturatōe penit̃. imo nō est nisi hōz purus. dixit Aui. tūc si iuenis vritus debiles scias qz non maturabit̃ nisi post tēpus. f. longius ante qd tēpus longū eger deficit .f. paulatim debilitabit̃ et multū. tūc nō p̃rātibit̃ 14^m f. moriet̃ in ipso. aut ante ip̃s. f. si nō mltā fuerit debilitatus p̃rātibit̃ 14^m. Et fm tenore vritus pueniet̃ ad 20^m. uel ultra ad 40^m. uel 60^m. qm dixit Aui. crisis hōz talis est ad 40^m uel 60^m ad quē terminū nature debilis icolumitas nō puenit. Et subdit. si aut̃ vritus iueneris fortes et iudicis duo desideria equalia et laudabilia. f. appetitus aīales et nāles uel appetitus ad cibuz et potuz. Et uideris sompnus et banelit̃ f. qz oz. Et uideris urinā maturā bonā. f. nō abso lute f. cū aliqua maturitate. tūc spabis. f. qz ille qui nō spuit usqz ad 7^m spuat sputus mūdus per transeat. 14^m. deinde moriat̃ fm plurimuz post ip̃m in 20. uel ultra fm fortitudine vritus. dixit aut̃ fm plurimū qz totus hoc est dixit Aui. cum mā egritudis fuerit acuta. sic qz aliqñ nō inter ficit̃. Et hīc repit̃ una littera que dicit morat̃ fm plurimū post ip̃m 14^m dies. Dicunt qz si sputū nō fuerit maturū in 7°. et durabile erit in eadez dispōne. significat qz diuturna est passio. eo qd maturatio fit difficulter. Et ideo dubitan dus est ne i morbi diuturnitate deficiat patientis vritus et peccet cura medici i studio. Et iō suspi ciosa dz esse passio. Dixit Aui. qz p̃sus lon gior crisis pleuresis que ē facilis. i. que est de materia facili ter alterabili est 14. dies. Et qñz extendit̃ usqz ad 20^m. Et subdit. Hal. dixit. f. pmo de crisi qz qñz moratur cum sputo usqz ad 30. dico aut iuenit̃ cū eo crisi integrā. Et dixit Aui. qñz spatur crisis in hora aliqua. ut qz vbi grana appuerūt signa significātia crisi in 14°.

Et decidit post significatio qz ponet crisis p̃p̃m quozē ut in .xi^o. aut longiorē ut in 20. Et posuit de hoc ex^o primo. in crisi mala et dixit. Si cum appent sputus et dispōnes que signifi cat qz crisis erit in 4°. f. mala. Et appent post 5^m. f. post p̃dicta signa. signa mala ut sputus ni grū et p̃p̃ie si appent in die malo ut in 8°. tunc significatur qz crisis mala uenire festinat et erit vbi grana crisis in .xi. 2° posuit in crisi bona et dixit. Si fuerint signa crisis bone future in 14. et postea post 7^m. i. post p̃dicta signa bona appareat loco eius. f. qz apparuit in crisi mala d sputo nigro i die malo hic apper signū bona d integra sputi digōne et p̃p̃ie i die bono ut in 9° tunc significat qz crisis mala postpositur. i. non eueniet et bona p̃cedet et fiet uerigratia i .xi^o.

Dixit Rasis 4° continētis. ex uerbo galiēi super 2° humorū. pars medicorū dixit. qz sputū si fuerit primo sanguineū deinde fiat coctus passio incipit tunc declinare ad crisi s̃z. sed dixit Rasis cōsiderandus ē i hoc. Et dixit Rasis dico possibile esse qz plenitudo dissoluat̃ absqz cōgre gatiōe cū qz nō erit sputū nisi tenue et eruginosus permutatōis p̃lesis ad

Signa autē epima sūt dixit gali. sup 2° humorum. et ponit 4° qñtū sic. Si p sputū neqz solutionē uentris neqz minutionē neqz per usuz medicinarū dolor non fuerit mitigat̃ passio quertet̃ ad empima. Et Rasis dixit. di co qz humi. dispositio significat sup calm apā cuius pulsatio non habebit quietes oīo. unde qñ hoc accit̃ in p̃lesi. notum fit firmiter qz aut mor tes potiens consequet̃ aut empima. Et distin guntur. qm gali dixit. Cuz humi. signa nō fuerit maioris malicie. passio quertet̃ ad empima. S̃z si fuerint maioris malicie patiens cito morietur sine dubio. Et Aui dixit. oīs p̃lesis cui^o do lor non quiescat per sputus neqz per minutionē ñz per alia remedia tunc spera in ea sanationē. i. empima futurū ut dicit littera extra aut moriet̃ aut ip̃m. Et distingue inter hec duo significata scdm̃ reliquas significaciones. Et rō est quia significat qz materia ē exuberans multa ppter quā mibi suffocabit̃ ante sanositates uel sanabi tur et transiet i empima ppter ipotentias vritus ad expulsionē tante materie. 4° qñtū de illi bzo signoruz. Cum infrigidat̃ fuerint extremi tates et mitigata fuerint accidentia p̃lesis et so lutus fuerit uenter et rubefacti fuerint oculi et maxille et pulsus fact^o fuerit d̃presus et banelit̃^o eleuatus tunc transmutata ē passio ad dolorē p̃l monis et tunc iacebit̃ resupinus. Dixit Aui. euz uideris tensionē pulsus uehemētē fieri. et p̃p̃ie cum eius frequentia fortior fiet. tunc illd̃ indicabit̃ mortem si uirtus debilis fuerit. Et si ipsa fuerit fortis tunc pmutabit̃ ad p̃p̃loiam et empima et p̃p̃is. Rō ē qz tensio illa pulsus. si qñtū m̃az non terminabilē per sputus. Qñ aut̃ multa cōdicta uirtute debili statiz eam suffocat. Si autē uirtus fuerit fortis poterit materiaz il lam uel pellere ad pulmonē uel ad cupuz faciēdū ad quod sequit̃ empima ad quod poterit sequi p̃p̃is. Et intellexit qz illa pulsus tensio eueniat ante pmutationē materie ad pulmonē. Cum. n. i. ā ē pmutata et successit̃ p̃p̃loia resio recedit et fit pulsus mollis. Dicunt. qz terminat̃ ad p̃p̃lo

ma uel empima scdm plm est q eger ille morit
Et loquuntur q euadat. Dixit Rasis 4° con
tinens ex uerbo ypo. 6° affo. In quo apa fuit
in dyaphragmate grossius deinde delectu fuerit
to r oculatus absq causa oio declinabit ma ad
pulmonē r moriet ante. 5m. s. a die oculatōis.

Dicunt q si plesis terminatur ad ppleoiam
pulsus fit spissior q prius esset. Cum uero per
mutat ppleoia ad plesis alenat tunc constrictio
banelit alenatōe aliqua q non ē tanta in plesi
qta erat in ppleoia cum non opilet pulmonē in
plesis tū qtu in ppleoia. Dixit Rasis si frequē
tia. s. in pulsu ē minor ea q nunc dicta ē. s. que si
gnificat pmutationē eius ad pulmonē r cor. et
adhuc minor ea quā facit ipsa plesis. tunc qng
iudicat subeth. qng spasmus r qng tarditatē ma
iurandis. Et subeth non accedit nisi qz cerebrū
recipit uapores humidos qui sunt pculdubio
non cuz illa acuitate neq frequētia pulsus in ea
ē ualde. Et cerebrū quidē recipit eos ppter
debilitates suas ab expulsiōe eorum in neruis r
sic apparet qio iudicat subeth. Sed tardita
tē supuratiōis iudicat ppter grossitiē materie q
qua suppurat non pmutat ad cerebrū r neruos
Et qng non pmutat ad cerebrū nec ad neruos
Et hoc qz sunt fortia non recipiētia ipsaz. Sz
tunc iudicat spasmus qn constrictio banelit ue
hementer fit fortis r febris non ē fortis. Et
dixit Rasis qn uidetis egritudinē iam sedatā pa
rumper r oculatā. Et non est illuc spū. tunc
fortasse minuit mā cum urina aut cum egōe aut
cuz appone solutiōis uentris celi ce subtilis l
appitōne urine grosse. Cum aut illud nō fuerit
s. q minuitur materia cuz fluxu uentris ul cum
urina tunc appebit exiura. Nam si uidetis ten
sionē ad mirach r ypocondria r cutem r grauita
tem tunc illud iudicabit exiura ad ignia r cru
ra. Et declinatio eius ad ambo crura ē uehemēs
signus ad incolumitates. Et in huius. quidem
pceptu ypo. solonē fieri cuz ello. Dixerūt itaz
quidaz q plesis cuz pauca tussit ut plm p inferio
ra terminatur. Et cuz multa tussit ut plm p supio
ra. Et si uidetis cū b quod dicunt est dixit R.
difficultates banelit constrictiōne pectoris r so
da r grauitates in furculis supioribz r mamillis
r brachys. et castitates ad superiora declinare
poriēdit istud declinatioē māe ad partes auri
us r capitis. Et si fuerint hec dispōnes. r nō ap
paruerit apostema n3 exiura i bus paribz. tunc
materia declinat ad cerebrū ipm. et interficiat
ut plm in 2° aut 3° die.

Signa autem

induratiōis sunt q febris r calitas pou
latine declinant. donec oio deficiat. r q remittit
uelocitas r frequētia ab banelitu sed non in to
tum remouet eius difficultas. Et spūz oio nō
ederit. Et remanebit sensus grauitas in parte i
qua fuerat apostema. Melior dispōnum ter
minatiōis ē illa que fit p resolōnē māe sensibi
lez uel insensibilē. Et post hanc que fit ad cole
tionez r sanationē hoc qn fit cuz in rure fori r
icolumitate alioz signoz. Unde Rasis dixit
ad sūmū si adest significatio uirtutis icolumis
deinde non quiescit dolor cum spūo aut solone
uentris aut flioia aut uaporiōne. tunc licet ples
possit habere aliā terminatiōne. tamē ipsa ē ma

gis declinās ad empima. i. collectionē. Sed si nō
fuerit signū icolumitatis r fixiōis. r tunc. r ap
perius tunc illud iudicabit q ē mortalis r iudi
cabit sinecopiz prius supple r post sinecopi mor
tez citaz. Dixit Rasis in libro de spūibz morbi
ulibus pleticis ppleoniciis magne egritudinis
signū ē spūz uel nigrus uel igneus uel spūmo
sus uel feridus sufficiēs uel cuz oio non spūtur
forti dolore uel disnia cōprehendē hoiez. Rasis
4° quā nētis posuit duas species plesis auctozita
te ypo. in libro de regimie sanitatis qui non hē
tur ap nos. Et posuit et eas Rasis. r d p d d d. R.
Ingt. y. mltiōes ē spūz bo facile r filz bācl
r. et sunt illuc alia signa mortalia mala sic in q
bus ē dolor ad posteriōra. Et ē ac si sit dorsus
eius dorsus rberati. Et ē urina eius sanguinea
saniosa et raro fit bea. ex ea patiens imo mori
tur iter 5m et 7m. Et raro poridit illuc usqz ad
14m. Rasis. in nō dixit q spūz banelius sit
bonū sz q spūz et statim. i. a pnc. Et subito
emittit banelitus cuz quādā subtilitōe et uio
lentia. Et in pluribz cuz ptransit 5m. dixit R.
sanat. Et ex diēis appet. q ista pleurestis sit d
mā uenenoza. in pauca per quā licz nō ph. bea
spūz nec coarctet banelius. in pp eius ueneno
sitate et maliciaz nō plongat morbus. Et raro
patiens euadit. Et sit in ea mai pulsus. Et uria
fit saniosa coicata lesiōe nutritiis. Et mltiōes
appet iter humeros patientis rubedo et calefit
spūla eius. Et rō pōt gescere. Et si calefiat
uenter eius et egrediat ex eo egō citrina mori
nisi ptransit 5m. Et qn ad ipm festinat spūz
diuersus deinde uehemētior fit dolor mori in
3°. Et si nō sanat. i. si nō fuerit dolor uehemētior
sanari pōt qz pōt tūc tale spūz esse pp nāz sup
antez māz in si nō. s. mori i 3° sanat r 2° spū
ē dixit Rasis. cū qua sentit pulsatio extensa a fur
culis usqz ad crura qz mā est in uena q est anti
licis. s. usqz inguina. Et est urina in ipsa aquosa
i. cruda qz calor naturalis suffocat sub mā et
ideo nō est cuz ea sedimen et spūz. s. nō est cū
ea. Et est mortalis pp declinatiōez materie ad
caput. si aut ptransit 7m sanat. Rasis aut dixit
habebit spūz puz et urina ut aqua fluxibiles.
Sz pulsatio doloris tendens erit de furcula. s.
supior ad mirach r uehemētior erit. Et si huius.
panēs euadere poterit usqz ad 7m nō morietur
inde. i. possibile est q nō moriat et q sanetur.
Rasis dixit sicut 4° scribit quā nētis. Luidā ac
cidit in domo ppta spasmus in pleurestis cuius
passio mania erat tūc delictu emissio saniet p
spūz. et mortuus ē ptra spez nostraz. qm eo
q de leui spuebat sperabam salutē eius. Ingt
Rasis Dico uidi in pleurestis q nō est securitas
in spūo. si rursus fuerit debilis. qm eis passio
matura fuerit patiens in nō poterit spūre unde
strangulabit et moriet. Uidi cū dixit ipse in
quodā patiente q spūz erat matur 13 tū erat d
bilis in hūte ex radice. male qplōis medici
quoqz ignorabāt q pateret pleurestis qm i epe
et stōacho erat lesus. Lūqz nouerūt postea cuz
pari pleurestis curauerūt ipm cū minutōe iuxta
ordines in nō cuz noticia et mortu est. Ego
aut ante dixerā q nō fieret minutio eo qd uide
raz in eo debiles pulsus nimis. et q nō erat ne
cessaria minutio nisi in pñ. Sz cuz matura fue

rat passio dandus ē de nutrimento ut augeat vir-
tus et nō p̄ minutionē deficiat eius. Vnus qm̄ sa-
lus nō erit tūc nisi per spiritus multus. Et hoc nō
erit nisi per uehemētē spiritū. Et dixit Raf.
dico uidē quēdam pleurentē hūitē breuē spiritū
nimis s; urina eius erat uehemētē colorata et
pulsus uelox et lingua grossa. Et dū durabilis
fuit huius. caliditas uehemēs absq; spūto. non
potuit alenari passio et inde mori? est in 4.
S; ei nō dabaz curaz ad extingūendū uehemē-
tē unde mors eius fuit ex febre adustina nō ex
pleuresi. qm̄ p̄uenit in eo febris euz pleuresi
et corruptio potius in uenis. unde euz fuit cum
defectu spiritus oīno nō potuit spūere licz emis-
sio spiritus in eo fuerit leuis. Dixit Gal. 13. ter-
rapentice. f. lōn p̄lōn pleure uel epatis uel uen-
tris nō sōlū in ibecilibus hūitē quales sunt cali-
di et siccī s; ē in febrilibus eis p̄uictōs sunt.
Et rō ē qz in f̄lōnibus dictōz mēbzōz minime
cōgruus est cibare et tū ex hūitis imbecillitate
multo indiget nutrimento quare est necesse solū
hūitē uel f̄lōnē augere. Dixit Mesue. pleure-
sis que sit in uelamē distinguere costas euz cō-
tate cutis minus suspecta est. que hō in uelamē
sub costis magis. q̄ uero in dyaphragmate praua
est. sit eim cū p̄uictōe intellectus circa argumē-
tū et status qz cōicat dyaphragma cū cerebro me-
diatē nerno quēdā qui dirigit ad ipm̄ et dilata-
tur in f̄baz eius quapp ad pleuresis et scutoza
secunt accidentia. Et Aui. dixit qz maius et ter-
ribilius et prauius oibus ap̄atibus pleurentis
ē illud qd est in uelamē distinguere qz dyfrag-
ma cōicat cerebro in magno nerno. dicit qz pleu-
resis mediastini deterior est ea q̄ pleure. Dixit
Gal. in 2. signoz. et scribit 4. q̄tūē sic. 1. az
dixit ps medicoz qz si pleuresis fūit in pte sin-
istra deterior erit p̄ p̄p̄inquitatē eius ad cor.
Et pars altera ipoz dixit qz si fuerit in pte dex-
tra deterior erit. Et Aui. mouit hāc q̄nē. et
soluit eā Unde dicit qz sinistra oib; q̄sideratis
deterior est destra p̄ dictā cāz. fm̄ tū quāsdā cō-
sideratiōes una pōt dici deterior altera et econ-
uerso. Hāz q̄tūz ad acumen accidentiū. et q̄tūz
ē si d; terminari p̄ rupturaz que est lateris sint
f̄ri deterior est q̄ que dextri. S; q̄tūz ad q̄tū-
tatez mē facientis ap̄a. qz plus de mā coligit in
dextro q̄ in sinistro deterior est destra q̄ sinis-
tra qz ex multitudine mē magis ē apta suffocare
et minus ē apta resolui et p̄ spūta purgari. Di-
cūt. colerica deterior ē oibus sicut sanguinea est
minus mala qz faciliōz ad digerēdū. Et alie te-
nēt mediū iter istas. Et dixit qz i estate breuiat
pleuresis. et uel p̄ terminat p̄ resolūōē. in yeme
uelpm̄ p̄ suppuratōēz terminat. poroz. n. clausio
q̄ sit i yeme ad suppuratōēz adiunat. Et plōgaf
qm̄ mē suppuratio idigz tēpe lōgo. Dixit Isaac.
Iuuenes frequēti? moriunt ex plefi q̄ senes
p̄pter acuitatez sensus iuuenū. Quidā exponunt
frequēti? i. ciu? Nā multo plures senes mori-
untur ex plefi q̄ iuuenes p̄pter ibecillitatē uir-
tutis senis. Dixit Aui. plefis q̄z interficit
p̄pter uehementiā accidentiū eius de sincopi et
uehementia febris et fluxu uentris et s̄lib;. Et
q̄z interficit p̄pter p̄foccatōē quā facit. Et
q̄z interficit euz p̄mutatōē ad p̄p̄ofaz et p̄-
f̄s aut ad aliud ex eis que dicta sunt. Et dixit p̄

mutatio ad spasmus p̄uictōsa est. deinde. i. r. 1. az
ui dicit littera extra non sequitur cum ea reliq;
signa bona ymo mala. Dixit gal. et ponit 4.
continētis. patiens ex spisso et magno hanelitu et
uiscofo spūto strangulat de breui. Et unū dicit
ruiz accidentiūz augez alteruz. detentio. n. spūti au-
get in magnitudinez hanelit? et sp̄tūdi nē eius
Et magnitudo hanelitus et sp̄tūdi nē eius ad au-
get uiscositatēz spūti. Et ex uiscositatē eius ma-
ior fit detentio ipsius. Et si detentus fuerit spū-
tūz inde confiringitur canale pulmonis et necesse
se ē ut hanelitus sit maior et uelocioris sp̄tūdi
nē. Et ex huius. accidentibus magis calefit
pectus et desicant humores. Et ex huius. uehemē-
ti calefactione et desiccatōe fit humoruz adhesio
uehementior. Et sic augmētū horū accidentiū refle-
ctit in se ipso. Dixit gal. et ponit 4. q̄tūē.
plefis et spūti sanguis sunt q̄ria inter se. Dixit
Raf. dico qz sūt q̄raria qm̄ spūti sanguis eget
rebus ingrossantibus et glutinatis. Et plefis indi-
get rebus maturatiuis absteris et diuisiuis.
Et Aui. dixit. Scias qz qm̄ plefi affocāt spū-
tūz sanguis ē s̄ilia in piculo ydropisi cui asocia-
tur febris. Indiget. n. cura stupida p̄pter spūti
sanguis quie ledit scdm̄ plefis que non idiget s̄i-
p̄ticio sed lenitē et facilitatib; spūti. Dixit
gordo. in plefi. spūti rubet ē maluz ualde qm̄ si
gnificat rupturā uene. Et tunc q̄ria est cura qm̄
plefis idigz mūdificatē et uena apta p̄f̄ictis.

Curatio pleuresis Insequitur
curaz gene-
rales dictā supra q̄tūz ad dictā apostematū p̄u-
pectoris et pulmonis. Curatio aut eoz per portio-
nē hic ponet. Portio. n. aut māz fluentē a fluxu
p̄hibet aut ipsaz euz et diuertit. aut eam dirigit
et alterat aut accidentib; subuenit. Et eho qui
dem aut fit cum eho cōi aut euz p̄p̄ia p̄ spū-
tūz. aut euz resolūōe eius p̄ localia ap̄roximata.
Et p̄hibito ap̄atis aut fit per pulsū aut p̄ trās-
missū aut per tractū. Et q̄ocūqz fiat dixit Raf.
sis 4. continētis. In principio cura adhibenda
ē ad p̄hibendū qz nō fiat apostema. De trāsmissū
aut et pulsū dixit gal. 13. terrapentice. In hu-
ius ap̄atibus non ē possibile f̄lōnē iuuari stipri-
cantib; euz n̄bil influit. mē. Et inuit euz qz ad
huc stante fluxu non multuz cōueniāt. Et mē
dixit. medicamen coadiuuas et confortans susce-
ptus ē nisi euz magna cautela fuerit ap̄roximati
principio principiante euz mā iam nō rep̄sit. In
tali. n. casu primo admiscenda sunt medicata mē-
bzū confortantia et ipsius uirtutē coadiuantia
ut non recipiat et uincat ipm̄ que ad ipz fluit mā

Et Aui. dixit. Si mā ē multa tunc emplā et
emp̄thimata suple et alia localia frigida. f. habē-
tia rep̄cutere materiā nocua sunt. Si uero est
pauca non nocent. sed apostema iam resolutur et
descendit mā euz q̄tūte. Et qm̄ accidit etiaz. ut
eho euz f̄lōmia sit Iuuentina cōcedit ē ut fiat d̄-
limitō. f. ungendo uel emplando uel alio? cū p̄redi-
ctis rep̄cutiuis. Et sic Aui. uoluit qz in trib;
casibus rep̄cutiua non nocēt. unus ē qm̄ mā est
pauca que possit rep̄cuti. 2. ē qm̄ mā soluz re-
pit. f. cum ap̄a iam resoluta sit. non adhuc con-
firmatur in loco ymo pōt a loco euāescē. Et d̄-
scendit mā cum q̄tūte. f. est mā in descensu et
fluxu euz q̄tūte. f. potest rep̄cuti et euāescere

3° ē qm̄ mā ē paucificata p̄ effionez p̄cedentem
tunc. n. concedit delinitio. Alia in littera hic re
perit que dicit. Si a p̄a resoluit et descendit mā
cuz q̄tate qz. f. spūtur copiose. Et qm̄ accidit
ut eho cuz f̄loia sit inuatiua tunc conceditur ut
fiat delinitio. i. iunctio cuz lenitiuis. f. molifican
tibus et resoluētibus. qm̄ auctores in hys cas
bus ad resoluēdus intendūt. Suple sed si eho
ch f̄loia non inuenit non debemus ap̄ximare
repuſsiua. Nam p̄inde signū habet q̄ a p̄a pue
nit ad exitū in quo casu mēdus ē maturatiuis

Dixit Hali. p̄atice 6°. non o3 ea que refrige
rant et restringunt p̄t^o facere in p̄lesi sup̄ nec i
p̄p̄loia qm̄ a p̄a crudus facerent et maturatiōe
aacerent sed rebus illinant refrigerantib^o cum
quibūsdā calefaciētib^o tempore iuxta q̄ f̄bris
uidetis utres. Dixit Hori^o. quidam ununtur
repuſsiuis i p̄lesi p̄m^o. S3 ego n̄ sū illi^o opi.
qm̄ si applicatur interius tunc igrossant et con
stringunt et coartant et crudificant et addunt in
putrefaciēz. Et si exterius tūc nō pōt fieri
repuſsiō qz obliquitas uiaz ipedit et dempsi
tas costarum. Et nō esset rep̄cutere sed magis
māz facere fluere ad a p̄a cum mā rep̄cutatur a
p̄e post et a p̄e ante. Et si nō possunt q̄ferre in
pleuresi multo minus in p̄pleumonia. Notat
manifestus ē q̄ in hys ap̄atibus de mā frigida
uel calida grossa rep̄cutiua non cōpetunt. Et in
sanguinea ē p̄p̄ quentit. Et maxie indicatione
sumpta a nā p̄ncule. Dixit eim Hali. ubi supra.
minus in thorace utendus est sti p̄ticis. expellunt
eim qm̄ māz ad cor et de pleura ad pulmōez. Et
nullo mō eis utendus est. o3 a p̄ctore et pulmōe
expurgare māz. In factis aut ex mā calida i b
tū p̄cipue colerica q̄perere p̄nt quia indigent
alteratiōe et ingrossatiōe mē que rep̄cutiua fa
ciunt. Atq̄ nō debet apponi nisi eho ē p̄missa
et mā nō existente m̄tia et tūc ē a p̄nci^o q̄ cit^o
apponatur. Et de quentitib^o in hoc casu est
cerotus facti ex oleo rosato et cera albificata ter
loris in aqua rosata. Dixit Lōciliator q̄ me
dici raro uocant in p̄ncipio p̄ncipante. Et ra
ro est ē q̄ nō hēant egroti aliqd de supradictis
sp̄edimētis. nā a rep̄cutiuis n̄ incipit s3 plurimū
incipit ab anodinis et calastis ut docuerunt
ypo. et Hali. regimē acutoz 2°. Tractat aut
p̄ficiat cuz dīuerſitibus et trahētib^o ad opposi
tus et dīuerſis siue simul eho et dīuerſat siue
dīuerſant tūc Et eho quidē p̄dicta sit flōmia et
solone uētris cuz medicis et cristeribus et sup
positorijs. Eho aut p̄ uomitū in hys ap̄atib^o
est nociua exagians materiā et faciēs eaz fluē
ad supiora. Et eho purinā ē pauci inuatiui.
Qm̄ aut eho p̄ fluxū uētris ehoet p̄ farmach
difficile declarā. cuz nō hēant utaz manifestaz.
Anic. in p̄mi 4° capl^o 4° in fine caplⁱ dixit
hōres qui sunt in pulmōe p̄p̄ uicinatē in stōa
ebuz et intestina trahētur. Dixit Aut. ex hys
q̄ significāt ubi uehemētiāz necessitatē ehois
est q̄ inuenis euaporatiōez et empulatiōez nō se
dare dolorem. Aut inuenis eas esse ex eis que
augumētant dolores. significat eim istud rep̄lo
nez in toto corpore quare necessaria ē eho. Et
sunt q̄ba Hali. sup̄ p̄mo. f. secūdi regimē acuto
ruz qm̄ dixit Hali. qm̄ nō minuit sanguis i loco
retentus ap̄oso. Aut generatur ex eo p̄p̄ calidi

16
eatez uentrositas uapozosa accidit ex illo ut adda
tur dolor qui est in eis et tūc nō minuit sanguis
retent^o i loco ap̄oso nisi p̄p̄ m̄tudinē hōez in
toto corpore qz euaporatio p̄ calitatē suā attrahit
ad locū morbi de sanguie plusq̄ resoluat ex eo
qz de aptitudine rep̄ calefaciētiū ē in nā sua ut
sic ipe resoluūt rez retentaz in mēbris q̄b^o ap̄o
rimatur. Sūz et attrahant ad ea illud q̄b^o inue
niunt sup̄flūz in mēbris uicinatibus. qm̄ igit nō
resoluit dolor p̄ uapozatiōez. o3 ut eho totus
corpus ehois foris. Et eho foris in hōie egritu
dinē acutaz est fm̄ duos modos unus est fm̄ re
solonez uentris. Et alteri fm̄ flōmiaz. Et cō
perans iter flōmiaz et solonez uētris indicatio
ne sup̄a a loco ap̄atis dixit. Si dolor extensus
fuerit ad furculā. f. sup̄iorē. minutio erit dignū
Et si sub ypocōdrys solutio uentris erit eigni
oz. uerū dixit ipse. medici moderni minutione
uunt uir ex timore molestie siſtentis i solutiōe
uentris. f. factis cuz medicis dūcentib^o ex sol
uendo de quibus docuerat ypo. 2° regimē acutoz
ch dixit. Porro si passio sub dyaphragmate. i. a p̄a
dyaf^o fuerit dolor qui usq̄ ad furculas. f. iferi
ores ascenderit nām cum illo nigro aut felici
no linias. f. corceas ut docuit ibidez. Et ypo.
quidē usus ē p̄dictis medicis foribus qz suo
tempore mundus habebant medicie solutiōe ma
gis icolomes et magis secure quales nris ip̄ib^o
hūtur. Et ideo medici nostri tempore dūcūt
illas dimittere et uti leuoribus et magis dūcūt
Qd si necessitas urgeat ad illas aut uoluntas
fuerit sup̄a ypocrate in hoc tunc uant eis bene
rectificatis in dosi minore et nō i lba sed solum
in uirtute. Et tam in usu earū q̄ ē o3 ex f. lūē
do purgantib^o dixit gal i qm̄to supradicti q̄bi
q̄ usus istarū medicinarū in hōie p̄lesi sup̄le p̄
p̄p̄loiaz nō ē in omni hora sed remediare affo
rimo in quo dixit ypo. nece ē in egritudinibus
acutis raro un medicina solutiua i p̄ncipio ca
ruz. Et hoc qz in dictis morbis sed in p̄lesi ma
xi me est febris foris ualde. qz o3 ut caueas cau
tella uehementi ab hoc ut des in potu medicinā
solutiua. f. exsoluētez qz ois talis medicina cala
ē et sicca excitans et adaugens febrē. Sed uere
ehoie p̄p̄e per flōiaz q̄uis dolor iam p̄uene
rit ad loca que sunt sub ypocōdrys. Inuamentū
n. q̄uis ex flōia sit minus in dicto casu q̄ ex
soluone uentris cum fiducia ē in ea uehemen
tior ymo i ehoie per flōiaz nihil ē timoris. In
solutiōe aut uentris. f. per dicta farmacia accidit
timor et multotiens et p̄p̄e ch non fueris cog
tor nature ifirmi. Ex hoib^o. n. sunt quoz sol
uere ē difficile nāz. Et ex eis sunt quos soluit
pua q̄titas. i. pua dosi medicine solone multa.
Et qm̄ tu non es sciens nāz boia cui das medici
nā tunc es in timore ne soluat medicina plusq̄
o3 aut ut non soluat ch oio aut ut moueat naturā
eius et non consequet quod necessarius ē. Et
omnes iste res attrahunt super illum qui habet
egritudinē acutā no cumentuz magnū ualde cuius
rectificatio non est facilis sicut est in eo cui
non ē febris. Dixit itaq̄ Aut. Hali. inquit. f.
in allegato comento. Si febris fuerit uehement
ualde tunc time solutiū et sis p̄tentus flōia. Nā
in ipsa non est timor aut timor est minor. Et in
solutiū ē timor magnus. i. p̄m nāq̄ qm̄q̄ mouet

et agitat mās quā qñz non soluit. Et qñz super
fluit in solucendo. Et qñz soluit sed non pfecte
Si tñ dixit gal. ut 4.º ponit qñz medicus
pituita fuerit in natura patientis. et febris non
fuerit nimis suple n3 dolor ualde uehemēs dāda
ē medicīa solutia. Et dixit. melior ex medicī
nis hys solutis ē yera in qua ponit ellis et non
scamo. Verūm dīcibus nris securiores sunt
medicīne benedicta a quibus non ē discendū
que elliganť scdm humorē peccantē. Verūm
dixit Aui. non fiat cño cū cōpressiuis n3 cūz hys
i qñz ē stipicitas qñz ēbent illū bñorē qñz sunt
sicut rose reubar. et siltia. Sed cñā cum eis in
quibus cūz solone ē lenificatio sicut res facie
cum uolis et zucharo uola. et inleu uola. et cum
siracoſt et terrenabi et zuch rub. Medicine
n. lenificatiue et lubricatiue non phibent etiā
āre flosas si necessaria fuerit uētris lenitio. Ue
ruz huius. medicīe qñz quēmant in leniendo et
etiam in diuertendo. ipse tamen non ēbent mare
riā appropriatā apatis n3 de āre ppinq. n3 de
cōidit. Et ppterā dicunt ad flosias in omni
tali egritudine esse recurrendū. Dixit. n. Aui. ex
cñatomb. coibus ē flosia. ipsa n. competit i q.
libet dictoz apatum. et competit quacūq. hora
tēporis i qua uideris ipſi. indigentia fore. Dī
xit. n. gal. sup 4.º ep. dimiaruz. Liberat. est qui
daz plenit. qui nihil spuerat usq. ad dies iom. p
minutionē quā fecit non iuxta opinionē aīaluz
dicentū indignū ēē plenit. minutionēz faciat
post 4.º diē. fieri tñ debet consensuē uirtute et
alya pīcularibus. Dixit Aui. cum n. sit flosia
ad ulm. eo tempore quo debebat fieri cum apa
maturatur. i. resudat mā eius et eſcitur p sputum
et emittatur spūz sufficiēter. deinde uides dñl
litatez in uirtute. tunc non flosioſo. sed dimite
uirtutē operari cū emittit de spūz sufficiēz. Et
suple si l3 non solues uentrē. Nam debilitas uir
tutis sepat inter flosias et solonez uentris. i. et te
medicūz. Et cūz dispō debilitatis huius nō pōt
tolerare flosias n3 solonez uentris. necessariū tñ
ē uti cristerijs medijs uel acutis scdm necessita
tez. et ppterā cūz dolor ē declinūs ad ypochōdriaz
Et hoc etiā dato q. spūatur sufficiēter uel etiā
si uirtus non tollerāt flosias nec solone uētris
i. euacuationē māe per spūz que ē cū plenit
tunc uere cristerijs. Et o3 ut non fiat flosia
nisi mataria sit apta ēbāri p. eaz. i. qz sanguinea
aut bene san. nūtra per cutis mixtionē per illā
possit ēbāri. Dixit aīe gal. super 2.º humoruz
Si humor agens plenit fuerit coleric. nō debet
fieri flosia. Sed Rasis dixit. dico considerādū
ē in hoc. Et non soluz dixit in colico sed etiā in
mīlico et flico. Et qñz dēderatio in hoc habenda ē
qua dixit Rasis ē si aliquis dictoz humor fue
rit purus san. i. pīmixt. atq. in flosia non possit
ēbāri. Et marie hoc habet hīratē de flosia cūan
te ex parte apostemosa. Nam fortasse flosia que
in principio fit ad diuertendū i omni apate per
uiāz defluxus fiēte cōuenit. non sic aīe in fco
per uia congestiōis. Et o3 ut non fiat flosia
in tēpibus n. apatis flosie. dixit iō gal. i. bñdē. pro
bibe flosias et cum ex sanguie ē apa si tps est ni
mis et aliduz et colera ē in corpore dñare qñz
mor sanguineus in colera pmutat qñz pphendi ē
qz patiens per spūz sanguiez colicū expuit.

Et similiter intellige de solone uentris d. q.
dixit Aui. fiat huius solutio in nocte et qz ē bo
ra tēpato. et qz etiā in nocte supfluitates magis
ad inferiora trahunt. Et Rasis dixit 4.º cō
tinēns. Si soluent. ē uenter. danduz ē ei de ca
stia. i. decoctio iunbap sebestē et ligr. et drag.
i nocte. Et si si iſlāma fuerit mag. Et si fuerit
b. addant in ipa decoctioe ficus. Et teneat in
ore paties de māna et zuch. lapidoso. i. albo soli
do. Aui. B. dragagātū et succi ligri. an. 3. v. uol.
3. ii. C. coquatur in duobus rotul. aque dūz que
mat ad mediū et soluat in ipa decoctioe castieſi.
3. vii. māne 3. x. et deſ i fero. Et dixit. si op.
est ut qz mā sit flica addenduz est de urbit in
digna qñtate. Et Errap. dix. si nā eſtifica.
soluimus eaz cūz castiaſi. sola Aui. cū decoctioe
iunbap et sebestē et passis et papauere albo et
dragaganto cum uol. qñtis cūz zucharo et oleo
amigda. dulciū. Et Haly. dixit. patiēti da ca
stia. māna libleb et fructum. i. solutiorum
aquā. Et scias q. agricus. in solone in hys apa
tibus phibet ne forte uomitus puocet. Ne
dicamē pferens qñz uentres lenit et māz mino
rat sic fit. B. māne et castieſi. an. 3. i. disoluatur
in decoctioe liquiri. iunbap et sebestē passul
ordei mūdū et capilloz uene. in qua decoctioe
postq. colata fuerit a pñctis si bñor flicus do
minās fuerit decoquat. 3. ii. urbit et senzi. 3. i.
et itez colē. Et si bñor mīcus fuerit loco
turbit ponant. 3. ii. folliculoz scene et anisi. 3. i.
Et si bñor colericus fuerit ponat. reub. 3. i. 3. x.
nardi. 3. i. et exhibeat in nocte post cene digōez
Aeqz tunc stipicitas reub. qñz tollit aut ualē
remittit ex lenificatione pñctoz. Et solutio
quidē pñcta uētris nō ē fienda cū mā fuerit
paucā et spūz fuerit facile i mo nec flosia. Dī
xit eim gal. sup 6.º epidymiaz. si in pleureſi fue
rit dolor paucus nimis ē si spūz fuerit sangui
neū nulla uia minuitōe qñz sufficiēs erit cura
cū alyz rebus. Et b. pbaui i mei po. De loco
aīe flosie fiende dixit Aui. in pñcipio eoz. i.
apatus fiat flosia ex latere diuerso. diuersum
aīe ē aut fm latitudine aut f3 longitudine aut f3
urrūqz sil. uerūm latius diuersuz f3 longitudine
melius est. Ea pp dixit Aui. magis festina ad
succurrendū cū saphena. Ipa eim magis diuer
tit et magis ad oblōginquū. i. qñz flosia fca ad di
uersuz fm latitudinez. Et ē facilis et lenius
trahit sanguis ad inferiora. cū hoc ē q. sicut pa
tuit in capto de flosia saphene minuitō mltuz cō
petit in egritudinibus spūaliū. Et ibidē sciunt q.
stame plectoria in corpore magna ualde a flosia
saphene incipe debes. De qua aīe saphena mi
nuitō d3 fieri an eiusdez lateris an e pñcti. dī
xit Mesue. Qñ apa nō esset in pñ. inchoante f3
magis in pñctū aut nō esset in inferiorib. corpo
ris mā suspicari faciēs de reu. i. pñs ad supio
ra et sic ad locū apatis tñc flosianda est saphē
na eiusdez lateris. Ipa eim cum hoc q. diuertit
ē de materia ēbā. suple f3 si apa fuerit in pñ.
inchoante aut fuerit in inferiorib. corporis mā
mlta de qua timere ē rapt. ad supioza tñc minūē
da est saphena oppositi lateris. flosia eim eius
dez lateris in dictis casibus neqz tanuz diuer
tit qñz necesse ē et agitando illas materias mī
tas suspicari amplius facit ne ad supioza repant

Maxie autē cōfert flōmia saphene qñ apā et do
lor sunt in inferioribus costis. Hā ut dixi Hal.
super 2° regimīs acutoz in qñento supra. S. in
cistio nō sit 2°. Minutio de uena manus non est
maximū iuuamētū eo qd positio cordis ē media
inter eas. qñ uena q̄ nutrimētū dat pti inferiori
pectoris oriē de uena magna anteq̄ q̄tinet eas
corde. Propterea ait Rasis ubi supra. Dico
fortasse minutio uene i genu. inuabilis eēt hūc
passiōi et minutio ēi fiat in pede qui ē in latere
dolenti. Sicut eim appet in anothomia uena
ruz in fmōe ēi sequēre. uena ascēdēs magna mit
tit ramos puos ad nutriendū oēs ptes costaz.
Et hōz ramos nullus puenit usqz ad brachia.
Qñ 2o dolor ascēderit ad loca alia dixit Hal.
sup supradictō vbo 3po. tūc oz ut minuat ex
uentis que sunt in curuatura brachy uenā quaz
possibile ē attrahere ex sanguie qui ē in mēbro
infirmit. Dixit Serrap. Qñ plurimū pleure
sis nō accidit nisi ex sanguie colerico. i. calida
mā oz ut flōmēus basilicā dūz pmanet egritu
do in ascēsiōe et dūz materia pmanet currens et
trahamus ipaz ad latus hūc ei ex dorso ad lon
gitudinē. Dixit eis Hal. et ponit 4° qñētū
sic. q̄gruūz ē ut fiat minutio de uenis man⁹ pū
aduerse ut trahat sanguis de loco lēso ad ptem
extraneaz pti in quaz declinās ē sanguis. Et fiat
de basilica ipius pti diuerse. S. si bñus. uena
appens nō fuerit. fiat minutio de uena pua si sē
ti i adiutorio q̄ dī ascēlaris. Et si aliq° bñus.
nō fuerit appens fiat de uena mediana. Et a
flōmia uenaz brachy sciendū ē in apate costa
ruz supioz qñ repleto fuerit in corpore s. non
magna nimis. S. i autē multum magna fuerit in
ciendūz est a saphena. Et si ulterior flōmia
necessaria fuerit deueniendūz ē ad basilicā i quo
cāu dixit Aluic. post flōmiaz de saphena festina
ad succurrēdūz euz diuersitate flōmie de basili
ca opposita in latitudine. qñ in nō est necessaria
flōmia saphene tūc ē incipiendūz a flōmia basi
lice. S. qñ ē necessaria flōmia saphene ipa est
pmitēda ante flōmiaz basilice. qñz eim est ne
cessaria flōmia saphene imo safenaruz et basili
ce sit. Et dixit Aluic. basilica nō inuenta suple
nec ascēlaris post ipaz magis festina ad succurrē
dūz est uena nigra opposita ei in latitudine. Et
notat q̄ in aliquo corpore posset regi ri repleto tā
ta q̄ foret necessaria flōmia saphene basilice et
nigre. Et subdit Aluic. Basilica et nigra nō iuen
tis. nō oz ut dimittat flōmia cephalice. q̄uis in
uamentū huius flōie sit minus et tardius. Et rō
ē quā Hal. ponēdo dictū. A. de cephalice dixi tu
scis quia eū. f. sanguis attrahit a toto corpore
atqz ex q̄busqz locis fiat. uerū illud nō fit
uelociter et equaliter qz nō q̄libet uena uelociter
attrahit a toto. nec sic equalit. nec sic sufficiēter
ab oibus uenis fit. In autē uidere potes q̄tūz ē
iuuamentū flōmie in apatibus ptiuz pectoris.
ex quo nō est inuenta basilica neqz nigra in eis
cephalicaz flōmiant. Et flōmia gdez lateris
diuersi puenit qñ mā est mala et ē adhuc in flū
ru et mundū locata est. Si autē esset pauca. et iaz
esset collecta in loco nō dī fieri flōmia ex latere
diuerso sed ex eodē de uena brachy. Dixit
Alman. si dolor ad fureculaz. f. q̄cūqz tendit tūc
flōmia fiat ex basilica eiusdez pti in qua est do

lor. f. si corpus nō fuerit repletū. s. si totū cor
pus sanguie est repletū multo tūc fiat ex latere
hūc. Et si egritudo p aliquos dies egrū infesta
uerit in qd putari possit māz collēaz fore tūc
minutio ex latere dolenti faciēda ē. Et Serrap.
Dix. Si egritudo iā q̄firmata ē et absēssū qd cu
rebat. tūc ē necesse ut flōmēz ex latere doloro
so. Dī aut fieri ista minutio ex latē doloroso. tē
qz totū latus illd alteratū ē et supcalēfactum. et
sanguis similiter alterat⁹ ē tot⁹ et quasi corrupt⁹
Non aut sic latus oppoitus neqz sanguis cūus.
Et aut tunc fieret de flōia latē oppoito apā
ti tunc eāretur sanguis bonus et non alteratus
Et cum h attraheret sanguis alteratus mal⁹ ad
uenā magnā et partes lateris non sic alterari no
biles que nullomodo fienda sunt. Sed debz fie
ri flōia ex latere infirmit ut extrahat sanguis
alteratus. Nec ad ipam illuz sequit nocumētū
Dicunt quidā non apparet q̄ sit necessitat el
ligendi latus in flōia basilice. qñ uena ascēdēs
magna cum ramificat in duas basilicas rami fi
cat. in eas equaliter ab ipsa distantes. nec hauri
unt aliquid a rami pectoris nutrib⁹ ptes cū
ramificēt supra illos ramos. nec aliquā aliā cōi
tatez habent euz eis quare necessariū facit esse
ratio q̄ in dictis apatibus in quibus necessaria
est flōia basilice iuuamentū flōie utriusqz sit
equale et cōe ex quo equalit distant a uena ascē
dēte magna et equaliter hauriūt ab ea et saltez in
mā iam collecta. Quibus dicendūz ē sic cē in
uentūz p expientia sicut deueniunt auctores. Et
expientia in hoc et sit. b. calib⁹ nūc rōnem et
atendū ē expiēto ut dixit Aluic primo 4° ca.
de flōia. Dicunt quidā q̄ in apate cūte i in
ferioribus costaruz cōfirmato dī flōia fieri d
saphena eiusdez lateris ut trahat sanguis altera
tus ad inferiora. Et nō debet fieri de aliqua ue
na brachy ne trahat ad superiora et ad partes n
alteratas. Et dicunt q̄ cū auctores dixerunt flō
miaz fiendaz cē de basilica intellexerūt in apate
pūz costaruz supioz. Dixit Conciliator q̄
si apā fuerit in dyaphragmate flōia idrūter fieri
potest ex latere dextro uel sinistro. Et dixit q̄
qñ apā ē in pte inferiori flōmāda est basilica
plus. et qñ ē in supioz nigra plus. Quidā tñ
phibuerunt nigre flōiaz dicentes. q̄ in ea mag⁹
fit spirūū depditio et caloriz inau et sic dūcit
ad sincopiz. Alij uero dicunt non eē ferendā flō
mie nigre flōiam si uirtus constans fuerit. Et
dixit Conciliator q̄ medici scdm plm uocantur
materia iam collecta ideo ut plm ex eadez parte
flōmiant. De q̄titate aut minūdi sanguis dix
ypo. 2° regis acutoz. flōmo adhibito nullaten⁹
reuoces qñ tantaz minuas q̄titatez sanguis usqz
dum illuz ad splendidūz colorē uel ex splendi do
in rubēū uel ex rubeo in nigrūz uidēas conuer
Et gal dixit i comento. fiat minutio usqz dūz
sanguis mutet in colore qñ mutatio coloris ip
sius significat q̄ purgatus est sanguis inclusus
in loco apatī. dicunt quidā. i. i locis que sunt in
circuitu apatis. Et dixit sup. S. qñ ergo do
lor 2c. ypo. posuit terminū minūdis sanguinis
pmutationē coloris eius. dico ergo q̄ ei⁹ qd co
ligitur de sanguie i latere apostemoso color n u
ta causa caliditatis. f. illius lateris sed reliquū
qd remanet de sanguie in reliquis mēbris cor

poris remanet sile adiuicē ita ut accidat qd si sū
guis qui ē in toto corpore sit flauus? oz ut sit sū
guis qui ē in loco apostematie rubeus? et si fuerit
sanguis qui ē in toto corpore rubeus oportebit
ut sit sanguis qui ē in loco apatis declinans ad nū
gredinē ppter aduersionē suā. Color autē medius
iter alterationē a colore rubeo ad nigrū ē color
rubeus clarus. Significat ergo sup eionē ex lo
cis apatis mutatio coloris. Dixit Haly. si pas
sio diuturna sit. et materia colorata in loco apa
tis. Non. n. coloratur illico sed in mora sūmo
naris. multūq; extrahit sanguinē. et id z^o facere
addicias. si uirtus tollerit. Extrahendū aut ē san
guis donec color imutet. unde si sanguis ei⁹ ru
beus ē clarus quousq; effietur donec i colorē mu
tetur spissus rubeus aut in nigrū declinet. Et si
spissus ē rubeus usq;quo in nigrū aut i limidum
aut in aliu trāsmutet colorē. sanguis. n. q. i apate
ē hoc. uariū ē. si. n. apa multi fuerit caloris ni
ger est. Et si calor est paucus. est rubeus spissus
Dixit Aui. extrahat de sanguine donec aliet
color eius. significat. n. q. nocibilior sanguis iaz
eūstus ē. Caudē tū ē ne i hac aut i alia qua
cūq; eionē uirtus psteratur. ipsa. n. dūz est for
tis ē que curat morbos. ppter ea subdit gal. i. su
pradicto comēto. qm fortasse uirtus phibet cho
nem huius qritatis sanguis. tunc oportet ut sci
as qd uimentus qd suscipit mēbrum apostemo
sū ē minus. uerūm oz ut sit diuisio tua. cas⁹ uir
tutis plusq; eio. Et si bene considerent dēa
dictorū auctor. ipsi inuēt uelle intelligē qd effi
sanguis usq; ad mutationē coloris in floia que
sit in latere apostemato qd tunc sciē qd ille san
guis ē de sanguine qisico ad apa. Et fortasse p
pter hoc dixit gal. in libro de floia. in plectis
uene que scōz rectitudinē patiēti lateris floia
inueniunt euidenti simū oñdit multoties. que ho
ex opposita rami manu uel pūz uel oio ad tēpus
Notat qd floia facta ex opposito latere non
debet in floia educi de sanguine usq; ad mutatio
nez coloris eius qm non eūatur in ea de mā con
iuncta apatis nisi raro ualde aut i ualde pua q
tate. Et de hac intellexit Girard. in littera ex
tra que est negatiua dicens. non extrahat rē. Et
notant qd qritas floia ex opposita parte mel⁹ fi
at de basilica quia respicit cām ansem. tū floia
eiusdez lateris melius sit de nigra que respicit
materiaz cōiunctā plus. Patet itaq; qd cū gū
bertus dixit. In cura apatis pectoris cā anis dē
mittatur flobotomo et purgationi. minuitur. n.
sic et dispergitur ut non reddat supra mēbrum
patiens. Cā ho iuncta dimittat nē et localibus.
non intellexit ulz sed de apatibus factis ex ma
teria nō educibili p floiaz. De termino autē
minutōis flōmie ptis oppositē loquēs. Ras.
4° qritatis. ait Dico qd scienda est iuxta qritatē
angustie hancilius et uebementie pulsatiōis et do
loris. Et euitanda. i. minuēda est minutio iuxta
diminutiōez horū accidentium. Et dixit qd d
fieri dūz aleuet angustia et sputūz difficultate
emissiōis eius. incōgruū eim est dixit ipe qd in
tenia extractio sanguis fiat. eo qd ex ea debilia
retur vus et tarda fieret postea maturatio eius
et debilitaret sputū. Et dixit ex 6° epydiaz
aptio uenaz labz secuta est in pleuresi et pipicu
monia. Dixit Aui. Qm accidit in pleuresi so

lutio uētris et fuerit pleuresis succedēs decola
tiō. i. sgnante pmutate ad pleuresis phibe illud
f. latus ad qd declinat materia sgnante ne apē
omni cura flōmie et lenificationis nē. Quia sit
illie solutio uētris. f. si nō fuerit solutio uētris
fortis. Et cum hys ēt subtilia regimen ita ut sit
regimē eius cum sufficētia sanch order. Et b^o
donec assecutus sis de apate. Dinus expo
nit hunc textum sic. qm pleuresis fit ex pmuta
tione sgnatie et accidit fluxus uētris et medic⁹
phibuit illud. f. apa sgnaticū qd. f. flōmāit pur
gaut et alia fecit diuersa necessaria ad curam
sgnatie tū sit regimen eius cum pūfana order
et sūibus Sennilis aut exposuit sic. si bēt pleure
sim ex pmutatōe sgnatie si cum hoc habet fluxū
uētris phibe illud. i. illum ifirmū a flōmia et le
nificationē nature. Et hoc idē qd debilitat⁹ est
ex pcedēte egritudine et eionibus. Et qd in di
ctis hōis Aui. inuit qd si nō haberet fluxus uen
tris et eger eēt fortis qd possz flōmari et liniri
qritas fuerit flōmatus et linutus tēpore sgnatie.

Et subdit Aui. Qm ēt in pleuresi nō succe
dente sgnatie excusat solutio uētris. f. dyaria a
flōmia. maxie si in fluxu egradiū sanguis omni
die semel aut bis. Hā sic eūaret materia facies
pleuresis licz ēt excuset ab ea qd phibet ne sup
flue debilitet vus. Et dixit Aui. si indiget
flōmia necessario in spēbus pleuresis. et non
ē maturatio tū rectus ē ut sis ptenus qritate
30. pondoz sumēdo pondus p. 3. Et qd fortasse
nō sufficeret subdit ppara te ad secdatiōez ch
sale et oleo sup uulnus flōmie positus qd pch
bet consolidationem. Dicunt hoc maxie intel
xit de materis alijs a sanguine que dicuntur
non matre ad flōmandum sicut sanguis in cui
bus nō conuenit flōmia copiosa. neq; ēt multa
in unica uice. et dñt qd per pondera nō intellexit
aliqd terminatū pondus qd dñ fieri fm exi
tiaz materie et uirtutis. Et dixit Aui. si flō
mie alicuius succedit sincopsis aut uebementia
difficultatis hancilius et phictio in eo. tūc illud
est signū qd flōmia nō eūat materiā egritudis.
Et in b^o cām melius ē ut nō leniat natura. Sen
tilis notauit qd huius. accidentia. f. possunt ene
nre ex malicia flōmie. qd uel qua nō indigebat
in qua bonus sanguis eūatus est. mali uero hō
res excreuerūt qd malū est in qua si vus debi
litata fuerit nō lenias uentrē. hic tū inuēt alia
littera affirmatiua dicens. Melius est ut leniat
natura. et bz hūatē qstante natura. Et possūt
euenire nō ex malicia flōmie. sz quia pleuresis
erat in uia exiture qd nō potuit medicus cum a
in i pa flōmia phibere qd maxie declarat actus
sincopsis. qd. f. nō uenit sincopsis aut si uenit. nō
est pp eionēz supflūaz sz multaz sensibilitates.
aut pp motūz colere ad os flōachi in fortifica
tiōe doloris. Et in tali cām qritas accidētia i pa
euentat nō dñ flōmia uitupari. Dixit Aui. in
pleuresi uera q resoluit cū emissioē sputi et fue
rit in pñ et maxie usq; ad 4^m diez nō cures. f.
cum eione nisi cū eo. qd leue est ex cristeris et
suppositorys. Et intellexit regulariter opando
qd coacte pp mē multitudinē aut mē furiositate
pnt fortiora et acuta fieri cristeria i supposito
ria Et dixit. Stude ut aleues ptes uētris ne cō
primant ptes pectoris. Et illud sit cū bonifica

riore nature et extracoe fecis si retinet et cri-
sternis lenibus. Scias. n. q. fumus fecis et eius
inflatio nocua sunt ualde in hac egritudine. Et
ideo oportet ut phibere inflatione multiplicari
in uentre. Et dixit. si lemeris natura eius est q.
sunt sicut castanei. cum zucchero et terrenabim et si
racost erit recta. Et in oibus apibus pecto-
ris quent diuersio facta ad mēbra extrema pre-
cipue ad inferiora et fricandib⁹ et uentofarum
appōmbus et ligamētis et pssionibus et positoni-
bus eoz in aquis multe caliditatis et alyis silib⁹.
Et quentū pōdicte diuersiōes. maxie qm nō pōt
fieri s'omia aut non sufficētes. Ex quibus au-
ctores uoluerunt q. materia in apate cōtēta pos-
sit i plesi trahi ad cures pectoris i parte sub qua
cōtinetur apostema. Hoc aut de plesi media
stini et dyasfragmatis apud multos non uerificat⁹
et apud alios etiam de apostemate pleure obstan-
tibus costis talem attractionē fieri. Concedūt aut
d pleuresi nō ha que ē in pāculo regente costas
exterius et in lacertis psondis qui sunt inter co-
stas. sit aut talis attractio p apositionē uētofarū
super cute sine scarificatione aut euz ea. Dixit
itaq. Rasis. 16. cōmētis. Si uentose apponāt⁹
pleure post eñones bene erunt. Sed si apponit⁹
uentofas pectori an eñoz corporis nil attrahet
de pectore. sed attrahēt supfluitates ad pectus
ex corpore. Et dixit ex 2. epydimi. Si do-
lor fuerit s'fundens nimis faciet ad curas eius
appositio uentose. ita nō q. apā nō sit i suo acce-
su primo. Et q. antecedit appositionē eius pur-
gatio pfecta totius qm si appō eius facta fuerit
scdm modū supradictū remouebit apā de pā-
niculo inducto costis attrahendo ipz ad curē ex-
terius. Et cum morbus puenit ad hanc ptem
magis possibit erit dissolutio ei⁹. Et si dissolu-
tus nō fuerit dolor. tñ i eo erit minoris molestie
ex uilitate loci et eo q. in ipso neru sunt minoris
qñtatis qm in musculo exñte inter costas et ex
remotione ossis qm ossa infestat apostema et tñ
excitat dolor sicut infestat unguis carnē digitū
in passione panarici. Et ait Rasis dico q. nō
est aliqua cura ita inuabilis sic appositio uento-
se ad attrahendū dolores in loco manifeste post
multas purgatiōes ut attrahat hōz ad loca mani-
festa qm inde erit nō pua comprehēsiō. Et s'it
uideo dixit Rasis in oibus carbūculis et apo-
stematib⁹ accidētib⁹ in cōcauitate q. toto posse
oia trahant ad ptes exteriores. Dixit Paul⁹
post. 14. dies uant appōne uētofe. Et Ale-
xander dixit Si minutio facta fuerit et purgatiō
fuerit corpus appositio uentose facta successione
eoz inuabilis erit cura in ueloci sanatiōe i pūis
ita q. nō erit necessaria alia cura ad mutandū do-
lores solūmō. Et ideo huius cura uant medicū
armente cōtra alios medicos eo q. cognouerūt
fructus eius p expientiaz et hñi fiduciaz stabilez
in ea. Dixit Ali. qñz apponūt uentose sup
pectus cum scarificatione ita ut attrahat materia
ad exteriora et minoret et pprie euz pmissa fue-
rit s'ioia. Mesue hō dixit h⁹ debē fieri postqz
intellegerimus māz posse reuocari ad curē. hoc
aut p certo fieri nō est possibile nisi cū mā fue-
rit multum pauca et pmissa esionibus. Et sine
dubio ad ems pōnez eggetur medico exercitato
bone exumationis. Nam si cadet error. fiet ma-

gnus ualde. Et dixit Ali. si egritudo manet
usqz ad 14. dies. i. nō faciēs cupuz nec suppu-
rationē. tunc nō est excusatio a uentosis. qz iaz
exstima⁹ q. mā. i. iaz ācedēs q. quanta sit pau-
cificata et p eñones pcedentes et subliatiōez
regiminis quare putat q. mā p eas resoluat aut
trahat ad exteriora. Dixit eim q. qñz reddat
ad uentosas post mēdicatiōez corpis cum s'io-
mia et alyis et fiducia bētur q. ipm iā sit mundi-
ficatus. Ex uentosis eim cum ponūtur sup lo-
cum dolorosū appet inuamentū maximū. Et
qñz sedat dolor oino et qñz trahit ad ptes ex-
trinsecas. Dixit Rasis 4. qñnēs. Si pleu-
reliis nō fuerit uera apositio uentose fiat. Et
dixit Ali. Si administrēs emplastrū de sinapi
in hoc loco efficit opōnez uentofaz in attrahē-
do. Et Rasis dixit. dico fm q. uidet q. empl⁹
sinapis si tūmēdus fuerit ne apā purefiat nimis
ualet. s. dimittendū est donec uescas fac. Et
Alman. dixit. Si apparuerit in latere rubedo
aut apāto et euz pprimū dolet ponat desup uē-
tosa. aut emplm de sinapi et ficubus et dimittat
donec uescet locus. Hordo. aut dixit Aliq.
nūmū curare pleuresiū euz attractiōis ponēdo
desup corpe mundiificatio uētofas et emplā ca-
lida de sinapi et alyis s. ego nō sūz huius. opōis
qm mā nō est bene trahibilis pp nāz loci. tñ ē
qz tūmēdus est de augmētatione apātis ppter
uolentiaz attractionis.

De cura aut dīctoz apātū p alteratio-
nez in alterando cōsidera qd
dixit Rasis. 4. cōmētis. Ali. dico sic. curāda
ē ples. i. a pūloia ne inde tussis uehemēs fiat
in ea nimis. ne rumpat aliquā uenam et inde fiat
spūz sanguis. apparuit. n. supra q. spūz saguis
cōiungi euz dicitur pābus ē malūz. Et opor-
tet ut alterantia sint pportionata gradu calita-
tis māc facientis apā. Et sint cōficta euz hūmi-
ditate scdm q. requirit accidēs de uebementia
siccitatis et sūis et uigilariū et s'itūz. Et opor-
tet ut fugiant infrigidantia uebementis i frigidari-
onis qñz fieri pōt nisi in factis a colera acuta
Et oz ut in omni materia cauēant i frigidantia
in quibus ē s'ipicitas ymo et quēcūqz alia in q.
bus nō ē absterfio et puocatio et mundiifica. Et
hoc maxie qñcūqz ex ipsis apātib⁹ mā resudat
que exiget mūdificari. ppter ea aqua frigida nō
competit n. multoz i frigidatū aque s'ipiticoz
et absterfioe carētū. Dixit Ali. Maximi er-
roris ē tribuere i potu i frigidatū uebementia
nisi in factis ex colera. Et si aliqui idiges dare
i potu i frigidatū uebementia siue nō. nō des i frī-
gidatū s'ipitica ne phibeant resoluōē et resuda-
tionē ab apate et ne ingroscent māz. Dare g.
i potu aquā frigidā huius egritudinē ē icōueniens
et omibus apātibus i frinsecis. Minora ergo ip-
saz qñz potes. S'it quoqz dixit gal. primo
regis acutoz super. 5. hys aut qui plecti sunt
rē. Qd si tussis al' s'ius et est melior lūtera
fuerit uebēmēs cōmisce eam cū oximelle ut frā-
gat fortitudinē aque frigide et ut minoret moraz
eius et s'ixionē ipsius in stomaco ymo faciat eaz
currere et penetrare in corpus et adiuuet euz inci-
sione oximelis et subliatiōe ipsi⁹. Et Rasis
dixit 4. qñnēs dico. q. aqua. i. frigida non fa-
ciat ad ipeudūz humores n. mēgar s'itūz si data

fuerit sola in potu. Et si sic data fuerit. non erit ei bonum eo quod augeat sitim et magnificat ventres quoniam longa mora trahit in eo. Et eo quod ibi calefit nimis addit in sitim et non penetrat uelociter ad humectandum membra. et quia non habet in se uirtutem dissolui ad modum syrupi acetosi eius lesio remanet in eo. Cuius contrarium syrupus acetosus facit. eo quod penetrat uelociter et habet in se humorem diuisiuum. Vnde dicit Rasius. si data fuerit in modica quantitate inter potum syrupi acetosi et potum aque melis facit ad spuedum. Et dicit Rasius. si opus fuerit ut tribuat in plethi ob acuitatem et uehemetentem sitim refrigerans forte tunc nulla deest medicina refrigerantia in qua non sit aliqua pars abstersiua sicut est aqua citrulorum et mellonum. s. indorum et fucus endiuie. Sed aqua cucurbitae non est data eo quod puocat urinam. nec aqua portulacae eo quod codemplant nimis. Et Avicenna dicit. scias quod quoniam in plethi multiplicat inflammationem et requiritur ponde refrigeratione. tunc non refrigerat nisi cum eo in quo est abstersio et humectatio sicut est aqua citruli et melonis indi. Aqua uero cucurbitae quoniam ab una parte conseruat et quia refrigerat. quoniam non nocet quia debilitat cum puocatione. s. quia est debilis in puocatione. Mesue autem dicit quod conuenit. Et intellexit in casu in quo non est necessaria puocatio fortis. sed sola refrigeratio et humectatio. Et hinc nota quod medicus in huius et alijs casibus estimatione bona procedere debet. Et subdit Avicenna. Ea a quibus oportet abstinere quoniam sunt frigida sunt sicut portulaca et aqua endiuie. Et per endiuiam hic intellexit latucae ut dicit Mesue. nam in endiuia est aliquantulum abstersio et puritas laudata est a Rasio supra. Sed in latuca non est abstersio nisi in scariola. Et subdit Avicenna. oportet uitare omnia in quibus est refrigeratio et inspissatio. Et dicit. quidam prohibuerunt granata propter refrigerationem eorum. sed apud me in huius que dulcia sunt non est malum uti eis. Dicit Galenus et ponit 4. puniunt. Si plethi fuerit uehemens sitientis dandum est ante aquas ordeum de syrupo acetoso simplici. Et Rasius ait. dico quod syrupus uiolae et nenufarum sunt meliores quam syrupus simplex. Et dicit Rasius. si inflammati fuerit uehemens. deum mane tempestiue ante minutum. s. per tres horas in potu de decoctione iunibarum sebesten et liquiritiae. Sed si inflammati fuerit minor addatur in dicta decoctione ficus. s. fice. Et Serapion dicit. damus post fluxum infirmo de decoctione iunibarum sebesten et passulorum papaueris albi dragaganti cum uiole coditis cum zucharo et oleo amigdalorum. Et post illud aqua ordeum. quod est quia nutrit propter quod ledit infirmum. et non nocet humori eius quoniam non est super ipsum cum ea abboiatio et cum absterione que est in ea alenit ascensionem spiritus. Et Avicenna dicit. post fluxum aqua ordeum cum zucharo assidue tribuatur. De alteratione et cum narcoticis dicit Avicenna. oportet ne narcotica apozies in quibus potes eo quod prohibent murationem et spiritum. Dicit autem. in quibus potes. quia ipsa aliquid necessaria sunt et maxime si adest catarrhus subtilis aut uigilia multa aut dolor uehemens. Dicit tamen quod Galenus dicit. licet non bene in usu apud nos in plethi plethi utendum est speciebus diuersis. i. loboc de papauere quoniam prohibet magis fluere ad locum apertum. maturat et confortat quod est iungendo alimeniendum et restringendo membra et quia confortat maturat. uel fortasse maturat quia malum quoniam ponit ea

fluida destruit quod prohibebat murationem. Et magis fluere prohibet ingrossando eas. et uias transmissas eius coangustando. Avicenna. hoc modificas predictum Galenus. uerbis coditiones posuit in quibus dicitur potest uenire. Et dicit quod necessarius est quoniam non est excusatio ab eo propter uehementes uigilias. super ut dicitur est aut uehementes dolores aut catarrhi acuitates. Hic si non fuerit sic dicit Avicenna. Non deest. fortasse enim congelat magis et prohibet spiritum in si zucharus quod cum eo ponit prohibeat nocuentum eius super uel alia res calida ut crocus. Et subdit Avicenna. uidetur quod semen papaueris quoniam uenit est quod cortex quia minus est frigidum et cum hoc est domesticum nature. Et si post exhibitionem eius necessarius fuerit spiritus oportet ut educatur exhibendo quod mundificat et spiritum faciliat quoniam hoc fit et necessarius in quocumque casu spiritus reuertatur ne retentus sit cum profocandis. Sic supra patuit extrahi de loco in huius quod non sanatur aut fit per resolutionem sensibiles. aut per secretionem educendo quod resudat aut fit per resolutionem insensibiles. Et utraque resolutio fit et fieri potest et per intrinsecum et extrinsecum apozia. Et sensibiles quidem resolutio fit per ea que magis digerunt et maturat et disponit et habilitat ut facile per poros eius cum membris aposti exeat et resudet facilitas do ut quod ex aposte egreditur in secretionem facilius emittat. Et insensibilis resolutio fit per ea quod poros apertum magis subtiliat et in uaporem quoniam ipse uapor est exalare facit. uerum nulla resolutio fieri debet stante adhuc fluxu me et non permissis elationibus. Dicit Avicenna. Ex eis quod sollicite sunt attendenda est ut succuras cum muratione famci quasi non cum maturitate facere sanies quia ut dicitur est supra in istis apozibus non quoniam sanatio sed quoniam resolutio que fit cum huius quod lenit molificat et resolutio. quod in uarietate recipitur in plus et minus. Hic diuersitate dicitur humorem maxime huius diuersitate me et huius tepora anni. Nam magis quod est quoniam in maiori frigida debent esse potentiora et in calida remissiora et maxime in colerica. Nam hoc anni tepora quoniam yeme et coestimationibus et regionibus frigidis debet esse acutiora in calidis hoc mitiora. Prosequendo autem de resolutione sensibili dicit Avicenna. Quod ut sit tua magnifica intentio ad hoc ut spiritus facile sit. Facilitat autem spiritus dupliciter uno modo leniendo uias transmissas et ut fiat progressus per eas facilius. Alio modo preparando mas que debet spiritui ut si quod maius grossa fuerit subtilitur. si uiscosa incidat si tenuis inspissetur. De plenione primi modi dicit Avicenna. Ex eis quod hoc faciunt est ut deest in potu eis aqua ad caliditatem declinans sorbendo ex ea quoniam nue. i. sepe quoniam fert eis ualde. Scias enim quod necessaria est humectatio quare studetur facile fiat spiritus et uelox quasi dixerit. sit tunc studius quod per humectationem facilius et uelociter spiritum leniendo uias. Pro plenione autem secundi modi sciendum est incipiendum esse a debilibus et gradatim ad fortiora tendere. Et Hippocrates quidem 2. regiminis acutorum de preparando mas et facilitandis sic spiritus nominat ydromel oximel uinum et aquas ordeum. Et Rasius habet. Hippocrates et Galenus in quoniam colligens 4. puniunt. dicit. humores grossi qui sunt in pectore indigent re abstersiua. Et si fuerint uiscosi indigent re incisina. Et ideo aqua mellis nimis facit ad spuedum humores uiscosos. Et syrupus

pus acetosus siue oximel nimis facit ad spuen-
dum hūores grossos. Et dixit. sequi aqua mellis
in abstergendo aqua ordeī suple s; in subtiliā
do hūores grossos. Et aqua ordeī sequitur unius
dulce. Et sequens de aqua mellis dixit. Aqua
mellis bona ē pleureticis. ita tñ q; uenter eorū
nō sit apertus. sumēdo hic uenit p oib; mēbris
nutritiuis. potissime tñ p; epate. suple neq; sit
opulatus neq; dixit ipe sit cōp; eorū uehemē-
tis caliditatis. unde si uenter sit apertus nō ē dan-
dus de aqua mellis ad potus. Si tñ p;plexio fue-
rit nimis calida tēperari poterit cum aqua mul-
ta in tñ q; p;xima erit adiectio aque simplicis.

Et subdit q; aqua mellis in minori pte facit
sitis. i. minus facit sitis quā uini dulce. et facit
moderate ad spuitus et mitigat tussis. S; si i ea
ps mellis maior fuerit pte aque. sitis excitat et
spuitus uiscosus facit. Et ex tenuitate et multa
aquisitate eius minus excitat sitis ē q; uini al-
bus aqueus. Et si morā tenuerit in stōacho ē si-
tis facit. Aqua quoq; mellis nō uehemētē facit
ad spuitus sicut syrupus acetosus. eo q; in eo est
mitigatio s; in aqua mellis nō est mitigatio oio
Et aqua mellis in maiori pte purgat colerā ru-
beas s; purgatio eius in colā sit ex uehemēti ne-
cessitate. At Rasis dico q; loco aque mellis
ponat syrupus simplex qui sit ex aqua simplici
et melle decoctis. Et si iste syrupus ē excitat si-
tis ponat in eo de aceto et coquat. z. dum bñ
fiat. De oximelo autē dixit. Nam festū ē qd ace-
tum paucū si mixtum fuerit cum aqua mellis bñ
q; pōt i in ultimitate eo q; in eo restant p;rieta-
tes aque mellis uidelicet ad lenificandū spuitū
nō inuenit et ad soluedū uiscositatē et ut non
excitet colera neq; noceat uentri et ut expellat
uentositates et urinā absq; tenasione. Et d; q;
fieri cura cū syrupo acetoso qm aqua mellis ex-
citāt sitim et interiectionem. et uiscositas spuitū
facit uehemētē. Uex paucū acetum ponat cum
aqua mellis et coquat. qm tūc minus nocuum
erit. Et sic syrupus acetosus facit ad spuitum
iuxta qd opus fuerit et lenē facit banelitū. S; si
in eo maior fuerit acetositas. magis facit ad
spuendum hūores. Hyumtū si spuitum emitti nō
poterit inde augebit in eo uiscositas et forte ex
uiscositate spuitū nocebit qm aceti qm hūores
atemet necessario eos dīecat. uñ si i syrupo ace-
toso acetositas fuerit maior eo qd paties spūē
nō poterit nocebit nō ualens spūere qm itatē hūo-
ris q diuidit p eū. Jōq; syrupus acetosus in
quo fuerit acetositas minor ē melior. qm nō po-
terit poterit attenuare n; spuitū exsiccare. At
Rasis dico. q; syrupus acetosus nō mediocriter
agit ad lenificandū spuitū. sed potenter ex ace-
ti dione et in aceto ē exsiccano. Ideoq; si humo-
res fuerint nimis grossi et syrupus acetosus non
fuerit sufficiens ad emittēdū eos augebit i eis
malicia eo q; desiccat. Et dixit ypo. q; in maio-
ri parte h accidit ex syrupo acetoso ex malicia
passionis et nequitia eius. Atq; cōsiderandū
ē prius in oibus h; dīspōnib; patiens. si patiens
euadere poterit an non qm syrupus acetosus i ma-
lis passiōibus non poterit attenuare humores et
expurgare eus per spuitū sed augebit in eo gros-
sities. Et si poterit eus diuidere opus ē ut cū po-
tēna uehemētē expellat quod diuis ē p eus. sin

at patiens inde strangulabit et moriet. At
Rasis. dico bñū passionē malā difficilē dige-
stionis dignē q; deat de syrupo acetoso tēpi-
at parū. at parū eo q; facit ad maturandū at
parū at parū eo q; habeat potētiā uehemētē
Ideoq; si non fuerit humor nimis difficilē de
modo dicto eo q; humectat os et palatū et temp-
ate facit ad spuendū humores. Et nulla suspicio
n; timor in eo erit si cōfectus fuerit cū aq; mel-
lis i morbis calidis eo q; extinguit colerā rube-
am. De potu autē uini dulcis dixit. potus uini
dulcis debet fieri post maturandū. i. p;parationē
materie apatis et non in tempore duriciē. i. cru-
ditatis eius. n; in tpe curatiōis ipsi apatis q;
non in principio n; i principio augmētū. Et si po-
tus uini dulcis puocat sitis nimis ualebit in. Et
sumarie dixit. q; potus uini dulcis quēuētē fecit
ad spuendū id quod necessariū fuerit ad spuen-
dū eo qd abstergit et humectat cum t;pancia et
mihilomin; confortat uirtutē. Et huius potus
facit ad passionē in qua op; ē ut expuat aliqd
de pectore uel pulmone et at parū facit ad sol-
uē uentris. Et potus huius uini min; tangit
mentē et ob hoc non est suspectus q; aliteret men-
tes. Et ideo non est aliqua spēs uini melior eo
febricitanti cū flōmia. qm nocumta ipsi pauca
sūt que sunt sitis. et pauca calitas. ita tñ q; epat
et splen non fuerint lesa qm generat colerā rube-
am p; q; alius potus excepto melle. et sitis exci-
tat. Et ideo requirenda sunt iuuamenta eius
et nocumenta in corpore patiens. Et demū uen-
dū ē eo in eo qd dignū fuerit. Lūicē tñ plus
in corporib; et p;plomb; colicis. Et dixit q;
uinum dulce facit ad spuendū si non fuerit gros-
sum. Et dixit. sequi uini dulce in p;rietate
spuendi uinum albū debile aqueū eo qd confor-
tat plus uirtutē q; aqua et attemat et diuidit mās
p; q; aqua. Et dixit potus huius uini albi plus fa-
c et tunc ad spuitum q; uini dulce eo q; sitis tūc
et spuitum facit iuiscari nimis. Proced; at p;ciu-
lariter ad p;parationē mās ut facilius spuat dicē-
dum est q; si materia peccauerit per tenuitatem
nimiam tunc in principio exhibendum est in po-
tu decoctio iuuabarū semis enduue et seminū me-
lonis indi et citruli. et subsequēter deueniendū est
ad syrupū uisolarū et syrupū ē de papauere cū
aqua decocta simplici. Et aqua suchari. Et cū
p;paratur mās. excludit cum potu aque ordeī excoz-
ticati decocti. Et postea cum aqua ordeī non
excozticati. Et in hac mās ut supradictus est qce-
dit dyapapauer. Et syrupus mirtinus. qm post
ista ingrossantia sequit decoctio ad excludendū
p; creatū qd habilitatū fuerit. Sicut ē decoctio
q; sic fit. p. ordeī excozticati. 3. i. seminū edime-
citruli et melonis indi mundatorū an. 3. 5. iuu. ba-
rus sebesten an. 3. vi. ligri. uiol. an. 3. iii. decoquā-
tur et colentur. et in colatura. ponat d; sucharo.
Ista ē decoctio q; peteret in mās grossa in p;ni-
cipio. Et syrupus uisolaris et uel nenufarin;
cum uino dulci sumptus ē facilitas spuitū mēx
subtili calidax post purgandē ipas. Dixit
Am. cū chaueris et iuenis dolores leuiorez tūc
sis p;uentus aqua suchari et aqua ordeī excozt-
cati decocti in aqua plurima decoctio uehemē-
ti. Et aqua candarisi ē bona si indiges q;forta-
tūc. magis cūm nutrit q; aqua ordeī. Et si o

gentius melonib⁹ indio. Et aqua iunbap et aq⁴
sebesten et uolus nutritis. i. q⁴ditis cum zucha
ro et semine papaueris. Et oleu q⁴ administra
tur cu aliquo hor⁹ est oleu de amig⁹. d. f. recens
Et q⁴ fit in istis medicinis intentio q⁴ admini
strat ad mundificanduz. Et est bec. B. ordenz ex
coricati et iunbas et sebesten et uol⁹ et semen
papaueris et syrupu uol⁹ et nenufarinu qui abo
sunt meliores iulep. f. comuni q⁴ fit ex aqua fo
tis et zucharo. loboc bonu et uile. Extrabe lac
ab amig⁹. d. mudiis et a semine papaueris albi
q⁴ritis et cu expressioe colantis postq⁴ ifusa fue
rit i decoctioe ligri iunbap sebesten passul⁹ et
capilloz uene. Et in hys lacibus apponat de
dragaganto penidys et zucharo et decoquatur
ad pfectione iulep. Dixit itez Ali. in ma no
grossa nec uiscosa suple nec multuz tenui in pn⁹
nere decoctioe iunbap sebesten liquiri. et passul⁹
et siltum Sed si ma fuerit multum tenuis fiat
pdicta decoctio cu additioe in ea semis papaue
ris dragaganti et gummi arabici. Et post pnci
piuz sue post 4^m diem in q⁴to tepore materia
nimis tenuis poruerit igrossari cuz sputuz inci
pit in ascensioe. i. in augumeto ul⁹ in ascensioe. i.
cum incipit augeri et pertransit. 4^m diem cofor
ta decoctione pdicta cuz radice lily. f. celestis
et capill. ue. qz iam ma incipit digeri. unde possu
mus foriorib⁹ uti ad expellendu ipsaz cuz sputo
quibus non possumus uti in pncipio ma adbe
exite cruda quaz usuz tunc fortiu agaret et no
educeret. cuz uero materia fuerit grossa et uirtus
fortis e et non e in neruis lesio non e maluz i po
tu exhibere oximel pmutuz. f. cuz aqua ordeu in
pncipio uel cu pdicta decoctioe i pcessu ut
subtiliet et incidat illa et excitet iuscatioe in ca
nulis pulmonis screatione ut dixit Baly. Et per
hoc banellu melioze facit et si bibat tpatu calo
ris couemiet⁹ e ad ea que oz. Et queit i ma
grossa syrupus qui sic fit. B. dactilo⁹ et carica
ruz an numero sex sebesten passul⁹ an. 3. i. capil.
uene. yfopi calami an. 3. i. radice enule. 3. i. S. decoquantur
in aqua sufficienti decoctioe multa et colent et ad
em⁹ duas libras dicte decoctiois ponat lib una
mell⁹ et acetoset cum aceto pauco et aromatize
cu yreos et cina. Et si ma fuerit magis grossa
et uiscosa deit syrupus de yfopo uel de prassio
et similia. Et multa scripta sunt supra in cura af
manis. Luz rebus aut extrinsecis faciliatur
sputuz cum inunctionib⁹ emplis et cataplasmati
b⁹ et alijs apolitis pectori et laterib⁹. In ma
calida et subtili fiat linimentu. dixerunt Sera.
et uiancus cuz oleo uiolato et cera colata. i. albi
ficata et dragaganto l gumi arabico. Et in mate
ria frigida cu unguento dialtea l marciaton. aut
cu unguento q⁴ sic fit. B. olei yriui et chyrini et
de amigdalib⁹. a. an. 3. i. yfopi bndi et cere et pin
guedinis anatis an. 3. i. croci. 3. i. Ampli⁹ infra
in. 3. de sedatioe doloris pla ponetur ad hanc i
tentioe uilia. Et siltu ibi ponetur extrinsec⁹
aproximata facientia resolo⁹ne isensibilu. Pro
intrinsec⁹ aut sumedis dicte resolo⁹ne facientia di
xit Bal. 13. terapenice. Sunt farmaci attenuan
tis huius ut appiant uie et icidat et siltu q⁴
per eas transire debet et maxie si ma uiscosa et
grossa sufficiens fuerit. Et subdu. de hys at

elligemus quecuq⁴ moderate aperit et incidunt
flegmonib⁹ adhuc panib⁹ mebris. i. stare ad
huc fluxu humoz ad apostema. fortioza uero el
ligemus scdm certissimas flon⁹ declinationes.
huius. n. fortia aproximare stante fluxu erroneu
e. Dixit quoq⁴ Ali. ex errore solidoru me
dicoru nocumenta accidunt hanc patientib⁹ egri
tudine. Et est q⁴ cuz dolor in pncipio sentit sb
costis extimant grossaz fore uentositate. 3. 8. q⁴
dyaciminu ul⁹ ei sile tribuit et egri interficiunt
Pro sedatione autz doloris et resolutione in
sensibili me in apate q⁴uncte p extrinseca dixit
Ipo. 2. regimis acutoz. In pleureti accidente
doloze siue q⁴nuo. i. a pncipio siue post moroz
. i. in pcessu pmo calefactoriu adhibenduz e ca
di soluedi doloris intentio no fit fm inuile. Et
Bal. dixit in q⁴meto Ipo. pcepit ut sit meditatio
pma nos conari oz in medicatioe illius doloris
et sedatioe eius. usuz uaporatiois. qz de na uapo
ratiois e ut rari facit cutez et q⁴ sit facit resolo
eius q⁴ resolu⁹ ex ea et subtiliat in ma que est
in apate et resolu⁹ eaz. Rasis. 4. 4. q⁴ntine
tis dixit. Nulla fit calefactio oio nisi post ebo
nez uehemetes. Et Baly. dix. Cauenda e catba
plasmatio ante ebozes per flomias et catarticu.
Baz si ante catbaplasmas in egrotante magnuz
q⁴rabis languozes. et dolor fit rubusioz. qm et
si catbaplasma dissoluat. plures tam mas a toto
corpore attrahit q⁴ dissoluat. Et Uiancus di
xit no esse incipieduz a uaporatioe sz ab eboze.
Et Ali. dixit. flomia facta prius. f. an eua
poratioe q⁴uenit dolorib⁹ uineentib⁹. i. intesis
in uisceribus. Repitur aut alia litera que di
cit plus q⁴fert. f. q⁴ uaporatio. Dicit q⁴ me
dicus. qm q⁴stat ei de corporis replone dz icipe
ab eboze. Qm aut ei no q⁴staret sz dubius esset.
pot incipe ab euaporatioe qz per ea certificabit.
qm si p eaz dolor auge⁹ significat ei d replone
Bisi g⁹ calefactorio dolor dissoluat. dix. Ipo.
no est in eo diutius immoranduz. na pulmen d
siccat et empima. i. sanem coadunat. Non ergo
plonges in usu eius sed itende cuoni. Et Bal.
dixit in q⁴mento. q⁴ qm in calefactioe no est aliq⁴
ex utilitibus eius pdictis q⁴ sunt rarificatio
cutis et facilis resolutio me et ipsius et q⁴sump
tio. sz inde augumetum fit in dolore. notum fit
corpus repletum esse. Et fit inde attractio de
alijs locis ad locu doloris magis q⁴ resolo. an
purgatio fiat uelociter iuxta q⁴ op⁹ fuerit passio
Si aut dolor p euaporatioe n ange⁹ sz minui⁹
tue cu ea psequit. Et dicit. posset medicatio
indicatioe sumpta ab acente. f. dolore incipe ab
euaporatione ut qm dolor esset uehemens nimis
et diuerteret ad securaz q⁴uis melius foret siml
euaporatione facere. et ebare. Soluit aut euapo
ratio dolorz qz ut dixit Bal. rarificat dolentem
locuz et attenuat sanguine in apate cotentuz et sic
pars resolu⁹ eius et sic pauca fit extensio i dolo
re. et sic soluit dixit Rasis. dolorz costaz supio
ruz et inferioru. Et Ali. dixit. Resoluit omnem
dolorz aliu et infumuz. Et euaporatio quid uil⁹
e quando non e ex apate. Dixit. n. Rasis. Exi
mo q⁴ in plesi. f. in dolore costaruz calefactio ne
cessaria est duz dolorz non sequitur tussis sz ma
licia banellit. Nam per pinationez horuz acci
dentius significat q⁴ dolor ille non e ex apostea

re. Dixit Gal. in commento. Nomen uaporatoris
cadit super illud quo calefit corpus. Et spiritum
uaporatoris alia est que est humida in ultimo. et
alia que est secca in ultimo. et alia est ex his mix-
ta. Et de qualibet istarum triū ē que mordicat et
que non ē mordicativa. Et iter has sunt species
medie. Et que ē cōiuncta ex secca et humida est du-
pliciter. aut quia sit actu humida et potentia secca
ut eōuerso. aut quia sit seccior humida et hūdi-
or secca. Et humida quidem sit uel fieri potest cum
filtro uel panno lineo duplicato uel spongia ista
in aqua calida uel simplici. uel decoctionis rerum
quoniam est di spōm. uel cum uase uitreo stagna-
ereo et terreo. aut cum uase secca cum ponit i eis aqua
calida. Secca uero sit cum saccharide. uel cum pane
calido. uel incenso ueteri calefacto uel cum late-
re siue testa calefacta. Et media inter eas potest
fieri cum ligamento emplis et sifibus. Debent
autem predicta calefactoria applicari loco dolenti
anterius uel lateraliter cum declinatione ad poste-
riora. eo quod membra spūalia. plus declinant ad po-
sterius. Dixit ypo. requirenda est causa apatis.
quoniam si aqua fuerit bene spūa calefactio fit utilis
cum rebus humidis. Et si sit cum seccis. Et
gal. dixit in commento per uaporationem fit maxi-
mus inuamentus in apatis et elidit quorum uentus
ē ab humoribus qui sunt de genere colere. Et per
ea que sunt secca fit magnus inuamentus in eis qui
sunt a sanguine subtili aquoso suple. et materia
secca humida aquosa. In alio aut sanguine et flatu
multo grosso et multo mīlca fit inuamentus per enapo-
ratoria media. Dixit Auic. quoniam si inuamentus
est humidus. quoniam cum seccis. sed humida sunt me-
liora et quod trahit ad rubedinem. scilicet clara. Et secca
qui trahit ad flauis propter se. scilicet sicut et sanguis
subtilis aquosus. Et subdit Gal. quod hac eade-
ratione intendimus inuamentum fieri in uaporatio-
ne in qua non est mordicatio in mordicatione humorum
mordicatorum. et per illa que ē mordicatio inua-
mentus fieri in humoribus grossis et uiscosis cum
subtiliter et icidat. Et quod ut plurimum magis ē mor-
dicatio secca quam humida hinc ē quod in humoribus
frigidis uaporatio secca maxime mordicatio magis
inueniuntur reperitur. Et ypo. quidem incipit
a uaporatoriis a timore longinquioribus. Et est
illa dixit gal. que ē humida et tenuis non mor-
dicat. Nam per istas duas uaporatorias. scilicet non sit
ut inuamentus ei. tamen nocumētū nō est magnū. Et
Auic. dixit. emplastrum humida cum non inuāt non nocent
quod sunt debilia in imprimendo. Sed secca si nocēt
nocent magnifice. quod mordicat et contrahit ma-
terias. Et Gal. quidem subdit. spiritus uaporatoris
qui sunt cum aceto aut cum herbis aut cum sifibus non
parat eis ut referat morbo. tamen non solum non co-
ferunt sed ledunt lesione uehemēti quoniam et uas eaz ē
fortis. Et ypo. quidem precepit in uaporatione
humida que fit cum uasis. s. uitreis uel terreis et si
mīlca quod ante apponit uasis apponit loco do-
lenti in quo dicitur apponit uas aliquod liquidum. scilicet lenius
ut succedens calefactori lenius tolleretur. Et
hoc fit dixit Gal. in commento ut si sit obuiatio illo-
rum uasorum costis sine medio uel non coarctetur neque
ledat costas. Et ista res supponenda uasisbus
potest esse pannus lineus duplicatus uel filum uel plu-
uinar lana stupa uel bombax. Melior tamen dicitur
uasis est spongia. Et Gal. dixit quod ypo. non p-

cepit sub ea aliquid apponi. Et si se dicit non ē
necessarium apponi aliquid sub uase. posset tamen sub
eis apponi pannus lineus subtilis uetis. Et di-
xit ypo. calefactoriū hoc ex parte omni calefaciē-
do circumdet uetis. quo ibidem dicitur timore. et
canedo et ne fumus illius ad egri nates ut odo-
res ascendat. nisi quoniam sibi ex illo inuamentus per-
pere uidebitur. Nam si tempus quoniam infirmus inuat.

Et ratio prohibitionis ascensus dicti fumi ad
nates dixit Gal. est quod uapor ille facit accidere
angustias uehemētes et lesionē cum additōe in
malum hanelius per additōes suas et caliditate
et coarctationes meatuum pulmonis que accidunt eis
quoniam implet uaporatio hūda. Et Auic. dixit.
Cum emplastrum facit aut uapores studeas ut ren-
neas uapores ei? a facie egritudinis quoniam ex eo ex-
citet tristitia. aut restrictio hanelius. quoniam tamen cum
egritudo ē uehemēns siccitatis cadit. scilicet. scilicet. f.
ille fumus pueniens ad faciem egri et puenit cum
attractione aeris. scilicet ad pulmonē. Conuenit ergo quoniam
pleuresis est multum secca in qua nihil exspuere
tur. tunc enim inuamentus in attractione uaporis
est plus quam nocumētus. Et per hoc fortasse di-
xit Rasis 4. quoniam. dico quod ypo. significa-
uit quod si pleuriticus inclinauerit faciem suam sup-
fomentationem aque calide ad attrahendum aerem si-
bi calidum. dum cooptus fuerit cooptatio ni-
mis ualebit ad faciendum lenem spiritum. Et Rabi
dixit in 9. pericula. Tunc refert fumositas catba-
plasmatis humidi apostit lateri cum aqua est dux
et nihil exspuit ex eo. Ad dicit aut hoc enapora-
toriū sup loco dimitti donec ifrigideat. scilicet cum te-
pere ceperit moueri dicitur et aliquid loco eius apponit.

Materia autem enaporatoris hūde non mor-
dicat ē aqua simplex et aqua ordei et aqua deco-
ctionis iulubay sebesten et ligri. Et aliquando apponit
tur capillus uene. et quoniam passule cum eis. Et hoc
in mīa calida. In mīa aut frigida quoniam et oportet
uaporatoria hūda sed debet esse mordicatio si ē
aqua salina. dixit Auic. aut aqua maris suple. aut
aqua cineris aut aqua decoctionis rebus calidat ut
apud calamenti anisi feniculi et silium. Quod si
per dicitur uaporatoriū hūdu ab his mordicatione
dolor solum non fuerit. significat ubi quod mīa est
grossa et uiscosa quare non est procedendum ampli-
cum ipso sed ut pmutetur te ad alias species uapora-
toris. Et est ista dixit ypo. ordei et horobis
in aceto infusa aque mixte quod mixtura ita calida
sit quoniam infundunt quod homo possit eas bibere. Et
fac bulire et post ebullitionē in saculo reclusa et
bene expulsa dolenti supponant loco. Alia tras-
latio huius quod debet infundi postquam resoluta et con-
teris ea non integra. Et subdit ypo. Si autem
et de fure. scilicet post hoc idē fieri solo uel mixto
cum illis. Et hic uaporatio fortior ē predicta. Et
et uas ordei ē potens in incisione humoris uiscosi
et grossi. Et Gal. dixit in commento. quod per mixtio-
nem aceti cum aqua sit tanta quod ipsa sit paululus magis
acerosa quam mixtura quā homini sit possibile bibere
Et per hoc significat ubi ut dicitur illud quod
ex eo ē acutus per mordicationem suam. Et de
uites ē illud. scilicet acetum super quo uincit aquosi-
tas per exiccationem suam. Acetum enim ē aliud acu-
tus aliud acetosus siue aquaticus. Et acutus potest
ē in incisione subtiliāne humoris grossi uel uiscosi
ruet et ipso resoluōe. sed quoniam est mordicatio

et membra a posita non tollerant huius. farinacea acuta. Ideo ypo. posuit mediu inter duo mixtura extrema. Euaporatorioz ho siccoz dixit Ipo. ea quentia sunt que cu sale et milio simul assatis et saculo reclusis apponuntur. Milio ho qd leuius subtilius quentius est. in sale et milio e siccitas. in sale in est mordicatio. Dixit Gal. in ymento. sz in milio no est mordicatio. Et dixit Rasis fiat cum milio et sale aut cu sale et panigo. hoc eiz calefactoriu dixit dolori q usqs ad fureulaz. s. inferiores descendit dissoluit. Sic itaqz. Ipo. posuit tria dicta uaporatoria de qb dixerunt qdaz. qd referuntur ad diuersas mas.

Itaqz p^m qd e frigidus et humidus dz aprioriari in ma colerica calida et sicca. Et 2^m qd est frigidus et siccu dz aprioriari in ma sanguinea calida et humida. Et 3^m qd est calidus et siccu in ma frigida et humida. Et dicat inuit. Ipo. posse fieri calidu et humidu p decoctione rep calidaz i aqua qd ppteret i ma frigida frida et sicca uel ut alij dicunt pmutz ee ferē ad maz subtilez 2^m ad medietatez et 3^m ad grossam Uerum in ut alij dicunt et meli⁹. et ex mo loquedi Ipo. apparet q oia tria referunt ad eandem maz. s. calidaz sanguinea uel colericā. Fecit eim Ipo. euaporatores ut dolor dissolueret. Et fecit p^mum ex aqua calida ut nali frigiditate aque humoris caliditas remittatur acuitas mitigeur et eius fluxus sopiatur. Et fecit secundus q est siccu ut eius siccitate tpreur. qd ex p^oio pbsctantū fuerat. ponit. n. in eo acetuz ut faciat id penetrare. et aqua ut p ea tpreur acuitas aceti et ordet et horobuz ut deficer. Et 3^m e siccit⁹. 2° ut gradatio fieret a debili ad forte Et dicunt si p^mū sedat dolorē bene quidez. et si nō ueniendū e ad 2^m. Et si sedm sedat. bñ. et si nō aut diuini dolo re et tunc deueniendū e ad 3^m uel cu ipso 2° prosequendus. Si uero dolor non minuit. sed equa liter stat. denemiendū e ad 3^m. Si uero auget p p^mū uel 2^m non ampli⁹ e cu euaporatorio morandū imo ueniendum sit a p^mo ad 2^m et a 2° ad 3^m. Dicunt quidā. p^mū uaporatiū quēt cum sanguis vgit ad coctitates. Et spongia ifusa in aqua calidissima expressa debet loco gūuz calidior tolerari poterit aplicari sepe et renouāi sic q nullo infrigidari pmitat. Et 2^m cōue nit qñ sanguis vgit ad siccitatē et debet sic fieri ordet et ozobuz contrita i saculo reclusa i aqua in qua sit acetuz ponant et ferueat. Et postea saculus ille sumat et optie exprimat et loco appli cet dolenti et sepe remoueat cauēdo ifridatōez eius. Et 3^m quent qñ sanguis uergit ad aquositatem et humiditatē et multā uentositatē. Et milioz et sal debent torrefieri et in saculo recludi qui super tegula calefacta calefiat et sic loco applicetur cum iteratōe frequēti. Dixit Aui. loquens d istis euaporatorijs. Ex hūidis melius est ut añ cedat spongia infusa in aqua calida. Et fortior ea est aqua maris et aqua salis deinde ptransi illud. s. aqua salis si necessarius fuerit ubi. Et de siccis dixit. Est fursur. deinde milio deinde sal. Et inuēit auctores posse fieri euaporatoria alia pdictis siha in ynte. unde loco p^mū in materia colerica subtili acuta loco aq simplicis pōt sumi aqua sublimatiōis uiolaz uel nenufaris aut aqua simplex in qua decoquantur res frigide et

hūide sumēdo ex eis eas q correspondēt gradui caliditatis et siccitatis mē. Et in mā sanguinea sumatur aque sublimatē mstr plantaginis et casibarbassii aut aqua simplex in qua decoquantur res frigide et sicce. Et in mā frigida sumatur aqua sublimatiōis camomile et apy. Et si fuerit mā multuz frigida sumat aqua prassij yfopi et maiorane. Aut aqua simplex in qua decoquantur res calide et sicce. Et filz i mlica quent aq⁴ sublimatiōis scolopēdie et buglose. Aut aqua simplex decoctiōis rep calidaz et hūidaz. Et de euaporatorijs siccis quentō est facellatio ex anodinis aut meliloto flore camomille semine aneti et fenugreci et silium. Et fortior ista est q fit ex fursure et seie anisi cymini feniculi amcos carui leuistici et siliibus torrefactis et p^mū et in saculo reclusis. Et fortior hac est que fit de bacis lauri saune gēiane et aristologie totunde puluerizatis et in saculo positis. Pōt insup doloris sedatio fieri cu unctiōib⁹ et emplastris.

Dixit Serrap. Et filz uianic⁹ lateribus ap pondūz est unguentum factum ex oleo uiolaz et cera colata. s. albificata et dragaganto contrito. Haly. nō posuit dragagantū nec filz Aui. Et dixit Aui. q hoc est p^mū qd dz aprioriari. i. in p^m deinde gradati. qz in augmēto pueniāt ad adipēs. s. galline anseris uel anatis. et ad mucilagines. s. p^mū semis lini et fenugreci et puluere molendini que. s. debet misceri cum dicto unguēto. hoc eim quent in fine pncipij et in pncipio augmēti in mā calida subtili mgrossa ho et colera grossa et siate salso competere in pncipio.

Et deinde dixit Aui. pueniāt gradati ad illd qd est fortius sicut e emplastruz de camomilla et radice euisci et radice lili et uiol et decoctōe malue ozulane. Et quent hoc in fine augmētū et p^m status in mā calida et in colera grossa et siate salso quent in augmēto. Et si necessarius est qd est fortius. administia emplm de canlib⁹ et feniculo elissatis. quent eiz in fine augmētū et in p^m status et declinatōe. In siate aut salso et colera grossa i fine augmētū et p^m stat⁹. Et ppteret i p^m apans de mā frigida frigida et mlica Emplz ai Aui. bonū in fine augmēti et statu in materia calida. s. folioz uiol et maluanis an. pr. i. folioz camomille et dragaganti an. pr. y. Et si mā e grossa et indiget additōe resolutionis ad dat in eis semen lini. Et fiat emplz ex rob et cera et oleo uiol. Et si caliditas fuerit itensa. ponatur loco olei uiola. oim de lilio uel narcisco et si caliditate ponat loco addi⁹ uiol calidoz folia nenufaris ros et cucurbit. Et dixit Aui. Ex emplis que ad maturatiōe agregant sedatiōe doloris. est emplm facinuz ex farina ordeī et meliloto et cortice papaueris albi Unguentuz Aui. bonuz ualde. s. cerā adipēs anatis et galie butiruz ouinū et yfopuz humidaz partes equalis et confice. hoc. n. maz pataz resolutioni resoluit et maturando ppar expulsiōi. Serrap. administia in fine buius cgritudis uaporatiōe l'ēplz ex camōila et farina ordeī et radice alice et uiol sicca uel humida et dragaganto et radice liquir. euz oleo de lilio uel uiol. Et locut⁹ e in colica et in sanguinea. Dixit Rasis 4°. continentis Emplm ualens ad dolorē lateris et iussis. s. ad quaz anatis galie et oim et yfopi recētis. i. humi

de añ parit congruaz. Et iterum. R. seles lñi
fenugreci corone regie maluan sci florā ignanti
r farine ordei añ parit congruā coquā i aqua
cum oleo sisamio uel narcisco. Et ait Rasis
dico. hoc emplm mitugat dolorē pñf mirabilē
absqz caliditate nimia. R. camoile aneri seles lñi
farine ordei maluan sci fursuris r farine fenu
greci añ pñf qgruā coquā bñ in aqua deiñ di
stempent euz oleo sisamio. Et dignū ē etiā ut co
quant i oleo sisamio aut camoilino aurancino
Et b. 2. mās. Et Bal qdē dix qz cūl caulū
fursur eoz mixt cū adipe uenusto ul asinino
al aserino dissoluit dolorē dñtūm i coltis eo
qd dissoluit mirabilē. Dñt. si sanguis coleric
fuerit cōuenit oleus uolatus r de amigō. s. Et
si inflāmatio uehemēs fuerit tunc nenufarinā r
cucurbitinā que iungant calida qñz pari pñe
rit patiens. Possent ēr dicta olea recludi in uesti
ca r applicari loco. Puls fiat de farina ordei
r horobi r fursure decoctis in aqua in qua sit
acerus. Aut fiat in aqua r aceto pulo de quinqz
farinis. Et cōuenit capitplasma fcm ex feniculo
pitaria absinthio r berbonica. Dñt quidam
qz emplz factū ex malua r bismalua decoctis r
pistatis r incorporatis cū oleo uol r adipe porci
recenti apposm loco dolenti soluit dolorē in co
lis. Et d. cū hoc facere cū pñtate pñf cū
qualitate. Et quidaz inūgant locū prius euz oleo
uol. Dñt tñ sepe esse renouandus interpo
nendo spaciū duaruz horaruz inter appozes unā
r scdam. Non n. debet dimitti super loco longā
morā trahere qz mās apatis sanaret. Puls
bona. R. fursuris farine fenugreci r farine ho
robi añ decoquant in aq r aceto r qñant euz
oleo de lilio. Dñt Mundinus bon. R. panes
bene fermentati r confice euz butiro dv. lica r
oleo laurino r parit da egro ad comedēdū r ali
am parit super loco empliza r uidebis mirabile
Et ubi quidē inest elligere ex predictis localē
bus scdm dispōnē materie r temporis morbi.
Potest insup doloris sedatio fieri r materie
apatis resolutio mediante balneo. Et ypo. qd
4. regimīs acutorū. in pñf r piploia absolu
te balneum comendat. Et b. mittigatōis doloris
r exsiccatōis graua. Et Galenus in comēto
dixit. Ipoctas dixit q balneum sedat dolorē
r maturat quod scerari necesse est per spiritum
Sciendū tñ est qz uti debes balneo post effonē
corpi. Et ideo nō omni tēpore balneandū est in
ris. ymo si balneus necessariū est in eis pp ma
turationē aut pp doloris sedatōez ante effonēz
dimittendū est et alia remedia insistentūz ne
balneus ad locū doloris et apatis mās fluere
faciat. Paulus aut dixit cum manifesta erit
declinatio tunc balneis utat. Et Jobānicus
dixit q Ipo. dixit. pleuritidis inuabile esse bal
neus eo qz mittigat dolorē et lenificat spiritum.
Sed pipleumonitis inuabilis ē eo qz facile fa
ciat spiritum nimis. Rasis quoqz 4. qñtēntis
dixit Balneū mittigat dolorē et fac ad spuendū
nimis humores. et emēdat banelituz mingando
dolorēz accidētez in latē torace et spatul. Iōqz
iudicat max inuamētū pipleumonitis r pñf cis
uñ utendū ē eo i butir. cāibul secure absqz ullo
timore et dubio qñ faciet ad spuendū spirituz.
Qd si paties usus fuerit balneo i tēpore sue

sanitatis utat eo bñ i die ita tñ qz passio nō sit
nimis calida. neqz paties ducat in defectū fru
tis. S3 si passio fuerit lōgi tēporis et uria fuerit
grossa. balneū oia maturabit et bñ faciet spiritū.
Uerū dixit Rasis. non est utendū balneo
ante purgatōez. qñ agregabit reumata ad loca
lesa. s3 si fiat post purgatōē faciet ad spuendū
post maturatiōē tñ faciet ad spuendū uehemē
ter bñores absqz suspitiōe et piculo. Dix Raly.
si corpus intellexeris purgatus et morbus manu
ratus in balneū egrotantē inducas tēperant calo
ris. et in concha tepide aque sedeat. qñ morbus
maturat et spuendi adiunat bonitate. et dolorē
mitugat et maxias qñfert utilitates. Et maxime
si fuerint in sanitate multa balneatione afflucti.
Et Alii. dixit. Post declinatōez manifestaz ad
ministrā balneus ad resolutōez residū et hūe
ctationē. Rabi etiā in .19. pñcula adduxit
qz Bal. sup 3. regimīs acutorū dixit q balneum
qñt duris apatis lateris et pulmōis. Sed
ipe Moyses ait. intellexit Bal. de hñibus dolo
rez in latere et pulmōe a mala qñlone ul ab bño
ribus grossis aut pungitiuis sine ap. te r febre.
by eiz sunt qbus balneū ē utile. S3 tu qñdera in
hoc. Dixit Alii. euz pirantit. 7. f. absqz spu
to copioso pñperunt antiqui medici. i pñf in
arte et expti antiquari in praxi egrotantū et ma
xime boz apatis dñi electuariū factum ex amig
dalis et grante alcurat. i. urice et butiro. Et ele
ctuaria facta ex uisco albotis et butiro. Et qñz
administrabāt qñfectōes magnas sic abanasiāz.
nō illā q uenit r qñtingit. Et est dixit Alii.
eoz ma bona qua incedere possunt qui arces vi
ficauerūt. i. cū mītra exptientia. Itaz tales medici
talis exhibent electuaria qz ex longa exptientia.
reddunt se securos. qz ipa cōferunt in faciendo
spirituz euz subtilitōe et inuasiōe. Et licz hoc
faciam euz quidaz inuolentia. pp quaz possit seq
ruptura apatis ante maturatiōez et in hoc esset
timor. et licet ēt sint calida potētia inflāmāre.
unde possit sequi febris augmentum. Ipi tñ
sunt cōfidentes in se ipis cum meditatiōe inue
stigante ut succurrāt. si regimen hoc dederit. f.
tiorē ut succurrāt. f. g. ut possit ipa tollerare. Lā
aut quare isti medici hac uia incedūt est. qz cum
bona ipoz exptientia exptiant qz pñficta auxilia
inuabunt inuamēto magno. qz euz eis cōsecunt
uiaz mūdificatōis sufficēter. r qz nō cūciant illa
nocmēta. Et si pur euenirent exptimāt posse suc
currere. Et malū sic pcedere qz ducere apostēa
ad sanitatiōē. Predicti etiā medici dixit. A.
inuebant in hac hora utendū ē medicinis r em
plastris. que noiant hñia odorē. i. odoriferis fa
ctis de rebus calidis fortiter dissolutis. fortis
mundificatōis r pñpāo cū melle. Et tandem
A. subdit. qz qñs eoz uia bona sit. ille tñ q cū
ea incedit. o3 ut incedat ea euz cauella r obi nau
one r timore r qz non rumpat apā aut exatet ca
lores. Et attinet ei ut cōfidat de inuamēto festi
no qz succurat illis. si euenierit. Cōfidat etiā qz
inuamētū bozū auxiliorū sit. festinū r qz in breui
tempore mūdificabit. Et dixit Alii. noui me
dici. r expti in arte timorosi r non cōfidentes
in se ipis. in hoc timent mel. r loco eius ponunt
zuch. suple r non uunf nisi medicis leuib. timē
tes inflāmationē r apatis rupturā añ maturatiōe
k

ne. Et aut. quidez laudant semen urticae cum melle. s. in fine declinationis.

De cura aut horum apatū sequenti ad al' egritudines. Dixerūt Serap. Paul' et Mali. q' euz aliq' tā ceciderūt i egritudine aliquaz que pmutata ē ad banc. tunc oz ut by excipiant a ffoia. et uident eā et pprie si egritudo que precessit fuit antiqua et ffoia muerit in illa prima egritudine. Sed utendū ē dixit Paulus nutrimento lenitudo et cristerus i tepore quietis et magnis uentosis super pectus et coctas ch scarificatōe. Et fiat lenitudo uentris ch casta fi. et terraniabin et decoctione lupuloz. Qd si sequatur ad catarrhū. pūdeatur catarro sicut in suo caplo dictū ē deriuādo materiā per caput purga atrabētia eā ad nates. Et cōsiderādē pp hoc qm pulci et ad pūfz d' ppinguo pati. nihil ex naribus ei cūit. sed totus in os p colatorzū de scendit parus fluere ad pulmonē. pūfz uel aliam egritudinē in ipso facitūz aut in stomaco cātūz dyariā uel indigōez. Prohibe tñ gargariz mātā. s. attenuatā et sterminatōnē non solum in bus apatib' sed etiaz in oibus pectoris egritudinib' tam pūfz qz futuris qz mās in capite cōtentas ad casuz i spiritalia parant et ad uias de scensus in ea deriuant. et.

Cura aut

horū et fursiculoz eueient uiz pūfz pectoris intrinse eis ē sūfz cure pūfz nisi qz in eis leuioza et fa cilioza administrari debent. Qd si cura pūfz apā ta pūfz n fuerit resoluta tē cupū faciūt et suppu rabūt maxie pūfzate dolore cūfēbre i in augu mēuz tendē. Dixit aut. Lū ffoia et eua euz suple et oia alia facta q' necessaria sunt ad resolutōez et nō sedātur accidentia tūc sūas q' p bibito colectionis quā q'ris diffi cilio est iupie. s. cupuz facit. Cum ergo colligit. nō iueres ffo miaz. ne mā q'gelet que habitura ē colectionez. Congelatur nāqz cūto sanguie et spū in ffoia. Et hoc est ex eis pp que defectus maturatōis materie sanguine accidet q' magis uidet posse dūgeri. g' multo magis aliaz mēz magis dūgeri inepiaz. Hāz cum dimittit uirtutis nō dūgeri tur mā dimittit calore nālū et spū cū qbus nā digōnē facit. Et hoc dūit habere ffoiaz si an collectiois pūfz ffoia facta fuerit sufficiens. Si aut nō fuerit facta. aut nō fuit facta sufficiens tūc in pūfz collectiois ffoia fieri poterit. nō in tanta quāta in pūfz cōuenisset sed remissior ut iā ue ē ffoia ad maturādūz qd collectūz ē. Sūfz dicunt intelligi pūfz de solone uentris. solum tñ uentris q'zūcumqz facta fuerit ante colectionez et post ipaz fieri pūfz euz lenificātūz medicis et cristeribus. Et siue fienda sit ffoia uel solō uentris siue nō. pūfz de u maturatō pplea tur qz cuius fieri poterit cum rebus ab intra et ab extra apoxiatōis. pūfzendo ante pfectaz ma turatōnē q'cumqz rupturaz apatūz facit. Cō plet autē maturatō euz rebus ab intra et ab ex tra apoxiatōis. Et de maturatōis sumendis in mā calida est syrupus qui sic fit. R. ozdei excoz ticati iunib'z sebesten passulaz emuleatāz an. .z. i. ligri. z. s. semis malue et bismalue an. .z. ii. cum aqua ozdei. Et pūfz in dicta decoctōe ponē de peridyos et dragagāto et fieri loboc qd i ore teneat ut labendo descendat. Ad extra aut in

sanguine colerico apponat empl'm qd sic fit. R. uiol' tie malue brance urfine an. .z. i. decoquā tur et postea pūfzatur et sic in ipa decoctōe ch farina ozdei decoquātur ad pfectionē cōdiendo ea euz oleo rosaz uiolaz et de amigō. d. et alun gia porci recent. Qd si sanguis fuerit aquo sus addant pūfzatis farina fabaz et semis lini et loco olei uiol' ponat oleū d' lilio uel de narcisco

Qd si sanguis fuerit grossior. fiat emplastrū p radice euisei malue et brāca urfine et f' ar. na ozdei et seis lini ch oleo de lilio et alungia supra dicta. Si ffo mā frigida fuerit detur syrup' qui sic fit. R. passul' sebesten an. .z. i. daculoz et caricaz an. numero. vi. ligri. z. s. radicus ungule cabaline. z. ii. brāca urfine. z. s. decoquātur et colentur et fiat syrupus cum melle aromatizat' euz radici b' yreos. Et pūfz loboc de pino. Et loboc sanum et expertum mēf. Et ab extra fiat empl'm qd sic fit. R. radici euisei radici li ly an. .z. i. decoquātur et postea cōdunt et ad dant eis farina frumētū fenugreci et seis lini et decoquātur in decoctōe pūfzatis et ch oleo de lilio et sifammosiat empl'm. Maturato apate si na tara eruptionē euz fecerit bene. et si nō iuuetur ut fiat. Et de erupētib' apoxiatōis ab intra ē decoctio caricatūz seminis nasturey et radicūz yreos cum sepe bibi ex ea. Dixit. thesaur' pauperū euz auctor a quibz dā uocat fidei. R. aquaz ozdei et coque cum zucchero albo et dum i cipit pūfz decoctio sup imitte succi scabiose s. s. et corazolūz rubroz optime tritorū. z. ii. et compleat decoctio et non colet et exbibet bonum baustruz patienti qm statim rumpit apā et pūfz tuz expellit. Dixit Paulus facit ad rumpēdū apā. comestio piscis lalini. Et ab extra ponat em plastruz de caricis pinguib' pūfzatis euz sterco re columbarūz siluicūz. Lūqz famies i spūto egredi uideat. Dixit Paulus. detur ei de aqua i qua cocta fuerit liquir. cum yfopo. Et d' yreos cocto in syrupo mell' ch muis passis. Si uero famies ceciderit ad amplitudinē pectoris. fit pa tiens empiricus cuius cura ponet in sequenti ca°. Et tunc dixit aut. facit meditari allocationem aliquib' diebus uel ut dicit alia littera fac medi tari. s. in medice pūfzicando q' eger apparebit aleuitatus aliquibus diebus. Et hoc idco quia post rupturā cessat grauitas et cessant accidentia unde apparet egro esse aleuitatum. Sed post ali quos dies malifica dispōnez euz. i. pūfzicari et fac meditari malā cē dispōnez euz. futurā. nam post aliquos dies eger laborabit ispuendo illam famiez. Aliqñ aut euz rumpit apā transit sani es uertus cor et interficit scōm pūfz dixit aut. cum uidetis pulsūz iam debilitatūz dilatatūz et tar dum et rarificatūz ppter resolutionē uirtutis ch effione et extincōe caliditatis innate. et accidet tremor quē sequitur febris causa mordicatiois humorūz tunc si fuerit materia apatūz pūfzima. et uirtus debilis. pūfzicet ad pūfzicet. Cum. n. uirtus ē debilis et intensio et frequentia pulsus uehemē tiores sunt. tunc significatur futura lince p quia tensio significat materiā multā et frequentia pul sus nocumētū cordis. Dicunt q' ad rupturaz apatūz pectoris sequit' tussis. Uomiti' uero nō sequitur nisi ualde accidentēz et pūfzicet ut ch Romacus mulūz pūfzicet spūfzibus et in illi uo

mitu nihil sanies appareret. Et qñ natura materi-
as apatis p oculitas uias ad stomachu deriuaret
tunc in tali casu sanies i uomitu appareret. Et idē
dicunt. potest intelligi de fluxu uentris. De in-
tentione ad accidētia. Rasis. 4°. qñ uentris ad
dolores et maliciā hanelitus posuit curā sana fe-
rendaz. Et posuit etiaz Ali. eam sic. Qñqz fac
necessariuz retentio spūi constringētis hanelitū
ut eger lambēdo sumat coclear de flore eris et
melle. Et qñqz facit necessariū uehemētia doloris
ut in potu tribuat faba una ossefide cū melle et
aceto et aqua rosata. Et istō qñ ē uehemētia do-
loris uociferare facientis. Et d. cū ad ulu^m
puenerit iobediētia hanelit^o coartati et ozes mō
tunc sumat de nitro affato cū sūma digitorū trisi
de flore eris que putat cē terciā pars. 3. i. qñta
tez fabe unius et parū olei et aquā tepidā et melle
paruz. Si autē non ualent addatur eis illud qd
ē syrup^o uinis. Et forte dix. Bentil^o intellexit de
uite alba cum pipere et aceto. Et sunt oīa tepida
Ali. yfopus et sinapis et nasturtiū cum aqua mel
calida. Et hoc est fornuis illo quod ē dictū ante
hoc. Et cū spuerit. s. per dictā medicinā sufficiē
ter sorbeat utellū oui et remoueāt materia ei^o
s. medicie quā ipresit sua acuitate p lentatē ut
telli oui. Dñi Miranda est cura dicta et irre-
gularis et raro fida. Et ego tēpore meo n feci
neqz noui aliquē facientes ipaz. dictū sic coacte
aliquē apatis qñm^o eruptionē ante maturitatē
in mēbris exterioribus ita sūt aliqui oz medicū
rupturaz facere in apate intrinseco an maturita-
tez ut in casibus dictis. Et oīa pdicta auxilia
sunt apatis facientia rupturaz. Alia fenda cū
sumit d. sumi inuoluta cera aut melle. Et ipa
qdez foruiter resoluūt materias grossas a qbus
grosse surgunt uentositates dolores cātes uocif-
ferare faciētes. Dixit Ali. qñ fit hanelitus
egri frequēs. s. pp caliditates exsiccentes tūc nō
succurrit nocumēto eius nisi cum humectatiōe
suple et infrigidatiōe. Et ideo dixit cū eis que
sunt sic mucilago p silqz sorbēdo aliqd ex ea p^o
aliqd. Et iulep. s. uolauz. Et qñz quentū embro-
catio lateris dolentis cū aqua tepida ut leniat
dolor. i. minuat frequentia hanelitus. Dixit
Paulus si fuerit insompietas utant^o syrupo pa-
paueris. Et Ali. dixit. Cum uigilie fuerint
uehemētes. tūc necessarius ē syrup^o s. papauere
Dixit Alexan Dardū est de eo ante parū. si autē
sic nō fuerit. nō est dandus de eo qñ mutat hōi-
rez. Et dixit Alexan. si uenter mollis fuerit
nulla fiat mutatio. imo cura fiat ad qstipandum
uentres. Apatis autē indurati auctores curaz
nō posuerūt qñ est ipossibil^o. aut ē in sumo diffi-
cultatis. dixerunt. differt cura pleuresis a cura
pipleumonie in qbusdaz. s. omnia eiz plus ppetit
in pleuresi qñ in pipleumonia rōne mē qz pleu-
resis pluries est de materia sanguinea aut alia
materia calida mixta sanguini. Et pipleumo-
nia ptes est de materia sūca. et sanguini n mix-
ta qñ in rōne loci qz cōcatio inter uenas pleure
et alioz pāticuloz pectoris maior ē cum uena
flomanda qñ inter uenas psonis et uenaz flomā-
daz. Et oz dixit Ali. ut in pipleumonia sit soli-
citudo ad mundificadū spūit magis uehemēs
qz qstictio hanelitus in ea est maior et magis
uicet in ea de suffocatiōe. Et sūt in pipleumonia

loco facendi sup ptez spuendi. i. casz spuendi re
suppinatio declinans ad illaz ptez. s. i. qua erit apa

Et oz ut emplastra et alia localia auxilia in
pipleumonia sunt foruioza et q ponant^o in eis p
fundatiā. s. uirtutes auxilicūz ut pueniat ipoz
frus ad pulmonē et maxie si auxilia fuerint fri-
gida. pipleumonie eim colerice cura dixit Ali.
ē difficilis cum si aliqd qfert ē ex tinctio ultima
cum succis uehemētis frigiditatis sumptis ex
oleribus herbis et fructib^o. Et deni lenifican-
tia et infrigidantia sicut ē succus endrue et silia
illi. Et si eberur colera cū siracost et tamarindis
est bonuz. Et qñz esset necesse facere flomiaz.
Et hoc qñ esset repletio sanguis i corpore toto.

Capit. 25. de empimate

mpima dix. Balien^o. 5°
affo. in qmento.

affo. Quicūqz pleureti 2c. ali
qñ sumit iprie p quacūqz cel
lectiōe apante cūz mā apatis est

in sanies transmutata. Et aliqñ sumit ptrie p
sanie fluxa ad cōcauū pectoris. sunt tñ qui dñt
q empima large sumptuz supponit p omni sanie
agrega. a in qcauo pectoris. sed stricte sumptuz
supponit p sola sanie ex pulmōe solo in cōcauū
pectoris fluente et ibi aggregata. Est eim em-
pima aggregatio ipa saniei in locis uacuis pecto-
ris. q sunt iter pectus et plonez nñ. qz. et qñ
cūqz in eis qgesta et adunata fuerit. Et interpre-
tat^o empima spūit saniosus. qz in omni epimate
adeit spūit saniei. siue sanies illa sit laudabilis
siue illaudabilis. Et ista sanies dix. Serrap. qñz
agregat^o in duobus lateribus pectoris simul et
fortasse accidit in uno tñ. Que qdem sanies a
multis pōi pibus ad uacuum fluere pectoris.

Dixit Serrap. fortasse agregat^o in pectore ex
egritudine pulmōis cūz in eo ē ulcus qd nō re-
soluit. i. exiccat neqz qsolidat. Et fortasse est ex
dubellat^o qd est in pectore qd agregat sanies. Et
fortasse est ex apate uclamis ligans. Et Pau-
lus dixit. aut erit ex nascētis i plone aut ex spu-
to sanguis de ulcere nō incluso neqz cōsolidato
aut ex pleureti aut ex guttis calidis acutis de ca-
pite. Dixit Ali. cāe sunt aut catarr^o effundēs
materiā subito. Et idē sit empima post. 20. dies
scdm plm. dixit. n. ypo. 7° affo. Catarr^o i supi-
ori uentris in. 20. diebus i sanie quertunt. Cum
n. non expellant cito et non mundificat ab eis
pectus stantes conclusi in loco calido putrefiūt
et pus cōmutant. Ali. cāe sunt dix. Ali. ulcera
in pulmone ex quibus currit sanies. et uisus autē
ē eruptio apatis i partibus pectoris. Dicunt
ex squante cūz sanatur potest sanies ad uacuum
pectoris fluere. Et ex apate lacertozū pectoris
sanato quod eripit ad interi^o. Et ex uulnerib^o
ab extra illate penetrantib^o cūz sanatur. Et pōi
ex toto uel alius mēbris illic p uias occultas ma-
teria sanata confluere potissimū tñ dixit Bal.
5°. affo. in cometo affo. Quicūqz ex plenitudine
empici sunt 2c. ex apate pleure illic fluit. h. nñ
pus qñqz ē maturū purū non pmutū et qñqz est
permixtus cūz sanguine aut pure illaudabili. Et
qñqz dixit Ali. ē res que ē sicut fex. Et idē
quidaz ut scripsit Rasis 4° qñ uentris dixit. co

gnosco empiricos per hec.

Signa quorū primus ē q̄ sequit̄ eos fe
bris subtilis que in nocte molesti
or erit. Serapio autē de hoc signo dixit. In p̄n
cipio sunt febres minute. sed cum puerit ad sta
tus uehementia eius secuntur eos febres acute.

Et Aui. dixit. constat eos febribus minuta q̄ tā
des ducit ad ydropisiz ppter lesionē quā efficit
in epe. Dicunt quidā q̄ hec febribus minuta ē
febris lenta in p̄ncipio uā q̄ aliquā non apparet
ut febricitent. 2^m. signū dixit ypo. ē q̄ calefi
unt digiti eorum et p̄prie extremitates ipsorum.

Et Serapio dixit. digiti quibz sit consuetu
eorum in egritudine? cronias ut infrigidentur.
multū. in hys egritudinibz remanēt calidi et
p̄prie extrema eorum. Dixit Aui. calefiūt p̄p
uapores ad eos uenientes. dicunt q̄ ex calore
eorum et calore reperto in uolus manū et plātaz
pedūz possumus arguere febrem ipsorū. 3^m si
gnū dixit ypo. ē grauitas i pectore sensata. Et b
ppter materiā saniosā in eo contētā que graui
tat et extendit. Et Serapio dixit. inceptio ei
ē cū grauedine et tensione. Et Ruffus similē
dixit. sentitur in principio extensio in pectore et
ponderositas. Dixit Aui. de signis eius sunt
grauitas sensata i loco. s. in quo continet sanies

4^m signū dixit ypo. Sudant uniuersi. d. cū
hoc maxie fit cum incipiūt febres que fuerunt
ante rupturā apatis remitti. 5^m signū dixit. y.
tussire apertum sed nihil exspuit. Et Serap.
dixit sequitur tussis p̄ter q̄ exspuit aliquid
cui sit q̄tuas. et hoc ex grossitudine mae et uisco
sitate eius et putrefactione ipsius et uehementia
igneitatis ipsius et ex spissitudine uelais p̄uen
tis pulmone et debilitate uirtutis infirmi. hoc ē
quia non permittit uelamē ipz ppter spissitudiez
suaz ut resoluiatur ad ipm n̄z ut maturet. Et n̄z i
firmo ē uir? que expellat illud quod resoluē
Et Ruffus. dixit sunt cūz tussis sicca sicut in p̄n
pleurectis. Et Aui. dixit. significat ipsum tussis
sicca. q̄z tū est in pluribus eoz tussis b̄nda fa
ciēs imaginari lentatez cūz spūto. Dñt. tussis
in p̄n quādiu mā non ingrediē in pulmone ē si
ca. sed postea in processu efficiē humida sanie in
trante in pulmone ad quā sequit̄ allectatio aut
paucā aut mēdosa. 6^m signū. d. ypo. maxillae
rubesunt. Et Serap. rubedo duarū maxillarū
accidit p̄p caliditatē que est in pulmōe et tussiz.

Et Aui. dixit. p̄p illud q̄d ad eas ascendit o
uapore 7^m. signū dixit Serap. accidit dolor
cū plongat̄ tēpus. Et Aui. dixit. Et dolor in
corpe qui accidit p̄p mordicationē quāz efficit
sanies in eo. 8^m signū dixit ypo. in pedibus
eorū apata sunt. Et Serap. dixit. inflant pedes
eorū. suple et alia extrema et orbes oculorū tumēt
Et quidā dicūt. Ampule siue uelice in pedibus
eorū generantur. ypo. aut dixit q̄ generant in ma
nibz eoz. uerūm gēlitas maxie corpus a mēto
usqz ad gingiua. collū subuliat. ungues curuant.
et oculi dixit ypo. cōcanant. Et hoc cū extendit̄
tēpus. pedes aut̄ inflant suple et s̄z alia extrema
Dixit Serap. q̄z sunt mēbra longinqua ab ori
gine uite et eis. s. pedibus incipit mors. 9^m si
gnū sequit̄ ad retentionē saniei in pectore. et est
dixit Serap. q̄ p̄p illud q̄stringit̄ hancit̄ eoz
Et Aui. dixit est eoz hancitus q̄sequēs. Dixit

litera exterior. i. q̄rimus uel q̄sequēs. i. frequēs
et ad q̄stringendū et ad dilatandū. laborant eim
ad hancendū p̄p coartandū. Et p̄p hoc ē fmo
eoz uelox et frequēs sunt uoces eoz sic ad
q̄stringendū et dilatandū p̄p labores hancendi.

10^m. signū dixit ypo. non apertum cibum. Et
Serap. dixit. destruit̄ desiderū. i. apertum eoz
Et hoc dixit ip̄e p̄p destructionē hūitis nutri
tue in eis. Et destructionē hūitis nālis totius.

Et Aui. dixit. apertum cadit plurimū ap̄ rup
turā apatis. dicit q̄ si cadit q̄n ias hūis resolu
ta est. ē mortale siḡ. fortasse eim fetida et mala
qualitas cōcata est ori stomachi. 11^m signū est
sumptus a spūto. Dixit Rasis. 4° q̄nēns si
spūto q̄dominās fuerit colā malū erit nimis et
hoc si spūtu colicūz cūz putredie fuerit admix
tum et simul emissum. Sed si unum post aliud
p̄p succellum ad maturandū petoris disposi
tionis erit eo q̄ ipsa una ē matura et ps altera ei
non cōuenit. Et sic iudicatur natura ipotēs q̄m
tū se dedit ad maturandū partes materie q̄ par
tes alteras maturare non potuit. Dicit i impi
mate tū n̄ in p̄ncipio saltez in processu ut ex di
ctis apparet saniosus fereat. Et q̄z sanies in
spūto egrediens sanis s̄lis ē flatu in spūto exch
ti interest uia inter ipā d. s̄tinguere. Dixit Se
rapio. ōz ut sit ex mente tua considerādo ei? q̄d
ascendit de spūto. Et solummodo in discernendo
sanies a flatu. Et hoc cum aspectu i primis et cū
odore et cūz p̄tendē eius super p̄unas dūz fere
at odor eius. Sed flā dixit Rasis. 4° continē
tis nō feret. Et dixit Serapio. si p̄bici spū
tus in aquā possibile ē tibi ut scias quid ē. quia
flā natat et eleuat̄ et sanies residet et descendit et
non supnatat. Et flegma quidē sua uiscositate
stat super aquaz non diuidens eā. unde non d̄scē
dit. sed sanies q̄z primata ē uiscositate p̄t aquā
diuidere et sic in fundūz d̄scēdere. et maxie que
digesta est. que. n. digerunt̄ ingrossantur et terre
strificant. unde grauiora sunt. et sic fundūz petū
et descendunt. indigesta uero non grauiora facta
lenigant ut p̄z in fructibz q̄m imaturi aque sup
natat. maturi uero ad fundūz d̄scēdūt. Et ha
bent predicta ueritate de sanie egrediēte ex apā
tibz uel ulceribz. Nam sanies facta ex flatu
q̄d diu conclusus sicut in pectore et sic putridūz
factus non descendit in aqua. sed supnatat. Et co
gnoscat̄ ex sapore abboiabi et fendo ab infirmo
pcepto et eius albedine respectu flāmatiis cuius
si in spūto non putrefaci. et ex s̄litudine eius ad
rem putrefactā. et q̄z fetet p̄iecta super p̄unas.

Pro clariozi tū distinctionē saniei a spūto fle
matico debet medicus pluribz diebus spūtu uide
re. Et. n. q̄nqz spūtu flegma p̄ibus diebus et sa
nics intus in pectore remanet. debet etiaz nō q̄d
cumqz spūtu in aqua recipi sed illud solummodo
q̄d cum tussis uolento educit̄ conatu Et dicit̄
in mā saniosa cūzpus macrescit. ut sup̄a dictūz
ē In flāca uero non aut non notabit̄. Dixit
Serapio. si sanies sit in latere uno aut duobus
tu cognosces ex sensu infirmi quod est q̄z s̄nt
inflātionē et aduersionē et retentionē cū equali
tate et grauitate in pectore toto. s. q̄n sanies est i
ambobus lateribus. Et cum h̄ q̄n flectit̄ super
unūz quodqz duorūz laterūz suoz ē sensus eim
cum forma una. Sed si sentit illud in latere uno

et quoniam flectitur super latus aliud sentit gravitatem
quoddam. quasi si suspensus pondus quoddam in late
re superiori sentiret tunc sanies in loco uno est. Pro
certificatione autem quod sit latus in quo sanies co
tinetur. dixit Galienus et ponit sic 4. commentis.
Pariens hora post horam taceat super latus se mo
uendo de uno latere ad aliud. Et cum facit in
aliquo latere si in superiori latere non sentiat po
derositas suspensa. tunc sanies ibi non erit sup
ple sed erit in alio. scilicet super quo taceat. Et Avic.
dixit. cognoscit ut dormiat eger quoniam super latus
aut quoniam super aliud. Et tunc latus super quod
pendet gravitas coartans est latus oppositum lo
co sanies. uerbigratia. si homo haberet sanies in
parte dextra quoniam uertit se super sinistram sentit po
derositate stans super eam quoniam sanies cadit tunc su
per mediastinum et grauat eum. quando uero taceat
super latus sanies cadit super costas et eis
apodiat unde non percipit gravitas illa ut sal
tem non tantum. Et percipitur etiam per so
num ipsius sanies qui accidit quando eger mutat
se de latere ad latus. Dixit Avicenna. commo
tio puris et sonitus eius qui in motione audi
tur distinguit locum. Ut autem audiat sonitus
eius dixit Rasis 4. quoniam. Sedcat pariens
super scapulo seu uno sterno et quoniam moueat per aliquem
tenet eum super spatulas eius retro et apponat
auri utriusque pectoris ut ipsius audiendo mo
tus eius et sonitus ex illa commotione frequenter co
gnoscat si in ambobus est lateribus uel in uno et
quod est illud. Dixit Serap. fortasse cognoscit
illud ex uoce uirrente quod est quoniam quoniam puer. Et si
mus possibile est ut audiat ex pectore eius uox
quod dicit. Dixit Rasis. Cognoscit et quoniam sanies est in
uno latere quia illud latus est calidius. Dixit
Rasis. ubi supra. infundat panis lineus subtilis
luto rubeo dissoluto in aqua et apponat pectori dolenti
nel suspecte et locus in quo facta fuerit uelox
exsiccatio luti in eo facta est coadunatio puris.
Dixit Avic. sunt quidam qui ponit super pectus et
latera patientis filum lineum infusus luto rubeo
dissoluto in aqua et trahant locum in quo pur
exsiccat quoniam ipse locus puris. exsiccat eum ibi
purus quoniam est calidior ut dixit Rasis. Cum autem pue
nerit sanies in pectus uel in sanabili ex corpe
toto tunc adsumt signa repletionis totius cum pua
tione signorum lesionis alicuius membrorum particularis
proprie comitates huiusmodi cum pectore. Et si descende
rit a capite pesserunt signa apertus capitis aut
signa catarrhi. Et si fuerit ex sania scilicet per id quod
pessit de ea et quod sania est et erupta pter quoniam
sanies ad exteriora per os fluxerit. Et si fuerit
ex pleuresi cum pipleumonia scilicet. quia pesserunt
signa ipso apertum et sanatio eorum et postea
ipso eruptiones pter quoniam per os uel alias partes post
ruptura sanies exterius fluxerit. Et empirica
quidam quoniam terminat ad bonum quoniam ad malum. Di
xit Mesue Luz id quod ias spui post apertum ias fra
ctus aut egredit post apertum ias factus in latere
pectoris in quo sanies continetur fuerit albus uinctus
et equale non habens odorem corrosionis odore aliquali odore.
et febris continua remissio paulatim. tunc est illud
in quo est spes ad incolumitatem. et proprie quoniam co
iungunt et quoniam alie significationes que sunt pro
prie leuitas. quies. iocunditas. desiderium cibi et
bonitas aliarum operationum naturalium et spiritualium. Luz

85
ho accidentia horum in huiusmodi horum appuerint tunc
est despatio. Dixit Avic. Signa eruptionis
bone et incolumitas sunt ut succedat rupture se
datio febris. et appetitus augmentatur. et facilitas
spui. et hancit. Aut quoniam euemiat cum hoc exire
in latere. scilicet in quo est sanies et in pibus eius. Et
si in parte illa que est ex pibus eius media uel
in medio costarum uel forte in medio toracis quoniam exi
ture fiant fistule. scilicet ulcera saniosa. Et egrediat
ex eis sanies alba munda et laudabilis. Eru
ptionis autem male terminationis signa dixit Serap.
sunt. Quoniam firmatur post eruptionem accidentia ma
la et addunt ad ea alia accidentia. tunc est eruptio
mala. Et Avic. dixit. sunt ut appareat signa p
focacionis aut sincopis aut spui mali. Cum enim
in sputo apparet sanies luida aut uiridis aut ni
gra signus est pessimus. Et cum expellat sanies cum
laboriosa tussis febre remanente non alenata ma
lus ualde. Dixit Hippocrates. 7. affo. quoniam empirici
urunt aut incidunt si quod sanies fluxerit pura
et alba. scilicet equalis et laudabilis euadunt quoniam signi
ficat fortitudo virtutis digerens membrorum spiritualium
Et huiusmodi si sanies illa non fluxerit ab ulcere
pulmonis. Sanies conuulsa attingens nigredini
et fetens denotat uirtutis debilitatem. et adhu
monem me et nimiam putrefactionem aut caloris ina
ti mortificationem. Dixit Serap. si sanies quoniam
exit ex catarro est alba temperate essentie et non est
uehementis fetoris tunc sperat ei sanatio. Et si
est contrario huiusmodi tunc est despatio. Et Avic.
cum cogitur aut pforat empiricus et egredit sanies
tenosa fetida pessima est. Et si in ex pectore
appetit in pibus pectoris exierit sanies ma
la illaudabilis malus est signus. Dicit quoniam sanies
ex erupto apertum pcedens quatuor huiusmodi determina
tiones. duas ad bonum et duas ad malum. Et prima
eas que sunt ad malum. est quoniam est uehementer multa
quoniam dixit Avic. pforat sua multitudinem et iterficit
Et cognitio eius est quoniam incipit hancit eius com
stringi et non exspuit. Et secunda est quoniam pu
trescit ab ea pulmo et facit cadere in pusum.
Dixit Serap. Quando sanies est multa per
longitudinem sue more loca in quibus ipsa est com
ta corrumpit. Nam si eiectione sanies non fuerit cum
lenitate et uelocitate dixit Galienus. passio declinat ad
pusum. et mors sequetur. hoc autem est cum sanies est mul
ta et uirtus est debilis non sufficiens expellere eas
saltem spatio. 40. dierum sicut Hippocrates dixit. Et
Serapio dixit. ultimus terminus ebons sanies
contente in pectore est usque ad consumationem. 40.
dierum. Et que pertransit illius puenit res eius ad
pusum sicut est sermo antiquorum. quod est quoniam ex p
lixitate sue more corrumpit pulmonem et corrumpit
Dixit Avic. cum pleura rumpit. deinde non inu
dificat a die rupture usque ad. 40. dies. et ducit
ad pusum. Prima autem determinatio duarum bo
narum est mundificatio eius cum sputo currenti faci
li. Et adhuc reperiunt uirtutis fortitudo et mate
rie paucitas aut non uehementis multitudo eius.
Cum uirtus est debilis non tollat laborem
ut faciat sanies ingredi in pulmonem et postea eam
egredi cum sputo. Nam ut dixit Galienus. 4. de tunc
rioribus et ponitur sic 4. commentis. Ingressio
sanies in pulmone non erit nisi quoniam pectus restrin
gitur supra eam uehementer cum potestate et uelocitate
Et hoc fit a natura cum potens fuerit ut cum poten
k 3

tria eius expellat qd nociunt fuerit ei. sicut appz per singultus et sterminatione. Unde expulsio saniet non fit nisi per rursus potentiorē. que rursus potentior non fit nisi ex uirtute potentiori. Et ideo de iure pars maior empiricorū morit eo qd eorum uirtus debilitat. qm restrictio ista pectoris non erit nisi cum uirtute potentiori. 2^a d terminatio bona est dixit Serapio. quod fortas se expellit eas nā ad uentrē. et fortasse ad uescicas et curit in instris quibus coiscant ista mēbra pectori. Et sunt uene et nerui. et meatu quibus cōcano cadit inter ista mēbra. quod ē quia prius currit in uenā profundā ad epar et ex eo postea ad uenas que deferunt cibuz ad stomachū et inter istas ad epar et cadit in intestina. Et si declinat ad uenā que deferit aquositate ad renes puenit ad uescicas. Et est tunc saluū in cōstitione et ppinquius ad euasione. Et hoc ē qd urina eū ad inuat super cursuz. quare fit eū et cōmnaplūq in stercore. Eūo alit eius ex parte uentris est difficilis resoluōis p se ipsaz absq adiutorio medici. Meatus tñ ad dicta mēbra habet p se nā occultos. Ut dixit Rufus. dixit Aui. qd ipsa mundificat euz expulsōe ex uia uene magne et arterie magne ad uescicas cum urina grossa. et qñz ad intestina cum egōne. hñt ex uenā pri⁹ pueit ad epar dixit Aui. Cognitio illi⁹. f. qui dñz eua dere uel mori ex collectōe puris in pectore est scdm fortitudinē signorū. f. in bonitate ul⁹ malicia. Et f3 fortitudinē pplexiōis etatis et tēporis anni. Nam i complexiōe calida meli⁹ mūdicat pectus q3 i frigida. Et in iuuetute q3 i senectute. Et in tempore ueris uel estatis q3 i tempore yemis uel autūpni. Et dixit. decrepiti moriunt plus ex empimate q3 iuuenes ppter debilitatem prius suoz corporū. Dixit e3 Hippo. 2° pnosticoz Plures ex hys qui grandculi sunt. f. etate ppleu monica collectōe depeunt sed iuuenes moriunt in doloribus plus q3 decrepiti pp uehemētiā sensuz suoz. Dicunt. Non semp uiso saniet spūto iudicādus est patiens pñtic⁹ et incurabil⁹. plures eim iaz iudicati fuerūt pñtic⁹ qui postea mundificati a sanie euaserunt. Sed bene qñde ret medicus anteq iudicet signa pñtis. et bene aduertat ad pulsz. Et si nō significat febrez nō erit pñtic⁹. Et qñdū pulsz fuerit ordinat⁹ et tardus nō erit ibi pñtis neq3 etbica. Dixit Gal. 5°. de interiorib⁹. et ponit 4° qñtēntis. sic si qgregatus fuerit totus illud qd expuit empiricus si fuerit uehemēs iaz extens. de passiōe magna et uehemēti iaz pñmet ad octo calices. Et si alit calix pondus. 4. vii. et forte plus. Et Rasis. dixit. dico iuxta exūmatōez meaz qd pñtic⁹ q emissa sunt in quodā iuene p spūto erat in qñtitate. xx. rotuloz. Gal. alit dixit qd reiciunt omni die. vi. uel. vii. stilas. Et stila est pondus. 4. viii. Aui. alit dixit Qñz emittit ch spūto pus plurimū ualde. Et ego iā uidi dixit ipc qui expuit una hora circiter eminas duas quas aut emina unaz magnaz et pl⁹ medietate emine. Et dixit qd Baly. testat qd quidā empir⁹ expelebat omni die circiter. 3. 50. et sunt fere nouē contle Gal. 40 dixit. vi. ul⁹ octo contlas. Et ego uidi puelaz nobilez etatis annoz. i. 4. q emisit cū spūto diebus sex qñtūis qualibet die mediū bacile manuale et plus puris albi uiscosi qd cum bona

extimatiōe pōderabat libz. octo. Et dixit magister Nicolaus de Mantua ad uidenduz et miratuf ē. Et euasit puella et nupsit et generauit filios.

Signa autē qd empima pñtic⁹. ad pñtis dixit Aui. sunt plūbenas coloris siue suffocatio ut dixit littera extra. et hoc pp defectuz calozis nālis in corde. Et tensio amboz laterū et colli pp exsiccationē unde induratur et tendunt. Et calefactio digitoruz oīuz cāta que nō sepat in illa cui⁹ extremo infrigidari qñueuerit in febrib⁹. que calefactio accidit pp uapores calidos in pulmone multipliatos ex defectu euasione et ad digitos fluxus

Et febris que addit in nocte pp cibuz q3 est febris etbica. Et curuitas unguis pp dissolutio nez et liqfactionē carnis que ē sub eis. Et in pinguatio oculorū. i. inflatio pp multos uapores ad eos eleuatos. oculi tñ saliter sunt qñpti liqfacti et qcauati ut dixit Gal. 2° pnosticoz qñmento. 6°. Et sunt oculi euz declinatōe ad albedinē et citrinitatē. Et secūtur deinde alia signa pñtis dicēda suo caplo. Dixit Raf. qd Gal. dixit empimaz factaz ex causis in pulmone molestiores et difficiliorē esse eas que facta est ex cāis in pectore. Et sñt curā eius difficiliorē esse.

Et dicūt quidā empima sequēs ad ulcus pulmonis siue ad rupturaz ppleumonie ipossibilis esse eñonis. Dixit Rasis. 4° qñtēntis studiū beatū in cura eius ad mundificādus cum spūto anteq corumpat pulmo et.

Et cura eius triplici pñtic⁹ istūm 10. f. dieta potione et ei rugia. Et dieta quidē ē ut deuentent patietē empima aerez frigiduz et humiduz plurius nebulosuz et habitare iuxta lacus paludes et stagna. Et flatus uentoz ualidoz et precipue meridionaliz. Sed elegant sibi habitatiōes in aere laudabili subtili sereno et tranquillo declinante ad si citates et caliditates nāl⁹ uel artificial⁹ saltes camere in qua lacere habet empir⁹. Non debet n. eē terrena humida sed in solaris alta i qua fiat ignis sine fumo. Et frequēter fumiget camera cum aromantibus calidis exsiccatis. Et in tali camera mox ē lectus et gaudens cū spe bona remotus ab omni cura et tristitia. Exercitio uatē tempato mitti in aere tranquillo et ameno omni fetore priuato et hāte cibū. post cibū uero quiescat. Et post spaciū congruū dormiat supra lat⁹ infirmū. Et cum uolum⁹ magis expurgare eam tunc iaceat supra sanuz. Dixit Serapio facta cōbustione. f. ut dicet oz ut non trascat patiens ita qd sit quietus tranquilluz non qmotus. Et bus alit et potus uarietate recipiūt scdm uarias intentōes qd haberi debent p uaria tempora isti morbi et scd3 diuersitatē accidentū cōcomitantū eum. Post rupturā. n. apāus dixit Med. ut conserues in hac hora uirtutes cum carnibus et cibis tpatis et h ut sufficiat in mūdificatione puris nec terrendū ē tunc d fabricula qm medietabitur paulatiz exeunte sanie. Si tñ febris fuerit ualida cōueniūt eis cibi abstinenti non calefacientes sicut cibuz factus de sauib orde et paio infusus in aqua zucbari ul⁹ i ydromelle aq^a tico et amigdaluruz et sauib de spelta et pan⁹ coctus in brodio pullaruz. Et si uirtus expetit dē tur uicellū ouozuz foabiles et caro pulloz. et aut

cularum bonarum. Et alterent ipse carnes si cali
ditas febril' expent cu' medula sei^m melonis et ci
truli. Et concedit quidam pulc' ex farina fabarū
cu' zucharo. Et potus eorum sit aqua ordei
aut aqua zuchari et iuleb zuchareū pūp siue sim
plex et in intensiori febre iuleb uiolati. In reis
siori uero ydromel aquaticus. Et si febris
fuerit debilis aut nulla. queniunt cibi absterfui
ad caliditates declinantes sicut est puls ex frumē
to uel cādarusio uel de fursure uel de farina cice
ruz aut in ydromelle aut in brodio carniū pulla
ruz uel perdicuz et fasianoruz. Et si uirrus expe
rit concedunt ipse carnes et oua forbilis et silia
Et potus eoz queniens ē ydromel et uinū dul
ce ē eis queniens potus bonus sicut i ualida fe
bre cōperente uirtute queniunt uinū album subtile
claruz pūp aut nullaz tollerant aque mixtionez
Variant etia' cibi et potus scdm grossiū et
uiscositates maiorē et minorē ipsi sanies. Et n.
qñ grossior fuerit uel uiscosior cibi et potus sint
ex subtiliantib' et scidētib' mixtus. Et omnes
cibi et potus predicti cōueniunt qñ durat inie
tio mūdificatiōis sanies. In qua iūctōe loquēs
Serapio dixit ut cibi et potus eoz sint sicut ba
dentuz iussis. s. humidaz de materia non subuli
Quādo ergo ē iūctio ad mūdificatiōem. dixit ipse
datur ex cibis qui ē purus sicut panis iusus in
aqua aut cādarusius ablutuz decoctū cū aqua me
lis aut oua quoruz decoctio non confirmat aut
forbitio ex aqua ordei. Et si pūp in forbili
aqua amigdalaz amaraz est maximi iuuamentū.
Dixit Mesue in intentiōe ad mūdificatiōem.
cibi eoz sint aq' cicep et fabaz aut alternatiū
cu' oleo amig. d. et mele aut zucharo. Et ius cau
liuz cum oleo amigdalaz. et qñz cu' gall. nisi fe
bris uehemētia pūbeat. Et ius galinaz antiqua
rum. Et ius galli antiqui. Et carnes pulne et
edine et silles. Et dixit Rasid Addatur in
cibis eoz et iuribus piper dum res expe'stulat
aliquid eius expedire. adiunat eim ad mūdificati
dum et exicanduz et hoc qñ sanies esset grossa
uiscosa. Et sil' pcepit Hal. dari cepas et aleuz
in ieiuno ut. s. incidant et subriliunt. Et dixit
Potus ad danduz eis sit uinū dulce et uinū alke
smes et uinū de passulis et aqua mellis et aqua
zuchari. Et dixit in 2ª mēsa pñ accipe grana
pini et amig. cu' melle et semie feniculi et dacti
los hūidos. i. pingues et silia. Et pcedunt post
cibos poma dulcia et ci-tonia et pira. s. dulcia et
pprie senebed. et silia. Variant in cibario in
intentiōe mūdificatiōis fm uarietate loci decl'o
nis sanies. Et eis si declinat ad pulmōez et screa
tuz cibatio fiat ut dictum ē. sed si declinat ad in
testina dixit Mesue. q. Hal. pcepit dari cibaria
q' uentres moueat sic pprie malua' blut'z arripli
cez et iulep. Et si descēdit ad urina' pcepit dari
que sunt sic spargi et baucie et silia. Et uero
mūdificatiō sufficiens facta fuerit. cibi debēt ba
bere aliquale stipiciatē et glutinositatē ut inuēt
in cōsolidatiōe. Et isti cibi sunt dixit Mesue
carnes pūp aut bonaz et extremitates bedoz
et porcōz iuuenū et arietuz castratoz et risi cum
gallis et tri et forbitōes tenere ex frumēto et car
nibus. Et ex ualde iuuātib' sunt forbitōes
ex farina horobi al' ordei et farina risi cū lacte.
Et lac coctuz cu' cibis eoz et pprie cū lapidib'

fluantib' aut colibe. Et sil' cascus recens. Et
sil' forbitōes et pulmēta ex lacte et farina cice
ruz aut fabaz aut amidi. Lauceā tñ indigestio cō
tingens ex lacte dixit ipe. molesta eim est et ini
mica et pprie inqñz nntimētus eius ē amich.
Dixit Hal. cib' sit lac capraz dulce. cu' simile
pane. et oua forbilis et edoz extrema pata cū
riso. Et polenta da qua sit cū papauere et amilo
et zucharo. et porulaca et lactucaz medull'. Et
hic polenta ppeteret qñ sanies esset mordacita
acuta calida. Et potus eoz dixit Mesue sit
uinū mediocriter stipiciuz. et uinū dulce est eis
bonū. et uinū album antiquū cum aqua in qua ex
tinguit ferp et aq' de minera ferri et aqua zof.
et aqua plumalis infusiōis gūmi arabici assi. et
silia. Et laudat eis zob mirunū et mūa cu'z
aqua masticis. Et non negligat eis excellencia
zuchari zof. et administratiōis eius in hora. Et
sicut dicit in cura pūp. forasse eis est hoc me
dicamē curas eos. Dixit Serapio. Si cibatio
s. sanies sit cu' canterio tunc oz ut infirmo fiat
aleuatio uicta in suo cibo et suo potu. Et tribua
tur ei desiderius suuz pūpne qd nō nocet ei. Et
sumat in potu pot' odoriferos et forantes. Et
hec dieta queniunt eis donec mūdificet sanies.
postea redeundū ē ad dictā intentiōis qñ lida'ōis
Cura uero potione tres habet ite
ad abstergenduz et mūdificandū sanies. 2ª est
mūdificata iam sanie ad consolidandū. Et
3ª corrigit accidentia. Et qñ ad primā dixit
Mesue. cān ē q' medicia bui' cōmplea intentiōe
nō ē expolianda ab aliqua triuz pūprietatē. Et p
ma ē ut sit absterfua mūdificatiō. Et 2ª est ut
sit mēbrū p qd ē sanies transit' confortatua ut
non ledat ab illa. sed sit forte in expulsiōe eius
Et 3^a ē ut sit expulsiōis p illud mēbrū fiedaz
facilitatis. Compleat autē pūprie itēōes per
medicinas interius sumptas et exteri' apl'citas
Dixit n. Serapio. oz ut narrem' ad illū i cu
lus pectore ē sanies coartata medicias que dige
runt et maturāt sicut est calefactio cū uaporatio
ne et emplis. Et narremus illud qd bibat. Et i
bibendis posuit cān. dicens. Oz ut sit pūm re
gimis eius cū loboc suple et alio medicis dele
ctabilib' facit acceptiōis et nō sint sicut medici
ne horribiles a quibus fugit natura. Recipi
unt autē predictae medicie uarietate tripliciter. p
mo scdm diuersitatē sanies igrossicie uiscosita
te et liquiditate eius. Nam que liquida ē facili
recipit i pūmonē et eget auxilij leniorib'. q. ho
grossior et uiscosior difficult' ingredit' in pulmo
nez aut in alia mēbra. Ideoq' et auxilij indiget
fortioribus. 2° recipit uarietate scd'z loca ad
que declinat ut dictū ē in dieta. Et 3° scd'z ua
rietate accidentie pūpne febris. Intērio quo
q' mūdificatiōis oz ut inuēt p maturatiā dispo
nentiā sanie ad transiūz. utas transi' apicntia.
Ex mūdificatiōib' itaq' dixit Serapio. qdam
sunt medicie simplices currentes. i. liquide non
compositae suple. et quedaz sunt medicie cōpoite
Et medicie quidē mūdificatiōes s. sanies d
clinauerit ad screatū et fuerit grossa et uiscosa et
non fuerit febris aut saltes n' fuerit ualida. Ex
simplicib' currentibus sunt dixit Serapio sicut
decoctio radicū lily celestis aut yfopi aut prassij
k. 4

cum melle et aqua mellis de qua dixit Mesue q
laudabili or est alius. Et aqua ciceris. hys in for
tior e decoctio yfopi aut lily aut prassij. Et oz ut
i ulcere difficil mundificatio in aqua mellis aut
ciceris decoquant radix yreos et liquit. Et d co
positis dixit Mesue. e syrupus d yfopo. et syrupus
de yreos. Et loboc de caulibus. et loboc de sqlla
et ellm de orobio. Et loboc de alijs e uehemens
tutis in hac parte. et alia cocta cu melle et butiro
Dixit Haly. 6. praxice. Si sine febre fuerit
sanies spuuz detur patienti medella de cancriis
adbutis que sic fit. Sume cacos flumiales cu
aqua exunt. et eozus dres caninos amputa et pe
des et uentre seinde et cu cinere. et sale optie laua
et desica. et in uas pbi e figuli. cuius orificiu ob
turabis luto sale mixto et cinere. Et sic i camio
pone ignis leuis nocte et die. Et tunc extrabe et
adbutos tere diligenter. Et ex eis tritis acipe
3. x. et tere cipce et gum arab an. 3. y. anbere. 3.
iy. papaueris albi et nigri an. 3. x. tere oia dilige
ter et 3. y. in diei pincti. ppina cum asine lactis
3. xl. aut iurubaruz syrupo. 3. y. In fine autem
dici da epagius cum. 3. y. syrupi papaueris. Et
si asine lac non iueneris. sume lac caprinum aut
mulieris quod longe alijs meli e si ex eo. y. 3.
asq ad lb. qutate sumpserit cu trociscis addu
stozus dictis. Et us hic ubi e febris acuitas et ui
giliaru instantia Qd si sanies que emittitur
grossa e et cum labore et angustia tunc patiet h
tribue ellum. B. amigd. d. purgataz medule scis
bombacis an. 3. x. borobi prassij an. 3. iy. fabaz
excocticaruz. 3. y. et cum penidys optis aq d
solutis fiat ellum et da mane et uespere elumit uel
elimat. n. maz et subulat et ad exitum faciliat et
membra pectoris mundat. Aliud ad idem Su
mit aque caulium. libz. iij. mellis libz. i. misce
et lento igne bulire fac ad aque consumptioez et
tuc supmure pineaz mudataz et medule semis
bombacis an. 3. i. semis lini et fenugreci an. 3. y
pistachioz. 3. xy. fabaz sine coctibz. 3. x. et fiat
electuariu et det ut supior. Uari. B. pinea
ruz mundataz. 3. iij. semis lini assi et amigdo.
dul. an. 3. i. pigis. 3. 5. mel qd sufficit. Uel
B. nardi cassie ligne mirre optie piperis longi
an. 3. pistet grosso mo et bulliat in uini albi
libz. x. in ola cuz pasta uel argila bene opturata
ne fumus exeat deide remoueat ab igne et apia
tur orificiu olle et panes inclinato capite fumis
excurrentes cu emboto in os recipiat bis uel ter i
ebdomoda. uini et colet et sumat ex eo patiens
3. ii. cu aqua ordeu in ieiunio. Et ualet dya
trion mixtu cuz dyuris et cu dyapenidion febre
no exnt. Syrupus optimus queniens in febre.
lata cu ma mediocriter grossa. B. radicu malue
et bismalue et lily et yreos an. 3. i. yfopi. 3. 5. un
gule cabaline et capilluene. recentium an. 3. ii.
quatuor semina frigidaz semis feniculi ligri. se
minis spargi an. 3. ii. passul enuel sebesten an. 3.
yi. dactilo et caricis an. numero. yi. decoquant
in aqua sufficenti et cuz melle et penididys fiat
syrupus et aromatizet cu zucharo et cinamomo.
Syrupus alius in sanie multus grossa. B. yreos
yfopi calamit herbonice origanu prassij ungule
cabaline scabiose capill uene. recentuz an. 3. i.
passulaz dactilo et caricaz an. 3. yi. ligri. 3. i. bul
liant in aqua sufficenti. Et fiat syrupus cuz melle

et panco aceto sglitico et aromatizet cu nardo.
Serap. si stomachus est foris et caliditas
no sit magna detur decoctio yfopi et balasce et
prassij cum ficubus et melle. Et ualet puluis
radicu enule cu melle teperata ad modum anela
ne sumpt. Et puluis mirre electe. 3. iij. cu me
le uel zucharo uel cu zob. sumpti laudabiles effi
ciunt opationem. Et si cu sumunt pillule
ex stozace calamita calefacta et mambus sine ali
quo liquore malaxata. Si uero febris fuerit
ualida et sanies no grossa tuc ex mund. ficubus
bonis per spuuz est aqua ordeu et aqua zuchari
et uilep. Syrupus bonus sic fit. B. ungule ca
baline capilo uene. recentuz dyantos an. 3. i.
seminis endime semis curuli et melonis an. 3. i.
iunibaz passularum enuel. liquit. an. 3. ii. deco
quantur et cuz zucharo albo fiat syrupus. Et
scias q yfopus basce et passule pfortat pulmonē
et tracheaz arteriaz et faciliat transituz sanies
p ipaz. Et iunibe et hoc faciat cu tunc caliditas
ex pducit. Si ho sanies declinauerit ad epar
confortat epar dixit Mesue. 120. de dyarodon
et sista. Quides si declinauerit ad urinā pfortat
mebra urine pducit troc dyarodon. Et faciliat
transituz eius per ipsa decoctio apy fen ciceris
et sista. Et in fortitudine febris aqua edine aq
cicozee aqua seius coius frioz cum decoctioe ca
pilo uen. Et si declinat ad intestina confortat
ea mastix et rose. Et faciliat transituz eius p ipa
dixit Mesue. sūt sal baurach et cartam et similia
Et si adest calitas intensa cassie. mana zuch
mior et sista. Dixit Mes. ex medicis sūt que
aggregat in se omis pducias tres itentiones. Et
sunt ius galli antiqui et mel et yfopus. in eis. n. e
absterio et confortatio et facilitatio transitu san
ei. Et dixit. sunt etiam ex medicis magnis q
aggregant in se omis pducias tres itentiones
sed non sunt admistrande nisi morbus pprie er
radicatur. i. e in declinatioe. dinuta iaz multum
sanie. Et iste medicie sunt sicut tyrica et metris
datus et anabnasia. mundi ficat. n. bec sufficenter
Et ex eis e medicamē mirabile relatus ad ar
ebiginē et scriptu a mē cap de rassi. Et sūt de
pipibus medicamen. Verum super hys cau e
la adhibenda. Et n. febre lentefcente oz ea da
ri in uirtute debili non exnt et cum multo melle
aut aqua mell. Et Serapio dixit. si non est fe
bris aut non e corpus uehemens extenuationis
Et hoc dixit Mesue ut exsicet sanies et mudi fi
cetur locus. Et doh. sūt circiter auclana una uel
due scdm exigentiaz rei cum eo quod conuenit ex
poribus. et pprie cuz aqua mellis in crastinu aut
sit qutitas eorum minor. Et sic semp dinuendo
pcedat donec deueniat ad mel soluz. Et sicut
hys non plene mudi fice. redeat ad illa iterum.
Et sic iterum si oz pcedatur scdm dictaz doctri
na usq ad illud dum exsicet in totuz et si cu hoc
regimie adhuc non exsiccat plene accellerabi
mus et admistrabim medicamē de arsenico et
sulfure scdm sciaz tradita in ca de asmate et tul
si. h. n. exsiccat cuz fortitudine. Et si cum hys re
bus constringit banelit redeundus e ad ea que
dilatant ipm sicut aqua mell et aqua yfopi et a
dicta supra in caplo d asmate. 3bi. n. scripta sūt
multa mudi ficantia que adduci pnt ad hoc capiz
Et si supcalefuit ex admistratioe eoz. redde

undus ē ad aquas ordet aut mel aut fuleb et siffa

Et cum cessauerint cōstrictio banelit⁹ et ca
lcfactio et exficatio. redeundū ē ad medicinā de
arsenico et siffes. Et hoc fiat cū nictitudine fm
exigentia necessitate. De extrinsecis autem
facientibus ad maturationē et mōdificatiōē sa
niet dicit Mesue. conferat embrocatoēs lini m
ta et ēplastratoēs facie pprie ex reb⁹ q⁹ adiuuāt
ad mōdificandū. Et ex sūma eorū est decoctio
balasce aut ylopi et silij administrata cū spon
gia. Et qñz misceat eis q⁹ sunt siff spica et pilob.
et carpopal. et acor⁹ et aristol⁹. 20. et siffa. Et
ex eis q⁹ leniunt sup locus ē oleū de spica et de
alkanna et de lilio et de camomilla et de aneto et
de yreos qd est fortius. Et adhuc fortius ē oleū
balsami. Et emplastratoēs. oz ut fiant ex eis q⁹
sunt siff camomilla et melliloth et spica et farina
ordei et fenugreci et semis lini et semine malue
gregatis cūz croco qd sit ex ylopo humida et
nardino et yriuo et cera. Et fortius eo est et
pprie qñ qñt ex unctōe subtilitatio et exficatio
crocoz ex alumie et fursure et spatio gregatis
cūz oximelle. Emplastrū uile ē sterco colū
binus terbetinū et resinas. Et misceatur oīa for
titer cū mucilagine fenugreci et seminis lini. Et
extendat sup pectus. Et sunt qui addūt doctilos
et caricas pingues et radicū malue et bisinalue
optime decocta et bene qñsa. Et ante appōnez
emplastrū inungunt cum butiro et oleo laurino.
Dixit Serap. Si cū sanie coartata i pectore
ē mā resudandis ex loco aut ut ex capite spatul
uel pulmōe uel mēbro alio tñc administra res q⁹
phibent hanc mās sicut ē bolus ar. et succus ar.
nogiose et sedenegi. et siffa. Et pmisce cum eis
ex medicinis q⁹ mōdificat sicut est ylopus suc
cus ligri. et siffa. Sacra mōdificatiōe saniei
et exiccatōe eius si remāserit ulcera intentio dē
sequi ad solidandū ea. aut qz qñdū ulcus non
fuerit solidatū pfecte sēp aliqd saniei i eo col
ligitur q⁹ indiget mōdificatiōe. Ideo dicit
Mesue. hanc itēmōnē pplem administratiōes
medicaminū agregatiū nūc hūit mōdificatiōis
et absteriōis nē hūit icarnatiōis et solidatiōis
Et medicatiō illa nō debet simul misceri. sed
dixit sibi. tūc succedere usqz dum plena appa
reat sanitas. Absteriō tñ solidatiōis pcedē
dē. Et qñ plus in hac intentiōe pcedit tanto cū
minutiōe saniei in absteriōe fiat diminiō et
in solidatiōe additiō donec ad solū deueniat
solidatiōis. Et medicie solidatiōe eligunt
ex capto. de spūto sanguis et ex cap. et de pūsi
De mōdificatiōe dicitur est. Sunt aut qdaz in
qbus ambe pdicte intentiōes repiunt q⁹ admini
strari pñt. Dixit Mesue. Exptus est in lacte
caprino aut asinino agregari intentiōes duas. s.
absteriōis ex pte caseitatis eius et solidatiō
nis eius ex pte caseitatis i pūis. Et oz ut sit lac
calidū itauz cū mulget. Et sit post bonaz pascuā
et pprie desiccataz. ucy lac asininus subtilius
est caprino. sed caprinū tēperatius est eo. Et
aqua decoctiōis ordei qñt agregat ambas in
tiones pdictas. Itēmōez aut ad corrigendū
accidentiā dicit Mesue pplem administratiōes
ad medicināz accidentiā in tota cure latitudine
supueniēta. Et ista accidentiā sunt uehemē
na doloris et sitis et febris et prauitas angustie

et tussis uehemēs et qñstrictio banelius et uigi
lie et fastidius. cū que tēpore saniei colectiōis
timorosa sunt. maturata. Et ea sunt suspecta ma
gis. post eruptiōez et remanētia mortalia fiunt.
Verum quedam ex eis remanētia magis et mi
minus sunt suspecta et quedā corrigi possunt et q⁹
dam mīme. Dixit. n. ypo. cū ca generatiōē sa
niet dolor et febris uehemētiōza sunt. gnāta uero
remissiōza ea. et amplius remissiōza post ipi⁹ er
ruptiōē et adhuc magis mōdificata et exficata
ea. Si autē in cōtractū bozū euenierit. tunc ni
bil aliud nisi peximitas et pfunda corrosio ex
prauitate uenositatis significatur. Et hoc qui
dem uere mortale ē. et testificat hoc uir⁹ appens
sicut amurea et feridus. Et hoc idē de prau
itate angustie dicimus. Et similiter de tussis et cō
strictiōe banelit⁹. Vigilie aut et sitis et appeti
tus defectio aliāz atqz aliā pñt habere causam.

Corrigatur aut quodlibet istorū dicitur acciden
tiū et quodlibet aliorū p ea que in ppiis ipso
rūz dicunt capitulis. Dicit. si incipiat supueni
re asma et difficultas banelit⁹ accipiat panē de
asafetida cum lacte. et.

De curatione p cūrugā dicit de
bere fieri apūonē
cūz sagittella uel cūz cancrio qd ē meli⁹ donec p
ueniat ad locū usqz puris. ut perinde extrahat
Dixit Serapio. si sanies ē mīta adeo donec
non elicitur per spūm tunc non est necesse ut per
cauteriū elicitur cauterizando pectus pter quod
elicitur illud totaliter sed parū post parū. Et
Rasis 4° cōtinētis dicit. fiat cū cauterio sibi
Et Hali dicit. si non sanat per regimen dictum
et sanies ppter suaz non finitur copiam uirtutis
ualida ē. coctura uere ut euacuet mā a pectore
et sanies exiceat. Et Mesue dicit. si i erupti
one sanies effundat ad cōcaū pectoris et ibi oc
cultetur ad nullā partē declinās tunc oz cauteria
tria aut quatuor aut plura si necessitas eripit i
primi cum cauterio potenti et pfozet pectus usqz
ad locum saniei et hoc si fuerit i pectore. Si et
fuerit in latere pfozet cūz sagittella usqz ad sani
em ut extrahat et exiceat extractionib⁹ remanen
tibus numerū donec exiceat in totū. Dicunt
debet fieri extractio saniei extractione multi nu
meri ut consuetur uirtus et non resoluat ex uni
ca multa effione exalantibus i ea spirant⁹ mītis
Dixit. n. ypo. 6°. affo. Quicqz empicit utiun
tur aut inciduntur hys exēte sanie oīo. i. i mīta
qñtate sil subitū peunt ppter multā et subitam
exalatiōē spūis. Est. n. quecūqz talis multa exa
latiō spūm. dicitur. Quic. primi et causa debilita
tis multe uirtutis. Et debet fieri bec cōbustio i
principio passidiōis anqz corrosio fiat in plone
ut dicit Rasis 4° qñtētis auctoritate Hal. sup
6° epydimiarū. Dicit q⁹ uisio mētor ē q⁹ in
cilio ad finiendū mās et phibendū putrefacti
ones. Quecūqz tñ habeat fieri debet fieri iter co
stam et costā et debet esse parua stricta et i latere i
quo continet sanies. In sinistro tñ latere si bēa
fieri fiat in loco magis a corde distāte. Et si sa
nies continet in ambobus laterib⁹. fiat in utro
qz latere. non tñ sil sed prius fiat in latere i q⁹
maior saniei oñ dicitur qñtās. deide p⁹ dies fiet
in alio. Et si equaliter sanies in utroqz oñdatur
esse latere. fiat prius in dextro. deinde post tem
k. 5

pus in sinistro. Post cauteriū siue apertionem cum sagittella et extractione saniei. s. primā Dix Serapio. ponatur super totus res confortantes et sup locus cauterij res qbus curat locus adbu stomis ignis. Et Raf. ubi supra dixit. facis uisioe forte caput ne adsint reumata et qfor tetur stochus cibarius frigidis sicut sunt ciba ria patientis causones. Et extrahat sanies cum rebus attractiuis et lauet locus cum aqua mell aut uino melito et siliibus et put diceit in sequē ti caplo. Et nō dimittat uulnus qcludi dum uulnus pfecte fuerit mūdificatum a sanie et itē qsolidet. Aliqñ agregat in uacuo pectoris bñditas bñozalis et curat cura asmatis. Et alī qñ bñditas aquea et curat cura empimatis se uiori tñ. Et aliqñ egeit in utraqz pforatiōe sic in empimate dictum est.

Caplm. 26. de uulneribus mēbroz spūaliū.

Piritualia membra qñz uulne rāur a re incidente uel pforante pueniēte usqz ad ea. et qñz a cāu pculsiōe uel obuiatōe et siliibus.

Et que ex ipis pueniūt ad cor Raniz iterficiūt. Et que ad cassulas cordis non post multus spatium. Et si ad ptez dyasfragmati neruofaz curatiōez nō recipiūt siue in pforatiōe sint siue nō. sic dixit Gal. 5. de ingenio sanitis tis. qz ps eius neruofa exanguis est et tenuis ualde. dura panniculosa in motu existens qtinuo Si vo ad ei pte puenierint carnosaz curabilia sunt ex eis ea q sunt siplicia. nō cōpoita. nō pta. nō ulcerata saniosa facta nō forata. Dixit eis Gal. ubi supra uulnera q euclūit in dyasfragma te facili ter nō penetraverit curari pnt. si car noso qtigerint loco neqz pbiētur solidari cā sui motus. Uerūm aliqñ dure curātur. maxie si tumefiat et apent ipis nōdū solidans. Sano fa eim nō solidant eo q sanies ab eis nō pōt si ficienter expurgari. s. in uulnere remanēs ipm cottidie sui acuitate mordēdo et corrodendo am pliabit et pfundabit. donec illō penetrare faciat. dyasfragma aūt in quacūqz sui pte pforatus. seg tur banclitus ablatio et mors. Et de pueniētibz ad mediastinū idē dicendū est qd dictū est de pueniētibz ad partes dyasfragmati neruofaz.

Que aūt pueniūt ad pulmonē Gal. ubi supra inuit ea posse sanari siue in uenis siue arterijs siue cānulis. siue in carne eius eueniūt. Aut qz Gal. in illo loco de uulneribus loquebat uenarū mēbroz spūaliū. puto qd de uulneribus uenaz pulmonis maxie intellexerit. Et mouit Gal. ibi rōnes quorūdam qtra dictū suū et eas soluit. ut in smone 5. caplo d uulneribus illatis pecto ri plene diceit. Iuentū aūt est expimento ea posse sanari. dixit eim auctor qpendy in 6. Nō debet medici despare de curatiōe eoz maxie si recentia sunt. Nos eim dixit ipse multos cura timus neqz decepti fuimus. Debent tñ cura ri in pncipio festine ita qd qsolidatio fiat atēqz uulcerētur et saniez faciant. Maxime tñ ex eis sanātur que pua sunt accidētia in pub? pulmōis que nimis mouētur qbus ista adhuc difficilime sanent. Aut eim. Raf. 4. cōmentis. si scissura

uel uulnus fiat in uenis pulmonis aut carne ipsi. difficiū sit cura eius ex multis cōditōibz. s. eo q uene ipsi sunt magne et caro ipsi pauca moll et cartilaginee ipsius sunt multe et pulmo ē in motu. Et medicine facientes ad curā habent transire p loca plura qz debiles pueniūt ad locū. Ad ratiōē tñ de motu rñdens galienus ubi supra dixit. q solus motus a consolidatiōe nō prohibet nisi ei contungantur alia prohibētia.

Et de hys i ca? sequēti de pñsi diceit. Et scī as q uulnus eueniens pulmōi in superficie eius d terius ē eueniēte in pfundo ipsius. qm pōt dete rius mūdificari a putrefactiōe eius. non. n. bēti mas aptas ad purgatiōez illi. pfundus uero bēti cānulas per quas expurgatio putrefactiōis fieri potest. Si uero uulnus solaz pleurā pforauerit curabile erit. Et cura eius ponet in 5. sermōe caplo supra dicto ubi etiā ponētur signa curūqz dictoz uulnerū. Hic tñ ponā signa uulneris pulmonis. Dixit Gal. ubi supra debet uerifica re q quoties alicui ex uoce magna ul casu ul re simili accidat q spuat sanguinē suphabundāter calid et rufusqz ascedentē cum tussi absqz dolore i pectore q uena in pulmone incisa ē. Et raf dixit ex libro signoz. Si uulnus fuerit in pul mone emittit per spūatū sanguis suphabundant humidus similis spume et erit tussis singult et strangulatio. Et si includit sanguis i pulmōe in flabit collus et attrahet i ad inferiora. Dñt tussis ē cōde signū solutiōis qmutatiōis i pectore et pulmone.

Sedigna propria facie in pulmone sunt quinqz. s. q sanguis sit multus. et hoc ideo qz in pulmone sunt uene et arterie multe et magne. Et q exeat subito. eo q per uias exit amplas. Et q sit rubens clarus eo q talis ē sanguis nutritiōis ipm. Et q sit calid? qz sanguis pulmonis ē multū colicus et de xpin qua exiens parte. Et q sit exiens eius absqz do lore eo q pulmo non sentit. Et ppter contrarias causas sanguis exiens ex pectore ē pauc? tarde exiens cum tussi et dolore rube? non clar? nec ita calidus. Pulmōis aūt cāne qñz accidit uuln? in pellicula exteriori cobopiere cānā. ab extra et qñqz puenit ad pelliculā exteriōez cōbe pten tem cānā ab intra. Et qñqz puenit cum altera istarū pellicularū ad cartilaginez et anillos et pelliculas cōtinuātes eos. Et qñqz ē cum pfora tiōe eius. et qñqz sine ea. Et qñqz accidit in sup iori parte eius uersus epiglōiz et in ipsa epiglo ti. Et qñqz in inferiori cāne parte eius uer? p? monē. Et causa uulneris cāne pulmōis qñqz ē. intrinseca. et qñz extrinseca. Et intrinseca ēz plm ē catarrus a capite descēdens in ipsaz et in ea retentus. Et qñqz licet raro potest accidere ex supfluitate in ipsa cāna congesta. Et qñz seqē ad āpa quod sanatus ē in ea et postea ē erupum

Extrinseca aūt causa ē potest incidētia aut pforans aut cōundens et casus et percussio et si milia. Et quidē causa extrinseca sciri potest per indagatiōē et relatiōē eius et apper uuln? exteri. Et āpa scit per signa eius que pcesse runt. Et catarrus cognosci pōt per ea que dixit gal. 5. igentij ponēs exēplū i quēdā iuene. 19. annoz qui multis diebus catarrū habuerat de inde i creatu et tussi calm sanguinē et rubcū nō

in multis emissit. Cumque non sanantur uuln⁹ can-
ne cito sed sanantur et fit ulcus. tunc a prin⁹ ali-
quid emittit in creatu parum sanguis. quoniam parum
saniet cum dolore et parua tussi. Cumque plonga-
tur eicunt de pellicula canne interiori et quoniam p-
ducit ad emissionem cartilaginis siue anuloz eius
di⁹ gal⁹. quoniam iuuenis ille eiecit pte pellicule interio-
ris canalis pulmonis quaz cum uidisset gal⁹. et ei⁹
grossities et infirmu dolore sentire arbitrans est
prez illius corpis esse quod est itra guttur quod ostē-
sum est ei ex uoce et loquela infirmi que corrupta
erat. Et quoniam uox et loqila opōnes pncipaliter sunt
gutturis id per ipaz lesionē guttur lesus fuisse
demonstrauerūt. Et dixit Gal⁹.

Signa horuz ulceruz sunt tussis pua in
qua sreat aliqd quasi coruicis
pue. Et ore apto nihil pot uideri ex eis. Et quia
iuuetur pp apozxiata gutturi intus i ore et ab ex-
tra ē. Et sentit aliqualis angustia in pulmōe.

Et ista ulcera quoniam eueniūt in febre pestilētia
li quoniam bec febribz corrupti bōez qui corrupti
descēdunt ad cānaz et ulcerāt i pāz. Cognoscitur
aut locus ulceris per locuz doloris.

Donam aut hic curā generalēz uulnez
mēbroz iurifecoz Dix Gal⁹.
4° de igenio sanantis. Libaria necesse ē ut sint
stiptica et uiscosa si uolumus cicatrizare et soli-
dare ea. si aut mōdificare ea necesse sit dabim⁹
ea que paz sunt colatua. i. mōdificatua. Et ego
nescio qd boz melius sit melle nō cocto. Et
quoniam iuuat uulnera interioz in pōdificatōe prez ullis
nocumētuz sunt ypoxtidos balaustie galla pti-
dia terrasi gillata luti stelle succus sumach acacia
aqua ros. et sista. Et oz ea dare cuz aqua in qua
cocta sunt stiptica sicut cotana ramaberberis
maltix lupuli extremitates uitis et mirus Aut
deur cuz potib⁹ stipticis. Et oz te cauere uinū
duz apa caliduz adest. In alio aut tēpore mīme.

Et oz cū pāctā decoctōe misceri et tēperari
dragagantuz et gūmi arab. et maxie si uulnus sit
in meri gulla uel brancis. Et oz ē de hys gar-
garisma fieri. Si aut in cānalibus pulmōis
sit uulnus. Infirmus supinus iaceat et mediciaz
in ore teneat et lacertos gule largos dimittat.
Hāz si ita fecerit aliquāz po medicie illius ad
canales pulmōis defluet. Et testat hoc quoniam in sa-
nitate qdaz fluit ad pulmōez quasi deludando.
Et necesse est ut nō multa qūttas de hoc ad pul-
monē descendat quoniam faceret tussire pira modū al-
facit tussiz pira moduz. Et siltz in frigiditate oz
respicere ne nocumētuz ex ea ad pulmōē descē-
dat. Nam si multuz ex ea definat ad ipm uelud
aqua suauiter p superficiē meri nō facit noduz.

Si aut pueniat ad canalez ipu obulante facit
tussiz et quasi noduz. Et dixit misce mel in oī-
bus medicis pulmōis et pectoris quia si bec so-
la stiptica damus moraz facit in stōacho neqz
penetrāt. mel ē iuuat alio mō eo quoniam non nocet
uulneribus. Quod si uulnera fuerint in reni-
bus uel uesica mel est etiam eozum medicinis
miscendum et ē ea que urīnam puocant. Dix
auctor compēdy in 4°. Si uulnera in stomaco
sint non ē necesse stiptica cuz medicis misceri
quibus ad stomachū diriget quia ipsa per se ipsa
ad stomachū ire manifestuz ē. sed in uulneribus
alioz mēbroz necesse ē ea misceri cum medi-

cinis que ad illa mēbra dirigant ipsa. De uul-
neribus et ulcerib⁹ cāne pōnis iurifecis dix
gal⁹. ubi supra. uulnera que sunt in canalib⁹ pul-
monis in pellicula. i. interiori uicioruz et maxie in
ea parte que uicina ē gutturi aut in gutture ipso
sumendo hic guttur loch qui ē colz meri et cāne
qui dicitur fauy et faringa et etiam ipsā epiglōti
possibile ē ut sanentur ymo ut ipse inuit sunt faci-
lis curatōis. et si sint saniosa. qm i^a uulnera sūt
in uia aeris et non sunt mltuz distētia et pnt mō-
dificari facilius non cum multa tussiz. ymo aln
sola rescatōe mundificari possunt. Que etiā
sunt in pellicula magis inferiori et magis distante
ab ore etiam sanabilia sunt. licz non sic facilius
quoniam non sic facilius possunt mōdificari. Et q
accidunt in cartilagib⁹ ei⁹. adhuc sunt cure mi-
nus facilius ppter duriciē sbe earuz. Et que acci-
dunt i pellicula cāne exteriori nulla stāte apitōe
ab extra difficalime curatōis existūt quoniam sanies
que in ipsis agregat non potest nisi difficulter
expurgari et cum tussiz difficalis cuz non sint i uia
aeris nō ad ipsaz facilius puenire possit ppter
duriciē substantie canne. et cetera.

Eura uero eoz per dietā ē ut cibi sit
facilis digōnis sicut iura
et pusanna et sint ante sanianōē stiptici glutina-
tuz. Et si sic non fuerint consolidata et saniez fe-
cerint dent cibi mōdificatuz. Et eis mundifica-
tis fiat reditus ad cibos et potus stipticos.

Eura uero eoz per potione dix gal⁹.
solidari et scarnari debet
cuз medicis siccis stipticis apozxiatis intus
in ore et extra que cum in ore tenent cū aliquali-
bus lenitiuis misceant. sicut dixit Ruert. colligz
5°. curen⁹ inquit cū delicatis mixtis cuз lenitis
Dixit auctor compēdy in uulnerib⁹ cāne pul-
monis bonuz ē exteri⁹ cum delicatis cataplas-
mari cobibēdo egruz a tussiz qto magis fieri po-
terit. Qd si ad saniez deuenerit sicut alia ulcera
curanda sunt. et medicie in ore tenende sunt tē-
pore quo patiens suppin⁹ iaceat sup dorsuz sili
relaxando lacertos colli qm per hunc modū hu-
miditas medicis fluet ad corp⁹ cane et opabit⁹
decen⁹ operatione suaz. Et lac quidez in ca-
nalibus pōnis magne actiōis ē. In curatōe
autz uulnerū uenaruz et arteriaruz iurifecarū
gal⁹ eoz 5° ingeny oñdit curatiuas intentiones
sumendas esse a re naturaliz et a re pzetet naturaz
Et re quidez naturali sicut a compōne et a pphoe
Et a compositione maxime a positione et plas-
mate a quibus sumitur quūplex indicatio. una
ē forma instrumentoz cum quib⁹ medicie ap-
pian⁹. 2^a de materis et formis ipsarū medicina-
ruz. 3^a de loco apzimatōis earuz. 4^a de qūta-
te ipaz apzimatōis. Et 5^a ē loco eūatōis mate-
rierū q aln ex dictis uulnerib⁹ sūt educēde. De
p^a baz dix Gal⁹. ex positōe et creatōe cognosce-
mus noticiāz diuersaz argaliaruz. Nam alia est
ad imitenduz medicias in aures alio in nares.
alia in anū. alia in uesica et alia in uulnera. Et
de 2^a dixit quoniam siltz ex positōe et creatōe mēbri
ostendi nobis quoniam uulnera que sunt in pectore et
pulmōe et stōacho sunt curāda potib⁹ et cibis.
Et quoniam ea que sunt in supiorib⁹ itestini curantur
per ea q supius sumuntur. Et quoniam ea que sunt in in-
frioribus per cristeria. difficalius tū ea q sunt

in pectore et pulmōe curantur eis que sunt in sto-
macho remota a loco ad quē pueniūt medicie.
unde vñs mediciaꝝ priusqꝫ ad ea pueniant de-
ficiūt. unde debet corꝝ medicie fieri fortior et qꝫ
ille que fiunt et dantꝫ pp̃ stōachū. Et in hys
vbi s indicat Gal. de 3^a et 4ª indicandōe. De
5ª autē dixit qꝫ ex pōne et creatiōe cognoscimꝫ
sanitē in pectore et pulmōe euz iussu mūdificari
debere. euz nō bēant aliāz uā mūdificatiōis corꝝ
Stomachū vñ ex utraqꝫ pte possumus mundi-
ficare. s. superius cū uomitu et inferius cum flu-
xu nature. A cōplexiōe vñ mēbrū sumitur indi-
catio dixit Gal. Membra qꝫ plura mēbroꝝ offi-
cialiū in hoc qꝫ sunt q̃stia. i. in hoc qꝫ sunt q̃po-
sita ex q̃stibꝫ quibꝫ attribuitꝫ principaliter cō-
plexiō. et ex quoz q̃ponibꝫ resultat q̃plexiō
i officiali. A re autē p̃ternāz. s. a morbo et can-
sis eius et accidenti ondit nobis indicatio sum-
pta. huius. uulnera desiccari debere sicut et alia
uulnera. Dixit auctor cōpendij. In opōne ma-
q̃stidera diuersitates mēbroꝝ eoz que grossam
mē formā et locū et q̃d instrumentū forme que-
riat. Et q̃dō dent medicie siue puluerizate siue
solita siue ligde et qualiter ad locum infirmū
ueniant. vñgratia. Si in stōacho sunt uulnera et
uelimus eoz sanguinē mundificare siue mundi-
ficare stōachū a viscoso flate euz radicibus et
op̃imelle fiat hec cura molestā. S3 bonū est illā
sanies euz rebus mūdificā. bus eā inferius depo-
nēbus mūdificari sicut cū laxatiuis moderatis
Vomitū. n. puocatio necessario sibi sanies
andiqꝫ coadunat et dilatabit. moderatum uero
medicamen laxatiuū nō sūt. Non eim ut motus
uomitū q̃mouet. s3 suauiter inferius sanies de-
ponit. unde et securus est qꝫ meri nō q̃patiā.
quā omne uomitū acutum est et meri sensū
bilissimum est.

Ca^m 27 d ulceribꝫ pectoris et mēbroꝝ eꝫ et p̃tiss

Pectori et mēbris eius acci-
dunt ulcera quē ad
modū et quibꝫlibet aliqꝫ mēbris
aut a causis extrinsecis sicut a uul-
neribus ab extra illatis et q̃tissio-
nibus que suo tempore nō cōsolidantur sed san-
em faciunt. aut a causa intrinseca ut ab humore acu-
to colera mordicaria flegmate falso uel humore
adusto aut ap̃are q̃d supuratus ē et eruptū. Et
humor quideꝫ predictꝫ aut ē i ipsiū. pectoris mē-
bris congestus. aut a toto uel aliquo uel aliquibꝫ
mēbris eis i fluit m̃ultiplicatꝫ i toto l mēbris ip̃is
ex regimine repletio. aut distione cūanonū consue-
tarū spontaneāz uel artificiali facta. Et
ista quideꝫ ulcera oēm diuisionē recipere possunt
quā recipiūt ulcera i mēbris aliqꝫ. Postreā in
i. ultima diuisiō eoz est scōz diuisiō mēbro-
rū pectoris. qm̃ dixit Aui. aut sunt i pectore. p
pectus hic intelligēs musculos intrinsecos i medio
costarū existentes qui terminantur ad interius et
cum eis simul etiam pleurā. aut sunt i uelamine
s. distinguēte sp̃alia a nutritiis. s. dyaphragmate.
aut ē in uelate distinguēte pectus per longū in
dextrū et sinistrū. s. mediastio. aut sunt i p̃lone
De eā humoralit aliūde pueniēte a p̃lone dixit
Rasis 4^a q̃tinnēis ex uerbo gal. ulcera i p̃lone

ex gutta isepabili et acuta et subtili qꝫ ex assidua
ipsius fluētia ad p̃lmonē corrosione facit i ip̃o
aut in alio hancūqꝫ instris pueniūt. Et flegma
salsum si discursus fuerit a capite ad pulmōem
assidue generat in eo ulcera i ultimitate malicie
De causa autē uulnerū ab extra illatorū non
suo tempore solidatorū dixit Aui. multonēs acci-
dunt ulcera pectoris facta in uulneribꝫ putrefa-
ctis et accidit in eis ut corrūpañt aliqꝫ ossa ita
ut indigeant sectiōe eius quod putrefactus est in
eis ut saluet illud quod uicinat eis et nō corrū-
patur a putrefacto. Et sūt q̃z puenit ad illū q̃d
sequitur i ip̃m de p̃niculo. Et ex ulceribꝫ p̃ti-
us pectoris ē p̃tissio. Sciendū in ē qꝫ māluer sū-
pta ab auctoribus rep̃it uuo modo p mala cō-
plone sicca totius qua tabescit et macrescit cor-
pus totū et attenuat cōsumptis nālibus hūidita-
tibus eius. Et ut sic sumpta est idē qꝫ tabes. Et
est ista mala q̃plo sicca aut simplex aut cōposita
cum caliditate aut frigiditate de qua dixit Gal.
in libro de tabe ut scribit a Raby. 22^a p̃tissio
Cum in corpore dñatur siccitas sola dicitꝫ sim-
plex p̃tiss de qua ysac febrili. 3ª intellexit s3 cū
siccitate dñanti q̃stis frigiditas dicitꝫ eē tunc
p̃tiss cōposita que accidit seibus et eis qui in-
cidunt in silem morbus et uocatꝫ eibica senectu-
tis. Et si q̃dñanti siccitati cōiungit caliditas di-
citur p̃tiss q̃posita que accidit ex febris depēdē-
tibus ex mēbris corpis. s. ex eibica febrili. Et
euz hec complexio sicca erit in corde inclusa dicitꝫ
tur p̃tiss uera. Et scias qꝫ lib gal. qui nūc itū-
latur d tabe solebat intulati d p̃tiss. tabes. n. p̃tiss
sic sumpta sine se habent. Et de hac ma-
la q̃plone sicca in corde inclusa dixit Aui. 3. 11^a
sicca ē p̃tiss. Et qꝫ p̃dicta p̃tiss a siccitate pueni-
ens aliqꝫ accidit ab accidentibꝫ aie mouētibꝫ
sp̃is ad exteriora corporis unde multi exalant et
deperdunt. unde corpꝫ tabescit et exticat ne q̃s
crederet ex h p̃cessu eē alia ip̃ez. ideo eā p̃tiss
2^a caplo de accidētibꝫ aie notauit eaz p̃tissim.
Et p̃tiss sic sumpta large et impprie p̃tiss no-
minat. 2^a mō notatur p̃tiss pprie et stricte su-
mendo nomen p̃tiss p̃sumptiōe nālīs hūidita-
tis et corpis macrescentia pueniēte ab ulcera-
tiōe pulmōis. Dixit eis Gal. sup p̃ epidimia-
rum. et ponit a Rabi. ubi supra. P̃tiss pprie
notatur q̃sumptio hūiditatis corpis que ex pul-
monis ulcere generat. Et Mesue dixit P̃tiss.
est dextrinēz desiccandiōis cadens in corpus ex
calore februm habituinalit inatāz ex ulcera-
tione pulmōis. De p̃tiss p̃mo modo sumpta
dictus ē in fmo de febris. de ea alit 2^a mō sum-
pta dicēdus est hic. Et hec q̃dez p̃tiss diuidi-
tur in sp̃es dupliciter uno mō fm̃ cās. Lāc eius
aut sunt in pulmōe per p̃prietates aut per cōita-
tes ab alijs. Et que est per p̃prietates aut sequit
rupturāz alicuius uenāz pulmōis pp̃ aliquā di-
ctāz cāz in caplo de sputo sanguis aut sequit
rupturā ap̃atis eius siue magnū fuerit sine p̃uiz
Aut sequit fixurāz siue plagāz accidentē i carne
aut cartilagibus eius nō solidatāz s3 sanioz
factāz. Et que per cōitates sequit aut ad sanies
q̃rentāz in p̃cavitare pectoris que dñz transit p
pulmonē ulcerat ip̃m sua corrosione aut sequit
hūozes aliunde ad pulmōē defluxus qui nāliter
uel accidentāliter ē acutus corrosiuus. De di

etis cāsa. Dixit Gal. primo epidimiarh. et ponit sic 4° quēdā. Spēs pusis sunt tres. s. aut ex gūta fluente ex capite suple ul' alijs mēbris. ul' ēt sanie ad pulmonē descendēte ut ex sgnate uel ulcere cāne pulmōis sine ex alijs ulceribus pūi pectoris. Et catarrus quidē ulcerat pulmo nez sicut et alijs hōies sui acuitate nālī uel acci dentali aut concanando pulmonem ex sepiſſimo cān per ipm. Aut fit ex pūſſione accidente post spūis sanguis suple aut post pūpleumoniā saniatam et eruptaz. Et Serrap. dixit Alia ē que fit pp hōies descendentes ad pulmonē et alia incipit ab egritudine in pulmōe ipō. Dixit Mesue ulceratio pūicta cāz hz aut ex pcedenti catarro acuto instillante et ipmēte in pulmōe corrodēte hōia p^o hōia sic accidit ex frequēti instillatiōe sup petram pforantem eam. Et qñs accidit ex pcedenti pleureſi aut pūpleumonia me diate tñ emptate. Et qñs tñ sine mediatiōe. Et qñs fit ex mā putrida diu retenta in pulmone quā sequit putredo et ulceratio. Et nō nunq̄ fit post spūis sanguis euz mediatiōe sicut Ipo. dix post sanguis spūis cāus in spūis. saniet et post saniet spūis cāus in pusis. hic abt fmo est sub cōdictiōe. et eim post spūis sanguis aut saniet cui nō resistit fit casus in pusis. Dixit Gal. cāe ulcerum pulmonis sunt catarrus corrodēti^o mordicanti^o aut putrefactiu^o pp suā acuitatē euz quā pulmo nō saluat usqz quo maturet. aut cā eius est sanies butul. generis mordicanti^o corrodēti^o currens ad pulmonē ex mēbro alio. Aut causa eius est antecessio pūpleumome que taz pūtruit et sanata est. Aut sanioſitas pleure sis rupte sine ex pleura sine ex dyafragmate sine mediastino. Aut aliqua cāus spūis sanguinis sine illa cā sit incidēs uenas sine stridens sine appiens. Et siue bec sit intrinseca siue extrinseca. Et qñs sunt ex cāis ulceris pulmonis ipius. s. enemiētib^o ex pūria malicia sui murrūti et nō qz ab alijs mēbris sibi aliqd cōiect putrefaciēs uel corrodens sicut ēt aliqñ in alijs accidit mēbris. Et Rasis. 4° quēdā tenit cās pūictas. et addidit. Alia ē que fit ex gūſſo hōie iplente pulmonē suple et postea putrefacto. Et bec uocat pusis asmatice. Dixit Serrap. q utplm pusis inceptio a spūto sanguis est. s. eo quo dūſrūpt aliqd ex pulmōe. Non eiz post oēs spūis sanguis sequit spūis saniet. Bec post oē spūis saniet sequit pusis. 2° mō diuidit pusis in spēs 2as malicias suaz matorē uel minorē. Qis tñ pusis deterior ē quolibet alio ulcerum prius pectoris. Aut eim Serrap. Lū ulcera sunt in pectore sunt facilioris sanatiōis. et rāzo uenunt ad uehemētiāz fortē. s. que sunt in pulmo ne sunt difficilioris sanatiōis et multuz pueniūt ad uehemētiā fortē. Et b^o pp mltas cās. Pri ma est dixit Serrap. qz pectus pp paucitātes in strumētōz suoz sit egritudo q accidit in eo ē pauci timozis et malicia eius est minor. 2^a ē qz ppter amplitudinē eius resoluūt māe que currunt ex ulcere in eo plus et melius. Et 3^a ē ppterca q carnositas sua ē plus recipiēs pso lidationem uelociter. Pulmo aut ecōtrario istū se habet. qm instrumēta eius sunt multa et nō est in eo spaciū multuz et caro eius ē parua pp istam uene grosse que est in eo. Et ppter 1^a non

glattinat illd ulc^o quod fit in eo imo cū sanguis suo puenit ad pusis. et non est ei sanatio. Dixit Aul. magis sana hōies ulcerū sunt ulcera pecto ris. qz uene pectoris sunt minores et partes ei^o sunt duriores. unde non sunt sic apte corrumpi et putrefieri quare nō multiplicat in ulcere pecto ris malicia sicut in ulcerib^o uelaminis et pūmōi et maxime pulmonis. Et qm uirus non remanet in ulceribus pectoris ymo currit ad spaciū eius quare non mordicat nec corrodit ipm. Sed nō est sic in ulcere pulmonis qm multus uirus in ipso retinetur et ibitur in spongiositate e^o. Et qm motus corporis non est fortiter sensibil. i. manifestus sicut motus pulmonis. pulmo. n. p fū dius dilatur et constringit qz pectus. ppter q motus pectoris respectu motus pulmonis potest dici quies et qm pectus ē carnosus et quidē car nosus ē magis suscepibile consolidatiōis. Dix Gal. cause ppter quas ulcera pectoris facilius sanant qz pulmōis quatuor sunt. Prima est qm pectus mēbruz ē carneū et sanguis eius san guine pulmōis ē grossior. unde eius ulcera festi nācius consolidant. et pūmōis e^o caro ē fragil^o et sanguis tenuis et ideo non possunt eius ulcera glutinari facile. 2^a causa ē qm medicine que ad curanduz ulcera pulmonis necessaria sunt de siccantia sunt. s. et sūptica. Et pūmōis loc^o longe est ab ore et stomaco. Et necesse ē eas multa per transire mēbra quo ad pulmonē ptingant. Admi scēt qz illoz būditatib^o mēbroz. Et sic uiri^o earuz debilitat a desiccando. Lūz itaqz ad pūmōe denenerit nequaqz qd opus ē in eo faciūt. 3^a causa ē cōtinu^o in eo motus. et si ulcerosus ē tū sis ē idesciens purgans eius sanies quod cū ita sit ulcus non consolidat ppter eius motus. diu turnataz et tūſſis cōcūſſiōe. mēbrū nāqz ulcero suz necesse ē in tranquillo cē quo eius ulcus soli demt. Et 4^a causa ē qz que in pectore sunt uene subiles sunt et cum apiunt parua ē earum aprio citozqz solidant. Pulmōis aut uene ma gne sunt et si rumpunt. earū ruptura ma gna ē. et tarda ē ipsaruz cōsolidatiō. Et maxime si eius causa sint humores collieti acuti subiles ad ipz decidentes et ipm corrodētes. bec. n. ulcerū pū mō diuersitas que ex humorib^o ē corrodēti^o cu ram non admittit. n. qui hoc molestā sanatiōe nouit eo q in huius habitudine pūmo putrefit ue lociter ppter humores acutos. Que aut sunt ali is ulcera de causis si in ipsoz principis mede la apponant patiensqz ciboz medicāuzqz regie utamur competēti. ad pusitūā pū reduci sanitatē Lūz aut bec post longuz iueneris ipā possibile non ē ea sanari. Sed eam adhibe curā que uirtu tez ueatur et passiōe pūbeat augeri. Discor dia tñ uidet ē in uerbis auctozū maxie gal. et sapientis de sanatione pusis. Dixit Aul. i ul ceribus pulmonis diuersificati sunt medici in h q ipsa sanant aut non sanantur. Dixit. n. quidaz ut Serapio. q ipsa non sanant oio. Et assignat cām dixit. q locus in quo est ulcus idiget ut ma turetur illud quod in eius ē apate. et non ē pos sibile ut resoluatur illud qd currit ex eo absqz tūſſi. Et tūſſis concutit et cōmouet et excitat do lores. Et dolor facit accidere sanie multā ppter humores ad locum doloris fluentes. Et sanies multa apostemat locum. Et apostema iteruz idi

get maturatione et sic ulcera ut supra. Finnt g^o por^o malicie eius semper cum reuoluitoe. Et p^o pter hanc cam noiant quidaz p^ois inter egrus dines circulares quare dixit Serap. p^ois que est sedm hanc dispoem non e curatio. Et di xit iterum. eo qd ad pulmonē resudant humidi tates multe. f. que humectant ulcus eius. Et ulc^o indiget explicatione. Et qm accidit illi cui accit p^ois febuis minima. f. ebica et extenuatio corpis Et ista duo phibent administrari res explicates quibus indigent ulcera ne addant in extenuatio enz corporis. Et phibent admisceri euz medici nis res subulantes calidas que habent ducere medicinas ulceris ad ipm ut non fiat per ipas augmentū in febre ipsa minuta. Et adduxit et se rapio alias causas de motu pulmōis et distantiis loci eius a medicinis. Hal. uero. s^o. de igenio sanitatis dixit. qd ulcera pulmōis sanatur. Et ex timant qd motus solus non phibet consolidatio nē nisi adiungant ei reliqua phibētia. Et di xit s^o de tumamēis et ponit 4° q^ontēis sic. Si passio erit in cartilaginib^o pulmōis aut icurabil erit aut difficil^o cure. sed si accidat pānculo idu enti canali a pulmōis interi^o curabil^o ē d^o leui nī si accidat ei putrefactio uchemē. i. qua corrosio fiat aut discobopant cartilagine que sunt i b^o tus. Et dixit qd si corrosio accidat pānculo ipsi an paruz. si studiū adhibet i principio cura tur bene. Predictā discordiā sedat Raf. 4°. cōnnētiis dicens. uulnēra pulmōis posse i pnci^o curari et solidari. Sed diuturna non si. ipa. n. cōnnēscit in aliquo tempore opus est qd de dis positiōe illa in pectore remaneat aliqd residuuz solidum sicut fistule. Cobopitur. n. dix^o Raf. cū pānculo iduente ipsaz s^o a leui cā discobopit et reddit spūth sanguis et saniet. Et b^o quidē. et uoluit Hal. unde s^o colliget aut Auer. Quādo factuz fuerit uulnus sanioz Hal. dixit qd incu rabile est. qm sine tūssi mundificari nō pōt. Et tūssi tumores augumētat et apit uulnus et gro ficies bñozis augumētat saniez. Sed nichil uidet. dixit Auer. qd cā sue incurabilitatis sit. qz cum hoc qd mēbrū apatur. uulnus indurat et curatiōez recipe nō pōt. s^o tñ cum eo longo tem pore uiuere pōt. Auer. quoqz p^odictaz discor diāz sedana dixit. qd pmo Hal. in ulceribus pul monis est. qd si accidit a solutione singulari et nō ab apate nec a corrosiōe bñozis corrosiū. imo fiat pp egritudinē aliā. f. pp quā fit simplex uulnus ut pp casuz ul^o p^ouistiōez et nō apatur. tūc duz pmanēt uulnēra et non fiunt adhuc saniosa recipiūt sanitates. Et si illa que sunt ex ulceri bus ex qbus aduenit spūth sanguis et non sunt saniosa et nō apantur recipiūt sanitates. Sed que sunt ex apate uel corrosiōe nō recipiūt san itates. Et quare nō recipiūt sanitatē Auer. adduxit p cā supradictas rōnes Serap. Et addidit qm si nō mundificare ulcus oz ut illud facias cū explicatiuis facilitātib^o spūth. Et iste sic leni ficātes spūth sunt lenificātes ulcus cuius q^ora rium ulcus regrit. Et dixit Auer. si admini stras medicinas frigidās ipē sunt tarde penetrā tes et si sunt calide ipē addunt i febre qua cōican tur ulcera pulmōis. Et si explicātes ipē phibēt p^osolidatiōē ulce^o. Quis eim ulcerū cura est explicatio. et pprie bñus ulceris ad qd uenunt

hūiditate et desuper de subius. Dixit Raf. 4° q^ontēis. ulcus pulmōis accidēs a corrosiōe incurabile est. qm huius ulcus putriduz sit. Et inde seq^o qd in toto corrodit pulmō. aut in statu corrosiōis desiccāt pulmō. et indurat. Ita ut nō possit amplius solidari Auer. dixit ulcera facta ab humore corrosiū non sanantur nisi recuti centur in spatio in cuius simili oportet ut ulcus induret et fiat fistula que nō solidat oio. aut di late^o ulcus adeo donec corrodāt totum corpus pulmōis. Et dixit in ulceribus factis post apā qm aggregant iste eadem intentiōes. i. cāe. Dixit p^oellator Razo et quasi a cāu pōt p^ois curari. Et erit hoc p^oipue qm fuerit in p^on^o et ante^o accidentia terroris induxerit. et maxie si in penul^o pulmōis plurimū se mouentibus non euenit. s^o in pte eius qd min^o mouet. Potāt quidā qd ois p^ois uera est p^oiculosa et mortalis tñ una dicit p^oiculosa alia. nō qz in uno aliquo domine sit mortat et in alio nō. s^o sic dicit quia citius pducit ad mortē. Et p^ois in apparis ad eaz est leuior qz a minor cā inducta. et tñ in eis est p^oiculosa pp debilitatez utrituz eoz et pp p^osecutiōē cāe p^oseruans. Dixit Auer. mul toties tūssi in p^oisicis fit uehemens et pducit ad spūth sanguis p^oinuū. Et si curet tūssi eoz euz phibitūis spūth moritur cum lenitate adue niēte eis. i. euz fluxu uētris pp exuberātiāz mē uel cum lenitate. i. cū defectiōe bñelitus pp coar tatiōez mē licet uideat alleuari ex egritudie flu xus sanguis. Si hō dimittit tūssire moritur cū spūto sanguis. Hal. 4° de interioribus dix^o ponēs passiōes pulmōis quas raro repit^o euenire Quidā subito tūssiedo scēant māz qua si subulēz. colericaz inter rubeaz et citrinaz que quidez aliquāto tēpore se augumētās remāsit. Et postea eaz febris tenuis secuta est et incidit in p^ois et corpis cōsumptiōez. deinde tūssiendo erexit saniez. Et post quatuor mēses eiecit paz sanguis euz sanie mixtuz. Et cepit corpus eius p^osumi et febris augeri. Et tandem magnam q^o tatez sanguis excreauit et febre augumētata et p^oute deficiente mortuus ē in moduz p^oisco rum. Uiditqz aliuz sex mēsb^o eodēmo scēat se. Et aliū ultra sex mēses et cum oibus nostris auxiliis attributis eis nullus euasit. Dixit Rafis 4°. cōnnētiis ex p^omo cap^oo questio nuz ēpime. Et quedā spēs p^ois que tenet calidi tatez malā et crudelē. et ē breuis cōnnatiōis que spēs non oñdit oio digōem in spūto. aut si oñdit spūth erit fetens et paucus et orat eo qd ascendit an paruz. Et est et alia species nō ma la sed longi tempozis que pfecte digeri ē et breui ter et facit faciles fieri spūth. Et ē etiā alia spe ties p^ois accidēs sine febre quā añcedit tūssi diuturna et spūth grossuz et uiscosuz nimis sile glutini pisciuz absqz caliditate aliqua oio et non sit bec species p^ois ob cām ulcerati p^ois s^o assiduitate reumatiz descēdenti ad eū in q^onta te multa et ex stricatura canaliz pulmōis. Et sic macrescit corpus ex q^ontitate tūssi et bñelit^o an gustia. Corpuz quedā sunt apta para cadere et icurrere p^ois ueraz ex bñitudine ipsoz et que dam ex complexiōe. Et quedā ex etate quedā ex sexu et quedā ex dispoem mēbroz suoz ma gis qd alia. Ex bñitudine quidē dixit ypo.

in libro de aere et regione et ponit a Rasis 4° cō
tinētis sic habentes cor^o solida sunt ad ledendū
uenas de partibus interiorib⁹ pulmonis magis
apti q^{uam} habentes cor^o hūida. i. lenia molia. et per
consequens ad p^uisiz. qm̄ dixit Rasis. quicunq^{ue}
pati sunt ad spūis sanguis de pulmōe pati sunt
ad p^uisiz. Et Aui. dixit. cor^o dura spissa ppter
illud quod accidit eis de eruptione uenarū para
sunt ad p^uisiz. Dixit Serapio. ea que ueloci
ter apta sunt ad suscipiendū hanc egritudinem
scdm̄ q^{uod} antiqui dixerunt. sunt quorū pectora si
ea quibus non est concavitās ita q^{uod} sunt eorū spa
tule stricte denudate a carne eleuate emittētes re
tro sicut ale. quapropter notantur alata. Dixit
gal. spatulas hñt ad modū alarū. Et aut Rasis. i.
brachia remouēt a laterib⁹ et sunt sicut ale. Et
suscipiunt dixit Serapio. illa ē corpora quorū
colla sunt longa et gulle emittētes et pectora sunt
stricta. Dixit Aui. pati ad p^uisiz sunt alati hñt
res pectus strictū et spatulas nudas carne et pro
prie postorius eius. Et habentes spatulas decit
nes et ad anteriora incedēdo et quasi unicuiq^{ue} eo
rum sint due ale et quasi spatule eorū sunt abscis
se ab adiutorio ante et retro. Et habentes colla
longa et inclinantes ea ad anteriora. Et qñq^{ue} p
cedunt guttura eorū et pbemient. In pecto
ribus quidez eorū multiplicatū uēositates et
inflatio ē in eis ppter debilitates pectorū eorū
et de bilitate uirtutū eorū et paucitate caloris
in eis. Et iste uēositates p se et etiam attrabē
do materiā possunt esse causa p^uisiz. Ex com
plexiōe quidē magis apti dixit gal sup 4° epidi
miaz et ponitur 4° cōtinētis. habentes comple
xiōne frigida et ppter humidam. q^{uod} apti sunt ad
fluentia guttarū. et ideo apti sunt ad p^uisiz et sñt
habentes capilos rufos et cutes albas. et pñti
culos rubeos in ea et declinantes ad rubedinē et
glauclatē oculorū. Et Aui. dixit. complexio
susceptibilior pñt ē complexio frigidior q^{uod} ta
lis ē que multiplicat catarrhos. et hōz forme sñt
leues albe declinātes ad subalbedinē. siue. flauis
tez. Ex etate uero ypo. 3°. affo. in affo. Ado
lescentibus uero et c. pñtiz notant iter egritudies
que accidunt iuuenibus. Et in 5°. eorū dixit
pñt a. is. anno et usq^{ue} ad. 36. inasit qñbenden
do per ipm̄ tempus puberes et iuuenes. Et cā
ē dixit gal. in ymento dicti affo. adolescentibus
hō et c. q^{uod} puberes et iuuenes sunt ordian mouib⁹
fortibus et fati gantur. unde disponitur fractiōi
uenarū a causis pñtiuis. disponitur etiam eis
ppter sanguis obulationē ex feruore colere que
multiplicat in eis. Non aures sunt puberes et
iuuenes apti pñti ppter multiplicatōne cata
rorū cum scdm̄ pñm non multiplicetur catarr^{us} i
eis ppter fortitudinē digiue ipsoz et alioz uirtu
tū nālūz et ppter caliditātē et siccitatē qñlonis
eorū cōsumēt catarrhos. Dixit gal. 3°. affo.
in cōmēto affo. Ultra uero hanc etatē et c. multi
moriunt pñti in etate prime senectutis. Nam
spuentes sanguinē in iuuentute in pñtiz trāseūt
i senectute et moriūt. Rasis hō 4° ymētis.
Ait. dico hē scripsit hīc fallaciā q^{uod} uidē q^{uod} uita
pñti durat p unū añū. Dix. A. etas i q^{uod} mlti
plicat pñtis ē illa q^{uod} ē inter decē et octo años et
usq^{ue} ad euentū trigēsimum. Et ex dictis pater quo
modo diuersimode flāci et colerici sunt dispo

siti suscipe pñtiz. Pueri hō non sunt pati ad
pñtiz ppter fortitudinē suarū hūmūz nālūz et pauci
tates ebullitiōis ex paucitate colere in eis. Dix
Medue Raso pñgit hēc passio pueris et senē
bus et si cadant interdū senes in illaz occultari
pōt i eis et diu uiuere. Et senes nō sunt ei appa
ti ppter siccitates et duritiē corporū suoz et pulmo
nūz eorū qua nō de facili patitur a catarris et
remissionē feruoris sanguis in eis. Ex sexu
hō qñ dixit Gal. sup 4° epidimiaz. Mulieres
aptiores sunt ad pñtiz uirō ex frigidiūte qñlo
nūz eaz et angusto pectore ipaz. Ex d. spōne
hō mēbroz suoz qñ dixit Gal. quibus capita
uelociter replent et inde discurrūt gutte ad pul
monē apti sunt ad pñtim pñtue si gutte calide
sint et acute. qñ ut dixit ipē sup 6°. epidimiaz
hñtes ipas guttas calidas et acutas nō pñt eas
pñtere in pulmone donec digerātur et per spūis
eiciant eas. i. per antecessiōes ipaz gutaz in pul
mone Si hō gutte sint sine acuitate p longas mo
ras digerātur et per spūis eiciantur. Si hō re
manerint ppter aliquā occasionē ob punctiōne ue
dementez eorū missis uehemens expectat. Et sic
ex ista uehemētia missis pōt in pulmōe uena scin
di et sic pñtis sequi. Et subdit q^{uod} ex assidua
tione fluentie guttarū sequit oio pñtis. Et
Aui. dixit. si cūz. i. pñtia habitudine est debili
tas cerebroz ipoz recipientūz ab alijs mēbris
supfluitates. i. que postea cadūt in pectora eorū
et nō digerūtur ibi. sic cōplēt dispōnes appare
ad pñtim. et pñt si fuerint bñores eorū colici
qm̄ soli sunt cā catarrorū acutoz. mixti et cum
flāciis sunt cā salforūz. Dixit Serap. q^{uod} si
agregant in eis due pñtates. i. malitia qñlo
nis pectoris. i. q^{uod} sit strictū et debilitas capitis
ē illud plus ad suscipiendū pñtiz. Et Rasis.
4° ymētis. aut bñs reumata discurrūt nimis
ad pectus apti sunt ad pñtiz et maxime si gutta
fuerit acuta et pectus strictū. Nō si qñlo fuerit
calida colerica pauce carnositas erit apta in ul
timitate ad pñtiz. Et quidaz addunt pñtiis
qñ hñtes collūz gracile et crura tortuosa hñtes
pñm canal nariūz strictūz ut non debite ualeant
supfluitates cerebri expurgare. unde defluant
ad pulmōnē. Et quos frequēter et sepe inuadit
gratiis tussicula cum punctura spatulaz aut ma
milaz et fuerint facile irascentes pati sunt ad
pñtim. Et corpora hñtes spissa et dura et sñt
graciles hñtes uenas dispositi sunt fractiōi ne
narūz et inde ad pñtiz. Et dixit Serap. hēc
egritudo nō accidit illis quorū spatule sunt qñor
mes pectoribus eorū nō adnere cūz eis. Et sunt
carnes eorū et ossa grossa et nō sunt gulle eorū. i.
epiglotti emittētes. hñs cūm non accidit spūum
sanguis nisi raro ita q^{uod} accidat p accidens necc
sarius ut cāum et sñtia. Et Rasis. 4° ymētis.
Corpora hñtia spatulas adbesas pectori hñ
carnosas et collūz grossūz remota sunt a passioe
spūis sanguis et raro licet qñz occurrat eis spū
tūz sanguis ex cā magna faciente necessitates ad
hoc. Et per qñsequēs isti nō sunt pati ad pñtim.

Dixit Ipo. pmo de aere et regione et ponit sic
4° ymētis. habitantes in regiōibus frigidis
apti sunt ad scidendūz uenas de pñtib⁹ interiori
bus pulmonis et sic ad pñtiz magis quā habitā
tes in regiōibus calidis. Dixit Aui. pñtis

in regione frigida est plus pp illud qd accidit de
ruptura uenar et sputo sanguis plurimo pp ca
tarrhos viscosos et durities uenar. Et tempus
in quo multiplicat pusillus est autem maxie p
pter iordinatione eius et frigiditatem et siccitate
eius sine claudentes supfluitates. Dixit Gal.
3° affo. Egriudines ho 2° pusillus pnt est ulcus
pulmonis no p se cōsequitur ad siccitatem aeris qz
siccitatis p se no est facere defluxus hūiditatis
in pulmone s3 potius phibere illuz exsiccatōe
hūiditatis. Acc ē est siccitatis inimi desiccare
uenā et indurare eaz ut ex tali iduratiōe franga
tur ut manifestat in cicicis et calefactis qz in ta
les fracturā non incurrunt. Raro ergo in siccis
qst iuridibus accidit pusillus uera et tūc maxie in
multis appatis ad ipaz. Cuz ergo dixit Ipo.
in dicto affo. q in sicca qst iuridē sit pusillus intel
lexit de pusillo no uera. s. corpis exsiccatōe absqz
ulcere pulmonis. Dixit Ipo. 3° affo. q si etas
sicca et horrealis fiat autem pusillus ho plurius
et autem quibusdam accidit pusillus. s. apatis
ad ipaz. Et Aut. dixit. Qm multiplicat pusillus
qst etate horreali sicce succedit autem pusillus pluui
sus. Dixit Mesue. tempus magis patit ad faciē
duz cadere in pusillus et qd uehemētus nocet fa
cis pusillus est autem pusillus. Et qstano horrealis
multus dñans et pēpue qst pcesserit auster. Et
qstano austrina qst pcesserit horreas. Et regio
horrealis multus frigida et sicca. et tibi ei po
tus huius. et que hoc cursu pcedit.

Signa pusillus alia sunt generis et alia
spēz. Et signa quidē generis
multa sunt. Quoz primū est dixit Alman. cum
aliquis partē carniū diminutōez post tūsum ex
acuta uel cronica passione et sputo sanguis aut
saniet pcedente. pusillus patit. De signis quoqz
generis dixit Auic. sunt ut consideret spūz sa
niet cum signis saniet ex forma sua et colore et
inspiratione. s. grossitie et alius 2° qd dictum est
in empirate. Saniet tñ qst expellat cum
sputo. cum possit esse saniet empiratis aut ab
alijs ulceribus pectoris pcedēs ut supra dictus
est transiens p porositates pānculi uel ante pul
monē in orificia cānularū eius et spōgiositates
sbe eius neqz de huius saniet trāsum admirādū
ē. Dixit eiz Gal. et ponit. 14. qstnētis sic. Qui
admirat de ingressu saniet pte in spāciosa
te pectoris de pānculo pulmonis ad cānas ipi
quare nō admirat de sanguine grosso qui egre
dit pelles penes ligaturaz ossis fractū. Cum ipe
sanguis ueniēs ad ipm locuz nō hēat supflum
grossitiez sup grossitiez sanguis nālis in modū
ea qstitate. et suba pellis sit grossior siphac cō
tinēte pulmonem in qstitate maiori ualde. Ideo
saniet exiens cū sputo nō est semp certus signū
pusillus nec sufficiens ad indicādū de ea nisi se
queret post sputū sanguis aut nisi post apā ei
In hys eim duobus cābus est signū certus sed
sine hys nō est certus. Medici ergo uisa sa
niet in sputo nō d3 statim iudicare pusillus adesse.
qz aliquid fallant. semp tñ suspitōez habere d3 ne
adsit aut ne futura sit. 2° signū est febris et
ipa quidez dixit Gal. ut 4° ponit qstnētis. est
insepabilis et subtilis qst 2° euz cotidiana
et dicat subtilis. Et Serrap. dixit comitatē
illum cui accidit pusillus febris assidua multa

minuta. Et Aut. dixit. febris minuta insepabil
minuta Dixit. dim. 1. sicca non uaporosa. Est aut
insepabilis dixit Aut. ppter uiciniam cordis
cum loco egriudinis. Et potest esse cibica et
potest ēē putrida cibica ppter inflammationē cor
dis sequentē ad non congruam euērationem. Et
putrida ppter uapores saniet putridos coicatos
cordi. Et qstqz est alia febris putrida pce
dens cursu aliorū humorū qui putrefiunt. Et
erit aut quartana aut terciāna aut cotidiana. Et
deterior earū dixit Aut. ē quartana. Et adhuc
deterior esset qntana uel septana quia significat
maiorē exicationē et consumptōez. Et minus
mala ē cotidiana Et tertiana in h3 modis iter
eas quia significat minorē exicationē qz quar
tana maiorē qz cotidiana. Et iste febris pnt
ēē sepabiles pcedē et possunt ēē cōtinue insep
abiles pporcionales. Cum ergo dixerūt aucto
res. febris insepabilis intellexerunt de cibica. q
tñ non semper ē in principio pusillus. sed ut plim
non longe a prima supuenit. In principio. n. p
esse pusillus sine omni febre ut cū adhuc ulcus fue
rit paruū pauce saniet. Et sic intellexit Mesue
cum dixit pusillus aliquid sine febre ēē. Et h3 ē
inuit Azaram? capitulo de sputo saniet ueritas
tamen est q non diu stare pōt qn febris adsit p
pterea q cor inflammationē ppter idebitā euērationē
et ppter uapores putridos ei ab ulcere coicatos
Et febris quidē primo supueniēs pusillo plim
ē putrida. uerūm non diu stat quā affocet si bi
cibica qm facilius in pusillo calitas extranea con
firmatur in corde et sba eius ppter longā et ma
lā dispōnez quā recipit cor an pusillus a causis ad
quas pusillus sequit que ex longo tempore cor de
sicando et calefaciēdo ipm disposuerat ut faci
tū eo febrilis cōfirmaret calor. de qua febre ut
supra dixit Gal. q ē insepabilis subtilis et minuta
qz subtilis et gracile efficit corpus ipz qz dimi
nuit. Et ē dixit Gal. augens ppter nocte. Et
proprie patiunt hoc omnes patietes febre sibi
lem. Et Rasis ait. dico q in nocte humectat
corpus sicut humectat post cibum licet in diuer
sis horis datus eis fuerit. Et qst auctores
dixerūt hoc proprie omne signū febris cibica
rūz intellexerunt et oīz dispōnez cibicis febris
bus consiliū. Et sic uoluit quidaz q hoc sig
reptatur in illis putridis sequentib? pusillus qm i
eis ē corporis totius ariditas. Cum ergo uapo
res a cibo eleuati ad mēbra pueniēs in eis dif
pergunt faciunt ea pcepere nouū modū cū
caloris aridi mēbrorū. Cā aut quare magis
in nocte qz in die pceptat illud signū in istis pu
tridis et in cibicis etiā dicta est in sermone 2° d
signis cibicis. Et hic etiā dicat. et est q nox na
turaliter est hora in qua cibis in cena sumptis
melius digeritur. et copiosius tradit nutrimentū
cuius cibi uapores plures sunt qz de die qm in
nocte etiāz magis retinetur et non resoluuntur sic
in die quare magis humectant. In nocte etiāz p
amplius sentiunt omīs alterationē qz in die. Di
xit itaqz Aut. febris sit uehemēs pusillus euz ci
bo in nocte scdm calidaz partē noctis et hoc cū
sit uehemens in hys cibicis. In quibus vbi
inuit q hoc etiāz accidit in alijs febris que se
quuntur ad pusillus qstis nō sine cibice ut pcedit
dixerunt. Ammā cum eis complicat cibica tē erit

hoc signum manifestum apparet. Ad dicendum
signum sequitur. 3^m q^d facies in eis sit toru-
lis. Dixit Serapio. Consequitur ei cui accidit pus-
tulentia corporis propter debilitatem nutritiue
ipsorum et propter caliditates febiles resoluentes
et consumentes humiditates corporis nutritiue
les et radicales et successiue augetur extenua-
tio donec perducatur ad faciem toruilem. Dixit Gal.
habent concavos oculos acuta nates et tempora
plana. Et Paulus dixit. oculi sunt unctiosi et
clinantes ad albedinem et citrinitates. Dixit Rasi-
s. quantitas oculorum inseparabilem o^z febre^m febilem
et diurnam consequitur maxime si siccitas est erit ma-
nifesta. Dixit auic. si accit pus apparet signifi-
cationes quas diximus in fine capituli empiricis. Et
hoc propter consumptionem quoniam uirtutes eorum
debilitantur a retentione nutritiue et regimine eius
et caliditas resoluunt et liquefacit. Et q^d de die in
die per amplius procedit consumptio ideo o^z hora
magis supfluit. 4^m signum est sudor qui acci-
dit eis ob eas debiles et uis eo q^d nutritiue
ipsorum uelociter soluit ut dixit Rasis 4° q^d in-
tens unde dicit q^d in pusillitate et dispositio ad pus-
tulentiam frequenter accidit ut in sompno sudet q^d huius
necit angustia sum cuius angustia in sompno
auget. Et tunc uapores qui in uigilia solebant
excludi expelluntur per poros carnis et uis cuius
Ideo q^d cum non sit in sompno calor acuit in cute
resoluit illos in sudorem conuertitur. Et coa-
diuat aliud ad hoc debilitas nutritiue eorum. 5^m
signum dixit Rasi. si in sputo sunt crasse non rema-
net dubietas q^d sit pusillus et maxie si cae iam p^{er}
ducunt ad pusillitatem 12^m signum dixit
Rasi. q^d sit color plumbus in p^{er} pusillis. uap^{er}
ipsius rubedo fit cuius ascendunt uapores apparet
eum in pusillis rubor pomis maxillaz sumis calidis
et igneis eleuatis ad faciem rubificatus poma-
illaz si sunt in p^{er}plexumonia et maxie ex p^{er}itibus in
pomis ipsis m^{er}itis uenis et pomis p^{er}inquis. Et
Rasis dixit 4° q^d in t^{er}itis. Maxille rubescunt ob
calefactionem pulmonis et t^{er}itis eo q^d subleuant
uapores ad caput ex pulmone. Et ait. Dico q^d ex
infestatione t^{er}itis multiplicat in facie sanguis et
inde rubescunt maxille. 7^m signum dixit Rasi. ex-
tendunt colla et duo cornua frontis et p^{er}rie q^d
firmat. collum eum extendit p^{er} siccitates et p^{er}
beminet duo cornua p^{er} p^{er}sorptionem carnis ipsorum.
littera aut exterior dicit extendunt et hoc cum
banelat. 8^m signum inflant pedes eorum in fine
die et ap^{er}unt p^{er} corrosionem h^{er}orum et mortifica-
tionem caloris inati ipsorum p^{er} corruptionem cople-
xiois. Dixit eis Paul^{us} q^d pusillitas accidit apa-
mole in extremitatibus sicut ydopias et h^{er}ibus
p^{er}plexumonia. Et Rasis dixit 4° q^d in t^{er}itis.
Epata sunt in pedibus q^d huius. m^{er}itis ex re-
tentione eius a corde uelociter dat initium ad mor-
tem. Et hoc est q^d p^{er}longat tempus passionis. Et
dixit iterum Rasis. q^d ampule sunt in corporibus
eorum ob collectionem h^{er}orum corrosiuorum in eis. 9^m
signum dixit Rasi. q^d accidit eis inclinatio ad abo-
latera na accidit eis p^{er}tractio ad ambo latera et
induratio p^{er} siccitates. 10^m signum dixit Rasi.
pusillus eorum est fixus ualde. i. est durus et est cu-
uolocitate p^{er} 5° in dynamidior dicit carbe-
nitas et pusillus pusillus est lapsior et tunc morietur
imminet futura ostendit. 11^m aut signum dixit

Rasi. post illud. i. inclinationem ad latera accidit
eis rugitus in uentre addita uentositate p^{er} debi-
litate et trabunt ypodidria ad supiora et uebe-
mens fit tussis. Paulus aut dixit erit rugitus
in uentre cu^m attractio ypodidrior ad supiora et
sui uebementi. 12^m signum destruit appetitus
cibi p^{er} debilitate uirtutis natiue. Dixit eum
Rasis. 4° q^d in t^{er}itis. deficit post tempus h^{er}us ap-
petitus ex defectu h^{er}us nutritiue. Dixit
Paulus. erit defectus appetitus cibi. 13^m signum
dixit Gal. p^{er}mo de interioribus. et ponit a Rasi
in 6° p^{er}icula incuruatio unguis pusilli significat
cuius ca^usa est ulcus pulmonis. Dixit. Rasi. q^d cor-
pus incipit arefieri et extremitates incuruari
et capiti eade^m p^{er} p^{er}uationem nutritiue ite^m ite^m p^{er}
sua uera est. Dixit Rasis 4° q^d in t^{er}itis. flexio
unguis fit ex liquefactione carnis sistens sub ea
que ipsa derinet et ex utraque parte stringit. con-
sumpta enim carne sustante unguis con-
stringitur et gibbatur. 14^m signum dixit
Rasi ubi supra. dico sicut uidi in affo. ypo al-
teratio mentis accidit pusillis et hoc ex debilita-
te caloris inati. Et iuxta q^d fuerit p^{er}im^{us} exin-
ctioni ita auget in eo alienatio. 15^m signum di-
xit Gal. p^{er}mo de interioribus pusilli habet hanc
lunam fetentem. Et Serapio dixit. et cu^m multitudi-
ne fetoris odoris eius q^d ascendit in tussis et p^{er}rie
quando ponit super p^{er}unas. et hoc significat de-
bilitate digestie m^{er}itis in quo est ulcus. Dixit
Paulus. eum spurs mali odoris m^{er}itis. o^z in ut
p^{er}une sunt p^{er}portionate sputo ut non sint sic pay-
ce q^d non resoluunt ipm in istum nec tam m^{er}ite
q^d subito consumat illud. Et debet hoc odo-
rare aliqua uis p^{er}ona et referre medico. 16^m
signum q^d pusilli sunt scdm p^{er}im^{us} cu^m constipatio-
ne uentris. q^d in dixit Rasi. soluit uenter eius p^{er}
pter debilitate retentive. 17^m signum dixit gor-
adest dolor in spaula sinistra. Et giliberi^{us} dixit
q^d est familiare signum dolor spaulae sinistrae usq^{ue}
ad humeros. 18^m signum ledi est p^{er}iens ab ispi-
rande cum scdm aeris excedens et calidi et frigi-
di. Et ad ultimam dixit Serapio. se ad eos dissolu-
to. i. fluxus uentris et istud est propter debilita-
tem retentive. Et destructio appetit^{us} p^{er}pter debi-
litate uirtutis q^d illud discordinat. Et ad ultimam
res que ascendebat eum tussis abscedit. et hoc
dixit ipse in inceptio pusillis male que conuertit
ad uebementiam et maliciam. Et significat tunc q^d
materia est indigesta cruda imatura quare non ascen-
dit. Sed cum in statu egritudinis accidit. hunc
significat p^{er}inquitatem moris. quod est quia
uirtus in statu egritudinis debilitat adeo donec
non potest mundificare supfluitate et confrigun-
tur uie banelius. Consequitur ergo p^{er}efocatio p^{er}
pter sanies et humiditates que egrediuntur eum spu-
to et mors euenit subito.

Signa spectantia feb^{re} cas dixit Rasi. Illi
pusilli quorum causa sunt humor co-
rosiuus exsp^{er}unt salinam que habet saporem aq^{ue} ma-
xime salinam ualde. Dixit Paulus cum p^{er}plexu-
monti sunt pusilli demigrabunt. In pusillis
ex causa calida spurs erit citrinus uel croceus uel
subrubens. Et diminutio corporis cito uebeme-
ter et manifeste augetur. Et in factio a ca^usa fria
spurs erit gibbosus luidus et non sic manifeste
macrescendo procedit p^{er}uena. cognoscit etiam

causa calida et frigida per alia signa carum. Et in
pustulis ex catarro adderunt signa catarrhi de re
laxatione et trullatione palati et spum babadana
et in commedia lacrimarum. et alia signa dicta
capitulo de catarro. De pustulis curabiles dixit Gal
super 2° epidimiarum. Et ponit a Rasi 4° quin
tis. pueri a tempore dislocationis ipsorum usque ad
tempus perfecte etatis deliberant de morbis diffi
cilibus ex uirtute augmentata in eis et propter a te
pore in quo nascuntur pili in pectoralibus. Et ait
Rasis. dico propter eo tempore deliberant de ul
ceribus pulmonis eo quod in eis curant de leui eo
quod in eis consolidant. Et etiam eis non accidit
ob humiditatem propter eo. Et ego dixit Rasi
sis. uidi uuln. ulcera pulmonis nimis pueri in
pilonia et curata fuerunt perfecte curati de. Et
dixit. uidi nascituram in plene coadunata spem
sanguinis. et deinde sanies et sanata est in puero
quinque annorum. Dixit Aui. boies magis susce
ptibiles cure pueri sunt infantes. sumes istam
pro tota etate puericie usque ad 4^m annus. quod uir
tutes quarum operatio est consolidatio et restaura
tio sunt fortes in eis. Et quod eorum corpora ex mo
licie eorum sunt consolidabiliora. Et quod sicut fa
ciliter euaporant ita facilius restaurant. Et
mulieres etiam sunt magis susceptibiles cure
pustulis quam uiri. Dicunt. pustulis curabiles in pue
ris et pinguibus et carnosis et mulieribus propter
dictas causas. posse longo tempore palliare. Et
addunt. Et in senibus propter siccitatem eorum. Di
xit Gal. super primo epidimiarum. Pustulus in quo
facilis sit digressio spum et emissio eius durabilis erit
per longum tempus in uita. Atque in pustulis imposs
bile est spum digerere. si perfecte et ideo difficilis est
emissio eius et si emittit an. parum erit. Dixit
Gal. 4° de ingenio sanitatis. Eorum qui sunt du
os uel tres menses ad me uenerunt non olem euase
runt. In quibusdam. n. a. factus est icurabile. Et
eorum in quibus a. in uulnus conuersus est cum
febre nullus ad sanitatem redit. Item qui ex eis
recta uia securi sunt inuenerunt h. buerit qui co
rus uulnera non dilatare non magnificari ultra ual
erunt et ideo longo tempore uiri existerunt. U
nera quoque pulmonis coniuncta cum malis et cor
rosiuis humoribus si malicia fuerit non multa
contingit liberari ut patuit in dña Romana de
qua Gal. ibidem locum fuit in ex. Si uero
malicia sit multa sunt incurabilia. Ait Gal. U
bi uidetur quod hys solis uulnera sunt icurabilia quibus
mali humores roditur sunt hys uidetur quod dum ex
spum saporem sentiunt aque marine. Et ro in
curabilitatis eorum est. quod in curandis malis humoribus
longum tempus necessarium est. Et in tempore pro
longato necessario unus de hys duobus contingit.
Nam aut uulnus induratur et fit fistula et sic fit icurabile
aut putrescit et cum eo totus pulmo. Et
isti mali humores sicut inuit Aui p. 4° sunt aut
colera aut mltia adusta aut flegma salis. Dixit
Serrap. scias quod ulcera pulmonis que accidunt
ab humore malo et corrodunt non sanantur penitus.
Et assignauit dictas causas Gal. Et si h. ulc. quod sit
in eo absque corrosione postquam pterit et tempus lo
gum non sanat penitus sed possibile est ut alme
ita ut non magnificet neque corrodatur neque excedat
locum sub. Sed si medicatur in finem sui aduentus
sanat integre. Et Rasis 4° continens dixit

omnes species pustulis esse curabiles dum non accidat cor
rosio. Dixit enim Aui. ulcera pulmonis magis
salua sunt illa que sunt de genere cruste. i. que
sunt hntia crustas. Et intellexit quod crusta fit in
eis per ingrossationem humiditatis residuum a
labus ulceris quod ista crusta est bona propter peccatum
ulcerantis et propter fluxum sanguinis quod stat ista cru
sta aliquo tempore et postea cadit et hoc est melius
quam si humore flueret sanguis et humiditas. Sed
si hec crusta fuerit propter humores mltius adustum
acutus propter adustiones uel propter aliquam humiditatem
acutus sibi admixta. unde corroditur et humoredo
facit escaram sine crustula si est facit impetigino
non esset tale uulnus magis saluum imo talis crusta
esset mala denotans malas propteriones et malum humo
rem. Dixit enim Aui. quod illa crusta est bona. quod
non est illic causa in proplectione et in ipso humore qui
faciat ulcus sicut impetiginosus. Et de pustulis
eorum crusta bene dixit ipse. quod quod accidit pustulo
ut proleget cum eo pustulis produrat est spatio tempore
s. satis extenso. Et si h. extenderit a iuuente ad
senectutem. et maxime esset hoc si ulcus faceret ta
les crustas tarde remotionis. Dixitque Aui.
quod uidit mulieres que uixit in pustulis circiter 24.
annos aut plus pax. Senilis recitat se uidisse pe
ruse mulieres que uixit ultra. i. annos cum ulcere
pulmonis cui omni anno reuertebatur spum san
guinis. Et dixit Bentilis quod si pustulis multum
ipsorum in pulmone quod significat per spum sa
niet copiose ex extenuatione mltia et febre et hntia
et alijs similibus signis. non est spes de liberatione.
Si autem ipsorum modicum et sit sine sanie aut
cum pauca sanie. possibile est quod sanet si cito suc
currat et antequam ad ulcus sequatur a. Et si iam
cadit sanies. tunc signum mala non aparet spes haberi
potest aliquid. Un 302 recitat ples caus eorum quod
postea uiri fuerunt sani. Et considera b. et casum
que recitat gullus et alia possibilia raro eueni
tia que cum eueniunt sequuntur iduinales codi
tiones. Et dixit 302. idem ibi. oues libera
tas fuisse et consolidatas de ulcere pulmonis pa
scentes herbam nobis ignota. Dixit Gal. sup
3° epidimiarum. et ponit 4° continens. Pustulis
peccima iudicatur et uelocis periculi quod cum ea co
ponitur febris quartana. deinde duplex tertiana
deinde cotidiana. Et dixit primo de interiori
bus. et ponitur ibidem. Si per tussis et cetera aliquid
pars canalus pulmonis sicut anulus erit in plene
ulcus. maximus tamen impossibile est quod sit h. anu
lus magnus plenis quod si anuli ipsius magni so
luti fuerint de ligamento ipsorum antequam hoc fie
ret morietur. Et si electa fuerit aliqua guttas
uene de pulmone erit. et non de canali eius. quod
uene que sunt in canali plenis sunt sicut capilli
Iste tunc textus primo continens sic habetur.
Si quis corpus annulosum screauerit tussiendo
intelligemus magna uulnera in pulmone esse. quod
si hoc corpus cartilaginosis in toto fuerit celo
s. in eo quod est inter guttur et pulmonem impossibile
est in eo magna uulnera fieri. et illius magnitudi
nis fore. primo. n. quod ad illam magnitudinem deueni
ret patiens morietur. In pulmone uero possibi
le talia uulnera nasci est quia per suas humiditates
putrescunt et ex acutorum humorum distillatione ro
duntur. Item quia anni pulmonis parui sunt et
parui putrescunt et parui mltie. unde eius solus

in a pelliculis in quibus aligati sunt extrinsecus exchit
Qui vero in gutture existunt non sicut by-n. car
ilaginosis sunt et duri et grossi et pellicule quibus
aliginatur subiles et non firmes. Et nos quid
cum tuisi scireare frustris uene pui uidim? et per
bano^{am}. credimus ipm de plone fuisse uene.n.
que sunt circa pulmonis collas exiens quasi ibi
tissimi sunt pili. Et nos et uidim? dixit gal
quedam iuuenes scireant quodam pellicule frust
grossius et uiscosius spato mixtus quo uiso itellexi
mus carnes de corda fuisse que est in interiori p
te gutturi unde sit fistula que epiglottis dicitur et
eussit hanc possionem que non certificauim? enasu
ras quia uox eius bassa erat. Dixit Euc. illud
quod spuitur de uenis si est magnus et ex pulmo
ne et si est paruus et ex canna qñs.n. expulsi anu
los et cor^a uenarum et hoc coniungit qñ appropin
quat mors. et qñs etiam anulos ex canna. et non e
b nisi ex ulcere magno. Dixit ypo. s^o. affo. qcu
q a pusi molestant si spuius quodcumq expsu
uit graue fetet super carbones fusus mortale. qz
significat magna putrefactionem in pulmone et spi
ritualib? qñ e icorrigibil. Et qz e uehemens et cor
di ppiqñ si pñ uita diu stare ch ea sicut e dixit
Euc. 3. io^a caplo. de pure. Et uerificat in
hys in qbus non spucuit fetere spuius maxie in
pueris et iuuenib?. Et spuius qdez significat
pulis esse mortales et tria. pmo per sui colores si
fuerit luidus videtur aut nigrum qz significat aut
nālis coloris exinctionem aut uehemētis in spūa
libul aduhsionē. 2° per natiāā aut subsistentiā
eius in aqua pteinz. Dixit Euc. debet spūū
effundi scutelle. aqua plene et si cito ad fundum
descendit scutelle putrefactio denotat. descendit
aut ad fundum spuius putridus qz in eo pp calidi
tates extraneas resoluētes qd subtile remanet ter
reus grossius unde fundus petit. Et p hoc distin
guat a spūo fūco nō putrido qd supeminet aq
et nō descendit ad fundum eo q flā est extensum
multus de aere bñs in se inclusus. Dicit. sanies
descendēs ad fundum denotat pulis qfirmataz.
Et cuz iaz descendit ad mediu aque tūc iaz pat se
ad qfirmādūz. Dixit Hil. berms. Qñs ptingit
q sanū spūū miscet sanioso et ex sui pmiuioe
supnari saniosus cuz eo. quare cuz uirga corallū
uel ficus optime diuidat. in ea nāqz diuisione si
qd fuerit sanosum peret fundum. Et dixit. si
spuius in pleu receptus de nocte si de mane aq^a
calida sibi supinfundat appet grossicies qdaz et
in fundo resideat signū est mortis. 3° spūū
significat per sui odorē. Et hoc qñ spūū salter
calefit ut effumet seu uaporet sicut cum pbiat e
sup carbones ignitos. nam aliter nō bene pcpit
tur fetor ab eo. Et ch pbiatur sup ipos carbo
nes debz medicus pcepte astanti uel alteri uili
plone ut supra dictus est ut pcpiat odores eius
et quez pcpit ei referat. Et si graues pcpit feto
res tūc est illud de quo ypo. dixit Et asti non
grauē. nō ē illud. Non oē spuius qñstūqz nāle
carbomb? effusus ignitis malū reddit odorem
qz flāma pp nūmiaz et citā eius actioem in ipm
ita cito qsumeret fumū eius q nō posset pcpī
odor eius. Querit asti quidā quare est q p
egōnis et urine odorē possum? significare qñū
nō calefiat s3 per spuius nō de quo magis uide
tur inesse cum cōtineat in loco calidiori uide

magis debz effumare. Quibus respondendum est pmo qd egestio remanet post digestionē p̄mā et longā et uehemētes actionē caloris nālis. remansz et grossa. cui fz plurimū admiscēt h̄iores feculi pp quas cās egestio pl⁹ reseruat uestigiū caloris. unde pōt denotare id a quo p̄ducta est et pōt p̄se absqz alia calefactionē fetere. Et si fz pōt dici de urina. Sed sp̄itum dato qd a loco ueniat calidior quia tñ est pance q̄ritans et in p̄mixtis h̄ioribus nō diu retinet uestigiū caloris unde nō feret nō calefactum. ad qd adiunat eius p̄mixtio cum h̄uiditate saluali obtundere odores eius. Notant p̄ uerificationē huius di en qd sp̄itum d̄z p̄cedere ex pulmone et p̄ribus eius cordi ut cinis. et nō pp mās putridas catarzofas nec pp ulcus in p̄ib⁹ oris uel faucib⁹ qm̄ sp̄itū ex pulmōne fetor est grauis et per b⁹ d̄stin gunt a sp̄ito puris collecto in pectore. Et subdit ypo. in dicto affo. si pili a capite defluer̄ ē mortale. nō solū pili capitis defluer̄ fz et aliqñ pili barbe et sup̄alioz. Et est ē mortale. signi ficat eim casus piloz defectus h̄uidi radicalis in p̄siciis et debilitatem digestiue totius sicut Sal⁹ dixit in comento dicti affo. deficere uero humido radicali quod ē pabulū calidi nālis deficit ipse calor cum quo aia recipit et confertur quo defecto mors sequitur. Qd aut cas⁹ pilozuz significet defectus humidi radicalis p̄z qz capili in suis porositatib⁹ detineant p̄ illius humidi p̄nitaz seu corpulentia et uiscositatē capil los intra suas porositates detinentē. Et illa hu miditate consumpta elargiant porositatib⁹ ca pilli defluer̄. Deficit aut humiditas radicalis in porositatibus deficiente nutrimento. nutrime ntū uero cum deficit p̄pter defectus cordis ē m̄ tendo debita q̄ritatē sp̄is uital⁹ ad ep̄ar sine q⁹ non potest ep̄ar gnāre sanguinē nutrituruz. Et etiā ī m̄tredō debita ipsius sp̄is q̄ritatē mēbris extremis sine quo non potest fieri bona nutritio. Et ideo in p̄siciis deficit nutrimentū ma xime in extremis tanq̄ magis a corde remotis pili in aliaruz corporis p̄tuz ut ubiarius non sic cadunt quia sustentant a pauciori humido q̄uis interdus hy etiam in eis cadunt. Et adiunat ad casum pilozuz eleuatio uapozuz calidozuz. acutoz ad cutem puenientū qui corrodunt radices illozuz. Oportet tñ ad hoc ut istud signus sit uerum. ut pili ita cadant qd postea non renascan tur sed qd cotidie angantur casus eozum. Et dixit ypo. t̄bides. Quibuscuqz p̄siciis si deflu unt capili dyaria sup̄ueniēte mortale. Nam ta lis fluxus ymo etiā et quicqz alius sup̄uefens dicto casui capilozuz denotat qd p̄pter debilita tē continētie eueniat et qz augeat debilitatē p̄eri stentē non solum denotat moriez futurā sed etiā festinā. Et non solum dyaria sup̄ueniēs casui ca pillozuz est signus moris sed etiam sup̄ueniēs p̄siciis non p̄cedente casu illozuz. Dixit. n. ypo. in sequenti affo. A p̄sti habito dyaria sup̄ue niens mortale. Et habet hoc ueritatē. si sup̄ue nit p̄sico iam debilitato et p̄durauerit. Haz ali quando accidit p̄sico nūdus multus debilitato fluxus uentris nā ebante humores malos. dyaria tamen sup̄ueniens ante casum capilozuz nō h̄gēt mortē ita festinā sicut eueniens post casum coziū. Nos affo. Ralis 4.º continēus scriptis sic.

et dissolute fluunt ad pectora eorum et pueri auger

Dixit Sal. et ponit 4° quoniam. Docet eis
uentus horrealis eorum fuerit absque humiditate et
quod multum desiccet eos et quod pueri cataractos
fluere facit in pectora eorum. Et dixit Sal. ut
ibidem ponit. Aer siccus immaturus est eis. Et id
plures pueri de Roma recesserunt accedentes
ad Aduiam et in regione illa iuxerunt. Qui autem
non adhibuerit studium in hoc regimine mortui
sunt. Bene ergo dixit Auer. colz. 7° quod lauda
bile est eos terras inhabitare siccas. Et di
xit Sal. sup. 6° epydumia et ponit ibidem. Quod
medici antiqui quenerunt in unum quod hinc ulcus
in pulmone in pueri passio ad se attrahant hanc
lith de aere calido non paucis sed subtile. Multum
enim debet trahi aer ad mundificandum pulmo
nem et calidus ad desiccandum. Et propterea du
cebat Sal. pueros suos ad insulam qua continetur
ignis. Et dicitur per quod uisitare debet pueri ba
bitationes hidas et loca cenosa paludosa ac et
frigida et uentosa. Et quod debet eligere mansiones
et habitaciones siccas ad caliditates declinantes
artificialiter uel naturaliter existeres tales. Et per
quod melius tempus eis est finis ueris et principium
estatis quoniam hoc tempus desiccet humiditates uiceris
sporum nec adhuc est tanta caliditas in aere quod
noceat in consumendo humiditates substantia
nales plusquam sit inuamentum in explicando uiceris
sicut processus estatis et principium autumni. De
sue tamen dixit locum in loco aeris tempore ad si
tates declinans et mutantur ad regiones aeris re
perati. Et dixit. 3° ante comestione appropi
quent deambulationibus mediocribus. Et uentur
postea fricationibus leuibus teneris faciebatur cor
pus ut uisificet calor naturalis in ipsis. Et post
comestione uacent quieti sicut per duas horas in
loco temperati aeris in quo sint odores redolentis
frigidosus et strpticornis cum administratione gau
di. deinde uacent sompno et regere quibus possit
le fuerit. Et si fuerint uigilie accedat ad medici
nas de papauere. Et hoc cum sapientia ne cogel
lentur spiritus. Deuient suspitioses solitudines
et curas tristici a ira et furor sed cum bona spe
semper confortati mente letent et gaudeant labo
rem uident et exercitari. paulatim tamen et mitis mo
tus eis conuenit ante cibum. reliquo tempore quod
non dormiunt quiete habeant. sedentes aut ere
cti stantes. mollesque fricationes conuenientes sunt
eis. Uigilias fugeant longas et sompnus etiam
profundus et plures. plus tamen adhereat sompno quam
uigiliis nisi cataractos sint qui debet per amplius
uigilare quam dormire. Et sompnus diuidatur in plu
res partes. Et inter unum sompnus. et alius uentur
mundificabitur pectus ipsum bene. non tamen cum ui
lenta aut multa tussis expurgent. deinde dormiant
Et in principio sompni dormiant resupine pone
tes in oribus eorum aliquid paulatim deglutit edum
de medicina pectoris absterius ac etiam conso
lidatua cum consolidatione quesuerit et reliquod
tempore sompni perficiant super latus. dormientes
alto capite. bene tamen. coboperti in loco tuto a
uentis et frigore. Tibi eorum debet esse resum
puui pauce guttatis multi nutrimenti. facili di
gestio. explicatiui non tamen a lenitione expectat
Et hoc ut resistent siccitati et consumptioni et
non sint gnatui humiditatis supfluarum sed possit

us ipsarum consumptui. qui recipiunt uarietate
secundum ipsos pulis. Nam quoniam tempus exigit mudi
ficationes debent esse mundificationum absterius aut
cum eis mixti. Et cum ipsi exigit consolidationes
debent esse consolidationum aut cum eis mixti. Et
ex abis boni nutrimenti est panis simulace bene
fermentat et coctus. a corticibus in mundus. Et si
mundificatio querit ex granis conuenit persona
ordet et faba et cicera et furfuris triticea colatu
ra. Et proprie ius cicero et fabarum. Et proprie
cum decoquuntur in iure gallo et uel galinam ue
terum. Si uero querit consolidatio tunc ex gra
nis competit farina triticea quoniam sua uiscositate
conglutinat et impedit dissolutionem membrorum per
magna adherentiam quam fecit in eis et risus et tri
et alia cibaria de pasta si sufficiant digerere ea.
Et si cum pane simulaceo ponitur parum mastice
melius erit. Et dixit Mesue ex cibis conglutina
tibus et triticea decoctum cum galinis et similia. Et
3° ut sint tunc cibi explicatiui non eleuati in gra
da multe explicatiui. Et cum querit explicatio
conuenit ex granis milii et panicula et spelta et ri
sum et si uel lentis bis decocte. Et ex carni
bus rone bdi nutrimenti mixti et facili digestionis ex
plicatiui dixit Mesue sunt epata galinaz et testis ga
loz quod si calcauerit et alle pulloz et carnes puaz
aut teneraz et carnes iuuenis pidi et alcubugi
et colibaz et si uis exceptis degentius in aqua.

Et meliores sunt carnes Auius. siluestrius quam
domesticaz. Et domesticaz meliores sunt acq
rentius sibi cibis quam reclusaz. Et eis largiri
possunt in cibo carnes quadrupedi ex domesti
cis bedoz lactentium et uulaz lactentium ac et
castratoz. Et ex siluestribus cuniculoz iuuenis
leporum iuuenis et iuuenis capriole. Et sunt qui
laudant esum carum uulpis et proprie pulmo
is et testiculoz eaz. Et quenerit oua sorbilia. Et
si querit mundificatio. quoniam tunc iure caulibus aut
iure cicex aut eorum lacte amigdalaz et aqua ordet.
Et si querit solidatio. quoniam cibaria sua
quoniam cum pinguedine capraz yreoz uel bedoru
uel lactantis uimile uel cum lacte ut dicitur. Et
quenerit eis licet raro pisces fluuiales qui petriunt
squamosi. Et ceteri fluuiales optimi sunt eis. imo
dicunt quidam quod sunt eis cibis altissimus et me
dicina beata detenti in aqua donec possint mun
dari. Et tunc detentis extremitatibus et oibus ex
terioribus perfecte lauuntur cum aqua cineris ex
cinere uitis. postea decoquantur perfecte in aqua
ordet et comedat suba eorum et aqua decoctio
bibat. Uaticus. post ablutionem pistent et eorum
per sana bene coquantur et colata sumantur. Et sunt
qui cum eos extrahunt ex aqua ponit eos in lacte
nup mulso per tres uel quatuor horas deinde de
coquant eos inter testas et comedat interiora eo
rum. Et dixit Magresius fiant omni die spiriti
debez ex cancri et lacte et uitel onoz et carne
galinaz et oleo amig. d. et comedat. Conseruit n.
ceteri fluuiales piscis cum proprietate. Et di
cunt quod caro testudinum limaciay et ranaz alterant
et resumunt. Et bz proprietate tam in refectio
nem quam in curatio. Et adiunat proprietate earum
qualitas et sba earum. Nam cum aplexiode ipaz
frigida acuitate extinguunt colere et sanguis. Et
sunt sba copacta et uiscosa et multi et boni et per
durabili nutrimenti et solutam continuatione cōso

vidant. Et aqua p sublimationē ex cornibus
eaz accepta mirabilis ē utilitatis bibita. Et mel
qdes posuit in iurib? fdictaz carniū et ē alio
rur cibariū multū adiuvat in mūdificatiōe si ē
dragagantū et gūmi arab. adiunāt in glutinatio
ne et solidatiōe. Et dicit qd esus carniū pa
pagaloz sanat pūlicos. De lacte hō dicitū est in
caplo. de empimate. Ip̄m eim ut dixit Gal. ē me
lius rebus oibus pūlicis. Aggregat eim cēs ien
tiōes. s. dixit mēfuc. mūdificatiōis solidatiōis
et nutritiōis. Est eim facilis assumptiōis bone
digōis cite penetratiōis et opie nutritiōis
humectatiōis et maloz chimoz conieperatiōis
sufficiēter absterfuit et mūdificatiōis et ulceris
solidatiōis. Dixit Gal. in libro. d. enchimis
et cacochimia scriptū est ab oibus medicis de
lacte euchi mīfūm est. Et pp hoc extimāt qdaz
eos qui hnt ulcer in pulmōe ab eo solo curari.
Et lac quidē muliebze melius est ceteris de quo
dix Serrap. Antiqui pceperunt ut bibant ip̄m
ex mamilla mulieris. Et dixit Ruffus. Si
pūlici lact ut lac humanū de mamillis de facili
ingrassant et eoz ulcera i breui tēpore sanāntur.

Dixit Gal. ubi supra in libro de euchi. lac
mulieris ceu familiare et etasde nature nobis. ū
inuit p̄eris ad pūlis passiones quia ad ne
ram pūlis. et nō uerā. Et alij quidā medici
et maxie. Eurifonū et. Exodatus dignificāt la
ctare sicut infantes eos qui ita habēt qz cum ex
cidit a mamilla decidit de p̄ria bonitate. Alio
rum hō lacum asinū post muliebze p̄ferunt
qm̄ ip̄m subtilius existens facilius penetrat ad
uniuersū corpus. Et post ip̄m caprinū. Et me
lius qdes ē ut lac eoz ab ubere sugat. Qd si nō
fuerit panēti possibile illud sugere ex ubere pp
horrores uel aliaz cāz. tūc qd melius est. ē ut po
nat sub aiali uas aqua calida plenus. Et in aq
illa ponat ciatus uel scutella in aqua recipiatur
lac ch mulget. pāno in lineo citato uel scutelle sup
posito ut p ip̄m decollet. Et statim cum multus
fuerit ab eo remoueat quā citius fieri poterit
supnatās spuma. Dixit eim Constantinus in pa
tegni qd anteqz bibat pus ab eo spūa decollatur.

Et Haly uoluit ut statiz lacte emulso imittat
ei de bombace ut p ip̄m pinguedinē lacti supna
tante auferas Et tūc supimisso sucharo uel me
le uel salis paz bibat. Et quia lac omne dix
Serrap. ē uelocius alterandiōis. Et pprie qn̄ aer
ē calid? oz ut bibat dū ē calidus apud exitū ei?
ex mālīs. Dix tñ Raf. 4. q̄tūēti. Auduit
ab uno sed confirmat? est rumor qd quidā spue
bant saniez fetentes post spūus sanguis et cura
ti sunt quidaz eoz per lac caprinū et quidaz p
lac asinū. et quidaz cōualuit in. 28. diebus cui
pater suus dedit de lacte asinū in potu p mul
sionē per mediā bozā et plus qn̄z. et cōualuit in
iunentis erat. Et oz cauere ne aliquid cibale
supra lac sumat et p̄cipue ne et superbatur ut
nuz. Dixit Mesue. non dormiat supra ip̄s n̄z
aliū recipiant cibum nisi postqz descēderit. et bi
batur in loco tprati aeris in iunio ante alios ci
bos et postip̄m quiescat in stomacis eoz. Di
xit Gal. assuefacere comedē lac ch pane simile
manifestissime predest. Et considerare cōue
nit ut bene digerāt. Cuius bone digōis signū
ē qn̄ non percipit sumens ip̄m doloze in uentre

n̄z rugitūz neqz eructationē fumosam aut acce
tosaz. Cum lacte tñ possunt misceri et res ci
bales et medicinales scd̄z uarias intentiones ad
quas datur. Dixit Alexander. Quidā passus
ē ulcus pulmōis et usū ē lacte cum pane simile
euitando potūz oīo uini bibendo loco uini de la
cte et cōualuit pfecte. Et qn̄ intentio ē ad glu
tinādū et confortandū possunt misceri cū lacte
amidū uel gumī arabico et dragagantū et simila
ut rose spodiūz sumach. Dixit Mesue. si ma
gis glutinū et consolidū ē querim? dicitur
cum 30. ros et silibus aut decoquatur ch lapidi
bus. Et qn̄ intentio ē ad lenendū spūū suc?
liquor. semen coti semen malue et silia. Et qn̄
intentio ē ad mūdificandū tunc pnt misceri ei yso
pus hāce capilloz ueni. et simila. Et qn̄ ē intentio
ad digerendū tunc semen papaueris. sciarcoia fri
gida. Et ad hanc intentionē dixit Gal. lac si dab
sume aquarū portulace popōis et melonis idi
et citruli aī. 15. et lactis caprarū ch mulget qz
tūc de p̄dictis. et in stagnato uase pone mīdo et
coque donec aqua deficiēt? lac remaneat. sic
n. pūlicis pdest et saniet atqz sanguis spūo. Di
xit Mes. si sumēs lac et stipationē parit. uiscer
oz ut eligat ex lacte illd in quo uicit fositas et
si non sufficit multiplicet postea eius q̄tūas i
die sequenti. et adhuc in die 3. Et si adhuc non
sufficit miscēdū ē cum eo quod est sicut suchaz
et sal. Et si adhuc non sufficit miscēdū ē ch istis
polipodiū. Et si habuerit uentris labietatē mi
sceat ei ypoquistidos et simila. Et si iustiz dra
gaganū et simila. Et si debilitatē stomaci troē
diarodon et simila. Ampli ppter p̄dictas i
plendas intentiones. non omne lac eque sufficit
sed unus plus altero cōuenit. Qn̄. n. ulceris que
ritur absterfio tunc. dñi? qd camelini meli? ē de
inde caprinū et postea asinū. Et qn̄ querit
ulceris consolidatio et amplior nutritio et p̄bi
tio a fluxu uentris tunc uacini meli? est deinde
ouinum. De quo dixit Simeon. si pūlic? fuerit
uirtuosus ut poterit lacte asinino. Et dixit
Silagorū qd debet dari in uase ligneo. Et d eo
dixit Rasis qd ip̄m soluit uentrē. Et si dixit
bebemefuay. Et uernale quidē lac uehemēt?
mūdificat qz consolidat. Lūus oppo^m facit est
uale. maxie qd sumi post estatis mediū. Et au
tūmpnale tenet medium inter uernale et estiuale.

Et ppter p̄dictas uarias intētiōes fuerunt
auctores solliciti de pascuis dictoz aializ. Nā
qn̄ queritur mūdificatio. debent pasci ramis et
herbis habentibus uirtutes appēdi cum abster
fione. sicut sunt yfopus timus feniculus apium
abrotanū et simila. Et qn̄ queritur cōsolida
tio. debent pasci ramis et herbis habentibus ali
quidē stipitiatē sicut sunt folia quere? coragio
la plantago et simila. Et simili uariāt postea
scdm̄ alias intētiōes tempata uel declināta ad
calidū uel frigidū fluxibilitatē uel stipitiatē

Et intellexerunt sapientes. lac dandū esse p̄
ficiis nisi sit res prohibens ip̄m. P̄ch bene
autem dationem eius que ypo. tenit in affo^m lac
dare. et. Que sunt quinqz. p̄mū qd nō sit do
lor capitis. ē. n. in eis nocitū ppter multā effu
mationē quā facit in stomaco caput ascendentes
Et non solum dolentib? caput sed etiaz carot
sis. habent. n. h̄y capita debilia. et lac nocet inde

bilis capitis. et propter hoc fit augens catarros
2^m est signus qd sit febricitans pituitus itese
eo qd acuitate caloris febrilis alterat velociter
ad caliditatem et sic onget discretas febriles. Non
valde uero febricitantib⁹ concedi potest ut i deo
affo. dixit ypo. 3^m est rugitus et suspensio ypo
cundriozib⁹. propterea qd in eis auget ipsas disposi
tionem in uentositate conuersus. 4^m signus est si
tis inuenta. in eis lac conuertit ad fumosus et aug
in cam sitis. 5^m est fluxus uentris maxie coleri
cus uel sanguine⁹ quia auget ipm sua serositate

Potest tñ lac in hoc casu corrigi exinguendo
in ipso multoties calib⁹ ignitū aut lapides flu
uiales ignitos aut decoquendo ips. et conuenit hoc
quando queritur ulceris consolidatio propterea
qd tollitur ab ipso serositas eius quare non rea
net tunc mundificari. Potest etiam corrigi n
remouendo serositatem p mixtionem rerum stipica
rum cum ipso ut ypoquid idos acacie et sitia
pōt addi. 6^m. f. Et stomachus solutus fastidire lac
ante pituitas. Dixit Almans. si lac febre genera
uerit auferendus est et p pifana usqquo febris
recedat danda est. et deinde lac denuo tribuatur
Et si febris iterum reddierit lacte remoto pif
ana danda erit. Dixit Mesue ex cibalis⁹ si
mul et medicinalib⁹ rebus ē lac acetosus coctus
cum torzellis seni. Et sit lac proprie. 3. y. et tor
cellarū cōtritarū. 3. i. Et in crastinū add⁹ lacte
circiter. 3. y. l. m. et minue de torzellis circiter
aur. i. Et hoc fiat diebus singulis donec ueniat
ad lac solus. Et cum puenit fuerit ad egritu
dine declinationē diminuat omni die de lacte
acetoso et addat d. torzell donec pueniat ad da
tionez torzellaz tñ. Et conuenit qñ adest fe
bris et grimus p solidationē. Est eim sedatiu
uehemētie caloris pstrictiū et p solidatiu. Et
posuit Mesue modū faciendi lac acetosus. De
lacte tñ dixit Rasis. 4° qñ nētis. credo qd lac
nocuius sit ulceribus diurnis qñ in pñ sit.
inuatiu. Sit aut do. eius cuz querit singulis
diebus libz. 5. Libez absqz auctore utendum
ē mane de lacte et in meridie de carnibus uolati
lium cū uino tēperato. Et de fructib⁹ come
dant passulas enucl. amig. d. mundatas caritas
pingues dactilos pingues pineas et fisticos. Et
grana qdez mirri cum querit p solidatio magni
sunt inuamenti. p solidat eim pter qd pstrictionē
faciat in banelitu. Et querit in hac itentōe xilo
caracte et iuiube. Et in mūdificatiōe conuenit
mel cāna mell et zucbarum. Et ista oia sunt de
cibis scde mēse. Dixit Hal. et ponit 4° qñ
nētis Si uenter fuerit insolubilis dandus est de
amigdalato et de oleribus faciētib⁹ ad hoc. Si
ho fuerit solubilis nō est dandū de pifana neqz
amigdalato sed de pane mundo cum succis stipri
cis. Et caseus quidē reccēs sine sale est utilis
in hoc et cuz qñritur constrictio et consolidatio.

Et dixit Rasis. Si passio fuerit longa et ex
debilitate pntis debile fuerit sputus et angustia
banelitus dandum est de pullis columbinis co
ctis cum fare orde⁹ de pullis galinaceis. Et de
ture ipsorum in potu et de testiculis galloz ad cō
fortandum patientem. Et restringenda est sella
eius toto studio. Et si natura fuerit lenis dan
dum est de pullis columbinis uel galinaceis co
ctis in ueruto. Et si ueter fuerit debilioz dandū

est de uittello oui affo cuz modico sale eo qd mul
to sale soluere⁹ ueter. Si eis iposuit salis nulla
esset egestio nulla fieret. Et dandus est de pe
dibus coctis cum amigda. pinctis et fisticis ut
cōfortetur uirtus. Et dixit Rasis. dico cōposui
hunc cibum ad corpus desiccatum cuz tñ qd
indiget humectari. 3. farine cicere fabaruz et
amidi ana qd sufficit. Et fiat inde pifana cum
lacte uacino oleo amigd. et zucbaro. Et si mixtū
fuerit de papauere melius erit. Si tamē febris
fuerit uehemēs dimittendus est lac. et farina cū
suo orde⁹ oleo amigd. dul. et zucbaro. Et dixit
si fuerit cum febre. dandum est de oleribus fri
gidis. Si ho sine febre de caulibus et spagis et
silibus holeribus mundificatiu. Et si me
dare de carnibus. da de uolatilibus affis eo qd
ius eorum inficit ulcus. Et landabiliores sunt
carnes galinarū perdidit et alaudaz ita tamen qd
nō sint pingues Si uero appetitus fuerit ad co
medendū uis mēdendū est ei de caulibus et len
ticulis et tri et amido et similib⁹. Et dixit. si
cibus facius fuerit de piscibus salinis p noctez
unā uel uices duas nimis faciet ad spuendū. Si
tamen plus acciperet inde dilaret ulcus et in
duraret. Et si sanies fuerit mala uiandū est
omne salitū. Sed insipidus bonus erit in cibū
spuētib⁹ materias acutaz et salaz. Et dixit
qd carnes citruloz et melonaz facile faciunt spu
tum. Dixit Mesue. Si affuerit febris uebe
mentia sit cibus eozuz chist orde⁹ bene coctus
cu⁹ cāris fluminalib⁹ qñ abluatur abiecus exte
mis eorum cū aqua et cinere cu⁹ iteratione. Et
canceri flumiales affi aut clissi in aqua orde⁹. Et
qñz datur coctum. f. chist orde⁹ cum lacte as
ne. Et qñz cum oleis frigidis. Et qñz cu⁹ aqua
orde⁹ uel cum aqua zucbari. Et qñz in lacte ex
tracto butiro ab eo et sunt inuamenti sublimis.

Et adduntur etiam eis cucurbita et blita et
citruli et oleum amigdaruz dulcium et similia

Et potus eozuz non febricitantiū dixit Mes
sit uinū albu declinās ad stupitū p mixtum
cum aqua pluuiali. et febricitantiū uero pot⁹ sit
aqua orde⁹ et aqua pluuial⁹ et rob mirri et syrūp⁹
eius. Et syrūpus de papauere cum uocat necessi
tas. Et aqua pluuial⁹ decoctiois cancerorum. Et
aqua granatoruz dulcium et similia. Et dixit
Mesue in 2ª mensa comedant passulas cum gra
nis post bonā masticationē eozum et granata dul
cia et citonia eadem semi cocta in rob et similia

Partiant cibaria eozuz et potus ad plures ui
ces. ita ut sit qñritas eozum que sumitur in uice
non granans neqz extendens stomachū. Et parē
tur in ueruto affi aut in patella siue testul. Et
possunt condiri cum mirro uel agresta et panko et
namomo. Et dixit Mesue. phibeatur ab eis
omnis lubricitas et constipacio uisceruz. et maxi
me lubricitas. lubricitas enim uehemens magis
resoluit uirtuem. Et coytum omnino deuitent.

Eura uero pntis per potionem
duplex ē scilicet uilis et picularis. Et uilis ē du
plex. prima ē correctio causaruz facientū pntis
Et 2^a est abscissio earuz. Et prima quidē cō
plent administratiōes medicinarū abscondentiū
nocumenta catarri. si accidit a catarro. Et simi
liter si acciderit ex precedente empimate pntis

ter scdm exigentias. Primus in modus e me-
lios. 2° in principio consolidandi e nullus
ualde. qm per hunc modum effugit timor de qstri-
tione saniet in pectore. Et dixit Serapio. oz ut
consideret loci distantia quare oz ut adiungas
duas species medicinarum simul. f. appropriatas
cum facinibus eas penetrare ut pueniat ad pl-
monem et maxime consolidant. Et scias q ul-
cus diuturnu qns per medicinas polari potest.

Dixit Gal. et pont 4° continetis. Ego uideo
quod illud uulcus pulmonis desicari potest p ne-
dicinas desiccantes donec includantur. Et Ras.
ait dico. q patiente humil. affidue erit ut san. Et
medicines quidem pdictas intentiones implentes
alite sunt simplices et alie composite. Et alie im-
plent una intentione tri. et alie plures. Et alie ad-
ministrantur interius. et alie aplicantur exterius.

Et de medicinis simplicib⁹ prima intentione
implentibus solam uel cum alijs dixit Mesue. no-
bilis et excellens erit mel. aggregat. n. in se
humorem mundi ficant. et obsterfidiu et pter h
e cibis et potus amicus nre et iuuatius ualde.

Et ex eis est aqua orde. Et aqua zuchari. Et
aqua ciceru. Et aqua ylopi. Dixit Democri-
tus. ylopus aut yreos aut frassion i. passius de
cocta i aqua mellis aut aqua orde sunt mundiffi-
cant bonu. Et basce et kemes de qua dixerunt
Dya. et Serapio q mixta cum melle more electu-
ari sumpta maxime couenit pificis et f. mei q
est in pectore difficilis educio. ipsius ena. 3.
y. mane tribus diebus cuz coctari. i. mell. sum-
pte optime profunt eis. Dixerunt Simeon et
Haron. si mane acceptus fuerit alkistran coctear
unus iuuabile erit ad sputu saniet diuturnu et tuf-
sim uelore et sputu ferens. Et gal dixit q si
ex pice liquida accipiat. 3. i. s. cu melle facit ad
sputu saniet. Et Dya. dixit. Alkistran in potu
sumptum in pondere. 3. i. s. mundificat ulcera pl-
monis. De medicinis autem copositis ad hac
intentione dixit Mesue. est syrupus ylopi. Et
foru⁹ eo elohoc d canlib⁹. Et de scilla. et dix
eis q sunt magni iuuamti e medicam e Gal. ipm
qdez e mundificantiu bonu. B. ylopi hacc yreol
an ptes equales qfice cuz melle. Et da mane et
sero s. 3. i. usqz ad. ii. cuz aqua mell. Et aqua
sublimatiois sciloz prassij et medicu yreos mu-
dificat pectus. b. oibus supflantibus et fame

Syrupus mudificatus bonus et utilis. B.
capiloz uene. ungule caboline et uiol. an. ii. i.
passul sebesten iuuabaz caricaz an. 3. i. ylopi
yrcos an. 3. i. berome seminis feniculi an. 3. i. y-
melis uel zuchari qsum sufficit. Et si expedit
addere pp febrez ordeu uiol et semina coia fi i
gida et silia fiat. Alius syrupus facies spu-
saniet et mundificas pectus. B. ligri. 3. ii. capil-
uene. 3. i. pulmois uulpis papaueris albi seminu
quatuor frigidoz rosaz uiol. an. i. semculi et se-
minis coti cancroz flumiali adbufto et pulue
rizaroz an. 3. y. plantagio uirge pastoris ylopi
sicce an. 3. vii. seminis citomoz. 3. s. decoqua-
tur in aqua fontis clari uel pluuiali et cum pent-
dys et zucharo fiat syrupus. Dixit Serapio.
alios quos qsequit pntis absqz febre et ascen-
dunt in sputo eius res grosse uiscose sicut gluti-
ni piscium. oportet ut sumat ea que abstergunt
et subliant. sicut decoctio ylopi in qua sit si

ylopus prassium kemes et yreos cum oleo de
amig dulcibus et amaris et oleo de granis pini.

Et dixit ad ultimū 2^m qtuates grossitudinis
eius qd egredit in sputo et 2^m qtuates pnatōis
capitis. oportet ut denur medicīne calide que
subliant et mudificēt. Et per oppositūz eli-
gant medicīne ubi qd spūit est subtile ligdas et
caliditas febrilis. Syrupus ualeō pificis cū
febre ualida. B. quatuor seminu coiz frigidoz
semis papaueris semis porulace et lacine et
malue et granoz coti an. 3. s. passul. enulea in-
iubaz sebesten orde. mundi. an. 3. i. uiol. ber-
bezoz an. 3. ii. capiloz uene. 3. iii. ylopi. 3. i. s.
caricaz. 3. iii. decoquantur in aqua orde in qua
canceri pus abluu pus cocti fuerint et colatura cū
zucharo fiat syrupus. Dixit Serapio. Maba-
che ad pus cuz febre et natura lenit. B. cassia.
mundare a granis lib. 2. s. iuuabaz lib. 1. sebesten
lib. 1. s. et passul lib. 1. s. decoquantur in lib. v. aq
donec remaneat. 3. ps. deinde colet et pbricat
sup ipaz ex pentdys bonis lib. 1. et olei amigb.
dulciz tertia ps lib. 2. et decoquantur lento igne
donec coagulet. Et tūc misceas cuz eo uiol
qritaz ternas pte lib. 1. et reponat i uase uitrea
to et detur ex eo 2^m qualitates uirtutis cuz aqua
de iuuib. Dixit Haly. Et febris manifesta est
et ualida. dabis tūc papaueris cum syrupo pa-
pauerino et orde illis ppinabis aquaz in qua
uenires cancroz lori ut supradictus e ceteris

Recessit est cū dixit Isaac. cum ulcus pul-
monis fuerit cuz febre. f. uchemēt in pms mti-
gare febrez deinde redire ad uulcus. si ro fue-
rit sine febre curandum est ulcus. Lobe uile
in hoc cū mundificas sufficēter. B. amigda.
amaraz bozebi an. 3. ii. betenice ylopi. yrcos se-
minis feniculi cinamomi ligri. an. 3. iii. croci ca-
pill. uene. cardamomi an. 3. i. caricaz pinguium
passulaz enulearoz an. 3. i. mellis di spumari qd
sufficit et quidam addunt pincos et grana coti.

Dixit Mesue. scdm res pplent admini-
tratio medicinarum materias ad pulmenē declinare
phibētus. Et hoc qdez pfiē scdm alierū duo-
rum modoz. Et pprie phibitōe mē que trans-
fert ad ipm ex altero mēbro et confortatio pul-
monis ne recipiat qd ad ipsum transferri de
materia et scdm plurimū que transferuntur ad
pulmonem sunt materie catarrales transmissē
et uicinis mēbris et ex pleureti et alijs dictis
superius. Sumā aut medicinarū pulmonē cō-
ferantiū dixit Mesue. iam diximus in capitulo
de tussi humida. Et ex eis est rob mirri et syru-
pus eius cum. 3. y. pulmonis uulpis sicci. Et ex
medicinis iuuamenti mirabil aggreganti b⁹ in se
uirtutē confortatiōis e medicamen gal. Qd re-
cipit pulmonis uulpis sicci liquiri. succi et capill
uē. et seminis feniculi an confice cum zucharo
decocto cum aqua qsum sufficit. Et qns confi-
citur cum rob mirri et est confortatiū amplius

Loboc uile. B. syru mirri et zuchari rob.
ueteris an. 3. y. pulmois uulpis gum arab et dra-
gaganti et succi liquir. croci et seminis feniculi an
3. i. confice bene pmiscendo. Prob. benf at
māe declinare ad pulmonē cuz rectificatione n e
bri mandantis et coaceruatio illas et cū deriuat
one earum ad oppo^m. 3^{am} res complent dixit
Mesue. administratiōes medicaminū putredis

que fiant in pulmone exsiccati. Et nos quidem
diximus in capitulo de tussi humida huius. admi
ni stranda eē post eductiones debitas in ext. rpe
per cas residuū purificandi oio. Et dixi q ad
ministratio ex mirra .ii. b. .3. i. cum melle .3. i. lā
bendo diebus interpolatis cum aqua in educen
do sanies est medicamē nebile. Et foris est alk
tran cum melle et galbano liquefactis simul. Et
.n. medicamen nobile uile. Et ex eis sunt me
dicine magis si aut tyriaco et metridatuz. Ista ēē
cōueniūt dixi Paulus. si datur quando pūis
fuerit diuturna. Et si indigemus dixi Mesue
medicina exsicante plus procedamus ad medica
men de arsenico et sulfure dictū i capitulo d em
pimate et non negligat medicamē huius. fūme qm
sanat si dens uoluerit. 4^m rem complent dī
xi Mesue. administratiōes medicinarū aggre
gantuz in se duas uirtutes. s. mundificationē et
consolidationē. Et hoc qm simul hec due intenti
ones impleri uolunt. Qm autem successiue. 4^a. i
tentio completur cum medicinis scriptis sigillā
tibus et cicatrizationib⁹ utas ut supra dictū ē. de
medicinis implentib⁹ ambas intentiones. siml
dixi Mesue est lac pprie asinus cum uirtute
subliterationis in ipso. Et lac caprinū cum tempe
rie sua. et muliebze cum ppteratib⁹ temperet in
ter illa. Aggregat. n. lac intentiones plures. Et
.n. res cibalis dilecta nimis. Et est ex reb⁹ que
sunt uelocis conuersiōis in sanguinē. et sangu
is biscoctus. Et est post illud medicamen abster
simus ulceris ratione serositatis. Et est res con
solidans ratione caseitatis. De lacte au ē suf
ficienter est dictum supra in dieta. Leuocō
ueniens in mundificationē et consolidationē et maxi
me ubi ē febris. B. seminis papaueris albi seīs
lunī torrefacti spody croci amido dul⁹ an. 3. i. q.
amidi gumī arab dragaganti seīs citonioruz
et citrulli ana. 3. vi. fabaz gnez con semis nastur
cij et amigdalar amaraz ana. 3. i. S. penidiaz. 3.
yij. dissoluāt penidie i aqua pluuiali et qficiat
Sirupus uul⁹ mūdificat et qsolidat ulc⁹ calorē
febrilez extinguit et tussis ardet. B. seīs papaueris
albi ordei mūdī. Zmubaz sebesten gnez coti et
gnoz mirri ana. 3. i. capilli uen. v. fopi seīs fen
ana. 3. i. y. seīs cucumeris cucurbite citrulli et me
lois seīs portulac ana. 3. vi. uol⁹ ac f. sub spody
seīs plātagis berberoz moroz anbi. imaturoz
seīs malue coraloꝝ an. 3. y. fiat eoz decoctio q⁹ enī
in aqua pluuiali et cum zucharo fiat sirupus. Ele
ctuaruz opt^m quod pnficos consumptos restau
rat febrile remittit diuersasq⁹ ulcus mundificat
et ab ampliatione pibet. B. tctudines et remo
tis obstrachis ab eis per infusionē ipsaz i aq⁹
calidissima carnes earuz prius exuēratuz bñ
loraruz et mundataruz in aqua ordei decoquātur
Et buliant usq⁹ duz bene cocte fuerint. Et tunc
optime terrant⁹ uel incidunt et hēantur pñec fē
fici et amigō. 3. possul. enuel. mūde et seīs coia
frigida munda et optime terrant⁹ uel inciduntur
et cum predictis carnib⁹ misceant⁹. Et supaddā
tur pulpe cancerorū flum. libi decoctoz et peidie
et candi. Et iteruz optime misceant⁹. deinde hēa
tur zucharus album solidus qm sufficit et deco
quantur in brodio dicaruz carniuz et aqua subli
mationis ranaruz et limaciaruz usq⁹ ad pfectam
decoctionē. et tunc supradicta oia sil i mezarū

existencia pbiānt et cum pistello dū dncendo
optime incorporent⁹. Cum autem sepe ceperint
superimutā puluis qui sic fit. B. saphiorū sma
ragdoruz iacinctoz ambaruz margaritarū abe p
coraloz ossis de corde cerui carabe an. 3. i. ci
namomi electi cardamōi mac⁹ iteos. 3. i. croci
an. 3. i. S. amidi suci ligri. dragaganti gumī. 2. b.
semis portul. an. 3. i. pulueris cācroz flumaliū
3. i. i. pulmōis uulpis. 3. i. i. Et bene icezpen
tur in uase uitreato usui rezeuef. Dixi Sal.
5^m. memur. Iste sunt res ex qbus pponit medi
cina ad desiccanduz ulcus pulmōis. s. cinamomi
mirra cassia. crocus sgnatuz oleū balsami spica
inda amomum ibus balaustia barbaricina such
luniz sigil⁹ gumī arab. opuz usqamuz et mugat
i radix granati siluistris. Et Kasis dixi.
dico q osimū folioꝝ latoꝝ desiccet pectus et pul
monē nimis. unde utenduz est eo in gradu 2° pū
sis ad desiccanduz ulc⁹. Dixi Mesue. Quia
medicinz ulcera pectoris et pulmōis qsolidant
sunt sanguis draconis et p se lūū sigill⁹ et at me
nuz De armeno dixi Sal. 9° de simplici medi
cina q mīnuz ualeat in qsolidando ulc⁹ pulmōis
qm desiccet ipm ita q inde nō excitat tussis ita
q inde salacia cadit quā sic potēter desiccet q
patiens extimar se pfecte qualere dummo non
accidat ei replo uel alia fallacia in regimine. Et
ponit ē hoc 4° qmēus. Et subdit Mesue
et carabe et stedenegi olibarū mastix balaustia
rosa et semes eius corali pposstidos cortices cā
croz flumaliuz usq⁹ semen portul⁹ assuz amidi
assuz semen malue et altee ossa semen arnoglose
assuz gumī assuz et fructus mirri et silia. De
fructu mirri bene maturo cū comedit⁹ dicit⁹ qdā
q ita desiccet et qsolidat pter q i aliquo necet
pectorē q putat ex usu eius pūis sanari posse
B. grana mirri et ea bene cōtere et in aqua plu
uiali pbiduz infunde deinde decoq⁹ ad medie
tatez aq⁹ p⁹ cōsumptionē cola et cū zucharo 20 f.
syrupus cōstrue et eo utere uile. est csm. Ista aut
in qbus predicte medicinz sunt miscende dixi
Mesue sunt sicut pprie melli ouez lac dulce et
aceto aqua pluuialis uel ordei decoctiois con
croz aqua sauch syrupus de papauere sirupus
de iuuib⁹ et uolatus et rosatus et silia. Et ex
qpositus sunt 20 f. de luto sigillato et de luto ar
meno. Et filoniuz pñeuz est ulumū. mundificat
cim et desiccet puredies et qsolidat ulcera. Et
nos scripsimus illud in caplo de spu sanguis
et alia multa que afferantur ad locum hunc. Et
rupus gluāas et qsolidas ulcus et caliditatez al
terans febrilez et arefieri corpus pibet. B.
seminū cōius frigidoꝝ. an. 3. i. uol⁹ ligri. et suci
eius seīs lactuce portul. an. 3. i. S. ungule cabaline
plantaginis urge pastoris an. 2. y. v. pposstidos
granoꝝ. mirri balaustiarum sumach 20 f. sandal.
oīuz berberoz an. 3. i. i. decoquātur in aqua plu
uiali et cū zucharo fiat sirupus. Et sunt q acci
piunt de sirupo isto et qponit⁹ ex eo le hoc cum
amido dragaganti gumī arab asso et puluere cā
croz. Medicamen Sal. 5^m memur positi 4°
qmēis qposstuz ex desiccatis glutinatis et
narcentis. B. cinamomi iburis suci ligri. an. 3.
i. mirre aur. quatuor dragaganti aur. vi. amomi
aur. vi. croci. 3. i. mell⁹ qd suff⁹ est ad recipiendū
pēs illas medicinas. Dixi Sal. Ista medicina

uacaciter nobil' apellatur patiensibus in pulmone
nleus. et oibus patiensibus in pulmone passioes
diuturnas. qm' sba cinamomi est subtil' et desic
catius. et amomū. ipm sequit'. et suc' ligri. et dra
gaganus sunt glutinatus. et mirra et crocus sunt
maturatus et dissoluti et desiccatus ana pax.
Et fuit ista medicia andromachi in qua si adef
sent uigile deberet addi ex narcoticis 2^m nece
sitatez. Lobe utile coposum ex 2^m fortatius
solidatius et narcoticis. 2^m. zuchari rosati ue
teris libz. i. karabe margaritarū ossis de corde
cerui sanguis draconis an. 3. ii. macis croci opy
an. 3. 5. dof. 3. ii. mane et sero. Post qd biba
tur aliqd lactis asini l' capare uel aq' dcoctiois oz
dei et mirrilloz. Scire oēs auctores q' cordes
fuerant in uulnibus zuchari 2of. De quo di
xit Mesue. q' ex rebus maximi iuuamēti ad cō
solidatōes et sanat oia uulnera est zuchari 2of.
sup qd nō pierit anus et agregatur in ipso 2^m uis
absterfiois ex succo 2of et uirius solidatōis ex
parte sbe caruz. Et nosti q' 2^m uis absterfiois a
2of. pp antiquitatez abscondit que adduc in recen
tibus possidet. Et Sal. qdem pcepit dari zu
charuz 2of. singulis diebus 2^m uis pluriā et
cum rebus medicibz et cibilibz et potabi
libz. 2^m omnem administratōe eius ita q' ē
cum pane. Et nō sunt eo post ipm plurimi. Et
nō ē cōprehensibilis numer' eoz qui sanati sunt
ex usu eius. mundificatiōibus in p'p' precedēt
bus. Gallat' eim qui uisur eo a p'ncipio dū mū
dificatio nō p'cesserit. coartant eim mās in pul
mone. Et nos dedimus cū lacte calido nō febrī
citātibus et febricitātibus cū aqua ordeī deco
ctiois cāroz fluminalium et alijs. multis modis
administratōis. Et inuenimus ipm esse medica
mē ultimū. Uerū quonē cōtingit ex ipso cōstrin
gi hancuz denit que elargāt ipm ex eis que
educūt saniez sic p'prie sirupus de isopo. Et
si accidat sup'calefactio pp' desiccationē dē si
rupus de iunibz aut uiof' et silia ex humectanti
bus et infrigidantibus. Et si sequit' ipm consti
patio uētris denit miraba de uiof' aut sirupus
eius cum aqua ordeī. Et postq' cessauerint bui'
reddet ad zucharus 2of. Et Alui. dixit q' si
neralia erant p'ita mulieri p'fice. Et frater su'
curant eaz cū multitudine acceptōis zuchari 2of.
Et tanta fuit 2^m uis q' fuit quasi incredibilis et
mixit postea pluribus anis. Dixit cōsiliator
zucharus 2of. sanz nouum infrigidat et humectat
sumptus euz frigidā. solum aut sumptum abster
git et cōsolidat. Aut quiz aut desiccet contrā
stipticat et cōsolidat. medū aut etate mediocri
ter opat'. Dixerūt quidā. tria sunt que ualēt
p'ficia sicut cib' et medicia. s. mel. ficus sicca.
et cancer fluminalis. dē q' dens eguus cū p'prie
te magis ualēt ita q' sirupus factus cum succo
eius et zucharo sanat p'fiaz et fluxuz sanguinis
undecūqz fluat. Dixit Mesue. qntaz rez com
plent correctioes cadentes in accidentia p'omi
tanta et supueniētia huic morbo. Et ex cōcan
tibus est febris. cōsumptio et macies corpis. et
debilitas. Et de supueniētibz est tussis. et flu
xus uētris. et cōstipatio eius. et fastidium cibi.
Et ita 2^m uis. dixit mūdificatōes ulceris lente
scenitaz febris succedere debere que si nō suc
cesserit 2^m uis corruptionē. ulceris p'fundari. Nos

aut expiatur circa oē tempus eius interponere
medicā febris uehemētiaz sedantia ut sigillen
tur ex hys et illis bñficiā cōcordantia quorū fi
nis est sanitas. Et qñ quidē ulcus est 2^m uis
mz cum febre. oportet ut soluti simus. Itā cāc
quas extinguit iste due habundies et q' sunt eis
p'prie sunt 2^m uis. Itaz 2^m uis febris est ex eis q'
exigunt q' infrigidāt et humectāt pp' illud qd 2^m uis
quē eāde attenuatōes corpis. Et uic' indigz eo
qd desiccet et quia est in pulmōe indiget eo qd
calefacit. Et ita sanis dicitur ē de ref. sētib' febrī.
Et succurrit dixit Mesue 2^m uis cōp' cū hys
q' adequāt et hūectant ex eis q' et potib' et reb'
medicinalib' et administratōe lactis dulcis et ali
eruz que diximus. Et confert eis balneatō
in aqua dulci postq' iam morbus in declinatōe
fuerit et ante illud est res p'auior et est egrum po
nere in desperatione. Dixit Haly. oportet re
studere in tussis mitigatione q'um potes qm'
ulceris cōsolidatōe tussis p'hibet et illic hunc
dabis puluerem qui ulceri et tussi prodest. 2^m.
seminis papaueris albi. 3. x. gummi arab. amila
cuscute an. 3. ii. seminis pozni ace catenite. mal
naruz an. 3. ii. spody succi liquit'. an. 3. ii. et tantū
dem penidiaruz tere diligenter et cōfice et da
ex eo. 3. ii. uel. ii. et postea sirupum tribue papau
ris aut iunbaruz. Et dabis pillas tussis in
ore tenendas que sic sunt. 2^m. medullarū seminis
zucurbite et citruli et cucumeris et mellonis et ci
tomoruz an. 3. 5. seminis portulace et papaueris
an. 3. 5. gummi arab. amila et dragagani et uulsi
an. 3. ii. tere diligenter et tantūdem penidiarum
supradde et cum seminis citonioruz spuma disti
pera et pillulas fac magnas subplanas et eas in
ore teneat alternis uicibus. iussiz. n. sedant. Ut
denduz in ē ne tussis sederit sic q' materie im'
detineant. Alui. n. Rasis 25. cōmētis. Quidā
senex screbat multuz sanguis et per longuz tps
Lumqz morbus multuz creuerit fuerunt sibi da
ti troisci p'hibiti tussis et fuit morbus miti
gatus et eger per dies aliquos liberat'. Et deid'
p' dies aliquos mortuus ē. Et ideo necessarius
ē non dare p'hibentia screaum nisi prius quod
fluit a capite restringat. Et qñqz coniungitur
cum ulcere mali humoris reple simul et copozis
extenuatio. Et tunc etiam iste dispositioes sūt
contrarie. nā extenuatio exig' et resumptiū. que
replōne augent et reple extenuancia que extenu
ationē augmentant. Et oz attendere ad quod ma
gis infestat. Dixit Haly. Si eger i immodera
tam corporis consumptionē incidit rege ipm
regimine cibicam patientū. Dixit Alui. n. uēter
sumo opere cauendus ē ne accidat corpus ei' q'
si acciderit huius pulueris bibitiōe succurēdaz
ē. 2^m. gummi arab. boli ar. spody semis mirri. an.
3. i. fiat ex eis puluis de quo sumat. 3. ii. cum si
rupo de papauere albo aut euz rob mirrino. hic
etiam puluis oibus fluxibus cum tussis cōstictio
ne indigentib' remediū affert. Cui plerūqz ad
duntur xilocaracte de siria et hdeluz de mecha
Dixit Haly. Si uentris illi acciderit solut' o
amputare ipm accelera. Puluis ualens p'fice
eis et tussientibus cum fluxu uentris qui egēt cō
strictione. 2^m. dragagani gummi arab. succi liquit'.
spody boli ar. et seminis mirri. an. pulueris enur
dof. 3. ii. cum si rupo mirrino aut de papauere

De medicinis applicandis ob extra os colligere que eductant secundum intentionem que habet cura sua. Dixit Serapio. Est necesse ut emplastrum pectus cum emplastris in quibus est mirus exiccant ut sicut aloes et acacia et nux cepressi et mugat et sandracca et ramich et medula caul combustorum et elkakumbat et oleum mirum et rosam et similia. Et hoc quando queri exsecatio ulceris et conlidatio. Et similiter si ulcus indiget molidificatione emplastrum fiat ex absterger ubi et molidificationem ex his que dicta sunt in precedentibus. Et si mlti si egerit lenitione et prohibitione exsiccatiois et in frigidatione fungatur pectus cum pinguedine ranarum sola et butiro et mucilagine seminis citoniorum et oleo amigd. dulcis et oleo nioi. lacte mulieris et cera pauca alba. De cura pisse per rugas. Dixit Hilbertus. nonissimum consilium est cauteris i furecula pectoris et hoc si corpus est plethoricum et humidum. Dixit Gal. super 6. capitulum dimiarum. Antiqui medici ad curam ulceris pulmonis cauteris combustis et calidum apponebant pectori. in studiis adhiberi debet ita uelox ut mora non contrahatur dum corrosio fiat i ulcere et magnificet. Idem dixit Rabi in. 13. p. 1. De cura lapidis in spiritalibus gnati dixit gal. 4. de interioribus. cepi dare patienti medicinam asmaticorum. Turq. eam suscepisset cepit de lapidibus minus elcere et interposito maiori tempore. hoc in passio toto. tempore uite sue minime recessit. Dixit Rasis 4. conueniens Medicine composite de medicinis singularibus puocantibus urinam et de aromaticis et rebus glutinatis et pauca. q. titate rerum narcoticarum uolent habentibus lapidem in pulmone et cetera.

De tertius

tractatus diuidi in sumas duas. In quarum prima tractatur de anima et eius fruib. siue potest et ipsius organa et instrumenta. Et in 2. de anathomia cordis et eius alijs disponsib.

Et prima q. d. sumas q. tnet capitula octo.
Capitulum. 1. de essentia anime.
Capitulum. 2. de fruib. et potest. anime.
Capitulum. 3. de uirtute uitali.
Capitulum. 4. de calore naturali.
Capitulum. 5. de spiritu.
Capitulum. 6. de humido radicali.
Capitulum. 7. de operantibus.
Capitulum. 8. de uita.

Summa uero 2. habet capitula. 15.

Capitulum. 1. de anathomia cordis.
Capitulum. 2. de Motu cordis.
Capitulum. 3. de principam cordis.
Capitulum. 4. de anathomia arteriarum.
Capitulum. 5. de egritudinibus accidens cordis.
Capitulum. 6. de Signis disponsib. siue complexib. cordis.
Capitulum. 7. de signis dispositionis cordis egritudinalis.

Capitulum. 8. de casu egritudinis cordis.
Capitulum. 9. de uniuersali curatione egritudinis cordis.
Capitulum. 10. de medicinis cordis i generali.
Capitulum. 11. de curatione malicie et psonis cordis.
Capitulum. 12. de apostematibus cordis.
Capitulum. 13. de Cardiacis.
Capitulum. 14. de tremore cordis.
Capitulum. 15. de sincope.

Capitulum. 1. de essentia anime.

Inquit aristotil.

2. de anima. Anima est actus primus corporis perfecti organici potest tam habentis. Est. n. actus non q. dem accidentalis non faciens unum cum ipso corpore. sed subsistens. faciens unum cum corpore cuius est actus. Et est actus dictus primus ad duas scilicet actus. Duo. n. sunt actus anime. scilicet primus et secundus. Et actus primus est esse anime in corpore cuius est actus. Et actus secundus est in corpore cuius est actus primus operari. Anima. n. in quibus est actus primus. corpus cuius est informat per ter hoc q. aliquid operari. Est. n. ut sic forma uiuentis unita ei ut perfectio perfectibili. pficit enim ipsum et dat illi esse et sit uiuus actu. uita. n. ut appetit et permanentia pficientis corpus in eo. Et quia ista perfectio est primus actus pficiens anime. Ideo anima dicitur primus actus. De qua dixit Augustinus. Anima est substantia existens per se. que nec est corpus neque impressa in corpore. Et non perit perente corpore. loquens de anima humana. sed remanet uiuens i ppetuum sine dubio siue tristis siue letis. Et ap. primo de anima dixit. Anima uidetur corpus continere. egrediente. n. ea ab eo. exspirat et corpus putrescit. Quis sciam dixit gal. in libro de utilitate respirandi nescimus. Et. n. dixit Augustinus. Ipsa non est corporea neque ulla alia qua longitudine porrecta. aut latitudine diffusa aut altitudine solidata. Utrum quia anima est perfectio corporis. et perfectio consistit in operari. Ideo anima corpori unitur non solum ut perfectio perfectibili. Sed ut inuenit ap. primo de anima et unitur ei ut mouens moueri. siue ut agens agere. Et cum agit dicitur actus secundus. Duo. n. in anima considerant. scilicet sua essentia. que cum unitur corpori est actus primus. et siue potente agens quibus cum agit est actus secundus. Anima in corpore non unitur. nec in eo persistit nisi mediante calore naturali. Sit. n. gal. 2. de inuicem membris in corpore est complexio inequalitate exis et recessu a contrarietate qualitatis qua mediante anima prout est actus primus i corpore persistit. Et si uer. in suo de sensu et sensato dixit. nullum corpus est subiectum anime nisi calor naturalis. i. nisi cum calore naturali mediante. Et. n. dixit ipse. Si nati calor auferretur a corpore uel ab aliqua eius parte uel membro ut oculo statim illa pars. siue membrum infrigidaret et annihilaret. Et subdit ibi anima est substantia non accidens. Est autem in anima si potest i operatione exire in maius extrinsecum transire nisi proprietas media que sunt ipsi anime ad operandi organa siue instrumenta. Anima saltem quidem et inordinatio in anima. unde oportet corpus perfectius. i. naturale

cuus aia est actus suo esse organizatus et in
organizatōe multipliciter diversificatū put pce
sus actus pmi in 2^m et in diversis multipliciter
uariatus erigit. Unde dixit Aristo. pmo de
generatōe animalū. Opus est ad oēm generatōez
suple et oēs aliaz anime actōez organiz. ptes aut
corpi organa sunt huiusmodi. Corpora aut orga
nica dicuntur ea que diversitate hnt in suis pub⁹
Et ideo ella et mixta in pfecta non dicuntur or
ganica. Et qz corpa aia magnā hnt in suis pri
bus diversitatē. iō ipa pprie dicuntur organica.

Que qz oia sint aia et organica. iter se
in magnā hnt diversitatem. dicitur eim q in pmo
loco ponit planta Et i 2° loco ponit animal rōnale
le. siue sit ex affixis terre siue petre. siue nō sit
affixus. in multis imperfectis siue sit ē pfectum
brutus. Et 3° loco ponit homo aial rōnale. In
quit Gal. pmo de iuuamentis mēbroz. corpora
aia rōnalū instrumenta sunt aiaz. q sunt in ipis.
Et oportet ea esse cōgruentia disponsibilibus earū.

Quia quoqz corpora organica mixta sunt. Id
circo in eis oibus duplex forma reperitur. una ē
quā sunt mixta. Et 2^a fm quā sunt aia. Nec
altera eoz dependet ab altera. imo una remota
ut forma aia. alia ut forma mixta remanet. ut
pater in plantis et animalibus et hominibus. et ē mē
tus que remanet 2^m mixtōez suaz aia aia ante ab
eis amota. Quis multa ex eis nō dū sic pōnt
sz in uia remanent ad corrupti. pfectim aia
irrōnabilia et homines. Discontinuat. namqz in
suis prius putref. etia et corrupti. fm uarias
in disponsibilibus cito uel tarde. formatū aia
in corpore pmanēte pmanet forma mixti. et non
corrupti nec in suis prius discontinuat. cor
pus putrefcit. Predictis quoqz generib⁹ tri
bus corporib⁹. phisicorū organizorū p diversitate
eoz tres corpes pondet aie diverse plantis quidē
aia uergetaria que qdē apud medicos uocat uir
tus nālis. et ipa quidē opatur opera nutritiōis
crescētis et generatōis. Animalibus hō irrōnabilib⁹
aia sensitua corripit. que qdē apud phos et
medicos. sz huiusmodi que exhibet motus et
sensus uoluntarij. hominū autē aia rōnalis melle
ctua q qz oīus nobilissima ē et plures et magis
multi formes exercere actiōes nata ē. Ideo cor
pus hūanū pceretis magis et decentius organi
zatur ē. Dixit Gal. corpus hūanū est iunctū
nobilissime aie. a qua influunt et potentie nobi
les et huiusmodi multiplices. Idqz congruentius est
organizatur. ut scia p anothomā declarat. Et
de aia hōis deinceps est sermo futurus. Ipa. n.
infundit a deo glorioso et bndicto in instanti. nō
eim acqrit per mortē. Quis nunqz acqritur nisi
mediante tēpore pcedere et motu. i quo mā pre
paratur ad susceptiōez eius. de quo tēpore et mo
tu pcedente dicit in fmōe 6°. qui est de mēbris
generatōis. que frequēter aia a phisicorū aia
sensitua noia ē. Que qdē nō antecedit in esse
fm tēpus in mā oēs organizatiōez. qm aia statū
in pmo instanti in quo introducit est organizatio
facta. qd pater. qz ipa prius infundit in corde.
Est eim primū corpi hūani mēbru qd ē aia
et cor. nunqz est cor. nisi sit organizatum. ergo
pus pcedit organizatio. pater ē hoc. qz si mē
sit mēbroz cōsimiliū generatio. et ipoz organi
zatio. mēbra eim spmātica pmo generatur. et nō

nisi cū debita figuratōe et lēmentōe et cōcūta
te in medio et alijs. hūgratia. non fit costarū
generatio nisi cū curuitate et pūtuatōe ad spū
nas. Et nō fit ossis debentis habere pūtuatē
generatio. nisi cū ipa cōcūitate et tali figuratōe
ne. et pmo generat et postea pūtuat et sic figurat
Et cōsimili in alijs aia in antecedit organizatiōez
aliquā. ut facit ad esse mor⁹ uolūtarū y localis.
qm talis motus esse nō pōt sine generatōe et mē
broz ad tales motus requiritur que sunt si ē ossa
nerui corde et filia. que oia talia ifusa cordi aia
antecedit in esse. organiz in pmo sensus nō affice
dit. qz statū q cor est genitū. ē ibi in eo sensus
organiz. ut caro nerui pāniculus. Perfectiōez
in organiz sensus intrinseci et extrinseci bene
antecedit. imo neqz statū natus post natiuitatem
pfectiōez sensus dicor bē. sicut nec ē motus
uoluntarij. sz tales pfectiōez acqrit post augmē
tatiōez. Non eim stat pfectio opationū cum oī
figurata. quare oportet augmētū fieri usqz ad
determinatū figuratē. pp quā figuratē necessario
requirit. quidā inferat. q aia nō est prius in cor
de qz opatur. imo in pmo instanti. quo incipit cē
p⁹ incipit opari. Itaqz uerū est dicere. aia nō ē
p⁹ habet esse. et nunc p⁹ incipit operari. Itā
immediate incipit cor augeri. et nō nisi alimento
ab extra attracto. Dicit in q aia in pmo. istā
ri antecedit fm tēpus oēm opationē factam.
Quis in ipō pmo instanti. incipit opari. quare
cludunt animaz semp esse in actu 2°. Et p⁹
ex dictis quomō p⁹ uiuit et ultimo ēi 2^m. Et
moriunt. pmo eim anima in eo recipit. In alijs
autē corporib⁹ mēbris anima recipit p pncipatio
nez cordis. hoc est p preparatōez facias a corde.
in alijs mēbris et per infusus eis a corde datus
anima in ipis recipit stat et opatur. Et secūda
hoc dicitur. Cor generat alia membra. Et hoc
quidem non facit per uirtutem qua est cor. imo
nihil aliud facit. nisi q disponit materiam alto
ram mēbroz pro gnatione eoz et disponsione qua
sunt apta per pūtuatū influxus cordis in ipis i
formari forma cordis. aiaz recipere ita q oia
cum corde sunt eadē spetie. anima. n. ut ē actus
primus non inest plus uni mēbro qz alteri sz in
omnibus eque ictū et eque oia iformat et iformā
do uiuificat ppter quod a quibuscūqz uitali uitali
corporib⁹ noiat. Et qz ut pater primo de aia
aia sensitua que dat cē corpori et cuilibet eius
parti non est diuisibilis in partes cōnueles. non
n. suscipit forma magis et minus. Idēqz ē tota
in toto et tota in qualibet parte licet primo ut di
ctum ē in corde recepta. Cum ergo dixit Auer.
12° metaphisice cōmento 2° oia humani corpo
ris mēbra sunt eadē genere. sed in cor antece
dit alia. large et non proprie assumpsit ibi genus
Et ideo non sequit sunt eadē genere. ergo sū
diuerse spetie. ymo sunt eadē spetie. Et cor an
tecedit alia generatione et pfectione. Et cū
dixit. 8°. phisicorū gnāta in principio et gnāta
in fine sunt alterius spetiei. intellexit de forma
specifica accidentali et non sūali. et ideo nō uolu
it q cor quod est primo genitū et alia mēbra i
fine et p⁹ ipm differat abinuicē specificē dīa sū
stantiali. sed solum accidentali. Et q sic uolue
rit. pater qz dixit sic se habet in istis sicut i arti
ficiis. Quidā dixit 27. 2° de aia in hys que

sunt de genere sibi uera dicitur nalis est a forma n
a materia quod patet quia statim qd aia sensitiva
auferit a carne ipsa caro non remanet caro. nisi
equiuoce. Non. n. amplius nutrit nec ampli? p
an opones carnis. In artificialib? uero dicitur su
mitur a materia non a forma. Et dedit ex^m hēa
tur securis bene apta ad incidendū cum cuspidē
et remouetur ab ea cuspidē. et fiat ex ea maleus.
non uariatur per remotionē forme eius essētia
eius quia est ferrus. remanet. n. ferrus et tū ibi ac
cidit dicitur accidentalis. Et scias qd quia di
ctū sit. qd anima sit actus prim? corporis organici
ipsa tū informat corpora qd sita ut sunt aīa et tū
non sequitur qd sunt organica qd sufficit qd sunt
partes organici. Aīa. n. non dicitur actus primus
constituit. nisi inq^m sunt partes organici. Rur
sum ex dictis patet qd licet materia ex quib? mē
bra habent fieri i principio differat specie ut ma
teria carni formū a materia spmāticorū. infine
tū iam factus mēbris nō differt spē. s. sunt pro
sus idem. in corpore itaqz unū caro nō differt
ab osse nec etiaqz neruis a carne et consil? de ali
is dicitur centrali sed solum accidentalī. Nec ob
stat qd caro hoīs differat spē a carne equi et san
guis hoīs a sanguine equi. sanguis. n. hoīs pōt
effici materia hoīs et sanguis equi licet possit fi
eri materia equi. non tū potest fieri mā hominis
Et caro hominis et caro equi non eadem forma
informantur sed diuersa spene. Et sicut nō drūt
membra hoīs abūte dicitur centrali. s. nō drūt
centraliter abūte comploes aut compōnes eo
rum sed solum accidentalē. Et partes quidē
corporis ab eo sepeate nō uiuūt qd nō drūt dicitur
nūāli centrali sed solum accidentalī sicut partes
aīalis anulosi qd sepeate uiuūt que differt dicitur na
merali essentiali. Si itaqz bene considerat diffi
nitio aīe supradicta ē diffinitio ostēdens quid no
minus nō quid rei qd ut patuit aīa ē quid simplex.
modo simplici ppet diffinitio qd noīa sicut cō
posito ppet diffinitio qd rei. Quāuis autē phi
losophi oēs et medici quētiāt in corpore orga
nico aīato. nō tū sensitivo ut in planta unaqz fore
māz. s. uegetatiuaz per quā planta et eius fructus
sibi attrahunt nutrimentū. digerit et in se quērit
nutrit crescit et generat. In corpore tū aīato sen
sitivo et pēpue in hoīe a se iūce de unitate aīe
disceordes fuerūt. Plato eīz in hoīe tres fore
aīas dixit. Et secuti sunt eīz plures physicoz et
medici et pēpue Gal. Quāz pma est aīa uegeta
tiua qd sita plantis et aīalibus irrōnabilib?. Et
fructus sensitiuaz que est p^m sentiendi intelligē
di et mouēdi uoluntarie. Et aīa. s. uitalis que est
pncipiū uite. Et uoluerūt pdictas aīas fore ab
iūce essentialiter distinctas. et eque pmas. ita
qd una ab alia nō dependet. S. ab unaquaqz p
fluente fructus sup uniuersū corpus distinctam
essentialiter a fructe alterius. Et quia pncipia
in corpore aīato distinguūtur distinctōe forme ei?
Ita qd sic tres aīas posuerūt i corpore hoīs ita
et in eo tria posuerūt pncipia que dixerūt esse eā
pma. in quoz uno quoz una donec pdictis aīa
bus residet. Et dixerūt qd aīe uiuificāis corp?
p^m pncipiūz sedes et origo est cor. Et aīe sensi
tiue pncipiū sedes et origo est cerebrum Et aīe
uegetatiue pncipiū sedes et origo est epaz. Et
qd uirtus aīe uiuificāis uocat uitalis. Et fructus

aīe uegetatiue uocat nalis. Et fructus aīe sensitue
uocat aīalis. Et moit fuerunt plato et Gal.
et sequaces eoz ad pdicta ponēdū. maxie qz ui
derūt pdictas fructus fore ualde distantes et di
stintas. et p cōsequens p suis exercēdis opera
tiōib? tēperamētis ualde distinctis egētes que
diuersa tēperamēta in eodez posse stare pncipio
nō uiderūt. quare coacti fuerūt diuersa ponere
pncipia. diuersa habentia tēperamenta ut sin
gulis earum singulum corēponderet pncipiū
et tēperamētū. Et qd pdicta p^m sunt tria
et sint pdicta membra patet quia ab unoquo
qz eoz mēbra alia influxum hnt. A. corde q
dem medianib? arteriis spm uitalis. A. cerebr?
uero medianib? neruis spm aīales. Et ab epa
te spm nālem medianib? uenis. Et nō iuenerūt
aliquid de pdictis tribus mēbris ab alijs mē
bris influxū recipere ymo nec unū ipsoz ab al
tero. Et ppter hanc cām posuerunt ea que p^m
Qd aut cor sit pncipiū uirtutis uitalis cere
brūz aīis et epaz nalis apparet pto tanto. qz per
horū mēbrorū lesiōē sequit in dicitis eozum
opōnibus nocumētū et per ipsoz curatiōē tol
litur nocumētum. Corde. n. lesio sequit lesio in
opōnibus uirtutis uitalis. et lesiōe a corde rēo
ta sequitur remotiō nocumēti opōnū uirtutis
uitalis. S. lesio cerebri sequitur lesio in opōn
ibus uirtutis aīalis. Et cerebrū curato sequit re
motio nocumēti ab opōnibus ipsius fructus ani
malis. Et similiter lesio epate sequitur in opatio
nibus uirtutis naturalis nocumētū. qd tollitur
ab eis epate curato. Uoluerūt tū pdicti au
ctores qd pdicta pncipia sibi inuicem tribuant
unū alijs et cōuerso. Cor. n. tribuit cerebro et
epati et uirtutē uitalē. mediante spū uitali quo
uiuit. Et cerebrū tribuit cordi et epati uirtutē
aīalē mediante spū animali quo sentiunt. et epaz
tribuit cordi et cerebro uirtutē naturalem
mediante spiritu naturali quo nutriuntur et cre
scunt. Aristot. autē 2° de anima uoluit aīas ho
minis fore essentialē unā distinctā cum uirtutibus
Et uoluit qd ipsa sit pncipiū uiuēdi sentiendi
mouendi et intelligendi sup. et quascunqz alias
opōnes exercendi suis uarijs et diuersis uirtutibus.
Et qz unū tū possit formas siue aīam. unū
solum in pibus suoz libroz posuit ēē pncipiū
pium in quo ipsa aīa residet. Et uoluit hoc tale
pncipiū ēē cor. Unde 3° de partib? aīalib?
ait. Eozū que sunt in corpore. necessariū ē unū
ēē pncipiū. Unum. n. est melius qd plura. ymo
tandem dixit. In uno quoz genere oīz dare unū
primū pncipiū quod alioz causa existat. et
per cuius attributionē cetera in 1° genere esse ha
beant. Oportet namqz oēm pluraritates ipse
ctiōis et confluentis contentuā demū in unū
ab quod supremū regularis adducere. Sic ita
qz in genere mēbrorū microcosmi. unū erit p^m
cipūz sicut in microcosmo. quod ē quia omne
quod in multis per unā rōnē uniuocam repit i
aliquo inest illi prius quod oīz alioz existit
causa. Sicut omne calidum ad primum calido
rum reducitur. sic uirtutes in corpore exētes ad
unā cāz reduci in qua uniuocē oīz. Cuius p^m
cipium ut dictum est Ap. uoluit fore cor in quo
primo recipi anima et ab eo sit uirtutis sepeari
qu. et eadem anime et fontē oīz uirtutū et om

nisi membrorum cor esse formavit. Et quia ita sit per
quam iam dictum est animam non stare in corpore nisi
cum calore. Non enim est reperire in corpore mem-
brum aliquod in quo calor sit velut in fonte nisi
cor. Et non dixit Aver. Cor in corpore sed elibam
ignis et cor hunc calorem ceteris distribuit corpo-
ris partibus quo mediate faciat operationes quod erit
ipsum in corpore primum principium. Et insuper
cor generat spiritum qui est anime organum principale
et virtutum eius vehiculum in reliqua membra. quod
patet quia spiritus in membra distribuitur ad cor in mul-
tis anime accidentibus reuertunt ut in sompno
et secundum Aristotem. namque ad primum sui mansionem. Cor
etiam principium corporis fore creator monstrat
nisi cum ipsum in medio corporis collocavit. Nam in
medio corporis sicut rex in medio regni sui.
ut equaliter in omnia corporis influat membra et
operetur pro vita et operationibus exercendis. Et
sicut rex a subditis non recipit sed erogat. Et
non res sibi ipsi sufficiens. Sed quod pro regno suo
multa habet agere opera illa sine vicariis et mini-
stris agere iuste et perfecte non posset. Ita cor ab
alijs membris corporis non suscipit sed erogat spiritus
omnibus et virtutibus. opera etiam multiplicia et diuer-
sa sine vicariis et ministris facere non potest. Sed
quidem sicut subditi quod a vicariis regis reci-
piunt in virtute regis. non vicariis recipiunt
ita et membra in corpore virtute cordis recipiunt
a vicariis suis habent. Sunt autem principalis o-
res cordis vicarii cerebrum et epa. quibus cor
suum spiritum mittens virtutem tribuit modificandi ip-
sum ut sit convenienter directus ab eis in alia mem-
bra congruus instrumens operationum. cerebrum namque sic
spiritum a corde receptum disponit et tale tempera-
mentum ei tribuit quod congruus efficiat instrumentum pro op-
erationibus virtutis animalis. Et epa consistit pro op-
erationibus virtutis naturalis. Et in hoc cordi deferuntur et
ministrant. Eximandum est in dicitur Avicenna in libro
de causa motus animalis alibi constare velut civitas
tem bene legibus rectas. que cum sic est non est ne-
cesse monarchiam in omni civitate loco esse quod ope-
ra in ea sine hoc bene fiant. sic est in animali et
fient in eo bene operationes proprie per natu-
ram. Nec est necesse animam esse in qualibet corporis
parte. sed sufficit quod sit in determinata parte cui
alibi sunt adnate que pars est cor. Ex quibus
verbis Avicenna putaverunt falso quidam ipsum volu-
isse animas esse in corde essentialiter solum et in
alijs membris solum virtualiter sicut rex in regno
suo. Sed Aristoteles non voluit sic. tunc enim
sequeretur quod anima non informaret omnia mem-
bra corporis essentialiter et eque primo sicut
cor. Sed voluit quod alia membra non sunt in
formata anima nisi in quantum sunt annexa cor-
di quod est primum in eis. Et voluit Avicenna quod omnes virtutes
principaliter sint in corde. veritatem quodam earum
in alijs membris principaliter manifestantur sicut
animalis in cerebro. et naturalis in epate. utque virtutes
in corde sunt diffuse sicut et in cerebro diffuse sunt
virtutes animales sensitiva et motiva. Et adhuc sen-
sitiva intrinseca et extrinseca. Et sicut in epate diffusa
est virtus naturalis nutritiva et generativa. Et per
diffusionem virtutis in corde non potest cor in omnes
extere operationes nisi per spiritum in alijs membris
dearmentum. per acquisitionem novum modum operationis
sive temperamenti. Sicut non potest cerebrum per se

rationem virtutis animalis in ipso nisi per spiritum ab eo
delegatum alijs membris per acquisitionem novum modum
temperamenti in oculis auribus et alijs sensibus
et membris organicis. Cuius si se intelligendum est
est de epate. Et sicut oculi aures et alia virtutis ani-
malis organa de se nullas habent virtutes nisi per influxum
a cerebro. Et organa virtutis naturalis nisi per influ-
tum ab epate. Sicque cerebrum neque epa per se
nullas habent virtutes nisi per influxum a corde. quibus
etque cerebrum et epa cordi deferuntur ut dictum
est ipsa in principium habent cerebrum quidem supra omnia
membra sensibilia et mobilia. Et epa super omnia
membra nutritiva et generabilia. prebent cum illis
cerebrum spiritus animales. huiusmodi epa spiritus natu-
ralem. Quidam autem supraposita opinionem. Avicenna.
quod anima una et non plures informet corpus et quod
libet eius partes confirmantur duabus rationibus. Qua-
rum una est. Nam si plures essent. tunc aut omnes
essent in omnibus partibus eque primo. aut una aliqua
pars. Non eque primo. quod tunc quare perfectior esset
una tante esset altera cuius oppositum declarant
operationes. Similiter si essent eque primo deberet
recipere unitatem cuius sunt spiritus distincte et indiu-
duum sit unum. Si autem una est prior altera. et per con-
sequens perfectior tunc ipsa perfectior haberet imperfe-
ctiorem. et sic frustra poneretur imperfectior cum
possit perfectior in operationibus imperfectioris. et ratio
est. si in corpore hominis foret plures forme essen-
tialiter distincte tunc ipsum non esset unum per essen-
tiam. sed per aggregationem. nam quod componitur ex pluri-
bus actu distinctis secundum essentialitatem est unum per ag-
gregationem non per essentialitatem quod est absurdum dicere
de corpore hominis. Ambas predictas opinio-
nes de anima hominis recitans Avicenna. primum prin-
cipium doctrina de virtutibus capitulo primo dixit. Quod
generat virtutem. et operationem ab eis puenit
tuum apud medicos sunt tria. scilicet genus virtutis ut
naturalis. genus animalium et genus naturalium. Quintus
namque physicorum. quod platonem et sequentibus eum et
medicis omnibus precipue Galieno videtur quod unaqua-
que virtutum dicitur membrum principale habet. quod eius
extrahit minora et a quo eius procedunt operationes
Et videtur eis quod virtutis animalis sedes sit cerebrum
et ipsius ab eo puenit operationes. Et quod
virtus naturalis duas habet species una cuius est custo-
dire individuum et custodire ipsum que ministrat in
parte nutrimenti quod usque ad finem crescentie ducat
corpus. Et huiusmodi. quidem sedes et operatio eius
processus est epa. Alia species eius est cuius est
speciem conservare que est ministrare in re gene-
rationis. Et separatur ex humoribus corporis sperma-
tis sibi deinde ipsum informat sine creatoris pre-
cepto. Et huiusmodi. quidem habitatio et operatio
eius puenit sunt testiculi. Unus autem viri-
talis que ex se ipsa conservat qui sensus et motus
vehiculum existunt et ipsum reddit aptum ad ipse
impressiones recipiendas cum ad cerebrum puenit
et facit ipsius potentem dandi vires ubique et pa-
ditur. Et huiusmodi quidem virtutis sedes et operatio
eius processus est cor. Omnibus autem philosophis
dixit Avicenna et maioribus. scilicet Aristoteli videtur quod omnes pre-
dictarum virtutum principium existat cor. sed pre-
terea operationum et earum manifestatio in his predictis
existit principium quemadmodum apud medicos ce-
brum sensus existit principium. Et per hoc unum
quodque sensus suus habet membra. in quo et ap-

paret opatio. Et dixit Aui. in capto de uirtu-
tibus uitalib⁹ q̄ apud medicos nisi sp̄s i cereb⁹
ad aliam conuertat complōne non p̄parat ad re-
cipiendū animā que est principiū motus ⁊ sen-
sus. Et similiter in epe licet prima complo tam
iuenit ad recipiendū primā uirtutē uirtutes idest
q̄uis sp̄s q̄p̄o talis sit cum generat in corde
q̄ recipit uirtutē uirtutem hoc est q̄ sit cōueniēs
instrū cuius non tñ cum illa complōne potest re-
cipere uirtutē nālem ⁊ aialem nec recipit eas ni-
si post receperit aliam q̄p̄ones i cerebro ⁊ epe
Et n. apud medicos dixit Aui. unū quodq̄
opōnū genus aliā habet animā. Et nō ē anima
una ex qua uirtutes dicte p̄fluant omnes. ⁊ secu-
ti sunt eum Aq. fere omnes pbi ⁊ Auer. etiam
2° collz. Et etiam ipse Aui. 6° de naturalib⁹. Et
p̄pterea dixit. q̄ cum considerant ⁊ cernunt i
uenient rem sicut uidetur Aq. stotili ⁊ non sicut
uidef ipsi. Et iuenit tractatus suos extractos
de p̄positiōibus sufficiētib⁹ ⁊ non necessariis i
quibus non consequit nisi q̄ ex rebus appret
Et subdit Aui. Medico inq̄tūz medic⁹ non aut
net ut consideret que sit earū duarū sectarum
ueritas sed illud considerat p̄bus habet. medi-
cus. n. cum concedit ei mēbra p̄notata dictarum
uirtutū principia existere non curat nisi de eo
quod de esse medicatōis considerat. Neq̄ consi-
derat an ex alijs habeant principia que sunt in
sp̄is p̄notata uel non. Neq̄ istud ex illis existit
que p̄bus non leuā ei facit. Et Auer. 2° col-
liger dixit. distinctio uirtutū scdm medicos i uir-
talem aialem ⁊ naturalem licet non sit cōueniēs.
parum tñ potest nocere in arte medicinae. Sed
cōueniēs distinctio ē illa que sit scdm modū natu-
ralem. Est autem medicus artifex sensibili⁹ in se
quens sensum. Et quia uidit ad sensum opōnes
aiales p̄mo procedere uirtute cerebri ⁊ nāles
uirtute epatis. Ideo posuit cerebri p̄mū prin-
cipiū uirtutis animalis. Et epatis p̄mū principii
uirtutis naturalis. Et posuit cor p̄mū princī-
piū uirtutis uitalis. Que medicorū posicio ne-
dum qd sit contraria scie medicine sed est utilis
⁊ necessaria q̄tūz ad sciām medicine spectat ra-
tione iuenta ⁊ ordinata p̄ opatiōibus congruis
medicinis. Nam cum non possint uirtutes aiales
uirtute cordis in opōnes exire nisi per modū rē-
peramenti sp̄i in cerebro attributi nūq̄ opōnūz
earum lesio euitaret. nec ipsarū sanitas ⁊ per-
fectio conseruaret per remedia soli cordi attribu-
ta. ymo nō nisi per remedia cerebro exhibita re-
mouentia ab eo q̄p̄ones extrancā ⁊ nāles cōf-
uantia ut sic ualeat cerebri cordis mēdicare
sp̄m. ut sit p̄o opōnibus aialibus quētiēs in-
strumentū q̄tūzq̄ cor cerebro bonū sp̄itū mī-
tat. Et consilz est de uirtutib⁹ ⁊ opōnibus nāi-
bus circa epat. et hoc uoluit dicere Auer. i uer-
bis superius adductis. Cum tñ medici supra
dicta tria ponant principia. cum b tñ non negant
sed affirmant cor p̄ncipali⁹ ēē omni p̄ncipali⁹
Et ob hanc eām medici p̄mā intentionē faciunt
ad cor ⁊ in suis processib⁹ non absolūt medici-
nas cerebri ⁊ epatis a medicinis cordis sine nō
absolūt curationē egritudinū cerebri ⁊ epatis
a curatione cordis. Unde 7° terapenrice monuit
Gal. medicos fore in omni eorum actu sceleret
⁊ sollicitos circa cor. Est. n. hoc dixit Auer. de

taurus uirt. Et enim dixit Gal. 5°. de interio-
ribus. dico cor fundamentū esse ⁊ fontē natura-
lis caloris. Et necessariū est cor pati adueniente
morte. mors. n. semper imitatur p̄ximitatē con-
p̄onis cordis. Corde. n. patiente cetera mēbra
languescunt ⁊ parunt. faciunt. n. mēbra opōnes
suas recte moderato temperamēto cordis. Aciō
enim cerebri ⁊ epatis leditur lesio cordis tempa-
mento. Et non ē necessariū actionē cordis ledi
lesio temperamēto cerebri uel epatis. Si. n. se-
sus ⁊ motus actio non inueniatur in corpore aialis
eoq̄ cibum non recipientē sicut conungit in ye-
me habitantibus intra terre tñ necesse est ipsum
minime mori quousq̄ cor non patitur. Am-
pli⁹ de principatu cordis suo ca^o i feri⁹ appebit
Nota Aui. circa finē libri de sensu et sen-
sato uoluit sc. q̄ cognitio diuersorū sensibilib⁹
nō sit in alia ⁊ alia p̄e corpis. Neq̄ sit diuersūz
illud qd iudicat de aliq̄ uno sensibili ab eo qd
iudicat de alio sensibili. sz idēz p̄eise eo q̄ aia ē
que iudicat de omni sensibili. Et ipa eque oēs
corps p̄eise i format ita q̄ i qualibet p̄e corpis
pōt iudicare et iudicat de quocūq̄ sensibili. qz
p̄eise eades est aia que hz oēs ap̄hensioēs et cō-
gregatioēs et iudicia. Ideoq̄ ibidez dixit Aq.
Necesse est esse unum aliq̄ quo oia mēbra sen-
tiunt et hoc est ipa aie i ba. Et purauerūt itaz
quidā p̄ p̄dicta Aq. uoluisse oēs ap̄hensioēs.
cognitiōē. et iudiciū in corde fieri ⁊ errauerūt
Nāz q̄uis aia de se sic sit potēs facere ut dicat
est. actu tñ nō pōt ap̄hensioēs facere nisi mediā
ribus organis. et ita dicit q̄ non alijs. Non eim
pōt p̄bigratia uisionē facere nisi in oculo. ⁊ non
mediante aliquo alio organo unde et p̄ hoc di-
citur q̄ postea uisua est in oculo. Et ideo licet
aia que est in pede sit uidens. et in se subiectiue
uisionē beat. nō tñ dicit q̄ uideat in pede sed
in oculo qz nō est pes q̄tūz organū uisionis sz
oculus. Et ideo dicit nō qd uideat in pede sz in
oculo. Et ideo dixit ibi Aui. Aliud est ge-
nus. i. sensibilib⁹. p̄ aliud. i. organū sensiti. Et iō
tēp subdit qd sensitiuūz. i. aia fm. q̄ est indiui-
sibile fm unū actū est sensitiuū dulcis ⁊ albi. qz
aia fm q̄ considerat ut una nō. relata ad organa
eades est oīz. sz q̄ sensitiuūz diuisibile factūz
fuerit. i. per relationē eius ad diuersa organa in-
cipiendo diuersa sensibilia fm actūz alijz uel
sz q̄ ipsis reb⁹ cōtingit. Itaqz in aia unū erit et
idēz numero albus et dulcis et alia multa. si nō se-
patis passiones abinuitēs fm esse alterum unū
cuiqz. si se ergo ponēdūz est et in aia unū et idē
numero esse sensitiuūz oīz. sed tñ esse alterū et
alterū hōz quidēz genere hōz quidēz sp̄e quare
et sentit unūz simul et eodem et uno rōne uero
nō codes. Et scias qd q̄uis oia mēbra infor-
mētur aia sensitiua tñ in oia sensitiua. tñ qz nō hēant
ab aia aptitudinē ad sentiendūz. sz qz in eis de fi-
cit organū sensus. et mediūz que si haberet senti-
rent. Et dato q̄ unūq̄ sentiant. nō tñ frustratur
in eis aia sensitiua. qz in eis alias opatur opa-
tiones. Et si lēz q̄uis oia mēbra i formētur aia
sensitiua. tñ nō oia sunt organū sensus qz ad sen-
sum nō requiritur tēperamētuūz absolutū. sed de r-
ticularūz ut tale quale est in neruis. Et qz carēt
mēbra aliqua medio et organo sensus iō lz ad ea
influat spiritus sensibilib⁹ nō tñ sentiant que si

haberēt nūq3 sentīrent. qđ p3 de poro sarceyde generato d mā nutrimentali effis ad quē n uenit spūs aīalis sensitīuus absq3 pri^o. et tñ q2 factus est organū sensitīuus sicut de ei^o sensatione p3 per remotiōē totius eius qđ ē super ossē in qua remotiōē cātur magna sensatio rē.

Capitū. 2^m. de uirtutibus et potētīs anime.

¶ Supradictis r3

qđo medici diuidentes aīam in uires prima sui diuisione diuise runt in uirtutes aīales et nāles.

Sz anteq3 distinguam⁹ aīas in uires sz p^o os Sciendū est qđ uis siue virtus. posse siue potētia aīe in nullo differūt. sz penit⁹ synonyma sunt.

Uirt⁹ tñ repit⁹ sumpta multipliciter. uno mō p uirtute morali de qua declarat Aristō. in lib^o ethicorū siue ēt p habitū acquitū ēt i aīa hoīs ex multis et frequētibus operatiōibus bonis quo homo dicit⁹ morosus et uirtuosus. 2° modo pro excellētia alicuius rei que excellētia est ultimū posse ipi⁹ rei. et sic sumit⁹ ab Aristō. p^omo celi et mūdi. 3° mō sumit⁹ p qualitate a qua opatio pcedit maxie tñ p qualitatē b^o et hoc p unde p^omi p^oma Aui. dicit⁹ virtutes p^ome elemētōz rē. Et ite rum cuz elemētā agunt et patiūt⁹ adinuicēz suis virtutibus. i. qualitatibus. Et aliqñ sumit⁹ p qualitate siue forma rei. oculia que dicit⁹ p^oprietas rei siue forma specificā ut ab Aui. p^o 2ª cap^o de eo qđ bibit et comedit. Et uliō modo sumit⁹ pro eo qđ est p^oncipiū opationū in aliquo cuiusq3 modi sunt opatiōes ille. et sic sumit⁹ ab Aristō. p^omo de aīa. Medici uero qua de opatiōibus incorporeis se nō intrōmūt⁹ ut de opatiōibus aīe intellectūe quia nō mediātibz corpōis instrumentis sunt. Ideo de ipa aīa intellectūa et eius opatiōibus in ipōz scia nō se intrōmiserūt. sz derelinquerūt eaz p^oys. 3^a p^o tñ est que corpi humano infusa suoz habilitate instrumentoz spūsoz nūq3 ociosa p^ost⁹it. que cum sit rōnalis ex admittenda potētia sibi a suo creatore collata in hōibus nō solum p^ontia sed q^o p^oterierant et que futura sunt tanq3 p^ontia uidet. siue in die uigilando. siue in nocte dormiendo.

Et hinc est qđ qñ uigilamus ali qñ intentiōē nostraz in recordatiōē p^ontiū nostrorū dirigim⁹ quorū forme q^ontitates et limamēta omnia sic p^oncunte memoria et ymaginātiōe distincta concipimus ut non p^oterita sed p^osentia siue ex creatiōe uidere credamus. sic et eos quos diligimus suarū ymaginū p^osentatiōē licet absentes. tanq3 p^osentēs cernimus. Sicq3 nō existētia mente fingim⁹ que ut p^ontia per ymaginātiōē concipere uidemus. Propterea mēns intentiōe adhibita pictozes ymag. ne figuli⁹ uasa. scriptozes litteras nūduz inceptas distincte determināt et contemplant. sic quilibz artifex suū artificiatū longe prius quā perficiat mētur. Neq3 aliquā formā alicui rei ip^oimit nisi eam quā prius mente conspexit. In uigilia etiā rep^o p^ontiū et p^oterieratū consideratiōe discreta futura p^odicimus ante uisa. Sicq3 perit⁹ medic⁹ per p^ontia et p^oterierita signa egrotantiū que p^ospicit conuota uel iconuota egrotantiū futura p^odicat

Sic et plurimi sapientes diuersorū temporū consideratione fertilitatē uel p^oeritū uel pestem futuram p^onuunt. Et q2 homo animaz b. bet intellectuā dixit Sal. p^omo de utilitate p^ontiarum. datum fuit cui^olibet animali p^oteret qđ hōi aliquid loco armorū quo se defendat et de fēdere possit in iracundia timore et audacia. Et i su^o angustis et passiōibz quo armorū gaude rent beneficio. homini uero q2 naturali cor et artificio armis caruit oibus Sed loco armorū dāte sunt sibi manus quibz uirt⁹ loco omnū generum armorū. Et loco naturalis artificij. data ē homini virtus intellectuā et estimatiua quartū imperio manus que est organū organoz. oīa artificia quibus homo indiget acquirit et adaptat ut ubi natura in eo deficit ars supleat cōplementū Sed apud medicos hoc uliō mō sumpta uirtus sumit⁹ pro p^oncipio opandi opationes anime corporeas. i. que mediātibz mēbz incorporeis organū sunt siue actiue siue passiue. Sunt enī quedam opationes anime que p^oficiunt mediāte actione. ut motus uoluntari⁹ et dñr actiones. et quedam mediāte passiōe ut sensus et hec passiōes dicunt⁹. Et isto uliō mō sumit⁹ uirtus in proposito. Que uirt⁹ dupliciter considerat⁹ uno modo q^ontum ad rectaz et mēā et p^oncipalem significationē huius nōis uirtus. per quā significationē denotat⁹ anima in seipsa p^oter oēm qualitatem seu dispōnēz corpōis ab ipsa inf^ozmati quāz quidam uocant significationē in recto. Et ut sic. nihil aliud significat qđ ipsam aīam. nec ē aliquid distinctū ab ea sed ē pure ipsa anima Et est ut sic recte loquēdo una sola uirtus. quā una sola anima. Et si uirtutes eē dicunt⁹. i. nullo a se differunt sed sunt. p^ost⁹us cedem. 2° consideratur uirtus non q^ontum ad p^oncipalē e⁹ significationē sed q^ontum ad scōariā. quā quidaz uocant significationē in obliquo que ē q^ontum ad illud quod q^ontatur quod q^ontatum est anima relata ad suas opationes mediātibz ydoneis corporeis instrumentis. Et ut sic considerata uirtus anime dicit⁹ quid distinctū ab ipsius aīe essentia. Cum n. anima exerceat aliquā unā opationē uel p^oles cū uno tempōre uel pluribus. d^o eam uel eas exercere cum tali uel tali sua uirtute que talis uirtus licet significet ipsam animā aliquid tamen plus connotat⁹. Cum n. dicit⁹ uirtus naturalis significat ipsa anima exerceas opationē naturalez cum aliquo uno tempōre: o i ali quo organoz corpōis. Et cum dicit⁹ uirt⁹ uirtus sua significatur anima uidens mediāte ipamēto et organo oculi siue cōnotatur actus uidendi et sic dicit⁹ distincta ab anima. manifestū ē enī qđ organū et eius tempamētū sunt quid distinctū ab anima. Et quia opationes anime sunt ual de diuersē et per eius diuersas uirtutes cū diuē sis ualde temperamētis et organis facte. hinc est qđ non solū in dicto scēe uirtutes significationē uirtus ab anima dñt. sed etiā uirtutes una ab alijs eēntial⁹ distinguūt. Cum illud quod q^ontatur per unā uirtutē ut uerbigratia per naturālē sit eēntial⁹ distinctū ab eo quod q^ontat⁹ p^o alia ut per animalē. Et sic scōm istud significatū 2^m uirtus triplex ē et tñ scōm p^ontum est nisi una.

Pro hys dixit Dam. in anforismie. Virtutes naturales uaria nōia habentes una eadēq3 sba

Et sed scd3 varia et diuersa officia a diuersis me-
bris egrediencia diuersis uocabulis nuncupantur.
Et ter magis dixit non te trina p[er]icio a[ut]e quam
diximus e[ss]e simpliciter frequenter audita p[er]urbet
sed eam intelligas non intelligibiles quas nulla
habet simplex e[ss]entia o[mn]es di[st]r[ib]uit uel ip[s]e te-
ritas uel officia rationabiliter di[st]r[ib]uita. Se-
cundū ergo hunc modum uirtus considerata d[ic]i-
t[ur] p[er] hoc q[uo]d ē facere op[er]ationes suas cū cō-
p[re]bensione et motu uoluntario. Aut facere op[er]a-
tiones sine cōp[re]bensione et uoluntario motu.
Et scd3m has cōsiderationes diuidens d[ic]it. 2.
de aia uirtutē prima sui diuisione diuisit in du-
as dicens uirtutē alia est animalis et est que op[er]atur
cum cōp[re]bensione et motu uoluntario. Et
alia naturalis et est illa que sine cōp[re]bensione
et motu uoluntario op[er]atur. Communis tamen
p[ro]p[ri]um sententia fuit q[uo]d omnis uirtus corp[or]is
ē aut ab aia aut a natura. i. aut animalis aut natu-
ralis. Et p[er] consequens q[uo]d omnis uirtus op[er]a-
tio aut animalis aut naturalis existit. Et non di-
cuntur sic quia non sint ambe ab aia quia ymo
sunt. ut sic. n. quilibet uirtus anime est animalis.
Sed quia anima habet uirtutē qua corp[or]i uirtutē
p[re]bet nutrit crescit et generat faciens p[re]dictas
operationes sine sensu et motu uoluntario
ad modum nature. Ideo uocata ē ipsa uirt[us] na-
tura siue naturalis. Et habet insuper uirtutē qua
sentit et uoluntarie mouet que op[er]ationes excel-
tiores sunt op[er]ationib[us] nature. Ideo uirt[us] eas
faciens retinet dēnotationē ab agente et uocata
est anima siue uirtus animalis. Uirtus tamen
naturalis scd3m p[ro]p[ri]os potest diuidi in duas. qua-
rum una est que sp[irit]um generat uiuificat et pulsatur
Et ista a medicis uocatur uitalis. Alia est que
nutrit crescit et generat. Et ista a medicis uo-
catur naturalis. Quis ambe simul ap[er]bis uocen-
tur nāles. Dicitur aut[em] ubi supra. Si sibi uolue-
rint dicere h[uius]modi que ē p[ri]ncipius cōp[re]hēdendi
et mouendi q[uo]d ex aliq[uo] puenit p[re]bensione aia
lez et nāles uoluerint dicere p[ro] omni h[uius]modi ex
qua sua actio puenit s[ecundu]m huius forme diuersita-
tes i. sine p[re]bensione et motu uoluntario tunc n[on]
erit h[uius]modi uitalis. aialis sed naturalis. Et ut sic
naturalis sumpta s[ecundu]m p[ro]p[ri]os. et nō 2us medicos est
p[er]tra di[st]incta animalis. Ideo subdit Aui[stinus]. q[uo]d
uirtus naturalis. i. sumpta s[ecundu]m p[ro]p[ri]os est altioris
gradus q[uam] illa quā medici dicunt nāles. Q[uo]d est q[uo]d
naturalis 2us p[ro]p[ri]os nō solus op[er]atur alimētus sed
et sp[irit]us quos nō op[er]atur nāles 2us medicos. mō
sp[irit]us dignior ē alimēto. Et ē uitalis dignior
naturalis 2us medicos. q[uo]d uitalis solum rep[er]itur
in animalib[us]. illa aut[em] naturalis ē in plantis mō
animal dignior est planta. Et ē ea dignior q[uo]d p[er]
suis op[er]ationib[us] ampliores requirit naturales
calores ea. Et q[uo]d una existens mouet motibus
cōtrariis. ut cum pulsatur. Naturalis h[uius]modi 2us medi-
cos et si moueat motibus h[uius]modi nō facit illud ut
existens una s[ed] due. Auer[ro]es. in 2° coll[ationis] dixit q[uo]d
h[uius]modi uitalis non differt essentialit[er] ab aiali et na-
turali. s[ed] in uirtus uitalis nō est naturalis absolu-
ta. s[ed] p[er]fectio ordinis q[uo]d nō puenit est natura-
lis ergo uitalis. q[uo]d uitalis est p[er]fectior in illo ge-
nere. Et ideo uitalis nō rep[er]itur ubiq[ue] rep[er]itur
naturalis. Et uirtus uitalis s[ed] nō differt a natu-
rali e[ss]entialit[er] in medico habet i[st]as ponere di-

stinctam q[uo]d insequitur sensus et uidet instrumēta
eaz quodammodo di[st]incta. Sed uitalis differt
essentialit[er] ab animalis. quia non est sensitiua neq[ue]
motiua uoluntarie licet moueat naturalit[er]. Quia
tū differt uitalis et aialis essentialit[er] ita in se
h[ab]et q[uo]d in nullo corp[or]e p[ot]est ēē una q[uia] in eo possit
esse et sic altera. q[uo]d necubi rep[er]it uitalis q[uia] illic
sit animalis et p[er] cōsequens sensitiua et motiua
uoluntarie. Dicunt q[uo]d q[uo]d o[mn]ia mēbra h[ab]ent etiam
potentes exercere op[er]ationes ip[s]e p[er] ut sic dicitur
o[mn]ia habere uirtutē inatā et o[mn]is h[uius]modi inatā.
ueritatem auctores diuiserunt uirtutes dicētes. q[uo]d
alia est innata et alia influens. Et uirtus innata
ē illa que est in corp[or]e siue mēbro essentialis et
intrinsicca et p[er] p[ri]ncipib[us] intrinsicis. et est illa cui
operatio est inatā et eius instrumētus est inna-
tum et semp[er] rep[er]it in mēbro. Et influens est
ista h[uius]modi cuius instrumētus ē op[er]atio influē et
ideo aliq[ui] est in mēbro et aliq[ui] nō. Et si bene
cōsideratur uirtus naturalis est illa p[ro]p[ri]e que
dicitur inatā q[uia] eius operatio est in animata et
eius instrumētus est inatum et semp[er] rep[er]itur
in mēbro. Et enim ipsa dixit Auer[ro]es. 2° d[icitur] anima
semp[er] est in actu 2°. facit. n. ad esse et cōserua-
ri forme cum sit p[ri]ncipib[us] alimentis. Et q[uo]d ei[us] op[er]a-
tio sit inatā clarum ē. Et q[uo]d habet instrumētum in-
natū. pat[et]. q[uia] calidū naturale mēbroz cū quo
uirtus naturalis exercet op[er]a alimentis p[ri]nci-
palit[er] ē ip[s]o p[er] complexio inatā. Auctores tū
non intellexerunt p[er] uirtutē inatā mēbroz ali-
quas uirtutes que possit op[er]a alimētū facere p[er]
ter o[mn]em influxum mēbroz ab alio. Nam nulla ē
talis. dixit. n. gal[enus]. mēbra non posse facere suas
op[er]ationes naturales omni alio calore circūscripto
Et Aui[stinus]. dixit q[uo]d si clauderet uia iter epar et os
ita q[uo]d epar nihil posset influere. os non nutrire
tur. Item ad quodlibet corp[or]is mēbroz p[ot]est
influxus et influentia sp[irit]us aialis ut p[er] eius p[ri]ncipib[us] bo-
na fiant op[er]a nutrimenti. Ideoq[ue] si tollat a mē-
bro eius fluxus. op[er]a nutrimentū in eo dimini-
tur et ip[s]e fecti sunt quod declarat mēbroz moli fi-
catum. quod q[uo]d tali influxu est p[er]uicacit[er] non cō-
grue nutritur q[uia] h[ab]et uirtutē inatā et alimē-
tum congruus ei delegit sed minuit manifeste et
sensibiliter non solum s[ecundu]m carniformis sed etiaz
scd3m spermatica. Sed uolunt auctores p[er] uir-
tutem inatam. illam que facit p[ri]ncipaliter ope-
ra nutrimenti cum suo instrumēto in nato cood-
iuante in sp[irit]u influxu qui requirit non ut p[ri]nci-
pale agens instrumētale. sed in illud sine quo
non. Dixit. n. gal[enus]. q[uo]d istud calidum influens ē tan-
q[uam] sine quo non. et non tanq[uam] p[er] se sine quo sit.
Et scias q[uo]d cū medici dixerūt aliq[uo] mēbra habē-
tia uirtutē inatā. in locuti sunt sicut medici i se
quentes sensum. Et uoluerunt talia mēbra esse il-
la quibus non influxus sensibilis p[er] manifesta in-
strumēta. Non autem uoluerunt q[uo]d nihil influat
eis licet insensibiliter. Et q[uo]d sic uoluerint pat[et]
Nam cor scd3m eos est de mēbris habētib[us] uir-
tutem inatam in. Et tū ad ip[s]um influxum sp[irit]us aia-
lis saltem sensitiua a cerebro. sentit. n. sed iflu-
it p[er] uiam insensibilē. Et de hoc modo insensi-
bili influxu intelligit Aui[stinus]. cum uoluit mēbris
omnib[us] influxu sicut gal[enus]. et negauit illū influxu
intellexit de sensibili. Dicunt ad hoc ut uirt[us]
seu operatio pueniens ab anima dicat naturalis

Debet habere has conditiones. scilicet quod ab anima procedunt. siue a natura que non est anima. Et quod a principio intrinseco effectui procedant non concurrenter a quo principio extrinseco. Et quod in talibus operationibus non cadit labor neque fatigetur membra operantia. quod omnes conditiones reperiuntur in virtutibus vitalibus et naturalibus secundum medicos. Unde hoc animalis proprie dicitur influens. quoniam eius operatio est animata et eius instrumentum scilicet spiritus animalis est influens. Est enim aliquis in membris et aliquis non. Non est semper in actu. quoniam non facit ad esse et conservari forme in corpore. Nam sine operationibus virtutis animalis membra possunt conservari in esse ut patet in membris palmarum. Et fatigantur operationibus eius operantia eas membra. Atque si consideraretur virtus puri non operatur sine influxu ut iam dictum est quod in membris membris non est quoniam virtutis instrumentum non sit actus per influentem. sic omnis virtus potest dici influens. Ex dictis patere potest quod etiam auctores dicunt cor tribuere virtutem membris non intelligit de virtute. scilicet principale significatur eius. quod ut sic tribueret animam. Sed intelligunt de virtute quod cor tribuat eis organum siue instrumentum. scilicet spiritum vitale mediante quo complentur operationes in membris. Et similiter intelligunt de tributione cerebri et epans. Vocaverunt autem instrumentum merito virtutem quod vigor virtutis ex instrumento manifestat. Et dicunt. Patere potest quod secundum primam significatur virtus nulla virtus est prior potior vel fortior altera. Sed secundum secundam significatur eius una potest dici prima alia posterior. Et prioritas et posterioritas virtutis potest sumi ex tribus siue potest considerari in tribus primo natura generatōis. Et sic in homine virtus naturalis est prior animalis. voluit etiam Aristoteles. 2° de generatione animalium quod homo vivat primo natura plantę. scilicet cum virtute naturali et postea vivat natura animalis. 2° modo potest dici prior natura perfectioris et ut sic animal est prior naturali quod perfectiora opera facit. 3° modo ratione generis. Et sic quod sub se habet plures species dicitur esse prior habere pauciores. Et ut sic naturalis prior est animalis cum plures sub se contineat species. Et naturalis quidem dicitur fortior animalis in quantum instrumentum naturale seipso suam exercet operationem. Animalis vero ut Galenus declarat primo de interioribus agit per aliud. hoc est fortior ea eo quod quod est naturale immittit et mittente et sic et trahit ab agente. Virtus enim secundum primam significatur sumpta ut voluit Aristoteles. 2° de anima neque fortis facit neque debilitat. Cum autem ab auctoribus dicitur virtutes fortificari aut debilitari seu fortiores aut debiles esse hoc reducit ad disponere organorum quibus operatur. Cum enim organa fuerint bene disposita et proportionata. tunc virtus debet esse fortis. quoniam talibus organis complete suas perficiunt operationes. Cum vero sunt male disposita et improporcionada et inepta. tunc virtus aut quia non potest operari aut diminuit aut male et corrupte operatur dicitur esse debilis. Et propter hanc causam voluit Aristoteles. quod si virtutis animalis virtus visus sensus pro possibili poneretur in oculo iuvenis vel haberet organum tale quale habet iuvenis utderet sicut iuvenis et e converso. Dixerunt quoque quod virtutes duorum sunt modorum quedam. n. sunt quarum operationes sunt ita distincte quod una non ordinatur in aliam nec eam presupponit. Et tales virtutes pro suis exercendis operationibus requirunt in corpore diversa organa nec

possunt expleri per unum. Virtutis animalis operatio visiva debet a motu voluntate sic quod una non presupponit alteram nec in eandem ordinatur. potest quod potest oculis videre et non moveri et educi foras. Quedam vero sunt quarum una presupponit alteram et tunc cum eadem organo possunt adimpleri. Virtutis animalis tactus et motus sic se habent quod motus presupponit sensum tactus. impossibile enim est motus voluntariis stare in aliquo membro quin in eo sit sensus tactus. Et rursum virtutis animalis membris reperitur quedam sunt communes et quedam proprie. particularibus membris attribuitur. Dicitur Galenus primo de virtutibus naturalibus. omnis virtus in ad aliquid intelligitur. Nam virtus primus actus causa est totius. et operatur secundum accidens. Et causa ad aliquid est virtus. scilicet quod ab ipsa factus est solus aliorum. aut nullus. 2° modo est quoniam virtus in ad aliquid est quoniam relatione se habet ad suum. scilicet ad suam operationem. Et ideo dicitur Galenus. Si methodo. scilicet scientifico debemus. Invenire quod et quales aliquę virtutes sunt ab operationibus ipsarum incipiendum est. una quoque. n. operationum ab alia agente sit. Et habet unamquamque virtutem aliqua causa. Dixerunt auctores in corpore regituna esse virtutem. que est illa que corpus totum regulat et gubernat de qua dixerunt quidam quod virtus regituna totius si est aliqua una sola virtus. quia nec vitalis nec animalis nec naturalis. Sed est una virtus composita ex omnibus dicitur virtutibus virtutibus. secundum auctores alii dicitur ea aliquid dixerunt ipsam esse regituna totius. b. bentes fecerat se intentione quo ad partem et non quo ad totum. Dixerunt ergo aliqui. virtus vitalis est virtus regituna totius quoniam ipsa totum gubernat et per totum dispensat distribuendo omnibus spiritum et calorem in tantum prout necessarius est secundum merita uniuscuiusque. Et quidam dixerunt virtutem regituna totius ad esse est virtus naturalis. Et sic voluit Galenus in commento affo. ubi dicitur quod preter naturam intrat et ea n. dicitur Galenus. est illa qua indigemus in curatione morborum maxime malum. ipsa enim est que curat morbum digerit. magis expellit et crisis facit que dicuntur fieri a virtute regituna totius. Et 2° colligitur dicitur Averroes ad attrahendum retinendum digerendum et expellendum et discernendum invenit est ista virtus que coactat toti corpori que regituna vocatur. Et quęcumque sit ipsa ab anima est. Et propterea prioritas eius est subiecta morbo necessario. Verum dicunt. quidam virtutem regituna totius regens corpus ad bene esse et ad operandum operationes nobiles ad quas alii ordinatur est virtus animalis. Et hoc dicitur Galenus. 3° de accidentibus quod cogitativa virtus est regituna totius quod ideo voluit. 2° de interioribus et 13° terrap. Dixerunt Averroes in corpore vivente potest aliqua virtus de dictis tribus virtutibus olo deficere in toto corpore quoniam alie due deficiant et sit mors. Et non solum hoc est neque de toto corpore sed et de quolibet dictorum membris virtutis principalis. Nulla est membris principalis ex toto potest aliqua una de dictis virtutibus quoniam potest alia. Sed in membris non principalibus potest ex toto amitti virtus animalis vitalis et naturalis in eis remanentibus. potest enim sine animalis virtute nutriri et vivere licet non eque bene ut iam supradictum est. Et dicitur quidam quod pro aliquo quo tempore potest aliquod membrum non principale ut pes amittere virtutem naturalem. stante in eo naturali. Et cum eis dicitur

forma naturalis semper est in actu 2°. dicunt. i. in
qualibet etate. uel dicunt intelligit p. notabili tem
pore. unde si uita stare debet aliquo notabili te
pore oportet ut nutriatur. Quod hoc in stat q. me
dici aliquo tempore stat uita et non nutrit ut dicit
semper est in actu 2°. exister. s. non appenter. quia p.
aliquo p. tempore quo appenter stat uita non ap
penter nutrit. Ex supradictis patet q. diuisio
sive in suas potentias est sic dicitur q. diuisio
sive in accidentia sicut. s. bigratia pomi in co
lores odores et sapes. Et non est p. diuisio
generis in suas sp. Et dicitur q. Boetius i. lib.
diuisio quoniam itententi p. diuisiones atten
dens dicitur diuisione aie comune habere qd. s. i. e.
diuisione generis in suas sp. Et qd. simile di
uisione totius integralis in suas ptes. in eo eis q.
sive p. quilibet p. diuisionem recipit ipius diu
sioni attinet generis s. in q. tum non ois aia oib.
ptibus iungitur q. non in qualibet pte anime tota
ratio soluat ipius ad nam totius referri bet.

Aristo. 8° phibet uoluit uirtutes corporeas
o. i. omnes formas existentes in ma fore finit
tas. qm sunt in ma finita. Et hoc id dicitur. Aui.
declaratur in nati phia. Et dicitur. hoc id est
uoluit 12°. meibaphice q. mto. 4°. dixerunt aut
hoc de formis extensis in ma. q. angeli et aia ro
nalis possunt esse infinite et marie in durati. Et
spaliter anima biana ex pte post. Dicitur. Aui.
in suo de anima q. anime duplex inest facies.
una superior p. qua recipit a pma ca et intelligit
tys. Et sic q. plus se retrahit a coditionibus
me tanto purius et subtilius intendit spalibus.
Et in hac facie intelligit p. intellectum. Et alia
facies eius est inferior in qua intelligit per sen
sam. dicitur. Galenus. 3° de interioribus. Medici
concordant sunt q. humores et compositio et
natura. i. complexio mutant actione anime q. s.
tus anime complexionem corporis imitat. Et
dicitur in libro de uirtutibus aialibus humiditas
reddat animas bebetes et siccitas reddit animas
perspicaces. Et scdm positionem quorundam non
differt homo n. elongat ab angel. in intellectu
nisi per humiditatem qua aia humana est annexa
sbe humide. Et dicitur sanguis grossus multe
caliditatis operatur in corpore multas uires et
magna robustitate. Sed sanguis subtilis et leuis
frigiditatis reddit corpus boni sensus et p. p. ca
cis intellectus. Rasis in dicit illud meditando
esse in hoc. Et dicit gal. Diminutus sanguis
facit ad bene intelligendum. Et ideo iueni anima
lia pauci sanguinis pluri intellectus quaz aialia
multa sanguis. Et de habentibus sanguinem sunt
magis intelligibilia illa que sanguinem habent sbe
tilem frigidam q. illa que non habent huc. Et me
liora animalia ad intelligendum sunt habentia san
guinem subtilem et clarum. Et Rasis ait i. hys
uerbis uidetur contrarietas. et ideo e. p. meditando
in eis. Sed q. magis subtilis e sanguis tanto
magis est subtilis et uelocis sensus. Unde p.
mo tmei dicitur q. constituerunt p. et medici
certam dietam hominibus q. non multiplicat san
guis in eis quia multiplicatio humiditatis in cor
pore administrat defectum in intellectu. Et si
gnum huius est q. nos uidemus multos q. illi
quorum humiditas multiplicat sunt habetes et le
u. et x. fundi sompni et mli. et mouent i eis egr

rudines quibus deficit eorum ingenium Et qm ce
tebus humectat deficit ingenium sicut i ebrieta
te accidit. Dicit Paulus. omnes phi quenerit
quasi in hoc q. boies pingues et grossi non pos
sunt esse subtili ingenij. Dicit Aristot. 8° d. vlti
mus. Nullas bonitatis participant semie respem in
corum nisi pietatem. Gal. aut dicit q. ipe s. s.
prudenter et sagacior uirtus. Verum hoc non
est eis a rone meditati. uel prudencia. sed poti
us hoc inest eis per quedam instinctu ymo magis
uirtus in malis quod apparet q. subiles eis occu
runt caliditates et ingenia ex improposito. medita
te uero nequa. De uirtute animali dicitur e
sufficienter in sermone precedente tractatu primo

Et de uirtute naturali dicitur in sermone sequi
te etiam tractatu primo quare restat ut h. de uir
tute uitali. Sermo sequatur.

Capitulum 3°. de uirtute uitali.

Virtus uitalis

aliq. abse lu
te uocata est animalis ut ab Aui.
in rubrica sui capituli. dicitur. n. ru
brica de uirtutibus aialibus. Et po

tea prosequitur de uitalibus que p. dicit aiales
uel q. in solis aialibus repitur ut quia ad aiale
uirtute pparat subit ut supra dictum e. Et al. n.
spual. co q. spem faciat. Et aliq. dicitur pulsati
lis quia pulsus efficit. Et dicitur zodiaca a zodi
as greco q. latine interpretatur principium uite q.
per eaz uita coexistit. unde zodiacus celi. Nec uir
tus a platone et gal. irascibilis uocatur. De uitali
uirtute Aristot. mentionem non fecit q. in supra pa
ter eam sub naturali comprehendit. Uirtus uitalis
dicitur Aui. est illa que sp. e. e. conferuat q. sens.
et motus uelocitatem existit. Et facit ipm sp. po
terentem dandi uitaz ubique expandi. Per hac
n. uirtutem dicit ipse intelligi uolunt. i. medici
illam uirtute que cum recepta fuerit in mebris
spabit ea ad recipiendum uirtute sensus et motus
et operationes uite. i. nutrimenti. uolunt. n. medici q.
uirtus uitalis sit facinus et p. ductura sp. de no
uo in corde quare sp. dicit uitalis q. e. instrum
uirtutis uitalis quem sp. m. a. uirtutis n. t. f. con
seruare. Et ppter ipsius conseruationem mo
uet cor et arterias dilatare et costringere. Et huc
sp. m. influit super omnia mebra et eo mediante
dat uitam mebris. i. eo mediante i mebris persi
stet uita. Hic etiam sp. e. uelocitatem sensus et
motus qm est materia ex qua in cerebro fit sp.
alis qui est instrum uirtutis sensitiue motus per
cuius pntiam mebra sentiunt et mouent. Unde
Aui. recitat primo caplo doctrine de uirtutibus
q. prima complo sp. quaz recipit in corde ia ad
uirtutem ad uirtute pma recipiendus que e uitalis
ubi. i. in illo mebro in quo puenit uirtus et sp.
que sunt eius. i. mebru pfectio. Et q. h. uirtus ui
talis pter hoc q. ipsa e. p. pans uita e. etiam mo
tus sbe sp. p. principium ad mebra. Et principi
um dilatationis et constrictionis aeris attracti et
pulsus. Afferit. n. adiutorium in comparatione uite q.
e passio et icopande operationis anime et pulsus pte
bet auxilium quod est actio. i. generat sp. m. uitalis
qui paritur et alteratur in cerebro et epate et fit
animalis et naturalis. Sed dicit Aui. phi in

dicunt animas terrenas dicere uolunt pfectiones
corporis naturalis instrumentalis. i. phisici orga
nici. Et uolunt dicere principiu omnis uirtutis
ex qua motus prouenit et operationes diuerse.
Et sps quide uital' dicitur uehiculus sensus et
motus. facit. n. ipm uirtus uitalis et reddit ipsu
aptum ad recipienduz ipressioes sensus et motus
cum ad cerebruz puenit qm in cerebro efficit
aialis sensitiuus et motiuus. Sed scdm phos b
facit in corde dando sibi ibi formaz sps anima
lis sed non manifestat eius operatio in effectu
nisi postq ad cerebrum puenit in quo dearti
culatur unde uidetur qd i eo formaz recipiat. hic
et sps qd est ma ex qua efficit sps nali est ue
hiculus generatiois et nutritiois. Redit eis bec
uirtus ipm aptus ad recipienduz ipressioes nu
tritiuois. i. cum ad epa puenit in quo fm medi
cos efficit nutritiuus et aptus ad recipiendum
ipressioes generatiois. i. cum puenit ad testi
culos in qbus fm medicos efficit ginguuuius.
S3 fm phos dat ei pdictas aptitudines in corde
sz no manifestant nisi cum ad pdicta membra de
uenerint in qbus dearticulant. Dixit Auic.
haz uirtutuz. i. uitaliuz opatioes no ab hoc pro
ueniut spm in principio rei. i. in corde qd est eius
pncipiu uel in pn. i. cu in sua pstitit coplexiode
no dearticulant. Et dedit exempli qd et in pce
dent capto dicitur est. i. qd ita est hoc sicut e et
aput medicos qui ponit cerebruz pncipiu uirtu
tis sensitiue qz sensus uerbigrana ut uisus non
puenit per spm aialez qui e in cerebro ipo. imo
non puenit nisi ad oculuz peneret et cr. alioy
dem. Et siltz gustus non puenit nisi peneret ad
linguaz et sic de alijs sensibus. Cum ergo pars
sps uitalis facta aialis in corde uel fienda aial
in cerebro in uentriculu puenit cerebri ppo
nez recipiet qua erit quemes ut ex eo pueniant
opatioes huius qd i eo pmo repte sunt. i. sensus
et motus. Et siltz dicit Auic. est de epe et testi
culis. Redit et ipa uirtus per spm uitalis
dando membris uirtutis ipa membra apta ad recipien
dum ipressioes pdictas. nisi eim bec huius pue
niet in membris ipa no forent apta ad recipien
dum ipressioes sensus et motus nutritiois et ge
neratiois. Non eim sentirent moueretur uel nu
trirerut nisi prius ueretur. Et sic huius uitalis
dicit et est prima et radix oiz uirtutuz na et et
reporz. Ipa eim prius agit et prius manifestat
alys. Unde dixit Auic. uirtus uitalis est p
que in spu puenit cum sps pcedit de humoru
subtilitate. deinde fm phos sps per ipaz reci
pit primu pncipiu et aiaz primu. i. pmo ul aiaz
primaz. i. uirtutes primaz ex qua alie uirtutes p
fluunt. i. aialis et nalis. Et dixit Auic. uirtus
uitalis est pncipiu aeris attracti et sps. i. pul
sus. Est eim pncipiu attractiois aeris qm ad
cor et pulsus qm ad arterias qd facit p con
seruatioe dicit sps. Et bec quide uirtus qm
ad oes suas opatioes siue effectus no recipitur
in quolibet membro. no eim facit sps que est p
opatio eius nisi in corde. Et no pulsar in oibus
membris. Non eim egent oia membra pulsu sed
solum euz est multuz de spu uitali p cuius coter
natioe pulsar. Et no aptuar oia membra ad recep
tione sensus et motus. Multa eim sunt membra
que no sentiut nec mouentur sz in recipit in oib

membris qm ad duos suos effectus quoy un
et pncipalis est effectus uite qz per eam omnia
membra uiuut. 2° est quia pparat oia membra
ad receptione ipressiois nutritiois. qm qz. n.
membra uiuut nutritur. Et no itelligi q uirtus
recipiat fm suuz p^m significatus. sz dicitur reci
pi quia recipitur spiritus uitalis cum pntia aia
opatur in membris. Et dixit Auic. q p dicit
huiu admiscet et medici motioes ire timoris
et alioruz. i. accidentiuz aie. In accidentibus in
aie duo p dicitur. unu est apprehensio obiecti
siue quemetis. siue icouemetis. Et cum hoc et
iudicium de quemetia uel icouemetia obiecti.
Et cum hys etiaz electio de psecutioe uel fuga.
Et 2^m hanc p dicitur adhibere uirtuti aialis
sensitiue. 2^m qd considerat in eis est motus
sps aut ab interioribz ad exteriora aut cōuerso
Nam euz huius sensitiua interior apndit aliqd
sub rōne icouemetis et iudicat illud esse incō
ueniens et eligit fugere ab eo. statim sps exterior
retrahit interior et ad suuz pncipale. i. ad cor ut
p3 in timore. Si ho aprehēdit illud sub rōne cō
uenientis. et iudicat illud esse quemetis et eligit
psequi ipm. ite mouet sps ab interiori ad ex
teriora. i. a corde ad extrinseca. et hoc facere
attribuit uirtuti uitali. Dixit eim Auic. q licz
haz passiois pncipia sit sensus et estimatio et
uirtutes aprehēdentes. nihilomin⁹ ipse huius cō
parate sunt huiu et ei administratur ppter ea q
in ea recipiunt dilatazione. idest expansione ad
extra. et cōstrictione. i. reductione ad intra. que
accidit spm qui huius operatus est uirtuti. Non
eim puenit dilatio sps et cōstrictio in passiois
bus anime a uirtute animali motiua uoluntarie
qm si ab ea pueniret tunc uirtus cum uellen uo.
sps in ira nostra moueretur ad cor sz mouetur
siue uellimus siue nollimus qm no mouetur 2^m
ipertuz uoluntatis sz ab hac uirtute uitali. Dix
Johannes in illo de uirtutibus q uirtutuz uir
taliu alie sunt opantes et alie opate. Et opantes
nocant ille que mouent cor et arterias. Et opa
te dicitur ille a quibus accidentia anime depen
dent. Quomodo aut uirtus uitalis ad pdictos
spu motus faciendos cōmoueat dicit quidā q
p aprehēsiōe faciaz in uirtute sensibili catur
qmotio in uirtutibus sensibilibus. Unde aliqd
representat uirtuti uitali que ut dicitur est dicit
irascibilis unde mouet ad dilatandum ipm uel
retrahendum et cōstringendum Quod autz d
xit Auicena. q uirtus uitalis preparata ad ope
rationes uite. exponunt quidam idest alimen
ti. quia una consistit per alimentum. Verum
dicunt q hanc preparationem efficit in corpore
animalis et non absolute. Haz si absolute ppen
ad eam tunc uirtus uitalis repiet in plantis in
quibus reperitur uirtus nutritiua. Alij uero
exponunt. ppar ad opationes uite. no qdē propie
sed inqrum sine eius pntia forma et uita no stat
in membris. Et per eius pntiaz et influxu istum
et eius a corde in membra stat et cōsuat i eis for
ma et uita. Et sic dicit ppare ad uitam. Et di
xit Auic. q uirtus uitalis ppar ad receptione aia
liuz uirtutuz et reliquaz. Et hoc quidem cu dix
Et hic quidez sps. i. pductus a uirtute uitali cu
scdm p pones puenit quam debz habere ad hac
receptiendā uirtute. i. uitalis. pparatur. deinde. i.

cum uirtute receperit uitalem omnia alia pparat
membra ad recipiendū omnia alia aialia uirtutes
et reliquas ut naturales. Et dicitur hoc dixit
uirtutes equidem aiales in spū et mēbris non pro
ueniunt nisi postq̃ uitales pueniunt uirtutes. Ideo
q̃ subdit Aulic. licet uirtutes aiales alicui mē
bri destruant uirtutes adhuc existit nisi hec uirtus
uitalis in eo destruat. ut n. in precedenti capitulo
lo dicitur ē. sensus n. et motus non possunt alicui
in esse mēbro nisi illud sit uiuū sed uita bene pōt
esse in eo sine sensu et motu. Nonne uides
dixit Aulic. q̃ mēbris stricū aut palitū uiuū
quodq̃ scdm habuit sine. f. uita ē non habens sē
sum n. motus et tñ ē uiuū. Et non uides mēbris
cui accidit mors quod est non habens sensus n.
motus et accidit ei ut putrefiat et corripat. In
mēbro ergo palitū est uirtus que ipsius custo
dit uitam donec remotus fuerit quod p̃hibet ne
profluat ad ipsius mēbris uirtus sensus et motus
Ip̃m nāq̃ mēbris p̃palitū erat ad suscipiendū
uirtutē sensus et motus p̃pter uirtutē uitā san
tatem in eo. Et p̃hibens mēbris ab ea non pro
hibuit nisi ut non eam in effectū reciperet ap̃t
itudinē aut non prohibuit ab eo et eo remoto p̃
hibente recipiet eam. Dixit Aulic. p̃pans nō ē
uirtus nutriendi tñ. f. q̃tum uitales uel non est
uirtus preperans tñ. f. sola. Apparet. n. primo
q̃ non p̃perat uitā. Non n. dixit Aulic. ē uita pre
pans uitā ut dicamus q̃ q̃ dū uirtus nutriendi
affuerit i mēbro ip̃m sit uiuū. et cum destruetur
erit mortuus qm̃ hoc ip̃m uerbum. f. q̃ dixit
de uirtute animali respectu uitales afferrem. et
tūc nutritiue. Et enī fortasse plerūq̃ remone
bit eius operatio scilicet nutritiua illa et mem
brum tendet ad mortem. destructa in eo uitā. n.
ex defectu nutritiue sed ex alijs causis. Et non
p̃pat uirtus nutritiua etiam alī dixit Aulic. Nam
si uirtus nutritiua in q̃m ē nutritiua esset illa et
tūc que p̃pat ad sentiendū et mouendū sic uege
tabilia p̃pans forent ad sensum et motus recipien
dū qm̃ ipsa uirtutē habēt nutritiua. quare restat
ut p̃pans sit res alia que p̃pans sequit̃ q̃lōnē
que uocat̃ uitā. Et dignū q̃des est eaz prepa
rare animalī qm̃ aialis dignior ē ea. est eis ult
ma p̃fectio aialis. Sic ergo uitales p̃parat ad
aiales et nāles. Et nō uoluit Aulic. in hīs di
ctis q̃ uirtus uitales possit absolui a nālī et aialī
essentialiter. qm̃ sunt essentialē idem et ubi est
una ibi est altera. sed hoc uoluit solū. q̃tū ad
op̃tūdes carū. quia pōt operatio huius uitales
esse in mēbro non existente in eo aialī uel nālī.

Et sic Aulic. in sūma uoluit q̃ uirtute seu uirtutē
esse nō est posterius. imo prius q̃ nutriti et q̃
sentiri et q̃ moueri. Et spūs q̃des uitales pre
parat mēbris ad receptiōes aialis et nālīs tripli
citer. Primo mēbris exhibendo uitā. 2.
q̃ ē mēbris alioz spūs. 3. q̃ fm̃ p̃hos ip̃e ē oīz
op̃ationū p̃ncipiū et radix. licet modificatiōis
gratia alijs egeat spēbus. p̃perat ergo una uirtus
aliaz nō fm̃ p̃m significatū uirtutis. quia ut sic
sunt idē s̃z solum fm̃. 2. significatū fm̃ q̃d ē
in spūs receptiū uirtutes et p̃ eos i mēbris
deferat̃. Et uirtus q̃des nutritiua licet non
a priori p̃paret uitā. mēbris eis nō prius nutriti
tur q̃ uiuat. s̃z prius uiuat q̃ nutriti. si ē actus
primus prius est 2. p̃parat tñ et ex posteriori 3.

q̃nti qm̃ impossibile est ea que ad uitā faciūt et for
mant̃ et aie i corpe duratiōē p̃durare sine re
stauratiōe eo q̃ resoluūt̃. Et restauratio sit p̃
alimentū sequēs ad operatiōē uirtutis nālīs.
Et ex hoc dicit q̃ nālīs p̃parat uitā. s̃z nō ut
sic s̃z ut p̃duret in esse. Et in hoc q̃ nutritiua p̃
parat uitā dicit ex cōsequētē ē p̃parare aialī
f. in q̃tum uitales ē p̃parat animalī. Dixit
Aulic. q̃ uirtus uitales similit̃ naturalī. Et hoc iō
q̃ nō a uoluntate nec cum cōprehēsiōe puenit
ip̃ius op̃atiōes. Et sitatur ē aialī p̃ operatiō
nūz cap̃ duratiōes. qm̃ uitales mouet ip̃m di
uersimode fm̃ q̃ ip̃m diuersimode mouet uirtus
aialis. et mouet motibus q̃trarijs sicut aialis. cō
stringit eim et dilatat sicut. f. referēdo ly simul ad
cor et arterias. Nam qm̃ cor dilatat tñ arterias
cōstringit ut patet in sequētibz. Dicunt si
bene q̃siderat̃ opera uirtutis uirtutis. oēs mouēt
motibus cōtrarijs. animalis eim mouet ad oēm
diferentiā pōtis. Et uitales mouet dilatat̃ue
et cōstrictiue. Et nālīs etiam mouet dilatat̃ue cū
atrabit nutrimentū et cōstringit cum supfluita
tes expellit. et elongat uilos et decurtat. q̃ntā de
motibus cōtrarijs uirtutis naturalis. Aulic. nī
hil expresse teūgit p̃pterea q̃ naturalis mouēdo
motibus cōtrarijs mouet ut iam dictū ē nō ut
uirtus sed ut due. f. attractiua et expulsiua. S̃z uita
et animalis mouet ut motibus q̃trarijs ut una
Quāuis sunt quidā dicentes de ut uitali q̃ mo
uet etiam ut due. Nam uirtus que dilatat apud
eos alia ē a uirtute que cōstringit moti eo q̃ mo
uent diuersis instris. Nam mouens dilatat̃ue mo
uet longitudinalibz uilis et mouens cōstrictiue
mouet latitudinalibz. Et mouent ad diuersos fi
nes ut in processu patet. Et idē assignat di
as alias causas una ē q̃ motus procedēs a na
turali uirtute non sic sunt manifesti in sensu nec
ita p̃cipiunt a medico sicut motus cōtrarij alia
rum uirtutis. 2. causa est quia motus p̃cedē
tes a naturali uirtute non sic sunt iuicem. cōtra
rij sicut motus aliarum. Non est motus factus ab
attractiua uirtute eque uere cōtrarij motui s̃cō
ab expulsiua sicut ē motus dilatat̃is facti a uir
tute uitali cōtrarij motui cōstrictiōis facti
ab eadem. Nec sic motus factus cōtrarij in sur
sum factus a uirtute animalī animalī motui i de
orsum facti ab eadem. Dicunt cū auctores di
xerunt uitalem non operari circa alimentū non
intellexerunt oīo quoniam ipsa operatur in alim
tūz ex ip̃o faciendo spiritum.

Capitulum 4. de calore naturali.

Rganū et instrū idē
sūt. synono
ma. n. sunt. dicitur autē organū qua
si ab origine natum. Et instrū dicitur
quasi instrūctū mentē. Sunt autē

organa siue instrumenta in aialibus p̃fectis et p̃
cipue in homine descriptiōē forme siue aie in
corporeibus suis. Et n. forma siue anima princī
pale agens a qua omnis operatio princīpalit̃ pro
uenit. Organa uero siue instrūctū dicuntur
operari non quidem princīpalit̃ sed instrūctū
ter tñ. Aūgnat autē oīz conductor dens unicui
q̃ potentie anime organū propriū ut per ip̃suz

proprie exiret actum. Organa aut anime in
humano corpore deferenda sunt membra calor
naturalis et spiritus. De membris dixit gal. primo
de uisumetis. membra corporis animalis instrumē
ta sunt animalia que sunt in ipsis ut secundum diuer
sitatem membrorum illud quo anima indiget opes.
oportet. n. membra animalium conuenientia esse dispo
nibus animalium illorum et esse diuersa. Anima eis seu
est actus secundum membris diuersis seu congruis in
strumentis opatur. et precipue humana forma exi
stens nobilissima et nobiles habens agere actio
atque multiplices quas cum uno uel paucis orga
nis et temperamentis facere nequit. itaque mul
tiplicitas oportuit esse membra uaria habentia tem
peramenta uarios etiam habenda sibi modos. ua
rias etiam quantitates ut eis medianibus anima opati
ones eius debitas et perfectas ageret et compleret
dicunt ergo membra esse grossa subtilia et medio
cra. Et in quantitate magna parua uel mediocra.
Et in finibus suis optime collocata. quoniam curua
uel recta. et ab omni superfluitate ac fumositate
depurata. Et ut breuiter concludam. talia et tanta
esse debent qualia et quanta ad perfectionem operis et
ut in ipsis membris operantibus necessaria fuerit
cum dispositione sana et temperamento complexionis
pro perfectione operis requisitis. Cum. n. talia fue
rint. tunc quilibet uis anime uel nature plenarie
suam perficit operationem. Si uero a predictis
uel ipsorum aliquo defecerit aut uirtutis opera
tio permittitur aut minuitur aut de qualitate in quali
tatem corrumpit. At uero de membris dictum
est sufficienter et ipsorum temperamentis in sermone
primo. hoc autem in loco putari congruum fore ut de
alijs organis et instrumentis. scilicet calore naturali et
spiritu sermo sequatur et primo de calore naturali.

Calor in uniuerso Repetit et
se duplex. si
plex. scilicet et compositus. Et simplex rursus est duplex
unus est talis qui calor proprie est ignis calidus sic
citati sociatus febrili calori sibi resolutus con
sumptus et corruptus. Alius calor simplex est
calor qui corporis celestis splendore et motu in
his inferioribus infunditur qui temperamento in
ficiat precipe animalium perfectionis sociatus gaudet
et est generatius unificatus et conseruatus. Ca
lor uero compositus est ille qui ex predictis am
bibus calozibus componitur qui in mixtis perfe
ctis ipsorum uirtutibus in operando deferunt itaque
principale ipsarum instrumentum. et instrumentalis radix
operationis omnium que in eis sunt que uocantur. Auer.
aliqui elementales. non quod sit situr calor ignis sed
quia sicut elementum primum existit actionis. Hec
n. calor naturalis quoniam in quibusdam et simili
tudine cum calore elementalibus ignis quoniam uterque
sub genere caloris continetur. existens uterque actus
ut calor in omnibus caloris actionibus. uerum in quibus
dam actibus calor ignis intensius et poten
tius agit. dissoluit enim magis quam calor natura
lis. quando agit calor naturalis ut calor est
similis et alia plura. calor ignis fortius illo opa
tur uerum non in omnibus. imo in quibusdam calor
naturalis agens ut naturalis fortius agit calore ignis.
Calor enim naturalis structio frigida et in stomacho
comprehensus dissoluit quod tamen non dissoluit agens ut
calor. est cum ipse non dissoluit calor ignis. Et
sicut calor naturalis similitudine et quoniam

cum calore celestium qui calor est calor purus
debiles mixtorum calores fortius et augere. fortius
debilitans et remittens. Et consilium ei calor naturalis
generans et conseruans existit. De quo ca
lore naturali dixit Aristoteles. de morte et uita indigent
uuentia quodam calore actuali per quem tanquam
per principale organum uiuant et ipsorum opera fiant.

In precedentibus cum dictum est quod anima corporis
animalium perfectionem non aligat neque in eis conseruat
absque calore qui est calor naturalis. Cuius naturalitas
non consistit in intensione gradus caloris ut calor
est. uidemus enim quod calor a se deferuit finem diuer
sos gradus in diuersis animalibus et corporibus et
membris per multiplices et uarias operationes quas
ut dictum est habet anima operari. Ideoque et uidemus in
corpore febricitante in quo calor ut calor. est longe
intensior gradualiter quam foret tempore sanitatis sue
opera deterius longe fieri. Sed attenditur naturalitas
caloris in debita proportionem sui ad virtutem cui de
feruit tanquam principale organum in agendo finem
quam debitas proportionem uel inproportionem causam et
attenditur fortitudo uel debilitas virtutis in agendo.
Illa enim virtus dicitur fortis per omnibus exercendis
que habet organum calorem naturalis sibi congrue proportio
natus. Et e contrario debilis cum habet ipsum inpropor
tionatus. Et hec sunt intentio. Auer. cum dixit
in regni. quod fortitudo virtutis insequitur temperamen
tum complexionis. Habet ergo calor naturalis duas
conditiones. quarum una est mensura gradus. 2^a qua
tantus esse debet et non amplior nec minor siue inte
rior aut remissior. Et hic gradum. Constan. in
patet dixit esse 2^m. Et finem hanc conditiones ca
lor naturalis est sicut calor ignis. Alia conditio est
naturalitas siue proprietates siue proportio quas habet ad
suum subiectum siue formam. Et finem hanc conditio
nes est et dicitur calor naturalis. Hunc calorem na
lem. Auer. 2° colligit. dixit esse duplicem quorum
unus est inatus et alius influens. Et inatus qui
des est ille qui a principali generantis membris
est datus principaliter tamen in corde reperiuntur quos
dixit Auer. esse calores complexionis in omnibus diffu
sum membris. que dixerunt quidam dari omnibus me
bris a generante. primo et quodam dari primo soli
cordi. Sed postea cor generans alia membra simul
disponendo magis relinquit in istis calorem quem
prius habuit in seipso disponendo ut illis fiat mo
dificatus et proportionatus ita quod simul membra habet
esse et calor naturalis habet inatum esse. Et hic calor
naturalis inatus est ille sine quo anima corpori non aliga
tur neque in eo persistit. Calor uero influens est
ille qui in corde ab anima mediantem uirtute uitali ge
neratur calore inato et in hoc deferente. Et per
dictam uirtutem in omnia corporis membra diffunditur.
mediantibus enim arterijs ad omnia peruenit membra
et per ea discurret mediantem uel immediate sensibili
liter uel insensibiliter. Et hic calor cum calore
reperito in membris inato se commiscet et actuat et
finem quoddam in ipsum et se querit et resolutum restan
rat. Commixtio autem predicta et adaptatio quidem
calor ex illis proportionatus resultat in unoquoque me
bro. qui est proprius instrumentum anime ad opera
membris uniuscuiusque. Ipso cum mediantem anima
transit in actum 2^m. Et quoniam Isaac febrilis prio
loquens de colore naturali solum uidetur tangere in
fluentes. dixit enim. Calor naturalis a corde per arte
rias madatur in corpus. Calor tamen naturalis dicitur

de inato et de influente. Et ita inatus est influens est in inuentibus calor actualis non potentialis.

De essentia caloris natus. Auctores diuersi sensisse videntur. Quidam enim uoluerunt ipsum esse spiritum. Galenus. ens. 5.º de simplici medicina cum loquitur de medicina maturativa dixit. quod maturans proprie est calor natus et inuatus. Et per hunc calorem dixit se intelligere spiritum. Et ibi de exponens affo. Hippo. qui crescit. et dixit quod per calidum inuatum. Hippo. intellexit spiritum. Haly. quoque 3.º tegni uoluit quod in corpore hominis sit duplex calor et dixit quod unus est influens et est spiritus. Alter est inuatus et hic est corpus uaporosum subtile. et non differt a calore nati nisi quod calor natus est corpus uaporosum densius et humidius quam spiritus influens. Et sic inuit quod ambo sunt spiritus uel saltem ut spiritus. Et Auer. coll. 3.º dixit. calor inuatus dicitur esse spiritus. Inuestigans quoque ibi esse caliditatem que est instrumentum anime. solum inuestrigat esse spiritum. Et dixit quod in corpore hominis datur mouens non motum ab intrinseco et tale est anima licet non nisi mediante uiribus suis. Et datur mouens motum et tale est calor naturalis. et talis dixit ipse esse spiritus. Et datur motum non mouens et tale est membrum. Et Auer. primo de uiribus cordis notificans spiritum uisus est uoluisse hoc idem. Cum dixit spiritum primum appendiculatum in uenera aie et emanationem. 2.º in membro corporis eo mediante fit.

Quidam uero ex eis uoluerunt quod calor natus et spiritus sunt res diuersae. De sue naturae et quod plures ex auctoribus loquentes de calore naturali et spiritum loquuntur de eis copulatiue dicentes. calor natus et spiritus. Constat. quoque in patenti dixit. quod spiritus uitalis est materia caloris naturalis et sic non sunt idem. Auer. enim primo 2.º dixit. quod calor natus mouet spiritum ad depellendum calidum et frigidum nocu menta. Et secutus est hoc conciliator uolens quod calor naturalis et spiritus non sunt idem. 3.º et calor naturalis cum spiritum naturali intelligens de calore spiritum ad ipsius essentiam. Nam et si denominatione dicatur naturalis aut inuatus. denotatur additum principalem naturae ipsum principalem et spiritum primum quatuor calorem. n. calor proprius uariet semper calor secundum eius essentiam in qualitate paneto locabitur. Et dixit ipse sunt idem subiecto sicut qualitas est idem cum suo subiecto. dixit ipse. m. stratur quoniam calor immediatus adhibet anime quam spiritum. Et spiritus ex his habet esse et operari. Sic in calor ignis substantiat in aere ex eo igne generatur. Ita calor uigore informat in rebus spiritus conficitur ex spermate. quod Hippo. de informatione embryonis sensit cum dixit. sperma colligi et ingrossari. calefactus habere etiam spiritum tanquam existeret in calido. et spiritus extendere per sperma calido existeret dixit etiam humidus calefactus spiritus constituitur et sperma calefactus in matrice spiritum habere et emittere. Et Auer. primo prima dixit. uitalis est prima uirtus que in spiritum puenit cum spiritus ex subtilitate procedit humoribus. hoc autem a calore est cuius inest subtilitate. Ex quo apparet calorem spiritus excellere et ipsum uelut causa effectum causare. Et dixit conciliator quod 2.º de uirtutibus naturalibus apparet aperte quod spiritus est aliud a calore. Et sit 2.º affo. gal. uidetur uelle quod calor sit accidens et qualitas cum dicitur in principibus porismorum tubemus uigilare laborantes reordinantes eas que a uigilante et exa

latione spiritus et sanguis et eius qui in eis est calor. Et hic modus essendi non est alius quam forme in subiecto et accidentalis proprie. Iterum dixit conciliator. Calor naturalis est temporarius mulcebris et suauis ut affo. primo. spiritus uero est res calidior corporis nostri primi prima. Et rursum Calor est qualitas. spiritus aut substantia. Et dixit conciliator quod si aliqui reperiant dictum calorem esse spiritum per calorem debet intelligi corpus calidum quod est idem cum spiritum. Quidam uero alii dixerunt quod auctores quos locuti sunt de calore naturali ab abstracto dicentes. calor seu caliditas naturalis calor inuatus uel influens. Et intellexerunt tunc proprie de caliditate que est caliditas conditionata cum dictis superioribus conditionibus. Et non expresserunt huius que esset ista caliditas conditionata in corpore nostro. Sed ego puto hanc esse naturalem proportionem corporis nostri que calida est et humida quod quidem non dicitur calida et humida quod eius caliditas sit unius elementi tantum et spiritus sit humiditas unius elementi tantum. Nam in quocumque mixto saltem perfectio oportet concurrere quatuor elementa. duo si cuius finem actum ut calidum et frigidum et duo ut passiuum ut humidum et siccum. ita ut mediante calore agente temperato tam per frigiditatem fiat bona mixtura humidum cum siccum. sic enim per qualitates elementorum refractas mixtum et eius quod resultat cum proportionem et mensura proportionis qualitatibus per quas proportionem et mensuram proportionem illa dicitur esse naturalis illi mixto. quam mensuras et proportionem assumunt ad agunt et patiuntur a calore generato motu et lumine. et ut quidam dicit uirtutes corporum celestium qui calor ut ita dictum est temperatus et proportionem naturae rei supra quam infundit. Compositio autem mixti mensurata et proportionata dicto calore celesti est calor siue caliditas naturalis primum instrumentum forme mixti ad agendum. Et dicitur naturalis quod mediante dicta proportionem et mensura agit actionem terminatam. generat enim in mixto quodam naturam terminatam debitas. Et aliqui auctores loquuntur de calore naturali in concreto dicentes. caliditas naturalis inuatus uel influens sicut Hippo. in affo. alegato. Qui crescent plurimum habent calidum quod dem inuatus. Et intellexerunt istud corpus calidum effectum caliditate non quidem caliditate absoluta sed mixta per refractionem qualitatibus elementorum. Et tale corpus calidum est in corpore nostro spiritus. Et quoniam calor absolutus ut ignis in sphaera sua non requirit humidum in quo spiritus fiat et ex quo regeneretur et coheret quod calor ignis in sphaera non agit in materiam suam ipsam corrumperendo tamen calor extra sphaeram factus non absolutus et uere simplex actum existens in mixto requirit humidum in quo spiritus fiat et ex quo regeneretur et coheret. agit enim in materiam suam ipsam corrumperendo et consumendo quare non cohereret nisi regeneraretur. Non est autem in mixtis materia apta regenerare calorem siue ignem nisi materia humida. non tamen quocumque quod non aquea. non enim est inflammabilis sed potius caloris et flammæ extrinseca. sed que est unctiosa aeris ipsa est apta inflamari et calorem pabulare et restaurare et sic in mixto ipsum coherere. Ideo et in animalibus necesse fuit tales materias humidam regere qua eorum inata caliditas pabularetur et sic conservaretur in eis. Dixit Aristoteles in libro de morte et uita. Oportuit in animalibus continue regenera

tionem caloris inati fieri ex aliqua materia ut
eius restauratio continue perduret sint autem
paucissimo tempore fuisset in esse conseruata eo
rum innata caliditas Cum actualis calor natura
existens elementalís sit subiecti pprii consum
ptiua. et per consequens sit sui ipsius per acci
dens corruptiua. Et pro tanto actualis calor in
nillo reperit mixtorum nisi in quibus sit ipsius
caloris continua restauratio quodammodo sunt
natura et maxie perfecta animalia. Dixit gal.
in libro de tabe q. inata caliditas in animalibus est
uelut quidam ignis existens clementi ex mate
ria. unde reaccendi accipit. Ipsa namq. caliditas
indiguit materia et ab ea inseparabilis existit. La
lor. n. q. ubi dicitur naturalitate doret non abfoluit
per naturam suam ab omni actione caloris abso
luti quapp fit quod agens in materia suas ipsas
continue consumit unde fit q. continua restaura
tione egeat. Dixit gal. in libro de utilitate re
spiracionis q. dixit calor uitalem qui est i
corde nutriti a sanguine pingui et unctioso eode
modo quo flama nutritur ex oleo. Et uolens hoc
ostendere gal. dixit. q. ois flama habet duplices
motus unus uersus sursum et ad extra magis. Et
alius uersus deorsum et magis ad intra. s. ad mate
riam in qua e ad quas se conuertens flama se cōser
uat. Et q. hy duo motus reperiantur in flama ap
paret. habent. n. motum sursum ut refrigeret et
effaretur. Et si in tali motu consistat non cōuer
tens se ad materiam exalat et extinguit. Et habz
motum deorsum uersus materiam ut ex ea pabule
in quo etiam motu si persistat suffocatur et extin
guitur. Et hy ambo motus apparent in flama ca
delle. que si in unum haberet aut in sursum exalan
tibus partibus in quibus accensa erat extingui
tur. hoc. n. modo puer ignis extinguit a magno
Et candella accensa posita ad solem est uis uel ad
ignes extinguit statim consumptis pibus accen
sis candelis. quare dixit gal. Qm flama cuius
maz habet corrationem quia ad continens dispergi
tur. necessarii e et generationem cuius me existe
re aliter utiq. n. paucissimo duraret ipse. Calor
. n. in hys inferioribus non saluatur nisi per cō
tinuam generationem et continuam conuersionem ad p
tem aeream subiecti in quo est. Et per continuam cō
uersionem partium pinguius ipsius subiecti ad for
maz caloris ut manifeste flama candelis demon
strat. que cōuersio fit per modum cuiusdam subtilia
tionis paulatine. Videmus. n. flama candelis nō
stare in sepo grosso sed i partibus sepi subtilia
tis et conuersi ad istam aeream. Cum. n. be par
tes non sunt ibi amplius flama euanesce. hanc
autem subtiliationem facit calidus flame per actio
nem eius in partes sepi grossas. Et quia quan
do flama concludit in loco ubi non possit perē
sursum et euertari conuertit tota supra materiam
et in ipsam agēs subito et ipetuose. partes ibi ex
stētes subtiliatis statim resoluit et consumit anq.
alie in flama cōuertibiles regenerate sint flama
nō cōseruat s. extinguit. Sicut et cō totus coho
pitur ignis extinguit. Sic itaq. patet q. abo
pdicti duo motus ad hoc ut calor cōseruet neces
sarij sunt. Motus in sursum ut euertatur et euen
tatur paulatine et nō subito agat in mās. et mor
deorsum ut q. paulatine ptes grossas subleuet
et subtilitate in flamas quertant. Et dixit gal.

ubi supra q. simile est de nostro corpore sic de
lucerna accensa. Nam oleum ex quo nutritur
lucerne calidum pporionatur sanguini cordis. s.
et alioq. mēbroz. et flama lucine lucerne calido
cordis et mēbroz. Et si poneret supra lucer
naz accensas unaz nentosas pforatas silaretur pul
moni qui circiacet extorsum cordi ad instar
nentose. Et sicut uentosa pforata cōseruat flama
lucerne et oburata extinguit Ita pulmo q. pōt
trāspirare et euertare cōseruat calidum cordis.
Cum uero icōperēter constringit suffocat illud.
Spiratur eis corpa aialuz ānclantū dixit gal.
fm duplices modus. effusis. s. ad exteriora sēp
uaporibus et fumosis supfluitatibus. attractis
ho interioribus que refrigerat et uertant. Dixit
Ipo. pmo affo. in affo. uentres et. q. in yeme et
uere in corpibus inatus calor ē multus. Et in
tellexit de calore nati q. ad eius naturas. qm
q. ad gradus caloris in estate calor natis ē
amplior et intensior. Et quidaz pantes de
eo inter uer et yemes dixerunt. q. in uere calor
natis est amplior seu fortior in sui naturate q. in
yeme. q. naturas eius insequit tēperantiā ueris
et ea augeat. s. in yeme est amplior rōne sui sub
iecti qd ut supra patuit est sanguis et spūs siml
cum mēbris q. q. nature yeme sunt in corpe am
plioris q. nature q. in uere. cum in yeme minus
de eis resoluat. Et qd inuit gal. in qmō pdi
eti affo. s. q. apzopinquat aduincet in q. nature
caloris uer et yemps d. intelligi de yeme hys
finez eius. et de uere circa ipius p. Et sic in
telligendo patet q. calor inatus in p. ueris est
amplior q. nature ad eius naturas pp pncipij uer o
tēperantiā et est equalis q. nature subiecti sibi
in fine yemis. Hōdus eim in pncipio ueris ē
subiectus eius resolutus aut diminutus saltez ma
manifeste. Quidaz tñ dicit q. in p. ueris ca
lor natis est et aprior q. in yeme siue fine yemis
q. in p. ueris pp ampliores naturalitates calo
ris naturalis plus multiplicatur de sanguine et
spiritu q. in yeme et fine eius. Dicunt quidā
q. comperando totum autumpnum ad totam
estatem. naturas caloris ē amplior in autūpno q.
in estate et pncipue compando finet autūpni ad
finet estatis et non solū q. nature naturas s. in q.
titate subiecti. Et similiter pando mediū autū
pni ad mediū estatis. sed compando pncipij
autūpni ad pncipij estatis ē ecōuerfo. q. in
pncipio estatis calor naturalis et naturalitate et
subiecto ē amplior q. in pncipio autūpni. In
uenitur aut ab auctorib. dicitū calorem naturalem
nutriti et pabulari frigido et etiam calido a corō
transmisso. Et q. nutriti humido. Qd aut nu
tritur frigido dixit ipo. in libro de facilitate p
tus. Et per nutriti intellexit cōtempari. qd idō
dicitur nutriti etiam q. calor naturalis ppa
tus frigido diu in corpore nostro morat. q.
non tempat eo unde corpus diutius uiuit. et ad
hunc intellectus dixit gal. 3. regimis acutorum
Aqua frigida cōtēpare utaz. hoc modo nutrit
calor naturalis cordis aere p banclituz attracto
Et q. nutritur calore transmissio a corde. intel
ligitur. i. conseruat in alijs mēbris. unde gal. in
libro de utilitate pulsus tangens pndictā et hanc
nutritionē. dixit. calor cordis conseruat respi
rationē. qui uero in reliquis partib. cōseruat hac

et etiam transpiratione caloris a corde ad ipm.

Quod uero calor naturalis pabulet et nutriat humido. s. pingui superius est dictum. unde fit quod augmentato humido in corpore augeatur et calor naturalis et illo diminuto diminuit et ipse dixit Gal. in libro de tabe. non est aliud quod tempus in quo non extendatur inatus nobis calidus ut rursus habens non alia huius plasmaturus tamen. sed et multas alias. et n. attra- huntur in se ipsum et materiam dispensat et apponit et unit et assilatur. Et ad istam omnia contraria flammis operatur. i. calori ignis. Que n. flamma auget magis cui alligata est que quoque nutritur et assimilatur magis circa eandem materiam. que quoque flamma tot machinationes adiuvant ut n. a subtili- tate suple sicut calor naturalis facit certe nulla. Ne quocumque igitur dixit Gal. recte assilant et comparant calidus inatus flammis et corrumpit estimant cor- pora. Sed fortasse exemplum positum ab eis quod dicunt fore vporatus cuius non est liber i quo series predicta inveniatur vere. Et si est magis exemplo ex his qui a febribus corrumpuntur. Dixit Avic. primi prima capitulo de etatibus quod calor inatus sicut etiam supra paruit instrumentus est vir- tutis quo ut ipse dixit primi 2° superueniens fri- gidity et caliditate nocumenta depellit.

Capitulum 5^m. de Spiritu.

Spiritus grece

Pneuma dicitur et corpus subtile vaporosus actu calidus instrumentum om- nis virtutis ad operandum. Et si

ent dixit Avic. primo de viribus cordis. est vides in similitudine celestium corporum. Et propterea in- dicatur de spiritu quod sit substantia lucida propter quod etiam dicitur de infuso spiritu quod sit radius atque lux. Et exinde est quod anima gaudet intuitu lucis et tristatur in tenebris. quoniam spiritus qui est sedes anime illud. s. lux est conforme. Illud uero. s. tenebre est contrarium spiritus quoque sicut alia entia habet causas 4as. s. males formales efficientes et finales. De malis dixit Gal. 6° de inuamens membrorum quod spiritus est va- por sanguinis temperatus. non intelligens quod sit vapor proprie sicut proprie vapor sumit a phis qui est humida exalatio apta congelari et infrigi dari. nam spiritus non est talis vapor qui sit aptus congelari et infrigidari ymo potius est aptus igni ri et inflamari. Sed similitudinarie a Gal. et alijs di- citur est vapor quod sit per exalationem sicut sit vapor Ideoque intellexerunt per vapores partes subiles sanguinis aptas conuertere in spiritum que sunt mate- ria eius. Dixit n. Avic. ubi supra. Produxit spiritum de subtilitate humorum et igneitate sicut pro- duxit corpus de ipsorum grossitate et terrestritate Et n. operatio spiritus ad ipsorum subtilitatem est sic compatio corporis ad humores. s. partes grossas eorum. quemadmodum n. membra ex humoribus consti- tuuntur per commixtionem ipsorum adiuncte producentes ad aliquam formam complexionis qua commixtus dis- ponitur ad recipiendum habitus non convenientem ef- fatione simplicium. simili modo ex subtilitate hu- morum constituitur spiritus commixtione ipsorum qua- tuor producente ad formam commixtionis qua spiritus pro- pter ad recipiendum virtutem aie qua ex simplici- bus non acquiritur. Et non intellexit Gal. i. dif-

ferentia dicta per sanguinem humorum sanguinem contra distinctum alijs humoribus ut quidam dixe- runt sed massas sanguineas. quod declinat Avic. cum ubi supra dixit quod spiritus sit ex humoribus vaporibus Non n. ingreditur in cor sanguis ab his separat humoribus sed massa sanguinea sicut ex epate egreditur ita in cor ingreditur. Et Gal. quidem in 5°. de anitate particulari capitulo de pulmone scilicet serie uerborum lucet uideatur uelle quod aer sit et esse possit materia spiritus. Dixit n. quod aer prius dirigat in pulmone. 2° in corde. 3° in rete mirabili et in eo ex eo sunt spiritus puri. Et Avic. dixit in hoc pro- ne prepare cordi. unde dixerunt quidam ex aere tempore necessitatis posse fieri spiritum. Quod mul- ti oio negauerunt dicentes. nequaquam ex aere pos- se fieri spiritum. Quis aer sit necessarius ad quatuor- ne spiritus ut aere mediante refrigeret. et a capite exuatur suis illi cum aere est educit. Et hoc intellexit Avic. pulmonem deferunt cordi. Non enim est seruus pporiora solus in pporando magis in qua principale agens agat sed et in pporando magis ex qua fiat proprius inuamens ab aere in pulmo- ne preparato et in cor transmissio et in sinistro cor- dis uentriculo optie digesto recipit spiritus lumine- strates et lucet et claritatem. quoniam cum aer sic dige- stus in sinistro uentriculo cordis spiritui admis- scet dat illi puritatem et claritatem qua de se mini- me habuisset. Generatur eadem spiritus in corde et p- prie in sinistro uentriculo eius. In dextro autem sit seperatio subtilis partium sanguinis a grossis et mi- nutis subtiles ad sinistram et ibi recipiunt formam spiritus. que forma sic haberi potest ex 4^{is}. s. supra positis. Nam proprie est ipsa complexio quod ex actione dictarum subtilium prius 4as humorum et ip- sarum adiunctarum passione resultat. Dixit n. p- mi prima capitulo de subiectis medicie quod i for- mis humorum et substantijs sit refractio mediati- bus humibus elementis ex quibus resultat for- ma membrorum substantijs et resultat complexio ex earum qua- litatibus. Et resultat in eo habitus siue pporiora uel mensura quedam in pporiora ad operationes que non inest et ratione simplicius componitur ipm sed ratione mixtionis siue unionis proprie forme eius ad proprias magis ipsius que a quibusdam dicitur esse quod daz pporiora occulta. nam 7° sensibilis apparatus resul- tat in eo ratione qualitatis simplicium. Et sicut est in membro pporiora est in spiritu. huius tamen pporiora accedit oculis non est nomen iposuitus. Et que admodum dixit Avic. de uiribus cordis ubi supra unicuique membrorum quibus ex substantijs constituitur humorum nichilominus inest propria pporiora ratione singularis pporiora quantitate humorum et forme. i. modi co- mixtionis ipsorum. Sic unicuique spiritus. s. uitali sua- li et naturali quibus eorum substantijs ex subtilitate huius- rum sit. nichilominus propria inest pporiora ratione pporiora quantitate substantijs humorum et modi pporiora. De causa efficiente dixit Avic. eodem modo de uiribus cordis. principium spiritus est ex emanatione diuina sine auriata et diminutione. quoniam eius dispositio pporiora pfecte. Et in corpore eadem principium spiritus eius cor est a quo procedit mediante uitali uirtute et non sicut dixit Gal. in regni mediante cordis pporiora. Et ca fina- lis spiritus siue finis eius est dixit Avic. ubi supra quoniam creant deus spiritus laetorem uirtutis aie in membra animalia tenentur mediante ipso. Creant

qz appendiculus p^o uirtutis aie spm et manatio
 nez scdaz in mēbris corporeis mediante ipso. Et
 sicut dixit coltz. 2°. spūs sunt p^opinqua instrumē
 ta virtutis corporeis regimine. sine spiritu eim virtus
 nō pot^o o pari neqz uiuere. Nam eo remoto a mē
 bro mēbruz statim corrūpitur. Et cum dixit
 Gal. in libello d^o utilitate pulsus q^o mēbrū aliqñ
 uiuit sine spū nam mēbrū uiuit si desup^o ligetur
 sic q^o spūs nō defluat ad ipm. Intellexit de spū
 apparēter existente in mēbro aut de defluente
 ad ipm. quā p^o bene dicitur est de spū q^o ē radix
 et sba uite organū et uehiculus virtutis. Et est ei^o
 cuius uigore p^oplexio cōsistit in esse et corpus
 oia mēbra in statu uiuifico cōseruant. Et est cā
 instrumētalis oīuz opationū ipoz. Dixitqz
 iō An. 4°. 3ª cap^o de bestimeno. uirtus est
 spersa i spū et resplendens in ipso quā per ipm
 in mēbris oīum virtutis manifestat^o operatio p^o
 qd et nā corporis aliqñ dicitur est. Spūs bifa
 riaz diuidit^o una fm modū generatiōis seu pdu
 ctiōis siue puentis ipius in corpus et mēbra.
 Alia fm uarietatez uirtutū quibus pduciuntur
 nel qbus deseruit. Prio mō ut pot^o ab aucto
 ribus accipi spūs dicit^o esse duplex. s. p^oplantat^o
 et influēs. Et cōplantatus quidē aliqñ dicit^o ra
 dicalis quia ex primis radicibus seu pncipis
 generatiōis pductus. Et aliqñ dicit^o inatus. Et
 aliqñ dicitur est formalis qz ē pncipalius instru
 mentūz forme corpis. Dicitur est aut^o cōplantat^o
 ab Aristo. in libro de cā motus animalium. Et
 multi quidē noluerūt in oībus mixtis sales unē
 ribus et pfectis repiri spm cōplantatūz. Dixit
 eim Aristo. ibides oia habere spūs pplantatūm.
 Dicunt eim q^o elementa nō ducunt se ad formāz
 mixti cum sint sicut materia mixti et impossibile
 uidet^o q^o idē sit sicut materia et agens respectu
 alicuius unius forme s^o ducunt^o a quodaz corpe
 uaporoso calido cōmenturato et pduco ex calo
 re motu et lumine corpōz celestū qui generat
 in mixto spūs pplantatūz et hoc in aialibus per
 fectis manifestus appet. Sperma eim nō facit
 aial nisi per quēdam spūs qui est in eo qui gene
 rat in aiali spūm pplantatūz ita q^o spūs p^oplanta
 tus generat in animali a p^o generatiōis a spū
 gignitūo spmatis ex i^opius uel sanguis mēstrū
 ad generatiōē p^ocurrentis pubis. magis apus.
 Et dicit^o q^o hic spiritus pplantatus uocatur
 calor innatus. qui nō cōpatur humido radicali
 sicut qualitas in subiecto s^o sicut unū corpus p
 ficiens alteri corpi qd ab eo p^oficit^o. Et ipse qdē
 perficit gubernat et regit humidum radicale. qd
 patet quia āmoto hoc calore innato a mēbro
 membrum corrumpitur. Et sic dicunt q^o humi
 dum radicale habet se sicut materia et perfecti
 bile et gubernabile ab ipso calore innato. Neqz
 unū, sine illo potest permanere. Et dicunt q^o
 hic spūs complantat^o dicitur eē in humido radi
 cali sicut flāma i candelā. Et sic uolunt duo cor
 pora eē in mēbro animali. s. spūm cōplantatūm
 et humidū radicale sicut ē de flāma et licmō q^o
 ambo sunt corpora. Et utrunqz dictōzū corporū
 ē ex quatuor elementis constitutūz. Et gal. de
 eo loquens dixit. Dicamus q^o hic spūs ē in oīb^o
 mēbris corporis comp^ohens^o. non tñ ē in oībus
 equalis et cōp^ohens^o in porositatib^o mēbroz

.s. pncularib^o. *Et insuper Hyunt q^o hic spūs
 ē formal^o aialis. dixit enim 5° metaphisice co
 mento. 31°. q^o anima non est in spiritu gignitūo
 sicut in calore naturali. Et declarans seipm di
 xit qz in spiritu gignitūo ē solum in potentia. et
 ē in eo uirtus sed in calore naturali non ē lic qz
 in calore naturali simul cūz mēbro ē anima. et ite
 rum primo cantice comento 53°. Anima ē for^o
 in calido naturali. Et non uoluit q^o anima sit for
 mo in solo calido naturali sed in eo simul cūz mē
 bro. attribuit tñ calori naturali qz illud corpus
 cui applicatur calor inatus est pars formatōis q^o
 sit mēbruz. Et de isto spū intellexit Gal. 5° d^o
 simplici medicina cum dixit. spūs ē subiectū aie
 et animatus. s. simul cum mēbro. Et dixerūt
 q^o sic spūs agit in humidū radicale cum sit ab
 eo distinctus et sibi sufficiēter ap^oroximat^o. Et
 actio eius ē uelud caloris ignei a cuius ignita
 te cōsumit^o q^o sit cōmentur^o et p^oportional^o non
 absoluitur. Et dicunt q^o spūs complantat^o exi
 stens formaliter aialis informāt ipm humidū
 radicale. Et uoluit hoc gal. 11° terrepence cū
 dixit. q^o corpus nostrum complet^o tribus subitā
 tijs. s. spū et sba carnisformi et sba spermatica.*

Et dicunt q^o iste spūs ē determinatū instrumē
 tūz anime pro operationibus pncularib^o mēbris
 cuius ē spūs quo mediante mēbris exercet opā
 tiones sibi proprias ut uerbigratia. es eo medi
 ante ita conuertit suū nutrimentū in es q^o non
 in aliam rem. Anima. n. ex nō una non plus face
 ret unā operationē q^o alia nisi haberet determīa
 tūz instrū. Non ē aut^o spūs stans i porositatib^o
 coibus mēbris ydoneū instrū pro pncularibus
 opationibus mēbris sed solum pro coibus sicut
 ē in comuni loco locatus sed bene ē ydoneū in
 stramentū pro dicit^o pncularib^o opatiōib^o spūs
 cōplantatus stans in porositatib^o pncularibus
 mēbris. Et de hoc intellexit Aristo. in libro de
 causis motus animalū cum dixit q^o hic spūs ē
 finis tercie digōnis. Et dicunt q^o hic spūs p
 manet unus numero tota uita sicut homo manet
 idem numero tota uita et sicut anima una pmanz
 22. nāqz in dicto libro hoc loquit^o uirū h spūs
 maneat idem numero an non dixit q^o sermo de
 ipso idē est et de alijs pnculis s^o alie pncule ma
 nēt eedem numero ergo et iste spūs. Et An.
 de uiribus cordis dixit q^o spūs cōplāt^o ē unus
 numero et generatione primus. generabilis et
 pures sicut unū et mēbruz generatione. primus
 .s. cor. gnābi^o autem mēbra p^ola sunt. Et sic dñt
 ē hic spūs pncipali^o in corde et scdario in alijs
 mēbris. configurat^o tñ partibus formatōis
 corpōis. s. spermaticis pncipali^o in quo dixit
 An. uirtus uitalis primū puenit. Dicunt g^o
 q^o spūs complantat^o ē uere pars mēbris et informā
 humidum radicale et non est ut res extrinseca si
 bi nec mēbro sed ex ipso et humido radicali cō
 ponitur mēbruz ita q^o ista duo corpora. s. calidū
 nāle et humidū radicale pponūt mēbz i^o unū ut for
 male. s. calor inatus spūs cōplantatus. Et alijs ut
 mālē. s. humidū radicale. Et sic dicunt q^o Quer.
 uoluit q^o in nobis essent due ptes una mālē. et
 ista est ex humiditatibus. Et alia formalis et ista
 est ex spū. Et dixit Quer. q^o tanta ē cōitas spūs
 ad essentiaz nostrū corpōis q^o quidaz ipm aiaz
 appellauerūt. Sunt aut^o quidā ex p^odicis dicē

tes q ex spn et hūdo radicali efficiū ubi p cēn
tiaz. nā iste spūs deuenit ad tantam pmixtionez
cum pibus humidi q faciūt unū per essentiaz.
nec est unū in loco distincto a loco alterius. Est
cū simile de mixtione coz sicut est de mixtione
pūz grossaz cum subtilibus humidi que pue
nūt ad tantaz pmixtione q nō pōt designari di
uersitas neqz distantia loci. nō ergo est iste spūs
in mēbro in loco distincto ab alijs pibus mixtū
neqz in poris picularibz. Et dicit q loquē
sal. de hoc spū cōplantato s. de simplici medi
cia dīx. hic spūs q ē in pueris ppter ea q ē mīte
qūntitas addit et augmentat oēs opationes nā
les et pfortat eas. Et ypo. quidez dixit q in
illis qui sunt in augmento calor inatus est multū
et ipse nō uoluit p sermone suū calor inatus nē
calor plantatus nisi illuz quē ē nominam? spm
et est ille qui fixus est in corpore cuiusqz aialis
Et subdit. Non est qui pbibeat nos qn intelliga
mus ab ypocrate per sermone suū calor inatus
sbaz sanguinis et sbaz spermatiz cum spū. Cum
sit unicuiqz barū substantiaz calor inatus nālis.
Et nos quidem ostendimus q hic calor inatus
qūis nō sit substantia aīe sit in primū instrumē
toz eius. Et dicimus q hic spūs est pprehēsus
in oibus corporis membris qūis nō sit eis in
omnibus equalis sicut sanguis iterum non est
equalis in omnibus membris. Et dixerunt
de spiritu influente q generat i corde ex subti
liori parte sanguinis et ab illo i oia corporis mē
bra mittit. Et hic ē spūs fluens et refluens ut
uiscans et calefaciens mēbra actu et apie que oc
culte uiuificat spūs radicali quo mediāte omia
corporis mēbra colligantur habent eūz corde. h
n. spūs cū sit calidissimū in corde qd ē mēbrū
calidissimū generat ex subtilissimis sanguis pti
bus et splendidis. Ideoqz ipse subtilissimū est et
lucidus. Et qūis ipse sit subtil. grossior in est
partibus ex quibus gnatur. Cum gnatur ex eis
actiōe hūis digestiue in sanguine q ingroscando
pcedit. Et hic spūs a quibusdā mālīs uocat. Et
dicunt hic spūs influens non permanet unus nu
mero a principio usqz ad finē sed fluit et refuit
Et ut dixit gal. ii. terapeuticē pene scdm qūlibz
cibationē inonatur et sit amplior et minor scdm
repletionē corporis et ei? inamitōes a nutritio
Et ut dicit spūs complātari pabulū existit quia
ex eo spūs complantat? restaurat et augetur. De
quo dixit gal. s. de simplici medicina q pmanz
non infus nec costringit? humido sed i locis ua
cuis ut corde arterijs et porositatibz coibus. Et
imposuit ei gal. ibidē duas opationes. unaz pas
suā qz efficiunt materia spūs in nati et aliaz acci
uaz qz est instrumētum aīe ad tēperādū. Et i pē
quidē accuat spiritū inatum p suam pponē alie
rādo illum cū sua ptescēcia. Et fuit iō necessariū
quia cor aīalis habet magnam diuersitatez suaz
pūi i actu cū sit aīe act? corporis organici qua p
pter non potuisset corp? aīal? unum numero cē
nē una aīa i formari nisi inter ptes ei? cēt ordo
principatus et ministratiōis et qnecio quedam
inter eas per quam adiūcē essent colligare. hāc
aīe cōnexionē habere non poterant nisi median
te aliquo calido spū animali quod diffundat a p
te principiante in ministrantes. Et hoc calidū spū
ufluens gnatur in parte principāte mediāte dī

spofitione inducta in sanguinē cordis a uirtute
digestiua eius. in qua cum pfecte subtiliata et di
posita fuerit uirtus uital? inducit formā spūs q
debitus efficitur eius instrū. Et dicunt ad hanc
transmutatiōē cōcurrē iuuatue motū cōfortati
onis cordis ad sanguinē. qm quando aliquid de
bet transmutari scdm sbam qto magis a trans
mutatione attingitur tanto magis et facili? trans
mutatur. Et sic est in confricatione illa q ptes
sanguis transmutande in spūz i confricationē cor
dis magis attingunt quare et magis et meli? tras
mutant et maxime facit illa sanguis confricatio
iuuamentuz in subtiliatione eius. Et hic fuit in
tellectus bali in tegm z. Et dicunt q d spūs
influyente generat spūs gignitiū? et per hūc spūs
sopita uirtus excitat ad operandū. Et eo mediā
te actiones nature et anime se adiūcē cōcant.
cum anima nature et natura anime congaudeat et
compatiat. Natura n. dum pati? passionē suam
mediāte spū densitat anime. Et eodē uero anima
nature indicat. Et dicunt q spūs influens ē solū
uirtualiter et nō formaliter animat. qūis dicat
quidam pbabiliter posse teneri q spūs influens
tā bis qui in corde reuēt qz iō qui mēbris de
legatur qz etiam iō qui in spermate recludit sit
formaliter aīatus. Et sit uere pars corporis ho
minis habens eandē formā quā habent alia mē
bra. Excludunt tamen ab hoc animāz intellectūz
Dicunt enim ita eē de ipso sicut et de alijs cor
poris partibus qm nec ipse nec alie mīte corpo
ris ptes uere formaliter aīate habent quālibet
operatiōē cuiuscunqz uirtutis anime. qūis n.
in corpore omnes opationes aīe fiant non tñ
in qualibet parte. Non n. quelibz pars ē congru
uiz instrū pro omnibus opationibz sed una p
pro aliqua uel aliquibus. Et altera pars pro al
tera uel pro aliquibus alijs opationibus. qz nō
poterunt omnes opationes fieri cum uno
temperamento. Nec habent omnes partes idē tē
peramentum. Et qfirmat hanc opionē aucto
ritate sal. ii. terrap. de tribus substantijs cor
poris. supius alegata. Et auctoritate Aue. 3.
prima capitulo de uertigine ubi nominat spūs
sentientes. Et auctoritate eiusdē 3. u. ubi spūs
uocat radicem. Et primi pūa uoluit aīaz recipi
in spū. Sunt aut aliqz dicentes in nullo mixto
nec ē aīato et pfecto repiri spūs plantatus qui
debeat dici spūs inatus uel calor inatus. Et de
clarant hoc in metallis. In auro eim generato
in uisceribus terre nō repiunt due ptes quarūz
una sit calidum et altera hūidum. Et pbant
et dicitur tali argumēto qm elementa ueniunt ad
mixtionez nō accipiunt nisi forma sbalis et ppo.
Nullaz eim rez aliaz acquiri posuerūt Aristot. et
ali pby. ergo nō est dare spūs cōplātatus. Et me
rito nō est ponēdus. Frustra eim ponēret cum
aīa posset exercere oēs opatiōes suas mediante
pplone dicto spū circūscripta. Dicit in q spūs
influyens pcedēs a corde sup oia mēbra factus
apropatus mēbris dicit tūc inatus. hic eis spūs
influyens pcedēs a corde aut repitur in uis cōi
bus et magis porositatibus aut in picularibz
et pūis in qbus existens spūs amplius nō moue
tur motu locali ad aliaz porositates. modo repr?
in cōibus dicitur influens. et repositus in pcula
ribus dicit inatus. Et dicit inatus quia est

instrumenti appropriati mēbrū in quo est et non
est qz sit a generatiōe. Et dicit qz licz mēbrū sit
p se aiatuz. tñ nō durat in esse aiatū nisi median
te spū. quia non durat nisi per opatiōē anime i
ipō et operatio aie nō est nisi per spiritū. Et
dicunt qz spūs dicitur inanimus qm̄ue resolutur.
qm̄ue mouet influens. i. influendo ad positiua
tes pculares in qbus inatus qm̄uebat. et pēn
tur loco sui et fit inanimus. Et dicit qz spūs cō
plantatus siue inatus nō est formaliter aiatuz.
sz soluz mēbruz est formaliter aiatuz qz ē orga
nizatus. Nam ut patet aia est actus corpis orga
nici. spūs aut nō est organizatus. Et insup cū
sit aiatuz mēbrū. et spūs sit aliū a mēbro si spūs
ē effect aiatuz tñ essent duo aiatū quoz unū nō
esset aliud. Et sic homo nō esset unus animal p
essentiaz sz duo aiatū. Dicit tñ pōt dicunt ipi
qz qdlibet in pncipio sui esse hz spūs qplantatus
a spū gignitio qui est in semate donec recipiat
spūm a corde. Cumqz generet ante alia membra
solum a corde recipiunt spūm qui fit in illis in
natus. Et dicit qz spūs qplantatus nō manet i cō
numero in tota sz qm̄ue resolutur paulatine et
paulatine ex spū influente renouat qui in corde
generat qui ab auctoribus qplantatus appellat
Ipe eim pōt dupliciter considerari. uno mō p ut
mouet ad mēbra et sic uocat influens. Alio mō
put ē in mēbris receptus et sic uocat qplantat
inatus uel appropriatus. Et qñ auctores po
nant calores inatus distinctus ab influente et apel
lant spūs cordis influentez intelligunt per calozē
inatus nō corpus caliduz sz qualitates que ē sub
iectue in mēbris que diuidit in inatū et in influē
tez et ē inactuatus per influentez. Et dicit qz
H. l. ubiqz loquit de spū. loquit de hoc spū
generato in corde et nō in uno loco d complan
tato et in alio de influente. Et qz Aristo. cū dixit
Omnia habere spiritus cōplantatiū intellexit oia
aiatū que hnt spūm qplantatū. i. in corde gene
ratus. Et cum dixit qz manet sic alie pculē cor
pis p alias pculas intellexit alias res corpis
q fluunt et reflunt sicut sunt hōres qui nō ma
nent idem in tota uita. Et cum Aui. dixit. spūs
qñ hz debitas qplones in corde recipit uirtutes
uitales. nō intellexit subiectiue. qz tñ effect forma
liter aiatuz. sz intellexit instrumentali ter qz tñ
effect instrumentū uirtutis uitalis. et sibi deser
uit in mēbris unde uiuunt quia. i. est cā qz uirt
utalis dat uitaz mēbris. Et cōsimiliter debent
intelligi alia qba Aui. que dixit in illo capitulo
de uirtute uitali que uidentur senare spūm esse
ibm uiuuz et per cōsequens formaliter aiatuz.
Et qñ Auer. dixit qz anima est forma i calore
nāli intellexit uirtualiter et non formaliter. Et
quando dixit qz a corde generat calor naturalis
et talis calor ē ibm et natura anime intellexit qz ē
sbiectuz uirtuale et non formale. Et dicunt qz nō
ē necessariū quod quodlibz mīmū formale spirit
ueniat ad quodlibet mīmū formale mēbrū
sed sufficit qz spūs i certa qritate alteret cer
tam qritatem mēbrū. dato qz nō tangat corpora
liter quālibet partem eius. Nam si quālibet par
tem tangeret sequeretur qz spūs remouē a mēbro
mortuo. mēbrū mortuū apperet in duplo minus
qz appareret dum erat uiuū qz mīmū spūs ē maius
mimo mēbrū qz mīmū raritū spūs ē maius mīmū

mimo dempsi ut mēbrū. Et sic mīmū spūs ē maius
mimo corporis. Et tot sunt mīmū unū quot al
terius. sed mīmū spūs plus faciunt ad extēsiōē
Et sic cum resoluit spūs resoluit plus qz mediū
Et sic mēbruz efficeret minus qz duplum. Et sz
hoc ita sit tñ quodlibet mīmū carnis mediat il
lo mīmū spūs operatur opatiue suas qz pta
mīma carnis possunt a mimo spūs tangi. Et
dicunt qz non est etiam necessariū in generatione
animalis generari spūs cōplantatū a spū gignitio
generante sed bene qz gignitū caliditas cōplonat
que sit instrū opatiōē in gñatio. Et cū Aui.
notauit spūm sentiente non uoluit qz spūs sentit
ret sed sic dixit qz spūs ē uere instrū uirtutis se
tientis uere. Et sic notauit instrū noie pncipa
lis agens cuius ē instrū. Spūs. n. qz nō ē
solum deferens spūm s. aer sed etiam est uere in
strumentū deferens sentientē. Ideo ex ei⁹ motu
et transmutatione transmutat sentiens. hde catur
uertigo quod non cōgruit ex motu aeris. Et cū
Aui. uocauit spūm radicē ideo fecit qz sicut ra
dix ē que conseruat sicut ramū in eē. Ita spūs ē
quo mediante anima cōseruat et permanet i cor
pore. Et quando Aui. dixit primi prima qz
causē mōles dispōnū corporum sunt mēbrum
aut spūs si illa dictio aut tenetur distinctiue tunc
Aui. ita dixit ppter ea qz spūs multuz appropi
quat ad esse mēbrū. Et nō instrū aie sic ē mēbrū
Ideo potuit dici et ponē subiectuz illaruz et non
formaliter sicut mēbrū sed uirtualiter tantū. Et
si tenetur copulatiue aut pro et tunc Aui. sic di
xit quia sicut mēbruz nō ē subiectū anime sine
spū ita nec dicitur dispōnū sine spū. Intellexit
ergo qz mēbruz sit subiectū caruz et spūs. i. cum
spū uel mediante spū. De dione autē z^a spūs
scdm phos. spūs ē duplex. i. animalis et natural
unde A. in libro de dria spūs et sic solum affi
gnat driam inter duos spūs. i. naturales et aiales
Et Auer. primo collz. dixit spūs duo sunt. i.
apparens in corde. et spūs apparens in cerebro
sed spūs in epate nō apparet scdm sensuz. ysa
ac etiam in diffinitioibz. in diffinitioe spūs solū
uidetur tangere duos. Inquit. n. uenerūt antiq
qz spūs ē corpus subtile procedens a corde p ar
terias in totum corpus et facit ipm habere uitā
et banellitū per pulmonē et ascēdit sursum ad cere
bruz et procedit ab eo per neruos in totū corp
et facit ipm habere sensuz et motuz. Et gal⁹ q
dem enaz uidetur assennere aln duos fore spūs.
in tegni. n. non noiauit nisi uitalē et aiales. Et
iz⁹ terrapentice dixit. animalis spūs fontez esse
dicimus cerebruz et hunc alterari et nutiri per
inspirationē. i. que fit per nates et per exhiuio
nez que fit ex rete mirabili. uitalis aut spūs fōs
ē cor et deinde scdm arterias detinet et nutritur
maxime ex respiratione que fit per banelluz et
ex sanguine. et subdit. Si uero ē aliquis natural
spūs tunc ipse continetur scdm epat et uenas. Et
locutus ē sic qz dubius an sit an non. Aui si
cur supra naturalis uirtus in duos dista ē. i. uita
lem naturalē scdm medicos ita et spūs naturalis
diuiditur in duos. i. in uitalē et naturalē. Et sic
medici posuerunt spūs esse tres. i. uitalē natura
lem et animale sicut tres posuerunt uirtutes ut
uirtutes earum proprius cōstideat spūs ut me
diante pprio spū tanqz pprio instrumento suas

exerceat operationes. Et unusquisque dicitur
spiritus est spiritus influens de quo dicitur. quod virtus
est perfectio completionis spiritus. id est finis illius co-
pletionis. ipsa. non ordinatur ad virtutem. Et spiritus qui
dem vitalis in corde generatur et in eo reuertitur est
calidior res que sit in corpore nostro. Et ipse qui
dem uenit ad membra corporis preter principa-
lia non dearticulatur nec aliter modificatur ab
eis quia stat illis sicut forma et completio. sed tamen
ad opera determinata illorum membrorum dearticu-
latur a caliditate inata illorum membrorum actiua per
influens. vitalis. non spiritus uenit ad ea dearticula-
tur a dicta caliditate ossis pro operationibus ossis
Et consilium in alijs membris. Et est materia alio-
rum spiritus. sunt enim alij spiritus non ex sanguine
uel alijs humoribus sicut sit spiritus vitalis quod non
sunt humores ydonea materia aliorum et maxime
animalis sed sunt ex spiritu vitali transmissio a
corde ad alia principalia in quibus dearticulan-
tur uel modificantur uel secundum gradum. secundum formam
transmutantur. Et naturalis quidem spiritus ab epa-
te per uenas influit in omnia membra datus eis ac-
tiones in conuersione nutrimenti. uerum cum per-
uenit ad testiculos ibi dearticulatur et miscetur cum
spiritu vitali missi ad eos a corde et cum spiritu anima-
li missi ad eos a cerebro. Et ex eis tribus specul-
ebus efficitur spiritus unus qui dicitur gignitius
qui est proprius instrumentum uirtutis generationis.

Spiritus uero vitalis transmissus a corde ad
cerebrum in sua ascensione transiit per ibi-
lissimas arterias que sunt in rete mirabili et tunc
per subtilissimas arterias sitas secundum quosdam in
suba cerebri que etiam perurunt puritate non appet-
sensui et a sua grossitate remouetur et uehementer
subtiliatur et procedit donec ad uentriculos ce-
rebrum perueniat et ibi a completionem cerebri et a sui
caliditate remittitur et uersus tempaniam redi-
citur. Et in eis recipit formas et dearticulationem
animalitatis et sic efficitur ydoneus instrumentum uirtutis
animalis per omnem uirtutem sensitiua suam et motum
hanc et sensitiua intrinsecam et extrinsecam. uerum spiritus
sensitiuus exterior non potest suas exercere epa-
tiones nisi in organo sensuum exteriorum modi-
ficat. Interior uero non alter modificat. De
istis spiritibus regit dictum quod recipit formam uel arti-
culationem a completionem cerebri et ipse est frigidus. id
est remittit calidus. si est frigidus et frigeret a fri-
gido haberet grossitatem et opacitatem sed ipse est
tante subtilitatis et radiositas quod per de eo
dixit primo de interioribus quod est sicut splendor
solis a sole dependens. Ita quod ut quidam dicit ad
influendum motum et sensum saltem tactum membris
non expedit quod ipse ingrediamur membra alia suba
litter. sed sola secundum irradiationem qua illustret
ea. cuius signum est quod facilius et cito impeditur et
impressio in membra et facilius completionem nerui prohiben-
te transitus irradiationis. De quo etiam dicit
quidam quod sicut ipse est minus calidus uitali ita
etiam est magis humidus eo. humorem eius humiditas
non est aquea. sed acra. propterea non habet in se grossi-
tatem sed subtilitatem. Spiritus animalis preterea
magis in uigilijs et exercitijs resoluitur et in somno
et quiete restauratur. Et post ipsum in hoc est uitalis.
Et ultimo naturalis quia ut supra patuit ex op-
erationibus nature non sequitur labor. Dicitur. A.
3^a prima de aortibus cerebri spiritus. alteratio pa-

rum completur a completionem cordis usque ad com-
pletionem que est cerebri ut ipso fiat eius decoctio
assumpta ex eius completionem. Et est quia in
his cum ad cerebri uenit uenit ad uacuitatem
eius primam ut in ipsa coquantur deinde uenit ad
uentres medius et in ipso augmentatur in eius deco-
ctione. postea completur eius decoctio in uentre po-
steriore decoctio uero optima non fit nisi per
mixtionem et penetrationem in partibus cocti sicut
est dispositio cibi in epate et sic spiritus vitalis fit
animalis. Dicitur. A. sustinere est necessaria
in motu spiritus. Et per motum spiritus intellexit motum
membrum qui motus membrum dicitur esse motus
spiritus quod instrumentaliter sit a spiritus. Et ideo A. uic.
notetur subdit. qui uirtutes deferret ad suas op-
tiones faciendas. id est deferret uirtutibus ad op-
andum sicut dolabra deferret artificem. Spiritus. n.
deferret uirtutes non sicut materia deferret formas quod uir-
tutes non informant subiectum. Neque sicut sicut de-
fert accidens uel sicut unus corpus deferret aliud
sed spiritus deferret uirtutes ad suas operationes exercen-
dum exequuntur quod sunt spiritus necessary ad hoc ut
uirtutes operentur. non enim operentur in membris nisi
spiritus esset in eis. Et subdit A. uic. in pulsio-
ne uehementi. id est uelociter. Nam spiritus mouentur in me-
bris sicut radius per aere et sicut lumen a cade-
la mouetur per domum. Ideoque mouetur uelocissime
a corde ad membra in quo motu locali est repititur
aliquis siccitas et fixio sicut in motu locali me-
bris. Et sicut nimia fluxibilitas impedit motum lo-
calem membris ita est impedit motum localem spiritus. Et
ideo oportet spiritum habere aliquam constantiam. Et
ideo A. uic. dixit humiditatis spiritus. id est nimia fluxibilitas
eius motus prohibet tales qualis est. Et quod est ue-
lox prohibet uelocem motum eius. Et ex hoc appret
quod dato quod spiritus sit humidior res corporis nostri
habet tamen in se aliquam siccitatem dato quod pura sit.

Dicitur. A. in libro de utilitate respirationis.
Necessarium est nutrire spiritum animalem unde igitur
dicitur aliunde habere nutrimentum nisi ab eo qui
in inspiratione intrabit. id est aere. Et nimis ex san-
guinis exalatione. non inconueniens est ipsum nutrire.
De nutrimento autem eius ex inspiratione huius quidam
fieri per arterias ad miringas cerebri huius uero
motus per nares ad eos qui sunt in cerebri uentri-
culos uenire uideatur per nutrimentum spiritus. Dicitur.
Et alij spiritus nutrire dicitur. Dicitur. Dupli-
citer dicitur spiritum nutrire. uno modo uere sicut cum
dicitur nutrire. id est generare et restaurare ex bono san-
guine qui fit ex nutrimentis bonis. Alio modo non
uere sed sic dicitur quod quodammodo confortat ut a reb-
odortetis ex ipsius forma specifica. Cum
spiritus sunt natura ignei et suba aeri multae subtilita-
tis et leuitatis. Cum multiplicentur in corpore
quod motus habent de centro ad circumferentiam red-
dunt corpus leuius et mobilius et maxime cum
expanduntur ad membra mobilia. Et eo maxime quod
humiditates in corpore poris carentes dissoluendo ex-
cludunt. Et ipsi locus earum replent. Et redditur
ex hoc corpus porosius et spiritibus plenius quod
ubi maior porositas maior est spirituum multitu-
do propter quod leuius redditur et habilis ad motum
Nam leuius facit ad facilitatem motus. Et quod
leuius redditur appetit non solum in aere sed etiam
in inani ut est uideri de pomace que leuius est
quod porosa et quia leuius est statim mouetur. Et eo-

Cap'tm. 6^m. de humido radicali.

one aliud ex tempore. Et naturale acquiritur ex generatione contrahit ex ipsa generationis principijs intrinsecis et naturalibus radicibus nisi humidus radicale dicitur. Accidentale uero acquiritur ex generatione non contrahit ex dictis principijs generationis sed ratione aliorum extraneorum et extrinsecorum occurrentium. Humidum uero naturale acquiritur in tempore est humidus nutritiue sic dictum quia ex digonibus acquiritur ciborum. Et est aptum humidum radicale restaurare humidum uero accidentale in tempore acquiritur quod ex indigestionibus acquiritur ciborum. Et utrumque humidum naturale necessarium est uti in uentibus. Dicitur enim. Ap. 2. de generatione animalium. non est calidum sine humido et ex humido. non habet radicale pabulum calidum. Et ex nutrimentiue restaurat radicale. Dicitur enim. auer. p. 2. de generatione et corruptione ciborum habet propriam utriusque sic et proprias ut quærit ad bñficiatrem sibi humiditatem radicalem que est in membro quiescente. quia. n. de humidum radicale semper fit dissolutio consumptio et diminutio. et ipsum non possit se seruare necessarius fuit ut per aliud seruaretur. Et istud aliud est humidum nutritiue. Humidus ergo radicale est quod dicit substantialem uel substantialem quod nihil aliud est quam humidus membralis animatus in quo non dicitur esse anima tantum in subiecto. contrahitur ex principijs generationis et in tempore postea ex nutritiue per operationem utriusque nutritiue restaurandus qui proprie dicitur generatio coniuncta. Et a quibusdam uocatus est gluten quia colligit membra que admodum per calorem ut dicitur Gal. lapides colliguntur in quod ultima humiditas de seccis humiditatibus quæritur. Cum ergo dicitur humidum radicale deperditur uel est deperditum. nihil aliud significat uel intelligi nisi quod substantialem animatum sumit uel est assumpta. Et cum dicitur humidum radicale restaurat nihil aliud indicat nisi quod substantialem deperditam reaponit per humidum nutritiue quod loco deperditum humidum radicalem aponit unde et cõsimulat quod cum factus fuerit dicitur tunc corpus uel membrum esse substantialem humectatum. unde substantialem humectare corpus non est aliud nisi subas corpus in membris deperditis reaponere nolle augere. Et dicunt quod humidum radicale in genere generationis sit satis pauca quantitas nabilominus de eo remanet portio usque in finem uite per quantitas eius regenerandæ siue restaurandæ

Capl'm septimus de operationibus.

dant auctores & quilibet opatio
ab aliqua puenit uirtute. Unde
Auc. primi primi. ait. ois uirtus

Et fit etiam a qualitate frigida que regreditur
veteres materiam venire ad mēbrum inspissando
eas et vias stringendo et veteres etiam attractio-
nes earum ad mēbrum quia eius caliditate debili-
tar et remittit. Omnis operatio ex cōueniētiis
et requisitis ad eius pfectionē principalis pfi-
tur et completur. Si uero alterum eorū defue-
rit nisi ex illi simili compleat pfiat nequid. Ad
uniuscuiusq; autē operatiōis sue animalis sue
naturalis pfectionē requirantur virtutes efficiētes
et ipsius virtutis ad efficiendū meriti instrumentū
ydonea et sēbut in quo virtus operet et obiectum
et extrinsecus coposatio. Quocūq; .n. horum de-
erit aut operatio omnino non fiet aut fiet ipsa
Operationes prima dione diuidunt dione 4

etiam et instrumentorum eorum a quibus sunt. Cuius
ut patuit tres sunt virtutes et tres sunt species et sunt
servientes tres erunt et operationes. scilicet vitalis
et naturalis. Vitalis a virtute dependet vitalis et
vitalis ab aliis et naturalis a naturali. Dixit galenus
de virtutibus naturalibus. Operationibus quidam
dicuntur operationes anime siue animales. et que
dicuntur operationes nature siue naturales.
supra et naturales dividuntur ut ex precedentibus patet
in nutritivas et vitales. Et vitales operationes
sunt generatio species et ipsius in membris missio et plu-
ratio ad quas consequitur membris unificatio et ip-
sius conservatio. Et animales sensationes et mo-
tus voluntarii. Et naturales sunt operationes que
sunt circa alimentum. Et dixit galenus. opera vir-
tutis voco quod factum est iam et completum ab ac-
tu eorum virtutis puta sanguinem carnem nervum et
alia similia. Actum vero effectum nomine motum
et causam eius nolo virtutem. Et subdit licet vocare
opera virtutis nature puta coctionem sanguificationem
operationes anadotum. scilicet redditionem. Non tamen de his ope-
ram licet vocare actus. Caro enim opera nature est non
tamen est eius actus. et ratio est quod opera aliquas
perfectioem importat non in omni actu ratione eius
quod acquisitum est aliqua perfectio quia in omni
motu est aliquod acquisitum et aliquod acquisitum est
Et ratione est quod est acquisitum est ibi aliqua
perfectio. Et ideo ratione huius acquisitum actus
potest vocari opera. sed opera non debet vocari
actus quoniam nomen opere importat aliquod sub ratione
perfectioem et completum. Et ideo in ea motus et im-
perfectio non est. Et animales quidem virtutes sunt
voluntarie et sequuntur ad imperium voluntatis non
solum secundum virtutem intellectuales sed etiam
secundum extrinsecas. Vitales vero et naturales
non sunt voluntarie sed sunt absque imperio volunta-
tis neque possunt voluntatis imperio variari.

Et ex supra positis patet quod operatio duplex est
scilicet activa et passiva. Et activa est per motum in
aliud et passiva proprie est per motum in seipsam
ut dixit Avicenna. Et dixit proprie aut per operationes que
non tribuntur forme alique principaliter. Et
operationes quidem naturales attribuitur membris et
vitalibus. Animales vero organice quod ipse requirit
matorem organizationem que naturales. Et dixit Galenus.
3. affo. in commento affo. cotidiane institutiones
et quod omnes operationes corporis sunt ex membris et
vitalibus. intelligens autem de membris principalibus que
proprie possunt dici substantialia quod eorum ratione aut me-
diante aut immediate sunt omnes corporis operationes. ut
intelligens de membris radicalibus spermaticis que
possunt dici substantialia quod super ea sustentatur
totum corpus a quibus operationes dicuntur provenire
respectu carnis formis super quibus non sustentatur
corpus sed sunt spermaticorum naturam impletiva. Et
predictas omnes operationes operatur anima cum suis in-
strumentis. dixit enim Avicenna 2. de anima commento
36. Anima est causa omnium motuum qui sunt in corpore
animatoresque uerorum que existunt mater. Et vocatur ab
eo motus extrinsecus. Et vocatur ab eo motus
spirituales et intelligere et velle. Et motus veri di-
cuntur sentire nutrire movere et similes. Dicunt
quod operationibus anima est causa et alia singularis. Et
causa operatio multipliciter dicitur uno modo illa que
perficitur ab aliquo membro per totum et non solum per se
unde quia est utilis causa membrorum et non solum

aut solum dicitur causa sicut est operatio trius digitorum
nutritiva. 2. modo dicitur operatio causa illa que
licet fiat ab aliquo membro organico mediantibus
omnibus particulis suis. principaliter tamen fit ratione
animae particulae eius sicut visio que dicitur operatio
causa quod ab omnibus particulis oculi fit licet ad eam
crystallina principaliter concurrat. 3. modo dicitur
operatio causa illa que ab omnibus membris vel a
multis participatur sicut nutritio que omnibus in
est membris. 4. modo dicitur operatio communis ratione
predicantis quod de multis predicat sic operatio naturalis
que predicat. ubi gratia de attractione retinendo
digone et expulsiōe. Et operatio est animalis que predi-
catur de sensatione et motu locali. Operatio vero
singularis est quatuor dicitur e converso in omnibus op-
positis predicis. Verum Avicenna. primi prius per
operationem singularem intellexit operationes que sin-
gulari et uno nomine nominantur ut attractio ex-
pulsio et similes. vel ut quidam dicunt intellexit ope-
rationes singularem consideratas puta una distingui-
tur ab altera. Et operationum singularium dixit
Avicenna. Illae sunt simplices et alie compositae. Et sim-
plices dicuntur que ab una sola virtute sunt ut di-
gestio. Et compositae sunt que duabus perficiuntur
fructibus sicut appetitus ad cibum qui perficitur vir-
tute animalis sensitiva et naturali attractiva. Et intelli-
gunt de duabus virtutibus non solum puta una est
efficiens et alia preparans sed puta unaqueque est
efficiens. Et dixerunt quidam quod est illa operatio
potest dici operatio que fit mediante una virtute et a qua-
litate elementalium que non est instrumentum illius vir-
tutis sicut supradictum est de repulsiōe que fit
a virtute expulsiua et a frigiditate elementalium.

Et omnis operatio que a pluribus fit virtutibus
est operatio operatio ex pluribus operationibus. Quoniam
tamen due virtutes concurrunt ad unam operationem
Aliquando sunt ambe eiusdem generis sicut tra-
situs nutritivus de membro ad membrum qui perficitur
virtute expulsiua membrum impellentis aquo secedit
nutritivus et a virtute attractiva membrum ad quod
accedit. Et quoniam sunt diversorum generum sicut ege-
stio et urinario que sunt a virtute naturali expul-
siua intestini et vesice et amotiva voluntarie mu-
sculorum ventris exprimere. Et sicut deglutio que
fit a virtute naturali attractiva et ab animali vo-
luntarie motus que est in lacerto transglutienti.

Dixit Avicenna. Non dicimus operationem duabus
compleri virtutibus nisi cum uni earum acciderit
nocumentum destruetur operatio aut difficulter fiet
ut patet in appetitu et deglutione. Dicitur autem quod
operationum una est altera nobilior et hoc autem scilicet
consideratione necessitatis sue et sic opera vir-
tutis et naturalis est nobilior animalis aut secundum co-
siderationem finis animalis et sic animalis est no-
bilior illi. Dixit Avicenna in 6. particula de eo quod
nobilior actus corporis animalis est actus inspirandi
et respirandi et post hunc pulsus. Et post pul-
sum sensus. Et nobilior sensus est visus deinde au-
ditus. Et post hunc sensus appetitus cibi et potus
Et post hunc loquella. Et post loquella mens et
imaginatio et memoria. Et post has est motus omnis
membrorum secundum motum proprium. Et dixit huius gradus
nobilitatis est scilicet necessitate vite vel equalitate
eius cursus. Bonitas vero et malitia operatio
et instrumentorum puritate vel impuritate patet
dicitur. Quod si aliquod instrumentum destruitur

utroque quod operatur et illo instrumento quare ei
operatio annullatur. Et scias quod ois operatio quod
caus delectatione fit melius perficitur. Et hoc patet
tribus ab ypostrate. In asse. parus deterior cibus
et potus et delectatio nullam perficit operatio
et ibi corum. 10.

Capitulum septimum de uita.

Ita ut inuit ab Arist.
z^o de aia
potest considerari dupliciter. s.
quod ad actum primum et quod ad
z^m. Et si quod ad actum primum

tunc uita non est nisi anime presentia in corpore
uiuente quod uiuere est uiuentibus esse. ergo uita est
uirritus eentia et talis pro actu primo est anima.
Si uero quod ad actum secundum. tunc uita non est
nisi anime operatio per quam stat anime conserua
tio in membro. Et quod ad actum primum dicitur quod
da quod uita est actualis informatio corporis ab ani
ma. quod in anima actu corpus informat ita diu
illud corpus uiuit et uitam habet. Quamuis autem
ad actum z^m uita est operatio siue actus uel effe
ctus uirtutis uitalis que dat uitam. Errane
runt autem qui dixerunt quod uita est nutritio. quod quia
uita consistat per alimentum nutritio in est actus
uirtutis nutritiue non uitalis. Dicitur Albertus
magnus. Uita non est actus continuus fluens ab aia
super corpus. s. mediante uirtute uitali. Pl^o q^o
in tegri dixit. Uita non est nisi pprio corpore
ad esse. que pprio non est anima in corpus. Et dat
exemplum de naut de qua consideramus nauim ut
corpus et nautas gubernantes ut animam. Et preter
natis et nautas consideramus ppriam in nauim
qua mediante portat mercantia que non est na
uis nec nautas. Dicitur Auer. in libro de morte
et uita. quod generatio uiue est picipatio prima aie
nutritiue in calido naturali et uita est maffio bui^o

Dicitur damas. in afforismis. Uirtutis calido
et humido. Et Aui. primi p^oia. dixit. uita p^o
cipit sunt cor et sp^os et existit uita per calidita
tem et caliditas etiam humiditate consistit et ab
ea nutritur. Et intellexerunt per uita ipz uiuere
ab anima in sic. n. consistit per caliditates et
caliditas etiam humiditate consistit et ab ea nut
ritur in quod anima ut supra dictum est non aligatur
corpore nisi mediante actuali caliditate naturali
qua etiam mediante dat uitam corpore ppriam quod
sam dixerunt quidam quod uita est pmanencia na
turalis calidi in corpore. Quam diu autem uita
perdurat in corpore seu etiam quod diu anima cor
pore aligata in eo persistat. non est punctualis pos
se declarari. hic. n. uita humane non est prefirux
Est. n. de his que pater reseruat in potestate
sua. Et ab eo habet et unumquodque indiuiduum termi
nus sibi prefirux que preterire non poterit ut p^o
mi prima dixit. A. quis in sit ille terminus. Ut su
peri uoluere later. Conati sunt tamen phi sp^oi
humane terminos assignare. et in h^o p^o consideratio
num rerum uarietate a quibus uita dependet
uariae sunt locuti. Et quia ut dicunt uita no
stra dependet in esse et conseruari ab influentia
superiorum Ideo ad hoc aduertentes astrologi
dixerunt tres esse terminos annorum constitutos
uite spectet humane. Dicunt enim quod anni uite bu

mane sunt tres scilicet maiores et illi terminan
tur in. 120. anno ultra quem ut dicit uitam non
pertransire humanas. Alii sunt minores qui
continentur numero septenario annorum. Et
alii sunt anni medij inter maiores et minores. Et
licet transcendere uitam a minoribus ad inter
medios et usque ad maiores. alterius autem non. Ita
quod longior uita humana non potest transcendere annum
. 120. Et dicitur quod p^oibo uisus est uelle quod temp^o
uite sit. 95. annorum. Nam uita humana currit
curfu planetarum in hoc modum quod in primis quatuor
annis dñatur luna et hoc ratione augmenti. Et in de
ces annis sequentibus usque ad. 14. dñatur Mer
curius et hoc ratione intellectus et discipline. Et
in octo annis sequentibus usque ad. 22. dñatur ue
nus et hoc ratione incitatiois ad uenerem. Et in. 18.
annis sequentibus usque ad. 40. dñatur sol et hoc
ratione dignitatis et bonorum. Et in. 15. annis sequen
tibus usque ad. 55. dñatur Mars et hoc ratione
ire et impetuositatis tunc in boibus existentiis. Et
in. 12. annis sequentibus usque ad. 65. dñatur iupi
ter et hoc ratione diuitiarum. Et in. 30. annis sequen
tibus. s. usque ad. 95. dñatur saturnus et ibi est
finitis uite. Et subdit si contingat ultra uiuere
reuerunt ad etate lune et sic ad mores primos
pueriles et ad consuetudines primas. In Ecclesia
co scribitur quod numerus dñat hominibus ut multus est.
Centus anni. Et quidam exponit ut multus. i. fm ui
tam plurimorum. Nam plurimi homines illo tempore
uiuebant centus annis. et pauci excedebant uel
ut multus. i. ad plurimum quod ad plus uiuit homo cen
tum annis. Aristoteli autem uoluit quod terminus uite ho
minis sit. 80. anni. Auer. autem dixit. 70. ut p^o p^o
eius z^o de generatiois et corruptiois uoluerunt quod
tempus diminutiois seu decrementi uite hominis sit
equale tempore pfectudinis et ecounterfo. Et quod
homo pfectus communiter usque ad. 30. annos et p^o in
de usque ad. 40. sic et deficit in duplo. s. in. 60. et
p^oinde usque ad. 80. Et quia dictum tempus per
fectiois ut plurimum pfectum in. 37. annis quod ut dicitur
ad pfectionem uniuscuiusque planeta influunt anni. 7
et sic est planeta sint. 7. erunt anni. 37. sic uita erit
. 70. annorum ut dixit Auer. Et dixit Aristoteli.
dictum suum non habere semper uitate quod possibile
est quod tempus pfectiois sit minus tempore dimini
tionis et ecounterfo quia ante tempus pfectionis
potest corpus ad melius reduci et ei labi i peius.

Dicitur in quidam quod cum copia celestia agunt de
terminare stante uniformitate materie indiuidui
que fuit a principio generatiois fm hoc terminus
uite non poterit pmutari ab eo quod fm pfectionem
ecounterfo in principio generatiois datum est
indiuiduo. Sed si ipsa uniformitas uarietate potest
terminus uariari et prolongari et breuari quod ua
riata materia non ageret sed p^oima determina
tionem nec uariata materia ipseffione illam recipi
et Et possibile est materiam uariari et ad deterius
et ad melius. Et sic dicunt poterit bonus astro
logus mortem determinare alicui indiuiduo prout
dere et poterit facere ut prolonget. Et rursum
dicunt quod quia uita non dependet ex corporibus
celestibus tamen. sed etiam ex principijs naturalibus
acquisitis in principio generatiois secundum que ui
ta determinata est unicuique indiuiduo quibus illa
terminatio sit nobis ignota. Et quod principia natu
ralia generatiois humane per que aia et uita in

introducitur sunt caliditas nalis et humiditas in qua illa caliditas et humiditas. hinc est qd isti termini nales assignant spem fm proportionem dicta caliditas ad suam humiditatem. Et quia ista proportio caliditatis ad humiditatem et e converso humiditatis ad caliditatem potest mutari. hinc est qd terminus ille potest mutari. Potest autem illa proportio in omnibus mutari ad deterius. et hinc est qd iste terminus potest in omnibus mutari. In omnibus autem non potest dea proportio mutari ad melius. qd non in corporibus temperatis sed solum in lapsis. Et ideo ille terminus non potest in omnibus plangari quia non in temperatis. Et rursus dicunt. Non dependet vita ex celestibus et naturalibus principibus tm s3 ex conditionibus individuantibus. ut inuit Auer. co liget 6. primo capitulo cuius dixit qd Rasis i uno librorum suorum assignat causas quare qd ars medicine circa suum subiectum sanabile finem non consequitur sicut nec etiam aliquando alie artes circa ipsarum subiectum laudabile finem non consequuntur sicut apparet in regimine exercituum et tractatu fretantium et agriculture. Et ca qua assignavit Rasis est qd iste res multis indigent. me. us ad hunc finem qd nobis dare impossibile existit. Et bene dixit Auer. tm dictum suum fuit dnuum et indiget declaratione et additione ut melius declaratur.

Et est qd hec ars aliqui deficit in individuis ppter malas pportiones que sunt in ipsis quod est quia non est possibile ut sint duo homines unius et eiusdem complexionis tempore equaliter et utentur regimine uno et unus istorum deueniet ad meliorem finem que consequi poterit propter ipsius naturam. In alio uero eodem regimine utente. mali generantur humores qui mori educti et causa huius in eius pportione est mala pportio. uita que est causa qd in eo hec malicia generet quia hac pportione ignoramus. Et causa huius ignorantie est qd in naturis tot sunt pportiones uise ut eas per signa cognoscere nequeamus. Et h ppter pportione infirmitatis sicut declaratum est in naturali phia quia ibi dicitur qd quilibet materia habet accidentia propria et fixa in ipsa sine accidentibus que remanent a forma. Et h accidentia que remanent i ma sunt cause multitudinis uarietatum qd i natis ididuo r3 inueniuntur queadmodum accidentia propria forme sunt causa multitudinis uarietatum qd in mortalibus in diuini hominum cognoscunt. Et hoc totum est qd in homine multe spēs indiuiduorum et ppositio nuz inueniuntur qd est nulum ppositum. Et ex hoc puenit occultatio uarietatum que in naturis et mortalitatibus indiuiduorum inueniuntur. Et subdit Auer. Dicemus qd illi qui dicunt qd illi qui reguntur fm qd Sal. docet in regimine sanitatis penitus ad bonum finem terminant nesciunt qd cognoscit finis huius artis a pre suorum passionum et qd isti uia medicorum ignorantes sequitur qui dicunt qd dies hominum sunt nati. qd non est impossibile ut ho temperate pponi bono regimine utatur et pp hoc diutius non uiuet alio qui malo regimine ponat. Coditiones autem indiuiduales aliqui remoueri possunt aut cum cognoscunt aut casu et isti termini possunt plangari pater hoc de no brben te unum ppter pditiones suas indiuiduales qd abiectione bibi unum. Aliqñ autem non possunt remoueri aut ppter fixationem earum aut ppter ipsarum occultationem. Cum ergo dicit qd terminus uite

non potest plangari intelligit de corpore temperato. Et est de lapso utente regimine sue cras cōseruatio In corpore uero lapso utente regimine ad meliorem reduci terminus uite potest plangari. Sunt autem qui dicunt terminus uite sunt triplices quidam sup nales a deo instituti et isti non possunt mutari pueniendo uel ptereundo. Et quidam sunt nales et hy pnt pueniri s3 n pteriri nisi si cras in meliorem mutet aut dispone dei. Et alij sunt casuales siue fortuiti et hy pnt pueniri et pteriri. Dicunt pncipia uite dicta sunt na de qua multi querunt An ipsa et uita sunt diminuta uel debilitata ab eo qd fuit a principio uel ab antiquo. Et sunt qui dicunt qd sic hoc pp tria. p^m est qd cōstellatio que currit ad generationem non reperitur mo illius i fluxu cuius tunc erat. 2^m qd coditiones indiuiduales sunt pmutate et q sequuntur mās et que secunt formam. Ideo qd non sunt hōies illius sanitatis nec illius moralitatis cuius ias fuerunt. 3^m qd pncipia nostra nalia sunt et ad deterius permutata ab eo qd fuerunt ex inordinato et malo regimine qua pp dicunt senescit ias megacosmus et ueterascit mi crocosmus. Sunt autem alij qui dicunt. Na in se nec fortificat neq debilitat sed sicut bacterius fuit ita et nunc est. s3 ppter dicit de debilitate. qd pp inordinatōes et regimie malitia multi plures egrotant qd egrotabāt. Et mlti plures moriuntur ante terminum nales qd tunc moreretur. ubi eim ubi gratia. Lentius pueniebāt ad terminum naturalem. fortasse non puenit modo unum. Multi et hodie non tolerant remedia que tunc facilia uidebantur unde no substinēt hedic communiter homines s3 omnia ducentes ad syncopum n3 edones fortes cum medicis fortibus ut elio et felichino. Non tolerant et labores corporeos et alia huius. sicut bacterius faciebāt. Verumtm non est qui adhuc reperiantur aliqui qui ad terminum pueniāt nales qui no egrotant nisi fortasse in fine prope terminum nalem qui tollerāt edamones fortes et ponāt labores corporeos uehemētes. Quia ergo ut patuit ex dictis. aliquid uita longa et aliquid breuis uidendum est de causa longitudinis et breuitatis uite. s. quale et qm in duobus principis. Quorum unum est per se causa longitudinis et breuitatis uite et hoc est proportio caliditatis ad suum humidum. Et aliud est causa accedens. Et est debita uel indebita approxima ti o sex rebus nalius. Cum eim ut supra dictum est uita consistit per caliditatem nalem existens in hūdo radicali appet manifeste qd quale et qm huius. calidi quo uita consistit erit causa longitudinis et breuitatis uite. Cum eim inter dictas caliditatem et suum humidum fuerit ultimarum pportio possibilis esse erit tunc uita amplioris longitudinis potius. Et ch fuerit e converso erit uita e converso Auer. quoq in libello suo de causa longitudinis et breuitatis uite duas assignauit inter pncipia pportiones quarum una est proportio qualitatum actiuarum ad passiuas et e converso. Et alia est proportio actiuarum inter se et passiuarum inter se. De prio dix qd qd uia qualitatem actiuam dñum habuerunt sup passiuas pseruabit esse rei. Et per qualitatem actiuas ut ipse dixit intellexit calorem mensuratum frigore sicut per passiuas intellexit humiditatem mensuratum sicco. calor eim mensuratus cum frigore dixit ipse dat formam rei ppriaz et nales et

seruat eas. Et humiditas mensurata cum siccitate eas recipit et retinet. Oportet enim stare dixi quod omne quod attribuit aiali de generatione et corruptione cremato et diminutione sompno et uigilia et uis de omnibus transmutationibus non attribuit nisi quatuor qualitatibus primis non autem quantitatibus. Et ideo dixit quod si qualitates actus debilitatae sunt super passivas tunc dominus habet alie qualitates actus. scilicet extranee ipsi utuntur. Et erant causa breuitatis uite et corruptionis aut consumendi humidus aut putrefaciendo ipsum quod dicitur aut calor naturalis comensuratus fuerit cum humore radicali huius dominus super eo non accidet putrefactio sed accidet si fuerit debilis. Et si fuerit nimis intensus accidet ibi calor extraneus corpus. 9° quale est spiritus caloris naturalis et humidus radicalis est causa longitudinis et breuitatis uite et per manentie uiuentis et ipsius corruptionis. Et dixit oppositio naturalis inter dictas qualitates quod fuerit magna non destruitur nisi a magna transmutatione et in longo tempore. Et ita magis transmutatio raro accidet ei quam in habentem tales proportionem siue proportionem minime generat humor indigestus aut combustus. Et per consequens raro et tarde accidet ei putredo uel cor. Quod uero oppositio illa fuerit parua et debilis accidet ei. Et dixit. Si uirtus frigida actiua fuerit minor quam debuerit comburentur humores et si calida fuerit minor accidet indigens et cruditas uel ariditas. De 2^a autem proportionem dixit quod proportio naturalis earum est ut in actiua calor sit maior frigore et in passiuo humiditas sit maior siccitate. Causa autem conseruans per se. scilicet immediate nitaz est habundantia calidi et humidus in sua conproportione et dominus actiuus super passiuas. Et signum huius dicitur ipse est mors que nihil aliud est quam frigiditas et siccitas. Et signum huius est est quod qui multum comedit parum uiuit. Et castrati plus uiuant quam non castrati. Et huius etiam signum est quod senes qui habent multam carnem plus uiuant quam causa multitudinis carnis est caliditas et humiditas. Et propter paucitatem corpus uiuit multus plus quam equus et femine plus quam masculi. Secundum ergo dictas duas proportionem qualitatibus diuersificat longitudinem et breuitatem uite. ut generibus entium. ut ubi gratia in uegetabilibus et animalibus et in speciebus animalium ut in homine ut brutis et indiuiduis quare unus longe uite est et alterum breuis. Et scias quod ista proportio maxime attendit in homine in proportionem cordis. a proportionem. n. proportionem cordis maxime dependet longitudo et breuitas uite unius hominis supra alius. Et ideo uidemus multos homines quorum membra in manifesto sunt fortia et uirtutes eorum magne et contingunt eis egritudines mortales et moriuntur ante senectutem. Et uidemus alios homines minus et debiliores deuenire ad senectutem licet regimen eorum sit consilium. Et dixit Auer. in libro suo de uarietate gestationum. Non est causa longe uite in homine nisi sua 7° que est simul proportionem aeris contingentis ipsam. scilicet calida et humida. Homo. n. est longioris uite quam cetera animalia quia quantitas sibi similita in uentre preter elefantem ut dicitur. De principio autem per accidens siue de causis extrinsecis mediatis et remotis longitudinis et breuitatis uite dixit Auer. ubi sunt sex modi notati sex res 7° naturales. quoniam. n. ipsi sunt 7°

habens duo predicta scilicet habundantiam calidi et humidus cum domino calidi supra humidum et qualitates actiuas supra passiuas secundum quod scriptum est in arte conseruandi sanitatem neque plerumque uita sua et non accidet ei nisi mors naturalis cuius causa est frigiditas et siccitas. Et si non uita est finis quod morietur per dominum passiuum super actiuum quod est causa egritudinis mortalius. Et sic morietur morte naturali quod humor qui fuerit in corpore non fuerit ualde malus. Et dixit Auer. accidit multis hominibus quod appetitus eorum naturaliter conuenit suis conditionibus quapp ipsorum uite plangant. Illi autem in quibus actus qualitates non dominantur super passiuas moriuntur non naturaliter et maxime quod non uiuant regimine conuenienti. Et dixit Auer. antiqui attribuerunt causam longitudinis et breuitatis uite causis accidentalibus. Quidam enim dixerunt quod causa longitudinis uite est locus calidus et siccus. Et quidam quod magnitudo corporis. Et quidam quod multitudo sanguinis. Et dixit ipse locus calidus et siccus est comburens humores naturales et consumens. Et ideo impossibile est quod sit causa longitudinis uite nisi per accidens quia putrefactio que accidet per breuitatem minora in illo loco. Et ideo ut sunt loca frigida et siccata magis uidentur esse causa longitudinis uite quam calida et siccata quia carere putrefactione que fit ex humiditate et ea quod fit ex caliditate. Et ideo prius est istis regionibus quod mors que accidet ex putrefactione raro accidet in eis. Et dixit qui habitant in regionibus calidis et humidis sunt longioris uite. Et habitantibus in insulis marinis sunt longioris uite quam habitantes in agrestibus loco. Et sicut animalia marina sunt longioris uite quam agrestia quia aqua marina calida est et humidus. Et sicut magnitudo corporis non est cum longitudine uite nisi quod puenit magnitudo illa ex domino caliditatis et humiditatis et non ex habundantia prius terrestris in eis. Et sicut multitudo sanguinis est in causa longitudinis uite per accidens. Accidit enim multitudo sanguinis in corpore ex habundantia caliditatis et humiditatis. Et dixit et Auer. quod longitudo et breuitas uite dicitur multis modis. scilicet aut finem operationem ad genus et ibi gratia copando genus ad genus. Et sic uegetabilia ut sunt longioris uite quam animalia. Aut finem cooperationem ad species ut quod homo est longioris uite quam rana et quod palma est longioris uite quam ficus. Aut finem cooperationem ad aliquem modum et ibi gratia habitantes in regionibus calidis et humidis sunt longioris uite quam habitantes in frigidis et siccis. Aut finem cooperationem ad indiuiduum ut quod fortes est longioris uite quam plures. Et dixit Auer. ibi dem. Compotio longioris uite est illa in qua est habundantia calidi et humidus cum domino calidi super humidus. Et hec autem est ignota in arte medicorum aut difficile sciri. Et si esset nota posset uideri carere medicus longitudinem et breuitatem uite. scilicet in aliis complexionibus per comparisonem ad istas. Et 9° media quam ponit Galenus uidetur esse ista. Sed scire istas proportionem sensu ualde est difficile et magis uidetur esse per rationem quam per sensum. Et quia ista proportio est ignorata naturaliter uidemus quod multi grauius infirmi uiuant multum et multi bene consistentie moriuntur iuuenes. Quod autem talis 9° media que uocatur temperata sit longioris uite quidam declarant pro tanto pro quanto 7° tempa

ra meliores efficiat operationes et sic melior est
fieri nutritione sed per meliorem nutritionem
fit melior restauratio humiditatis radicalis et calidi
natis quorum meliori restauratione diutius et me
lius conservatur debita proportio calidi supra bini
qua in ta persistit longeva. Et etiam quod ut di
xit gal. in regni ista 7° magis et melius resistit
causis nocentibus extrinsecis occurrentibus. Item
gens de omnibus simul sumptis et temporis exi
stentibus non autem cunctis per se. Alii autem in pueri
lari cause magis resistit aliqua 7° distemperata
quam temperata. verbi gratia fami magis resistit 7°
frigida et humida quam temperata. Et propter di
ctas causas dixerunt auctores distemperatas omnes
proportiones docuerunt ad temperatas reducere quod
dem mitem fecisset nisi foret longioris vite. Cuius
intentio medici in omni opere suo sit custodia vi
te. Gal. autem ut sum fuit ut inuit 6°. de regimine
sanitatis quod 7° calida et humida dicta sanguinea
si parum fuerit lapsa sit longioris vite. Et si
idem voluit Gal. 2° regni dicens quod propter sangui
nem sit longioris vite. Presupponitur tamen
quod lapsus sit parvus et quod calidum habeat debita
proportionem supra humidum dominans illi ita ut ex
humores in eis equantur ut effugiant putredinem
ad quam recipiendi proportionem habent ex cali
ditate et humiditate ipsorum. Non sunt autem
ad hoc ponendi pro tanto quod vita fiat per calidum
et humidum cum proportionibus debitas habent ad invi
cem. ergo illi qui habent plus de calido et humi
do debite proportionis erunt in vita longiores.
et tales sunt qui sunt sanguinei secundum dicta presup
posita. Et pro tanto dicitur 7° metator. Avicenna in regni
quod pro certo 7° temperata habet meliores operationes
quam 7° sanguinea parum lapsa dicta. Cum hoc ita
sit quod 7° ea temperata habeat vitas breviores.

Dixerunt quidam quod dicta 7° sanguinea utrum
bono regimine est longioris vite quam temperata utrum
quia difficile est longioris vite quam temperata utrum
difficile est ipsam conservare quin in putrefactione
non labatur et raro conservatur unde vita eius bre
vis est. Ideo ponitur brevioris vite nature vite quam tem
perata. Dicitur gal. 2°. affo. in comento affo. Brachii
valde secundum naturam et loquens de corporibus pingui
bus non de carnosis dixit. boni corpora non esse
multum grassa nec multum macra nam que sunt me
diocri habitudo usque in ultimam senectutem vi
vunt. Brachia vero ultime et ultime macra prompta
sunt ut cito moriantur siue sint talia sive sunt ex
tempore. Nam in grassis vena et arterie stricte sunt
et paucum habundant sanguine et spiritum. Ideoque pauci
sunt suffocati et extrinseci et a debilibus caro
extrinsecis occurrentibus. In macris vero membra
discarnata et discobapta sunt et principalia. unde
et ipsa facilius patiuntur a paucis causis. Corpora
enim macroz quicquid ex eis sunt subtilia quibus ad
spem et spiritum ad carniformia pauci spiritus et
sanguis qualia sunt que melius dicuntur secundum nam
ceteris habitudibus sunt brevioris vite propter prin
cipia sua esse debilia in resistendo nocentibus. Que
vero ex eis sunt subtilia quo ad carniformia non
sunt multum subtilia quo ad spem et spiritum qualia sunt
dicta colerica sive sunt non sunt sic brevis vite imo
de his intelligitur. Pro. in dicto affo. d. quod Brachii
valde secundum nam qualia sunt corpora frigida secundum nam
suo moriuntur magis gracilibus. Et hoc idem

voluit Avicenna. 4°. terrap. Et ratio est quia talia pinguis
habet minus de sanguine et spiritum siue de calido et
humido naturalibus quam dicta gracilia. Dicunt quod
corpora grassa ex tempore suppuerunt ad pinguedi
nem equalem his qui sunt pingues sive sunt. cum
ad hoc committitur eis nam pro equalitate pingue
dinis eque cito debet mori. Sed quia ista sunt ma
gis remota a sua naturalitate ideo citius committitur
eis. Que vero pueriuntur ad maiores pinguedinem ad
huc multo citius committitur eis que magis remo
ta sunt a naturalitate sua. Si vero pueriuntur ad ali
quas pinguedinem satis minoris equalitatis tunc tardius
pinguedine secundum nam moriuntur. Nam si sunt macra
melius fuerint que tamen raro contingit in pinguium ipsa
a sua mala dispositione remouentur et transiunt ad
meliores. Et si prius fuerint macra colerica tunc
ista non solum tardius illis moriuntur sed et coler
ica manentia macra secundum nam pro reformatione
qua acquiescunt ex tempore. Et dicitur quod que
sunt pinguis siue secundum nam sunt ex tempore propter
dantiam sanguinis humiditatis cuius humiditas dominans
est supra caliditatem qualia sunt corpora pinguis quod
secundum plurimum repugnant tardius moriuntur melius
in pinguis et pinguis frigiditas citius tamen co
lericis macris secundum nam et ex ipso facto pinguis
ex tempore. Et dicitur quod corpora pauci pinguedinis
et multe carnis secundum nam qualia sunt corpora
sanguinea in quibus caliditas predominat humiditatis
sunt omnibus predictis longioris vite. Et in eis pauci
pinguedo adiuvat ad longioris vite reflectendo
caliditatem interius. Et sic iuvando digones ha
bitudo tamen temperata que mediis tenet in omnibus
dictis habitudinibus sunt absolute omnibus illis lo
gioris vite. Et dicunt quod pro operationibus autem
bus nobilibus ut intellectu et sensu ipsa est melior
sed pro operationibus corporis motus habitus
carnosa est melior ea ut patet in rusticis. Et di
ctis patet quod vita potest prolongari et mors retar
dari. Nam si vita dependet ex principio celesti
ipsa potest prolongari et ratio est quia celestia non in
primis effectus nisi secundum determinatam dispositio
nem materie. quia igitur corpus nostrum potest aliter
et aliter disponi poterit vita eius prout ex illo ce
lesti principio dependet variari. Dicitur prolo
gus in centiloquio. bonus astrologus multum
malus curare poterit secundum stellas facti si eius
naturam presierit. Et Avicenna primo de generatio
ne animalium dixit. multi igitur natura horum corpo
rum celestium numeris numerare generationes et co
sumationes non certitudinaliter aut propter me idcir
co minatione. Et Avicenna ut supra dictum est ait. qui
dicunt quod dies hominum sunt numerati. scilicet ex causa
corporis celestium que facti vocantur. sequuntur vias
ignorantibus. Et si vita dependet ex principio na
turalibus intrinsecis ipsa etiam intra latitudinem
proportionis humane potest prolongari sed non in
omni corpore qui a non in tempore sed solum in
lapis et in eis tamen in quibus corpora illa potuerunt
versus temperantiam mutari quod in tali mutatione
ne reducuntur ad melius. vita autem in complone tem
perata non potest prolongari quod non potest ad me
lius deduci. Dicitur autem primi prima anima quod
individuum terminum habet prefixum qui in indi
viduo diversificat propter diversitatem compositionum.
Cuiusmodi n. individuum destinata est mors 2° suam co
positionem primam siue ad terminum quem in sua potentia

habet ad humiditatem conservandam nales. Et huiusmodi termini naturales sunt alii termini abrenu-
ant. totum autem hoc diuino puenit pcepto. Et
iterum primo 3^a dixit quod omnia corpora non sunt
equalia in fortitudine humiditatis radicalis et ca-
loris inani radicalis ymo in hoc corpora sunt di-
uersa uno quodque corpori terminus habet in quo
resistat siccitati necessarie pponere sua et calore
suo inato et humiditate sue inate humiditatis a quo
non remouetur. Et isti vocantur termini naturales.

Et subdit. Est in ante cum aduenierint cause i
siccitate adiuuantes aut alii pcedentes. Et isti vo-
cantur termini accidentales. Conditiones autem
indiuidentes que essent causa breuitatis uite si
note forent et sepabiles ipsis remotis uita plon-
gabitur. Dicunt nullius corporis uita plonga-
ri potest ultra id quod ex principis suis pcula-
ribus et datum fuerit quia nullo potest humiditas
radicale restaurari melius pcedenti. Si in eis 7°
fuerit ad melius transmutata poterit uita ei⁹ p-
longari ultra tempus datum ex principis genera-
tionis. Nam si humiditas radicale non possit re-
staurari tale quale erat in termino a quo in diu-
tius potest pcurare secundum quod uno modo regitur
et restauratur cum sit pponens pmutatio quod pcura-
ret cum regitur alio modo. scilicet cum non sit pmuta-
ad melius sed regitur sicut prius quod si regetur
decrius uita breuiabitur ab eo quod habebat a prin-
cipis generationis quod non perdurabit humiditas ra-
dicale tempore sibi dato ex principis. Dixit
Aristoteles 10° pbleumate. 48. homines habent
res raros dentes. scilicet minutos et distantes uelut sunt
breuis uite ut patet in pluribus. Dixit Auer-
roes in pluribus quod paucitas dentium potest aliquam
contingere ex paucitate materie generationis tamen
bone et bene informate a calore naturali diuante.
quod natura non habuit sufficientem materiam ell-
git potius raros dentes facere non exterminando
magis in ipsis uel forte hoc processit ex celestium
corporum influxu. Et reddens Aristoteles. cam dei
sui dixit hoc fore quod os utriusque mandibule den-
sum est et copacius et per consequens os cranet erit
consimiliter densum propter quod denotat humiditas
mae non fuisse sufficiens obediens utrumque ifor-
matue in recipiendo extensionem undiqueque fin-
suus imperium unde accidit cerebrum infirmum esse
seu infirmari non bene transpirabile ex his ad ex-
tra unde accidit quod cum cerebrum humidum sit
secundum naturam quod retentis humiditatibus debentibus
extra transpirare magis humectatur accidetale
et quod eius caliditas inatum su occurrat. Calore autem
inato suffocato et humido in transpirabili facio
necesse est supuenire ei extraneas caliditates uel oc-
cuer et sic putrefactionem. In quibus autem cito ad-
uenit putrefactio uita breuis erit. Et dixit Aristoteles
in pbleumate. 49. Quicunque sectores que est p-
manus habent per totum longum sunt suplet ei⁹
Unde primo de historiis animalium dixit uole car-
nium cum dearticulat distinctio longius quide-
una uel duabus per totum. Nam autem qui breuis
uite duabus et non per totum. Et uolens reddere
eam primo declarauit hoc per comparisonem factam
ad animalia aquatica que inarticulata sunt breuis
uite. Et dixit quod inarticulata. scilicet indistincta et non
sufficienter organata sunt breuis uite et ibidem
mirum ut ipse dixit. 34. pbleumate pbleumate

te. 9° 8° a contrario articulata et bene organiza-
ta et bene distincta erunt longe uite et fortius fru-
tis. Et ad propositum dixit quod manifestus est quod
cuncta natura maxime articulata sunt si contigat
maxime articulata esse talia sunt longioris uite.
Sed uola manus est talis. scilicet quod naturalis mima est
articulata et distincta igitur si contingat eam esse
articulatam et distinctam et multis et manifestis li-
neis figuratam per totum signus erit longe uite
et fortius fructus. Dixit in libro de uegetabili-
bus quod uita in animalibus manifesta est et euidenter p-
opariet. In plantis uero oculis et non euidenter. De
morte autem et corporis nostri corruptione dicendum
est dixit Aristoteles in libro de morte et uita quod mors
est corruptio quod omnibus inest et non est mors aliis quo-
modo possit inesse rei scilicet uite opponit pmutue. Ipse
eum in sua formalis ratione nihil aliud est proprie quod
corruptio uel remouio forme a composito calore
extincto inato uel ablato. Unde uoluit Aristoteles.
ubi supra quod mors sit extinctio caloris inani quod
sine calore inato anima non manet in corpore uiuus
pina et opariet ut dicitur est supra uita pmutat.

Extinguitur autem ut autem calor naturalis in nobis
duobus modis uno modo per uiam resolutionis
et consumptionis ipsius. Immo prius loquendo me-
in qua pmutat que est humiditas radicalis. Cuius n.
deficit humiditas radicale a sustentando calorem
inatum qui in ipso habito ut supra dicitur in pbulat
tunc deficit ipse calor extinctus a suo contrario uel
frigiditas et siccitas sequitur per quod dixit Auer-
roes 6° quod mors est frigiditas et siccitas. Alio
modo per uiam suffocationis ipsius calidi suffocatur
autem calor naturalis et extinguatur quod euentari non potest.

Et quidam addunt modum 3um et est per uiam co-
gelationis a frigido. Cause autem horum modorum
extinctionis caloris duplices sunt. scilicet intrinsece
et extrinsece. Quis quidam uiam negauerunt casum in
trinsecas dicentes mortem et corruptionem a p-
intrinseco euenire non posse. mou eo quod id quod cor-
rumpitur a suo contrario corrumpitur cum omnis mor-
sit de contrario in contrarium scilicet nullus contrarius est
intrinsecus suo contrario. In omni enim motione
necesse est agens esse tale in actu quale patiens
est in potentia. Et hoc non potest recipi in mixtis
quod mixtus et qualibus eius pars est semper actu tale
per formas. huius enim mixtus solum uiam quod uiam
finit actus facientes ad esse mixti finem actum. In
mixtis enim sunt qualitates elementorum reducere
ad unam formam. Concedunt tamen isti quod corpus
animalis potest corrumpi ab alimento quod agendo in ali-
mentum ab eo reparatur. Et sic tandem reparando
reparatur corpus sic quod deficit. ueritas tamen est ut
conceditur pbi quod mixtus pcepit animalis corrumpitur
ab intrinseco. Dixit Galenus 8° de regimine sani-
tatis due sunt naturales corruptiones. 1. due sunt cause
naturalis corruptionis quas. 1. quam naturales corrup-
tionem nullum corpus generatum effugere potest
una est quod semper efficeamur quia propter natu-
ralem calorem assidue multa pars fluit sub se
corporis et sic efficeamur a principio in nobis
actu agente efficationem. Alia causa est quod uni-
uersa substantia nostra fluit obinatu calorem agentem in
humidam substantiam nostram efficationem. Et dixit du-
obus modis corrumpitur corpus unomodo a cau-
sis circularibus interioribus dicitur. Alio a causis
extrinsecis corporis obuiantibus quarum exterior

causatur una ē separatio et semper adfistens et
f. continēs aer. Alia ē non necessaria sed p tem
pora quedam corpori inordinate copulata que
nocet corpori nimis calefaciendo infriando hu
mectando et exicando et incidendo et pforando.

Dixit Rabi in 3^a pūcula. Corruptio accidit
animali primario ex suo eē duobus modis aut
quia sui siccitate senescit et puenit ad mortē aut
qz ex dissolutione sui eē continua quod ē calor
naturalis peruenit ad consumptionē. Et dixit ac
cidit etiam sibi corruptio et alio modo qui sequi
tur supfluitates ortas ex cibis et potibus assu
ptis quequidē omnes sunt eē ex sui eē. Acci
dit et sibi corruptio ex cāis extra sub esse quā
una non recedit ab eo et ē aer. Et alia. f. oē id q
tangit ipsū et immutat suam pponē aut diuidit
suā cōtinuitates. Dixit bali. pmo prauce et p
mo capitulo. Dicim⁹ cor^a aialia et boies esse in
mutari et alterari semper nec habent manere in
una qualitate. eo q inest nē cor ad corruptōz
tendere et ad anichilatoēs. Et hec corruptio et
anichilatio accidunt corporibus aut ex necessitate
aut ppter necessitates. Et necessaria corruptio ac
cidit aut ab intus aut ab extra. Et que ab in
tus accidunt aut cā siccitatis nālis que cōis est
aialibus et plāis p quā pcedunt plante ad mar
cores et siccitatē et aialia ad finē et mores. Aut
ex dissolutōe sbe eius cotidiana ex cā caloris
nālis donec urgeat ea ad corruptōz et finem.
Et accidunt eis corruptio ab int⁹ ex supfluitant⁹
que ex cibis et potibus fiunt. Qd uero est coru
ptiois cā ab extra necessaria est aeris cā circun
dātis nos. Non necessaria uero corruptio ē
que obuiat ab extra rex corrupētiū quēadmo
dum ea q calefaciunt uel infrigidāt exsiccat uel
humectāt. Et sicut icisio ensis. collisio lapidis
et pungi et morderi a uenenosis. Et dixit ite
rum bali. primo sanatioz. Corruptioes et nocu
menta corporis nostri duplicia sunt f3 genus. Nam
hec quidē necessaria sunt et inata qd est quasi
radix eorum bñtia in pncipio generatiōis. f. in
spermate et sanguie. qdā uero nō necessaria nec
ex nobis prodeuntia. Et sequens de necessa
riis et inatis dixit. Ab ipso principio cōmixti
onis principiorū generatiōis. f. spermatie et
sanguinis que quidē humida sunt non oportere
taliter humida pmanere. Cum debeat ex eis mē
bra sicca generari ossa et cartilaginez et reliqua
similia quare oportuit mox a principio gnatiōis
fortius fore in cōmixtiōe exicant⁹ elementūz
Est aut tale ignis et terra. Et sic ultra exsiccatō
procedit usqz ad partum. Postqz aut natus est f
fana semper et magis seipso fit siccor et robusti
or donec ad statū pueniat. Et tunc que augmē
ti sunt desunt. Et exinde siccora oia sunt or
gana et incarnosius et inrobustius seipso fit aial
Et ulterius amplius exicatis organis non in
carnosius solum sed etiam rugosius efficitur.
Et uocatur h dispō sensu pportionale exis pla
netarū anasi. f. uerustati. Et dixit in libro de ta
be. quequidē nouigenita sunt aialia seu et plante
unuerfa sunt humida et ppter h suffocata uelud
multitudine humiditates caliditas eadez refert
f. seipsa uix caliginosa existens et tarda et diffi
cile mobilis. tempore autem pcedente ipsi adue
nit et hanc buiditatem super. uigorat. n. et ipā oia

constituunt in part. Et ita non caliginosa et turbi
da et fumosa sed pura et etibā facia coridē mor
oīs supextendit in pphibite. uelut. n. flāme cum
humidis incidunt lignis. in principio quidē sbe
mittunt et quasi suffocant. parne quidēz oisariā
exites et infirme. tempore uero procedēte paula
tine quidē ex accepto qto augent et paulatim
dñantes materie fiunt et finaliter in longissimaz
extolluntur magnitudinē cum dñant uniuersis
quod ē ipsarū status et uigor. Et postea alimen
to desinēte hec tabescunt et exingunt. Si l^a
scdm eundē modū caliditas que in nobis ē ina
ta corpori animalis quēadmodū materie alicui
pimo quidē humida est et imbecit. aucta ho us
qz ad consistentē etatē respicē et augēt et i p^m
expellit magnitudinis et ignis imitat flāmam.
hinc uero alimenti tabescit indigentia et hoc est
senectus. postea uero iam exinguit oisarie qd
ē mors. Dixit bali. primi prima. Corpora pu
erorum sunt humida sicut infinuāt expimento
de mollitie ossiūz uel neruorū suoz et consci de
ratio qm parū ē q fuerunt sperma et spūs uapo
rosus. Et ista humiditas non ē ydonea ut rede
at mēbra instrumēta cōueniētia ad pficiēdas opa
tiones pfecitiōis animalis. Dixit. n. bali. ce.
primi 3^a q pfecitō et integritas nostra ymo prin
cipius nostre operatiōis consecutiōis et potentie
nostre pficiēdi operationes nostras non ē nisi
ppter multā idest sufficientes siccitatē que nob
accidit quare siccitas que nobis accidit est nob
necessaria. Non. n. a principio rei in ultima con
sistūm humiditate rei unde pculdubio oportet
ut noster calor ipsaz supet qm si non i ipā suffo
caretur. pcedit ergo pculdubio in ipaz assidue
agendo et ipaz semp exiccare itendit quapp di
xit ipē. Calor inatus est cā extinguendi seipm p
accidens. ppterea q fit cā sui ipsius mās cōsu
mendo ut lampadis flāmas que extinguūt ppte
rea q suā cōsumit mās. Et qto plus siccitas f3
augmētūz pcedit tanto calor inatus fm dimi
nutionē intendit. Et intellexit de siccitate postqz
puenit ad tēpatūz terminū suū cum quo aduoc
calor inatus manet eodes mō quo erat ante quā
usqz ad etatē cōsistentie. Que siccitas postea
ultra tēperamētūz augēt et calor inatus minuit
Et ex pcessu siccitatis et diminutiōe caloris in
nati accidit defectus nunqz cessans usqz ad ultri
mūz. qui defectus est restaurandi būditates ra
dicales loco eius qd dissolutus fuerit ex ea. Et
hic defectus semp augēt. Et sic pfecta siccitas
duobus augmētāt modis. unus est pp dimi
nutionē potentie recipiēdi materias restaurantes.
Et alter minoratio būditatis in se pp calidita
tis resolūtiōz. Et ob hoc caloris inati debilitas
augmētāt quia siccitas i mēbroz sba domina
tur. Et per nālis būditatis diminutiōz que est
sicut mās et sicut olcus flāme lampadis. Aialib⁹
cū magis dixit bali. primo sanatioz inexistit
totius cor sbe fluxio ab inato calore fiens. Et
hoc nulli generabilis corpi nocuentius fugere
est possibile licet alia nocumenta qcunqz hec se
cūf possibile sit timere uolentes. Fluxerunt ita
qz omni cōsistentia aialis nisi quis aliquid re
ducat similit⁹ cōfluenti et corripetur totum itaqz
corpus. Et ppter hoc puto dixit bali. nāz nō
sola aialibus f3 et plantis mox a pncipio inatas

dare virtutes affectantes semp deficientius re
stauratōes. Neq3 eis comedere neq3 bibē neq3
respirare ab aliq^o docemur s3 a pncipio dēmus
boz oīuz virtutes absq3 doctrina expletes oīa
igitur p cibū q3 replemur q3 effluxerit siccio
ris sbe et per pomū q3 effluxerit hōris re
trodūcimus ad pntū reducētes ambo cōmensu
ritates hō respiratōibus et pullibus restaura
mus. Atū licet virtutes affectēt et restaurati o
nes faciāt. nūq3 eque bonuz restaurat cōficiunt
Neq3 ē nā pncipia generatōis in corpe inoua
re pōt. dixit eim Sal^o in libro de tabe si quidē
possibile esset nē usq3 ad statū pducēti aialis
uel plantas rursus aliam iponere clemētōuz re
sumptiōes equales s3m virtutes ita usq3 foret in
senescibile et in corpe. Nunc aut q3 ē impossibile
cōtendē et subalterare estā p^a gnātōis aialū
et plātaz necariuz ē p^a statū corpe exticcatū. Qd
autem virtutes non possunt restaurare eque bo^m
depdō ē quia sunt finite. Dixit Aūc. p^m p
ma ponēs causas intrinsecas corruptōis et mor
tis. Omīs virtutes corporis sunt finite quare ea
rum operatō non semper existit in materis sed
oportet finē habere et maxime in reaponendo
partem dissolutā. Et subdit ad huc. Si virtus
ista corporis infinita foret. et semper pmutatio
nē in corpore faceret eius quod dissolutū ē eq^a
liter et unomodo. Dissolutio tamen uno^o non eēt
ymo continue augerēt et corpus dissolutionē tol
lerare non posset et dissolutio humiditātē finiret
Si ergo vntē infinita extēte humiduz corporis
finiretur q3to magis euz due res se iunēt ad mī
noratōē facienduz et retrocedendū. igitur quis
humiduz dissolutur et virtus ē finita cōsumptō
necessario sequitur et calor extinguit^r cuius exti
cio est mors. Dixerunt quidā q3 Aūc. hic lo
cutus fuit de infinitate extensiuā p cuius hūica
tione notant Aūc. noluisse q3 anima intellectus
sit boīs forma. et q3 ipsa numeret numeratōē in
diuiduoz ut patet 6° de naturalib⁹ pncipia gnta.
Et voluit q3 anima boīs sit eterna a parte p^a. Et
q3 ipsa exercet omnes opationes corporis vita
les nāles et animales. Et q3 qñ ipse suppositū v
tutem infinitā non intellexit ipsam fore infinitā
in uigore sed induratiōē tñ. Et q3 qñis i^o uirt⁹
naturalis sit infinita ex se induratiōē. non tamē
durat in corpore rñ cum quibz dāz conditiōib⁹
bus et determinatis quibus conditiōib⁹ amouit^r
desinit durare informādo corpus. Et iste cōdi
tiones sunt determinate mensure humidi cum
quibus ē apta stare in corpore. Modo dicit
virtute restaurante ente finita. corpus deficit. si
autem eēt infinita quid foret. Et rñdens Aūc.
dixit q3 isto p^asuppo^o. et q3 restauraret equaliter
ad huc corpus exticcaret et morerēt. Et dicunt
q3 ratio quare virtus non ponit infinita i uigo
re ē quia si sic poneret tunc necessario corpus
ppetuaretur quia restauraret humiduz pro vita
infinitē bonum. s. tñ et tale rōne termini a quo
q3tum et quale fuit dissolutus. producē. n. posset
effectuz infinitus. Sequeret^r etiaz q3 si semp
equaliter restauraret corpus nostruz stare sem
per scdm unā dispōnez q3 humiduz q3 reaponēt
posset equaliter cōseruare formā ut faciebat hu
miduz p^aextis. Propterea sicut virtus finita
potest cōseruare corpus per tempus finita ita ip

finita per infinitus. Nam qualis est pportio h
tutis ad virtutem talis est tempus ad tempus et
effectus ad effectum. Et notant predicti quod
virtute istam restaurare equaliter deperdituz
potest intelligi dupliciter uno modo equaliter
in q3tate et qualitate ei q3 deperditur. Et isto
mō corpus semp maneret in una dispōne si illū
fuerit equale mō dicto euz eo q3 deperdit in ter
mino a quo. s. cum illo q3 in pmo sibi incepit d
pdi. Aliomō equale in q3tate soluz et sic humi
dam finiret et vita deficeret. Et hoc intellexit
Aūc. dato eim q3 fieret talis restauratio equalis
s. in termino ad quē nō i termino a quo adhuc
hūiduz finiret q3 hūiduz i nobis q3tūe magis
exticcat. Ideoq3 magis siccuz est in termino ad
quē q3 in termino a quo. Et sic ultra pceden
do o3 de necessitate q3 humidū exticcat q3tūe re
staurēt equale in q3tate in termino ad quē q3
semp in tali termino in purius et siccus ē. Et
dixerunt q3 pauca differentia est si hec virtus
foret finita vel infinita in hoc q3 est humidum
deficere. ymo nō est differentia nisi in hoc q3 si
virtus foret finita corrupto hūido ipa finiretur
et corrūperetur. Et si foret infinita ipa corrupto
humido nō corrūpitur s3 bene desinit esse i mā
in qua p^aus erat. Alij aut sunt qui dixerunt q3
Aūc. intellexit de infinitate uigoris seu intensiua
referens hoc ad virtutes nutritiua quam posuit
finitaz intensiue. Si eis sic nō intellexisset nihil
cōcluseret cum dixit Multo magis euz due res
et. Et hoc pbant. quia nō aliter restauraret
vntus si esset finita extensiuē. ergo si d3^a pbare
et cōcludere ipse locutus est de infinitate inten
siua nō extensiuā psequētia nō est et aīo p3 q3
nutritiū q3 aporxiatur corpi in fine est sile
nutritiū. ergo sic est q3 nutritiū factuz est
tale quale ē humidū expte terminū ad quē. Si
militer de intensiue. Aūc. pbatur vntus nostra est
finita extensiuē et sic de facto tenet. Et ideo de
facto sic est q3 facit meliores moduz restauratiō
nis euz finitate extensiuā q3 pōt. Et illud idem
facit et nō plus euz in finitate extensiuā. Et
militer vntus finita et infinita nō differūt nisi ex
pte modi. s. quia infinita desinit esse in mā aut si
nua corrumpit. Et iō eodē modo fieret restaura
tio quia ut voluit Aūc. p^a de aīa. Debilitas in
virtute nō aduenit nisi ex debilitate instrumentoz.
Sic igit^r diminuto humido equaliter debilitas
pvenit utriq3. Nam diminuto humido ita dimi
nuēt calor naturalis virtute ente infinita sic ea
ente finita. Et pro solutiōe rōnuz illoz supra
dictoruz p^asupponit q3 aīa p se recipit consistit
et cōseruat in materia que p se pparatur ad reci
piendum illam et talis est materia contracta a
generatione. In mā aut nutritiua non per se
recipitur et cōseruat ymo non nisi in virtute al
terius quia in materia nutritiua per se non re
cipitur n3 potest recipi dispo^o faciens ad iductiō
nez forme. Et ad hoc probanduz p^asupponunt
duo p^aimū ē q3 dissolutio et restauratio fiat sōm
ad partes materiales ut Aūc. voluit primo de ge
neratione et corruptione. et pbatur euz ratiōne
quia si non ergo erit ad partes formales et seq
retur q3 si a qualibz parte formali sit dissolutio
q3 totum dissolueret 2^m p^asuppositū ē q3 par
tes materiales non sic dicuntur q3 per se formā

recipere non possit. h. n. e. d. r. i. a. i. n. t. e. r. m. a. t. e. r. i. a. l. e. z. f. o. r. m. a. l. e. S. e. d. p. a. r. s. m. a. l. i. s. d. i. c. i. t. u. r. q. u. i. d. i. u. i. s. i. o. n. e. z. r. e. c. i. p. i. t. e. x. m. a. t. e. r. i. a. z. n. o. n. e. x. f. o. r. m. a. E. t. f. o. r. m. a. l. i. s. d. i. c. i. t. u. r. p. e. r. o. p. p. o. s. i. t. u. s. E. t. h. y. s. p. s. u. p. p. o. s. i. t. u. s. p. a. t. e. t. d. i. c. i. t. u. r. q. u. i. a. c. u. m. r. e. s. t. a. u. r. a. t. i. o. f. i. a. t. p. p. a. r. t. e. s. m. a. t. e. r. i. a. l. e. s. z. t. a. l. e. s. n. o. n. p. e. r. s. e. r. e. c. i. p. i. u. n. t. f. o. r. m. a. m. q. u. i. d. a. t. o. q. u. i. s. i. c. e. s. s. e. n. t. f. o. r. m. a. l. e. s. E. t. p. r. e. d. i. c. i. t. u. s. s. u. p. p. o. s. i. t. u. s. d. i. x. e. r. u. n. t. q. u. i. d. i. c. i. t. u. s. f. u. i. t. d. e. f. i. n. i. t. a. t. e. z. i. n. f. i. n. i. t. a. t. e. i. n. t. e. n. s. i. u. a. e. x. y. p. o. t. e. s. i. E. t. i. d. e. o. d. i. x. e. r. u. n. t. q. u. i. d. i. c. i. t. u. s. d. u. o. f. e. c. i. t. a. r. g. u. m. e. n. t. a. E. t. p. r. i. m. u. s. e. u. i. r. t. u. s. n. a. t. u. r. a. l. i. s. r. e. s. t. a. u. r. a. n. s. h. u. m. i. d. u. m. e. s. t. f. i. n. i. t. a. i. n. u. i. g. o. r. e. e. r. g. o. n. o. n. s. e. m. p. e. r. p. o. t. e. r. i. t. h. u. m. i. d. u. s. r. e. s. t. a. u. r. a. r. e. E. t. c. i. r. c. a. h. o. c. a. r. g. u. m. e. n. t. u. m. d. i. c. i. t. p. r. i. m. o. p. o. s. i. t. u. s. i. t. a. n. s. z. p. r. o. b. a. u. i. t. i. l. l. u. d. z. z. p. r. o. b. a. u. i. t. q. u. i. d. i. c. i. t. u. s. z. 4. i. n. u. i. t. q. u. e. s. t. i. o. n. e. p. r. i. n. c. i. p. a. l. e. z. z. i. b. i. o. m. n. e. s. n. 3. i. b. i. a. m. p. l. i. 4. i. b. i. E. t. p. o. s. t. q. u. i. s. i. c. e. s. t. E. t. p. r. i. m. a. p. o. n. o. t. a. e. s. t. z. a. u. t. e. m. q. u. i. o. m. n. e. s. u. i. r. t. u. t. e. s. s. i. n. t. f. i. n. i. t. e. i. n. m. a. t. e. r. i. a. l. o. q. u. e. d. o. d. e. f. i. n. i. t. a. t. e. i. n. t. e. n. s. i. u. e. q. u. i. u. i. r. t. u. s. i. n. f. i. n. i. t. a. e. x. t. e. n. s. i. u. e. p. o. t. e. s. t. p. o. n. i. i. n. m. a. t. e. r. i. a. I. n. 3. a. u. t. p. b. a. n. d. o. q. u. i. d. i. c. i. t. q. u. i. u. i. r. t. u. s. f. o. r. e. t. i. f. i. n. i. t. a. i. n. t. e. n. s. i. u. e. z. f. a. c. i. e. r. e. t. r. e. s. t. a. u. r. a. t. i. o. n. e. e. q. u. a. l. i. t. e. r. z. a. n. o. m. o. d. o. d. i. s. s. o. l. u. t. i. o. f. i. n. i. t. e. r. h. u. m. i. d. i. t. a. t. e. z. e. r. g. o. m. u. l. t. o. m. a. g. i. s. c. u. m. d. u. e. r. e. s. c. o. i. u. g. u. n. t. i. f. i. n. i. t. a. s. u. i. g. o. r. i. s. z. r. e. s. t. a. u. r. a. t. i. o. i. p. s. u. m. e. n. t. i. s. E. t. p. o. n. e. d. o. q. u. e. s. t. i. o. n. e. z. p. o. s. t. q. u. i. s. i. c. e. s. t. q. u. i. u. i. r. t. u. s. e. s. t. f. i. n. i. t. a. z. o. p. o. r. t. e. t. c. o. n. s. u. m. i. h. u. m. i. d. u. s. E. t. r. e. s. p. o. n. d. e. d. o. a. d. a. r. g. u. m. e. n. t. u. m. t. a. d. i. c. u. n. t. q. u. i. c. o. n. t. i. n. u. e. m. i. n. u. i. t. h. u. m. i. d. u. s. c. o. n. t. r. a. c. t. i. s. a. g. e. n. e. r. a. t. i. o. n. e. z. r. e. a. p. p. o. n. i. t. h. u. m. i. d. u. m. n. u. t. r. i. m. e. n. t. a. l. e. q. u. o. d. p. e. r. s. e. n. i. l. r. e. c. i. p. i. t. n. e. c. c. o. n. s. e. r. u. a. t. a. i. a. z. E. t. i. d. e. o. t. a. n. d. e. f. i. n. i. t. o. h. u. m. i. d. o. r. a. d. i. c. a. l. i. q. u. o. d. p. e. r. s. e. r. e. c. i. p. i. t. a. i. a. m. z. c. o. n. s. e. r. u. a. t. d. e. f. i. n. i. t. i. n. d. i. u. s. e. s. E. t. d. i. x. e. r. u. n. t. q. u. i. c. o. n. t. i. n. u. e. f. i. n. i. t. h. u. m. i. d. u. s. r. a. d. i. c. a. l. e. p. r. a. c. t. u. s. a. g. e. n. e. r. a. t. i. o. n. e. c. u. i. u. s. c. o. n. t. i. n. u. a. d. i. n. u. i. t. o. e. f. i. t. d. i. m. i. n. u. t. i. o. c. a. l. i. d. i. n. a. t. u. r. a. l. i. s. E. t. s. i. c. i. n. t. a. n. t. u. s. q. u. i. a. m. p. l. i. u. s. n. o. n. p. o. t. e. r. i. t. i. p. s. m. c. o. n. s. u. a. r. e. E. t. t. u. n. c. c. u. i. d. i. c. i. t. u. r. q. u. i. s. e. m. p. e. r. r. e. a. p. p. o. n. i. t. t. a. l. e. u. e. l. e. q. u. a. l. e. d. i. c. i. t. q. u. i. r. e. a. p. p. o. n. i. t. u. r. t. a. l. e. i. n. q. u. i. t. a. t. e. z. g. r. a. d. u. s. s. e. d. n. o. i. n. t. a. l. e. r. a. t. i. o. n. e. p. p. a. t. i. o. n. i. s. p. e. r. s. e. a. d. r. e. c. i. p. i. e. n. d. i. f. o. r. m. a. z. i. s. t. o. m. o. d. o. n. o. n. a. p. p. o. n. i. t. e. q. u. a. l. e. E. t. d. i. c. u. n. t. q. u. i. s. t. a. r. e. y. p. o. t. e. s. t. q. u. i. c. a. l. o. r. a. g. a. t. i. h. u. m. i. d. u. m. z. f. i. a. t. r. e. a. p. p. o. s. i. t. u. s. e. x. p. i. c. a. h. u. m. i. d. u. m. p. q. u. i. c. a. l. o. r. z. h. u. m. i. d. u. m. f. i. a. t. r. e. s. t. a. u. r. a. t. i. o. z. s. u. m. e. r. e. t. h. u. m. i. d. u. m. E. t. d. i. c. i. t. q. u. i. h. u. m. i. d. u. m. r. e. a. p. p. o. s. i. t. u. s. n. o. p. o. t. e. s. t. e. q. u. e. b. o. n. u. p. r. o. f. o. r. m. a. q. u. a. r. e. s. t. a. n. t. e. h. o. c. q. u. i. r. e. a. p. p. o. n. e. r. e. t. p. a. r. s. m. a. l. i. s. i. s. t. a. n. o. n. p. o. s. s. e. t. f. a. c. i. e. r. e. q. u. i. p. e. r. e. c. i. p. e. r. e. t. f. o. r. m. a. z. E. t. n. e. g. a. t. q. u. o. d. i. l. l. i. a. l. y. d. i. x. e. r. u. n. t. q. u. i. q. u. a. l. i. s. e. p. p. o. r. t. i. o. h. u. m. i. d. u. s. a. d. h. u. m. i. d. u. m. z. q. u. i. i. s. t. i. p. s. u. p. p. o. s. i. t. u. s. u. n. a. q. u. i. t. a. t. e. z. h. u. m. i. d. u. m. d. i. q. u. i. n. t. u. e. r. e. s. o. l. u. a. t. E. t. f. o. r. t. a. s. s. e. p. o. s. s. e. t. f. i. e. r. i. q. u. i. n. o. r. e. s. o. l. u. e. r. e. t. E. t. d. i. c. i. t. q. u. i. i. p. o. s. s. i. b. i. l. e. e. s. t. u. i. r. t. u. t. e. z. i. n. f. i. n. i. t. a. z. i. n. t. e. n. s. i. u. e. e. s. s. e. i. n. m. a. E. t. s. i. l. i. e. t. i. n. f. i. n. i. t. a. z. e. x. t. e. n. s. i. u. e. s. o. p. a. n. s. c. u. m. m. a. e. t. h. u. m. i. d. u. s. o. r. i. g. i. n. e. z. e. x. o. r. i. g. i. n. e. n. a. t. u. r. e. s. i. c. q. u. i. s. i. t. e. d. u. c. t. a. d. e. p. o. t. e. n. t. i. a. m. e. Q. u. i. d. a. a. l. i. y. d. i. x. e. r. u. n. t. q. u. i. q. u. i. s. h. u. m. i. d. u. s. f. o. r. e. t. i. n. f. i. n. i. t. a. e. t. s. e. m. p. s. i. l. e. r. e. s. t. a. u. r. a. r. e. t. a. d. h. u. c. f. i. n. i. t. e. t. u. r. i. n. d. i. u. d. u. m. E. t. h. o. c. p. p. m. u. t. a. t. i. o. n. e. z. n. u. m. e. r. a. l. e. q. u. e. f. i. t. s. i. c. u. t. a. p. a. r. e. t. d. e. u. e. g. e. r. e. p. l. e. n. a. b. o. n. o. u. i. n. o. d. e. q. u. a. s. i. o. m. n. i. d. i. e. e. x. t. r. a. b. a. n. t. c. e. n. t. u. g. u. t. t. e. e. t. c. e. n. t. u. m. a. l. i. e. a. l. i. e. r. i. u. i. n. i. r. e. m. i. t. t. e. r. e. t. u. r. q. u. i. s. i. p. a. s. e. m. p. u. i. n. o. p. l. e. n. a. f. o. r. e. t. t. a. n. d. e. u. i. n. u. s. p. o. s. t. e. r. i. u. s. e. e. t. a. l. i. u. d. u. i. n. u. s. a. u. i. n. o. p. r. i. m. o. E. t. q. u. i. s. i. c. q. u. i. n. g. i. t. i. n. n. o. b. i. s. i. d. e. o. d. e. f. i. c. i. t. u. m. B. e. n. e. l. i. s. s. u. p. h. o. c. u. e. r. b. o. d. i. x. i. t. I. n. t. e. r. c. a. s. m. o. r. t. i. s. e. s. t. d. e. f. e. c. i. u. s. u. i. r. t. u. t. i. s. r. e. a. p. p. o. n. e. n. t. i. s. i. d. q. u. o. d. d. i. s. s. o. l. u. t. u. r. q. u. i. a. c. t. i. o. e. i. u. s. e. s. t. f. i. n. i. t. a. s. i. c. u. t. e. t. a. l. i. a. z. u. i. r. t. u. t. u. s. n. a. t. u. r. a. l. i. s. E. t. h. o. c. e. s. t. c. a. m. o. r. t. i. s. p. r. i. n. c. i. p. a. l. i. s. E. t. n. o. e. s. t. q. u. i. a. a. i. a. l. d. i. s. s. o. l. u. a. t. u. r. s. i. q. u. i. d. e. f. i. c. i. t. r. e. a. p. p. o. s. i. t. u. m. q. u. i. a. s. i. r. e. a. p. p. o. n. e. r. e.

tur ueneret aial sed quia non reappont moritur
Et si consideremus non reappont est ca per se
Et hic est modus mortis a finitate huius. Et
hoc intellexit Aui. cui dixit Defectus ho ad re
sistendum illi re. Omnis eis huius in corpore
finita sunt. Modus aut quo ista ca est media
ta. est quia resolute pres que pp defectu agentis
non possunt reappont adhuc pars remanens uiuit.
ergo uiueret cum priuatiōe actiōis reponēdi. g.
non reappondere est ca mediata mortis sed ad non
reappondere sequit pcessus deficiendi et reso
lutionis unde trobuur unēs extra latitudinem
pportionis uite. Et est hec immediata causa mor
tis. s. mala qualitas. Concedat aut q uirtus
sit infinita qditionalr. s. q q uirtus est de se q libz
pres que resolueret reapponderet uel posset reap
ponere talem qualis fuit resoluta adhuc aial
moritur. nō quidez ex defectu reappontēis s. z
pp mortē que puenit ad resolutum esse. Latitu
do eim complōtis cum qua stat uita est termina
ta hbigrana in calido et frigido que sunt quali
tates. Et ille possunt ymaginari esse corrupte an
recessum corporis recedentis per uiam euapo
rationis cuius corporis recessus necessitat re
solutionem. ergo cum non uenit corruptio par
tis corrupte. nundum uenit etiam necessitas re
apponēdi. Et ideo si uirtus infinita foret in re
apponendo non esset indigentia sue actiōis ac
tualis nisi post resolutum eē actuale sed an reso
luti eē actuale puenit mors per exiū ad fridus.
Et sic causa qualitatiua q uis pcesserim succes
sive reappont. Et ex in hoc e sic q q nostra
sit in mēsuris caloris z hūdi inchoāb? ab ipō
A. b. c. Et cū ē exiū a pōne. c. ē mors. Et
ponat impossibile p possibili q ois uirt? q cū q
pē corporeā corruptā subiectā p dicitis qualita
tibz recedente prima alteratiōe siue corruptiōe
posset reponē inficiens Et in infinitis stante ui
ta ita quod stante uita sit cōditio requisita cui
infinitate agentis. uinc resolutione finitē qua
recedunt partes corrupte deuenit ad terminū ca
liditatis z siccitatis. c. resolutione autē finita a
termino. A. in resolutio ergo per resolutionē nō ē
deuentū ad. d. Et per resolutionē ē reponi m
b. Et per resolutionē factā in ipso. b. ē deuentus
ad. c. z reappositi. c. Incobante ergo resolūtiōe
ab ipso. c. dispōe deuenit in. d. quod. d. ē extra
latitudinē. Et si staret uirtus infinita reappont
a. sed statim cum deuenit resolutio in ipso. c.
nulla parte corrupta dūta aduenit mors g.
mori ē non defectu uirtutis reappontēis partes
corporeas. qz nūdi pars corrupta fuit resoluta
quā reapponderet infinita uirtus sed mori ē defe
ctu gradus qui acquirit alteratiōe que alteratiō
uocatur resolutio. i. dispositio ad resolutionem
Drnt aut mors que aduenit defectu reaponē
tis z que aduenit supposita infinita uirtute reap
positiua qz illa aduenit ex hoc q uirtus finita
actu non potest reponere postq uenit hora repo
nēdi partes sed illa mors que stat cui infinita po
tentia aduenit anteq sit hora qua potentia infini
ta debeat exercere suū actū reponēdi. Et scd z
hoc possibile potentie infinite aduenit finitas.
Et potest etiaz uerificari si ueniret hora sue opa
tionis qz per resolutionē precederet qua pres
corporee recedunt puenit mors. Et tunc licet h?

posset reponere per se tñ non potest defectu sibi
Alius tñ modus dñi ē melior. Et hoc voluit
Arist. cum dixit. s. virtus reponēs partes in cor
pore semper reponeret tale quale illud quod re
cedit tale. s. corporeū non quidē quale fuit illud
a quo fuit prim⁹ terminus mot⁹ quia tunc atq̃
semper staret in dispōne quā habuit in primo o
gnationis atationis. Sed tale quale dissoluitur
actu. s. quod habent dissolutus esse. Et licet pun
ctualit̃ illud tale reapponat adhuc cā mortis se
quitur quia dissolutio que ē in qualitatib⁹ trans
mutatio non semper ē uno modo. Et ideo proce
dit augmentatio ad frigidit̃ et siccit̃. Et corp⁹
oio non poterit tolerare. Cum uita habeat disso
lutionē qualitatis in cām. Ideoq̃ finitur lat⁹
caliditatis que non procedit ultra. c. ergo multo
magis morietur homo quia due res uiuant ad mi
norandus qualitates latitudinis uie sue frigidit̃
et siccitatis. Quorum una res ē defectus potētie
nutritiue in reponendo partes. Et altera est pro
cessus alterationis augmentas malas qualitates
frigidam et siccam quibus ducimur extra q̃plo
nes latitudinis uite. Et hec due cause unat̃ se si
bene consideras. De modo corruptiōis proue
nientis ab intrinseco uie dixerunt quidā q̃
compleo mixti habet cōueniētiā euz qualitātib⁹
elementorū que q̃ licet non sit caliditas pot̃ tñ
ppter dictā cōueniētiā agere in humiditatem et
consumere eam. Nam dixerūt ipsi. qualitas mix
ti non habet ita subiectus naturale sicut qualitas
eleti. Ideo qualitas mixti agit in materia suā
q̃uis qualitas elti non agit in suā. Et ideo cali
duas naturalis exñt in corpore in mēbris spib⁹
et humorib⁹ appropriata humido radicali illō sibi
tiliat et evaporare facit. Et sic ipm humidus ex
alat et corrumpit̃. Alij uero dixerunt nullum
mixtum per se ab intrinseco corrumpi p̃ princip
um actu q̃ quod ē tale perse facit adesse et con
seruari sui ipsius ut uoluit boetius de consolati
one. 3. si corrumpit̃ ab intrinseco q̃ omne mix
tum ut dixit Arist. primi prima habet in se passi
ue principius corruptiōis perse passive. Et hē
t in se principius sue corruptiōis actiui per acci
dēt quia in omni mixto stat actio calidi natural̃ i hu
midus ex cuius actione fit humidus exsiccatio et
consumptio et ad eius consumptionē sequit̃ cali
ditatis extinctio et sic mors. Et qui tenent q̃
calidū naturale et humidus radicale sunt duo cor
pora ex quatuor elementis composita mixti prin
cipia ita q̃ stat calidus naturale ut perficiēs et ut
forma māt. s. ipsi humidus et humidus stat sicut p
fectus et materia forme sicut ipsi calido et sunt
distincta loco et subiecto. Dicunt q̃ calidum natu
rale licet habeat regere et gubernare humidū ra
diale quia tamen ab eo non absoluit̃ actio cali
dū inq̃tum calidus est cuius actio ē resoluerē et cō
sumere humidus hinc ē q̃ finaliter consumendo
humidus consumit̃ seipm per accidens. Et dixe
runt dictam actionē prouenire a contrario q̃ a
calido nālī inq̃tum ē cōtrariū humidō radicali
q̃d sibi q̃trariat̃ nō in q̃tum nālē q̃ ut sic est p
ficiens et cōseruās sed in q̃tum calidum. Et
quidā dixerūt q̃ calidus influens licet sit hūidū
et fm hoc nō exiccat inq̃tum tñ calidus exiccat
humidus mēbroz sup̃ que influit̃. Et alij di
xerunt q̃ calidū nālē unius ptis agit in humidū

alterius ptis. Nam ptes mēbroz sunt etibereoge
ne et magis calida agit in minus calidos. Et qdā
tenēt q̃ in mixto elementa sunt sub esse refracto
et per cōsequēs q̃ in mixto remanēt illoz quali
tates cōtrarie licet refracte unde cōtinua cadit
actio inter eas unde continua cadit actio inter
spūs et mēbra et inter hūiores et mēbra et inter
mēbra inter se euz sint in q̃plētib⁹ ualde diuer
sa. Et per hanc cōtinuam actionē accidit corp⁹
desiccatio et finaliter mors. Et sunt qui dñt
q̃ quia nutritiō ē corpori nostro q̃ruq̃ q̃ sit
unius agit in corpus nostrū et calor noster in
ipm. Et q̃ omne agens p̃physicū in agendo repa
tur. hinc ē q̃ calor noster ex tali repassiōe debi
litando pcedit et tandem extinguit̃. Et alij di
xerūt q̃ caliditas nālīs p̃ modū sequele corrupi
tur ad spūs corruptionē et non ex cōtrario for
maliter sicut lūmē a lumine dependēs per cōsta
culi interpositiōē aut lucidi corruptionē uel re
motionē. Et dicit q̃ caliditas nālīs depēdet
a spū tanq̃ ab agente et cōseruante. et ideo per
spūs corruptionē nō habendo defensans ipaz
corrūpitur a frigore circūstante aut a frigidis
elementis existētib⁹ in mēbro. Cuius signū
est q̃ si ligetur manus fūc in aere tēperato ap
parebit manus ligata satis frigida ppter nō ha
bere spūm defensantes eaz a frigiditate elemēto
rum in ea existētib⁹ frigidorū. Et dicit qdā
q̃ mors puenit cōsumptionē hūidi radicalis ac
et humidū influens et nutritiōis. uerū sicut
uita stat p̃cipaliter per positiōē humidū radi
calis et fatio ex pōne humidū influens et hūidi
radicalis ita sit et mors accidit p̃cipaliter p̃
nauidē hūidi radicalis et fatio p̃uatiōē humidū
influens et nutritiōis. Et dicit q̃ cōsum
ptio dictorū humorū p̃cipue radicalis nō fit ul
tima ymo in moriente nālīter est multus de hūi
do et sanguine et spū ut notum est. Si eim fieret
ultima exiccatio humidū duceret̃ mixtum ad
incineratiōē q̃d nō cōtingit fieri nisi cum cada
uer corrūperet̃ corruptiōē que ē corruptio mix
ti in q̃tum mixti est que ē putredo cuius termi
nus et finis ē incineratio. Et hoc. ideo quia cō
tinuatio p̃uiz fit solus ab humidū. ad ultimataz
aut cōsumptiōē hūidi nō puenit in morte nālī
unde mors naturalis ē semita ad illā et est quasi
semiputredo. Sed in morte nālī deuenit humi
dum radicale ad tantam consumptionē q̃ ampli
us non potest suū calidū subseruare et pabulare
nō potest ampli⁹ per humidus nutritiōē restau
rari. Corruptur ergo in morte naturali coniun
ctio et unio forme uiuentis cū sua materia s̃ nō
corrumpit̃ forma mixti ut mixtus ē nisi quādo
pducet̃ ad incinerationē. De causis at̃ ex
tinctionis caloris naturalis per uiam suffocatio
nis ab intrinseco dixit Arist. in libro de morte q̃
mors nālīs q̃tigit p̃ ipotētiā respiratiōis. p̃ mul
tas eim siccitates et q̃lumpiōē in longitudine
tēporis factaz pectus multū exiccatū et indura
tum nō pōt dilatari unde calidus iuuentatū ex
tinguit̃. Aut eim Arist. ibi. p̃cipius uite de
fuit hūibus si nō refrigerat̃ calidū et cōicans
ipm. quēadmodū eim dictū est frequēter cōra
bescit ipm a seipō q̃n ergo hys quidez pulmo
hys aūbanchie indurata fuerit p̃ tēporis longi
tudine desiccatis hys brāchys. hys aū p̃one et

factis terrestribus non possunt has partes mouere neque eleuare neque simul ducere. et tandem facia et intensio macrescit ignis. unde per potentias refrigerantis antequam extinguatur incendit et alii quo modo fornicati. Et ideo aliqui uidentur tales manifeste letari cum sunt prope mortem quod accidit per diuersas fortificationes caloris. pro quod dixit Ar. prout enim est per passionibus in senectute uelociter moriuntur pro paucis enim esse calidum uelud plurimo euaporato in multitudinem uite si qua uis quod fiat molestia periculose cito extinguatur. quemadmodum enim momentanea in ipso flamma existente propter motus extinguuntur. Et dixit in libro de inspiratione et respiracione quod permanens flamma et naturalis caloris est continua et inuariabilis. Et ideo quando prohibetur inuari non permanet sicut prohibetur flamma in multo oleo et calor naturalis in multo sanguine. Prohibetur autem dupliciter uno modo quia debilitatur motus attractionis flammæ et caloris naturalis quo flamma attrahit sibi oleum in pabulum et calor naturalis sanguinem. Et causa huius debilitatis est quod suffocatur et extinguatur. 2º modo quod debilitatur localis motus flammæ in lampade et motus localis caloris et spiritus et fumorum in corpore. obtusa enim flamma a multo oleo prohibetur sursum eleuari et inuari. Et similiter obtusus spiritus et fumus a multo sanguine uel a multo fumo grosso ut in synocha inflatur prohibetur inuari et eleuari unde extinguatur. Ideoque si quis flammam cohibuerit uas se prohibente exaltatione quia multiplicatur fumus intra uas inquit quod prohibetur spiritus extendi et eleuari et inuari. Ideo suffocata extinguatur. Ita et contingit quando in corpore foriter oppellatur quod fumus et uapores prohibentur transpirare et eluduntur et multiplicati prohibentur calorem naturalem eleuari et spiritus extendi et inuari. unde accidit ei subita extinctio sicut flammæ cohibere. maxime autem facit hoc opus magna in uisibilibus hanc uisum prohibens liberum transitum aeris que opulatio pluris fit ab humiditate multum multiplicata per ut a indigestione que maxime multiplicatur in senectute propter debilitatem virtutis diuine et expulsiue in ea. Et Gal. in libro de utilitate hanc uisum dixit. Caloris naturalis extinctione quemadmodum et flammæ fieri. Nam sicut flamma extinguuntur dupliciter. scilicet consumpto oleo sine addita et maiori flamma. Similiter calor naturalis extinguatur in morte animalis aut ex defectu puri et pinguis sanguinis ut in consumptis uel aqueo sanguine repletis aut ex superueniente maiore caliditate ut in febrientibus. Causa autem quare maior flamma extinguatur minor dixit Aristo. est quod consumit nutrimentum minoris similitudinis eas usque ad eo cito quod non potest nutrimentum aliquod ita cito succedere. Et Gal. dixit maiorem flammam trahere ad se minorem similitudinis causa usque adeo cito quod non potest minor eque cito attrahere ad se aliam flammam ex eo a quo nutritur sibi succedente. Et dixit Gal. sicut flamma in continuo motu est et in modum flammæ alia alteri succedit. Ita uitale calidum continue effluit ad uenas a corde et per uenas ad totum corpus et inde continue effluit extra totum corpus. nam et uestes non ob aliud calefaciunt nisi quia retinent calorem continue per poros extra corpus euaporantem. Dixit Ar. primi prima sicut flamma lampadis habet duas humiditates aquam. scilicet oleum. una quarum consistit et altera ex

tingitur. Similiter in corpore calor inatus humiditate consistit naturali et ab augmento extra nec extinguitur que puenit ex debilitate digerendi et est sicut aquea humiditas flammæ. Modi autem congelandi calidi naturalis ab intrinseco causa dixerunt quidam esse frigiditatem humiditatis flammæ in senectute multiplicare. De causis autem extrinsecis extinctionis caloris inani dixit Gal. primo sanationem errorum incidentibus corrumperetur aut unum quidem inseparabile et semper inextinguibile aer.

Si uero que non necessariosed secundum tempora aliqua inordinate appropinquatur. Alia quidem sunt quemadmodum communes nos aer in calefaciendo in moderate uel in frigidando uel humectando uel exsiccando nocentia. Alia uero in frangendo uel in euolendo uel percutiendo uel in artificio quid faciundo. Et ad istas causas reducuntur cause omnes causales et uenena et motus uenenosorum et accia anime. Et non omnia corpora nocent preter gaudium moderatum quod in omni cordis dispositione prodest et preter iram que in quibusdam dispositionibus conuenit ut in refrigeratione sicut recitant bali. de tribuno militum qui facit in frigidatus conuenit ex ira. Dixit Gal. in libro de tabe Aer nos circundans quandoque per se exsiccat corpora nostra positum et quandoque reapponit subam corporis sed ponit gradum humiditatis humidiores. ipse enim quandoque est siccior et quandoque est humidior corpore nostro. Dixit Ar. primi prima. Calor naturalis per consistentiam minuitur quod aer circundans materiam eius que est humiditas exsiccat ipsam. Et labor et pueniens ex motionibus corporis et animalibus que sunt necesse in uita similiter illas exsiccat. Et aer quidem potest exsiccare et humectare corpora nostra siue per se siue per accidens. Et hoc duobus modis potest intelligi. uno modo per qualitatem in aere positam que sit causa. Alio per qualitatem sibi extrinsecam. si 2º quandoque desiccatur et quandoque quod est calidior et tunc per accidens desiccatur et quandoque est frigidior et tunc per accidens humectatur prohibendo resolutiones in humido fieri. Si 2º modo et sic aer contingit quod frigidus et humidus exsiccat corpora nostra quod recipit qualitatem a corporibus celestibus ex motu et lumine ipsorum. que semper nos calefacit et desiccatur. Dicunt aer est locus corporum nostrorum. locus autem dixit Aristo. 4º physice locus conseruatur et ut dicitur si ipsi aliquantulum alteret. Aer autem 2º a causa cometo. 115º. dixit locus conseruare locum si in suo naturali statu permanens. Aer itaque non exsiccat corpora nostra in locus eorum est. Sed quod a naturali dispositione sua sepe permittit et quia contingit in eo respirare qualitatem que nos desiccatur ac et aliquam qualitatem qua nos inficit et putrefactionem in nobis inducit.

Dicunt quod aer quibus naturaliter sit humidus adhuc nos desiccatur quod est naturaliter est calidus sicut uideamus de aqua calida que licet naturaliter sit humida tamen nos desiccatur causa sui actuali caliditate que nos resoluunt et humidum nostrum exalare facit. Et hoc in suo de causis longitudinis et breuitatis nitte dixit. Corruptio accidit uel quod propter naturam quod est inter virtutes actiuas et passiuas in unoquoque entre fuerit destrucia. Et dixit. quanto ista propter sit maior tanto est propinquior corruptio. Et sicut dixit. Accidit corruptio quod caliditas non dominatur frigiditati et humiditas non dominatur sic

citari. Et e converso frigiditas caliditati et siccitas humiditati. Accidit ergo dixi in pe corruptio aia libus et uegetabilibus q̄ carent altera istarum duarū pporionū aut utraqz. qm̄ qñ hūtes actie debilitant accidet tunc ut dissoluat a forma pp maliciam digōis et qualitatis materie. Et qñ humiditas non fuerit multa in eis accidet ut aia lia et uegetabilia desiccantur cito. Caloris eim in nati est q̄sumere hūditatez cum is sit ipius materia et nutrimentū ipius. Et cum hūditas erit cōsumpta calor corripitur et dñabitur frigiditas et siccitas. Et dixit corruptio ptingit in diuiduis duobus modis. scilicet aut naturaliter qñ calor naturalis q̄sumit hūditate nālē que est i illo indiuiduo. Aut accidentaliter qñ in eis generatur de supfluitatibz digōis qd̄ nā nō pōt dñare. Et sic accidit eis infirmitates. Et i istis non dominatur hūtes actiue sup passiuas. qm̄ qñ hūtes actiue nāliter bñt dominū sup passiuas in aliquo indiuiduo. et non accidet magna cā extrinseca cōtraria ex rebus q̄ in eis sunt nāl mutare q̄pōnē ex extrinseco necessarius est ut corruptio istius indiuidui sit nāl et hoc erit p cōsumptiōez nālīs humiditatis. Et hoc eis euenit qñ utuntur rebus extrinsecis cōueniēter. Et cum b° accidit eis multo es mori nō nāliter ppter supfluitates generatas in eis ex debilitate mirum actiuarum. Quidā aut dixerunt corruptiones posse puenire ab intrinseco ex pte aie eo q̄ aia mouet corpus assidue in cōtrariū sue nē. Dñetur eim corpus naturaliter cui sit graue in deorsum aia aut mouet ipm̄ sursum et antrosum et retrorsum et dextrosum et sinistrosum. Et omne qd̄ mouet motu cōtrario suo motui nālī necesse ē languescat et tandem assidue languēdo deficiat uolunt Auer. 6°. collz. q̄ mors fm̄ pluri mū plus insequat cōditiōes indiuiduales q̄ sequatur cōplexiōē inatam et principia generationis. Et Albertus magnus q̄ solus sequat q̄ditiōes indiuiduales. Et quidā dicunt q̄ si cōditiōes indiuiduales sunt potētiōes pncipis intrinsecis fm̄ illas erit mors. scilicet si pncipia fuerint potētiōra illis erit fm̄ ea. Ex dictis apparet de intētiōe auctōrū q̄ mors est duplex. una nāl et altera innālīs siue accidentalis siue uolenta. Et nālīs dicit illa que puenit a pñ intrinseco non adueniēte aliqua accidentalī passione que in planis uocat anafis seu uetustas et in aialibus senectus. De qua dixit Gal. in libro de Tabes. senectus dicitur esse fm̄ naturā non tñ dicitur esse fm̄ nām sicut nutrire et augere. hec eim opera sunt nature per se inrendentis ea. Senectus aut nō ē opus scilicet passio ex necessitate cōsecuta. Aut lum eim generabiliū aialiuū uisus est infensibilis. Et ppter hoc fm̄ nām dicunt esse senectutē quia de necessitate cōsecutaz oibus a nā disten sants. Quidā tñ dixerunt mortez nālē esse tam eamque insequitur pncipia celestia q̄ eam que insequitur pncipia pncipalia intrinseca. Et tamen que ea sequitur pncipia pncipalia intrinseca est magis naturalis q̄ que insequitur pncipia celestia. ymo ista respectu illius potest dici accidentalis. potest n. prohiberi. Mors uero ē accidentalis uel uolenta ē illa que puenit a pñ cōpō extrinseco. naturalitas n. mortis et ipsius inālitās sumitur hic scdm̄ q̄ habet eē a pñcia

intrinseco uel extrinseco et non prout ē quid intentum a natura uel non intentū qz ut sic omnis mors ē inatural qz scdm̄ celi. dixit A. q̄ omnis corruptio ē defectus et preternaturalis dixit A. in libro de morte siue tristitia ē que in senectute mors n. nulla uolenta in eis contingente passi one moriunt. Sed insensibilis absolutio anime fit omnino. Et A. pñmi 3° dixit. mors n. ista cum sit naturalis fit paulatine. unde non sentitur quēadmodū non sentitur consumptio hūidi que fit a calido naturali et est ista mors incontristabilis. Dicunt q̄ si fuerit mors pro sepeparatione anime a corpore nulla mors est cum dolore uel tristitia sed in dispositione prima ad illaz sepeparationē in morte accidentalī sentit dolor corporis ac etiam alio. scilicet tristitia. Scilicet in morte nālī non sentitur dolor corporis qz ille dispositiōnes inducunt per paulatinā mutationē sicut et senectus que ad illaz disponit paulatim inducitur. Non n. sentitur dolor corporis in morte naturali quia usqz ad tales mortez corpus potest ēē sanū. Dicunt tamen q̄ si in tali morte bñt habeat intellectus dolet et tristatur dolore animalis quia omne existens appetit sui esse cōseruatiōnez et qñ ab illo mutat dolet. dicunt tñ q̄ illa tristitia parua ē qz intelligit se ēē ipotētes ad operationes. Dicunt quidā corpora citius mori p calidi suffocationē uel per ipsius a frigido extinctionē q̄ per ipsius a calido resolutionē. Exptentia n. demonstrat corpora subito suffocari scilicet non subito resolui. Dixit gal. in libro de tabe Tabes que consequit senectutē ieuuabilissima ē sicut et senectus ieuuabilis ē. Siccitas n. prohiberi non potest quin corporibus eueniat. Unde A. pñmi 3° ait. q̄ truncusqz corp⁹ debite regeret adhibere exsiccare. bñ tñ per illud bonū regimen dñeretur ad terminū naturalē sue uite. Dixit gal. in libro de tabe. ars sanatiua intentiones habet instare et prohibere ut possibile ē non ex sicari corpus maxime cordis. Dixit Auer. collz 6°. Scias q̄ scientia medicine sanatiua nō ualet nostra corpora ueri nisi a corruptionē que eis per accidens fit. Et Auer. pñmi 3° dixit Ars sanitatem custodiens non ē ars que nos se curios a morte faciat n. corpus ab extrinsecis nocuentis tueatur n. unum quodqz corpus ad ultimaz uite longitudinē pducatur que est scdm̄ hominē absolute sed de duabus rebus securitatem prebet putrefactionis penitus prohibitiōe et de fensione humiditatis ne cito resoluatur. Et in ipsius quidē fortitudine consistit ut ipm̄ usqz ad debitum tempus scdm̄ suaz pñmā complōnē permanere faciat.

Ep̄m pñmū de anothomia cordis.

De tercio collz dicitur uocari Arab foguadi. grece uero dicitur cardia. Habet autē partes duplices extrinsecas et intrinsecas. Et partes intrinsece sunt caro et neruus uena et arteria. De carne n. dixit gal. 6°. de unitate pncipaliū. Caro cordis ē caro dura uel passibilis ex uuluis multiformibz consistens. Et licet consistat scdm̄ hec ambo uideat ēē mu

scilicet. euidenter tñ ab illis differt. Illis. n. unis
mibus ē ymilloz natura aut Recti solū habet
scdm longitudinē natura aut transuersos scdm
latum simul aut utroq; yilos. Cor autē hos
omnes bz et tercios ultra hos scilicet obliquos
bz et ē nigore duricie et uniuerso robore et
uiz passibilitate multuz diuersificatur ab alijs
omnib; yuili cordis. Puluis eim organi ita est
qumua iam nehemēs operatio sicut cordis unde
rōnabiliter ad robur et uiz passibilitatē cordis
sba pparata est. Et Haly. dixit q; caro cordis
generata est ex sanguine arteriali. Dixit Aui.
cor creatum est ex carne forte. i. solida dura ut
sit longinquū a nocumētis. Et ut pbibeat exala
tio spiritus et caloris nālis qui in eo debet cōti
neri. Carnis tñ eius soliditas nō est ideo qz
in ea pdominēt multuz elemētuz terrenuz quia
tūc esset multe siccitatis sz eius soliditas est qz
multuz inspissata ē a calore potenti agente in ei
māz digerendo inspissando et solidando. Et
sunt in carne cordis dixit Aui. cōtepte spēs ul
loruz stantuz uehemētis diuersitatis lōgitudina
liz attractioz. latitud. nālū expulsiuoz et trans
uersaluz retentioz ut sint ei spēs motuuz non
quidēz localituz uoluntariuz sz nālū. i. attractio
nis expulsiuoz et retentiois. Sunt autē magne
diuersitatis qñ ad sumz qz sit istoz uillorū
est in corde absq; ordine. Non eim sunt locati
distincte longitudinales per se uel in interiori
latitudinales p se uel in exteriori et transuersa
les p se uel in medio. Sed sunt adinicez qñ
in suis pñbus qñs plus longitudinalituz sint in
interiori et latitudinalituz in exteriori et transuer
saluz in medio. Prima nāz operatio cordis
dixit Gal. 5. de iunamētis est dilatare et sic at
trahere et attractōis defuit. mō in unoquoq; mē
bro uilli deseruētēs pñcipali opationi siti sunt
in interiori parte eius. Et qz post attractionēz
pñcipalioz operatio ē retentio in corde Ideo
transuersales qui deseruēt retentioi sunt siti
magis in medio. Et quia ultima operatio ē ex
pulsio cui deseruēt latitudinales Ideo fuerunt
ipsi siti magis in exteriori. ppter tñ magnam di
uersitatez ipsoz in omnib; paribus cordis nō
ē bene comprehensibilis predicta uillorū situatio
per sensum. Fuerunt autē i corde predictē spe
ties uillorū qz fuerunt i eo necessary diuersi mo
tus contrarij ut dilatarij et constrictiui attracti
ui et expulsiui qui diuersis uillorū spēbus i
pleri habent sicut ad diuersos motus aliquid me
bz uoluntarios necesse sunt diuersē spēs muscu
loruz. Non fuit autē cor creatuz sine uill; sic
epar quia operationes eius fiunt cum motibus
ut dictuz ē. operationes autē epatis fiunt cū quie
te cui non sunt necessary uilli. Et in carne q
dem cordis sunt cōcauitates dicti uentriculi cor
dis. Et sunt tres. i. dexter sinister et medi; qñs
non sint in omnibus alibus tres nec in omnibus
manifesti sensui ut in paruis et imperfectis. Et
medius uentricul; non est proprie cōcauitas sed
trames quidez a dextro ad sinist. Dixit Gal.
in libro de utilitate hanelitus Aris. dixit cor ha
bere tres uentres. cūz patens sit sensui duos tñ
eē a quozum uno procedit magna uena et ab alio
magna arteria. In paruis autē alibus unū tantuz
eē a quo pcedit arteria. Et Auer. dixit i suo

de corde Aris. dixit q; quedam aialia habent in
corde suo tres uentriculos et quedā duos et que
dam unus. Et dixit q; que habent tres habent p
pter hoc ut medio eēt mediocri digestio nutri
menti cibal. Sed Gal. dixit. q; nulluz al; hēt cor
duozuz uentriculorū. i. magnorū. Et scdm Ar.
aial habens cor duozuz uentriculorū non habet
tale nisi ppter duas partes. Et Gal. dixit q; omē
aial non habens pñonē non habet dextruz uētri
culuz cordis. Dixit Gal. 6. de utilitate pñcula
rum non est equalis numerus eozuz in omnibus
aialibus sed quēcūq; ex aere inspirant per fari
gam et nares et os pñmo hūz ē et dexter cordis
uentriculus. Et dixit non bene distinguit Aristo.
ad magnitudinē et paruitatē aialuz reducens uē
triculorū cordis numerū. Siue. n. bouē siue mu
rez aromatizaueris numerū eozuz iuuentis equa
lem. Dixit Auer. primo collz. cor habet conca
uitates duas magnas unaz in parte dextra aliam
in parte sinistra et a concauitate dextra ad sin
istram sunt uie. Et dixit in plurali qz non est
una uia tñ sed plures. Et quia non est proprie
uentriculus a quibūdā auctorib; nō fuit noia
iter uētrēs cordis. Et Aui. nō noiauit nisi duos
uentres. Et Aui. dixit q; Gal. nominauit eum
fouez aut meatuz nō uentres. Et caro cordis
dixit Gal. 2. de cōpñibus nō ē caro uere sim
plex sicut caro alioz uiscerū ut pulmōis et epaul
splenis et renuz qñ caro cordis ut dictuz est ē
uillōsa. Illorū vō caro nō hēt uillos nec est gene
rata cordis caro sola sanguis coagulatōe sicut
caro illorū. Dicit tñ qd quodā respectu caro
cordis pōt dici simplex qñ caro solū sentiens
et nō hās motuz uoluntariuz in eodem loco pōt
dici simplex. sicut caro gingiuaz. qñ ē caro di
ctoz uiscerū pōt dici ē simplex. qz nō bz uolum
tariuz motuz. Predicti autē oēs tres uentri
culi simul fuerūt in basi cordis nō in cono. Non
eim fuit conus cordis creatus uentriculatus cū
p ptez com nec attrahat nec expellat sed per ba
sim tñ. Et ideo in ea sunt orificia. Et uentri
culi qdes dexter maior est sinistro quia in ipso
bz cōtineri copia multū sanguis. In sinistro autē
cōtinet spūs cūz pauco sanguine. maior tñ est in
medio. ipe eim minor est alioz. uēz in pie in q
obuiat uentriculo dextro est maior qz in pie in
qua obuiat sinistro. Caro autē sinistri uentri
culi grossior et solidior ē carne dextri eo q; sin
ister uentricul; hēbat cōtinere sba subtilēz exa
labiles. i. spūs qui eget multa custodia cum sit de
latoz uirtutuz ut supra dictuz fuit. facta ē est so
lidior et grossior ut nō esset pō dextra pō cōten
tuz sanguinē in eo mltuz qui grauis est respectu
cōtentoz in sinistra ponderosior sinistra et per
hoc nō fuisset statura cordis equalis Recōpen
saui ergo nā grauitatē sinistri uentris grossitu
dine sue sbe. Et dicit factus fuit ē solidioris
sbe qz in eo sanguis quertur in spirituz cuius
cōuersio nō fit nisi a caliditate fori. Caliditas
autē fundata in sbo dempso et solido reddit for
tior. Dixit Gal. 6. de utilitate pñcularuz qñ
totuz corpus cordis sinistri sufficēter duruz et
grossum est ceu spūalis uentri culi debēs esse re
gimen qd uero in dextro subtile et molle ut fami
liariter se hēant materuz alterutrz siml et epar
p rectuz opetur cor. spū eim grossiori qñneri

tunica melius fuit. Pondus enim est quod habet
trunc ventriculus sanguis opabilez mollez habere
sinistro. Si enim eundem ventriculum simul quidem
grossius simul aut et sanguine plenus non oparetur
omino itaque ad illas totas cor converteret. nec aut
ex eo quod leuiori me grossior molles circumappo
sita est. grauiori aut leuiori equi repes ex abas
pub cor facti est. Et ex hoc quod nullus liga
mentus adiacentibus compleret. ipsum in declinabile
et non repens semper permanet pendens in medio
pacardis. Et huius dixit. dexter ventriculi quod
comprehendit grossius graue et sinister subtile le
ue contempata sunt ambo latera cum attenuatione
uentris qui comprehendit graue que tamen sub
tiliatio non caret soliditate et firmitate. Et respe
ctu uentris sinistri. Et ideo subdit huius. et pro
pter quod securatur resolutio cum resudatione aut ex
tatione propter grossitudinem meatuum. Et tempa
ra sunt etiam in ingrossando uentre qui compre
hendit subtile. Et propter quod ingrossat paries
positus est usus. i. uenter qui continet subtile stri
ctus. Medius aut uenter indispone carnis
inter predictos medius tenet. Unusquisque aut
duorum uentris dextri. i. et sinistri habet orificia
duo quorum unus est maior altero. Et dextri quod
uentriculi orificium maius est situm ex parte epau
et orificium uene magne coniunctus epau. Et est
maius quod per ipsum cor trahit ab epate sanguine
et per ipsum etiam ipsum sanguinem expellit ad epa
Et sic ad omnia membra elaborat et melius dige
stum licet non totum quod partem eius mittit ad si
nistru uentres et pars etiam eius mittit ad ple
nes pro nutrimento eius. Et supra ipsum orifi
cium sunt pellicule tres dicte hostiola apientes
seu se dilatantes in hora introitus sanguinis in cor
que aperunt ab extra uersus intus. Et deinde
clauduntur clausura conuenienter quod non perfecta.
Et huius ideo quod per ipsum orificium debebat etiam san
guis expelli ex eo. Et secundum orificium dextri est
orificium uene coniuncte ad plonem portantis sibi
sanguinem nutrimentum ipsius. dicte uena arterialis uena
dicitur quia non pulsatur arterialis quia habet du
as tunicas ad motum arteriarum. Et hoc id quod por
tat sanguinem subtile calidius coloratum ut non exa
let nec extra eam resudet. Et etiam ut non fran
gatur uehementi motu plonis et cordis. Et ha
bet huius orificium tria hostiola seu pelliculas que ex
opposito hostiolorum supradicti orificii aperunt
i. abintus ad extra. et clauduntur perfecta clausu
ra ab extra ad intus. Et hoc ideo fuit quod per hoc
orificium cor solum expellit et nihil attrahit. Et
militer in sinistro uentre sunt duo orificia et sunt
magis uersus radicem cordis quam orificia dextri
Et unus est profundus altero et est illud a quo ori
etur arteria ad hunc per quam transmittitur sanguinem
et spiritus in omnia membra. Et hoc etiam habet
tres pelliculas seu hostiola que sunt ualde depressa que
perfecta clausura claudunt ab extra ad intus et apertur
ab intus ad extra. 2um est orificium a quo procedit arte
ria que se coniungit in pulmonem dicte uenal. dicit
tur enim arteria quod pulsatur. Et dicitur uenal quia
est unius tunice tantus sicut uena que non habet
in se continere res calidas exalantes. per eas etiam cor
attrahit aere et et per eam expellit fumos capno
sos et in hoc orificio sunt duo hostiola ut uoluit
Gal. 6° de utilitate pricula que perfecta clausura

non claudunt. Huius in primo colligitur quod est
in una pellicula apient se intus et extra et hoc
orificium est magis eleuatum ne per ipsum spiritus ex
pellat quod mittit ad membra. Medius aut uen
triculus seu uenter non habet orificia a dextro
cor tendentia sed per ipsum transit sanguis ad extro
ad sinistru in quo transitu disponit et subulat
ut ex eo fiat spiritus in sinistro. dilatat enim. Et
huius uenter iste medius cum dilatat cor et con
stringit apud longitudinem eius. i. cum cor constrin
gitur. cum enim constringit elongatur sicut quod dila
tatur decurtatur. Non aut generat spiritus in medio
uentriculo cordis ut in quidam putauerunt per modum
constrictionis sanguis in eo sed generat in sinistro.
Unde huius. primo de uiribus cordis. Huius. Crea
uit deus ex concavitatibus cordis sinistram ut esset
armarius spiritus et minera generandi spiritus. Di
xit Gal. 6° de utilitate pricula. Quod pricula
cordis non est eadem utilitas. que cum sunt fin ba
sim uasorum explantati retinent. que sunt al
terutra ab hac usque ad inferiores finem uelud coste
quedam generandi uentriculorum sunt. Huius
uero est in corde per quem sentit et ate cerebri genera
tionem quod spiritus gignitur spiritus in corde per
genito generatur spiritus habens omnem uirtutem. hic in
neru postea coniungitur cum neruo descendente a
cerebro ad cor per quem cerebro genito mittit ab
ipso spiritus sensuum ad cor. Dixit Gal. 6° de
utilitate pricula. Cor nate habens opus pauci spiritus
indiget neruo. Cum enim nullus actus animae sit
cordi committas tot neruis indiget quod alioque misce
rum unumquodque. Est enim modus similitudinis iplan
tationis et magnitudinis neruorum quod finem epa et renes
et splenis iplantationi et magnitudinem neruorum cor
dis sed illis finem tunicas eorum sensibiles deriuatur
nerui finem aut corpora eorum non adhuc est aperte uide
eos deriuari ita est cordi quod ideo factum est ut
omnia hic sensu aliquo perciperet et non foret sicut
omnisfariam plante. De uena aut cordis dicitur
in sequenti sermone cum tradentur disponentes epas. hic
autem in dicendum est quod a uena chilis iuxta cor ori
tur ramus qui circa radices cordis quasi circu
lariter spargit a quo ramo plures alij rami ori
untur qui in istas ipsas cordis disponentur portantes san
guinem nutrimentum ipsum. d. artus aut cordis dicitur
inferius capitulo de anothomia ipsarum. Dixit
huius. in corde quodammodo alius magni corporis
sicut elefantus bouis et cernuus reperit os deli
ne ad cartilagine. Dixit gal. comensurata est
creatio cordis cum quantitate sufficienti non sup
flua ut non sint simul in ipso superfluitas et gra
uitas et magnitudo quod ex ipso est origo arteriarum
et suspensio ligamentorum que nimis grauasset si
fuisset extendens magnus. fuisse uero id compe
tentis mensure fuit ad fortitudinem eius propter
continuitatem bonam et bonam unitatem spiritus in ipso.
Non enim dispergunt in ipso sicut si fuisset exce
dens in magnitudine quod fuisset causa debilita
tis ipsi. Et propterea alia que respectu sue mo
li habet cor magnus sunt timida. Dixit huius.
in suo de corde. Omne animal habens cor magnum
supra rem sui generis est timorosum quod uic sunt am
ple et locus cordis est magnus et calor cordis pau
cus sicut accidit in quodam animali quod est siue
gatto. Et omne animal mediocriter cordis est audax
Et dixit. Animal habens magnus cor et calorem

multus non est multus pingue eo qd calor cordis
multus per vias cordis exiens amplas confuit
supfluitates illius animalis. Et omne animal
pui cordis contrario modo se habet. Aut. quoz
dixit. Si aliqua animalia sunt magni cordis et
cum hoc sunt timida sicut lepus et ceruus tuc ca
in hoc e. quia calor eorum e paucus et exucatur
ex eo res plurima quare non calefacit ea itegre.
Et illa que sunt parui cordis et cum hoc sunt au
dacia ut ancipiter ideo sunt quia caliditas i eis
e pima et cohartat et fit uehemens. Et sicut
Auer. uerum illa que sunt audacia sunt illa que
sunt magni cordis. Super quo dicto dixerunt q
dam textum ee corruptum qd contrarius dixit ut
supra Auer. et contrarius dixit Aris. 3. de pibus
aialium. Et debet dicere textus parui cordis.
Quidam autem dicunt textum bene stare eo qd i
pluribus magnitudo cordis e pporzionata sue
caliditati. ita qd in pluribus cor ita e magnum si
cut e calidum. Et sic uidetur inuere Alim caplo
de signis cordis qm in paucis appareat oppo
situm. Et aliquid dicunt qd animalia qm ad
spem aliqua possunt ee magni cordis et frigida et
aliqua eoz in rone indiuui in omni spene cor
magis est calidius paruo. unde cor leporis ma
gnum e calidius corde leporis paruo. Et dicunt
non sunt etiam excedentis qm magni
illa qritas sanguinis et sps non omni uice ge
neratur i corpore nec omni uice reperitur i cor
de ymo utplm cor e sine i qritate qd si fuisse
magis remanet et qcauitat e uacua et h successis
i debilitatem ipsius. Cuius signum est q natura
puidit de additamentis cordis sicut patebit ut
reporis exuberantis qritatis sanguis et sps re
cipent qd supfluerit coauitati cordis et reporis
no excedentis qritatis et no esset ibi locus
uacuu. Sal. uero 6. de utilitate pnculaz dix
q fm magnitudinē uasoz et orificioz magnum
factus est cor. Sicut aut in boie cor magnū cō
patione aialium mol sue qm habet homo de calo
re inato plusq illa ppter cuius magnā qritatem
necessaria fuerunt concauitates uasa et orificia
fore magna. Dixit Auer. in suo de corde Qe
aial molis cordis est uelocis capacitatis. Et
duri ecotario. Et dixit Aialia subtilis nature
bnt in corde suo subtiles sumas. Et grosse ecō
trario. Dixit Sal. in libro de cōpendio pul
sue. Cordis corpus. i. sba pinea formis existit.
Et dixit 6. de utilitate pnculaz. Cor nō est cer
itudinaliter spicus s3 ex ampla et spica superiori
basi quā caput eius nominat incipies demū pau
latiz diminutus fm modū si litudinē cauo strere
et subtile fit in inferiori fine. Et 7. de uiam
tis dixit figura cordis nō est rotunda s3 rotūdo
ppinqua. Et eius gradatio fit ut tangēs ossa pe
ctoris sit ps minima cordis stans ut clipeus et
minus ab osse ledat. Et Auer. pmo collz di
xit forma cordis est rotunda ad modū pince
que i arabico uocat haria. Est aut cor pinea
lis figure qd tale esse dz omne qd est excedentis
caliditatis s quibz e cor pmi nāqz calidi figura
est pinealis ut flāma ignis ondit. Et e bec figu
ra magis silis figure spice unde et magis tuta a
nocumētis. Et fuit sic eo qd cusps cordis stat
loco scuti et defendit uentri culos ab occursu in
ossa dura toracis et costas. Et Auer. dixit. 36

dilatati est cor in sua basi ut fuit in origine suffi
cientia cum eo qd orit ab eo qd a basi oritur
arterie et uene cordis mō supius dicto ac et li
gamenta qbus cor alligatur. Et ista pars que
est basis dixit Auer. est altior. i. pfundior uers
dorsus ut sit longinqua ab appodiande sup ossa
pectoris et nō ledat eas tactus eorum. Et alia
ps eius. i. cusps uel conus subniliata est sicut
illud qd aggregatum ad punctū unū ut sit illud qd
ledat iaciu ossium pectoris minor pium eius.
Uel est altior dicūt quidaz qd ipa est maior
et iō locata in aptiori loco mō clibanū siue cōca
uum pectoris est magis amplius in superiori qd in
inferiori ubi tangit dyafragma. Et facta est cus
pis cordis dura plusq basis ut sit minus para
lecta a dictis ossibus. Et basi ad cuspidem qda
ta est figura ad pineam idest ad modum pinee ut
ingemosa fabricatio inferior et superior sit bo
na et non sit in ea supfluitas. Dixit gal. 6. de
utilitate pncularū. Medius in tota spacio sitate
toracis cor posuit natura hanc regiones ydone
am ad infallentiaz si mul et eas que ex toto ploe
equi reptantes refrigerationē adinuēiēs. Et
dixit estimant autem quidaz non i medio certum
dinaliter sed in sinistris magis quodāmodo loca
tum ee cor decepti ppter illū qui pcepit scōz si
nistras mamillā pulsus sinistrū uentriculi qui est
oium arteriarū principiz. Sed e alius uentri
culus ad concauū uenaz in dextris paribz cū
ppter qd non in sinistris totum situat e s3 i me
dio certitudinaliter existit non solum diuisionis q
e scōm latitudinē s3 etiam altiaz diuiz et que ad
pfunditatē et que ad longitudinē toracis. Quan
tum. n. spondiles distāt a corde a retro tū ab an
pectus. Et qm clauas a sursum tū ab inferi
dyafragma. Et ppter hoc in medio scōm om
nes diuisiones iacens iustaz ex omnibz paribz
pulmonis facit aut ractionē. Infallentissime autē
locatū adductū longe ab oibus per toracē et inci
dere futuris. Et subdit medius optinet totū
toracis qd erat tuta regio ei ppter ea qd pmi ab
scēdit ab incidētibz extrozus et. Que. n. quā
sant et incidunt et ifrigidat et calefaciūt. Et qd
tale aliud aialibus nocet multo prius necesse est
ledere partes toracis et partes pulmonis anteq
ad aliquod pdictozū pueiat. Dicunt quidā q
non solum i medio toracis lo carū e sed et i me
dio totū corpozus scōm sursum et deorsum cpmi
tantz inferioribz exceptuatis. Vmū dicūt qd pa
rūper declinat ad sinistra partes pectoris maxi
me cusps eius. Et ppter reperit hoc i ho
mine. Ar. n. Aris. 3. de paribus aialū. Cor in
alijs aialibus scōm medius loci pectoris existit
ubi non magis attinet paru superiori qd inferio
ri non magis anteriori qd posteriori non magis
dextre qd sinistre qm in hoibus aliqulū icli
netur ad sinistras. Et Auer. dixit. cor positū
e i medio medij pectoris qm e cōuenientior loc
ei. declinat tū magis ad sinistras ut elongetur ab
epate et habeat epar locum ampli. Et ut nō agre
getur totus calor in parte una sed tempe latius
sinistras cum splen in sinistro positis non sit ca
lidus multus. Et ut epar minus cōpziat uenaz
concauā uenientē ad ipm ppendo ei quēdā locū
Sunt aut quidā dicentes qd qm cor cusps
dem declinet ad sinistras ut per cuspidē magis i

in origine fuffi
a bafi oritur
us dico ac et it
Et ita pars que
fundior uerit
an de fap effa
pus. Et alia
natura est ficut
ut fuit illud qd
pium eius.
ipa est maior
bani ficut cōa
in fupiori qm
Et facta est cu
lit minus para
culpidem gda
modum pnce ut
fupior fuit bo
Dixit gal. 6. de
pa fapacitate
egione ydone
ne ex toto ploe
nanti. Et
i medio ceruic
uodammodo loca
picipit fcdz fi
curiculi qui est
d ē alius uentri
tis parit? cū
tuatū ē f; i me
m dūfionis q
tuatū ē que ad
teracis. Quan
terro tū ab añ
m tū ab ifer?
medio fcdm om
mūb? parit?
allacifime autē
er totacē ei tū
z optinet totū
terea q pfm ab
ei. Que n. qdā
factū. Et qdā
tus necesse est
lmonis antecē
ficut quidā q
z ē fcd ei i me
deozum cūm
mū dicit q pa
pectoris mari
perit hoc i bo
s alitū. Cor m
pectoris epiflu
riou q inferio
riou non magis
ali qmūlū idē
uric. cor pofitū
uenerior loc?
ut elongetur ab
Et ut nō agre
temperatū
ficus non fū ca
cōpamat uenaz
o ei quēdā locū
tus cor cūfpi
ufpidē magis i

fufflet caliditate in parte finiftra. fcdm tū fūaz
bafim magis declinat ad dextraz qz dextra po
nāliter calidior dz effe finiftra. Et fic dicit ipuz
ēē locatum q bafis eius magis eleuata est cono
ipius. conus eim magis fūus inferius declinat.
Et dixit Auic. q bafis uentriculi finiftri al
tior est bafi dextri qm bafis dextri defcēdit mē
tuz. f. refpectu bafis finiftri. Dixit Bal. pmo
de cōplombus loquēs de cōplone inata cordis
q cor est calide et ficce pplonis. Et itellexti cō
pando cor ad curez. Et fuit qdez calide quia est
gmātūz rei calidioris. f. fūus unde pūm prima
dixit Auic. calidius quod fit i corpore nōtro ē
fūus et cor a quo pcedit. Fuit autē ficce pplonis
ut effec bonus cōferuator illius ne mollice fūbe
cordis fūus citius exalaret. Siccitare itaqz cor
dis declarat foliditas fūe fūe. Auic. autē collz.
z dixit q cor est calide et hūide pplonis. Et
cōfirmat hoc quidā dicēs eo q pars carnofa
cordis est aplioz fpmaticis pūbus i pūus ut fen
fūus indicat. Caro autē hūida ē. Et et cor genera
tiūz rei hūide ut fūus. Ad hoc dicit q in
fua cōplone inata cor ē caliduz et ficcuz ut dixit
Bal. neqz caro fm oēs fūus eius est hūida ut pz
de carne plonis et maxie cordis q est deficcata
et folidata a multa caliditate ut fūpra. Dicit
tū q cōplō cordis qūz ad effectū quē facit qz
generat fūritūz qui est calidus et hūidus p quē
uita cōfifit et tribuit mēbris et cōferuat in eis
que fiat p caliduz et hūiduz dz cōplonis calide
et hūide. Et fortaffe ē dicit effe tale rōne fan
guis in eo cōtenti qui ē calid? et hūidus. Cō
tinetur eim fanguis in corde dixit Bal. pmo de
cōplombus ficut in lacuna quare et fanguineuz
mēbrū a multis denominatus est cor. Quare
dnt q cor qūz ad pplones inataz fm quofdaz
actuataz p influentes fūbi a cerebro et epe uel n
actuataz fm alios p influentes fūbi ab alijs quia
cordi ab alijs non influit tū actuata a cōplone
cōtentiūz in eo. f. fanguis et fūus q aliquo mō
poffet dici influens faltem qūz ad prem quaz
cor influit fūper toto est calide et hūide com
plexionis ut dixit Auic. Sed qūm ad
pplonē p quā fūas tūm facit opōnes p quib? p
ficiēdis pax eguit fanguis i fūritū ē calide et
ficce cōplonis ut dix gal. z fic ē fm hūc cōfū
rationē Auic. pmi p. Cor i mēbroz numero fic
coruz numeratur. Et qz ficcitas cordis cali
ditate fūi et fūi motu continue incrementum ce
piffet ordinauit iā mltā cōtēperatū i pax et p
bibētia fūi citū incrementū. f. cerebz cū fūa hūi
ditate. Et epar cū fūa ē hūiditate. Et appofite
fuerunt mamille cordi propinque hūiditāt
bus in fūis porofitatibus et cauernofitatibus
plene ut illis mediantib? hūmectādo cōtempera
rei ficcitatez illius. Et cōtēperatū uerū pingue
dine fūpofita nec non etiā fūū et fanguis i eo cō
tentis et aere ab extra attractio qui hūidus ē. Et
dicunt non eguit cor tot repūmētū fūā calidi
tate qūis caliditas eius fit maior ficcitate i p?
quod ideo fuit qz hūmiditas cōtemperans ficcitas
tez ē minus actiua qz frigiditas que cōtemperat
caliditatez. ac etiam quia multa remiffio ficcitas
in corde et pūbitio augmentū eius in corde
est magis cōueniēs uite et ut cōfifit in corde
uita quā multa remiffio caliditatis eius. Pāz ca

liditas in corde ad uitaz ē principiz formale.
Et pūde magis pūdicaret uite remiffio calidi
tatis q remiffio ficcitatez. ymo remiffio ficcitas
eius que poffet uocari hūmiditas ē magis pfor
mis uite. Abfqz. n. multa caliditate cordis uita
fūare non poffet fed bene abfqz multa ficcitate
ymo ut multi uolunt poffet fūare uita cum tempe
rantia paffiūz cordis. Et finiftrē qdez uentri
culus cordis calidior est dextro ficut fūus calid
ior est fanguine. Dixit. n. gal. 2. de pplonē
bus q pūentuz in finiftro calidius est pūento in
dextro. nō qdē extenfiue cū dicit fū dextri ma
iorē effe et plus pūere finiftro f; intēfiue. Cū
autē dixit Ap. 3. de pūibus q calidiffimus fan
guis est qui in dextro est pte cordis nō intēfiue
f; extenfiue intellexit. Et q caliditas intēfiue
fit in finiftro maior qz i dextro declarat expiē
tia. qm dixit gal. in libro de malicia pplonis
diuerfe in aīali uino exterauentio fi fūbito di
gitū impofueris in finiftro uentriculo cordis i
uenies tactū maiorē caliditātē que est in corpo
re aīali. Et zō ē hoc declarat. nāz fanguis q ē
in finiftro tranfit a dextro per mediū et in tran
fitū recepit ulteriores decoctōz et ulteriores cali
ditatez cū in medio difponatur ut quertatur in
fūritū a caliditate forū. Et pūterea caliduz
finiftri uentriculi cicius et fortius imprimi ad
quod aduuar qz fundatur est in fanguine fūbri
liore. et fūa fūpofa fūbri. ficut ē fūe uideē de
caliditate colere et fanguis. medius autē uēter cō
pat? ad extēmos in pūictis medi? exifit. Et
fanguis dū in eo pūnet ppar? ad fanguinē exte
moz tempatoz exifit quia magis calid? qz qui
in dextro et minus calid? qz qui in finiftro. Et
dicunt q ficut finiftrē uentricul? ē calidior dex
tro ita cōfifit ē ficcior eo et mediū mediū tenz
Et dicunt q fūus qui continet i dextro ē ne
bulofus turbidus qui aut in finiftro clarus lumī
nolus. Dixit Auic. Cor nutrit cum uirtutib?
fuis naturalib? et cum dilatatōe. quare attrahit
fanguis ad interiora. habet. n. duas attractiones
f. eam que fit per dilatatōē eius et eā que a fū
tute fua naturali attractiua. Et per dilatatōnem
attrahitur fanguis ad uentriculū dextrū. Et p
uirtutez attractiua nālez attrahit nutrimentū ad
finglas pūctas eius et ibi appofit loco refolutū
Dixit gal. 7. de iuuamētis. Cor nutrit fanguī
ne groffo fūffo non quidez absolute ita q nut
atur ex fanguie mīco fed ex fanguie fūffo f. ex
fanguie dextri uentriculi et uenarū in eius fūa
diffeiatarū qui refpectu fanguis finiftri uentri
culi et fanguis arterial dicitur effe fūff? . Nu
trimentū autē quod cor comeltūz tribuit fūmē
ti dixit yfaac in dicens ē fūc. nutrimentū pūenti
ex lacertis fūmptis i cibo. Est. n. dixit ipfe cor
de natura lacertozum. f. in nutriendo. Dicunt
Aristo. uolunt q in corde fanguis fit pfecte de
coctus et q attrahat ipm a uena concaua. Et uo
latit etiā q cor trahat fūcum cūli ab intēfifit
aliunde qz per epar. f. per mediā arteriā que p
tendit a corde per dorfūz et contextū in mifente
rio et non tranfit per epar quia fcdm Ap. nulla
uens ofo reperitur in epare. Et dicunt quidā
attractio fanguinis a corde fit a uirtute eius na
turali attractiua fed attractio aeris ab eo fit a fū
tute aeris mediante uirtute pōali. Dixit gal.

6°. de utilitate particulari. In corde magnop. afo
liu reperi. os. Et hoc dixit Aristo. ee firmita
te aliq. r sedere cordis r ppterca i magnis aia
lib. reperi. in magno. n. torace magnu cor pe
dens rdnabit. tali eguit pncula ubi chq. n. col
ligationu pna na l ad cartilaginem l ad os cartila
ginosus copulat. ergo i magnis aialib. os e car
tilaginosus in ualde uero paruis neruo. cartilagi
nosus qdā corp. Dixit Ainc. Apud radicez
cordis e mebru sicut fundamētū si le cartilagini
parū factum ut sit basis firma fixa pp motum
ei. nā oē q mouet oz q intat ul bereat siue af
figat alicui fixo. Et sup cor quidē pingue
do generat non quidē rōne agentis cū pinguedi
nis fcor sit frigiditas seu remissa caliditas q
lis non est caliditas cordis ut supradictū ē sed
generata ē ppter finez. qm cū sit cor cōtinuū r
nebementis motus ut non superflua incurreret
inde siccitatez fuit gnata super ipsum pinguedo
ut sui uetuositate remolitus pberet exticari

Quidaz tñ assignat huius. pinguedis cam ef
ficientes frigiditate mebrozū cū rēstantiū cor
di. Et cāz mālez assignat ei fore ptez subtilez un
ctuosaz residentes ex sanguie spisso quo nutrit
cor que facilliter ex cito condensabilis exns ue
niens ad superficiez cordis frigiditate p dicitur
mebroz in pinguedinez transit que frigida exns
aliqua uer ē cōtempat cordis caliditatez. Et n
addit in caliditate eius per modū reuerberatiōis
eius super ipm qm ista pinguedo est subtilis n
sepola ideo nō cōtinet calorez que sequit cor re
uerberare possit. Inter oia aut aialia. Onager
qui est siluester alinus cor dē habere pinguis
mū Ideoq. aial est ueloz ad motus et diu pscue
rans in ipō. Habet aut cor additamenta duo
que sunt qdaz ptes pelliculares apte dilatare et
cōstringi dicte aures seu auricule cordis. De
qbus dixit Bal. 6°. de utilitate pncularū. Aures
cordis neruose et cōcaue et explantate ante ori
ficia cordis exns lapse oēs sunt et ppterca cō
caue dyastolato corde silit mebranis dyasto
lante et augstante sunt uane. Non cū uidetur
magna eorū utilitas aialibus exstere. Nomina
te aut sunt sic nō ab utilitate aut actu aliquo sed
a pua similitudine qm de alterutra pte cordis sic
et capiti aialis adiacent aures. Dixit Auer. pmo
collz. cor bz additiōes duas siles aures et una
consistit ex pte dextra et alia ex sinistra. Et
Aui. dixit q sunt sup duo orificia itroitus dua
rum mēruz. f. sanguis et aeris et sunt sicut due
aures. Et sunt neruosa ragosa molli ficata dum
cor pmanet cōstrictus. Et cum dilatat sunt ten
sa et sunt adiuuātia ad cōstringendum. i. ipelen
dum illud quod cōprehendit ad interiora. Et
dixit q sunt sicut due arce recipientes a uastibus
deinde mittentes illud ad cor cum mensura. Et
dixit q sunt subtiliata idest exilia pellicularia ut
sint magis cōprehendētia et melius obediētia
cōstrictioni. Et facta sunt dura. i. solida ut sint
magis longinqua a passione. Et ut dicat fuerūt
facta ista additamenta ut qm in corde esset mul
tus de sanguie in eis cōtinuat et tūc dilatant. Et
tūc qdez est sup orificiū arterie uenalis et aliū
super orificiū uene cōcaue in modum duorum
marfuorum. Non cū fm Bal. fuit creatū cor
tam magnū ut possit interdum totum sanguinē

cōtinere. Dixit Bal. 6°. de utilitate pncularū
picordiu. idest capsula cordis q ē aliqū dicit
cellula cordis et aliqū dyastroma cordis uagina
pānculus uel operimenus cordis ex capite ei
prodiens sufficiter ampa deinde paulatim restri
cta consistit ipsi cordi desinit r ipsa ad quodam
cōcūmē comūctus. Est. n. uelud capsula quedā
magna aut premi sioris infolax cordi cū rēappo
situz. Distat. n. ab eo multuz tñ spatuz inter
ipm r cor reliquēs qstuz dyastolat id sufficien
ter. Si plus. n. foret noceret toracis amplitudi
nē que allatōib. spūs qui sūt in r rursū ex
tra scdm respiratiōes manz habet. habet aut si
gurā sicut cōtētū ab eo uiscus ita aut r magni
tudine ut non nocetur in aliquo torax nō coan
gustaretur ille pdenz plusq. oz de amplitudine.
Illud aut non habens cōuersiōē sufficitem in
motibus. grossities aut eius roburq. ē qm tan
gere debebat toracis ossa dura r oīz molissimū
uiscus. f. pulmonē. Et erat piculus si quidē duri
or fuerit qz nunc sit anxiaz ab ea pressum r
quassatum uiscus. Si uero melior ipsam pati
qz ossibus. Igitur sicut positiō eius est in
ter contraria ita etiam corporis substantia eius
est in medio extremitatum tanto osse mollior
qzto pulmone durior. Dixit Bal. 2°. reborice.
Operimenū quidē cor cū rēdat quod uagina dē
cordis circulatū ē super ipm r ab omni ipz pre
cludēs eiusq. figura ē que cordis rotundū q
dē in suo capite et spici sua basi r extrapositū
a corde sba in tāū ut intersit illis spaciū nō par
uū quo sit cordi locus in quo moueat cōsolida
turq. in cordis basi uenis et artarij que ab ip
so prodeunt r duobus pectoris medijs sepe an
tibz opimentis. Consolidaturq. in subtili ca
pute eiusq. pectoris diuidentib. pānculis sba pe
ctorali. Et Aui. dixit. Cor positiū ē in pāicu
lo solido spisso ualē que uocatur capsula cordis
qui qstuz sit in genere pānculorū tñ non iuenit
pānculū compar ei in spissitudine ut sit ei cli pe
us r tutamen. Fuit autem diuersū aliorū pānc
ulorū qz datus in turrellam nobilitatis mebrū.
Et dixit Aui. sepanz ē cor ab ipsa qstitate q
dam nisi apud radicē ipsius r ubi oriunt arte
rie. Dicunt tñ quidaz q capsula cōstigit cor
di r in radice r in cuspide eius r in alijs parti
bus distat ab eo. Et cā distat ē ut dilatez cor
in ipso absq. pfoctiōe. Si. n. fuisset cōtinua et
foret ipedituz cor in motu suo r agrauaret enā
per eā. Et i medio distat capsule a corde cō
tinet quedā hūditas aquosa ad irrozādū cor p
hibendūz exicationē ei a nebementi motu ipsi
de qua humiditate dicunt intellexit Galienus
5°. de iterioribus cū dixit q si exicez hūditas
cordis animal transiit in marasmū. Et si multipli
cet r supinat incurrit rectigatiōē. Quidam
aut alij dicunt q in dicta distatua qstinetur mul
ti spūs qui reseruant ad necessitatē pp quozum
refuatiōē facta fuit soliditas sba capsule. Et di
cunt q in aiali mortuo p suffocationē reperitur
aqua sba in capsula cordis non qz i ea cōtinuat
aqua sba sed quia in frigidatū spūs cōuersi sunt
in aquaz naturā. Erquidā dicit in ea contineri
etiamq. i bām aqueam scilicet r spumofam.

Ad motus spēs repe-
runtur i corde.
unde in eo reperit motus altera-
tionis per suā caliditatē qua me-
diante sanguinē ad se tractū cale-

faciendo alterat et in maiore caliditate deducit
qua ē mediante mēbra nō existētia actu calida
calefacit et frigidoz cōtraopatur algori. Hūm
quoqz cor in seipso alteratur nō pax fm uarias
aīe passiones. Et est in eo motus augmen-
ti et diminutōis quēadmodū et in alijs mēbris
existit ut augeantur fm augmasticas etatem et
fm pezaugmasticas minuantur. ul' et melius mo-
tus augmētū et diminutōis pprie cordi inest
fm quādam silitudinē ut dicatur augeri cū dila-
tatur et minui cū pstringitur. Et ponit i cor-
de motus generatōis cū spiritū generet sāguis
substantiā puerendo i spiritū. Motus autē
localis manifestissimus uidet in corde fm dila-
tationē et pstringitōnē in quo motu dicunt motui
spico celestū silitatur plus omni alio locali mo-
tu. quēadmodū n. in spico motu ē reperire pun-
ctum mediū circa qd cūclatio mobilis fit ita
et i motu dilatatio et pstringitio cordis ē repi-
re punctum mediū a quo incipit motus i dila-
tationē et ad qd reducitur i pstringitōnē. Et sicut ce-
lestia corpora suo spico motu ifluūt in inferiora
et influendo regulant et pstringit ita cor suo di-
latatio et pstringitio motu sup oīa influunt mē-
bra et influendo regulat gubernat atqz pstringit.
Et nō min' per ipsū eundē motū manūet et gu-
bernat Nam p motum dilatatiois sibi attrahit
sanguinē a pēna uena in suū nutrimentū unde
fouet et restaurat Et attrahit aerem ut p ipsū
alteret et refrigeret Et per motū pstringitūm
supfluat fumosā suā caliditā nimis intēsiuā
ymo et aliquā suffocatiuā expellit quib' duob'
motibus eius pplet enētatio. Attractio. n. ae-
ris refrigerat caliditas cordis p se qz aer fr-
gid' etis pōitiue remittit de caliditate cordis
et exptinōe fumī capiosi refrigerat p accidēt
ingitūz cūat res calida qua cūata caliditas cor-
dis refrigerari dicat. Est autē motus cordis
nālis nō qz ad un' tātum partē fiat sicut mot'
leuis in sursum et grauis in deorsus cum motus
cordis sit ad trias partes. Est. n. ppositus pul-
su et tractu. qz factus est a pncipio i trinfeco.
Quē motum. Ap. in libro de morte et uita dixit
nō fieri ab aliqua cordis uirtute sed ppter mo-
tū ebullitionis sanguis in eo pcenti. qui cum sit
multe caliditatis actu pntue fm aliquā partem
i spiritū uentōsū resoluūt qui ipm spumificat
exaltationē querēs. In tali aut spumificatiōe cō-
tingit ipm turgescētē maiore occupare locūz
unde necessario pēs cordis eleuat cūclationē
tialiter et sic dilatat. Resoluto autē spiritu il-
lo uētofo cū suā nāli grauitate. cordis partes d'
scēdit et pstringit. hoc. n. est uidere p similitudine
eri in omni humido cui calidū agēs approxima-
tur ita qz ēt sperma aīe aīationē hoc modo spu-
mificat et in āpullas eleuat. Et dixit plus qz
qz. nō efficit hunc motū cordis aīa xā a nulla
sua uirtute moueat. nō. n. a uirtute motiua uolū-
tarie cū nō moueat pcedētib' deliberatiōe cō-

silio uel uolūtate. Neqz pōt per uolūtate cōhi-
beri. Neqz etiā ut notū est fit ab aliqua uirtute
naturali uel sensitua. Sit ergo dixit plus qz
qz a natura cui ē aligata aīa que anima nature
alligata ē perfectio spumificatiōis que fit i cor-
de. i. generatiōis spiritū in corde eo qz aīa p ui-
uificatiōe corporis eget spiritū quē ut habeat
regulat calozē spiritus generatē et regulat etiā
ipm spiritū et hoc nō facit per aliquā uirtutē s'
per suā essentia. Et hoc apparet qz spiritus nō
ē aliquid uirtutis pparū instrumentū quāuis sit
comune instrumentū omnib' et sic uoluit qz nā cui
est aīa aligata siue caloz nālis cordis ē cā effici-
ens motus eius. nā caliditas inata cordis agēs
in sanguinē attractū in cor pro nutrimento eius
ebullitionē causat in ipso. que ebullitō dū exierit
necessario facit plus de loco occupare quare ne-
cessario partes cordis pntēs illū sanguinē dila-
tatur. Et cū non semper stet ebullitō. s' qz cel-
set ptingit qz partes cordis pstringuntur dixit
ergo apparet qz caloz ille per se ē cā dilatatiōis
et per accidēt ē cā pstringitōis. Et dixit plus qz
qz qz motus cordis et arteriaz nō ē pncipaliter
pp attractionē aeris et sanguis in cor sed accidit
aerē et sanguinē attrahi in ipm ne in spumifica-
tione pncipaliter intēta i ipso motu dēt uacūū.
fuerunt. n. quidā dicentes. Ap. uoluisse motum
cordis fieri a uacuo. Albertus tñ magn' di-
xit qz nō fuit hec mens Ap. cū dixit ipm fieri
ab ebullitione sanguinis dilatantis. et consti-
ctio accidit quia semp. in dilatatiōe reigredimur
nouus sanguis et frigidus aer in cor exin-
guens feruorez sanguinis cui' deficiēte feruo-
re et ebullitōe cor pstringitur Et dixit plus qz
qz qz mot' cordis sit quēadmod' terreemot' pp
napores in terra generatos qrentes exitum et
occupātes maiore locū un' terrā morent Et sit
quēadmodū salt' i corpore ex uērositate grosa
reclusa i substantia musculo. Et subdit qz mot'
pstringitōis cordis et arteriaz ē nāl qz debet eis
in qz sunt grauis q naturaliter mouet deor-
sū Sed motus dilatatiōis eoz ē mot' corporis
grauis i sursum cōtra naturā suā Dixit tñ qd
motus dilatatiōis cordis potest dici mot' natu-
ralis bīta pstringitōe ad caliditatē inatā cordis
q dilatatiōes operat Et dixit qz mot' arteriaz
est magis preternaturā dilatatiōis qz motus di-
latatiōis cordis qz sit per caliditatē spiritus i
fluxu i eas et nō per caliditatē inatā et efficiē-
lē eaz. Dixit ergo qz arterie ideo dilatantur
qz replentur et nō ideo replentur qz dilatantur.
Salieno uero in pncipio pulsū. Et Alio.
primi prima. Et. Alio. 2. colligit et omnibus
medicis uisus fuit qz motus cordis dilatatiōis
et pstringitū sit per se a uirtute aīe mouēte cor
dictis motibus pp finē. s. ut per dilatationem
attrahat aerē i refrigeratiōis alterationē calozis
et i pabulum spiritus et attrahat sanguinē i nu-
tricationē et deperditū restauratiōē et pserua-
tione et spirit' generationē. Et ut per pstringitio-
nē cor a fumis capiosis et supercalefacto ae-
re purificet et spiritus uirtutum delatatus uni-
uerso corpori deleget ut sit circa ipz cor quare
uniuersa mēbra in esse persistat. Et ista sūta
ē mera ueritas. qd p3. qz pēns uarietate uirtu-
tis uariat dīspō pulsus pncipaliter et per se si
A.

qualibet sistole aer cordis puenit ad totum ar-
teriā sed in pluribus attractiōib⁹ pūgit illū fie-
ri et pluribus expulsiōibus nec unus aer ipe
diz⁹ aliter qm̄ ipi ad iuncē pueniēt. Et n̄ puenit
aer attract⁹ ab arterijs ad cor tēpore quo diasto-
lae s⁹ tēpore quo sistolāt i quo tēpore cor dī-
latat et recipit. Et similiter aer expulsi⁹ a cor-
de nō puenit ad totā arteriā tēpore quo cor si-
stolat s⁹ tēpore quo dyastolat quia tūc recipit
a corde et ab extra ymo etiā et a nemis ppter
predicta an cor et arterie sibi iunces uniformi-
ter mouent et pulsent ita q⁹ corde dilatato ar-
terie dilatent et eo stricte strigant. Et rōde
tur q⁹ in corpore sūm̄ licet sano cū cor dilata-
tur omnes arterie stringunt. Et cū strigitur
oēs arterie dilatant. Nam cum cor dilatat reci-
pit ab oib⁹ arterijs. Et cū strigitur m̄lūit
in illis. Si cum cū strigit cor n̄ strigeret
arterias daretur penetratio diēmionis q⁹ esset
i eo plura corpora sū. Et si cū dilatāt n̄ atra-
beret daretur uacū. Apparet autē Nam cū cor
recipit ab arterijs ipse stringunt q⁹ inuicem
Et cū cor stringit ipse recipit et dilatatur.

Et hoc idem dicit ptingere in corpore lapso
pporali et uniformi siue iste lapsus sit san-
tas nūc siue egritudo nūc per eādē rōne. Et i
dictis corporibus uerificat qd dicit. Sal. q⁹
ex una arteria licet arguere sup oēs. Et qd ite-
rum dixit q⁹ uirtus uitalis mouet diuersis mo-
tib⁹ in eodē tēpore diuersa mobilia. f. cor et ar-
terias. Sed i corpore lapso ego simplr. l. ego
nūc lapsi di formi. nō ē necessariū q⁹ cum cor
dilatat oēs arterie stringant. nec e⁹ sicut ap-
paret de pulsu latez diuerso naz stame multa
diuersitate lateris dextri ad sinistrā cū arterie
lateris dextri dilatant nō est necesse arterias
lateris sinistri dilatari ymo possi-
bile ē ipas cō-
stringi. nā diuersitas in motu pulsus artariay n̄
solā depēdet a corde sed ex diuersitate pponū
repta in mēbris. Similiter ē cōtingens est
unū habere cor frigidū cū egritudine frigida i
eo et cū hoc pati i cūre apā calidā tunc manife-
stus est q⁹ in eo artarie cruris nō pulsabunt uni-
formiter cordi suo ymo nec artariay alijs. Nas
sicut dixi Amc. p. 2. ca. de pulsu pponū. arta-
rie nō pulsant ut pēaz pulsus eūciēt. pncipalz
calor cordis s⁹ pncipalz calor qui est in eis.

Et q⁹ quis posset dicere. si sic est q⁹ pp di-
uersitate pponū in mēbris artarie non unifor-
miter pulsent q⁹ sūz debet esse in corpore sano
simplr. et in lapso lapsu uniformiter q⁹ in ipis
est ē diuersitas pponū mēbroz suoz. Re-
spōdetur q⁹ nō est sūle et rō est q⁹ cū oia mēbra
pporionabilz se hnt inuicē se et cordi tunc stat
debita cordis pportio sup mēbra oia. Nam.
oia ordinant cor et artarias pro pūatōe cor-
dis qd est bene dispositū. Et ideo qd stat
debita pportio stat debitus modus in eis et qm̄
uariatur pportio uariat et motus. Sciendū
in est q⁹ in omni corpore qd cūq⁹ disposito ne-
cesse est cū cor dilatāt aliquas artarias cōstrin-
gi et cū stringit aliquas dilatari. Et tales sunt
artarie magne cordi ppinque ut artarie adorti
et uenalis q⁹ cū stringit cor necesse est ipam
i aliquas artarias expellere. et cum dilatāt de
aliquib⁹ atrabere. Dicunt q⁹ cū cor dilatatur

q⁹ tūc artarie cōstringunt et cōuerso non
en̄ ē necessariū q⁹ qd tēpore mot⁹ cordis du-
rat in cōstricōe tanto mot⁹ artariay daret in di-
latatōe nec e⁹. Nam in febrib⁹ putridis maio-
ri tēpore durat mot⁹ stricōis artarie q⁹ mo-
tus dilatōis. Nam in febrib⁹ putridis iusto-
les est maior dyastole qm̄ in hys febrib⁹ ma-
ior est necessitas expulsiōis uipoz calidorum
q⁹ attractionis aeris. un g⁹ isti motus sunt su-
per idē spatum in materi tēpore fieri. f. stiles
quā dyastoles quare aliqñ erit q⁹ artaria sisto-
labit qm̄ cor n̄ dyastolat et e⁹. Qm̄ g⁹ ga⁹ dixi
q⁹ artarie alternat pulsent cū cor pulsat. melle-
xit qm̄ ad id qd sentit in pectore ex pulsatiōe
cordis q⁹ sic est q⁹ eodē tēp. re sentitur pulsio
artariay in digit⁹ et pulsio cordis in pectus.

Sed cū cor i pect⁹ puenit tūc strigit et elō-
gat et cum dilatāt nō sentit q⁹ decurrit et a pe-
ctore elōgatur cū oppositi est i motu artarie.
nā cū artaria puenit in digit⁹ tūc dilatatur et
cum non sentitur tūc cōstringitur et a digito
elongatur.

Ca. 3. de pncipatu cordis.

Est membrum pncipale
ymo pncipalius omni
pncipali. Et fm̄ Arist. ipius so-
lus ē in corpore pncipale. Et oia
alia mēbra sunt s. bi deseruētia aut pparorie
aut delatorie. Ipā. n. dixit Arist. ē pncipale gen-
tus pncipale uicēs et ultimo moriēs. qd patet q⁹ si
ab exercitatio subito afali accipit. moueri inuēi-
tur dilatatur et stricte ut supra. Est. n. cor si
bi ipsi sufficiēs ex se sed omnia alia mēbra idē
gent eo et per hoc dicunt mēbrum tribuens et
nō suscipiens pncipale p. Cor quidē simplr
ter mēbra suscipit ab alijs. Nam. n. suscipit quā d n̄
pncipale datum ab eo sed qd suscipit subit pncipale
quā d q⁹ taliter uel taliter permutat sicut nil re-
cipit a sculptore qui massā aureā illi datam su-
scipit caracterib⁹ uel quomōlibet aliter sculptā
uel insignitaz. Et est cor super oia mēbra
corporis rex et ideo ut supra in medio corporis
locatum dixit Auer. 2. colliget. q⁹ hic ē locus
regis ut sit regimē eius pportionalit equaliter
omnibus suis circumferētijs. A medio. n. facili-
us et comodius spūm̄ i super oia extrema et
ipsū ē in medio diligentius custoditur. Un-
de dixit Auer. in suo de corde. Omne mēbrum
susceptiuū ē lesiōis ppter cor. et hoc ostēdi-
tur rōne qd ē pncipali uirtute. Est. n. pncipali
distributiōis calidi naturalis et spiritus sine ca-
lidi spūm̄ super toto. Unde et 2. colliget
dixit Auer. cor ē mēbrum cuius ppo cōcat oī
bus q⁹ h mēbrum cum est tēperatum pro maio-
ri parte sunt omnia alia tēperata q⁹ dator ē oī
bus pponū qua agunt et patiuntur et adhuc
qm̄ erit cōpō aliorum distēperata sicut cōpō
epans ē possibile cōpōne cordis nō ē distem-
perata p colligant a iusius ad mēbra. Et de
pncipatu eius apparet maxime q⁹ p. sedes est
aie et i quo 2. Arist. oia anime uirtus inuēi-
tur et radicatur et cordis solius ē pncipal aie
instrumētū et eius delatorie uirtutis. f. spirit⁹ ge-
nerationē facere in ipso. n. spirit⁹ tanq⁹ i arma
A. 2.

no continet et in ipso naturalis calor custodit. q^o
mediate uita mebris tribuit et eis seruat. Quia
q^o sunt membra corporis animalis una multitudo a
creatore boni et ordinate constituit et in omni mul
titudine bene ordinata sit iuvenire unum p^o ad
qd oia alia ordinant ut per oes tales multitudi
nes discursus insinuat erit q^olibet i multitudi
ne mebrorum corporis animalis. Dicitur h^o in li
bro de ca motus animalium eximandum est q^olibet
aut ueluti erit tunc bene legibus recta. In cana
te. n. q^o semel stabilitus e ordo. nihil opus e se
perato monarcha que oporteat esse per singula
res que sunt. sed ipse quilibet facit que ipsius
ut ordinat e et fiat hoc post hoc pp^o consuetudi
ne. In animalibus aut hoc idem fit per natura
eo q^o non est unusq^o sic q^olibet facere ppri
um opus. Rex itaq^o et monarcha i multitudine
mebrorum e cor et regit ordinat multitudines
sua ut b^o et uariat unusq^o mebrum qd e ei p
prium habere et facere. Et sicut cor e oibus
principalis ita e et dignus et nobilius. Ue
rum dicitur. Gal. 7. de iuuamentis. pars sinistra
ipsius nobilior est dextra qm effectus sinistre
partis e spiritus et quato effectus siue opera
tio e nobilis? tanto agens ipm e nobile cum. n.
spiritus sit nobilior sanguine sic et pars cordis
ipsu producit nobilior parte producit seu
melius q^olibet sanguine. qualis. n. e p^oportio sa
guinis generati uel p^oportio i dextro uentriculo ad
sanguine generati in sinistro dicitur. hinc. talis
e p^oportio uentriculi ad uentriculum. sed ut dicitur.
Auer. colligit 2. sanguis stans in dextro est si
cut ma et stans i sinistro e sicut forma et perfe
ctio. mo forma nobilior e ma et dicitur declarat
sinistri uentriculi excellens locus eius qui emi
netior e loco dextri qm locus sup^orior dignior
e inferiori. h^o aut 3. de partib^o animalium
dicit q^o dextera nobilior e sinistro qd d^omonstrat
posterioritas uite et ei motus i dextro reperta
cu aial i^o moritur q^o experientia b^oetur i aial ut
no subito eximerato. Inuenit. n. p^osto aspiciens
motu in dextro uentriculo cordis eo i^o cessante
a sinistro et ob hanc cam e reperiri i propinquo
motu in dextro brachio pulsus manifestior. q^o
in sinistro ymo et frequenter pulsus cessante a si
nistro e ipsu reperiri in dextro. Et dicitur.
Auer. 13. sui de animalibus q^o a dextra parte cor
dis multu d^o sua in emanat in corp^o. Et q^olibet
sequens Aristot. dicit q^o no ualet ro gal^o qua ipe
adduxit. 7. de iuuamentis ad ostendendu q^o e q^o
uita et motus ultimo remanet in dextro que est
inhabilitas partis sinistre ad motum propter
duritiem sui et soliditatem. maxime quando
tam uirtus debilitata est dextra. uero est ad
motus bilior pp sui molities quare ad ei^o mo
tu n^o pua sufficit uirtus. h^o dicitur. q^olibet or
gana in ac^o ordinantur tanq^o in fine p^orium et
no ei^o fistula. n. apponit fistulatoz et no fistula
toz fistule ut dicitur. h^o 4. de p^oribus aliis. un
cu na p^oderit organa in pte dextra talia q^o in
eis motus cu uita p^o ultimo remanere et no in
sinistra. pcededu est dextra pte nobilior e esse
sinistra na si no na eaz n^o talz ordinasset. Et
q^ofirmatur dicitur ipe nobilitas dextri u^o uentri
co q^o est p^o sinistro tepore et est prius uiuens.
factus est. n. dextera ad attrahendu id qd ad l^ou

strus mittit ut a sinistro h^o membra infusa. ut
mo attraccio dignior est expulsi^o. Et dicitur
co^ocalator q^o dextera dignior est sinistro ideo
quia ps pulmonis que utriq^o est media ad la
tus puenit dextera ut sit ei quasi culatra et atra
mentu ut firmitas uene amplecti. Gal. 7. de
iuuamentis aut dextera cordis pp pulmonem facit
est. sicut illi tribuit alimentu. Et rursus dicitur
q^olibet declarat nobilitas dextri q^o in aialib^o
suffocatis nihil sanguis in artarijs repit. s^o so
lus in uenis qd no euenit nisi uirtus regitua
totius cu spu et sanguine tons ex^obus in arta
rys suffocatis tepore retrahit ad cor tanq^o ad
arcu et p^otrahunt bu per ipius p^oer p^oforat. n.
mediu uentriculu utriq^o in dextera pte tanq^o in
eius refugiu. h^o sp^o qui in sinistro e d^o
xit q^olibet nobilior est eo qui i dextro q^o sup
excedens est i caliditate et siccitate et forma. ipi
ru? in dextro uentre firmatur cu spu et sanguis
sit ibi p^olm? et q^olibet? et no adeo qualitatu
ut i sinistro un sanguis dextri p^oportio: bilior
ad sanguine sinistri. Et subdit q^o dextera uenter
cordis principalis pp ipius esse et istu sinistru
uero magis ut per eu uita mebris ipellat. Di
cunt in cor q^olibet spu tunc sumit pro corp^o e
ta eius tanq^o p^oer hoc q^o includat aiaz tunc a qui
busda auctorib^o uocatu est ramus. sp^o uero ra
di. Sed si sumit p^oer includit aiaz tunc cor d^o
et est radix sp^o uero ram? cum in ipo et ab ip
so genereur.

Cap^o 4° de anothomia artariar^o.

Arteria e mebrum co^ost

mile simplex sp^o
maticum medietate iter duru et
mole neruoz copari^o et dicitur
galien? i libro de differ^otijs pul

sum q^o e mebrum co^ocaum alterius q^ontius
scz spiritus et sanguis. Et dicitur Auer. c. primi
prima q^o omis artariar^o e a sinistro uentriculo
cordis et no a dextro q^o dextera e magis propin
quus epati et cor b^o attrahere ad epate sanguine
per uenas que deierunt epati. A sinistro itaq^o
uentriculo dicitur Auer. du^o oriuntur artarie
artaria uenalis et artaria adu^o et sunt in
longitudine ex^ose et sunt i f^oba sua neruose et li
gametiales. ad q^olibet. n. eaz ueniunt illi neruosi
et ligamentoz i tota t^o p^oone predominant uil
li ligamentoz q^o sunt necessarij artaria e de
pla q^o habet q^olibet spiritus et sanguine subtilem
et sunt necessarij eaz e pauca sc^olationis ne in
q^olibet motione doleret s^o uirt. n. dicitur Auer. c. na
mebra habentia motiones dilatado se et q^olibet
do et b^o e q^o uirtus mebruz motus supra muscu
lus facit dolore qd in motu supra artaria non
facit dolore pp diminutam sc^olatione artarie

Et dicitur. h^o 3. uene pulsantes et sunt arta
rie create sunt nisi una eaz habentes duas tunc
cas et unaqueq^o tunc dicitur Auer. p^o colligit
e similes alteri nisi q^o textura interioris tunc
cedit in latitudine et ille sunt fortiores et textu
ra exterior tendit in longitudine. Et dicitur.
Auer. tunc interior facta fortis. cu ipsa sit ob
uans percussioni et motu s^o spiritus fori cu
aus itendunt conseruatio custodia et fortitudo

tunica uero exterior rara ē et mollis similis in
hoc tunice uene nō pulsant. Et dixit Aui.
q̄ artarie create sunt ut cor enēret et fumosus
uapor. s. et aer supercalefactus; i eo ab ipso
excludatur et spiritus. s. et sanguis subtilis
i corde digestus mēbris corporis distribuatur
quib⁹. s. spiritus et sanguine mediūb⁹ mēbris
ita deferret. Artarie quoq; cū dilatant reci
piunt tria corpora. unū ab extra. s. aerē per po
rositates corporis et suas et duo a corde unum
simplex. s. spiritus et alter cōpositum. s. ex fumo
capinoso et aere calefacto. et insuper recipiunt
a corde de sanguine subtili et alio de sanguine
menap a uenis eis p̄mictis sed qū q̄stringunt
expellunt duo corpora. s. aerē quē attraxerūt iā
calefactū existētē licet nō totum et suū capio
sus cū illo aere permixtū ad extra corp⁹. Et
cū quidē quare spirit⁹ uitalis i q̄stricōe arta
rie qui expellunt predicta duo corpora non ex
pellit sū cū ipso ē q̄ mor⁹ artariarū sit a hūi
regulāre et sepante nocitiū a iuuuio i q̄ sepa
rāte iuuuio reminet nocitiū hō expellit et p̄
iuuuio alteri trahit. Et Aq. quē dem uoluit
q̄ spūs nō moueat per q̄cauitates artarie s. so
lus sanguis per eam mouetur. spūs uero solum
ad mēbra mouet p̄ corpulētiam artarie. Ysaac
autē oppositū uoluit. q̄ moueat per q̄cauitates
nō per corpulētias. Nam spūs dixit ysaac sub
to mouet et p̄cedit ad mēbra et puenit ad ea cū
quietate et claritate sua. Aui. autē p̄ p̄ inuit
q̄ et per q̄cauitatē et per corpulētiam mouetur.
Et ostendit Gal. 16. de utilitate p̄claz q̄so
et per quas artarias spūs uitalis mouet ad cere
brū dixit q̄ alie sunt artarie mediantibus qui
bus uadit spūs uitalis ad cerebrū absq; rete mi
rabili in quib⁹ hōis inuit q̄ nō totus spūs uita
lis qui uadit ad cerebrū puenit ad rete mirabile
s. solus ille ad ipm puenit qui debet postea i ce
rebro effici spūs aīal et per illas alias uenas
trāsit spūs uitalis ad cerebrū dāns eis uitā qui
nō efficiat aīalis s. remanet uitalis. Et dixit
Gal. 9. de utilitate p̄claz q̄ in uenis pulsant
bus sanguis et spūs sunt calidi s. qui est i uenis
pulsantib⁹ sanguis calidus est et subtilis p̄m
nature sumi. spūs autē qui est in nō pulsantibus
modicus est et nebulosus. Et dixit in libro 8.
in uamēto hanelius q̄ sanguis in artariis ē duo
bus modis uno q̄ per uenas mēfaycas non
transit totus succus hūidus cū ad epaz sed et
pars mittit artarie cū dā p̄cedit a dorso et nō
transit ad epaz sicut oēs testātur qui de anetho
mia scripserūt. et subdit amplius artaria et ue
na si sūnt in toto corpore p̄claz ut ait Aq. in
epē et splene. iungunturq; aduicē cū bñdā p̄clā
enl in quibus sunt uene subules per quas uenas
ad artarias excolatur liquidus sanguis. Et
Rabi dixit in p̄ma p̄clā. uene pulsantes et nō
pulsantes uicine sunt aduicē. Et forte uena
pulsans tangit nō pulsantē. Et sic i totū corp⁹
accedūt ex p̄mīs locis sibi et semp iuuenes ue
nam pulsantē sub nō pulsantē excepto solo ce
rebro ad qd pulsantes uentur ex supius ut sit
motus spūs ad supiora uelox et nō pulsantes ac
cedunt ad ipm ex inferius ut fluxus nutriment
ad cerebrū uelociter fiat. Et dixit Gal. 16. d.
utilitate p̄claz ut ibides ponitur a Rabi uene

pulsantes totū corpore sunt penetrabiles ad
uenas nō pulsantes recipientes aduicē sangui
nē et spūs per inuisibiles meatus strictos. Di
cunt. n. quidā q̄ uene et artarie bñt in corpore
p̄clē cōez fixuras quas dā hñt. suntq; i medio
fistulaz istaz meatus angustī per quos excolat
ab una ad aliaz et meatus isti in morte al'is non
appent p̄p frigiditatem stantes quasi obuisi et
hoc est cū quare uena uel artaria uicisā totus san
guis totius corporis exiit tam qui est in uenis
q̄ qui est in artariis. Et dixit Gal. in libro
de uamēto hanelius. scire oēs q̄ nō solū a ue
na epatis ymo ē ab artaria sū meat⁹ quidā ad
renes. Dixit Aui. p̄mī prima a sinistro uē
triculo corpis due exiunt artarie una ad pulmo
nem uadit et in ipso p̄micta p̄ aer araba
tur et sanguis qui pulmonem nutrit a corde
ferat q̄ transitus nutrimentū pulmonis est ad
cor et a corde uadit ad pulmonē et huius partis
origo est ex p̄mīs cordis subtiliore et ubi uene
ad ipm penetrant quicūq; bñt unā tunica ē ab
oibus alijs artariis diuersa et p̄p hoc uocant ipaz
artarias uenales. arāb uero dixit Auer. uocant
artaria taburidi. Sūnt autē ex una creata tunica ut
sit mollior et lenior et ad dilatandū et ad q̄stringē
dū magis obediēs et ad resudatōez eius facien
dū q̄ ab ea ad pulmonē resudat ex sanguine i b
tili uaporoso qui i bē pulmonis est magis conue
niens sit apta. s. qui cōplemēto digōnis i corde
iam p̄pinq⁹ fuit et nō est ei necessaria supfluitas
digōnis sicut ea indiget sanguis qui i uena cur
rit uēre hñt. i. cōcūa. Et p̄prie q̄ eius uiri⁹
est iuxta cor et uadit ad ipm eius uirms facile
digerēs et ē q̄ mēbra in quo pulsant est rap⁹ Et
nō timemus cū pulsantē i illo raro si p̄uenerit q̄
noceat ei durities. Et p̄p hoc i corpore ipm
nō tū durities fuit necessaria q̄m alie idigē
tū artarie que sunt mēbris duris uicine. Et
hec artaria uenāl in aīcedēre p̄lonis p̄te sp̄gē
et i ipso submergit quo iam i p̄tes et ramos dī
uisa est. Et cū inter duas hui⁹ artarie ne
cessitates q̄patum fuerit que attendatur fm fir
mitudinē et lenitatem que fecit ei dilatandū fa
cilē et cōfortandū et resudatōez eius qd ab ea re
sudat iuenit q̄ lenitas est ei magis necessaria q̄
sp̄ssitudo et firmitudo. Et ista quidem arta
ria dixit Aui. minor est altera Alia. n. artaria
que est maior et quam Aui. uocat orti di
xit Aui. in primis cum ex corde orti
duos transmittit ramos ex quibus maior in
circumuit circumuoluitur cordis et in ipsius
conuertitur partibus et minor resudat et
in uentriculo spar gē dextro. Qd autē post
duos ramos remanet cū seperat i duas diuidi
tur partes una quaz et ē maior ad descēdēdū
ē apta et altera ē minor et iō apta ad ascēdēdū
et que ē ad descēdēdū creata fuit in quātitate
sui supra alia addens qm ad mēbra rēdit que sū
sunt plura i quātitate maiori et hec quidē sunt
mēbra que sūb corde sūnt posita. Pars uero
q̄ ex duab⁹ ortib⁹ p̄tib⁹ ē ascēdēs i duas diuidit
partes quarū una que ē maior ad partē leuiact
ascēdēdo tendit deī ad partē trāuersat dē
trā onec ad partē lapsā medio similē puenit
que est ibi et i res diuidit partes quaz due sūnt
due artarie que subiecte uocant et dixit Auer.
A. 3.

q[uod] uocatur artaria s[ecundu]m et a dextra et a sinistra
cu[m] duabus ascēdit gūdes p[ro]fundis. Pars au
tē 3^a in torace spargit et i[n] costis primis et i[n] sex
spōdilib[us] colli superiorib[us] et i[n] paribus fureu
le donec ad caput peruenit spānule postea ex in
de ad man[us] pertrāsūt et mēbra. Pars uero mi
nor orbi ascēdēs ad partē ascellę uadit et diu
dit sicut pars 3^a maioris partis. Unaqueq[ue]
p[ar]t[is] artariar[um] duarum que subenice uocatur cum
ad collū perueniūt in duas separatur partes par
tē. s. anteriorē et partē posteriorē et pars ante
rior in duas sequestrat partes. s. in partē oculi
tā q[uod] ad linguā rēdit et ad musculos oculos qui
sunt ex musculis mandibule inferioris. Pars
uero que manifestatur ascēdit ad illud q[uod] ē co
rā duab[us] auribus et ad musculos t[em]porū et per
trāsūt eos postq[ue] multos reliq[ue] ramos et ad ca
pitū cacumē tendit et obuiat sibi dextre extre
mitates cū extremis b[us] sinistre. Pars ue
ro posterior in duas diuiditur partes quarum
minor plus ad posteriora eleuat et in musculis
qui i[n] capitis sunt q[ui]nq[ue] iuncturā spargit ex
qua ē q[uod] ad basim postremā cerebri tendit i[n]
foramen ingredies magnū q[uod] ē coram dorrez
laude. Maior uero corā hoc foramine petroso
ad rete ingreditur ymo ex eo textitur. text[ur]a. s. ex
uenis in uenas et tunicis super tunicas et rugis
super rugas ita q[uod] nemo ex eis unā solā aprehe
dere possit nisi cū alia q[ui]nuatā et cum ea ligatā
sicut rete Et spargit ad anteriora et ad poste
riora et ad dextrā et ad sinistrā et uadit per to
tū rete. Deinde aggregat ex ea par sicut erat
et format ei pāniculus et ascēdit ad cerebrū et
spargit in ipso i[n] pāniculo subtili postea interi[us]
in cerebro in suis uētriculis et in fissach[is] uētri
culor[um] eius et ramor[um] suor[um] officia sibi obuiant
que ascēderunt quēadmodū uenarum ramor[um]
officia nō pulsant. que descēderunt nō autē si
mita fuerunt ista ascēdētia et illa descēdētia ni
si p[ro]pterea q[uod] illa sunt rigātia et fundētia sāgu
nem q[uam] melior ex sūb[us] uasorū fūdētū sāgu
nē et rigātium ē ut eorū extremitates sint ca
pita ad inferiora habētes sed ista uunāmētum p[re]
stant in dādo spirītū Et spirīt[us] quidē ē subtil
ad superiora mobilis et neq[ue] ē necesse suorum
uasor[um] capita ad inferiora rednere donec fon
dāt ymo si hoc foret multa inde pueniret effu
sio sāguinis qui eis associat et difficultas mo
tus ad superiora spirītus i[n] eis q[uam] motus spiri
tus ad superiora ē facili[us] et p[ro] illud q[uod] in spi
ritu exiit de motu ex subtilitate sufficit i[n] eo q[uod]
ex ipso ad cerebrum uadit illud q[uod] ē nocere et
tabefacere ip[s]i et sub cerebro quidē nō fuit ex
tensū rete nisi ut in elido incedat sāguis qui ē
mā et spirīt[us] qui i[n] eo exiit et q[ui]lōm[us] cerebri
post digōnē silect et dem[um] fm ordinē ad cerebrū
uadit et rete quidē inter eos et pāniculū durum
ē positi. Pars autē orbi descēdēs primum
fm rectitudinē incedit donec super 5^m mittit
spōdile cui[us] situs capitis cordis situi ē oppo
situs et ibi quidē est pulmo sicut accubatio et
substēra i[n] ip[s]i ad h[uius] ut ip[s]i et ossa dor
si separationē faciat. Meri quoq[ue] cū ad hunc p[er]
uenit locum ab eo ad dextrā declinat et nō fm
rectitudinē trāsūt de n[on] cum pāniculis aprehe[ns]us
incedit eaz ad dyafragma puenit ne ip[s]i coan

gustet. Et hec quidē artaria descēdēs cū ad
quintā spōdile peruenit ad inferiora trahitur
extēdendo se supra dorsū de n[on] ad os peruenit
q[uod] ē albamus. i. ultimā spōdile dorsi et cum ē
in parte pectoris rectitudinē et transit inde di
mittit ramū subulē parū et dispergit in recep
taculo pulmonis q[uod] ē ex pectore et per hoc re
ceptaculū itellexit suspensoriū pulmonis et pue
nit i[n] ipsius extrema ad cānaz pulmonis. Et
ipsa quidē artaria descēdēs nō cessat dimitte
re i[n] omnibus spōdilib[us] per quas uadit et ra
mos qui ad costas et mēcā incedunt. Unq[ue]
pertransit pectus due ex ea diuidunt artarie que
ad dyaf[ragm]a penetrāt et i[n] ip[s]o diuidunt a dextra et
sinistra de n[on] dimitit artariā cuius rami in sto
maco et epate et splene spargunt et ipsius rami
ab epe egrediunt et ad uelcā tendunt et postea
oriū artaria que agede gna que sunt in circuitu
minutorum intestinozum et colon uadit. De
inde post hoc tres separantur ab ea rami quo
rum minor remi sinistro p[er]p[et]u[us] ē et i[n] ip[s]i s[er]gūt
fascys et i[n] corporibus q[ui] ip[s]i circūdant et eis
iunamentum p[re]bet dando eis uitam. Alij uero
duo ad duos uadunt renes ideo ut cū eis ren s[er]
guis aquisitaret trahat q[uam] m[er]itoriens a stoma
co i[n] intestinis sāguinē trahūt nō p[er]p[et]u[us]. Postea
due sepant artarie que ad testiculos uadūt sed
que ex eis ad testiculos puenit sinistrū ei s[er]p
associat que ad renes puenit sinistrū. ymo forsi
tan est cū nō ē illud q[uod] ad testiculū puenit sin
istrū nisi tū ex rene sinistro et eius quidem que
ad dextrū puenit testiculū origo semp ē ex ma
iore artaria et raro cōiungit ut cū aliqua que ad
dextrū puenit rene associetur. Postea ab hac
maiore artaria due sepant artarie que in uys
uenaz spargunt que in circuitu sunt recti i[n]testini
Et rami qui spargunt i[n] meri et i[n] forata spōdi
liū ingrediunt et uene que ad duo uadunt ylia et
alie que ad testiculos uadūt Et ex istis et sum
ma uas egred[untur] p[er]p[et]u[us] q[uod] ad uulua uadit p[re]z
illud q[uod] notabim[us] postea et istud est in uiris et
m[er]itoribus et m[er]iscen[us] cū eis uene nō pulsant
Post hec maior artaria cū ad finem puenit
spōdiliū diuidit cū uena nō pulsant que sibi
associat i[n] duas p[ar]tes fm s[er]p[et]u[us] i[n]de laude l[ite]re
grece. 7. Et una p[ar]t[is] eaz dextrā et alia sinistrā
quāq[ue] una q[ui]q[ue] sup[er] os albam equitat uadēs ad
coras. uexptū a n[on] ad coras puenit unaq[ue] ip[s]az
uenaz dimitit que ad uelcāz tendit et ad sumē
et sibi apud sumē obuiant et i[n] nō notis manifeste
appnt i[n] cōplētis ip[s]az extrema iam siccata
fuerunt et radices remāscere eaz et ab ip[s]is diu
dūt rami qui in muscul[is] spargunt qui super os
albato sūt positi et illud q[uod] ex ip[s]a ad uelcā
puent i[n] ea p[ar]te cū penetrauerunt ad uirgā et
i[n] p[ar]te restitū in mulierib[us] uadit ad matricem
et est p[er]p[et]u[us]. Due uero ad p[re]s descēdentes in
coris in duos diuidunt ramos magnos silue
strem. s. et domesti cū et ramos in muscul[is] qui sūt
ibi passi diuidunt postea descēdit et declinat ex
ea ad interiora ramus magnus i[n]ter pelicē et in
dicē et q[uod] remansit occultat et ip[s]e quidē i[n] p[re]s
p[er]p[et]u[us] p[er]p[et]u[us] penetrat tēse sub ramis uenaz non
pulsantū Et h[uius] ab[us] pulsantib[us] nō associant
sicut due que ab epe ad sumē in corporib[us] nō
naroz pueniūt. Et ram[us] pulsantib[us] nō pulsantib[us]

si'is et passant' que ad spodiū puenit quintana
et ascendens ad labrum et ascendens ad ascellam
et due subterice cū spguntur in reu et in sedina
Et illa que puenit ad dyafagma et illa que ad
epaz cū suis penetrat ramis et illa que ad stoma
cū et epaz et splenē et intestina uenit et ille que de
mirach uentris descendit et uenit que sunt i osse
alba? solamō. Cūq; artaria uenit associat nō
pulsant' sup dorsus equitat artaria sup uenana
nō pulsant' pterea ut ignobilis ambaz sit de
ferens nobilius. In mēbris autē manifestis
artaria sub uena nō pulsant' submergitur ideo
ut sit magis choopra et magis tecta uel tuta Et
sit uena nō pulsant' sicut clipeus ei.

Cap. 5^m de egritudinib' accidentibus cordi.

Item Galienus. 5^m de interio
ribus egritudines cor
dis aliqñ sunt pp seipm et aliqñ
per alia mēbra. Et Aui. dix
egritudines cordis qñz accidunt

ei in sua pppietate. i. pppie pp cāz in seipō Et
qñz accidunt ei per cōtatē ad alia mēbra Et
Serap. sūz dixit egritudines cordis qñz adue
niunt ei ex alio sicut egritudo accidēs ei ex sto
maco ul' matrice aut mēbro alio cōcāte sibi
aut adueniūt ei egritudines in seipō. Et adue
niētes ei in seipō sunt tres qz aut sunt sūm
pnum aut instrumētales aut solutio cōstitūtas.

Dixit Aui. cū aut sūt cōpōnales pure. i. si
ne materia aut cū mā. Et accidūt ei egritudines
cōpōsitōis sicut oplo que accidit in uenis cor
dis et uixit Rasis 7^m cōtēnētis aut i orificiis
ipaz et aliqñ egritudines sitas sicut est illud qd
accidit ei de coartatōe declinatē ipz ad aliquē
locū nō nāles facta ab hūiditate cōpessua con
tenta in capsula eius. Et accidit ei egritudo in
nā cōi. i. resolutio singlatis que accidit in ipō

Et dixit Gal. passio pppia cordis aut ē sim
plex et est mala ppo fm pūmū equalis aut in
equalis aut est compōita aut apostema. Dixit
Serap. egritudines sūmū pūmū sunt sicut syru
gis. i. s^m spēs et bice et generano pponis absq;
ordine et est illa que fit in hora sincopis ex ma
licia pponis. Et egritudines instrumētales
sunt sicut almeffare et fion et āpa dūz que sūt
in pāculo cōtēnēte cor et hūiditas agregata in
eo. Dix de ista hūiditate Auer. collz 3^m gal.
dixit q cor sustinet egritudinē māles. i. quandā
humiditatē aquosam in suo pāculo generatāz
a qua. i. humiditate quando minuitur prouenit
egritudo que uocatur raudi i. consumptio et so
nat in latino liquefactio totius corporis. Et
solutio cōtēnētis dixit Serap. est sicut fors
mē perueniens ad interiora eius. Dix Aui.
Egritudines materiales sūt qz colligit mā aut
i uenis et arterijs eius. aut inter capsulam cor
dis et ipz ex qua mā dīscrasiat cor fm pponē
ei ad calidūz siccū frigidūz l' hūmidūz. Et
hec mā in dictis locis collecta ut pūm ē hūmidū
tas que multociēs ibi colligit et multiplicata co
artat et impedit cor a dilatatione sua et suffocan
do interficit. Et qñz colligit mā in porositatē
bus cordis. Dixit Auer. ubi supra accidētia
que superueniūt cordi sunt sincopis cardiaca et

atremor et ille qñ exenit uirtutes pulsantes a
sua mā. Et dixit Aui. Erit mala ppo non
mālis sicut in febre enca. et aliqñ mālis sicut
qñ recipit sanguis qui ē in eo aliqñ permuta
tionē et uixit dico q nō ē ipossibile ut ueniat sup
ipm oīs mala ppo excepto ut non sit cū āpare.

Dixit Serap. Egritudinē que adueniūt cor
di pppie in seipso aut sunt ex eis que sanantur
aut sunt quibus nō ē sanatio et que sanant sunt
ille que sunt sūmū pūmū et ille que accidūt ex
mutatione pponis in corde inordinata suple ac
et egritudines instrumētales. Reliqua uero duo
genera. i. solutio pūmū et egritudo pposita
sunt ex eis quib' nō ē curatio. Et ex āpari
bus que uehemēt' interficiūt cū uelocitate est
almeffare et fion et hoc ē ppter uehemētā acci
dētū eoz que sunt maxime febris uehemētissi
ma et dolor acutissim'. De solone tñ pūmū
et āpare cordis dixit Gal. p^m de interiorib' cor
ipossibile ē pati apostema sūz quoq; dix. De
sue et Auer. Colliget. 3^m et Aui. pūmū p^m et ha
li. dixit impossibile ē ut apostemetur cor aut se
quat ipsum opilatio i plures eius uēres sicut
possibile sit illud i cerebro Nā mors antecedit
illud. 5^m tñ de interioribus Gal. inuit cor pos
se pati āpa cū ipz sequi ad solutionē pūmū
in eo facit nō perueniētis ad uētriculos dixit.
qd uoluit 9^m ierapēnce et Rasis. et hoc uoluit i
dionibus. Propterea dicunt cor nō patitur
āpa pfirmant' i. qd deueniat ad statum qm cūz
sit cor radix oīm uirtutum et āpa sit egritudo
nalde ledens et ex parua lesione i corde sequet
magnū nocumētum in toto. tunc ē q ad magnāz
lesionē in corde sequēte ad āpa in ipso sequet
mors prius. qz cōfirmet apostema. nullum ergo
dicunt āpa in corde prouenit ad statū inclūsue
qm prius mors sequi ē per uia suffocatiōis ac
cidētis ex āpare prohibēte debitā respiratiōē
et sufficientē mundificationē i tāto tempore q
calor naturalis suffocat prius qz perueniat āpa
ad statum. Dixit Gal. 5^m de interiorib' et pōi
tur. 7^m pūmū. ipossibile ē q in corde fiat pu
tredo ait Rasis. Dico i corpore nō sit putredo
ex maturatiōe āparis calidi sed mors sequitur
anteq; āpa maturet in corde. Dixit Gal. āpa
tis calidi utz sub cūpīē susceptible primū i cor
de. Et zoar dixit. accidit in corde āparis. i.
calidoz principia sed anteq; percipiātur d eis
qtingit repente sine mora mors eo q āpa calidū
pppter sui magnitudinē et uehemētiam quāz po
nit in corde euērationis et mundificationis pbi
bet statim a debita euēratione et mūdificatione
unde calor eius suffocat' exinguit et sic interfi
cit i principio et peruenit ad augmētum. Fri
gidū uero āpa qz non ponit tantā necessitatem
euērationis et mūdificationis pōt peruenire ad
augmētum inclūsue et durare per totū augmen
tū. Et sūz molle ppter eandē cām quāuis ra
rissime fiat in corde āpa molle sicut nec durūz
pppter fortē caliditatē cordis. De solutione
autē pūmū i corde dixit Gal. 5^m de interiori
bus si usq; ad nentrē aliquem eoz qui i corde
sunt quid perforat ueniet cōfestis moriunt' emo
torace alias emorofaga. i. per fluxū sanguis et
magis si sinster uēter qtingit perforari. Nō
peritāseunt uero perforante in uentrem sed in

corpore cordis figurari non solum eadē die quā
pungit perforari in rerū sed et superueniente
nocte flōis. s. rōne facta morte et nō sanguinis
sed fluxu. Dicunt i corde posse accidere ulce
ra bothoralia tollerabilia. i. que tolerātur spa
cio aliquo ppter paruitatē eoz tandē tñ interfa
ciunt. Dixit Raf. 7. pñētis post fluxū san
guinis nariū nigri. Dixit Auic. cor nō toleras
nocumētum dolorum et intellexit de dolore uebe
mētū et ulum. nō nā omnis dolor uebemēs i cor
de ē mortalis. Dixit Auer. colliget 3. Al. edī
ei dicunt qd pōt generari apostema in suo pñi
culo. s. capsula et qd si medicus accelauerit curā
pōt curari et si nō morietur. Dicunt oē apo
stema in capsula cordis eueniēs sū pñi ē perī
mēs et sēpē ē perimēs qd cūqz cōfirmatur.

Auic. tñ dixit qd opa durū et ēt molle cūen
tēs i capsula alī durat tēpore lōgo. Gal. 5.
de interioribus recitat qd habuit symiā cū cor
p. pñue pñuebat et ea mortua anothomiza
uit eā et inuenit oīa mēbra eius sana in capsula
tñ cordis reperit grossinē ppter naturā hūdi
tatis plenā sicut sunt humores quos i uelica
aliqui inuenimus. Et recitat de gallo in cuius
cordis capsula reperit grossinē lapideā nō ba
bētē humiditātē sed quasi pelliculā supra alias
positas. Dixit Auic. quando peruenit calor
pūrus idest intēsus ualde aut frigus intēsum
ualde ad cor moritur ille cuius est. Et dixit
se uidisse cōgellatū. i. resolutū et ex hoc mori
ficatū nō cōgellatū ut sonat uocabulū loqui et tñ
iam moriebatur sine sudore in resolutio uel cū su
dore in uere cōgellato. Dixit Serap. ex eis
aūt que interficiūt absqz uelocitate uebemēti ē
tertia species de febribus eibice. et dixit de
febribus eibice ut per hoc daret intelligi qd
tam de eibice senectutis qd de febre eibice in
telligeret Serapio. n. appellauit febres calidas
et frigidās. Et Auic. dixit cū qfirmatur in
corde malicia pñonis nō recipit curam. Di
cūt nō intellexit Auic. de malicia pñonis cōfir
mata ratōe tēpore morbi que est cū pñuit ad
statu iclusue Nam ut sic febris in statu nō pos
set curari nec de cōfirmata ratōe iberendi mor
bi que ē qñ nō ē i fieri s. i facto ē et idēpēdēt
a cā Nam si sic tunc prima spēs enīe et pñci
piū secūde nō possent curari. s. intellexit d. con
firmata rōne ultimas malicie. Nam oīs pñonis
malicia saliter cōfirmata nō sanat in aliquo mē
bro s. bī alia ab ipso unde fit qd minor gradus
malicie in corde maior reputāus est qd gradus
ali. qñtū. maior in alio mēbro. Unde ēt di
xit Auic. qd malicia cōpñonis in corde nō cōfir
mata nō est facile recipibilis cure. Dicūt qd
spēs malicie pñonis in corde est difficilis co
gnitōis in corde. neqz est a tota specie curabi
lis nisi errore spēdiat qñs nō faciliē s. que
est qfirmata est facilis cognitōis et ipossibi
curatōis. Dixit Mesue. egritudines cordis
sunt debilitas pulsus tremor et sincopis. hoc tñ
in qñtū secundū egritudines pñctas sūt pñcie
accidētia eaz s. in qñtū secundū cās egritudinum
dictaz sunt pñcie morbi ut dicūt quidā. Auic.
qd oīs pñctas sūt pñcie actōes lese ideo pñcie
sunt accidentia neqz imposita sunt ad significan
dū egritudines et inter egritudines ab auctorib.

numerantur et eo maxime qd egrī solum has le
siones pñciunt et ex ea pñcie se egrotare asse
runt. Et qd pñ eaz uebemētā ad se curā diuer
tunt. Curatio autem pñcie debet egritudini.

Et dixit Mesue. he quidē egritudines. eadē
fere hnt radices nō aliter differētes nisi sicut
debile et forte. Causantia. n. has egritudines cū
sunt debiles et remisse ipmētia faciūt debilita
tem cordis. amplius aūt eleuata ut ipmāt agita
tōes lesiūā in ipso faciūt cadere diuersitatem in
differentis motus cordis simplicib. pñciūbi
lem que a magno ad pñi a ueloci ad tardū a ra
to ad frequētē et ex tñe sūt qñtūtes due aut
n. sūt nō integre neqz in omni s. cū quādaz in
terpolatōe et uicissitudine. Et sic fit pulsus cor
dis aut integre cū quādaz pñctatōe et sic fit tre
mor cordis. cūqz n. uebemētiōra sūt in ipmāt
uebemētū impressiōes fortius ledētes et ipe
diētes aut pñociātes motus eius aut sepeliē
tes spūs ad interiora aut intercidētes aut qgre
gantes eas ad pñciū aut ressecātes absqz co
qd est i radice faciūt sincopis. uicētia aūt ea u
tima uictoria supra nāz ita ut abscondat ipm et ca
lor uite aut extinguat in minera sunt cā mortis

Sic igit hnt predictę egritudines ad se bi
tudinē sū quā una pñcedit alteraz et pñcedit illā
et pñcedit ad eaz maxime cū a cās pñueniunt ma
gnis. n. debilitas cordis cardiaca siue pulsus
cordis. cardiaca tremores. tremor sincopis sū
copis subitaneā pñctatōe mortē. Egritudines
aūt que eueniūt cordi per cōitātē dixit Auic.
aut sunt pñ cōitātē capule aut cerebri aut late
ris aut pulmonis aut epatis aut intestinoz aut
alioz uiscēz et pñcie stomachi. Et qñs per cōi
tatem totius sicut in febrī. Et passio qui
dem in corde pñ cōitātē alioz mēbroz pñuenit
aut qd aliud mēbrū nō trasmitit cordi qd d. s. z
nām sicut epas nō trasmitit sanguinem cordi
aut sicut cū cerebz nō trasmitit ei spūs alēm
i nō trasmitit ei ad dyastagma et lacertos ha
nelius et nō fit hanelitus sicut d. et pñctatū i nō
cor. aut qd mēbrū trasmitit qd nō debet trasmit
tere sicut cum ex cerebro per uiam artariarum
penetrat mīta i ipso multiplicata ad cor et exercit
tristitia tremorē cordis et casus uirtutis. Et si
cū ei trasmitit epas sanguinem non
laudabile grossum calidum uel frigidum. Aut
fit cum ab alio mēbro cōicatur cordi mala qua
litas per alterationē parū post parē aut pñ
uicinitatē sicut cū panē cor ppter apostema pā
niculi sui uel alioz mēbroz sibi uicinoz et si
cū cūz cōicatur ori stomachi et ipsi stomacho qñ le
ditur ab hōzibus malis uiscosis uel mordicari
uis uel uonum laborioso uel mordicat. uo. aut
uermitibus in eo pñctis et tremore oris stomachi
et accit ppter hoc tremor cordis aut i dolore
maxime oris stomachi qñ fit uehemēs et pñuenit
ad cor et qñs interficit. Aut fit ppter mutatio
nē mē male ab alio mēbro ad cor sicut cū pñu
tatur mī squinātie pñctis uel pñctatōe ad ipsūz
cor et ē talis permutatio timorosa ualde et qñs
suffocat et interficit subito. Dixit Auer. n. ē
hūm qd maxime cū corde cōicatur ē os stomachi

Cōitantes tñ qñ cadunt iter cor et alia mēbra
et pñctulū eius. i. per pñctulū eius et eo medi
ante uel rōne sui dixit Auic. nō oportet ut cōse

quātur perniciosum et si ē apostema. i. quāta sit
apā cā cōicāōnis dum apā nō ē calidum qz ipz
ē tñ perniciosum et oēs isti modi reducuntur
ad modū in quo trāsmittitur qd nō debet. Dī
xit Gal. s. de iterioribus capsula cordis si in
firmetur nō ex nobilibz mēbris pputabitur. s.
quātū ad magnitudinē lesionis unde sequēdam
et mortis suffocacionē nisi cū ipsa calida hūte
apata cor ppter colligātiā patitur. Sz cū
sola capsula patitur sicut cetera mēbra que sūt
creata ad custodiēdum et cōboperiēdū uel de
fendēdum alia mēbra nobiliora nō deducit isir
mū ad mortis suffocacionē.

Capitulum sextum de signis dispōnum siue cō
pōnum cordis.

Alcena octo posuit so
re ea quibz me
diūbus significat super dispo
siciones naturales cordis que sūt
pulsus. hancitū creatura pecto
ris. que nascitur super pect' et tact' cor' et qd
accidit in ipso. et mores et fortitudo et debilitas
corporis et meditaciones. Propriū tñ signi
ficās cōpōnem cordis dixit Auer. s. colliger
ē pulsus. qm ut dixit Gal. 16. pulsus. Impossibi
le ē qm mutentur artarie uel in cordis passiōe
ppter societate ipaz ad ipm. Et si significat taz
pulsus qui reperit i pectore ex motu cordis qz
ille qui reperitur in artarijs. Et post pulsus dī
xit Auer. ē hancitū. ipse. n. qz sit in finem cor
dis. s. in euertationem eius significat super ipz
dispōnes cū uarietur fm uariationē finis. s. ne
cessitatis euertationis cordis. Et creatura. i.
plasma pectoris significat sup dispōes cordis
maxime fm sui magnitudinē et puitatē et medio
critatē ipius. Et qd nascitur sup pectus scz pl
li et tactus ē pectoris et qd accidit ē in ipso si
gnificat sup dispōes cordis sicut significat ef
fectus sup suā cāz. In indicādo aut sup com
pōnē cordis per mores oz attendere qd dīcōes
quam addidit Gal. dīcēs qz quicquid de mori
bus bonis et malis dicitur ad significādū cra
sis cordis hēt ueritatē si illi mores nō fuerint
per doctrinā uel per phiaz adepti sz sint a nā i
siti. Dixit bali qz licet homo per doctrinā
possz assuesci alijs moribz ab insitis a nā tñ ē
per unū restat signū ad iudicandū de crasi cor
dis per ipos et est qz si homo sit assuetus per do
ctrinā facilliter redit in mores insitos a nā. et
posuit ex^m de quodā qui erat in moribus nāl'z
furiosus qz calidi et sicci cordis erat intrant
monasterius et per doctrinā. hñ se regebat a fu
ria neqz si aliqñ molestabatur facill' redibat in
furiam pfectam naturalem.

Signa quoqz pponis calide naturalis
sunt. primū ē dixit Gal. in regni
audacia. et ad actiōes inpietitia et hoc qñ non
multū excedit. sed si ad ultimum ueniat caliditas
ita qz multū excedat a tēperamento tunc nō solū
est audacia sed furor et inaniata cōfidentia. i. fu
ror cum aggressione rez periculosaz ppter pñta
nonē diuersaz spērū et ē hic furor similis fu
rori maniacoz qui ptingit ppter itēfā caliditatē

faciētem inensam ebullitiōē ppter quā diuer
se spēs ymaginatie plemātur diuersis uapori
bus ad cerebrū eleuatis. Quic. uero dixit. ira
et audacia et furiositas et leuitas motus signifi
cant caliditatē cordis et bēt ueritatē si tales dis
pōnes fuerint nātez insite nō aut si fuerit ex
malitia l' studio seu pñitudine acquisitae. 2^m
signū est dixit gal. in regni. hys est pillosum pe
ctus et circa ypocōdria et hys pñima. Est. n. in
pñibus illis mā pilloz multa ex forn. n. caloris
actiōe in hūidū pñū pñictaz mltus fumosus ua
por isurgit qui est mā pilū. Et Auer. dixit. pi
li ori supra pectus si fuerint pñimi et proprie
crispi signifi cāt caliditatem cordis. Et bēt
ueritatē si nō fuerit alia cā pñibitua generatio
nis piloz ut aeris mltā frigiditas uel regio mlt'
tū hūida et silita aut nisi sit cā generatiōis piloz
in dictis locis pñentia mltē materie sicut est in
pñione mltā hūida in qua oriūt mlti pñi supra
pectus dato qz cor sit frigidū aut siccz. sz tñ in
tali cāu pñi illi nō sunt grossi. n. crispi. Dñt
iudiciū sumptū ex pilul' pñupōit etatē pñeuen
tem generationi eoz. 3^m signū ē dixit gal. qz i
pñibz eoz totū corpus reddit calidum nisi con
tra operetur epaz. Unde dixit Auer. s. colliz
scias qz ad calorem cordis sequitur calor omni
um membrorum excepto qz nō sit resistētia
accidentalis a membris. habentibus dñatōes i
corpore sicut sunt epaz et cerebrū. et n. possibile
ē qz ex parte istoz duoz mēbroz ex parte mē
broz pñimū ex quibus sunt pñposita sit pñlo
frigidior debito et tñc erit cor calidū et cerebrū
frigidū et dixit qz in hūte talē cōpōnē refri
gerabit in fine cor et maxime qñ dominabitur
frigiditas qz hoc mēbrum nō ē factū ad contē
perādū caliditatē cordis. Quic. aut dixit ca
liditas totius corporis significat caliditatē cor
dis qz ex corde calido per influxum sit totū
corpus calidū hoc nisi resistēs fuerit splen et
epaz cū frigiditate sua qz tunc nō redditur totū
corpus calidū. Dicunt ex cōtraoperatiā cu
influxet duoz mēbroz cum frigiditate sua non
redditur corpus totum calidū ex corde calidū
uerūm maior est resistētia cerebz i hoc qz epa
tis. in tñ qz si cerebrum fuerit multū frigidum
tñ infrigidabit qz in fine corpus totū redditur
frigidū. Et dicunt cōtraoperatiā epis i hoc
maior ē ea que splenis ymo splen solū aut non
cōtraoperat aut modicū. et iō neqz galienus ne
qz Auer. de splene in hoc fecerunt mentionem.
Hoc itaqz signū nō ē proprium quāuis. n. sū
gnis et spiritus influxi a corō calido sup toto
hēant reddere corpus calidū. tñ qz nō solū de
pēdet caliditas totius ex influxu cordis sed et
cerebz et epis iō nō pñie iudicatur per ipz
super cor. 4^m signū dixit galien' ē pectoris
l'uitudo. Hā caliditas cordis dominās fm pri
mā generationē dilatat et augmētat materiam in
circuitu eius uñ reddit pectus et qd ē i circui
tu eius magnū latū. et ē neqz dixit Gal. nisi pñra
operet in hoc cerebrū. Et Auer. dixit pectus
amplū latum si nō fuerit tale ppter cerebrū ma
gnū si quificat caliditatē cordis. Quid' aut
pñpatis cerebz i hē qñ mica i magnitudie
sui pñpatis ē magnitudinē cerebz a q' oriū ē
spōdilia pñpatis magnitudinē nucē et costē p
A. s.

portionant magnitudinē spōd. hū et pecc. nece-
fario sequit magnitudinē costaz. et qz caput p
portionatur magnitudinē cerebri hic est qz fū
hāc uiam peccus pportioat capiti. Dicunt
predicūz signū habet ueritatē ut i pluribus qz
possibile ē cerebri esse magnū ppter multitudi-
nē materie pauce et tunc nūc nō erit necessario
magna et per consequēs nec spōdiles neqz coste-
nē peccus. Nec in tali casu peccus pportioat
capiti. Et iō subdit gal. Si cū puo capite to-
rax magna fuerit magna cognitio caliditatis
cordis est hoc. qz signū est qz torax non est ma-
gnus pp cerebz quare relinquit qz sit magnū
pp caliditatem cordis. Sicut ē in oppo. ito quā-
do cū magno capite torax est pu. est maxima
cognitio frigiditatis cordis pp oppositam cāz.
et iō dixit gal. qz torax pportioat capiti in
magnitudine tunc ex alijs signis iudicandum est
sup. pplone cordis. Notant autem qz qzuis
cor et cerebz possint esse cā magnitudinis pecto-
ris cor tñ magis est cā eius qz cerebz. qm ce-
rebz solum pp mās est cā huius cor autem pp
efficientē et pp finē. Et hoc signū etiaz non est
pprium. 5^m signum dixit gal. est pulsus ue-
lox et spissus. Et Auer. dixit 5^m collz qm
pulsus est fortis. i. magnus aut uelox aut spissus
significat calorem nisi ptingat pp stricū nā
tem in locis arariay qzuis hoc raro accidit in
pplone calida qz nature caliditatis est excedere
ptes et apire nisi foret sicce eo qz siccitas resis-
sit extensioni et si cū siccitate associat duriciē
tactus significat uilitatē necessitatis. Et Auer.
dixit. pulsus uelox magnus et frequēs significat
caliditatem cordis. 6^m signū dixit gal. ē ma-
gnitudo respiratiōis. i. hanelitus. Et Auer.
dixit. hanelitus supra idē qz pulsus. Et Auer.
dixit hanelitus magnus uelox spissus et calidus
Notat qz nō ad cōz caliditatem cordis requi-
rit uelocitas et spissitudo pulsus et hanelitus s3
solum ad eam que est mltū itensa. S3 ad ca-
liditatem cordis nō multū excessuā supra tēpamē-
tus sufficit magnitudo. Et ad significandum
hoc gal. in signo sumpto a pulsu explicuit de ue-
locitate et frequētia et nō de magnitudine et in
sumpto ab hanelitu explicuit de magnitudine.
et non de uelocitate n3 de frequētia. Et no-
tāt qz licz in hui⁹ dispōne dyastoles et sistoles
augeant plus tñ augeat dyastoles qz sistoles qz
in simplici pplone calida cordis supra tēpamē-
tum plus augeat necessitas euētiōis calor. s3
expulsiōis fūmoz. licz. n. mltā caliditas mltaz
faciet effumatiōez multū ē et ea resoluūt in sen-
sibilibz et alz qz per pulsū et hanelitū. 7^m sig-
nū dixit Auer. est qz meditatiōes cū declināt ad in-
quiritiōez sollicitudinē. i. mltitudinē curaz et
discretiōis et ptenōis et discordie significans
debilitatē cordis nō tēpamē s3 excedentē cali-
ditatē qz ab excedēte caliditate pcedunt solici-
tudo curaz et rīpe. s3 qn caliditas nō mltum ex-
cedit est bonitas credulitatis qz oibus credit
et spaciōsitas spci qui est calidi cordis cito deli-
berat et cito iudicat.

Cōplexionis

antē frigide natura
lis cordis signū sūt
Primum ē dixit Gal. i. tegm i frigiditate cor-
de pulsus sūt minores cōporentibus nō tñ sunt

de necessitate tardiores aut rariores. De q^o
dicit Senilis reprehēdit gal. d. qz si pul⁹ tū
paruiore de necessitate sunt tardiores et raro-
res et hoc probat auctoritate ipsius. Galienus in
libro de diffini. ubi ait qz pax ea que fin naturā
caliditas diminuta facit pulsū minoz multum
uero tardiorē pīm autē rariorē. 2° auctorita-
te Auer. 3° q. 4. qz pulsus sunt parui tardi et rari
3° rōne sumpta ex uerbo Auer. pūm 2° ubi
dixit. uirius cū diminuta necessitate nō multū
minuit ab equali ergo non multum facit pulsū
paruius ergo necessarium ē ipsum ē paruius tar-
dum et rariū qz si nō multum minuit pulsū fa-
cit ipm minus paruiū qnā obbeat pro necessitate
diminuta ergo faciet ipm tardus et rax. 4°
rōne sumpta ex uerbo galien 2° pulsū ubi di-
xit qz per augmētū necessitatis ultima differen-
tia que acquirit ē spissitudo. 2^a uelocitas et p^a
ē magnitudo. Et sic per oppositum ad dimi-
nutionē necessitatis prima differētia que acquirit
tur ē raritas. 2^a tarditas et ultima paruitas. er-
go nō pnt ēē pulsus parui quin sint tardi et ra-
ri. Nec quidē hoc mū ē dixit. Senilis qm
uirtus sanit faciens necessitati debet satisfacere
illi cū differētia cū q^a meli⁹ pōt. et talis differe-
tia ē magnitudo ita qz si pul⁹ sanit facit cū magnitu-
dine pū aut faciet raritatē 2° tarditatē et ultio
diminutō magnitudinē faciet paruitatē. Elo-
sator autē saluās. Hā^o dixit qz cā paruitatis nō
ē diminuta necessitas sed uirtutis debilitas et
ideo nō est necessarium qz sint tardi et rari si
sunt pū et pcedit qz diminuta necessitas facit pmo
acquirere raritatē et ultimo paruitatē qn uirt⁹ est
cōstans sed ea nō pstante nō et ideo nō est illud
necessariū. Sunt autē et alij saluātes gal^o et
melius dicentes qz sicut per necessitatē aduanciā
pōt alij acquiri magnitudo nō acquirit uelo-
citate et spissitudine ita possibile est per necessi-
tatē diminutā alij acquiri paruitatē nō acquirit
tarditatē et raritatē. Qd sic declarat nam pulsus
stante magno nō tñ ueloci nec spisso pp necessi-
tatem ad auctam si tunc necessitas illi⁹ minuit
acquiri⁹ solum paruitas et nō tarditas nec raritas
Et ratio est qz diminuta necessitate prius ad
aucta debet depdi a pulsu differētia pulsui neci-
dētiliter acquiritur. g^o depdet magnitudo et idu-
centur oppositum magnitudinis. i. paruitas qz sicut
necessitas aucta fuit cā magnitudinis ita eius
oppositum. i. diminuta necessitas erit cā effectus
pū. i. paruitas. Bñ g^o dixit gal. qz nō oīs dimi-
nūtiō necessitatis facit pulsū pmo. rax deū tardū et
ultimo pū et sic pnt esse pulsus pū in frigi-
diori corde nō tñ necessario tardi et rari. Ue-
rūm dicit istū qz si per dispōnez nālem uel pre-
ter nāz acquiritur itea dicte differētie supra
tēpamētum. i. magnitudo uelocitas et frequētia
tunc per diminutōez necessitatis illius pma diffe-
rentia que erat acquiritur ita ut ruit est illa q
ultimo pdaur et e^o. Et ratio est qz qnqz ali-
qua d. spō est cā alicuius effectus opposita cau-
sa erit cā effectus opposita. Et sic dicit qz i
diminutōe necessitatis stante uirtute infra equale
modicum siue sit a cā accidentali siue essentia-
li prima differētia que acquiritur est paruitas 2^a
tarditas et ultima raritas. Et hoc dicit uoluit
Auer. pū 2^a qz in pplone facta pulsus efficiē

7° rman qm̄ necessitate ēc̄ dimittit cū virtutis
 debilitate pulsus efficiē p̄uis uelox ⁊ frequēs
 in dispōne nālī. g^o ultra p̄uitatem quam facit de
 bilitas facit cām p̄uitatē necessitas dimittit ut p̄
 p̄m̄ z^a de pulsu sexus ⁊ 7° collz. Dicit̄ n. g^o
 pulsus mulier per p̄pationē ad pulsū uiroz
 est p̄n^o s̄z est uelox ⁊ frequens ⁊ reddunt cām
 qm̄ acquirit̄ maior p̄uitas q̄z debeat p̄p̄ nece
 sitatē dimittit ⁊ p̄pter uirtutis debilitatē qua
 per uirūz acquirit̄ p̄uitas. g^o 3° illud quod
 de p̄uitatē per p̄uitatē de cūctatōe acquirit̄ per
 uelocitatē ⁊ sp̄ssitudinem ut satisfiat necessitatē

THE PATENT OFFICE

naturalis crasis sicce cordis sūt

Signa naturalis crasis sicce cordis sunt. Primum ē dixit Gal. sicché cor operatur duriores pulsus eo q̄ artarie a sicco corde pcedentes sunt duriores et sicciores et talis artaria pulsus reddit duros cū resistētia sui ad tactū ⁊ qz stante siccitate cordis cū tēpē rantia artariarum in eo non fit variatio i differētye magnitudinis uelocitatis et frequentie nec oppositarum istis ideo in oibus istis differētye de pefe pulsus foret equalis per accēssū q̄tingit pulsus in illis uariari in corde sicco. nam ut dicunt siccitate non multum addita puls⁹ efficitur parvus et si ultra angeatur efficitur ēē uelox et si adhuc plus angeatur efficitur etiam spissus Nam dixit Auic. primi 2^a uirtus i cor de sicco dicitur esse debilis in q̄patōe ad instrumentum qm̄ non obedit motui eius pp siccitatē etiam dato qz uirtus in se sit fortis instrumentum enīz non ē iobediens nisi q̄patū ad uirtutem. uirtus nāqz debil^r rōne instrumenti nō potest mouere ipz q̄rum debet quare necessario pulsum faciet puū ⁊ qz per pulsū puū nō pōt satisficere necessitati o3 ut supleat cū uelocitate et sp. situdine. Dñt p̄dicta hēre ueritatem in q̄plone nālī sicca mltum lapsa aut in sicca egredudinali simpliciter. In sicca aut nālī pax lapsa non in tm̄ redditur artaria iobediens ut inde deueniatur ad puitatē pulsus cui sit necessarius recōp̄sare p uelocitatem uel spissitudinem saltes notabilē. 2^m sig^m dixit Gal. Siccum cor mouet furorem s3 non p̄mptū ymo tardum. artū furore ē difficile placabile. Non mouet p̄mptū qz cā ip̄mēs i sicché nō cito neqz defacili ip̄mit difficulter enī et tarde recipit res sicca impressionem. uerum post receptam impressionē furor fit fortis propter ebullitiōē sanguis in furore a caliditate siccitatis q̄tuncia ⁊ diu durat n3 cito placatur qz difficulter mouet ip̄ressio a re sicca. Dixit Auic. tarditas agendi ⁊ tarditas patendi et tarditas quiescēdi ⁊ luminositas moz. cordis siccitatem significat. 3^m signum

dixit gal. e siccum cor ut multū operat corpus
siccius nisi q̄raoperet epar. siccum. n. cor istu
it sanguinē super totum minus humidū cu^o cā
totum corpus redditur minus humidū. uerū q̄
epar ē fons humiditatis ideo si ipsum existens
humidius tēperato super toto influxerit sāguī
nē humidiorē q̄raoperabit sicco cordi remit
tendo sua humiditate siccitatez a corde influxā

Dixit Auic. durities et asperitas corporis
siccitatem significat cordis si nō resistit epar
Epar. n. cordis siccitati sēper resistit et maxie
si fuerit humidius tēperato. 4^m signū dixit
Auer. 4°. colliget. siccitate cordis significat pe
ctoris paruitas q̄ siccitas prohibet mās ab ex
tensione et corporis macies propter siccitatem
quā isluit sup toto Et hoc nisi resistat epar.

Humide aut crasis nālis cordis si
gna sunt. 1^m dixit gal. puls^o
est moll^o per oppositā cāz ei que dicta est pulsus
duri in corde sicco Et notat q̄ mollicies non p
se uariat differentias magnitudinis uel ocitatis
et spissitudinis et oppositas istas s̄z per accidēs
sic. Nam mollicies reddit instrumentū iobediēs
motui unū reddit pulsus puus. Et si lapsus
ad hūidum pu^o fuerit non pueniet inde notabil
pmutatio in uelocitate et spissitudine. S̄z si lap
sus ad hūidum aliq̄tūlz excreuerit reddet ipm
et spissum. Et notat q̄ ex siccitate reddit in
strumentum magis inobediens q̄ ex molcie et p
psequēs pulsus erit minor et psequēter plus et
pmutatur ad uelocitatē et frequentā. Dñt tñ
q̄ qñ sit mutatio in pulsu in dictis differentis
ex sicco et molli. in sicco maior sit mutatio fm
diastole q̄ in ipso maior est necessitas euētiōis
nis calidi q̄ expulsiōis fumoz Et in hūi
do maior sit mutatio fm sistole per oppositam
cām. 2^m signū est q̄ facile est mobile ad iram
et facile placabile q̄ facilliter sit ipressio in re
hūida et s̄z facill^o ab ea abolef. Dix Auic.
uelocitas patēdi a supuenientibus siue sint mo
uētia ad iram siue ad leticiāz et uelocitas remo
uēdi ab eis cor significat hūidū. 3^m sig^o. to
tum corpus reddit hūidius nisi cōraoperet epar
dixit Auic. lenitas siue mollicies totū^o corpus
significat hūiditatez cordis si nō q̄ra resistit
sibi absolute ita q̄ reddat corpus sicco. Dicens
est. n. epar q̄tūcūq̄ sicco est hūidum et hūidus
corde q̄tūcūq̄ hūido s̄z resistit sibi respectiue
q̄. f. stante epare sicco nō reddit corpus ab hūi
do corde tñ hūidum q̄tum redderet si epar ef
fet hūidum uel tempatum

Signa crasium cordis naturalū q̄posi
tap Signa calidi et sicci cordis
sunt. Priuū ē dixit gal. pulsus efficitur du
ri propter duritiē instrumenti et efficitur magnū
q̄ necessitas ē aucta. modo magnitudo i necessi
tate aucta semper p^o acquiritur q̄stante uirtute.
Et Auic. dixit. pulsus ē magnus cum mensu
ra Et illud ideo qm magnitudo est propter ne
cessitatē auctam et diminutio eius ē propter sic
citatē instrumenti. Et ē uelox p̄prie ad constric
tionē ut excludat multiplicatos uapores i ipso
et ē frequēs. Dcunt q̄ pulsus fuit magnū q̄
tum ad dyastolem et quantum ad sistolem.
quantum ad dyastolem propter necessitatem
eogentē ad multā attractionē aeris. quā uero

ad sistole sunt magni nō ppter necessitatem ex
pulsione fumoz sed q̄ propter iobediētiā
instrumenti diastoles nō pōt magnificari quātū
requirit necessitas ideo uirtus magnificat sisto
lē q̄rariā differentia i qua magnificanda nō
cadit difficultas tanta quāta in magnificanda dia
stole. sistoles. n. licet per se nō faciet ad aeris at
tractionē et euētiōnē. facit tñ per accidens
ad euētiōnē et refrigerationē nisi in quāuz
magnificata sistole multū ē fumo et aere calefa
cto expellitur unde redditur cor minus istāma
tum. Et dicunt. in hac crisi efficitur pulsus
et ueloces et frequētes fm augmentū discrasie
ipsius. nā in multum aucta pulsus fuit magni s̄z
nō multuz aut nō notabiliter ueloces uel frequē
tes. et si ultra augeatur simul et ueloces q̄ si ul
terius augeatur sunt et frequētes. parua. n.
ente discrasia magnitudo fere sufficit sed i mul
tum aucta q̄ in ea instrumentū multū nō ē inobe
diens multū dimittit de magnitudine pulsus iō
oz ut recōpenser ei per uelocitatē et frequēti
am. Et dicunt in tali discrasia nō efficit pul
sus paruas dato q̄ absolute et simpliciter uirt^o
nō sit fortis. nā ad magnitudinē pulsus nō reg
ritur q̄ uirtus sit simpliciter fortis ut patet
i egris i quib^o uirtus nō ē simpliciter fortis et
tñ in eis sit pulsus magnus. Sed ad magni
tudine sufficit uirtus fortis fm quid. f. i cōpera
tione ad instrumentū. nā ad magnitudinē faciē
daz mouet uirtus irritata a necessitate sicut p̄z
in egris in quib^o sit pulsus magnus qui nō sic
bat eis in sanitate quā in sanitate irritabatur.

2^m sig^o dixit gal. hancilitas sunt magni et fre
quētes suple et ueloces et p̄portionat^o pulsibus
nisi sit p̄hibēs Et iō dixit gal. q̄ mlt^o magis
ad uelocitatem et frequētiāz addunt non crescē
te. i. nō existēte magno s̄z p̄portōem cordis iho
race. Nam tūc dimittit de magnitudine cui oz ut
recōpese p̄ uelocitatē et frequētiāz. A uero
dixit. hancilitas magnus uelox et p̄prie cū extra
bit aerem et frequēter. 3^m sig^o dixit gal. hū
oēs sunt pilosissimi fm pectus et ypo^o quia in
illis pub^o multiplicat mā piloz plusq̄ in alijs
cordibus caliditate agēte in mām illaz prium.

Et Auic. dixit. piloz mltitudo et ipoz spissi
tudo pp siccitatem et crispitudinē. 4^m sig^o di
xit galienus. dū sunt pati ad actōnes. f. que p̄fi
ciuntur per caliditatem. hū. n. caliditate p̄fecta
siccitati quare redduntur facile mobiles et uelo
ces opatōnibus. A uero dixit. lenitas in motio
nibus. 5^m sig^o dixit Gal. sunt aiosi audaces
pp caliditatem et sunt furiosi tirāci in mori
bus. querūt. n. tanq̄ tirāci a cētus usurpare et
a quibus nō debet neq̄ que oz Et hoc fit i eis
pp ebullitōem fortē. unū et alios p̄uipēdunt se aūt
extollunt et hīc p̄mpti sunt ad iram Et hoc non
q̄tum ad facilem receptōem imp̄ssionis pp sic
citatē s̄z ex ueloci et p̄mpto motu facto a spi
ritu a caliditate Et sunt difficile placabiles pp
uebementā furoris et pp siccitatem a qua diffi
cultas sit imp̄ssionis ablatio Auic. uero dixit p
fidia mox quia ē corrupti iudicij pp caliditatē
corruptentem cogitatōem. Et inuēcūdia et blā
dices et uelocitas ire pp caliditatez et tarditas
pacificandi pp siccitates. 6^m sig^o dixit Gal.
iudiciū sumptum a toto et q̄titate pectoris est

file et qd supra determinati s. qd totu corpus
red-itur calidu et sicci nisi coaropetur epaz.

Signa aut cordis calidi et huius sunt.
Primu qd caliditas et huius
tas no minus excedit dixit Gal. est qd pilosi sunt
fm pectus et ypoq. in minus qd huius cor cald
dum et sicqz huius aliquid obtundit cald
ditate ab agedo. Un dixit Auic. pili paucio-
res sunt qd in pectus crasi et minus spissi et mi-
nus crispi. 2^m signu dixit Gal. hy no sunt mi-
nus pari ad actioes qd illi. s. calidi et sicci. Et hoc
id qd in hys est caliditas sufficiens ad motiones
et huius no est mltia ebrians ea. 3^m signu.
hy no sunt fortes sicut illi n sunt mlti uer
ad iram sunt pari qd cito irascuntur cito et faci-
liter recipiunt impressionem s. no trahunt
in furore ymo et facilius illis placatur qd faci-
lius remouet ipse o ab humido et id no sunt
tyranni moribus sicut illi. Auic. aut dixit.
ira e uelox no uehemens. 4^m signu pulsus coris
sunt molles et magni et ueloces et frequentes.

Auic. aut dixit. pulsus e magnus uer e lenior
sed no e uelox et spissus sicut in p. lione sicca
et equalitate in caliditate. i. cu dominat siccitas
et caliditas equaliter et cae note sunt ex superi-
dictis. 5^m signu dixit Gal. huius sunt p-
portionales pulsibus. torace p. portionaliter se
habent cordi sed minore existente torace erunt
tanto uelociores et frequentiores quanto torax mi-
nor fuerit. Dixit Auic. 5^m. collige. qd cordis
dominas i caliditate et humiditate signatur for-
titudine cordis et mollicie pulsus. 6^m signu
dixit Auic. ibidem est magnitudo pectoris et
aliozum mebrozum. Et ideo aialia que sunt ca-
lida et humida sunt maioris pectoris ceteroz
sicut aialia nascentia in locis humidis. Dix.
Auic. pectus e magis laus. s. qd i calido et sicco
torde. 7^m signu dixit Auicena iaci. corporis
calidus e et humidus si no resistat epar frigid-
tate uehemeti et i humiditate si fuerit ifra uebe-
mentiam. i. quauis no sit uehemens. s. epis frigid-
tas humiditas aut sit uehemens et hoc qd epar
eui sui humiditate multa obtundit caliditatem
cordis resistit ut no sit tactus corporis calidus.

Alia habet et i siccitate si fuerit infra uebe-
mentia. i. quauis no sit uehemens siccitas eius
et dec littera e melior i qui uoluit qd epar cum
multa frigiditate resistit cordis caliditati et cu
siccitate no multa resistit humiditati eius. Sed
multa dixit Gal. fm crasim querfionu facta ut
qd lapsus sit multus et maxime fm humiditatem.

Ultra p. dicta signa dixit Gal. hy parati sunt ad
putridas egritudines et maxime ad putridas
febres putrescentibus in eis humoribus. hy
mores enim cox parati sunt putredini qd mul-
ta humiditas excedens caliditate obtundit ea et
obusa no bene regular humores et non bene re-
gulari a calido extraneo facilius apprehenduntur
a quo apprehensi putrescunt Et Auic. dixit. fit
multiplicatio egritudinis putridarum febres. n.
multe putride euenientes in corpore cu sanitate
epis. s. absqz egritudine sibi propria significat
caliditate et humiditate cordis no nales. i. mul-
ta lapsa qd caliditas et humiditas nalta. i. pa-
rus lapsa dixit hali. 2^m tegni e tuta a putrefactio-
ne. qd caliditas bene regular humiditate. sed qd

cidentalit. i. multu lapsa e ea putrefactionis. cu
eni cor et epar sint mebra madantia supra totum
humores putridos uel aptos putrefactioni si
epar e sanum et sic no mittens eos restat qd cor
mutat illos. 2^m signu multu lapsa e dix. Gal.
qd in huius expirationes sunt maiores inspira-
tionibus sed i pulsibus sistentes e uelocior dya-
stole qd maior e in eis sicut i febribus putridis
necessitas expulsionis humoris quam auracio-
nis aeris.

Signa cras frigide et humide naturalis
cordis sunt. Primu dixit Gal.
pulsus e mollis quia artaria e mollis humida.
supplem. et paruos. no tu de necessitate tardus
aut rarus et Auic. dixit pulsus e declinus ad par-
titate et e lentis no uelox n frequentes ymo decli-
nat ad tarditate et raritate plus et minus s. illud
ad qd i ultimo peruenit. 2^m signu dixit.
Gal. e eis consuetudo timida et formidolosa. i.
cum uilitate qd timet non timida et formidant
de quacumqz re et parua. cuius ca e diminuta ca-
lidas et isuper e eis consuetudo pigra ad opera-
du qd operationes perficiuntur calido. Dixit
Auic. pigritia et tarditas signu e mortue festinatio-
nis. i. audacie et no e irascibilis n retines ma-
lus. 3^m signu dixit Gal. hy sunt nudi pili fm
pectora qd habent duas cas phibitionis genera-
tione piloz. s. frigiditate et humiditate. 4^m
signu e dixit galienus qd minime irascunt. qd
minus oibus alijs et i ira non sunt parati. qd huius
qualitate minus faciente ad ebullitione quas et
obundit humiditas et cu hoc et ipsa humiditas
a frigiditate ingrossat unde no sic pmpie susci-
pit susceptu etia non diu remnet. 5^m signu di-
xit galienus qd signa sumpta a qualitate totu aut
a quantitate pectoris consimiliter habent hys
que determinata sunt supra. s. qd totum corp-
frigidu erit et humidus nisi qtraoperetur epar
et torax e paruos pp frigiditate coangustantem
nisi qtraoperetur cerebrum. Dixit Auic. totus
corpus frigidu e et humidu nisi resistat epar cu
calefactione plurima et exiccatione quauis no sit
p. rima. 6^m signu si iborax erit p. portionalis
cras. huius erit p. portionalis pulsibus. s.
parui tardi et rari uel salte parui. sed si fuerit
iborax quam p. portionalis erunt huius
parui sed non sic tardi et rari Si uero ibo-
rax fuerit maior huius non erunt ita
parui sed erunt tardiores et rariores quia ubi
augetur magnitudo debet minui uelocitas et
spissitudo.

Signa aut frigide et sicce crasis nalis
cordis sunt. 1^m dixit Gal.
hec crasis pulsus opatur duos et puos. duos
pp siccitate instrumti. paruos pp diuinitam sicc-
tate et si quide uirtus fuerit costans erit medio-
eres in uelocitate et frequentia. Si uero no con-
stans qd tunc erunt ibi due cause putatis no po-
terunt fieri pulsus sufficiens necessitati in illa
differetia quare sunt puiores s. magis ueloces
et aliquid spissi ut suffiat necessitati et sic dicunt
sunt fm p. rima. Auic. dixit pulsus est tardus et
rarus et puus. Et Auic. dixit et pulsus no est
cum illa tarditate tanta. 2^m signu est qd stante
torace puo p. portionali crasi erunt huius co-
petentes. i. p. portionalis pulsibus. Dixit. n.

Alius q. b. melius est sileo p. l. si. Si si maior fuerit torax non erunt b. melius ita p. l. si. tardus et rari. supplent. Et si torax fuerit minor erunt magis p. l. si. erunt veloces et frequenter et ca. pa. ter ex dictis. 3^m sig^m dixit gal. h. sunt m. m. trachidi oim. q. non est in eis ebullitio p. debilitatem caliditatis nec facile fit in eis impressio p. siccitatem quare inter oes sunt minus apti ut ira scatur. Dixit tñ gal. q. si cogitatur aliquibus c. i. s. trachidi fuant diu memorias ire q. non de facili aboleat ab eis impressio. Dixit Alius est tar. de ire fixe tñ est retinens malus. 4^m sig^m dixit gal. h. sunt non pilosi pectora oim maxime oim. s. p. l. si. in quib⁹ repunt pili q. inter oes alii os isti pauciores sunt pilos. hñt. n. aliquos. Frigidit vero q. b. hñt sunt nudi p. l. Alius dixit est lenis. i. sine pilis. 5^m sig^m dixit Gal. de s. p. l. si. toracis et de crasi totius corporis dicendum est sicut in s. l. si. supra dictum est. Nam dixit Alius. tactus eor⁹ pectoris est frigidus. i. c. siccus ut dixit Alius. Et s. l. si. est dixit Alius. in p. l. si. et p. l. si. alioz mēbroz nisi sunt in eis resistentia accidentalis q. s. z. dixit Alius. nisi resistat epaz euz calefactione p. l. si. et bñditate q. uis sit pua et thorax est pua nisi cōtraopet. cerebz. 6^m sig^m dixit Alius. c. meditationes cordis declinant ad iuorem solitudinē al. solitudinē et tristitiam q. ista pcedunt a spiritu nigro terrestri significat cordis debilitates frigiditatem et siccitates p. l. si. eius. Et Alius. dixit q. istoz iunet⁹ assimilant plus senectuti et q. pueniunt ad senectutem eor⁹ senectus assimilatur morti.

Signa autem temperate crasis cordis. Primū ē dixit Alius. 3^m sig^m. q. corporis fortitudo fortitudinē cordis significat nec pōt corpus eē forte sine cordis fortitudine q. operationes corporis nostri fortes dependēt ex abundātia caloris nālis cuius sedes ē cor. Et ideo significatur q. essentia caloris inani spirit⁹ et sanguis ē plurima in corde et equalis non inflāmata furiosa ymo splendida pura. Et per oppositū corporis debilitas significat debilitatē cordis et malitiā generationis in ipso. et hoc si non fuerit debilitas ppter nocumētia cerebri vel nernoz. itaqz debilitas corporis nō sp significat debilitatē cordis q. aliqñ cerebri s. z. corporis fortitudo sp cordis significat fortitudines. 2^m signū dixit Alius q. meditationes declinat ad gaudium fiducias et bonitatem spei q. pcedūt a spū mūdo claro q. est de natura lucis. Et sub rōne delectabil⁹ recipit omne qd recipit significat itaqz fortitudinē cordis et equalitatē p. l. si. eius q. s. cū s. cū s. i. caliditate et humiditate ipi. i. cordis ut corpus ipi. totū. i. s. tepatis q. equalitas p. l. si. est calida et bñda tepare. Alius. aut 5^m. collz dixit q. d. signū tepare p. l. si. cordis est tepantia p. l. si. mēbroz extrinsecor⁹ et maxime pectoris et mēbroz p. l. si. p. l. si. ei et bona p. l. si. mēbroz istoz ad alia. Et hec uocat pulcritudo q. pulcritudo magis attribuit p. l. si. sicut uirtus et fortitudo magis attribuit p. l. si. Et nos non dicimus q. tepantia p. l. si. istoz mēbroz extrinsecor⁹ significet tepantia p. l. si. cordis nisi q. uirtus informatiua nō informat alia membra nisi

mediante calore cordis sicut uirtus nutritiua nō facit suaz opatoz nisi mediante sua p. l. si.

Dicit et hic tepata p. l. si. mēbroz et corporis pulcritudo significat tepantia p. l. si. cordis. p. l. si. n. insequit p. l. si. et. Et subdit Alius. tu debes scire q. hec significatio nō querit q. possibile est cor eē tepare p. l. si. et bñda p. l. si. et c. h. p. l. si. alioz mēbroz erit le. sa. Et hoc erit a mū illoz et raro q. iungēs sicut raro q. iungit ex alijs reb⁹ nocuus que pueniunt ex alijs mēbris q. ille queritūz et corrūpant cōplexionē cordis p. l. si. aliquā colligantā. Et dixit Alius. qñ pulsus nō est pulsus magnus n. z. pua n. z. ueloz n. z. tardus n. z. rarus n. z. spūsus ne cessario significat tepantia cordis inter calidū et frigidū sic et bñdū. Et talis pulsus qualis est iste repunt in illis qui nascuntur et stāt in climate tepato sicut in terris ypocratis et in pluribus terris grece nisi adueniant accidētia ex trimesca. Et p. l. si. dixit galien⁹ q. boies calidaz terraz nō pōt dare nobis tepantia p. l. si. et dixit Alius. nō est dicēdū q. pulsus fornus sit nālis eo q. in alijs repunt q. uis nō sunt tepati et eo q. plurimū iueniāt in climatibus nō tepatis sicut nō est dicēdū q. color i boie niger sit naturalis q. uis non inueniatur i Etyopia color albus.

3^m 7^m de signis disponsū cordis egritudinaliū.

Alienus inuit 2^m. tegni septe fore ea a quibus sumitur indicatio super egritudinales dispositiones cordis et primū ē sumptū ex spēbus dñie. i. malitie bñdit⁹ q. fm malitiā p. l. si. repertā in corde diuersificat motus bñditus. cor. n. siue patiatur p. l. si. proprietatē siue per cōita tē uariat bñditum. 2^m signū ē sumptum ex motibus qui sunt fm i. p. m. s. cor s. z. naturalibus et p. l. si. naturā. naturalib⁹ ut pulsū cordis qui sentit manu apposita super pecc⁹. p. l. si. naturā uero ut saltu iectigatōe et tremore. 3^m ē sumptū ex pulsū artariar⁹ q. ipse ē et ordinatus in euatationē cordis et uariat fm necessitatē euatationis. Dixit. Rasis. 7^m p. l. si. diuersitas pulsus ē sequens quēlibet modū passiōis cordis. 4^m ē sumptū ex aiositate et pusillaminitate. hec. n. ut dictū ē secūtur complōne cordis. 5^m ē sumptū ex febribus et ifundationib⁹. i. ex mutatiōe facta i qualitatib⁹ actiuis caliditate et frigiditate hoc aut itelligitur in ipso corde et partibus circumadiacētib⁹ ei aut i toto corpore. si enī febricit aut calet p. l. si. naturā siue ē in frigidatur significat malitiā p. l. si. cordis. 6^m ē sumptū ex mutatiōe caloris totū cor poris. nā cor discrasiatū ē cā mutatiōis caloris i pectore et in corpore toto. 7^m ē sumptū ex differētis dolor⁹ qui sūt circa ipm cor et circa artarias. Notat de predictis signis q. signū sūptū ab bñditū et a qualitatib⁹ mutatis actiuis et a calore mutato nō ē queribile ad significandū super cor. sequit. n. cor est egrum ergo bñditus ē mutatus et qualitas actiua et calor in corpore. sed nō queritur. bñditus ē mutatus ergo cor patitur. q. pōt bñditus mutari ex pas

sione alterius mēbris. Similiter nō sequitur
corpus ē infrigidatū uel calefactum ergo cor
panē qz pōt corp⁹ infrigidari ⁊ calefieri ex alijs
membris ⁊ alijs cāis et similiter ē de colore.

Dicitur quidā qz in egritudinibus cordis
nel febrilis urina pū⁹ exstēs grossa uel medio
cris attenuetur uel exns turbida clarificet pp
raptū materiez ad cor talis mutatio urine dere
rior ē qz ei similis facta i febrilibus ppter raptū
materiez ad cerebrū ut i frenesi qz significat
rapt⁹ mē male ad mēbz nobilior cerebro. talis
enī rapt⁹ mē ad cor nō fit frequēter sicut ad
cerebrū ymo nō fit nisi raro ualde ⁊c.

Signa inanitionis uētriculorū cordis
sunt qz pcessit uel ē pns aliqua
ēssio fortis ⁊ fortitudo accidentiū sicut hōz op
posita sunt signa repletionis plectorie uel caco
cinie eoz. Egritudinē autē cordis p ppe
uātē i ipso significat dixit Aulic. ea que sentun
tur in ipso corde et ppe caliditas eius suple
uel frigiditas ⁊ tremor ipsius. i. quicūqz mor⁹
eius ppter naturā inflāmatiō nāqz percepta in
sinistra parte pectoris significat caliditātē ei⁹
⁊ frigiditātē. frigiditatem. Et tremor dixit.
Aulic. significat malitiā i ipso sed nō rem purā
idest rē unam qz nō significat sp caliditātē aut
frigiditātē qz ut patet infra i suo capitulo pōt
fieri a pluribus causis et. ideo. dixit. tremor nō
significat caliditātē sine suo ppare. i. sine alijs
signis significātib⁹ caliditātē. et similiter nec
frigiditātē uel aliā egritudinē significat aliqūd
signū sine ppare signi ficante illā. Et egritudi
nes quidē per ppetatē sunt fortes ⁊ frequen
tes uel forte pūne. Ille uero que sunt i corde
egritudines per cōitatem debiles sunt respectu
ppriarū ⁊ rare et non pūne recipiētes uari
ationē i pūna et absentiā causē et itensionem ⁊
remissionē fm uarietātē dispositionū mēbzorū
cōicantiū ei. Unde dixit Aulic. egritudines p
cōitatem cordis cognoscunt qz cum eis adiunt
signa significātia egritudinē i alijs uel alio mē
bro cōicanti cordi nocuētū et accidit eas ua
riari uariandē illoz. Et dixit. Aulic. Nō euacu
antur egritudines cerebri melacolicę et epulante
⁊ cōitate cordis. Et hoc ē dixit. Mesue ppter
magnū neruū mediāniē inter cor ⁊ cerebrū uñ
cōicant mē uel nocuētū cerebri statim cordi.

Et quidā dicit qz egritudines epatis etiā
cōicantur statim cordi per uenas qeuanā mediāniē
inter cor ⁊ epaz ⁊ ē per artariā ueniētē ad epaz

Dixit Aulic. qz accidit hōrib⁹ dūmā a qz
tate necessaria corpori ut accidit i sfoia super
flua tunc p m nocuētū illius sfoie nō est pūm
qz imediātū i p m qz pncipali⁹ siue mai⁹ est i
corde quare alteratur q⁹ eius. i. ad frigiditātē

Lum. n. ex corpe eharū sanguis supflue ab
aliqua uena tūc in uacui. sanguis qui est in aliā
uena ppinqua illi sunt ad ipaz ⁊ sic alterius ne
ne sanguis ad illā ⁊ sic ulterius de una ad aliā
donec exeat sanguis ex fonte suo. i. corde.

Capm 3m de cāis egritudinū cordis.

Esue dixit cause facientes
egritudines cordis
aut sunt corporee. i. intrisece aut
sunt extra corp⁹ surgētes Et cor
poree quidē aut sunt in ipso cor

de qz per ppetatē aut sunt in alijs mēbris ut
eius et aut cōicantiū ei ppinqua cōicatione
aut remota. Cāe autē existētes in corde ledē
res ipm aut sunt malicia pponis sine mē aut cā
mā sanguinea colica slica uel mēica aut uentosa

Et lesio cadens in pāniculis ⁊ mēbris que
ambiat cor dū redūdant ad ipm est cā egritudi
num eius. Et lesio cadens in cerebro iterdū
est cā ad illud sicut patet in epilepsia ⁊ mania et
mēica licz. n. figant in cerebro terminātur tamē
in corde ⁊ sunt cā egritudinum eius. Et ex
eis ē fluxus sanguis narius aut uñcūqz. Co
municat ē cum corde cōicantē magis ppra sto
macus ⁊ ēt affert cāe lesionū ⁊ ppe cū cor
rūptur in eo cibus ⁊ res ueniosa aut fuerit in
eo hōz mordicant⁹ aut male qualitatis aut la
etans in scolis aut reptō agitata ⁊ fames ue
hemens aut dolor acutus ⁊ pūgn⁹ aut si fuerit
i orificio eius botbor aut ulcus putridū. Di
xit paulus qz egritudines que in orificio stoma
ci sunt aut meri sunt ppinque querisime ad fa
ciendū lesionē cordi ut ut qdā putat ē tremorē
factū i orificio stōaci cē tremorē cordis ⁊ qdā
uocauerūt debilitatē i ipso orificio cardiacam

Et dūpō epis dixit. Mesue cū ē alterata ut
generet fm p m sanguinē mēicū iprimur ⁊ ē cā
egritudinē ⁊ ē ptaoz ipressiōibus alijs ita ut
faciat dispositionē similē manie ⁊ mēicę. Ad
huc autē cāe hāz dispositionum sunt cāones cōe
exuēs terminū et similiter acuta aq ydrept
eoz extractio aut sancti i apertide apans ⁊ ex
eis ē pfocatio matricis et priuatio mēstruū
aut exuberātia eoz et ex eis est ipregnatio ⁊ hū
i⁹ ēt nocuētū cā est ex uermit⁹ ut ēt appareat
dūpō similitudo epie. Et sunt ex uermitibus ha
bētes aculeos pūgētes orificiū stōmaci pūcio
ne uehemētē donec faciāt cadere i dolorē acu
tū. cām ad sincopim. ⁊ alī ad mortē et sūt alī
ex penetrātib⁹ usqz ad uicinas cordis partes
⁊ qz usqz ad cor. ⁊ sunt cā mortis festine. Et
dixit. Mesue a cōitate ēt tot⁹ superueniunt le
siones cordis sicut ppter febres aut uehemētē
am raritatis corporis ⁊ uehemētē sudoris ⁊
similia. Ex cāis autē extraneis siue extrise
ci accidunt lesiones cordis dixit. Mesue sicut
ab aere pestilētiā aut odoribus fēdis aut ue
nenosis aut sumptōe rez uenenosaz aut mortū
uenenosaz afaliā aut in cursu timoris aut balne
antōe uehemētē aut labore ⁊ similib⁹. Aulic.
uero dixit qz cārum iprimētū in cor alie sunt
cōes sibi ⁊ alijs mēbris oibus sicut sunt cāe ma
licie pponis ⁊ cāe malicie pponis ⁊ solutōis
pūstulantis et cāe apans et alie sunt sibi ppe
et nō alijs hoc ē qz i cor iprimūt imediātē ⁊ ex
pūstū ēt alijs iprimūt mēbris. Et iste cāe sūt
sicut passiones aiales et ille que iferunt cordi p
h mēlū ⁊ uenena quāns de uenenis sunt aliq⁹
particularia que prius respiciunt aliqua mēbra
⁊ deīn cor. Et pass. oēs quidē aiales dixit.
Aulicena iprimūt in cor mediātē spiritu ppe
rea ⁊ ut sunt cā pfectiōis spiritus inon et

penetrationis in corde aut sunt ea resolutiois ei et
spersionis ei de corde. Dicitur Reducuntur
ad passionis aiales exercitum et quies et sopnus
et vigilia. non quod non sunt genus diffinitum a passio
nibus aialibus in numero sex res non naturalis
sed quod ad virtutem aialem pertinent. Banelitus
autem imprimi in cor dicitur. Hinc. quoniam quod strigit
aut aut calefit aut ifrigidatur nocumētū infert
cordi. Et parans. Hinc. inter passionis aia
les dicitur. Ita est minor oibus alijs passionibus
aialibus ex hoc quod non interficit subito. nam ipsa ra
tio interficit quod in ipsa non est subita redutio sp
ritus totius in cor neque ipsius totum subita educ
tio in membra quoniam in ira est duplex motus unus. in quo
spiritus reducitur in cor per apprehensionem forte
alicuius nocumētū. Alius est in quo spiritus educit
a corde per apprehensionem alicuius inuatiui quoniam
gaudet irascens de vindicta fienda et ideo pars
aliqua retrahitur et pars educitur. modo causa mor
tis subite ex accidentibus aialibus est subita educ
tus ipsius totum ab eo. Quidam autem redutio
operationem carnis imprimetur egritudine in cor
in tres modos. scilicet ad modum agnationis penulatio
nis et coactionis et suffocationis spiritus et caloris
in nati in uentriculis cordis et uis transiens eius
et spatio capsule eius. Et ad modum resolutionis
et diffinitionis exaltationis et elationis spiritus a corde Et
ad modum furiositatis morbi doloris iducit
aut quodcumque aliud accidens dissoluit uirtutem.

De dolore cordis dicitur ypcras 2° epidimia
rus et ponitur 7° quoniam quod in maiori parte gene
rantur in autumno sicut in tempore distempato et ma
gis morbisfero. Dicitur egritudine penulatio
cordis a causis extrinsecis iducit semper plim sunt de
biles et curabiles et cito transientes exceptis his
que pueniunt a uenenis. Que uero a causis
pueniunt intrinsecis sunt difficiliore diuina
perdurantes et difficilius redonibiles. Et egrit
tudines cordis per proprietatem sunt difficili
ores diuturniores et difficulter recipiētes curā
Que uero per contrarietatem sunt faciliores breui
res et facilius remouibiles.

Cap^m 9^m de uniuersali curatioe egritudinis cordis

Asie 7° quoniam quod in maiori parte gene
rantur in autumno sicut in tempore distempato et ma
gis morbisfero. Dicitur egritudine penulatio
cordis a causis extrinsecis iducit semper plim sunt de
biles et curabiles et cito transientes exceptis his
que pueniunt a uenenis. Que uero a causis
pueniunt intrinsecis sunt difficiliore diuina
perdurantes et difficilius redonibiles. Et egrit
tudines cordis per proprietatem sunt difficili
ores diuturniores et difficulter recipiētes curā
Que uero per contrarietatem sunt faciliores breui
res et facilius remouibiles.

qui morbi ideo si in eo accidit non poterunt eo
in lescere per curā quoniam non potest illud extendere est
pualentia nisi pualentia pars nature et mors sequi
tur substantia eo quod cor coadunatur et colligit et
non extendit nisi tunc accidit caliditas inate qua
si suffocatio sicut accidit ex defecta banelitus.

Dicitur Serap egritudines cordis quibus non
est sanatio et propter ille que interficit uelociter
medicantur cum rebus que subtiliant ex cibis
subtilibus et ponibus odoriferis bonis et rebus
qui dilant et unificat ut inuat ifirmum saltem spatio
longo. Reliquarum uero egritudinum cura
tio generalis triplici pfecti instrumentis scilicet dieta
potioe et ciuati. Et dieta generalis consistit
in euitatioe oium carum dietarum potentium ledere
cor et precipue alienatioe aeris corrupti et pesti

lentalis aut limossi grossi inueniantur et aeris iten
se caliditatis ac itense frigiditatis Et pñstut i
fuga a litoribus et odoribus malis et dispici
bilibus quibus nares est parat et maxie a qui
bus nares auertunt. Abul eni dicitur. Hinc.
3^a p^a est causa corrupti pñstut spūs sic fetor et ma
xie sic fetor aqua putride. Et. Fractio quod cap
tanens forlium oliz habuit re uenenosā que odo
rata interficiebat odorantem et maxie quoniam ex ea po
ponebatur super prunas ardētes occidebat tūc
eni illico i circuitu stātes. Et cōstut i euita
tioe accidentum aie eoz. scilicet quocumque sūt acciden
tia i cām morbi uel i ipsū morbi qui pro tūc oc
currit curandus cuius simile itelligimus d cui
tatioe motus uel quoniam sumpti uel uigilantur

Et in euitatioe cibor et potū displicibilis
aut i quibus malus odor aut aliqua uenenositas
foret et precipue cibor et potū grossor uisoso
rū difficilis digōis tarde descētiōis a stomacho
et tarde penetratiois i corpus. Et i alienatioe
superflue repletiois nauicature facietatis et rete
tiois superfluitatū et precipue i euitatioe inanito
nis multe et usus coymis multū. Et o3 ut uat
paries dicta pgrua i sex rebus non naturalibus
qui in genere debet esse talis. scilicet ut letet ois panēs
i corde suo i aere sano claro et mūdo et odorife
ro facto cum rebus aromaticis placibilibus stratis
et aspersis i domo uel camera more ifirmi que
declinant ad ca. fri. sic. uel humidū prout exigit
egritudinis dispositio. Et iduat uestes pulcras
odori feras barba radant frequēter. quoniam ab ra
tio eius animā dilatat et multū letificat. est. n. di
ctū. cōc barba rasa facit iuuenē barba plica se
nē. Et lauet faciem et manū cum aqua odori fe
ra uel uino odori fero si dispositio exegit uinū Et
sint ex odori feris frigidis uel calidis semper exi
gētū egritudinis et teporis anni. Et de istis sūt
aqua sublimata a rosis uel floribus camomille l
floribus citri uel citragulor et similibus afferat
eis munera et referat noua alacria de uictoribus
et honoribus et filiis. Et querant cum delicatis
i cām et sonis musicalibus sepe penes si et i ma
nibus tenētes pomum odori fero ad olfandū.

Dicitur. n. Bal. quicūque cito uult reintegrari
reintegret odoribus. Mensurēt motū et ge
tē balneū fricationē. lauare tamē caput cum lixi
uio odori ficato puenire facit inuamentū usque
ad cor. Et similiter lauare pedes et crura.
Mensurent et somnū et uigiliā semper egritudis
dispositioe et pñstut. Cibis aut et ponibus
utantur qui sunt iocūdi odoris placidi saporis
facilis digōis laudabilis sanguis generantur
sūptis ex calidis uel frigidis exiecatibus uel bu
meccatibus semper exi gi dispositio siue sint tales ac
tu siue potētia. Dicitur Bal. 13ª pulsi et ponit
tur a Rabi i 7^a. paracula sic. cāe que adiunāt
et fortificāt uirtutis essentia sunt sex. prima ut
ni potius moderatus. 2^a. cibi sumptio modera
ta. 3^a. exercitū moderatus. 4^a. que adaptat ma
lā pñstut cordis et artanar siue sirup siue
medicina. 5^a. ira siue gaudiū et 6^a. humorū di
gestio uel egestio. i. expulsio facta per resolutio
nē uel purgationē spontaneā ut i crisi. Et ga
lienus dicit. in uirtute unificat ossa ex pane cale
facto i uino infuso odori fero lumbato cum aqua
ros uel alia aqua odori fero ut buglose uel me

lisse. Nam hic cibus dixit Gal. citaz facit reddi
tionem. unum est si sit frigidum acm et anteq. calerit
at in stomacho cito in substantia spiritum pmutat
mebraq. uelociter nutrit. oim. n. uelociter et
multum nutritum est unum potissime et sic uirtute
unificat et pfortat. Dicitur autem Gal. cu eo
panem ut uini nutritum qd est cite et facile resolu
nis firmaret perdurare faceret et miscuit cu ca
lefactu ut unum a multa euaporatione pbibeat ua
pores uini in se trabedo. Et dixit gal. quesi
q. ex nutritibus liquidam et humidam pstantem
habet nutritum dant cito dissolubile ita ut in
breui tepore egeatur cibo. que autem dura habet
et solidam multum et perdurans tribuit nutritum.
Et de cibis nutritibus cordi sunt ex amb.
caro fufianoz turt up coturnici perdicu caponi
galinaz et pullozum corum. pipionu uolare inci
pientium qualearum turdoz alaudaz et aliarum
auu minutaz bonaruz. Et de quadrupedib.
est caro hedoz agnorum animalium castratoruz et
lactatis uirtute et caprioli iuuenis et caro pissuz
bonoz. epi. gallinarum iuuenis piguius testicul
galloz. ouoz uicelli forbiles. et succus siue aq.
carniuz predictaz elicta per decoctione ipsarum
perfecta habita cu expressione uel disteperataz
cu brodio eaz post ipsa perfecta quatione seu
per decoctione earum i duplici uase per subli
mationem seu modo aliquo secundum uarias na
tiones. Et sit panis mundus bene fer
mentatus et coctus et unum debet esse odo
rifera clarum placibilis saporis medium
tepore non nouum antiquu claz non amaz. Di
xit Rabi in 22. p. uicla auctoritate 302 q. coq
uatus factus in uase aureo uel aurum mixtum cum
coquinato generaliter corroborat corpus. pp
qd et multi nobiles diuites ponunt aux ut flore
nos de floritia in uase cu decoque cibis aut
etiam du sublimant. Et est d. interioz auctoz
q. caro serpētis pfortet cor. Dicunt multi q.
cor porcini a ppritate ultra alia corda pfor
tat cor. Et q. si statz cu trahitur ex toaze porci
aspargatur puluere gariloz et affert igni et come
datur mirabiliter ualeat contra frigidam passionem
cordis. Et si aspargatur puluere sandaloz citrino
ru ualeat contra calidam. In passionibus frigidis
nutant euz cibis suis spibus que sic sunt. B. cl
namomi electi. 3. iij. gar. cardamomi an. 3. y.
nardi macis xilol. croci an. 3. 5. zuchari albi. 3.
f. Et comedat cibaria sua in gaudio. Dix
plinius et recitat et hoc macez q. letitiaz causat
in sumptioz ciboz aspicio mēse et loci cum aqua
decoctionis buglose aut berbēne. Dixit Se
rip. cor non tollat moraz. i. non dat inducias me
dico ad curanduz sz expedit ut festine medicet
Et Aue. dixit. oz ut sit ueloz studiū in cura
tione eius cum medicis et q. curatio fiat absq.
errore ultime. f. ita ut non sit supfluitas aliqua
suele n. diminutio in curatione eius. Qm dixit
ipe cor est mēbz pncipale et prius omni pncipa
li in generatione et sublimius omni pncipali
in dignitate ut supra dictum est. Potio itaq.
quatuor hēt intēiones. Prima pfortat uirtu
tem cordis et unificat cadentem et expgefaci
sopitas. 2. uersatur circa mēlem cam ipam
digeredo et euando. 3. uersat circa morbum
ipm alterado et destruedo. Et 4. uersatur

circa accidentiū correctioz. Et prima quidē
pfect. euz medicinis et cibis medicinalibus et
medicinis cibilibus in quibus est potēna pfor
tandi uirtute roborado spūs et pbiendo ipsuz
a dissoluōe de quibus in sequenti dicef caplo
Tertitū aut et sopitū uirtute expgefaciū itro
ratio et aspicio cu forti in pulsione et tactu subito
aque frigide et pprie rosate supra facie et alia et
mēbra. Et fricatio fortis et ligatura et ppre
sioes dolorose auris tractio barbe et piloz eunt
sio strepitus clamor et pprie uocare egruz pro
prio noie alta uoce in aures missa. Pro iplē
do aut secūdas intēioz et maxime in eione et
posuerūt auctores can. obfuandos quoz prim.
est dixit Aue. qm necessaria est flosia tunc sic fe
stinanter debemus. f. eaz facere ne oporteat nos
eam miscere cum alio regie mundificatio. f. ne
oporteat nos ptingere flosiaz cu regie cianuo p
soluita uel. f. ne oporteat nos hēre facere urā
q. cūtoz. f. per flosiaz et solutoz. Nam si n. festi
namus in flosiando sanguis ille superfluous ci
to corrūpitur et corruptus requirit regimen po
stea mūdificatiū flosia aut festinanter facia li
berat a replōne sanguinea et uaporosa. uex flos
mia basiliice dextre plus pfect in replōne san
guinea q. plus respicit epaz qd est p. replō
nis sanguine. Et flobotomia basiliice sin
stre pl. quent in replōne uaporosa q. plus re
spicit cor qd est p. replōnis uaporose. Quis
n. abe ab eodē trūco rāficem et faciat rō esse
necessarius q. uiamitū eaz sit equalē. m. expien
tia sic est inuēus et pfirmatum. Et pfirmatam
expientia sequi d. medic. uincit. n. rōne. Et
Aue. ut reddat te medicus festinus ad floboto
mādū dixit q. plurimū replōnis cordis nō est
nisi ex sanguine et uapore. i. ex sanguine uaporo
so. plurimū igit flobotomādū est in dispōib.
repletiōalibus cordis quā sit mūdificadū p
soluita. et n. flobotomia nō puenit ad cor cu no
cūto et uenositatē sicut medicine puenit so
lutine et sic tuior est flobotomia q. medicina
soluita. Uerū in flobotomādū dixit Aue.
obfuamus ne eio supfluat et cadat. Aue. n. gale.
in pmeto affo. in exercitiū ad fūmū et q. ul
timitas ē falax. Et q. multi iaz putauerūt q. flo
botomia ducens ad lipotomiaz sit supflua et nō
fienda ideo dicit q. in magna plenitudine cum
pstantia uirtutis talis flobotomia nō ē dicēda
supflua sz utilis et quēiens et debite eligenda
Et replō quātūtuus sanguis seper ē euz pstan
tia uirtutis. Ubi autē eēt replō sanguinea si
ne pstantia uirtutis tūc illa flosia eēt superflua
et ideo fugienda. Dixit ignotus et allegatur
a Rasi liber absq. auctore. si i minutōe facta i
salu cordis suple uel alia egritudine eius pue
niente ex sanguine grosso grossus sanguis erie
rit et niger. trahat ex eo. si n. aut retineatur tra
him. Sic q. non semper cordis replō ex san
guine ē uaporoso sed alū ē ex alio humore tō n.
sp. puenit flosia sed requit alia eio et alū ē re
quiritur utraq. ut qm sanguini mixtus foret ali
us humor qui i flosia nō fuisset sufficiēter
eūans aut cu fuerit replō ex sanguine putrefa
cto qm in hys casibus post flosiā necessaria ē
eio cu medicina soluita educente humores pe
camē. Et i hac ē eione fienda posui sūt ea

mones quoz immo ē dixit. Qui in cōione per far
matā necessaria ē permixtio medicinarū cordia
libi i quibus ē uirtus tyriacalis cū medicinis so
lutiuis qm̄ pte earum sunt h̄rie cordi per ue
nenositatē eorum ut resistat illi et defendat cor
ab ea. Et cū hoc ēt pferunt qz ipsa faciūt pene
trare medicinas solutiuis ad cor ut euacuet ab
eo. acquirant enī per eas respectū ut euacuent
humorē p̄tentiū in corde et circuitu eius. Cū
qz cū replone p̄tingitur uirtutis debilitas tunc
oz ut cūo partiat in plures extrahēdo parum
in uice. siue fiat cūo per flōmā siue per medici
nas Et dixit. Qui i flōmā et farmacia oz ut cū
fungat regimen p̄fortiatū cū rebus p̄fortiatib⁹
cor et unificātib⁹ uirtutē eius. que eligantur
dixit. Quic. fm̄ cām debilitatis uirtutis calidaz
uel frigidā. Et dixit. Regimē p̄fortiatum
omni tēpore necessariū ē. neq. extractio sāguis
uehemētioris necessitatis ē ad hoc ut subsidit
et cū regimine p̄fortiatum fiat qz post sanguis
extractionē magis expigitur ut unificetur m̄t⁹
Et oz ante euacuationē cū solutiuis ut prepa
retur materia et digerāt. Et digestiū bonū in
humore colerico subtili furioso i partibus cor
dis p̄tento ē syrup⁹ qui sic fit. R. rosaz albarū
et rubearum uiof. flozum nenafarū an. 3. u. iuu
baz et seīs p̄paueris albi p̄zun. 2. damaseno. 3.
granorū miri tamarindorū an. 3. iij. endiue cico
ree acetose alleluie an. 3. i. berberoz flozum
boraginis et buglose an. 3. iij. seius cōium frigi
dorū mundatorum spody an. 3. u. decoquāt in
libris tribus aque usq. ad p̄sumptionē medica
tis et colent et colatura sirupetur cū zucaro albo
solido ponendo i ea de succo acetositas citri
uel limonū uel citrāgulozum uel berberozū aut
granatorum acetosorum. Et aromatizet cū cam
phora et sandalis et pauco croco. dof. 3. u. cū a
qua ros. et buglose. Digesta mā eētur cū med
cina que sic fit. R. māne optime. 3. u. et distēpe
retur cū decoctōe iuuibaz et p̄zunorū et tamarin
dorū et uiolearum et i colatura ponat reubarbarū
optimū. 3. i. spice. 3. i. ciamomi croci sādaloꝝ ci
trinorū an. grana. v. et exhibeat in colera subtili.
In colera uero grossa addat reubar. turbit elec
ti uel agari. albi leuis. 3. i. Digestiūz uero
mē flegmance in p̄tibus cordis p̄tēte est sirru
pus qui sic fit. R. melisse gariofilate basilicēis
gariofilati. maiorane serpilli mēte et bethonice
ysopi an. 3. i. floz cheyri citrini et cheyri ru
bei gariofilati flez melisse et buglose an. 3. u.
calamiaromatici squinanti been albi et rubei
corricis et seīs citri doronici an. 3. iij. radicū
petro. fenī. emule et buglose an. 3. i. foli mactis
beyl an. 3. i. 3. ferueant in tribus libris aque do
nec remaneat medietas colēt et colatura siru
petur cum melle uel zucaro. Et aromatizet
cum cinamomo nardo et croco et in fine deco
ctionis supmittat aque uitis. 3. i. 3. dofis. 3.
u. cum aqua melisse. Et humore digesto eūcē
cum medicina que sic fit. R. ysopi calamēti me
lisse an. 3. i. cardamomi spice an. 3. i. et colēt
et in pte colature ferueant cortic. mirab. chebul
et polipody an. 3. iij. et itez colent et superadda
tur aqaz. uel turbid. 3. 3. et exhibetur dulcorata
um geraniabim. Digestiūz uero mē malam
colice in p̄tibus cordis p̄tēte est sirup⁹ qui sic

fit. R. camedreos melisse borragia buglose ro
ri smarini folioꝝ et cortic. citri an. 3. i. epi
thimi cascate floz sumiterre been albi et rub.
an. 3. u. buliant ut supra et cū zucaro albo fiat
sirup⁹ acetosus cum aceto uini et aromatizatus
cum cinamomo et croco. dof. 3. u. cum aqua bor
ragis Et mā digesta eētur cum decoctōe epi
thimi. Qd si humor fuerit adustus digerāt
cū sirupo de sumiterre maiori cuius dof sit
3. u. cū aqua buglose et scolopēdrie. Et hu
more digesto eētur cū electuario bamech et
aqua decoctōis epithimi. Et Med. in suo an
tidotario posuit medicamē soluens būorem ma
lēcōlicū a p̄tibus cordis et similiter eēt ab
eis humores adustus. Inqrit uide. deco
ctio educens colāz flā et mīas cū facilitate cō
fortans cor et oīa uiscera p̄ferens egritudinib⁹
cordis ex cōitate et precipue ad cerebrū. R. sti
cados melisse ysopi an. 3. i. yreos coriandri p̄
parati an. 3. 3. cubebaz. 3. i. spice. 3. 3. buliant in
aqua cicez deinde colent et in colatura buliant
3. u. polipody et agaz. et mirabol. citrinorū che
bulorū et indorū an. 3. i. et itez colent et co
lature addant reub. 3. i. et tribuant in mane. est
n. sana et expta que neminez unq. decepit. Pro
impulendo ēt teritaz interōez tradunt canonē Di
xit. Quic. cū uolumus alterare frigidā p̄lōnē
audaces sumus ad illud et securi cum medicinis
calidis. uerū debent esse cordiales aut p̄mixte
cum eis. nō tñ debet exhiberi medicine ultime
calide ut que sunt in quarto gradu ymo sit cu
stodia nostra in administratione calidarum ne
accidat ex eis mor⁹ laboriosus humoris. cor⁹
idest ne accidat ex eis motus et ebullitio ita ut
extēdatur corpus cordis qz possit inde accide
re apā aut aliqua alia egritudo. Sed cū noli
mus p̄mutare p̄lōnē calidā nō sumus ausi cē
p̄tenti ifrigidatūis. f. puris siue ab itus siue ab
extra appropinquant qm̄ dixit. Quic. sba pp. quā
cor creatum ē et ē spūs effusus i ipso. ē sba cali
da caliditate innata nō nocua que minuit resol
uit et turbat p̄pter malitiā p̄lōnis calide in
corde quapp eget ut p̄fortet et restaurēt et hoc
fit cū medicinis calidis associatis medicis qua
rū p̄prietas ē p̄fortare cor. Indiget ēt ut ma
litiā p̄plexionis calide tollat medicinis fridis
quapp iste due medicine calide et frigide obēt
iuncte p̄iungi et nō sint frigide pure naz frigide
pure nocēt radici cordis que ē calor inatus ex
tinguēdo et p̄gelādo ipm. quāuis ramo p̄ferant
qui ē sba cordis p̄mutando ipsius malā p̄ple
xionē. Et p̄pter hāc cāz sapiētes antiqui nō
cōsauerunt in hac cura medicinas fridas a per
mixtione calidaz p̄fidētes qz si nā fuerit fortis
discerneret iter calefactiū et ifrigidatiū et uicē
ifrigidatione ad tēperandū cōplexionē malam
calidā et calefactiū ad p̄seruandū et recuperā
dū spiritū. Qm̄ tñ natura ē debilis nō confert
regimen qz nō pōt discernere inter illa. et fit ēt
p̄mixtio calidarū cū frigidis qz plurime medi
cinazū frigidarū cordialium sunt tarde pene
tratōis. figunt enim i p̄ciptio meatus et nolūt
penetrare ex nā frigiditatis ipsaz quapp egēt
calidis cordialib⁹ faciētib⁹ eas peruenire ad
cor. et hac de cā permiscetur crochī i trochis cā
phore ut medicine frigide cū eo currant ad cor

Lunq ad cor peruenerit ne inē ut resoluat
crochū a medicis frigidis et a sba cordis tanq̃
rē sibi nocuā et associet ipsū spū cū quo conue
nit et cū in frigiditate adiuuet se ad p̃p̃erādus
malam p̃p̃onē calidā et hoc ē documentū ratū
et firmū cui sēper ē intendū. Nec attēdas
ad uerba Auer. dicentis trussatiue q̃ galienus
hoc inuenit in sompnys nam experientia docet ne
ce se sicut galieno uisus fuit. Qui enī p̃ponit
p̃dictos uroc. sine croco p̃ponunt rē pauci iuuu
mēti et cum crediderint eū eis alterasse malam
p̃p̃onē calidā in corde nihil aut modicus qd fe
cerit eūz nō pueniat uirtus eoz ad cor s; rema
neat in uia fixa. Sic tñ fienda est p̃mixtio
ut totus p̃mixtus remaneat in dñio frigidū plus
et minus sū gradum malicie p̃p̃onē calide.

Notant insuper q̃ qñ mala q̃ calida est mul
tus intensa eūz sufficienti p̃stantia uirtutis p̃st
cōcedi cordialia frigidā pura ut patet de inten
tōe auctoz in fūmone de febris in cura febris
pestilentialis et patebit infra i cura tremoris cor
dis. s; ubi uirtus esset debilis nō cōcedatur ul
lo mō ne ex in frigidatōe pura calor exstinguat
inatus. Et de intēōe auctoz itē ē q̃ si me
dicina p̃fortans cor cum p̃p̃rietate sua fuerit
eūz hoc in p̃p̃one sua p̃p̃ia equalitati ut buglo
sa tunc ip̃a est cōueniens ad p̃mixcēdus cum me
dicinis frigidis. nā nigorantur et adiunat se eūz
ea. ex quo sumuntur q̃ medicina calida p̃mixcēda
cum frigidis in hac cura nō debet esse eleuata
in gradu caliditatis q̃ si nō affuerit p̃st nisi ele
uata in gradu debet de ea apponi p̃ua dosis ut
solū frigiditas penetrare faciat et calorē cōfor
tat inatus. Et itē notant de intēōe auctoz
p̃sumus interdū uti in hac cura medicinis fri
gidis puris eis maxime de quarū p̃p̃rietate est
p̃fortare cor et spūz sicut rose et spodiū naz sua
qualitate p̃p̃erant caliditatem et sua p̃p̃rietate red
dunt spūz leuiorem ad opandū. Et Bōrd qui
dem uoluit q̃ in dispōne frigidā alteranda cum
medicinis calidis aliqua frigidā miscerent ut
uirtus calidior diutius p̃seruet. Et auctores
quidē uolunt quod medicus studeat auertere
cās p̃mixtuas tā agentes q̃ p̃stantes. Quod
si patiat per cōitates corrigat dispō in mēbro
cōdicante eūando diuertēdo et alterando sū q̃
dispō. requirit cor p̃fortet ne recipiat et ducit
per quos sit cōdicatio p̃stringant et tandē si qd
in corde ip̃essum remāsit corrigat. 4^a autē
itēntio que est accidētis correctio uariatur s; p̃
mētfariāz uariationem ip̃orū in diuersis mem
bris corporis. q̃m̃s. n. cor toti quibusdā spūz
tialibus mēbris supradictis p̃p̃at sibi in es
totus et singla mēbra mltō forū p̃p̃atūz quo
rū cuiuslibet accidens cū forte fuerit corrigere
est necesse.

Cap^m 10^m de medicina cordis in generali.

Edicina cordialis dicitur q̃ p̃fortat
cor et dilatat et lenificat aīam un
de medicina cordialis dicitur q̃ for
tatua cordis et lenificās siue le
uificatiua cordis. Et ē alia simplex alia p̃po
sita et quāuis oīs medicina cordialis p̃fortet cor

nō tñ oīs eodē mō ymo uarie et diuerse. Di
xit. Auer. p^o de uirtib⁹ cordis. Medicine lenifi
cātes lenificāt p̃pter aliquā hāz cārum ut pote
uel qz dant spūritu splendorē et lumē sicut mar
garite et sircum cū potentia abstergēdi quā ha
bent aut p̃gregādo prohibēt celerē resolutionē
ipsius sicut emblici et carabe. Aut p̃p̃erādo
p̃plexionē cordis et spūritus et hoc aut cū calidi
tate sicut doronichū aut cū frigiditate sicut cam
phora et aqua rosata Aut p̃fortādo per delecta
bilē p̃p̃onē ipsius sicut suauia aromatica aut se
questrādo mlticū et turbidū humorē ab eo s; si
cū buglosa lapis lazuli. Et p̃dictie medicine
dixit. Auer. p̃fortat cor aut sepeparatim modis di
citis aut conuinctim p̃mixcēdo unā cū altera.

Et subdit. Aut forte lenificāt p̃pter p̃p̃rieta
tē ignorā sicut iacimo. Et p̃p̃rietas ē qñz
p̃iungitur i una medicina alicui uel aliquib⁹ s;
modis p̃dictis sicut de musco et ambra que le
uificāt cū p̃p̃rietate p̃iuncta aromaticitati re
focillant spūritum et sicut succus macianoz qui
lenificat cū p̃p̃rietate et si i spūritu est p̃plexio
calida inaturalis lenificat et cū p̃plexione sua
frigidā et sicut doronichū qd lenificat cū p̃p̃rieta
te et cū cōp̃one sua calidā qñ in spūritu fuerit
p̃p̃lo requirēs caliditatem. Et dixit. Auer.
supradictaz p̃dictōnū medicinarum illa que cō
iungitur p̃p̃rietati. qñz ē uis que nulli⁹ eget
repressionē in aliqua cā debilitatis cordis aut
tristitie qualis ē aromaticitas. aut est particu
laris que i aliquibus eget repressionē sicut suc
cus macianorū qui lenificat i cōplexione calida
et nō i frigidā. Et igitur i frigidā cōplexōe qz
propofuerit uti succo eorū ad lenificā hū frāgere
oz frigiditatem eorū cū calefaciēdus. Et eoz
rectificatio et similitū melius fit cū re calefaciē
te que ē p̃p̃rietate lenificat sicut cū succo p̃e
dicto misceat aliquid musci uel ambre cū p̃p̃ia
tur bñi p̃plexionē frigidā. Et qz naturali ap
petitu uirtutes nostri corporis inclinant ad qua
litates quēntes que sūt obiecta eoz. Et sūt p
p̃rie aromaticitas et dulcedo. hinc ē q̃ de duab⁹
medicinis equalibus illa que ē dulciōz et aroma
ticiōz ē maioris inuamenti. Desiderat. n. aroma
ticitatē olfatiua uirtus et gustatiua dulcedinē.
quare naturalis uirtus et aīalis naturaliter incli
nant ad ipsa et recipit aromaticitatem mēbroz
uirtus forius. unde spūritus ab aromatica me
celēriter mutatur et celer⁹ patit i quāuis ē me
dicina et celerius mutatur si potētā hūerit mu
triēdi. Uerū ut i sermone p̃cedenti patuit
Aromaticitatis sba ē sba subtilis uaporosa seu
fimalis. subiectū autē dulcedinis ē sba grossa
terrestis. ideo aromatica magis p̃grua sunt nu
trimento spūritus. dulcedo uero nutrimento cor
poris et p̃inde in cordialibus nutrimentis ma
gis eligitur aromaticitas q̃ dulcedo qm̃ cor ē
minera generationis nutrimentū spūritus et qz
epar ē minera generatiōis nutrimentū corporis
ideo exigi i nutrimento ipsius de aromaticitate
minus et de dulcedine plusq̃ in corde. exigitur
tñ aromaticitas i nutrimento epano qz epar est
minera spūritus naturalis sū modum superius
dictum. spūritus autē naturalis ē inclinat ad aro
maticitatem et p̃fortat et refocillatur ex ea et p̃se
quēter inde uirtutes naturales p̃culdubio p̃for

zantur. Et rursum. Ad ois medicina cordial' ois
accidit cordi superuenient' e' ppria. sed una uni
et altera alteri. Debilitati namq; cordis appropria
tur ambra crocus nardus poma redolentia et oia
in ppone sua tepata. Tremori uero appropria
tur been mirru usucen sandaraca charabe embli
ci et doronici ualde. Et tremori accidenti in
febre pfert aurru bibitu et luntu. calametu yreos
et sandali. Et tremori ex ca tristitie et timoris
endiuna et sandali et emblici si sit cu3 calidita
te et si cum frigida. tate cinunus et coriandrum.

Et sincopi ex caliditate endiuna et spodium
et pprie si fuerit ex effusione colere ad stoma
cus. Et lingua bouis et mugalep. bibitum co
ferit dolori cordis et mlie aini. Et alquefques
et aurru et spodius mlie o' p'p'itio et futuris. Et
muscus et xilool' mlie ex solitudine. Et rur
sum medicinaru cordialiu alie opant' cu3 qualita
te p' et b'aru alie sunt tepate uel p'pinque tepa
meto sicut iacintus smaragd' sappir' aurru argē
tu: buglosa domestica et siluestri. et alie sunt ca
lide sicut doronici zedoaria muscus ambra liri
cum crocus been albu et rubeus que sunt uelo
cis unametu et gar. sunt ualde mirabiles cordi
et xilool' crudum et mellisa et semē eius et car
damomu et cucube et cortex citri et foliu et enu
la est mirabil' et acetosa. i. lapatium. Et alie
sunt frigide ut margarite charabe corall' cam
fora sandali rose spodius luntz sigillatus poma
s. maciana et coriandrus sicum et humidum.

Et b'aru medicinaru opantius cum qualitate
p' alie que sunt tepate uel tepameto p'pinque
declinantes ad aliquam caliditatem dixit Auer.
collz sunt que p'p'issime p'fortant cor. que sūt
sunt remote ab hyo nō pprie p'fortant cor. que
sūt cu3 qualitate z^a uel 3^a uel 4^a que dicuntur
opantur cōfortāt cor pprie licet nō p'p'issime

Que autem cōfortāt cor cu3 qualitate z^a sūt
que sunt stiptice aromatice. i. pē. n. et licz nō sūt
temperate n3 declinantes ad caliditatem sed
sunt frigide tamē p'fortant cor. Et que p'for
tant cum qualitate 3^a sunt que habēt respectus
ad ipm cor et nō ad alia mēbra sicut crocus et
spica. Et que p'fortāt cor cum qualitate 4^a.
sunt que p'fortant ipm cum p'prietate que ē in
eis sicut iacintus et lapides p'ciosi. Et sūt
ex medicinis cordis que p'fortāt cor ip'p'rie
qz nullo dictorum modorum sed p'fortāt ipm
remouendo nocuentus ueneno ruz ab eo sicut
triacia. ipsa. n. licet nō sit cordialis in sua uirtu
te pprie. ipsa tñ cor a ueneno liberat quāuis
sano cordi noceat Et uocātur butus. medicina
bezabarales sūt tyriacales. Et inter medi
cinas cordiales et tyriacales ē differētia. Qm
ois medicina cordialis ē tyriacalis sed nō cō
uertitur. Nā nō ois tyriacalis ē cordialis. N. ul
ta. n. tyriacalia p'ferunt cordi ueneno que cor
di sano nocent. Dixit. n. Bal. 5°. de simplicib
medicina. triaca ē medicamen medium inter
corpus et uenenuz. qd ideo dixit ut dicunt qz no
cet corpori sano. ueneno aūt pfert. Medici
cinaru cordialiu quedā sunt simplices et que
dā p'p'ite sicut iā patet ex dictis Et simplices
quedā sunt ex aialibus sumpte et quedā ex ter
re nascētibz et quedā ex mineralibus. Et
barum oium quedā sunt ut paruu calide quedā

frigide et quedā sunt sicce et quedā humide et
quedā sunt tepate et quedā sunt cordiales ena
cuādo ab eo hūorē maluz lesiū. Dixit. De
sue p' de rectificatōe medicinaru quedā medicie
p'fortant sine p'mutatōe qualitatis et quedā alte
rando et quedā soluēdo. Et medicie calide q
sunt sumpte ex aialibus sūt quatuor. s. cor. cu. ul
cūq; aial' cōmestiblis et pprie porci pp ipius
cōuenientia. Caro p'p'itio muscus. et siricum et
maxime crudus. Et medicie frigide sumpte
ex aialibus sunt due. s. os de corde cerui et ebur

Et medicie calide cordiales ex terranascē
tibz sumpte mlie numerate sunt supi et ultra
illas macis darisfaban et semē eius et cinnum
folia citri amofali calametu menta yreos lilium
ozimū utrūq; stricados ligua aus magalep odor
galie et sumarie oia odorifera calida. Medici
cine uero frigide ex terranascētibz ultra supi
nominatas sunt acetosa acetositas citri gra
nata et correa. Et medicie tepate sunt buglo
sa borrago karabe lacca usucen poma dulcia
odorifera ut apiola et granata dulcia et musa.

Medicine calide ex mineralibz sunt ambra
et frigide sunt corall' et margarite et luntz figi
latu et armenū. et ip'rate sūt aurru argētū et lapi
des p'ciosi et pprie iacintus. Et medicie hu
mide sunt lacca granata dulcia poma dulcia bo
rago buglosa endiuna uiola nenusar. Reliq
autē de supra narratis sunt oēs sicce. Medici
cine uero cordiales soluētiue sunt ex soluētibz
colera mirab. citrini tamarindi uiole pruna mu
za. rof. succus et capz recētus infusio. Et ex
soluētibz flegma sunt kebuli et emblici et aga
ric. Et ex soluētibz mliam sunt epithimū
lap lazuli lap armenus mirab. indi et belitici.

Et ex soluētibz humores adustus sunt se
ne et fumusterre. Et ex mūdificantiibz san
guinē sunt capillus ueneris lupulus endiuna et
mellisa sumū mundi ficat a sanguine et spiritu.

Et scias q oibus medicinis solutiuis cordi
alibus admiscēde sunt medicie aromatice cu3
stipricitate calide uel frigide uel teperate s3 ex
gentia dispōnis et hoc ut p'beatur calor natu
ralis et spiritus a resoluēdo. Et de predictis
oibus singularitibus plenā faciām traditiuocm
i sermone 8°. si deus uoluerit. De cōpositis
autē medicinis cordialibz quedā tradētur ifra
i curis p'p'ietatibz egriūdinū cordis et p'la re
seruabunt ad antidotariū. hic tamē ponā medi
camē p'liatoris. Dixit p'liator medicamē
expertū ad oēs cordis passionē calidā et frigidā
qui nulla ē nobilior efficacior et teperacior. Lu
tus efficacā moy ea exhibita testatur spiritus
que aliquā administratur ut ē. et aliquā cū optio
uino teperata et sic melius sumit a debilibz et
cuius penetrat et celerius operat et i magna di
scrasia calida miscetur cū zucaro. rof. ul dyabo
raginato. nā i talicasu simplex dari nō debet. R.
succu pomoz dulcis succu buglose depuratu
an. 3. v. doronici corticis citri floz b. 2. ragi. rof
rub been albi et rubei coralloz rub lunature
eboris an. 3. iij. spody macis galie. karabe
offis o corde cerui sandaloz rube. an. 3. iij. scis
basilici folij granoz mirru melisse coriandri et
namomi cubebaz cardamomi galange zeduarie

100

hardi pilos. sete minutim incise aut modicum
pbatte croci an. 3. y. oiaz mirab. an. 3. iiij. bezil
loru iacinctoz smeragdoruz sardinoz sathiroz
granatoz an. 3. i. margaritar abazum an. 3. iiij.
auri 7 argen limatoz. 3. y. 5. ambre et capthore
an. 3. y. musci 3. 5. zucari albi qd sufficit 7 fiat
electuarium uel pfectio.

26^m. y^m. de curasoe malitie pponum cordis.

Ordi accidere pot omis
spes malitie complo
nis simplex 7 pposita pura 7 cu
ma. uerum que frequenter i co
accidit est mala 2° calida den

ficca postea frigida. raro aut huda. cor. n. ex na
sua et ex ppria eius actione n e aptus declinare
ad frigiditate 7 adhuc minus ad hnditate. 10 q
rarius accidit in corde q humiditas dñetur.
Et si aliqn contingit aut cito calorem suffecat
nalez aut ad aptiaz aut paralisis pducit. cerebri
augendo frigiditate 7 hnditates pteca q ca
lores cordis obtundit. Dicit Hali. 15° pul
suaz 7 ponit a Rabi in 6ª pteca. mala 2° cor
dis duobus fit mod aut in hnditibus cordi
necessarius aut in eius corpe duro i in fba eius
7 deterior eaz est que fit in eius fba. Dicit
Mesue. malicia pponis frigde est deterior q
calide 7 suspectior pp elongatoez sua a re uite
7 sicce suspectior est q hnde qñis huda fit
dñans in compone cordis 7 eiaz qz sicca tar
di^o curatur q huda s3 humida celeri^o inducit
egritudines prauis aut mortis. Et de pposit
tis dicunt q deterior est frigida 7 sicca qz est
enica senectutis. hal tñ dixit q peior est calida
7 sicca qz ab hys enica. f. febril^o fit uelotius.

Dicit Mesue. malicia pponis cordi dñans
facit debilitate ipia que facta fortis usq adeo
q sit agitata 7 uirtutis facit tremorem. tremor
autē supueniens generat sincopis. ultimas autē
cāp sincop est extincio 7 mors. Et mala 2°
cordis nō solus ipz cor ledit s3 7 oia mēbra cor
poris. Non n. fm pl^m i ipso corde terminū s. bi
facit sed fm plurimuz extenditur euz calore fā
guine 7 spiritui in totus corpus ledens oia mē
bra dupliater. pmo lesione pncipū que qñtūm
qz pua sit in ipō magna efficitur in mēbris. At
n. ga^o 7 ponitur 2° qñtūm. si quid ex mala cō
plone est in corde modicus magnus fiet in prin
cipatis. f. extraneando plos inatiz ipoz mē
broz ad que extendit. n. n. ca 7 grue adaptat ut
lit pueniens instrumtus p opatōmbus eoz.

Dicit ga^o 16 pulsu 7 ponitur a Rabi in 3^a
ptecula. quilibet ualde mala ppo generata i cor
de quocūq modo generata sit uel pmaria gene
ratōne. uel causa alterius mēbri. destruit uirtu
tē spūales 7 anēbilat eam. Cāe autē dictarū
malaz pponis satis patētes sunt ex dictis su
pra in capitulo generali de cāis egritudinuz cor
dis 7 adhuc ex hys que dicta sunt in precedenti
sermone in cāis egritudinuz cordis.

Signa Benetis haben

tur ex hys que dicta sunt supra i cap^o de signis
di spōnum egritudinālū cordis. Dicit. Ali.
significat qñz malā pponē cordis debilitas et

resoluto uirtutis. f. regitine totius uel debili
tas quātam ad uirtutē aīalē 7 resolo quāti ad
uitalē 7 naturalē uel debilitas per uā aggrauatō
nis 7 resolutio per uā inanitionis. Et dixit.
significat ipam qñz liquefactio. 1. 7 supno 7 ma
credo corporis 7 maxime cū non procedit ex
cā aliqua primitiua manifesta n3 ex cā antecede
te ut ex corporis replōne grauātē n3 ex cōitate
mēbri cōicantis cordi. Qd si ad predicta si
gna superuenit tremor cordis ppletur significa
tio malitie pplexionis ei^o. 7 si post tremores p
ducit ad sincopin malitia iā est 7 firmata. Di
xit. Ralis. 7° qñtūm dico si accidit pulsus ul
liquefactio in cognitā hñs cām primitiua nec
ex occasione precedere nec ex aliquo apate cali
do epis 7 similibus. notū habetas q i corde ac
cidit mala ppo. 7 si fuerit cū salm aut cū sincop
pi. passio erit uera. Dicunt pulsus sine extenu
atio corporis sequit malitiā pponis calide fri
gide aut sicce. Ad malitiā autē pponis hūide
nō sequit ex extenuatio sed replō. Et dicit ois
talis extenuatio pot uocari cibica ucp que p
uenit a caliditate uocat abfolue cibica uel cib
ica senectutis. Et que puenit a siccitate uo
catur pulsus. Ad quidē pulsus pulmōis qz i hac
pulmo nō ē lesus i seipso. i. pp passionem suam
peritā nec adest nullis 7 differt ista facta a sicc
tate 7 facta a caliditate qz in ista nō est caliditas
Et dixit Ralis 7° qñtūm q ad intensam
malaz pponē cordis sequit iecugatio. Ha^o
tñ in uerbo supiori 15° pulsu dixit q mala 2°
exis in corpore duro cord nō est absq iectiga
none. Et dixit ut 7° ponit qñtūm. si quid
ex mala pponē i cord modicu fuerit immutabit
pulsus 7 banclituz iuxta modū sue pponis.

Signa

aut male pponis calide cordis
sunt dixit Ali. 3° y^a augmētū
pulsus in uelocitate 7 frequētia nō nālī. Dicunt
quidaz pulsus fit debilis 7 frequēs euz in equa
litate 7 qñz fit uelox 7 qñz acquirit magnitudi
nem non nālem. 2^m est dixit paulus quotiens
calefit cord 2° magn^o ē banclit^o 7 uelox 7 spi
sus. Et Ali. dix. ē egressio banclit^o ad ma
gnitudinem et uelocitatem et frequentiam non
naturalē 7 ē dicunt quidā ut plm inspizatio ma
ior expiratione et eius expiratione ē calida. 3^m
ē dixit. Ali. uehemētia sitis que sedatur cū ae
re frigido ispirato plusq cū cibi aut potus fri
gidi sumptōe. 4^m ē suauitas reperta i frigi
do. f. loco uel aere uel alio quocūq. iuuant. n.
a frigidis et nocent a calidis. 5^m est cōitas
extenuationis 7 liquefactōis. f. ad totū corpus
absq cālia nō n. solum liquefit cor sed 7 cor
pus extenuatur totū. 6^m ē tristitia et turbā
tio. i. tristitia cū turbatione animi qz ē cū rixa
quādā propter iñāmationē 7 ē turbatiōe cor
poris 7 inquietudine qz ē cum agitatiōe corpo
poris motu inordinato 7 angustioso. 7^m est
q sentitur caliditas 7 iñāmatio i toto corpo
re propter sanguinē 7 spirituz calefactos cōica
tos toti corpori a corde. Et sumarie adsumt si
gna febris effimere quidē uel cibice si fuerit
ppo mala sine materia. aut humoralis si fuerit
cū materia Et dixit. Euclmus q seper adest fe
bris aliqua 7 ipsa quidē nō differt a febre nisi
B.

in hoc q̄ mala p̄lo cordis calida in plus se hēt
q̄ febris. est. n̄ ois febris mala q̄ calida s̄ nō
queritur q̄ ois mala p̄lo cordis calida sit fe
bris. 3^m signū est corespondentia p̄cularis
de etate tēpore et alijs et de q̄suetudine facilius
ab omni cā calefaciente iſlāmari. un̄ facile tra
scūnt et sunt immixti cordes sup̄ mala que acci
dunt hominibus.

Et signa malitie p̄lois frigide sūt. p̄m dīx
tunc. pulsus p̄us tardus et rarus s̄ fre
quens ut cum illa frequētia succurrat necessitati

Et 2^m est debilitas hancilis et debilitas etiā
totius corporis. Et 3^m est tranquillitas et in
namētus ex rebus calidis intus uel extra apro
p̄matis et p̄cipue in eaz tactu gustu et odoratu

Et 4^m est tumiditas et sup̄fluitas impietate
et misericordia ultra dispōne nālez. Et 5^m ē
iuentio frigiditatis in toto corpore cum destru
ctione coloris faciei et leuicie. Et 6^m est que
nientia particularium.

Et signa humide sunt. p̄m dīxit tunc. pulsus
lenis ultra nālez dispōz. Et 2^m est ne
locitis patiendi ab ipmētib⁹ in aīa et uelocitas
remotōnis ab illa impressione. Et 3^m ē mul
tutudo euentus februm puridaz.

Et signa sicce p̄lonis. p̄m dīx tunc. pulsus
dūz ultra nāle. Et dīx gult. et p̄us et
frequens. Et 2^m ē difficultas patiēdi ab im
primētib⁹ et fixio ipressiōnam receptaz. Di
cunt n. q̄ tardius adueniūt et accidētia cordis
de tremore et sincopi et cāu uirtutis. sed postq̄
adueniunt tarde et cū difficultate ab eis auferun
tur. Et 3^m ē corporis extenuatio maior q̄ i
alijs malis cōp̄lombus cordis et nō solum i ma
la p̄lone sicca cordis sed et capile ei⁹. Un̄
dīxit. Rasis. 7^m. q̄tūntis. notū sit q̄ ex mala cō
plexione et specialiter sicca i pāniculis cordis
accidit q̄ bō macrescit. Et distinctio dīz sic
ri inter istum morbū et accidētē ex ulceratōe
pulmonis cū prim⁹ morbus n̄ habeat in se tussis
n̄ sputum sed hēat secum iectigationē cordis
frequētem et pulsū uehemētis diuersitatis un
de hic morbus ē p̄tis accidens absq̄ febre et
absq̄ pulmonis ulcere.

Et signa malarū p̄plexionū p̄positaz
hēri p̄t ex p̄positione signo
rum simplicium.

Signa autē male p̄plexionis cordis pu
re et sine mā sunt. q̄ fm plurimū
fiē a causa primitiua et est absq̄ signis reple
tionis et remissio accidentium eius et facilitas
curationis.

Et signa nō pure. s. materialia sunt si
gna repletionis plectoricæ uel
cacocime et apparētia signoz dñi sanguinis uel
alterius humoris et ientio accidentium et diffi
cultas cure. Et repletionē uapozosam et fu
mosam demonstrat fumosa exspiratō cum mētis
turbatione et parū pectoris lenitate. Dīxit.
Tabri. si mala p̄plexio calida intensa fuerit ue
lociter interficiet. Et si mala q̄ frigida inten
sa fuerit post horā mors sequitur cū totus cor
pus infrigidet et minuat pulsū. Dīxit gal.
5° de interioribus q̄ mala p̄lone magna i sili
bus mēbris exiit mors nō cito sequit. Cuz
aut in p̄positis mēbris euent mors cito expe

etatur sicut dīxit p̄o. 2° affo. qui deficiunt fre
quenter et fortiter sine manifesta cā repēte mo
runt. Et dīxit. mors semp̄ imitat pessimū
tate p̄lonis cordis. uex q̄uis mala p̄lone
cordis cito sequatur mors si magna fuerit non
tū subito q̄ nō pōt subito fieri p̄mutatio i cor
de de bona p̄lone ad ualde malā. 3° ad malā
p̄lone alij pōt subito mors sequi ut magnaz
opulationē subito in corde uenientem

Curatio malitie com

cordis diēta perficiē et p̄uone patiēti itaq̄
malā cōp̄lonez calidaz cordis. dīxit. bali. In
loco ponas frigidū i quo sternas rosas et siliā
odorifera frigida ut uolas nemusar mirus et
mos granator et uita et salicis. Et 2° roze et ca
mera et res ē strare i ea cū aqua rosaz cū sanda
lis et similib⁹. Et tū camere nō ē obet ultime
frigidus sed bñ et libere enētatis soli nō expo
situs nec igni. Et ibi frequēter odorēt ampulaz
i qua sunt tres partes aque rosate optime et una
uini albi optimi odoriferi et cū eis ponatur san
dali et uole et rose et modicū croci uel unus gra
num musci aut odorēt frequēter climas ramoz
muri aceto uini roratas i quo sunt sandali et
rose et uole et pauca cāpboza. Dīxit. bali. ca
uāt laborē uigilias coyū trā curas et tristitias
Sed educantur super patiētiē leuicia moderata
et quiescat fm plm et maxime tacturnus. et ante
cibū leui motu utatur. et dormiat et uigilet mode
rate. Cibi eoz sunt faciles digōms boni san
guinis generatiui. Dīxit bali. Cibus pasce euz
frigidis et refrigeratis et lac da et acidum de
quo butirum fuerit extractū et similia cibaria
et i potu tribue aquā ordet cū succo granatorū
et similes pot⁹. Et diēta i mala p̄lone frigi
da sit p̄dicte opposita. unde o3 q̄ locent i aere
calido nāli nāliter uel artificialiter i quo ster
nant redolētia calida ex folijs citri et maioris
nā radices yreos centri galli et siliā et odorēt
frequēter ampulā i qua sit uinū odoriferū mixtū
cū pauca aqua melisse Et ponant i ea spēs odo
rifere sicut gariofoli foliū et paz musci et abze

Odoramentum queniēs et. R. balsamitā citra
riā ozimū gariofoliū maioranā folia citri et si
milia et irrota ea uino odorifero et sup̄asperge
puluerē gari. et olfaciāt ipsa. Aut. R. macis
gariofoli. usuen cordumem nucisim. an̄ musci et
croci an̄ modicū et ifunde ea i uino odorifero
succo buglose et aqua ros. uel de floribus citri
et postea ifundatur in eis pānus uel sindon du
plicat⁹ tinctus i kemes et exp̄ressi odorēt.

Et fumigatio recepta ex xilol. madesfacto i
uino odorifero p̄forat oia mēbra nobilia. Fu
migatō aeris camere optia. R. Saltemus. alipte
m⁹ nere gari. xilol. sandaloz citrinorum glūmi
arabici an̄. 3. y. maiorāe emule thuris yreos an̄.
3. iij. ambre. 3. i. musci. 3. y. dissoluant dissoluen
da i aqua ros. et cū eis cetera pficiant et fiat ex
eis forme s̄ q̄ uis quaz una ponatur super pu
nas fermentorum uitis. Letent et interdum
moueant ad ram. Dīxit. tunc. exercitius mo
doranis utantur. Et cibent cibarys calidis
actu et potētia in q̄tate que bene digerantur

Et adiant euz spēsbus que sic sunt. R. pi
pis. 3. i. cinamomi genzi. cardamomi gar. nucif

mus. folij galange pipis longi an. 3. ij. croci nar
di macis an. 3. ʒ. Et uinu bibant odori sepe pur
in q̄tate qua digerant. si n. nō digerunt ad ma
teriaz malas frigidā quertunt. Odoramētū
queniens ubi nō est magna frigiditas n̄ magna
caliditas. R. uini malualie ⁊ aque rosa. an. ʒ.
.i. gallicum. macis gar. sandal citrinor an. 3. ʒ.
miscant ⁊ in ampula ponantur que sepe prius
cōcussa odorēt. Nota tñ q̄ fūgatōes ⁊ odo
ramēta nō sic sunt frequēdanda ut inde lesio ce
rebro capitis grauedine faciat. Sicce uero
male q̄lōm cordis dicta est ut locētur pauē
tes in aere hūdo hūctato in quo sternant re
dolēta hūda sicut uisla ⁊ uenufaz ⁊ folia uitis
⁊ salicis recentia. Et iroret frequēter came
ra euz aqua uisla ⁊ in tali aere letent odorā
tes uisla ⁊ poma dulcia odori ferā ⁊ se expo
nat quēt ⁊ sompno. Dixit Ainc. paucitas
motus quēt ⁊ tranquillitas ⁊ necessarius est
inuitus balnei post cibuz. s. tam digestum ad
ministrando unam dulcis aque. ⁊ necessarius ē
plurimus cibuz hūctatū. cibuz tñ partiend⁹
est ad plures uices ut facilius digeratur. Et su
mat in potu aquas frigidā si siccitas sit euz ca
litate. Et hā ʒ. terrapēice dixit q̄ aq̄
frigida in magna q̄tate nocet bib ta q̄ extin
guit caliditates inatas debiles. Ac etiaz sua frigi
ditate addit in siccitate stipicando ⁊ corrugan
do. S3 in pua q̄tate hūctat ⁊ debet bibi euz
cibo q̄ cibuz sua caliditate tollit nocumētum
frigiditatis aque. Si uero fuerit cum sicc
tate frigiditas alienetur aqua uehemētis frigi
ditatis non uehemētis aut frigidā q̄ceditur ad
hūctanduz. Ea tñ melior est aqua ordeī. Di
xit hali. patiens eo regendus est regimine quod
etibicā patienti et senectas assignauim⁹. Nam si
fuerit euz caliditate regendus est regimine etib
ce febris et si cum frigiditate etice senectutis.
Et dixit hali. deuitent tristitiaz solitudines
traz et labores ingrediantur balneuz tepidum
et sumant lac et faz ordeī cum oleo amigdol. ex
zincaro et brodia pulloz cū uisla ouoz ispi
sata et bibant uinu dulce claz mixtus cum aq̄
uino uincēte i cōmitione si non fuerit febris.
S3 si febris affuerit. deuitet uinu balneuz lac
oleum et uisla ouoz. Male aut q̄plexiois
cordis hūde. dicta sit exsiccatia in bitando ae
rez siccā odorificatū in quo semp sit ignis accē
sus. inducatur sup pauētē ira ⁊ solitudo. Ex
exercitetur ⁊ uigilet. exercitiū tñ dixit Ainc. si
tēpatuz tñ euz frequētia ⁊ mltitudine. Et dix
fiat subleuatio ciboz se3 ⁊ potuuz. Cibuz. n.
debet esse siccus paucus. Et silz potus ⁊ actu ⁊
potētia ⁊ expectet patiens sup famē ⁊ sitim et
eoytu utatur. Dieta aut malaz discretiaz cor
dis q̄positaz hēri pōt q̄ponēdo dietas simplici
um dietas. In calida tñ ⁊ sicca cura est silis
eure etice febris. Et in calida ⁊ hūda denē
frigiditē cibī exsiccatia pauci nutrimentū euz rof
lerātia ieiunij moderati. Et quēit eis coruuz
qm̄ infrigidat ⁊ desiccāt mām cūando calidam
⁊ hūdaz que in tali q̄lōne mltiplicatur. Et
in frigida ⁊ sicca dixit Ainc. mltiplicetur cibī
calidi suple ⁊ hūdi multi nutrimentū. Et breuit
ter dieta eius sit dieta patientiū eticā senectutis
Et in frigida ⁊ hūda cura est ut dixit multi

ando exercitiū ⁊ balnei calefaciētis ⁊ exsiccan
tis an̄ citum euz aqua s. termaz ⁊ submersio
plima in aqua calida. Et uisla uini fortis. i. po
tentis ⁊ uisla odoriferi ⁊ administratio cibo
ruz laudabilis nutrimentū cū q̄tate nō plima.

Cura uero per potione i mala q̄lōne pu
ra simplici uel q̄posita unica hēit in
tēione que ē ad alterandū et abscindēdum ipsā
malā q̄plexione cū medicinis sibi apofitis inē
et ex ra apoziatas Et extrinsece apozimēt
i iēpibimab⁹ eplastris ⁊ linimētis alterāub⁹
cū quib⁹ sepe debēt permisceri aliqua ex cor
dialibus. Et in mala q̄plexione calida dixit
hali. super pectus eius panū p̄t hūctat lincū aq̄
frigidis infusū ut rof. sepe inue portul. et simi
liū aut i ceroto frigido facto ex oleo rof. et ce
ra aut ex folijs uitis et arnoglos. pectus epla
striza. Epibima q̄ferens ē in febre. R. s. ā
dal. spody an. 3. vi. sumitatum mirri coriandri
an. 3. iij. rosaz seminis endiuie et acetose an. 3.
ij. macis. ʒ. i. croci. ʒ. i. aque ro. quāuz suffi
cit et q̄nz addit cāphoze. ʒ. i. Euz excessus
fuerit caliditatis iunge pānū lincū uel de siri
co albo i eo cum nō fuerit ueri frigoris et su
pra cor frequēter appone et si apparuerit ex co
siccitatis effectus adde pap lactis uel succi po
moz dulcium aut buglose. Et dixit hali. iun
gant man⁹ et pedes cū supradicto ceroto. Et
i mala q̄lōne frigida dixit hali. Super pect⁹
appone cerorum calefaciens. Dixit Hullo.
iuncto fiat circa pectus ⁊ cor cū oleo nardino
i quo dissoluitur sit musc⁹ Aut cū oleo de lilio
i quo dissoluitur sit ābra. Aut empletur pect⁹
euz emplastro q̄ sic sit. R. spice nardi ⁊ cellice
cinamomi ciperi saune calamēti mēre maiora
ne rozimarini folij gari. folioz lauri an. 3. i. fa
rine fenugreci. ʒ. i. ʒ. fiat eplastrum cū uisla odo
rifero ⁊ oleo sambacino. Aut fiat epibima
b⁹. R. uini subtilis odoriferi. ʒ. i. aque melisse
aque maiorane aque ozimi gariofilan an. 3. vi.
gari. cubebaz nucemus. galage cinamomi kemes
folij cardamomi an. 3. iij. ifundat eis pānis li
nens de scarlato ⁊ calid⁹ ponat super cor ⁊ pe
tus. Aut fiat saculus de cinamora scarlari
mixta cū aromantibus calidis. In mala aut cō
plexione sicca sit linuto super pectus ⁊ cor an ⁊
ceroto cū linimēto facto ex oleo uisla cucurbi
tino ⁊ de amigdalibus dulcibus piguedine galine
recenti mucilagine altee ⁊ psily ⁊ medula cruris
uitule ⁊ cera alba panca. Aut fiat epibima ex
aquis uisla ⁊ portulace ⁊ succis pomoz dulciū
buglose ⁊ endiuie. Et i mala q̄lōne hūda
sit eplastruz. R. iburis mastice saune carabe
nsuen mirri rof. galle calamēti ⁊ spēb⁹ aromati
eis desiccantibus cū uino odorifero ⁊ farina lē
nium ⁊ ordeī ⁊ orobi. Et ex similib⁹ rebus
pōt fieri epibima. Medicine aut que iteri⁹
sumunt multis modis apozimari pōt. Dix.
Almā. troc. de camphora ad passiōes cordis ca
lidas. R. spody se3 cucumeris ⁊ citruli ⁊ sca
riole ⁊ portul. rof ⁊ sandal alboruz an. Et pro
unoquoq̄ pondere aur. i. ex eis ponant cāpho
re grana tria ⁊ croci. ʒ. i. Et aspergant succo
mactanor et fiant troc. de quib⁹ unaquq̄ die
tribuat unus. Dixit hali. cāphoze da troc. et
granatoruz muoz ⁊ silia. Dixit Ainc. da in
B. z.

poru rob. de fructibus. s. frigidis et pprie aqua pomoy de seni et citoniorus. Alia. troc. ad mala pplexione frigidam cordis. B. mastice nardi. xilol. cinamomi. gari. galicm. cnebaz cardamomi maioris et minoris coru. ch. citri. an. 3. i. cu aqua melisse. Et quoniam dyamuscus et diambra et dyamargariton et confectio de gemmis et de xiloloeis. Et confert mixtura facta ex dyamusco dyatrion pipercon et diamargariton. Cuius dosis sit a. 3. ij. usq. ad. iij. cu uino odorifero. Dixit hanc pomoy da syz. cum musco et spica et aromatis. q. d. uis. Et si ad f. nez no ueneris destinatum metridadi da et utere tyriaca et alyis q. fecionib. magnis. aureus unus pulueris antosilen sumpt. in ieiunio cum lacte nup. mulso multum ualeat.

In mala pplexione sicca quoniam sitrupus pomoy dulcis cu succo buglose. Et electuaria restaurata humiditate et resumpta corpus. Si aut in mala pplexione humida quoniam sumere medicinas exsicantes. Et in ppositis discretis ad bibendum medicinas ppositas. B. buglose pulue. 3. i. al. 3. i. et da cum aqua ros. in calida aut cu uino odorifero in frigida in hora somni nocibus quoniam. Ale aut discretis malis curatio ueritur principaliter ad manum illas digerendo et effundendo et diuertendo fm q. ei co. uenit. Dixit Aulic. si fuerit cu ea ma. cuenit.

Dixit hanc Si cordis calefiat coplo. s. cum dno sanguis mittit basilica i manu sinistra Et si f. floia no poteris uti iter spatulas si cias pone sz cuz scarifacoe. et fructus da decoctoz ac casti. et terremabin. Et cristere fiat ex aq. orobi i qua inuabas et sebest. coxeris cu succo portul. ipm. n. lenit et alterat mala pplexionem calidam. Et si h. quecuq. materia fuerit peccans ipa est effundenda cum eo q. illi quoniam pmit. tendo digoz eius ut facili fiat eius educio ut supra i uniuersali purgatoe egritudinum cordis dictu est. Et de iunantibus i materis frigidis flauis sunt pillule allefangie mixte cum pillulis de agar. et in m. l. cu pillulis de fumo terre aut de lapide lazuli mixte.

Cap. m. iz. de apostematibus cordis.

Apostema in corde nri

q. aut raro unde per uias pgestionis me in ipo corde fit sz fere semp per ma defluxus ad ipz ex materis

furiotis et pmutationibus materieru aliorum apatus ex alyis mebris ad ipm. Et secundum plm est apa calidu ex sanguine solo aut colico. et ipm quide ali pro nomine doloris cordis significatur. Unde dixit Costantinus. huda e significatio super dolore cordis. i. super apa cordis per saltu eius et sincopim. Et signa calidoru dixit Aulic. sunt q. ipa faciut apparere i principio i pulsu diuersitate mirabile no cosuetam in alyis egritudinibus. et magnificatur inflamatio i corpore. et maxime i mebris hanelitus et hanelitus q. uis arrabat hanelitus maximi et frigidis simu in est pnatu hanelitu. i. inuameto eius de inde accipit ipz sincop. successua Et no expecta tur in cognioe eius q. pulsus fiat durus sicut i

apatus sibus alioru mebroru qz prius qz fiat durus interficit. Et frigidoz signa sunt ppinqua signis calidoz nisi qz no est in pulsu tanta diuersitas neq. inflamatio i pibus pectoris. Dixit Aulic apostema cordis qn fit apa. i. qn q. firmatur tuc iam interficit aut interficit et curone no het. Sz an illud. i. an q. firmatione et cur. est in uia ut fiat et iam incipit tunc adlunt tremor cordis magnus et inflamatio uehemens in spualibus et alia signa eius. Et quams sit secundum ceptione pnciei et raro curet aliqui in curatur. Et si quide ptingit tunc est fm duas intentiones p. est ad euacuandum et hoc erit cuz floia basilice. Et qz dixit Aulic. sp. in euasione ab eo cu floia artarie in inferiorib. corporis qz in illis pibus artarie sunt minores unde spaur magis de earu solidatoe. Et floia earu et magis diuertit a corde. 2. intentio. e ad alterandam et copletur cuz ifrigidatone pectoris cum n. ue. et caphor. et oibus ifrigidantibus actu et potens. q. uis. n. talis ifrigidano sup. peccus no sit regularis ut dixit Aulic p. m. 4. co. acie in in hoc casu f. erit debet. ad ultimas enim egritudines ultime curatoe ad pfectoz sunt potentes et hoc in calidis. In frigidis et quic floia et diuerso facta omni modo uersus ifroto ra et et cristeris acutus et sup. peccus i pibus cordis ponatur repulsina remissa. Dixit Aulic. 7. q. uenit. dico q. mors subitanea et uelox ex maiori pte accidit ex nascens et apatibus euenientibus in corde et quoties uideris q. de fecit sequit frequetissima notificat q. passio e mortu. Qd si sui panguinei te rogabit q. eu cures licet fallax sit cura eius. tunc curabis euz floia ex basilica sz uelocitior accus erit minurio artariaru et pprie si minuta fuerit aliqua artariaru iferioru pulu corporis. Et uen dum est sumptone frequet aqua muis i potu et sessione apta in aere uehemens frigoris et em platione cu aqua muis. fortasse. n. hoc medica mie saluabitur. Sz si acciderit post casu aut p. cussionem sup. pecc. aut post potu uini hndant. iudiciu e certu q. inde mors sequet subitanea.

Et solutio quidem conmutatis contingens i cord ali accit a ca ifrifica ut aliqua ma mor dicatua nel extesua fluente ad ipm et talis solutio d. e in fieri et e parua no e oio mortalis ymo pot et subueniri per cionem et diuersione illius me et per repercussiuoru appone. Et qn fit a ca primitiua que si peruenerit ad aliquem uentriculoru cordis mors sequit subita p. exalatione sps. an ifrigidat. cor. et morit illico. si uero no peruenerit ad uentriculos sed solum ad partes carnosas interficit sed no sic subito qz ad ipz sequitur apa calidu qd interficit et tunc sequit sincopis uehemens et deductio uirtutis subitanea modicus hanelitus et pulsus paru cum frigiditate extremoz et sudore in aliqua parte corporis et mors.

Cap. m. iz. de cardiaca.

Cardiaca ut supra patuit

i caplo de egritudinibus cordis ab Aulic. iter accidena cordis supernuenientia

numeratur simul cum tremore cordis et sin-
copi. ipsa tamen reperitur sumpta dupliciter
uno modo large pro omni passione cordis seu p-
omni debilitate uirtutis eius. Et ut sic dicitur. Si
liber. q. cardiaci est tremor cordis. Alio modo
propter spali debilitate cordis et dicitur angu-
stia siue turbatio siue tristitia cordis cu defe-
ctu animi et cordis et totius est corporis debili-
tate. Et ut sic scripta dicunt q. est dispo preterna-
tura accidens cordi procedens ex caus debilita-
tibus uirtutes cordis quare ipotencia opones
eius cu angustia et turbatione sunt. Ad tamen
sic q. per ea motus preternaturalis cordi idu-
uex ipsa est uia pua ad tremore cordis et lipoto-
mia sicut lipotomia est uia pua in sincopi. Et
ca cardiaci est uel est pot quelibet mala plexio
pura uel cu materia. unde dicitur. Forz licet cali-
du uel frigidu pparientur nihilominus pnt co-
nemre in effectum uno ut i cardiaci cu utraq de-
biliter uirtute. in diuersimode q. frigiditas fa-
cit hoc ppariendo et caliditas exalando. ideoq
qui putauerit q. solu accideret a caliditate dixe-
runt no rectus ymo quelibet mala plexio pot ee
ca eius cu ois intensa qualitas deiciat uirtute.
uex ipsa plurimu accidit a caliditate et precipue
que ex ea accidit i febribus. Et mala comple-
tio illa pot prouenire a causis intrinsecis et ena
ab extrinsecis et precipue ab accidentibus aine et
pot in ee cordi per proprietate ac per coita-
te. Et cardiaci qnz iungit cum sudore et pro-
prie i febribus et uocat tunc cardiaci diaforeti-
ca et fit ex caliditate dissoluere humiditates me-
broz. Dicitur. Sareb et ponit q. qnens si
gnu debilitatis cordis beut per timore. pect-
strictu. et pulsatione in eo nociua. macie corpo-
ris et desiccatione eius. facie paleatodez. et si fia.
Et. Huill's dicit. Signa debilitatis cordis
sunt debilitas caliditatis i pectore et oibus me-
bris et timor. suspitio et sollicitudo. absq man-
festa ca et accidit eis tremor similis tremori de-
totoz a frigore. Et pulsus fit debilis paru sub-
mersus tardus. in freques. et hancilus et paru
et similis pulsui et ipotetia ad operaciones et euz
operari uoluerit i firmus anxiet uelociter. Et
e qnz cum febre intensa et tunc e a caliditate et
qnz est sine febre aut cum febre lenta et ut plu-
rimu est a frigiditate. et que est cum febre in-
tensa ut plurimu habet secum sudores diafore-
ticos. Et qnz cardiaci est proueniens ex coi-
tare stomaci et uocatur cardiaci stomacica d q.
Alexander loquutus fuit. Et cura cardiaci
cordialis siue debilitatis cordis e cura malicie
pplonis que facit illaz de qua supra plene e di-
ctuz et adhuc dicit in cura tremoris cordis et
sincopis. Dicit Albertus bon. paties cardia-
caz et debilitate cordis ex ca frigida utat clare
to facto ex quarta una boni uini albi odoriferi
cu3 lb. i. zuchari albi et. 3. vi. cinamomi et. 3. iij.
3eri et. 3. ij. galage. et. 3. i. gari. aut utat nino qd
parisi uocatur ypocras uel ypocraticu. utamz
dyamusco dulci et alijs electuarijs cordialibus
calidis. Et si aderit ma flatuca uel mica
efietur. Et si fuerit a ca calida pfert triafan-
dalu zucay rosay. dyaboraginatu. pfectio de
sandal et corall. Et alie pfectiones frigide cor-
diales. Et si puenit ex effione aut paucitate

spus sicut in qualescentibus ex febribus una
patiens leticia et gaudio motu pauco et sompno
multo. Et cibetur cibis cordialibus resump-
tuis et uino odorifero. Hanc bonu uinu bo-
nu facit colores et auget uires. Electuarium
cordiale restauratiu. R. pincay mudatay i aq.
calida pruis ifusay. 3. yij. amigdal. dulcium et
fistioz mudatay an. 3. iij. seius coiuz frigido
ruz mudatay an. 3. ij. seius portulace fuci liquir.
an. 3. iij. olei amigd dulciu recentis. 3. iij. si ri-
ci erudi recentis et de ani mutatis icisi. 3. S. et
nao electi. 3. vii. gari. coriadi lignali. an. 3. ij.
croci. 3. i. nadi. 3. S. coraloz rub. magarunay an.
3. ii. abze. 3. i. et alioz lapidu ptioloz ad libitu
carnu limaciay et testudinu uel pulloz aut per-
dich zucas lb. i. zucari albi solidi lb. iij. dissol-
uatur zucas in succo pomoy redolentium et suc-
co buglose et aqua ros et decoquat et cu eo i mor-
tario oia pficiant diu miscendo et cu pistello co-
tundendo. Dicit. Ruer. grana granatoz aceto-
soz et muzzoru i cibo et post cib sumpta. Et si
multiter succus eoz in cibis et salisamens et qd
metis posimus et siripus ex eo factus bibitus p-
hibet corruptione ciboy et potus i stomacho qui
e ca cardiaci. Ad mitem cardiaci multum
uaret si cu decoctione thimi uel epithimi colla-
ta offerat puluis ossis d corde cerui Et melissa
i cinno comesta pfert cardiaci q no sunt dor-
mire Et fortasse facit hoc dicit. Ruer. q. aperit
opilatione cerebri. Et metra specialiter odora-
ta remouet defectu animi. Et cu aia loquit. i.
deficit propter caliditatem odor cucumeris suc-
currit ei et succus cucurbite bibitus. Uinu ul
ros. aqua ifusionis sere et pprie unct i helmes
qn in sole dimittitur et manib postea fricat do-
nec ois uirtus ei remaneat i uino uel aqua ros
et postea bibitur cardiaci subueit frigide uinu.
et calide aqua ros. In cardiaci aut dyaforetica
multu uaret iunctio cu albumine oui solo ul mix-
to cu aqua ros. uel aqua miri. Dicit zoar q.
comestio citonioz assatozium post cib affert
leticia et fugat pigrina. Borrago et buglosa et
melissa et ozimu garosiflatu cu comeditur aliqd
ipsoz aut bibitur succus ei uaret tristib sine
ca. Et herba aristologia subsumigata aut ar-
temisia infantes tristes ylares redit Et dicitur
q. succus broti uel brome bibu gaudiu magnu
facit. Et epithimu sumptu remouet suspiria
et malitia et corrosioe humoy ueniencia. et semen
rassani demestici bibitu idet facit. Et dicit.
Lofstantin i pategni q. iacini et pprie granate
supra remouet suspiria.

Ca. 14. de tremore cordis.

Tremor cordis qnz scti
tur large p tre-
more salu pulsui et iectigatioe. et
qnz sumit proprie pro tremore
disticto salui pulsui et iectiga-
tioni. frequenter in ista uocabula synonyme ab au-
ctoribus sumuntur unus pro altero ponentibus et
de oibus in uno determinat capitulo. Et tre-
mor quidem cordis a serapioe uocatur casar. in
ab hali. palpitatio et q. qnens uocat buboles
et interdus dolor cordis uocari reperit. Et
B. 3.

omnia predicta significant nocumētū cordis p̄ter
nāz et sic sunt accidens. s. opatio lesa. Uez
ab auctoribus iducta sunt ad significandū malaz
disponē cordis ob quā cor motu mouet p̄ter
nāz et sic dicitur egritudo. Et possunt p̄side
rari dupliciter. uno mō i p̄p̄tōe ad p̄ceptōz no
cumentū qd uult uirtus per illum motū depelle
re et a se excutere et ut sic est accidens uirtutis
alia sensitiue. Naturalis enim uirtus expulsi
ua nō mouetur ad expellendū nisi nocumēto per
cepto. Alio mō in p̄p̄tōe ad ip̄z motū p̄ter
nāz et sic est accidēs uirtutis nālis expulsiue. n̄
enī est accidēs uirtutis motiue uolūtariē cum
ut patuit nō hēt cor motū uolūtariū s̄ nālē. Hō
n. sunt isti motus uere tremor s̄ quedā agita
tio īp̄mota et īordinata. Dicunt tñ quidaz q
pōt aliquatē reduci ad motū uolūtariū īq̄uū
tenet locū motus uolūtarij. Differunt autē et
distinguntur p̄dicti motus ab īuicē fm plus et
minus potētie eāe et malicie. Iecutatio. n. ē mo
tus tremul' ualde diuinus ita ut aliquando non
p̄cipiat īp̄z patiens nisi apud motū corporis
aut apud uenerabiliū p̄nūaz. Et pulsus cor
dis qui ē alio noīe titilatio uocatur est motus
maior quā iecutatio qui p̄cipiat a patiente ē
īp̄o stante i quietē. Dixit ga⁵ de interiori
bus. Est et alia passio cordis. titilatio in qua so
lum apperit i firmo q cor eius titilando circa hu
mores mouetur. Neq̄ mirandum est multos
humores aliqñ in capsula cordis coadunari ip
suz ab oportuna dilataōe sui p̄hibentes. Et
salus est adhuc motus maior pulsū in quo ap
pet patienti et ē tangenti pectus eius q cor sit
quasi saltans querens exire de loco suo et extra
corpus egredi. De quo dixit ga⁴ affo.
sicut 7° ponit q̄nētus. salus cordis est quidā
motus spissus et uelox de corde qui sitatur re
ctigatōne. est tñ maior et difficilior īp̄a. Ap.
autē in libro de respiratōe dixit salus cordis ē
q̄strictio calidi cordis p̄ refrigeratōez super
fluum. Et tremor cordis predicta contra
distinguitur est motus cordis tremulus quo ma
ni fesse cor tremere p̄cipitur. Dixit enim
de ip̄o. Hinc. Tremor cordis ē motus tremul'
accidēs. ei. s. p̄pter rē p̄ternaturā p̄hibē
tē īp̄m a p̄pleta dilataōe et q̄strictōe. uñ cor
tunc mouetur agitatue et īordinate uelociter et
frequēter festinādo ad dilataōnē et q̄strictōez.
Dicit q̄ tremor cordis et sicut ē alij mēbris
duob' modis accit. uno mō nocumēto p̄cepto
quo mouet uirtus expulsiua ad expellēdū ip̄z
uel ad fugiēdū ab eo uel ad utrūq̄ sicut accit
tremor i p̄ncipis porismoz febriū. Alio mō
nō ex nocumēto p̄cepto s̄ p̄pter cordis ul' al
terius mēbris debilitatē uel ēi ton' corporis si
cut apparet i qualescētib' et cū accidit isto mō
corpore uel mēbro stante quieto nō tremit s̄
cū uult moueri et non pōt tunc tremere. Et tre
mor qñz accidit i corde per p̄p̄tate et cām p
p̄tā i ip̄o corde et qñz per cōitātē aut ton' aut
alij' p̄ncipalis mēbris. Et q̄ ē per p̄p̄tate
tates fit dixit. Hinc. altera septē cārum q̄ sunt
mala p̄p̄o pura. mala p̄p̄o cū mā. apostema. so
lūmō p̄nūaz. cā extrāea. morsus uenenosoz
uel uermis uētris et uehēmētia sēsus ei' qua
re pau' a quolibet mīmo p̄ueniente ad ip̄m.

Et mala p̄p̄o pura pro tāto ē cā tremoris
pro quāto ois mala p̄p̄o dominās accidere fa
ciat debilitatē. Et ois debilitas dixit. Hinc.
facit accidēre motū agitatū. i. tremulū quasi ip
sa expellat a se ip̄o aliq̄d nocumētū. Et ē
hoc uez dūmō nō sit illa debilitas tāta q nō re
maneat uirtus potēs querere expulsiōnē illi' s̄
diz p̄seuerat i corde relidū uirtutis suple ad
querendū expulsiōz nocumētū. Et dixit. Al.
unaqueq̄ p̄p̄onū simpliciū. s. et p̄p̄onū facit
illud. s. debilitatē uirtutis unde pōt accidere tre
mor. Et tā mala p̄p̄o fiens q̄ facta pōt ēē
cā tremoris s̄ diuersimode. Hāz fiens ē cā
eius ex p̄ceptōe nocumētū qd infert quo p̄cepto
mouet uirtus ad expellēdū. S̄ mala p̄p̄o fa
cia non est cā tremoris q̄ p̄cipiat eius nocumē
tū et moueat inde uirtus ad expulsiōz. sed ē cā
eius q̄ debilitat uirtutē que debilitata uult mo
uere cor motu quo nō pōt uñ tremere. Et q̄uis
stante mala p̄p̄one facta uirtus semp sit debi
lis nō tñ semp adest tremor q̄ non semp est ita
debilis q̄ sit cā eius uñ aliqñ quiescit sicut hoc
ēi q̄tingit in mala p̄p̄one fiens. Incipit autē
tremor cū aliqua noua cā ledens superuenit
uirtuti debilitate. Nec tamen illa noua cau
sa dicitur causa tremoris quia de se non esset
sufficiens ad inducēdū tremores sed illū iducit
mediante illa mala p̄p̄one fiens aut facta qua
uirtus ē debilis. Est tamē cā irritās uirtutem
s̄ nō sit facit tremorē et hec quidē ē mā que
aut ē sāguinea. aut ē colica aut fūca. aut mīca.
aut ē uērosa. Et mā humoralis aut facit tre
morē per sui quātūatē opprimēdo uirtutem. et
qñz per sui malā p̄p̄rietatē et qñz facit illud
opilādo que opilatio cadit i cūribus sāguis et
spiritus i corde et que secūtur ip̄s ut i sua cap
sula et qñz cadit i uenīs sētibilibus. i. pulsantib'.
s. artarijs pulmonis uel sētibilibus. i. magnis
siue sint uene siue artarie ut 4°. de interiorib'
recitatur. Hal. de. Medico dñe pulsū maluz et
danielium fetidum et salus quidē cordis p̄ ma
iori parte erit ex sāguine mīco. Dixit. Raf.
7°. q̄nētus et quidā dicunt q̄ p̄m ēa cā uēro
sa in corde p̄tenta. Dicit quidā q̄ qñ aliqua
mala mā i corde coadunatur tunc uirtus eius co
natur crebre et sepius circa attractū aere et
eius expulsiōnē ut acri admisceat et dissoluat
cū eo mā illa mala et talis crebri s̄m' morē tre
mor. Et apā calidū i p̄ncipio facit tremorē
dein s̄ncopim dein īterfici i spacio breui et
qñz facit apā frigidū sed i longiori spacio ita
ut alij p̄ueniat ad 3^m. diem. Dixit. Serap.
apostemata. s. sāguinea et almei re. i. colica q̄
fiunt in corde absq̄ cā apparente p̄cedit s̄n
copis que uocatur p̄p̄rie uisid. et hec quidez
s̄ncopis qñz accidit multociēs subito aut tra
bit morē uelocē et solūmō q̄. lūatis accidēs i
corde primo iducit tremorē. Et cā extranea
faciens tremorē ē sicut dolor q̄secuit et p̄mu
tatiō materre ap̄atum uicimoz mēbroz ad cor
et potus uenenosoz. Morsus quidē serpētū
et scorpionū punctura et alioz reptilium ueneno
soz et uermis ē qui sunt i uētre et p̄p̄rie qñ
ascendunt in cibo et fece ad superiora mirach
et stomachū uel ut dixit. Med. cū p̄ueniunt ad cor
tremorē faciunt. Subulatiō uero spūs hūis

accidit tremor cordis ex quolibet uentositate
generata in spacio qd est inter ipm & pñiculus
eius aut in corpe pñiculi eius aut in uenis ip
suis. Et ex quolibet qualitate frigida uel calida
adueniente cordi ita q post potu aque frigide
aduenit eis tremor pñiculi q pducit illud ad debi
litate in opatomb suis. f. pñiculus. Dixi ga
de acciden & morbo & ponitur 7° qñtius. salt
accidit ex generatõe sanguis grossi nigri i cpe
cum pcedit ex eo sanguis mlie ad cor. Dixi
Et ubi supra. cā saltus cordis est cōrābescētia
utpote in infirmitate q uocatur palmo. i. euca
& in alijs infirmitatibus & in timorib. & n. si
mētes infirigidantur fm supiora. calidū aut fugi
ens & pñiculus facit saltus ita ut ali qñ moriant
aialia pp timorē & dispōnē egritudinalē & extē
guant. Tremor uero cordis per cōtate est
aut pp cāz in pñiculo. f. capula cord aut i mul
tis alijs cōtātib. et aut in toto. Dixi aut.
tremor cordis facit cū cōtate aut est cōtate
totius sicut qui fit in febrilibus & pprie pestilē
tialibus. Et qñz accidit ut dicunt post febre
ex mā mala que remāsit in corde post crisi. aut
cōtate cū aliquo mēbro & pprie cū pñiculo
suo qñ accidit in ipō apā aut cum stomaco cum
in ipō est humor viscosus utreus aut collicus
mordicatus aut cū corruptur in eo cibis.
Dixi n. ga. & ponitur 7° qñtius. quedam
spēs saltus fit ex corruptõe cibary exstis i sto
maco aut dixi aut. pp bothor i ore stōaci aut
pp attractionē & pñiculus succedēte labori si cū
fieri pñiculus cū unguibus & tremor inde
stomacis & cōtate in tremor cordi. Et forte n
discernitur inter tremorē stōacis & cordis.
est. n. res ualde sitis illi. aut cōtate pñiculus cu
multiplicatur opilato in pte qua obuiat cordi
& nō penetrat banelius fm mōs suos. Et istud
indicat pñiculus banelius nō securā. Dixi
Johāciū. salt^o cordis est de passionibus oris
stomaci. & accidit qñz aut ex causa hūoris pñi
gētis pñiculus in ore stōaci et mordentis uche
mēter cū aut ex cā lumbricoz generatoz i uen
tre quociens ascendit ad locum ipz. Dicunt
saltus ut pñiculus fit a mā uentosa grossa aut ab ac
cidentibus aīe ut in timore forti. & tegugatio
ut pñiculus fit a mala pñione humida cum mā hūi
da pñenta in capula cordis. & pulsus & timor ut
pñiculus fime a mala pñione pura uel mālū. unusq
qñ in istoz motus pōt fieri a quacūq egritudi
ne cordis. uex in iectigatõe egritudo est leuē
deri in saltu postea in pulsū. aliqui tñ premittūt
saltum pulsui & ultimo in tremore. in eo. n. res ē
gramoz qñ in alijs. Et dicunt accidit aliquan
do in corde debilitas ex defectu spūs & caloris
in corde propter cuius impotentiam ad resoluē
dum excreantur aliqñ in corde uapoz pducens
ad iectigationem siue pulsū. Et cum
adeft in corde paucus spiritus et calor est
extrinsece ut maxime accidentia anime ymo
& quilibet paru^o motus corporis uel hūorū ex
citant predictos motus que cāe nō iprimerēt si
i corde foret copia spiritū & caloris inati. Et
narratis pōt quis reducere predictas cās i cās
intrinsecas & extrinsecas siue i primitiuals & cor
porales. Dicunt tremor cordis frequētus ac
cidit macilentis hūibus pñiculus multū tenuē

causis extrinsecis & sili mlieis et hūibus cor
frigidis a quacūq cā. Et tremor cordis ali
ē qñtius ali^o periodicās dē tēpore i tēpus iua
dens sicut qui solitus ē iuadere semel in anno
uere uel autumnio uel alio tēpore sicut de men
se in mēse siue de septimana i septimanā siue
per āplius tēpus aut min^o cū ordine uel absq
ordine. Et qñz ē tremor cordis accidēs cre
ticum factū fm semitā crisi ex morib^o accidenti
bus hūoribus motis ad crisi ut cor uapozib^o.
Et. Rastis 7° qñtius. Dico uidi saltū cor
dis paruū croncum nō nocuū hūi ipm in ali
quo neq i qñtius aut nō i extenuatõe quo
ciens fuerit siue febre & dixi uidi ēt quēdā hū
tem saltus cordis & pulsū malum uidelicet maxi
mū app. rentē cū manus appōita fuerit super
pñiculus cū responso & iectinationē uehemēti et
pulsū manifestatē ita q ualde eleuabāt caro in
de nulla minuitõe pñerēte ei. tñ nō erat i eo ali
qua liquefactō. unde ipectiendū ē i hoc. & subdit
pñiculus ē ante tres annos hoc pñebatur ante
sonus & responsus cordis eius a remotis man
feste. Dixi. Sal. 5°. de iteriorib^o uillat dōz
cordis sanis euenire repiti absq manifestis
accidētib^o.

Signa generis tremorē cordis oēm. f.
iectigationē salum pulsū & tre
morē proprie sumptum significat pulsus diuer
sus trāsiens terminus i diuersitate sensu pcepta
i magnitudine & paruitate uelocitate & tarditate
& frequētia & raritate. nā i omnibus dictis di
spōitionib^o ē motus iordinatus i corde habēs
diuersitatē multā ad quē sequit^o motus artaria
rū multum diuersus cū hēat pñicipiū a motu
cordis. Uex ista diuersitas maior ē i tremore
deinde i pulsū ē minor & postea i saltū & ultimo
minor ē in iectigatõe Et cā diuersitas pulsus
ē uirtus agitata & oppressa. Et quāuis pulsus
tremulus sit diuersus. & diuersus sequatur ad
oēs dictas dispōnes. tremulus tñ nō sequit^o ad
oēs. ymo nō nisi ad unā. f. ad tremorē proprie
sūptum. quāuis tñ i oibus dictis dispōibus. ue
mat cor. nō tamē sēper tremēte corde tremūt ar
taria. & rō ē qz ad tremorē faciendum ut dictus
ē supra oportet ut uirtus sit pñerua ad posse
mouere. mō possibīle ē q uirtus sit pñerua in
corde & nō i artaria ac ēt qz nō sēper artaria
mouet fm metum cordis ymo qñz mouet motu
cāe sue d. spōis. Et dixi. Quic. pulsus hūis
tremorem cordis multociēs assimilatur pulsui
habētis asma. Et percipit oīs spēs tremo
ris cordis a medico apponēte manum suā sup
mamillā sinistram & etiam aliqñ percipit ab in
firmo & c.

Signa autē specierum dictaz inter se
distictaz fm cās sunt q in facto
a cā humida ē uehemētia leuatis pulsus & sētit
hūis cū quasi cor. ei^o esset i aqua natans. Et
dixi. Serap. si fuerit ex humiditate iclusa i pā
niculo cordis panēs sētit cor eius quasi i aq^o
pñoueri & si fuerit ex sanguie adfunt signa ca
liditatis & iñlāmationis & uelocitas pulsus in
hora tremoris sed i hora in qua nō est tremor
pulsus est magnus. Et si fuerit ex colera si
gnificatur aduēti egritudinē colericā. & durī
tatis quēdā erit i pulsū & uehemētia iñlāmatio
nis & sitis cūz siccitate lingue & palati & erit in
B. 4.

pulsu uelocitate et frequētia et erit patiens uelox
ad irā. Et si facit ex fūte erit patiens cūpi
gratia absq; sin et absq; duritie i pulsu. Et
i facto ex mīa adertit mīa et sollicitudo sicut
aduerne q̄ ē i terra aliena et recordat de terra
sua et de suis ut dicit littera extra et erit corrup
tio ymaginatiois et timor et subiectitas et habi
tudo erit mīa cū duritie i pulsu. I factū uero
a uelocitate pura significat uelocitas resoluens
eius et cito aduenit et cito recedit et leuitas labo
ris eius et paucitas diuersitatis i pulsu qz mā
ueloxa i pulsu nō agnauat. Et factū a plexio
ne calida significat inflāmato uehemēs abiq;
tētibilitate humiditatis i qua natet cor et ueloci
tas et frequētia pulsi? Et in hora in qua nō exē
tat tremor et accidit post cās spasmofantes si
ne mā. i. post cās ptractionē et exiccationē fa
ciētes et accidit i ethica febre et similibus. Et
factū a frigore significat cāe que precesserunt
exiguētes calozē innatū ex cūombus foribus et
alijs. i. cās iducenubus? frigiditātē p se uel p ac
cidēs et signifi cāt ipm egritudines frigide. Et
pulsus tardus et rarus non solum in hora tremo
ris sed etiaz in hora quietis ab eo. Et factū
ab apate cordis uel capsule significant signa
illius apatis. Et si hū facium a solutioe pmuta
tis in corde significat sua causa. Et factū ab
opilarōe significat diuersitas pulsus in puitate
et magnitudine et debilitate fortitudinis cū pri
uatione signoz repleonis. In facto uero a debi
litate uirtutis nō cadit in pulsu diuersitas in de
bilitate et fortitudie qz semp est debilis. De
cunt tñ q̄ aliquā necessitate cogēte pōt aliqua p
cussio fortis fieri que nō pdurat nō redit i3 in
alijs differentijs pulsus temp est diuersitas.

Et in facto ex repleone pulsus est diuersus
in oibus differentijs pterq; in magnitudine et
puitate qz semp est paus ppter agnauationē.

Et si aliquā necessitate cogente accidit aliqua
pussio magna ista non est pdurans nō rediens

Et factum a subtilitate sensus significat for
titudō pulsus ymo fortitudo pulsus et ipius ma
gnitudo sunt si significatōes pme significatōes ipz

Et sanitas hancitū et incolumitas alioz m
broz. Et certificant ipm si fuerit corpus cum
frequētia huius tremoris incolume et uirtus cō
seruata ut p̄fuerit in opatōibus sana. Et illi
in quibus plim accidit ille tremor sunt sup quo
rū facies aparuerūt uestigia passionū alius q̄uis
sint pue aduenit enī eis tremor ē et a pua causa

Factus aut a cōitate totū ut in febribus est ma
nifestus. Et crene cognoscit ex signis cri
sis. Et factus a stomaco significant dispōnes
stomaci et appetit et. Et qd expellit ab ipō in
uolū et egestione et ymaginatioes sez cūenien
tes i oclis l' ut dicit qdam ymaginatioes. i.
apetitus diuersi. Et nauica et pūcio in stomaco

et alenatio eius in tempore uacuitatis stomaci
nisi sit ex colera efusa ad ipm in tempore uacui
tatis et qz sit uehemēs in hora in qua cibus in
cipit digeri. Et dixit Ainc. ex eis que signi
ficant ipm. i. i3 esse uel uetuz statz sunt salina
currēs ex ore et dolor in stomaco sicut qui sit
a p̄strictione ungauz et pūctura capz ut alicuius
auis cūz cūenit subno ipa p̄stri cūo et pūctura
in ore stōaci. Et factus a cōitate p̄lonis sciē

qz hū eam est p̄pans aīmati et adūnt signa
hūiditatis pulmonis et opilarōis ei. Et fa
ctū a uenens uel morsu uenenosoz uel ē a hūi
bus uentris significat cā sua cū signis cāe sue
et pūctōe signoz capz alioz. Et dicit quidā
qz factus a hūibus plus accidit an cibus et cum
cibus assumitur incipit descendere et remitti.

Dixit Ainc. tremor cordis qm supfluit termi
natur ad sincopi. Et qm magis supfluit terianz
ad mortem. Dixit. Kalis. 7. pūctōis. mori
unt oēs qui patiunt iecitigationē isepetabilem
uel cū sincopi et febribus acutis. Dixit. Ainc.
si quis querit de tremore cordis post egritu
dines et hēt nauicā et cuomut colerā et nō remo
uet nauicā ē malū et significat spasmū stōaci. i.
motū stomacalē simulē spasmū. i. singulū qm si
gnificatur qz colera p̄fina ibibita ē i uili sto
maci que nō remouet uomitu. Hord. uero
dixit si post tremorē cordis accit uōius p̄fissi
nō et tremor nō cessat significat spasmum stoma
ci et mortē. Et dixit. Hord. si aliqz patiē
tremorē cordis longo tempore et subito enenit si
bi sincopis expeditū ē negotiū eius qz cā eius
ē equata. Dixit. Ainc. Ille cui accit tremor
cordis assiduus de seipso sollicitus ēē debet ne
subito subripat a morte. Dicit quidā qz tre
mor cordis inabil ē si eius cā sanabilis sit. et
hoc nisi negligēcia aut errore ipediāt. Et cu
ra eius aut attēditur tempore itepolarōis et est
eius p̄seruatio ne redeat et qz antēditur tēpo
re porisui et ē remotio ipsius et tā p̄seruatio
quā curatio hēt regimē uite et spālē. Pro ge
nerali tñ regimine ei? regimē sufficiat generale
dictū supra ad egritudines cordis. Regimē
aut spālē duplici p̄ficiat iūmēto. i. dicta et
ponone. Et i facto a caliditate tā i p̄serua
tione qz curatioe dixit Ainc. Alitena illud quod
generat hūorē colerā cū ymo ē et quod generat
sanguinē suple et oēs cās calefaciētes. Et in
uā ex p̄mutatioe eius ab aere suo ad aerē fri
gidū. istud enī reducit ad sanitatē et sunt in came
ra ei? et rrozandēs et odoramēta cāphozata. i. in
quib? ponitur de cāphozā et sit ex sandal pūctā
et nō ē malū ut rrozet super ea aliqd uini cū ta
li quantitate qua nō calefaciat sed penetrare fa
ciat aromantitātē eoz ad cor. Et cū res fue
rit uehemēs inflāmatiōis. stude ut sit aer ei?
i frigidus ultima i frigidatōe. Dixit. qstan.
in estate locus eligendus est frigidus in quo
sint salices et silia. Et in eo letent et gaudeant
et quiescāt et oclent et somno utant sufficiēti ad
digōez. Et si aliquā an cūb exercitiū sit il
lud per loca plana uel delectabilia. Et fricatio
cum odoriferis frigidis fiat lenis. Dixit. A.
opet ut cibent patiens cūz eo qd paz est. i. qd
pauus et subule exhibet alimētū sicut est panis
infusus in aqua ros in qua est paz uini odore
ri et panis cū rob. l' cū sir? de pomis et lac acc
rosus sine butiro qd est tēporis p̄piciū qmōiō
ni. i. ad acetositatē. Itā si esset mīri temporis iā
querteret ad putrefactōē et iō dixit nō sit lac
acetosum ualde quale sez est cū ē elongatū a cō
motione. i. i3. n. tunc factum est acetosum ualde
de quo qz necessariū est ut des ei in potu ab
i. l3 usq; ad l3. q. et erit ei loco cibi et medicie
Almā. aut dixit. lac de quo butir est. extra

ad bibendum datur ut significaret qd fm uari
as dispōnes pūit acetosū & n̄ acetosū. Et di
xit. Quic. si loco cibi necessariū ē ut p̄fortet cū
mica panis & tortellis fiat. scz cū lacte sumptus
uel sine lacte Et de quētibz sunt dixit. Aue.
cucurbita & blittis scz & similia ex oleribz frigi
dis & fructus frigidī. Et si tolerat carnē di
xit. Quic. the māt caribus pulloz et perdicuz
& fasanopz qm̄ hēt proprietatē i hac re pp̄ fri
giditatē p̄p̄tōis sue. Alia littera hēt pulloz
perdicū & fasanopz & ē melior. & sunt iste carnes
facile acetose cū succis fructuū. f. acetosoz & agre
sta & pomis acetosis & aceto acuto mixto cū aq̄
rosā & aqua salicis. Et Alimā dixit. Nutriant
tur ex pullis cū aceto & succo uue acerbe. & ace
tosis & sirupū acetosū de zucaro. bibat & hoc in
calido cum febre. Et Quic. dixit. Qd si res
fuerit uehemēs & adit īflāmatio da eis aquaz
frigidā & aquā mīus mixtā cū aqua rosata dan
do sorbitionē post sorbitionē & hoc uirtute en
te forti. Si uero uirtus debilis fuerit n̄ erit
excusatio quin permisceas cū dictis rebz frigi
dis aliquid ex calidis ut nō timeat per illa ex
tictio caliditatis inare. Dixit. Ralis 7. q̄
nēus. Propter uidi ad salutē cordis ex caliditate
trāsmutāda ē habitatio ei de aere ei ad aeres
frigidū in ultimitate frigiditatis qm̄ qualescet
oio. Qd si b̄tauerit i regione calida non erit
longa uita. iōqz ut de hoc habeat refugū īsepe
rabiliter utatur uiue et lactucis canēdo balneū
& detētiōē banclitus et laborē oio. et ēplāstra
pectus cū sandalis & cāphora Et de melioribus
medicinis sunt troc. de cāphora sumpti cū si ru
po citomoz. Et mīuūde uat msi extenuatū
sit corpus eius et lac uacū accidū sumptus cō
ueniēs ē ei. In facto autē a frigiditate tā in
preseruatiōē q̄ i curatiōē tota dieta debet ten
dere ad calidū. morā trabēdo i aere calido odo
rificato cum herbis & ramis et aromantibz cal
dis & trāsfere do habitatiōē ei ad regionē ca
lidā ad quā si permittari nō possibile erit ei ut
tur cibis calidis acui & potētia & si p̄p̄tōibus
q̄ditis cū sp̄ibus calidis & sunt faciliē digōnis
dix. n. bali. Pascēdē eger cū dīgeri faciliū
qui faciliē trāsmutētur & uinū bibant po
tēs puz & odorifex. Et in facto ab humidita
te totuz regimē debet esse exiccatū sicut in fa
cto a siccitate totuz regimē uertatur ad b̄ctam
dum q̄tuz possibile fuerit. Qd si cū mala cō
plexione calida peccauerit sanguis alienē oē
qd generat sanguinē. Et si humor colic⁹ habun
dauerit in stomaco & ore eius. dixit Alexan.
nihil est ei ita iuuatū sicut cū qui tarde di
gerūt & difficile corrūpūt ut pedes & alia ex
trema alius. Et in mala p̄p̄tione frigida cum
fate alienemz omne qd f̄ta generat ex cibis &
potibus sicut si fuerit cum mīa alienemz omne
qd mīcū generat b̄tore & cibē. unūqzqz cibis
generantibz b̄tore dīantī opposituz. Dixit. n.
Alim. in flanco cibetur aqua cicēris et pullus co
lumbopz et caribus puz autum et alcanabit.
De facto autē a uentositate dixit Alim. qd est
leuior & facili⁹. scz facto a cā b̄tore qz non
est cū ea grauitas in mēbro & qz uentositas ei
n̄ & facili⁹ resoluit. Et patiens alienandus est
a cibis & potibus uaporosis & uentositatē gene

rantibus & utatur carminatiuis & uentositatis
dissoluiis. Preseruatio autē & curatiō p̄ potōnē
duas hēt intētiōes generales quaz una ē ad
alterandum malā p̄p̄tōnē tremorē facientē. et
alia respicit cāz ei cā abscondendo & pōt addi
3^a que est ad corrigēdū accidentia. Et prime
due intētiōes q̄z uersantur circa tremorē p̄
prietatis et q̄z circa tremorē cōitatis. Et
prima quidē intētiō in mala p̄p̄tione pura suffi
ciens est cū remotione & abiectione cuiuscunqz
cāz p̄mitte facientis aut p̄seruantis eaz. & iam
quidē supra dictum est in capitulo male p̄p̄o
nis cordis qd unaqueqz hēt curati. Dixit
Ba 5^a de interioribus. quibusqz sanis iecti
gatio p̄tingit absqz manifestis accidentibus
detractiōe sanguis iuuat scz dato qd sint si
gna plectoric in eis & maxime dixit qd si subti
libus diēis affuefecerit. Et dixit scio quos
dam omni anno in uere hoc malū hēre solitos
& seruantes bonaz dietā cum sola flobotomia
euasisse in tribus ānis & deā coactos sua con
suetudine. sanguinē priusqz paterētū dīactis
se & sic affuefecerunt pluribus ānis. Et dix.
tūlationē & pulsus et tremores cordis pluzibz
sanis & uicibz eueire reperiri sine manifestis
accētibz. q̄busqz tū p̄tingit sāguis detractiōē
iuuat. Et maxie si subilibus diēis affuecāt.
h. n. dno sāguis mīuūdiez replēre et oppulāt
educēt. Uez multitudine extenuata dicie i lōgo
ri tēpore corrigi q̄ estōne. Qd si cacochima
simul cū multitudine fecerit. f. sāguis uel masse
sanguinee flōmia prius fienda ē uel aliquid re
nēs locum eius deī fienda ē purgatiō cacoci
mie. si uero cacochimia sine multitudine fuerit
purgatiō fienda ē cum medicina p̄tistamē edu
cente humorē. Et referunt proprie h uerba
galien ad preseruatiā haberi ad diuersiōnem
et cūōnē ei p̄missa ipsi digōne si necessaria fu
erit preparatiō ei cūōnē. Dixit. itaqz Serap.
b̄tō tremorē ex replōne curatur per flōmiam.
Dixit. Alimā. Si cū cordis tremore fuerit
pulsus et febris uelociter eger de basilica mīu
endus ē. Dixit. Quic. i materiali ferē auxiliū
cuz cūctus & si quidē replō fuerit ex sāguine
fiat cūo cuz flobotomia et extractiōe sanguinis
. f. cuz scarificatiōe uel sanguisuctis aut puocati
ōe emorroidaz uel mēstruoz uel sanguis nar. f.
fm uarias dispōnes & hoc ubi nō possit fieri
flōmia aut nō sufficiens. Et si fuerit replō
propter humorē flegmaticū. fiat cūo eius cū me
dicinis quaz ip̄ctio insequit cor & illaz que
quētiētores sūt yere magne b̄tūitates edūcantes
uiscosas qz parue yere cū nō possint educere
b̄torem uiscosus a paribz cordis paz ualerent
Et si fuerit dixit. Alim. propter sanguinē me
lācolicum loci lōginqz. i. cū generatiōis primū
ē locus lōginqz a corde ut qz talis loc⁹ sit ep̄ar
qui postea mittat illū sanguinē melācolicum ad
cor uel qz talis sanguis p̄tineatur i loco lōgū
quo ut splene qz postea cōicez cordi tunc dix.
Alim. fiat flōmia et tēperetur ep̄ar i quo gene
retur. uel splen aut aliud mēbz i quo p̄tinetur.
& si fuerit alius b̄tore mīcus ebetur cū eo qd
si sicut yera. Rūfini & logodion & alia q̄ eua
cūat humorē melācolicū. & si fuerit mīa calidas.
colerica cū illā cū eo qd quēnit sicut cū triferā
B. 5.

farraceica et similibus. Et si necessarium fuerit post s'omni mundificacoe sanguinem mundifica illum cu mundificacoe sanguinis superius dictus. Post cuone aut oportet attendere. qm si rema ferit aliqua mala p'plexio o3 ea destruere cu al terantibus ad oppositu. Et o3 ad cor attendere cu p'fortantibus ipm et sedantibus tremore ei. Que si fuerit calida dixit. Auic. da ad sorbe dam aquam uel sirupum de fructibus frigi dis scilicet et aromaticis sicut est qui fit de pomis de semi et de acetositate citri et similes Et si tibi necessarium est ut dissoluas i eo cam phoram fac et da dyamuscum dulce et lenificans infrigidatu. et p'fert oxizacara et sirupus de en diuina et de cicorea et de borragine et electuaria et p'fectiones frigide. Et supra pectus pone linumeta epithiata et emplata infrigidantia cum aromaticitate. Et dixit Auic. qnz est necessarium puenire ad infrigidantia fortiora et magis pura ymo et ad narconica et dixit si supluat infirmaco et augetur res et uimetur ne sit principiu apatis nescigiu tunc fortasse est necessarium tibi ut i po tu des semet maderagore cu3 apio sz sint pmixta et aromatizata cu musco et xilaloes crudo et co phora et croco de quibus cum illis narconicis apponatur fm uirtute et hora necessitatis. Dixit bali. i facto a caliditate post flebotomia da re o3 aquas gnatop murtop cum tamarindis. et dixit assignatio pulueris utilis. B. seise melois citruli cucumeris cucurbue et portulac. an. 3. yi. berberop terre armeice uol. ro. an. 3. iy. spo dy carabe an. 3. iy. xilaloes crudi campfore ma sticis an. 3. i. s. tere diligenter et da exagiu unu cu 3q granatop aut pomop. Qd si mala oplo remaserit frigida dixit Serap. p'fert eis tertia et metridatuz et dyamuscus dulcis et amarus et similia quando datur unuqodq3 eoz cum uino odorifero aut cu3 aqua albedebetabia et est mel lilla ut benu et hoc uerbo ei. 7. qunens. Dixit Judcus. B. cinamomi spice electe surubet doronici ozimi latop folioz an terant et cribe lent et disteperent cum succo ligue bonis et dos sit. 3. i. cu. 3. i. uini cocti est eniz mirabile ualde pferens. Dixit Baran detur. 3. i. gar. cu3 3. i. s. lactis Jre. B. saluci et emule an. 3. i. terant et dentur in potu cu aqua tepida. Electuaria optima et utile. B. lapidi preciosos ois et mar garitaz albay an. 3. i. auri et argen liatop an. 3. s. doronici croci gar. nucismus. an. 3. i. s. been albi et ruber sirici crudi incisi kelsma floz ca momilie macis cubebaz galange cardamomi xi loal storacis calaite an. 3. s. musci et ambre an. 3. s. conditi de floribus mellisse. 3. yi. dyabo ragian. 3. iy. incorporantur in modu electuaty si ne igne dos. 3. iy. cum uino odorifero. Et 7. qunens Electuaria qd a galieno uocatu est am bra faciens ad tremore cor de quo i expimen tis alchidi dz qd mauuech sciendo de eo i potu pficiebat in solatio infantum q generabatur ex eo in eo dispo silis rabue. i. risui qunuo. Et tollit coloris citrinitatem et bonam facit digoes Et non est aliquid ei si se qd taliter sit. B. rok. rubeorum. 3. vi. cypri. 3. v. gari. masticis spice yi assari an. 3. iy. canelle surubet croci an. 3. iy. mac. cadamoi nucis idice nucis muscate an. 3. i. terant et misceant i simul teredo deinde coque

dis et rotulus un? cubit cop? cu rotulis. r. aque donec remaneat tres. et eblic obet ce noui deui colent et i colatura addant penidiap rotuli. y. et coquant donec ispissent ad modu electuaty. de inde ponede sunt i eo medicne alie et agitadu e cu ligno de salice amplo donec admixtio fiat equalis deinde reponat in uase uitreo et dos ei? quolibet mane ieiuno stomacho aur. i. Dixit Auic. Medecine permurares mala p'plexio fri gida sunt uiriaca et metridatuz et dyamuscus dul ce et amay et silia ut dyambra et lenificas magm et troc. de musco et qn frigus sit forte indiges eis que sunt si cur cordument. Dixit. Forz. Lucas maiorane et buglose cu gari. sumpt multu ualet i tremori et cardiace frigidis. Hardu bibita cu frigida sedat tremore cordis et angu stia. Et quide exhibet ea cu uio ifusi ois co ei. Et i facto ex bhoze melacolicu ualet ele ctuariu qd sic fit. B. mastic spice cardamomi cubebaz gari. succi coracis citri extrop et sub tilium basilici gariofilati melisse xilal crud emule an terant et pficiant cu syrupo de buglo sa. Gentilis ualeb pferes ad tremore cordis ex humore melacolicu. B. aque melisse endune borraginis et buglose et succi pomop dulciu odo riferop an. lbz. i. issidant eis folliculop sere co tritop. 3. iy. cinamomi. 3. s. sandal citrinop se minis an. 3. iy. et post die buliant ad plum ptione tertie partis deui bene pferent manib? et coletur et i colatura pferet. 3. i. croci deinde cu lbz. i. s. zucari albi solidi fiat ualeb et ualet gariofilati et dianof et silia. Ad tremore au te i quo no e excedes caliditas. nec excedes fri giditas dixit. Tabzi fiat tragea. B. carabe cora loz marga. an. 3. iy. ozimi gariofilati xilal an. 3. vi. coriandri sicci preparati. 3. iy. s. dos aur. i. cu succo citronop. Dixit gubert. Margari te multu ualet tremori dyasoretico. et dixit in q busda pferib? similib? p'cule marine q i super ficie hnt lana melonida que ualet ad dolore den titu. quidam lapides obicuri reperiuntur qui debent accipi et dari columbis ad comeden dum nam in eorum gutturibus post tres horas depurantur. et tunc debent guttura eorum scindi et extrahi et sunt eiusdem efficacie cu mar garinis. Dixit Serap. ex bnditate p'eta i pa niculo cordis optet ut utat medicinis. resoluti uis sicut castoreo calamito motano et silibus ut exsiccent bnditas illa. Dixit bali. i facto ex uapore colle nigre da dyamuscu. Dix Serap ad pferuatoez. B. borragis sicce p'rite. 3. i. do ronici et zedoarie an. 3. iy. et misceant et detur ex eo ter in mese. f. in prin? mensis medio et si ne qritas. 3. i. cum uino optio. Et Auic. po nens hoc ides dixit. B. buglose. 3. i. surubet bu ragi an. 3. iy. et detur ter in mese. Dixit. Auic. ex eis quibus iunat hns tremore cordis est ut fecu sit semp aromaticu aliqd qm ois medicina aromatica puenit cordi et spu et roborat ipsus pp pportione qua hnt sba in qua fundatur odor ad sba sps. Et dixit. su aromaticu illud ex ge nere eoz que ei puenit i. delectat. Nam aro maticu qd no delectat no lenificat sz p'ristat uel sit ex genere eoz que pueniunt ei. f. fm dispo ne calida uel frigida. ut si sit frigida eligant cali da et ecouerso Unu in e. cum frigido iunctis

maxime miscenda sunt aliqua calida ut superius dictum est. Et cura facit pp nimum sensu cordis est ingrossare spūs et aliquantū stupefacere sensum cum rebus in frigidantibus et ipsissimis hūmibus cū aromati citate aspectum ad cor.

Et cura facit pp cās primitias ē illaz deletio et in oppositū aductō que si fuerint uenens uel morsus seu pūctura uenenosoz curantur si cur in sequenti tractatu qui est de uenenis dicitur est.

Cura aut tremoris cordis per cōtra rem res hēt intēdēs generales quaz una dicitur ad totum corpus 2^a ad spālē membz mā dāns 3^a ad ipm cor et ad utrūq. Et prima quidem pletur per correctionē male dispōis i corpore toto exnitiis uel membro mandāte ip sius malaz alterando plos. Et si affuerit mā lis illaz eūando et ad oppositū digerēdo. 2^a pletur cū pfortatione cordis ne recipiat et correctione male dispōis in eo tam poite uel de relicte. Et 3ª pletur cum phibitione regene rādis materie uel alterius dispōis male in to uel spālē mēbro et phibitione cordis a receptō ne in qua mltum opatur meatum intermedian tium pstipatio et pstrictio. Que intiones quo modo impleantur clare haberi potest ex pre dictis.

Fluctores tñ spālter locuti fuerunt de tremore accideēte pp stomacū et os ei⁹. nō si sit per trāsmisū alicui⁹ rei ad cor sed pp paf sionē proueniēte ex uicinitate cordis ad ipsum.

Dixit. ergo. Auic. si ē ex humore grosso cō tēto i stomacho curetur uomitu iucto post cibū sub assumptione subtilianū notoz in capitulo uomitus. et solutio uētris fiat post ipsū cum ye ris magnis itelligēdo ordinē predictum fm ca nones ules. f. q. fiat iceptō a uomitu qm mā so lum i stomacho ptenetur. Si autē i alijs membris ptenere et ex eis ad stomachū fluere debet i ceptio euacuatiōis fieri a solutiōe uētris ne per uōitum plus traheret de mā ad stomachū q. per ipm euacuaret ex eo. Dicunt tñ quidā q. ēt i hoc casu pōt fieri iceptio a uomitu leui d quo dicunt itellexit Auic. i uerbis predictis cū dix. q. fiat cum assumptione subtilianū. f. preparā tium ad uōitum facit. et cum dixit q. post uōitū fiat euacuatio uētris cum yeris magnis que nō esset cum eis fieda si uomitus pcessisset foris.

Qd si fuerit propter colerā dixit Auic. de clina naturā ad lenitatē idest fac uētrē fluxibile ut mā colerica declinet ad eū et euacuet suple. et si nō suffecerit lenitas eū eā cum eo qd cō uenit. Dicunt. Fluctores nō dixerunt d uōitū i hac materia timētes ne i puocatiōe eius ad uomitū mordicaret os stoāci et sic augmentum faceret i tremore cordis. Si tñ ipsa colera eēt i superiori⁹ stomachi natans ut facilis eēt ei exitus per superi⁹ posset induci uōitus faci lis qm eum sepe sequit⁹ remorio tremoris cor dis. Et si fuerit mā mlica procedēs ab epe cōicata stomacho dixit. Rasis. 7°. ptenēt aucto ritate galieni curet⁹ cū minuitiōe deiñ cū laxatiō ne cū eo q. extrahit humore nigrū. Et Rasis. dico electuariū laxatiū siue pillule perfecte pferētes colere nigre et utbratōi cordis ex ea. R. mīrob. nigroz epitrimi cretenis sticados poliō. turbit an partē. i. sal. indi lapidis lazuli an partē. 5. basilici gariofilau gariofilij folij an

partē quartā uino decoquant⁹ mirāb. cū melle et pficiant⁹ electuariū cui⁹ dosis ē 3.ij. Et si acciderit tremor cordis qz cibus corripitur i stomacho dixit. Auic. pforta digestionē eius et pfortatio qu. dē stomachi et pprie ozis eius non solū puenit qm stomachus ē i cā tremoris sed ē etiam utilis in omni tremore. Et hoc pro pter uicinitatem et fortem compassionem quam adinuicem habent cor et os stomachi. Dixit autem. Non sis. contentus in abscindendo cau sam aut in confortatione mēbri mandanti⁹ tñ ymo oz ut attendas ad cor cū medicinis cordia libus pfortantibus ipm. R. coraloz rubeoz et croci an ptes equales. Et in cā frigida cū uino debili tēparo cū aqua ros uel frigida. remouet eniz tremor cordis statiz. Exhibebis in sep timana. 3. i. pulueris que sic fit. R. zedoarie do ronic melisse et buglose an. ptes equales remo uet eniz tremores angustiaz et tiorez in nocte.

Ceroneuz in causa frigida pfortas cor et sto machū. R. laudani. 3. y. masticis terbentine. 3. y. corticū citri gar. nardi floz cānelle an. 3. 5. mu sci. 5. 5. incorporētur in mortario cum pistello calido et extendat⁹ sup corio. Et sup ceroneo ap plicetur pānus lincus sbulissim⁹ et ex pte pāni cordi et stomacho aplicetur. De intēdē autez ad accidentia dixit Auic. hūs tremorem cordis cum nausea et qui nō remouet uōitū de quo ut supra dixerat q. est sig^m maluz curatur pprie si illic sint relique febris ut i potu sumat saui ch. orderi ablutū cum aqua frigida deiñ in frigida tūz cū 3. r. zucar i q. uis ipz euomat cū h. m. ab ipo iuuat qz corroborat stoāci et in frigidat et repugnat colle et etiaz ipsam abstergit. Quod si abbores zucarū pp aditōes quaz efficit in nau sea ponant⁹ loco eius grana granatoz. et strin gant⁹ ambo crura et olfaciat camphoraz et cōfrī cent ei cum aceto. Et pōatur sup pectus pānus infusus in aqua duoz sandaloz. f. albi et ru. et cā phore et siluiz frigidoz.

Cap^m 15^m de sincopi

Victores loquentes de defectiōe uir tūis sū uarijs noibus designaue runt eaz. qñz cūz casuz uirtutis absolute noiant. qñz exsolutionē qñz malefactōez. qñz defectōez animi. qñz ex tasis. qñz lipotoiaz. qñz sincopi. et qñz casuz uir tūis subito. uel alijs sūibz noibus. que qñis sepe ab eis sumant⁹ synonōe uel unū p altero ponant⁹ predice dispōes ab eis significare dif ferunt saltez fm magis et minus uel fortasse ēt i quibusdaz pditionibus ut appebit. Casus. n. uirtutis absolute planis est nomē generis ad oēs pdictas dispōes qñol. bet ptingētes. naz in qualibet eaz cadit uirtus. uex casus uirtutis distinguitur per gradus fm magis et minus. nā aliqñ cadit. i. deficit uirtus s3 non multum. Et uocatur iste primus gradus ppe aīmi defe ctiō i quo aīofitas i eu uirilitas et corporis mūactas que a corde sano procedūt pperdunt⁹ et remanet corp⁹ absqz colore uiuido cū pūila minitate et uilitate operandi non audēs agredi operari. unde nō se adiunat sed derelinquit se

et non mittitur spiritus aialis saltem ad membra sicut debet et iste gradus primus est primum ad secundum. Est autem secundus gradus dispositio dicta lipotomia que dicitur a lipos quod est defectus et ymos quod est animus quia si animi defectus est et dispositio in qua non solum deperdit aialitas sed et potentia exercendi operationes motivas maxime fortes debiles. n. fortissime quedam exerceri possunt et hanc dispositionem plerumque apparet in infirmis licet. n. raro tamen in sanis. Et maxime cum surgunt infirmi et moventur sentiunt se in illo motu deficere unde apodiant se et non possunt moveri. sensus tamen non deperditur sed minuitur. Lipotomia quoque et defectio animi quod si idem sunt et unum pro altero ponitur. unde loquens de lipotomia proprie. Galenus. 9. terrapente dixit. defectio spiritus est. Et hic gradus primum ad tertium qui dicitur casus virtutis subito de quo Avicenna fecit capitulum speciale. Et est primum in simplici copiam que est 4. gradus differt tamen casus virtutis subito a simplici. quia casus virtutis subito proprie est prima simplicitas. quamvis etiam lipotomia et quibusdam vocetur parva simplicitas. et in casu virtutis subito est impotentia ad operationes motivas et debiles et sensus etiam quibus aut saltem multum minuitur. Et quidam dicunt quod patiens casu virtutis subito videtur audire et intelligunt que audiunt sed non possunt verbo vel signo demonstrare. Simpliciter vero et cum totali destructione utrarumque virtutum. motuum. s. et sensuum. Et dicunt et casus virtutis subito non est de essentia simplicitatis sed potest evenire subito et non subito. casus autem virtutis subito non accidit a causa manifesta sensui et hoc est intelligunt quidam per lipotomiam. s. ut non solum indicet repentinum eventum in tempore sed et in dicet eventum a non manifesta causa. Dixit. n. Avicenna. casus virtutis subito primum contingit ubi non est dolor neque solutio ventris neque apertio magni neque evacuatio magna sed alia a fluxu ventris. supplem. neque ubi est alia causa nocens manifesta. Simplicitas autem potest provenire a causa ocula et a causa manifesta. Et simplicitas quibus maior et deterior est casus virtutis subito et quibus est eorum secundum varietatem carum earum in magnitudine et malitia. Sciendum tamen est quod prima simplicitas quibus casus virtutis subito repente accidit primum ad effectum quod in utroque subito cadit virtus apparet a nobis neque in hoc differunt sed differunt quantum ad causam efficientem inducentem casum virtutis subito. Nam in casu virtutis subito semper causa efficiens inducit ipsum subito sine temporis dilatione. sed ad inducendum simplicitatem quibus operatur repente. et quibus in tempore longo. et sic apparet quod in omni simplicitate cadit virtus subito appetente siue procedat a causa subito operante siue paulatim ut in morbis chronicis est videre et fluxibus. Nam cum in huiusmodi morbis deventur per paulatinam resolutionem ad gradum debilitatis tantum. quod non amplius sustinere non possit fit casus subito. Et ex his potest haberi intellectus auctorum diffinitionum simplicitatis. dixit. n. Galienus. 12. terrapente. simplicitas est acuta contritio virtutis. i. subito casus virtutis. Et hanc. dixit. simplicitas est accidens secundum virtutis similitudinem et subita dissolutio in qua homo relinquatur quasi mortuus. Et 2. colligitur dixit Avicenna. simplicitas est subita renovatio caloris ad cor ex reliquis membris ita quod membrum regis non possit eo quod depauperant spiritum instrumentum virtutis in cor retrahere. Propter quod dixit

Galienus quod simplicitas est mors temporalis sicut mors est simplicitas perpetua. Avicenna autem dixit. simplicitas est destructio primum virtutis motive et sensibilibus per causas in corde proprias vel coincidentem. Dixit autem primum et non omnes per virtutem motivam nalem que non destruitur licet destruantur aiales vel et melius loquendo pure de aialibus motibus que non oes destruantur. Non enim destruitur virtus motiva musculorum pectoris ad hanelandum licet aliqui eorum motus sensibilibus non appareat insensibilibus tamen necessario fit nisi iuxta mortem. Accidit autem in simplici casus membrorum et impotentia regendi eos per retractionem et detractionem spiritus aialis in corde. Et quia multum est eorum de spiritu nali retrahitur debilitantur et multum virtutes nales. Alii autem destruantur modo dicto quia est multum de spiritu aiali retrahitur. Et si quid ex eo in exterioribus remanet a frigidityte corrumpitur et extinguitur.

Non possunt autem Avicenna in diffinitione sua simplicitatis subito quia relinquunt nomina quod subito accidit ex parte effectus qui repente inducit. Et dixit Avicenna. casus virtutis subito quibus consequitur simplicitas. i. quibus producit ad simplicitatem saltem ad causam qua est eo maior defectio. Et est sicut una ad ipsam. Et ipsa quidem est ut primum que producit paulatim. id est antequam eveniat talis magna simplicitas accidit casus virtutis subito. Est. n. simplicitas parva precedens magna. et. n. dixit Avicenna. infra ipsam. Et cum accidit casus virtutis subito dixit Avicenna. tunc virtus non destruitur nisi a nervis et lacertis quare hoc fit non motus cum remouetur a situ suo vel a dormitione sua nisi cum labore. Et non destruitur in casu virtutis subito a nervis et lacertis per defectum cerebri vel nervorum sicut accidit in morbis cerebri et nervorum aut privatione spiritus aialis defectu ipsorum cerebri et nervorum sed solum per defectum spiritus vitalis a corde et in corde. Cuius privationis manifestatio fit maior in nervis et lacertis et apparentior quibus in aliis membris. Ad. n. influit spiritus vitalis equaliter super omnia membra sed super quedam plus et supra quedam minus. Et scias quod prohibitio virtutis aialis in membris dicitur quibus est virtutis motive et sensitive simul et quibus virtutis motive tamen. Sunt. n. dixit Avicenna. virtutes eorum non lese. s. quantum motive quantum ipse est sensitive non sunt tolerabiles. i. perdurabiles quibus multipliciter et iterant casus virtutis l' quibus non sunt tolerabiles. s. sicut erant ante casum virtutis. sed tamen ledunt sed non quantum motive quia virtus sensibilis non eget tanta spirituum copia quantum eget motiva. Dicitur. Exolutio virtutis dicitur quasi extra solutio. quibus virtus cadit ac si extra corpus iret. vel ut quidam dicunt. exolutio virtutis solum dicitur de simplici proveniente ex minima spiritus exaltatione. Et extasis dicitur quasi extra statum mentis sitis sine posuio. Et de vera simplici in qua patiens ita extra mentem ponitur sicut qui appropinquat morti. Ex dicitur patere potest diffinitio cuiuslibet dictarum dispositionum siue graduum defectus virtutis. Que oes defectiones seu dispositiones proprie sumptae sunt accidentia secundum actionis lesionem diminutionem vel ablationem cordis et sensus et motus. improprie tamen sumptae dicuntur ad significandum morbos a quibus proveniunt. et morbi vocantur. et maxime in quantum diverunt ad se curam. De causis earum dixit. Rabi. 7. parvula

Et Gal. tractatu cure sincopis cum uenit ad
significandū cās eius nō assignauit eas oēs p
uā artis distinguēdo genera et spēs eaz p acci
dentia sicut consuetudinis eius fuit de egritu
dinibz alijs. Sed nominauit causas sincopis
mirabili nomine dicens q sincopis accidit ex
hoc et accidit ex hoc. Neqz dimisit causas in
species denominatas quod est mirabile. Sed
tamen postquam modificauit suam dictum di
xit omnis sincop causas esse quatuor et utram
scire quare nō pprehendit oēs cās eius sub nu
mero sz aliquas tm. Et postea dixit. si placet ad
das hys causis malas p pōez mēbroz. Dixit
Rabi. cum sincopis sit accidens subitū nīmīs
et nūci mortis et sibi equal ipz qz precedens
oz medicū scire oēs cās eius. Et quibus curat
et ea semper in memoria hēre qz si scierit eius
cās distinte et determinate sciet qāo curabitur
sincop cū accidet. Pater. n. maruen et fili. 302
dixerunt et alij ē. quicūqz egritus sincopizat. et
medicus nō puidit hoc neqz p dicit sine dubio
ipē medicus interfector illius est. Et ait
Moyses hoc quidē neqz est nam qui scit cās si
copis scit et suū aduentū. Et quotienscūqz appu
it sibi aliqz cās sincop cē in egritudine opponet
se illi cause. qui si neglexerit aut tardus fuerit
circa. oppositōez cās illius potens tñ est p dīcere
ipius enentus. Et ideo dixit ipē puidi ordi
nate distinctiones sincop et pphendere genera
eius et spēs ut facile hēatur eius cognitio et scia
Et ait dico q sincopis est accidens defect
uirtutis et actus et subitū. Regitur aut dixit
ipē et pseruatur uirtutis essentia per tēpamentū
spūz humoz et mēbroz in eoz qritate et quali
tate. Et forte cā sincop est immutatio spūz
in eoz qritate uel qualitate. Et fortasse est cā
eius mutatio hūoz in eoz qritate uel qualitate
Et fortasse est mutatio mēbroz in ipoz qritate
uel qualitate. Et sic pprehēduntur nunc cause
sincop in hys tribus generibus in quoz quoli
bet sunt duo genera scz immutatio qritatis et
qualitatis. Et sic genera sex fiunt. Et dixit
Moyses in mutatio mēbroz radicali adducēs
sincopis est resolo sbe sue in qritate uel qualita
te. in qritate fit aut longitudine morboz diu
turnoz aut acutie acutoz uel febre liquefaciē
te. in qualitate aut fit aliqua quatuor p pōnum
malaz inequalitē simpliciu egressaz a tēpamen
to mltā egressione. Et immutatio spūz addu
cens sincop est resolutio essentie sue aut i q
ritate aut in qualitate. In qualitate fit a corpore
aeris aut assumptione alicuius ueneni aut pun
ctura uel morsu alicuius alij ueneni. In qua
ritate uero fit aliquo ex motibus alijbus ut for
ti desiderio quod gaudius noiat forti tiore ter
rore iracōdia et sibi. hys aut gal. addidit dolo
re et uigilias quoz qdlibet ē accipiedum per se
qz nihil adeo ita ualidus ē ad resoluendū spū
tū sicut dolor. Et post ipz uigilie et sibi dissolu
tō instrumētōz ipoz. Et sibi defectōe nutri
mēti et fluxu nīmō que duo imutāt et mēbra et
et humores. Sed gal. attribuit spūitui ipsa
dno et imutatio humoz adducēs sincopis ē reso
lutio essentie sue aut i qualitate aut i qritate.
in qritate fit humoz paucitate qui nisi rehan
rētur cito et celeriter sicut puenit calor natura

lis exstinguit aut ipoz multitudine calozē natu
ralē suffocāt. i. qualitate uero su acutie et ca
litate humoz aut grossitie et uiscositate a tēpe
peramēto egressoz multa egressiōe. Que qui
dē species sincopis ex humoz imutatioe sunt
quatuor. prima ē humoz uacuitas et multitudine
3^a. ipoz acutitas et 4^a. grossities et uiscositas
que nō adducit sincopis nisi faciat opilationem
dolorē afferentē. Et subdit Rabi Probatū
ē ex dictis q genera cārum sincopis sūt sex et
species uigiliūna. Et primū genus ē imutatio
mēbroz i ipoz qritate et species ei sūt tres
scz lōga egritudo acuta egritudo et febris lique
faciēs. 2^m genus ē imutatio eorum mēbroz
i qualitate et eius species sūt quatuor. i. mēbro
rū calefactio ifrigidatio hēctatio et exsiccatio
foris. 3^m gen⁹ est imutatio spiritū i eorum
qualitate et ipsius species sūt tres. i. aeris cor
ruptio ueneni assumptio et aialis ueneni pūctu
ra uel morsio. 4^m gen⁹ ē imutatio spiritūz
i qritate ipoz permutās tēpus ad defectū
et diminutionē magnā et ei spēs sunt septē. i. di
minutio mēbrozū dissolutio instrumētōz spū
lium. ipozū porositas. alijs motū animalium
dolor uigilia. defectio cibi. et flux⁹ uentris ma
gna eō. 5^m genus ē mutatio humozū in ipso
rū qritate et ei spēs sunt due. i. hūozū pauci
tas et ipozū multitudine. Et 6^m gen⁹ ē mutatio
humozū i ipoz qualitate et ei species sūt due
scz hūozū subtilitas et ipozū grossitudo et
uiscositas. De causis sincopis dixit gal. 2°.
terrapentice. Ex dissolutione substantie spū
et mēbrozū uiz alterius eorum accidit sincop
pis. Et dissolutio fundamentozū mēbrozū
fit propter diuturnos morbos et aliquando pro
pter acutos et propter febrem consumentem
corpus et iterum per mutationem complexiōis
fundamentozū illorum mēbrozū cum ultime
calefunt aut ifrigidantur hēctant uel exiccā
tur simpliciter uel ppositae. Et spūs dissolu
tur aut pp accidentia aie aut pp nīmīs dolores
uel pp nīmīs exercitiū uel pp nīmīs uigilias
et mutant uel pp corruptos et pessimos hūores
uel pp corruptōz aeris uel pp mortiferā medi
cinaz uel pp ueneni alijz. Et subtilianur et
attenuantur cū porri corporis spūm custodien
tes dilantur aut si hancilius renneat. Et istud
est magnū in hoc aut si duris cibis nutriatur cor
pus. Et dixit cū sba sps attenuatur aut ē qz
corrūpitur aut qz dissoluit aut uelociter cū cor
pus in ultimā raritate pmutatur. Et dixit. ac
cidentia aie dissoluentia spūs sunt magnus tior
et subitaneus. et delitiae magne. subito euenien
tes angustia ira et tristitia. Et dixit. mā mul
ta et cruda pōt esse cā sincop qz nām agrauat et
qz uias corporis opilat qz corpus tūc nō muta
tur et calor nālis suffocat et temp. nīmū p pōnis
corrūpitur. Et dixit de cāis sincop pma ad
glauconē. lipotomie cāe mltē sunt. Paciant. n. li
potomia scz boies in diuturnis hēcterys et fluxu
mūliebri et ulnerationibus et emoroidibus et
eductionibus sanguis et emoroidibus que p na
res et ptibus et purgationibus oibus imoderatis
Induxit aut alij et idigestio magis lipotomia et
maxime qñ imoderat⁹ subduxit uentrē et bo
lism⁹ lipotomiaz opatus est. Et oēs malā suffo

citōes lipotomia pcedit. Et in detēōibus lo
corū sequūtur et in cluōib⁹ et flōib⁹ corū mī
tōiens sequit lipotōia. antecedit autē et apoplīaz
et malemorigeratos ac ēt in cluō qñz i inuasio
nibus febrū nō paucis maxime qñ summe fue
rit siccū aut imoderate plectoricū corpus et cau
soni et malemorigerate febrū cōcūat aliqñ et
maxime infrigidatū extremitatibus et i uasio
nibus febrū. Et quicūq; pp magnitudinem
flōis aut epatis aut uētris aut stomaci febrici
tant hy lipotomia patiunt aliqñ in principis
poriorū. maxime tāmē qui os uentris ibecile
hnt aut a prauorū hūorū qualitātibus mor
dicantur aut a grossis aut uiscosis aut frigidis
grauantur aut alium passionū fortitudine lipo
tomiaz patiūt. maxie aut decrepiti patiūt. s
et aliter inbeciles. Et tunc trīstati ples corum
et gausi passi sunt lipotomiam. Sed etiam
humectatiōes que nō sunt tēporales hnt ap
parētes lipotomia intulerūt sicut et fortiorib⁹
sudores imoderati. Et si apā qscriptū fuerit
ei qui nō ē multū fortis et maxime si ruptū re
pēre ad stomacū aut uentres aut toracem conflu
at et nos ipsi incidentes apostemata si prius re
pente euacuauerim⁹ necesse ē lipotomiam pati.
Et si purgauerim⁹ aut crīstīzauerim⁹ aut
quolibet euacuauerim⁹ repētū idē faciem⁹. n. n.
qñ i ydropicis hnt quāuis sit superflū et qtra
naturā trīstiter sustinet i repētū euacuatio
nē sed necesse ē et lipotomia tūc pati hominem.
Sed et ppter magnitudinem doloris exolutio
nes sūnt mordicitatū aliquarū aut tensionum
aut colerica dispōne subito uenire sed et ner
uis ulneratis et masculis maxime lipotomiam
induxit et que in articulis malemorigerati ulce
ra cārenosa et depascencia oīa. et imoderata ca
lidity aut frigiditas aut uital' uigoris solutio.
Dee. n. cāe sūt lipotomic. Auer. aut collz⁹ dix.
dicemus q; hec accidentia generaliter pueniunt
ex omni re dissoluere in ritum. Et hec resolutio
sincopē notat. Et puenit dixit Auer. necessa
rio aut a mala compōne calida uel frigida.

Euacuatio uero siue diminutio caliditatis in
nate est cā sincopē. Non q; ista dimītio qstūat
inducat sincopē s; ineqūalitas qualitātū. Et
q; cuilibet generalis et corruptibil' cā est ppor
tio qualitātū quatuor ut declarauimus in libris
nālībus. Spēs autē estōis que aliqñ supba
bundare qstuerunt sunt supflus fluxus uētrif
et uolūus et sanguis nariū et emorroydaz. et alio
rūz mēbroz. Et in mulierib⁹ ēt supflus fluxus
mēstruoz et ēt qñ in pū supflue exuberant. Et
pōt ēt sincopē euenire ex agnura ruptura seu cre
patura magni apatis subito. et uigilie ēt h face
re pnt et accidentia aīe ēt sicut excedens gaudi
um et tristitia qñ bene faciūt spiritus exalare et
exspirare sup dilātado et qstringēdo. Et inde
in sba mēbroz banclitus spū. malā acquirūt cō
plōnē. et ēt fortis dolor est una rez que ducunt
ad sincopē. et hoc aut ex mala qplōne acquisita
a calore aut supfluitate mor⁹ in ritus expulsiue
facientis dolorem sicut dix ga⁹. Aui. quoq;
posuit cās sincopie in genere ēē duas dicens q;
destructio uirtutū aut accidit pp debilitatē cor
dis non potens generare spiritus sufficiētē uel
nō potēs expandere illū ad membra. Aui. pp

aggregationē totius spirit⁹ ad cor et ex h Forō.
ait. cāe sincopie imediate pnt dici due. s. omne
id qd facit exalationē coloris cordis et oē qd
ad conculationē ei⁹ in eo et sic Aui. pōt uelle
q; sincopie fiat aut ppter ipotennā expansiōis
spirit⁹ i mēbra que accidit dixit ipse aut pp er
paruitatē spiritus q; supfluit i corde supra illū
qui reperit i minera. i. qui necessarius ē cordi
pro seipso quare cor sit auarum et totū illū pau
cūm spiritum pro se referuat et nō mittit ad mē
bra. Aui. fit ppter subtilitatē spiritus quare
quāuis mandatur ad mēbra nō permanet i eis
sed cito resoluit et euascent. Aui. fit sincopie
propter qcalcationē spiritus i eo nec expā
ditur ad mēbra et ista qcalcatio et iexpansio di
xit ipse aut fit propter causā mouenē spiritum
ad iteriora aut propter causā prefocantē ipsūz
interi⁹ aut ppter opilationē quare nō iuenit spi
ritus ināper quā expandat ad mēbra. Dixe
rūt autē quidā q; i omni sincopi sēper fit coadu
natio spirit⁹ i corde et hoc fit aut q; natura cor
dis suā sentiens lesione siue iamtionē spiritus
i ipso corde retinet et custodit et nō delegat n;
mandat mēbris. Aui. q; et quāuis aliquam sin
copē precedat expansio spirit⁹ ad mēbra exte
riora sicut i gaudio permīcioso tñ dūz fit sincopie
tñ spiritus qui saluati erant i exterioribus
ppter desiderū salutis redcūt ad suā mineram
et retrahūt i cor quare remanēt mēbra exteri
ora frigida discolorata et uelud mortua. Sili
ber⁹ aut dixit q; qñz fit sincopē propter dyaso
resim et qñz fit ppter opilationē alicuius uene
circa spiritalia et alī ēt sintoma antracis et
aliōrū apatum. Uaticus et consiliarius i pa
regni dixerūt q; fit aut replōne nimia aut iani
tione multa aut subita qplōnis mutatiōe de cali
ditate ad frigiditatem uel ex⁹. Dicunt q; dolor
reducitur ad inanitionē q; eo spiritus ianitur.

Aui. quoq; particulari⁹ loquēs de causis
sincopie redixit eas ad octo que sunt repletio
humoralis suffocās uel opilās resolutio spirit⁹
ppter euacuatiōē. priuatio restauratiōis eius
q; dissolutio. penuria nutritiū. malitia qplōnis
qfirmata. Accidēs magnū subito adueniēs ut
dolor uehemēs et aliquo mēbroz corporis debi
litas mēbroz principalium principaliter tñ cor
dis. deinde cerebrī. deīn epīs. siue debilitas to
tius corporis. sicut in extenuatis et qsumptis.
et debilitas membri comunicantis et pūpue oris
stroaci. Aliqd accidētū aīalū cū fuerit mag⁹.
et applicatio alicui⁹ rei cui⁹ uirtus ē qria substā
tial⁹ qplōni cordis et spūs ut uenenū olfactus
feroris magni mali sicut aquarum corrupta
rim et cadauerum et aeris pestilentialis sicut
accidit in febris pestilentialibus et materia
mala siue qplō mala extranea cōcāta cordi ab
arrariis. et ascensus hūmū ad os stomaci. Et
declarās Aui. spālīter unāq;q; dictaz octo cau
saz incipiēs a pma dixit. repletio hūoralis facit
sincopē aut sua mltitudine opilando uias spūs
et qculendo spm in corde ita ut fortitaz pfoce
tur sicut accidit i opilatione uenaz subethica
rum in apia. Et accidit ista replō qñz ex ef
fusione hūorū uel sanguis pūm ad stomacū uel
ad pectus uel ad cerebrū aut pp pmutationē mē
apatis qgnante ples uel ppleumonie ad ptes

cordis subito aut repletio humoralis facit syncopem non sui multitudine sed sui viscositate que operatur in membris spiritualibus et quibus est in omnibus ueniens. Aut repletio humoralis facit syncopem sui mala qualitate frigida ualde aut calida sic colera ualde mordacitate et adustione. Aut repletio humoris facit syncopem ratione loci sue repletionis ut quod sit in locis propinquis cordi aut in membris nobilibus et cōcantibus. Et sicut accidit syncopem in apertis que est integra ipsius operatio. Et sicut in stomacho quod continetur in eo humores mali aut attrahuntur ad ipsum per aliquam causam ita quod eius quantitas et malitia sit multa ultra eam que fecit cardiacam et angustiam stomachicam. et sicut accidit quod continetur humores in uenis ubique sunt corporis. Et quibus adiunget repletio humoralis ad faciendum syncopem per uiam aliam scilicet ipsius productum ad causam aliam que est quoniam cum humores sunt multi grauantes super nāz sic quod non possunt ab ea in quertant in nutrimentum tunc prohibent operatio nutrimenti ad membra uel paucificant spiritus per defectum materie querubilis in ipsum quo paucificantur accidit syncopem. Et quibus non operatio sed non regulati a natura corporis et cor rumpit per eos postea propter cordis et spiritus uel accidit syncopem. De repletionem humoris dixit galenus in 12° tractatu de diffinitione crudorum humorum cum multitudine quod aggrauat spiritum et obstruit aialis poros per multitudine et grossitatem per multas occasiones periculosas est. Et syncopem causa eo quod non nutrit aial et eo quod suffocatur. et alterat et corrumpit comoderatio periculis nā crudum nutrimentum non possit antequam digerant. Et multum aggrauat et crudum obstruit et extinguit caliditatem. Et dixit. humores subtiles et pauci non faciunt syncopem sed lipotomias id est lipotomias siue defectiones animi. Et declarans secundam causam Auicenna dixit. omnis euacuatio superflua. quod non potest sic electe euacuari nocitum quod de uacuatio et spiritum simul cum illo efficitur cum eis fuerit multa multum de spiritu euacuatur et sic paucificato spiritum multum accidit syncopem sine illa causa fuerit spontanea siue artificialis siue uolenter inducta. Unde ad omnem fluxum uentris uehementer. uentum superfluum multum fluxum sanguis uicinus uel qualitercunque uel ex multo fluxu aque ydropicorum uel ex multo fluxu uirnis uel saniet ex apertione apertis magni sequitur syncopem. De aqua ydropicorum et fame apertis dixit galenus super 6°. affozismorum et quomodo affozismi. Quicquid est periculi aut ydropici. quod sanies uel uirnis ex his in apertis et similiter aqua ex his in uentre ydropici et beriosi beria aqua adheret ori ficus uenarum terminatarum illic et operatur ea. unde spiritus non effluit ab eis. cum autem effluat subito saniet multa quantitas uel sit aqua remotio operatur lantia tunc orificia uenarum illarum remanent aperta unde effluit spiritus multum et fit syncopem et quibus mors. Et eis et sanguis et fibrotomia multa multotiens sunt causa syncopem propter ifrigidationem cordis et corporis totius sequentem ad ipsam. Et dixit Auicenna. Quibus accidit syncopem ex eis ne humorum uirtute uitali ex his foris sicut cum accidit syncopem post fluxum scilicet non superfluum si eum multum syncopem in prima fluxum qua faciunt. cum causa est quod subito est quod non fuerit. Et accidit. n. ex fluxum prima subito motus icosue

tas agitatius humorum corporis que percipi ens uirtus cordis retrahit calorem et spiritum ad se ut se defendat et multoties adiunget in hoc terror a fluxum quare fugiunt spiritus ad iteriora. Et quibus accidit ex fluxum syncopem in habere naturaliter stomachum debile cuius debilitas auget in fluxum et cōcantur cordi unde fit syncopem. Et quibus accidit syncopem in fluxum quod humores possit in fluxum in motu fluat ad stomachum et ledunt ipsum quoniam non sit debilis et cōcantur lesio cordi et fit syncopem. Et dixit Auicenna. quod in fibrotomia accidit syncopem. non propter multitudine euacuatio nā propter consuetudinem in fluxum et consuetudinem ad inducendum scilicet syncopem que consuetudo fuit a prima fluxum tunc illa syncopem est egritudo euacuans aut propter debilitatem stomachi aut propter humores malos decurrentes ad ipsum et proprie accidit ex ista causa in habentibus acuitatem sensus oris stomachi. Et dicunt quidam. accidit etiam syncopem per fibrotomia in habentibus uenas stricatas per paucitatem sanguinis in eis. Et non solus dixit Auicenna ad periculis edones sequit syncopem sed et ad sudorem multum peruenit ex mora loqui in aere calido uel balneo calido. Et n. galenus. 5°. affozismorum. calidum nocet et balneum calidum nocet inducendum spiritus in defectiones. Et dixit. A. ex sudore ex multitudine exercitii aut ex prope ratione corporis ad sudorem multum. sicut sunt preputi ad ipsum corpora hūies rara et subtilitatem humorum suorum. Et sicut sequit syncopem ad superfluitatem corporis. Et dixit Auicenna. dolor facit syncopem quod ponit spiritum in motu dissonante. uel inflamat et subulat et membra rarefit dolens. uel spiritus resoluit et paucificant et fit syncopem et isto modo accidit syncopem in colica et ylica et in mordicatione superflua accidente membris multum sensus sicut stomachi ori. Et sicut accidit syncopem in dolore motus nervorum et ulcere eorum et morione eorum accidente eis ex punctura scorpionis uelpe et filius. Et sicut in ulceribus periculis propter periculis periculis et periculis ymo que fricant et periculis per effusione membris ad ipsas et sicut dolores ulcerum ambulatio uel ut herpetis estomachi cum est in principio et nōdum mortificauit membrum uel est dolor uehemens propter mortificationem magnam qua facit. quibus periculis ulcera corrosiua mala inducant syncopem aliquam alia de causa que est quod mortificant membris adeo quod non est amplius in eo dolor et tunc inducit syncopem uel propter uehementiam ifrigidationis cordis uel propter alationem uaporis ueneno si corrupti ad cor qui surgit ex membro in fine eius. in percussu postquam mortificauerit membrum quod membris per illud peruenit ad exificationem sui et cōuersionem sui ad spiritum periculis proportionali hominibus. uel ificitur cor ab illo uapore et inducit syncopem et aliquam moro. dixit galenus in libro de utilitate banclit quod cor in fluxum est per multum instrumentum omnem se suum. Et in hoc iudicium impossibile est dolorem fieri in aliqua parte corporis quin fiat passio in corde. Et si multum fuerit dolor fiet syncopem cor. Nam omnes partes corporis colligantur hinc ad cor. Dixit. n. Rasi. quoniam quod ex dolore magnus quid dissoluit de corde. Accidentia uero aie duobus modis inducunt syncopem quia aut in ex tenuatione spiritus. id est expansione eius ad exteriora sicut in gaudio periculis aut in eis quod passione

et retrahere et ad iterum eius quod spiritus et ventum
canit sicut in timore. Dicitur ergo ad glaucum per
pluribus sensibus et debilibus cum affliguntur et cum
tristitiam vel gaudium vel irascuntur accidunt sine copio.

Dicitur Rasis 7. quoniam ex causa leuicie spiritus
tunc accit dissolutio et ex causa tristitie uibemētis
natus animalis sufficit et colligitur. Dicitur.
Auc. primi 2. quod omnia anime accidentia secuntur
cum eis associantur motiones spirituum aut interiorum
aut exteriorum et istud aut erit subito aut paulatim
et eius motione ad exteriora sequitur frigiditas
et quod interior existit et fortasse superfluit illud
quare resoluitur spiritus subito ergo infrigidat
interior et exterior et sequitur sine copio aut moris. Et
motus quidem et ad interiora sequitur frigiditas
et quod exterior et caliditas interior et si est cum
multa coangustatione stringitur et infrigidat inter
rius et exterior et sine copio magna aut moris sequitur
ipsum. Dicitur sine copio frequenter accit et ma
gis ex gaudio immenso quam ex ira. quoniam in gaudio
diu temperatum sit nature magis amicus quam ira.
Immoderatum tamen magis uirtutes debilitat quam
ira spiritus magis ad exteriora expandendo et ob
hanc causam sine copio ex gaudio permittitur et quod
ex ira. Dicitur n. Hal. de accidentibus et morbo se
uideri multos ex gaudio mori nullum autem ex ira.

Dicitur. Nullus mori subito ex ira sicut ex
gaudio non licet uelocius fiat motus spiritus in ira
tamen in gaudio plures spiritus elongantur a corde quam
in ira uel in processu et longo spatio et magis pau
latim multi moriuntur ex ira quod potest ita perdurans
perducere ad febres malas uel alias egrotudines
ex quibus moris sequitur. Et si uero facit acci
dere sine copio dicitur Auc. aut propter multitudinem
sui. si uero in sua magnitudine ubique sit in
corde et si sit extrinsecus appareret quod cor rumpit
hypochondriacis per uapores multum delatus
ab ipso cordi mediastinis artariis aut quod est pro
pinquius cordi ut in capsula et ad quod sequitur sine co
pio et si sit paruus. Hypostema namque paruus di
xit Auc. et tunc in loco propinquo cordi efficit il
lud quod facit maximam loquutionem a corde aut efficit
apud sine copio propter dolorem qui accit cum eo do
lor magnus sicut cum est in membro multi sensus ut
ore stomachi et similibus. Membra autem per passio
nem cordis ad ipsos et coactionem lesionis et per
et potest inducere sine copio maxime tamen hoc facit
os stomachi cerebrum et matrem. Cor n. copia
tamen et potest inde pati sine copio per quod cumque membris
in forti dolore illi membris per modum dicitur
supra aut quia ab illo membro malus uapor ne
neciosus siue corruptus surgit et penetrat ad
cor et ledit ipsum uel patitur sine copio sicut accit
sine copio in profectione matricis ex mēstruo retento
uel spmate corrupto ut dicitur ga. 6. de interiori
bus. Et sicut accit cum retinent mēstrua
in partu aut scēna aut cum fetus est mortuus in
uentre. Aut accit per ianitionem magnam membris
sicut accit cum resolutum stomachus per famem
magna quare resolutum spiritus cordis. Aut propter
opilationem eorum patientem restrictionem uapores spiritus
in eis sunt in circuitu meatuum cordis. Aut
per opiones corruptas malas fortes dominantes
eis sicut in febribus adurentibus aut pestilentia
libus. Et sine copio que accit in febribus re
ducitur ad coactionem totius corporis. Et sicut

accidit in casibus ipsa. n. quoniam accidit in eis per ex
pulsionem mē uersus cor aut per stomachum ut exeat
in uentrem. Spatiter tamen de sine copio ex coactione
stomaci loquens Auc. dicit quod ipse facit euenire si
copio quod erit propinquus loco cordis et est uehe
mentis sensus percipit os eius et quod in eo frequen
ter colliguntur humores diuersi. et hi humores quoniam
sunt frigidi grossi mali et quoniam mordicant acuti
Et quoniam stomachus facit euenire sine copio quod sunt in
eo et propter in ore eius ulcera aut botthor aut fa
cit sine copio quod dolere facit ualde quod aut infrigi
dat sicut in bolismo aut quod calefacit dicitur quod in
sine copio per cerebrum habet locum ymaginatio aut uel
mor fortis. Et dicitur Rabi in 24. pericula
auctoritate Gal. noui qui morans fuerit diu in
cripia obscura et postea exierit et redierit ad lu
cem solis subito accidit ei status filis mortuo

Dicitur quidam aliqui accidunt sine copio in pregnan
te in primo conceptionis per retentum mēstruo. Et
quoniam in processu apud infusum aie. Et quoniam in 7. l.
nono mēse cum fetus recalcitrat ut exeat ad lucem
Passio addit addit addit addit addit addit addit addit
et exitus eius de loco suo. Et addit quod aliqui
accidunt per percussionem uel casum et uulnera in ner
uo uel capite musculi aut qui in articulis graui
et putrida uulnera habent. Et loquens Auc. de
causis in spali casus uirtutes subito dicit quod non
fit nisi per humores currentes. i. qui mouentur
uersus cor et opilat sic ne eueniat caliditas suffo
cetur. Et isti humores aut sunt sanguines. i. mē
et uel grossi aut sunt flauici uel mēlici. a colera au
tem rarissime fit talis opilatio per sui subtilitatem
aliqua colera in aliis mēlicis grossa bene possit illud
facere et raro fit a sanguine quod est humor benignus
proportionalis spiritui et mixtus etiam cum eo ni
si cum multiplicat ualde ultra quantitatem natura
lem aut cum est alter humor miscetur ignoscias eius.
et post sanguinem raro fit a mēlica propter paruam do
minum et circa spiritualia. Deius ergo est in
causis humor flauus grossus in uenis spirituali
tamen uentus opilans uias per quas spiritus ad
membra madatur. quoniam n. de se flaua sit tardi mo
tus tamen ut dicitur Hal. 3. de interioribus calefactum
ab aliqua causa calefactum et dissolutum fit et
tamen motus. aut humores currentes uersus cor quod mo
ti sunt subtiles et sui malitia resoluunt uirtutes
subito quod proprie dicitur Auc. accidunt in febribus
quod in eis proprie tales reguntur humores. Et per
dicte quidam cause facilius possunt reduci ad causas
primitivas antecedentes et punctas ut per inspectionem
illis. Et scias quod predictae cause possunt dici cause
cardiacae. ritulatores. salus. pulsus tremoris cor
dis et sine copio cum facie fuerint differētes fin
magis et minus. cum n. fuerint ualde fortes sin
copio causant et si amplius fortificant et supfluat
subitanea mortem inducunt. Ex dictis pate
re potest distinctio sine copio fin gradus et secundum
causam et fin proprietatem uel coactionem. tamen que est per
proprietatem dicitur cordialis. que uero per co
actionem recipit nomen a membro cuius coactionem fit et
dicitur uerbigratia stoica. epatica. cerebralis.
marricalis et. Et distinguitur et sine copio per ma
nifestationem sue cause uel eius occultationem et illa di
citur a causa manifesta que fit a causa primitiva uel et si
fiat per proprietatem sit per manifestas qualita
tes siue copiones. Et illa dicitur non manifesta

sine oculis que
re in corde non
res sed per acci
aliquos humores
aut causa manu
forte et debile.
difficultate sit al
rum in curabile
les uel irrecup
firmata. Et se
fortis et frequen
luta causa firma
etiam cause non
membra. et que
to prima inuolu
que uero procedit
ca occidit sed n
membra patientib
firmata et frequ
sine copio ameg
patere non esse u
pio scurabilis est
manifesta et cur
festa non mani
pio tam a causa pri
festa uel non ma
curabilis sed di
ca. Uel est tamen
seca et ocula fre
ca punita uel n
est morbus pro
rio inter uisus p
ra. Et aliqui ten
quens. Dicitur
et magis a corde
magno citius fi
aut melius fit i
citius accit per
qualescentibus
a malo regimē
mens a causa sub
ca idicantia ill
uenit a causa sub
tia. profectione
calus in ipso. n.
retrahentes. ipso
ditate et raritat
ad interiora et
Et fortasse
natur caput cui
bilis motus i
appet in stomac
res oculi eorum
frigida et app
re per debilitat
corpus. et quoniam
teali. Et dicitur
dicitur mēstruo
aliquod dicitur
aut solutionem
cessario facient
Auc. abstineat
si non reduec p
Dicitur Auc.
sunt a pulsio
tina cordis cu

sine oculis que fit a cā intrinseca per ppieta
tē in corde nō iprimēte per manifestas qualita
tes sed per occultā malitiā ut malā neneno sitatē
aliciū hūmōis et hūi cā nō ē pprehēbilis si
cut causa manifesta Et distiguit ēi sincopis in
forte et debilitē. et fortis dicitur qñ tarde et cuz
difficultate fit ab ea redit. Et distiguit ite
rum in curabilē et in icurabilē siue i recuperabi
lez uel i irrecuperabilē siue i qfirmatā et nō cō
firmatā. Et icurabilis dicit illa que ē magna
fortis et frequēter eueniēs pcedēs propter ma
litiā cāe qfirmate uel p excessiuam malitiā
etiā cause non confirmate in corde uel alyz
mēbris. et que pcedit p excessiuā malitiā sub
to i prima inuasiōe occidit aut saltē i paucis.
que uero pcedit qfirmata absq excessiuā mali
tia occidit sed nō sic subito sicut appet i maras
matis patientib⁹ sincopim qui qñs hēant cāz
qfirmatā et frequētiū plures et plures patiunt^r
sincopes anteq moriant^r. Et ex dictis pōt
patere nō esse neq dicitur illoz qui dñt q sincop
pis icurabilē est que pcedit a cā intrinseca non
manifesta et curabilis est que pcedit a cā mani
festa non manifesta uel extrinseca ymo sincop
pis tam a cā primitiua q a cā intrinseca mani
festa uel non manifesta pōt esse curabilis et in
curabilis secūdam intensionē et remissionē siue
cāe Uez est tñ q sincopis et ueniens a cā intrin
seca et ocula frequētiū accidit q pueniens a
cā pmitiua uel manifesta. Et sincopis quidē
est morbus piodicus aliqñ multū ponēs tēpo
ris inter unū pōt et aliū et uocat^r sincopis ra
ra. Et aliqñ tempus pūi et uocat^r sincopis fre
quens. Dixit Bord. sincopis citius accidit
et magis a corde ente magno q ente pno qm in
magno citius fit inanitiō et spūs exalatio. in pno
aut melius fit ipius qseruatiō. Et dixit q fa
cilis accidit pueris et decrepitis debilibus et
qualescētib⁹ et frigidiz cor hūmibus famelicis
et malo regimine uentibus. Sincopis pue
niens a cā subito impmēte nō hēt signa pparē
cia idicantia illas futurā. Sed sincopis que p
uenit a cā nō subito iprimēte hēt signa pparē
tia pnotificatiua illā futurā fieri que pcedit an
casus in ipaz. nam minorat^r pulsus in primis pp
retractiōez. spūs. Et dixit Bord. tendit ad tar
ditatē et raritatē deinde sanguis incipit oculat^r
ad interiora et quertitur color a dispōne sua.
Et fortasse palpebre nō eleuāt^r ymo incli
natur caput cuz oculis. Et accidit in oculis de
bilitas motus ipoz et alteratio coloris ipoz et
appnt in stomacali maxime ymaginationes co
raz ocul⁹ eoz que nō sunt extra. Et extrema in
frigidant^r et appet in eis rotitas frigida i corpo
re pp debilitatē qtentue. et qñz ifrigidatur totū
corpus. et qñz accidit nausea et pprie in stōa
ticali. Et dixit Bord. pcedit cā tremor cor
dis sicut minus pcedit matius. Cuz g uidetis
aliquod dictoz signoz uel plā eoz post ftoiam
aut solutiōnem uentris aut assiduatiōez rei ne
cessario facientis lesiōem in uirtute. tunc dix
Bui. abstineat a dicta cā statiz et remoueat qm
si nō redue^r pto iā cadit h⁹ et pducit ad sincop
Dixit. Aue. Lextor significatō de sincop
sumit a pulsū cum sit proueniēs a uirtute pulsa
tiua cordis cui⁹ sincopis ē passio expansa sup

artarias et ideo certius significat qz aliqd aliud
signum. Significat autē dixit Aue. aut sua
qpreffioe. i. submersioe qfusione uirtutis aliq^a
li. i. aliquāta fortitudine nō qd nō sit agnata
sz nō ē resoluta ymo spirit⁹ spissi qgregati stāt
pp materiā qpreffiuam que sua quantate habet
suffocare. Nam ut dicunt stante aliquāli for
titudine uirtutis cum submersioe quadam calo
ris. et spiritus i iteriozibus significatur mā cō
preffiuā i cordē ut apparet i principijs pōtmo
rum febriū et tunc uirt⁹ debilis per uia agna
tiōis sub mā. Aut dixit Aue sua diuersita
te uehemēti significat resolutionē uirtutis et p
qsequēs debilitatē i essentia ei⁹ faciā ex resolu
tiōe spiritus et sic qd sit debilis per uia resolu
tiōis sicut accit p⁹ lōgā abstinentiā et chonco for
tes et silita et.
Signa facie sincopis dixit bali. sūt ex
tremoz frigus hancilius debili
tas et frigiditas pulsus paruitas color croceus
et si clamat illi nō audit bñ. sed tanqz si i lōgū
quo sit positus loco. Et oīs quidē sincopiza
tus hēt pulsū cū uita stet per motū cordis et
per hunc motū etiā habet hanciliū. uez qui ue
re sincopizatus ē hēt ipsū debilitatē et iper
ceptibilē. Dicit quidā q in principio sincop
is. i. retractiōe spiritus et caloris ante casum et
deperditionē operatiōis accidit aliqua parua et
debilis delitiā et silita ante mortē que puenit ex
trāsitu spiritus sup mēbra. silitiua i eoz retra
ctiōe i e⁹ trāsitu causat^r i illis mēbris q dā nūla
tio iferēs eis delitiā. et.
Signa speciez. Signa sincopis uere et
ē illa que ē cordialis propter p
prietatē in corde sunt deperditio operationum
oīz uirtutis sensitue et motiue uolūtarie appa
rēt in omnib⁹ mēbris corporis. et cordialis nō
habet cām manifestā et primitiua. et nō inuenit^r
i toto plenitudo aut opilatio nec i particularib⁹
mēbris cordi cōicantib⁹ lesio sicut inuenit^r i sin
copi per coitatem. In stomacali. n. ē nausea et
qurbatio et alia signa lesiōis stomaci sicut in
cerebrali sunt signa lesiōis cerebri. i. epatica
sunt signa lesiōis epatis et in matricali sunt si
gna lesiōis matricis et in facta ex uermib⁹ sūt
signa uermium. et n. dñent et pungunt^r et str
dent dentibus et clamant et aliquando emittunt
eos et.
Signa sincopis qfirmate. et irreperabi
lis sunt frigiditas i toto corpo
re que significat ultimā remotionē caloris et
spiritus et facit uiriditas que accit ppter ultia
tam caloris mortificationē et colli tortuositas
que puenit qñ iam in totā mortificata uirtute
caput sola grauitate motum ad altēz latez uel
ante aut retro declinat sic q sit cā contorsionis
collis et fortasse nō erigetur collum eius sed sic
mortē et fortasse post qtorsionē eleuat caput su
um et tunc moritur statim. nam tunc uirtus facit
ultimū de potētia ut attrabat ac rez Dixit. Bord.
apposito sternutatorio naribus si sternutat bo
num et si non fugiat medicus insalutato hospī
te et.
Signa autē nō qfirmate sunt ablatio sē
sus et motus et pulsus formicās
et mortificatio faciei. Et scias q accidēt

predicta cum nō sunt i robore predicto sed ient
ora significat di spōnes supradictas precedētes
et portēdentes sincopī. et fm leuitatē ipsoꝝ ac
cidentiū maiorē uel minorē significat gradus
ipsaz dispōnunt. In lipotomia nāq; opera
tiōes sēstine nō deperdunt nec ēt motus i mē
bris iteriorib; sed operatiōes motus i exteriori
b; deperdunt aut multū debilitant et minuant

Dixit gal. 14. pulsū. et ponitur a Rabi
i 24. In etate senili uidi sepe motū arizariū
quiescere et cessare scz apparēter et post motus
eoz uirtutem recuperare et a morbo ad salutem
redire et uiuere. Dixit Rabi in 24. d. libro
galien noui quē trāstulit patriarcha. accidit bōi
suffocatio que durat dieb; sex. et die 7. nō con
gnoscat nec comedit nec bibit et redunt eius ar
tarie dure motu spiritus nō ablato. Et dixit
augmētā colera nigra in corpore et ingrossat
sanguis et mittit spiritus i uenas quousq; rece
dit uita et accit hunc discoloratio totius corpo
ris qua significat recessus uite sed stans piloz
extremum supra digitos manus ē sicut stat; hor
ripilatoꝝ quoz pili sunt erecti et cū hoc signifi
catur q; uiuit et nō cū alio. Et dixit Rabi ac
cidit ex casu ex loco alto uel ex clamore magno
uel ex mora lōga sub aqua sincopis alicui. 48.
horis et ē sicut mortu; i cuius facie surgit pal
ditas et uiriditas et ungues ei; sunt uirides et
tū postea uiuit et ideo dixit ipse qui sepeliuit
mortuum qui mortuus est absq; febre et
egritudine cognita ante. lxxv horas post mor
tem ipsius Rex interfecit eum quia forte se
peliuit eum uiuum. Dixit. Y secundo afforū
Mox. qui exsoluant frequenter et fortiter sine
mani festa causa aut qui extasim patiuntur cum
supradictis qditiōibus repente. i. subito mori
untur. Nam illa sunt sig; sincopē cordial. Di
xit Aui. qñ pūuāt sincopis et sit uehemēs et
nō est cā manifesta faciens cā. scz pūuāt aut
cā in alio mēbro a corde scz est cordial tunc ha
bens eam moritur subito qz ut dixit Sa; in cō
mēto dicti affo. in talibus uirtus est uirtute defe
cta qz frequenter eucitens est et qz fortiter si
gnificatur magnitudo cāe et malicie eius. Et
notant q; hy dicuntur repente mori qui in paruo
tēpore et paucis sincopibus ut 4. uel 5. moriū
tur. Dixit Iudens. si in passionibus cordis
accidit sincopis et uirescit facies et declinat ca
put mors sequit sicut erectum fuerit caput.

Dixit. Y. 5. affo. in fluxu muliebri suple et i
quocūq; alio fluxu animi defectio supueniens
malus. Et cā ps ex dictis. Dixit Sorō. si alī
quis patiat longā sincopē et color faciei mutat
fuerit i luorē uel uiriditē uel nigredinē nunq;
calcabit terram. Et dixit. si subito ueniat sin
copis sine manifesta causa et sincopē fuerit longa
conuatum est.

Cura sincopis eius que est recuperabilis
aut est pseruans ab ea et debetur et
an por. i. tēpore interpolatiōis uel ēt anteq; fiat
post signa suspicatiōis q; euciat pp pūtiām
cāe. aut est curans eaz et debetur ei in por. aut
est resumēs ab ei; ipressiōe et debetur ei post
por. considerantur enī in sincopi tria tempo
ra quorū unus est inicius eius qd est dispō me
diana inter sanitatē et ipaz sincopi in quo tēpo

re debet ei pseruatio siue istud tempus fuerit
ab ea longinq; siue ppinq; et tam indicans ipz
debere fieri. Et 2. est tēpus stans eius qd
est di spō pūtiis por. Et 3. est declinatio ip
sius temporis. i. mediana inter ipaz et sanitates
futurā. Que tempora significauit Aui. euz di
xit. patiens qñ est in sincopi et qñ est i eo qd
est inter sincopiz et sanitates scz precedētē quan
do nūdus cecidit i sincopiz. Et qñ est in leui
por. sincopē. i. in declinatiōe qñ est post por.

Et cura fm dicta tria tēpora uariatur. autē
quocūq; tēpore fiat duplex pficitur istrumētū
scz dicta et potione. Et tam dicta qz potio tē
pore por. tota diriguntur ad accidens ptermittē
do cū ēt si causa pūtiām indi caret intentio
nem et ex cura accidentis addere in ea. Di
xit enim Aui. qñ intentiōes sunt qñ in hac
cura intende ad accidens qñ hoc accidens for
ti simus existens diuerit ad se curā totam. dixit
ga; 12. ierapēte. Et ideo dixit Aui. nō est
possibile nobis ut semp. laboremus i abscisiōe
cāe ymo nobis est necessarius ut opponamus
accidenti cum eo qd pūnet. Et pli. quod
intenditur in por. est ad phibitiōes resolutiōis
ips et ipoz qfortatiōē et restauratiōes ipoz et
ipoz attratiōes ad exteriora. Et sic sunt in
sūma quatuor itētiōes. Et qñ Aui. i cepit a
qfortatiōe spūsz. Ego tñ psequar a phibitiōe
exalatiōis eoz que implet euz irroratiōe faciei
et pectoris et pulsū cum rebus stipticis frigi
dis odoriferis et aeris infrigidatiōe et flabela
tione. irroratio autē maxime sup faciem fit qz
est mēbz discoopit et qz ad faciem mlti spūs
ueniunt ne mlti euascescant scz multi ad cor iteri
renocentur. Ualeat itaq; aqua frigida uel ro
sata sup aspersa in sincopi a nimio calore a gau
dio itēto et oibus in quibus nimia sit spūs ex
alatiō qz claudit porros quibus clausis spūs nō
exalat sed interius reduct; uirtutē et roborat.

Et ualeat flabelatio qz per eam remouet aer
calidus acute et frigidus submergitur magis qz
aer flabelatus frigidior est non flabelato
sicut aqua currens frigidior est aqua stante

Dixit Alucena ex. eis que necessaria sunt
in omnibus speciebus sincopis est inspissatio
corporis exteri ut pūtiām spiritū resoluat. i.
preparatus resolut retineat et prohibeat ab
exalatiōe qd fit cū reb; frigidis ab extra apro
pimatis inspissantib; poros et i euatiōe facta
cū flabelis. Et hoc nisi i duob; casibus un
ē si fuerit frigus forte in cā qz tunc o; ut appo
nant exteriorius alteratiōe calida. 2. casus ē si
affuerit fluxus uētris fortis qz tunc inspissatiā
exteriorius applicata sunt cā pūtiōis mērum ad
intra que sic pūtiōe addunt i fluxum. Qui
dā tñ oppo; hui; dixerunt i alqb; pūtiōib; un
i cura malefactiōis maxime facie ab aliquo sup
fluo fluxu queit mox aquā frigidā irrorare et i
eius qui pati facie manu spargere qñ autē cō
uenit inspissantiū applicatio exteri i fluxu uen
tris et qñ nō dicei i sermōe sequēt de cura flu
xus uētris. Et o; dixit Aui in facta a cā ca
lida ut sit lectus eius i aere frigido et sit oīz
habētum sincopiz preterq; ex cā frigida et po
tissime i sincopi cib; eoz et o; ut exteri calefa
ciētia et rarificantiā ex fricatiōe et balneo et

aliqua emittunt.
spiritus i istum
endū uero spū
De 2. licet
tur cū qd m
bonis applicat
camere eligēdo
Iniciū m
frigida aut alteri
suffragio uolap u
phore ualei i cā
pūtiām. odor po
cū calida et si l
reū. Dixit ba
sunt odoris quo
nō odores aīz
ab eoz resolut
admodū cibis co
sunt reposit. D
spiritū regenera
nobis dixit Aui.
uirtutē sicut uirt
uirtutē et alia cib
calida acia frigi
re aut rigore fue
cōditi cum aqua
est nimio frigidat
bis. Dixit bali
cum frigida mixt
ne quo a stomacho
tū membra ueloc
neat. Ideo qz
quod i pi in pūti
ble subtile in col
rudo quāz abbo
intelligas de mult
sumo am sui uel di
respectu uirtutis
quā diligat nā et si
modicū quā nō p
tale uirtutē aptū
Aui. in hoc cau
ita ut licet sit sap
pcepto legis eoz
est comedere mor
būbus necessit
q; uirtutis succus po
mūcatis pferat si
mūo uirtutē qz nā
ad ipoz pūtiōe
b; alqb; cibis et m
non morat ad di
lū; tñ indigem
lucuri possit aliq
lūo mētus ceteris
debilitatē qua ier
pōi. Dixit Aui
uel calefacta fm d
ab et frigida.
qñ fuerit uacuat
pūtiōe quāuis si
si daretur pūtiō
rōnis et spūm; p
ad caput. pūtiō
oparet ut mētea
dispōne calida uel

alga entetur. Dixit. Gal. 12. terapeuce sbaz
spiritus i i firmitatib⁹ custodire oz. ad custodi
endū uero spiritus corpus nō ē rari ficandum.
De 2^a. itē tione autē dixit Aui. oz ut labore
tur cū eo qd miru spūz. i. qfortat ex odoribus
bonis applicatis narib⁹ et fumiget⁹ cū eis aer
camere eligēdo ex eis calos et frigidos fz cās
Inuiflato musci i nares multū ualē i causa
frigida aut alteri⁹ rei odorifere calide. Sicut i
sufflatio uiolaz uel sandal. citrinop uel et cam
phore ualer i cā calida. Et dixit Rabi i 22^a.
particula. odor perficorū expellit sincopiz. f. de
cūsa calida i sili. citoniorū i pomorū odorife
rozū. Dixit bali apozia patienti ea que boni
sunt odoris quo aia illius qfortetur. qm aroma
tici odores aiaz roborat i spūz uitalem et que
ab eione resoluta sunt reducant i qfortant quē
admodū cibus corpus qfortat et que dissoluta
sunt reposit. De 3^a. intentione autē que est ad
spiritū regenerationē que impleat cibus i po
nibus dixit Aui. deus in potu ex uiuificanti⁹
uirtutē sicut uinū i aqua carnis i sili. et de
uinū et alia cibaria in cā frigida actu calida. i. i
calida actu frigida. Dix. possiōari⁹ si ex frigo
re aut rigore fuerit calidis utamur estis et uino
cōdito cum aqua calidissima. i. si ex calore uel
estu nimio frigidis rebus i refrigeratis qforta
bis. Dixit bali. uinū xpina arianū. i. subtile
cum frigida mixtū aqua i uinū infusus offic. pa
ne quo a stomacho ad epaz i ad epe ad oia mūta
tur membra uelociter i ea pascit et uirtutem fo
ueat. Ideoqz dixit Aui. i uinū in frigidatūz
quod i pī in potu sumū sit uinūz magis penetra
bile subtile in colore citrinū in quo non sit ama
ritudo quaz abboreat nā sed sit uinūz nouū nō
intelligas de musto uel nō purificato fz de clarif
simo am sui uel duoz ānoz qd pōt dici nouum
respectu uini antiqui. i. hoc ut hēat dulcedines
quā diligit nā i sit in eo residuū stipiciatū. i.
modicu quo nō pbibeat a sua penetratione. nā
tale uinū est aptū ad agregandum spūz. Dixit
Auer. in hoc cāu nūbil melius reputat esse uino
ita ut licitū sit sarracenis nō bibētib⁹ uinum
pcepto legis eoz tunc bibere quēadmodū licitū
est comedere morticinas. i. que per se moriunt⁹
hūtib⁹ necessitate. Et dixit Auer. in scis
q uinū succus pomorū i granatorū cum medicis
muscatis qferūt sincopi. Sed non iuuant iuuā
mto uini qz nā necessario dñari debet sup ipos
ad ipoz quertioez. u. aū cū quertioi ppa⁹ foz
b⁹ alyz cibus i medicinis ita q dī q i stomacho
non morat ad digerendū nisi i epate solū i ta
lib⁹ tñ indigem⁹ restauratōe i nutritōe. Qd si
iueniri possit aliqd qd nutritet absq digōne il
lius melius ceteris dicere et uili⁹ ppter eoz
debilitatē qua itendim⁹ eos iuuare citius qz eē
pōt. Dixit Aui. sit uinū mixtū aqua frigida
uel calefacta fm duos dispōnes notas. i. i cali
do i frigido. Nam uinū purum dixit Aui.
qñ fuerit uacuitas. i. stomachi i famēs nō apzo
xinetur quāuis sit ex uiuificanti⁹ uirtutē. qm
si darentur puz fortasse accideret ex eo qmixtio
rōnis i spasm⁹ propter mordicationē quā facit
ad caput. percutit. n. stomachū i cerebrū quare
operet ut misceat⁹ cū aqua multa scz frigida in
dispōne calida uel eoz⁹ uel cū aqua carnis maxie

i dispōne frigida. Et ubi esset indigētia me
ioris restauratōis spiritus uel cū aqua aliqua
cordiali. Dixit. Mundin⁹. lac calidū multū ua
let i sincopi. i. eoz recentū forbiles intelli Et
uinū aromaticū in quo extinctū sit aux i argen
tū. et sublimatō galine i galloz testiculi. Et
dixit. gallinā coque cū aromati⁹. f. cali dis uel
frigidis fm dispositionē i uase ūdiqz oburato
donec presumat⁹ q due partes sint consumpte
i tunc extrabe et galinā frustatiz incisā narib⁹
aplicatā i da ius in potu. Et dixit. Aui. pre
dicam uinum qpenit in sincopi nisi fuerit sin
copis ex eione i ppe i eione que ē fz poros
ppter raritatē eoz i reliqua scz ut subtilitatez
humorū uel spiritū qm addetur i illā euacuatio
nē prouocādo ad eueim i aperiendo i subliati
do. Sed i tali casu eligatur uinū nigrū grossūz
qz hñs plus de stipico. ipm. n. ē magis nutriti
uū. f. plusq album subtile et ē magis faciens d
clinare humores ad qtrarium eoz quo sit resolu
tio i magis ē reducens spiritū in essētia sua. f.
ad debitā substantiā. Illis uero qui nō hñt
hāc egritudinē. f. poroz apertione i subliatiō
nē humorū i spiritūz quēuēs ē illud uinū qd ē
uelocioris penetratōis. f. cū qdicionibus alyz
supra dictis. Experiri ergo illud dixit Aui.
degustādo pap ex eo i cū uideris ipm penetra
re ad calefaciendū cum uelocitate cum bonitate
substāie i odoris tunc illud ē quēuēs i ē illū
qd querit. Et qñz dixit Aui. ponim⁹ in eo
de musco ci reter duo grana aut de dyamusco l
erōc. muscatū in sincopi uehēnti. Et dixit. A.
quēuēt⁹ uinū i sincopi ē uinū calefactū. i. actu
calidū si nō fuerit sincopis ex caliditate i illud
ideo qz actu calidū ē citū penetratō i qfortatur
alū cum mica panis ifusa i eo. i uinū quidē actu
calidū magis necessariū ē illis quoz tardior ē
cessatio uel dimissio sincopis. nam oz ut hy si
mat ipm i potu frigidū nec ē ille cui i frigidat
totū corpus ymo indiget ipso calido. Et rur
sum dixit. Aui. uinum qpenit nisi i quatuor ca
sibus scilicet ubi est apostēa quā ponit humo
res in motu unde augetur apostēma. Et ubi ē
humor multus crudus quia commouet eos
non potens illos digerere propter ipsozum mul
titudinē. in pauco uero humore crudo qpeteret.
Et ubi est fluxus uentris scz ab humore coleri
co qz iflāmaret. Hā iū prima ad glanconem
dixit et ponitur a Rabi in 8ª particula. quiescere
facit oēs sincopim puenientem ex subita eione
uinū cum aqua frigida tēpatiz. Et dixit et
in eione ab hñore colico si fuerit multa aqua
frigida mixtum et magis si cū aqua ros. Et
subdit Aui. i ubi est soda uel alia egritudo cere
bri in qua timeatur de euaporatōne uini. Si
tñ cū predictis casib⁹ iūgeretur magna necessi
tas qfortandi uirtutē nō oz ut sit sollicitus de p
dictis casibus fz exhibe uinū ymo i in sincopi
debili i multo magis i forti. Et dixit ymo
qñz necessarius est in egritudinibus uentris da
re uinū in potu pp sincopi. In egritudinib⁹ uñ
acutis uinū exhibendūz eligi debet ispidūz. i.
aquosūz paucifex de quo putant aliqui q sit cō
plōnis frigide. Uidentur. n. omnes quēuere
auctores q uinū preceteris roborat uirtutem.
Hā iū 3ª regis acutoz penens differēt. am

inter unum et mel cum urina datur per se purum
non mixtam dixit qd differetia est magna. qm
qui biberit duplum vini puri urinet id mellis
magis qfortat dūmō uentrē nō molliat et sic ut
datur uelle qd mel plus roborat uirtutē quam ui
nus intellexit aut de melle cane. f. de zucaro albo
solido Dixit g^o 12° terapēice. custodiunt spi
ritus cibis et potibus queniētibz in qritate
et qualitate. Et dixit. bz qui exsoluitur pp
humores subiles nūtriantur exime. i. sepe. nisi
.n. sic nūtriant exsoluunt. dare tñ nō oz multu
dinem sel eis neqz grossas neqz frigidās uirtu
tute eficas. Dixit Ali. patientes sincopi pre
cipiunt uigilare pp qd dicunt qd in actu sincopi
sompnus nocet a quacūqz cā pueniat quia au
get in pulsione spiritus in cor. In cura aut pfer
uatiua aliū pfert et aliū nocz. Cōfert autē i sincopi
de replōne ex mā benigna potēti rectificari
qz uiuat in digōne eius et pfert i sincopi d cō
ne itrinseca qz illas retinet. et pfert ex in sudore
puentiēte a mā multa replente Et nocet i sincopi
ex cāis pūmītiū pluriū. n. si in facta ppter
uigiliās aut nisi sit sopn^o post cibū facit. Di
xit Ali. in omni sincopi et ppte in ea que fit
ab cōne ac etiā in ea que fit ppter debilitatē
oris stomachi oz ut apzopiques ei odores cibo
rum desideratōz nisi in hūitibus nauseam et sin
copiz accidētē causa humoz in hore stomachi.
nō enim oz ut illud apzopinet ei qz diu^o mo
rant in stomacho desiderata quare addunt ad re
plōnē eius et si talia cibaria fuerint pfueta pp
desiderium tunc ipsa adderet ad nausēā ut i ca
pitulo de debilitate appetitus patebit i fermōe
sequēt. Dixit bali. Patiētū uinū ppina aqua
mixtū et panē uino ifusum porzige. bec. n. offa
patiētes multum releuat a sincopi qz uinum ē
fortis penetratōis ut patet i mica panis que ci
to penetrat a uino. debet aut dari qū uirtus ex
pgefacta fuerit a sincopi. Et dixit bali. in fa
ciem egri galinā et bedos scinde affatos panēqz
calidūz n3 sel illū reficias s3 paulatim quo ei^o sto
mac^o pfertur ad digestiōnē et odores apzopia
tōcōdos. Sunt insup et alia que agere opēt
ut sincopis phibeat ppe p^oz^o. Dixit bali.
hanelitūz maritūz opilatione aut pftrictione reti
ne et oris quo aeris phibeatur exius qui cum
hanelitū ingressus est sic. n. aer ad exius uiam n
inueniēs reuertitur ad cor et nālē exuat calorē
et spūz. Et dixit hanelitus retentione spū p
hibetur exire et dispgi et calor roboratur nāl
In actu uero sincopis quēnit ozimuz supasq
sum aceto et odoratūz qm excitat sincopizatum
et odor galienus. idem facit et calamētū et yreos
Et Mūdinus dixit. pulegiūz tñ inūgatur ualē
do aceto et apponatur narib^o egri. solo. n. odo
re dicitur releuare iacentē a sincopi. Et qui
dam dixerunt quod pulegium recens applicatum
naribus excitat sincopizātū. Et si fuerit ibi calē
ditas ifundatur in aceto et odorem. Est. n. exp
tum uep. Et dixit Ali. qd odor cucumer. o
magni reōnet sincop a calitate ppetate sua et ele
uat eos blāce bi facie fumigate et et bibite i pua
qritate. Dixit g^o 12° terapēice in sincopi
a mā cruda multa pfert dare cibūz subliātiū
et calidūz in ptes uices quasi pfuue. non tñ de
bet esse cibūz grossus n3 frigidus n3 mīlus n3

sel^o dū^o. Et uinūz bibatur aquosus et in istis
ratiōe quēnit. s3 in sincopi pp humores ca
lidos subiles et cito resolubiles paulatim et con
tinue cibare oz. Et dixit cibūz. f. hūctans
in sicco et arido corpore laborans stomachi da
tus phibet sanans dispōz. f. dissolutōz a calidi
tate factam uel malaz dispōz calidaz phibet i si
copi cadere. Ea tñ dissolutio uel stomachica si
copa pp multitudinē frigidūz hūoz facta non
indiget cibo ad sanatiōz s3 intentiōe sumpta ab
ea et tñ in talibus nō solum cibūz s3 et quid uinū
dare laborantibus cogimur aduertētes ad picu
lūz subhomatū in pñū hora nō curantes dispō
m. Dicunt. in facta per uiaz cōnatiōis et reso
lutiōis cibūz exhibeatur ex solidis. medioctiez
ita ut facit remaneat digestiōis ex quibus oz
dare p^oz et sepe. Dicunt. Brodūz galine bi
burūz pcpue ualeat cum fuerit sincopis ex inan
tione. Et dicit qd aqua a carne multis pōt ac
cipi mōis. sunt. n. qm carnē crudaz lotaz cum ui
no aromatico uel aqua ros aut alij fmi dispōz
mē post incisionē eius in frustra pua in alembi
co ponit sub mīsa illi borragine et acēso igne
nō forti sub alembico sublimāt. Et quidam po
nūt cum eis aux et argētūz uel aromaticū fmi di
spōm^o quēnit etiā et aquū per sublimatiōnē exim
tē colligit et tēpore necessitatis exhibent.

Et sunt qui carnē accipiunt et ab omni pin
guedine et cute mundant et in frustra simul cum
offibus redigunt parua. Et ponunt in alembico
uitreo uel alio uase uitreato miscendo cum
ea de aromaticis et aurum secundum necessi
tatem et os uasis cum pergamento fortiter obui
rāt ne uapoz exalare possit et sic obuiant uas
i uase alio aque pleno ponūt et sub illo uase ignē
accendūt et bulire faciūt circa horas duodecim
et tūc ab igne deponūt et cū tepuerit uas in quo
earo posita ē os eius aperiant et totū qd est in
eo d suco accipiunt et recidunt et tēpore necessi
tatis exhibēt tēpore calefacti. hic tñ succus pa
ruū teneri debet. qz facilis ē corruptiōis moriās
i aere pfertim estans tēpore. Et quidam car
nes tādiū bulire faciunt et sumunt donec caro
sit ab offibus sepeparatā omnib^o et brodium illū
pro aqua carnis exhibēt. Et quidā accipiūt
caponē et eximant cum lardo porci recentē
lardant et in ueru ad decoquēdum ponūt et iuxta
finē affatiōis aspergūt ipsū uicib^o multus ex
aqua ros. et uino odorifero pmiētis euz aroma
tis fmi necessitate et postq decoctus est defe
runt corā egro actu calidum et ibi cū in frustra
diuidunt. odor enī eius multū uinificat uirtutēz
Et post exalatiōnē uapozis ab eo in torculari
exprimētis illūz tantillam succū qui ab eo effluit
recipiunt et permiscēt euz brodiū alteri^o pulli et
exhibent qm mire pfertur eo uirtus. 4^a
uero itēntio que ē spiritūz airactiō ad extērio
ra pfertur cum modis diuersis. Dixit Ali.
fricatio extēmitatūz et pftrictiō eaz et ligatiō
ipsaz et appositio rubificatiū sup eas i cura
sincopis pfert. ppter qd facta ab inanitione ex
trinseca. oz ergo ut ligent crura et adintoria uē
cibūz pfertur et fricent. Et premittat ante
fricatiōnē calefactio stomachi et iunctio eius euz
oleis stipicis. Maxime autē quēnit ista diuer
sio sincopi ex opilationē et ex hūozibus frigidis

Dixit. Passio
opilationis urina
mas partes datur
n. hūoz et pftringer
et si febuciant ab
bano. Et ei m
ab cōne eximunt
ra illud s3 diuer
mo s3 ut si fuerit
no ad iferiosa et e
et diu^o ad sup
fimo. fimo mori
mar sepe et puma
ma et sunt fricati
tur i aere claro et
ta uoce et multu
m faciem eius. aqu
cum quiddā. mana
gida. n. si i tribus
replōne. Alij pp f
frigiditātē. 4^a
et ifusare ea in ea
diu calidūz nū i
cū quāuis odoroz
endo spiritūz nari
ribus apli cant^o no
cantur odoribus cu
go cā sincop fuerit
notū ita ut com
et sincopim si a
bus marit^o ea si
femagis compun
in pfocatiōne et fo
pi. f. ad mīstru
n. cā fuerit inaniti
uim. Et si causa
gida euz aqua f
uim calidū cū aq^o
m pauca de uino
cum caltello ligneo
cum tyrica et po
ponere sternutator
apertūz os ut fumi
et per capillos. Et
os et dōlet apert
trabe et capillos i
macum frica. artic
ulias s3 et plica
inroissu in ore ut
Et sincopi ex
et fame qz sedat
qno intellegit de
quiereet multūz d
litionē stomachi p
fo uel litionē pue
ipe. p. p. sincopi
tis a siccitate ex
curant cum bucc
natoz aut situpo
7^a si sincop fuerit
ex pane infuso in
et odorifex albi s
aqua frigidā. D
ex exalatiōe spirit
eximuntur apli
fiaz maderactam

Dixit. Passionarius. eis quib⁹ humoribus
opulantis transitus spiritus denegatur ex-
tra partes duntaxat perficabim⁹ bladiis ma-
nibus et stringem⁹ et coligem⁹ et calefaciem⁹
et si febricitant abstinemus a uino et cibo et
bainco. Et est maxime quatuor diuersio i facta
ab effione extrinseca. uerum tñ dixit Aui. ppe-
ra illud scz diuersione ut sit oppositū parū cūo-
nis scz ut si fuerit cūo per superiora fiat diuer-
sio ad inferiora et e⁹ et si fuerit per inferiora fi-
at diuersio ad superiora. Dixit Hord. i po-
simo signis morib⁹ non apparēb⁹ opere
mur septe et prima operatio ē ut fricetur extre-
ma et fiant fricationes dolorose. 2^a q^a pona-
tur i aere claro et uoce⁹ proprio noie i aure al-
ta uoce et multis uictibus. 3^a ē ut probiciatur
in faciem eius aqua ros. muscata ex alto Et di-
cunt quidā. manu fortiter ipellente aut aqua fri-
gida. nisi i tribus casibus scz si esset q^a nimias
repleō. Aut q^a fluxum uēris. Aut q^a nimia
frigiditate. 4^a ē applicare nari⁹ odorifera
et insulare ea in eas calida i cā frigida. et frigi-
da i calida nisi i suffocatione matricis. nā i hoc
casu quāuis odores boni quicūq⁹ acciden⁹ nari-
endo spiritum nari⁹ aplicant. in hoc tñ si na-
ribus aplicant nocent. Et n. matric⁹ bonis dele-
ctatur odoribus et ad ipsos ascendit. Cuz er-
go cā sincop⁹ fuerit ascensus matricis ad supe-
riora ita ut comprimendo dyasfragma indu-
cat sincopim si aplicarentur odorifera nari-
bus matric⁹ ea sentiens magis ascenderet et
sic magis comprimeret dyasfragma et adderet
in pfocatione et fortasse uerficeret. 5^a ē di-
xit Hord. administratio uini sed diuersimode. si
n. cā fuerit inanitio detur unum cūz brodio car-
minum. Et si causa fuerit calida detur unum fri-
gidus cūz aqua frigida Et si cā fuerit frigida de-
tūm calidū cū aq^a cala Et si cā fuerit repleō d-
tur paucis de uino. Et 6^a opatio ē apire os
cum cultello ligneo et fricare linguam et dentes
cum tyriaca et ponere muscata. Et 7^a ē ap-
ponere sternutatoria nari⁹. Dixit gliberi.
apiatur os ut sumi exeat et trahatur per barbā
et per capilos. Dixit passion. nares stringe-
os et dices aperi ipara ut iussit et exeret. auzel
trabe et capillos tīpox iuxta aures. pect⁹ et sto-
macum frica. articulos digitorū manū et pedū
uicias scz et plica fortiter notūz puoca digitus
introissis in ore uel pēnis iunctis in ydromelle
Et sincop⁹ ex passione dixit Aui. factam
ex fame qñz sedat. 3. i. panis. Et per hoc appet-
q^a nō intellexit de uera fame q^a in uera fame re-
quiritet multus de pane. Sz per famē intellexit
lesione stomaci pueniēte ex acuitate hūoz i ip-
so uel lesione pueniēte a siccitate. Dixit eni
ipe. poris sincopis siccitatis scz fais puenien-
tis a siccitate extranea aut siccitatis nē oz ut suc-
curratur cum bucellis panis iussis i aqua gra-
natoy aut sirupo de malis. Dixit Auer. collz
7^a. si sincop⁹ fuerit ex errore cibi cibandus est
ex pane infuso in uino et sit uinū aquosus leue
et odorifex albu sicut dixit. Y. et lumbatus cum
aqua frigida. Dixit Aui. in spēbus sincopis
ex exaltatōe spiritūz offerit insipissantia poros
extrinsecos applicata frigida sicut inducere cami-
siaz madefactam in aqua frigida uel rosata cum

sandal⁹ nisi fuerit frigus forte in cā. nam tunc
oz ut apponatur extrinsecus alterantia calida.

Dixit. insipissantia non pueniunt indicatione
sumpta a sincopi ymo nocerent coadunado spi-
ritus interius et phibendo ipius expātionem
ad mēbra. sz pueniunt indicatōe sumpta a cā ut
qñ causa resolutionis est magna facies necessa-
riuz curā dirigere ad ipz. Et dixit. in facta
a calore admistref odorantia frigida et irrore
tur aqua frigida sup faciem eius i primis et ad
ministra ifrigidantia. uerū nō est maluz ut mi-
sceatur cū illis ifrigidantibus parū musci. ita
tamen ut remaneat uictoria frigidorum ut
sit frigidum sufficiens contra calidum ad cu-
randum et muscus confortet calorem naturalē.

Ille autē cuius infrigidatur totum corpus.
dixit Aui. indiget iunctōe extremitatum et sto-
maci cum oleis calidis aromatizans suple et
alijs modis calefactionū. Dixit Auer. Colli-
get. 7^a. in facta ex resolutione aer in quo ifirmus
morari debet frigidus debet eē et stipicus Et
generaliter tibi necessarium ē ut talibus ordies
ois que habet resolutioni obuare et emplastrā
do super uentref ex frigidis stipicis aromati-
cis. In sincopi ex effione dixit. Passionari.
frigidis et stipicis restrigi oz elcis in facta ex
effione per extrinseca et unum frigidū pane i eo
infusum dandus et aer sit frigidus uentofus et
aer cubuli siue camere stipicus arte fiendus
ē cum ramis mirri et similitū neq⁹ fricandi sunt
by n3 ligandi n3 stringendi n3 uomitus puoca
dus ē n3 aliter pmouendus. Dixit bali. Si
effio cum sudore sit patientē a balneo prohibe et
uino cū in sudore ad exteriora declinat natura.
nam balneum ad exteriora illā trahit et unum
sudorem trahit auget. nec oz in hys manu adhi-
bere fricationē et pedum nec banclitū qñne sz
frigide uarias in eis aque irroratōe et i superfi-
cie aquā istilabis rosatā in qua mirri coxeris
et selibum corpus repimentib⁹ cataplasma. ut
acacia. ramich et similib⁹ disperatis cū mirri
aqua. Impa illi quere et octum. et q^a in frigidis
moret locis odoriferis et odores illi bonos p-
rimos fac flores et herbas frigidās et pōncas
et aromata frigida. Dixit Aui. in facta ppter
effionem a partibus intrinsecis propter rarifica-
tionē et resolutionē mēbroz et debilitatē stoma-
ci nō extrahās mām ad exteriora oio sed i fri-
gida extremitates et administra super cutē stipi-
ca frigida. ipsa. n. qñerunt qz effione prohibent
mēbra relaxata qñstant et coadunāt et stomachū
qñstant et prohibēt ipsū recipere mās que sūt
uel eē possunt cā sincopis. Et dixit Aui. di-
camus denuo q^a qñz indiget curatio in sincopi
stipicis ut phibeāt effionē et qñfortet mēbra moli-
ficata. i. rarificata et qñfortent et restrigat os sto-
maci ne recipiat. Et i dictis trib⁹ casib⁹ qñz
ē necesse dare illud qd cito penetret. et restituet
spiritum sicut uinū. f. cū stipicis mirri aut ante
ea sumpum sequentibus stipicis. et. n. qz stipi-
ticum uidetur habere cōtrariam operationem
penetratio. Auiena ponens in exhibitione
eorum casū. dixit q^a tu non premittas stipicum
ante penetratium uiuificans uirtutem quia
phibent illud penetrare sz incipe a penetratio
uiuificatē uirtutē et cum iam fecerit ipressionē
L.

⁊ multiplicata fuerit iam uirtus et iam fuerit fin
 cop in hora sanatoris admistra tunc stipiticum.
 Sz est hic can uerus in actu sincop. Na tñc
 debemus cura icipe statiz indicatõe sumpta a fi
 copi ⁊ defectõe uirtutis ⁊ nō a rā msi ipa mag
 ualde fuerit. sz in cura pñuata ⁊ qñ nō est fin
 cop si dubitamus ne supueniat unum stipiticum
 debet pñuiri ut phibeat aduētus sincopis p re
 morōz cāc. Nam tunc tñento curatiua prior su
 mitur a cā ⁊ tō subdit. Hinc q qñz sit necessari
 um in cura sincopis ut pñuiriat stipiticum ante
 unum sz curado anteq̃ ueniat sincop. Et it
 tellexit A. de stupicis fortib⁹ potētib⁹ phibere
 pene ratōz uini ⁊ nō de debilib⁹. nā debilitet
 stipiticaria pñi pueniētet dari cum uino ymo ē
 dari uinū stipiticū soluz nisi esset phibens aut nī
 meretur ex uino pñuiri rōnis uel spasmus uel
 aliud accidens forte. Dicunt melius daruz uī
 nuz cum aqua carnis aromatizata aut cum ali
 qua confectione aromatizata conueniētē. Et
 hoc si aduētus sincopis timetur pñuq̃ sed si
 esset lōgiqu⁹ pueniētet daret tunc cum uino mi
 ca panis similitagine. Dicunt abstineat supra
 dicta a furore et ira et ē lencia supflua. Dñc
 quidaz si pdurat frigiditas extremitatuz phibe
 extinctiua fornā abintus et ab extra sz sup curē
 aspgē puluē ē factum ex gāmītarabico dragagā
 to carabe miltice ⁊ olibano qñ hoc absq̃ ifzi
 gtidatē poros cutis pñipant ⁊ uenaz orificia
 ad cutē tertiā unde ueniat spm exalare spm in
 tertiā ⁊ gregādo. Si uero n̄ affuerit frigidit
 tas extremitatum nec totius corporis iungatur
 corpus ex oleo qđ sic fit. R. olei citioz ⁊ mir
 rini añ. 3. iij. ⁊ misceatur cū eis aqua decoctōis
 cumz miri balustiaz psidie gallaz seisc rosa
 sz galie ⁊ acacie postq̃ ebullierit ebullitōe mlt
 ta. Et postea colata que sit dupla ad olea di
 cta ⁊ fil bulire fac in uase duplici ad aque pñip
 tionez. Rosata nouella sumpta puenit sudorē
 dyaforeticū cū frigiditate extremitatuz. ⁊ zuca
 rosa rosaruz puenit sumptis cuz aqua frigida uel
 cum aqua plantaginis uel portulacē ubi nō ē fri
 giditas. Cura uero sincop puenientis ex eti
 a tione intrinseca dixit ga⁹ prima ad glancoi. eis
 qui in dyariz et colericis ⁊ alijs multis et re
 pentinis euacuationibus exsoluuntur aqu⁹ frigi
 daz oportet aspgere ut uirt⁹ exciet ⁊ nares ap
 hendere ⁊ fricare os uentris ⁊ precipere nome
 re ⁊ agitare stomacum digitorū aut pennarū ī
 manibus ac ēt manus ⁊ crure ligare. os autē
 esse ligaturas plures ⁊ fortiores in manib⁹ qñ
 per partes inferiores fit eo sicut ī emozoidib⁹
 et diariz ⁊ quicunq̃ per mirigos mulcē enacu
 ant. ⁊ tñc manus fortiter ligare aliqd atrahit a
 superioribus. et eo⁹ in emozosagus que per na
 res et nōtib⁹ ligature plures ⁊ fortiores sim
 crura fiant et quicunq̃ ī uulnerib⁹ emozosagiū
 patiunt eodē nō sursum ī inferioribus. superio
 rib⁹ uero deorsū apponere os ligandōs. Ad d
 tñentē autē et sursum repentinā particule figurā
 nō tamē ualde multā. f. ita ut tēdāf. tensa. n. hec
 et dōlet et nihilominus q si deorsum repēna
 esset exacerbat. Utrū autēz anniipare os
 aut ad pñociā pñatērib⁹ aut ad ea que sz rectū
 aspicunt scipere quo circa repēnas a mortici
 bus euacuationes que circa mamillas aponūtur

sitis eas uero que per nares epati uel spleni fz
 emorofagiant patientē narē et si per utraq; na
 res utriq; uiscerz apponatur. Et dixit. sanar
 aſit ⁊ aqua frigida uinū mixtū. f. bibiti eos q i
 repētiniſ uomitib⁹ exſoluunt ⁊ maxime eas q
 reuinant ad uentrē pfuēntiū. Rabi tñ in
 8° particula hoc ulizauit ad oēm ſincopis pro
 nementē ex ſubita eſione. ſcriptari tñ oz ne qd
 prohibeat hui⁹. f. uini potationē puta uisc⁹ fle
 gmi nās aut capitis dolor foris aut amētie pa
 ſiſ aliqua aut febris conſonidoſ idgetis a egri
 tudine. maxime n. i talib⁹ fere iſanabiliſſima ad
 uini potationē ſecunt nocumētia. nullo uero pbi
 benie pſequēter determinare de natura egri et
 pfuēntine ⁊ etate ⁊ quētēſ aeris craſi ad hoc
 enim aſpicuens aut frigida aut calida dabis po
 tionē. nā i cōſuctoſ iſfrigida potōe ⁊ eos q ma
 ioreſt ledit ab ea. Et quicunq; nā frig di
 ozeſ ſunt ⁊ eos qui i ultimo ſenio et qui i regio
 ne frigidozi ſunt ⁊ yeme prohibe a frigida. cō
 traria uero ſe habēt⁹ iſrepide da ſubtile ⁊ ca
 lidū quale ē leſiū uinū emorofagūſ uero migrū
 groſſim ⁊ ſtipitum. Circa uero i pſa loca
 apponere uſitri ⁊ marici ⁊ toraci ea que uigora
 re nata ſunt. Et dixit gal. balneoq; in ſcuma
 tib⁹ ad uentrez optima ſunt qz ad pirariū d.uer
 tunt. emorofagūſ uero foruiter exacerbāt. Di
 xit Auic. balneū ē cōueniens i cura ſincopī facie
 re diaria ⁊ colerica paſſione. Et etiaq; qui in
 uentri ex uomitu iſtantiū i ore ſtomaci. ſed ual
 de nocet in ſuperfluo fluxu ſanguiniſ ſicut di
 xit. y. 5°. afforſimorum calidum nocet tē. Et
 nocet etiā in ea que eſt ex ſudore qz ſubſiliat et
 apit. Dixit bal. ſi ueneris fluxus ex pūbatio
 ne. eſt. f. nē defecte pp reſolutoſ ⁊ opilatoſ ſpſ
 in reſtemia uirtute frigide aque iſuſione ſuper
 corpus utariſ quo ad interiora calor reuertat
 māz que reformet ⁊ manuet ⁊ digerat. fz ſi ex
 dyſuria aut medicie ſoluētiſ po cūlo fuerit ca
 lidam ſup corpus aquā fuerit balneoq; patiēte
 iducas quo mā ab interiorib⁹ trahat ad exteriora.
 Dixit Almafōz in ca^o de colica paſſione.
 ſi ſincopis ſupuenierit colice paſſi ont muſcuſ cū
 rob granatoz uel cuſ uino dare quētiēſ eſt ⁊ ſu
 cuſ carniſ bedine aut pulline cuſ pauco citoni
 ruſ puro ⁊ uino mixtuſ ē i potu triuendūſ eſt
 Pulli puerera aſſandi ſūt ⁊ ante nareſ ei⁹ ſan
 dendi yuſ ē et dandūſ ē ut maſtice ⁊ paulatim
 trahiciat. Et dixit Auic. excitatuſ uomit⁹
 pferi omni ſincopi niſi cū ē i ſudore ⁊ ſili⁹ etuſ
 ut qualibet alia eſione extrinſeca qz tunc noce
 ret. Et ante ſpū calefactiēſ ē ſtomacuſ cū
 pāniſ calidiſ ⁊ poſtea pronocādūſ ē cū aqua re
 pida ⁊ oleo bibitiſ. Et ſpāliter dixit ſi ſin
 copis ē cā rei repletuſ tunc ſi poſſibile ē expel
 laſ aut eſeiuſ aut uomitu ſi faciliſ pōt fieri
 ſ aliter n̄ aut criſteri aut ſi ſtomia ſuple aut aluſ
 modis eſionis fz qz mē exgerit ad diſpō. Bal.
 i. 12°. terapētie ei. Scrapio. 6°. beziarij. Et
 yſac. 4°. febriliſ pcedunt uomitum et itelligunt
 oēſ in facile uomētib⁹ et cū uomitib⁹ debilib⁹
 Vomituſ autē cum mediciniſ foruibuſ cūā
 in cura ſincopis ſtomacaliſ nō debet pronoca
 ri Et pcepit dixit. Auer. 7°. colligis i difficil
 ter uomētib⁹. nā taleſ medicie mordicationē maiore ē

lesione quā faceret humor prius in eo existens
sunt et cā tractōis materiez malaz ad stōacuz
Et dixit i. facta ppter cōonem ex partibus
intrinsecis sicut fluxu uēris calefiunt extrema
et fricentur et iungantur cū oleis calidis aromati-
cis et stringantur ut diuerſa materia. Et ideo
dixit nō admittres puluerizationē cū stipicia
super curē suple nō per aliū modū admittres
ab extra stipicia quia materiā interius repigat
et addunt in fluxū. Dixit Rabi i. 24. par-
cula accidit aliquando repleto cum quā amittit
tur pulsus totius corporis et non mouetur cor
scilicet apparenter et inuenitur homo ille sicut
mortuus. sed loca magnarum uenarum inueni-
untur rōtunda plena. et est ipse pulcre figure
et tactus calidi. Et cum huius quancūq; ue-
narum uidetis tortuosam et rōtundam prepara-
te ad aperendum ipsam aperuone in longum
et diuine sanguinē fluere ex ea q; ipa hora ui-
uificatur egrotans. Dixit Serap. loquens de
sincopi ex cōitate. in spēsus sincopi que accidit
cū dolore et passione aliquorū mēbroz oz ut sit
studū nostrū de mēbro qd est cā egritudine et
in rarificatione eius cū rebus que quēntur ei pre-
ter q; tardem? i. q; fortatōe cōdis et quasi uelut q;
sit fiat uirūq; In sincopi itaq; ppter stomacū dixit
bali si ppter hūiores fiat in stomaco q;clusos et hu-
mor est colera rubea sup faciē eius aquā istilla
rosacea refrigeratā et aliquantū eius retine ba-
nelitū et os et nares. os stomaci frica et crurium
stringe lacertos foriter et brachioz et plantas
et palmas frica. Et squingibin illi porrige et
aquā calidā et uoitus ipera post quez unū dabis
subtile aqua mixtus. Et granata sugat et po-
ma mura et si qui in stōaco humor est pungens
cūz oliue oleo et aqua uoitus urge et pēnaz ou in-
duc. Et si quidem uoitus illi difficilis est licet
nys utatur laetius et aquam illi porrige ablin-
thy cūz zuzaro aut ablinthy sirupū. Et stoma-
cuz post manitōes cū sandal rof et cāphora et uir-
gepastoris aqua uel sili empliza. Dixit ga-
prima ad glancoi et ponitur a Rabi in i. 4. pri-
cula sic. si quis patitur sincopiz ex humoribus
os stomaci pūgētibz ppina aquā calidāz feruē-
tem solaz uel mī pēnaz cum aliquo oleoz et ut uo-
mar manda sibi. q; si forte uoitus retardetur ca-
lescat stomocū eius et cum aqua calida plantas
manuū et pedum. Qd si hoc mō uomere nō
poterit ppina sibi oleū. s. oliuaz calidum meli-
qd poterit inueniri. et hoc oleū multotiens non
puocat stomacuz s; molliſcat egestionem et ex
hoc accidit utilitas dñō huius. Et itēz
dixit gal. iz. terapēnce et ponit a Rabi ibidē.
cum in stōaco sunt humores illic generatū ul' il-
luc decurrētes pūguitini qui pducūt fere ad sin-
copi patētes. exerce in illo uoitus cūz aque rept
de potu. Dixit Ruez. collz 7. in primū puoca-
re debemus eis uoitus ponēdo pennaz in ore et
et si cūz hoc pbiheri nō poterit naturā tūc molli-
ficare debes. Et ga. uidet ut in talib; i. hoc
cāu oleū reptidū dare debemus qm si uoitus nō
habuerit ab eodez saltē nā mollicabitur inde.
Qz q; hec medicine que hnt uoitus puocare
de eaz nā est et ppritate stimulare nām plus
eo quod facit humor efficiens sincopim et ad-
dant in egritudinem ppter ea dico q; lōge meli-
us

et fortare cor et stomacuz cūz mastice et nardo
et succo cuonoz uel folioz uitis q; taliter uiri-
eoz q; fortatur et humorē expellit. si tñ uomitus
i. hoc casu a se puenit laudabil' existit. Di-
xit bali. si humor in stomaco inclusus ē flicus
aque frigide uere infusione super faciē et fri-
catione et ligatione. et uomitus ipera cum squin-
gibin melleo et aqua in qua aneuum et siliā co-
perit et uiri acā illi da dyacesseron et dyarion et
dyamuscum et stomaco emplz aplica ex aloē ab-
sindio spica mastice cera et oleo nardino. Di-
xit. Bal. uinum cūz pane ieiuno stomaco supstū
phibet cursuz hūoz ad stōacuz. s; si quidē sunt
colici sit uinū debile stipich et limphatū et si fli-
ci sit uinū aromaticū purū stipich nō fumosū
ut uernacia. Et q; fert ad hoc sirupus de men-
ta et sirupus eius. et in colicis sirupus de agre-
sta. Et dyacitoniten quēnt uirūq;. Et di-
xit iz. terapēnce et ponitur a Rabi in 9. pri-
cula sic. patenti sincopi ex cā colere defluenti
ad os stomaci da bibere uinū citrinū. s. tendens
ad rubedinē et aquosū. et in sincopi que sit ex
multitudine hūoz crudoz da bibere patienti ui-
nūz aureū ul' citrinūz calidum dāmō hēat caput
forte et in cōitate ad stōacuz multū ualet succus
maiorane et buglose cum gar truis ut alcosol
sumptus. Dixit Rabi. in facta ppter debilitatem
stōaci admittretur sup eo emplz q; fortatū et in
sincopi in qua fuerit singultus et nausea oz ut
uiuificetur caliditas istam et adiuuet nā ei ad
uoius q; mouendo guttur eius cūz pēna excitante
uoius et q; mouēdo spm ad exteriora et fiat hūoz
assiduatio. Et frica extremitates et assidua attra-
ctiones et q; motōes mēbroz sup eo et clamorem
quā max et sternutōes cū q; dñi. et si cūz isto nō
sternutat nec sternutare pōt tunc eger mortuus
sez cito q; significat ultima debilitas uirūis
In scā cōitate cerebri oz q; fortare cor ne reci-
piat mās descendētes a cerebro. Et q; fortare
cerebrū et reuſificare q; ptoez eius. Dixit eniz
ga. iz. terapēnce. sincopis nō sit si ipa mēbra
principalia custodiant. Et curet catarrus cū
hys que dicta sunt in cura eius. Et in facta
a cōitate epiz reuſificet q; pto epiz et eius apia-
tur opilationes si affuerint et eius digestiua cō-
fortetur ut bonum generet sanguinem et mundū
a superfluitatibus et presertim ab humore ma-
lencolico. Et nihilominus confortetur cor.
Et i. facta ex opilatione dixit ga. p. ad glancoi.
eos qui propter obstructionē principalis pūcu-
le lipotomiā patiunt oximel dare et potus qui p-
ysopū et organum et siliā māsiois modi. ciba-
ria grossa eim et uiscosa magna in hys talibus
operantur nocumenta sed et cola ligare et cito liga-
re nihil peris. bonū ē autē urina prouocātibz
aut farmacts in quib; autem cā manifesta nocu-
mento exite. uino uere subtili et albo et nō mul-
tum uerit. Lognosces autē huius. istutiones
ab alijs iequalitatibus pulsuum et maxime fm
magnitudinē et paruitatē uelocitatē et tarditatem.
Dixit bali. eis uero qui ex opilatione defici-
unt squingibin da aut mel i granatoz aqua dco-
tuz cū sauregia et alijs similib; Et hys que uiri-
nā prouocāt uinum. cibisq; utatur subtilib; qui
et subtilient et cito digerant ut cibus in quib;
ē senapis sauregia yfopus organū et ci minuz
L. 2.

accit murt capparef et fimilia Et fi fuerit ex re
plone dixit hali. utendum e in egrotate manus
ligatione et pedum et fricatione et calefactioe q
ten⁹ ab interiorib⁹ ad exteriora materia trāsmu
etur et a nobilib⁹ ad ignobilia A. cibis pbihe
et potu ne forte augeat repletio Et si aliqua illi
fuerit febris a balneo urge. fin autē pmutē qm
repletione enicuat. mellis aquā illi propina in
qua yfopus coctis et fatiregā et fimilia quo
materia subtilef et ei⁹ facili fiat exirus. nā ma
teria oz minui. Que uero ppter malitiam cō
plonis fit fyncop curat illā cōplexione ad oppo
fitā permurādo. Et dixit gal. ubi fupra. que
ppter imbecilitatem propriā difpēfantium cor
pus uirtutū difolutioes fiunt a difcratia mem
broz illoz. f. principaliū et nobiliū fiētes unde
uirtutes procedūt pparijs difcratys curare cō
uenit calefaciētes frigidas et ifrigidates cali
das. In fyncopi autē a dolore dixit. hali. ad
eā appone paffione curā a. qui pcedit dolor. oz
et doloris locū cataplafmare hys que pperunt
et aquā rofay inftilab. in frigidatam fuper faciē
et manus et pedes liga et foruter frica. uinum
caneant et laborē. Dixit A. uic. abfcinde cām
doloris fi potes et fi nō e poffibilis abfcifio ei⁹
ftupescit illuz cum filonio et filibus. Dixit.
Auer. 7°. Colliget. Dico fi dolorē potes remo
uere remouēdo cām ipfius nō intēdas curare
en n cū rebus contrarijs egritudinē. Sz qñ do
lor itantum forti. itat q tepus nō e expectan
di tunc curare debes cum rebus augentibus
caufam. f. ftupesciēdo membrum dolorofum.
et huius cura non conuenit nifi per accidens
priuando fenfum illius membri in quo est mala
qplō cā hōralis ibi exiftentis et ide minuitur
motus eius expulsiu⁹ fcz eius uirtus expulsiua
abfqz tñ refolutioe aliqua fpēus. Dix ga⁹ ubi
fupra. in dolore uentris. i. ftōaci pp qgellionem
hūoz quibus est os uēris. i. ftōaci repletus et
quafi fubmordenter dabis in potu aquam cali
dā multam uē ydrobeon caliduz copiofuz et fa
cies eos uomere. fi uero nō potuerint uomere
oleū optimū dulce calidū dabis bibere qz non
foluz facit uomere fcz et uentrē fluere facit. et fi
adhuc hoc nō inuenierit crifcere facies dein ab
finibus i mulla decoctuz dabis. et epithima de
foris adhibebis ex hys que qfortant et robora
re folēt ftomachū lapfātū. Et hys epithimā
bus i prin⁹ nō est utēdū fcz poftqz uideris uē
tris ab hōribus quibus uerebat purgatus. nō
eniz expedit medicabuz qstringi cū adhuc hūo
res intrifecus funt et nūdum ab ore uēris edu
cti et purgati. Et dixit gal. eos qui dolorib⁹
qui fm articulos et neruos et mufculos exfol
uunt refumere mox oz Que uero in colicis et
yhiacis aut aliquo eoz que ita magnos iferunt
dolores lipotomic fiunt calefactioibus patiētū
mēbroz maxime foluunt et extremitatus frica
tōmb⁹. Et dixit gal. fi exfoluuntur pp flonif
rupturā aut pp edatōes repētīnā aque ydropi
eoz aut berniofoz mox refumere odoriferis
oz. paulo uero poft forbiuibus bñ digestibili
bus uere. Cura autē fyncop euientis pp
flōiaz est ut an flōmaz qfueri fyncopi pati cō
fortia ftomacuz et cor fumāt. Et iacētes
refupine flōmētuz. Qd fi in fyncopiz icidāt hy

del alq pueri odorifera eoz narib⁹ aplicētuz et
fricentuz et in potu fumāt uinū mixtum cū aqua
aut euz aliquo ex fucia frigidis ftipiciis ficut
granatoz citioz et filum. et fit uinū qfortans
ftomacos eoz. Et cura facia a uenientis dixit
A. uic. fit cura uenient illius a quo pcedit cum ea
addendo et cybibendo medicinas cordiales.

In fyncopi pp apā dixit Auer. collz 7° fi ha
buerit fyncopiz cā apatis aliquoz mēbroz. f. in
trinsecop nullaten⁹ de eoz cūfione qfidere de
bes Et dixit fi fyncopizās habuerit apā i cpe l
ftomaco uē filibus mēbris nō fperes eum eua
dere cum exbi bitōe cibi qz cibis plus multipli
cat apā qz fortificet uirtutes. A. uic. autē dix.
penitus oz ut frices extremitates eius et calefa
cias et stringas ut nō fubmerga⁹ uirtus f b mā
phibeatur a qmefione uino et fomno qz bec
augent apā ficut dixit galienus in qmēro affo
in quo morbo fomnus rē. Et hoc dixit. A.
nifi accidat fyncop pp debilitatem fcz pcedētes
per uiaz refolutōis. nam fi accidat pp talē debi
litem dandus est cibus et uinū etiā ptermiffa
itentione ad apā et qz uis augmētent ipm quia
hoc minus maluz est qz finere uirtutē deficere.

Dixit diuus q illa dictio exclusiua nifi non
debet referri ad fomnū fcz folū ad cibū et uinū.
teniz fomnus est introducendus et i debilita
te refolutōis. Et dixit q qu ficut cibū et cibādī
funt an hōrā fufpectā de aduentu fyncopiz per
duas horas etiā fi illa cibatio nō fit regularis
neqz dixit A. uic. in hora pox⁹ fyncopato neceffa
rium est uinū fcz sine cibo qz potens est i hora
pox⁹ refiftere fyncopi. Dicit tñ dādūz esse ui
num cum aliqua confectione cordiali conuenien
te difpofitioni rē.

Cura autē fyncopiz euientis i febris
et principis poximi eaz dicta ē i
fermone 2°. de cura febris fyncopalis. Cura
autē facit ppter laborē ē quies et ocīari euz
refumētib⁹ cibis et potib⁹ et cor qfortantibus
medicinis. Et cura pueniētis ex fetore fit
cum odorib⁹ bonis et qfortantibus cor cibis et
potib⁹ medicinalib⁹ q fūt calida i frigida fm q
exigit difpō. Et cura facit ab aere pofitilēis
li ē aeris illius trāfmuratio Et reliquū regimē
dictū in fermone 2°. de pferuātibus a pofitilen
tia. Et cura facit ppter accidētia aie ē ut
aproximētur patiētī delicias oi mō ppterqz i fa
cto ex fupfluo gaudio. Et aproximētur odo
res boni qstringant nares ei⁹ ut retineat hane
litis uehemētē. Impellit enī p iftud fpiritus
ad iteroza corporis et diftrahit et aia per illū
a paffioe afali a qua pcedit fyncopiz et calefit
cū hoc cor. unde mouet ad expandendū fpiritus
ut refrigeret et refistit euz illa calefactioe ifrigi
datōis ei⁹ euientē in fyncopi fūe fit per uitam
fuffocatiōis fūe per uia refolutōis et prouoce
tur uomitus ut excitetur naturalis calor et cū
tur fi quid de colera ad ftomachū fluxerit ppter
illud accidēs animale. Dixit Hal. p^o ad glā
con. fi fuerit pp triftitiā uel gaudiū uel timorē
uel hys prima os naritū aprehēfionib⁹ refume
re et uomere cogere oz et fricent ftomac⁹ et ex
trema ppterqz in facta ex gaudio et timore Ex
terni qfortent et afferuent et triftes confolent
Et cibent oēs cib facili digōnia ficut aqua

carne i qua infusa fuerit medulla panis assi et
datur unum actu calidum preterquam in facio ex gau
dio uel timore i qua debet dari actu frigidum
et parum et sufficienti aqua mixtum et tribuantur
eis lenificata calida et frigida prout requiritur di
spō. Dixit Aui. virtus quorundam cibo et uino
subtili quoniam et odoribus bonis et tranquili
tate et gaudio et dimissione eorum que tristitiam et
que tristari faciunt. et renouatione reipsum amabi
lius et beatitudine cum dilectis. Dicunt in omni
sincopi preterquam i facta ex apud porum et spem re
solutione et gaudio quoniam morari in aere aplo
claro et bene euentato ad caliditatem declinam i quo
sunt figure placibiles et aspectus arborum uiridum
frondum sicut in uiridibus ubi sunt dilectioz sola
tior copia et letior alioz pulchris indutoz uesti
bus cum focis et delectabili canu i quo sepe fiat
odoriferorum asplio et irroratio in quo uigilantes
exercitauerunt uel fricauerunt. Cum itaque fuerit si
copis i cessante a porum et iam sanatur aliquan
tum quod quasi incipit releuari a porum tunc dicit
Aui. sic regimē eius si se regimini predicto nam
ista regimina cōcant i quatuor primo i festina
tōe curationis et appropinquatōis remedioz quia
ut supra patuit nō dantur medico i dūe ad agē
dum. 2° quod i hoc appropinquat medicie et cibi
i forma si quida subtili cum nō sit sincopizans
actu ad res solidas suscipiendas neque ēt euz iā
incipit subleuari. 3° quod medicie debet esse cor
diale et cibi sibi placidi et odorificati. Et
4° cōcant in oppōne cāe ab ea intentōes cura
tuam sumēdo. Dixit Aui. os ut ad sorbendūz
dentur medicie iustitue sibi disponem et dispōez
In. h. n. cōcant abe. f. di. spōnes. f. q. ē i actu. sico
pis et que est in cessante eius. uerūm qm regimē
muna ista sint eadē i re nō tñ sūt eadē pēse s3 dis
ferant in pluri et pauciori. Et id dicit Aui.
quod in cessante fiat additio ad predicta in eis i qui
bus est possibilitas additōis et bgratia si fuerit
illic repleto in ore s3 ad studendū est ut euomāt
Nam sanat et nō intellexit Aui. hic quod in cessatō
ne fiat uolūtas et nō in porum ita quod fiat ad curam
additio uolūtas quod ymo euz iā in porum iudicandus
est uolūtas maxime in eo cuius ipam facilitas
eius s3 intellexit quod fiat additio uolūtas in cessa
tione quia. f. fiat maior uolūtas uel cum re
bus fortioribus. Et consimiliter et bgratia
si fuerit ibi repleto os ut fames exhibeat mōre
cibus eius et utat exercitio tollerabili equali.
Et fricatio adhibeat oibus mēbris ita quod
stomaco et uescice et n3 cogas ipm sumere cibuz
nisi unum dictuz i precedēt regie. et nō facias si
cut stulti medici qui sūt soliti i cibado eos ex
timādo ut sit quoniam ut uiuificēt hūmē eoz et
ipsi suffocant calorē eoz inatum et interfi cū ip
fos et s3 itelligendū est de alijs in quibus pōt
fieri additio. Procedēdo igitur sibi cās dīr.
Aui. quod si sit a repleone quod ipsi non sunt adhuc
tollerātes esionem per uentrē pp debilitatem uir
tutis. utere digestiuis subtiliatis prouocatis
ut sic qm talia tollerare possūt. dandū ē sirup^{us} ace
tosus decoctus cū subtilitatis et iustitue sicut ē
ysopus et s3 iā qm iunātur eo. et si fuerit opila
tio i spūalib^{us} et mēbris eis pp quia frica ex
trema et labora ad prouocandū urīnā et da ei i
potu de uino qd subtile ē. nā illud qd ē subtile

cōpetit et si ē illis caliditas. Si uero sincop
dixit Aui. fuerit ab esione et debilitate da eis ad
sorbēdum aquā carnis et sit aromatzata sibi quod
quoniam dispōit et sugat panē isusū i uino odorat
fero mixto cū aqua ros. et si fuerit illis calidi
tas quoniam lac acetosum absq^{ue} butiro et agresta
et acetositas citri ē melior et sirupus ei^{us}. Et
aliqui cum istis frigidis miscent aliquā calida
quoniam uenia. unde dicit Aui. Aliquā ponitur i ip
so. f. sirupo acetositas citri folia eius et qm ē
cum euacuatione turbatio. i. angustia et inflam
matio exhibe omia actu frigida et si res calidas
propter itenonē supradictā misceres uel exhibi
beres. Et galienus posuit et ordinauit cibū
quoniam quē enā posuit Aui. Et ē ut accipiat
aqua carnis in qua ponat decima pars eius de
uino et uicellus oui et succus granatoz. d. i. mu
soz uel acetosaz sibi dispōez caliditatis. Et
bus alit^{er} quoniam ubi est magna caliditas et me
dicus est cauē. i. timens caliditatem uini est ut
in lacte acetoso infrigidato ponat panis de si
mula iurit^{er} et aliquis ex succis fructuū acetosoz
Qd si euz sincopi ex esione fuerit frigiditas
aut semituz post sincopi aut eger sentit ifrigida
tēz in uiscerib^{us} cū sūm it ifrigidatā da ei ad co
medēdū. dicit Aui. cardamomū et pipet et absi
thiū. et datur eis in potu uinū qm s3 quando nō
essent mēbris lesa et caput esset forte. Et dicit
si in tali sincopi cū frigiditate et debilitate uiru
tis et s3 ad ē ē necessaria mūdificatō alit^{er} mē
pccant nō facias mūdificatōne statim quod timē
dum ē nocumētum ei^{us} s3 os ut quorundam stomachū
et icipe i hoc cū sirupo et absumtio melino et cū
emplastris quorundam stomachū et da ad bibē
dū uinū odorifera et cū ipm cibo laudabili et
postea mundifica. Dixit Rabi i. 7^a. particu
la. a casu in sincopim si te uolueris custodire i
qualibet egritudine tria mēbra picipalia et os
stomaci ppter ipsi colligantia cū mēbris ipis
adunā. adiutorio multo quoniam uirtutes eoz p
adaptationē quoniam ipsos cū bus que corpora
ipsos quoniam iteri^{us} et exterioris et post hec quoniam
na uirtutes mēbroz alioz p adaptationē quoniam
uum ipsos cū rebus sibi admistratis. Et se
stima adinuare uirtutē mēbroz principaliū aia
lē. f. cū rebus odoriferis boni odoris et spūalē
cū attractione aeris exterioris et apertione mea
tuuz corporis et mūdificatōe instrumētōz spi
ritualit^{er} sui grossitie et uiscositare et porrectō
ne alit^{er} medicine eaz quaz pprietatē ē mūdifi
ficare sūmū et sui turbulētā remouere Nam
talē uero cū admistratōe cibo et potu generā
tū bonū chimūz nō corruptū et euacuatōe eoz q^{ue}
tum pprietatē ē generare chimū uenenosū dum
corrupunt et nō. cito a corpore descēdētium
nocētium pūmo nutrimento ut sūt melones citru
li mora et similia hys. Et similiter oportet
te in illo operari quod ciborum bona digestio fiat.
si. n. in hys rebus tuum firmaneris propōsi
tum a casu in sincopim liberaberis. Dixit ga
lien^{us} in libro de apzobatione medici et ponitur
a Rabi in 8^a. particula. Multos egrorantur uir
tutis et corporis fortium notorum meorum. et i
pui a casu in sincopi longa phibitione cibo et
et exhibitōe solutū sibi. et alit^{er} uirtutis obli
curauit phibitōe cibo et fricatio multa manuū

et pedum et fricatione et unctione oium spine et
restituta est uirtus eis et pfecte sunt liberati et
aliquibus ipoz feci hinc uetans eis ciboz ab
stinendam et porriges eis cibos. Dixit paulus.
si sincop accidit interpolatis oz qd an post finato
nez fiat minutio uel alia purgatio secundu humo
rem peccantem. Et Auic. ponens curas casus
uirtutis subito dixit qd est sitis cure panetium
sincopim quia debent curari sicut patientes sin
copi debilem. Et dixit. fricatio extremitatu
est ex eis que uiuificant calorem inuicem. et maxi
me cofert quando in causa est humor frigidus
grossus et cibus sit ille qui subnariat et incidit
sicut aqua cicerum cum sinapi et oleum oli
uarum et amigd. et uino utat subtili et ueteri et
ntat balneo post edonez et de uino utat uino pu
rissimo a quocumqz in humore fiat cu uirtus ict
pit uiuificari. s. et redire a cau suo et declinat ca
sus uirtutis oz ut preparet cib? et fortatuz nelo
eis digonit Et i iteode ad euacuatoez dix. i. facia
a reptione sanguinea qfert floma Et i facia ab
alio humore oz ut succurrat et i hora cessatio
nis casus uirtutis et postqz declinauerit cu esio
ne qz casu uirtutis pfecte no pot fieri esio. In
edone humoz tamē grossaruz difficil digonis
et erradicatois alii ē necessarius cu medicis il
los educantib? miscere de scamonea non in in
qd duerit ea ad sumedu dñuz sz qd modicu ut
acuat eas. nā scamonea ē de eis que adiuuat me
dicinas alias solutius. Et oz dixit. Auic. ut ad
ministres uomitu post solutionē et hoc corpore
exnte repleto. si aut foret solius stomaci pleitu
do tunc debet uirtus premitti ante solutionē et
qñz solus uirtus sufficit.

Aferam autē nunc ppositas medicinas
plures cordiales et ferētes cu
auxilio dei i passionib? cordis et ex eis ē medi
camen qd sic fit. R. suci rosari ueteris. 3. y. am
bre purissime limature auri iacinti et margarita
rū añ 3. i. icorpozent superinfundēdo modicus
aque rosate muscate et fiant ex ill' boli quatuor
quoz unusquisqz inuoluat i auri folio et sit unus
qfzqz dosia una. Aliud utile qd resumat uirtutes
debile nutriendo et restaurando spiritū. R. ros. ru.
liquit. cinamomi al' cimini electi et floz ei? añ.
3. y. nucis muscate pilosales blacie bisante masti
cis coriceu citri et seis eius reubarb. añ. 3. i. fo
ly been albi et rubei. 3. i. dozoni ozimi gario
filati seis. zedoarie calamiaromatici galage car
damomi añ. 3. 5. nardi croci macis añ gna. xv.
offis de corde cerui margaritarū albarū iacinto
rū smaraldorū zafirozuz granatozū limaturaz
auri et argenti coralozuz rubeozi triumfandaloz
añ. 3. i. seis melonis et citruli cucumeris et cu
curbite mundatozuz pinearum mundatarum pri
us i aqua calida infusaz amigd. d. purgatarum
fisticorum purgatorum candi añ. 3. vi. qteran
tur omnia diligenter et conficiantur cum lb.
y. zucari albi dissoluti in brodio carniū bo
narum et succo bozzaginis et fiat electuari
um. Aliud conferens passionibus cordis
a causa calida Recipe lapidum preciosorum
añ. 3. y. margaritarū ambre offis de corde cerui
coralloz rub limature auri et argenti añ. 3. i. ro
sarū rubearuz et albaruz triumfandalozuz pfidy
coriandri prepati carabe añ. 3. i. y. croci been

albi et rubei ana. 3. i. candi. 3. i. seminum me
lonis citruli cucurbite et cucumeris munda
torum ana. 3. y. zucari rosari diabuglosan añ
qñz sufficit ad icorporaduz predicta. do. 3. 4.
S. cum aqua rosata aut cum uino albo debili li
phato cu frigida. Zulep opumū ctinguens
caliditate cordis et spiritualū pferens i febr
bus acutis et pestilentialibus. R. floz niolarum
ros et floz nenuraris borraginis et buglose añ.
3. y. seminis endiuie et acetose et lactuce añ. 3.
S. bulliant ebullitione una in succo pomoz dulci
um aromaticoz. coletur et addatur colature zu
carū albus solidū qñz est i pa et supmitatur de
succo acetositate citri l' limo uel arancioz aut
granatoz acetosoz et depureuz et detur coctu
ra sufficiens. Aliud ualēs ad passionē cordis
cā frigiditatis. R. suci maiorane suci mellisse
et suci ozimi gariofilati suci mēte añ. 3. y. depu
rentur et infundantur in eis folia et cortex citri et
flores antos deinde bulliant pum et coletur et
cum zucaro albo solido fiat ualeb aromatizatus
cum gariofilis et cinamomo. Et scias qd ga
riof. bibiti cu uino m'uz ualent in passionib?
cordis frigidis et bibiti cu aqua ros et aqua bu
glose ualent ubi nō est multa caliditas. Sirup?
digestiuis humoz colicop subtiliuz et furioso
ruz. R. trifoli acetosi endiuie ortulane acetose
floz uel folioz cucurbite flarū uenularis ufo
laz añ. 3. i. corrie. mandragor. 3. y. foliorum
insico albi 3. i. sandaloz oizuz ros rub. spo
dy floz borraginis et buglose añ. 3. y. decoquā
tur in aqua sufficiēti et collentur et in colatura
ponatur de zucaro albo solido qd sufficit et ace
tosetuz cu sirupo granatoz acetosoz et aroma
tizet cu sād' citrinis et pauca cāphora. Tro
cisci qd pferūt ad oēs calitates cordis et febrē ex
tingunt in censuaz. R. spody seis cucumeris et
citruli scariote portulace ros sandalozū alborū
añ. ptes equales et pro uno quozqz pōdere auri
3. i. sumatur camphore pondus. irium granorū
ordei croci. 3. i. aspganuz succo macianoz et in
formetur troc. ponderū auri. unius ad duas cb
domodas. Et dixit Auic. troc. de spodio cō
ferentes ad pulsū cordis et sincopiz ex calidi
tate cu fluxu uentris uel colica passione mētia
et timore. R. spody. 3. x. rosarū albarū. 3. x. y.
seis acetose et portulace et granatozū coriandro
ruz infusorū in aceto et postea torrefactorum
mirtilorū añ. 3. y. pulpe sumach. 3. y. berberi
affi amidi balauitiarū añ. 3. i. y. margaritarum
3. i. albarū coralorū rubeorū añ. 3. i. offis de cor
de cerui. 3. y. sandalozū alborū. 3. i. gumitarabi
ci. 3. i. 5. cōfire cu succo agreste et da cu aliquo
ex rob uel stipico buglose. Puluis cordial'
confortans cor et solidans spiritum qui pōt su
mi cum uino potēti et debili fm uarias disposi
tiones et potest etiam poni supra aquam carnis
aut carnes contusas qd sic fit. R. lapidum pre
ciosorum tam plures dictorum añ. 3. 5. ambo
rum coralozum añ. 3. y. offis de corde cerui spo
dy limature auri et argenti karabe añ. 3. y. croci
pilosales añ. 3. i. cinamomi electi. 3. y. et sunt q
addunt cristalli et ambre añ. 3. 5. Zuleb ualde
utile in passionibus cordis frigidis. R. maio
rane betonice serpily sauregie mellisse ozimi ga
riofilati calamentū gariofilati citrini aut cori

cum eius cum. **M. S.** zedoarie dozonici been al
bi et rubei ciamomi calamiaromatici liquiritie
xilobalsami et carpobalsami an. 3. ij. decoquan
tur in aqua sufficiens usque ad medietatem et colentur
et colature addant. 4. pars ipsius de uino albo sub
tili et potest ut maluatico ut simili. et totum sirupe
tur cum sacaro albo et aromatizetur cum nardo
gariolis mace et nucemuscata et bibant ex
eo. 4. i. mane ieiuno stomacho cum duplo sui aque
mellis. **Iuleb** quiescit passionibus cordis ex
colera nigra proueniens. **R.** camedos camapi
theos citruli melisse maiorane feniculi bozzagi
nis et buglose cicoree thymi florum camomille
an. **M. i.** bullant in aqua et prope complementum de
coctionis addatur foliuloz scene. 3. i. et postea
deponatur ab igne et infundant in eo. 3. 8. epithi
mi et manib⁹ fricentur deinde coletur et cum zuca
ro fiat iuleb aromatizatum cum xilocal. et croco
Electuariuz mirabile proferens passionibus cor
dis frigidis confortans spiritum et clarificans spiritum
inducens mineraz gaudij intellectus et spiritus
acuit et prope uisus digones pcurat in stomacho epe
te et oibus membris uentositates dispargit ce
tebruz confortans et eius hum. d. at es consu
mit et reumaticas prohibet passiones confe
rens maxime senibus et decrepitis et flegma
ticis et melicis. **R.** xilocal. crudi storacis cala

misce croci galange ambre purissime maiorane
florum canelle al. camomille loco ei⁹ dupli ierit
oris corticis cinamomi electi margaritaru abaruz
zaffirorum iacintorum smaragdoru limatura aur. i
an. 3. i. corticis citri seio citraguli seminis feni
culi cardamomi an. 3. ii. zengi albi karui carabe
nucis musc. cheil macis sandalorum citrinorum cu
bebaruz gariol. ciperi seminis osimi gariofilari
radicis celidome serici crudi incisi musci an.
3. 5. zedoarie calamenti enulle yfopi florum an
thos balsamite folij been albi et rubei an. 3. ij.
coficiantur sic in duabus libris aque mellisse
sublimare calefacite ponantur chesmes yreos et
cornicum citri an. 3. 5. et dimittantur in ea per
horas sex deinde ferueant donec aqua rubeat
et remoueat ab igne et collatura ponatur in
casi albi lb. ij. decoquatur simul cum. 3. ij. corti
cuz citri qdioruz et subtiliter incisoruz et cum
cocius fuerit deponat ab igne et superminatur
ambra minutissime incisa et storax calamita et
postquam dissolute fuerint apponatur puluis aliaru
terius preter muscu et bñ incorporatur et ultimo
addatur muscus i odoriifero uino dissolutus in
corporatur et cum bene frigidus fuerit in uase
uitreato reponatur et reseruetur in uase stan
te et tunc peroptime obdurato.

Cap^m 2^m de spedi
Cap^m 3^m ad sciendū
quibus nauris re
Cap^m 4^m de soluti
solen queri circa
Cap^m 5^m ad sciendū
trahēz corpori
Cap^m 6^m de preul
nemis et cop nocun
Cap^m 7^m de quibz
detegētibz
Cap^m 8^m de signi
nez uenenoz in g
Cap^m 9^m de medic
berantibus in gen
Cap^m 10^m de cura
Cap^m 11^m de cura
lure in generali
Cap^m 12^m de aiali b
gi et intermption
Cap^m 13^m de mori
nō uenenosoz
Cap^m 14^m de mori
in ualneratuz
Cap^m 15^m de aiali
ueneno rabiei
Cap^m 16^m de gen
luz et pñcturaz
Cap^m 17^m de spe
lum rabioz
Cap^m 18^m de spedi
Cap^m 19^m de cur
Cap^m 20^m de cur
tic et alioz uerm
Cap^m 21^m de ran
Cap^m 22^m de pñ
deoz et musculi
Cap^m 23^m de pñ
Cap^m 24^m de pñ
arantulis
Cap^m 25^m de an
Cap^m 26^m de sei
Cap^m 27^m de be
que sunt ueneno
Cap^m 28^m de n
gune hominis
Cap^m 29^m de q
et tiberibus
Cap^m 30^m de an
dimittit ad stom
Cap^m 31^m de me
frigiditate
Cap^m 32^m de ne
corrosiuis
Cap^m 33^m de m
Cap^m 34^m de
rosione et putre
Cap^m 35^m de m

Ractatus

quintus sermone quar
ti in quo est sermo de ue
nenis quibus capta tri
ginta sex

Cap^m p^m de quidditate
re ueneni

Cap^m 2^m de speciebus uenenorum in generali

Cap^m 3^m ad sciendum quod uenenum est deieri et quod
quibus naturis regionibus et temporibus

Cap^m 4^m de solutione quorundam problematum que
solent queri circa sciam de ueneni

Cap^m 5^m ad sciendum si uenenum potest effici nu
trimētum corpori respectu cuius est uenenum

Cap^m 6^m de preuisione cauēlis et custodia a ue
nenis et eorum nocuentis in generali

Cap^m 7^m de quibusdam rebus ueneni portatum
degeneribus

Cap^m 8^m de signis boīs ueneni et signis spe
cies uenenorum in generali

Cap^m 9^m de medicinis bezaralibus a ueneni li
berantibus in generali

Cap^m 10^m de curatione uenenorum in generali

Cap^m 11^m de curatione uenenorum organū a qua
litate in generali

Cap^m 12^m de aialibus nocētibz in generali et fu
ga et interemptione ipoz

Cap^m 13^m de morfu aialium que denubz quidū
nō uenenosorum

Cap^m 14^m de morfu aialium nō uenenosorum mor
fu uulneratū

Cap^m 15^m de aialibus uulnerantibus ueneni
ueneno rabiei

Cap^m 16^m de generali curatione uenenosorum mor
fu et pūcturaz

Cap^m 17^m de speciali curatione morfu et anima
lium rabiosorum

Cap^m 18^m de speciebus serpentū

Cap^m 19^m de cura morfu serpentū

Cap^m 20^m de cura morfu scellionis lacerte di
cte et alioz uermium mordētiū

Cap^m 21^m de ranis et bassonibus

Cap^m 22^m de pūctura apūz uespārū et scara
beorū et muscularū fornicarū et c

Cap^m 23^m de pūctura arane et rucele

Cap^m 24^m de pūctura scorpionū iactarie et
tarantulis

Cap^m 25^m de animalibus aquaticis ueneni
Cap^m 26^m de serpentibus magnis et draconibus

Cap^m 27^m de his que sumuntur ex animalibus
que sunt ueneni

Cap^m 28^m de nocuentis puenientibus ex san
guine hominis et sanguis et lactis et gelatorum

Cap^m 29^m de quibusdam cibis ueneni fungis
et tubertibus

Cap^m 30^m de animalibus que uiuunt per os igre
diuntur ad stomachum

Cap^m 31^m de medicinis ueneni opantibus et
frigidiitate

Cap^m 32^m de medicinis ueneni calidis non
corrosiuis

Cap^m 33^m de medicinis ueneni solutiuis

Cap^m 34^m de medicinis ueneni calidis cor
rosiuis et putrefactōis et mēbris efficiētibz

Cap^m 35^m de medicinis ueneni quaru uene

nositas et sicca est siccitate aut substantia grosse
opillatur

Cap^m 36^m et ultimus de assumptōe argēti uiui et
et iromissione eius i aures.

Capitulum primus de quidditate ueneni.

Inquit galienus

quinto de simplicibus medicinis

2. De ueneni pculdubio hie cor

pori humano iunt uenena. siue no

minetur pncipose siue afferētes morre. siue no

minetur corripētes corpus. siue afferentes tor

tionē. siue alqs noibus. f. alqs sinonimis non ē

differentia in illo. huius. emz omia nomina pro

ueneno supponit uenenum tñ i largo suo signifi

cato supponit pro omni eo qd pot corpus aial

ad morre pducere quodcūqz sit illud siue sim

plex ut ignis et aqua siue mixtus de quo sub ta

li significatione hic nō agitur. s. uenenum de quo

in hoc agitur tractatu est ad proprium et strit

ctum significatum cōtractus fm quod supponit

pro omni eo qd pncipalr trāsmutat corp^o aial

cui aproxiat trāsmutatioē pducere ad morre.

ab ipō tñ substantiatē nō trāsmutat non fa

ciens illud per manifestā qualitatem tñ dictam

trāsmutatioē pncipaliter agēte. et pprie si

cum quātitate pua illud effecerit. At aristoteles

prima pblemataz 4° quecūqz farma amara

sunt et fēda et cum hoc in pua quātitate data

sunt corruptiua corporis. nō debent dici farma

ca s. corruptiua et uenena mortifera. Et gal^o p^o

de pponibus. dixit omnes medicie que rema

nēt i corpore fm dispōnes suā i qua sumunt et

uincunt corpus et pmutat ipm fm aliū modum

qz sit ille quo corpus uincit et pmutat cibū pcul

dubio sunt uenena corpus aialis corripēta Et

itez ait. res que remanēt fm uniuersaz s. bz suā

absqz pmutatioē et pmutant corpus sunt medicie

s. sunt male corripētes naturā aialis. quapp

estimo genus medicinarū omniū talis uocari

uenenosus. Et Auic. 2° can. tractatu primo ait.

ueneni est medicina que corripit pponē nō cū

trietate tñ s. cum pprietate que est i ipa sicut

napell^o est emz ueneni corripēs omne corpus. s

aialis naturā nō solus pponē licet eaz pncipa

liter s. ē cōpōnē et iterdum unitatis soluens

quātitate. acquiuerūt autē uenena talē propi

etate corruptiua corporis aialis sicut et oia q

cūqz hnt pprietate ex mō pprio suaz mixtionū

i pducōe ipoz facto recipiēte talē influxū a

urionib^o celestū qui modus mixtionis ueneno

ri ē ex toto trias. cū pparietate tñ latitudinez

i pl^o et min^o hūte mō mixtiōis corporis aial cui

ē ueneni aut aialitatis ton^o aut spēriū aliquarū

uel spēi uni^o soli^o. At enī tō gal. p^o d^o pponib^o

Natura ueneni oio et in ultio nē corpoz homi

nū ē tria. hoc. n. mō uenenum dici ē a toto gene

re triari aiali. et ita suū triū ad posse corripere

ntū ē et ex hac pparietate pprietatis contigit q

uenena fm plurimū uelociter perimūt et cū quā

titate nō magna. Quidā tamē extimauerūt uane

q quātacūqz uenenorū quātitas exhibita iteri

mat uerū res nō ē ita. ymo oio res de qua dici ē

q^o eius act^o est talis. exigit certā et debita^m quant^{it}atē cū qua sub efficiat et p^{er}pleat effectū. a qua si p^{er}mutata fuerit s^{ed} magis et min^{us} a suo actu pro p^{ri}o delinquēs iⁿ proprium p^{ro}ducer effectū. Idcirco uenenu^m nō in quacūq^{ue} mīma q^uantitate cor pori illatū alterat illud ut p^{ri}mit. Neq^{ue} p^{ro} illud ait gal^{enus}. p^{ri}mo de p^{ro}p^{ri}onibus op^{er}et ut dicamus de istis medicinis q^{uod} nō sunt de genere ueneno ruz eo q^{uod} cūq^{ue} ex eis aliquod mīmu^m offerunt cor pori nullūz sensibile nocumētū offerūt illi. hoc enīz mō neq^{ue} ignis esset calidus neq^{ue} nix frigi da. p^{ro}p^{ri}ea q^{uod} p^{ro} mīma hōz duoz nullāz sensibile et manifestāz nostris allata corporib^{us} efficiunt passiōē. Quāntitas tñ cūq^{ue} uenenu^m est potēs p^{ro}p^{ri}ius p^{er}ficere effectūz totū generi eius nō ē cer to limite designata. s^{ed} est latitudinē magnāz hīs in qua uenena ualde abinuē differunt. quedam enīz cum q^uantitate p^{ro}ia multūz agere potētia sunt ut uerbigratia cūz pōdere unius grani ordci et quedāz nō nisi cū magna satis respectu illi^{us} pue ut uerbigratia cū pōdere .3. y. ul. i. y. Et quedam sunt inter p^{ro}dicta media cum cuius mediū latitu dine quedā magis ap^{ro}p^{ri}inquāt q^uantitati mino ri et quedā maiori. Et q^uis oēs spēs aialis habeat rez aliq^uā sibi hīas in mō mixtionis di cto. illa tñ res nō est homini nota nisi in paucis de quibus aliq^uī scidēter sapiētes scripserunt. Ideoq^{ue} tractamus iste de uenenis alioz aialium ab homine nō dicitur nisi q^uantum ad scīas coruz q^{uod} in relatōe ad hominē sūt uenena et necessariē occurrūt. Notauerunt autē sapiētes p^{ro}bi et medī ei q^{uod} ex uarietate modī mixtionis p^{ro}igēs ē que dam omnibus spēbus aialiu^m fore uenena que dam multis spēbus. et quedam paucis. et quedā uni tantum ut inferius patebit. Et modus quidem ueneni ad interimendum hominē ut dixerūt sapiētes ē q^{uod} uenenu^m q^uāz cū sua sba uapozosa q^uāz qualitate imālī alterādo partem post partē incipēs ab ea cui p^{ro} obuiat p^{ro}ambulat donec puenit ad cor. Loc. ē. oib^{us} uenenis siue ab int^{er} siue ab ex^{ter} ap^{ro}p^{ri}imēt petere cor. q^uāz si uenenu^m ex mō sue mixtiōis sit totū cor porū aialis hīis magis tñ hīatur ei mēbro p^{ri}ncipaliori quod ē cor. terminat ergo mor^{tu} ueneni localis iⁿ corde. nō q^{uod} cor ipm^u atrabat iquātuz uenenu^m aliqua qualitate maifesta nel occulta. s^{ed} ipm^u uenenu^m cū p^{ro}p^{ri}ietate nobis occulta ipm^u cor petit destruere tanquā potissime sibi hīis. qua re ad cor oī festinatōe quertit et adiuuat citam trāstionē ei^{us} iⁿ cor. q^{uod} uenenu^m ad suā naturā ue nenosā quertit quicq^{ue} d^{icitur} corpore attingit mem brāz. humozosū. siue spūosum quare extēsiue auget ei^{us} uenenositas. quare d^{icitur} facili ē ab extre mis ad cor trāsire p^{ro}perat. Et hinc ē q^{uod} acciden tia cordialis mala p^{ro} manifestant cū uebemen tia q^{uod} accidētia mībri cui p^{ro}mo obuiat cū uebēm tia patefiat accidētia ē mēbroz medianūz iter ea. Et uoluerūt q^{uod} uenenu^m post cor petat alia mē bra p^{ri}ncipalia u^{el}z cerebz et epar ut oīum p^{ri}ncipio rū machinā corūpat. possibile tñ dicunt ē q^{uod} uenenu^m p^{ri}ncipalins pueniat ad cerebz et epar iⁿ eis nō terminet sed trāseat ab eis ad cor. dēla rat autē hoc q^{uod} iⁿ mēbro cui occurrit p^{ro} uenenu^m q^uantet de spūitu oīuz p^{ri}ncipaliū mēbroz. et quā uis quilibet ipsoz spūuz a ueneno alteret. tñ cō tūgēs ē unū alioz p^{ro} alterari. ut ista patebit

de ueneno scorpiōis. si ergo p^{ro} alterat spūit^{us} eius utalis et illud q^{uod} ē s^{ed} plurimū q^uāz sic ue nenū p^{ri}ncipali^{us} p^{ro}trariat corū ita et spūitu ut tali a corde sine medio alicui^{us} trāsmutatiois in mēbra p^{ro}ducer. et tñ p^{ro} trāsibit uenenu^m in cor q^{uod} iⁿ aliud alioz p^{ri}ncipaliū spūit^{us} enī sentiens p^{ro}trariatē ueneni fugi ab ipso et retrahit iⁿ su us p^{ri}ncipium uelut in arcē et sequit^{ur} eis uenenu^m sub querēs perimere p^{ro}trariū usq^{ue} iⁿ illud p^{ri}nci pū. et si gnū fuge spūit^{us} a mēbro ē q^{uod} hūditas mēbri illi^{us} corūpit et putrefat q^{uod} derelicta a suo naturali calore et spūitu illā gubernāte. si uero alteret p^{ro} spūit^{us} aialis q^{uod} ē s^{ed} plurimū post spūit^{us} utalē. cū ipse iⁿ arcē cerebz a quo p^{ro}duq^{ue} reuertat. uenenu^m illuz fugādo et alteran^{do} al^{ter} persequēdo p^{ro} cerebz petet. Et sic si p^{ro} alteret spūis naturalis cū ipse iⁿ epar redcat a q^{uod} p^{ro}cessit uenenu^m illū fugās p^{ro} iⁿ epar deueniet et uenens ad cerebz uel epar illico ab eis ad cor diriget. a corde autē ut dixerūt. alijs ē cōdiu uatib^{us} p^{ri}ncipalib^{us}. uenenu^m iⁿ oīa corporis mem bra diffundit. Ad. n. possunt stare p^{ri}ncipalia da rate nita alioz mēbrozū quāz tñ nūc super ipa spūit^{us} iⁿfluit. talē autē qualē hīit ea iⁿfluere ne cessē ē. quare cū infectū spūis ueneno habeat. ue nenatus ille libet iⁿ mēbra. Et ad hoc cōe et ule totus corporis nocumētus ex ueneno pue niens et q^{uod} egritudines ex eo p^{ro}uenientes co munes sūt et nō p^{ro}p^{ri}ie. Et tñ dēns. Euc. de uene nis daterminauit iⁿ 4°. canonis. ubi d^{icitur} morbis cōib^{us} et totū corū uīuersali^{us} tractauit. Adibi autē q^{uod} sideratū p^{ri}ma terminatiōē et p^{ro}p^{ri}issimā hīrietatē ueneni ad cor. d^{icitur} eo iⁿ sermone d^{icitur} mībris spūalib^{us} daterminare placuit.

Capitulum secundum de spēbus uenenoz iⁿ generali.

Enena

multifarias disti^{nguitur}. q^uāz quīdez

penes diuersitatē p^{ri}ncipioz quib^{us}

operantur. s^{ed} m^{od} quā dixerūt. A. q^{uod}

et spēs sunt due. una ē efficiens

operatiōē suā cūz qualitate. sua que ē iⁿ ipso. s^{ed} cūz aliqua p^{ri}ma^{us} qualitate q^{uod} iⁿneet rei iⁿ ul^{ti}mo gradu suo. et uocant^{ur} hūmūmōi uenena p^{ro}p^{ri}ie medicine uenenosae. Et alia est efficiēs operatiō nē suā cūz forma sua et tota sba. que operatiō sic pueniēs dicit^{ur} puenire a qualitate occulta. siue p^{ro}p^{ri}ietate. siue spūitate. siue forma speci fica. et ista sunt que p^{ro}p^{ri}ie uocāt^{ur} uenena abso lute. Dixerūt Auerrōis iⁿ suo tractatu de uenenis oēs spēs morūferoz. iⁿ uenenoz paritūtur iⁿ duo genera sub quib^{us} sūt spēs iⁿfinite. s^{ed} quasi. et p^{ri}mi^{us} ē eoz que occidūt forma specifca. q^{uod} p^{ro}posi ta sūt ex quatuor elemētis et iⁿ uno quoq^{ue} illoz iⁿ mixtiōe ipsoz ē singularis mod^{us}. s^{ed} mixtiōis et resolutū de illis s^{ed} hīrietatē illoz repertozū donec ex eis ē factum quid unū. s^{ed} operatiō foz me specifca. ita ē iⁿ specie illozū que occidūt forma sua. que adepta sunt formā unā ex mixti one elemētiozū que infusa ē inde. et facta ē cō traria uite hōis q^{uod} spūit^{us} ei^{us} et epiglotti qui re git ipm^u. et ista sunt succus lactuce et napellus et quedā spēs citimālī. et est lapis ru beus similis carboni. et genus eozū que occi dunt a forma p^{ro}p^{ri}onata. s^{ed} qualitatibus p^{ri}mis

illi et sunt triū spērū una ē que occidit per
caliditātē eius mirabilē quare extinguit calores
naturālē ut lucerna ī spēcū magni ignis extin-
gitur uel per solē maxie calidū ut cū illi calor
dixerunt sapiētes quod oē uenēnū de quo hic
agē agit ī aīal respēcū cū ē uenēnū cū ppr-
etate sua ut parat ī caplo pcedē uerū a uete-
rib⁹ dicitur ē quedā eoz opēari cū pprētatē et
quedā cū qualitatē et que opēatur cū pprētatē
sūt illa oīa a quib⁹ accidētia nō dico oīa sed q̄
dā inducta nō uidētur posse reduci ut pueniunt
talīa ab aliquā qualitatē p^a quāmcūq; quali-
tas īpfa sit excessiua. exēplū ponit ī nāpello. a
quo quedā pueniūt accidētia que nō pnt dici p-
uenire a caliditate ei⁹ quāmo ipse ponat calid⁹
in fine quartī. gra. et que opēatur cū qualitatē
sunt illa a quib⁹ oēs effectus pueniētes īz proue-
niant a pprētatē quidā eoz pnt tñ reduci ī ac-
tionē qualitatē illi pprētatē pueniētes. exēplū
ponit ī opio et euforbio. accidētia enī ab opio
proueniētia pnt reduci ī frigiditatē ei⁹. et acci-
dētia euforbiū ī īpfa caliditatē et dicitur quidē
in tractatū suo de uenēnis. hāc qualitatē agētem
non se sola sed simul cum pprētatē uocauit
mirabilem. dicit enim cum caliditate mirabi-
li cum frigiditate mirabili et sic de siccitate
et humiditate. Et uere est mirabilis et admi-
randa si quis considerat quantitas paruita-
tem. agentis prauiatē. tempus breue. sue actio-
nis. et effectus intensiōem. Hinc quoq; ad
denotādū qd de qualitate non se sola agente
sed simul cum pprētatē intēdebat. ī exēplis
suis gēnauit qualitatē dicēs qd illa qualitas est
sicut calidas īflāmās. aut frigiditas stupefaci-
ens quasi dixerit nō sicut caliditas absoluta et nō
sic frigiditas absoluta. sed sicut caliditas que
plus pōt qd absoluta. et sicut frigiditas que plus
potest quā absoluta. et hāc maiōritatē potēte
acquirūt a pprētatē cui pūguntur. Et hoc
quidem mēbz pōtēte diuisionis subdiuidit fm
numērū qualitātis īpaz singularitē et pōtēte.
Singl^r quidē qd quedā uenēna sunt calida. que
dā frigida. quedā siccā. et quedā hūida. quōis. n.
humiditas se sola agens su remissē acritutis
neq; trāscēdat gradū 2^m ita ut nō sit ut sic po-
tens interire domine. tñ pūcta pprētatē ef-
ficiunt per īpam multē actionis et extēditur ea
mediātē ad gradū 4^m qd significat dicitur.
cum ubi supra dixit cum humiditate mirabili si-
cut dixit et de alijs qualitātibus. Et pp cās ab
eo assignatas. et ad cōfirmādū hoc rogeri⁹ ad-
duxit quodā exēplū pōitū a gal. de quodam
morsu ī sompno a quodā serpēte qui exēcit⁹
a sompno nō potuit surgere. et tractus per ma-
nū eius caro sepata est et ossa denudata appa-
ruerūt. ex qua tā ueloci putrefactiōe carnis gal.
probauit eaz pcessisse ab hūiditate et sic uenēnū
illius serpētis fuisse hūidū. Et quidā itē di-
cūt qd humiditas pōt accidere per malā quali-
tatē de foris acquiratā ī re ut patet de piscib⁹
assais diu reseruatū et postea pmetis frigidis
Et alij dicūt qd hūiditas pōt interire qn pūgi-
tur sbe multūz grosse oppillatūe ut ī fūgis ma-
lis. primū tñ modus dicēdi est melior. Compo-
sūne nero sic. qd quedā uenēna sunt calida et hu-
mida quedā calida et siccā quedā frigida et hu-

mida quedā frigida et siccā. Secūda distinctio
uenenoz est sumpta penes diuersitates mēbz
mēbz quod uel que uenēnū post cor prius
ledit de qua diuisione dixit dicitur. qd de uenēnis
sunt quedā que agunt sup unū et idem mēbz
s. determinādo sibi īpam cum sua pprētatē
post cor sicut lepus marinus agit sup pulmonē
et cantarides super membra urine. Et quedā
agunt super totū corpus nō determinādo sibi p-
pprietatē aliquod mēbz sicut optum et
euforbūz. 3^a distinctio est sumpta penes modū
pductiōis uenēni. sunt enī quedā eoz que sunt
pducta a natura talia per ītrīnsecū modū sue
mixtionis ex pprētis et nālibus principijs īpaz
et quedā sunt pducta talia ab arte et uocātur p-
ma nālia et 2^a artificialia Et pductoz a nā que
dā sūt aīalia aut pres eoz siue essēntiales siue
supfluitates et quedā sunt plāte seu pforma plā-
tis sicut fūgi et quedā sunt mēbz Et pductoz
ab arte quedā sunt pducta ex medicinis et que
dā ex cibis. Et hōz quedā sūt simpl^a et quedā
sunt pposita. Et hōz quedā sunt facta ex nō ue-
nenosis sicut caro assata cū per artē calida illi
co īuoluntur et nō pmitunt uapor eius exspirare
et quedā sunt facta ex uenenosis ut argēnū sub-
limatū et pma uenēnoz ppositoz. Quāuis enī
in cōpositiōe artificiali uel tractiōe alienius rei
ex alia uel alijs quocūq; mō deperdat forma
sbalis illius rei uel rēz cū deperdiōe pponis
illius uel eaz ad cui⁹ pponis deperdiōē sequi-
tur deperdiō oīm aliqz qualitātis et ut sic uene-
nositas eius uel eaz nō est hoc necesse uerifi-
cari nisi de pdiōe oīz qualitātis specificaz nō
sūt generalitū et idē. quōis deperant qualitates seu
ut rures secūde fm spēm nō est necesse deperdi
eas que secūda gēnū et idē īferūt pdicta dicētes
qd licet illud uenenosū tractus uel ppositum si-
ue qdlibet aliter pductū per artē nō seruet
uenenositates specificaz eoz ex quibus pducit
nihilominus pōt hēre uenenositatē ī gēnere et
reponi ī gēnere uenēnoz licet nō ī eadem spē
cū illis Et m p uerificatiōe pdictoz pōtēte qd
dicta sunt ī sermone primo ubi de remanētia
qualitatē cibi ī sanguine fuit facta mēto. 4^a
distinctio uenēnoz est sumpta penes uelocitatem
et tarditatē īpreshiōis eoz. qd quedā uelociter
et ī tempore ualde breui occidūt et quedā respe-
ctu dīctoz tarde et ī tēpore longiori. et prima
dicūt uenēna forma et 2^a dicūt sūbilia 3° qd
nō est ut putauerūt quidā qd nō sit uenēnū nisi
qd ī tēpore ualde breui perimit aīal. Et enī
dicitur. qd cū uenēnū puenit sup mēbz. possibi-
le est quod sit effectus eius post tēpus et enī m
quēadmodū unūq; agēs hīs limitatā potētiā
actiōē suā pplet ī tēpore limitato ī quo toto
tēpore agit licet fm quasdā pres īpaz tēporis
īnsensibiliter et occulte ita psimiliter et uenēnū
cū sit de īpaz agētibz. Et pp hāc cāz ptingit
qd uenēnū aliqd stabit ī uētre uel ī mēbro ali
quo extrīnsecū cui occurrerit ad tēpus ī quo
qd īnsensibiliter et occulte agit nullus sue actio-
nis pceptet effectus. hoc tñ tempus nō est pun-
ctuale s3 est hīs latitudinē magnā ī qua diuer-
sa uenēna diuersis tēporibus suos manifestant
effectus. que diuersitas pncipaliter ptingit ex
prie uarietatis pprētatū suaz quibus uenēna

sunt quibus sic hnt q in tato tempore occidant
Et pot diuersas ipa scdario unari ex mltis
pno ex pre qualitas pntie p pntiam ueneni
illi. na q cala snt i qntu talia uelou agnt q frigi
da. et sicca qua bnda q caliditas e qualitas ma
gis actua q frigiditas. et siccitas q hmiditas
Et itez uenena calida iquatu talia em peruel
unt ad cor q frigida iquatu talia et sicca q hu
mida Uerum si ueneni frigidu ta cito puenit
ad cor sicut calidu. frigidu citius interficeret ta
qua magis trum rei uite. 2. ex parte modi sbe
ipsoz uenenoz fm que que snt subtilioris sbe
uelonius agnt et que snt grossioris tardius. 3.
ex parte disponis recipiens ad facili uel diffi
culter recipiendu ex parte sue pplomf aut sue co
positiouis 4. ex parte rez extrinsec occurren
tium hntu uelocitare aut tardare actione uene
noz. paru eni potius uini subtilis bz uelocitare
ueneni frigidum. multus aut retardare. sic q
cunqz medicina tyriacalis exhibita bz retarda
re cauiscuqz ueneni actione. Et hinc e q reperit
unt uenena agnta iterdum cum spatio multo te
poris ut quedā ad annum. quedā ad mēses l ad
mēsem uel ad dies uel ad diē uel ad horas l ad
horā ymo et i momēta uel momēto prout expe
riētia frequēter edocuit. Et ē predicta diuersi
tas reperta nō solum i uenenis specie diuersi. sz
et i indiuiduis eiusdē spēi. uidem eni uerbigrā
tia caninā rabiē alii i quatuor dieb⁹ manifesta
re suā actionē. et alii tardare ad dies multos uel
menses ut suo patebit caplo. 5. distinctio ue
nenoz sumpta ē penes modū sbaru suaruz siue
penes modū suarum pponum. penes quē quedā
anr subtilia. quedā grossa et quedā medio mō
se hntia. et quilibet mod⁹ sbe pot reperiri cū ca
liditate l cū frigiditate De caliditate pz i nape
lo qui ē subtilis sbe et in argēto sublimato q ē
grosse sbe De frigiditate pz i ueneno scorpiōis
q ē subtilis sbe et i fūgis malis qui snt grosse
sbe. 6. distinctio ē sumpta penes modū ipressi
onis uenenoz de qua dixit Auic. q ois spēs ue
nenoz interficit aut permutatōe pplomf ut nape
lus inducēdo malā pplonē calidā et ueneni scor
piōis inducēdo malā pplonem frigidā. aut in
terficit cū putrefactōe. l mordicādo et corrodē
do ulcerādo et tandē mēbrum corripēdo et pu
trefaciēdo ut catarides supple et quedā interfi
ciēdo utroqz modo ut arsenicū Et hāc eades di
stinctōes innuit gal. 3. simpliētiuz. 7. distinctio
uenenoz est sumpta penes formā ipressiōis
eoz. quedaz eniz primo occurru ad corpus debi
litez et tarde iprimūt et euz pseuerāt fortitē
in agēdo. et quedā eoz primo occurru fortitē et
uelocitē iprimūt et euz morātū debilitantur et
quedaz equalitē in actōe pseuerāt a principio
nqz ad finē Et oia quidē putrefaciētia sunt de
primo mēbro Aut eniz gal. primo de simplici
medicā. Medicine que interficiūt per id quod
faciūt de corrosione et putrefactōe qn eozū mo
ra plōgamz in corpore sunt fortes naz ois res
que putrefaci fm lōgitudinē tēporis addit pu
trefactōes. et pprē qn est in loco calido et hūido
qn ois res de quarū ppritate ē receptio pu
trefactōis nō putrefiunt nisi euz calefactōe et
hūectatōe. et dixit iste medicine sunt sbe grosse
terree que cum resident in corpore putrefiunt

An lōgitudinē temporis. l. ad actus putrefactio
nis reducuntur et corrodūt tunc et putrefit illud
ex mēbris corporis cui occurrūt per illud. Et
hinc est dixit gal. q medicē multē diuis generis
nō interficiūt postqz sumunt nisi per temp⁹
lōgus. Et Auic. dixit. putrefaciēs quāto plus re
manet in corpore tāto plus est effectus eius de
terioz. Et eniz ad plures pres extēdi ē eius pu
trefaciēs uirius sic g⁹ forti⁹ et deteri⁹ agnt p
dicta post tēpus et moram suple. nisi eis occur
rat cū corrigētibz ea et defēdētibz membra
ab ipressione ipoz aut nisi uenerint i corpore
ex dispoē eius resstētiāz multā per quā repa
riēdo lōgo tēpore debilitentur et refragāt ipoz
actu De 2. aut mēbro snt oia uenena subtilis et
rare sbe. Nam uenenuz leptomere cito penetrat
nū et cito impmūt. uēz qz est cito et facili refo
lutoz post puz spaciū mūm i uirius eius et de
bilitat ab agēdo Et qdūqz medius tenēt iter p
dicta sub mēbro 3. locabūtur. Octaua distin
ctio uenenoz est sumpta ex actōe eoz per apzo
ximatōes ppinquā nel lōginquā ad corpus. que
daz eniz agunt per tractum et sine medio corpi
aproximata et aliter nō. Et boz actio magis est
manifesta. et quedaz agnt nō per tractū soluz sz
et euz medio sicut uenenuz basilisci et plura alia
uenena occulta. Snt eniz quedaz uenena ita sub
tilia et ita emporabilia per subtilitatem suē sub
stante q solo odoratu occidunt. uel et sola euapo
ratōe intrāt per poros cuius pntiscent pnde
usqz ad cor pter qd ptagat oial. Et boz occulto
ruz quedā exiunt ad agēdū ut a corpore aia
lis cui apozonant uel aliquoētiā mēbro aliqua
litez calefiunt et incēdūt ad agēdū. Et p hāc
cām illi qui istis utunt frequēter ificiunt eis
fellaz uel staffaz uel habenas ut corā uel pede
uel manu calefacta interficiāt equitāt. Et hanc
potētiāz nō negāt inesse qbndā uenenoz uiri
scitēfici qui nō sūt mltā alia agnt nātia mē
ta solo napore l alia occulta qualitate cū medio
aproximata corp⁹ hōis alterare. Sciēdum tñ ē
quedā uenena eē tam grosse sbe et tam tarde re
ducitōis ad actū q retēta in ore ad tēp⁹ uel etiā
posita i mulnere nō pfundo ad tēpus nullā sensi
bilē inferūt lesiōē. ut ostendit medicamē illd
quo sagitte uenenant quod manib⁹ malaxatū aut
ore retentū nō ledit. ymo et nū si sanguinē atti
gat aialis. sicut ēt quedam snt sic grosse sbe q
quāuis interi⁹ sumpta ledāt extra tñ apozonata
nō nocēt ut pz de ceruā et gipso. Inquit sapiē
tes. oē ueneni i corpore aialis respectu cui⁹ est
ueneni sāguinē cū sua ppritate qgelat. Et si nō
habuerit in hoc auxilium. quali tati. quāuis et
multomagis si a qualitate acceperit auxiliū. ca
liditas eni fm gal. qgelat siccitate. et frigiditas
spissitudine quāuis sētētia in re modica discre
pet a snia gal. ut dixit. Auic. 2. can tractatū p
mo ca. 3. Et ex dictis pot eligi uenenoz alia
distinctio. Et ē q quedā snt uenena actu que p⁹
occurru pnt agere in corp⁹ pter q a corpore ac
tuētur. sicut snt uenena aialis actu uiuentium et q
dam snt talia potētia que nō agnt in corpus nisi
aliqualiter actuent ab eo sicut snt que snt supia
ex planis uel mineralib⁹ uel aialib⁹ mortuis et
iō dixit Auic. plura uenenoz mutant a corpore
nō tñ oia. Dixerūt tñ sapientiū quidā q que ue

non sit absolute
aut uenenoze actu
aut medicē nō ue
g Apollonides ten
biete uocatur. et ba
habere et perimere
perit et q de bzo

2. 3. ad sciendū
quib⁹ naturis regi

terru
cui⁹

si ex
cui⁹

gnt q uenena agnt
a per mētam uen
na cū ppritate qu
mētia. ppritate en
formidine actōis
pprietate pntiur.

ubi uite. qualitas
plegati. quare si t
pntiur quāto pō
lure inētia. si tñ
tētia qūgeret qual
nō ois alioz forer
uenenoz agētiū et
est sumptū ex aia
ex miner alib⁹. Et
capitū apparebit
qūtoz totius lūm
si eniz pntiur q
dicta sunt nā nō est
monis agens cum
qualitate uirui g
agente cum pprop
pprietate uerū
dubioz q ē repire
plāis quod ē deter
bus et qūtoz aliq
deterius aliquo su
et dicit. tā in bac
quētib⁹ debet pnt
bus 2. qūtoz quā
cū quo sit pntiū.

qūtoz exhibeat
nē et nō superced
calidus sit deteri
corpus nō qcord
bas ipoz. quidā
et deterius calid
una est qz frigidū
qūtoz ipi uite in
ture nō inuat. 2.
toma. l. mēta ipa
poris inatā. et ac
reddat Et aliū di
terius frigidū ē
est qz calidus ē q
tas ymo et ceteri
pnt. Et 2. est q
mētus et mortu
uenenū in pntiū
euz uirūe mūn⁹

nena sūt absolute nō egēt actuatiōe. **Medicine**
adū uenenose actuatiōe egent quāuis minor q̄
alie medicie nō uenenose et Solin⁹ quidē dixit
q̄ Apolonides testatur i sibia feminas nasci. q̄
bicie uocatur. et has i oculis pupillas geminas
habere et perimere uisu si quē forte irate alpe
xerint et q̄ de his sunt in sardina et c.

La^m. 3^m. ad sciendū qd uenenoz ē deterius et qd
quib⁹ naturis regionib⁹ et tēporib⁹.

Nquit

Enic. uenena agē
na cū pprietate o
teriora iut agēb⁹ cum qualitate.
cui⁹ signū ē q̄ in ualde munez do
si exbibita occidūt Et causas assi

gnāt qz uenena agēna cū qualitate nō sūt uenēo
sa per i nēsam uenenositatē cuiusmōi sunt agen
tia cū pprietate quare nec tantā maliciā impat
mētā. pprietates enīz. superbabūdat qualitatē in
fortitudine actōis et itēlōe malicie. et cā ē quia
pprietates hīantur. pīcipio formalioz et ppor
uōi uite. qualitas uero pī magis mālū. s. com
plexiōi. quare nō tū pōt qualitas pīcta reisse p
prietati quātū pōt ipsa pprietates itēsa absq̄ q̄
litate itēsa. si tū pīgeret q̄ pprietates ueneni in
tēsa pīgeret qualitatē et iēse. tūc illud uene
nū oib⁹ alijs foret deterius Et asserūt sapiētes q̄
uenenoz agētiūz cū pprietate deterius est quod
est sumptū ex aīalibus deinde ex plātis et ultio
ex mineralib⁹. Et de his inferi⁹ in pīcularib⁹
capitul⁹ apparebit. hīc tū pīcta ueritatē facta
pīctōe totius latitudinis ad totam latitudinēz.
si enīz pīaliter pīparētur nō semp essent uera q̄
dicta sunt nā nō est dubiū q̄ est dare aliquod ue
nenū agens cum qualitate ut quod agit cum
qualitate ultimi gradus qd est deterius aliquo
agente cum pprietate ut qd est in extremo
pprietatis uersus minus fortem Et si tū nō ē
dubius q̄ ē repire aliquod uenenuz sumptum ex
plātis quod ē deterius aliquo sumpto ex aīali
bus et pīstū aliquod sumptū ex mineralis quod ē
deterius aliquo sumpto ex plantis uel aīalibus
et dicunt. tā in hac pīctōe q̄ ē in oībus alijs se
quētib⁹ debet pīsupponi regula gal. de pīctōnē
bus 2^a pīctōz que ē q̄ cetera sint paria pīer id
cū quo fit pīctio. semp pīsupponēdo q̄ unūq̄q̄
pīctōz exhibeat in dōsi suffi. iēti ad suā actō
nē et nō supercedat aut deficiat An aut uenenuz
calidūz sit deterius frigidū cū referētur ad idē
corpus nō pīcordauerunt sapiētes in respōsiōnē
bus ipoz. quidā enīz dixerūt uenenuz frigidū fo
re deterius calidū duas cās assignātes. quarum
una est qz frigiditas cum qua agit est rei uite
hīa et ipī uite inimica quare et per se in opa na
ture nō intrat. 2^a est. qz tūc actio pūcit inter cō
traria. s. inter ipāz frigiditatē et caliditatē cor
poris inatā. et actio eūz cadit inter hīa fortioz
reddi⁹ Et aliū dixerūt oppositū. s. q̄ calidū ē o
terius frigidū ēt duas cās assignātes quarū una
est q̄ calitas ē qualitas magis actiua q̄ frigidū
tas ymo et ceteris qualitatib⁹ ut oīs pcedunt
pbi. Et 2^a est q̄ caliditas ē subtiliās et aprens
meatus et motus faciēs quare facit ut properet
nenenuz in pīfundū corporis et pueniat ad cor
eūz uirtute min⁹ refracta quare fortius exiēs

fortius spīmit et pūto dictū istoz fore neq̄ et q̄
pius faciat ad ipīmedūz maioz actiuitas calidi
tatis q̄ fortioratio actōis inter hīa et similit⁹
plus faciat minor refractio ueneni calidi q̄ in
micia frigidū et adiūuat ad ipīpressionē ueneni
calidi dispō passi ppībulitātē pīctōis p quā
facilitat trāsitus. et ob hāc cām est repire uene
na pīcta caliditatē iēlioris malicie et plura q̄
pīcta frigiditati. et ad hoc fortasse aspiciēns
gal. 3^a de simplici medicina ait q̄ de medicinis
que interficiūt eūz frigiditate sua nō ē aliqua
que in genere suo sit interficiēns ymo nō itēfi
ciūt nisi p q̄ntitates suas sic nō exiguū ignē mī
tū aq̄ pauca aut lignū min⁹ būdū posuū sup ipāz
Et dissēserūt sapiētes in solōm⁹ quēstionis
qua querit⁹ cui pīctio plus nocet uenenuz fri
gidū et cui plus calidū. s. an calide an frigde
Quidā enī dixerūt uenenuz frigidū plus obesse
pīctio frigde duas adducētes rōnes quāz una
est simboleiyas pīctio per quā citius et faci
lius agit et recipitur Et secūda ē minor resistē
tia ad uenenuz a corpore facta frigidū pīctiois cū
sit ipī debilioz uirtutis corpore pīctiois ca
lide Et ppter oppositas cās dixerunt uenenuz
frigidū min⁹ obesse nē calide. Quidā uero aliū
dixerunt oppositū. s. uenenuz frigidū magis ob
esse pīctio calide asserētes rōnes tres quarūz
prima ē fortioratio operatiōis que cadit inter cō
traria et 2^a. ē qz deducit ad lapsū dissimilē qui
deterior ē simili et 3^a. ē et melioz qz peruenit ad
cor eūz uirtute min⁹ refracta qm pperat ad ipāz
subtilitātē a caliditate et iuenēs meat⁹ amplos
Et buī sentētie sunt gal. cū ubi supra dixit. ope
ratio medicinarū que i naturis suis sūt frigde
permittose. i naturis calidis ē uelocior et manife
stioz. Et rō ē dixit ipse qz in istis medicinis
nō ē potestas ut interficiāt donec pueniat eāz frigi
ditas ad cor et interficiāt ipm et tūc oz ut inueni
i eundo ad iterioz postq̄ diuiduntur i partes
paruas et subtiliāz et hoc ē res que nō est i istis
medicis per naturā qm sūt grosse tardi motus
et nō acquirūt ex se ipsis penitus diuisionem in
partes paruas et pīctionē in īcessu ad iterio
ra corporis. ymo indigēt caliditate dfoz que
incidat eas et subtiliet ipsas et diuidet eas i par
tes paruas et facit eas pcedere et penetrare in
meat⁹ minūtos mēbroz Et q̄ facit eas icedere
ē due res quāz una stat i hoc sub rōe cause agē
tis et ē attractio uenēz pulsatiū. attrahunt enī in
dilatatione sua totū qd apīpīnat eis et altera
stat sub rōne cāe clemētalis et ē subtilitatio eāz.
modo corporib⁹ frigde cōpīctiois uene pulsati
les sunt debilioz attractōis q̄ cor^m. pīctiois
calide et nō ē eis possibile ut diuidāt sūbz frigi
doz uelociter i partes paruas ppter debilitatē
caliditatis eozū et cā ē q̄ qm tardat medicina
frigida et plōgat moza et psequit⁹ necessario
eā in lōgitudine tēporis q̄ ipsa alteret et ppter
illud digerit et decoquit multociēs et idcirco di
xit gal. ibidē uenena frigida quāto plus moza
tur i corpore tāto minus sūt suspecta. hoc tū di
xit gal. bz ueritatem qm lōgitudine moze eius in
corpore foret ex debilitate inatī calozis corpo
ris suscipiētis qui nō posset eā deducere i actū
Medicina aut oīs nō agit pī i corp⁹ q̄ redu
catur i actū ab inato calore et Secus foret si
D. 3.

longitudo more medicine frigide perveniret ex
magna ipsi quantitate per quam resisteret actio
caloris ut non posset eam tota simul i actu reduce
re sed reducat parte post parte quam talis medici
na sic moras esset magis suspecta propter quoniam
ratione maiore sue actionis per partes i actu reductas
ac et quia calor ipse inanis agens qui debet resi
stere venenositati illius medicine per diuturnio
re actione magis debilitat unde et minus poten
ter postea resistit. Hinc autem i responsione sua i
hoc quesito dixit tenens quasi mediu iter predicti
ctos quod nocumendi narcoticorum .i. frigidorum ueneno
rum ex parte debilitat et ex parte fortius que
cumque enim huius erit dominas erit iudicium ei. In
quantum enim propter calida i corde resistit eis. et
eorum effectus minor et debilitat. et iquantum inueni
unt i corporibus calidis subtilitatem sue sub
stantie grosse et attractione per uirtute moriaria
trax et attractio eorum est apud fractionem erit nocu
mentum eorum i corporibus calidis plus. Et precipue
est ipsa sunt frigida propter eorum sic inueniunt quod per
dicta duo frigida inueniunt. et potest aliquando euenire
unum aliquando aliud non determinant se ad aliquod
illos quod statum est experientie i huius aut bone critica
tionis medici. Quod autem dixit hinc apud fractionem
et i restrictionem non debet reduci ad fractionem
ne .i. restrictionem artariarum quod ut sic non attrahunt
sed ad uenenum ipsum quod solum quod contractum est ne
na pulsantis attrahit ipsum. Inueniunt autem littera
que dicit apud restrictionem et est corrupta quod ar
teria non attrahit nisi apud dilatationem ut dixit.
Hinc. Quod autem hinc dixit. Et precipue eorum ipsa
sunt frigida propter eorum inueniunt quod nocumendi sunt
vehementius ratione contrarietatis quod quidem huius ueri
tatem de uehemencia contrarietatis quod quanto uenenum
magis est a propter extraneum et remotum tanto uehe
mentius agit modo uenenum frigidum ut notum est
magis est propter calide extraneum sed secus est
de uehemencia uelocitatis ipse uenenum
sine de uehemencia uelocitatis corporis propter omni
calide i recipiendo a ueneno frigido quoniam cum ca
dat actio iter frigida per contrarietatem ipse actio
nis et effectus ei receptio retardat sicut et per
similitudinem uelocitatis. Et ex uerbis supradictis
inueniunt quid sit dicendum de ueneno frigido i propter
ne frigida quod similiter. Nam inquantum corpus fri
gide propter omni est debile et minus resistens et facili
receptus propter similitudinem instanti est ei deterius
sed iquantum corpus frigide propter omni minus subri
liat uenenum et minus attrahit et est angustior meatum
instanti est minus ei malum. De ueneno autem calido quod
se habet respectu dictarum propter omni dixit hinc quod co
similis est iudicandum. Complexio enim calida resi
stet ei cum expulsioue eius a corde et resoluunt
uirtutem eius sed ex alia parte artarie eadem de attra
hunt ipsas quare accidit illud si quod est dictum
de ueneno frigido et hoc est quod quingens est quod propter
ledat iquantum ei minus resistunt propter debilitatem co
propter omni frigide et quod minus ledet propter coangustationem
ne meatum et minorem de ipso attractionem et ideo est
accidit illud si quod de ueneno calido in hoc est sta
tum experientie et bone coniecture medici sicut di
ctum est in frigido. Quidam autem alii dixerunt
quod uenenum frigidum in corpore calido citius im
primunt quod citius penetrat et citius attrahit sed
minus ledit quod est iquantum uenenum est magis resi

stius cum uirtute potestiori et in quantum frigidum
est cum frietate qualitatis et est separatur in com
propter omni frigida quam tardius imprimunt sed magis le
dit propter oppositas causas et dixerunt quod uenenum cali
dum in utraque propter omni citius imprimunt quod citius p
uenit ad cor uerum in propter omni calida minus le
dit quod fortius ei resistit eorum fortiori uirtute et
quod citius patitur resolutionem sed in propter omni fri
gida sicut citius penetrat quam frigidum ita est et ma
gis ledit quod sibi par resistit et par ab ea pau
u: resoluunt. Dixerunt sapientes contra quod i regio
nibus et temporibus calidis uenena deterius for
tius et citius imprimunt siue calida sunt siue fri
da quod caliditas regionis et temporis dissoluit uir
tute corporum unum minus possunt resistere amplius
meatus unum citius et cum uirtute minus refracta
uenenum puenit ad cor sed in regionibus frigidis
et temporibus frigidis uenenum quodlibet tardius
imprimunt Inueniunt enim eorum minus ledit et si
quod rebus quod i propter omni uirtutes in regionibus
frigidis et sibi temporibus fortificatur unum
resistunt uenenum eorum potestiam. Senes uero quia
eorum uirtutes et si si aliorum debilis in regionibus
et temporibus frigidis debilitant magis leduntur
ab eis et.

Capitulum 4^m de solutione quorundam problematum que
solent queri circa scientiam de ueneno.

Intra scientiam

de ueneno solent queri plura pro
blemata de quibus primum sit illud An
sicut quedam animalia sunt homini ue

nenum ipse homo si i ipse animal aut alteri eorum sit
uenenum. Et respondet quod homo sanus existens
sem se totum nulli animal est uenenum de quo beatus
noticia sed secundum quod pre sui supfluitate est aliq
bus uenenum sicut beatus exprimit quod salua hominis
scorpionem punit et est hominis salua uenenum omnibus
animalibus quorum hominum modo mixtionis modum mix
tionis hominum hominis a toto genere aduersatur. In
salua enim uirtutes hominum corporis maxime im
primunt que impressio maxime sentit eorum salua
est pura et munda ab aliis humiditatibus si maxime
est post digestionem ciborum primam et secundam et ante
aliam cibationem i qua disponit corpus uocat aciu
nisi unum galen. 3° de simplici medicina ait eos qui
remanet tempore longo quod non cibant sentit i sal
uis suis falsedine et si plongat moram spacio ma
iore non sumentes cibum sentit i saluis non solum
falsedine sed horredum saporis aut amari et totum
hoc ex hominum puenit ipse et idcirco salua
hominis tantum fortior est i occisione illorum animalium.
ymo non ietunorum salua itum debilitat a mixtione
humiditatis cibi et potus cum ea quod ipsa ad primam
animal parum aut nullum est effectus Et hinc est quod que
cumque animalia mordena famelica experientia dierioris
sunt mortuos et quantis salua cumscumque hominis ie
iunum potest sit in primam illud tale animal in hoc
ut dixerunt sapientes longe maior est reperta uir
tas i salua hominis colerici rufi iunens pur in fe
rius est dicit. Experientia autem inuenit est homines
et uiperam se abiuices pungere salua quous habet.
dixerunt spiritus hominis omni animal ueneno ad
uersatur si supponatur ei homo autem eger existens

et si se totus potest esse alteri homini uenens ut
p3 de leproso et maxime cancerato et enim consili
lepra appropinquantes sibi inficit. unde penit et
et si ptez. exemplis p3 in frenetico aut rabido
qui si salua sua mordens uenenat alius homi
ne. et forte uenenaret alia plura aialia que mor
deret licet de hoc non beatuz expiennia q2 non est
de more hominis mordere illa. ymo ho fm ali
qua ptez sui potest sibi ipse esse uenens ut p3 de eo
in quo ma est faciens antraces aut in quo est sp
ma corruptu retetis ut magis patebit in pblema
te 3. 2^m pblema sit quare est q nipa mor
des uipaz non uenenat eam. Et scorpio mordens
scorpionem non corrumpit ipm. homo aut rabidus
morsu in rabiez deducit hominem et pimit. Et
respondet q ca prime puz est similitudo inter ea. si
mule enim est uenens et amicus sicut frum est
in uenens et inimicus. ydeo q dixit gal. de mali
cia qplexionis diuerse q oia que nutriunt et au
getur non nutriunt et angentur nisi suo simili et
ueniens neq quod dimittit aut morit dimittit
aut morit nisi suo fruo. Ego in uidi apes adiu
ces pugnates pp nutrimus querere ex melle po
suo in aluearjs se adiutices pincere aculeis et i
pugna mori q plures statz pntas. Et respo
dent pro solutioe secunde puz pbleumans q ho
rabidus pndit similitudine qplexionis et que
nientiaz cuz alijs hominibus et si non oib? saltem
q plurimis eoz et indutus est corarietate ad il
los et ideo pimit illos. Et ex his inferit duo unu
e q ho non rabid? mordens non inficit rabie morsu.
2^m e q ho rabidus mordens hominem rabidum aut
hominem ualde sibi i complone 1^a. acquisita pro
piquez non inficit eum. 3^m. pbleuma sit An aut
mal non exis uenens ut si se possit effici uenens
suz pteret q ab extrinseco ei uenens adueniat.
Et respondet q sic et q potest effici uenens sibi
ipsi et uenens alteri et i sua specie et extra sua
specie. p3 hoc de boie. homo enim et simili? quod
cunq aliud aial saltem domesticu potest uti regie
malo non in uenens. ex quo generabit i eo hu
mor tate malicie q si relinquat a regie nature
corruptet et i natura uenens quertet potentes
perimere ipm ut p3 de ma antractis et secunduz
quosda etia de colera eruginosa et itez potest hu
mor i se benignus exis in boie relinqui a regi
mine nature et sic in uenens querti natura po
tente perimere ipm. ut p3 fm gal. 1^a. de interi
oribus et fm Auic. 3. 20. et 21. de spermate et sa
guine me. q aut possit effici alijs uenens p3
de aialib? que efficiuntur rabiosa que rabie mor
dendo pimit alia de sua spe et et multa extra sua
speciez. un pimit hominem. ymo in hoc qcedunt
quida in boie ipso posse ptingere et q potest homo
effici uenens non morsus ab aiali rabido. et
hanc uenens spz rabiei ptingere dicunt ex
aliquo hore in corpore aial generato tal ma
neriei q potest deducere et boiez i mlicaz naturaz
que erit talis speciei q disponet ipm ad mordē
duz tali morsu q ex eius infectione morsus et
efficiet pnt infect? et talis infectio erit rabies.
species enim mlie indifinite sunt. Et cum ab eis
querunt quida de pdictis admirantes qd e agēs
tam maliciosi hūoris cuz non iudicat aliud agens
posse assignari in corpore sano nisi si uirtus ipi
corporis. et uirtus non cuz sit posita in custodias

et salutē eius. Respondet dicentes q uirtus p
se semp uidet corpus salutē sui et illaz pficit et
qplet qz diu habuerit ydoneuz sue actioni instru
mentuz et mās ydonea in qua agit et ptingens est
q mā sit ydonea s3 instrumentū erit incōueniens
ut q sit uerbigratia qplio discrasia ad calidi
tate. mlicaz tunc enim agit et ex mā ydonea bādi
tatez extranea uenensitate picipat ut materiā
antractis colerā ziniariā uel mlicaz male speciei
Et si h3 ptingens est q instrumentuz sit ydoneum
s3 mā erit rebell? mala quare non poterit ex ea p
ducere mās quentēz s3 male maneret ut dictū
est. Et ptingens est ut nec instrumentuz sit ydoneuz
nec materiā obediēs et tūc multo deterioris ma
neriei pducet hūor Et dicat hoc expiennia ma
nifestat euenire in boie sano ergo et mltomagis
in homie egro et maxime egritudine colica et
melancolica ut p3 de freneticis et maniacis quo
ruz morsus reperiunt uenens. 4^m pblema
sit an aial non exis uenens cuz cōcedo que respe
ctu hois uenens sunt efficiat homini uenens
suz sumptuz ab eo in elcaz. et est querere nāquid
sit licitum homini comedere aialia comedentia
cibaria homini uenens. Et respondet q si
ne illud uenens quod illa qmedat sit uenens
suz sibi ipis solis siue ipis et boi ipa efficiunt
boi uenens et de eis edēduz non esse qūis illa
aialia in se prius non fuerit uenens sicut neq
edēduz non esse dñe de planta que i se non exis ue
nens trāspārata est ad locuz uenensum. Si
aut illud uenens quod sumit sit boi uenens
suz non aut aialib? comedētib? ipm tūc quida ab
solue respondet q illa aialia sumpta ab boie non
efficiunt et uenens qm ipa illud i sua cōuer
tūt nāz et sic gallina utens scorpionib? et anser et
anas uescēs buffonib? passer comedēs araneas
aut uescēs apib? et uespis turd? comedēs inf
quiamuz uel napelluz corurniz sumēs cilebo
rum et cetera silia non sunt boi uenens s3 bo
na nutriētia et sic expiennia declarat. Quidaz
aut alijs modificātes pdicta dixerūt ea bēre ue
ritatez si aial sumēs pdicta uenens occisuz fu
erit postq pfecte digesserit illa et i sua querte
rit digōnez. Et alijs dixerūt dicta pmoz bēre
ueritatez qm aues pdicte comedūt ex illis uene
nosis qntatez pūa sicut plurimū ptingit eis non
būtib? multam. Si in ptingeret eas multa inue
nire et coedere efficeret boi uenens Et h3 sūt
qui prohibēt turdos degētes in locis in quib?
habūdāt Jusquam? uel napellus. et corurnices
in locis in quib? habūdāt elias. et galinas et afe
res degētes in locis immundis et ubi habūdāt
buffones et alia reptilia uenens ab aulis pnci
pū et mēlis eorum. Ex supra habitis aut pa
uit quare pdicta uenens non sunt pimentia di
etas. aues hominē aut pimit. qm mod? mixtōis
eoz non pñatur modo mixtōis illarum sed bene
contrariatur modo mixtōis hois. Et adiunat
ad hoc quod uie in boie ample sunt i illis auez
aut? stricte. Et q calor illaz auiū fornōz ē ca
loze hois. unde potest spoliare uenens a natura
uenensitatis. et maxime cu trāscat i eis p duos
uēres. Et si mli? dicendū ē de quibsdā aiali
bus comedētib? serpētes sicut ē coru? et silia
5^m. pbleuma sit An uenens sit uenens
Im se totū ita q quelibet pars ei? sit uenens.
D. 4.

Et respondet qd si tale uenenosum fuerit de si po-
tensibus quatuor in corpore hominis. de quorum numero sunt
multa animalia uenenosa. item si quilibet sui par-
te. dosim constituitur homini uenenum. Si ue-
ro sit ex potibus nutritis et conuertitur in corpore ho-
minis. tunc non est necessarium quod illud sit quilibet
sui parte sit uenenum sed coniungens est si aliquas
partes esse uenenum. et si aliquam non. ymo trigit
secundum eas effici nutrites saltem medicinale ut
per de uisera que sunt aliquas sui partes et ab ho-
mine inuenerunt et irreducibilis ad nutrimen-
tum ut secundum caput et caudam per se misce. et si ali-
as partes intermedias et quatuor bilis et potes nu-
trire hominem. quapp ablatis capite et cauda dat
in nutrimentum homini pluribus egritudinibus maxime le-
prosis et liberatis eos. 6^m. problema. quod
potest elici ex predictis sit istud. An sit licitum me-
dico exhibere uenenum. et respondet qd homini sano
nullo modo est uenenum concedendum et in quatuorlibz mi-
nima cōtūitate siue fuerit uenenum queribile siue
non. quoniam omne uenenosum alterat et permutat quodlibet
homo sanus eas labere faciendo in malum. hoc autem fa-
cere non licet medico nisi posito non in ruinam ho-
minis sed in custodiam sanitatis eorum. Et tunc est qd
mandatum est medico nemini dare medicinas ueneno-
sas quia si dederit uenit pena capitis puniendus
sed homini egro aliquando conceditur medico exhibere uene-
nosum non quidem purum sed refractum ut cum tyriaca
libris suis correctum put docet auxiliatrix medi-
ci. Et ad istud dandum per se medicum altera duarum
causarum quarum una est cum oportuerit obuiare egritu-
dini fortis cui necesse est si casu curatiui ut et
fortis medicina respondeat. Et isto modo in sabara
opium est pessimum et in lepra caro tyri. altera est quod
illud uenenosum correctum foret factum bezabar
alterius ueneni assumpti et hoc modo pessimum
est medicamentum de cantaridibus in morbo a cane ra-
bido et euforbium et castoreum in ueneno scorpionis
et sunt pessima alia plura put in particularibus capi-
tulis apparebit. Et ex solutione huius problematis
possit redargui medicum in uisum medicum so-
lutiui. non benedictus in regie sanitatis de quibus
scriptum est ab ypo. in affo. sana homines corpora far-
macis uisum difficile. Neque minus redarguunt me-
dici formidolosi ad exhibendum medicinas for-
tes cum eas res infirmitatis exegerit. Et in ser-
mone quidem de regimine sanitatis ad retardan-
dum senectutem patuit uiseras exhiberi. 7^m
problema. Et si sit uerum quod dictum est in proble-
mate precedenti. scilicet quod aliquod uenenum possit esse
bezabar ueneni. Et respondet qd sic. ita si ipsi quod
etiam alterius. sui ipsius ut scorpio. ipse enim tritu-
tus et suppositus pōtūre scorpionis liberat a
pestem et uenenum. Et uespa trita super pun-
ctura uespe et plura alia de quibus dicit in parti-
cularibus curis. respectu autem alterius ueneni mul-
ta uenenosa sunt bezabilia ut per de carne tyri quod
posita in tyriaca cunctis obstat ueneni. Notant
tamen quod de ueneni que potest esse bezabar quedam sunt
talita sunt se tota et quedam sunt partem sui ut pres. se-
cundum se totum patuit de uespa trita in pun-
ctura uespe appositam sunt uero parte ut patet de
uipera que abiectis capite et cauda et uisceribus
si treratur et ponatur super morsum uipere effi-
ciatur eius bezabar. et sanat neque mirant quod eius
de animalis uel plante. aliqua pars sit uenenosa. et

aliqua bezabar aliqua pars sit cibalis et aliqua
medicinalis. Cum considerant partem eorum diuersitas
res uarias hominum quodlibet. uarios modos mixti-
onis et uarios modos esse et exinde a celestibus
recipientibus diuersos istius per quos adipiscuntur
uarias et diuersas spūitates ymo et alia op-
positas per partes hic sumendo ita superfluas quod
essēntiales. pres. n. oēs aliquid totū integrates quā-
uis sint quodlibet totū per naturā totū non tamē
sunt quodlibet iter se per naturā partem. Quid
enim mirandum cum aspiciamus granū psily tam
parue quantitas exis. habere partes tam diuer-
sas uirtutis ut sit cortex eius frigidus lenis et
medulla calida et adustua. Ex supradictis no-
tant quod potest elici de animalibus una distinctio que talis
est. quod animalium alia sunt uenenosa et se tota ut ba-
siliscus et tyria mala quā uidit gal. i alexandria
Et alia sunt uenenosa et parte. et hoc quedam per
sui uaporis ut basiliscus alia per banclum ut
buffo. alia et cauda ut scorpio alia et fel ut le-
opardus. alia et cerebrum ut gatta. alia et solina
ut canis rabidus. alia et sanguine ut piscus gadas
marinus et homo leprosus. Et si sit de plantis
potest elici similitudo distinctio ut sint eae. quedam uene-
nose sunt se totas. et quedam secundum partem. Et alia
que secundum suum ut coriandrum humidum. alia se-
cundum radicem ut cicuta. alia et fructum ut ana-
cardus alia et semen ut iulquiam et alia et
folia ut oleander. De his autem omnibus et si libet
inferri in particularibus dicit. Octauum proble-
ma ex precedentibus habet originem quod est. quod cum dictum
sit unumquodque uenenum esse tritius homini ex to-
to genere a modo sue mixtionis. unum uidetur oia
in hoc esse similia. quomodo unum possit respectu ho-
minis esse uenenum et aliud bezabar. cum uideat
generare quod dictum est ad tritatem non ad simi-
litudinem. Et respondet qd quāquā uenena oia sint
similia in hoc quod omnia primat hominem propter op-
positionem suorum modorum mixtionis ad modum
mixtionis hominis. Abilomin cum hoc stat quod
in modo mixtionis quedam potest esse tritaria quibus
dā quod per considerant quodlibet hominis in medio
locati a qua licet discedere secundum omne ex-
tra mū. Quid sit et quod ueneno quedam discedit ab
hōie ex parte calidior. quedam ex parte frigidior
et sic de alijs extremis. Et tunc quāuis calida et
frigida tritetur homini et primat in se. autem etiam
ipsa sunt trita inter se. et primat. calida frigida.
et frigida calida sed de hoc apertius dicit infra ca-
pitulo nono. Nonnullum ppleuma. nūquid aliqua
planta non uenenosa possit effici per artē ueneno-
sa. Et respondet qd sic tribus modis secundum aucto-
res agriculture. uno modo per transplantationē ad ali-
am regionē potest non uenenosa effici uenenosa et
et sicut arbor que uenenosa erat in egypto. trans-
plantata in alia regione facta est fructifera et ciba-
lis ita et et planta non uenenosa transplantata ad
locū uenenosū effici potest uenenosa nutriti mētū reci-
piens uenenosus et modo per subtractionē plā-
tarum malarum uenenosarum de loco ubi est planta non ue-
nenosa. Cum enim in loco illo erant plāte uenenose
attraherent ex terra unaqueque nutriti mētū uenēo-
sū et cōsiste. sublati hō ipsi illi nutriti uenēo-
sū remanēs in loco admisceat nutriti mētū plante
non uenenose et sicut in se. Et infecti effici plan-
ta et et hanc uiam blasphematur squilla et colloqui

ida singulare
pōtē rei uenēo-
sa trahit nutri-

fuit qd si hō nu-
ret nō hō et be-
esset hō et nō hō
sunt hōmare p-
nō est hō. sed hō
lunadine hōi
uno rōis not-
rū qd omne q-
miz sit oio q-
tus eius qui
illi simit et sic
q-
q-
factus est ex
q-
dnuz pot hēre
ergo erit nutri-
pōne hōi. se-
etoz medicie
ueneno. Recitā
eidere principi-
lo ut alitū a-
miz. Recitā
pello que oser
fecit mēoz
puellas fuisse
cunt aut tales
se qm per q-
lmas et alia u-
fugisse ab eis
diz secundū
a a toto gen-
primo icipit
cipiat cū que
te neqz p ipi
tari. et cum ta-
tos dies den-
addat et cū ipi
nec ei afflicti
euz addat et
militer faciat
moduz nā et
tēs un eo i
ad afflicti
tia docet in m-
māo gal. 3°
sumit pag e
iz maffest
memorati si
insequamo
addere et p-
sio donec ac-
in illo est d
pū rei de l
pra eaz pp

ista singulares et modo per assumptiones et ap-
pōne rei uenenoſe aut apud radices quibz plā-
ta trahit nutrimentū aut apud locū iſtius et c.

Capitulum 5^m ad sciendū si uenenuz pōt effici nutrimentū
eius corpori respectu cuius ē uenenuz.

Uerois septimo colliget
et in tractatu suo
de tyriaca dixit impossibile fore
uenenuz nutriri aial respectu cui-
us ē uenenuz. nā de inēdōe Auez.

fuit qd si hō nutriri ex ueneno ipse tā factus fo-
ret nō hō et hoc esset implicare et contradictionē. s. qd
esset hō et nō homo. Et uisus est Auez. dicunt
suus firmare per hoc qd exiens latitudinē boiū
nō est hō. s. homo qui nutrit ex ueneno exiuit
latitudinē boiūz igitur nō est hō. maior autē bu-
tus rōnis nota est de se. minorē uero ipse de la-
rat qd omne qd nutrit nutrit ex se s. s. qd uene-
nuz sit oīo et rariūz hōi nō poterit esse nutrimentū
eius qui ergo nutritur ex ueneno factus est
illi similis et sic hōiūz hōi sicut et uenenuz est hōi
et rariūz. et signus huius est qd pmit hoies. ergo
factus est extra latitudinē boiūz et nō est hō. Et
firmat Auez. opi. suā per hoc qd nullus idui-
duus pōt hēre formas et rariā totū spēs eius. nō
ergo erit nutritus ueneno i spēs boiū. Et ex hac
pōne Auez. sequit destructio dictōz alioz au-
ctoꝝ medicōe ponētū qd plures nutritos fuisse
ueneno. Recitat enī qd cybopos qd uolunt oc-
cidere principes nutritū puellas pulcras napel-
lo ut alliciat ad illaz et uolunt hōiūz pncipes mori ren-
tur. Recitat et gal. et rufus de puella nutrita na-
pello que osculo occidebat hoies de qua ē. Et.
fecit mēdōz Et i de fecerit ad Alexam scribit
puellas fuisse quādā ueneno serpētūz nutritā. Di-
cunt autē tales ueneno nutritos sic cognosci pos-
se qm per tractūz ericāt herbas pulcras. et gal-
linas et alia uolatilū plura spūto intermūt et
fugit ab eis mulce. Declarat autē sapiētes mo-
dūz secundū quē uenenuz nutriri pōt hominē qd
uis a toto genere sibi et rariūz. et modus ē ut cū
prius incipit ipm sumere quid modūz ualde ac-
cipiat cū quo nō ualeat neqz p ipm uenenoſita-
tē neqz p ipm qualitātē in aliquo alterari p mu-
tari. et cum tali minima q̄titate q̄tinet ad mul-
tos dies deinde supra illud quid ē ualde mīnū
addat et cū ipō itēz ad mītos dies q̄tinet et do-
nec ei assueſcat bene. deinde 3° uēz quid modūz
eius addat et s. s. ad multos dies assueſcat et q̄si
mīlitez faciat postea 4° et 5° et al. rariūz p ipm
modūz nā ei sic ei assueſcit donec sit facta po-
tēs uti. eo i q̄titate magna sine nocumēto. n. m
ab assueſcit nō puenit actio nec passio ut expien-
tia docet i multis medicinis. Et hūc modū cōfir-
mās gal. 3° de simplicī medicīa dixit qd qm hō
sumit par ex iusquam nō ierificat ipz et istud
iaz manifestūz fuit i muliere atheniēsi de qua re
memorati sūt iaz multi qd iam incipit sumere de
iusquam quāntatē piaz ualde. et non cessant
addere et pcedere pter qd aduenisset et inde le-
ſio donec accepit ex eo quāntatē magnā. Et cā
in illo est dixit gal. qm quāntatē quā accepit i
p̄m rei de hac medicīa uicit nā eius et potuit su-
pra eaz p̄ p̄tātē suaz. et postea in fine rei qz

affociata est ei nā ipm et assueſcit est et cor-
pus eius factus est ei iusquam sicut res nālis
ueniens. idēz recitat Rabi moyses i 24^a par-
ticula suoz affo. ex libro gal. noui quē transu-
lu patriarcha qd enforbiūz longo tēpore usua-
tus receptus p̄mo in quāntate modica et ultimo
magna ordinatū de pua q̄titate ad magnā proce-
dēdo nō nocet et hō dix. ipse docuit me annos qdā d
terris ytalie d qd loquūt ang qd ipa sumebat eu-
forbiūz et nō nocebat ei. qd ipa i p̄m assueſcit modi-
cū et cū ipsa usa fuit i illa assueſcit donec uenit
i satis. Et nō nocebat ei enforbiūz ex q̄titudine
que ei dē redit i naturā. S. l. gal. recitat bere-
mutā quēdam iuenisse ellm et sūpsit ex eo mul-
tum. et ex mō multū affellauit postea 2°. accipēs
min^o affellauit et sic. 3°. et 4°. et deiceps q̄tinue
min^o affellauit. Et tādēz sumēs ipz nihil affella-
uit. qd mēbra ei ex q̄titudine q̄tinet p̄tēt habi-
tum quēdam. quo ellm uolēne resistēt et ipm
i cū assueſcit. Cōfirmat et sapiētes hoc ē
possibile per simile in plantis. Videmus enim
experiētia plantas a loco non uenenoſo trans-
plātatas ad locū uenenoſū nutriri et augeri. et 2^m
hunc modū dicunt hoies posse uti multis spēs
uenenoſis. ex quibz nō pmutabunt in q̄tione sua
Et sunt illa que nō habēt multā q̄tarietātē ad
hominē ex p̄tarietate sua quāquā habeāt magnā
ex qualitate. S. de habētū magnā q̄tarietātē
ex parte p̄tarietatis nō possit hō nutriri et mō
predicto quā alteraret ab eo sicut ex napello.
Et iō puella eo nutrita pmutata ē multū donec
fuit effecta uenenoſa et p̄tēt hominē. Et
de mō acquirēdi talē uenenoſitatē dixerūt sapi-
ētes quidā qd sicut mouētā medicinalia nō nu-
trunt sic qd similitur nutriti i puncto. ymo euz
sua qualitate alterāt ipm. nebigratia lacuca ad
frigidū naturā ad calidū ad p̄tēt i quo erat. i
tra tñ latitudinē q̄tētū humane et nō extra eā.
pōt enim hō i latitudine humanitatis manēs in-
tendi et remitti a p̄tēt in quo erat per nutrimenta
medicinalia ut tota die q̄tingit utēb^o illis. Ita
q̄sūt et medicīne uenenoſe nō nutrit hominē
i puncto sed permūtāt eū ab eo i latitudine et nō
extra eā. Et facit hoc nō solū quāntū ad uirtutē
eoz primā calidā uel frigidā. s. et quāntū ad uir-
tutē uenenoſā fm enī hūc modū nutritus uenēo
q̄tinue acquirēdo pcedit uenenoſitatē simul et
qualitatē primā medicīne uenenoſe. In quaru
acquirēdo tñ pcedere pōt qd erit sufficiens ip-
se alios uenēare. Quidā uero alij aliquāntū a p̄-
dicis diferētes dixerūt qd uenenuz quāquāz nu-
triat hominē. et spoliēt a sua forma qd aliter nō
posset nutriri. uenenoſitas tñ i eo remanet. Et
si nō eadē specie cū alia. saltē genere. et sic pau-
latine pcedēdo i assueſcit uenēi paulatī augeb^o.
uenenoſitas. Et p̄dicū abo p declarantē p̄dicto
rū ymaginant latitudinē q̄tētū boiū ueneno
nutriri i qua pōt intēdi et remitti ē sic uerbū
grana cētū semisoz. Et fm eandē mēsurā yma-
ginatur fore quicquid ueneni quo ē nutrēdus
Et qd homo. ipse incipiat uti ueneno modo di-
cto. sumat ergo in primis quantitatē ualde quā-
euz qua p̄tēret uerbigratia per mēses tunc in
toto isto tēpore in tñ alterabit ipm quod p̄mu-
tabit euz a p̄tēt in quo erat uerbigratia per unū
semis et cōsūt in illo tēpore ip̄met in homi-
D. 5.

ne de sua uenenositate unus semissem deinde p
cedat sumendo uenenuz per aliud tñ tepus. tunc
ipe pmutabit a primo pñcto per aliud semissem
et sic iñpñat in ipso de ueneno sitate per aliud
semissem. et sic ulterius pcedendo per tēpora cō
tinue plus pmutabitur a pmo suo pñcto et ite
plus acquirēt uenenositatē et sic pōt deduci mul
tus et us extremus latitudis spēt sūc ad quē lo
cus cūz deuenit tñ uenenositatis adept⁹ erit q
erit potēs alios hoies uenēare et occidere. Sūc
rūt aut alij quidaz assignātes aliū modū q⁹ uēs
ueneno alios pōt uenēare et est q⁹ quāz tandē
cūz uenenuz fuerit quāz sūz in nutrimentūz tunc
spoliatum sit a sua forma et a uenenositatē cum
ea. tñ ante hoc pultimas. q⁹ rarietate suam diu
tissime in stomacho et in corpore morat⁹ anteq̄
pantur a corpore et digerāt. in quo tempore q̄z
diu fuerit nō digestus inficit mēbra orta et salū
uaz sūc uenenosis uaporibus ad illa ascēdētib⁹
quib⁹ mediantib⁹ hñs ipm uenenabit osculan
tes ipm qm mediatē anhelitu osculantis facit
trāsibūt sumi ad cor eius pñctēs ipz et qz puel
la illa de qua dixerūt antiqui frequētabat sume
re ipz ut forte nō foret illo tēpore absqz ipso in
stomaco suo inde fuit q⁹ quotquot osculabantur
uenenati pibāt. et sic secundus istos si aliqñ uēs
ueneno nō hēret in stomacho suo uenenuz. pro
tūc osculo nō pumeret quēqz. Et fm istuz modū fa
cile est soluerē rōnes. Quē. Sed alij supradī
cti sic solūt rōnes eius dicētes q⁹ hō nutritus
ueneno nō ducitur per uenenuz extra latitudinē
hūmanitatis quāz deduci possit satis uersus ex
tremūz quare remanet hō. et sic dicunt q⁹ puella
illa nutrita napello erat deducta satis et us ex
tremūz latitudinis humanitatis tam erat homo
et dicunt nō esse incōueniens q⁹ si dispō exte
ma alitius late pñctis cuius est pñcto hūana
subito occurrat alicui de ipa spē mineto et mētū
remoto ab illo extremo quod ipz occidat natu
ra nō tollerāte repētinās mutatiōes. pp quā cāz
dictū est ab Aulic. pmi pma q⁹ si corpus indi fm
corpus sciam fiat aut ifirmabitur aut moriet⁹
et ita in pposito nō ē incōueniens q⁹ morietur
hō qui apropiatib⁹ illi puella ex repētia mutatiō
ne recepta in qmixture cūz ea sicut Aulic. au
ctoritate Ruffi dixit. Inquit Ruffus nutrita
fuit puella cūz ueneno ut interficeretur per eā
reges qui cum ipsa conuenirent. Et ego quidē
non puto q⁹ in prima uel fa cōmixtione reges
illi morirēt. sed post frequētiōnē cōplatio
nis cū ea. Et pro declaratiōe dictoz scire oz
q⁹ mixtoz quedā sunt ultie habilitata ad nutrie
dum hominē sicut unū aqua carnis et filia. Et
quedā sunt oīo remota ab oī habilitate nutrica
tōis hoīs. ita q⁹ quātuncūqz ex eis sumeretur
quāntas per quā nō possent resistere digōi ad
huc non uicerentur a uirtute hominis digesti
uaz nō conuerterentur in nutrimentūz sed semper
loderēt. De quorū nūero sunt mineralia. que nul
lo mō participant hūditate querubili ad nutri
mentūz hoīs. Et quedā sunt iter predicta media
cū latitudine magna sicut sūt mīta terrenascēna
et aīalia. Mōdo sciendūz ē q⁹ de pñtis mixtis
nullā ē uenenuz. Et de secūdis mixtis multa sūt
uenena. de quib⁹ mixtis dixit Aulic. pmi secū
da q⁹ illud quod nullo mō a corpore mutatur s

mutat corp⁹ ē uenenuz absolute. Et subdit Aulic.
Cū dicim⁹ q⁹ a corpore nō mutatur uolum⁹ dicere
q⁹ nō calefiat a corpore p operationē caloris i
nari i ipz ymo plurimū uenenuz nō operatur i
corpore nisi calefiat p operationē caloris inari
qui ē i corpore sed uolum⁹ dicere q⁹ nō mutatur
i forma sua naturali qz nec i forma ei⁹ substan
tiali nec i pñtione ei⁹ uenenuz saltē mutatiōe sē
sibili et manifesta quapp nō cessat ab operatiōe
sua. uirtute. i. pñtione sua. uenenuz. et forma. i.
substantiali remanētibus donec corp⁹ corripat.
Restat ergo ut que ex terrenascētib⁹ et aīalib⁹
potētib⁹ nutrire hominē si qua sūt ex eis uene
nosa. sūt illa ex quib⁹ homo nutriti possit uene
nosa sūz nō quidē solis. Certū ē enīz q⁹ si hō ac
ciperet ex eis quāntatē sufficēntē ad suū nutri
mentūz q⁹ mori pueret q⁹ nutriti. Et homi
nibus quoqz fuerūt quidaz limitantes predicta
uenena potēs nutrire hoies dicētes q⁹ que ex
eis sunt calida nō pñt nutrire hoies nō quia nō
hēant hūditatē supabiles et querubiles in alimē
tūz hoīs sed quia cū oīa uenenuz sunt difficilis
digestionis longū tēpus expectāta aut qz dige
rātur et nutriti i quo tēpe pñt agunt i corp⁹
et que sunt calida uelocius penetrāt. et uelocius
in corpore calefiūt. quare pñctū occidere q⁹
nutrire. Sed sic fm istos puella de qua dictum
est supra nō fuisse nutrita napello cum sit cali
dissima nec alio ueneno frigido. frigida enī ue
nena et si longā q⁹ rabant morā anteq̄ digerant
tardāt ē penetrare et calefieri. qz paulatim ab
inara caliditate corporis supant et remittuntur ab
ipoz maliciosa frigiditate quare pñctū dige
ri et nutriti q⁹ corripit hoies. et fortasse si hñ cō
siderant uerba gal. 3. de simplici medicina ipe
fuit satis q⁹ corripit opmioni istoz. Alij uero cōfor
mes magis sensib⁹ alioz auctoz pñctoz. cōce
dūt ex dictis uenenuz tā calida q⁹ frigida posse
querfionē recipere et nutrire hoies. Et supra
dictis respōdent q⁹ sicut calida sūt magis pene
trabilia. ita eadē rōne sūt magis digestibilia q⁹
te pñctū digeri q⁹ corripere. Sed querūt
quidā cām quare iusquam⁹ nutrit turdos et nō
hoies. Et licet de hoc super⁹ aliq⁹ tactū fuerit
Jrepe dicēdū ē. q⁹ gal. dix. ubi supra q⁹ iusquam⁹
nutrit turdos. qz differt i eis penetrare ad cor.
pp stricatur uenaz ipsaz. hoies autē nō nutrit
sūz occidit qz festinat penetrare ad cor pp apli
tudinē uenaz eoz. Et sic inuit. q⁹ si iusquam⁹
cito penetraret i turdis ad cor nō nutrirer sed i
terficeret eos. Que dicta gal. Aulic. adducens
4. sexta ait. Dixit gal. q⁹ alfarfas. et extio q⁹ sit
napellus uel aliud uenenuz interficiens nostra tñ
trāsianto hz de iusquam. interficit hominē et nō
interficit turdos. qm ipē nō peruenit i turdis ad
cor. nisi post spātū i quo iam passus ē a corpo
re passionē postqz nō remanet i eo nisi passio
querfionis cibi. sed i hoie festinat ante illud pe
netrare ad cor et hoc pp latitudinē meatūz et ue
hemētā caliditatis et uirtutē motū artariarum
hoīs arabennū. Et post hec Aulic. posuit alij
modū dicens pñctus modus galieni ē modus
quidā. sed ē alius modus et qz oportet q⁹ pro
portionalitates iter uirtutes agētes et patētes
q⁹ siderent i iste pportiones sūt pportiones qdā
que cadūt iter turdos et napellum sive iusquam⁹

per quos iusquam⁹
i ab in mudo. Et
de pñctibus iter
Aulic. notē pñctū
et remanere pñctū.
te dicit. Unde sciam⁹
q⁹ pñctū totā
absolutē cū per ipm
cū hominē cū figu
te sūz refracta. qz
dine uenaz hoīs et
terfices cū non fir
et uirtute sua. qz
nutrire pñctū dicit
nutrire et non inter
Quomodo ponit
et cū nullo modo
per quid. ut ipse
placit medicina et
et b. pñctū. Si
i iusquam⁹ est uenenuz
pñctū hēret mī per
pñctū et uenenuz
dicit Aulic. dico q⁹
mī per pñctū ad
teret in eis in cibū
pñctū ad cor hoīs
ficeret eos quia nō
Aulic. fortasse qz ē
scit mī per pñctū
qz nō qz cū
in hoie interficit ho
cor in mudo nō ē
uenit ex pñctū
per quā est ei uenenuz
per quā nō est uenenuz
est pñctū qz gal.
tardate penetrat
tōis tñ ad cor in
cum ipe ut supra
re aīal per suaz pp
dictus est pñctū
neces per quā ellu
gēs in alijs pñctū
locitas penetratiō
dēdūz ita tarditas
rē alfarfas coadi
dūz turdos et c.

Cap. 6^m de pñctū
mī et eoz uenenuz

et cū
qz
fē
rit bonoz uirtūz
et uenenuz porre
et famulatus ipz
et aliq⁹ iopiz ne
i iusquam⁹ requas
nalcant et pñctū
malicie i iusquam⁹
libas instrumētū

per quas insquiam? sine napellus ē queritibilis
i cibum turdoz. Et hūc modus ē dedit gal. 3.
de opombus iter cornices et elm. Deinde.
Alic. uolēs pfirmare hunc 2^m modū ē uerum
et remouere pfirmā. f. datū a gal. tanqz iufficiē
tē dixit. Unde sciuit gal. q. alfarfas sit uenerū
2^m pparationē totā ad pphonē latam que ē aial
absolute cū per ipm firmatur q. ipse sit iterfici
ent hominē cū figurat i eo. i. cū remanet cū uirtu
te sua nō refracta. qz tract^o cito ad cor pp lautu
dinē uenaz hōis et alias cās dictas. Et nō sit in
terficiēs cū non firmat i turdis. i. non remanet
cū uirtute sua. qz spoliatur ab ea nō potens pe
netrare pp cām dictaz. nū queritur nō potes pe
netrare et non interficit eos. quasi dicat Alic.
Quomodo potuit scire gal. hoc quod dictum
est. cū nullo modo possit haberi a priori et pro
pter quid. ut ipsemet gal. noluit nono de sim
plici medicina et Alic. hoc idem uoluit 5° can.
ca^o d. yariaca. Si ergo gal. hūc q. napellus ul
insquiam? est uenerū oibus aialibus. et hoc nō
potuit hēre nisi per expiētiā in oibus eis ergo
q. si ē esset uenerū turdis cū sint aialia. Et iō
dixit Alic. dico q. alfarfas fortasse nō est uene
nus per pparōez ad pphonē turdoz et si nō quer
teret in eis in cibis s. pueret ad cor eoz sicut
puerit ad cor hōis cū uelocitate et sic nō inter
ficeret eos quia nō est eis pparius dixit autem
Alic. fortasse qz et hoc est dubiū cū nō posset
sciri nisi per expiētiā. et in sūma Alic. uoluit
cludere q. nō qz cito penetret alfarfas ad cor
in hōie iterfici hōies et qz nō cito penetret ad
cor in turdis nō iterfici i hōes s. totū illud pro
uenit ex pparitate que ē inter alfarfas et hōies
per quā est ei uenerū et occidēs et per pparitātē
per quā nō est uenerū turdis s. turris et non
est parādus q. gal. uoluerit quod sola cā dicta d.
tarditate penetratōis alfarfas ad cor in turdis
sit cā q. nō iterfici turdos. et uelocitas penetra
tōis i p^o ad cor in hōie sit cā q. iterfici hōiem
cum i p^o ut supra patuit posuerit uenerū pime
re aial per suas pparitates et posuerit ut supra
dictus est pparitātē iterueire iter elm et com
mices per quā ellus nō iterfici i p^o. idē intelli
gēs in alijs q. si lib^o. s. noluit ostēdere q. sicut ue
locitas penetratōis coadiuuat pparitātē ad occi
dēdus ita tarditas penetratōis p quā meli^o dige
rit alfarfas coadiuuat pparitātē eius ad nutrie
dus turdos et c.

Cap^m 6^m de pñfione cautelis et custodia a uene
nis et eoz nocumētis in generali.

Edicine artis eu

ctores aduerentes pñdiaz malī
gnorū et idignatōez emulorū pesti
ferā quib^o moti pñcipū et uro

pus bonoz uitā quā ui extinguere nō ualēt ocul
ta uenenoz porrectōe corrūpe molūtur nec nō
et famulatus ipitiā negligētiā in aduertentiam
et aliqñ iopiaz nequā auaricie ductus. conati sūt
inuenire regulas cautelas atqz remedia quibus
ualeant et pñcipes et uiri boni pñdicioz obutare
malicie scilicet hēc oīa sub duobus medicina
libus instrumētis. f. dieta et potione. Circa die

tam itaqz tales regulas siue cāñ adiecerunt ut
ne quisqz de ueneni sibi illatōe timēs cibuz po
tum ut sibi oblatuz subito et temerarie sumat
sed prius cautelas obseruari faciat uocatā cre
dentiā. f. ut illos deportātes prius degustare fa
ciat et sumat unus saltē uel plures quod melius
esset et non solum q. parum ut moris est apud
multos. sed et quātitātē sufficientē ad alterādus
sumentē. Et post hanc credentiā nō illico sumat
ipse. sed suspēdeat pñcipes si qua alteratio su
mēti euenerit. q. si nō tūc de cibo illo et potu au
dacter sumat. uerū de quātitate talis cibi et po
tus sumenda per ipsum discrepant alij ab alijs.

Quidā enī dixerūt uenerū timēs plura hēre
d. uaria et diuersis modis pata cibaria de quo
ruz unoquoqz pax sumere debz circa unū quēd
qz pñ^o pñfacta celebrata creden^a. ita tñ q. pluri
um cibariōz sūme sūmā sufficientē pñstuat ad
nutrimētū sui. Dicūt enī. q. si pur pñngat p di
cium modū querēus sibi nocere uenenoz nō
eualisse malitiā. fiet nocumētū ei^o remissi^o per
ipm^o paucitatē et fortasse iter tot diuersa ciba
ria erit aliquod illi uenenofo aduersās et ipsum
corrigens. Alij uero dixerūt quod qm maior
diligentia hēri pōt i custodiēdo pauca cibaria
ab insidijs malozum. quā multa et uaria. melius
ē unū uel duo ad plus ei cibaria pparari. de q^o
uel quib^o quātū expedit sumat. Et dixerūt sapi
pientes. Nullus de ueneno timēs i quorūcunqz
famuloz seruicio uitā suā ponere d. s. eligere
conetur bonos et fideles. uita et morib^o appro
batos quos et bñficus et graciosus promissioni
bus ad perfectā sui dilectionē allicitat. ut d. eis
magis pñdere possit. aduertens quorūdie q.
nulla ē maior pestis ad nocendum q. familiari s
inimicus. Et dixerūt. Nō d. illico deglutire q.
sumit sed ore aliquātulum tenere et reuoluere ut
ei^o qualitates et sapores pñpere ualeat. Et si for
tasse aliquā iuenerit qualitatē malā illico expu
at. quā ut melius pñpere possit dixit gal. ante d.
gustationē os cum aqua pura et simplici bñ col
luere debet et mōdare. sic enī sensus gustus me
lior fiet ad dignoscēdum. Et pñside ad maiōzē
cautelā dixerūt. oēm cibum potum ue uitari de
bere sub quo uenenofo quod latēter apposituz
possit celari qualia sunt cibaria extraneoz co
loz et excedentiū odorū uel sapozum. pro quo
dixit. Almansor libro octauo. Qui cibū aut nu
triēs aliquod suspectū habuerit oz ut i quo est
dulcedo superflua aut superbabūdās acerositas
et ad ultimum quicquid saporem habet super
babundantem et fortem nequaquam comedat. nā
perniciose species nullo modo permisceri pos
sunt nisi talibus nutrientibus. Et dixit. Maluz
odorem si cibū habuerit dimittēdas ē. Et Alic.
sequens enī dixit. Qui timet q. i potu sumat ne
nenū oz ut sibi caueat a cibis dñantiū sapozum
in acerositate aut salsedine aut acuitate aut dul
cedine. et sit dñantiū odorū. pñ enī frāgunt. i.
occulant per illud. f. p sapore et odore dñantes
illud quod ponunt malinoli. f. uenerū et odorem
eius ne pñpi possit. et si sit cū eis mīxtuz ac ē
si postea succedit. uenena enī plurima sunt ex
traneoz sapoz et odorū qm ut dicit quēcunqz
uniuersalitatē factiua natura pduxit humane
corruptia uite adeo horribilia būano gustui sūt

saporem q̄ sola ore pcepta nullo modo aut uix de
glutiri possunt. et specialit̄ notauerūt sapientes
pp̄ dictas cās uirāda fore oīa cibaria alba qm̄
sub eis multa uenenorū abscondi possunt ut argē
tus sublimatus arsenicū et silia. nec nō et cibaria
uiridia ex oleribus incisis facta uel minutim
fractis pfecta qm̄ sub eis latere possent oleader
napellus et alie plante pl̄ me uenenoſe. et cibaria
ex sanguibus facta porci uel alterius animalis ne
sub illis lateat sanguis uenenosorū animalis. et cō
silit̄ pōt quis sapiēs de alijs specificare cibarijs
salsamētis et q̄dimētis eorū. et dixit Aui. q̄ ut
nō p̄sentetur aliquid ex eis que diximus. s. ciba
ria suspectis siue ex cibarijs excedentis sapa
ris uel odoris sup̄ famē uehemētē aut sitis ue
hemētē. nā inaqueq̄ ea p̄. s. famis et sitis ocul
tar illud. i. est cā q̄ occultetur illud quod oportet
ut detegatur et cū retēdō et reuolutōe in ore pp̄
uehemētiaz uacuitatis al̄ uoracitatis. nā stōacus
ianitus cuius q̄ op̄ietat attrahit cibuz uel potuz
existentē in ore pp̄ cuius puam morā nō pōt su
mēs discernere de qualitate eius et sic est cā q̄
occultetur ei illud quod est ei uenenuz al̄ necessa
riuz cognoscere ut possit cibū curare uenenoſū
et cū hoc ex alia pte ēt est maluz qm̄ mēbra in
antra et uacua anteq̄ p̄leantur digestio in stōaco
attrahunt ip̄m cū cibo uñ festinat penetrare ad
cor et sic magis ledere quare nō optet ut timens
de ueneno ieiunet aut uacuu teneat stōacuz ymo
si quis dubitat ne sibi offerat uenenuz latētē ul̄
eo iusto si pōt debet p̄us cibuz sumere qm̄ dixit
Aui. repletus cibo et potu cū recipit uenenum
accidit inde ueneno duo accidētia quorū unus ē
ut sepeliat̄ in uacuitate ei⁹ quo repletus est. i. in
medio cibi et sic resistit ei et p̄hibet eius expan
sionē et dimittit ei⁹ potētiā cū p̄tōe ei⁹ et p̄es
mētis cū p̄m̄tōe sui cū illo et b̄ qd̄ mai⁹ inua
mentū ē q̄ possit eē nocumētum iſectōis illare
et cibum a ueneno. Cum ēt cū hoc sit q̄tingēs q̄
cibus p̄cāſūpus sit q̄rarius ueneno illi. d̄stru
ens aut corruens ip̄m et si nō aliter p̄fert. salit̄
p̄fert i hoc q̄ pcepta lesione. uomit⁹ necessarius
sponte uel per artē facili⁹ iducitur. ipse enī fm̄
plurimū uix prouocat̄ ante stomacho ianito. 2^m
accidēs superueniēs ueneno ē dixit Aui. q̄
uene in cibato sunt plene. unde nō habet uenenuz
i eis penetracionē. Et dixerūt sapientes. t̄
mēs de ueneno uasa oīa quib⁹ utitur ad esū et
potū munda et munda et i loco mūdo et saluo bene
coboperta saluari faciat. Et q̄ silia borrea. et alia
loca al̄ uasa ad uicualia reponēda et p̄feruz ua
sa quib⁹ seruat̄ uinū ut uegetes et quib⁹ ēt bibi
tur. Pā multa uenenosorū animalium uinū diligūt.
et ad ip̄m p̄gūt et ex eo bibūt ex specialitate q̄
ē maxime reperta iter uiperas et uinū. Et signū
hui⁹ ē q̄ si circa cauernas uiperaz ponat̄ uinū
odorifex i uase discoboperto ut possit odor ut
ni p̄ foramē cauerne p̄uenire ad uiperas egre
diēt̄ de cauernis ad ip̄m. Et quāuis aliq̄ mo
do uipere moriue i uino faciāt ip̄m ualere q̄tra
uenena ut patebit. nihilomin⁹ spuēres i ip̄m nō
moriētes i eo uenenāt ip̄m unde reddiūt moriue
rum. Et dixerunt. Ygnī nō ap̄ximēt accen
so ex lignis uel folijs oleandri. aut alijs plāra
rum uenenosorū neq̄ ex ip̄orū carbonib⁹. Et
p̄cipue si fuerit ipsa ligna uirida aut carbonēs

ip̄i humidī et maxime fugiend⁹ ē carbonū oīaz
sumus et spālitez malorū et p̄cipue in locis clau
sis et cameris nō euentis. exp̄ientia. n. i. inuen
tus est fumū carbonūz cerri specialiter et aliarū
plantarū malaz interfecisse plures in clausis lo
cis dormiētes et indurasse in eis accidētia mala
que uenenosa frigida iducere p̄suerūt de gra
uitate capitis scorboia subeib̄ epilīa et similia
ymo et dixerunt quidā. igni absolute nō ap̄oxi
met iuxta posse et tunc cum cautella. q̄n̄z enīz ne
nenosus quid in ignē p̄biciť quod statū illi igni
ap̄oximātes occidit et hoc apud franciscum
de ordolafis olim capitaneuz furling iuentum
fuit et exp̄ius. et dixerunt. timēs de ueneno uesti
mēta sua et quecūq̄ circa corpus suū siue pecū
nādo siue fricādo siue quolibet al̄z corpori suo
ap̄oximāda cum medio uel sine medio adhere
re debent ita q̄ ēt sellas et habenas equorū suo
ruz s̄b bona custodia teneat ne latēt a malis ua
leat alterari p̄it aut et alie cautele excogitari q̄
p̄es q̄ ip̄s et suis q̄siliarijs reliquant. Post
hec dixerūt sapientes. Cauere d̄z ab exercitio
forti et balneo. et minerali et arusticali. Plures
enī. i. a balneo uenenati mortui sūt. Et caue
at ab oib⁹ ap̄erientibus uenas et ductuū uias et ab
oī cibo facile putrescibili et q̄urabili i qualita
tē uenenoſā et maxime ab hys que iſert⁹ inter
uenenoſa describētur. Et dixerūt. Abstineat
ab oī cōsone debilitate uirtutē p̄ lōmā uel me
dicinas solutiuas fortis et a cōtus superfluita
te p̄cipue. Dixerunt q̄ sapiētes cibaria m̄
ta simplicia et p̄posita de quibus si quis assūpse
rit ante assūptionē ueneni p̄seruabit a nocumē
tis ei⁹. Et de simplicib⁹ 2^m gal. sunt ficus sicce
citrine nuces uirides et sicce auellane et. 2^m De
rap. glandes et 2^m ip̄m et 3^m castaneas de quib⁹
dixit dyas. q̄ uenenis resistunt et q̄ decoctō me
diani coruicis castaneis et aqua ē p̄ua omne uene
nū bibita et citri caro. Et dixit dyas. nespila cū
uino p̄pinata uenenoſis potatōib⁹ occurrunt.
Et Aui. dixit q̄ poma comesta p̄ferūt et fistici
cū uino potēt bibiti uenenis resistūt. Et alius
domesticū et siluestre cōmestū crudū uel p̄stātū
bibitū cum uino. Et rāffanus sūpus i cibo. Et
radix ē que comedī resistit uenenis. et calamē
tū q̄n̄ p̄m̄tūt et bibi cū uino dixit Aui. ex
pellit oīa uenena mortifera Lepe 2^m. Aui. q̄ me
stū cicorea 2^m oubasū q̄mesta. Et dixit. Boca
m⁹ q̄ p̄chilia cocia comesta et ins eorū bibitum
p̄fert et pl. li. 29. dixit q̄ citrū et se. eius p̄fert
Et Almasor dixit. def seio ei⁹ aui. a. cū
Aui. m̄ dixit. 3. ii. cū uino Et sic dixit Serap.
2^m dyas. Isaac dixit q̄ p̄fert caro et cortex ei⁹
et semē. Et dixit. Isaac q̄ edulia p̄fert. Cōsilit̄
herba feniculi et se. ei⁹ cū uino. Et dixit sic. s.
ficas p̄ferre. Et dixit. Serap. 2^m dyas. q̄ coagu
lū leporis et bezaar oibus uenenis mortiferis.
Et dixit ēca istā q̄ uinū decoctū m̄te bibitū ualē
p̄l. aui. li. 28. dixit de mēastro. qd̄ bibitū cū
musa uel cū decoctōe ficū ualē ueneno. Et di
xit Aui. q̄ salina resistit uenenis. Et dixit ca
pares sunt tyriaca uenenorū. Inter cibos autem
p̄positos. oēs q̄cordant auctores i q̄m̄tōe fi
cūz siccaz nucū siue auellanaz et rute. De ruta
enī dixit dyas. q̄ mustele cū serpētib⁹ dimica
tes ruta se p̄m̄tunt. et sic ab eis scitum ē q̄

uenenis resistit.
cibi. et adducit a
affozis p̄. ficus
ta ante assūptionē
defidant a malo. Et
medunt cū ficub⁹ et
ferā sunt tyriaca p̄
ces cū ficub⁹ com
uirtutes cū ruta. et
ante oīm cibū siue
ficub⁹ aut ruta cū al
rura aut naces sicca
for uero et uenenoſ
bus sal et distimpe
ru. Almasor med
bus q̄ omnes ueneni
nocere prohibet. R
excoratatum p̄a
liorum rute an̄ sepe
quantū ad p̄dicto
sil p̄m̄tū sunt sic
dixit ante cibū 2
p̄es. 3. ii. salis p̄
siccaz p̄es. s. ueris
De rura et rute
loz folia rute cum
bus siccaz et uino g
De p̄m̄tōe do
nis auctores p̄res
p̄litas et p̄positas
res ex eis et magis
diptami cum uino
3. i. aut solin⁹ Dip
erunt accepta
ritu natus eos ex
cauētiā Et 3^m do
cū optimo uino e
algadiaz est mirat
nenorū oīm et fa
subiāgāt n̄ uerifi
dicina una exp̄posi
doaria. et dixit A
dus. 3. i. et. s. sem
q̄ sit rap̄culus q̄
p̄fert. dixit Rabi q̄
ballam⁹ sumpt⁹ o
efficax Et dixit
p̄seruat a nocumē
tates uenenorū ren
in oī ueneno. dixi
tur cū uino exag
Et dixit Rabi q̄
nemis et sit folia
quod bacce lauri
uenenis oīo. et di
rit a uenena. et si
ta et sale ueneni
uma q̄tra oīa uen
aut. i. et dicit q̄
multus et ad huc
seruat bibētē de
q̄ bacce bedere
uino est q̄uemen
mortiferis et siue
me ualēt Et de
cū uino si possit

uenenis resistit. Dicitur gal. in li. de bonitate
chimi. et adducit a Rabi i. z. p. tula suorum
afforismoz. ficus sicce comeste cu nucib⁹ et ru
ta ante assuptione ueneni mortiferi sunt bone et
defecunt a malo. Et Serap. dicit. Quia naces co
medunt cu ficub⁹ et ruta ante medicina mortu
feri sunt tyriaca q. ita ipsa. Et ysaac dicit q. nu
ces cu ficibus comeste preseruāt et sili nuces
uirides cu ruta. et zoar dicit. suspicas de ueneno
ante oem cibū sumere dz castaneas cu ficibus
siccis aut ruta cu anellans aut nuces uirides cu
ruta aut nuces siccas cum ficibus siccis. Alia
for uero et Auicena addiderunt predictis tri
bus sal et distemperunt de dosibus eorum. di
xit. Almanfor. medicamen. ex nucibus et fici
bus q. omnes uenenosorum animalium mortifera
nocere prohibet. B. nucis a duobus cornicibus
excozicatarum partem. i. salis glandinosi. et fo
liorum rute an. sexta partem unius. ficu alba
quantus ad predictoz sufficit q. mitionez ex q.
sili q. mitionis fiat sicut nucis magnitudo et come
datur ante cibū. Auic. uero dicit. B. rute sicce
pres. xx. et salis pres. s. et nucis pres. y. et ficus
sicce pres. s. uersuti q. uocūq. pponant ualent
Medicidat⁹ emz rex cupiens uitare insidias emu
loz folia rute cum duab⁹ nucib⁹ et totidem fici
bus siccis et uno grano salis tenuis accipiebat
De p. uisioe ho a uenenis p. istumius poro
nis auctores p. res d. scripterūt medicas et sim
plices et p. positas de quibus narrabo potensio
res ex eis et magis laudatas. Dicit zoar radices
diptami cum uino potēt. sumat. et dosi eius sit
.3. i. aut solin⁹ Diptam cerdi. p. d. d. d. d. eo p. alci
excutunt accepta tella serpētes hauriunt et spi
ritu nariuz eos extrahunt de lateribus latebris
cauernaz Et zedoar. est potēs d. mane sumpta
eiz optimo uino et dosi ei⁹ est. .3. i. Dicit Auic.
algaduar est mirabile in expellēdo nocumētum
uenenoz oim et facit fiduciaz itez. Et q. uis ipe
subiūgat n. uerifico an sint medicine due an me
dicina una expositoroz cōter exponit q. sit ze
doaria. et dicit Auic. q. si decoquat⁹ cuz sapa pō
dus. .3. i. et. s. semis napi p. et exumant quidaz
q. sit rapūculus qui cōmedit cōter et bibat q.
q. fert. dicit Rabi in z. p. tula suoz. affo. q.
balsam⁹ sumpt⁹ obuiat oib⁹ uenenis et uere est
efficax. Et dicit q. grana citri supra an ueneni
p. seruāt a nocumētis eius. dicit zoar q. hnt acut
tates uenenoz remouere. et Ralif dicit q. ualēt
in oi ueneno. dicit q. sili q. si ex seie citri biba
tur cuz uino epagū unus q. est q. ita oim ueneni
Et dicit. Rabi q. cortex lami sumpta q. fert. ue
nenis et sili folia arboris eius. Dicit Auic.
quod bacce lauri cuz bibūm sunt tyriaca oib⁹
uenenis oio. et dicit q. grana iunipi nō est par
q. ita uenena. et sili citi cu uino potēt sumpti et ru
ta et sale uenenis resistunt Et radix gēuane ē op
tima q. ita oia uenena bibita cu uino in pondere
aut. i. et dicit q. si ponat in uegete uini dūz est
mustus et ad huc bulit et dimissa in ea fuerit pre
seruat bibētē de uino illo ab oi ueneno. Et dicit
q. bacce bedere et sili folia eius cu bibūm cuz
uino est ueniens ad resistēdus oibus uenenis
mortiferis et succus eius bibi⁹ cuz uino maxi
me ualēt Et de betboica d. q. q. ex ea sumitur
cu uino si postea accipiat medicina mortifera

non nocet ei et quidam dixerunt q. si quis bi
berit cum uino de radicibus mullefolij pondus
.3. iij. ieiuno stomacho nō nocet et ueneni of
bus dieb⁹ uite sue. Et ex medicinis i. quib⁹ sa
piētes q. fidunt ē terra sigillata ipsa enī sola bi
bita aut mixta cu alijs tā in preseruādo q. curā
do resistit oib⁹ uenenis Dicit. n. Serap. z. dyas.
q. sumpta cu uino resistit oib⁹ uenenis q. ita te
tate fori. Et dicit z. Pauli q. ē de meliorib⁹
medicinis q. ita oia uenena. Et. n. dicit Auic. sili
pta cu uino facit nauleā et uomere ueneni. Dicit.
Balyebas boliarment. .3. i. cu uino cocto et aq.
frigida us. Dixerant. Alberico et Lapidari⁹ q.
adamas brachio sinistro ligatus q. fert. Dicit. Se
rap. z. dyas q. agarici. .3. i. cu uino aqua mixto
potatus q. fert. q. ita medicinas mortiferas. Ba
liab. aut. et Auic. dixerunt aut. i. cu uino sūpis.
Coagulū leporis ut dicit Pl. li. z.8. Et Serap.
z. dyas. ē bezaar oibus uenenis mortiferis. Et
dicit petrus de ebano i. tractatu suo de ueneni
q. sepiē sunt berbe hūico p. p. ueneni liberādi a
uenenosis cibis et ponib⁹ et q. fert. moribus
et uulnerib⁹ uenenis quaz p. ē ypicon dicta ber
ba sili. B. h. h. q. uo noie dicit p. ueneni quam
achiles oraculo apolinis i. exercitu troianoz d. i.
ei iuenisse. Et z. ē incetosilicū. .3. enula. 4.
Raffanus s. diptam. 6. Aristol. lon. et. ro.
7. lactucella quaz unaquz dicit egpollere ty
riace ita ut uulnerib⁹ uenenis succus alie p.
dictaz datus i. potu uulnera ueneno ifecta pur
gat et saluet. et p. istū modū oēs antiqui talia cura
bāt uulnera anteq. tyriace b. erant noticiā. Item
quels predictaz curat mori⁹ uenenosos loco ty
riace supposita Uenena ho ebibita plus ex eis
factus i. potu cu uino uel aqua mellita dat⁹ cu
rat. Dicit Auic. stercus galinaz bibitū cu aqua
stanz oē ueneni per uinum educit. De medicis
q. positis laudatis ē tyriaca magna Dicit zoar q.
si quis biberit. .3. i. tyriace liberatitias cu aqua
calida ate cibū quatuor dieb⁹ q. ueneni tēpore re
iunq. et q. ueneni sumere ex ea p. an nō ledet a
puncturis et morib⁹ uenenosoz neq. a medicis
m. mortiferis. dicit Auic. q. metridadi ē d. ex
pellēdus nocumēta uenenoz et ē expertū uina
mētum ei⁹. Et sili q. fectio d. boloarmeno et p.
seris z. hāc descriptionē. B. boliarment terre
sigillate an. partē. i. granoz iuniperi parē. s. cō
ficiant cu mele dosi. .3. y. cu uio. Ampli⁹ i. uili
curandē a uenenis multe dicent medicine sim
plices et p. posite que ē ualent i. preseruandē ab
eis. oēs tñ medicine que sumunt ad preseruādū
a uenenis d. b. sumi p. spaciū circa duas horas
ante cibū pp. duas causas quaz una ē ut nō uale
ant cu odore suo aut sapore i. ore relicto ipedire
noticiā ueneni latētis i. cibo i. potu. et z. ē ut iā
sit acquisita p. eas stōaco uenens qua ualeat uene
nis resistere si sumantur.

Cap. 7. de quibusdaz rebus uenenuz portatū
delegēdus.

Aluedā tradunt a sapiē
tibus que ualent
in preseruandē a uenenis eo q. indī
cant ea esse p. nita et detegunt ipā
quoz deticiōe pōt sapiens ab eis

custodire et timētes uenenari debent talia hēre
pence se de quibus est cornu spētis qđ medi
cus dicit austruere qđ subeat temp tēneri in mēsa
dñi sui ipm enī sudore indicat pñtiaz ueneni si
cui Silib. dixit. Et qđuis dixerit qđiliator qđ su
dat pp pñtiaz napelli et tyri et fellis leopardi et
nō pp alia. expientia tñ inuentus est qđ et pp alia
sudat ut habui relatiōe plurimū ueridicor. Debet
aut locari sup mēsa aliqđtulus suspēsus sup lig
aliquo uel metallo hñs sub se aliquod nas pñtiaz
fale trito plenus in circuitu illius ligni uel metal
li stans. modo dicunt prudētes qđ sudor ille nō
est nerus sudor neqz pñmens ex pñibus ipius
cornu que dissolute et quēse in aqueaz nām ab
eo pñuāt in sudore. nam si ita foret cornu il
lud frequēter sudans diuenerit et amichilaret
sed est quedā circūbūctatio supicial ab extri
seco euēiens ei quēadmodū būctatur lapides et
ligna arida temporibus būdis. Et causaz dicte
circūbūctatiōis ipius cornu quidaz assignant
dicentes qđ eius cornu serpentis decidat a capi
te eius sapit naturā eius a quo decidit. sicut et
alie omīs supfluitates sapiūt et sic illud cornu ali
qua uenenositate pñcipat et ea medianie quasi
quādā similitudine licet accidentali aerem uene
no pñtato infectus ad se pñrabit et ipm qđem
sando in būditate et aqueā naturā querit que
adherens cornui būctat ipm uñ sudare credē
et istud puto uer fore. et dico qđ sal ei supponit
qđ sic exigitur ad talē spālitate ad hoc ut effectū
ad ipm pñsequat. sicut requirit qđ filum unctum
sanguie murice ad hoc ut inuamitū faciat et sicut
nantiā sit factus ex lana ouis uel arietis quez et
pit adip et euaserit ab eo et nō ex alia lana.

Ally uero aliaz assignāt cām dicentes qđ a ue
neno pñtato aliqui surgunt uapores qui pp
aliquā uenenositate pñtatiū per aerez hñs
illud cornu ferūt et circa ipz uirtue salis sup
positi in qua aqueitas superat terrestritate iō i
aqueaz uertunt naturā qua cornu būctatur. Et
dicit ex dictis sequi qđ si ueneni oculte pñtate
cobopius ita qđ uapores eius nō pñt transire ad
aerez cornu illud non būctabit. Et similiter nō
būctaret in aere sicco et multuz calido resoluē
te uapores illos aut saltē nō pñttere eos con
dempsari circa cornu. et si nō būctaret si ue
nenuz pñtatur foret duz lapides a quo tales
uapores eleuari nō possem. et pñtrea dicit stā
te cornu uno serpentis in mēsa si pñtate aliud
cornu spētis qđuis sit uenenosus neutruz būc
tabit qđ propter eoz soliditate a neutro eorū
eleuabitur uapor qui in būdiare possit pñtati
circa ipa. Uia tñ istoz i hoc pñfecto deficit qđ
a re solidiore ipo cornu ut lapide uenenofo pre
sentato ipm cornu būctatur. itz cā quare non
būctatur unuz cornu spētis per pñtiaz alteri
est similitudo pñtōis per quā unuz nō inficit ali
ud sicut neqz uipera inficit uipaz. pñtrea expiē
tia si uer est quod recitatū est mihi est qđra bos
Budiui enī a fidedignis qđ cornu sudat quocū
qđ uenenofo pñtato minerali uel terranascēti
uel aali uiuo uel mortuo siue elaz siue palaz. Et
istud est per moduz dictuz a primis. neqz mi ran
duz est si cornu spētis trahat ad se aerez infe
ctus a ueneno per poros rei cobopiēis ipm si
quis alios mirabiliores effectus qđiderat de

quoz quibūsdā dicitū ē i pñmone pñcedenti capto
d ymaginaria uirtute. itz et mirandū ē si pñtata
tum uenenosū multe quātitatis et multe malitū
attrahit ad se cornu uel aliqđ ex eo. Cū uideā
mus magnetē trahere ad se ferrū et nō trahi ab
eo quantecūqz magnitudinis ferrū sit et tamen
utrunqz ē uenenosū. Et de pñdiciis rebz uene
nū pñfētatum detegētibz. ē lapis quidā dicit
pñius qđ in persia reperit d quo dicit qđiliator
qđ ē materia et palatiū smaragdi qđ i ipso l ei af
fix reperit et ē coloris uiridis ad modū pñstū
i quo sunt macule siue gutte. qñz rubee. qñz al
be. hic lapis positus supra mēsa aduētiēte ue
neno pñt uiriditate suā. et ueneno amoro recu
perat eā. Et ex rebz manifestantibz ueneniū ē ci
fus de auricalco facti et super mēsa positus. hic
eni cufus apñpinqūate ueneno i uarios ueniē
colores. Et ex idicantibus ueneniū et pñseruantibz
bus ab eo ē lapis aquile. si enī ponat i cibo uel
potu i quo sit ueneniū nō pñt illū deglutiri.
Et lapis bezar de quo quidā putat qđ sit topa
eius portatus a cūctis occidētibz uenenis dñe
dit. Et de topacio ē dicit qđ gestatus in anulo
aureo resistit oibz uenēis calidis et fridis et c.

Capitū octauū de signis hñs uenenati et signis
spērū uenenoꝝ in generali.

Ignorum demonstran

num bñmē
ueneratū fore. quedam sūt signa
generis et quedā spērū subalter
naz. et quedā specialissimaz. de
quaz signis dicit i particularibz capitulis. In
hoc autē capitulo ponent signa generis ac etiaz
spērū pñmaz. Dixit Auerroys i suo tractatu
de uenenis. oꝝ dare tibi expñtiā qua cogno
scas qđ genus ueneni sit et declarabit tibi i accē
tibz egri. Accidentia generis a forma specifica
occidētiū sūt. Sincopis magna Tenebrositas.
faciei nigredo lingue et extremitatū. uertigo et
murmuratio Insomnitas multa. Et inersatio.
omnia ista accidētia cū supueniunt ifirmo in
qñtēti post cibum iudica qđ sumpsit uenenuz
occidēs a forma. Et dix. Signa secūdi generis
seꝝ operātis a qualitate sūt. qđ ois qui uenenatur
ueneno caliditatis occidēti et si nō corrodāt nō
inflat in mē et sumēs ipm stādo i aqua frigi
da calefit actu quāuis nō sit de corrosiuis. Et
ois accidētia ei sūt adustio fortis cū sit. Dicit
sapientes Sig. quidē generis sūt qñ cū uideris
hominē sanū bono uietē regie. pñter pñtudi
nē et absqz cā manifesta icurrere exuatiōē. an
gustia. inquietudinē. et pñmutionē de colore i
colore. de rubore i pallore. et uideris corp ei
i timore eleuari. et pulsū senseris cadentē. et sin
copim pñnūciantē. scias cū ueneno ifectū fore
Ista tñ signa qñz i pestiferis adueniunt mor
bis. et uenenosus būditus i corpore generatiū
Et distinguit inter ea per regimē pñtiti. et pñ
tiā aeris pestiferi uel sani. Si enī malo uenē
regie aut i aere degēs pestilētiā tali icurrerit
accia. putādū ē corrupta i eo būditū uenē
sitātē adeptis pñedere ea et nō ex ueneni assūm
pñde. Signa autē spērū sunt. qñ si uenenum
fuerit de operātibz a qualitate apparebāt signa

et effectus qualitates illi est quia operatur. si enim fuerit ex caliditate sed non corrosiue ut dixerunt. Alii maior. et dicitur. sentit inflammationem uehemens. et exuberantia sudoris et rubedo oculi super et facies et angustia et sitis et alia quibus accidunt consequenter ad mala propensionem caliditatem. Et si fuerit ex putrefactiue corrosiue sentit mordicatio et pruritus et corrosio in uisceribus. Dicit Rogerius si uenenum fuerit calidum sentiunt arsure et punctiones in stomaco et in testibus et tortiones et rugitus et adfuit nausea et uomitum. Alii. tamen dicit quod nau sea et uomitum sunt de accidentibus communibus. et quibus subito calefcit et quibus subito frigescit et deficit et sincopizatur et quibus resoluunt in sudore calidum. et quibus in frigidum subito de uno colore in alium mutat colore et alii tepescit et fastidit omnia. Et si uenenum fuerit ex frigiditate frequenter accensa frigiditatis sequuntur. Dicit Alii. sicut profunditas somni et stupor et frigiditas membrorum et sudor frigidus erit. et color faciei et oculorum liuidus. Et communi ad uenena sicca et humida sequuntur accidentia sue qualitates. Et. n. cum sicco erit ariditas cutis et sumptio membrorum et sitis ualida et nigritas. et uentris supercitas et sitis. Et cum humido erunt somnus et lentitas corporis et priuatio sitis et molificatio in membris et sitis. Si uero uenenum fuerit de operantibus a proprietate. Dixerunt Alii maior. et Rasis etiam in diuisionibus. Accidunt ex eo sincopis et debilitas et dissolutio uirtutis. Et Alii. dicit si non apparerit nisi casus uirtutis et sincopis et sudor frigidus super. et non apparerit accidens aliter dominantis qualitates tunc illud est de uenenis operantibus a tota substantia. Et nota quod uenenum operans a qualitate inducit et accidens ueneni operantis cum proprietate. sed non nisi in processu. quoniam per excellentiam sue qualitates supra excellentiam sue proprietatis. accidunt in primis accensa qualitates et successiue accensa accidentia proprietatis. Et causa horum omnium accidentium note sunt considerandi in causis que dicuntur in assignatione eorum signorum specierum specialissimarum et capitulis particularibus. Cum uideris accidens uenenari remitti et maxime ea que sunt cordis. et uideris uirtutem redire. et accensa ingenuitatis quietari et caliditate ad exteriora redire tunc spes bona est et fiducia quod eger saluabitur. Si uero dicit Alii. sincopis superuenit et priuatur pupilla oculi eius. et occultatur nigredo eius tunc non sperat quoniam nigredo oculi occultatur in morte tunc enim oculi eleuantur sursum ut dicit Alii. 4. p. bleumatis pbleumate p. Et dicit Alii. si rubescant oculi et egrediantur lingua et cadit pulsus et sudor est frigidus est significatio mala et parum uiuant. Et Constantinus. dicit tumor digitorum et nigredo unguum in uenenatis malum promittit. Dicit Galenus. sexto de interioribus si accidat ut corpus bonum chimus naturalis. huius et dietis sanitatem custodientibus utens mori moriat et postea cutis sua nigra aut uiridis efficiatur et ita putrefcat feruor leuiter sumpsisse positionem. Eos uero qui a ueneno euadunt sequitur depilatio et cutis excoctio et tarditas redit in pristina disponere. Auctores medicine uolentes adhuc reddere timores uenenari bene timos et cautos. Et uolentes quod non speret bonum patitur a ueneno credat quod fuerit ei malitiose oblatum ut fortasse per hoc excuset familiares fideles a pot

rectione eius cum non porreperunt uoluerunt quod cum summa pruden et diligentia prouideat ne aliquod uenenosum aial ex improbitate possit incidere in cibos uel potus uel uasa eorum quare dicit Alii. necessarium est cauere a ueneno ut si sit solus causa tela eius in cibo et potu ut offerretur cum uenena uerit sed sit cautus et ab alio. s. parare ipsum. s. s. aporare ipsum aut quod in potu sumatur tamen. s. ne ab aliis uenenetur supple sed et oportet cum bere alias cautelas quoniam fortasse accidet et uenenari uis non extimat ymo quibus contingit ut cadat res maligna uenenosa in cibis uel potibus suis sicut laceria aut ruella uel scorpio in eo quod decoquitur et in uas in quibus est uinum. Et florente tingit in conueniunt fratrum heremitarum quod hoc modo fuerunt uenenari multi ex illis de quibus et perierunt ex eis aliqui. Et finaliter facia diligenter inquisitione de ueneno inuenta fuit aranea nigra mortua in uase in quo de socius fuit cibus quem comederant et.

Capitulum nonum de medicinis bezazatalibus a ueneno liberantibus in generali.

Edicine que resistunt ueneno alie sunt simplices et alie compositae et ambe uocantur bezazat sive tyriaca sive bezabarales et tyriacales. Uerum

dicit Alii. 2. cum tractatu primo quod nomen ueritate dignum attribuit medicis artificialibus. s. quod sunt et nomen bezazat est dignum medicis singulis tribus cadentibus secundum naturam. Auctores tamen sepe abutuntur uno nomine pro alio et in hoc non est cura. Dicit Alii. ibidem albeozat et tyriaca sunt omnes medicine quarum proprietas est ut reseruent sanitatem et uirtutem in spiritu ut expellant nocumens ueneni a se. Et Auerroes 5. colligit dicit medicie que dicuntur bezazat que curant a ueneno quedam faciunt hoc a tota substantia et quedam faciunt hoc cum qualitate prima que est in eis. s. caliditate frigate siccitate et uisitate super. Et que faciunt illud a tota substantia sive a proprietate sua sunt ille quare effectus qui ab eis prouenit in priuatione ueneni non possunt reduci in aliquam qualitatem primam sicut sunt bigrana effectus smaraldi uel topacy sive lapidis bezozat cum bibitur. Que uero operantur cum qualitate prima dicit Alii. sunt ille que resistunt qualitati generate in corpore a ueneno supple si ac resistat cum qualitate sola sive cum qualitate propria proprietate sic tamen quod effectus earum possunt reduci in qualitate. Et hanc utramque quedam sunt fortes et quedam debiles et earum fortitudo uel debilitas attendit in intentione et remissione operationis prouenientis ab eis ac et in uelocitate et tarditate impressionis earum. Et harum quedam operantur in uisum super. et quedam extra appropinquate. Et ita que ab extra que ab intus appropinquate diuiduntur secundum modum operationis earum. De qua diuisione dicit Galenus. 5. de simplici medicina quod medicinarum prouidentur et liberantur a ueneno sunt due species. quedam enim alterant uenenum corruptum sive medicinam moriferam quod resoluunt ipsam a natura sua. Et quedam quod euacuant ipsam et extrahunt a membro infirmo. Et que alterant et resoluunt uenenum a natura sua faciunt illud cum qualitate una aut qualitatibus duabus paribus. aut tota sua substantia sive pro

uenenū ad exteriora trahit uērosius uel oris suc-
tione. sic enī pars ueneni minuit̃ ⁊ reliqua pars
ī loco magis uersus exteri⁹ figit̃. unde supposita
ia tyriaca alia promptius ⁊ fortius operan-
do uenenū corrumpit. Et dicit̃ q̃ si ppter q̃tra-
rietatē aliqua portio ueneni ad ueriora fugaret̃
et tyriaca cū sua corpulētia uideat̃ ī loco extra
remanere. ipsa tñ suis uaporib⁹ ⁊ uirtute partē
illā ueneni profundatā psequit̃. quēadmodū me-
dicina solutina nō sua corpulētia s̃ uirtute ⁊ ali-
quādo cū uaporib⁹ ad uiorē quē īs cūre pgit̃.
sic ⁊ tyriaca sua uirtute ⁊ uaporib⁹ ad uenenum
īterius perueniēs cū eo simul p̃gens ī t̃p̃m cōst-
nue agēdo eius corrūpit maliciā. qua ppter ī ta-
liā appropriatōē tyriace iuuamentū ē magnū ual-
de. Sūt autē ⁊ alij dicētes q̃ tyriaca ex acō-
ne ⁊ passione snop̃ pponētum ex mō mixtōis
sue s̃be oppositē ī fermētatiōē tandē celestū cor-
porū fluxu acquirīt uirtutē. tyriacalē per quā
factā ē bezaar oīum uenenoz uel salte maioris
partis eoz qd̃ iō dicit̃ qz̃. Kasis ī diuisiōibus
suis ⁊ Aueroy ē uoluerūt q̃ operatio tyriace
ī ueneno napellū sit modica. Et per predictā uir-
tutē ē fca tyriaca potēs uiolētā uenēi obtūdre
⁊ diuertere et trahere ipsā a uis sua. per quā in-
cedebat īn corp⁹ ⁊ reducere īp̃m ad exteriora
ut sit ī hoc uirt⁹ tyriace respectu ueneni qualis
ē uirtus adamānis respectu magnetis de qua re-
citāt Solin⁹ dicēs. inter adamānē et mignētē ē
quedā nē oculis dissentiō adeo ut iuxta positus
adamās nō sinat magnetē cappere ferrū uel ⁊ si
eo a moto magnes ferrū traperit quasi quādam
predā quicq̃ ferrī magneti heserit reapposit⁹
adamās auferat. ita et tyriaca undecūq̃ appona-
tur corpori ueneni quantūcūq̃ adherēs uelut
predā rapit ⁊ uersus exteriora deducit ⁊ corrū-
pit quāuis inuēt̃ ī ea hec uirt⁹ ⁊ cordialis ē ⁊
ueniēs spiritui cordis forficat⁹ īp̃z ut magis
resistat. Et ē q̃ calida resolutiua ē ipsī uenēi.
quā ppter p̃ceteris medicinis gloriificata ē a sa-
piētibus ī oībus uenenis calidis ⁊ frigidis sic-
cis ⁊ humidis eibitis uel exteri⁹ adueniētib⁹
corpori. Sunt autem ⁊ alie medicine nō ī se
tyriacales sed tñ sunt cōiungunt uirtutes
bezaaralius medicinarū quē sunt multoz modo-
rum ut ī sequenti capitulo dicit̃. Et qz̃ iste cui⁹
aliqñ bezaar siue tyriaca uocātur potēs uidet̃
q̃ ista duo nōia bezaar ⁊ tyriaca tripliciter pos-
sunt sumi ut īnuit̃ serapio ī simplicib⁹ capitulo
de lapide bezaar. Uno mō largissime pro oī me-
dicina p̃ncipaliter uel scūdari o faciēte ad libe-
rationem a ueneno. Alio modo large pro me-
dicinis bezaaralibus supradictis. Et 3° modo
strictē uerbigratiā tyriaca p tyriaca ipsa quē ē
una p̃fectio dicta tyriaca magna uel liberās ⁊ di-
citur tyriaca galē ⁊ illa īn qua īgreditur caro-
tū ⁊ nō ppter ea uirtū credūt uocata ē tyria-
ca ymo pp̃ se uirtutis tyriacalis excellētiā no-
mē generis sortita ē ⁊ suo nōie meruit appella-
ri ⁊ ē de qua ītelligitur cū absolute p̃feratur. Et
qñl̃z bezaar strictē sūptū dicitur de quodā lapī
de qui p̃cellētia sue bezaaralis uirtutis nōie
generis qñl̃z ē uocatus de quo lapide hic affe-
rā que de ipso scripserūt sapiētes. Dixit. Se-
rap. bezaar est nomē p̃fici⁹ ⁊ eius expō est cōtra
uenenū uel expellēs ueneni qm̃ iste lapis ressi-

[illegible]

**Capitulum decimum de curatione uenenozum
in generali.**

Generalis curatio a ne
nemis. Inrus

g. uel extra occurrētib⁹ triplici pfi
citur instrumēto. s. dicta portione
numera. Et dicta eadē oībus

quæmvis venenit è ut ois uenenatū q̃stuatū i
aere euertat ad caliditatē declinatē. itensiozē tñ
uel remissiozē secundū qualitātē ueneni. locū tñ
frequētē permittet de camera in camerā trāse
undo ne aerē i quē expirauerit ispiret. hoc enis
nō solū sibi sed et astantib⁹ ʒferi. Qd si hoc fa
cere nō poterit. aer tñ circa ipsū flabelis puri
ficez. ⁊ igne accēso ep̃ lignis siccis boni ⁊ edo
riferis corrigat. Et p̃ncipis madār plures iue
niri uiros sanos ⁊ bonos banelit⁹ hñres. quoz
unusq̃q; alter post altēz in os uenenatū banelit

Muln autē esse debēt hī ne solus hoc agēs infir-
etis hanc uenenam. proinde dixit Aui. fuffle-
tur i os ei ⁊ gratos pūne odores olfaciat. Aut
enī Aui. admittit odor aromaticorū ⁊ aro-
matizatis induat uestibus. Dixit. Aui. oz ut nō
dormiat oīo. ⁊ nō dimittat se ipm taliter ut dor-
māt. nō enī ē dimittendus sol⁹ neq; i silēto ul
obsuro. ymo oz ut loc⁹ sit lumiōs⁹ ⁊ ut euigila-
re ipsum faciant astantes ⁊ rideant ⁊ clament
in circuitu ei⁹. ⁊ motus quidez fortis puenit ei.
q; si nō fuerit hoc ei possibile fricet ⁊ sternuta-
tōes ei puocetur. ⁊ si uenēnū fuerit ex cibis. nō
fricetur os sōdaci ipius. ⁊ si fuerit exterius ali-
cui mēbro occurrēs fricet mēbrū illud in circuitu
eius. ⁊ gaudiū inducat ⁊ spes bona ⁊ fiducia
de euasione. Et oportet ut uiter cibos potus ue-
malos ⁊ facile pueribiles in extraneas qualita-
tes ⁊ qui sūt difficillime digōnis. uiaf aut cibis
⁊ potibus in quib⁹ sit uirtus resistēdi uenēnis
fm aliquā uel aliquas intētiōnū dicēdaz in. S.
de cura per instrumētū potōis. Et de cibis lau-
datis ab oībus est lac nup multū licet maxime
in calidū ⁊ corrosiuū ut in ipoz curatōe dice-
tur. Dixit Eōstān. lac ouinus bibitus q̄fert i oī-
bus uenēnis. ⁊ butir sumptū efficacia tyriaca oī-
bus eis. ⁊ dixit nutrant iuribus pinguib⁹ ga-
line hedi ul agni uel pīnūz pinguis. ymo ius om-
nis piscis ualet i oībus uenēnis cui⁹ q̄q; piscis
sit. debent aut carnes ⁊ pisces pfecte decoqui ut
dissoluant in iuribus eaz ⁊ si nō fuerint sufficē-
enter pingues ipinguētur cūz pinguedine aliarū
⁊ sumatur ex eis q̄ntitas magna. Dix. girar. sup
uatico. uenēnosa psumt quia meatus opilant un-
phibēt trāsitus uenēni ad cor per artarias ⁊ ue-
nas ⁊ cūz hoc leues faciunt sup̄ficies mēbrozū
quare iuscatuz eis uenēnū trāsire phibet. ⁊ ad
hanc intētiōē quidā exhibēt cerebela ⁊ maxime
nolantius. Dix. Serap. caplo de cerebellis. qui-
dam admittant cerebela quorūdā aialū ⁊ uo-
lantius ad morsus uenēnosoz ⁊ ad illos qui bi-
berūt medicinas mortiferas. bolus quoq; conue-
niēs uenēnatis sit ex calamēto origano aplo fe-
miculo ypicon pinpinela filipēdula ci corea cicet-
bita buglosa ⁊ minori ⁊ solida ⁊ uincetorico-
decoctis in dictis brodis pinguib⁹ singl⁹ ul
q̄dictis ⁊ ex cibis bonis est radix enule decocta
cūz cerebellis ⁊ mltā pinguedine ⁊ melle ouoz.
⁊ q̄ferūt pestinace domestice ⁊ siluestres ⁊ alea
eruda ⁊ radix que q̄medit ⁊ rāffanus ⁊ q̄ferūt
cicera nices castanee ouellane pinee fistici car-
te ⁊ passule singl⁹riter ⁊ q̄iunctis ⁊ anisuz ⁊ ci-
minuz ⁊ puenit cūz oībus cibariis suis salsamē-
tuz factuz ex quib⁹dā dictaz berbaz ex spēb⁹
dicēdis ⁊ aceto. ⁊ allata cū pipe ⁊ sua cibaria
edōdiant cūz spēbus que sic fiunt. B. zedoarie ci
namomi electi cardamomi añ. 3. y. piperis lōgi
macis nucis mus. folij cubebaz lignialoes gario-
filoruz añ. 3. i. croci. 3. S. zucari albi ad pondus
oīuz. Dixit gal. sup 6. epidimiaz ⁊ ponitur a
Rabi in. 20. particula. lac ⁊ uinū bulita ⁊ aceti
⁊ sal sunt utilia uenēno. Aut moyses itellepit
gal. q; quilibet predictorum sit utile p se uenēno
et de lacte quidē dictū est et itez dīcet i sequen-
tibus. Uinū aut q̄fert qd subtile potē i quātita-
te multa siue cū cibis siue cū medicis sumatur.
qm multū potēs ē i corrupēdo uenēnū ⁊ resoluē-

do ⁊ expellēdo ipm ad extra corp⁹. pauci uero
uinū fortasse nocet nō potēs supra uenēnū s; fa-
ciēs ipm penetrare ad cor uelocius. Et maxime
q̄fert uinū qm ipm sicut expellit ē ab uinis pōi-
tur i dolio ⁊ cū eo ponunt serpētes ut cū ipso
buliēte moriant ⁊ dimittantur i eo ⁊ tunc d quo-
datur qm clarificati fuerit. ualet enī hoc uinum
i p̄seruatiōe qm bibet ex eo oī mane ciatus un⁹
⁊ ualet et i curatōe potētissime. Accētū q̄o q̄fert
i salsamētis ⁊ i uiuādo penetratiōē medicinarū
bzaratū ⁊ maxie puenit i calido. Et sal uiuat
i p̄cipitādo uenēnū a stomacho ad partes itestino-
rū ⁊ educēdo ipm. Et oportet ut uenēnatus quo-
tidie a ciboz superfluitatibus expurgetur. Et
hec ē dicta uis potēs q̄petere i omni uenēno ad
quā si aliqui uenēnū ignotū fuerit ē recur rendū
Si autē notū fuerit uenēnū tunc dicēdus ē
eger dicta propria illi uenēno i particulari ca.
dicēda. De curatōe uero per instrumētū po-
tōis ē sciendū q; prout auctores inuunt intētiō
curatiua qm uertitur ad uenēnū qm ad corpus
uenēnātū. Et que uertitur circa uenēnū est qua-
druplex. quāz una ē ipsius extractiō ⁊ ebatō ex
corpore uel mēbro i quo ē. ⁊ 2. ē ipsius a corde
diuersio ⁊ mēbris nobilit⁹ ⁊ deductio eius ad ui-
lia ⁊ exteriora. 3. ē eius ⁊ ipsius potēte refra-
ctio. Et 4. ē remissio sue qualitatis si fuerit
ex agētib⁹ cū ea. Et prime quidē tres sunt om-
nibus uenēnis comunes s; 4. solum requiri ē
qm uenēnū est de faciētib⁹ potēs suā cū quali-
tate De hys quatuor itētib⁹ dixit Aui. ad sū-
mum ex medicinis que bibunt suple uel quo
modolibet ab extra corpori ap̄roxiant cā uene-
noz aut querit p̄fractio acutatis uenēni aut re-
solutio substantie eius aut uolunt per eas extra-
cto substantie eius aut querit oppositio quali-
tatis. Que uero uertitur ad corpus uenēnātū
intētiō s; est quadruplex quāz una meatus et
uias per quas uenēnum pergit ad cor opilat
⁊ stringit ut prohibeat uenēnū a trāsitu ⁊ lenit
⁊ iuscat sup̄ficies mēbrozū ⁊ p̄prie stoma-
ci uenaz ⁊ artiarum ut circa eas hereat uene-
num ⁊ retardeit eius trāsitus donec destruat. 3.
⁊ spiritus multiplicat ⁊ calozē irritat naturalē
ut uulniter resistat ⁊ uenēnū superet 4. humo-
res corrigat ⁊ phibet eos a corruptione ⁊ cor-
ruptos ⁊ superfluos euacuat. Et p̄r predictis
admitti una alia itētiō que accidētia uenēnis se
querit corrigat ⁊ remittit. Et sic sūt in sūma in-
tentiones nonē. Et prima quidē intētiō quātuz
ad partē que ē euacuare uenēnū a mēbro quod
ab extra ei occurrerit morsu uel pūctura q̄pletur
sicut infra dicetur in proprio caplo. quātum ue-
ro ad educatiōē eius ex corpore ip̄let sicut i h
dicetur caplo. Et ipsa qdē ē p̄ itētiō ma ex-
cutiōis ⁊ a qua medicus scipere debet. Cū ergo
scierit quis i cibo uel potu sumpsisse uenēnū
aut si nesciens sēserit i corpore suo mutationes
iustas extirpationē iquēndinē uel mordicatio-
nē post assūptionē alicui⁹ cibi uel pot⁹ de cuius
nā nō ē talia iducere accidētia suspicari debz
sub illo latuisse uenēnū. Curā n̄ differat ymo di-
xit Aui. oz ut p̄peret cū sentit ipm. s. p. signa i
suetudicia anteq; uirtus ei⁹ perābulēt i corpo-
re ut bibat aquā tepidā ⁊ oleū salsamū aut oleū
s. cōe. Et sicut dixit Almaf. de hys bibat do-

nec uer. i. stomachus impletur deini euomat et per
suadendum e ei ad uomendu donec perueiat i b
ad ultimū quātum pōt. Et si ad uomendu cogno
ueris patientē difficilē prius cibis cū repleri
facias deinde bibat et uomat. Et dixit Aui. me
lius ē ut sit in aqua et oleo predictis uirtus alu
mis et baurach. i. si ad uomendu fuerit difficilē
aut de hoc dubitaueris. ac ē est melius dato q
fuerit ex facile uomētibz si uideris sicut dixit
Aliman. uomitū tardari et pigritari Docuit in a
qua bibenda ad uomendu decoqui anetuz et ap
poni mel baurach et sal. Et dixit Aui. diligit
ut sit illud quod sumit ad bibendum aqua pluri
ma et cibi plurimi. ipsi enī licet nō euomātur ta
mē frāgunt. i. diuidunt uel frangūt. i. remittit b
uirtute ueneni superat ipm. Et de iplēb⁹ eua
cuationem ueneni per uomitum simplicibus est
stercus galli uel galline. de quo dicunt q debet
esse recentius quod potest haberi cum sumitur
in potu. et est expertum uerum. de quo dixit
Auiena exprimauerunt quidam quod si in
potu sumit stercus gali in dispōne facit uome
re uenenuz Et ex eis est ut dixit Aui. terra sigt
lata cū puluerizata bibit cum uino Et de pposi
tis est medicamen sine tyriaca de terrafigillata
de qua dixit Almasor q si de ea sumit an uene
nuz uel cibū suspectuz aut post ipm anteq sup
uenerit maluz accidēs si cibuz uenenuz fuerit
illico uomere facit et nō cessabit a uomitu donec
tonus euomat uenenuz. et si nō fuerit cibuz uene
natus siue ante ipm siue post sumatur nequaqz i
ducit ad uomitū. et sic fit. b. terrefigillate et bac
caz lauri an pres equalēs et cūz butiro iungan
tur et cum mele pficiant Aui. uero ad baccas
lauri et terrafigillatas addidit yreos. q si uo
mitus nō fuerit possibilis aut nō fuerit factus i
pn⁹ et iam uenenuz descenderit cuius signuz est
q exuatio et mordicatio ut dixit Almasor sen
tiuntur in inferioribus uētris tunc illico colliriū
ano suppone aut cūz clisteri uentrē solue aut si
adhuc accidentia in stōaco sentiuntur. medicamē
qd etus soluat uentrē tribuēduz ē. et dixit Almā
sor melius est ut utraqz simul pficias. tñ successi
ue. utraqz. i. uomitus et solutōz uentris. ut utraqz
i. cristere et solutōz uētris. Et qūis in inferio
ribus uentris post uomitus nō sentiuntur acci
dentia cristere tñ fieri dī. dixit enīz Aui. opriet
ut sequant uomitum etiam cristeria et proprie
qñ sentiunt descēsus lesionis ad inferiora. post
uomituz ho aut uētris solutōz dixit Aui. bi
bat lac plurimū qm ipm frangit nocumētuz ue
neni et nō est maluz si euomit ipm itez. et si euo
mit lac dixit Aui. nō est malum si bibat deco
ctōz seminis urticae cūz butiro cocto ad expelē
duz uenenuz uomendo et solutōz uentris faciē
do. et hoc facto bibat lac s3 butirz cruduz est me
lius lacte Et agaz. quidē est medicīna uehemē
tis utilitatis in hoc qm cūz hoc q uētrez soluit
et sua leuigatōe i n stōaco uomere facit est resi
stās ueneno et extrahēs ipm Et dosi eius fm
Serapionē est. 3. ij. aut fm bal. exagium. i. et si
militer quecuqz alie medicīne dant ad uomēdu
nel soluendū uentrez debent eligi ex eis que cūz
pprietate sua resistūt uenenuz Et iter has Aui.
notauit radicē buchozmariē qñ bibit cūz uino
z^a aut imērio que est ad diuertēduz uenenuz

qñ ad illud quod occurrerit morsu uel pū
ctura qūo impleatur infra suo loco direct. qñuz
uero ad uenenuz ebibituz ppletur cū fricatōibus
et ligaturis dolorosis et uērosatōne in nancis et
coris et pulpis cruris et positiōe pedum i liri
uio feruenti et similib⁹ que ad exteriora trahūt
Et pplet cūz assumptōe eoz que uenenuz ad su
perficiē corporis mouent. Et de hoc faciēb⁹
ē decoctio ficū siccaz cum bibit ex ea sufficiē
enter cū uino subit. Et quidā ponunt utiliter
ad decoquēdu cū ficub⁹ calamētuz uel pulegi
um uel aliud simile Qd si eger hys peracis ab
omib⁹ accidētibz malis quieuerit que pcesse
rit. uile erit. Si uero nō. tñc alie impleantur inten
tiones et primo. 3^a. Tertia. n. iplet itēno cūz
hys que sua pprietate uenenuz destruit et corru
punt et ad cor puenire nō permittūt medicis sim
plicib⁹ et ppositis. Et de simplicib⁹ quidē plu
res dicte sunt supra capitulo. 6°. Et hic dicētur
alie. ex eis enī sunt dixit Aui. radix amudē et
gūmi eius. i. asa et medicamē factum ex ea et ca
storeum et galbanū et serapimū. Et decoctio po
ly et decoctio suseleos et capiliueneris et malua
folia. i. et et semen et altea multum laudat. Et
dixit. Dixerunt quidā q flos oleandri et folia
ei⁹ liberāt a ueneno. Et nō posuit modū exhibi
tis eoz. fortasse. qz nō placuit sibi hoc remedi
um cū sit uenenuz mortifex. Et ex pferentib⁹ ē
sauna et abrotanū et aristologia utraqz. i. longa
et rotūda et gēuana. Et ex eis ē tarasacō et spēs
3^a. abugilise de qua putat q sit herba cicetibi
ta nostro ydiomate dicta. Et radix capparis et
mirra. Et mūmia etiā uenenuz resistit. Et pimpi
nella pistata et potui cū uino data presto ualet q
uenena. et dolorē cordis curat Et radix affodili
post uenenuz bibita uenenuz cito excludit. Et cen
taurea sumpta cū uino ē potēs in excludēdo ue
nenū. Et suc⁹ uerbene bibit. Et silz puluis fo
lioz ei⁹ oib⁹ uenenuz resistit. Et berbonica ut
dixit Serap. qñ bibit ex folijs ei⁹ puluerizati
3. i. ē medicīna queniēs. Et absinthiū pferit mē
tū cū uino potatū. Et suc⁹ cicoree bibit ē ualē
d⁹ i resistēdo uenenuz. Et silz succ⁹ cōsolide mi
noris. Et mus napellē quā dicit aliqui esse phy
lipēdulā et nascit iuxta napellū. et silz uiridis
et sicca ē tyriaca oium uenenuz s3 pprie ipsius
napellū. Et balsamū et oleū ei⁹ sūptū cū lacte mu
lieris oib⁹ obstat uenenuz. Et carpopal. pferit sū
ptū cūz uino et ualet zizi. et etiam cinamomum
Dixit dyas. quod aqua cineris ligni quercus
bibita salutē affert uenenatus et et cūis ipe bi
bitus. Et Aui. dixit. q pferat aqua cineris ligno
zuz uitis et musc⁹ oibus sumptis queniē uenenuz
et dicitur q est tyriaca napellū et lapis smarag
dus bibitus resistit qñs uenenuz de quo dixit
Serap. qñ sumit in potu uenenuz mortiferis
et moribus uenenosis et pñciōibus hūituz acu
leus. qui ergo dederit ex eo in potu pondus no
uē granorū orderi illi qui sumserit uenenum ante
q fecerit ipressiōne est euasio eius et nō exco
riabit et Rabi moyf dixit hoc idē et addidit
q accidunt ex potu etus accidētia nō minora ac
cidētibz ueneni s3 nō est ex eis curanduz quia
cito trāseunt et sal⁹ succedit Et oia coagula sūp
ta in potu sunt bezaaz uenenuz licet maxime sā
guini et lacti coagulatis Et dī q sāguis fastiani

ante bibitus pferit oibus uenenis Et si r dicit
de sanguine capere cocto et comesto et de sangui
ne testudinis marine cocto cum pulibus et come
sto Inueni aut in quodam libro antiquo qd herba
achillea ab achille inuente dicit et ipsa e ypticon
et lacmella et est ciberbita et uiscetoficus confe
runt oibus uenenis ebibitis qn eaz uel alterius
eaz succus bibitur Et pferunt morsibus et pu
cturis et uulneribz uenenatis qn pistantur et eis
supponuntur more emplii Et qcaliator de dictis
herbis et enula dyptamo raffano et aristologia
longa dixit q unaquqz eaz equipollet tyriace
ita q in uulneribus uenenatis alicuius dictarū
herbarū succus in potu datus liberat et ueneno i
fecia purgat et sanat. et q eis antiqui utebantur
in oibus uenenatis an usum tyriace et q quel
bet eaz curat morsus uenenatos supposita eis
loco tyriace Et q puluis ex eis exsiccatu facit
sumptus in potu cum uino uel aqua mellis singu
lariter et cōsuetz curat ab oibus uenenis iteri
sumptis. Et de medicinis cōpositis ualētibz
cū uirtute forti ut suprapatuit est tyriaca de q
dixit gal. in libro de tyriaca ad cesarem q sumi
tur ex ea ad curatōez uenenoz qntas auelone
unius mixte cum uino qntas trius cocleariorū
Et sunt qui exhibent ex ea. s. uel quatuor diebz
qntas. et dos eius pro qualibet uice est. 3. ij.
et ex eis est meridatū de quo dixit Almasor q
est medicamē nobile de quo si quis utatur assi
due et postea ei spēs tribuatur mortifera non ei
nocebit. et ualet et p uenenū sūptū Dixit Alu. ex
hys medicis sūt sic tyriaca et meridatū et tyriace
dyatesceron. Et ex hys ē medicamē optimū qd
sic fit. R. granorū iunperi. 3. ij. bacarū lauri. 3. i.
et. 5. boliarment. 3. ij. gentiane. 3. i. mellis quod
sufficit. dos. 3. ij. cū uino potēt. Medicamen
qd pp sui excellentiā d3 uocari beazar pferens
oibz uenenis calidis et frigidis et ē securus ut
i pseruatōe et curatōe a ueneno a quo oēs in
tentōes fere oēs requirite ad curatōe uenēo
rum pficiunt. Sui confectio est. R. cināomi cro
ci zedoarie mastice cardamomi granorū padyfi
carpobalsami xilobalsami nardi galage pinpinel
le floz borraginis buglose. melisse et floz rozis
marini. an. 3. i. piperis longi olibani squinanti
rute et seisc ei? been albi et rubei calami aroma
tici sicados asari iacincti smaragdī acori ru
bei. agari ci gentiane aristolū uirtusqz an. 3. ij.
terrefigillate boliarmentī spody karabe an. 3. ij.
cornicū al trocisci tyri. 3. ij. pignedis castorei
balsami. ana. 3. 5. musci. 3. i. mellis quod
sufficit dos. 3. ij. cū. uino optimo. 4^a au
tē itentio que est ebuiare qualitati uenem in
pletur sic sicut capto sequēti dicetur. 5^a. ue
ro itentio iplet cū assumptione rerum et ex eis
maxime q cū hoc q utas claudat uenem et res
sunt proprie de quibz ē bolusarmen. terrast
gilata olibani mūmia mastix karabe et similia.
Sexta uero itentio ipletur cū hys que unctio
sam et uiscosam mēbzū superficiem efficiunt
ut eis hereat substantia uenem et nō procedat am
bulādo uel saltē ab ābulatōe retardet. Et cū h
ipsa ē defendit mēbzū ipsa ab ipressiōe uenem
Et hui? quidē itentiois ipletio multū utilis est
i curatōe uenenoz corrosiuoz Et de ipsā iplēti
bz sunt buty oleū nuch oleū aulanaz et oleum

amigō. et sista. 7^a uero itentio ipletur cū medi
cinis cordialibz multiplicātibz et roborātibz
spiritū ne patiat a ueneno simplicibz et pposi
tis sicut dyamusco dyabza electuario de gēmis
et alijs dictis supra i hoc sermone tractatu de di
spōnibus cordis. Octaua autē itentio iplet cū
eis que hiores corporis ab ifectiōe pseruat
et ifectos recificāt uel ebant. Et i hac itentioe
dixit Alu. igredunt flomia et solutio uētris.
Et solutio quidē uētris aut euacuat uenem et ut
sic dictū ē de ea supra i p^a itentioe. aut respicit
superhabūdantes humores. quāto uel quali. pec
cates i corpore exites uenenati. et hū educēdi
sunt cū medicinis humorē ips dominātē respici
entibz notis i locis suis flomia uero nō pueit
i pū. 7^a enī itentioe f^a operaret per illā emz
querit uenem et hūozis ifecti ad exteriora odu
ctio et de uenēis et artarijs delatio. flomia autē
pirariū operat ab exterioribus ad interiora tra
bens et ab extra uenas ad intra eas Uetū si pp
sanguinē uel alioz hūozum cū sanguine mixto
rum superhabūdātū uel ifectiōe ē necessaria
differēda. ē quousqz uenem i corpore uenas
pcesserit. ppter ea dixit Alu. q uenemior ho
raz flomie ē cū scitur q uenem iā ē i corpore
sparsus. Et nō ē ex eis que attrahunt. i. que at
trahi possunt per flomia ad intra uenas uel ad i
tra corp^o. Et alteratio qualitatis a sanguine et
humoribz tollit cū oppositis medicis sicut di
cet i sequēti capto. Intēno autē non pple
cū eis que i ppijs singuloz accidētuz que ex
uenem superuenit dicent capto. Et fortasse
i particularibz capitulis de quozdā ipsorū cor
rectioe dicet. Et balneū quidē pluribz uenit in
tentioibz. Impletis enī p^a et 7^a itentioibz cum
exhibent ternā ppleuā itentioe et iā ad actum
reducta fuerint balneū uenit in diuertendo ue
nem ad exteriora et spergēdo ipsū et per sudorē
euacuando. quomā sudare non dyaforetice om
nibus cōpetit uenem. Et uerum in processu
post uenem spersionē in corpus balneum pferit
ad ipsius exclusionē uaporūqz et fumositatū ma
laz resolutionē. Sunt tñ qui loco balnei occidi
faciunt mulus equū uel bonē lz pprie mulum et
illico a uisceribz mudari et tunc in eius corpus
uenenatū imittit. trahit emz per calorē eius oīs
uenenositas ad exteriora et omnis maliciōsus
uapor excludit. itellige si nō tardetur sicut i re
ge lācilago. Dixit Ruge. primo uomit? fiat de
inde crifere 3^a detur tyriaca uino decoctis bac
carū lauri gēciane mirre uel rute diebz tribz cō
tinuis. quarta die si picularia cōfenserint modi
cus sanguis detrahāt. Et 5^a die fiat balneū ut
exeat fumositates. dixit Alu. res quaz opatio
nes pportionatū ppteritū in eis sunt sicut
illud qd dixerūt q caro danule siluestris mun
dificata et salita est de fortioribus medicis ad
expellendum uenem. s. pistata et sumpta cū uino
Et dixerūt quidā q si rana coquat cum oleo et
sale et comedat q pferit omni ueneno. et pprie
ex aialibz pgenitū De cura aut per istrumētū
cirurgie dicet infra in cura pūcuraz et mortuoz
uenenosorum et.

Cap^m undecimū de curatione uenenoz opantiū
et qualitate in generali.

Edicine tyriaca

les supradicte fere om̃s sunt calt
s. r. dictū est eas quētre in uene
no r. calido r. frigido. uerū fri

gidis q̃ferunt duob⁹ modis. s. cuꝝ actōe p̃prie
tis eoz r. cuꝝ oppōne qualitatē per quā de p se
quētiunt ueneni frigidis. et in calidis ēr cōue
niunt duob⁹ modis. uno modo agēdo cuꝝ p̃prie
tate sua r. alio agēdo cuꝝ qualitate sua nō de p
se q̃r ut sic nocent ueneni addēdo caliditate s̃
per accidēs uenenuꝝ uersus extrinseca deducen
do r. subulādo r. p̃ius resoluēdo substantiam
ad cuius resolutōes sequit̃ curatio. Neq̃z q̃des
curandus est de illius additōe caliditatis r. ali
quali istā matione corporis cui p̃r postea faci
liter subueniri. uerū si habeat medicina tyria
calis frigida sufficiēs ad curatōes ueneni calidi
ip̃a est p̃prie exhibenda. Si uero nō beāt suffi
ciēs salūe cuꝝ ip̃a corrigatur tyriacalis calida si
cui hoc nō exhibetur tyriaca cum succo uel de
coctione tarasacō uel cicoree. Et cōsilt̃ si post
uenenuꝝ calidus uel medicas calidas remāserit
in corpore uel aliquo p̃ticulari mēbro istā mārō
alterāda erit et ifrigidāda. dixit Almasor aquā
cuꝝ uino et zucaro 20. et aqua ros. ad bibendum
tribue et cociscum de campbora similiter et
oleus ros. ifrigidatuz ut bibat suade. Et. A. di
xit. si scitur q̃ uenenuꝝ est ex iflāmābus ifri
gidetur cuꝝ campbora et aqua ros et aqua cori
andri et silib⁹. et oīa sint ifrigidata cuꝝ nīue. Et
emplent̃. i. epithimētuz eius mēbra principalia
cuꝝ eis que sunt sicut alchabalub. dicit littera ex
tra. i. herba que nascitur in flumine et alia. s. mē
bra et renouetur ifrigidatio sup̃ ea om̃i hora
Et ex eis que q̃ferunt hys nalde est lac uaccinū
de quo extractus est butirū ifrigidatū. Sirup⁹
siue iuleb qui quētiēs est eis mirabilis. B. cic
ree pinpinelle cucurbite et endiuie domesticæ r.
siluestris añ. M. i. berberoz semis endiuie añ
3. i. ros rubeaz floz boraginis r. buglose mo
laz floz nemufaris añ. 3. ij. capilorum ueneris su
muttere añ. M. S. decoquantur oīa in aque lb.
ij. usq̃ ad q̃sumptōes medietatis r. colent̃ r. in
colatura ponat̃ acetositaris citri r. limoniz uel
citraguloz 3. ij. et zucari albi 3. viij. r. fiat siru
pus aromatizatus cuꝝ campbora r. sandalis. Et
cōuenit eis mixtura que sic fit. B. zucari ros.
niol⁹ dyaboraginatu triasandaloz dyarodon ab
batis r. candi añ. p̃tes equales r. misceantur r. cū
eis incorporēt̃ puluis smaragdi iactinoz mar
garitaz r. coralloruz rubeoruz r. detur de bac
mixtura cum aqua frigida uel ros. Et si aliq̃n
malicia ueneni exegerit misceantur in ea tyriaca
uel detur tyriaca cū supradicto sirupo r. ē meli⁹
Dixit Almasor autē de in quo loco. corporis
uehemētiorē sentit iflāmationē cui emplm ex
lētacula aque ifrigidatū superpone i nīue quod
tā diu mutādo superponatur r. renouet̃ donec
locus ex frigozis nīmietate stupidus fiat. Et d̃
inde ei psilium. r. mucilagīnē psily r. lac uaccinū
de quo butir⁹ extractus fuerit necnō r. frigidoz
fructuz succū ei tribue. Et dixit uerū Almā
sor. si in eo signa repletōis apparuerit ip̃m mi
nue et uerē si stric⁹ fuerit cū medicis soluē cō
uenientib⁹. Et Alio. de flōmā dixit. si indiget

flōmā flōmet̃. In cura autē ueneni frigidī cō
petunt r. sufficiunt predictæ medicine calide ti
riacales. specialiter tamen dixit. Almasor. alia
r. sinapi et medicamē de asa egro tribue. r. uinū
uer⁹ forte r. purū cū potare factas. Et Alio. di
xit Si sciat q̃ uenenuꝝ sit de stupefacientib⁹ ad
ministrēt̃ ei ea que sūt sicut tyriaca et medica
mē de asa i uino puro r. siliā alia. Dixit Al
masor fac euz sitire Et dormire nō permittas.
Et corpus eius frica et caput r. pectus cuꝝ pan
no calefacto calefacias. Medicamen de asa fm
Almasorē sic fit. B. folioruz rute si ce costi m̃
taltri sicci cipi r. cordumeni añ. p̃tes equales a
se fende q̃tuz est 4. ps oīuz ut melis qd̃ suffi
cit. dof q̃tuz auelana Deinde pcedēdo addatur
in dosi donec puciat̃ ad magnitudinem nucis.
Quidam exhibent mixturas que sic fit. B. tyria
ce. 3. i. dyamusci et cori cuꝝ curi q̃diorū añ. 3.
3. p̃ueris dyptami. 3. ij. incorporēt̃ dof. 3. 3. cū
uino potēti deinceps añ de cura speciali cuius
cūq̃ speciei uenenorū in speciali caplo dicitur
cum auxilio saluatoris nostri dñi ihesu cristi.
Multa tñ sunt uenena ab auctoribus tacta nob̃
pentius ignota de quibus nō fiet mētio i tracta
tu isto. s̃ pro ip̃orū curōne ad capl'm generalis
curōnis recurrēdus est. Et auctores quidē for
tasse iuste talia uenena nomibus pegrinis r. hu
culq̃ inexpressis noiauerunt. Cum talia ignorā
tia nō impediat opantes potētes bēre recursum
ut dicum est ad ea que omnibus obstitunt ue
nenis et sit potius causa ad curandum culpam
malorum rē.

Capm 12m de aialibus nocētib⁹ in generali r. su
ga r. interemptione ip̃oruz.

Ermo deinceps

erit de p̃ticularib⁹ dictōib⁹ uene
noruz ab aialib⁹ sumēs exordū
de quib⁹ loquētes auctores post

q̃ uiderunt multa aialia nō uenenosa morsu et
tinguum punctura in hoies ifurgentia iducētia
nocumta nō parua ip̃orum curōne huic tractatu
necesse ē a quib⁹ icipiendū putant̃. Sūt hauiusmo
di aialia multa. r. sunt oīa i sui natura nō ueneno
sa. quāuis eozū q̃dam possint effici uenenosa.
Et ex mordētib⁹ quidē solū sunt bō. equ⁹ mu
lus r. asinus. Et ex pungētib⁹ solū sunt aues
rapaces. Et ex mordētib⁹ simul r. pungētib⁹
sunt leo. ursus. lup⁹. canis. ulpes. simia. maymo.
gattus. mustella. glis. r. plures murū sp̃es. Nō ē
autē experiētia reperit̃ aues rapaces maymonē
gattū. glirē r. murē fieri uenenosos. si p̃z ñz urfū
ñz leonē. hominē uero equū. mulū asinū lupū. ca
nē. ulpem. simiā. r. mustelaz uenenosos effici cō
perit̃ ē. r. ip̃orū uenenositas rabies appellat̃
Et oīum quidē aialū mordētiū tā uenenofo
rum quā nō uenenofozū morsus mediare salua
ledunt. ut enī supra. 4. caplo dictus ē salua uir
tutes humoz corporis r̃trabit i qua quedā hu
miditas baurachia acquirit̃ per quā curat̃ ipe
tigines r. serpigines. Et quedā ip̃porū ē ad
humores corporis humani ex modo uario r. op
posito mixtionis utriusq̃ ip̃atū. hys igitur
duob⁹ nocens malicijs. salua cū ad humiditates

lia agni castri nel radix amuden uel abrotanuz ut
affodill⁹ uel dauc⁹ . aut radix nasturtij . aut carpo
balsamuz⁹ bee eniz oia singulariter . et quicunqz cum
decoquuntur in oleo . et iungat eo corpus hois no
accedent ad ipm serpentes neqz aialia alia uene
nosa . et si li uingat corpus succo rassani aut
adipe ceruino solo uel mixto euz alkitrani l gall
bano . et prohibebit aprominare camere lecto l
domni si in pauimento ul circuitu sternatur abro
tanu aut laurus . et dixit Aui . q est mirabilis . et
qfert sternere in loco organum . et spilla . et allea
cruda a corticib⁹ mada . et dixit pli . li . 25° . q al
pulu suffuiganz fugat aialia uenenosa . et 35° di
xit q h et facit bitume accensu . et dixit in 28 . q
idem facit capilli qbusi . et si li cozzu capre co
bustuz . et dixit idem de pelle cerui . et sanguie ei⁹
Dixit Serap . 2° dyal . q cozzu cerui suffuiga
tu uz . et haly dixit uz uapor cozzu cerui ei⁹ . et di
xit Serap . 2° dya . q fugat ea fumus qbusiouis
duplami . et dixit pli . li . 27° . q folia felcis no re
cipiunt serpentes . et ideo queniunt substrata in lo
cis suspectis ac etiaz suffuigata . et dixit Serap .
Fugat ea fum⁹ calametoz . Et organu et in do
mo sparsu . et fum⁹ paucedani et polu motanum
sub lecto stratu . Serpentina dixit . Desue dr q
fugat serpentes . et uiperas . et uermes uenenosos
Dixit Serap . 2° dyal . q squilla uegra suspesa
supra lim⁹ hostij dom⁹ pibet uenenosa oia et
nocua a domo Aui . aut dixit idem ut dicitur
Occidunt autem serpentes et animalia ueneno
sa . dixit Aui . cina lactuca asini . masticata su
perposita . dixit pli . li . 25° . q rata uis iest beibo
mice ut iclusus circulo ei⁹ serpēs ipse sese iteri
mat flagellan⁹ . Et Wacer hoc idē dixit . Et dix
sextus placitus q sanguis tauri chiacu occidit
serpentes . Et dixit circastans q lollum suffu
migatu fugat eos . Et dixit pli . li . 26° . q fraxi
no arbori rata uis inest ut no intret serpēs uir
bac arborē quātum umbra matutinalis uel occi
dētalis attingat . Et q si folijs ei⁹ i giro positis
i eo concludat ignis q serpēs in ignē qz in fra
xinu fugere mauit . Scorpiones eni fugatia et
reptilia uenenosa sunt organu . et serpillu . ipa . n .
no aprominat eis sed fugiunt ab odore ipsozum .
hostia quoqz fenestre . et loca per que intrare
possunt optime claudant . Et dixit Aui . ponant
ceret . et cadele accēse in loco lōginoquo a domi
torio uel accēdatur ignis lōginoquo a domo ca
mera uel lecto . qm aialia uenenosa declinant ad
ipm . Et de fugatibus serpētes . et alia aialia ue
nenosa dixit Aui . ē fumigatio dom⁹ camere ul
lecti cū lignis granati . et uirdis l ramis eius . aut
cū radice lily . f . yreos . aut cū galbano serapino
uel asa . aut cū cornib⁹ uel ungu⁹ aialium . aut cū
folijs lauri . et grantis ei⁹ . aut cum calameto abro
tano . et nasturtio . Et serpillu ustum . et ppxie silue
stre suo odore fugat ea . de quo dixit dyal . quod
datur messozibus i cibo . ut si forte fatigatos op
presserit sopnos . tunc maneāt ab animalib⁹ que
illis tepozib⁹ uenenosis morib⁹ seuire qfueue
runt . et agn⁹ castus organu . ozimū . si sinbrū . et
polu singulariter . et qunctim . qm sternunt in lo
co fugant ab eo uenenosa reptilia . et spēs . Et
de fugantib⁹ ea . et occidentib⁹ dixit Aui . sunt
grues et pauones et cigni sup . et anseres . et ana
tes gali . et galine . et cerui . et gatti et mustelle et q

currunt cursu istoz qm uenenosa terrentur ab
his et ista mordent ea et interficiunt ipsa . De
spati aut custodia a serpētib⁹ dixit Aui . q nar
rant quida i cui⁹ sermōe ē fiducia q qui facit
sibi stratu ex cozzu leopardoz no aprominat ei
serpēs . Et similiter si ex cozzu eoz fiat cobop
toru . Et dixit q si quis portauerit cozzu tauri
no timebit serpētes qm oēs fugiūt a portante
ipm . Et sanguis tauri recēs piccus supra spen
tē stam occidit ipm . Et gēnana serpētes fugat
ita ut et credat a quibusdā q gestas ea super se
ab omni genere serpētib⁹ tui⁹ existat . Et dicitur
q si quis succo dragōtee iunxit corpus suū
tutus ab incursu serpētib⁹ manebit . et q si quis
eo man⁹ iunxit i pune tyros . et alios serpētes
capiet . et tractabit et similiter si man⁹ fricuerit
ex seie maturo rassani dū ē recēs . et dixit ut di
xit ysidorus q serpēs no audet tāgere homines
nudū . Et dixit q si quis i ceruina pelle iacuerit
no accedet ad eū serpēs . et similiter neqz ad eū
qui sup se modula cerui habuerit . Et dicitur que
fugant serpētes d domo . dixit Aui . ē suffumi
gatio cum cozzu cerui radice lily sulfure . et pire
tro . et fugat eos fum⁹ seminis sinapis positi sup
prunas . Et Aui dixit q sinapis ierficiat eos . et
qñ ponit sup semitas spēs refugit serpēs ab
eo . Et fugat eos fumus opponacis . et bdely . et
fapini . et piscis . Et similiter fum⁹ nigle . et gu . et
pollicarie . et sterz tauri fugati fugat eos . et si li
faigatio facta ex capillis hūans pēnis uisui
figulis capris . et sulfare . Et dixit Aui . q asplio
loci ex aqua i qua solutū est sal armoniacū ē ex
eis a quib⁹ fugiunt serpentes . Et dixit q si ipa
aqua i cauernis serpētib⁹ inuata moriunt in eis
Et dixit Aui . q de illis que occidit serpentes ē
spuū . ieiunij hois piccū i os ei⁹ et ppxie qñ
spuēs sumit i ore suo sal armoniacū . Et dixit q
berba dyptami odde suo ierficiat eos . Et supra
dixit q i ipi diligit unū . et egrediuntur de cauez
nis suis pp odore uini . et tūc possunt capi . et ier
fici . Scorpiones uero ierficiat dixit Aui . spuū
ieiunii calide qplexionis super eos piccum . et
rassanus masticatus uel ppxie . et succo cū tangit
eos . et folia ipius similiter . Et si li albedorogi . f .
basilich . Et dixit q si sup loco ubi sunt scorpio
nes ponat rassan⁹ . et trima ul succo ei⁹ iungat
i circuitu no exhibat ab eo . Et si plures scorpī
ones capiant . et fumigetur fugiet alij a loco illo
Et fugat eos fugiū ex cozzu cerui . et figulis ei⁹
ul unguis asini . Et fumigatio facta in circuitu
loci ubi sunt ex stercore bouis . et adipe zirbi . et
stozace . et arsenico mistis cum uino icorporatis
extrahit eos a loco . et tūc possunt capi . et occidi
Dixit Raf . 20 . qñ . Qui habuerit radices enule
supra se non nocebit ei scorpio . Et dixit q qui
portat rassanū supra se non pūgetur a scorpione
Et dixit tabri ut pōit . 20 . qñ . Qui portabit aue
lanas indas suspēsas duas ul tres no tiebit ue
nenū scorpionis . Dixit pli . li . 21° . q agaricus in
terficiat scorpiones cū tactu . Et alia si militer ut
ipē dixit de spillo . Et dixit pli . li . 22° . q scorpion
berba eos fugat . et interficiat . Et ex hys eisdem
reb⁹ fugant araneae . et rutele . et algerarati . et om
nes uermes de domo fugant si eis acceptis mul
tis et positis sup prunas faigatio fiat i ea . Hanta
interficiat buffones sz no comedit eos . Et buffo
L . 2 .

nō aporpinquat loco in quo ē coluquintida aut
crocus et similiter neqz stellio neqz lacerta. sed
buffo quidē diligit saluā et querit eā et coēdit
et delectat morari sub ūbra ei⁹. neqz est qz rura
fugat eū et tam dictū ē agricolis plātare rutam
iuxta saluā et inter eā et in circuitu ei⁹ ut nō ac
cedat ad saluā buffo et comedat ex ea. Mures
de domo fugant dicit Almanfor. si calcato fumi
gata fuerit. et qz si un⁹ ex muribus castris et di
mittat abire alios fugat et interficit. et si unus
ex murib⁹ capiat et subit corda in medio do
m⁹ per pedē ad parillū liget fuget alij ab eo
et nō egrediētur de foraminib⁹ eoz. Et dicit qz
si quis unū ceperit murē et excozauerit facies
ei⁹ et dimiserit eū oēs alij fugabūt. et hic mod⁹
ē fortior et similiter si abscindat cauda ei⁹ et di
cit qz si domus fumiget cū ungul⁹ muli oēs mu
res fugiūt ex ea et qm quosdā dī ēē ungula sinī
stra. Et dicit Alu. qz mures interficit litargiris
et ellus et semē iusquāmi albi et radix caulis
et cepe narcisci et scorza ferri et crocus cuz sū
pserim ex aliquo istoz cum cibis suis et spōgia
minutis incisa intincta in aliqua pinguedine iter
fuit mures comedētem i pās. Alu. dicit qz qdā
dixerūt qz mustelā fugat odor rute. Pulices fu
gantur dicit Alu. qz aspergiunt domus cum
decoctione. coluquintida aut cum decoctione
rubi. aut absinthij aut cum decoctione uel suc
co coriandri aut ut dicit Alman. i. roretur do
mus aqua decoctōis tribuloz pprīe marinorū
aut coluquintida aut nigelle. et dixerunt quidam
qz si in medio domus fiat fouea in qua pap⁹ san
guis fundat illic qgregabūt et postea moriū
tur. et Alu. hoc dicit de sāguie birci. et alij dixe
rūt aut erici aut uipis. et dicit Al. qz si qgregat
ad baculū limitū ex adipe erici. Et fugat eos cau
les in loco strati et folia oleandri. Dicit Almanfor
Qñ herba que uocatur tintar uel tantar. Et
Alu. tecunicanū. i. herba pulci et ego credo qz
sit pollicaria ponitur in lecto stupefuit pulices
et iebriāt et neqz salire neqz mouere se pnt
ymo facilius capiūt. Et decoctio floz seu fo
lioz pollicarie aspla per cameras fucat pulices
Culices uero et cimices siue zenzare interfi
ciuntur fumigio pollicarie. Dicit Alu. qz in effu
gatione culicū fiat fumigū cuz serratura ligni pi
ni aut cū calcadis cū nigela aut cuz eis omibus
et ē meli⁹ aut cū mirra sicca et sulfure et bdellio
aut cū stercore uacino aut cū folijs cipissi et nuce
ei⁹. Et harmel tritū positū super lectos et fene
stras fugat eos. Et similiter si aspergat domus
ex decoctōe radicz lupinorū aut nigelle aut har
mel aut absinthij aut rute. Cimices interficit san
guis fuge suffugate ad locū ubi sūt et cimices suf
fumigate extrahunt sanguis fugas que adherent
guturi. Et fugantur cimices fumo nucis cupressi
et folioz eius et moriūtur per ablutionēz locorū
ubi sunt cum aqua infusionis uel decoctōis lupi
noz amarorū aut cum decoctōe pisci salitorū
Et dicit qz decoctio eoz facta cuz asplōe et ab
lutione loci ortuz eoz ppetuo phibet. Muscas
interficat decoctio radicio ellī albi uel nigri as
pla per panimēta et parietes domus ex quo in
unctio ex asungia porci nō aporpinquat musce ne
qz tafani et alia sitia. Si cum oleo decoctionis
sticorū qritioz et in eo dissoloz et asungia porci et

paucā farina siligis fiat pila et fricet cuz ea ahi
quis locus nō aporpinquat illi musce neqz tafani
neqz zurbor. et dicit Alu. interficit muscas ar
senicus qñ ex eo ponit aliquid in lacte et fugant
musce ex eo et interficit eas fumus arsenici et
fumus iburis. Et zurbor siue scarabecos fugat
fumus corticūz platani et folioz eius. Uespenō
aporpinquat ei qui limus ē suco altee aut mal
ue cū oleo et fugat eas a domicilijs suis fumus
sulfuris aut alioz. Quādo multe formice ponun
tur sup priuas et fumigat cuz eis fugiūt alie. Et
fugant de cauernis suis si supfundatur alkura
aut fuigentur ea et silt ex pice uel asfa. Et fugā
tur ex felle tauri uel uacce et sup loca limita ster
core uacce dissoluto in aceto non ascendunt per
ea formice. et ipe pereit fumo sulfuris et nō trā
seunt per loca ubi sit fumus sulfuris et carui as
plis. Et dicitur qz si uespulio ponatur sup fo
ramē cauerne i pap aut intronit per illius fo
ramē coz ipius formice que intrant sunt nō exbi
būt neqz que extra sunt intrabunt per illud. Dicit
pli. li. 23 qz a scorpiōe pculsi nōqz postea a
stapozib⁹ uespis et apib⁹ feruntur et dicto li.
20. qz lapacy habitum semē defendit a punatione
uesparum.

Capitulum 13. de morfu animalium que dentibus
stundunt non uenenosorum.

Dmo mulus. equ⁹ et asin⁹
cū mordēt p m m
locū stundunt. i. qñz. raro tamen
locū uulnerēt. Et cū nō sunt rabi
da p m plurimū nō sequent ad ipsoz morfus ac
cidēta qz quib⁹ sit curādā. Qñz. nō ex causis su
pradictis salua ipsoz. acuitate maliciosa parti
cipat. que licet nō sit rabies neqz in rabiē dā
cat morfus ab eis. tñ inde pueniūt accidēta nat
de seua. et alij mors. et festinat putrefactio ad
locū morfure ex infectōe humiditatis loci a sa
luā mala illa. Et calorū nālū loci diminutiōe
inde nō qgrue gubernat humiditas mēbri mor
si quare putrefit. Dicit Paul⁹. Maxime ue
lociter putrefit locus cū sequit ad morfurā et p
prie muloz punctio et dolor. i. dolor pungitū
i. foris. et hoc maxime cū morfus pfundat. qz
propter trahunt ad locū humiditates sanguine
que enā ibi malignant. Et causant ex eis. dicit
Paul⁹. circa locum apulle siue uesice plene hūi
ditatib⁹ sāguinolentis. Et subdit Paul⁹ qz qñz
accidit inde stranguria et qñz torio i uentre. et
qñz sudor frigid⁹. Et ista accidēta maxime se
quunt qñ malicia salue pcesserit malignando
usqz ad principia. sequit enī ex ea et ex dolo
re fori loci. multa spiriūsi deperditio cui pau
cificatiōe miris oēs naturales debilitantur. qz
propter debilitate digestiue multiplicatis uen
tositantib⁹ et alijs superfluitantib⁹ crudis i uentre
torio. i. dolor accidit. Et ex debilitate expul
siue maxime in uesica cū sit mēbrum exangue
pauci spirit⁹ sequit stranguria et ipotētia uri
uandi. Et debilitata pētua uirtute maxime in
mēbris exteriorib⁹ sequitur sudor frid⁹. De
cura boz morfuū et similib⁹ dicit gal. i. catagene
sis et ponit. 20. qñtēsis. Caue ne cures cū stipri
cia. i. in pñm sed cum uehemēter attracuis. pp

quod notat qd in hys morfib⁹ inteno curatus
diuersificat^r p^m sua malitia per qua^m eis con
iungitur corruptio et putrefactio i mebro aut n^o
Erit ergo i eis p^a iteno curatus ut exsecutio
accensio correctio. f. doloris et hoc ut n^o trabant^r
ad locu me et apostome^m locus. Et hec intentio
cople^t dixit Aui. ut pan⁹ ifusus i oleo calefac
to i primis sup morfus ponat qm mingat dolo
rem. et qz in pn^o no pot discerni an sit illi q^uicra
malicia ueneni io ut no possit seque^r error i curato
ne. sequatur alia intentio que est phibitio q^uol
dationis. Et p^oea phibuit Bal. appositionem
stipticop Et ut phibeat q^uolidatio dixit Aui.
cu mungis uel supponis panus ifusus oleo fiat
illud absterge^rdo qm absterio phibet a c^osoli
datione. fit cu^m absterio ut amoueatur oleum a
loco et no opiet et phibeat subsequere itenone
que est attractio ad exteriora. si fuerit ibi mal
tia. Et qz iustus est attrahere. io gal. absolute
dixit curetur cu attractus Aui. uero sub c^odi
tione fuit locutus. f. i^quiz attractio sit necessa
ria Et dixit deinde si sequitur ipm intentio. f.
ad attrahendu. Et qz qn ista intentio est necessa
ria o^z sit cum attractione phibere q^uolidatione
io quidam exponunt si sequitur intentio. f. ad
phibendu^m c^osolidatodez. sed melius est ut de utra
qz inteno intelligatur ut p³ per ea per que. A.
implet has intentiones que sunt attractio sit et
absterio. un^o dixit emplentur cum eis que sunt
sicut mel et cepe. f. cepis q^uitris mixtis cum mel
le. Et qn³ miscentur cum eis fabe crude sicut
sunt. f. cum cortice sua masticate uel ipe sole po
nantur qz absterunt et uirtute a salua acquisi
ta per masticatione attrahunt. Et emplm factus
ex uio cocto. f. sapa litargio farina ozobi et
oleo est et mirabile. Et exemplificans p^uculari
ter Aui. de morfu bois dixit. ponatur super mor
sum cum sit uehemens cepe et sal et mel. Et qui
dam pmiscet cu^m eis nucez q^uitras aut ouellanas
et amigdalas dulces et amaras qz obstant mali
cie saluie. et quidam supmiscet rutam q^uitraz et
queni in morfibz p^odictis et in morfibz fera
ruz. Et stercus bois suppositus morfu eius est
tyriaca ipius. Et de apropiatis ad dictos mor
sus sunt folia melisse q^uitrua supposita et ibibita
Deinde si cessauerit dolor et tumor et no apatue
rit malicia curet cura q^uationis cu^m calidis ex
secatiuis sicut dicitur in sermone 2° tractatu
4° cap^o suo. Si uero locus apostematus fue
rit digeratur. Et si sanie fecerit apiatur locus et
si sanies bona fuerit m^odisficetur et curetur sicut
alia ulcera. Si uero sanies mala fuerit signu est
malicie et corrosiois al^o corruptionis. tuc ergo
si sic uel alio quoquo modo uidentur in loco co
rupto dixit Aui. mundificetur prius cum succo
ne uentosaz aut medicamine acuto et forner
attractiuo Et de q^uferentibus i hoc sunt folia urti
ce trita cum sale supposita. Et quidam addunt
eis sel taurinu et radix enule q^uitrua supposita est
bona ualde. Et alia hys q^uistia que dicuntur in
cura morfuuz serpenta. Et facta mundificatione
curatio est sicut cura alioz ulce^r et c.

L^a. 14°. de morfu animalium non uenenosoz
morfu uulnerantium.

Mimalia ^{alio mordecia}

da hnt dentes acutos. ut gattus
mustella et filia. et boz morfi⁹ uo
catur morfus ferini seu ferraruz

Et ad morfus horum habentum dentes multum
acutos. si no iungit eis alia malicia no sequen
tur accideta mala aliqua. Si uero fuerint cum
malicia no rabiosa sequuntur ad ea q^usimilia hys
que sequuntur ad morfu bois et alioz q^uideturum
Et cura eade est cu cura illoz. Et de apropiatis
ad morfu canis est stercus cuius aut galine super
positu. Et bois couer superponit pillos canis
et p^orie illius canis qui momordit Et eximat
q^u trabit ad se malicia cum specialitate sua. Et
experiencia dicitur no est hoc longinquu a ueritate
cu superponunt uulnere ex^ute aduoc. sanguinolē
to. De apropiatis uero couer ad morfus ferra
ruz est betonica q^uitrua eplata et bibita Et ex eis
est cetaures et prassu cum sit ex eis uel alioz co
ru emplm. et calamentum et salua et folia urti ce
ritra superposita uale^t singulariter et iunctim
Et caro mustelle q^uitrua supposita est tyriaca ad
morfus oium feraz. et similiter stercus capraz
aut gali q^uitrua et superpositu et spalter i morfu
canis. Dixit paul⁹ i boza morfus asperge supra
lochu acetum et frica cu frequenter cum planta ma
mis et postea appone supra lochu nitrum tritu^m et
perath in aceto et desuper appone lana mofafa
eta i aceto. et oleo. Et Aui. hec accipies dixit.
forasle sufficit ut aspergat locus statim cum ace
to et q^uaslet manu multociens deinde ponatur
supra ipm nitru cu^m aceto et renouet super ipm
oibus trib⁹ dieb⁹ et p^opric si uincetur malicia
rabit. Et dixit fili⁹ meleray ut ponit. 20. q^ui
netis. cepe cu sale et ruta simul trita muat q^uitrua
morfu canis domestic. Et nux q^uitrua similiter
cum cepe et mele us q^uitrua morfu bois et canis.
Et Aui. dixit Qn³ sufficit ut curet cum cepe
et sale et ruta et fabis et amigdalas amaris cu me
le aut calameto q^uitruo cu^m uino aut arnoglosa et
sale et folijs cucumeris et citruli. Et hoc p^orie
qn in loco esset ardor et rubor. et similiter epulsi
ma cu^m litargio et p^orie cu^m illic fuerit infla
matio uehemens. De cura aut spali morfu leo
nis leopardi urfi et similituz dixit Aui. qz eoz
dentes et ungues etia eozum no sunt uacui a na
uenenosa. ut i primis cu^m attractioe curent o^z d
inde cu^m q^uolidatione. uex in ei⁹ attractione suffi
cit res parua. f. no diu q^uinuata uel. i. no foris.

Ad morfus aut aialium acutos dentes habē
tium qz magis profundan aliquado sequuntur
accideta praua. ad morfu naqz gatti dix. Aui.
qz qn³ sequit^r dolor uehemens qz cu^m mordet mē
tus pfundat dentes unde perueniunt ad locuz ual
de sēlibile et inde dolor accidit foris. Et dix
Aui. i corpore uiriditas siue liuedo que pueit
ex multa renouatioe spirituu ad prim^u. et lochu do
loris et multu est de spiritu resolu^t ppter dolo
re et malicia saluie eius. Et q^usimilia accideta
accnt qn³ ex morfu simie uel maymonis Et di
xit Aui. ex morfu mustelle sequit^r dolor uelo
citer ppter causa dicta in morfu gatti et fit loc⁹
morfus dclius ad obscuratē. f. precedēte qua
dam rubedine qd ptingit ppter morificationē
caloris naturalis in loco illo sequere ad malicia
L^a. 3.

saline. Et si sit accit qñz accidenia predicta ad
morsum gliris sayne stoziat tolli et spērū murrū
eoz. Dixit Aui. q mugalus ē aīal minus muste
la et color ei⁹ ē dclius ad cineritatē. Et ē sub
tile tenue et lōgitudō ozis ei⁹ ē ad ultimū et labiū
ei⁹ in ultimo et oculi ei⁹ sūt parui et dētes eius
sūt tres ordines quoz alij sūt super alios totū
torione parua ad supetiora. Et accidit ex mor
su eius dolor uehemēs qui procedit ppter qmo
tionē factā i colera a malicia saline ei⁹. Et appa
rēt rubores i locis dēnū ppter sanguinē illuc
qcurrētē ppter dolorē et accit i circumu uesice
plene hūiditate sāguīa super bases fustas et qd
ipse qñtēt ē fuscū qz mortificat⁹ ē i loco calor
naturalis et qñ fundit uesica. Et cū egredit illū
fuscū egredit caro alba i colore nerui bñs tūti
cas. i. cūstū in qua qñtēt et qñz apparet i eis
adulatio quedā. Et qñz corrodit et tūc cadit siue
currit ab eis i primis pus uirulētūz dēnū putre
fit et corrodit et cadit caro eius et qñz peruenit
res. i. pducit ad puncturā in iustinis et difficul
tatē urine et sudorē frigidū corruptū et hoc iust
tūbus debilitātib⁹ naturalib⁹ ut supra dictum
fuit in qñsimilib⁹ accidētib⁹. Cura hoz moruūz
ē similis cure moruūz feraz. Et tyriaca oīum
hoz et sūz oīum puncturaz unguū i psap est ab
sintib⁹ cū uino bibitū. Dixit ei⁹ Raf. zo. qñnen
tis qz absintib⁹ cū uino bibitū ualet qtra moruū
donule. Et scabiosa decocta cum ouis et come
sta spālitatem habet contra omnes puncturas
et moruūz pñctos. de cura aut in spēiali d mor
su gaut et sūzūz dixit Aui. qz inuāntur cum em
plo cepe et emplō calamitū cāpēstis et comestio
ne ipoz amboz. Et de cura mustele dicitur zo.
qñnētis qz ficus immature et farina ozobi cū
mele et mele ficuūz ualent et sūz alleuz et cūmūz
Et Aui. dixit emplāstrētūz cūz ceptis et alleis et
comedant et ea aut emplētūz cum ficubus in
maturis et farina ozobi dixit gal. in libro de ty
riaca ad celāres qz si emplētūz cum mustella
qñtū sup moruūz mustele et sup moruūz canis ra
biosi est bonūz inuāntūz sanans itauz. De mor
su aut mugali cura dixit Aui. ponatur sup mor
su galbanūz singulare et cūz aceto et embroceē
cū aqua et farina ozdei et sirupo acetoso mixtus
et sūndatur ipe Mugal et ponatur supra moruū
eius et supponat pīretū aut malua. s. domestica
et agrestis qñtū aut allea qñtū aut sinapis. Et
tomūz illud. s. qz dēnū est de dictis medicinis que
sunt acutē fiant si nō fuerit apostema. Si uero
fuerit apostema tūc supponatur cortices grana
ti dulces decocti qz si acciderit in loco putrefa
ctio mīdificetur et cūz ceciderit caro corrupta
et ule⁹ mīdificetur fuerit ab ea curetur cura ul
cep. Et dixit Aui. ex hys que in potu dant et cō
ferunt in moruū mugali suple et mustele et aliorū
supradictoz ē decocto suchaa armeni aut cruce
aut si simbrī aut nucūz cūpresti dum bibi cū
uino. Et ex eis est pīretūz et semē eruce et carta
mū cūz sumūz cum uino aut radix gentiane aut
coagulūz bedi uel agni aut radix bucozmarien
bibita cūz sirupo acetoso et in lacte bibito cum
sirupo acetoso est inuāntūz ultimū et ex maxie
qñferentibus est succus folioz lauri bibitis aut
minuz decoctōis lauri folioz uiridūz aut abzo
tani cūz bibi. Et emplū qz fit ex folijs ficus et

alleis et cūmūz est tyriaca moruūz ferinoz et
alioz quorūcūqz aīalūz ex quibus accidit obfu
scatio uel nigredo. Et Raf. quidez zo. qñnētis
et Almāfor libro octauo. Et Aui. 4. sexta et
omnes alij cūz eis qz cordant qz unguētūz nigruz
est medicina solempnis in cura oīūz moruūz et
puncturaz cū unguibus quadrupedūz uel aīūz
et qñcūqz ex pice nauali galbano sepo arietino et
cera. Dicunt quidam qz fabe masti cate suppo
site moruūz symie sunt tyriaca eius et subito sa
nant et dicunt qz gentiana est tyriaca moruūz lu
pi bibui sola uel cūz pipere et ruta et c.

Cap⁹ 15. de aīalibus uulnerantibus uenenosis
ueneno rabici.

Mimalium uenenoso

moruū. et quedā punctura. et qdaz
iteri sumpta uenenat et iterficiat
boies. Et mordētū quedam bñt
uenenositatē rabiosa et quedā bñt uenenositatē
absolutā sine rabie. Et bñtia uenenositatē rabio
sā nō sūt i natura sua uenenosa s. uenenositatem
acquirūt. sicut bō canis lup⁹ simia mustela mul
equ⁹ et asin⁹. Aui. enī dixit qz uulpis fit rabiosa
et mustela et dixerūt quidam qz quedā muli facci
sūt rabiosi. Et ego uidi equū rabiosū quezētem
mordere dñm suū et quezētem ymo et alia aīalia
Et rabies quidē ē uenenū calidū et siccu⁹ et ex
siccitūz hūmiditātē et humoz corporis et i mī
cā naturā deducēs eos. Et quidā uolūt qz ppo
mīlica acquirūt i aīali tali mō extraneatōis qz
inde ipm efficiat rabiosū. possit eueire calido
et sicco qñmētē et adurēt et obfuscatē hūores.
et possit ē eueire a frido et sicco igrossare. et
i melācolicā nāz qñerētē corporis hūores attē
si hoc ē possibile ē in raro euenibile. Accit autē
rabies maxie aīalib⁹ d sui nā parans talē incur
rere mīcā nāz. Et d eis pīpue ē canis pp suā
siccitatē dixit gal. sexto de iteriozib⁹ canes sūt
pparati i suscipiēda rabiosa putrefactōe quod
nō qñngit alicui alteri aīali. s. sic pīpue sicut
ipsi. Solos. n. canes adeo corruptos hūores ha
bere uidem⁹ ut salua sua si aliqñ mordēt rabi
olus efficiat. Et illa dictio solos n. excludit mī
apparatiōē et pīpitudinē ad suscipiēdum ra
biē et eā in alia aīalia moruū impmēdā. Quidaz
tū dicunt lupos ulpes et b⁹ modi siluestria aīalia
nō min⁹ canib⁹ pīpue et apparate icurrere rabi
em s. nobis n. sic i notescit ppter siluestritatē
eoz. De canib⁹ autē apparet ppter ipsoz dome
sticitatē. Et qdēqz dicitur aīaliū incurrere pōt
rabiē duob⁹ modis. Uno ex malicia sui regimī
quo deducetur in pīonem melancolicam extra
neam extraneitate talis modi quo rabiosū effi
ciatur ut quia degat in calido aere et sicco uel
f⁹ alios aut in frigido et sicco et utatur ciba
rys calidis et siccis et extraneis generantibus
malam maneriē mīte per uiaz aduustionis i fri
gidis et siccis generantib⁹ qñtēm mīaz p uia
igrossationis. Et pīpuea in unaquaqz spe corū
accidit rabies magis eis que talib⁹ sunt pīonū
s. maxime eis que calidaz sunt et siccaz in qb⁹
generati sunt hūores aduusti et sicut accidit hys
rabies pīpuea ita et deterior. Et iō iudeus ait

decretor ex morib⁹ est hois et canis nigro⁹ et
accidit eis qui assuere et frequenter utuntur et
bis extraneis mal⁹. Et fortasse pp hanc cam co
nes q⁹ extraneis aialia domestica uirtut magis na
rps et extraneis et interdū stercoribus pmpu⁹
icurrūt rabiez. Et coadiuat eos in hoc iporus
gulositas. Alio mō pōt quodcūq⁹ dicte⁹ aialuz
icurrere rabiez p rabiez quā nascunt ex mor
su alterius aialis rabiosi siue sue spēi siue alie
rius. et quidaz iā putauerūt aial rabiosuz posse
deducere in rabiez quecūq⁹ aialia memorderit
s⁹ nō est ita ymo soluz ea que para sūt eā suscipe
et sunt ea que dicta sunt. alia aut minime. Ego
enī uidi canes rabiosuz mordere quēdaz anserē
et dilantant de cute eius multuz. euz sanguinis
effusione et tñ nulluz maluz accide⁹ inde anser
ille passus est et tñ erat canis ille ualē rabiosus
q⁹ post ualde puā morā momordit quēdā iue
nē qui inde factus rabiosus mortuus est. Et pu
tauerūt aliqui q⁹ in quocūq⁹ animali rabioso
rabies per suaz specialitatem se determinet ad
unū dentē tñ cū q⁹ si momorderit inficet mor
sus ab eo et nō si euz alius suis dentib⁹ morde
retur et hoc uolunt expmēto uerificari. qm di
cunt uidimus hoiez quēdā a cane rabido mori
rabiosuz effici. et aluz ab eodez cane moriuz nō
pati inde lesiones plus q⁹ ex simplici morfu ca
nis nō rabidi. Et sunt qui credunt q⁹ aial rabi
duz mordēs nō inducat ab eo moriuz in rabiez
nisi uulnerā sanguinē faciat et fortasse est hoc
uez de eis que mordēt uulnerādo nō pūdēdo.
de morfu enī pūdentibus non est uerum. Et
contingens est hominez moriuz ab aiali rabi
do pūeire morte aial mordens ipz sicut ē pūn
gens est q⁹ mordēs liberetur morfus aut hō mo
riatur. Et istud fortasse iō pūngit q⁹ in aiali
mordente fuit rabies paulatine acquisita ex ma
licia sue pplōis et regis unī ex assuefactione et
quasi quodā hūi nō sic ab ea alterat et pmutat.
in morfu aut acquiritur repēte unī fortius al
teratur et pmutat tanq⁹ a dispōne fiente et ille
ta. et fortasse pūngit illud ex pte uirtutis et resi
stentie q⁹ pūngens est q⁹ mordens sit fortioris
uirtutis et maioris resistentie. Et q⁹ morfus sit
debilioris uirtutis et minoris resistentie. et tunc
mordens euadet uel diutius uiuet morfus antez
moriatur siue mordens fuerit homo siue aliud
aial. Et rabies quidez oib⁹ aialibus pūctū
omni tēpore euenire potest et eiusdē intensiois
et malicie. uerumtamen plurimum ut uolunt sa
pientes accidit in diebus canicularibus et in
autumpno ppter aduersionem que illo tēpore fit
in humorib⁹ et ideo pūcipue accidit qm finis esta
tis et pūcipium autūpni excedūt in caliditate et
siccitate maxime qm succedit eis aeris frigiditas
et stringens et detinēs materias aduistas. et
qūz accidit uere i⁹ rari⁹. Et hoc fm eos qui uo
lunt talē speciē melācolie posse generari ex fri
giditate superueniente ipsi⁹ autūpni et sequēis
yemis s⁹ reseruat ad uer. et tunc pcaliditate ue
ris dissoluēte eā mouet in uere. Qm autē ut di
xit Alimā. nocumētuz uehemētissime magnum
sequit ad rabiosā morfurā ideo magna diligen
tia hūda ē ut cognoscat animal rabiosū ut inter
ficiat uel ab eo fugiat. Dixit ergo Aliman. q⁹ si
gna canis rabiosi sunt qm postq⁹ incurre⁹ ro

biem a ceme⁹stioe pūibet. et aquā si uiderit ab
eo fugit. et aliqñ mori si aquā iuit⁹ fuerit. os
quodq⁹ suū aperit. et linguā foras extrahit. et ab
eius ore spuma profluit. et a naribus suis humi
ditas. et oculi ei⁹ rubent ut sanguis. et caput suū
ad terrā declinat et caudā relaxat. et iter co⁹ras
dimittit. Et diuersis ut ebrius uacillat morib⁹
et ut dicte qdā ē sēper solitari⁹ et inclinat dor⁹ suz
suū ad latus. Et ut dixit Aliman. ad oēs uadit
quos uidet. et uult eos mordere. et saltē uadit cō
tra illū quē uidet. Et alq canes ab eo fugiunt. et
nō secunt uā suā et maxie cū latrat. ipse tñ pap
latrat. et cū latrare incipit uox ei⁹ audit rauca.
Et qūz nō cognoscit dñm suū. et tūc mordet ipz
sicut alios. Et ista fortasse signa apparēt i alus
bestijs rabiosis. sed occultant hōi. Cū ergo pū
cta signa aut ipsoz aliquod uel aliqua i cane uisa
fuerint. dixit Aliman. interficiēdus ē et ab eo fu
giēdū. De signis autē que apparēt i hōie mor
so a cane rabido dixerūt sapiētes q⁹ ipsa nō ap
parēt in pñ. dixit Aui. nō uidet hoies nisi uuln⁹
dolorosū sicut alia uulnera. deñ post dies appa
rēt signa rabiei. et hoc erit postq⁹ impresserit.

Tēpus in uiuis ipressiois rabiei nō ē limita
tū qm rabies ē de nenenis paulatine iprimētib⁹
qū pūngit ex parte ipsi⁹ rabiei qm ei⁹ malicia
nō ē tanta q⁹ sic ledat q⁹ pira eā uiri⁹ corporis
cito irritet sicut multa alia uenena faciūt que p
pter subitā et fortē malicie sue actionē cito irri
tāt nāz ad pugā. Et pūngit ē ex parte patiēis
resistentis rabiei cū maiori potētia et dō hoc affe
runt exēpluz de humore multū malignato q cito
iprimūt pap autē melignat⁹ tarde. Et quidā uo
luerunt tarditatē impressionis istius reducere
in similitudinē que ē inter agēs et patiēs. in p
pūā tñ ē dictum eoz qm similitudo ē cā ueloci
tatis actiois et passiois et nō tarditatis. Ego autē
puto hāc rabiez inē ex sui specialitate. Et tēpo
ra quidē apparitōis impressionis et manifestatio
nis rabiei sunt ualde diuersa. dixit Aui. q⁹ spa
ciū tēperatū. i. mediū uel. i. in quo plm apparēt
ē. 4. o. dies et qūz interficit intra ebdomodā et
tunc manifestabit ipressio in 4. die aut inter si
milis ebdomode ut in 14. uel. 20. usq⁹ ad sex
mēses et Ruge. dixit q⁹ aliqñ pūenit latere p
ānuz. Et Aui. dixit quidā dixerūt post septem
annos et nō ē creditum. Et ista diuersitas tēpo
ris rabiei ad impūmēdum pcedit qm similit⁹ aut
ex parte ipsi⁹ rabiei put diuersificatur ex par
te quantitatis multe uel pauce. uel mediocritas
aut ex pte intensiois et remissionis sue malicie
aut ex pte corporis morfi ex aptitudine eius
ad patiēdū uel resistendū aut ex pte extrinse
cus accidētuz et dispōnibus aeris et motus et
totius regis. gal. enī dixit ut ponit 20. qūnēt
possibile est q⁹ nocumētū rabiei appeat post sex
mēses s⁹ ego ignoro pp quid sit. Signa au
tez ipressiois rabiei sunt q⁹ appet super ipos
post dies aliquot aliquid de cogitationibus cor
ruptis et de sompnis corruptis pp alterationez
in eis factā ad nāz melācolicā et appet in eis
dispo quasi ire. dixit enī filius patriarche erūt
euz yracundia unī iudeus dixit si patiēs frequē
ter indignetur absq⁹ causa canis fuit rabiosus
Et dixit Aui. q⁹ accidit eis murmuratio. i. se
euz locū uel murmurant q⁹ indignati sunt et

subdit qd accidit eis p mixtio rōnis et respōdet
absq; eo qd qrat ab eis d ali pp cōruptōes yma
ginatōis. Et dixit. Auides spasmari extrema
eoz ptabēdo ea ad se. Et hoc qn siccitas incl
pit dñari uerius. Philareus dixit. mori? o
cane rabido fugit lucē et fugiūt ad locū obscurū
et patiūt obscuritatē uisus hora post borā. Et
Aui dixit. refugit lumē qd non tollerāt ipz pp
paucitatem suoz spiritū et ipoz subtilitatē qua
re disgregant a lumine uep. amant qñ accensio
nez luminis et qñz abhorret ipz. amant. f. et petūt
lumē qñ obscurat uisū eoz. et abhorrent qñ nō
obscurat et foras accedit eis istud pp corrup
tionē ymaginatōis. et dixit Aui. accit eis salt
nellaminis. i. dyasfragmatis l uelaminis. i. si phac
qd appet in uentre ei? salt? et accit eis singulus
et suis multiplicata siccitate in stomaco. Et pp
eandē eam accidu siccitas in ore. Et dixit Aui.
Patiēs fugit ex pscura. f. hōis et rubet. mem
bra ei? et proprie facies. f. qñz qd fm plm color
eius ut dixit Philareus mutat ad cineritum.
Et dixit Philareus. tumescit corp? eius et p
prie facies. Dixit Aui. plorat i timore al i
inuitōe aque et hūiditatis et tremūt ut dixit Aui
ex aqua et non bibit aquas quousq; moriat. Et
Rafis. quidē dixit. zo. qñtēns. Dico qd quidā
noibat bibere aquā et qñ aporximabat sibi di
cebat qd erat fetida et qd erat in ea uiscera canis
Et Alman. dixit nos uidimus quēdam in bo
spitali quē momorderat canis rabiois et uidi
qd nō terrebat ex aqua ymo eā petebat. et ex for
ti querebat sirt. cūz aut aquas daremus ei ip
sas abhoīnabatur. et dicebat qd fordes in ea erant
et cūz queremus ab eo que fordes i ea essent di
cebat qd intestina canis et gattoz i ea erāt. Et ro
gabatur ut ei aliā aquā affererem? et cū affererē
dicebat indez et litigabat nobiscuz et yrasebat
et rogabat ut ei aquā bonā et mōdaz darem. Et
Aui dixit. quotiens appriat ei aqua ymaginan
tur canes quare timent ex eo. Et subdit nō ter
rēt qñz. f. ex uisione aque ymo nauscent eā. f.
pp eaz qz ymaginantur in ea esse fordes ut dixit
Alman. uel nauscent. f. querāt eaz pp sirtm sed
nō bibunt. Et cā huius trahitur ab Aui. cum di
xit ymaginatur canē qd emz hñt ymaginatioez
corruptā ex pmutatione pponis ad melancoli
eā nāz et corruptis uaporib? ad cerebz eleuatis
ymaginant qd nō est et ex longa cogitātōe bñs
super cane mordente ymaginant canes uel eorū
ptes ut uiscera in aq? esse et oculus eoz iudicat
fm illaz falsaz ymaginatioē. Et hinc est qd dñt
se uidere qd nō est. si tñ qtingat qd cū corruptio
ne ymaginatōis rō nō sit in totū corrupta tñc
fictitētes querunt aquā et aliqñ non bibunt ex ea
et aliqñ incipiunt bibere s3 statiz refugunt a po
tu. Et si cogant aut conētur ad bibendū eaz nō
deglutunt i pāz ymo uident strangulati et aquā
reiciunt per os et nares. Et illud imaginatione
corrupta uincēte rōnem et mouēte uirtutem ex
pulsuam ad expellendū qd iudicat sordidum
Quidā quoq; uoluerūt cāz timoris aque re
minutionis eius reducere in nālez isticū p quē
oia fugiunt a suo qtrario et secunt simile Cū er
go i processu homo ppter rabiē sit facinus mul
ti exsiccat. nō timet et fugit ppter qñum. f.
aquā et aliā liquida ppter ea. zo. qñtēns dñ. Aō

timet aquā nisi qd ppo ei? naturalis mutata est
ad siccitatē et ppter hāc qtrietatē credunt mo
ri ex aspectu aque et secunt simile. f. res siccās.
Et ideo ut dixit Aui. Qñz diligūt uoluptuari i
terra que ē sicca. Et dixit. Dixerūt quidā et ex
eis fuit Rufus nō terrenē ex aqua et diligūt uo
luptuari i terra nisi qñ pplexiones eoz. iā di
lexerunt siccitatē quare abhorret qtrarium cō
pōis et diligūt qñmēs. i. simile Et ad hūc ser
monē dixit Aui. Aō ē declinatio. f. mea tanq;
ad non uep qñ declinatio ad illud quod pueit
pploni ppinque ē ex eis ad que nō currit qñ
appetit ppter pponem ppinquā. i. de nouo ag
fita sicut est ista dispositio rabiei ē ex eis ad q
nō currit appetitus rabiosi. qñ ppo ppinqua
appetit qtrariū et sic isti appeterēt aquā et ipi fu
giunt eam. Sed et multi dicunt qd qñ timent
aquā tunc dispō ē habituata et qfirmata in qua
fugit qtrariū et appetitur simile. Et ideo ali ali
ter exponūt sumētes sermonē Rafis. zo. qñtē
tis circa finē ubi sic ait. Quidā dicunt qd isti ti
met aquā qd ppo eoz mutat ad siccitatē stōaci
et cerebz et per hoc humiditas qtrariā eis. s3
ego dico dixit Rafis. qd si ita esset deberēt ha
bere qñuas uigilias sed nō hñt eas ergo nō ē
ppter siccitatē cerebz ad quā necessario sequi
tur uigilia. hoc ergo dicit istd ē qd inuit Aui.
cū dixit. qd declinatio. i. inclinatio ad illud quod
pueit pploni. f. sicce propinque. i. ex primo l
stat sequētis ad malā pponē sicca ut est uigila
q ex propinquo sequit ad eā tanquā effect? ei?
ē ex eis ad que nō currit. i. ad que nō inclināt. f.
timēs aquā saltē uebēmētē sicut deberēt incli
nari ex tanta siccitate. Et foras dicit quidā
dñ. Dilectio uoluptuatis sup terrā puenit ex
ymaginatioē corrupta cū ymagināt se esse canes
et uolunt sicut canes super terrā sicut et ppter
eādē ymaginatioē qñz ut dixit Aui. latrant si
cur canes. Et ego cognoui quēdā qui mori? fu
it a cane rabido et nō curauit inde et sine lesione
exercēdo negonia sua stetit. 35. diebus. mane 30
diei. 37. surrexit et posuit se retro uxorem suam
nās in terrā sicut canis et cepit latrare post eaz
et cū reprehēsus fuisset ab ea surrexit de terra
subridens et hunc actū plurib? uicibus eodem
die fecit sero corrupta ē rō eius i totū et mortu
us ē in 40. die a die mori? Et ppter corruptio
nem sue ymaginatōis qñmilitet timet tersa et
polita ut specula et nolūt aspicere ymaginantes i
illis canes esse. Et si cogant ad aspiciendū ea. nō
cognoscunt notos presētes corā speculo ymo n3
seipsos et nil aliud uidere iudicat nisi canes. et
timor speculoz non pōt reduci in instinctū natu
ralē neq; ē timor aque et liquidiorū cum talis
instinctus non reperitur i alijs dispōnibus ul
time siccitatis adueniētib? corpori ut in maraf
mo et tabe senectutis Et propterea dixerunt
boz aliqui melius esse dicere hoc pcedere ex
spāt ppteritēte hñoris illius mīci in corpore
rabido generati pp quā specialitates qtingit sic
eos timere uel sic imaginari in rebus liquidis
et teris et nō in aere uel alijs uasis. Et sequens
Aui. dñ signis hñis rabidi effecti dix qñz accit
eis emissio spmatis sine desiderio et delectatōe
et causa exīus eius est debilitas uirtutis qñtē
ne mēbroz spmaticoz. Et cā indelectationis ē

indigestio illius mē spmāticē et paucitas spī
ritus inclusi in ea. et dixit Auic. rauceant
uoces eoz et sūt quasi sit cū eis rauceo et
h fit pcedēte multā siccitate et multā exaspā
te cānas pulmonis. et aliqñ intū pcedunt ut
abscindatur uox ei? et sit sicut appopletic? .f.
in hoc q est esse sine uoce et q non ualet tolle
rare ut clamer. Et dixit Auic. qñz mingit ra
bicus pinguedine in qua sunt res carnosē mī
rabiles. quasi sint animalia et quasi canes pui.
est aut hoc mirabile ualde Et quidā conātū
assignare cāz huius dicētes q agens illud est
ipm uenenū siue ipa rabies que sui ppetate
est uehemētē actiua et cūz hoc qz decisa est
a salina que decidit a corpore animalis p
actus terciē digōnis in pūb? gule necnon et
cordis et cerebri illis ppinquoz. sicut salina
retinet in se uirtutē trāsmutandi in corpore
mās reptas obedientes. ita et ipa rabies ab
ipā salina decisa talē trāsmutatiois uirtutē re
nebit quare rabies ipa pueniens ad hūidita
tes corporis hominis sua pprietate ocula et
uirtute trāsmutatiois pdicta acquisita ex salī
na hñte uirtutes trāsmutatiois acquisitam ex
actione mēbzoz corporis cuius est. potens
erit pmutare cōplexionē hominis cui mītri
tur. Et sic rabies canina adueniens hominē
potens erit pmutare cōplexionē hominis illi
us uersus cōplexionē canis. et si est potens p
mutare cōplexionē hūiditātū hūanā. uersus
cōplexionē hūiditātū canis multo magis erit
potēs trāsmutare figurā eaz ad figurā hūidi
canis. cū figura sit de qualitatib? insequeñtib?
cōplexionē et sic materia huius effect? erit
ipā hūmiditas reperta in homine morfo a ca
ne rabido apta pati ab illa rabie et sigillari ta
li figura. que hūiditas grossior existēs aquo
sitate urine epies cū ea uocata ē ab Auic. pin
guedo et sepeata in urinali ab aquositate urī
ne representat aspiciēt in eā cōfiguratiōē suā
et sic figurā canū uel uiscerū ei? Et qñ ab istis
queritur que ē cā quare in urina hōis morfi
a lupo uel alio animalī rabioso nō apparet for
ma illi? animalis. Uel et quare in urina hōis
morfi ab homine rabido non apparet forma
hominis. Respondēt ideo eē qz rabies alioz
animaliū est remissior multū in malicia et ac
tione a malicia canū. Et quādo qñtur ab eis
quare est q in urina hominis morfi a serpen
te non apparet forma serpentis cū deberet mul
to magis apparere cū uenenū serpentū sit in
tēsius ueneno rabiei canis. Respondēt q ser
pentes imponūt in homine uenenū multū po
tēs et citū ad destruendū et occidēdū ipm ita
q repētine agit destruēdo et non uersus naturā
serpentinā disponēdo deducēdo uersus eā
humiditates corporis hūani. Et concessio q
disponāt qz talis effectus nō introducitur nī
si in quo ipse puenit uenenū serpentū interi
mere hominē anteqz effect? illi? disponis ap
pareat. Rabies autē canis paulatine et tarde
imprimēs ad occidēdū pōt ante mortē intro
dusse disponēs pdictas et effectū configu
ratiōis pcedere. Et ideo dicunt hoc signum
non apparere in pūb? morfiis ymo satis in p
cessu post appetitiōē multoz signoz rabiei. et

dicunt itēz q si aliquod uenenū spemū tay
daret ad occidēdū quātū rabies canina ad
huc nō introduceretur in hūiditātib? hūanis
cōfiguratio serpentis. et hoc id qz maxima est
extraneatio et distantia ab hūiditātib? huma
nis ad hūiditates serpentis q maxima nō ita ē
ab hūiditātib? hominis ad hūiditates canis
et ut satis notū est cōsiderāt. quāp hūiditas
hūana pōt disponi uersus hūiditates canis nī
aut uersus hūiditates serpentis. dicunt itēz
hoc pcedere ex pte agentis et ex pte patētis
Ex pte agentis qz qñs quodlibet uenenum
de se sit eque potens in occidēdo hominē nō
tū inest eis omnib? eque potentia deducēdi
hūiditates hominis ad unā formā neqz eque
pfectā ad aliā. Ex pte uero patētis qñ inest
mē potentia cōuertēdi ad qñqz formas et
dato q agent sit unū et appet hoc qz mā putat
da alia est apta cōuertēdi in uermē et alia in mu
rē uel ranā et sic cōsimiliter hūiditas hūana
est ita apta dispositiōi uersus hūiditates ca
nis q nō serpentis uel alterius animalis et tan
des conati sunt pp dictas cās effectus pdictū
reducere in supradictaz actionē nāles pteaz
pprietatem. quidāz uero alij dixerunt causas
dicti effectus fore ymaginatiōē fortē et con
tinuāz quā hēt morfus a cane ad figuram ca
nis que ē causa effectus illi? realis. sicut cōsi
militer apparet ppter aliquā fortē longā et
cōtinuā ymaginatiōē ad aliquā formā in ac
tu generatiōis gemitū configurari illi forme
ut apparebit in sermone de dispositiōib? mē
bzoz generatiōis. Dicunt itaqz q ppter
fortē et cōtinuā ymaginatiōē quā bz morf
a cane rabido ad ipm canē. in spiritu anima
li instrumēto ipm uirtutis ymaginatiue imp
mitur forma canis quā et ipse alius spiritus
quib? in mēbz misceatur imprimi et sic con
figurati spirit? configurāt hūiditates corpo
ris quas gubernāt et quibus immiscetur. que
configurate exñtes in urina ydola siue simu
lakra canū representāt. Et dicūt q pdicti spī
ritus cōsimiliter configurāt alias hūiditates
supfluas corporis. Et q si egresse in quāta
te sufficienti in conueniēti uase colliguntur ea
dē simulakra representarēt. Et dicūt. si post cō
figuratiōē dictā spīritus sperma morfi a ca
ne rabido esset ydoneū ad generatiōē et cade
ret in loco generatiōis generaret embriōnem
satis apzopinquāntē configuratiōi canis et se
canis nature et morib? conformantē. Quidāz
uero alij omnē hunc effectū simulacroz canis
in pprietatē specificā reducūt dicētes illa ap
parere pp spālitatē quā bz rabies canina ad
urinā hominis ut repētenē in ea ydola canū
quā nulli? animalis alteri? rabies bz. Et di
cūt q rabies canina nō bz hāc pprietatē ad
urinā alteri? animalis ymo neqz et ad urinā
canis ita q si recolligeret in urinali urina ca
nis morfi a cane rabido uel alteri? animalis
similiter morfi nō apparēt in ea ydola canis
Et cōsimiliter dicūt de rabie alterius anima
lis ad urinā canis. Et notāt pdictas hūidita
tes nō eē res carnosas neqz res substanticas
canis sed solū representant simulakra eoz et
ac si esset caro canū cui? signū est q cōmorio
L.5.

nis sunt rabiosi et si non. Experimentum
 vero ad significandū de euasione aut perditōe
 morfi a cane rabido ē ut deferat corā eo spe-
 culū et precipiat ei ut aspiciat in ipm inducē-
 do ipm ad se speculandū amore et precib⁹ et
 faciendo qd in sui p̄sentia multi alij speculent
 in illo qm si securus aspexerit in speculo et
 ut dicit. 20. continent uiderit formā suā et se
 ipm cognouerit spes bona aderit qm sanabit
 Lane tamē ne te decipiat qd aliquādo fingit
 se in ipm aspiciere et nō aspiciat et dicit se uide-
 re formā suā et cognoscere. et non uidet nō co-
 gnoscit. si nō noluerit aspiciere aut aspexerit
 s; territus stridēs cōtristat⁹ et clamās aut ut
 ibibez uiderit formā canis moriet⁹. Et tunc
 rea qd diu nō terret morfi a uisione aq et bi-
 berit ex ea fiducia de euasione hētur. Et si
 terretur uix fit euasio. Dicit Auic. non terri-
 tus est aliquis eoz ab aqua qui euaserit per
 curationē aut absq; curationē et p̄prie eoz ui-
 derit facies suā in speculo et non cognoscit se
 ipz aut cui in eo ymaginatus est canis nisi
 duo uiri ipi enīz fm qd extimauerit primi. s.
 antiqui de ipis recitantes uixerunt in huius
 dispōne. i. euaserunt postq; puenerunt ad di-
 ctas dispōnez. et assignans eā euasione eoz
 dixit qd canis rabiosus non momorderat eos
 ymo momorderat eos homo quē canis rabi-
 osus momorderat. et in hoc innuit qd rabies
 canis deterior est rabie hominis pueniente
 in eo ex morfu canis. qd si cognoscit se in spe-
 culo qm sit territus ex aqua adhuc spes ali-
 qua euasione. remanet. Dicit Auic. san-
 tis dispōnis est ille quē momordit canis ra-
 bidus ex cuius morfu plurimū currit. s. ex tā
 guine et hūiditatibus ex loco uulneris et non
 solus tēpore morfi sed et in postez eoz ar-
 tificialiter fit ut currit ex eo sicut inferius di-
 cet in cura aut plurimū currit. s. ex corpore
 per sudorem sicut enim dicitur. 20. continen-
 tis homo morfi a cane rabido sudat multus
 aut plurimū currit. s. ex uentre et per urinas
 unde dicit Auic. et pp illud qd mingit morfi
 post potus medicinarū tyriacaliū sanguinē se
 curatur a timore aque et sic spes hētur de eu-
 sione eius rē.

Capitulum 16^m de generali curatione uenenosoz
 morsum et puncturaz.

Upra in generali curatione
 ne uenenoz reman-
 sit dicere de extractiōe ueneni
 ab extra superuenientis morfi
 bus et p̄fecturis animalū uenēo-
 roz quare in hac generali curatione morsum
 et puncturaz de ea dicēdū ē et similiter de im-
 plerione instrumētū et rugie. Et in tēpore qd
 ad extrahēdū ueneni de morfib⁹ et p̄fecturis
 duob⁹ implet modis. uno⁹ prohibēdo ipsius
 penetratiōē in corpus aliō extrahēdo ipsius
 ex morfi particula uel p̄fecta. Et a p̄mo qd
 modo incipēdū ē quādo fuerit in loco in qd
 possit impleri. et implet cū ligatura uehemē-
 ter stricta facta supra locū morfi uel p̄fectu-
 re p̄ duos aut tres digitos. et fiat ut ligatur

cōprehēdat in omni circuitu. fm qd possibile
 ē. ipsa enīz confert ualde et hoc qd uis cōstri-
 ctis ueneni p̄fundari nō pōt et cū hoc ē causa
 nt rōne doloris sequēns ad ligaturā natura
 illuc succurrat cū sanguine et spiritu. quib⁹ fit
 resistētia ad ueneni. qd si talis ligatura stricta
 fieri non poterit ppter loci ineptitudinē ut
 qd sit in partib⁹ pectoris uel capiti et similib⁹
 tūc oportet ut loco ei⁹ in circuitu uulneris et
 cōsimili distācia et maxime uers⁹ mēbra p̄n-
 cipalia apponant⁹ eplastrā uel epistimata cō-
 stringētia facta ex strigillis frigidis cū po-
 cur cū succo solatri. plātaginis uirgēpastoris
 et similiū addito in eo puluere gallaz. psidie
 balanstraz murti sumac boliarmeni et similiū
 Et talis p̄hibitiō illico post morfū uel p̄fectu-
 rā quāto citius fuerit possibile fieri dī. qm
 si tardat nō ē in ea postea fiducia. et maxime
 in uenēis que agūt cū uelocitate. et facta liga-
 tione predicta cōsideret dicit Alman. si ue-
 neni fuerit ex eis in quib⁹ nō sperat salus.
 cū curatione. Et si de his fuerit. tūc si qd uia
 ē ad salutē ē ut abscindat mēbra a ligatura in-
 feri⁹ deind subsequat⁹ alia curatio necessaria.
 p̄ talē enim mēbra abscisiōne. iā multi libera-
 ti sūt a morfib⁹ pessimis quādo illico fit. aut
 enīz Raf. 20. cōtinentis Uidi qd qdā ap̄p̄tū
 sibi digitū morfū a uipa et liberat⁹ fuit. Et ue-
 ro cōsideraueris qd mēbra nō sit de illis qd p̄t
 abscindi aut cōsideraueris qd sit de uenēis in
 quib⁹ hētur fiducia de curatione. tūc p̄fēgre
 in cura cū impletōe secūdi modi qd ē p̄ extrac-
 tiōne ueneni ex loco. pro qua extractiōne fi-
 da ē ut cōsideres si qd uis uulneris fuerit
 sufficiens et si non ampletur sufficienter et
 tunc o; ut locus scari ficetur p̄funde plus ta-
 mi⁹ et minus fm exigentiāz uenenositatē et s; z
 dilatiōne temporis. nā eoz cito fit non est ne-
 cesse ut multus p̄fundetur. eoz autē tardatum
 fuerit tunc est necesse ut p̄fundat⁹ magis et si
 at ut inde sanguis multus fluat. qm uenenum
 simul eoz exbibet et facta scari ficatiōe et tā
 guine nō amplius fluente o; ut loc⁹ sugatur.
 succio tamē pōt cōuenire ante ampliatiōem
 loci uel ante scari ficatiōnez s; non eque bene
 fit neq; tantus est inuamētus ei⁹. Sit autē ali-
 quādo succio ipa eoz uenosis sup̄appositis
 et frequēter iterat qm ipe extrahunt ueneni
 et attrahunt ad locū hūiditates p̄hibentes p̄
fundatiōne ueneni. Et qm sit succio ista eoz
 ano galli uel galline uel colibe. Sumit enim
 gallina uina et depillatur anus eius in circui-
 tu et ponit⁹ anus eius sup̄ locū morfi uel p̄-
 fecture firmiter tenēdo eaz sup̄ eo. ipa enīz ano
 trahit ueneni cuius signus est qd inflatur et
 moritur. Et si fuerit expediens fiat similiter
 de plaribus gallinis qm per istū modū ue-
 neni multoties liberat⁹. Et aliqū sit ista
 succio per sup̄appositū catuli uel galli uel
 colibi eoz utius scinditur fm uentre uel secū-
 dus dorsus et ap̄itur. et illico ponit⁹ sup̄ locum
 et retinet⁹ donec eoz bona caliditate p̄fuerat
 deinde fit p̄mutatio ad aliū uel alios fm in
 digētiā. Et qm sit succio ipa o; bōis sugēti
 sit enīz preceperūt auctores quorū p̄ceptis
 adberētes magis et potius p̄cipiūt uleo

personas et subditas fugere ore uenientis ex lo-
co pñeure uel mortis. Et auctores quidē p
ceperūt fugiētes ad custodiā et saluatiōē sui
pus cibatos fore et in hoc oēs cōcordāt quū
tertius qdā reperiat a Serap. q. fugēs debet
esse ieiunū qui text. q. omniū aliorū auctorū
dictis ē cōtrariū merito eximā q. sit cor-
ruptus et q. d. esse negatiu. s. q. nō sit ieiunū
et ita allegatur 20. cōtinētis. d. autē esse cibāt
ut dicit ne forte stomachus ieiunū attrahat de
salina attracta cibū querēs et inde ledat. Et
ne si forte cōtingat aliquid attrahi uel deglu-
tiri cadat illud sup stomacho uacuo. imo cadat
super cibo et pp cibū min⁹ ledat ut in supiori
bus apparuit. Et qdā ad saluatiōē fugētis dī-
xerūt. nō sit suoz un⁹ s. plures quoz un⁹ p
aliū fugat scipiēs uili s. cop. Et qdā dixerūt
atq. fugat ponat i ore suo tiriācā aut masti-
cet allea ut allea et nices qm cōfert h. fugentē
et suoz. s. morso siue pñcto. bus aut pactis lo-
c⁹ teneat apertus et nō permittat cōsolidari
usq. ad asscuratiōē superponēdo loco que
prohibet a cōsolidatiōe. et cū hoc itēp attra-
hāt ad se si quid ex ueneno in corp⁹ pcesserit
de quib⁹ superponēdis in particularib⁹ curis
dicef. neq. omnis pñcta operatiō debet fieri
cito et anteq. uenenu spergat in corpus qm
postq. spersū fuerit nō ē ampli⁹ intētiō ut ad
locū mortis uel pñcture retrahat. nō ergo oī
tūc ut nēto setur locus seu fugat aut aliud de
pñctis fiat pñterq. q. locus teneat apertus
incassado ipsū si fuerit necessariū ut nō con-
solidetur. Et si exatū fuerit et fuerit facta a
pñcipio cōsolidatiō aperiāt loc⁹ et apert⁹
teneatur deinde et ē donec pñctie impleant
intētiōes dande sūt paciētū medicīne que a
tota sōa obstat ueneni. et pprie ille que ap-
prie sunt ipsi particularib⁹ morib⁹ siue
pñcturis in pñtis corp⁹ capitulis descripte. in
omnib⁹ tamē morib⁹ et pñcturis uenenosiss
in pñtū et anteq. uenenu sit sparsū per corp⁹
floboromia et cōis euacuatiō per uomitū uel
per uentrē cōiter ab auctorib⁹ omnib⁹ pñbe-
tur. nā quelibet talis euacuatiō adiunat ut ue-
nenu extrinsecū interi⁹ attrahat. Et hic qdē
canon in quibūdā particularib⁹ capitulis ad
cautelā inferi⁹ reperet. Illud autē q. de intētiō-
ne auctoz asscurat a nocumēto uenenosoz
morfu et pñcturaz. et in quo maior ē adhibē-
da fiducia ē cauteriū actuale cū ipm illico an-
teq. uenenu pñndet apponit super loco mor-
fus uel pñcture. qm tale cauteriū totū uenenu
a loco aurit explicat et cōsumit. et tō de caute-
rio iterum in particularibus capitulis repe-
tetur et.

Capitulu. i. 7. de speciali curatione morfus
animalium rabi osorū.

Ura morfus canis rabidi
et quorūcumq. alioz
animaliū rabi doz triplici pñ-
ci instrumento. s. diēta. potio-
ne et cirugia. Et diēta quidē cō-
sistit ut custodiāt morfus a frigore extrinse-
co quātū ē possibile et similiter ab acre obfec-

ro et tenebroso s. cōtinēt ut dixit. Rasis.
20. cōtinētis in camera lucida et calida cali-
ditate tēperata. Et custodiāt ab omni suspi-
tione timore angustia et tristitia. Sed ut di-
xit Alman. pñpe ei ut letet pposse. et gaude-
at. et pñpe ei ut abstineat a motu et uigiliis
multi ymo pñpe ei dixit Alman. ut multū dor-
miat atq. qescat. Mor tamē aliquan⁹ necessa-
ri⁹ eis ē ad sudorē puocā ut appebit. et custo-
diāt ab oib⁹ cibis et potib⁹ grossis et difficil-
et omnibus cibis siccis actu et siccis potētia
maxime et ab omnib⁹ generātib⁹ humorēz me-
lācolicū et custodiāt ab omnibus cibis cali-
dis in pñcipio. ymo tūc cibet cibis frigidis
et humidis q. opponant. caliditati et siccitati
hui⁹ ueneni quale ipm ut plurimū est. Et p
hoc tēpore uerificat q. dixit filius mesuay.
s. q. nutriātur cancri fluminalib⁹ et aqua ordei
q. q. cancri flumiales omni tēpore cū sui pñpe
tate cōueniāt. Sint g⁹ cibi eius in pñcipio
pñces petrini et caro agni et hedi et pulloz
paruoz et panis lous in aqua frigida et lac
quod ē dūcunt eis omni tēpore et similia
et bibat aquā ordei aut iulep. uinūz paruū cla-
rus bene aduātū et stude omni ē tēpore ut
multaz aquā bibāt At emz Rasis 20. cōtinē-
tis soliciat eū ut frequenter assumat aquaz et
dixit auctoritate galienū dare in potū aquam
in qua ferrū sit extinctus ego nesciēre iunat
omniū. Et si noluerit bibere hanc aquam li-
getur dixit sub uase cum quo bibere debet pa-
tiens pñtis cū quo tergitur lana in laterina
et libenter bibet aquaz illaz Auic. autem di-
xit. ex aquis que cōferunt eis est aqua in q.
extinguitur ferrū multotiens. S. post pñ-
cipiū et postq. uenenu pcessit in corpus et
iam tendit corpus ad cōplexiōē melācolicā
cibaria debent esse hūda cum caliditate tem-
pata nō excedente aduētina in quo tēpore
uerificatur quod dixit Alman. cōferua eos
regimine dicto in curōne melācolicē et stude
ut eoz corpora in grassicie augmētent quare
diēta eos cū carne uino et cōfectionibus de
melle. s. cān. q. est zucap ut marzapane et re-
stauramētis et similiter aliis multaz nutriti-
bus et impinguatib⁹ regimē eoz amplifica. et
de cibis ab omnibus laudatis est lac et uinūz
At paulus. bibant uinum uetus dulce pur⁹ et
lac Et philarems dixit dā bibere uinum
purum uetus et lac qm sunt cōtraria huic ue-
neno et possunt simul mixta potari et pñ pri-
sumi lac deinde supbibat uinum et ista max-
ime uident cōferre post purgatiōē ab hūoze
melācolicū ut dixit paulus. Et tō Auic. dixit
oī ut sit cib⁹ eius post catarticū farūgi uel
cubugi et pullus impinguat⁹ et uinūz dulce
et pprie uetus cūz dulcedine et uinūz coctū ste-
rus. Et lac et uinūz sunt uehemētis iuuamen-
ti ad eos. Et generaliter eoz regimē debet
uerti ad humectandū corp⁹ At emz Rasis
20. cōtinētis rege ipos cum cibis et potibus
huēctantib⁹ qm defendunt corpus a nocumē-
to ueneni. s. hoc et Auic. dixit magis necessa-
rie res eis sunt euacuatiō cibi et huēctatiō et
tō 20. cōtinētis dicitur accipiant galios. i.
capones pingues pñcos ad spidebros. i. iura

pinguis ad humectandus corpus cōuenit bal-
neus dulcis aque maxime factus post secundā
cibi digōnē immediate sedere enīz in tina
dixit Rasis ubi supra est multū inuatiūz ad
morbus canis radi osi. Et Aui. dixit dicitur
q̄ sedere in tina est ex eis que conferunt. Et
extimo q̄ illud est in primis nō quidem in p̄-
mis q̄ in prin° q̄ tunc dilatando uenēnū in
corp° balneus noceret. Et enīz Rasis ibidē
caue ne mittas eūz in balneo ymo fugiat bal-
neus q̄ est nociuus in prin° de quo prin° in
tellectus est Aui. dixit. n. nō inuatiūz eū
in balneus in huius. hora omnino. nā si balne-
ueris eūz interficiēs ip̄s. Et dicitur et balneū
in declinatione. dixit enīz Aui. eūz uidetur
enīz iam tendere ad sanationē paulatim tunc
fac eūz ut exercitiū tēpato. Et balnea eūz cū
qualitate et fūde desup ip̄m aque tepide plu-
rimus et frica eūz et inunge eūz oleo tempato
Et in hoc tēpore ip̄so ueneno ad corpus con-
cedunt aliquid cibi et potus calidi non ut sint
loco cibi s̄ ut sint loco medicine de quorū
numero sunt. allea cepe porri et uinū potens
et maxime post purgationē. Dixit enim paulus
comedat cepas allea et porros. Et philaretus
similiter dixit. comedat allea et cepas qm̄ pbi-
bent uenenuz penetrare per corpus. Et dixit
Ista Iunian qm̄ uenenuz est sparsus et similis
bibere uinū purum. Dixit. Aui. cepe et allea
sunt ex eis cibariis que resistunt uenenuz et ab-
scindūt ea et expellūt ip̄a ex corpore q̄uis ip̄a
sunt medicine. i. q̄uis dent loco medicine et
nō cibi. Dent ergo ubi nō excusāt. i. p̄bibe-
eōz usus. Et illud fortasse esset in principio
quando nūdus uenenuz est sparsus. uel ubi ef-
fet intensa caliditas et siccitas aut ubi esset di-
spositiō ex pte suscipientis ut q̄ esset ex eis
qui non comedunt ea. Et subdit Aui. ciba-
eos cācriis fluminalib⁹. Et Rabi dixit. bibant
brodia pullos et auis eūz panco sale et que ge-
nerant bonū nutrimentū comedant s̄ nō ac-
cedant aliquo modo ad pullos columbinos
qm̄ pessimi sunt. Et comedant canes qm̄ hnt
p̄prietates in hoc. Et multiplicet comestione
de cepis et alleis crudis et coctis. et brodium
canerōz fluminaliū et carnes eoz sunt eis bonū
nutrimentū ualde. Et sunt medicina et cibus
Et glandes et cocte et non cocte sunt bone cū
p̄prietate eoz. Et per glandes intellexit ca-
staneas. et qdā dnt comedat dactylos. caricas
pīneas et passulas. et custodiāt mors⁹ cane za-
bido a ieiunio fame et siti et a coitu omnino
et ab omni euacuatione magna. Si tamē fuerit
sipticus p̄m uentrē leniat cū cristeri lenitino
Dixit martaris cristerizet cū oleo et aq̄ q̄
niā alcutabit eū a dolore et mitigabit sitim.

Cura uero per instrumentū potius uariet
p̄m q̄ morbus in prin° augmēto statu et de-
clinatione. Et in prin° quidē duas h̄z intētiō-
nes quaz una p̄bibeat rabiē penetrare in cor-
pus. Et 2^a ip̄as ex loco morbus extrahat. Et
p̄ quidē complet cū medicinis ab intus ac
et ab extra appropinatis. 2^a uero solū cum a
proxiatis ab extra. ueruntamē de impletō-
ne simul h̄z ambaz intētiōnū dicit. Si ita
q̄ fuerit morbus factus in mēbro in q̄ possit

fieri ligatio in eo superius uersus cor. et p̄nci-
palia fiat qm̄ saltē inuat cū attractiōe sanguis
et spirit⁹ ad locū. dixit enim Simeon. Extra-
he uenenuz cū eplastris. nētos. et scarificatio-
nib⁹. qd ut fiat dixit. p̄. bilaret⁹. carasset uul-
nus in circumcisiōe et carassatione p̄funda. q̄
usq̄ euacuet magna quantitas sanguinis. deinde
appone uētosas et post eas medicinas calidas
ut atrahāt uenenuz exteri⁹ uehemēter. Et Aa-
zon dixit apponāt uētose sepe et simul sepe
debēt renouari medicine attrahētes. Et in h̄
morbu cōfert succio facta ore et appositio pul-
loz scissoz super loco s̄z precipue catuli scissi
super loco positi qm̄ h̄z catulus in h̄ proprie-
tate. Et de maxime conferētib⁹ succio facta
cū ano pulloz cū frequēter iterat. Et nō per-
mittat uulnus consolidari. ymo si necessariū
fuerit cū instrumento elarget. Et dixit Aaron
Eplastra locū cū reb⁹ elargantib⁹. Inquit. Al-
man. si cognoueris canē mordentē rabiosus
fuisse cito succurre et uētosas morbi suppone
et diuissime ac multū sugat scarificet q̄s et tā-
guinis extrahat multitudo. deinde sup locum
morbus medicamina que uuln⁹ dilatāt et cōso-
lidari p̄bibeāt ponant. unguētū qd locū ulce-
ret acerbēdo. Et Aui. dixit. oportet ut in p̄n-
cipio rei nō p̄mittas uuln⁹ consolidari ymo
dilata et aperi si nō fuerit amplū. Et utere suc-
cione et appositione uētosaz qm̄ tū. i. quāuis
trāsieris in p̄ncipio. s. absq̄z operationibus
p̄dictis et deinde cōsolidaueris facies opera-
tionem inuatiūā ualde. s. si apparueris et suc-
ceris et uētosaueris. ymo si error tā cecidit
et consolidatū ē oz ut comertat et ad ultimum
perueniat in eo. s. apertēdo sugēdo et uētosan-
do Et oz ut apponas super ip̄s de apertitiōis
cū consecut⁹ fueris ip̄m in primis dieb⁹. Et
hec omnia debēt fieri usq̄z ad tres dies inclu-
siue uel ad plus usq̄z ad quatuor. dixit enim.
Almasor. p̄ ost q̄ tres dies trāsierit nō intē-
das circa apertione uulneris qm̄ uenenuz ē
profundat⁹ et penetrat⁹ in totū corp⁹. Et Ra-
sis dixit. 20. continētis. hō iutendas elarga-
re uuln⁹ nisi usq̄z ad duos dies uel tres. uerū
uulnus consolidari nō permittat donec eger
fuerit liberat⁹. Aui. autē uidet cōfētre scal-
pellationem usq̄z ad septem dies. et ultra ac
tamē quantomagis differuntur tanto plures
et fortiores fieri debent. dixit enim Aui.
si fuerit post septem dies. scalpella scalpel-
latione laboriosa. Et sūge succione uehemētē
Sed si consecut⁹ fueris patientem post dies
plures illis ei supueniētes tunc in dilatatiōe
uulneris nō erit utilitas. et neq̄z supflue labo-
ret in eo. qm̄ ledetur eger siue plurima utili-
tate. ymo stude in hoc ut nō remaneat apertum
s. per ampliores apertione. Et tō subdit. Nam
dilatatio iam p̄terit in tribus diebus primis
et qui appropinquāt eis. qm̄ uenenuz iam sp̄sū
est. Si ergo cōtēnus tunc ut remaneat uul-
nus apert⁹. Et tō diuersitatis temporis in di-
latatiōe opōnis p̄dicte inter auctores dictos
p̄cessit ex diuersitate impressiōis citius
uel tardioris ip̄ius rabiei. timentes. n. citam
impressiōne posuerunt tempus duorū uel triū
diez. Et alij nō tā citaz impressiōne timētes

posuerunt tempus quatuor dierum. Et Aulic. cō-
sideris qd aliquando multus tardat impressio
eius posuit tempus usqz post septem dies. qua-
re opatio ista d3 relinqui extimationi prudē-
tis medici quā fundare debet sup eo quod ui-
derit tam apparere signa rabiei uel nō appa-
rere. qd diu enīz nō apparent p̄dicta operatio
fieri pōt et debet ueqz q̄to citius tanto meli⁹
et longinqu⁹ ab hoc ut eueniat error. Et
Rasis 20. cōtinentis dico post quintus diem
uenenū esse diffusū per totū corpus. Et A.
dixit simulatur. i. uerisimile est qd uenenū sit
sparsū usqz ad quatuor dies si fuerit forte
et in minori spacio eoz itez. multoties enīz
interficiat in ebdomoda et p̄culdubio ipm sp-
gitur uelociter. s. tunc et uelocius qd dixerit
mus. De medicinis aut attrahentib⁹ et di-
latantib⁹ uulnus sunt emplastra calida acuta
corrosiua et nō corrosiua quoz et quedā us-
lēt eoz p̄prietate de quibus est emplastrū d-
aleis et mactibus suppositis et q̄s misceat eoz
eis ruta et itez emplastrū p̄bilareti factus ex
folijs rute sale pice melle et aceto. Et mento
trita supposita ualet cum p̄prietate. Et simi-
liter betonica trita supposita dum uulnus est
recens. et ruta eoz sale masticata. Et quidam
dixerunt uile fore succū al. sem rute aut betoice
morso ponni dare et sbaz cuiusqz eoz sic con-
tritas morisū supponere. et marubius confert
eoz sale tritus et capilli hominis macerati in
aceto suppositi. Raly. tamē dixit qd sint usi
et qdā dnt qd sint capilli ipsius moris et de cōse-
rentib⁹ et epl⁹ d sicub⁹ immaturis aut d folijs
fici. Et eplastrū de asa ē utile ualde. et simi-
liter de oppoponaco. Et eplastrum de tyriaca
mixta cū puluere gentiane et diptami. Dixit.
A. R. aceti acuti kisch. i. p̄cis lb. i. Et. Su-
licum⁹ dixit sit p̄x ligda alba oppoponacis.
3. lb. oppoponacū fundat in aceto donec sol-
uatur. deinde omnia misceantur. Et fortasse
sufficiūt allea et cepe et Ruta. Et de foris⁹ ē
eplastrū de sinapi aut prassio aut radice emule
Et liminētū factū cū succo uimālū uel lacte
ei⁹ qd ē fortius omnē uenenosū morisū uel pū-
cturā sanat. Et de dilatanib⁹ uuln⁹ et p̄bi-
dentibus a consolidatione dixit R. lmasor. sūt
ficla et eruca et cepe cū butiro cōcte. Et epla-
strū uel eplidima ex uino sale et succo cepe et ab-
sterisio sepe facta cū uino et nitro et suppo car-
nis piscis saliti et similia hys. Et si nō suffici-
unt tūc est necessarius dixit. Paul⁹ apponere
medicamina corrosiua et deinde apponere bu-
tirū. Et hoc tāgēs. Aul. dixit fortasse necessa-
riūz erit ubi ut uariis medicinis corrosiuis
deinde cōsequenter adhibeatur butir⁹. Dixit
Alman. si in principio locus cōbuzis cōfere
multū. Et. p̄bilareti dixit cauterizet loc⁹
in principio qm liberat patietes et nō p̄mittit
uenenūz p̄hindari. Non est enim dixit. Aul.
aliqua d medicinis attrahentib⁹ sicut cauteriū
ita qd etiā qm est spaciū longius illo. s. princi-
pio et tunc casus in timore aque et p̄patur
s. cauteriū et fit etiā post spaciū magnūz nō ē
longinquū quin cōferat. supple mltro ergo ma-
gis cū cauteriū sit in p̄uo spacio et in p̄ncipio
nō enim est attractio cauterij et corruptio ipsi⁹

in substantia ueneni sicut attractio alioz et eoz
ruptio ipoz suple sed ē potēti⁹ illis multum
Et si aliquid a cauterio p̄biberet actuali di-
xit Aul. Administra medicinas qd stant loco
eius sicut emplastrū de sale nitro et medicie
rubificantes. Et de p̄hibentib⁹ penetratōne
ueneni et destruentib⁹ ipz in principio interio-
sumpti sunt medicie ualētes a p̄prietate cōtra
hoc uenenū qd dicitur statim in cura qd cōuenit
in augmento. A. tū dixit o3 ut p̄pines et des-
eis tyriacā magnā et medicamen. Salicū de
canceris. Cura itaqz que cōuenit in augmento
bz p̄prie tres intētiōes quaz una est ad de-
struendū uenenū et diuertēdū ipm a prin-
cipalib⁹ ad mēbra uilia et extrinseca et ad cō-
fortandū principalia. et 2^a est ad eandū ue-
nenū non per uiaz uulneris. et 3^a est ad alte-
randū de prima qdō impleatur dixit R. as
20. cōtinentis postqz traxeris uenenū exte-
rius cura est bibere medicamina cōfortancia
membra interiora et p̄hibentia discursum ue-
neni. s. uerus ea et que maxime sunt defendē-
tia cor sunt sicut est medicamen de canceris et
similia simplicia et composita. Et simplicia q
dē multa sunt. Dixit. sumēs ex. 20. cōtine-
tis et ex aureolis simplicia sechdi can. enume-
rat dicens. Sunt licium. sicut dixit gal. Et si
li⁹ meuiay de eo ait. li. cū dissolutū in aqua sui
gida bibitiū inuat contra morisū cuiusqz uenēo-
si. Subdit Aulic. et alibit. i. asa et absinthiū et
poliū et terrasiligata cū uino bibitis et nigela
ē mirabilis in hoc ita qd nomē ei⁹ in greco ē
deriuatū ex intētiōne inuare ad morisū canis
rabioli. de qua dixit. Gal. qd bz p̄prietate si
sumat frequēter. Et mirra bona ē bibita. et
eplastrata. Et dixerūt. non ē medicamē ad il-
lud meli⁹ gentiana de qua dixit gal. 6^m 24.
q. cū p̄prietate cōfert bibita et eplastrata et
nō uidit meliorē medicinā si qualis die sumat
3. i. et 3. y. mirre et 3. y. pul. canceroz fluminali-
um adustoz in p̄in⁹ anteqz timeant aquā. et
subdit qd comedicos itez. et dicit qd oculi can-
cri cum bibuntur sūt magni inuanti ad illud
pli. li. 28. et 32. laudar uentrē eoz Dix. De
rap. 2^m. gal. qd cinis ei⁹ sol⁹ sūptus et cū gētia-
na et olibano multū inuat et sint olibani ps. i.
et gētiāne partes. s. et cineris canceroz ad pon-
dus omniū deī colear. i. magnū. 40. diebus
et super morisū apponit unguentū b. p. p̄cis
libani. 3. i. aceti feris kisch. i. yralicis et oppo-
ponacis. 3. lb. et non uidit gal. aliquē mori q
fecerit hāc medicinam. Et 2^m. dya. dixit De
rap. b. cineris canceroz. 3. lb. cū 3. i. 5. gētia-
ne et bibat cū uino dulci. confert enīz mani fe-
ste. Et dicit. 20. cōtinentis sumat coagulū ca-
nis ille quē canis rabioli⁹ momordit et omni-
no liberabit. Et extimāt quidā dixit Aulic.
quod sūguis ipsi⁹ canis rabioli⁹ ē curatio ei⁹
unde. 20. cōtinentis dicit qd sumere sanguinē
canis rabioli⁹ ē curatio ei⁹ et res certa et ex-
perta. Et similiter si suspēdat minor dens ca-
nis rabioli⁹ sanat. et ē certū et expertus dixit
pli. li. 29. qd epar canis rabioli⁹ et proprie
qui momordit comestū sanat. Et similiter di-
xit Scrap. 2^m. dya. et gal. Et dixit 2^m. dya. qd
linguis. s. canis rabioli⁹ potatus curat morisū

et dixit Aulic. epat canis rabidi datur mor-
so et confert et probibz metā aque ut dicitur.
Uñ gal. dixit epat rabidi canis affatū comestū
maneste confert. Et ex dictis medicinis mi-
meratis ab Aui. sunt f. ordeon. dixit Serap.
2^m. dya. q. aliū comestū antequā tūneat aquā
confert et ex eis sunt folia rube bibita cū uino
Et 2^m Serap. confert caules crudi comesti
et succus ē ipsos bibitus. Et folia melisse cū
bibit decoctio eoz et mēta ē comesta ualer
De cōpositis aut medicinis sunt tyriaca et
metridatū. Et medicamē gal. de cāris quod
cōter ab omnibz auctoribz mirabiliter cōmō-
dat qd sic fit. R. cancrop. sumaliū adustoz
gēciāne ana partes. v. thuris et calamētū ana
partes quatuor terrefigilate. s. y. dos. 3. in.
in ieiunio mane et uespere cū aqua tepida. Et
ē utendū eo diebus pluribus et usqz ad. 40.
dies Et predicta descriptio ē quā posuit. A.
B. Rasi. tñ. 20. cōtinētis sic describit. R. cā-
crop. sumaliū adustoz partes. x. gentiane
partes. v. thuris parte. i. dos. quolibet die
aur. i. Et si tēpus multū pateret a die mor-
sū tūc dos. sit aur. y. Et Alman. similiter
ipm sic describit et dixit q. dos. ei. sit. 3. y.
de mane et circa noctē cū aqua frigida. Pbi-
laretus aut dixit. R. cancrop. adustoz et gē-
ciāne añ. partes equales. et sumatur ex eo cū
uino puro usqz ad decē dies. Dicunt quo-
cunqz modo sumant cāris sumales nisi siue
singulariter siue cōiunctis cū alijs cōferūt ual-
de. dixit enim Rabi in 20. p. tūcula auctorita-
te galien. 10. de simplici medicina. cancrū
sumū combusti in olla cris tubi ex cinere
quorum pars una accepta et gēciāne pars
medīa et olibanī partis unus decima et
dati in potu morso a cane rabido cum aqua
q. titatis codicari unius magni sunt cum bo-
ni bonitate miraculosa. Et si l. cinis cācrop
ipoz solt ei uti ualē et s. dāt n. ei uti cū
cācrop. maris. A. aut dixit q. cancrū marini
ē cōferunt. uex tamē nō in prin. s. in pcessu
euz appropinquat timor aque. unde a. et me-
dicamē de cancris nō datur in primis intelli-
gens de marinis quod ps per id q. subdit q.
qñs ponitur in descriptiōe eius de gentiana
qñs est medietas cancrop. marinoz. cancrū
aut sumales cōferūt omni tēpore Ex cōpo-
sitis cōferētibz ut dixit Aulic. ē tyriaca dya-
teseron. i. de quatuor spēbus. f. gēciāne bac-
eis lauri aristologia et mirra. Quidam tamē
dixerunt q. ipa non cōueniunt sumpta ab intus
pp sui caliditatem et exicationē. Et alij di-
xerunt q. pōt dari frigidis nā. calidis autem et
maxime colericis noceret. Et ex dictis su-
pra quomō calida cōueniunt in ueneniis paret
q. ipa cōueniunt qz ueneniis resoluūt et cōsumit
et maxime confert rōne p. p. t. etatis suoz com-
ponētis que omnia obstant ueneniis ut supra
dictū est et spālter hūc obstant gēciāne et
mirra quare ualer in omnibus cōplexionibz
int. sumpta et ē exterius appōsita et ex com-
positis ualde cōferētibz sunt duo medicami-
na de cancris quibz que describuntur 20. cōti-
nētis et adducit ea ambo Aui. et dixit ex me-
dicinis narratis et que est ultima ad eos est.

medicamē de cancris quod sic fit. R. cā-
crop. magna pinguiū ablatis pedibz capi-
tibz et alijs p. t. et lentū excoctatū p. t. i.
croci spice g. cinamomi et piperis añ. sexta
p. t. unius teratū optime et p. p. cātarides
et cōficiantur cū aqua et fiant inde troc. quo-
ruz unusquisqz cōtineat tertiā. 3. un. f. duo
danich et de eis in potu unius euz aqua tepi-
da. Et si acciderit ex illo pūctura in uescica
bibat decoctū lentum excoctatū et oleū
amigō. f. dulciū et buzi crudū et cocū. et
ingrediatū balneū omni die post potū ei
et sedeat in tinadonec mingat. Et aduini strē-
tur ei tūc cibi humectātes ex pullis impingua-
ti et bibat uinū et cauet sibi a frigore. Medi-
camē aliud de cātaridibus sumant cātarides
ut dictū ē in precedētī medicamine et cōfunda-
tur illud lac ab eis et pūctū aliud lac aceto-
sis et similiter dimittat die et nocte et fiat sic
tribz uicibz deinde exiceatur in umbra et re-
tinetur euz tantis lentis excoctatis quāte
sunt ipe et fiant ex eis troc. dos. sit tertia p.
3. unius euz uino aut aqua tepida. cum ergo
biberit ipz fiat ut pūctat ad sadandū cum
eo quod est possibile ei de ambulatione. f. et
cursum aut cohogimēus multis. et si illud quod
bibit angustiat ipm bibat supra ipz sacralat
i. de buro cocto aut oleo. f. amigō. et utatur
tina et mingat in ea. euz ergo mingat sangui-
nē tūc iaz affecurabit a timore aque qz euz
eo educitur ueneniū Aliud medicamē de can-
taridibus quod est uehementer ualens de q.
dicitur q. sumens mingit canulos et liberatur
omniū sic fit. R. cancris dya. p. p. 3. y.
et optime puluerizentur et inuoluant balsamo
deinde misceant euz dya. 3. y. tyriace magne
et de eis euz uino subuli limphato. Et sup. mor-
sus ponantur ouellane affe tūc et mixte cū me-
le et omnia coagula cōueniunt simplicia et etiā
mixta et p. p. euz gēciāne. et a. aut inten-
tio que est ad edandū nō cōueniunt in princī-
pio. un. 20. cōueniunt dicitur ante attractionē
ueneni ad exteriōra nō datur medicamē laxa-
tiū neqz f. f. metat qm trahunt mās ueneni
saz ad interius corporis s. postq. traxeris
ueneni duobus aut tribus diebz seure pore-
ris laxare et mundificare. Et hinc dixit Aui.
nō oportet ut pperes in diebus p. m. ad eua-
cuandū s. occupare in attrahendo ad exteriō-
ra. naz euatio qñs adiunat ad hoc ut ueneniū
p. n. et ad p. fundū et p. biber extractionem
eius ad exteriōra qm euz ipa trahit h. o. res
ad interioza tūc trahit cū eis et ueneniū Lū ex-
go traxeris ad exteriōra qd ē possibile. et
ē post duos dies aut tres. f. a. prin. uel. f. a. tē-
pore quo incepisti attractionē facere tūc oc-
cupare in euacuo id quod forsit iaz penetra-
uit. Et euacuatio ista pōt fieri p. solutionem
uēris et uomitū et urinā et pōt fieri per s. obo-
tomā et per sudorē. De euacōe per sudorē di-
xit paul. puoca sudorē. Et. A. dixit. necessa-
riū ē facere ut ipse sudet in prin. f. augmen-
tātiū ē in toto augmēto sudor. conueniat.
Et hoc facere cū eo. quod possibile ē de am-
bulatiōe balneatiōe et omnibz modis alijs su-
dorē prouocantibz. De euacōe uero p. medici-

nas soluturas dicitur dantus. Eius humorem
melancholicum qui hic est humor qui multiplicatur
in eis et cuius infectio inducit timor
aque et siccitas et sitis uehemens. Et Rasis di
xit ibidem dico quod curari debet melancholia. Et
Philaretus dixit. festina purgare ab humor me
lancholico. Et cecedit ibi ad hoc ellis niger et
cucumer asinus et yera ruffini. Et Auic. di
xit catartici sunt illud quod educit melancholiam
ita ut sit elleborus et pillule de elleboro et
similia. Et yera ruffini est mirabilis eis et de
illis quibus oportet solvere eos est cucumer asi
ninus. Et hec considera quoniam omnes coctores
dant super effione melancholicum cum medicinis for
tibus quoniam humor est difficilis educit et cum
querit ut cum eo educat uenena in quod non
possent medicinis debiles. Et tamen in eap exhi
bitione consideranda sunt uirtutes et consuetudo et
reliqua particularia. Et in effione per uomitum
si est elligenda sunt que humor melancholicum nocere
faciant. De flobotomia autem quidam dixerunt
quod fiat ante euacuationem per soluturas uis. Ra
sis eodem. 20. continens autem flobotomia et deinde
purga. Et aliqui inceperunt a purgatione. Auic.
vero dixit si uideris repletione augmentata.
Stoma. et si non tunc non flobotomia. Pro hoc in
declaratione recurrere est ad causas generales
de educatione. filius tamen melius ut 20. ponit co
tinens dixit. flobotomia eodem die quo morsus
fuerit de manu dextra deinde sumat de coa
gulo catuli aur. i. et fortasse confusus est quod coa
gulus illud sit potens in destructione uenens
post illas flobotomias et fortasse in hoc habuit ex
perientiam. Aut martari. cum flobotomaueris remo
ueas ne uideat sanguinem coram eo. Et Auic. di
xit. cum flobotomia tunc non dimittas eum intueri
sanguinem suum precipue in fine rei. i. in fine
flobotomie uel in fine rei. i. temporis augmen
ti et cum appropinquat timor aque. Et 20. est quod
sanguis est liquidior et patiens est dispositus
incurrere timores ex liquidis. et fortasse per
aspectum ad sanguinem eius incurrat in eis cum
recordat canis et sanguis qui fluxit ex morsu
eius. De educatione autem per cristeria dixit
Rasis eodem. 20. continens cristeria quolibet
die. Et concordant auctores quod cristeria sunt
leuia 20. dixit. A. post solutiones cum catartico
est necessarium ut admittas tres itez omni die
aut in duobus diebus cristere non ledens acu
tus sed sit cristere eius oleum et aqua sicile. Et si
cristere non possit fieri exhibe soluturas ex affo
dillis cum epithimo. De educatione per urinam
sufficit quod dicitur est de puocatione eius cum
medicamine de cantaridibus. 3. autem intentio
que est ad alterationem adimplet ut inmittat au
ctores cum frigidis et humidis. et hoc quod opponitur
tuz qualitati ueneni. et cum hoc temperant calidi
tates derelictas in corpore a medicinis cali
dis exhibitis et mitigant sitim et prohibent ab
exsecratione. dixit ergo Rasis. 20. continens
di co quod dentur res infrigidantes supple et hu
mectantes. Et quidam ex hoc construnt cri
steria infrigidantia et humectantia. Et Aa
ron dixit. pone super caput et stomachum olea
humectantia et emplastra infrigidantia. Et
Simcon dixit. emplastra romacum et epas

est rebus que mitigant sitim et infrigidant. Et
Auic. inmittit quod infrigidare stomachum tunc maxime
necessarium est quoniam timet aquam. Pro omni
bus autem dicitur tribus intentionibus adimple
dis. Auic. posuit causam in quo inmittit quod medici
ne illas impletes si curatio a principio regulari
ter incepta fuerit denique in suis dosibus et uici
bus positis ab auctoribus. Si uero non fuerit
curatio incepta a principio tunc debet augeri do
ses eap. Aut. n. si consecutus fueris egrum post
duos dies aut tres tunc quod sit quod in pon
das medicaminis duorum honorum. i. dupli eius
quod in pon das si consecutus fuisset eum in
principio. Et similiter est dispositio aliarum
medicinaz quas dicemus. Et si fuerit post sep
tem dies tunc sunt plura duplicia. Et dixit. si
non facta fuit attractio et acciderit negligentia
est euacuatio in ea magis est necessaria et me
lius est ut sit fortior. Cura uero in statu per
citur cum eisdem rebus que continentur in augmento
et maxime in fine eius et frequentatione in ipsis
et additio et cum omni ingenio ut non supucinat
ei timor aque. Dixit Hali. Si super morsu
a cane rabido suspensa pellis lupiculi al lepu
sculi non timebit aquam. Et idem dicit de pelle canis
da animalis rubei habent multam lanam siue pil
los in cauda quod a quibusdam uocat faina. si. n.
suspensa ad collum moris pelis eius non timebit
aquam. Si morsus a cane biberit de cinere
capitis canis uisus ut dicit non timebit aquas.
Et Hali. quid dixit. et ponit a Serap. quod
epar canis rabidi quod sumit i cibo curat mor
sum a cane rabido. Et ego dixit ipse. Uidi
quosdam qui comederunt ipsum et euaserunt. uerum
tamen erat non contentum hoc solo medicamine sed
nisi sunt cum hoc alius medicinis a nobis exper
tis. Et dixit mihi quidam quod quidam comedit
epar canis rabidi stans contentus illo solo et
morsus est. Et Auic. dixit dixerunt quidam
cibus cum proprio epate illius canis qui momor
dit. Et dixerunt. Post timorem aque et ante ips
cibus ipsum predicto epate aut cibus ipsi cune alias
lacte adhaban claudicantis. i. tubachi. Et
gozus tamen dixit quod pellis tabach non uincit eos
Quod si timor aque superuenierit et noluerit ui
dere eam neque bibere. Et ingenium est exquirere
dum quomodo ei aqua i ponit tribuat. Dixit ita
quod Almasor. ingenia qualiter in os ei inmittas
ebullam per cuius locum immittas aquam oc
culte ne eam uidere possit. Et Rasis. 20. co
tinens dixit. Quoniam timet aquam pone eam in pel
le animalis quod dicitur tabach et claudet et pro
pina quia pro certo biberit eam aut in uase co
boperto pelle eius aut pelle canis r. biosi.
dixit Auic. filagorus. Aut. Quoniam timet aquas
tunc dentur eis in ponit in uasis factis ex cute
adhaban et in uase coboperto ex cute adhaban et
proprie si sunt de ligno aut ex cute canis rabio
si. Et dixit Auic. quidam ingeniose faciunt ca
nales longum et mittunt in guttur a longe et in
fundunt aquam in ipsum tecum ex eo quod cobopi
at aquam. Et ponitur una extremitas eius in
gutture et tunc effunditur aqua in ipsum aut faci
unt si stula et proprie ex argenteo. Et dixit ex eis
quod bonum est ad dandum eis aquam in ponit est quod
fiat ligatus eorum cum ex congelato mele aut ex ce

ra et ponatur in e
glutire ipsas. C
pletur cum omni re
te animalia et regim
re corpus et quod ali
et amas ut supra di
dicens de attractio
neris quidam phidu
signa rabiei in bibe
mina a proprietate
Et phidites medic
educationes potere
eis uisum fatis per
pletur. Dixit Hali. Si
expos aqua formi
quod est aqua et feru
bicus uocatur qui
limphatica passio.
dena tyrica cum u
nel baccaz lauri u
ut flosa de cephalo
opimele et syrupo
ra equaliter mixti
cum yeralogodon
implant equaliter
purgatio fiat stu
scabiose fumi terre
balneus ineret uel
sudet et crenti eo a
flosa sequenti die
et sic omni melle fi
dixit philo quod in an
is. dicens acceptatio
tione digerit ma
syrupo de fumore
godion et caturico
um et postea offerat
Cap. 13. de spebus
plen
uenen
neris
ne occultatis non mo
potione morsus u
fuit debili oves eis
et tribus horis usq
patis mlti. et isti si
f. quod succurritur e
pumi oxidinis dixi
regulus qui interfr
fuit. Et ipse quid e
put fuit habet crisi
Vel quia in malici
Et a prebeminetia
e regulus. Acceptio
inter alia genera se
logitudo duap. pal
de oculi et si ru
ne et citrinitate e di
super quod incedit
uerne eius aliquid
eius aut morsu ip
animal quod non terret

ra et ponatur in ea aqua et precipitatur ei trans
glutire ipaz. Curatio uero in declinatione co
pletur cum omni regimine letificante et dilata
te animam et regimine hucetante et impinguan
te corpus et quod aliquando latet rabies per menses
et annos ut supra dictum est. Et factis remediis
dictis de attractione ueneni et elargitione uul
neris quidam consilium dant quod si non appareant
signa rabiei nihilominus dari debent medica
mina a proprietate ualencia per ipaz rabiez
Et spualiter medicamentum de cancriis et quod fiant
eductiones predictae. Et uoluerunt ut cum hoc et
eis utantur saltem per intervala usque ad annos co
pletus. Dixit Hilb. in ca. de ydrosorbis cum
expō ē aque fornicatio dicitur enim ab ydos
quod est aqua et feruos quod est timere ut ydosor
bicus uocatur qui aqua timet. Et dicitur et
limphatica passio. primum quod siluū est ut una die
detur tyriaca cum uino decoctionis genctane
uel baceaz lauri uel mirre. Et sequenti die fit
at flos de cephalica. deinde digeratur mās cum
oxytele et syrupo de fumoterre et oxizache
ra equaliter mixtis. Et facta digōne purget
cum yeralogodion et yera ruffini et catarrico
impali equaliter mixtis. Et sequenti die post
purgationē fiat stufa cum decoctione agrimonie
scabiose fumoterre et radice lapaci. Et hoc
balneum intret uel stufetur cum uapore eius ut
sudet et exeat eo a balneo detur tyriaca et po
stea sequenti die stomē de altera cephalica
et sic omni mēse fiat usque ad annos. Et Regē.
dixit quod siluū quod in ano quater purget et singulis
is diebus accipiat de tyriaca. Et pro purga
tione digeratur mās cum oxytele oxizachara et
syrupo de fumoterre et purgetur cum yeralo
godion et catarrico impali. 3. die fiat balne
um et postea offeratur tyriaca etc.

Cap. 13. de spibus spentibus.

Ixit Auicena fa

pientes diuidunt esse spentem
uenenosum in tres pres sue ma
neries. Nam quidam sunt uehemē

tes acuitatis non morantes ad occidendum ex dis
positione moris ultra tres horas. Et quidam
sunt debiliores eis par non tardantes occidere
a tribus horis usque ad quatuor. Et quidam debiliores
predictis mixtis. et isti sunt par rari interficere
et quod succurritur cum cura. Et de serpentibus
primum ordinis dixit Auic. ē basiliscus dictus
regulus qui interficit suo visu et auditu nocif
sue. Et ipse quidē dicitur regulus quod super ca
put suū habet cristā in modum corone regie.
Vel quia in malicia omnes serpentes excellit
Et a preheminentia sue uenenositatis uocatus
ē regulus. Accepit autē nomē diminutiuū quod
inter alia genera serpentū ē paru. Est. n. ei
longitudo duarum palmarum et caput ei ē acutū ual
de et oculi ei sunt rubei et color ei ad nigredi
nē et citrinitatē ē dectius qui adburit totus
super quod incedit et non orit in circuitu ca
uerne eius aliquid. Et cum opponit habitatōi
eius aut mori ipsa aui. Et non sentit ipsius
animal quod non terreat. et si animal sit ei propin

quis stupefit quare non mouet. Et interficit si
billo suo si exaltat ipsum. Et ille super quem ca
dit uisus ei ex longinquo mori. Et non est
uep quod dicitur quod cum uisus cadit super ipsum
mori. Et credo quod etiam non sit uep quod dicitur
tur. f. quod basiliscus moriatur. f. si cadat super
ipsum aspectus hominis preter quod aspectus ei cadat
prius super hominē illū. quare putat quidam
quod de feris speculū. i. uisū magnū quo sem totū
coboperiat ita ut non possit uideri a basilis
co. et appropinquat ei docet prius uidet ipsū quod
basiliscus moriatur. hō uero ille saluat. hoc enim
hō ē ita quod basiliscus non occidit uisū neque au
ditū sibi quia uisus uel auditus occidit cum non
insit huius sensibus potentia occidendi. sed dicitur
uisu et auditu occidere quod per banclitū ab ore
ei ac ē ex poris corporis sui exeunt uapo
res tante uenenositatis quod ad quēcumque perue
nerint mori. Et sunt tantū quod possunt extendi in
circuitu usque ad loca ad que possunt peruenire ul
sio ei uel usque ad locū unde ei sibi illū audire
pōt. et tō non solum interficit quos uidet sed et
tot quos infra dictū spaciū sunt. nisi uenit for
tis flatus obstarer. auerter uapores ab illo lo
co. et quāto plus exaltat sibi illū. tātū plus a lō
ginquo occidit. quod fortius et ad longinquius
expirat. Neque exigit ad occidendum nisi sibi
aut ut oculos apertos teneat. et sic ē potēs oc
cidere cum tactu et sine tactu. Et dixit Auic.
paru. i. raro est quod euadat qui presēs ē in cir
cuitu ei attū possibile ē quidā hōis ut tan
gat eū hō uirga longa et non moriatur. sed pluri
mū tū qui tangit eū uirga mori. et ē median
te uirga. Et propter illud iam tetigit mules
eum quidā lancea sua et mortuus est mules et
animal eius. Et tetigit ipse et labiū equi cui
das et mortuus est equus et mules dñs ei. Et
ipse quidē non solum interficit uiuēs sed etiam
mortuus exis per uapores ab eo elucatos. et
non solum ipse mortuus occidit uep etiam et cor
pus mortuus per uenētiū eius. dixit Auic. cor
pus eius quē mordet liquefit et inflat et cur
rit ex eo uirus et mori omnis qui apopin
quat illi mortuo. dixerūt quidā quod basiliscus
nascitur per generationē maris et femelle. Et
quidā alij dixerunt quod nascitur ex peccata pu
tredine. Et fuerunt iam qui dixerūt quod nasci
tur ipse uel spens similis ei ē in malicia ex ouo
gali in quod ipse gallus sem suū includit ouo
egresso ab eo et ad hoc tenera exstet testa ei
et postea quidā cauet corrupto. Et multipli
cat. dixit. A. in terra acore. al. acaye et nubie.
et quedā historie recitant quod mustella armata
uirante rure per comestione eius uite pugnat
et eo et occidit ipsū. Et de spentibus primum ordi
nis dixit Auic. est spens nominatus yūdō cu
ius color est siliis coloris yūdōnis. et longitu
do eius est criciter cubitus unus et interficit
aut duas horas. Et ex eis est spens nomina
tus aspis sicca per uehemētiam siccitatis sue
cutis. Et est in agitate sua criciter tres cubi
tos usque ad quinq. et color eius est cinerici
ad citrinitatē declinās et oculi eius sunt ue
hemētes luminis et interficit a duabus horis
usque ad tres. Et de eis est dictus espēs quā
ipso possit emittere spiritū et interficit per spiritū

hūditas nigra ppter aduersionē. fetida pp
corruptōez. Et ē plurima ualde pp mltā diso
lutiōē quā efficit. Et iō plōgat curatio ei
et fit difficil' et fz plz interficit. oēs aut p dicit
serpentes uocantur surdi. non quia sint sur
di et non audiant. ymo audiunt sed pcastitia
eorū canda obturat aures suas ut non audiat
orationes et uoces incantantiū. ut dicuntur sur
di qz p uelocitate ueneni eoz ad occidendū
dicitur qz eoz impressio accidit tanqz a re si
ne sono et uoce imprimēte et quasi subito et
impmēditate quasi nō p sentiat imprimēs. et
omniū p dicitōz spētū ueneni ē calidissimā
dissolutiū corpōz ad que puenit et p mēs ea
uelociter. Et ex generibus surdōz sunt spēs
due quoz ueneniū est frigidū quaz una uocat
albatraz et alia baudē. et accidit morso ab eis
dolor uehemēs pp solutiōē pūnitatis que
puenit ad pūndū et loca multū sensibilia et
pp malā p pōne frigidaz per quā accidit in
omniū mēbris eius frigiditas plurima et stu
por et puenit mors pculdubio. Et Johanni
eius quides dixit qz ueneniū asile destruit
sanguinē cordis et est frigidū et sicū hīs ali
pūlūz acuitatis et sua frigiditate suffocat ea
lores nāles. Quidaz aut ut dixit Aui. iam
extimauerunt qz ueneniū spētūz omniū et nō
paz sit frigidū. et hoc iō qz omniū moris
ab eo accidit frigiditas et gelatio in sangui
ne eoz. Et hoc est error. Et illud quod acci
dit ex frigore morso ab eis nō est pp frigi
ditate ueneni i pōz fz pp mortificationē calo
ris innati eius pp pūritatez ueneni. Calor. n.
innat' est qui calefacit corpus sua spōne et
inflammatōe. i. calefactione fz euz nō est calor
innatus. i. fortis in corpore licet inflammetur
corpus igne leui. i. calefiant interiora corpis
leui caliditate nō tñ oīz ut calefiant per ipsū
extremities ymo nō calefiūt fz remanent fri
gide. Et dixit Aui. qz quidā extimauerunt qz
ueneniū cuiusdā spēi que dicit alesiati pprie
sit frigidū qz aggrat sanguinē cordis et pge
lat ipm et pp hoc stupefacit ualde fz nō est ita
.i. qz sit frigidū ymo est qz resoluit calorem
innatū et mortificat ipm. Et dixit Aui. qz illi
qui dicebant uenena spētū et uipaz esse frigi
da fundabant se sup hoc qz spētes tempōz
bus frigidis sunt uelut mortui et p pte rea di
cebant eos esse frigide p pōnis. qm uidebāt
qz animalib' calide p pōis in yeme addit ca
lor et acuitur. Sz dixit Aui. qz qz sit qz hoc
dicat sciat qz raciocinatio sua non est sana et
nez hoc p dicio est in ueneniōis pūis fz est in
animalib' magnōz corpōz Et qd signi ficat
corruptiōē illius fmonis est uespa. que ē ca
lide p pōnis ualde et tñ est ex eis que mortī
ficantur yeme quare nō mouet. Et dixit. nō
est longinquū quin sit spēs euz caliditate
p pōnis sue qui nō mouet pp pūritatez cō
pōnis sue nālis et pp illud quod accidit ei d
reb' alijs quare nō mouebit in tempōribus
frigidis. Et de serpentibus ueneniōis calidi f
dixit Aui. qz quidam sunt serpentes ouantes
et ex deponētes oua sua et extra sūt generātes
et hūt duās matrices. Et alijs sunt ouātes oua
tenētes intra se. et intra se generāt ut tyrus.

Et iō fortiorē hūt calozē et pp huc calozē
fortē eoz ueneniū ē fort' penetratiū et citi
interficiēs ueneno alioz. Sub 3. aut ordine
reponitur serpētes graciles oblongi dicti ut
pere et sunt qui pprie reperiūt apud nos. Et
sunt multaz spēz inter quas quedā sūt ualde
parue ueneniōis nō ledētes lesiōe de qua
sit curandū ymo aliubi in domib' et lectis et
cunabulis puerōz pmozant et tales referunt
inueniri apd montē humanū. Et tales sūt ma
licie mani feste ado ut appropinquēt surdis Et
a quibusdā inter aspides nominant. Et alie
sūt malicie mani feste nō tñ excedentes ymo
morib' eoz subueniēt euz curatiōe Et alie
sūt excedētis malicie ado ut appropinquēt sur
dis et a quibusdā inter aspides nominant et
sūt diuersaz mētez Dixit Solin' Plures
et diuerse sunt aspidū spēs in affrica sed dispa
res hūt effect' ad nocēdū Dispas enim sūt in
terficiē et iō dispas qz interpretat sūt nomi
nat. ypanale supno necat. i. impotētia uigila
di. Emoroyz morisū sanguinē eicit. et iō sic uo
cat ab' enia qz ē sanguis et roys qz ē flux'. i. sa
guinē fluere facies Dissolutio eniz uenap cō
mercys quicquid anime ē. i. ad uitā pertinet
enocat per cruozē. Serpēs uero p pōz dicit
quē percussit distēdit. i. in tumorē et ideo
enozes corpulētia necat extuberat Et serpe
tis dicit septū yenis putredo sequit. De faci
entib' egredi sanguinē dixit Aui. sunt asfo
di et salerna. cū enim mordet dirrūpūt por
ti et meat' oēs fluēt et manātes ita qz et ex
ulcerib' p solidat' quare sunt cū sudore cōti
nuo et spūto et uomitu sanguinis Et sapientes
dixerunt qz corpa dictōz spētūz sunt areno
sa et sunt super ea pūcta nigra et alba. Et longi
tudo eoz est sicut spētis cornuti supradicti
Et quidā dixerunt qz sunt minores uipis et
i pōz capita et caude sunt minuta. et sunt colo
ris arenosi. et qñz sunt nigri et rubei et albi et
sunt sup eoz capita squame albe inscise. et eo
ruz inceslū est strepit' pp siccitates corticis
uentriū i pōz ac si esset strepit' solioz et uirge
et sunt grauis mor' et equaliū dētiū. Et appo
natur locus mortis et demigratur pp corrup
tiōē et currit ex eo res pua aquosa ex diso
lutiōe carnis que est in circuitu et soluitur
uentez defecta uirtute pūritas et fit difficultas
urine qz hūditates defluunt ad uentrez et qz
debilitat uirtus expulsiua uelice et pstringit
banelit' pp exiccationē lacertoz mouentiūz
pect' et iō absconditur uox fz et mēbra molifi
cant. fz nō sunt uere molificata ymo arida ex
siccata. uñ accidit ei spasmus. i. sicc' et cadunt
dentes exsiccatis radicib' eoz. et cadit super
corpus dispo obliuionis ex supflua siccitate
cerebri et mortitur patiens. et de faciēbus si
uiz dixit Aui. qz longitudo huius spētis est
palma unius et super corpus ei' sunt uestigia
nigra pūma et caput eius est puuz et collū ei'
grosius et incipit creatura eius ex collo gros
so usqz ad caudā subtilez et incedit quatēdo
caudaz suaz. Et forma eius est forma uipe et
color postremi ei' usqz ad caudā est ad nigre
dine declinans. Et accidit morso ab eo ut adu
ratu uentez eius et inflammatur quare nō sana

tur ex aqua ymo nō cessat bibere absqz exiis
alicuius rei per urinā uel sudores ita q̄ infle
tur uenter eius totus et currit aqua in uenas
ipsius. et de istis malis uisus dixit Aui. sunt
spentes dicit calfezati. i. salientes et dicit al
chyati. i. uolantes preuelocitate motus eoz
Et sunt spentes pui et breues et mimi et q̄s
insidiantes occultantur in arboribz ut piciat
seipos ad illud qd peransit eos et exeunt pce
dentes ad eos. Et ego quidē dico dixit Aui.
q̄ uidi genus hoz spentuz in pibus d̄ bestia
et sunt ad rubedinē declines et sunt calidi ualē
et accidunt ex morzu eoz dolor uehemēs et pē
transit in totū corpus et accidunt mors. Et dī
xit Aui. de eis est dux dictus illicius qz habi
tat in illicibz et accidunt ex morzu eius excoxia
tio cutis eius quē momordit et non solus ei
s̄ et cutis illius qui p̄m̄scet ei et curat ipsz.
qz uenēnū eius est putrefactiū et hēt odorez
malignū. quare mortificat euz qui p̄sens est
morzu eius. Et ex eis est spens dictus mili
ris qz color eius est citrinus similis colori mi
li. Et ex eis est spens dicit scylacali et ē similis
spenti salienti dicti supra. et ex eis est spens
dictus arast hñs diuersos colores et est mali
gnus interficiēs in die 2. aqz corosione epa
tis et fractione intestinoy pp uehemētē cor
rosionez ueneni sui. Et ex eis est spens occi
dalis et accidunt morzo ab eo inflatio in loco
morzus pp hūiditates illuc fluentes quare ac
cidunt ex eis uelice in circuitu eius. et currit
et ex eo hūiditates sanguine nigrę et uulnus
est cū duricie. et qz multā efficit ad caput ena
porationē accidunt ei corruptio rōnis et tene
brositas uis et spasm⁹ mortificas. Et ex eis
est spens dictus aridus et chariacus et longi
tudo hoz est usqz ad cubitū. et color eoz est
color harenę et sup corpa eoz sunt uestigia et
accidunt morzo ab eo dolor uehemēs in loco
et apa mari⁹ qz mē multe trahunt illuc pp
uehemētē doloris. et currit ex eo uis et inter
ficiūt in. 3. die et in hora. i. alii post septimū
Et ex eis ē serpens nominatus selfie. i. putre
faciēs et ē hñs caput latū collū parū curtam
caudā et uentrē rotundū. Et nō sunt super ei
caput lineę et squame sed super corp⁹ ei sūt
lineę diuersi coloris. Et cū incedit nō rectifi
cat ymo p̄trahitur et accidunt ei quē mordet
apostema dolorosū et putrefactio totū corp⁹
zis post p̄tritionē ei et capiloy casus qm̄ ei
uenenū ē uehemēter putrefactiū. uñ putrefa
ctio partis morse ē putrefaciēs partes sanas
et ille alias et sic procedit in totū corp⁹ et oc
cidit. Et ex eis sunt uipere dicte dracones et
sunt hñes plures dentes uiperis et longiores
eis et sunt minoris malicie predictis serpēti
bus. Et ex eis ē spēs paru⁹ dictus tyrius uel
tyria d̄ quo ē quedā spēs que ē tactu occidit
uñ gal. de tyriaca ad cesarē ait. dictū ē d̄ regi
na egipti que interfecit seipsā per impositiōez
manus super tyriā que ipsa hora appositiois
morua ē et hoc uolūtariē fecit qz rex qui in
uaserat regnū utebat eā capere de persona
Et dixit gal. Ego uidi hanc tyriam in ale
sandria et interfici eam feci sine mora
quia iusticiarius eū cōdēpnabat aliqū ma

gnatē ad mortē afferebat ipsa tyria et irrita
bat ut morderet pecc⁹ dampnati qui mortuus
stant moriebant. Et dixit gal. de tyria q̄ sta
tim q̄ ipsa panē comedit panis obmutat uias
dentū suoy adeo q̄ nō pōt morderē et cognō
scit fraudē et ingentū uenēnū illas ex illo. s.
q̄ nō mordet illos et utiqz admirat. De ui
peris et malis reperit aliqū apud nos et
ex istis sūt quedā curte et grosse dicte nostrō
idiomate scorzon. Et ego uidi in terra irri
in cōitatu fundoy uip audacē et robustū in ci
rugia instructū qui quadā uice zure redyt do
mū stupefactus di scoloratus debilitat et tre
mens impotēs ad loquendū et signis innuit il
lis de domo ut ei iriacā exhiberēt et accepit
ex ea circa. 3. i. Et deū processit stans in p̄
dicto stam p̄ plures dies et tandē ceciderunt
capiti capitis ei et pili barbe et depilatus ē
totus finaliter tñ quauit et sanatus ē. sanus
autē factus dixit se uidisse in distātia fere bra
chiōz quatuor serpētē de genere uiperarum
admirabilis magnitudinis nō tñ ab illo mor
sus aut tactus fuit. Et dico Uidi in uilla pa
terni in muella uirū morzū a serpēte in crure
suo et ipse ignorabat qualis fuisset serpens s̄
crus eius tumuit ualde sicut crus elefanti osi
et in eo inuēsi simū et intollerabile percipie
bat calozē et tñ crus n̄ erat factū citrinū neqz
rubicundū. ymo parum mutatum erat a calore
naturali. Et ipse quidē ad extinguendū calidi
tate sui cruris nullū inuenerat adiutoriū tan
dē a seipso doct⁹ posuit crus suū totū in quo
dā uase oblongo aqua frigida pleno et aqua
quidē adeo ab ipso calefiebat ut fere bis in
hora cogere ad inuouationē aque. Et cum
ista dispositiōe permāsit ad plures dies et
finaliter doct⁹ epibimant crus cū succo her
be dicte a quibusdā ananase a quibusdā ca
prago et a quibusdā lactuca capratia sanus fa
ci⁹ ē. Considerant et a sapiētibz in serpētibz
et uiperis diuersitates alię d̄ quibz dixit A.
Accidunt serpētibz itez ut diuersificēt non in
specie ymo fm̄ uenientiā in specie una. Et
iste diuersitates sunt plures. quāz una ē ut di
xit Aui. q̄ diuersificat in masculinitate et
feminitate. Et masculi hñt pauciores dentes
et femine plures. Et dicit q̄ masculi uiperay
hñt solū duos dentes femine uero multos. et h̄
ideo qz femine nō patiunt exicationem mēi
dentū tantā quāz masculi qz sūt humidio
res et minus calide masculis. et pp dictā diffe
rentiā dentū cognoscitur morzus fact⁹ a ma
sculo qz in eo solū duo uestigia solutionis re
linquunt. in morzu uero femine plura. Et di
xit Aui. masculi serpētū et uiperay plus ue
nenti hñt et acuti et ut sit deteri⁹ et citius perī
mēs. licet quidā dixerit q̄ morzus feminariū
sint deteriores pp multitudinē suoy dentium
et olim tñ dixit oppositum. s. q̄ masculus
ē mitior femina. Et posuit Solin⁹ alias diffe
rentias inter masculū et feminā et ait subtilio
ra sunt capita feminis alui tumidiores et pe
stis nocētiōz masculis uero equaliter teres ē
sublimior et mitior. Et diuersitas serpē
tum et uiperay ut dixit Aui. sumit ab etate
qm̄ iuuenes deteriores sunt semibz qz magis

uentū et penetrat
et terrores dicit q̄
b. et p̄ter dicit
et quidā q̄ si mor
sperant tūc mor
terrores qz mū eff
loco tenet. uñ tar
ro morzū sit a ser
pēte morzus inuen
nenti et citius in
perunt q̄ serpēs
olus. uerū quē
sui omis tanto m
quēqz in etate
tis accipit et diut
tali uenēso ne
quirit p̄ processu
acut et h̄ dicit m
qz nō est inueni
mori s̄ omni or
spoly succescit
magnitudinē cor
qm̄ magni deter
etate s̄ qz magi
tes et hūiditate q̄
calidi. Et di
quirit omis eoz
loca iniqua et
inhabitat littora
nemus itoz ob
loz uero ueneni
diuersitas sumit
nonē ipoz. dixit
sunt ueneni san
pioribz. Et di
siones animales
eco et irati deter
minibz. et causa
dictis. Et di
amī et q̄ inuou
eoz in etate sup
calidi et sicci
tiombz frigidis
et in illis acut
ut dixit bali sup
nili acuta orati
meremprina. d̄
sio hebes uñ ef
neqz frustra eoz
in timoribz ad
piciunt et pp m
angus solares et
querit herbay
later. idcoqz per
dentes a spenti
re per talia amb
podiā habenda
fugunt nec apz
m̄s sicut cum bi
uenena spenti
animalia pedibz
terras sunt uene
guas di stant. 3
que ex eis sum
Cap. 19. de cu

uentu et penetratiu hnt uenenu. littera tamē
exterior dicit q sene sue deterioris iueni
b. Et ppter prietate littere sedandā cōside
rāt quidā q si morbus ē a serpente cui cura
speratur tūc morbus a serpente sene est de
terior qz mai? efficit uuln? et diut? dētes in
loco tenet. uñ tardī? recipit curationē. Si ue
ro mor? sit a serpēte cui nō sperat curationē.
tūc morbus iuenis ē deterior qz ē acutioris
ueneni et citius interimēt. Quidā autē alij dī
ferunt q serpēs quicūqz omni etate ē malici
osus. uerūtū quātomagis aporinuat pñ?
sui oris tanto minorī participat malicia et
quātopl? in etate pcedit tātoplus uenēosita
tis acgrit et diut? qmorās būditas uenēosa
i aīali uenēoso uenēosior efficit et siccitas ac
quisita p processū etatis illā būditatē magis
acut et h dicit maxime ptingere in spētibus
qz nō est inuenire eos ueterescere et uetustate
mori s; omni anno per depositionē ueteris
spoly iuuenescūt. Alia diuersitas sumit? penes
magnitudinē corpis in eadē spe dicit Aui.
qm magni deteriores sunt pñs et curis in
eadē spe qz magnitudo significat sup calidita
tes et būditatē quare eoz uenenuz est plus et
calid? Alia diuersitas sumit? penes locum
quersationis eoz. dicit Aui. q inhabitātes
loca inaquosa et mōtes sunt deteriores eis q
inhabitāt litora et loca plurimaz aquaz. qm
uenenuz istoz obundit ab būditate loci. il
loz uero uenenuz loci acutur siccitate. Alia
diuersitas sumit? penes repletionē et inanī
tione ipoz. dicit Aui. famelicī deterioris
sunt ueneni satius et causa fuit assignata in su
priorib. Alia diuersitas sumit? penes pas
siones animales ipoz. dicit Auicenna auda
ces et irati deteriores sunt pululaminib? et
milib? et causa huius ē pater ex superioribus
dictis. Alia diuersitas sumit? penes tempora
anni et qstitutiones aeris. dicit Aui. uenenuz
eoz in estate supple et cōstitutionibus aeris
calidis et siccis deterius est qz yeme et qstitu
tionib? frigidis et būdīf. qz in istis obūdīf
et in illis acutur būditas uenenuz. Et n.
ut dicit bali supra tegni uenenu būditas sub
tilis acuta orubīl. qualitalis būane nature
interemptina. Dicit Solinus anguib? unuer
sis hebes uis? est et raro in aduersis qtinēt
neqz frustra eoz oculos nō in fronte hēant s;
in temporib? adeo ut citi? audiant qz quid af
ficiunt et pp uis? hebetudinē dicūt nō diligit
anguis solares radios s; eos uitans umbras
querit herbaz et arboz et sub illis libentius
latet. ideoqz per umbras et herbosa prata na
dentes a spētibus mordenaz frequētius qua
re per talia ambulantibus loca diligentior cu
stodia habenda ē. Fraxini tñ arboris libras
fugunt nec aporinuant solys eius. ymo ipso
ruz siccū cum bibitur magna inest uirtus qtra
uenenu spētium. dixerunt quidā q omnia
animalia pedibus carentia et repentia super
terraz sunt uenenuz respectu hominis. pp ma
gnaz distantiaz inter ea et homines et propriis
que ex eis sunt frigida et sicca.

Capm 19m de cura morbus spētuz.

Emoribus spētuz

primi or
dinis et secundi et tertii et mor
bus uiperaz malaz predictis
attinēt dicit Aui. nō sit re

memoratio in libris medicine pp spem pau
cam que habetur in curatione eoz ymo in cu
ra eoz nō uis? nisi subita ligatura et fortis cū ab
scissione mēbz morbi aut qbustione ei? ulcra. i. bū
ad pñdā pñēre ita ut qburat uenenu Et dī
xit. Qñs qfert in cura eoz uomit? facit? post
pdictas operatiōes sup repletiōe de piscibus
salitis ad hoc ut si quid de uenenuz penetra
uerit ēietur. Et deind post uomitū succedant
curationes alie dicte supra in uniuersali cura
tione uenenuz de exhibitiōe tyriace et aliarū
medicinaz sic ibi dictū ē. Et dicit. A. si ser
pēs fuerit debiliōz in malicia tūc sufficit liga
tura uehemēs cū reliqua curationē ex uomitū
et alijs preterqz de abscissione mēbz et ultima
qbustione. De apropiatiis tñ curis specul
eb? eoz. sapientes serpētib? pñi ordinis nī
bil apropiāreūt. Alijs uero quedā que hic
dicent. Dicit Aui. Morbus comite appro
piat ut in pom deat semē raffani cū uino et
pprie qñ uomit cū eo. Et cū euomuerit cō
fert ei cininū indū et si famū ē cū uino bibitū
aut castoreū cū uino aut calamētū cāpē re cū
uino. sed semē raffani ē mirabilis iuuamentū
et tyriaca ei? Supra morbum aut ponat sal
tritū qfectū cum alkitran aut cepe tritū cū ace
to. Morbus aut serpētis andri kedubu sar
di et ydris dicit. Aui. apropiat ut bi
bat morbus de muce cipressi mōtane cū grani
mirti de uno quoqz aur. i. cū aqua mellis aut
cū uino aut aris ol. s. y. cū uino uel aceto cō
mixto aut succū praffy qui ē tyriaca ei? Et si
per loco fiat emplm cū calce et oleo et calame
to mōtano et radicib? querū. Et morbus
serpētis facit? fluere sanguinē qfert ut post
eius pisciū salitoz alleoz et siliz bibat uinuz
plm et euomat cū eo et iteret uoir? multonēs.
dein comedat post illud panē et pisces super
prunas affatas et uinas passas. Et semē raffa
ni ē ex eis que conferūt ei cum uino sumptus
et succus papaueris cum radice lily celestis
sumptus eoz uino. et qñs qfert ei albugo ouī
sumpta eoz uino. Ad extū autē sanguinis ua
let emplm de portulaca cum farina ordeī aut
eoz solys uitis decoctis aut arnoglosa et siliz
b. Et de qferenub? morbus faciens sitim ē
ut indefinēter bibant oleus plurimū al lac et
euomat. dein cristerizent eoz eis que educūt
feces et būditates et trabunt aquā ad inferio
ra et ut dēt diuretica sic decoctō apy et spice si
famini asari et fiskeos pīerri et siliz. et d fo
ris emplz cū calce sale oleo et siliz. Mor
bus aut spētis salientis et ylion et militaris et
senecali et arafe et sentalis fiat cura uiperaz
dicēda. s. malaz. Et tyriaca ē omnib? supra
dictis et puluis gentiane carpopalsami et tunc
cum sumitur fm pres equales et sumitur om
ni die cū uino. Et morbus arūdimis et selsir p
prius est dare in pom castoreū et cinamomū
et radicē centaurē de quocūqz boz pñs fac
it. s. y. cū uino. Et radip aris ol longe et siliz
s.

gēctane hērt sumāntū maxīmā. Et usū de
coctōis thimi bibitus est tīrīaca ueneni spen
tū hēctatū sanguinē. apti? plura dicētū hys
Et hēctatū in cura morūs in pap. Cum uīpa
mordet dixit Serap. si fuerit masculus appa
rebunt in loco morso duo foramina et si femi
na quatuor. Et dixit Paul? q foramina erūt
pap distantia abinūscem et q accidit in loco
morsure dolor pp solutū et tūnitatē et malam
hēctatū. et ex foraminib? sunt sanguis et hūdi
tas et uapor. i. sanguis fluid? hūdus ex quo
uapor quidā eleuatur qz talis est sanguis q
attrahitur ad locū morūs. Et exiū accidunt
ēca locū morūs apata calida et apulatur qz
fiūt sup ea uelice plene illa hūditate sanguinea
et uelociter putrefiūt qz relicta est hūditas il
la a regimine nature et efficiunt corrosiue qz
multū acutur illa hūditas. Et sentit patiens
rigorem et tremorē in membris suis qz exa
cutur mē in corpe ei? que ipse sup membra
sensitiua inducunt rigorem euz tremore et scu
sione. Et sudant sudore frigido dissolutis hū
miditatib? cutaneis in reuocatione caloris
nālīs ab eis et dissolute nō tūnent cōtēntia
debitata uirute s; pfluunt extra in sudores
qui est frigid? qz transit per loca infrigida
ta. et ipse hūditas in se remāsit frigida re
uocato calore. Signa aut q uenenu spēz
et quorūcūqz animalis mordentiū uel pūgā
tūz sit calidus sunt q locus morūs seu pūctu
re et in circuitu appet rubens uel citrīnus et
sentitur in loco inflamatio et dolor est acutus
Et si uenenu fuerit ex corrodētib? dolor erit
cum mordicatione et corrosione. Et signa q
uenenu sit frigidum sunt q in loco et in cir
cūta appet albedo. Et qz sit locus luidus
aut niger mortificatio calore loci et inde effi
ciunt locus stupid?. Et qz sentitur in loco
frigiditas manifesta et fin plurimū est in cir
cūta eius tumor. Dixit iudeus. qz hō fue
rit morūs in supiori pte crani et accidit sin
cop et fluxus sanguis de naribus et uiriditas
labioz subito morit. Cura ueneni uiperaz
triplici pfiēt instrumēto. i. dicta ponone et
cirugīa. Et dicta consistit in exhibitiōe ci
boz qferentiū euz sua proprietate de quib?
sunt cācri fluuiales. Dixit Serap. comedat
cancros fluuiales assatos qz est nobilis cura.
Et qferit et coctūz lacte et uino et comestū
Et ex eis sunt omnia cerebella et pēpue autū
Dixit Rabi. ex proprietatib? notis et ex pti
fūt cerebella gallinaz elixatūz qm inuāt oēs
morūs. et ad omne hēctatū ueneni. Et ex eis
sunt lac et butir. Dixit Rabi. 20. cōtēntis
Uaccinū butir sumptūz prohibet uenenu tyri
stre ad cor. et ex eis sunt oua sorbilia. und idē
ibidē dixit Qua sorbilia inuāt multū in uene
no uipere. Et dixit q et ualeat qra uenenum
cornute Et dixit. comedat nucleos granorūz
citri et fistici. Dixit pau. melior cura est co
medere alea et bibere uinū pūz qz cū toto pos
sibile ē ut euadat. Et si nō comedat porros et
cepas et pīces multū salitos. Et quidā colau
dāt tōmīnā. Et Serap. dixit. comestio allei et
pot? boni uini puri uenenu ē medicina fortis
ualde. Et dixit. sumat et cā eis piper. Et dī

xit Serap. sumat predicta ut corp? ei? replea
tur multis uaporib? calidis et humidis qui h
fendat corp? a nocumēto ueneni. Dixit Alimā.
qmedat butir uacinū mītonēs et mel et cibos
unctuosos et allea multa et nices et uinū multū
in potu sumat Et subdit. cibariū de alleis ma
xime ei preparetur. post quorum comestione
uinū uetus fortissimū. i. potētissimū in potu
sumat Dixit. gal. 3. de interiorib?. inuenim?
q uinū pūz ē inuatiū multū qra morūz tyri
et scorpiōis. Et pūze ualeat qra morūz ma
gmi serpentis qui ē pēior nro. Et Rabi dixit
20. tūnitis. denf. 3. u. accen fortis calidi ad
bibēdū. nā ē fortis operatōis. Dixit Rabi.
si possibile ē utat multitudinē sumptū et uini
fortasse excusat ab omni curatiōe ut supra ē
ps p gal. et similiter cepe et porri si nō inueni
ant alea. Et dixit. oz ut dē butir plurimum
et pūze antiquū. multoties enim liberat buti
rā uenens solū. Et ait. Dixerūt quidā q cū co
medit uirga cerui afflita cōfert. Et dixerunt
si hō accipiat cepe siluestre. i. squillā et masti
cet illud et degluciat illud quod currit ex eo et
emplastreū cū fece ei? morūs nō moriet peni
tus. Et quidāz experti sunt. ius rane et fuit
sumatiū liberās cū comestū fuerit. Dixit
Rabi. inducatur ei uigilie et fiat ut ambulet et
hoc maxime uenit in prin? et anteq? spergat
uenenu sed postq? spūm fuerit in corp? qfere
ei sumptū post potū uini plurimū ut supra dī
xit Et ait. sedeat in tina lactis et balneet in q
būsdā boris. i. post spūonē ueneni et edat oēs
in balneo faciete sudare In alijs aut reb? nō
naturalib? procedat ut supra dictū ē in gene
rali cura uenenoz. Instrumētū uero poti
onis qplecti inuētiōes. dictas supra in unī
uersali curōne morūm et puncturaz ueneni o
rōum ac et in dicta uli cura uenenoz Jtē dī
xit Rabi. Cōsiderare radices cōes in curōne
i. uenenoz et spāliter morūm et pūcuraz Et
impleant sicut dēz ē supra cū phibitiōe pene
trationis ueneni et attractione eius exierit
et dilatatiōe loci si fuerit necessariū et phibi
tione qsolidatiōis ligetur ergo supra morū
locūz ligatura stringente. Et ipicon cōritūz
et emplazūz supra locūz morūs loco ligature
nō sinit uenenu transire et sic nō pōt puenire
ad cor et principalia mēbra. dixit Serap. sta
tūz fugat locus et ille qui fugit sit an? cibatus
et dī. 20. tūnitis ille qui fugit nō hēat dētes
corrosos neqz os mali odoris et gargariet
pus euz uino multoties. deñ ponat in ore
suo butir aut oleū uiolati. Et dixit Serap.
pone sup loco galū aut galinaz scissaz. et appo
nere sup loco ranas scissas inuat. Et galina
deplumata fm anūz supponat et aliqū stringa
tur rostruz eius ut fortius attrahit per anum
Et uīpa abscis capite et cauda et pīctis ul
terib? quā supposita sanat qtrahens ad se
totū uenenuz. Et caro allande auis sup em
plata inuat. Et dixit Serap. scarificetur loc?
et uentoseū qm uenenu. trahetur extra cū uīo
lentia. Et si uīpa fuerit uehemēt i uenenoz ita
tis abscinde mēbz uel empla euz emplis adu
rentibus supple aut cauteriza cum cauteriō
actuali aut desup apponatur empla attractiua

dixit gal. de attrahentib⁹ cū proprietate ē cala-
mentū fluuiāle siccū. nā emplastrū attrahit ue-
nenū sicut canteriū cū sua caliditate et siccita-
te. Et de conferentib⁹ cū proprietate ē radi-
x rōssani medietatē squille folia pollicarie ra-
dix ciclamini lac ficus nux trita cū cepis et
sale. euforbiū aleū sterus capraz sinapis. et
similia singulariter et qm̄ pte et sulfur uinum
cū salina hōis ieiunū aut urina eius aut oleo
uel melle ē ualēs cū potētia. et cinis sermētaz
nitris aut uinacie et proprie de lambzusa cer-
tū ē remediū et emplastrū ex sepo caprazo sul-
fure pice et cera simul et fecit confert multaz

Et fert multū ante appositionē emplastrū
et quādo renouat ut lauet locū cū aperientib⁹
et attrahentib⁹. Dixit Serap. sparge supra lo-
cū aquā decoctiōis nepite. Et Paul⁹ dixit
spargatur supra morsus decoctio rex calidariū
Et qm̄ locus ampullat et fuerint ampule ple-
ne sanguine n̄ rumpant sed carasse in circū
tu eaz et postea asperge locū ex eadē decoctiōe
et postea emplastrū locū cū lenticulis bulitū
cum mele donec sanabitur si deus uoluerit.

Et in uenenis multum calidis asperge
locum aceto tabefacto et emplastrū ipsū
cum radicibus endiuie siluestris aut cucur-
bite. Et de conferentibus est cancer fluuiā-
lis pistatus et superpositus aut limacia cum
testa sua contrita et superposita. Et propella-
tur uenenum et destruat cum medicinis cū
pprietate illud facientibus simplicibus et cō-
positis. et de simplicibus appropriatis sunt
balsamus cūz bibiū cum lacte aut cum uino
et bdelliū aut sapinū cum uino et feniculus fz
se totus ita qd folia ficus radix et semē. Et cū
minuz anisuz carui ruta nasturtius pastinaca
radix acori radix ieros radix iungi et radix
rori smarini cūz bibiū cūz uino. Et spiliū po-
legius calamētus genciana aristol. cicerbita
tpico diptamus et radix dauci cassialignea co-
stus cardamomū zedoaria betonica et reubar-
baz unūqzqz emz boz uz per se et mixtus
cūz alijs. Et de medicinis ppositis omnes cō-
cordant sup tyriaca de uipis q ipa est melio-
ris pprietatis et potentioris omni alia medi-
cina ad uenentū uipaz et omniū spētus et rep-
nitiū mordentiū uel pūgentiū. dixit gal. in li-
bro de uenenis. morsus a uipa statim accipiat
tyriacaz magnaz. Et Alman. dixit detur ei ty-
riaca de uipis qz nulla est ea melior medici-
na. Et Auic. dixit. fortior medicina est ppe-
rare ad tyriacam de uipis qm̄ qto cictus ex-
hibetur tanto melius. dixit gal. s^o de interi-
ribus. fuit hō morsus a uipa et non potuit hē-
re tyriacaz et color eius factus est uiridis. et
stetit sic per aliquot dies deū uenit ad me
et dedi ei de tyriaca per aliquod dies et reuer-
sus est color eius ad pristinā dispōnem. Et
Raf zo^o qm̄ nētiā ait qd hoc uerbūz galī ē cō-
tra illos qui dicunt qd tyriaca nocet qm̄ nō da-
tur in hora morsus. Et motiū illoz erat qd
qm̄ uenentū uipaz est spūz ad corpus uehemē-
ter calefacit ipm̄ si ergo tunc detur tyriaca cū
ipa et sit ualde calida nocet addendo in cal-
ditatem uenentū. Et hoc tangens Auic. si mul-
et remouens motiū illoz. dixit. cūz tardam

et tyriaca possibile est qd ferat. s. cūz mundus
uirtus morsus fuerit plurimū debilitata sicut
nō fuit in homine supradicto qui adhuc satis
fortis erat qz potens fuit ire ad gal. et po^o y-
bile est ut non ferat ut qm̄ uirtus esset mltā
pstrata et subdit qd nocumētūz instrumētū ue-
nentū. s. nocumētūz instrumētū quo natura uis-
tuā qtra uenentū ut medicine tyriacal calide. s.
qd nocumētūz sequitur per caliditatez eius n̄
est multūz malus in pparatione ad inuamētū qd
sequitur ad pprietatez eius qua destruit uene-
nus quo destructo hō sanat et facile est sucu-
rere caliditati si remanserit. qm̄ dixit Auic.
nā est que uirtūz instrumētūz fm̄ eaz ptem q^a
simant uel inuare possunt et hoc dū potēs est
discernere et regulare illa fz qd sanatio requirit
q^a ē finis ei⁹ quare uirtūz pprietate tyriace p^a sit
medicīe q uenentū ad dū rēdū ipz et caliditate
ei⁹ uirtūz ad fortificationē caloris innati. Et
sic restat dixit Auic. qd res extranee siue con-
trarie. s. ueneno nō ē possibile ut uirtūz ei⁹. s.
instrumētūz medicinalibus ita ut uigoret p
ipsa in uirtute sua nisi accidat qm̄otio abozū
simul i. nisi ambo. s. uenentū et ipsa medicina
in caliditate multū dominent et superēt uirtūz
et ita ut effrenēt ppter debilitatē uirtūz
nō ualentis regulare medicine instrumētū. ma-
xime tūz tyriaca qm̄ uenentū ē frigidū. dixit
Johānitius tyriaca subleuat et restitit ne coa-
gulet sanguis in corpore et sic optime restitit
morsib⁹ serpentū suo ueneno congelantiū san-
guinē. Dixit Alman. si nō affuerit tyriaca de
uirtūz meridariū. Et gal. qstruxit troc. d. bozob.
quos dixit tenere in hoc locum tyriace quos
refferēs Alman. dixit descriptio troc. de bo-
robo hec ē. B. seminis andacoche. i. trifoli
aristol. rotūde pigami farine bozobi an⁹ par-
tes equales Et ex istis tritis et cū aceto mix-
tis fiat troc. de quib⁹ pond⁹ unius aur. cum
uini ueteris. 3. iij. tribuat. hui⁹ enim medici-
ne uirtus opationi tyriace maioris uicina ex-
istit. Et dixit. Alman. tyriaca alia de qua te-
stificati sunt antiqui q ualeat qm̄ tyriaca ma-
gna sic sit. B. anisi. 3. p. pipis. 3. iij. aristol.
20. rōde castorei an. 3. ij. et. 3. qficient cū care-
no de qua qm̄ ē uirtūz magnitudo in potu tri-
buat. Et ualeat qfectio d. asla ut dixit. Mesue
in antidotario. Et qfectio 2^a hermetis. Auic.
i. r^o. Dixit Pl⁹ li^o. 25°. qd succ⁹ anagal⁹ uz. Di-
xit dyal. succus auricule muris sumptis cō-
tra morsum uipere ualeat etiam uinum deco-
ctionis eius in potu sumptū Et dicit. 20. qm̄
nētiā qd sterens galli uel galline potatū statim
destruit operationē uenentū et sic tollit timorē
ei⁹ caro mustelle mūdi ficata et salia ē de for-
tioribus medicinis ad expellēda uenena et di-
citur 20. qm̄ nētiā qd si quis percussus fuerit
a serpēte in aliqua parte corporis et posuerit
in oculo lateris oppositi tres radiostates. i.
gutas de colurio facto ex felle caprioli dessi-
cato in umbra sanabit. Dixit Auic. successio
ne predictoz detur in potu coagula et melius
ipsoz ē coagulū leporis recens. Et itez ipsūz
ē melius quādo sumit in potu cū. 3. iij. accit
uini permissi. cū aqua cū equalitate et coagulū
leporis est proprie bezozaz uenentū ut perarum

dixit Serapio si uenenū profuit in corpus
reliquū stude exstare sanguinē et proprie
si adest repleto. Et in summa intēto ista pple
atur fin ea que dicta sunt in cura morsus ra
biosorū. Dixit iude. qñ curis et oculi mor
si a uipera sunt crocei ponat tunc in tina ple
na lacte et cibetur cum butiro et in oculis po
natur collirium factum ex felle colli et lacte
muliebrū et.

Laplin. 20^m. de cura morsus stellionis lacerte
dicte et aliozum uermium mordentū.

Stellio est de genere lacer
ta. est tñ maior
lacerta cōi et a quibusdā dicit
lacerta uiridis qz in colore ui
ridis est. Quidā tñ posuerunt
ipsz pp suaz magnitudinē in genere spemum
et eius queratio est in septē cum alyz lacer
tis. et hz speciale h qz letat in aspectu domi
nū. Ideoqz cū uidet hominē fugit et figit se
et firmiter inniunt ipsz pp quod multi putat
qz sic querat ledere ipsos. Et stellio habet dē
tes subiles nigros et dimittit dentes in loco
morsure qz sunt fragiles pp subtilitates coz.
rustici tñ putant qz hoc sit qz hz dētes tortuo
sos recuruos quare non possit ad se trahere
eos. Aut. aut dicit qz dimittit in morsu den
tes subiles nigros et ideo non cessat locus
dolere et prurire donec auferantur cum se
ta aut cum calbo. i. alio filo transeunte. i.
ducto super eos qz ligado affinuat eos et col
ligat et extrahit ipsos. Aut. extrahatur cum
anguēto superposito. i. eo ex cinere et oleo in
corporatis adinuites donec deueniat in mo
dus unguētis. Aut cū eplo ex frumēto suppo
sito. i. spissis eniz extracti sedat dolor. Et mor
su stellioi accidit dolor in stomaco uehemēs
et uomitus qz ei uenenū hz pprietate ut post
coz dirigatur ad stomachū aut per ipsum tran
seat ad coz unde stomachū inficitur ab eo et al
teratur a sua cōplōne ad caliditatē qz uenenū
huius animalis est calidus et sic alteratur sto
machus multus dolet et pp dolorem et calidita
tem trahitur mē multe ad ipm quibz stimula
ta uirtus eius expulsiua mouet eas et expellit
per uomitū. Cura dixerunt. Rasis et Auic. qz
extractis dentibz a loco locū fugatur ore ul
alio modoqz supradictoz deñ ponatur mēbz
in aqua calida. Et si necesse fuerit ut scarifice
tur locus et supponant ei emplā attractiua fiat
illud. Et mora rubi masticata et superposita
mitigant dolorē eius. aut supponatur calamē
tum etritus aut farina seminis lini cum sale
mixtis. Et de qferentibus cū pprietate ē co
medere taraxacon aut cicoreaz et carpobalsa
mus sumptū euz uino ualet multus. Et ualet ti
riaca et meridatū Auic. tñ dicit qz si dolor
magnificet qz demz triaca rubele que infra
in punctura rubele dicet. Et ex qferentibus
sunt pillule de terbenina que sic sunt. R. ter
benine armoniaci. et storacis ana. partes
equales et dof. est tres pillule omni mane do
nec sanetur. Lacerta uero cum mordet quam
imprimis maliciaz et amigdale amare etrite

uel masticate supposite ualent. Reptur ante
alia lacerta breuior lacerta cōi que est multū
uenenosa et simit ueneno salamandric. Et ei
et mltū sitat sz non tollerat ignē sicut salama
dra. Salamandra enim sicut dicit gal. primo d
qplombz si in igne paruo spacio moret ignis
nō efficit in ea operationē sed si spaciū eius
in eo prolonget adburit Et hinc apparet nō
fore neqz qz extimāt quidā ut dicit Auic. qz ip
sa nō adburit et qz si prociēt in larē ignis ex
tinguit ignē Et multomin? ē neqz quod dici
tur qz ignis nutrit salamandrā. Et morsu sa
lamandre et lacerte ei similis accidit in capi
te dolor et inflamatio fortis. alia littera hz in
corpore et utraqz uerificat. Et hoc iō accidit
quia uehemēter alterat ad malā qplōne cali
dā Et qz sua caliditate uehemētē facit enapo
rationē ad caput et inflamatio et dolor pēpue
in eo sentiunt. Et inde accidit tenebrositas
in oculis. Et dicit Auic. accidit grauitas in
lingua et punctio in ea. ymo ut dicit alij intume
scit lingua et apostemat. ppter multas materi
as et multos uapores qui sursum ascendūt quo
rum portio in lingua remanēs pungit et apo
stemat ipsam et portio dirigit ad nervos qz
paleis accidit et stupor et tremor. Et dicit A.
Quz accidit nigredo in mēbro morfo ppter
adburitiōne alicuius et accidit illa nigredo fm
figurā rotundā qz illud uenenū equaliter in
oēz circunferētiā agit. Et quz accidit ca
et. i. qz dentigrati ē et corruptū. Cura horum
morsu perficiat ligatura factioe scarificatio
ne et attractiōne ueneni ad exteri? ut in alyz ē
dictū. Et ex superappōnēdis loco propius
in hoc ueneno ē ruta et pprie agrestis. Et de
apropriatis sumēdis ab intra dicit Auic. est
resina ex quacūqz pino sumpta cū melle et bi
ba et uinū decoctis camepitheos Et dicit A.
cure et cura catariidā quare uenitū medicine
infrigidatēs et dūctatēs. Et lac multociens
sumptū et pprie uaccinū illico cū multū fuerit
Et pot? sit iuleb cucurbitinū i. uisolatū cū aq
frigida. Dicit Auic. Quidā dāt ranas deco
ctas ad comedēdū et i. eaz ad bibēdū et ēpla
strāt et cū carne eaz Et si hz facit d. restudi
nibz capēstribz et marinis. Et quidā exhibēt
ad comedēdū epar porcini i. aprini cū aceto.
Dicit zoar. dicit qz ex comestioe lacertaz. i.
cōiuz accidit tyrofan et est species porcoruz
Et cura est sumere tyriacā magnā Et subdit.
proprietat lacertoz ē qz si qz sumperit cas
aut biberit de aqua in qua fuerit mortua ma
gnū corpori infert nocumentum. Et di
xit. euz cū in mazasem. i. in hospitali acci
dit qz in aqua quam bibebam percipiebam
odorē oribilem et omni die mihi uidebatur
qz multiplicarem quare ordinauī et feci ho
minē quēdaz intrare puteū ad uidendū quid
esse posset credēs qz aliqua reptilia in eo ce
cidissent et ille quēstor inuenit lacertas mul
tas mortuas ps quaz erat dissoluta et ps nō.
nū timens ne inde posset hēre nocumētū in
cepi bibere de triaca et recepi de ea pluribz
uicibus et sic euasi ab eo grātia dei. sz tñ post
longū tempus oruz fuit mihi pustula super
puncta nasi ad modū granuli et ego supposui

de triaca eo qz
nola illuc ex pul
perat? fuit ab
dicim pediculi
qz est animal mū
cū qz est simi
pectore et sub as
Auicena nō conu
morsus eius. Et
andit nec uidet
tes. Et dicit Auic. dicit
urnaz et per nare
pp subtilitates et
uenenū eius est
tū. Et dicit Auic.
dit. et possibile est
eis in puin? succ
his et res infrigi
dēis exhibet lac
eribitū frigida
xit Auic. qz fere
mucilago psu a
carbide et citruli
et ferentibus euz
et sedaria locus
ganaz et postea em
locus limat cum
et fndat rubeo.
bū. 4.4. pēbz ex
qz est palui uni
amertora et qz
et ambulat ad pos
positio. i. qz in i
uenenū quoddā
et sedatū statū. i.
i. qz bibiū aut
est emplāre locū
Auic. dicit. qz
qz aceto. Et
hui et est dicit
in ueneni. et pp
pediculi uulnē
tio corum. Et ei
morsus. et ut dicit
reuenofas sine
cū oleo uulnē.
us mor. i. uenē
mū. Cura tñ mo
suis pēctoz. dicit
morsū in uino
eius qui biberit
lum et mel et mē

Capm 21^m. de ran
b
dū
asp
gr
euler penetrabil
timatē obsecr
ceres. Et de b
an. malia qz ipf
eetra quod pos
frigidat. i. del

de tiriaca eo q cognouit q erat de huius uene
nosa illuc expulsa a natura et q humor ille ge
nerat? fuit ab aqua lacertarum predicta. Dacta
dicitur pediculus uulturns. Et dixit Aaron
q est animal minus simile pediculo. Et di
xit q est simile pedicul? qui generatur in
pectine et sub ascelis. Et pp sua putredine dixit
Amicena no canetur ab eo et fortasse no uidet
morsus eius. Et dixit Aaron quid morsus n
audire nec uidet et facit motus sanguis adbur
tes. Et Amic. dixit facit erupere sanguine per
urinas et per nares et per anus et per uomitum
pp subtilitatem et acuitatem ueneni eius qm
uenenatus eius est uehemens caliditatis et siccit
tatis. Et dixit Ardo. facit squinantia et occi
dit. et possibile est q non occidat si medicus
eis in putin? succurrit et dat ei lac nomen m
suis et res infirigidantes et huciantes. Et Ju
dens exhibet lac cum aqua calida. Et quidam
exhibent frigida ueniosa et butir? recens. Di
xit Amic. fert ei portulaca et succus eius et
mucilago pily aqua endiuie uel lactuce et cu
cubite et citruli et reliqua exinguentia. et de
ferentibus eius pprietate est terrasiligata
et zedoaria locus aut morsus scari ficetur et su
ganur et postea emplentur eius solario. dixit A.
locus linat cum bezabar et cum succo lactuce
et sandal rubens. Est aut dixit Amic. uermis
bns. 44. peds ex oi latere. 22. et logum ei?
qns est palui unius. et quadoq ambulat ad
anteriora et qns queritur dispositio eius. f.
et ambulat ad posteriora uel qns queritur di
positio. f. qz in se queritur et qglobat et bz
uenenatus quoddam cum quo accidit dolor pa
et sedatur statim. et flos affodit est tyriaca ei?
f. eius bibitur aut emplatur. dixit dyas. cura
est emplare locus cum aceto sale et melle. Et
Amic. dixit. qns sufficit administratio salis
eius aceto. Est et ali? uermis dicitur porc?
luti et est ut dixit Ami. bns multos pedes acu
ti ueneni. et pp sui acuitatem est in iudicio
pediculi uulturns et uespargum quasi sit in me
dio eorum. Et cura eius est scari ficare locu
morsus. et ut dicitur. 20. continentis appone
re uentofas sine scari ficatione et lim re locum
cu oleo uoluto. Ampli? mte sunt spes uermi
us mordentiu uenenosoz quoz no hemus no
mina. Cura tm morsus eoz simil? e cure mor
sus p dicitur. dixit Plinius li. 29. q. f. o
morsus in uino et lentigines induit in facie
eius qui biberit illud et remediuz est oui uito
lum et mel et nitru.

Capm 21m. de ranis et buffonibus.

U est de spibus ranarū
et e rana magna a qua
buffa dicitur borax. et e turpis
aspectu. uentre habes latum et
grossus et cutē durissimam diffi
cilter penetrabile et color ei? declinat ad ci
trinitate obscurā Et oculi eius sunt ualde lu
centes. Et de buffonib? dicit in de historiis
animaliū q ipsi bz os quoddā in parte eius
dextra quod posuit in aqua feruēt statim in
frigidat eā. et clarū fugat febze quartanas et

reddit gestantē graciōsū et acceptū magnatib?
et cūctis gentib? uerū tamen nō specificat ibi
qd sit illud os. Alij aut dixerūt hoc de lapide
quē dicunt in eo reperiri. Et buffo fugit a ra
dys solis et ideo fm plurimū reperit in locis
umbrosis sub plantis et sub cauidb? in estate
yeme uero latitat in cauernis. et reperit ex eo
cāpestis et nemoral. et uicqz ē uenēosus. f.
nemoral? ē deterior. Et ipi? pp. o. pōit frigi
dā et ipi? uenēnā frigidū. et buffo mediatē ex
piratōe uenēnā inficiēdo acrē in circuitu et
animalia ē q sunt illi ppinā. Et reuoluit mibi
fide dign? q uidit buffonē cū serpēte pugna
re Et post spaciū serpēs fugit et ascēdit sup q
dā piro et buffo iuit ad pū illā et stās aspiciē
bat in serpēte illū et tūc ualde intumuit. Et p?
parui spaciū serpēs ille cecidit de piro sem
morsus. Et ex illa. bora pposuit in corde suo
nō trahere morā in loco in quo cēt buffo. Et
ex dicitis hui? uiri pōt colligi q tūc maxime
ē ab eo discedēdū cū infiat uēer ei? et intume
scit nā tūc cogit ad emi. tēdū de uenēo plus et
lōgi? Et buffo ēt sua expiratōe infiat f. gos
in circuitu ei? et cauernē ipi? nascētes. inficit
etiam radices et herbas qz mordet salua
sua. ipse enim ledit morsus et expiratōe. cū. n.
ac ab eo infect? inspirat. puenit infectio ei?
ad cor et cū sua infectōe et frigiditate uenēo
sa inficit ipm et alterat ēt cerebrū et neruos.
nū succedit stupor Et dicitur qdā q infect?
ē ab eo nō comedat saluā qm ex ocula ppri
etate bz querit ēt cū buffone p quā agēdo ad
dit in robur uenēi ei? Et ed rura opponit ei
cū pprietate. et sumpta ē bezoar ei? et recēta
in ore et masticata resistit q nō noceat impi
ranto aeris infecti a buffone bz comesta plus
ualet. Et si q fuerit infect? ab eo sumat
tyriacā uel mercurium et alias medicinas cal
das cordiales cum uino decoctiōis rure. Et
buffo quidē et rane quedāz male uenēnant ēt
si comedant aut si bibat sanguis earum. Di
xit gal. et ponit. 20. qmētiā. Si quis come
dit ranas. f. malas et buffones corpus ei? intū
mescit qz frigiditate illi? debilitat digestio.
nū multiplicat uentofitas et humiditas etiaz
cruda. unde efficitur sicut ypocriticus. Et ex
inde accidit color terreus morsu ficato calore
Et exinde corrumpuntur humiditates in stōa
eo. nū accidit fetor oris et accidit ei inuolū
taria emissio spmatis mollicans ab il. hui
ditatibus indigestis uap spmatis Et accidit
ex assumptōe sanguis eaz tremor cordis et
sincop morsu ficato calore in corde. Et de ci
to interficientibus collocatur. si nō cito sub
ueniatur cum uomitu frequēter puocato cum
aqua et oleo iterato donec pfecte euomat san
guis ille uel caro qmēsta deū dent medicine
tyriacales et cordiales calide cum succo rure
et ingemietur ut succet et it emz gal. multiplica
et ambulationē ludorez et bainēd tē.

Capm 22m de punctura apum uespaz et scara
bcoz et muculaz et forficulorum. et.

Pes cum pungunt dimit-
tunt aculeum in punctu-
ra quoniam subtilis est et oblongus
ut facilius frangitur. Vespa vero
est duarum specierum quoniam una est vespa
minor et ceteris omnibus nota. Et alia est magna
oblonga et similis vespe minori sed est deterior
ea multum. Scarabaeus vero siue calabrones dicitur
sursum sine zamboz sunt animalia nigra no-
lantia sed tamen sonitum facientia in uolatu. Et
musce quedam sunt magne et citrine et quedam
sunt musce cantine. Et sunt formice uolantes et
sunt et quedam alia animalia uolantia similia
predictis ut apyllus. et omnia ista habent aculeum
eius quo pungunt sed non dimittunt aculeum in lo-
co et ideo post puncturam iterum possunt pungere ut
dictum est per apes etc. Et predicta omnia alia
calida sunt et sicca habentia uenenum acutum
in cuius acuitate differunt secundum magis et minus.
Formice enim uolantes sunt minoris acuitatis
et minoris nocuitatis deinde musce et postea apes
deinde sunt uespe ceteris postea calabrones et uel-
ut sunt in malicia uespe magne et sic differunt
in intensione et remissione accidentium et sequen-
tibus ad puncturam ipsorum. omnium tamen punctura eo-
rum sequitur dolor in loco propter malitiam et ponem
calidam et quoniam tamen solent. Et rubet ideo locus
quod me calide sanguine trahuntur ad locum propter
dolores et caliditatem quibus apostematum et tu-
met locus. quod si aliquid plura ex eis currunt ad
pungendum super eodem membro efficitur aliquid in
eo tumor uehementis. Ego enim uidi quedam cuius
facies uespe ceteris multe pupugerunt et tumuit
facies adeo quod erat terribilis aspectus. Ex punctu-
ra autem uespe magne ut dicitur. 20. quoniam tamen acci-
dit inflatio membri. et quoniam spasmus propter edoca-
tionem factam neruis de acuitate ueneni eius et
quoniam subest. id est in potentia nigiladi resolutio mi-
to spiritu animali et accidit debilitas generis
propter impotentiam tollerandi corpus. Et ex pun-
ctura earum que simulant cantaridibus. id est in ma-
gnitudine et fortasse et in effectu licet non in co-
lore quod cantarides sunt uirides et iste sunt ci-
trine. Et in figura simulant plus muscis quam ue-
spis. accidit amputatio corporis. id est in loco pu-
cture et in circuitu quod ad puncturam earum trahi-
tur multa humiditas que expulsa ad superficiem can-
tat ampullas et est in loco dolor multus quod cali-
ditas quam imprimunt est multa et multum trahens et
alteras. Et accidit grauitas lingue quod inflat
ex dissolutis materiis que fluxerunt ad eam. Cu-
ra apes specialiter exigit ut extrahat a loco
aculeus hoc autem facit cinis oleo permixtus illini-
tus et emplastrum aut fermentum suppositum. Et
omnes predictorum puncture curantur si ipsa animalia
quod pupugerunt uel alia de sua specie trahantur et sup-
ponantur. In cura tamen uespe male magne et simi-
liter cuiuscunque alteri predictorum ad quam seque-
rentur accidentia mala est necesse ut scarificet
locus sugatur et emplastrum sicut in aliis mor-
sibus malis dictum est et ut dentur medicine tyria-
cales et cordiales deinde alterentur mala propter
eum infrigidantibus et humectantibus. Reliquarum
uero puncturarum dictarum expedit ut sedet dolor
et prohibeat tumor et apostema. Dicitur. 21.
Epithimet locus cum aqua decoctionis malue

solari et citrinorum. Dicitur. 22. al. gentil. quod citri-
li sunt mirabiles cum proprietate que est in ipsis. Et
malua quoniam cruda teritur et misceatur cum butyro et in-
ungitur ex eo non nocet ei. Et si ponitur super
puncturam auferit ardorem et dolorem. Et de miris
gantibus dolorem est positum membrum punctum in aqua
calida et teneatur in ea per horas. deinde subito per
mutetur ad aquam frigidam salisam uel in qua sit
dissoluta sal permixta cum aceto paulo quoniam alte-
rat malitiam et ponit calidam et prohibet tumere locum
Et emplastrum ex lentibus decoctis in aceto simili-
ter operatur. Et sicut operatur lentibus aqua cum
aceto supposita. Et ex eis que ualent cum proprie-
tate sunt folia albedorogii cum desuper fricantur. Et
cum punctura uespe fricatur cum folijs pilocaracte
recedit cessat dolor statim. Et ex eis est stercus
erici dissolutum cum aceto et suppositum. Quod si
sedato dolore tumor uel aliquid in loco rema-
nerit supponatur si membrum quousque. Et folia lau-
ri iuxta supposita resoluunt illud. Si uero ali-
qua mala plerumque in corpore remanserint cali-
da curetur cum infrigidantibus. Dicitur. gal. bibant
sucum lacuicay et similia herbarum frigidarum. Di-
xit filius. Desuay quod balsamita habet proprie-
tatem quod si humectatur ex aurum cum si rupo
acetoso facit cessare dolorem etc.

Capitulum 23. de punctura aranee et rucele.

Ranea est animal notum.
Et est ex ea quia
et magna. Et est ex ea alia alba.
alia subalbida. alia nigra. Et quod
magna est et nigra est uenenosissima
ma. Ego uidi quedam libardum florere in hospiti-
no corone qui quedam aranea nigerima et
magna habuit lumine cadele. Et quoniam moras in lo-
co olfecit sumum illi aranee et statim incepit ob-
bilitari et incurrit lipotomia et tota nocte pas-
sus est pulsus cordis et cecidit pulsus eius ita ut
uix perciperet. Et curat fuit cum tyriaca dynamis
sco et pulvere zedoarie mixtis. Rucela ue-
ro est animal paruum simile aranee sed non est
longorum pedum. Et dicitur filius patriarce quod est
spes sunt multe. nam quedam sunt rubee et accidit
ex eis paruum dolor. Et quedam sunt nigre
et accidit ex eis magnus dolor. et pruritus in
loco et tortio et fluxus uentris. Et quedam
sunt stellate habentes supra dorsum linea-
tiones lucentes et equales et ex eis accidit
dolor uehementis et orpillatio et grauitas
capitis et mollicatio uehementis corporis et
ex eis sunt quasi pilose croceae et accidit ex
eis dolor uehementis in loco frigiditas in cor-
pore horripilatio tremor et sudor frigidus et
secus uocis inflatio uentris. et uisus spiritus
et multum uisus urine. Et uenenum quidem aranee et
rucle numeratur inter uenena frigida. uenenum
ue. enim rucela est longe deterius ueneno ara-
nee. Et ad puncturam siue morsum aranee ut dicitur
20. quoniam tamen sequitur frigiditas extremitatum
et inflatio in uentre. et erectio uirge et horri-
pilatio. Et sicut dicitur. 21. quod accidit uenosi-
tas plurima in uentre per uiam indigomus et re-
missionem caliditatis nabis in ipso ex qua cum
descendat porro ad uirgas inflat eas et erigit

Et frigiditas extrematur accidit reuocato
ab eis calore nali et mortificato pp frigidita
tem ueneni eoz. et est euz horripilatione. f. n.
neza. f. qm dā leuis tremor sicut accidit aliq
bus post cibū maxime teporib⁹ frigidis. Ru
tele nero sunt fortiora accidentia et hui. nar
rat multas fore spēs eius s. de hoc non est cu
randus. Et accidentia eaz sunt q locus aposte
matuz et tumet pp cursum mēz ad locuz dolo
res. Et est locus in primis horis rubens pp
sanguine illuc pcurrentē de nū ut plurimū age
latur sanguis et locus fit uiridis. i. liuescit ex
mortificatione illius sanguinis. Et sentitur
in loco pruritus. f. nō uerus ymo est quidam
sensus malus ex qmā qz pūissima solutio
ne qmūitatis quas efficit frigiditas ueneni
corripendo. Et hic sensus similat sensui pru
ritus. Et dixit Auic. qz extenditur iste sen
sus usqz ad crur per extensionē frigiditatis
illius pp cuius frigiditatis extensionē in to
tus corpus accidit frigiditas in locis neruo
sis et ossib⁹ semp et pprie in eis que sunt sic
gemma et alcatin et dorsū et spatulē et infrigida
tur corpus et tremit et orripilatur. f. non uera
orripilatione. Et accidit ex illa mala compo
ne frigida dolor uehemēs et inde ex dolore
inglie et citrinitas coloris resoluta et mortifi
ficato calore nali. Et ymaginatur patiens q
ambo oculi sint hūdiōres q sūero et distillant
lacrimę guttis frequentibus. Et hoc debilita
ta qmūa uirtute oculoz que nō pōt qtinere
hūditates que multiplicant in cerebro pp fri
giditatem et discurrunt ad oculos. Et sentit in
inferiori pte uentris et pprie ppe peccinē
sicut cūo et inamitio. f. sicut uacuitas sequens
ad eūatōnē. incipit enī nā expellere hūditate
tes qgregatā per supius et per inferi⁹. Et qz
appet in illa mū q est sicut tela aranee. f. mū
flematica sua uiscositate ptracta a uentositate
dissoluit in modū tele aranee. Et fortasse est
pprie tela aranee pcedēs fin similitudinem
eius q dicitū est de uestigis canū euenientib⁹
in urina mortū a cane rabioso. Et accidit in
guinib⁹ et testicul inflatio pp hūditates ad
illa fluentes et iūcturis accidit qfractio. sicut
spasmus quaz fortitan dilatio nō equatur
f. qfractio qz postq sunt qtracte nō possūt
bene extēdi et accidit dolor oris sūaci et nau
sea pp hūditates que in illo inuiscantur. Et
emittit sudorē frigidū debilitata contentiua
mēbroz et dñante in exteriorib⁹ frigiditate
et expmēte hūditates eoz que fluūt in sudo
res. Et fortasse caput incurrit dolores sicut ē
dolor capitis patiētiū bursen. i. apostema
pleureti cū in quo accidit qz dolor capitis
cōitate uapoz. Et dixerunt quidā q accidit
faciei citrinitas et corporis grauitas et urī
ne motus enī fortasse alociat punctura ut qn
qtingeret aliquid colere emitti in ea. ut pluri
mus tū accidit fluxus urine debilitata qnti
ua uirtute uestice. Et qz egredi ē euz ea sicut
arana suple uel rutela. f. simulacra eius. In
ueniunt alia littera que dicit uere motus. i. uē
tis cui rē. que ē pōt saluari. Et accidit ner
uis et genib⁹ et pectini uel pectori tensio ne
bemens a frigiditate congelante et exicante

et similiter in stomaco et quādoqz extēdi nē
ter mult plicata in eo uentositate et lingue
accidit abrenatio ppter spasmū ei⁹ et retēro.
ei⁹. f. in ore qz nō pōt extra mitti. Et ppter ea
alī in tāta subtiliat uox ut uix audiat. Lu
ta morsuū siue puncturaz aranee et rutele qz
tū ad intētiōes curatiuas similis ē cure ser
pētū morsus. Dixit. n. Auic. q in cura eozū
itep administrat eā uis d attractiōe et succō
ne. f. modis pdictis cū scarificatione loci et
omnib⁹ modis pbiuōis qsolidandi ei⁹ et
attractiōe per linimētū et emplā et epithima et
de hys ē aspersio siue linio loci cū succo rute
ut dicit. 20. qtinētis. Et Auic. dixit cū aqua
calida cū sale mixta. Et qn dolor ē uehemēs
oz ut sedet. Et de sedātib⁹ ipm ut ibidē dicit. et
dixit et Auic. ē intrare frequēter balneū. ipz
enim et tina sunt ueloci sedatōis doloris co
rū. nā cū ipsi ponuntur in tina sedat dolor eoz
et cū egrediunt ab ea redit quare oz ut balne
ent omni hora. Et de appropriatis ab extra ē
emplm de cinere calido. cū ficub⁹ et sale. Et
de expertis bonis ab intra sumēdis ē sumere
aristol. 20. et ciminū cū uino limphato euz. aq
decoctionis nucū cipressi Aut. 3. 14. aristol.
dicte cū uino decoctiōis gēciāne et mētastrī.
Et oz ut eoz corpora calefiant qtime et de
eis ad bibēdū uinū puz aut ruita cū cipressi
eis cū uino ad potandū deī. et ingenū fiat ut
sudet. Et itez ex expertis aplicādis exteri⁹
ē serpilū quū superpositū et emplm ex cine
re ligni fici cū uino et sale. Tyriaca que uenit
morsib⁹ rutelle et aranee scorpiōis stellōis et
similiū. dixit Alimā. ē bec. 13. inglie. 3. v. dan
ci cimini añ. 3. v. seminis iunperi gallaruz ci
pressi añ. 3. 14. spice baccarū lauri aristol. 20. et
de. carpopalsami cinamomi gēciāne. seminis
tri folij. seminis apq añ. 3. 14. mellis qd sufficit
dof ei⁹ ē ad qritatē nucis cū uino ueteri et.
Dixit Plū. q aranee in oleo putrefacta sup
posita et linita confert. Et dixit. li. 32. q ca
stozē cū multa ruta sumptū uenit. Dixit.
Auic. q affa bibita et linita qfert morsu rute
le. dixit Plū. li. 20. q allū qfert et eodēmō
curat morsus salangozū qui sunt de spēbus
aranee et solifugozum similiū.

Capitulū. 24. d. pūctura scorpiōis tartarie
et tarantulis.

Apientes antiqui sinu
erūt tres fo
re spēs scorpiōis quaz una est
scorpio cōis de qua intell⁹ euz
absolute pferē. Alia spēs. 20.
qtrinētis uocatur altaria et ab Auic. uocat al
gererari. Et ista spēs ē minor scorpiōe cōi
noro. et ē lōgiōis caude et gibborosioris uen
tris. et nō inueni nec audiū q in nostris par
tib⁹ unq fuerit reperta sed tū in regionibus
calidis habūdat. Et 3. spēs uocatur a Rabi
loco dicto tarantula siue tarantella et ab Auic.
uocatur scbel uel tegebi. et est maior scorpio
ne comuni. Et ut dicunt quidam est in magni
tudine aranee magne habens sex pedes. ex
omni latere tres et eius cauda est sauis exien

sa hñs aculei euz quo pungi. r plurimū gene
rationis eius ē circa littora maris. Venenū
scorpionis ponit frigidissimū. Venenū uero
artarie est calidissimū. tarantule non calidum
Et Ruic. posuit quādā spēm scorpionū uolā
tū qui transeunt cum uento de regione in re
gionē. Et dixit extimaueit quidā q scorpio
nes sunt nouez coloz. f. albi citrini rubei ci
nerici r ferradi siue ferrei r uirides r auri
bñtes nigras candas r coloris uinofi. f. in co
lore utni albi. Et quidā sunt fumosi r ex ho
ruz pessione accidit risus r pñctio rōnis
Et dixit Ruic. q femina scorpionū ē maior
masculo. Masculus enī est extenuatus minu
tus hñs grossus aculei. femina uero est pñ
gnis hñs subtilē aculei. Sequitur aut ad pñ
cturā scorpionis dixit Bazon spasmus r su
pessatio nernoz. Et Serap. dixit. qñz calefa
ctio corporis r qñz infrigidatio r sudor fri
gidus r saltus labij r sincopsis r tumor in in
guinib⁹ et sub assellis r erectio uirge r dolor
pñcture ei⁹ nō qñuuis s; alij quiescit. Et. A.
dixit. accidit ut apostemēt loc⁹ ab hora sua. i.
statim apostemate duro rubeo ppter sangui
nē qui illuc trahit statiz qui ibi r gellat. unō
indurescit r ē rubē in prin⁹. quousq; mort
ficef sanguis deinde uirescit. Et dolor ē pro
tēsus. f. uersus corpus et qñz inflamā. f. loc⁹
pñcture ppter aliqñē hñorē calim illuc de flu
xū ppter dolorē l' inflamā. f. corp⁹ ut dixit.
Serap. Et hoc erit in prin⁹. qñ natura exci
tat calorē r spñritū r sanguinē ut resistat frē
giditati r malicie ueneni hui⁹. Et qñz infrē
gidat. f. corp⁹ r hoc maxime in pñctu cū nō
ualuerit nā resistere sed penetrauerit ueneni
in corp⁹. tūc enī infrigidat corp⁹ infrigida
tiōe maxima. unō gal. 3. de interiorib⁹ ait q
qdā pñctus a scorpīōe arbitrabat se pñctum
fuisse a grandine r tūc corpore frigidissimo
exiit. Et Ruic dixit q ymaginat q corpus
ei⁹ rprimat cū pilis solis. Et ppter bñc cām
accidit eis frigiditas extremitatū r pñtie ca
rū que secunt lat⁹ pñcture. Et subdit gal. de
illo q eiecit sudorē frigidū. facta enī expñ
one in hñditatib⁹ mēbroz r nō qñuēte eas
uirtute pñctū in sudorē qui ē frigidus qz frē
gidā ē ipsa hñditas r frigida ē sunt loca p
que trāsīt. Et accit dolores subito. f. in loco
pñcture. Et sentitur scilicet in eo punctura
sicut punctura acus. Et hoc accidit in princi
pio ppter coleram pungētem que defluxit ad
locum doloris. Et accidit lesio in stomaco
quare accidit tremor labij. f. inferioris qui
significat uomitus. Et uomitus est rei uisco
se que r gellat supra ipm labiū in exitu unō
infrigidatur labiū r ex dominio frigiditatis
in toto accidit tremor r orripilatio. f. non
uicta r ruptura piloz. i. sensus quasi rūpetur
cutis in superficie iuxta oritū piloz. Et dñante
plus frigiditate accidit moli ficatio tot⁹ cor
poris. i. impotentia ad mouz r eminet ingui
na extendente ea uenositate multa generata
in uentre. unō r inflatur uenter r tenditur uir
gi. Et foras se extatatur supra moxum al bu
dombus r pñtie si fuerit moxus in inferio
rib⁹ corporis. r accidit apostemata ascella

ruz marterus malis corruptis in corde q ex
pelluntur ad suū emētorin⁹. Et accidit eru
entiatio plurima. f. qñ uenositas multiplicat
in stomaco. Et ista duo ultima accidentia p
prie accidunt qñ punctura est in superioribus
corporis qz tunc ex pñtuitate ledunt plus
cor r stomachus. Et si scorpio fuerit uehemē
tis malicie erunt accidentia omnia mala uñd
qñ omnia accidentia pñcta supfluit r tūc
tūmū mltuz ita ut in loco puncture sentiat
pñctio sicut cauteris adhaerens r corpus totū
rigores patit euz frigore. Et eleuat sup labi
uiz hñditas uiscosa que r gellat super ipz. Et
currit ex oculis hñditas deit⁹ r gellat lippa
in angulis eorū. Et cadit alteratio forme et
efficitur in forma cacecie r egreditur anus
qz moli ficatur r inflat priapus. Et rignofit
tur lingua r strident dentes. Et qñz rponunt
quidā dentes supra alios r nō apium r est si
gnificatio mala r spasmēt mēbra postera
ta r moritur. Et gal dixit r pñtie ab Ruic.
q si pñctio scorpionis inueniunt artarias ac
cidit sincopsis qz cito dirigitur uenenum ad
cor. Et si inueniunt neruuz accidit spasmus
qz cito dirigitur ueneni ad cerebr⁹ p neruos
Et si inueniunt uenas accidit putrefactio. f.
in sanguine epatis r uenaz. Et zo. cōtinētis
ponit auctoritate galij q qñ moxus scorpīo
nis fit in neruo uena ut artaria accidunt acci
dētia uehemēter mala. suple s; si accidit in en
te ut carne nō sequitur accidentia sic mala. et
plurimū rignit ex hac punctura liberari sic
plurimū rignit ex illa moxi. Et fm plurimū
in loco puncture anus rignit foras. s; fm
quosdā qui extimant q quidā scorpiones ha
beant duos aculeos aliqñ duo inueniuntur fo
ramina. Et gal. quidē 3. de interioribus cō
siderans pñctatē huius puncture r intensio
nez accidentiū sequentiū ad ipam admiratur
Et dixit in scorpionib⁹ r alijs minutis repti
lib⁹ aliqñez mordentib⁹ uidemus mēbz mira
mutatione mutari. r si substantia que pñcti
ab eo fit pñctima s; tñ qz quedā reptilia euz
ore mordent r ore ueneni pñctant arbitra
mur utiqz ipm aliqñate esse quāritatis. Aeu
mē aut caude scorpionis qz ado tenuissimū ē
nullus pōt r siderare ipm aliqñ foraminis
hēre nō necesse est ut credamus in cauda esse
ueneni aut hñorē pñctis qñtatis maxime
tñ uirtutis existentē. Cura puncture scor
pionis ē si pñtie cure moxū animalū uenoso
rū in pñctio penetratōez ueneni cū ligatura
stricta illico facta et emplatione ibi dicta. Et
locus carasset et sugat sicut ibi dictū fuit. Et
de meliorib⁹ rebus ē ut cauterizet cito aut
superponat emplā acuta calida attractiua. Et
dixit Ruic. sint ex medicinis subtilib⁹ ueloci
inflammatiōis et d' apozpziatis sunt sicut asa
et aleu et pñctis r cinis ficus et elaceterium.
ymo dicit q semen cucumeris asinini manu
retētū aut colo suspēsum x b. bet a puncturis
scorpionis r morib⁹ omniū uermū uenenofo
rū. Et dyal. dixit q sulfus r resina sunt bona
uale cū aceto emplastrata Et mox. nā si ca
cū melle r porri ē emplā. Et dixit. Job ni
tus si quis unperit manū suā ex succo porri

et tennerit scorpionē in manu etiā si scorpio
momorderit nō nocēbit. Et dixit. si quis in
unxerit manus suas frequenter succo caulium
ita q̄ multoties desiccetur sup eis si tenuerit
scorpionē in manu etiā si mordeat euz nō no
cebit. et ex appropriatū est emule radix p̄trita.
et cuius si quis habuerit radicē emule super se
scorpio nō nocēbit ei. Et ex eis est dixit. A.
qm̄ scorpio ip̄e p̄tritus est de emplis bonis
et cauda eius itez. Et hoc dixit de cauda q̄
quidā dixerūt q̄ qm̄ scorpio supponebatur
debebat abscondi cauda eius qm̄ nō optet ut
abscondatur. Et itez planta que dicitur planta uel
berba scorpionis. Et ego puto q̄ sit berba
cappucia q̄ fert pp̄ similitudinē quam h̄z cū eo.
Et dixit q̄ mus euz finditur et ponitur super
puncturā scorpionis iuuat in unitate. f. omni
us sapientius et omnes queniunt sup iuuamto
eius. Et f̄m quodā est p̄pria tyriaca sp̄ius.
et rana sili facit. Et plinius dixit q̄. 22. q̄
tus ranaz q̄ fert euz uino bibiti. Et lac ficulū
immaturaz castoreū et Anacardus et hic est
optimus sedans dolores. et albedoragi est de
epithimantibus bonis et est sedans dolorē sta
tiz. Et Serap. dixit q̄ homines regionis ly
nai dicunt q̄ si quis comederit basilicū et co
dez die p̄cussus fuerit a scorpione nō euadet
mortem. Et ex conferentibus est fasilicus
Et sal urine ē ex medicinis post quas nō est
inuamētū q̄ ē ex potentioribz. Et quidā per
sal urine accipiūt urinā et ponūt in eā de sale
et liniūt et fricat locū cū ea s̄z alij et meli⁹ acci
piūt urinā inueniunt colericū et proprie cam q̄
mīxerit ieiunus et decoquit eā fere usqz ad
q̄sumptionē et adheret ex hoc parietī et fundo
uasis salsedo quedā que debet accipi et super
poni. Et alij addūt cū illa urina d̄ sale et deco
quūt similiter. Et sal quod remanet ex liliūo
fortissimo similiter decocto ē potentissimū te
nens locū cautery Et ex sedantibz dolorē ē re
nere mēbz p̄cussū super uapozē aque decocto
nis camomile cū pici sup lapidē ignitū. Et
sit ingenuū tuū ut calefiat corp⁹ omni mō et ut
ludet ponēdo ip̄m in aere calido in cubitis.
et stufis et iuxta ignē calidū cū appropinquet
mēbz p̄cussū quātū pōt. Et prohibeat a sum
pno omnino et comedat alia cruda et cocta
cū pipere. et bibat ex medicinis calidis simpli
cibz et ppositis. Et de appropriatis simplici
bus sunt zinziber zedoaria cordamēti calami
tū rasan⁹ semē basilici bacce lauri et aristol.
Et yringi desiccati et puluerizati bibiti cum
aqua calida iuuat ualde statim. et serapinū bi
bitū cū uino cocto subito q̄ fert. Et abrotanū
et gentiana ē ultimū remediū pp̄rie qm̄ bi
bunt ex ea. 3. ii. cū uino acuto subtili et semen
lapacy acuti bibiti cū uino confert. Et absin
thiū ut dixit Serap. 2. m. Rasis ē mirabile in
hoc. Et dixit 2. m. dias. q̄ semē acetose bibiti
cū aqua et uino cōfert. Et si bibat ante p̄cussū
rā nō nocēbit ei p̄cussura Et dixit q̄ semē et
flos affodili cū rob bibiti iuuat ualde. Et di
xit q̄ amoniū cū ozimo. f. flumali emplacū cō
uenit. Et dixit plin⁹ q̄ si q̄s dixerit in aure
asin⁹ se percussū fore a scorpione trāsibit
malū prouin⁹. kiran⁹ uero dixit q̄ percuss⁹ si

nabit et asin⁹ moriet. Et dixit Aul. q̄ p̄scos
oēs et ius eoz queniūt. Et Plin⁹ dixit li. 32.
q̄ p̄scis mul⁹ q̄mestus et illinūt ualeat. Et pi
scos salū ualeat int⁹ et extra. Et dixit Serap.
2. m. Rasis. q̄ p̄p̄e sardille. Et dixit Plin⁹. li. 22.
q̄ ualeat linapis cū aceto emplata. Et de p̄po
sitis ē tyriaca magna meridia dyatesferon
esdra dyasulur et similia cū sumunt cū uino
decoctis rute karui ameos feniculi cordu
meni et similia Dixit gal. et ponit. 20. q̄mē
tis. Quidā puer fuit percussus a scorpione et
fricauit locū p̄cussū cū basilico ozulū et co
medit ex eo et cessauit dolor. Et de q̄ferentibz
p̄positis ē tyriaca de asa posita. 20. q̄mētis
et ē ab Aulic. que sic fit. R. alleoz et nucū an
partē. i. folioz rute sicce affe et murre an p̄tez.
S. q̄ficiant cū lacte. dof. 3. ii. cum uino puro
Et R. abidē Probaui h̄c medicinā et in
ueni expertam. R. alleoz mundatoz. 3. v. nu
cū. 3. r. ase. 3. i. Et totū sit dosis una Et post
mediā horā bibat rotulū. i. uini puri et postea
aliū rotulū uini et tūc cohoperiat se bñ et puo
cet sompnus quia liberat patientem cum mul
to sudore. Et si necesse fuerit mane sequen
ti floborometur. et hec necessitas potest esse
aut quia sanguis eius plurimum calefactus
est a medicina aut quia ueneni sparsus fuerit
Et si alij necessaria fuerit euacuatio tunc de
hoc medicamē. R. turbic castorei cor tūcū ra
dicuz capparis aristol. p̄p̄erri a n. p̄tes equa
les q̄ficiantur cū melle. et dosis sit. 3. ii. cū u
ino puro. Dixit dyas quod spina alba siue ra
mis siluestris si tenebit in manu ab illo quez
scorpio momordit nō dolebit et cū eiecerit eā
statim redibit dolor. De p̄cussura ho artarie.
dixit Aulic. n̄ curat patēs in illa hora q̄ n̄ p̄t
pit inde nocumētus s̄z postea mane sequit aut
post. Et deinde accidit angustia. i. inquietu
do et alteratur color. f. ad citrinū et q̄z acci
dit yctericia. quia ex mltā caliditate hui⁹ ue
neni exacuatur colera et multiplicat et sp̄gitur
ex ea ad sup̄ficiē corporis et tingit eā suo co
lore citrino. ul⁹ fortasse dissoluit aliq̄d flegma
quod fluēs puenit ad porū felleū et opilat euz
uñ sequitur yctericia. Et apostematur lingua
fortia ex hūiditatz dissolutis ad eaz infla
mentibz et replet lingua et ingrossat. Et ulceraē
locus puncture pp̄ acuitates ueneni corūp̄en
tis. et mingit sanguinē q̄ multūz subtilatur et
mouetur et motus ei⁹ est ad mas urine et exi
euz ea uel fortasse ēt colā nō potens transire
usqz ad chistim felis uadens ad uias urine
uulnerat eas uñ fluit sanguis. Et q̄z retine
tur nā. i. uenter et hoc qm̄ nō transit ad ipsum
colera stimulan⁹ expulsiuaz intestinorum. Et
fortasse quertitur cē hōis p̄cussū ad p̄dionez
et tūc incipit cū pulsū cordis et h̄ncopī. De
cura dixit Aulic. nō oz ut negligat p̄pter leui
tatē sensus lesiōis ei⁹ in prin⁹ qm̄ ē mali ue
neni. Et post curationē illā dictā de ligatiōe
et suctione dixit Aulic. Melior cura est caute
rizare locū et sumere i potū aquā lactuce ama
re aut taraxacon et simulū ut pūpinelle cico
ree et uincetostici siue q̄solū minoris. et om
nia exunctiua queniūt et p̄p̄e cū forū sit inflā
matiō cū aqua ordet et sepe riuue. Et de apo

exerece pueri ad
mentu ut moriamur
one r tunc pteue
r p mibus pteue
erabit ex spali mō
et quē habet infice
puncti ut in eo figa
in illa dispōne per
punctus fuit uel il
disponit al' pāges
siderat species me
in caplo ei' non
illis Et ego puo
ut supra ps. dixit
spēi scorpionū seq
Ritus. f. qūz et p
in omni infectōe
upto. Cura est
aliter cure rucle
etōe ad exteriōra
tyriacallū suprad
pūcture ē fūcia
f. i. s. r. aqua cū
cū aqua r cinere
f. i. s. r. Et det tyria
tami aut poly. aut
uenenū in corp' pe
ut soluat ueter et
recalitate in b. Et
ze empl' et suppo
nulo pungenium

uaticia uenēosa.

edā animalia aqua
ca uenēosa que
liqū pungeno le
lis ē cocodrillus
ne accubās animal
pascat de quo di
citur a uenēosū
s ab eo cū regimū
si qūz s' ille mor
b' appropriatis ci
r r cū dīlūngit
pe cerui anferis
qūndē cocodrī
ei' Et ex dictis
ē animal marinū
uo dicit q' pascit
hētes cū quib' cū
rūne et effodit eas
pūlnere ei' Et ei'
p. Et de appropri
ū salure r aceto
emplanis r tyria
Et albedosog. cō
ex eis ē scorp o
na. Et accidit ex
uomā corum ue
al. pūctat uen
ua mīstatur ei' r
et apūcti. Et
cocodrī. s. bīqz
tū cura rucle. r

20. quidem pūctū dicitur q' omnibus mor
sib' animalū marinorū ualeat salur uinū sup
positū solū aut cum cera r cepe r salua do
mimo. Et lauetur morsus cūz urina infantū
r baurach. Et ualeat terbenina supposita et
curo trille piscis uel murene que a quibusdā
dicitur spens marinus r trita supposita us. r
auellane similit' supposita postq' masticantur
r precipue si super bibitur absinthiū cūz uino
limphato cum decoctōe saluie. Et ex eis ē ra
na quedam tubca maligna inuadens animalia
peranseuntia ut mordeat ea. Et si nō pōt mor
dere influat ad ipā sicut buffo inflatatione
noctua. Et accidunt ex morfu eius apostema
maximū in loco ex multa mā illuc corrente p
intensionē doloris r qz est perimi ueneni ac
cidit ex morfu eius pācio uelox. Et cura si
qua est in morfu eius est cum tyriaca r simi
lib' medicini's bezabaralibus. Dixit Plin'
h'. 20. q' spiliā pāpue ualeat morfib' omniū
aquaticorū animalū. Et dixit Serap. secūdū
dyal. q' alleuz cum solis ficus agrestis r ci
mino emplauis us morfu draconis marini r
dixit q' decoctio saluie us morfu trigonis
marini rē.

Cap. 26. de serpentibus magnis et draco
nibus.

De draconibus

tribus sunt quidam imense ma
gnitudinis. Dixit. n. A. q' minor
spēs draconus est enqz cubito

us magni sunt triginta cubitoz r supra r
sunt draconū duo exili magni r sub mādibu
la inferiōri est emīnētia sicut mētus r sunt ei
dentes plurimi. r bī q' dracones multiplican
tur in pūbus nubie r indie. s. indi sunt maio
res r sunt magni ualde r hnt facies citrinas
r nigras r super eis sunt ora uehementis
amplitudinē r sup alia cohopiūt oculos eoz
Et sup colla eoz sunt squāmē r in omni man
dibula sunt tres dentes. Et dixit Auic. dico
q' iam uidi quēdā huius generis sup collam
cuius in latitudine descendente erant pili gros
si. Et itaz uerificatū est q' in regionibus alijs
ab india sunt dracones magni. Et Ageli' q
dem refert libro. 5. qd reperi scriptaz in hy
stors reliquorū bello pmo punico atillū re
guluz r fules in affrica castris apud bagardā
flumē positis plū grande atqz acre aduersus
unūz spēntē in locis illis stabulantē inuitate
immanitatis fecisse. Lūqz magna totius exer
citus r flicione balistis atqz catapultis diu
oppugnatum eius inter fecit longuz coriū pe
des centuz r uiginti remānē. Et quīl. dixit
fui in episcopatu mediolani cū dño Martino
de laturre quē curabaz de debilitate neruoz
r stupore. Et qdā ei' castaldus dixit ei' et mi
bi uultis ducam uos ad locum in quo uidi
manus miraculum q' unquam uideritis et
dixim' sic r iuim' cū eo r cū quibusdā alijs
dominib' r duxit nos ad quēdā locū desertū
in quo maxima maceries lapidū fm longitu
dine facta erat. Et dixit ille castaldus cū mul

tis alijs hominib' q' breue tēpus erat q' uis
rat in loco illo unū spoliū serpētis cui' longi
tudo p bonā mēsurā ad sui cubitū erat trigin
ta cubitoz r uidebat in spolio ipsius os ma
gnū intū q' puer quindez ānozū intrasset p
ipm. Et hōies qui cū eo erāt r hōies de pza
ea uerificabāt hoc. Et ex hoc apparz q' serpē
tes magni r dracones pnt reperiri et in alijs
regionib' a predictis. Et masculi quidē dra
conū sunt dteriores feminis. Morfus quidē
draconū dicitur nō nocēt cū uenenositate sed
solū per uinū quod mordēdo inferūt. Et ut
dixit ex morfu eoz in prin' accidit dolor par
u' deinde inflamat loc' r acut' dolor. Et cu
ra uulnēuz morsus est sicut cura aliorum uul
nerum malignorum rē.

Capitulum. 27. de hys que sumuntur ex ani
malibus que sunt uenenosa.

Antarides

uolantia comedentia flores r
herbas. Et sunt uenenosa quo
rū uenenositas magis apparet

in caput' alis r pedib' eaz. Ideoz cū ex
bibent interi' ppter aliquā curā preceperūt
antiqui sapiētes abscondi r pbiat eaz capita
alas r pedes. Et cū sua uenenositate sunt can
tarides calide in 4. gradu et sicce in 3. qua
re sunt mte acutatis. r habēt respectū ad in
strumēta urine pzie ad uescicā quare sūt diu
retice r multū urinate. Et putāt quidāz q'
inimicitia que ē inter eas et mēbra urinālia
manifestet nō solū per assumptionem ipsaz in
erinfecus sed etiā per aposiūones eaz in em
plastris exteri' in qūqz parte corporis apo
nānt. Et ego plures uidi hoc in appositō
ne eaz supra cutē capitis. uerūtū fortior ualē
ē. qn' sumunt interi'. Dixit. Auic. Cantari
des sunt acute mordicatiue mortificatiue. f.
ut quidā exponunt habētes uenenositatē. Et
accidētia ad ipsas sequētia cū interi' sumunt
ut ponit. 20. pūctis sunt ulcera oris r guttu
ris. i. meri. r dolor r inflāmatio in eis et in
corpore toto. Et tumor corporis r dolor re
nū r uescice r ulceratio in ea mīer' sanguinis
et pūctio rōnis. Et Auic. dixit. faciunt ac
cidere puncturam r dolorem in membris. f.
per que transeunt r omnino dolorem exten
sum ab ore usqz ad pectinem. Et ē dolor i ste
corrosiuus mordicatiuus. Et cā ei' est ipaz
acutitas cūz qua pūgunt r mordicant r infla
mant os meri r stomachū. Et pp inimicitiam
quā hnt ad instrumēta urine dirigūt ad ea
inflamando sua caliditate mēbra omnia per
que transeant r mordendo ea. uñ extendituz
dolor ad pectinē r loca uescice. Et qūz ulce
rant eam ulceratione dolorosa apostemate. i.
pducēte ad apostematōez ex cōcursu mēp ad
uescicā pp dolorē sue ulcerationis. Et qūz p
uiam cōitatis extendituz dolor a pectine h'p
ypocōdria r anchas r genua r ex ulceratione
accidit mīctus sanguinis r ex defluxu mēp
apostemat' qūz uirga r pecten r ptes in cir
eunt. Et ex punctura r mordicatione facit

stingere eunt omni simplici eis ad usum adum frē:
quenter. Et cum uile mingere nō pōt pp opī
lationē meritis ex apostemate et qñz minge
sanguinē et frustra sanguis cū dolore uehemē
Et qñz accidit cū hoc solutio uentris cū abra
sione intestinoz. et hoc qñz ptingens q pp ali
quā cām portio eaz aut mēz acutaz dirrige
retur ad pres intestinoz ptingendo ea. uñ qñ
quitur disinteria. Et accidit qñz pmitto rō
nis pp magnis effumationē quas efficiunt in
di solueno hūiditates corporis. Et qñz acci
dit sincop qz multū de spiritu resolutū pp ip
sū uenenositates et caliditates eaz inflamātē
Et pp uehemētiā doloris pñernentis uirtu
tes. ideo qz cadit patiens eaz surgit ad sellam
et sincopizat. Et grauatū corpus eius pp in
potentiaz ad mouendū paucificatis spiritibz
animalibz in corpore toto. Et dixit Aui. in
uentū sumens eas sapore alchitran et picis in
ore suo. Et hui? saporis causa est fumositas
elevatoria ad os ex hūoribz aduulstis in stōaco
et alijs pñbz ab ignea ipaz caliditate in qua
adustione pducuntur ad tales modus mixtio
nis qz acquirūt potētū inficiendi gustum ho
minis tali sapore ex specialitate sua. Cura
cantaridū pficitur secūdu quinqs intentiones
quaz prima est ad educendū eas ex corpore
z. ad defendendū membra transitus eaz a le
sione et ulceratione. 3. ad alterandū inflama
tiones. 4. ad corroborandū cor et cerebrū
ne recipiant ab eis ul? pp eas lesionē. Et 5.
est ad corrigendū accidentia. Circa primā est
pmitus intendēdū. ipa aut impletur pprie cū
uomitū et cristeris. uñ 20. qñz nētis dicitur p
uoca uomitū eaz aqua et oleo bene mixtis et
cristeria eaz oleo melle et maluis decoctōne
maluarum et uicellis ouorum et mero. Et
Auscena dixit. oportet ut uomere facias
et cristerizet sicut scis. Et oz ut ponat in co
cū quo enomit mīzū et decoctio ficū. f. sicca
rū. ipse enīz laudant in hac cura. 20. qñz nētis
Et dixit Alman. oz ut uomat cū aqua calida
et oleo si samino et aqua in qua ficus cocte fu
erint. Et Aui. dixit. sit uomitū qñz nētis. f. mul
tociēs iteratis et frequēter ut dixit Alman.
z. aut intētio implet simul et 3. cū reb?
frigidis uiscosis et unctuosus. Dixit Alman.
lactis multitudine et multis uicibus. ad bibendū
ei tribuat. Et pñbz mucilago cū iuleb. f.
uñ ol. uel cucurbitino aut succo portulac. et co
medat de butiro recētū multū. et omnia iura
pinguis et siccūsa queniāt ei sumpta in cibis
et potibz et maxime facta ex adipe galine uel
anseris. Et de apropiatis eis est pinguedo
yrcina. Et oleū amigō. dulcium ē queniēs. et
oleū uñ ol. et onficinū. Et de queniētibz ad
preseruatiōne mēbroz dicitur. ē assumptio mu
cilaginis. fenugreci aut seminis lini aut deco
ctionis ipsoz. Et dicit q decoctio seminis lini
bibita in multa quantitate ē tyziaca cantaridū
et experta. Et alterātia si fuerint ex frigidis
diureticis sunt uñloza. Dixit Aui. sumatur
decoctio cū gramis diureticis sicut cū gramis
melonis et cucumeris. Et de apropiatis suis
grana alke. engi et pprie qñz bibat ex eis gra
na decē cū aqua ozaci. Et de cibis eis queni

entibz sunt sancti chordei et cādarusū et rīfū et
uñtelli o. oz forbilles. Et Raf. dixit. 20. cō
tinentis. cibet sepe ficubz et uñū limphatū eaz
aqua decoctiois ficū bibas et sit. pprie uñū
dulce. Et preseruatur intestina ut post criste
ria supradicta si at cristeria unctiosa ex deco
ctione malue altee fenugreci et seminis lini et
pinguedinibz et adipibz oleo si samino butiro
melle et uñtellis ouoz. Et preseruatur uelica cū
linitionibz et emplastris leniētibz ex pingue
dinibz oleis et mucilaginis dicitis incorpo
ratis cū maluis et alcea et farina seminis lini
et oz. et distillet in uelica p uirgā oleū uñ ol.
uel ros. aut de citonius fm leniōz modū qui
possibilis fuerit. Et ideo Aui. dixit nō eaz
clepsedra qz cū eo uolēat immisū. sed cum
emboro subtiliori et leniori. Et de magis cō
ueniētibz ad iniciēdū in uelica ē albumē ouī.
Ipū enim. phibet ab ea ulcerationē et oēs ex
tinguit ardorē. 4. aut intētio implet eaz
epithimabz cordialibz frigidis et inunctio
nibz et embrocis repressiuis factis sup caput
et frontem ut prohibeantur fumositates ascē
dere ad cerebrū. et nō perueniat ad permix
tionē zonis. Et 5. intētio complet cū ei
que singulis subueniūt accidenibus. Dixit Al
man. q si in partibz pectinis eger ma
ximam senserit grauedinem ex basilica flo
borometur. Et si si diu est qz stomachus nō
fuerit. et si dolor et ardor fuerint uehementes
sedeat eger in tina aque calide decoctiois rez
frigidaz et bñdaz leniētiū. Lepus marin?
ut dicit ex animalibz martinis. et est hñs ue
nenositate et acuitatē et cū sumitur accidit ho
maco grauis dolor. f. fortis pp malā pñonē
quā in ipso efficit. uñ trahuntur ad ipm mē q
bus grauat. uñ accidit dixit Alman. qñz uo
mitus malus. naz ut 20. qñz nētis dicit uomitū
qñz colera mixta sanguini. Et Aui. dixit qz
supfluitas colere et sanguis et qñz uenter sol
uitur. Et dixit Aui. egestio est uñloacea for
tasse qz tincta colore eius et fortasse pp mori
ficationes caloris eius. Et qñz est mucosa et
accidit urine pñonē pp deriuatiōne mē ad
pres supiores et fortasse pp opilationē. uerū
tñ qñz minge urina est uñloacea. et qñz minge
git sanguis. f. urina sanguinea similis lōnre
carnis recētis cū sanguine suo pppter debilita
tē epatis. Et lepus quidē martin? bz specialē
inimicitia ad pulmonē et instrumēta baneli?
et pppterea accidit sic mēticū asma et pñonē
baneli? et ei? difficultas. qñz multū exiceant
mēbra ipsa. Et qñz ulcerant uñ sequit spū
sanguinis. Et si nō cito pñocupeat a morte aut
nō succurrit ei incidit patiens in pusim. Et
Aui. dixit qz sudat sudore frigido. alia lite
ra bz fetido et ita dixit Alman. et Raf. 20.
qñz nētis et hoc pppter putrefactōes accēte
in hūoribz corporis. Et dixit Aui. inuenit
patiens in ore suo sapore piscis fetidi. Et uñ
tur in eructatiōe sua cū falsedine et iō abhor
ret cibū et cū uidet pisces et quātūcūqz sit
bene preparati terret ab eis. Et iō signū li
berationis ē cū nō terret ab eis. uñ dixit.
Aui. cū patiens sit talis et nō terret a pisci
bus. tunc iam sanatur. Cura eius est satis

similis cure cantaridū. neratū in ista oportet
ut intēro potissime uerſet circa mēbra spūa
lia et potissime ad humectādū ea. Dixit. n. Al
man. lac et uinū maxime dulce mixta. aut unū
quodq; p se multociē dāda sunt. Et Aui. di
xit. potare lac caprinū ē inuamētū ultimū et
lac asininū itē. et lac mulieris ex mamilla.
Est enī lac multū bibitū tyriaca ei? Dixit
Serap. Et uenit ius cancroz fluminalū mul
tū bibitū si tollerauerit bibere ipz. et scocō.
feminis altee bibita ē inuatiua ualē. et simili
ter bibere succū folioz ei? Et de pferentib?
cū ppteritē ē alkīran qū ut dixit Serapio
sumit in potū cū uino. Et similis radix cila
minis et dosis uniuscuiusq; eoz fm Aui. ē
obuli. 8. Et calamentū flumiale recens sum
ptū fert multū. Et dixit Raf. zo. qūnētis.
da bibere sanguinē ericū receptez. Et Aui.
dixit q; confert ericū affatus aut sanguis
eius et sanguis ēt anseris. Et dixit kiran? q;
sanguis galli bibitus sanat eos qui biberunt
leporez marinū deū cū accidentia remittunt
enacuandus est patiens cum eis que educunt
hōres calidos et aduſtos. Et zo. qūnētis
dr sumat ellī nīgrī et scamonee tritoz. 3. i. et
est nimis magna dos nec ē ista ueniunt pu
ra sine correctione. Dixit Alman. in die 2.
postq; accidentia quenerint pillule ex scamo
nece ellī nīgrī agaricā et succū liquiritie añ par
tib? equalib? eiusdem dentur et sit dos eoz. 3.
i. cūz inleu. Et dixit Aui. fel leopē
cū bibitur accidit bibenti ut enomat colerā
nīridē ut dixit Alman. aut citrinam ut dixit
Aui. et inuenit odorē aloes in naso et sapore
aloes in ore suo ita q; ē si quis flatus oris
sui odorēt sentiet illud idem et citrinam oclū
li eius et succedit yctericia. et enīz hoc uenens
est ualde acutū q; monens uniuersas colerā in
corpore. et aduſtens eaz que ueniens ad sto
macū irritat ad uomitū et amaricat os sicut
amaricatur ex retentione aloes in ore et cum
dispergit ad cutē causat yctericiā. hoc uenens
est de uelociter pīnētib? ita q; infra tres ho
ras. Et iō dixerunt Alman. et Aui. q; si pīrā
fierit paties tres horas sperant q; possit eua
dere. Cura eius est uomit? frequēt? Et
detur ei de tyriaca que est ei pīria que fm
Alman. et Aui. recipit bolizamenti et baccarū
lauri añ. ptes. i. coaguli gazeli aut alterius cu
ius uis animalis si illud n̄ hēat q; uis ipz sit
apropati? ptes quatuor. feminis rube et mirre
añ. ptes. 5. q; ficiant cūz mele dosis ad nucis
magnitudinē. Et si enomī itēz deī donec n̄
enomat et sedeat in tina aque calide decorōis
repe hñ redolētū. Fel canis marini est ex
medicinis mortiferis potētib? ita ut dixit
fili? patriarche q; si quis sumit ex eo q; tita
tez unū lēticule morit. dixit Aui. i. post eb
domodā et curet uomitū illico puocato. Et
tyriaca eius est sumere buntz uaccinū cū gen
ciana et cinamomo aut coagulū leporis. et cor
pus inūgat cū oleis odoriferis et subtiliet re
gimē. i. utat cibis subtilib? et fugiat grossos
ut dixit fili? patriarche. Fel tyrie ē ex ue
nenis acutiorib? cū enim bibit nix enadere
poterit bibēs nisi uirtute diuina ut dixit Al

man. Et tñ aliquid pferre pōt est tyriaca de
uipis uel meridatū aut lapis bezabaz si sub
ueniri pōt poterit et deī ē sepe diamuscum
Et musc? ē ipe est tyriaca ei? In sumita
te siue extremitate caude cerui. s. in carne cir
cōstāte ultimo ossi de spōdilib? caude ei? re
pi ē uenenositas multa ita q; ē uenens morta
le ut dr zo. qūnētis. Et accidit sumētū ipam
dixit Aui. angustia uehemis ingendot inst
bilitas et sincop. et mors nisi succurratur.

Dicunt q; tota colera que supfluit in ceruo
uirtute suoz mēbroz nobilium pellitur ad ex
tremū spondile caude ex qua inficit caro illā
suscipiens infectōz qua efficit uenensū homi
nī et ex ei? acuitate trīstā stōacus et ingestat
paties et dissoluit sps cordis et sincopizat ali
qū inrecupabiliter et mors succedit. Et cu
ra ei? est uomit? cū butiro multo et aqua cali
da decoctionis feminis aneti sumpta factus
et sumat dixit Aui. anclanas et fisticos conse
ctos cū felle baregi. i. elefantis aut cum succo
tassi barbaſsi ut dr zo. qūnētis et sumat ex eis
omni hora aut saltez quater in die q; uis aue
lana magna. In sanguine tauri repit uene
nositas in relatiōe ad hominē cū bibit recēs
uel adhuc calidus et pīrie hec uenenositas
repi in 2. pte eius. i. in ea q; ultimo erit a
turo post ingulationē ei? Et accidit sumētū
hōe sanguinē difficultas hanelit? et dolor brā
chos. i. in faucibus et meri. Et qūz ut scribit
zo. qūnētis accidit inde strāgalatio. Et acci
dit rubedo in lingua. Et repitūm frustra san
guinis agelat in dentib? et gingiuis et nasea
uehemens et angustia et deīn appet corrosio
in lingua et deīn pduct ad pfocationē et spaf
mū. Et cā dictoz accidētū ē pīrietas sue ue
nenositatis quā adiuuat ei? coagulatio in stōa
co ad quā coagulatiōez ipe ē aptior quelibet
alio sanguine pp suā grossiciē et maxime pars
ei? tertia q; grossior est et terrestrior. Et iō
secunt ad ipz accidētū que secunt ad coagu
lationē sanguinis q; dicuntur in sequenti ca.

Et in cura eius ut sumit. zo. qūnētis nō ē
puocadus uomitus s; debent fieri causticia
et dari ea q; dissoluit sanguines agelatū et iō
dixit Aui. oz ut pperet ad caſtere et solutōez
uentris. nam uomit? timorōz ē. et illud iō q;
qūz expellit s; eo quātitas que nō tolleratur
s; opilat. s. partē meri et gutturis et pfocat. et
oz ut in potū denē medicīne que conferūt in
cōgelatōe sanguinis que dicuntur. Et sudor
ab animalibus pfluens qūz in potū alicui da
tur. Et sicut dixit Iudeus proprie sudor
equi. et accidit sumenti ipsum ut fiat effi
gies eius uiridis et tumefacta et suffocatio
Et sudor egrediens a corpore et subscelis
sumētis erit fetidus. Et cura ei? ē uomitus
frequēs fact? cū aqua tepida. et mele Et deī
tyriaca de terra sigillata. Et de apropiatis
sunt sapa et oleū ros. cū sepe tribuunt mixta
cū. 3. 5. aristol. et reubarb. ut dixit Aui. et cō
uenit sal aut salgema sumptum cū aqua tepi
da. Qua albarle. i. lacerie uenenosa sit ual
de cū sumunt in cibo. dixit Aui. eximāt q;
dā q; qui bibit de eis morit statim. et si non
festinat in cura nō pferat aliqd. Et cura ē ut d
d.

aut in potu fieri? falcones aut accipitres est
urno. diu enim uomat uomitu integro. i. multo cu
nuce uomica et alia. Et inungat corp? ei? cu
butiro uaccino cocto. Et emplet coput ei? cu
sile et cibetur sicibus siccis et sebesten cu bu
tiro receti et olio addita geciana in abis ei?.

Coruus yrci montani. i. siluestris itez ue
nenositate hnt. Dixit Plin. q. sumperit ex
eis. sanguine mungit et ei? lingua. dmgraf. Et
sequunt ad ipsa plurima accidentia pleures.
sunt enim uenenis ualde acuta. Et cura e cu in
frigidant? Def ergo ei caphoze aur. i. cu aq
ro. et bibat aqua ordeu infrigidat cu mne et
inlept uiof. cum eis. Et in cibo sumat granata
acetosa multa et lac acetosum et similia. La
floreu malu. f. quod e citrinu antiqum et cor
ruptu uenustate aut loci humiditate. un aliqui
denigra. et odor eius granor et orribilior
efficit. uenenositate itez bz. Et accidit sume
ti ipm accidentia frenetis pp acuitate ei?. Et
qns cito morte inducit. Et cura e. puoca
re uomitu multociens cu aqua tepida deit cu
ret cu infrigidantib? et cerebralib? et cordia
lib? inus et extra apoximatis et maxime sum
ptis ex eis que putrefactioi resistut. sicut cum
aceto et succis acetosis et tri limonu berberoz
et traguloz granatop et pomop acetosop. Et
lac asininu qfert et sumere qualibz die. 3. u.
coriandri torrefacti et puluerisati cu. 3. u. si ru
pi acetosi e uile et uenens. Lingua et cor
nesperulionis et similiter uenenosa sunt cu su
munt. Et dr. 20. q. inens q accidit sumeti al.
quod eoz ut fugiat potu aque et mouat qz de
ppietate bu? ueneni e inducere timore aque
ad quod adiuuat siccitas bu? animal. Et
cura eius e prouocare uomitum cum butiro
aceto et aqua calida ut euomatur ateq in sto
maco digeratur deinde sit intentio ad bume
ctandum corpus ab intus et ab extra funden
do lac recens super caput eius et regatur regi
mine morfi a cane rabido qz cu illo multum
coicat. quau uenenu istd qz ab intra sumptu
sit citius perimens. Laro uipere quando
comeditur no correcta accidit comedenti ac
cidentia ueneni eius. et curatur cura illius.

Et simile eius e de comestione carnis stel
lionis lacerte ul' salemadre. Et q simile est de
potu uini aut iuris in quo talia animalia de
cocta fuerint aut suffocata. Et gal. dixit et po
nitur 20. q. inens qui comedit ranas malas
et buffones corpus eius tumescit et color fit
terrens al' uiridis. Et accidit ei inuoluntaria
spmatu emissio et fetor oris. Et qui comedit
stelliones inflat lingua eius et accidit ei arsa
ra et soda et obscuritas. f. uisus. ul' obscuritas
f. coloris et pruritus. Et cura e cuz cita p
uocatione uomitus et sumptio tyriace magne
et ambulatione balneatoe. et sudatoe. Lere
bz gatte comedeti accidit ut fiat infantilis
soliditatis. Et qdaz dixerut q cerebz gatte
hoc efficit cu uenenositate q post cor habet
respectus ad cerebz. Et alij dicut q hoc effi
cit cu pprietate abiqz uenenositate per quam
comestiu et digestu bz diminuit et defuere
utruces sensum uisus intersecas pter utruces
sensum uisus eximileas un pax ymaginat pax

memorat et minus sudeat de reb? qns bu
uideat a diat et alijs sensibus papiat exte
riorib? ut debet. Et adiuuat pprietate i pas
siue uenenositates qualitas ipius cerebri gat
te que mlti frigida est et hnda cu referunt in
qpatdes ad dictu effecta. soliditas emz a fri
giditate et hnditate pue t qz cerebz gatte
qpatu ad cerebz hominis sit frigide et sicce
qplonis sicut et totius gatte coplo est. Et
cura eius est ut puocet uomitus anteqz dige
rant. qm si educit tuc no pueniet inde nocu
mentis quod si pceferit curatur cura solidita
tis cu medicinis cerebralib? calidis et siccis
Et qfert dyamuse? et muscus et ipe cum sumi
tur a. 3. i. usqz ad. 3. s. est emz qferens ualid.
et dicitur q sumere omni mense bis. 3. i. terre
sigilate cu. 3. i. y. aque maiorane aut uino deco
ctois floz dendrolibani est et cura bona. Et
palus qd testudinis uste sicut e cu teste sua
sepe sumptus cu uino est tyriaca ei? et.

Lap. 28. de nocumētis puenitib? ex san
guine hominis et sanguinis et lactis qgelatop

Anguis

dominis collect
ruffi extractus
ab eo dū fuerit in ira et furore
si sumptus fuerit in cibo l' ponit
qz ipe pro tunc est uehemētis

colericitatis et inflamatois in stomacho exns
magna efficit et acutam effumatōez ad caput
quare puenit ex inde rōnis pmiatio et mani
aca dispo. Et cura eius si no fuerit qgela
tus e uomit? ul' uo fuerit qgelat? educat euz
fluza uetris. diu infrigidet corpus et hūecte
tur et precipue cerebrum per ebibita et etiaz
pexteri apoximata. Et si qz sumperit san
guine bōis leprosi efficit obliuio? solid? epi
lencus et alij incurrit lepra pp infectione ipi
us sanguinis et mortificationis caloris nālis in
cerebro recipientis ipz. Et cura e uōit? fre
quetat? aut uetris solutio fm dispoē ei? in
qgelatoe ipi? in stomacho n' qgelatoe diu. den
tur qfortia cerebz et pcpue puenit tyriaca
et dyamuse? cu aq sanfici. Et si necessarii fu
erit curet deit cura lepre. Rabi quoqz dixit
q mulieres qd exhibuerut uiris qbusdā san
guine mēstruale et mouebant accipientes ex
eo Et si q ex eo euadebat incurrebāt egritu
c. nē q mors e melior et e lepra cāccrosa. Et
cā est infectio ipius sanguis ex omnibus ma
lis supfluitantibus que sunt in corpore mulie
ris cuius magne infectionis signis est q mu
lier mēstruata inficit ipeculū qd n' inficit mu
lier sanguine ab ea fluente ex quacunqz alia
corporis pte. Et cura est similis supradicte

De sanguine quoqz qgelato. dixit Alu. c. q
sanguis congelatus in stomacho et in qbu cum
qz alijs cōcitantibus. i. pectoris intestinoz
et uelice proculdubio uenenus efficitur qms
ipe non adeptus sit uenenositate extra cor
pus i. extra qcantates corporis. f. qn erat
in uenis ul' extra corpus. i. a reb? uenenosis
ab extra corpori suuementib? Et gal. 6. d.
interiorib? atqz q ubi cuqz qgelatur sangui
in corpore est malū sed in pectore est acuti?

et accidentia mala que sequuntur ad sanguines
gelatus sunt malis color et superalefit panes
et fit debilis et fit pulvis eius puer debilis
et frequens et aliqui supuenit sincop. Et acci
dit uehemens et stricco in hanelitu et aliquan
do supuenit squinantia et in loco in quo gela
tur accidit inflatio et sentitur in eo grauitas
Et cæ dicitur accenti note sunt et siderati i eis

De curatõe aut sanguinis gelati usi sunt
antiqui in aliquibus fore discordes. 20. nã
qz qñtens dicit. Nõ debet paties uõit p
uocare in lacte gelato in stomaco et similiter
in sanguine gelato in eo ne pp uõit sanguis
aut lac gelatõ uenies ad meri opilet ipz. Et
accidat inde accia foria de suffocatõe et squi
nantia. Auic. 20. dixit. oz ut euomat si pör. i. si
de potetibz uomere. et sedat b discordia p
b q uomitus non e prouocandus nisi prius
dissoluitur. Et cum dissolutus fuerit tunc pro
uocari debet cum eis que sanguinem et lac
congelatum dissolunt sicut dixit Auic. cum
melle et succo apy. Et melius est si permiscet
tur acetum quoniam omnes auctores concordat
q acetum solus sumptus et pprie calidũ dissol
uit lac et sanguinẽ gelatum in qua cũqz corpo
ris pte fuerit. dixit Hilareus. quidam passus
fuit fluxus sanguinis nariũ et debilis factus
iacebat supinus. Et ingrediebatur multitudo
sanguinis per gulas. i. per meri et coagulatus
fuit in stomaco et et dedi ei mel cũ succo apy
et euomit sanguinẽ discoagulatũ et liberatus
fuit. Et de dissoluentibz sanguinẽ faciẽtibz ad
uomitus ipius est tyriaca de terra sigillata cũ
qua curatio ut dixit dyonisiũ est melior cu
ratio que fz Auic. sic fit. B. terrefigillate. 3.
.yij. coaguli leporis. 3. xij. coaguli gazelis
.3. xxiij. genciane aristol. rotunde rute silue
stria et mirre añ. 3. iij. qñe cũ melle. dosi
eius ad nucis magnitudinẽ cum aqua calida
aut sirupo acetoso. Et omnia coagula coueni
unt in dissoluitone lactis et sanguinis gelati
in quacũqz pte corporis fuerit. dixit Rasis
q coagulus canuli pui bibitus cũ uino ipa ho
ra dissoluit lac et sanguinẽ gelatum. Disen
serunt et antiqui in curatione lactis gelati
per exhibitionẽ salis uel salitoy. Quidã enĩ
ut ponitur 20. qñtens dixerunt q nõ debet
dari salita qz addunt in caseationez et coagu
lationẽ. Et Auic. itez in coagulatione lactis
dixit. optet ut alienet a salitis. Et Ruffus re
tulit q gal. dixit. Lave dare sal et res salitas
qtra coagulationẽ lactis in stomaco et et san
guinis. Dz Rasis dixit q respiciẽdũ e in hoc
qm gal. alibi dixit q debet dari cinis ficus
cũ sale. et coagulu leporis cũ sale. Et Auic.
et dixit. bibat salgema cum coagulo bedi. am
plius sal cũ exhibet est eis que nõ sinũt coa
gulati lac in stõaco. Et Rasis dixit extimo
q uerba Ruffi ex uerbo gali nõ fuerint gali
Ego enim. Dixit Rasis expetruis. sz sal ar
moniacus et inueni quod ualet ad hoc. et de di
soluentibus ea sunt cinis uitis et cinis ligni fi
ci cũ aqua eoz. et mēta cũ aceto et sale sum
pta. et fortius est mētastrũ cũ sumi t ex eo exie
rato. 3. v. Et Ruffus dixit ad lac coagulatum
in stõaco infantis. detur succus mentastri cum

lacte qm dissoluet statim et in potu. Hincmetur
sirupus acetosus aut aqua cũ aceto. Et immu
ctio stõaci cũ succo calefacto folioz eb. illi
aut folioz sambuci dissoluit lac coagulatu in
stõaci infantũ. quibz nõ possunt medicine
exhiberi. Et succus mēte cum sale est fortis
dissoluitõs. Et yfopus cũ aceto et proprie ad
coagulatu in pectore. Et melliceratũ solũ suffi
ciẽs est ad dissoluentũ coagulationẽ sanguinis
in pectore. uerũtamen si iungatur ei parum
aceti est fortius. Et serpillum coctum cum
aceto et melle bibitũ soluit ipz. Et qñtens deo
ctõ thimi bibita cũ oximcle. Et in coagulato
in intestinis denẽ dissoluentia poset si at cri
storia attrahẽtia et educẽtia ipz. et ad coagula
tũ in uesica dixit gal. curam eũ cũ medicina
frigẽte lapidẽ. et sirupo acetoso. Xpiane
l. dixit. Qñ sanguis coagulatur in uesica fitecẽ
nirga cũ aq cineris. et affluer potũ sirupi ace
tosi et tyriace et rep. prouocantũ urinã. Et ephe
tur uesica exteri cũ medicinis educẽtibz la
pidẽ. et dissoluentibz sanguinẽ. Paul. quoqz di
xit q dissoluentia sanguinẽ a uesica sũt artemi
sia semẽ radietis ase sic apy acetũ forte coagu
la et aq cineris. Et uaporatõ exteri cũ spon
gia plena aq maris cala suple aut aq salia aut
cinere calido. Et fil. Mesuay dixit. deĩ
aur. i. armoniaci. cũ. 3. iij. succi apy aut. 3. i.
cordumẽti cũ aq calida aut. 3. ij. pconie l. car
pobalsami uel blance bisancie l. file eis aut art
stol. cũ aq calida. Et matricaria sine floribz
cũ aq mell. bibita sanguinẽ gelatũ in uesica
dissoluit et potetier p urinam puocat. Dixit
Paul. tandẽ si sanguis si dissoluit findat uesi
ca sicut findit in extractõe lapidis. Et seqũs
eũ Auic. dixit. si ualuerint remedia deã nõ
erit exculatio scindẽda a sanguine gelato et
extrahẽdi eũ sicut extrahit lapis. Et lac qdẽ
receit mētrũ cũ bibi multociẽs in stomaco
coagulat pp aliquã carũ ledẽtũ gelatũ. i. ca
lidaz l. frigidaz et pẽcipue pp pparatõez forte
q fit in lacte qñ erit in eo spissitudo et grossi
cies aut pp coagulu ebibitũ l. impositu supra
ipm. Et accidit ex eo dixit. Almã. sincop. et
sudor frigidus et rigor. Et Auic. dixit se. rigo
ris. i. rigor sicut accidit in principis poxis
moz febriliũ. Et dixit Auic. si ei coagulatio
fuerit cũ coagulo erit deterior ad pfocadũ.
Dz. n. 20. qñtens q ex eo alĩ infrigidat lin
gua et ingrossat et accidit striccura. hanelit. et
stragulatõ. Et dixit Auic. 3. genere gela
tõis sanguinis et cadit ex eo dispõet si l. ma
le. fit. n. alĩ pulsus pu. debilis et sequit sincopis
Et plerũqz sic dix Almã. iterfi cit nisi succur
rat. et curat. cura gelati sanguis Dixit. Almã.
q sir. acetosus sit facit ex mele et mltũ acetosus.

Capitulum. 29. de quibusdam cibis ueneno
sis fungis et uerbis.

Icitur medicinar adinnicẽ
sibi in qñtens si sigil
latũ pmitto bõa si e. ut inuit
Mesue fmo d recuicatõe me
dicinar. ita qñtens pmitto cibo
rũ adinnicẽ si sigillatũ cũ pmitte in cibatoe
B. z.

pmittit nō est bona ymo mala uenenosa et ne
hemeter nocua. Acquirunt autē cibaria ma
licia alia etiā ex modo coquinatiōis et p̄pera
tione ip̄os sicut etiā alii ex eodē mō uigora
tione sue bonitatis assumunt. Iude. Aristoteles
prima p̄bleumatis p̄bleumate. Nutritura qdē
ait alia existētia adinuicē se corrumpunt hoc
quidē modo mō hō alio nō. Et de hys cibis
in sp̄ali loquitur Aui. p̄mi 3^a. ait lac cū reb⁹
acetosis edēdū nō ē neqz p̄fices cū lacte neqz
lac acetosū cū rassanis seu radicib⁹ cōibus.
Et auctor tacuini dixit q^d Rufus sicut duo
cibaria. que si adinuicē mādūcarent occide
rēt. et p̄pterea noluit docere ea solum solum.
Et liquē et cibaria adipiscunt accēdētē uene
nositate. Et auctores specialit^r de trib⁹ locuti
sūt et p^m ē lac corruptū. lac. n. p. putrefactōez
alii accērit acetositatē cū maligna dispōne et
uencōsitate et cognoscit qz ē mali et orribil^r
odoris inducētis olfactū ad nausē. Et ac
cidit ex assumptōe ei⁹ nausē et dolor sine pū
ctura in ore stōi. et uertigo p̄ malos fumos
ascēdētis ad cerebz. Et qñs accidit sincopis
p̄ cōitatē ad cor. Et qñs accidit colica mala
mortifera p̄ lesione quā infert intestinis cū
sua mala qualitate frigida et opilatōe cū sua
substantia. Alias accit passio colica mala p̄
lesione inducā in stōacū et intestina quare si
mul accidit uomit^r et flux^r uētris. Et cura h⁹
ē ut uomit^r euz oximele subito. puocet deīn
deī et ad bibem^r uim^r puz cū dyatriō pipēo et
similib⁹ et ab ex^r stōac^r cū nardineon et silib⁹
fomētē. Sed cibariū ē assaturae carniū p̄
prie et ē pisciū. Inquit. Razon affita q̄ coho
piūtur mox cū redūent ab igne anqz expiret
uapor eaz sunt mortalia q̄re dixit Aui. oz cū
assit caro q̄cūqz ut nō cohoptat submergēdo
suple uel inuoluēdo robaly. ymo dimittat
discohopta qm̄ qñ sic cohoptē fit uenenū. s.
qñ postea infrigidata coēdit. nā ip̄e a suffoca
tis uaporib⁹ et in malā qualitatē mutat. infir
ci et accit ab eis acuitatē q̄ cū sumit efficiē
mordicacina oris stōi ad cui⁹ mordicationez
sequit accēna colerice passionis et tristitia. s.
nō uera ymo mīx cū iracūdia et furore et q̄ ma
niaca dispōne ex fumis acutū ad cerebz eleua
tis. Ex q̄b⁹ ē accidit qñs frigo et qñs ē ut
gilia supflua cū pmixtōe rōmī. Et qñs uapo
res ip̄i mlti in aqueitate puerū oppilat mea
tus cerebz et accidit inde subeth et qñs inter
fici. Et cura ei⁹ ē uomit^r illico pronocat et
sumptio terrefigillate. Et Aui. dixit. deī in
potu mīua sola. aut cū uino odorifero. aut uī
nū cū succo fructū stipticōz uel acetosoz. et
coriadrū qdētū l^r nō qdētū p^r p̄patōez suā mltū
ualet. uel sumat ex eo. 3. y. cū uino brusco. Et
ex p̄ferentib⁹ ē zucap rosatū mixtū cū pulue
re xilaloel et masticeis. Et si necessariū fi
erit regat regimine colice passiois. 3^m ci
batiū ē p̄fices assatū p̄prie cū referuant in lo
co b⁹ oroso p̄ diē unū l^r duos deīn infrigidatū
comedūt. nā ex eis accit indigestio in stōaco
et tumor in eo et uētre et singult^r et accēna f. go
zū q̄ dicent. Et accit p̄dicta maxime ex p̄uicē
b⁹ lacunalib⁹ et q̄morantib⁹. in ags frigidis nō
currētib⁹. Dixit Aui. Qñs nō ap̄et aliqd

dictis accētib⁹ usqz in diē unū aut duos. s. q^d
usqz indigesti et corruptiōne in stōaco adepti
sua mala q̄litate et suis uencōsib⁹ uaporib⁹ lesi
onē faciūt. Et cura eorum est uomitus et
undificatio eorum per inf. rūs cum criste
ri l^r farmaco educēte eos. deīn deī in potu uī
nū puz uer^r cū pipe et alys sp̄eb⁹ calidis. Di
xerūt et auctores q^d nuclei fructuum nucum.
amigō. anelanz fisticoz pineaz persicoz cū
somilaz et silū cū uetustate aut loci b̄orofita
te corrumpūt et sūt rāci. Et silū ip̄os rāci
dop olea acq̄rūt maliciā lesiua. q̄ cū comedūt
molliciat comedētis stomac^r. et deiciat ape
tit^r. Et idē p̄tingit ex p̄fectōib⁹ cū oleis co
factis ut marzapane cū ueterecit et rācidat
Et cura ē uōit^r et mūdificatio uētris. Et
p^r h⁹ p̄fortano stōi et excitatio appetit^r. Et p̄
prie cū dyacitōmē aut sir^r. de agrestia l^r d ma
lis mactanis et silib⁹. Fūgi quoqz et tubera
ex cibarys sunt q̄ hnt uencōsitate alii ex sua
specie. et alii accit eā de foris. ut cū nascunt
iuxta ferrū eruginosuz. aut iuxta herbas l^r ar
bores malas. ut iuxta laureolā. l^r anabulā. et
alia lacticiū. Et d^r q^d q̄ nascunt sup arbore
nucif sunt mortiferi. aut cū ab animalib⁹ mor
dēt uencōsis. aut cū iuxta ip̄os cauenas ori
unt. dicit q^d limacia eligit bonos ex eis et co
medit ex illis. Qēs aut fūgi q̄ post incisio
nē eoz cū cultello illico lineant. uirescant.
uel denigrantur. abiciendi sunt tanquā leni se
rū uenenū. Dixit Serap. cognoscunt mali
qz sup ip̄os oriuntur b̄nditas uiscosa. et qñ frā
guntur et ponūt in loco aliquo et dimittuntur
corripunt cito. Et gal^r quides dixit in libro
de uchimia q^d a boletis solū null^r notat mo
ri. dyas. quoz dixit. dixerūt quidam q^d cor
tex populi arboris in pub^r minutis incisus
cū asim corio mixtus fuerit et in agro sp̄sus
ager ille fungos p̄ducet elui optimos. Dixe
runt Alman. et Aui. q^d fungoz nocuentū aut
est per genus eoz qm̄ ex eis sunt q̄ sunt mor
tales per genus suū. aut per mltā comestione
ex eis. s. qui p̄missi sunt ut edant. qm̄ hy. et si
in pua q̄titate sumpti nil fere inferāt nocuū
ti. in qñ de eis multuz comedēt ut d^r. 20. cō
tinentis interficiūt cum sua frigiditate et sub
stantie grossicie. Et fungi mali sunt illi quoz
ē oris in loco malo et apud lapides uenē. q̄
soz ut apud maceries et apud arbores fortis
qualitatis. Et d^r q^d fungi orti iuxta oliuam
sunt mali. et fungi qui sunt nigri. aut uirides.
aut hntes colorē pauonis. oēs mali sūt. et om
nes fungi a q̄b⁹ malus p̄cedit odor mali sunt
et fungi deteriores sunt tuberib⁹. Et tubera
p̄prie sunt que tartusa uocamus a quibus ra
ro accidit lesio nisi in quānte supfluat. Et ut
ē apud nos qdā fungi albi intus et extra in
figura et q̄titate p̄e pile qui uel lupi uocā
tur. qui a quibusdā ē uocat tubera. Corre
ctio fungoz dixit ysaac q^d in piris est p̄prie
tas q^d si euz fungis coquātur auferūt ab eis
omnē lesione. Et Serap. dixit. qñ pira silue
stria coquūtur cū fungis nō nocet comedēti
bus eos. Et qdā hoc asserunt de omnib⁹ fru
ctibus acerbis et asperis. et silū folia p̄roz
eb eis remouēt malitiā. Et si comedant euz

dele erudit foli
p̄p̄e et sale remi
aut ut omnes fun
quāntū aut ad fun
aut non correcti
mala dixit emz q
cognoni accidit c
nō bene coctozū s
et grauidinis et q
et sudor frigid^r.
frigiditas et q̄st
me et stomaci et l
nitas coloris et p
sincop. et sudor fr
lime digonō ita
Serap. non mutat
ghetto de scarpe
mellione fungoz
Et in urina eius
tubel fati quā
p̄uūtur. Et colo
rū. et color aquo
lūidus et uidit b
ctis de burgo om
medicatus est eu
p̄t gal. ubi supra
di. uiscosi. grossi
eis uencōsitas m
ribus funi multi
grossantur. et hebe
tur. quib⁹ p̄dicta
hoc ip̄os frigid
nenosa. Et aut
nominē et uentri
nē sequatur assu
us et subtilitātū h
accit. et medicame
d^r q̄ accit ē mīx
merimīa cū su
fungi et dactili in
de quo recitauit
bin cū aqua deco
ad hanc intēdēz
facis eoz sumpti
et rassanis et et
p̄fices acetos
ualde. et silū bau
s an omnia puoc
qz dicit. i. o. de si
adunt mel. Et
et quā cū si ru
ctone oneti et a
ep̄p̄ uex liber
scandem itaqz ag
farmaco educē
ficus ob eis co
tate sicut est p̄p
na coctualia et
ab⁹ cū p̄p̄ieta
uno auctore

ales crudis solis. aut mixtis cum nucibus
pipe & sale remittuntur a malicia sua. oportet
aut ut omnes fungi optime dequoquant. De
quibus aut ad fungos cum comeduntur mali
aut non correcti aut multi accidentia ualde
mala. dixit enim gal. 2. alimtoru. Quidam que
cognouit accidit ex comestione multa fungoru
no bene coctoru sensus angustie oris stomachi
& grauedinis & strictionis & deini sincopis
& sudor frigidus. Et aut. dixit. accidit ex eis
stragulatione & strictione hancitius & infla uen
tris & stomachi & singultus & punctura & citri
nitas coloris & puitas pulsus & orripilatio
sincop. & sudor frigidus. qm ipi sunt diffici
lime digoni ita ut sepe egrediantur sicut dixit
Serap. non mutati. Et ego uidi in magistro
gubatio de scarperia medicine doctore ex co
mestione fungor. stocac suuz uebementer lesu
Et in urina eius egredi piculas fungor. no
tabiles satis quate in imperfecta masticatioe de
glutuntur. Et color eaz erat color ipoz fugo
ruz. & coloz aquositate urine eius erat color
limidus & uidit hoc magister fraci scus d alioz
ctis de burgo omniuz sanctor. de florentia q
medicatus est euz. Et fungi si digeruntur di
xit gal. ubi supra generat ex eis hiores cru
di. uiscosi. grossi. & frigidi. Et generantur ex
eis uentrositas multa. & eleuatur ex illis hio
ribus sumi multi. frigidi. & grossi. un ipus in
grossantur. & hebetant. & uie & meatus opilan
tur. quib. p dicta eueniunt accidentia iuuare ad
hoc ipoz frigiditate. psonali. & malicia ue
nenosa. Et cura eoz e ut educant a corpe
uomitu & uentris solutione ad quoz educio
ne sequatur assumptio rez apitunaz incedeti
us & subtilitatu hiores grossos de quibus est
aceti. & medicine cu eo qfecte. un zo. qnctis
dz q acetu e mirabil inuametu cotra uenena
interimtia cu sua grossicie & stragulatione. si e
fungi & dactili immaturi. Et sic sanatus e ille
de quo recitant gal. f. cu assumptione secama
bin cu aqua decoctois radicū diureticor. Et
ad hanc intetoz qferat porri comesti licet
sucus eoz sumpt. in potu sit fortior & sinapis
& rassanus et & radix que comedit. Et qn sal
pmiscetur aceto ul acetos medicinis confert
ualde. & silt baurach. & calamitu et e opimus
sz an omnia puocandus e. uomitus. gal. quo
qz dixit. io. de simplici medicina q sim. gal
linace. exiccat. dat. in potu cu aceto patien
ti suffocati one fungor. pducit in eo uomitum
huoz grossor. uiscosor. & curat euz phylare
tus et dixit q melior cura qtra fungos e ster
cus gallinaz euz aqua calida. Et quida exhi
bent ipm euz aqua calida & aceto. Et quidaz
addunt mel. Et quida exhibent cu uino puro
& quida cu sirupo acetoso. & quida cum deco
ctione aneti & aceto. & quocuzqz sumatur est
exptu neq liberat. a morte. Et si fungi de
scenderint iaz ad intestina educuntur cristeri
farmaco educete humores crudos. Et mud
ficato ab eis corpore dent iuuatia euz pprie
tate sicut est pprie tyriaca euz uino. & electua
ria cordialia & stomacalia calida. Et de uale
tib. cu pprietate e abstinthu cu sumitur cum
uino. auctores tn ples dixerunt cu aceto. ips

aut sic. eius. Et ex eis sunt folia melisse bi
bita euz uino & uero. Et ab extra fomentet
stocac et ueter cu reb. calidis. Et dixerit
sapientes q ex comestione multa fructu acer
boz. austeror. eueniunt accidentia filia acciden
bus fungor. Et pp qstiles causas excepta ue
nenositate. Et cura eorum iterum est similis
cure fungor. Et dixerit. qnz accidit bibeti
post balneu. aut forte exercitiu. aqua frigidā
multa ut corripat forma ei. & debilitet epar
et pueniat ad cacestia. & ydopisiz. Et qst
accit ei q p dicta bibet multa uina dulce gros
suz. qm attrahit uelociter ad epar & mebra &
opilat ea. un suffocat ipoz calor innat. & pur
nit in ad corruptoz forme & ydopisiz. Et
cura eoz e dixit Raf. zo. qnctis q q bibe
rit uinu p dictu. f. omet. & apian opilatōes.
& mudi fice p uentre. Et q biberit aqua p di
cta curet calefacere epar suu cu sirups. & em
phis calidis. & similib. eis. &c.

Capitulum. 30. de animalibus que uiua per
os ingrediuntur ad stomachum.

Ulandoqz bibet aliq

les & states & accidit ut bibant
sanguisug. Et dictu e de ea in.
2. tractatu dui. fermois. Et

qnz bibet ranunculū q ut qda dicit pot nutri
ri in stocaco & uinere & magnificari qn qda
negit h posse fieri ad logu tep. Et qnocuzqz
sit p illo tepore quo uiuit infriqdat stoma
cu & ledit ipm & sua frigiditate. & uapozibus
malis inducit aln accia filia accitib. uermis
& maxime qn morit & in corpe mortuo rema
net qn n digerit in stocacis hoinu et maxime
n excoziata a pele sua dura qn digerit in
stomacis quozda animaliu & auis aqricap.
Et cura ei e ut sumat aqua calida multa & ca
lidiorē fm q plus pati poterit. deini inclinet
multa caput suu & puocet uoiru si forte egredi
atur. Et qda suspēdit tuc ipm p pedes supra
uas aq frigida plenu q ab aliquo in uase inu
det ita ut sentiat mor. aq si forte rana calefa
cta exeat ad aqua illa qres refrigeratoz &
reiteret h si fuerit necesse. q si h mo no exie
rit exhibeant medicine que interficiunt hmel
cu fortitudie mixte cu aq. Et maxime postqz
paties tolerauerit suuz uebementē qm tuc rana
qres aqua bibet cu ea et medicinas qb. inter
ficiet. Deini educat cu medicinis educetib.
hmes. dixit Serap. sanguis testudinis mari
ne qn sumit in potu cu uino & cu coaglo lepo
ris & ci mino al. ceruino qfert ei q bibet ranu
culos. Et qnz ut dz serpent. & tellio. & la
certa ingredi p os ad stoz & maxime in tepo
re sompni in eis q dormiut ore apto. Et pci
pue si in cibo lac acceperint l biberint. Et in
fert stocaco lesioez maximā morden. & pci p
ei. mor. in stocaco et silt pot qtingere d alus
reptilib. & hmb. uenosis. Et cura e ut su
spedantur paties p pedes suos supra uas in q
sit multu de lacte uino recetu dulci & calido &
teneat os apertu ut uapor lactis transeat ad
stomacu. Et silt teneat ex eo in ore qm ista
B. 3.

animalia diligunt lac & comedunt ex eo. Et si
militet teneat unum dulce odori fex in ore & re
cipiat uaporem eius per os si forte egrediatur
quoniam ut supra patuit omnia talia animalia dili
gunt unum & ad ipsum tendunt. quod si sic non exierit
interficiatur & educatur sicut dictum est de rana
Dixit Guido. de arecio quod fucus basiliconis
bibitus in bona quantitate spem in uentre &
omnia talia animalia necat & educit. Et quod
dicitur quod fucus coriandri et granati cum oleo
bibitur omnia animalia & homines interficit et
excludit. Et similiter facit semine caulis cuius la
cte aut mulla bibitur.

Cap. 31. de medicinis uenenosis operanti
bus cum frigiditate.

Immes medicine narcotice
sive stupefactiue sunt
numerate inter medicinas ue
nenosas que occidunt cum auxilio
frigiditatis de quibus est opus

Et accidunt ei qui bibunt ipsum stupor extremi
tatis & frigus earum. Dixit Gal. primo de co
pionibus quod opus est medicina ne nostrorum
corporum contraria quod uenenosa et ideo ei sub
stantia a corporibus nostris non alteratur
sed ipsum uincit corpora nostra et transmu
tat ea ad naturam suam. Cum ergo in natura
sua sit frigidum infirigidat corpora nostra & in
frigido inducit stuporem & maxime in extre
mitatibus que sunt minus calide & remotiores
a fonte caloris. Et accidunt dicit Aulic. in cor
pore prurit. i. mala sensatio quasi puissime
solutionis & uisitationis prurit. i. fornicatio
sicut accidunt dispositis ad stuporem & accidunt
singulis per lesionem stomachi. Et accidunt frigus
& tenebrositas oculorum & stricture gutturis et
banchitis quoniam ingrossat sanguinem quare non
currit & infirigidat ipsum & spasmat instrumenta
banchitis. Et per grossitatem sanguinis & spiritus ac
cidit opilationes. Et ex eis accidunt citrinitas
& obfuscatio extremitatum & citrinitas & uir
ditas labiorum & faciei & difficultas ad motum et
profunditas sompni. Et quoniam profundatur oculi
& retinetur lingua intus in gutture per spasmus
habent oculos & linguam & accidunt sudor frigidus
& cum appropinquat morti spasmat & emittit
banchitum frigidum & moritur. Et dixerunt. odo
ratur ex ore sumentis. ymo etiam ut dicit
Alman. ex toto corpore ei cum fricatur odor
opii. Et dicit quod magis proprium signum
huius est suberbi & odor opii a toto corpore procedit
Et per predicta stat patiens dormitans non sentiens
neque intelligens. Et. 20. quod quoniam dicitur quod. 3.
ii. opii interficiunt post. ii. dies. Et Aulic. dicit
quod interficit in duobus diebus & perit cum datur in
potum cum uino. i. pauco. Ait. n. Gal. quod quoniam opium
sumitur cum multo uino egreditur a corpore
& non nocet. quoniam potest ut resistat ei. sed cum pau
co uino nocet magis. quia facit ipsum uelocius pe
netrare ad membra & non est potens resistere ei.

Et ex dictis medicinis est solatium mortale
a quibusdam uocatum faba immerisa. Et perit quoniam
sumit radix ei de qua dicit dyas. quod sompnia non
bona & farsmata inducit. Et tamen sumens ipsum

efficit amens stolidus per se habet frigiditatem quam
impunit in cerebri uis infirigidat spiritus anima
les non sunt ydonei instrumentum ad discernendum
turbis animalibus sensibus intrinsecis. Et
ex eis est nux metel dicitur Almah. Et si da
tur ex ea. 3. i. fortiter inebriat. Et si datur qua
ritas magna interficit. Et sequitur ad ipsum di
xit Aulic. frigus & rubedo oculorum & tenebro
sitas. i. uisus & ebrietas & profunditas sompni.
Et quoniam interficit ex ea aur. i. unum in una die sed
min. 3. i. facit suberbi & inebriat & non interfi
cit nisi debiles. Et ex eis est maderagoza & p
perit radix ei & poma & grana ipsorum de qua di
xit Raf. quod quodam mulier duo l'tria poma man
dragore comedit & cecidit uelut mortua & be
bat faciem rubeam. Sz. 20. quoniam dicitur quod quodam
grana maderagore sumserit accidit ei debili
tas stolidi & suberbi & possibile est quod interficiant.

Et ex eis est iugam? alb? & niger lz niger
sit fortior albo. Et accit cum sumit semine eius
rubor in oculis & in toto corpore & frequens sin
copis & surditas epilepsia spasmus & pmiatio 20
nis & perit ex nigro & ebrietas. Et quoniam loq
uit uocibus diuersis. quoniam quoniam ridet ut asinus.
quoniam imit ut equus et quoniam emittit uocem ut mul
et quoniam ut mula per spalem disponit mitem quod ab ip
so in cerebro impunitur per suam frigiditatem &
siccitatem. Et ex eis est beugi. Et beugi apo
ta de pith barbarorum & egypti & est succus erbe
dicte naxion uel ut dicit Aulic. darshan et est in
uirtute iusquam. Et ex eis est papauer ni
grum dicitur quod sit opium & in fructu illius est minus
eo satis. Et ex eis est Licna cum frigiditate
sua & est propinqua papaueri nigro. Et ex eis
est coriandrum huiusmodi cum ex eo recentu multu co
medit aut bibi sit. Et accidunt ex eo uer
tigo fortis deinde intellectus turbatio & suberbi &
sit nox ei & rauca & in toto corpore sentit odor
coriandri. Et ex eis est psillu cum suis integris
semine ei aut bibi ex muscalagine ei quantitas
magna & accidunt bibere ipsum debilitas pulsus
& calidus uirtutis & frigus totum corpus & tri
sticia & meior & stricture banchit? testis ypochu
driox stupor ingendo & sincop. Et ex eis
est lactuca et perit nigra cum bibi ex succo ei
multu. dicit Gal. 3. d. simplici medic? opatio
succi lactuce quoniam puale in corpore est sic opatio
iusquam. si. n. puale in corpore occidit. unum di
xit Gal. quod si de lactuca coedat homo frigiditatem m
ta nutrit ipsum. sed si exprimit eam & bibi ex succo
ei frigiditatem magnam perit. & mori sicut quod bibi
iusquam? opium. Lura omnium medicinarum nar
coticarum dictarum generalis est eadem. et est ut cito p
uocetur uomitus cum aqua calida oleo sale &
banrach & deinde addatur acetum & sirupus
acetosus. deinde crassare fiat acetum attrac
tuum. Et si sunt in extremis fricandis for
tes et ligature dolorose. Et fiat ut non dor
miat. Deinde denur medicine calide. dicit
Raf. 20. quoniam dicitur dico inueni per experientiam
quod nulla est fortior medicina contra nocumetum
opii & narcoticorum stupor quod sumere a se aur.
.i. cum. 3. ii. uini fortis & puri. & tyriaca & me
tridatum & diamuscus & diatrion pipercon
ualit singulariter et quoniam mixte a oleo balsami cum
sumi ex eo. 3. i. cum aqua decoctionis ameos

omne uide & sal
Dixerit quod si
pimentum sicut
maxime de aqua
edat per seccis.
Quia uero sp
estera calidum cum bi
schole est bibi cali
et maxime cum bibi
mista aut singulari
sem et unum p se su
Et uenit ei ab hinc
et alia & mices oue
phila ad opium & h
per an ptes e quales
caute est nux pua cu
solatium est mel calid
mha. Dicit dicit
in simas que puen
erptas ad maderag
rara & odor pitis c
comedi quoniam sumi
in cibo est tyriaca ei
quoniam unum & papau
omni coagula & m
per primas comest
mildice puris in
et uolue bibitus
fuit olin bene di cu
mrica quoniam ut p
indit quoniam ual
pilis ad citat
puri cum pipere sem
in sicca cum uino pu
de apparet ad cor
& brodit gallinaz
uno aut in uictori
appropriat ad piti
tu & di spumati fun
occlusionis mentast
Capitulum 32. d
dis non corrosiu
x
e
rit
collo qui non ite
tine. & quoniam mori
suo inficium sag
ramum. Itaque
cadit. ob eo cadu
quoniam accidit tena
ei sine succu. siue
lingua & egredit
egredunt oculi ip
ips uerigo & sine
quoniam non pot ea n
et debilitant. & h
demigrant & numi
et raro puenit ad
sumens succu ei?

Et nullo ualde et sal est secum ab in supit cōfert
Dixerit qdā q si medicina narcotica fue
rit noniter supia ita q adhuc cōtineat in sto
maco tūc de aqua melis cū oīo 208. qm ipaz
educit p secessus. Et aut iaz penetraverit de
aqua melis sine oleo ut puocet ipaz ad urinā
Cura uero spalis ē qm d appatis ad opū
ē acētū calidū cū bibi solū aut cū sale et mel
subtile cū bibi calidū. Et castoreū ē tyriaca
ei maxime cū bibi ex eo. s. q. cū uino et cro
cus ē et piper et cinamomū et asa cū sumitur
mixta aut singularia cū uino potēt mltō. Et
ipm ēt unū p se sumptum in quantitate multa
Et puenit ei abstīnētiā supit cū fir acetofo
et allea et nucez quē sit ei. Dicit Aui. tyriaca
ppia ad opū ē h. ase saune castoree et pi
pis an ptes equales et qficiāt cū mele. dof.
quātū ē nux pua cū uino. Et de appatis ad
solatrū ē mel calidū cū bibi ex eo quātitas
mlta. Dicit dīas q malua bibita emēdat
in saniaz que puenit ab una lupina. Et de
appatis ad mādrazoram sūt porri castoris et
ruta et odor pīcis et galbani. Et radix qdē q
comedit qm sumit duob dieb cū pane et sale
in cibo ē tyriaca ei. Et d appatis ad iuf
quātum et papauer nigrū. Dicit dīas. sunt
omnia coagula et maxime hedi et cepe assūz su
per prunas comestuz et fīstici et pinee. Et ut
nux dulce puruz in mltā quantitate supit. Et
oleū olīne bibituz multū ē tyriaca ei. Et cō
fert olīm benedictū. ut dicit Nicolau. Et
urtica quē sit ut pti. dicit. li. 22. Et dicit
ibidē q ualz multa bibita cū lacte. Et d apro
priatis ad cicūtā et bengi ē pot unū ueteris
puri cū pipere semine nasturti et carui. Et ru
ta sicca cū uino puro bibita ē tyriaca ei. Et
de appatis ad couandruz ē bibere uinū puz
et brodiū gallinaz pinguiū. Et abstīnētiā cū
uino aut ut necetoz cū sunt tyriaca eius. Et de
apropriatis ad pīlū et succū lactuce ē mel buli
tū et dispumatū sumptū calidum cum aqua de
coctionis mentastri.

Lapimilum. 32^m. de medicinis uenenosis cali
dis non corrosiuis.

¶ dictis

medicinis ē na
pell de quo dī
xit Aui. q ē de deterioribus
uenenis. Et dī q si q comede
rit panes uel carnes incīas cū

cultello qui noniter incidit napellū inficiē
inde. et qm morit. Et dicit Aui. q ex eius
suo inficiunt sagitte et interficiunt quē mune
rauerint. statz et ab eo raro fit euasio. Et q
euadūt ab eo cadunt in etbicā aut pīsim. Et
qm accidit tenasimō. Et accidit sumētū sām
ei siue succū. siue semē ut apostemēt labia et
lingua et egrediēt nō ualēs in ore pīneri. Et
egrediunt oculi ipi. Et frequētes sūt super
ipz uertigo et sincopis. Et crura ei nō operā
tur. qz nō pōt ea mouere. ymo omnia mēbra
ei debilitant. et suffocat eoz calor nālis. un
denigrant et tumēt et mors sequit in ipso die
et raro puenit ad 3^m. Et ex eis ē oleādruz
et sumēs succū ei aut cortice ipi incurrit āgu

stia uehemēte et infirigidationē uētris et infla
tionē maximā in eo et sepe pati defectiōnez
et sincopis. Et dicit Aui. q n solū plāta ipa
s aq in qua nascit ē mala et fugiēda Et si n ē
excusatio qn bibat oz ut distillet. s. p alēbicū
ut arenā aut misceat cū iuleb. Et ex illis ē
stasi sagria q cū sumit inducit accēa cātari da
rū aut leporis marini. Et ex eis ē gūmi ru
te agrestis. Et accidit sumētū ipz retētio ege
stiois et urine et apostēat lingua ei. Et accit
in uētre rugit et infla. et aduasio in gutture
et stomacho et egressio oculoz et rubedo faciei
et fortasse sūt sete. i. fixure in corpore ei pre
acumine ipi et qm perducit ad difficultates
hanielius. et ruta ē ipsa agrestis qm sumitur
inducit egressiōnez oculoz et aduasionem
et inflamatiōnem uehemētem. Et ex eis
est semē urticae. Et accidunt ex eo qm tūscis
fortis. ardor urine et inflamatio et qm exco
riatio in gutture. Et ex eis est anacardus et
pprie siluestris. et accidit ex eo egriuidines
acutae et incilio. i. mordicatio in gutture et uē
tre. Et inflamatio et qm destruit mēbra que
dā corrupēdo illa et cū ex eo saluat facit acci
dere alicnationē. s. mīcā ut algues ppe
rea q aduirit mīaz. Et Aui. dicit q qm nō
roccet qbusdā hominibz euz pprietate et ppe
qm comedunt anacardos cū nucibz. Ego entz
uidi qui ex eis mordebat al mādēbat cū nucibz
et nō corrupēbat. i. nō alterabat ex eis ma
nifeste. Et ex eis est flāmula et sequitur ad
eā inflamatio uehemēs et ardor in gutture et
stomaco. Et sunt et alia qz plura pdictis si
mlta. que omnia sunt effectus caliditatis cō
tuncce uenenositati. Et notat q qm omnia
frigida in 4°. sunt uenenosa. nō tñ omnia in
eodē gradu 4°. cala exāta sunt uenenosa. qz
calidū est nē amīcū maxime būane frigidū ue
ro inimicū. cuius signū fm Aristotile ē q ca
lidū mouet motū uite decentio ad circūferē
tiāz frigidū uero mouet ecōuersiō. motū mor
tis de circūferētia usqz ad centz. Et ex cau
sis amīcū caliditatis et inimicū frigidit
atis est qm calidū quarti gradus fm quodā
mīominus distat a pīone būana qz frigidū
in 4° ut pz qsiderātū gradū pīonis būane.

Cura generalis omniū pdictaz medicina
rūz et eaz sūstuz ppletur primo uomitu et deī
si expedit euacuare fiat illud medicine quoqz
tyriacales calide nō sole s pūte cū tyriaca
libus frigidis tribuantur et deī sequatur al
teratio male pīonis calide derelicta cum in
frigidant notis et pprie cordialibus epati
cis. Et pfortano cerebrī ne recipiat q si ac
cidētū pdictoz aliqd remāserit illi succurra
tur sicut in suo docet ea. de apropiatis aut
ad napellū est lapis bezabar et tyriaca magna
et qfectiōnez de musco. Et metridatū s3 quof
dā plus ualet qz tyriaca magna. Et id dicit
Aui. q tyriaca qm qfert usqz ad terminū. et
dicit de melioribz rebz est ut in potu deī mu
scis et pprie in fricatione lapidis bezabar
facta in aqua uel uino. Et extimant quidam
q radices capparis sint bezabar napellū et ex
timant alq q filipēdula sit tyriaca ei. Et alq
dicūt q apud radicem eius nascitur radix in

ut facit fingi mali. Et sumit dragōtea acci-
dit uehemēs nausea et frequēs uōit? et dolor
sitis dolori yltaco. Et possibile ē qd educat tā
guine et sit corp? sumētis eā stupidū. deīn seq-
tur sincopis et mors. Et sumēt granā ei? seq-
tur stridor dētiū et pūctio gutturis et extirpō
et feruor febril. Et accit ex merereō laue-
ola febran bñ omīa kernā cucnēre afimino tūi
malis et similib? eis mordica. uehemēs in uē-
scerib? qmōio in toto corpore. et singul? et de
tū uomit? flati? spumofus. Et tādē succedit
spasm? deitū ē uox et morit. Et ex lapid
armeno et lazuli accidit subuersio et nausea et
qñs uōit? ingendo et trīsticia et anxietas stōi
Lū aut dicit Anic p?teritū qd possim? eis uū
sine cautela intellexit de eis qsolatis. et cū h
et n absolute. Hā et qsolati debēt exhiberi.
cū custodia et cautela sū sic dicit qpando eas
ad duos elidos q cū cautela et timore multo de-
bēt exhiberi. p dicitōz quoqz accitū eāc no-
te sunt ex dicitis supra. Eueniūt. n. ex inimici-
tā quā hnt ad mēbra q sunt mūcre uirtutum
cū calitate inflāmabili acuta et agitātōe et cō-
motōe hūiditātū corpis et eaz solone supflua

Cura general' omniū medicinarū supradicta-
rū implet cū qfortatōe mēbroz pncipaliū et
stōi. et extirpātōe acuitatis et inflāmātōis ea-
rū et obuiatōe ad effrenatē solōis ipsaz si-
cut docuit Mesue in libro de ipsaz rectifica-
tōe. Et cū hys oz ut exhibeant tyriacalia ap-
priata. Ex qb? ad scamoneā sunt sirup? de rī-
bes et de agresta cū aq rosata et zucariū 20. cū
parua quantitate musci l' ambre. Et ad elebrof
albū et nigrū tyriaca ē absinthiū bibitū cum
uino aut castore aut nardus aut cinamomū et
anisū sumpta cū uino. Et ad laurocolā et laci-
cinia et eis similia tyriaca est origanum assa-
num bibitum cū uino. Et ad euforbium tyria-
ca est lac acetosius in multa quantitate bibitū
Et hermod. lac uacciniū n' bubulinū. Et ad
squillam coloquintidā tyriaca est por? laci-
tis in quo extinctus est ferrū multis uicibus qñ
sumit ex eo in qritate magna. et cortex citri
et semina eius resunt eis. Et ad lapidem ar-
menū et lazuli tyriaca ē lac capnū sicut ab ube-
re mlgēt. Et karabe cū bibuntur ex eo. 3. y.
cū uino puro obstitit eis. Et tyriaca quidem
magna et mēridatum et tyriaca de terra
sigillata omniū? p dicitis medicinis subueni-
unt et eis siltb?

Lap^m. 34^m. de medicinis uenenosis calidis
corrosione et putrefactōe i mbris efficiētib?

E medicinis uenenosis calis-
dis et corrodentibus et pu-
trefaciētib? sūt resalgar argētū
sublimatū uiride es. et omnes
spēs nitrioli aqua saponis aq^a
cartari aqua salis armoniaci aqua alkamistā-
rū cū qua aux sepani ab alijs metallis et si-
milis hys et accidunt ex omnibus p dicitis et
quolibet eoz dolor uehemēs et mordicatio in
stōaco et uentre et inflāmatio et siccitas oris
Et qñs supat dolor capitis et agitatio in hō
ribus et attractu eoz ad stōacū. uñ sequitur

uomitus uehemēs et sitis intensa. Et quando
qz dedunt ad intestina et ulcerant ea et sequi-
tur disinteria. Et qñs di'olure hūiditates in
corpore fluunt ad neruos et inducūt molli fca-
tione aut spasmū de repletionē. Et qñs super
fluit solutio et exicatio quare accidit singul-
tus et spasm? de inanitōe et resolutis spiritib?
succedit sincop. et mors. Et qñs accidunt ex
medicis putrefactis exicatio foris oris
et lingue et puatio spuēdi. Et sicut dicit Ras-
zo. qñnetis auctoritate. Y. qñs accidit ex eis
quēadmodū accidit ex lepore marino et can-
taridib? fetor oris. Et qñs ulceratio in in-
strumētis urine et pprie ex calce. quare seq^t
strangaria et difficultas urine. cō qd fortasse
calx puenit ad uescicā et cū sua corpulētia opī-
lat eas aut qz hūiditates disolute ad ueicam
fluentes oppilāt eas aut qz refugiat patiens
amungēdo pp dolorem sequētē ulcera. Et cu-
ra omniū p dicitōz est eadē et qñs in iporū
estātōe Et destructione uenenositas iporū
et alteratione acuitatis eoz et phibitione pu-
trefactionis et corrosiōis. Et primū quidē
qplef dū sunt in stōaco cū uomitu multonēs
iterato cūz iuleb et oleo uiolato et aq^a calida
simplici aut decoctionis atriplicis malue et
altce. Et si ad intestina descēderint educantē
cū clisterib? leniētib? et unctio ut defendat
intestina ab ulceratōe. Et butir qdē puenit
ad uomendū et cristizādū pro plemto abse-
secūdi detur tyriaca et pprie cū decoctione
malue et eruce et spālitez uñ in arsenico. et ar-
gento sublimato puenit costus ebibitus cum
uino puro. Et dñt qdā pueniunt clisteria cūz
recti oleo amigō. dul. Et in calce resalgarī
uiride eris et siltb? dentur pinee multe cum
zucharo cūz iuleb mltō. Et 3^m plemz cūz ex
bibitōe extinguentū frigidōz et hūidōz sūm
extinguentū notoz. Et 4^m. qplef cū exhibi-
tione unctioz et mucilaginosoz et iurium
pinguiū qm de pprietate hoz est adherere
supficie mēbroz et defendēdū ea a mordica-
tione corrosione et putrefactione. Et 5^m apro-
priatis ad hoc est ius malue et muscillago se-
minis lini. et qñs ponit cūz eis eruca pp spē-
litatez quā bz ad hoc. Et de pueniētib? et
in potu et in cristeris est decoctio rizi. et lac
recēs fm omne modū administratōis eius ē
pūtis iuuamti sū oz ut bibat ex eo multū. Et
pprie puenit in hoc lac onimum cū grossicie
et proprietate sua. Et quidā exhibēt frequen-
ter lac asinum in potu. Et butir et recens
cum sumitur ex eo multum est iuuatiuum ual-
de. Et de pferentib? sunt amigō. dulces et
oleū ipsaz ita qd et inunctū exteri? supra totū
corp? et siltici et et oleū eoz et siltz pinee et
oleū ipsaz est mirabile. Ego aut loco olei pi-
nearū feci pteri. 3. ii. y. pinearū purgataz con-
tritiōe bona et infūdi eas pteritas in lb. i. aq^a
calide. deīn cū expressiōe multa et bona emul-
siōe colari et exhibui in potu. Et inueni uir-
tutē iuuamenti magni q si aliquid de supra
dictis accitibus remanserit succurratur ei si-
cut in luo dicitur capitulo.

Cap. 35. de medicinis uenenosis qñ uenenosi-
tas pñcia ē siccitati. aut sbe grosse opilatiue.

Iste medicine sunt sicut lima-
tura ferri et scoria eius
Et scoria uel limatura eris et
plūbz ustum et nō ustuz litargi-
ruz alumen gisum cerusa ma-
gnes. magna sinopida miniū. cinapriuz. azur-
tuz et quēcūqz hys filia. Ductores uñ sunt li-
matura ferri q̄solata et rectificata fm artem
sicut docet in suo ca°. ad curas quarundam
egritudinū. s. tñ nō q̄solata ipa et scoria eius
et maxime eruginosa est mala et similiter lima-
tura eris et scoria eius. Et accidit ex qual-
bet ipaz dolor uehemēs in uentre. quia sua
grauitate q̄primente. et sua aspitare cū puenit
ad fundū stōaci. soluit ipi q̄tūitate. et quia
multū exerceat stōaci accidit siccitas in ore et si-
tis et alia in tñ exerceat hūitates stōi q̄ iudicē f
eū malā q̄pñe siccā et disponit ad ethicam
senectutis. qz tñ q̄libet eaz ē opilatiua. pbi-
bet debitā trāsirationē uñ accidit in hūozā
b putrefactio. et accēdit in eis calitas extra-
nea. uñ accidit in toto corpe inflāmatiō. ad
quā seq̄ multa euaporatiō et hūic dolor cap-
tis. Et qdā dicit q̄ ad scoriā eris sequit̄ flu-
rus uētris mult⁹. Et cura ē educ⁹. illi p̄ in-
feriora. Et qdā ad educatiōē ei⁹ intēdit. exhi-
bētes que q̄pmēdo soluit sicut mirabolanos
putātes q̄ sua grauitate q̄primēte deponūt se
cū ferrū sine eo. Et quidā exhibēt lubricare
faciē. dātes multū iuris unctiosi cū multo
butiro extimātes q̄ defēdāt ab eis stōac⁹ a
rocumento et q̄ lubricet cū eis ferrū. aut es.
Et qdā querūt attractiōē ei⁹ ad inferi⁹ ma-
xime ferri cū cūstrib⁹ lenitiuis in q̄b pōit
pulis magnetis et reitrat ea sepe. et ingeniā-
tur q̄ cristere ad supiora ascēdat quātū possi-
bile ē. q̄ si nō q̄tulerint tūc ingeniādū ē ut cū
medicinis educat fortiter soluent⁹. Verūm
āte exhibitiōē eaz oz ut agreget ferrū uñ es.
Hus pilizon et uias intestinoz. Quā aggrega-
tiones saltē ferri facit magnes bibi⁹ uñ. zo.
q̄tūentis dicit. Deē calamite. 3. i. ga totā sco-
rie adunat. Et ait Raf dico q̄ postea laxet
uēter uiolēter. Et Aui. dixit qñz dat in potu
aliquid de magnete et aggregat illud q̄ patz est
sine sparsuz ex ferro ad se ipm deñ p̄sequen-
ter adhibeant solutiua cū fortitudine. Et di-
xit Aui. q̄ qñz dat ex ipō in potu omni die
3. i. deñ dant ad sorbendū post ipz iura un-
ctiosa lubricatiua cū butiro cocto ut educa-
tur per uentrē si fuerit descēdēs aut euoman-
tur si fuerit adhuc in stōaco. Quidā autēz
dixerunt q̄ cū sit magnes per se ledēs nō dz
dari puz s. mixtū cū corrigētib⁹ ipm. Corri-
gitur aut cū recipi⁹ ex eo. 3. i. et auri puri li-
mati et nardi añ. 3. 5. et fiunt ex eis pilule cū
succo bluis aut mercurialis et exhibentur in
dose una et oz ut cūstribet et q̄fortetur caput
ne recipiat uapores et pbibeat ab eo dolor.
Ex limatura aut plūbi et plūbo uñ et litargi-
ro apostemat dixit Aui. i. inflat corpus iūm
tis ipm qñ sunt uehemēter opilatiua et uñru-
tez digestiua dēbilitantiā unde multe uenosi-

tates in stōaco generantur et intestinis que
replētes extendūt et inflant uentrē uel aposte-
mat corpus. i. uenter et p̄prie accidit ylcus
et tunc maxime qñ descendit ad intestinum
yleon et in eo inducit dolorē qñ alterat cō-
pñe ei⁹ sua q̄litate et sua q̄uitate et aspitare
ei⁹ soluit q̄tūitate uñ trahūt ad ipz mē q̄b
apāt et qñz p̄p̄ grauitatem et aspitare ulcerat
intestina et sequit̄ di sinteria. Et cū nō fuerit
ei⁹ q̄tūitas multū excedēs opilādo causat sti-
pitiatē uētris multā in tāto ut qñ nil egere
re possit s. in uōitu egestiōē emittat. Et cū
h ēt qñz cāt retētiōē urine. et qñz ē cā q̄ re-
laxent̄ intestina et sup̄fluat flux⁹ uētris et egre-
diat̄ anus et h maxime cū eis q̄tūitas fuit
ualde sup̄flua. Et accidit p̄ uia indigōis ut
debitet̄ cerebz et multiplicent in eo sup̄flu-
tates plurime q̄ descēdēs ad os et palatū im-
bibunt in spōgiōsitate lingue. uñ grauāt et in-
tumescent. ita q̄ n pōt expedite loq. Et accidit
ut fiat color corporis plūbi⁹ p̄p̄ mortificatiōē
caloris in mēbris exteriorib⁹ et p̄hibitiōē
trāsitus spūs et sanguis ad ipsa. Et qñz p̄du-
cit ad q̄strictionē banellit⁹ et accidit suffocatiō
et mors qñz. Et cura uniuscuiusqz eoz dū ē
in stōaco et senti⁹ grauitas in eo ē ut puocet
nomit⁹ cū eis in quib⁹ ē aprio sicut cū deco-
ctiōe seminis apy et aneti et caricaruz et oleo
multo et baurach et si descēdēt ad intestina
et senti⁹ grauitas in eis arrabat inferi⁹ cū cri-
strib⁹ aut educat̄ farmaco deñ deni ryziaa
lia calida de quib⁹ ē mira cū sumunt ex ea. 3.
i. y. cū uino potēt̄ aut seminis apy et abstinēy
añ. 3. i. cū uino. aut mirre. 3. i. et pipis. 3. 5.
cū uino aut abstinēy fin⁹ colūbi pip mel et
uinū aut ut dixit Aui. spica romana et sim⁹
colūbi pascētis qñ curat et fiat ut eis multi-
plicet̄ sudor. et signū sanitatis ē qñ soluit nā
et emittit̄ urina. deñ dēt̄ seq̄ aperitiua q̄for-
tātia stōm et mēbra p̄ncipalia Et q̄fert indu-
re pelles nouas uulpinas aut saltē ouinas. cū
custodiā magna a frigore. Ex sumptiōe ali-
minis. Accidit sumēt̄ tussis. p̄pterea q̄ cum
multa exicatiōe exasperat pulmonē q̄ alii in
tñ pcedit ut soluat̄ inde q̄tūitas pulmonis
et ulcere⁹ et sequat̄ pituit⁹. Et qñz p̄p̄ sup̄flū-
dantē exicatiōē sequit̄ arefac⁹ in toto cor-
pore et tabet. Et cura ē ut educa⁹ uōitu cū aq̄
calida facto et oleo uiolato et iuleb. uel educa-
tur p̄ inferi⁹ cū leniētib⁹ et unctiōis. deñ dēt̄
exhibeat̄ lac plurimū Et oē regimē hūccati-
uū et resumptiū Et aspitat̄ pulmonis cure⁹
cū iuleb. uiol. et cucurbitino et alijs dictis in
suo caplo. Sumēt̄ aut gisuz aut cerusaz acci-
dūt dolor stōi. et ypodistioz et uētris ex mē-
ta uenenositate. Et ex lesiōe stōi accidit sin-
gultus cum nititur ad expellendū materiā ma-
lam in eo immiscatam. Et p̄pter materiā ma-
lā. Et qz sua grauitate soluit q̄tūitate ienti ē
alii in stōmaco. et intestinis p̄uictio et mordica-
tio. et cōicat̄ malicia et ip̄oz frigiditas cere-
bro et ingrossant̄ in eo spūs aiales nequiores
seruire uirtutib⁹ animalib⁹ sensitiuis interin-
secis. uñ p̄misce⁹ zō. i. diminuitur uel destitui-
tur qz p̄prie sequitur quedā amētia. Et qñz
cōicatur malicia mēbris p̄ualib⁹ et accidit in

tussis et difficultas hanelitus. Et adiunat ad hoc fluxus catarrhus ex capite descēdēs ad pectus unū accidit quāz p̄focatio et strāgulatio. Et hoc dixit Aui. plus mltiplicat ex gipso q̄ ex cerusa. Ex cerusa aut accidit albedo in lingua q̄ tingit colore ei⁹ et albisicat color corporis ei⁹ fortasse ex sparsione ei⁹ ad sup̄ficiē corporis ut accidit in eo subalbedo ex mortificatione caloris innati. Et quāz mingit urinā nigrā q̄ al ex mortificatione caloris innati multiplicat calor in instrumentis urine ut urina obfuscat. Et quāz mingit sanguinem relaxata et debilitata p̄tina v̄ute epatis et renū. Et quāz sequit̄ relaxatio p̄tinue in mēbris suis ex potu ei⁹. Et quāz sequit̄ ex utro q̄z sincop. et mors. Et cura fit in uomitu iterato cū oleo de lilio l' de narciso butiro aq̄ cala melle et cū cristerib⁹ unctio. Et cū exhibito lactis plurimi butiri recētis et ut nī dulcis ut sape. Et ins malne bibitū in hoc est optimū. et tiriaca ip̄oz ē cinis vitis bibi⁹ cū sape. dixerūt itez q̄ g sumit pap in uice de cerusa mltis dieb⁹ nō p̄cipit̄ ea nocum tū in tēpe satis lapso s̄z quotidie coadunabit in fundo stōaci ei⁹ donec sit ip̄i q̄ritas nota dīl aggregata et ledat et tādē occidat. Ex sump̄tōe hō magnetis accidit dispō mltica bz enīz p̄petatē magnes ut dicit̄ excitādī būorē mlti cū et p̄ficiēdi mltas. Et dicit̄ fm p̄lim parit̄ bereos et sit lunat⁹. Quidā tñ dicit̄ q̄ hoc nō repit̄ in magnete ferrū trabente s̄z in quā dā alia sp̄e ei⁹. Et cura ei⁹ ē uomit⁹ aut eductio ei⁹ p̄ uērrē dei⁹ dei⁹ regimē būectatiūz et impinguet̄ corp⁹ et dī q̄ aux et lapides p̄cio si sint tyriaca ei⁹ et p̄pe smaragd⁹ cū sumitur ex eo trib⁹ mltib⁹ singulis trib⁹ dieb⁹ semel. Et sumit̄ cinapriū. mltiū. magrā. azurruz et hys silia accidit dolor et gūitas in uērrē et p̄lim accidit ei⁹ s̄p̄ticitas uērris et seq̄ uomit⁹ et q̄p̄bēdit̄ q̄dēq̄z eoz fuerit colore exēti tis in uomitu et aliqñ sequitur accidentia argētū uini q̄ dicit̄ in sequenti ca⁹. quāz tñ accidit in magna solutio uērris pluri⁹ et ē digni⁹ signoz ei⁹ et cura eoz ē silis curis p̄dictorūz euz uomitu et lenitōe uērris et p̄secutōe regi minis būectantis. Et chuz qdē q̄bustū cum su mlti ex eo cū uino. s̄z u. ē tyriaca ei⁹ et q̄s̄l̄ dī fieri cura cui⁹ q̄q̄z alteri⁹ p̄dictis q̄sumit̄. Et scias p̄ solutioē uērris in omnib⁹ hys mēdicinis q̄ ut trahit̄ ex zo. q̄tinētis et ab Al man. et Aui. scamo⁹. ē melior medicina et magis appata eis et p̄pe cū suū cū aq̄ mcl̄ tē. Lap⁹. 36. et ultimū d̄ assumptōe argētū uini et inuromissione ei⁹ in aures.

Rgentum uini inte
mi⁹ sicut ē. fm plurimū nullam
aut parū efficiēti lesione qm̄ sua
fluxibilitate et ponderositate

egredit̄ uelociter cū dispōne sua p̄ inferiores
regionē. Et p̄p hāc cām eximauerūt qdā q̄
argētū uini nō sit in mēro uenēoz. Uex ue
ritas ē q̄ ē uenēnū ymo ut dī multa uenēa ex
eo q̄ficiunt̄. Et si remaneret in corpe spacio
sufficiēti et n̄ egredereit̄ uelociter interficeret
q̄gelādo sanguinē et spūz cordis sicut recitat̄
de quodā a potecario a p̄intētiōe suis bibit

argētū uini nocte et mane mortu⁹ ē immē⁹ et
ip̄z qdē sump̄tū exinctū cū salina d̄terioris ē
uenēositatis et inducit fere accēti argētū subli
mati. Et Aui. dixit d̄ sublimato q̄ cū sit incti
sui⁹ accēt ex eo accēti. Litargiri ex p̄ctura
et tēsiōe intestinoz et d̄ abulatioē al solone san
guinis et gūitate lingue et gūedine stōi et apatē
corp⁹ ei⁹ et retinet̄ urina ip̄i. Et zo. q̄tinē
tis dī q̄ accidit ex eo rugiositas uērris absq̄z
fluxu et apā in ocul⁹ et alū pducit ad apā cor
dis et mortē. Et cura exincti et sublimati
ē sicut cura litargiri et uenēoz corrosiuoz.
Et d̄ ap̄opatis ē mīzza cū sumit̄ ex ea. s̄z u.
cū uino. Et aq̄ melis multociēs bibita q̄fert
ei⁹. dei⁹ denemēdū ē ad curā si remāserit ma
la p̄p̄o et p̄cipue frīda et būda in corpe. et
maxime in intestinis d̄elicta corrigēti eā cū
potu mere salne l' rutbe et decoctōe nucis cu
p̄ssi ad cordialia int⁹ et extra ap̄oximan⁹ ea
Argētū hō uini eductū ē cū lenitibus poti
b⁹ et cristeris. Argētū quoq̄z uini n̄ exinctū
alū effundit̄ in aure et accidit tñ dolor uche
mēs qm̄ cū sua p̄derositate soluit q̄ritates
in loco mlti sens⁹. Et s̄it̄ alterat̄ p̄p̄onē illi⁹
loci Et qdā dicit̄ q̄ dolor exēdit̄ fere ad ro
tū lat⁹ sequēs aurē illā. qm̄ p̄p̄atiūti dolori
ei⁹ nerui būtes originē ex illo latere et sentiē
gūitas mlti in aure et p̄fido ei⁹. Et ledit̄ ex
eo mediāte neruo audituoz cerebz uehemē
ter et infrigidant̄ et būectant̄ et ingrossant̄ spī
rit⁹ animales. Et accidit in eo diminutio in
zōne q̄ ē amētia qdā Et quāz exp̄munt̄ mē in
cerebro q̄tē q̄ si fluat ad nucā et neruos in
ducit̄ spasmū l' mltificatōez et si fluat ad uen
triculos cerebz inducit̄ epilepsiā l' apoplepsiā
p̄p̄lesione s̄be cerebz cū frigore ei⁹ et mortōe
et p̄mutatōe ip̄i. Et cura ē ut ster patēs sup
pedē unū et inclinet̄ caput ad p̄tē auris illi⁹ q̄
tū possibile ē dī sic inclinato capite saliat et
p̄pe qñ apodauerit se ad aliqñ rē firmā cum
mann altera suspēsa. et puocēt̄ tūc sterutātes
qm̄ fortasse sic exhibuit̄. dei⁹ iaceat sup lat⁹ il
lud capite tñ inclinato quod. intellexit Alū.
cū dixit. nō teneat caput in p̄linari s̄z ultra.
ip̄z. Et dixit Quāz sit still⁹ d̄ plūbo et mlti tē
in aurē et mouet̄ in circuitu ei⁹ dīn exbat et
inuēiet̄ argētū uini adbēsi radio abiciat̄ g⁹
et itez inuromittat̄ radi⁹. et sic mltociēs fiat
donec totū exbat̄. A. tñ d̄ hac opōne dix q̄ g
b facit̄ ē errās qm̄ argētū uini qñ ē i⁹ loco
ad quē pōt p̄uēire radi⁹. aut ei⁹ p̄p̄inq⁹ n̄ idē
get patēs nisi ut q̄curiat̄ mō dicto et saliat si
aut fuerit p̄fidi⁹ n̄ fiat iunamitū cū stilo q̄z n̄
puent ad ip̄z. Quodcūq̄z aut sit argētū uini i
aure locatū q̄fert ut dixit Alū. immitere au
ri oleū ualē calm q̄tū pati p̄omerit̄. Et cū in
frigidatū fuerit eiciat̄ et aliud calm suppona
tur qm̄ sic faciēdo et multociēs iterādo tolli
tur nocumētū frigiditatis eius tē.

Laus Deo

Im̄p̄suz Papie p̄ Damianū d̄ cōpholonerus
d̄ binasco Et exp̄s̄is Spectabilis et ex b̄mū
artū et medicine doctoris domū Magistri
Jobān̄antonij de bassinis.

a	que sic fide	e	et qñ flectitur	numeratur
haecano	cura asmaris		culax bonax	accidit tremor
deus	f		undum est ad	et ad
uolens	per cōtatem	i	et dissolute	L
sup secundo	mucilago pñly		bitate	Dixit
uionibus	pectori Et		ter scdm	lexionem quā
b	s		ueraciter	D
dit et	porcina r		m	Tractat⁹ qñtus
appetit post	tin ad fluxum		dicunt animas	illius et sunt
Dixit Aut.	sigill. et fiat		in proprium	nena sunt
nē plurimā	sufficit pulvis		tionem caloris	et fm
utendum est	nō parua		qz appendiculū	tida singularis
c	b		n	L
tur sanguine	exitura eris		habet ad	medicīne
placiter uno	sitca tñ		dare vtutes	lia agni casti
ascendētis ab	quo ideo		posset reponere	quod norant
Aut. dixit	.3. iij. Et		A	deterior ex
triter mīnorata	i		Lapm secundus	indigestio
d	tunc est		qualibet si ole	S
nam	ac si trahatur		tunica uero	acutum et
bancitus	fm unā		sitis et	dixit Hal.
que habent	memen		quātur pñcies	de tyriaca
supra naturā	nam uel		B	S
e	k		nardi pñloal.	similis cure
sumatur aque	de añ partē		muf. folij	et accidentia
mizum cum	mīta mī bil			alloys crudis

numeratur
accidit tremor
et ad
L
Dicit
lectionem quod
D
Tractatus quod
illius et sunt
non sunt
et fm
et da singularis
L
medicines
ita agni casti
quod notant
deterior: et
indigestio
S
acutum et
dicit Hal.
de tyriaca
S
similis cure
et accidentia
alio modo tradit

Te
Incipit fmo r
anadito qui
omnis mēdo

Atque ab eo
Commet at
pms est de
enochomia ca
rebrt a pānci
bas nace r ne
lop. 6° est
de dīpōib² ar
9° est de dī

Tractatus pñ
Capitūmū dī
Capitū 2^m. d
Capitū 3^m. de
animalū exte
Capitū 4^m. d
m tpe pūte
Capitū 5^m. de
Capitū 6^m. d
Capitū 7^m. de
Capitū 8^m. de
Capitū 9^m. d
Capitū 10^m. d
Capitū 11^m. d
senſus comū
Capitū 12^m.
ſine ymagina
Capitū 13^m.
ymaginatiua
Capitū 14^m. d
Capitū 15^m.
ymaginatio
Capitū 16^m.
Capitū 17^m.

Incipit cap
mo tēry de

f

dē dīrīt al
zōnabīlter
ſumpta ab a
ut opzēdē
pñt eā dīp.
idē ē qz ur
de dī dīrīt
gama ſm g
medī dīp
ſpō m corō

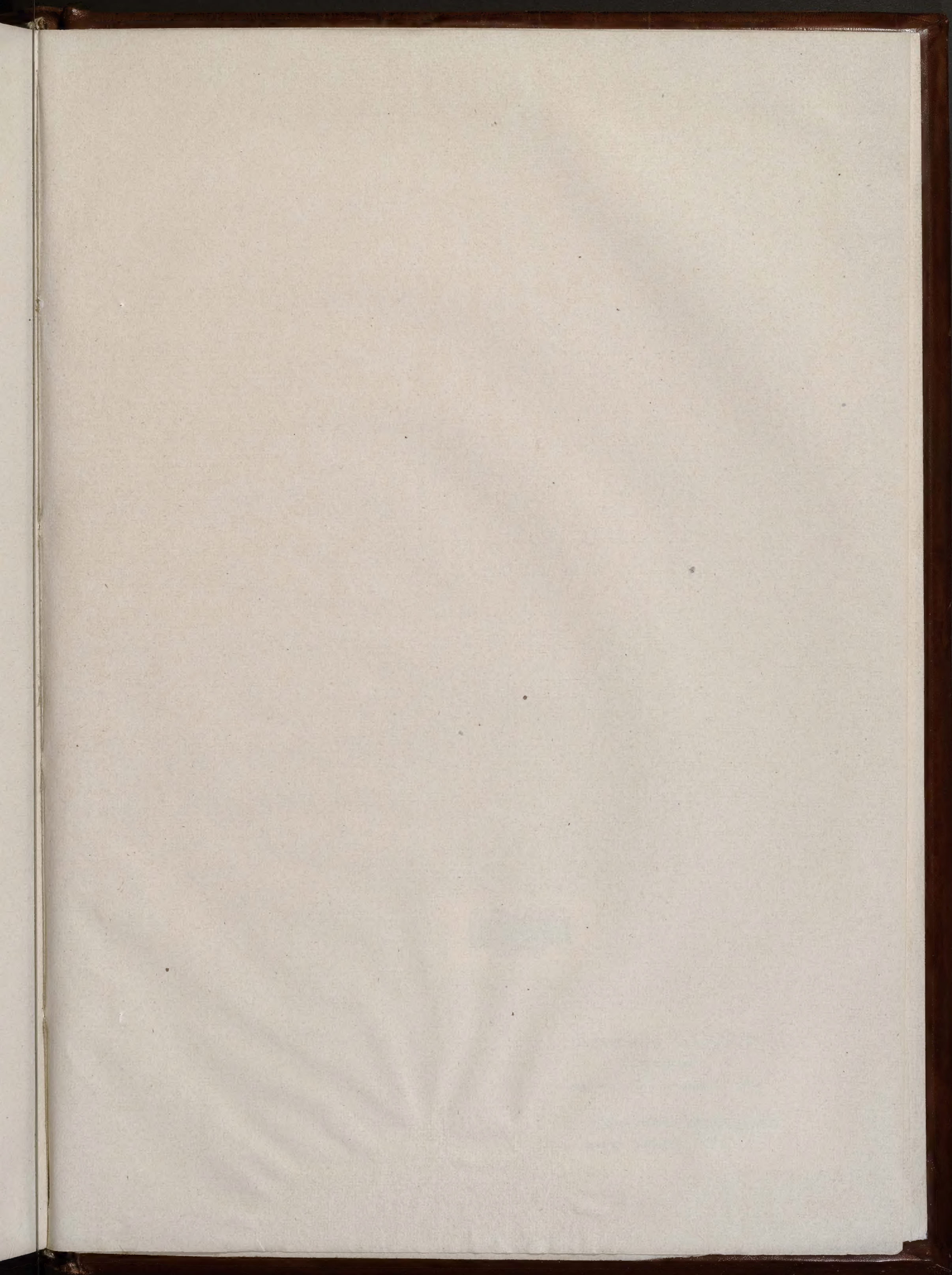

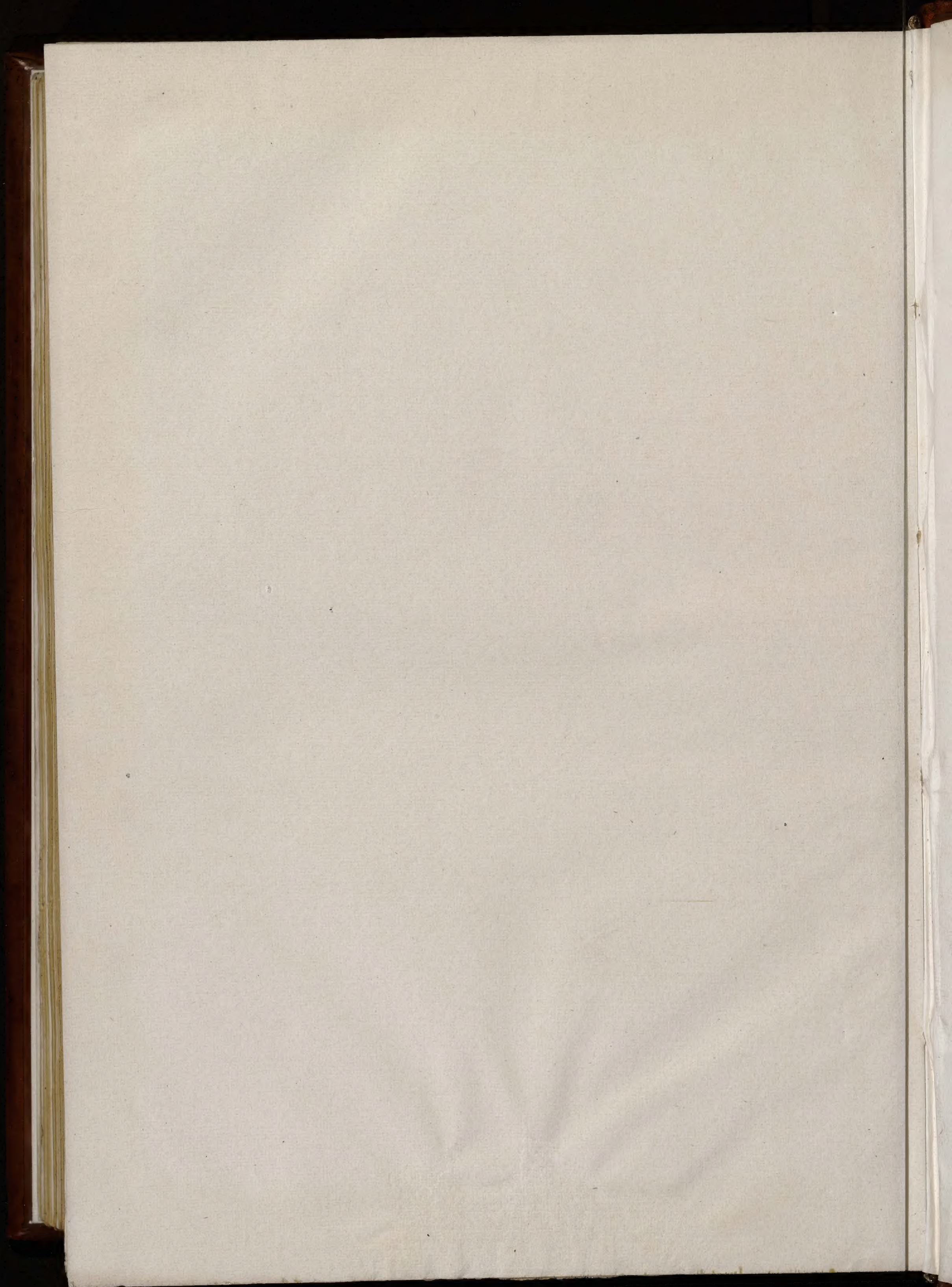

Biblioteka Jagiellońska

stdr0031891

Restaurowano w Spółdzielni
"Starodruk"

marzec 1977 - marzec 1983

/ przy oprawie przestawiono
karty składki c¹⁰ /

